Kelime Anlamlı

Celâleyn Tercümesi

5. Cilt

Tercüme:

Talha ALP
Orhan Ençakar - Abdulkadir Yılmaz

yasin

Manyasızade cad. No: 47 Çarşamba – FATİH / İSTANBUL
Tel: 0212 635 30 55
Fax: 0 212 635 78 65
e-mail: yasinyayin@mail.com

"Kelime Anlamlı Celâleyn Tercümesi"
isimli kitabın bütün hakları YASİN YAYINEVİ'ne aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan
kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz.

İç Düzen:
Orhan ENÇAKAR
74orhan@gmail.com

Kapak:
Fatih ARAZ
info@fatiharaz.com

Baskı Cilt : Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Yolu No:8 DAVUTPAŞA
Tel: 0212 482 11 01 ZEYTİNBURNU/İST

İSTANBUL 2011



Rahman ve Rahim olan
Allah'ın adıyla



سُورَةُ الزُّخْرُفِ

﴿مَكِّيَّةٌ وَقِيلَ اِلَّا وَاسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا الْاٰيَةَ تِسْعٌ وَثَمَانُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿حٰمٓ ﴿١﴾﴾ اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿وَالْكِتَابِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿الْمُبِينِ ﴿٢﴾﴾ الْمُظْهِرِ طَرِيقَ الْهُدٰى وَمَا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ مِنَ الشَّرِيعَةِ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ﴾ أَوْجَدْنَا الْكِتَابَ ﴿قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا﴾ بِلُغَةِ الْعَرَبِ ﴿لَعَلَّكُمْ﴾ يَا أَهْلَ مَكَّةَ ﴿تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾﴾ تَفْهَمُونَ مَعَانِيَهُ ﴿وَاِنَّهُ﴾ مُثْبَتٌ ﴿فِي اُمِّ الْكِتَابِ﴾ أَصْلِ الْكُتُبِ أَيِ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ ﴿لَدَيْنَا﴾ بَدَلٌ عِنْدَنَا ﴿لَعَلِيٌّ﴾ عَلَى الْكُتُبِ قَبْلَهُ ﴿حَكِيمٌ ﴿٤﴾﴾ ذُو حِكْمَةٍ بَالِغَةٍ ﴿اَفَنَضْرِبُ﴾ نُمْسِكُ ﴿عَنْكُمُ الذِّكْرَ﴾ الْقُرْآنَ ﴿صَفْحًا﴾ إِمْسَاكًا فَلَا تُؤْمَرُونَ وَلَا تُنْهَوْنَ لِأَجَلِ ﴿اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ﴿٥﴾﴾ مُشْرِكِينَ لَا ﴿وَكَمْ اَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْاَوَّلِينَ ﴿٦﴾﴾ ﴿وَمَا﴾ كَانَ ﴿يَاْتِيهِمْ﴾ أَتَاهُمْ ﴿مِنْ نَبِيٍّ اِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾﴾ كَاسْتِهْزَاءِ قَوْمِكَ بِكَ وَهٰذَا تَسْلِيَةٌ لَهُ ﷺ ﴿فَاَهْلَكْنَآ اَشَدَّ مِنْهُمْ﴾ مِنْ قَوْمِكَ ﴿بَطْشًا﴾ قُوَّةً ﴿وَمَضٰى﴾ سَبَقَ فِي آيَاتٍ ﴿مَثَلُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾﴾ صِفَتُهُمْ فِي الْإِهْلَاكِ فَعَاقِبَةُ قَوْمِكَ كَذٰلِكَ ﴿وَلَئِنْ﴾ لَامُ قَسَمٍ ﴿سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ﴾ حُذِفَ مِنْهُ نُونُ الرَّفْعِ لِتَوَالِي النُّونَاتِ وَوَاوُ الضَّمِيرِ لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ ﴿خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾﴾ آخِرُ جَوَابِهِمْ أَيِ

اللهُ ذُو الْعِزَّةِ وَالْعِلْمِ زَادَ تَعَالَى ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مِهَادًا﴾ فِرَاشًا كَالْمَهْدِ لِلصَّبِيِّ [مَهْدًا] ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ طُرُقًا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝﴾ إِلَى مَقَاصِدِكُمْ فِي أَسْفَارِكُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

43- Zuhruf Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Sadece kırk beşinci ayetin hariç olduğu söylenmiştir.

Seksen dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Hâ, Mîm.** Bu harflerle ne kastettiğini en iyi Allah bilir.
2. **Açıklayan Kitab'a** hidayet yolunu ve ihtiyaç duyulan şeriatı gösteren Kuran'a **andolsun ki,**
3. **Biz, akıl erdirmeniz** manalarını anlamanız **için** Ey Mekke ehli, **onu** kitabı **Arapça** Arap lügatiyle **bir Kuran kıldık,** eyledik.
4. **O, Ana Kitap'ta** kitapların aslı levh-i mahfuzda mevcut**tur, katımızda**[1] yanımızda kendisinden önceki diğer kitaplardan **yüce ve** gayet **hikmetli bir kitaptır.**
5. **Siz, haddi aşan** müşrik **kimseler oldunuz diye, sizden zikri** Kuran'ı **tutarak** size emretmek ve yasaklamaktan **çekelim** tutalım **mı?** Hayır!
6. **Evvelkiler arasında nice peygamberler gönderdik.**
7. **Onlar, kendilerine gelen her peygamberi** kavminin seninle alay ettiği gibi **mutlaka alaya alırlardı.** Bu, Peygamber Efendimize (sallallahu aleyhi vesellem) bir tesellidir.
8. **Biz onlardan** senin kavminden **daha güçlü** kuvvetli **olanları da helak ettik. Nitekim öncekilerin hali** onların helak ediliş durumları ayetlerde **geçmiştir.** Senin kavminin sonu da öyledir.
9. **Andolsun ki,**[2] **onlara: "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan; "Elbette onları Aziz ve Alîm** ilim ve izzet sahibi **olan Allah yarattı" derler.**[3]
10. Allah Teâlâ şunu eklemiştir: **Ki o, size yeri beşik** çocuğun beşiği gibi döşek **kılmış ve** seferlerinizde amacınıza **ulaşasınız diye orada size yollar yapmıştır.**

---

[1] لَدَيْنَا zarfı فِي أُمِّ الْكِتَابِ terkibinden bedeldir.

[2] وَلَئِنْ terkibindeki lâm harfî yemin lâmıdır.

[3] لَيَقُولُنَّ fiilinden, nunlar peş peşe geldiği için ref alameti olan nun ve iki sakin karşılaştığı için zamir olan vav hazfedilmiştir. الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ifadesi onların cevabının sonudur.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الزُّخْرُفِ -﴿٤٣﴾

43- Zuhruf Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** وَقِيلَ **Denildi ki:** إِلَّا وَاسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا الْآيَةَ **Ancak şu (kırk beşinci) ayet hariç** تِسْعٌ وَثَمَانُونَ آيَةً **Seksen dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. حٰمٓ **Hâ, Mîm** اَللهُ Allah أَعْلَمُ Daha iyi bilir *(Neyi?)* بِمُرَادِهِ Muradını *(Ne ile?)* بِهِ Bununla.

2. وَالْكِتَابِ **Kitaba yemin olsun** الْقُرْآنِ Kuran'a *(Öyle kitap ki,)* الْمُبِينِ **Apaçık bildiren** الْمُظْهِرِ Açıklayan *(Neyi?)* طَرِيقَ الْهُدٰى Doğru yolu وَمَا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ Ve kendisine ihtiyaç duyulan şeyi مِنَ الشَّرِيعَةِ Şeriatı.

3. إِنَّا **Muhakkak ki biz** جَعَلْنَاهُ **Onu yaptık** أَوْجَدْنَا الْكِتَابَ Bu kitabı icat ettik *(Ne yaptık?)* قُرْاٰنًا **Kuran** *(Öyle kurlan ki,)* عَرَبِيًّا **Arapça** بِلُغَةِ الْعَرَبِ Arap lügati ile لَعَلَّكُمْ **Umulur ki siz** يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke halkı تَعْقِلُونَ **Düşünürsünüz** تَفْهَمُونَ مَعَانِيَهُ Onun manalarını anlarsınız.

4. وَإِنَّهُ **Şüphe yok ki o** *(Nedir?)* مُثْبَتٌ Sabit kılınmıştır *(Nerede?)* فِي أُمِّ الْكِتَابِ **Ana kitapta** أَصْلِ الْكُتُبِ Kitapların aslında أَيِ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Yani, levh-i mahfuz (levh-i mahfuzdakinden bedel) لَدَيْنَا **Katımızda ki** بَدَلٌ Car ve mecrurdan bedeldir عِنْدَنَا Nezdimizde *(Nedir?)* لَعَلِيٌّ **Pek yüksektir** *(Ne üzerine?)* عَلَى الْكُتُبِ قَبْلَهُ Kendinden önceki kitaplar üzerine *(Daha nedir?)* حَكِيمٌ **Hikmetlidir** ذُو حِكْمَةٍ بَالِغَةٍ Son derece hikmet sahibidir *(Ne üzerine)*

5. اَفَنَضْرِبُ **Geri çeker miyiz?** نُمْسِكُ Tutar mıyız? *(Kimden)* عَنْكُمُ **Sizden** *(Neyi?)* الذِّكْرَ **Zikri** الْقُرْآنَ Kuran'ı *(Nasıl?)* صَفْحًا **Vazgeçerek** إِمْسَاكًا Tutarak فَلَا تُؤْمَرُونَ Böylece size emredilmesin وَلَا تُنْهَوْنَ Ve yine size yasak getirilmesin *(Ne diye geri çeker miyiz?)* لِأَجْلِ Şundan dolayı اَنْ كُنْتُمْ **Oldunuz diye** *(Ne?)* قَوْمًا **Bir kavim** *(Öyle kavim ki,)* مُسْرِفِينَ **Haddi aşanlar** مُشْرِكِينَ Şirk koşanlar لَا Hayır geri çekmeyiz.

6. وَكَمْ اَرْسَلْنَا **Nice gönderdik** *(Kimden?)* مِنْ نَبِيٍّ **Peygamberlerden** *(Nerede?)* فِي الْاَوَّلِينَ **Önceki kavimler arasında.**

7. وَمَا -كَانَ- يَأْتِيهِمْ **Onlara gelir olmadı** أَتَاهُمْ Onlara gelmedi *(Ne?)* مِنْ نَبِيٍّ **Bir peygamber** إِلَّا **Ancak** كَانُوا **Oldular** *(Ne oldular?)* بِهِ **O peygamberle** يَسْتَهْزِئُونَ **Alay ediyorlar** كَاسْتِهْزَاءِ قَوْمِكَ Kavminin alay etmesi gibi *(Kiminle?)* بِكَ Seninle وَهٰذَا تَسْلِيَةٌ لَهُ ﷺ Bu, Peygamberimiz (Sellellahu aleyhi ve sellem)'e tesellidir.

8. فَأَهْلَكْنَا **Biz helak ettik** *(Kimi?)* أَشَدَّ مِنْهُمْ **Bunlardan daha şiddetlisini** مِنْ قَوْمِكَ Senin kavminden *(Ne bakımından şiddetli?)* بَطْشًا **Kuvvet bakımından** قُوَّةً Kuvvet bakımından وَمَضَى **Mazi oldu** سَبَقَ Geçti *(Nerede?)* فِي آيَاتٍ Ayetlerde *(Ne geçti?)* مَثَلُ الْأَوَّلِينَ **Öncekilerin misali** صِفَتُهُمْ فِي الْإِهْلَاكِ Onların helak edilişlerinde ki halleri فَعَاقِبَةُ قَوْمِكَ Senin kavminin akıbeti de *(Nedir?)* كَذٰلِكَ Böyledir.

9. وَلَئِنْ **Andolsun şayet** لَامُ قَسَمٍ Lam kasem lâmıdır سَأَلْتَهُمْ **Onlara soracak olsan** *(Ne diye?)* مَنْ **Kim** خَلَقَ **Yarattı** *(Neyi?)* السَّمٰوَاتِ **Gökleri** *(Daha)* وَالْأَرْضَ **Yeri** لَيَقُولُنَّ **Elbette derler** حُذِفَ مِنْهُ Bundan hazfedildi *(Ne?)* نُونُ الرَّفْعِ Ref alameti olan nun *(Niçin?)* لِتَوَالِي النُّونَاتِ Nunlar peş peşe geleceği için *(Daha ne hazfedildi)* وَوَاوُ الضَّمِيرِ Zamir vavı *(Niçin?)* لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ İki sakin toplandığı için *(şunu derler)* خَلَقَهُنَّ **Onları yarattı** *(Kim?)* الْعَزِيزُ **Her şeye gücü yeten** الْعَلِيمُ **Her şeyi bilen** آخِرُ جَوَابِهِمْ Cevaplarının sonu burasıdır أَيِ اللهُ Yani, Allah yarattı *(Öyle Allah ki,)* ذُو الْعِزَّةِ وَالْعِلْمِ İzzet ve ilim sahibi زَادَ تَعَالٰى Allah Teâla cevaplarından sonra ilave etti.

10. الَّذِي **Öyle Allah ki** جَعَلَ **Yaptı** *(Kim için?)* لَكُمُ **Sizin için** *(Neyi?)* الْأَرْضَ **Yeryüzünü** *(Ne yaptı?)* مِهَادًا **Beşik yaptı** فِرَاشًا Döşek yaptı *(Ne gibi?)* كَالْمَهْدِ Beşik gibi *(Kime ait?)* لِلصَّبِيِّ Bebeğe ait وَجَعَلَ **Yaptı** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Ne?)* سُبُلًا **Yollar** طُرُقًا Yollar لَعَلَّكُمْ **Ta ki siz** تَهْتَدُونَ **Ulaşasınız** *(Neye?)* إِلٰى مَقَاصِدِكُمْ Amacınıza *(Nerede?)* فِي أَسْفَارِكُمْ Seferlerinizde.

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ﴾ أَيْ بِقَدْرِ حَاجَتِكُمْ إِلَيْهِ وَلَمْ يُنَزِّلْهُ طُوفَانًا ﴿فَأَنْشَرْنَا﴾ أَحْيَيْنَا ﴿بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلَ هٰذَا الْإِحْيَاءِ ﴿تُخْرَجُونَ ﴿١١﴾﴾ مِنْ قُبُورِكُمْ أَحْيَاءً ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ﴾ الْأَصْنَافَ ﴿كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ﴾ السُّفُنِ ﴿وَالْأَنْعَامِ﴾ كَالْإِبِلِ ﴿مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾﴾ حُذِفَ الْعَائِدُ اخْتِصَارًا وَهُوَ مَجْرُورٌ فِي الْأَوَّلِ أَيْ فِيهِ مَنْصُوبٌ فِي الثَّانِي ﴿لِتَسْتَوُا﴾ لِتَسْتَقِرُّوا ﴿عَلٰى ظُهُورِهِ﴾ ذُكِّرَ الضَّمِيرُ وَجُمِعَ الظَّهْرُ نَظَرًا لِلَفْظِ مَا وَمَعْنَاهَا ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾﴾ مُطِيقِينَ ﴿وَإِنَّآ إِلٰى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾﴾ لَمُنْصَرِفُونَ ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ حَيْثُ قَالُوا الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللهِ لِأَنَّ الْوَلَدَ جُزْءٌ مِنَ الْوَالِدِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ عِبَادِ اللهِ تَعَالٰى ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ﴾ الْقَائِلَ مَا تَقَدَّمَ ﴿لَكَفُورٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾﴾ بَيِّنٌ ظَاهِرُ الْكُفْرِ ﴿أَمِ﴾ بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ وَالْقَوْلُ مُقَدَّرٌ أَيْ أَتَقُولُونَ ﴿اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ لِنَفْسِهِ ﴿وَأَصْفٰيكُمْ﴾ خَصَّكُمْ ﴿بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾﴾ اللَّازِمِ مِنْ قَوْلِكُمُ السَّابِقِ فَهُوَ مِنْ جُمْلَةِ الْمُنْكَرِ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمٰنِ مَثَلًا﴾ جَعَلَ لَهُ شِبْهًا بِنِسْبَةِ الْبَنَاتِ إِلَيْهِ لِأَنَّ الْوَلَدَ يُشْبِهُ الْوَالِدَ الْمَعْنَى إِذَا أَخْبَرَ أَحَدُهُمْ بِالْبِنْتِ تُولَدُ لَهُ ﴿ظَلَّ﴾ صَارَ ﴿وَجْهُهُ مُسْوَدًّا﴾ مُتَغَيِّرًا تَغَيُّرَ مُغْتَمٍّ ﴿وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾﴾ مُمْتَلِئٌ غَمًّا فَكَيْفَ يُنْسَبُ الْبَنَاتُ إِلَيْهِ تَعَالٰى عَنْ ذٰلِكَ ﴿أَوَ﴾ هَمْزَةُ الْإِنْكَارِ وَوَاوُ الْعَطْفِ بِجُمْلَةٍ أَيْ يَجْعَلُونَ لِلهِ ﴿مَنْ يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ الزِّينَةِ ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾﴾ مُظْهِرِ الْحُجَّةِ لِضَعْفِهِ عَنْهَا بِالْأُنُوثَةِ ﴿وَجَعَلُوا الْمَلٰئِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمٰنِ إِنَاثًا أَشَهِدُوا﴾ حَضَرُوا ﴿خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ﴾ بِأَنَّهُمْ إِنَاثٌ ﴿وَيُسْئَلُونَ ﴿١٩﴾﴾ عَنْهَا فِي الْآخِرَةِ فَيَتَرَتَّبُ عَلَيْهَا الْعِقَابُ ﴿وَقَالُوا لَوْ شَآءَ الرَّحْمٰنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةَ فَعِبَادَتُنَا إِيَّاهُمْ بِمَشِيئَتِهِ فَهُوَ رَاضٍ بِهَا قَالَ تَعَالٰى ﴿مَا لَهُمْ بِذٰلِكَ﴾ الْمَقُولِ مِنَ الرِّضَا بِعِبَادَتِهَا ﴿مِنْ عِلْمٍ إِنْ﴾ مَا ﴿هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾﴾ يَكْذِبُونَ فِيهِ فَيَتَرَتَّبُ عَلَيْهِمُ الْعِقَابُ بِهِ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ بِعِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ ﴿فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾﴾ أَيْ لَمْ يَقَعْ ذٰلِكَ ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَآ آبَآءَنَا عَلٰى أُمَّةٍ﴾ مِلَّةٍ ﴿وَإِنَّا﴾ ﴿عَلٰى آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾﴾ بِهِمْ وَكَانُوا يَعْبُدُونَ غَيْرَ اللهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

11. **Ki o, gökten bir ölçüye göre** ona ihtiyacınız kadar **suyu indirmiştir.** Onu bir tufan olarak indirmemiştir. **Ve onunla ölü memleketi dirilttik,** hayat verdik. **İşte siz de böylece** bu diriltme gibi kabirlerinizden diri olarak **çıkarılacaksınız.**

12. **Ki o, bütün çiftleri** türleri **yaratmıştır. Ve sizin için bindiğiniz**[1] **gemiler ve** deve gibi **hayvanlar var etmiştir.**

13. **Ki, onların sırtına**[2] **binesiniz** yerleşesiniz, **sonrada onların üzerine bindiğinizde Rabbinizin nimetini anarak şöyle diyesiniz: "Bunu bizim hizmetimize vereni tesbih ederiz, yoksa biz buna güç** takat **yetiremezdik,**

14. **Ve biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz."**

15. **Halbuki onlar, kullarından bir kısmını, onun bir parçası kıldılar.** Zira onlar: "Melekler Allah'ın kızlarıdır" dediler. Çocuk babasının bir parçasıdır. Oysaki melekler Allah'ın kullarıdır. **Gerçekten** bu sözleri söyleyen **insan apaçık** küfrü aşikâr **bir nankördür.**

16. **Yoksa**[3] **Allah, yarattıklarından kızları** kendisine **tuttu da** geride geçen sözünüzden anlaşılan **oğulları size mi ayırdı,** şeçti**?!** dersiniz. Bu da kabul edilmeyen sözlerdendir.

17. **Onlardan biri, Rahmân'a benzer kıldığı şeyle,** çocuk babasına benzediği için Allah'a nispet ederek, ona benzer kıldığı kız çocuğuyla **müjdelendiği,** kız çocuğunun olduğu haber verildiğ**inde öfkeden yutkunarak** üzüntü dolarak **yüzü** kederli kişinin yüzü gibi **simsiyah kesilir,** değişir. Öyleyse (kendine yakıştıramadığı) kızları Allah'a nasıl nispet eder. O bundan çok yücedir.

18. **Süs** ziynet **içinde yetiştirilip tartışmada açıklama yapamayan,** kadın olduğu için delil getirmekten aciz kalanı **mı** Allah'a isnat ediyorlar.

19. **Onlar, Rahmân'ın kulları olan melekleri de dişi saydılar. Acaba onların yaratılışına şahit mi olmuşlar,** hazır mı bulunmuşlar**? Onların** melekler dişidir şeklindeki **bu şahitlikleri yazılacak ve** ahirette bundan **sorguya çekilecekler.** Ve bu sözleri azaba sebep olacak.

20. **Ve dediler ki: Rahmân dileseydi biz onlara** meleklere **tapmazdık.** Bizim onlara ibadetimiz Allah'ın iradesiyledir. O buna razıdır. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Onların buna** meleklere ibadete Allah'ın razı olduğuna **dair bir bilgileri yoktur. Onlar** bu konuda **sadece yalan söylüyorlar.** Bu sebeple üzerlerine azap inecek.

---

[1] مَا تَرْكَبُونَهُ terkibindeki (ismi mevsule) ait zamir kısalık olması için hazfedilmiştir. Bu zamir ilkinde (gemiye nispetle) mecrurdur. Yani, فِيهِ takdirindedir. İkincisinde ise mensuptur. (Harfi cer vasıtası olmadandır.)

[2] عَلَى ظُهُورِهِ terkibinde مَا lafzının lafzına bakılarak zamir müzekker, manasına bakarak da الظَّهْر kelimesi cemilenmiştir.

[3] أَمْ kelimesi inkâr hemzesi anlamındadır. Ve bir تَقُولُونَ fiili mukadderdir. Yani, أَتَقُولُونَ takdirindedir.

21. **Yoksa bu** Kurandan **önce** Allah'tan başkasına ibadet edileceğine dair **onlara bir kitap verdik de onlar, ona mı sarılıyorlar?** Böyle bir şey yoktur.

22. **Hayır! Onlar "Muhakkak ki biz, babalarımızı bir din üzerinde bulduk ve doğrusu biz onların izinde** yürüyoruz, onlarla **doğru yolda olanlarız" derler.** Halbuki (babaları) Allah'tan başkasına ibadet ediyorlardı.

KELİME ANLAMI

11. وَالَّذِي **O Allah ki** نَزَّلَ **İndirdi** *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ **Gökten** *(Ne?)* مَاءً **Su** *(Ne kadar?)* بِقَدَرٍ **Bir miktar** اَىْ بِقَدَرِ حَاجَتِكُمْ إِلَيْهِ Yani, ona muhtaç olduğunuz kadar وَلَمْ يُنْزِلْهُ O suyu indirmedi *(Ne olarak?)* طُوفَانًا Bir tufan olarak فَأَنْشَرْنَا **Ve biz hayat verdik** أَحْيَيْنَا Dirilttik *(Ne ile?)* بِهِ **Onunla** *(Neye hayat verdik?)* بَلْدَةً **Bir beldeye** *(Öyle beldeye ki,)* مَيْتًا **Ölü** كَذٰلِكَ **İşte öyle** *(Ne gibi?)* أَيْ مِثْلَ هٰذَا الْإِحْيَاءِ Yani, bu diriltme gibi تُخْرَجُونَ **Çıkartılacaksınız** *(Nereden?)* مِنْ قُبُورِكُمْ Kabirlerinizden *(Nasıl?)* أَحْيَاءً Diri olarak.

12. وَالَّذِي **O Allah Ki** خَلَقَ **Yarattı** الْأَزْوَاجَ **Çiftleri** الْأَصْنَافَ Çeşitleri كُلَّهَا **Hepsini** وَجَعَلَ **Ve yaptı** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neden?)* مِنَ الْفُلْكِ **Gemilerden** السُّفُنِ Gemilerden *(Daha)* وَالْأَنْعَامِ **Hayvanlardan** *(Ne gibi hayvan?)* كَالْإِبِلِ Deve gibi *(Ne yaptı?)* مَا **O şeyi ki** تَرْكَبُونَ **Biniyorsunuz** حُذِفَ الْعَائِدُ Aid hazfedildi *(Niçin?)* اخْتِصَارًا Kısalık için وَهُوَ O *(Nedir?)* مَجْرُورٌ فِي الْأَوَّلِ Birincide mecrurdur أَيْ فِيهِ Yani, 'Fihi' *(Daha nedir?)* مَنْصُوبٌ فِي الثَّانِي İkincide mensubdur (Terkebunehu).

13. لِتَسْتَوُوا **Ta ki yerleşin** لِتَسْتَقِرُّوا Karar kılın *(Nerede?)* عَلَى ظُهُورِهِ **Sırtlarında** ذُكِّرَ الضَّمِيرُ Zamir müzekker yapıldı وَجُمِعَ الظَّهْرُ Ve 'Zahr' lafzı cemilendi *(Niçin?)* مَا نَظَرًا لِلَفْظِ Ma kelimesinin lafzına وَمَعْنَاهَا Ve manasına bakıldığı için ثُمَّ تَذْكُرُوا **Sonra düşünesiniz** *(Neyi?)* نِعْمَةَ رَبِّكُمْ **Rabbinizin nimetini** *(Ne zaman?)* إِذَا اسْتَوَيْتُمْ **Yerleştiğiniz zaman** *(Nereye?)* عَلَيْهِ **Onun üzerine** وَتَقُولُوا **Ve diyesiniz** سُبْحَانَ **Tenzih ederiz** الَّذِي **O Allah'ı ki** سَخَّرَ لَنَا **Hizmetimize verdi** *(Neyi?)* هٰذَا **Bunu** وَمَا كُنَّا **Halbuki biz değildik** *(Ne?)* لَهُ **Bunu** مُقْرِنِينَ **Zaptedebilenler** مُطِيقِينَ Güç yetirebilenler.

14. وَإِنَّا **Şüphesiz ki biz** *(Kime?)* إِلَى رَبِّنَا **Yalnız Rabbimize** لَمُنْقَلِبُونَ **Dönüp gidicileriz** لَمُنْصَرِفُونَ Yönelenleriz.

15. وَجَعَلُوا **Yaptılar** *(Kim için?)* لَهُ **Allah için** *(Kimden?)* مِنْ عِبَادِهِ **Kullarından** *(Ne?)* جُزْءًا **Cüz** حَيْثُ قَالُوا Şöyle ki dediler الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللهِ Melekler Allah'ın kızlarıdır لِأَنَّ الْوَلَدَ Çünkü çocuk *(Nedir?)* جُزْءٌ مِنَ الْوَالِدِ Babanın cüz'üdür وَالْمَلَائِكَةُ Halbuki melekler

مِنْ عِبَادِ اللهِ تَعَالَى Allah Teâla'nın kullarındandır إِنَّ الْإِنْسَانَ **Muhakkak ki insan** الْقَائِلَ مَا تَقَدَّمَ Geride geçen sözü söyleyen *(Nedir?)* لَكَفُورٌ **Çok nankördür** *(Öyle nankör ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** بَيِّنٌ ظَاهِرُ الْكُفْرِ Küfrü zahir açık.

16. بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ Em lafzı inkar için olan hemze manasındadır أَمِ **Yoksa** وَالْقَوْلُ مُقَدَّرٌ 'Kavil' maddesi gizlidir أَيْ أَتَقُولُونَ Yani, diyor musunuz اتَّخَذَ **Edindi mi** *(Neden?)* مِمَّا يَخْلُقُ **O yarattıklarından** *(Ne edindi?)* بَنَاتٍ **Kızlar** *(Kim için?)* لِنَفْسِهِ Kendisi için وَأَصْفَاكُمْ **Ve size mi ayırdı** خَصَّكُمْ Size mi ait kıldı *(Neyi?)* بِالْبَنِينَ **Erkek çocukları** فَهُوَ مِنْ جُمْلَةِ الْمُنْكَرِ اللَّازِمِ Lazım gelendir *(Neden?)* مِنْ قَوْلِكُمُ السَّابِقِ Önceki sözünüzden Bu inkâr edilen sözlerdendir.

17. وَإِذَا بُشِّرَ **Halbuki müjdelendiği zaman** *(Kim?)* أَحَدُهُمْ **Onlardan biri** *(Ne ile?)* بِمَا ضَرَبَ **O şeyle ki İsnat etti** *(Kime?)* لِلرَّحْمٰنِ **Rahmana** *(Ne olarak?)* مَثَلًا **Benzer olarak** جَعَلَ لَهُ شِبْهًا Ona bir benzer yapsa *(Ne ile?)* بِنِسْبَةِ الْبَنَاتِ إِلَيْهِ Kızları ona nispet etmekle *(Niçin benzer denildi?)* لِأَنَّ الْوَلَدَ Çünkü çocuk *(Nedir?)* يُشْبِهُ الْوَالِدَ Babaya benzer الْمَعْنَى Anlamı إِذَا أَخْبَرَ أَحَدُهُمْ Onlardan birine haber verildiği zaman *(Ne ile?)* بِالْبِنْتِ Kız ile *(Öyle kız ki,)* تُولَدُ لَهُ Onun için doğruldu ظَلَّ **Dönüşür** صَارَ Olur *(Ne?)* وَجْهُهُ **Yüzü** *(Neye dönüşür?)* مُسْوَدًّا **Simsiyah olmaya** مُتَغَيِّرًا تَغَيُّرَ مُغْتَمٍّ Üzüntülü kimsenin değişmesi gibi değişir وَهُوَ (O durumda) **o kişi** *(Nedir?)* كَظِيمٌ **Pek öfkelidir** مُمْتَلِئٌ غَمًّا Gam doludur فَكَيْفَ يُنْسَبُ Şu halde nasıl nispet edilir *(Ne?)* الْبَنَاتُ Kızlar *(Kime?)* إِلَيْهِ Allah'a تَعَالَى Allah yücedir *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ Bundan.

18. هَمْزَةُ الْإِنْكَارِ Hemze inkâr içindir وَوَاوُ الْعَطْفِ بِجُمْلَةٍ Vav ise, cümleyi atfetmek içindir أَوَ **Yoksa** أَيْ يَجْعَلُونَ لِلّٰهِ Yani, Allah için yapıyorlar mı مَنْ **O kimseye mi** يُنَشَّأُ **Yetiştiriliyor** *(Nerede?)* فِي الْحِلْيَةِ **Süs içinde** الزِّينَةِ Ziynet içerisinde وَهُوَ **Halbuki o** *(Ne hususunda?)* فِي الْخِصَامِ **Mücadele hususunda** *(Nedir?)* غَيْرُ مُبِينٍ **Açıklama getiremeyendir** مُظْهِرِ الْحُجَّةِ Delilini izhar edemeyendir *(Niçin?)* لِضَعْفِهِ عَنْهَا Ondan zayıf düştüğü için *(Ne sebebiyle?)* بِالْأُنُوثَةِ Dişilik sebebiyle.

19. وَجَعَلُوا **Ve yaptılar** *(Kimi?)* الْمَلٰئِكَةَ **Melekleri** الَّذِينَ **Öyle melekler ki** هُمْ **Onlar** *(Kimdir?)* عِبَادُ الرَّحْمٰنِ **Rahmanın kullarıdırlar** *(Ne yaptılar?)* إِنَاثًا **Dişiler** أَشَهِدُوا **Şahit mi oldular** حَضَرُوا Hazır mı bulundular *(Neye?)* خَلْقَهُمْ **Onların yaratılışına**

سَتُكْتَبُ **Elbette yazılacak** *(Ne?)* شَهَادَتُهُمْ **Onların şahadeti** *(Ne diye şahadetleri?)* بِأَنَّهُمْ إِنَاثٌ Melekler dişilerdir diye وَيُسْئَلُونَ **Onlara sorulacaktır** *(Neden?)* عَنْهَا Bundan *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette فَيَتَرَتَّبُ Bunun üzerine gelecek *(Kime?)* عَلَيْهَا Onlara *(Ne?)* الْعِقَابُ Azap.

20. وَقَالُوا **Dediler ki** لَوْ شَاءَ **Eğer dileseydi** *(Kim?)* الرَّحْمٰنُ **Rahman** مَا عَبَدْنَاهُمْ **Biz onlara tapmazdık** أَيِ الْمَلَائِكَةَ Yani, meleklere فَعِبَادَتُنَا إِيَّاهُمْ Bizim onlara tapmamız *(Ne iledir?)* بِمَشِيئَتِهِ Rahmanın dilemesiyledir فَهُوَ Şu halde o *(Nedir?)* رَاضٍ بِهَا Buna razıdır قَالَ تَعَالَى Allah Teâla buyurdu مَا لَهُمْ **Onlar için yoktur** *(Neye dair?)* بِذٰلِكَ **Buna dair** *(Ondan kasıt)* الْمَقُولِ Söylenilen *(O söylenilen de nedir?)* مِنَ الرِّضَا بِعِبَادَتِهَا Onlara ibadet etmeye razı olduğu *(Ne yoktur?)* مِنْ عِلْمٍ **Hiçbir bilgi** إِنْ **Değildir** مَا 'İn' ma manasında nafiyedir *(Kim?)* هُمْ **Onlar** إِلَّا **Ancak** يَخْرُصُونَ **Yalan söylüyorlar** يُكَذِّبُونَ فِيهِ Bu hususta yalancıdırlar فَيَتَرَتَّبُ عَلَيْهِمُ Şu halde onlara gelecektir *(Ne?)* الْعِقَابُ Azap بِهِ Bu hususta.

21. أَمْ آتَيْنَاهُمْ **Yoksa onlara verdik mi** *(Ne?)* كِتَابًا **Bir kitap** *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلِهِ **Bundan önce** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'dan önce *(Neye dair bir kitap?)* بِعِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ Allah'tan başkasına ibadet edileceğine dair فَهُمْ **Artık onlar** *(Neye?)* بِهِ **O kitaba** *(Nedir?)* مُسْتَمْسِكُونَ **Tutunuculardır** أَيْ لَمْ يَقَعْ ذٰلِكَ Yani, böyle bir şey olmadı.

22. بَلْ **Hayır** قَالُوا **Dediler ki** إِنَّا **Kuşkusuz biz** وَجَدْنَا **Bulduk** *(Kimi?)* آبَاءَنَا **Atalarımızı** *(Ne üzerine?)* عَلٰى أُمَّةٍ **Bir din üzerine** مِلَّةٍ Din وَإِنَّا **Ve muhakkak bizler** مَاشُونَ Yürüyenleriz *(Ne üzerine?)* عَلٰى آثَارِهِمْ **Onların izlerine** مُهْتَدُونَ **Uyanlarız** *(Kime?)* بِهِمْ Onlara وَكَانُوا يَعْبُدُونَ Onlarda ibadet ederlerdi *(Kime?)* غَيْرَ اللهِ Allah'tan başkasına.

﴿وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مُتَنَعِّمُوهَا مِثْلَ قَوْلِ قَوْمِكَ ﴿اِنَّا وَجَدْنَا اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ﴾ مِلَّةٍ ﴿وَاِنَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾﴾ مُتَّبِعُونَ ﴿قُلْ﴾ لَهُمْ [قَالَ] ﴿اَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِاَهْدٰى مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ اٰبَآءَكُمْ قَالُوٓا اِنَّا بِمَآ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ﴾ أَنْتَ وَمَنْ قَبْلَكَ ﴿كٰفِرُونَ ﴿٢٤﴾﴾ قَالَ تَعَالٰى ﴿فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ أَيِ الْمُكَذِّبِينَ لِلرُّسُلِ قَبْلَكَ ﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾﴾ ﴿وَ﴾اذْكُرْ ﴿اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهٖٓ اِنَّنِي بَرَآءٌ﴾ أَيْ بَرِيءٌ ﴿مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾﴾ ﴿اِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ خَلَقَنِي ﴿فَاِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾﴾ يُرْشِدُنِي لِدِينِهِ ﴿وَجَعَلَهَا﴾ أَيْ كَلِمَةَ التَّوْحِيدِ الْمَفْهُومَةَ مِنْ قَوْلِهِ إِنَّنِي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهٖ﴾ ذُرِّيَّتِهِ فَلَا يَزَالُ فِيهِمْ مَنْ يُوَحِّدُ اللهَ ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ أَيْ أَهْلَ مَكَّةَ ﴿يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾﴾ عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ إِلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ أَبِيهِمْ ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ﴾ الْمُشْرِكِينَ ﴿وَاٰبَآءَهُمْ﴾ وَلَمْ أُعَاجِلْهُمُ الْعُقُوبَةَ ﴿حَتّٰى جَآءَهُمُ الْحَقُّ﴾ الْقُرْآنُ ﴿وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾﴾ مُظْهِرٌ لَهُمُ الْأَحْكَامَ الشَّرْعِيَّةَ وَهُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ﴾ الْقُرْآنُ ﴿قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاِنَّا بِهٖ كٰفِرُونَ ﴿٣٠﴾﴾ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰى رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ﴾ مِنْ أَيَّةِ مِنْهُمَا ﴿عَظِيمٍ ﴿٣١﴾﴾ أَيِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ بِمَكَّةَ أَوْ عُرْوَةَ بْنِ مَسْعُودٍ الثَّقَفِي بِالطَّائِفِ ﴿اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ﴾ النُّبُوَّةَ ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ فَجَعَلْنَا بَعْضَهُمْ غَنِيًّا وَبَعْضَهُمْ فَقِيرًا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ﴾ بِالْغِنَى ﴿فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ﴾ الْغَنِيُّ ﴿بَعْضًا﴾ الْفَقِيرَ ﴿سُخْرِيًّا﴾ مُسَخَّرًا فِي الْعَمَلِ لَهُ بِالْأُجْرَةِ وَالْيَاءُ لِلنَّسَبِ وَقُرِئَ بِكَسْرِ السِّينِ ﴿وَرَحْمَةُ رَبِّكَ﴾ أَيِ الْجَنَّةُ ﴿خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿وَلَوْلَآ اَنْ يَكُونَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً﴾ عَلَى الْكُفْرِ ﴿لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ﴾ بَدَلٌ مِنْ لِمَنْ ﴿سُقُفًا﴾ بِفَتْحِ السِّينِ وَسُكُونِ الْقَافِ وَبِضَمِّهِمَا جَمْعًا [سُقُفًا] ﴿مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ﴾ كَالدَّرَجِ مِنْ فِضَّةٍ ﴿عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾﴾ يَعْلُونَ إِلَى السَّطْحِ.

TÜRKÇE ANLAMI

23. **İşte böyle, senden önce de hangi memlekete bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın şımarık zenginleri,** varlık içinde olanları, senin kavminin dediği gibi: **"Muhakkak ki biz, babalarımızı bir din üzerinde bulduk ve doğrusu biz onların izine tabi olan** uyan**larız" dedi.**

24. Onlara **"Ben size, babalarınızı üzerinde bulduğunuzdan daha doğrusunu getirmişsem** yine **de** onlara **mı** uyarsınız? **deyince, dediler ki: "Doğrusu biz sizinle** sen ve senden öncekilerle **gönderilen şeyi inkâr ediyoruz.**

25. Allah Teâlâ onları korkutmak üzere buyurdu ki: **Biz de onlardan** senden önceki peygamberleri yalanlayanlardan **intikam aldık. Bak, yalanlayanların sonu nasıl oldu?**

26. (Kavmine) anlat! **Hani bir zaman İbrahim, babasına ve kavmine demişti ki: "Ben sizin taptıklarınızdan uzağım."**

27. **Ben yalnız beni yaratandan (uzak değilim). Çünkü o, beni doğru yola iletecek** dinine eriştirecek**tir.**

28. **Ve onu,** *"Ben Rabbime gidiyorum, O bana doğru yolu gösterir (Saffat: 99)* ayetinden anlaşılan kelime-i tevhidi **ardından geleceklere** nesline **kalan bir kelime eyledi.** Onlar arasında Allah'ı birleyenler hep süregelmiştir. (Bunu kavmine anlat) **ki, onlar** Mekke ehli, üzerinde bulundukları dinden babaları İbrahim'in dinine **dönsünler.**

29. **Doğrusu ben, bunları** müşrikleri **de babalarını da kendilerine hak ve** onlara şer-i hükümleri **açıklayan bir peygamber** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **gelinceye kadar bolluk içinde yaşattım,** onlara hemen azap etmedim.

30. **Fakat kendilerine hak** Kuran **gelince: "Bu bir sihirdir ve biz onu inkâr ediyoruz" dediler.**

31. **Ve dediler ki: "Bu Kuran şu iki şehir**in herhangi birin**den bir büyük adama** Mekke'den Velib b. Muğire veya Taif'ten Urve b. Mes'ud es-Sekafî'ye **indirilseydi** ya?

32. **Rabbinin rahmetini** peygamberliği **onlar mı paylaştırıyorlar? Biz, onların dünya hayatındaki rızıklarını, aralarında paylaştırdık.** Böylece kimini zengin kimini de fakir eyledik. Zengin olan **bir kısmı** fakir olan **diğer bir kısmını** işinde ücretle **işçi**[7] **tutsun diye bazısını bazısına** zenginlik vererek **derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti** cennet **onların** dünyada **biriktirdiklerinden daha hayırlıdır.**

33. **İnsanların** küfür üzere **tek bir ümmet olma (ihtimali) olmasaydı, Rahmân'ı inkâr edenlerin evlerine**[8] **gümüş tavan**[9] **ve** üst kata **çıktıkları** gümüş **merdiven verirdik.**

KELİME ANLAMI

23. وَكَذٰلِكَ **Ve böylece** مَا اَرْسَلْنَا **Biz göndermedik** *(Kimden önce?)* مِنْ قَبْلِكَ **Senden önce** *(Nereye?)* فِيْ قَرْيَةٍ **Hiçbir kasabaya** *(Ne göndermedik?)* مِنْ نَذِيْرٍ **Bir uyarıcı** اِلَّا **Ancak gönderdiysek** قَالَ **Dedi** *(Kim?)* مُتْرَفُوْهَا **Onların refah içinde yaşayanları** مُتَنَعِّمُوْهَا Nimet içinde yaşayanları *(Ne dedi?)* مِثْلَ قَوْلِ قَوْمِكَ Senin kavminin dediği gibi

---

[7] سُخْرِيًّا kelimesindeki ya nispet içindir. Bu kelime sin harfinin kesresiyle de okunmuştur.

[8] لِبُيُوْتِهِمْ terkibi لِمَنْ terkibinden bedeldir.

[9] سُقُفًا kelimesi sin harfinin fethası ve kaf harfinin sükunuyla (müfret) olarak ve her iki harfin zammesiyle cemi olarak okunur.

(Ki o nedir?) إِنَّا **Şüphesiz ki biz** وَجَدْنَا **Bulduk** *(Kimi?)* آبَاءَنَا **Atalarımızı** *(Ne üzerine?)* عَلَىٰ أُمَّةٍ **Bir din üzerine** مِلَّةٍ Din وَإِنَّا **Ve muhakkak ki biz** عَلَىٰ آثَارِهِمْ **Onların izlerine** مُقْتَدُونَ **Uyan kimseleriz** مُتَّبِعُونَ Tabi olanlarız.

24. قُلْ **De ki** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara أَتَتَّبِعُونَ ذٰلِكَ Ona tabi olacak mısınız ? أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ **Size getirdimse de mi** *(Neyi?)* بِأَهْدَىٰ **Daha doğrusunu** *(Neden?)* مِمَّا **O şeyden ki** وَجَدْتُمْ **Buldunuz** عَلَيْهِ **Onun üzerine** *(Kimi?)* آبَاءَكُمْ **Babalarınızı** قَالُوا **Dediler ki** إِنَّا **Şüphesiz ki biz** *(Neyi?)* بِمَا **O şeye ki** أُرْسِلْتُمْ **Siz gönderildiniz** *(Ne ile?)* بِهِ **Onunla** أَنْتَ وَمَنْ قَبْلَكَ Sen ve senden öncekiler *(Neyiz?)* كَافِرُونَ **İnkar edenleriz.**

25. قَالَ Allah Teâla buyurdu Onları korkutarak فَانْتَقَمْنَا **Bunun üzerine bizde intikam aldık** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** أَيِ الْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlardan *(Kimi?)* لِلرُّسُلِ قَبْلَكَ Senden önceki peygamberleri فَانْظُرْ **İşte bak ! كَيْفَ كَانَ Nasıl oldu** *(Ne?)* عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların sonu.**

26. وَ **Ve** اذْكُرْ Anlat إِذْ **O vakti ki** قَالَ **Dedi** *(Kim?)* إِبْرٰهِيمُ **İbrahim** *(Kime?)* لِأَبِيهِ **Babasına** وَقَوْمِهِ **Ve kavmine** إِنَّنِي **Şüphesiz ki ben** بَرَاءٌ **Uzağım** أَيْ بَرِيءٌ Yani, beriyim *(Neden?)* مِمَّا تَعْبُدُونَ **Taptığınız şeylerden.**

27. إِلَّا الَّذِي **Ancak o zat müstesna ki** فَطَرَنِي **Beni yarattı** خَلَقَنِي Beni yarattı فَإِنَّهُ **Şüphesiz ki o** سَيَهْدِينِ **Beni doğru yola iletecektir** يُرْشِدُنِي لِدِينِهِ Beni dinine erdirecektir.

28. وَجَعَلَهَا **Ve bu sözü yaptı** أَيْ كَلِمَةَ التَّوْحِيدِ Yani, tevhit kelimesini *(Öyle kelime ki,)* الْمَفْهُومَةَ مِنْ قَوْلِهِ Şu sözünden anlaşılmış *(O sözden kasıt)* إِنَّنِي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي Şüphesiz ben Rabbime gidiciyim سَيَهْدِينِ O beni doğru yola ulaştıracaktır *(O sözü ne yaptı?)* كَلِمَةً **Bir kelime** *(Öyle kelime ki,)* بَاقِيَةً **Kalıcı** *(Nerede?)* فِي عَقِبِهِ **Zürriyeti arasında** ذُرِّيَّتِهِ Zürriyetine فَلَا يَزَالُ فِيهِمْ Onlarda var olmaya devam etti *(Kim?)* مَنْ يُوَحِّدُ اللّٰهَ Allah'ı birleyen kişiler لَعَلَّهُمْ **Umulur ki onlar** أَيْ أَهْلَ مَكَّةَ Yani, Mekke halkı يَرْجِعُونَ **Dönerler** *(Neden?)* عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ Üzerine oldukları dinden *(Nereye?)* إِلَىٰ دِينِ إِبْرَاهِيمَ أَبِيهِمْ Ataları olan İbrahim'in dinine.

29. بَلْ مَتَّعْتُ **Fakat faydalandırdım** *(Kimi?)* هٰؤُلَاءِ **Onları** الْمُشْرِكِينَ Müşrikleri وَآبَاءَهُمْ **Ve atalarını** وَلَمْ أُعَاجِلْهُمُ الْعُقُوبَةَ Onlara azaplarını peşinen vermedim حَتّٰى جَاءَهُمُ **Ta ki onlara geldi** *(Ne?)* الْحَقُّ **Hakk** الْقُرْآنُ Kuran وَرَسُولٌ **Ve bir peygamber** *(Öyle peygamber ki,)* مُبِينٌ **Açıklayan** مُظْهِرٌ لَهُمُ Onlara bildiren *(Neyi?)* الْأَحْكَامَ الشَّرْعِيَّةَ Şer-i hükümleri وَهُوَ Ki o مُحَمَّدٌ ﷺ Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem)'dir.

30. وَلَمَّا جَاءَهُمُ **Ne zaman ki onlara geldi** *(Ne?)* الْحَقُّ **Hakk** الْقُرْآنُ Kuran قَالُوا **Dediler** هٰذَا **Bu** *(Nedir?)* سِحْرٌ **Bir sihirdir** وَإِنَّا **Ve şüphesiz ki biz** *(Neyi?)* بِهِ **Bunu** *(Kimleriz?)* كَافِرُونَ **İnkar edenleriz.**

31. وَقَالُوا **Ve dediler ki** لَوْلَا نُزِّلَ **İndirilmeli değimliydi** *(Ne?)* هٰذَا الْقُرْاٰنُ **Bu Kuran** *(Kime?)* عَلٰى رَجُلٍ **Bir adama** *(Kimden olan?)* مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ **İki beldeden birinden** أَيِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ Hangisinden olursa *(Öyle adam ki,)* عَظِيمٍ **Büyük** مِنْ أَيَّةٍ مِنْهُمَا Yani, Velid bin Muğire'ye *(Nerede?)* بِمَكَّةَ Mekke'de أَوْ عُرْوَةَ بْنِ مَسْعُودِ الثَّقَفِيِّ Veya Urve bin Mesud es-Sakâfî'ye *(Nerede?)* بِالطَّائِفِ Taifte.

32. أَهُمْ **Onlar mı** يَقْسِمُونَ **Taksim ediyorlar** *(Neyi?)* رَحْمَةَ رَبِّكَ **Rabbinin rahmetini** النُّبُوَّةَ Peygamberliği نَحْنُ **Biz** قَسَمْنَا **Taksim ettik** *(Kim arasında?)* بَيْنَهُمْ **Onların arasında** *(Neyi?)* مَعِيشَتَهُمْ **Onların geçimlerini** *(Nerede ki?)* فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا **Dünya hayatında ki** فَجَعَلْنَا بَعْضَهُمْ فَقِيرًا Bazılarını zengin yaptık وَبَعْضَهُمْ Bazılarını da fakir فَوْقَ بَعْضٍ **Ve yükselttik** *(Kimi?)* بَعْضَهُمْ **Bazılarını** *(Ne ile?)* بِالْغِنٰى Zenginlikle وَرَفَعْنَا **Bazısının üstüne** *(Nasıl?)* دَرَجَاتٍ **Derecelerle** *(Niçin?)* لِيَتَّخِذَ **Ta ki yapsın diye** *(Kim?)* بَعْضُهُمْ **Bazıları** الْغَنِيُّ Zengin *(Kimi?)* بَعْضًا **Diğer bazılarını** الْفَقِيرَ Fakiri *(Ne yapsın?)* سُخْرِيًّا **Hizmetçi** مُسَخَّرًا فِي الْعَمَلِ لَهُ İş yapmakla hizmetine verilmiş *(Ne ile?)* بِالْأُجْرَةِ Ücret ile وَالْيَاءُ لِلنَّسَبِ Ya nisbet içindir وَقُرِئَ Okundu *(Ne ile?)* بِكَسْرِ السِّينِ Sin'in kesresi ile وَرَحْمَةُ رَبِّكَ **Rabbinin Rahmeti ise** أَيِ الْجَنَّةُ Yani, cennet *(Nedir?)* خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** *(Neden?)* مِمَّا يَجْمَعُونَ **Topladıkları şeylerden** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada.

33. وَلَوْلَا اَنْ يَكُونَ **Eğer olmasaydı** *(Kim?)* النَّاسُ **İnsanlar** *(Ne?)* أُمَّةً **Ümmet** *(Öyle ümmet ki,)* وَاحِدَةً **(Birleşmiş) bir tek** *(Ne üzere?)* عَلَى الْكُفْرِ Küfür üzere لَجَعَلْنَا **Elbette biz yapardık** *(Kim için?)* لِمَنْ **O kimse için ki** يَكْفُرُ **İnkar ediyor** *(Kimi?)* بِالرَّحْمٰنِ **Rahman'ı** *(O kimseden kasıt)* لِبُيُوتِهِمْ **Onların evleri için yapardık** بَدَلٌ مِنْ لِمَنْ 'Limen' lafzından bedeldir *(Ne?)* سَقْفًا **Tavan** *(Ne ile okundu?)* بِفَتْحِ السِّينِ Sin'in fethası وَسُكُونِ الْقَافِ Kaf'ın da sükunu ile *(Daha)* وَبِضَمِّهِمَا Sin'in ve kaf'ın zammesi ile *(Ne olarak?)* جَمْعًا Cemi olarak *(Neden?)* مِنْ فِضَّةٍ **Gümüşten** *(Daha ne yapardık?)* وَمَعَارِجَ **Merdivenler** كَالدَّرَجِ مِنْ فِضَّةٍ Gümüşten basamak عَلَيْهَا **O merdiven üzerinde** يَظْهَرُونَ **Çıkıyorlar** يَعْلُونَ Yükseliyorlar *(Nereye?)* إِلَى السَّطْحِ Çatıya.

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ اَبْوَابًا﴾ مِنْ فِضَّةٍ وَجَعَلْنَا لَهُمْ ﴿وَسُرُرًا﴾ مِنْ فِضَّةٍ جَمْعُ سَرِيرٍ ﴿عَلَيْهَا يَتَّكِؤُنَ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿وَزُخْرُفًا﴾ ذَهَبًا الْمَعْنٰى لَوْلَا خَوْفُ الْكُفْرِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْ إِعْطَاءِ الْكَافِرِ مَا ذُكِرَ لَأَعْطَيْنَاهُ ذٰلِكَ لِقِلَّةِ خَطَرِ الدُّنْيَا عِنْدَنَا وَعَدَمِ حَظِّهِ فِي الْآخِرَةِ فِي النَّعِيمِ ﴿وَاِنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ ﴿كُلُّ ذٰلِكَ لَمَا﴾ بِالتَّخْفِيفِ فَمَا زَائِدَةٌ بِالتَّشْدِيدِ [لَمَّا] بِمَعْنٰى إِلَّا فَإِنْ نَافِيَةٌ ﴿مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا﴾ يُتَمَتَّعُ بِهِ فِيهَا ثُمَّ يَزُولُ ﴿وَالْاٰخِرَةُ﴾ الْجَنَّةُ ﴿عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾﴾ ﴿وَمَنْ يَعْشُ﴾ يُعْرِضْ ﴿عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿نُقَيِّضْ﴾ نُسَبِّبْ ﴿لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾﴾ لَا يُفَارِقُهُ ﴿وَاِنَّهُمْ﴾ أَيِ الشَّيَاطِينَ ﴿لَيَصُدُّونَهُمْ﴾ أَيِ الْعَاشِينَ ﴿عَنِ السَّبِيلِ﴾ أَيْ طَرِيقِ الْهُدٰى ﴿وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾﴾ فِي الْجَمْعِ رِعَايَةُ مَعْنٰى مَنْ ﴿حَتّٰٓى اِذَا جَآءَنَا﴾ الْعَاشِي بِقَرِينِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿قَالَ﴾ لَهُ ﴿يٰا﴾ لِلتَّنْبِيهِ ﴿لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ أَيْ مِثْلَ بُعْدِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾﴾ أَنْتَ لِي قَالَ تَعَالٰى ﴿وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ﴾ أَيِ الْعَاشِينَ تَمَنِّيتُكُمْ وَنَدَمُكُمْ ﴿الْيَوْمَ اِذْ ظَلَمْتُمْ﴾ أَيْ تَبَيَّنَ لَكُمْ ظُلْمُكُمْ بِالْإِشْرَاكِ فِي الدُّنْيَا وَإِذْ بَدَلٌ مِنَ الْيَوْمِ ﴿اَنَّكُمْ﴾ مَعَ قُرَنَائِكُمْ بِتَقْدِيرِ لَامِ الْعِلَّةِ ﴿فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾﴾ لِعَدَمِ النَّفْعِ ﴿اَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ اَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٠﴾﴾ بَيِّنٍ أَيْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿فَاِمَّا﴾ فِيهِ إِدْغَامُ نُونِ إِنِ الشَّرْطِيَّةِ فِي مَا الزَّائِدَةِ ﴿نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ بِأَنْ نُمِيتَكَ قَبْلَ تَعْذِيبِهِمْ ﴿فَاِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾﴾ فِي الْآخِرَةِ ﴿اَوْ نُرِيَنَّكَ﴾ فِي حَيَاتِكَ ﴿الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ بِهِ مِنَ الْعَذَابِ ﴿فَاِنَّا عَلَيْهِمْ﴾ عَلٰى عَذَابِهِمْ ﴿مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾﴾ قَادِرُونَ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي اُوحِيَ اِلَيْكَ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ﴾ طَرِيقٍ ﴿مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾﴾ ﴿وَاِنَّهُ لَذِكْرٌ﴾ لَشَرَفٌ ﴿لَكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ لِنُزُولِهِ بِلُغَتِهِمْ ﴿وَسَوْفَ تُسْئَلُونَ ﴿٤٤﴾﴾ عَنِ الْقِيَامِ بِحَقِّهِ ﴿وَاسْئَلْ مَنْ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا اَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ﴾ أَيْ غَيْرِهِ ﴿اٰلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾﴾ قِيلَ هُوَ عَلٰى ظَاهِرِهِ بِأَنْ جُمِعَ لَهُ الرُّسُلُ لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ وَقِيلَ الْمُرَادُ أُمَمُ مَنْ أَيْ أَهْلُ الْكِتَابَيْنِ وَلَمْ يَسْأَلْ عَلٰى وَاحِدٍ مِنَ الْقَوْلَيْنِ لِأَنَّ الْمُرَادَ مِنَ الْأَمْرِ بِالسُّؤَالِ التَّقْرِيرُ لِمُشْرِكِي قُرَيْشٍ أَنَّهُ لَمْ يَأْتِ رَسُولٌ مِنَ اللهِ وَلَا كِتَابٌ بِعِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِاٰيَاتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَائِهِ﴾ أَيِ الْقِبْطِ ﴿فَقَالَ اِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمْ بِاٰيَاتِنَا﴾ الدَّالَّةِ عَلٰى رِسَالَتِهِ ﴿اِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

34. **Evlerine** gümüşten **kapılar ve** onlara **üzerine kurulacakları** gümüşten **koltuklar**[1] verirdik.

35. **Ve de altın (verirdik.)** mana şöyledir: Eğer kâfire bunların verilmesinden dolayı Müslüman'ın da kâfir olma korkusu olmasaydı, elbette kâfire bunları verirdik. Zira dünya nasibi bize göre azdır ve kâfirin ahirette nimetlerden nasibi yoktur. **Bütün bunlar hiç şüphesiz**[2] **dünya hayatının metaıdır.** Dünyada bunlardan faydalanılır, sonrada bunlar yok olup gider. **Ahiret** cennet **ise, Rabbinin katında, takva sahiplerine mahsustur.**

36. **Kim Rahmân'ın zikrinden** Kuran'dan **gafil olur,** yüz çevirir**se, onunla beraber olan** yanından ayrılmayan **bir şeytanı ona musallat** sebep **ederiz.**

37. **Ve şüphesiz bu** şeytan**lar onları** yüz çevirenleri doğru **yoldan alıkoyarlar. Ama onlar, kendilerinin hala doğru yolda olduğunu sanırlar.**[3]

38. **Ve nihayet** o yüz çeviren kişi, arkadaşı şeytanla, kıyamet gününde **bize geldiğinde** ona **der ki: "Keşke benimle senin aranda doğu ile batı uzaklığı** doğu ile batı arasındaki mesafe kadar uzaklık **olsaydı.** Sen, bana **ne kötü arkadaşmışsın!"**

39. Allah Teâlâ buyurdu ki: Dünyada iken şirk koşarak **zulmettiğiniz**in açığa çıktığı **gün** olan **bugün** temenni ve pişmanlığınız **siz** yüz çevirenlere **hiçbir fayda vermeyecektir. Çünkü siz,** arkadaşlarınızla **azapta ortaksınız.**[4]

40. **Sağırlara sen mi işittirecek yahut körleri ve apaçık sapıklıkta olanları doğru yola sen mi erdireceksin?** Onlar iman etmezler.

41. **Biz** onlara azap etmeden önce vefat ettirerek **seni alıp götürsek bile muhakkak onlardan** ahirette **intikam alırız.**

42. **Yahut onlara vaat ettiğimiz** azabı**, sana** hayatında **gösterirsek de, doğrusu bizim onlara** azap etmeye **gücümüz yeter,** buna kâdiriz.

43. **Öyleyse sana vahyedilen** Kuran'a **sımsıkı sarıl. Çünkü sen, dosdoğru yoldasın.**

44. **Doğrusu o, sana ve kavmine bir öğüt,** onların diliyle indiği için bir şeref**tir. Ve yakında** hakkını yerine getirdiniz mi diye **sorulacaksınız.**

---

[1] سُرُوْرًا kelimesi سَرِير kelimesinin çoğuludur.

[2] وَإِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا cümlesindeki إِنْ kelimesi muhaffefedir. لَمَا terkibi mim harfinin şeddesi olmadan okunur ve ما harfi zaittir. Diğer bir kıraatte mim harfinin şeddesiyle لَمَّا şeklinde okunur. Bu durumda إِلَّا manasında olup إِنْ harfi olumsuzluk edatıdır.

[3] لَيَصُدُّونَهُمْ terkibindeki هُمْ zamiri, وَيَحْسَبُونَ fiilinin zamiri ve أَنَّهُمْ terkibindeki هُمْ zamiri, مَنْ kelimesinin manasına itibarla çoğul olarak getirilmiştir.

[4] لَنْ يَنْفَعَكُمْ cümlesi أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ cümlesinin illeti olduğu için başına bir lam harfi takdir edilir. إِذْ zarfı da الْيَوْمَ zarfından bedeldir.

45. **Senden önce gönderdiğimiz peygamberlerimize sor! Rahmân'dan başka tapılacak ilahlar yapmış mıyız?** [1]

46. **Andolsun ki, biz Musa'yı ayetlerimizle Firavun'a ve etrafındaki** Kıbtîlere **gönderdik de: "Ben alemlerin Rabbinin elçisiyim" dedi.**

47. **Onlara** peygamber olduğunu gösteren **ayetlerimizi getirince, o zaman onlar ayetlere gülüverdiler.**

KELİME ANLAMI

34. وَلِبُيُوتِهِمْ **Ve odaları içinde yapardık** *(Ne?)* أَبْوَابًا **Kapılar** *(Öyle kapılar ki,)* مِنْ فِضَّةٍ Gümüşten وَجَعَلْنَا لَهُمْ Ve Onlar için yapardık *(Ne?)* وَسُرُرًا **Koltuklar** *(Öyle koltuklar ki,)* مِنْ فِضَّةٍ Gümüşten olan جَمْعُ سَرِيرٍ Serir'in cemisidir عَلَيْهَا **O koltuklar üzerine** يَتَّكِؤُنَ **Yaslanıyorlar.**

35. وَزُخْرُفًا **Altın yaldızlı nakışlar** ذَهَبًا Altından süsler الْمَعْنَى Bu ayetin manası *(Nedir?)* لَوْلَا خَوْفُ الْكُفْرِ Küfür korkusu olmasaydı *(Kim için?)* عَلَى الْمُؤْمِنِينَ Müminler için *(Neden?)* مِنْ إِعْطَاءِ الْكَافِرِ Kâfire verilmesinden *(Ne?)* مَا ذُكِرَ Bu zikredilenler لَأَعْطَيْنَاهُ ذٰلِكَ Elbette kâfire bunları verirdik لِقِلَّةِ خَطَرِ الدُّنْيَا Dünyanın değeri düşük olduğu için *(Nerede?)* عِنْدَنَا Bizim yanımızda وَعَدَمِ حَظِّهِ Ve kâfirin payı olmadığı için *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Nerede payı yok?)* فِي النَّعِيمِ Nimetlerde وَإِنْ **Muhakkak** مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli inne den hafifletilmiştir لَمَا **Elbette** *(Ne ile okundu?)* بِالتَّخْفِيفِ Şeddesiz okundu فَمَا زَائِدَةٌ şeddesiz okunduğunda ma zaid olur *(Daha Ne ile okundu?)* بِالتَّشْدِيدِ şedde ile okundu إِلَّا بِمَعْنَى 'İlla' manasında فَإِنْ نَافِيَةٌ şedde ile okunduğunda 'in' nâfiye olur *(Bunların hepsi nedir)* كُلُّ ذٰلِكَ **Bunların tamamı** مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا **Dünya hayatının aldatıcı metaıdır** ثُمَّ يَتَمَتَّعُ بِهِ فِيهَا Onlarla dünyada faydalanılır يَزُولُ Sonra yok olup gider وَالْآخِرَةُ **Ahiret ise** الْجَنَّةُ Cennet ise *(Nerede?)* عِنْدَ رَبِّكَ **Rabbinin katında** *(Kime mahsustur?)* لِلْمُتَّقِينَ **Takva sahiplerine aittir.**

36. وَمَنْ **Kim ki** يَعْشُ **Gafil olursa** يُعْرِضْ Yüz çevirirse *(Neden?)* عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ **Rahman'ın zikrinden** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'ın نُقَيِّضْ **Musallat kılarız** نُسَبِّبْ Sebep kılarız *(Kime?)* لَهُ **Ona** *(Neyi?)* شَيْطَانًا **Şeytanı** فَهُوَ **Artık o şeytan** *(Kim için?)* لَهُ **Onun için** قَرِينٌ **Bir arkadaştır** لَا يُفَارِقُهُ Ondan hiç ayrılmaz.

[1] Denilmiştir ki, bu ayet anlaşılan manası üzeredir. Zira İsra gecesi tüm peygamberler Efendimiz için bir araya getirilmiştir. Diğer bir görüşe göre bu ayetten kastedilen, peygamberlerin ümmetleri yani, ehli kitaptır. İki görüşe göre de Peygamberimiz bu soruyu hiç kimseye sormamıştır. Zira sormasını emretmekten maksat, Mekke müşriklerine, Allah tarafından, ondan başka birine ibadet edilebileceğine dair ne bir peygamber ne de bir kitap gelmediğini takrir ettirmek/ onaylatmaktır.

37. وَإِنَّهُمْ **Ve hiç şüphesiz onlar** لَيَصُدُّونَهُمْ **Onları çıkartırlar** أَيِ الشَّيَاطِينَ Yani, şeytanlar عَنِ السَّبِيلِ **Yoldan** أَيِ طَرِيقِ الْهُدَى Yani, hidayet yolundan وَيَحْسَبُونَ **Onlarda zannederler ki:** أَنَّهُمْ **Şüphesiz onlar** مُهْتَدُونَ **Hidayete ermişlerdir** فِي الْجَمْعِ Cemi getirmekte vardır *(Ne?)* رِعَايَةً مَعْنَى مَنْ 'Men' kelimesinin manasına riayet etmek.

38. حَتَّى إِذَا جَاءَنَا **Nihayet bize geldiği zaman** *(Kim?)* الْعَاشِي Yüz çeviren *(Kim ile birlikte?)* بِقَرِينِهِ Yoldaşı ile birlikte *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde قَالَ **Der ki** *:(Kime?)* لَهُ Yoldaşı olan şeytana يَا Bu harf *(Nedir?)* لِلتَّنْبِيهِ Tenbih içindir لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ **Ne olaydı benim ile senin aranda olsaydı** *(Ne?)* بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ **Doğu ile batı arası kadar uzaklık** أَيْ مِثْلَ بُعْدِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ Yani, doğu ile batı arasındaki mesafenin misli فَبِئْسَ الْقَرِينُ **Ne kötü yoldaş** *(Kim?)* أَنْتَ Sen *(Kim için?)* لِي Benim için.

39. قَالَ تَعَالَى Allah Teâla buyurdu وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ **Asla size fayda vermeyecektir** أَيِ الْعَاشِينَ Yani, gafillere *(Ne?)* تَمَنِّيكُمْ Temenniniz *(Daha)* وَنَدَمُكُمْ Pişmanlığınız *(Ne zaman?)* الْيَوْمَ **Bugün** إِذْ ظَلَمْتُمْ **Çünkü zulmettiniz** أَيْ تَبَيَّنَ لَكُمْ Yani, size beyan oldu *(Ne?)* ظُلْمُكُمْ Zulmünüz *(Ne ile?)* بِالْإِشْرَاكِ فِي الدُّنْيَا Dünyada şirk koşmakla أَنَّكُمْ **Çünkü siz** *(Kimle birlikte?)* مَعَ قُرَنَائِكُمْ Yoldaşlarınız (Şeytanlarınız) ile birlikte *(Nerede?)* فِي الْعَذَابِ **Azapta** *(Ne siniz?)* مُشْتَرِكُونَ **Ortaklarsınız** عِلَّةٌ İlettir *(Ne ile?)* بِتَقْدِيرِ اللَّامِ Mukadder bir lam ile *(Neyin illeti?)* لِعَدَمِ النَّفْعِ Fayda olmayışının مِنَ الْيَوْمِ 'İz' وَإِذْ بَدَلٌ kelimesi 'el-yevm' kelimesinden bedeldir.

40. أَفَأَنْتَ **Artık sen mi!** تُسْمِعُ **İşittireceksin** *(Kime?)* الصُّمَّ **Sağırlara** أَوْ تَهْدِي **Ya da hidayete erdireceksin** *(Kimi?)* الْعُمْيَ **Körleri** *(Daha)* وَمَنْ **O kimseyi ki** كَانَ **Oldu** *(Nerede?)* فِي ضَلَالٍ **Sapıklıkta** *(Öyle sapıklık ki,)* مُبِينٍ **Apaçık** بَيِّنٍ Zahir أَيْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ Yani, onlar iman etmezler.

41. فَإِمَّا **Eğer** فِيهِ إِدْغَامُ نُونِ إِنِ الشَّرْطِيَّةِ Burada 'in'i Şartiyyenin nun'unu idğam vardır *(Neye?)* فِي مَا الزَّائِدَةِ 'Ma'yı zaideye نَذْهَبَنَّ **Götürsek de** *(Kimi?)* بِكَ **Seni** *(Ne ile?)* بِأَنْ نُمِيتَكَ Seni öldürmekle *(Neden önce?)* قَبْلَ تَعْذِيبِهِمْ Onları azaplandırmadan önce فَإِنَّا **Şüphe yok ki biz** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Neyiz?)* مُنْتَقِمُونَ **İntikam alıcılarız** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette.

42. اَوْ نُرِيَنَّكَ **Veya sana göstereceğiz** *(Nerede?)* فِي حَيَاتِكَ Hayatında *(Neyi?)* الَّذِي **O şeyi ki** وَعَدْنَاهُمْ **Onlara vaad ettik** *(Neyi?)* بِهِ Onu *(Nedir o?)* مِنَ الْعَذَابِ Azap فَإِنَّا **Muhakkak ki biz** عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** عَلَى عَذَابِهِمْ Onları azaplandırma üzerine *(Kimleriz?)* مُقْتَدِرُونَ **Güç yetirenleriz** قَادِرُونَ Kadir olanlarız.

43. فَاسْتَمْسِكْ **Artık sen sarıl** *(Neye?)* بِالَّذِي **O şeye ki** أُوحِيَ **Vah yolundu** *(Kime?)* إِلَيْكَ **Sana** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'a إِنَّكَ **Muhakkak ki sen** *(Ne üzeresin?)* عَلَى صِرَاطٍ **Bir yol üzeresin** طَرِيقٍ Yol *(Öyle yol ki,)* مُسْتَقِيمٍ **Dosdoğru.**

44. وَإِنَّهُ **Ve şüphesiz ki o** لَذِكْرٌ **Pek büyük bir öğüttür** لَشَرَفٌ Şereftir *(Kim için?)* لَكَ **Senin için** *(Daha)* وَلِقَوْمِكَ **Kavmin için** *(Niçin?)* لِنُزُولِهِ بِلُغَتِهِمْ Onların lügatı ile indiği için وَسَوْفَ تُسْئَلُونَ **Ve ileride sorulacaksınız** *(Neden?)* عَنِ الْقِيَامِ بِحَقِّهِ Onun hakkını yerine getirmekten.

45. وَاسْئَلْ **Sor** *(Kime?)* مَنْ **O zâta ki** اَرْسَلْنَا **Gönderdik** *(Kimden önce?)* مِنْ قَبْلِكَ **Senden önce** *(Kimlerden olan zat?)* مِنْ رُسُلِنَا **Elçilerimizden** *(Neyi sor?)* اَجَعَلْنَا **Biz yaptık mı?** مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ **Rahman'dan başka** أَيْ غَيْرِهِ Yani, Rahman'dan gayrı *(Ne?)* اٰلِهَةً **İlahlar** *(Öyle ilahlar ki,)* يُعْبَدُونَ **Tapınılıyorlar** قِيلَ هُوَ Denildi ki, bu soru عَلَى ظَاهِرِهِ Zahiri üzerinedir بِأَنْ جُمِعَ لَهُ الرُّسُلُ Şöyle ki, Efendimiz için peygamberler toplandı *(Ne zaman?)* لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ İsra gecesi وَقِيلَ Diğer bir görüşte denildi ki: الْمُرَادُ Murad مَنْ أُمَمِ O kimselerin ümmetlerine أَيْ أَهْلَ الْكِتَابَيْنِ Yani, her iki kitap ehline (sor) demektir وَلَمْ يَسْأَلْ Ama sormadı *(Neye göre?)* لِأَنَّ الْمُرَادَ مِنَ الْأَمْرِ بِالسُّؤَالِ عَلَى وَاحِدٍ مِنَ الْقَوْلَيْنِ Her iki kavilden hiçbirine göre Çünkü sor emrinden maksat التَّقْرِيرُ لِمُشْرِكِي قُرَيْشٍ Kureyş müşriklerine onaylatmaktır *(Neyi?)* أَنَّهُ لَمْ يَأْتِ رَسُولٌ مِنَ اللهِ Şunu ki Allah'tan hiçbir peygamber gelmedi *(Daha)* وَلَا كِتَابٌ Hiçbir kitap gelmedi *(Neye dair?)* بِعِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ Allah'tan başkasına ibadet etmeye dair.

46. وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا **Andolsun ki biz gönderdik** *(Kimi?)* مُوسٰى **Mûsa'yı** *(Ne ile?)* بِاٰيَاتِنَا **Ayetlerimiz ile** *(Kime?)* إِلَى فِرْعَوْنَ **Firavuna** *(Daha)* وَمَلَائِهِ **Onun cemaatine** أَيِ الْقِبْطِ Yani, Kıptilere فَقَالَ **Ve dedi ki:** إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ **Muhakkak ki ben** *(Kimim?)* **Alemlerin Rabbinin bir elçisiyim.**

47. فَلَمَّا جَاءَهُمْ **Ne zaman ki onlara vardı** *(Ne ile?)* بِاٰيَاتِنَا **Ayetlerimizle** *(Öyle ayetlerimiz ki,)* الدَّالَّةِ عَلَى رِسَالَتِهِ Kendisinin peygamberliğine delalet eden إِذَا هُمْ **O zaman onlar** مِنْهَا **Onlardan** يَضْحَكُونَ **Gülüşür oldular.**

﴿وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ﴾ مِنْ آيَاتِ الْعَذَابِ كَالطُّوفَانِ وَهُوَ مَاءٌ دَخَلَ بُيُوتَهُمْ وَوَصَلَ إِلَى حُلُوقِ الْجَالِسِينَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَالْجَرَادِ ﴿إِلَّا هِيَ اَكْبَرُ مِنْ اُخْتِهَا﴾ قَرِينَتِهَا الَّتِي قَبْلَهَا ﴿وَاَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾﴾ عَنِ الْكُفْرِ ﴿وَقَالُوا﴾ لِمُوسَى لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ﴿يَآ اَيُّهَا السَّاحِرُ﴾ أَيِ الْعَالِمُ الْكَامِلُ لِأَنَّ السِّحْرَ عِنْدَهُمْ عِلْمٌ عَظِيمٌ ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ﴾ مِنْ كَشْفِ الْعَذَابِ عَنَّا إِنْ آمَنَّا ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾﴾ أَيْ مُؤْمِنُونَ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا﴾ بِدُعَاءِ مُوسَى ﴿عَنْهُمُ الْعَذَابَ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾﴾ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ وَيُصِرُّونَ عَلَى كُفْرِهِمْ ﴿وَنَادٰى فِرْعَوْنُ﴾ افْتِخَارًا ﴿فِي قَوْمِهٖ قَالَ يَا قَوْمِ اَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهٰذِهِ الْاَنْهَارُ﴾ مِنَ النِّيلِ ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِي﴾ أَيْ تَحْتَ قُصُورِي ﴿اَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾﴾ عَظَمَتِي ﴿اَمْ﴾ تُبْصِرُونَ وَحِينَئِذٍ ﴿اَنَا خَيْرٌ مِنْ هٰذَا﴾ أَيْ مُوسَى ﴿الَّذِي هُوَ مَهِينٌ﴾ ضَعِيفٌ حَقِيرٌ ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾﴾ يُظْهِرُ كَلَامَهُ لِلُثْغَتِهِ بِالْجَمْرَةِ الَّتِي تَنَاوَلَهَا فِي صِغَرِهِ ﴿فَلَوْلَآ﴾ هَلَّا ﴿اُلْقِيَ عَلَيْهِ﴾ إِنْ كَانَ صَادِقًا ﴿اَسَاوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ﴾ جَمْعُ أَسْوِرَةٍ كَأَعْرِبَةٍ جَمْعُ سِوَارٍ [أَسْوِرَةٌ] كَعَادَتِهِمْ فِيمَنْ يُسَوِّدُونَهُ أَنْ يُلْبِسُوهُ أَسْوِرَةَ ذَهَبٍ وَيُطَوِّقُونَهُ طَوْقَ ذَهَبٍ ﴿اَوْ جَآءَ مَعَهُ الْمَلٰٓئِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾﴾ مُتَتَابِعِينَ يَشْهَدُونَ بِصِدْقِهِ ﴿فَاسْتَخَفَّ﴾ اسْتَفَزَّ فِرْعَوْنُ ﴿قَوْمَهُ فَاَطَاعُوهُ﴾ فِيمَا يُرِيدُ مِنْ تَكْذِيبِ مُوسَى ﴿اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾﴾ ﴿فَلَمَّآ اٰسَفُونَا﴾ أَغْضَبُونَا ﴿انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَاَغْرَقْنَاهُمْ اَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا﴾ جَمْعُ سَالِفٍ كَخَادِمٍ وَخَدَمٍ أَيْ سَابِقِينَ عِبْرَةً ﴿وَمَثَلًا لِلْاٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾﴾ بَعْدَهُمْ يَتَمَثَّلُونَ بِحَالِهِمْ فَلَا يَقْدِمُونَ عَلَى مِثْلِ أَفْعَالِهِمْ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ﴾ جُعِلَ ﴿ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ حِينَ نَزَلَ قَوْلُهُ تَعَالَى إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ رَضِينَا أَنْ تَكُونَ آلِهَتُنَا مَعَ عِيسَى لِأَنَّهُ عُبِدَ مِنْ دُونِ اللهِ ﴿اِذَا قَوْمُكَ﴾ أَيِ الْمُشْرِكُونَ ﴿مِنْهُ﴾ مِنَ الْمَثَلِ ﴿يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾﴾ يَضْحَكُونَ فَرَحًا بِمَا سَمِعُوا ﴿وَقَالُوٓا اَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ﴾ أَيْ عِيسَى فَنَرْضَى أَنْ تَكُونَ آلِهَتُنَا مَعَهُ ﴿مَا ضَرَبُوهُ﴾ أَيِ الْمَثَلَ ﴿لَكَ اِلَّا جَدَلًا﴾ خُصُومَةً بِالْبَاطِلِ لِعِلْمِهِمْ أَنَّ مَا لِغَيْرِ الْعَاقِلِ فَلَا يَتَنَاوَلُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾﴾ شَدِيدُو الْخُصُومَةِ ﴿اِنْ﴾ مَا ﴿هُوَ﴾ عِيسَى ﴿اِلَّا عَبْدٌ اَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ بِالنُّبُوَّةِ ﴿وَجَعَلْنَاهُ﴾ بِوُجُودِهِ مِنْ غَيْرِ أَبٍ ﴿مَثَلًا لِبَنِي اِسْرَآئِيلَ ﴿٥٩﴾﴾ أَيْ كَالْمَثَلِ لِغَرَابَتِهِ يُسْتَدَلُّ بِهَا عَلَى قُدْرَةِ اللهِ تَعَالَى عَلَى مَا يَشَاءُ ﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ﴾ بَدَلَكُمْ ﴿مَلٰٓئِكَةً فِي الْاَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾﴾ بِأَنْ نُهْلِكَكُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

48. **Onlara gösterdiğimiz her bir** azap **ayeti** çekirge ve yedi gün süren tufan gibi ki, evlerine girip oturanların boğazına kadar ulaşmıştı **diğerinden** kendisinden önceki azaptan **daha büyüktü.** Küfürden **dönsünler diye onları azapla yakaladık.**

49. Azabı görünce Musa'ya **dediler ki: "Ey büyücü!** Ey ilmi mükemmel olan alim; zira büyü onlara göre büyük bir ilimdi. **Sana verdiği** eğer iman edersek bizden azabı kaldıracağı **sözüne dair bizim için Rabbine dua et. Çünkü biz artık doğru yoldayız,** müminleriz.

50. **Fakat biz** Musa'nın duasıyla **onlardan azabı kaldırınca, onlar hemen sözlerinden dönüverdiler.** Ahitlerini bozup küfürde ısrar ettiler.

51. **Firavun** gururla **kavmine seslendi ve şöyle dedi: "Ey kavmim! Mısır mülkü ve** saraylarımın **altından akıp giden şu** Nil **ırmakları benim değil mi?** Azametimi **görmüyor musunuz?"**

52. **"Yoksa** görüyor musunuz? O zaman **ben, şu değersiz** zayıf, hakir **ve neredeyse söz anlatamayacak** kelamını ifade edemeyecek **durumda olan** küçüklüğünde ağzına aldığı bir kor sebebiyle dili peltekleşen **kişiden** Musa'dan **daha hayırlım."**

53. "Eğer doğru söylüyorsa **ona altın bilezikler**[1] **verilseydi** ya! Çünkü onlar adetleri gereği başkan seçtikleri kişiye altından bilezik ve kolyeler takarlardı. **Veya ardı ardına** peş peşe onun doğruluğuna şahitlik eden **melekler gelseydi** ya."

54. Firavun **kavmini küçümsedi,** korkuttu **onlar da** kendilerinden istenen Musa'yı yalanlama konusunda **ona itaat ettiler. Doğrusu onlar yoldan çıkmış bir kavimdi.**

55. **Artık bizi öfkelendirip** gazaplandırınca **onlardan intikam aldık; onları topluca boğduk.**

56. **Onları, selef**[2] ibret olarak geçenler **ve** kendilerinden **sonra gelenlere** bir **örnek kıldık.** Ki, onların hallerinden ibret alsınlar ve onlar gibi yapmaya kalkışmasınlar.

57. *"Siz ve Allah'ın dışında taptığınız şeyler cehennem yakıtısınız. Siz oraya gireceksiniz." (Enbiya: 98)* ayeti inip **Meryem oğlu, bir misal olarak anlatılınca senin kavmin** müşrikler: "İlahlarımızın İsa ile birlikte olmasına razıyız. Zira o da Allah'ın dışında tapılanlardan biridir" deyip **hemen buna** bu misale **yaygarayı bastı.** İşittiklerine sevinçle güldüler.

58. **"Bizim tanrılarımız mı hayırlı, yoksa o mu** İsa mı? Eğer oysa ilahlarımızın onunla olmasına razıyız" **dediler. Bunu** bu misali **sana ancak** boş şeylerle **tartışmak için verdiler.** Zira onlar da biliyorlardı ki, ma kelimesi akıl sahibi olmayan putlar içindir. Bu lafız İsa (aleyhisselam)'ı içermez. **Doğrusu onlar** çok **düşman bir toplumdur.**

---

[1] أَسَاوِرَة kelimesi أَغْرِبَة vezninde olan أَسْوِرَة kelimesinin çoğuludur. Bu kelime de سِوَار kelimesinin çoğuludur.

[2] سَلَفًا kelimesi سَالِف kelimesinin çoğuludur. Tıpkı خَادِم وَخَدَم kelimeleri gibi.

59. **O,** İsa **sadece kendisine** peygamberlik **nimeti verdiğimiz ve İsrailoğullarına** babasız dünyaya gelmesiyle **örnek kıldığımız bir kuldur.** Olağanüstü olduğu için örnek sayılır. Bununla Allah'ın her istediğine gücünün yettiğine delil edinilir.

60. **Eğer dileseydik,** sizi helak edip **içinizden,** size karşılık **yeryüzünde yerinize geçecek melekler yaratırdık.**

KELİME ANLAMI

48. وَمَا نُرِيهِمْ **Onlara göstermedik** *(Neden?)* مِنْ آيَةٍ **Ayetlerden** *(Ayetlerden kasıt)* مِنْ آيَاتِ الْعَذَابِ Azap ayetlerinden *(Ne gibi?)* كَالطُّوفَانِ Tufan gibi وَهُوَ مَاءٌ O bir sudur *(Öyle su ki,)* دَخَلَ بُيُوتَهُمْ Evlerine girdi وَوَصَلَ إِلَى حُلُوقِ الْجَالِسِينَ Ve oturanların boğazına ulaştı سَبْعَةَ أَيَّامٍ Yedi gün *(Daha ne gibi?)* وَالْجَرَادِ Çekirge gibi إِلَّا **Ancak gösterdiysek** هِيَ **O ayet (mucize)** *(Nedir?)* أَكْبَرُ **Daha büyüktür** *(Neden?)* مِنْ أُخْتِهَا **Diğerinden** قَرِينَتِهَا Yakınındakinden الَّتِي Öyle yakın ki قَبْلَهَا Bundan önce وَأَخَذْنَاهُمْ **Ve onları yakaladık** *(Ne ile?)* بِالْعَذَابِ **Azap ile** لَعَلَّهُمْ **Belki onlar** يَرْجِعُونَ **Geri dönerler** *(Neden?)* عَنِ الْكُفْرِ Küfürden.

49. وَقَالُوا **Ve dediler ki:** *(Kime?)* لِمُوسَى Musa'ya *(Ne zaman?)* لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ Azabı gördükleri zaman *(Ne dediler?)* يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ **Ey büyücü** أَيِ الْعَالِمُ الْكَامِلُ Yani, olgun alim *(Niçin sihri böyle tefsir ettik)* لِأَنَّ السِّحْرَ عِنْدَهُمْ Çünkü onlara göre sihir *(Nedir?)* عِلْمٌ عَظِيمٌ Büyük bir ilimdir ادْعُ **Dua et** *(Kim için?)* لَنَا **Bizim için** *(Kime?)* رَبَّكَ **Rabbine** *(Ne hürmetine?)* بِمَا **O şey hürmetine ki** عَهِدَ **Ahid verdi** *(Kim yanında?)* عِنْدَكَ **Senin yanında** *(O ahid de nedir?)* مِنْ كَشْفِ الْعَذَابِ عَنَّا Bizden azabın kaldırılması *(Ne zaman?)* إِنْ آمَنَّا Eğer iman edersek إِنَّنَا **Şüphe yok ki bizde** لَمُهْتَدُونَ **Elbette hidayete ermiş oluruz** أَيْ مُؤْمِنُونَ Yani, inananlar oluruz.

50. فَلَمَّا كَشَفْنَا **Ne zaman ki biz kaldırdık** *(Ne sebebiyle?)* بِدُعَاءِ مُوسَى Musa'nın duası sebebiyle *(Kimden?)* عَنْهُمُ **Onlardan** *(Neyi?)* الْعَذَابَ **Azabı** إِذَا هُمْ **O zaman onlar** يَنْكُثُونَ **Sözlerinden dönü verdiler** يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ Sözlerini bozar oldular وَيُصِرُّونَ عَلَى كُفْرِهِمْ Ve küfürleri üzerine devam ettiler.

51. وَنَادَى **Nida etti** *(Kim?)* فِرْعَوْنُ **Firavun** *(Nasıl?)* افْتِخَارًا Övünerek *(Nerede?)* فِي قَوْمِهِ **Kavminin arasında** قَالَ **Dedi ki** يَا قَوْمِ **Ey kavmim** أَلَيْسَ لِي **Benim için değil mi** *(Ne?)* مُلْكُ مِصْرَ **Mısır mülkü** *(Daha)* وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ **Ve bu nehirler** أَيْ مِنَ النِّيلِ Yani, Nil ırmıkları *(Öyle nehirler ki,)* تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِي **Altımdan** أَيْ تَحْتَ قُصُورِي Yani, köşklerimin altından أَفَلَا تُبْصِرُونَ **Hala görmüyor musunuz** *(Neyi?)* عَظَمَتِي Benim büyüklüğümü.

52. أَمْ **Yoksa** تُبْصِرُونَ Görüyor musunuz وَحِينَئِذٍ Ve bu durumda أَنَا **Ben** خَيْرٌ **Daha hayırlıyım** *(Kimden?)* مِنْ هٰذَا **Şundan** أَيْ مُوسٰى Yani, Musa'dan الَّذِي **Öyle kişi ki** هُوَ **O** *(Nedir?)* مَهِينٌ **Hâkirdir** ضَعِيفٌ حَقِيرٌ Zayıf ve hakirdir وَلَا يَكَادُ يُبِينُ **Neredeyse meramını anlatamıyor** يُظْهِرُ كَلَامَهُ Sözünü açıklayamıyor لِلُثْغَتِهِ Peltek olduğu için *(Ne sebebi ile?)* بِالْجَمْرَةِ Ateş közü sebebiyle الَّتِي Öyle köz ki تَنَاوَلَهَا Onu ağzına aldı *(Ne zaman?)* فِي صِغَرِهِ Küçüklüğünde.

53. فَلَوْلَا أُلْقِيَ **Atılmalı değimliydi** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Musa'nın üzerine** إِنْ كَانَ صَادِقًا Eğer doğru ise *(Ne?)* أَسَاوِرَةٌ **Bilezikler** *(Neden olan?)* مِنْ ذَهَبٍ **Altından** جَمْعُ أَسْوِرَةٍ 'Esvire-tun' un cemisidir *(Ne gibi?)* كَأَغْرِبَةٍ 'Eğribetün' gibi *(Esviretün nedir?)* جَمْعُ سِوَارٍ 'Sivarun' un cemisidir كَعَادَتِهِمْ Onların adetleri gibi *(Kim hakkında?)* فِيمَنْ يُسَوِّدُونَهُ Reis yapacakları kişi hakkında *(Adetleri nedir?)* أَنْ يُلْبِسُوهُ Ona giydirmeleri *(Neyi?)* أَسْوِرَةَ ذَهَبٍ Altın bilezikleri وَيُطَوِّقُونَهُ Ve ona kolye giydirirler *(Nasıl?)* طَوْقَ ذَهَبٍ Altın kolye ile أَوْ جَاءَ **Ya da gelmeli değimliydi** *(Kim ile beraber?)* مَعَهُ **Onunla beraber** *(Kimler?)* الْمَلٰئِكَةُ **Melekler** *(Ne oldukları halde?)* مُقْتَرِنِينَ **Birbirlerine yakın oldukları halde** مُتَتَابِعِينَ Peş peşe oldukları halde يَشْهَدُونَ Şahitlik ederler *(Neye?)* بِصِدْقِهِ Onun doğruluğuna.

54. فَاسْتَخَفَّ **Küçümsedi** اسْتَفَزَّ فِرْعَوْنُ Firavun hakaretle baktı *(Kime?)* قَوْمَهُ **Kavmine** فَأَطَاعُوهُ **Derken onlarda ona itaat ediverdiler** *(Ne hususta?)* فِيمَا يُرِيدُ Murad ettiği hususta *(Neyi murad etti?)* مِنْ تَكْذِيبِ مُوسٰى Musa'yı yalancı çıkarmayı إِنَّهُمْ **Şüphe yok ki onlar** *(Nedir?)* كَانُوا **Oldular** *(Ne?)* قَوْمًا **Bir topluluk** *(Öyle topluluk ki,)* فَاسِقِينَ **Fasıklar olan.**

55. فَلَمَّا آسَفُونَا **Ne zaman ki bizi öfkelendirdiler** أَغْضَبُونَا Bizi gazaplandırdılar انْتَقَمْنَا **İntikam aldık** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** فَأَغْرَقْنَاهُمْ **Ve hemen onları boğduk** أَجْمَعِينَ **Hepsini.**

56. فَجَعَلْنَاهُمْ **Artık onları yaptık** *(Ne?)* سَلَفًا **Geçmişler** جَمْعُ سَالِفٍ 'Salifin'in cemisidir كَخَادِمٍ وَخَدَمٍ 'Hadimin' ve hademun gibi أَيْ سَابِقِينَ عِبْرَةً Yani, ibret olarak geçmişler *(Daha ne yaptık?)* وَمَثَلًا **Bir ibret** *(Kim için?)* لِلْآخِرِينَ **Sonrakiler için** بَعْدَهُمْ يَتَمَثَّلُونَ Onlardan sonra öğütlenirler *(Ne ile?)* بِحَالِهِمْ Onların hali ile فَلَا يَقْدِمُونَ Adım atmazlar *(Neye?)* عَلٰى مِثْلِ أَفْعَالِهِمْ Onların yaptıkları gibisine.

57. وَلَمَّا ضُرِبَ **Ne zamanki verildi** جُعِلَ Yapıldı *(Kim?)* ابْنُ مَرْيَمَ **Meryem oğlu** *(Ne verildi?)* مَثَلًا **Misal** *(Ne zaman?)* حِينَ نَزَلَ قَوْلُهُ تَعَالَى Allah Teâla'nın bu ayeti inince *(O ayetten kasıt)* إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ Siz ve Allah'tan başka taptıklarınız *(Nesiniz?)* حَصَبُ جَهَنَّمَ Cehennem odunusunuz فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ Müşrikler dediler ki رَضِينَا Biz razıyız آلِهَتُنَا أَنْ تَكُونَ İlahlarımızın olmasına *(Kim ile?)* مَعَ عِيسَى İsa ile birlikte لِأَنَّهُ Zira İsa عُبِدَ Tapıldı *(Kimden başka olduğu halde?)* مِنْ دُونِ اللَّهِ Allah'tan başka olduğu halde **O zaman kavmin** إِذَا قَوْمُكَ أَيِ الْمُشْرِكُونَ Yani, müşrikler **O misalden** مِنَ الْمَثَلِ Meselden **Sevinip çağrışıyorlar** يَصِدُّونَ يَضْحَكُونَ Gülüyorlar فَرَحًا Sevinerek *(Ne ile?)* بِمَا سَمِعُوا İşittikleri ile.

58. وَقَالُوا **Ve dediler ki** أَآلِهَتُنَا **Bizim ilahlarımız mı** *(Nedir?)* خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** أَمْ هُوَ **Yoksa o mu?** أَيْ عِيسَى Yani, İsa mı فَنَرْضَى Razıyız أَنْ تَكُونَ آلِهَتُنَا Bizim ilahlarımızın olmasına *(Kim ile?)* مَعَهُ Onunla birlikte مَا ضَرَبُوهُ **Bu misali vermediler** أَيِ الْمَثَلَ Yani, meseli *(Kime?)* لَكَ **Sana** إِلَّا جَدَلًا **Ancak mücadele için verdiler** خُصُومَةٌ بِالْبَاطِلِ Batıl bir tartışma olarak *(Niçin?)* لِعِلْمِهِمْ Bildikleri için *(Neyi?)* أَنَّ مَا لِغَيْرِ الْعَاقِلِ 'Ma' kelimesi akılsızlar içindir فَلَا يَتَنَاوَلُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ İsa (aleyhisselam)'a şamil olmaz بَلْ هُمْ **Hayır onlar** *(Kimdir?)* قَوْمٌ **Bir kavimdir** *(Öyle kavim ki,)* خَصِمُونَ **Aşırı düşmanlar olan** شَدِيدُو الْخُصُومَةِ Düşmanlığı şiddetli.

59. إِنْ هُوَ –مَا– **O değildir** عِيسَى İsa (aleyhisselam) إِلَّا عَبْدٌ **Ancak kuldur** أَنْعَمْنَا **Nimet verdik** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Ona** *(Ne ile?)* بِالنُّبُوَّةِ Peygamber-likle وَجَعَلْنَاهُ **Ve onu yaptık** بِوُجُودِهِ Onun vücuda gelmesi *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ أَبٍ Babasız olarak *(Ne yaptık?)* مَثَلًا **Bir ibret** *(Kim için?)* لِبَنِي إِسْرَائِيلَ **İsrail oğulları için** أَيْ كَالْمَثَلِ Yani, bir misal gibi *(Niçin?)* لِغَرَابَتِهِ Garip olduğu için يُسْتَدَلُّ بِهَا Bununla delil getirilir *(Neye?)* عَلَى قُدْرَةِ اللَّهِ تَعَالَى Allah Teâla'nın güç yetirmesine *(Neye?)* عَلَى مَا يَشَاءُ Dilediği şeye.

60. وَلَوْ نَشَاءُ **Eğer dileyecek olsaydık** لَجَعَلْنَا **Elbette yaratırdık** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** بَدَلَكُمْ Sizin yerinize *(Ne yapardık?)* مَلَائِكَةً **Melekler** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yer yüzünde** يَخْلُفُونَ **Yerinize geçerlerdi** بِأَنْ نُهْلِكَكُمْ Şöyle ki:sizi helak ederdik.

﴿وَإِنَّهُ﴾ أَيْ عِيسٰى ﴿لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ﴾ تُعْلَمُ بِنُزُولِهِ ﴿فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ أَيْ تَشُكُّنَّ فِيهَا حُذِفَ فِيهَا نُونُ الرَّفْعِ لِلْجَزْمِ وَوَاوُ الضَّمِيرِ لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ ﴿وَ﴾ قُلْ لَهُمْ ﴿اتَّبِعُونِ﴾ عَلَى التَّوْحِيدِ ﴿هٰذَا﴾ الَّذِي آمُرُكُمْ بِهِ ﴿صِرَاطٌ﴾ طَرِيقٌ ﴿مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ﴾ يَصْرِفَنَّكُمْ عَنْ دِينِ اللهِ ﴿الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾﴾ بَيِّنُ الْعَدَاوَةِ ﴿وَلَمَّا جَاءَ عِيسٰى بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بِالْمُعْجِزَاتِ وَالشَّرَائِعِ ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ﴾ بِالنُّبُوَّةِ وَشَرَائِعِ الْإِنْجِيلِ ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ مِنْ أَحْكَامِ التَّوْرَاةِ مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَغَيْرِهِ فَبَيَّنَ لَهُمْ أَمْرَ الدِّينِ ﴿فَاتَّقُوا اللهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٦٣﴾﴾ ﴿إِنَّ اللهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ﴾ طَرِيقٌ ﴿مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ﴾ فِي عِيسٰى أَهُوَ اللهُ أَوِ ابْنُ اللهِ أَوْ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ ﴿فَوَيْلٌ﴾ كَلِمَةُ عَذَابٍ ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ كَفَرُوا بِمَا قَالُوهُ فِي عِيسٰى ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾﴾ مُؤْلِمٍ ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ أَيْ مَا يَنْتَظِرُونَ ﴿إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ﴾ بَدَلٌ مِنَ السَّاعَةِ ﴿بَغْتَةً﴾ فُجَاءَةً ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾﴾ بِوَقْتِ مَجِيئِهَا قَبْلَهُ ﴿الْأَخِلَّاءُ﴾ عَلَى الْمَعْصِيَةِ فِي الدُّنْيَا ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُتَعَلِّقٌ بِقَوْلِهِ ﴿بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾﴾ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللهِ عَلَى طَاعَتِهِ فَإِنَّهُمْ أَصْدِقَاءُ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نَعْتٌ لِعِبَادِي ﴿بِآيَاتِنَا﴾ الْقُرْآنِ ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾﴾ ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ﴾ مُبْتَدَأٌ ﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ زَوْجَاتُكُمْ ﴿تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾﴾ تُسَرُّونَ وَتُكْرَمُونَ خَبَرُ الْمُبْتَدَأِ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ﴾ بِقِصَاعٍ ﴿مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾ جَمْعُ كُوبٍ وَهُوَ إِنَاءٌ لَا عُرْوَةَ لَهُ لِيَشْرَبَ الشَّارِبُ مِنْ حَيْثُ شَاءَ ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ﴾ تَلَذُّذًا ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ نَظَرًا ﴿وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾﴾ ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا﴾ أَيْ بَعْضُهَا ﴿تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾﴾ وَكُلُّ مَا يُؤْكَلُ يَخْلُفُ بَدَلَهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

61. **Şüphesiz ki o** İsa, **kıyamet saatinin bilgisidir.** Kıyamet onun inişiyle bilinir. **Ondan hiç şüphe etmeyin**[1] kuşkulanmayın **ve** onlara de ki: Tevhit konusunda **bana uyun; çünkü bu,** size emrettiğim şey **dosdoğru yoldur.**

[1] فَلَا تَمْتَرُنَّ fiilinden cezim sebebiyle ref alameti olan nun harfi ve iki sakin karşılaştığı için cemi zamiri olan vav harfi hazfedilmiştir.

62. **Sakın şeytan sizi** Allah'ın dininden **çevirmesin,** döndürmesin. **Çünkü o, sizin için apaçık** adaveti aşikâr **bir düşmandır.**

63. **İsa, açık delillerle** mucize ve hükümlerle **geldiği zaman demişti ki: "Ben size hikmet** peygamberlik ve İncil'in hükümlerini **getirdim ve kendisinde ayrılığa düştüğünüz şeylerin** Tevrat'ın din ve diğer şeylerle alakalı hükümlerinin **bir kısmını size açıklamak için (geldim).** Onlara dinin emrini beyan etti. **Öyleyse Allah'tan korkun ve bana itaat edin.**

64. **Çünkü Allah, benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Ona ibadet edin. İşte bu, doğru yoldur.**

65. **Ama gruplar aralarında,** İsa hakkında O Allah mıdır, Allah'ın oğlu mudur ya da üçün üçüncüsü müdür? diye **ihtilafa düştüler. Acı** verici **bir günün azabından dolayı o zulmedenlerin** İsa hakkında söyledikleri sebebiyle küfre düşenlerin **vay**[1] **haline!**

66. **Onlar,** Mekke kâfirleri, kıyametin vaktini önceden **fark edemeden kıyamet gününün ansızın** aniden **kendilerine gelmesinden**[2] **başka bir şey mi bekliyorlar?**[3]

67. **O** kıyamet **günü,**[4] dünyada günah üzere **dost olanlar birbirlerine düşmandır. Takva sahipleri** itaat üzere birbirini Allah için sevenler **bunun dışındadır.** Zira onlar dostturlar.

68. Onlara denilir ki: **Ey kullarım! Bugün size korku yoktur. Sizler üzülmeyeceksiniz de.**

69. **Onlar ki,**[5] **ayetlerimize** Kuran'a **iman ettiler ve Müslüman oldular.**

70. **Cennete girin! Siz**[6] **ve eşleriniz ağırlanacaksınız!** Sevinecek ve ikram göreceksiniz.

71. **Etraflarında altın tepsiler** taslar **ve** isteyen istediği yerinden içsin diye kulpsuz **kadehlerle**[7] **dönülür. Orada canlarının** lezzet almak için **istediği, gözlerinin** bakıp **hoşlandığı her şey vardır. Ve siz, orada ebedi kalacaksınız.**

72. **İşte bu, yapar olduklarınıza karşılık varis olduğunuz cennettir.**

73. **Orada sizin için çokça meyveler vardır, onlardan** bir kısmını **yersiniz.** Ve her yenilenin yerine yenisi gelir.

---

[1] وَيْل azap ifade eden bir kelimedir.
[2] أَنْ تَأْتِيَهُمْ terkibi السَّاعَةَ kelimesinden bedeldir.
[3] هَلْ يَنْظُرُونَ terkibindeki istifham nefi manasındadır.
[4] يَوْمَئِذٍ zarfı بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ cümlesine taalluk eder.
[5] الَّذِينَ kelimesi عِبَادِ kelimesinin sıfatıdır.
[6] أَنْتُمْ zamiri mübtedadır. تُحْبَرُونَ fiili de onun haberidir.
[7] أَكْوَاب kelimesi كُوب kelimesinin çoğuludur.

KELİME ANLAMI

61. وَإِنَّهُ **Ve şüphe yok ki** أَيْ عِيسٰى Yani, İsa (aleyhisselam) لَعِلْمٌ **Bir bilgidir** *(Ne için?)* لِلسَّاعَةِ **Kıyamet için** تُعْلَمُ بِنُزُولِهِ Kıyamet onun inmesiyle bilinir فَلَا تَمْتَرُنَّ **Artık şüpheye düşmeyin** *(Ne hususta?)* بِهَا O kıyamet hususunda أَيْ تَشُكُّنَّ فِيهَا Yani, onda şüphelenmeyin حُذِفَ فِيهَا Bundan hafifletildi *(Ne?)* نُونُ الرَّفْعِ Ref alameti olan nun *(Niçin?)* لِلْجَزْمِ Cezm olduğu için وَوَاوُ الضَّمِيرِ Zamir vavı da hazfedildi *(Niçin?)* لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ İki sakin karşılaştığı için وَ **Ve** قُلْ لَهُمْ Onlara de اتَّبِعُونِ **Bana tabi olunuz** *(Ne üzerine?)* عَلَى التَّوْحِيدِ Tevhit üzerine هٰذَا **Bu** الَّذِي O şey ki آمُرُكُمْ Size emrediyorum *(Neyi?)* بِهِ Onu *(Nedir?)* صِرَاطٌ **Bir yoldur** طَرِيقٌ Yoldur *(Öyle yoldur ki,)* مُسْتَقِيمٌ **Dosdoğru.**

62. وَلَا يَصُدَّنَّكُمْ **Sakın sizi alı koymasın** يَصْرِفَنَّكُمْ عَنْ دِينِ اللهِ Allah'ın dininden çevirmesin *(Ne?)* الشَّيْطَانُ **Şeytan** إِنَّهُ **Şüphe yok ki o** لَكُمْ **Sizin için** *(Nedir?)* عَدُوٌّ **Düşmandır** *(Öyle düşman ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** بَيِّنُ الْعَدَاوَةِ Düşmanlığı ortada.

63. وَلَمَّا جَاءَ **Ne zamanki getirdi** *(Kim?)* عِيسٰى **İsa** *(Neyi?)* بِالْبَيِّنَاتِ **Açık mucizeleri** بِالْمُعْجِزَاتِ وَالشَّرَائِعِ Mucize ve hükümleri قَالَ **Dedi: ki** قَدْ جِئْتُكُمْ **Muhakkak ben size geldim** *(Ne ile?)* بِالْحِكْمَةِ **Hikmet ile** بِالنُّبُوَّةِ Peygamberlik وَشَرَائِعِ الْإِنْجِيلِ Ve İncil'in hükümleri ile *(Niçin?)* وَلِأُبَيِّنَ **Açıklayayım için** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Neyi?)* بَعْضَ الَّذِي **O şeyin bir kısmını ki** تَخْتَلِفُونَ **İhtilaf ediyorsunuz** *(Nerede?)* فِيهِ **Onda** *(O da Nedir?)* مِنْ أَحْكَامِ التَّوْرَاةِ Tevrat'ın hükümleridir *(Neden olan?)* مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَغَيْرِهِ Din ve diğer işlerden فَبَيَّنَ لَهُمْ Onlara açıkladı *(Neyi?)* أَمْرَ الدِّينِ Din işlerini فَاتَّقُوا **Artık korkun** *(Kimden?)* اللهَ **Allah'tan** وَأَطِيعُونِ **Ve bana itaat edin.**

64. إِنَّ اللهَ **Ve şüphesiz ki Allah** هُوَ **O** *(Nedir?)* رَبِّي **Benim Rabbim** وَرَبُّكُمْ **Ve sizin Rabbinizdir** فَاعْبُدُوهُ **Öyleyse ona ibadet edin** هٰذَا **Bu** *(Nedir?)* صِرَاطٌ **Bir yoldur** طَرِيقٌ Yoldur *(Öyle yol ki,)* مُسْتَقِيمٌ **Dosdoğru.**

65. فَاخْتَلَفَ **İhtilafa düştü** *(Kim?)* الْأَحْزَابُ **O taifeler** *(Nerede?)* مِنْ بَيْنِهِمْ **Kendi aralarında** *(Ne hususta?)* فِي عِيسٰى İsa (a s) hakkında أَهُوَ اللهُ O Allah mıdır أَوِ ابْنُ اللهِ Ya da Allah'ın oğlumu أَوْ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ Yoksa üçün üçüncüsü mü? فَوَيْلٌ **Yazıklar olsun** كَلِمَةُ عَذَابٍ Azap kelimesidir *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** ظَلَمُوا **Zulmettiler** كَفَرُوا Kafir oldular *(Ne sebebiyle?)* بِمَا قَالُوهُ فِي عِيسٰى İsa (aleyhisselam) hakkında söylemiş oldukları söz ile مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ **Acıklı günün azabından** مُؤْلِمٍ Acı verici.

66. هَلْ يَنْظُرُونَ **Bekliyorlar mı?** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri أَيْ مَا يَنْتَظِرُونَ Yani, beklemiyorlar **Ancak kıyameti bekliyorlar** *(Kıyametten kasıt)* اَنْ تَأْتِيَهُمْ **Onlara gelmesini** بَغْتَةً **Ansızın** فُجَأَةً بَدَلٌ مِنَ السَّاعَةَ 'Es sa'at' dan bedeldir *(Nasıl?)* **Aniden** وَهُمْ **Halbuki onlar** لَا يَشْعُرُونَ **Farkında değillerdir** *(Neyin?)* بِوَقْتِ مَجِيئِهَا Kıyamet vaktinin gelmesinin *(Neden önce farkında değillerdir?)* قَبْلَهُ Gelmeden önce.

67. اَلْاَخِلَّاءُ **Dostlar** *(Ne üzerine dost?)* عَلَى الْمَعْصِيَةِ Günah işleme üzerine *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada يَوْمَئِذٍ **O gün** يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü مُتَعَلِّقٌ بِقَوْلِهِ Bu zarf şu gelen söze müteallıktır بَعْضُهُمْ **Bazıları** لِبَعْضٍ **Diğer bazılarına** *(Nedir?)* عَدُوٌّ **Düşmandır** اِلَّا الْمُتَّقِينَ **Takva sahipleri hariç** الْمُتَحَابِّينَ فِي اللهِ Allah yolunda sevişenler *(Ne üzerine dost?)* عَلَى طَاعَتِهِ Allah'a itaat üzerine فَإِنَّهُمْ Zira onlar اَصْدِقَاءُ Gerçek dostlardır.

68. وَيُقَالُ لَهُمْ Onlara denir يَا عِبَادِ **Ey kullarım** لَا خَوْفٌ **Hiçbir korku yoktur** *(Kime?)* عَلَيْكُمُ **Size** *(Ne zaman?)* الْيَوْمَ **Bu gün** وَلَا اَنْتُمْ **Ve siz değilsiniz** *(Ne?)* تَحْزَنُونَ **Üzülecekler.**

69. اَلَّذِينَ **Öyle kullarım ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** نَعْتٌ لِعِبَادِي 'İbadi' sözünün sıfatıdır *(Neye?)* بِاٰيَاتِنَا **Ayetlerimize** الْقُرْآنِ Kuran'a وَكَانُوا **Oldular** *(Ne?)* مُسْلِمِينَ **Müslümanlar.**

70. اُدْخُلُوا **Giriniz** *(Nereye?)* الْجَنَّةَ **Cennete** اَنْتُمْ **Halbuki siz** مُبْتَدَأٌ Müptedadır *(Daha)* وَاَزْوَاجُكُمْ **Eşleriniz** زَوْجَاتُكُمْ Hanımlarınız *(Nesiniz?)* تُحْبَرُونَ **Yüzü gülenlersiniz** تُسَرُّونَ Sevinenlersiniz وَتُكْرَمُونَ Ağırlananlarsınız خَبَرُ الْمُبْتَدَأِ Müptedanın haberidir.

71. يُطَافُ **Dolaşılır** عَلَيْهِمْ **Onların etrafında** *(Ne ile?)* بِصِحَافٍ **Tabaklarla** بِقِصَاعٍ Tepsilerle *(Neden olan?)* مِنْ ذَهَبٍ **Altından** *(Daha)* وَاَكْوَابٍ **Kadehlerle** جَمْعُ كُوبٍ 'Kubun' un cemisidir وَهُوَ إِنَاءٌ لَا عُرْوَةَ لَهُ O sapsız bir kaptır لِيَشْرَبَ İçsin diye *(Kim?)* الشَّارِبُ İçecek olan *(Nereden?)* مِنْ حَيْثُ شَاءَ Dilediği yerden وَفِيهَا **Orada vardır** *(Ne?)* مَا **O şeyler ki** تَشْتَهِيهِ **Hoşlanıyor** *(Ne?)* الْاَنْفُسُ **Canlar** *(Nasıl?)* تَلَذُّذًا Lezzetlenerek *(Daha)* وَتَلَذُّ **Ve lezzet alıyor** *(Ne?)* الْاَعْيُنُ **Gözler** *(Nasıl?)* نَظَرًا Bakarak وَاَنْتُمْ **Ve siz** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Nesiniz?)* خَالِدُونَ **Ebedi kalıcılarsınız.**

72. وَتِلْكَ الْجَنَّةُ **İşte bu cennet** الَّتِي **O cennettir ki** اُورِثْتُمُوهَا **Ona varis kılındınız** *(Ne sebeple?)* بِمَا **O sebeple ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne?)* تَعْمَلُونَ **Onu yapanlar.**

73. لَكُمْ **Sizin için vardır** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Ne?)* فَاكِهَةٌ **Meyveler** *(Öyle meyveler ki,)* كَثِيرَةٌ **Çok** مِنْهَا **Onların bazısından** أَيْ بَعْضَهَا Yani, bazılarından تَأْكُلُونَ **Yersiniz** وَكُلُّ مَا يُؤْكَلُ Her yenilen يَخْلُفُ بَدَلَهُ Yerine bir başkası gelir.

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾﴾ ﴿لَا يُفَتَّرُ﴾ يُخَفَّفُ ﴿عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾﴾ سَاكِتُونَ سُكُوتَ يَأْسٍ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾﴾ ﴿وَنَادَوْا يَا مَالِكُ﴾ هُوَ خَازِنُ النَّارِ ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾ لِيُمِتْنَا ﴿قَالَ﴾ بَعْدَ أَلْفِ سَنَةٍ ﴿إِنَّكُمْ مَاكِثُونَ ﴿٧٧﴾﴾ مُقِيمُونَ فِي الْعَذَابِ دَائِمًا قَالَ تَعَالَى ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُمْ﴾ أَيْ أَهْلَ مَكَّةَ ﴿بِالْحَقِّ﴾ عَلَى لِسَانِ الرَّسُولِ ﴿وَلٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوا﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ أَحْكَمُوا ﴿أَمْرًا﴾ فِي كَيْدِ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾﴾ مُحْكِمُونَ كَيْدَنَا فِي إِهْلَاكِهِمْ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰيهُمْ﴾ مَا يُسِرُّونَ إِلَى غَيْرِهِمْ وَمَا يَجْهَرُونَ بِهِ بَيْنَهُمْ ﴿بَلٰى﴾ نَسْمَعُ ذٰلِكَ ﴿وَرُسُلُنَا﴾ الْحَفَظَةُ ﴿لَدَيْهِمْ﴾ عِنْدَهُمْ ﴿يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾﴾ ذٰلِكَ ﴿قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ﴾ فَرْضًا ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾﴾ لِلْوَلَدِ لٰكِنْ ثَبَتَ أَنْ لَا وَلَدَ لَهُ تَعَالَى فَانْتَفَتْ عِبَادَتُهُ ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ الْكُرْسِيِّ ﴿عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾﴾ يَقُولُونَ مِنَ الْكِذْبِ بِنِسْبَةِ الْوَلَدِ إِلَيْهِ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا﴾ فِي بَاطِلِهِمْ ﴿وَيَلْعَبُوا﴾ فِي دُنْيَاهُمْ ﴿حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾﴾ فِيهِ الْعَذَابُ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ هُوَ ﴿فِي السَّمَآءِ إِلٰهٌ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَإِسْقَاطِ الْأُولٰى وَتَسْهِيلِهَا كَالْيَاءِ أَيْ مَعْبُودٌ ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلٰهٌ﴾ وَكُلٌّ مِنَ الظَّرْفَيْنِ مُتَعَلِّقٌ بِمَا بَعْدَهُ ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ﴾ فِي تَدْبِيرِ خَلْقِهِ ﴿الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾﴾ بِمَصَالِحِهِمْ ﴿وَتَبَارَكَ﴾ تَعَظَّمَ ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ مَتَى تَقُومُ ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [تُرْجَعُونَ] ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾ أَيْ يَعْبُدُونَ أَيِ الْكُفَّارُ ﴿مِنْ دُونِهِ﴾ أَيِ اللهِ ﴿الشَّفَاعَةَ﴾ لِأَحَدٍ ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾ أَيْ قَالَ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾﴾ بِقُلُوبِهِمْ مَا شَهِدُوا بِهِ بِأَلْسِنَتِهِمْ وَهُمْ عِيسَى وَعُزَيْرٌ وَالْمَلَائِكَةُ فَإِنَّهُمْ يَشْفَعُونَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿وَلَئِنْ﴾ لَامُ قَسَمٍ ﴿سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللهُ﴾ حُذِفَ مِنْهُ نُونُ الرَّفْعِ وَوَاوُ الضَّمِيرِ ﴿فَأَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾﴾ يُصْرَفُونَ عَنْ عِبَادَةِ اللهِ ﴿وَقِيلِهِ﴾ أَيْ قَوْلَ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَنَصْبُهُ عَلَى الْمَصْدَرِ بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ أَيْ وَقَالَ [وَقِيلِهِ] ﴿يَا رَبِّ إِنَّ هٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ﴿٨٨﴾ قَالَ تَعَالَى ﴿فَاصْفَحْ﴾ أَعْرِضْ ﴿عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ﴾ مِنْكُمْ وَهٰذَا قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ بِقِتَالِهِمْ ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ تَهْدِيدٌ لَهُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

74. **Şüphesiz suçlular cehennem azabında ebedi kalacaklardır.**

75. **Onlardan (azap) dindirilmeyecek,** hafifletilmeye**cektir. Onlar orada umutsuzdurlar,** çaresiz susmaktadırlar.

76. **Biz onlara zulmetmedik, fakat onların kendileri zalimdiler.**

77. Cehennem bekçisine: **Ey Mâlik! Rabbin bizim işimizi bitirsin,** bizi öldürsün**! diye seslenirler.** Bin sene sonra **der ki: Doğrusu siz duracaksınız!** Devamlı azapta kalacaksınız.

78. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Andolsun ki, biz size** ey Mekke ehli, peygamber diliyle **hakkı getirdik, fakat çoğunuz haktan hoşlanmıyorsunuz.**

79. **Yoksa** Mekke kâfirleri peygamber Muhammed'e tuzak konusunda **bir işe** kesin **karar mı verdiler? Doğrusu biz de** onları helak etme konusundaki tuzağımızda kesin **kararlıyız!**

80. **Yoksa onlar, bizim** başkalarından gizledikleri **sırlarını ve** kendi aralarında birbirlerine açtıkları **gizli konuşmalarını işitmediğimizi mi sanıyorlar? Evet!** Biz bunu işitiyoruz. **Ve yanlarındaki elçilerimiz** hafaza melekleri **de** bunu **yazmaktadırlar.**

81. **De ki : "Eğer Rahmân'ın** faraza **bir çocuğu olsaydı,** o çocuğa **kulluk edenlerin ilki ben olurdum!** Ancak Allah'ın çocuğu olmadığı kesindir. Bu sebeple o çocuğa ibadet söz konusu değildir.

82. **Göklerin ve yerin Rabbi, Arş'ın** Kürsi'nin **de Rabbi, onların yakıştırdıkları,** ona çocuk nispet ederek söyledikleri yalan**dan münezzehtir.**

83. **Bırak onları, kendilerine söz verilen** içinde azabın bulunduğu kıyamet **günlerine kavuşuncaya kadar** bâtıllarına **dalsınlar ve** dünyalarında **oynaya dursunlar.**

84. **O gökte ilah**[1] **olandır, yerde de ilah** mabut **olandır.**[2] **O,** mahlukatını yönetmede **hikmet sahibidir ve** onların maslahatını **gayet iyi bilendir.**

85. **Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunan her şeyin mülkü kendisine ait olan Allah ne yücedir,** büyüktür**! Kıyamet saatinin** ne zaman kopacağı **bilgisi onun katındadır. Ve sadece ona döndürülecekler.**[3]

86. **Onun** Allah'ın **dışında** kâfirlerin **yalvardıkları** taptıkları, hiç kimseye **şefaat hakkına sahip değillerdir. Ancak** dilleriyle şahitlik ettikleri şeyleri kalpleriyle **bildikleri halde hakka şahitlik edenler** la ilahe illallah diyenler **böyle değildir.** Bunlar; İsa, Üzeyir ve meleklerdir. Zira bunlar müminlere şefaat edecekler.

---

[1] فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ terkibindeki hemzeler; her ikisinin ispatı, birincinin düşürülmesi ve ya harfi gibi teshili/ yumuşatılmasıyla okunur.

[2] فِي السَّمَاءِ ve فِي الْأَرْضِ zarfları kendilerinden sonra gelen إِلَٰهٌ kelimesine taalluk etmektedir.

[3] يُرْجَعُونَ fiili ya ve ta harfleriyle okunur.

87. **Andolsun ki,**[1] **onlara kendilerini kimin yarattığını sorsan elbette Allah, derler.**[2] **O halde nasıl çevriliyorlar?** Allah'a ibadetten döndürülüyorlar?

88. **Onun** (Allah'ın) peygamberi Muhammed'in **"Yâ Rabbi! Bunlar, iman etmeyen bir kavimdir" demesi**[3] **(üzerine);**

89. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Sen onlardan geç,** yüz çevir **ve** (benim işim) sizden **selam**ettir **de.** Bu, onlarla savaşması emredilmeden önceydi. **Yakında bilecekler!**[4] Bu da onlara bir tehdittir.

KELİME ANLAMI

74. إِنَّ الْمُجْرِمِينَ **Muhakkak ki kafirler** فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ *(Nerede?)* **Cehennem azabında** خَالِدُونَ *(Nedirler?)* **Ebedi kalıcıdırlar.**

75. لَا يُفَتَّرُ **Gevşetilmeyecektir** يُخَفَّفُ Hafifletilmeyecektir *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** وَهُمْ **Ve onlar** فِيهِ **Bunun içinde** *(Nedir?)* مُبْلِسُونَ **Ümitsizce susanlardır** سَاكِتُونَ Susanlardır *(Nasıl?)* سُكُوتَ يَأْسٍ Ümit kesenin sükutuyla.

76. وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ **Biz onlara zulmetmedik** وَلَٰكِنْ كَانُوا **Lakin onlar oldular** *(Ne?)* هُمُ الظَّالِمِينَ **Zalimlerin tâ kendileri.**

77. وَنَادَوْا **Nida ettiler (Edecekler)** يَا مَالِكُ **Ey malik** هُوَ خَازِنُ النَّارِ Malik cehennem bekçisidir *(Niçin?)* لِيَقْضِ **Hükmetsin** *(Kimin üzerine?)* عَلَيْنَا **Bizim üzerimize** *(Kim?)* رَبُّكَ **Senin Rabbin** لِيُمِتْنَا Bizi öldürsün قَالَ **Malik de dedi ki** *(Ne zaman?)* بَعْدَ أَلْفِ سَنَةٍ Bin yıl sonra إِنَّكُمْ **Şüphesiz siz** مَاكِثُونَ **Kalıcılarsınız** مُقِيمُونَ فِي الْعَذَابِ دَائِمًا Devamlı azapta kalacak olanlarsınız.

78. قَالَ تَعَالَى Allah Teâla buyurdu لَقَدْ جِئْنَاكُمْ **Andolsun biz size getirdik** أَيْ أَهْلَ مَكَّةَ Yani, Mekke halkına *(Neyi?)* بِالْحَقِّ **Hakkı** *(Ne üzerine?)* عَلَى لِسَانِ الرَّسُولِ Peygamberin lisanı üzerine وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ **Fakat sizin bir çoğunuz** *(Ne için?)* لِلْحَقِّ **Hakk için** *(Nedir?)* كَارِهُونَ **Hoşlanmayanlardır.**

79. أَمْ أَبْرَمُوا **Yoksa çok sağlam mı tuttular** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri أَحْكَمُوا Sağlamlaştırdılar mı *(Neyi?)* أَمْرًا **Bir işi** *(Ne hususta ki iş?)* فِي كَيْدِ مُحَمَّدٍ Hz Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem)'e tuzak kurma hususunda النَّبِيِّ Peygamber olan فَإِنَّا **Artık**

---

[1] وَلَئِنْ terkibindeki lam harfi yemin içindir.

[2] لَيَقُولُنَّ fiilinden ref alameti olan nun harfi ile cemi zamiri olan vav harfi hazfedilmiştir.

[3] قِيلِهِ kelimesi mukadder قَالَ fiiliyle mastar (mefûl-u mutlak) olmak üzere mensuptur.

[4] يَعْلَمُونَ fiili ya ve ta harfleriyle okunur.

şüphe yok ki biz مُبْرِمُونَ **Sapa sağlam tutanlarız** مُحْكِمُونَ Sağlamlaştıranlarız *(Neyi?)* كَيْدَنَا Hilemizi فِي إِهْلَاكِهِمْ Onları helak etme hususunda ki.

80. أَمْ يَحْسَبُونَ **Yoksa zannediyorlar mı ki** أَنَّا **Gerçekten biz** لَا نَسْمَعُ **İşitmeyiz** *(Neyi?)* سِرَّهُمْ **Onların sırlarını** *(Daha)* وَنَجْوٰيهُمْ **Aralarında ki fısıltıları** مَا يُسِرُّونَ Başkalarına sır verdikleri şeyi إِلٰى غَيْرِهِمْ وَمَا يَجْهَرُونَ بِهِ بَيْنَهُمْ Ve aralarında aşikar fısıldaştıkları şeyi بَلٰى **Hayır** نَسْمَعُ ذٰلِكَ Onların tümünü işitiyoruz وَرُسُلُنَا **Ve bizim elçilerimiz** الْحَفَظَةُ Hafaza melekleri *(Nerede?)* لَدَيْهِمْ **Onların yanında** عِنْدَهُمْ Yanlarında *(Nedirler?)* يَكْتُبُونَ **Yazıyorlar** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunların hepsini.

81. قُلْ **Söyle** إِنْ كَانَ **Eğer olsaydı** *(Kim için?)* لِلرَّحْمٰنِ **Rahman için** *(Ne?)* وَلَدٌ **Veled** لِلْوَلَدِ *(Kime?)* فَأَنَا **Ben** أَوَّلُ الْعَابِدِينَ **İbadet edenlerin ilki olurdum** فَرْضًا Faraza Velede لٰكِنْ ثَبَتَ Fakat sabit oldu *(Ne?)* أَنْ لَا وَلَدَ لَهُ Rahman için hiçbir veled olmadığı تَعَالٰى Bundan yüce oldu فَانْتَفَتْ عِبَادَتُهُ Ona ibadet denen bir şeyde kalmadı.

82. سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ **Göklerin Rabbi münezzehtir** *(Daha)* وَالْأَرْضِ **Yerin** رَبِّ الْعَرْشِ **Arşın Rabbi** الْكُرْسِيِّ Kürsünün *(Neden münezzehtir?)* عَمَّا **O şeyden ki** يَصِفُونَ **Vasıflıyorlar** يَقُولُونَ مِنَ الْكَذِبِ Demiş oldukları yalandan بِنِسْبَةِ الْوَلَدِ إِلَيْهِ Ona veled isnat etmekle.

83. فَذَرْهُمْ **Artık onları bırak** يَخُوضُوا **Dalsınlar** *(Neye?)* فِي بَاطِلِهِمْ Batıl işlerine وَيَلْعَبُوا **Oynaya dursunlar** *(Nerede?)* فِي دُنْيَاهُمْ Dünyalarında *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى يُلَاقُوا **Kavuşacakları zamana kadar** *(Neye?)* يَوْمَهُمُ **Kendi günlerine** الَّذِي **O günleri ki** يُوعَدُونَ **Onlara vaad olundu** *(Ne zaman?)* فِيهِ O günde *(Ne?)* الْعَذَابُ Azap وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ O gün kıyamet günündür.

84. وَهُوَ **O** الَّذِي **Öyle Allah'tır ki** هُوَ O *(Nerede?)* فِي السَّمَاءِ **Gökte** إِلٰهٌ **İbadet olunandır** *(Ne ile okundu?)* وَإِسْقَاطِ الْأُولٰى بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ İki hemzenin ispatı ile *(Daha)* Birincinin düşürülmesi ile *(Daha)* وَتَسْهِيلِهَا İki hemzenin teshili ile *(Neye teshili?)* كَالْيَاءِ 'Ye' gibi olmaya أَيْ مَعْبُودٌ Yani, ibadet olunandır *(Daha)* وَفِي الْأَرْضِ **Yerde de** *(Nedir?)* إِلٰهٌ **İbadet olunandır** وَكُلٌّ مِنَ الظَّرْفَيْنِ İki zarftan 'gökte-yerde' her biri *(Nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِمَا بَعْدَهُ Sonrası ile müteallıktir وَهُوَ **O Allah** *(Nedir?)* الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** *(Nerede?)* فِي تَدْبِيرِ خَلْقِهِ Yarattıklarını düzenlemekle *(Daha nedir?)* الْعَلِيمُ **Ziyadesi ile bilendir** *(Neyi?)* بِمَصَالِحِهِمْ Yarattıklarının maslahatını.

85. وَتَبَارَكَ **Çok yücedir** تَعَظَّمَ Çok büyüktür *(Kim?)* الَّذِي **O zat ki** لَهُ **Onun içindir** *(Ne?)* مُلْكُ السَّمٰوَاتِ **Göklerin mülkü** *(Daha)* وَالْأَرْضِ **Yerin** *(Daha)* وَمَا **O şeyin ki** *(Nerededir?)* بَيْنَهُمَا **İkisinin arasındadır** وَعِنْدَهُ **Onun yanındadır** *(Ne?)* عِلْمُ السَّاعَةِ **Kıyamet saatini bilmek** مَتٰى تَقُومُ Ne zaman kopacağını وَإِلَيْهِ **Ve ancak ona** يُرْجَعُونَ **Döndürülecekler** *(Ne ile okundu?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ Ya ile ve ta ile.

86. وَلَا يَمْلِكُ **Malik değildir** *(Ne?)* الَّذِينَ **O şeyler ki** يَدْعُونَ **İbadet ediyorlar** أَيْ يَعْبُدُونَ Tapıyorlar أَيِ الْكُفَّارُ Yani, kafirler *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِهِ Allah'tan başka أَيِ اللهِ Yani, Allah'tan *(Neye malik değildir?)* الشَّفَاعَةَ **Şefaate** *(Kime?)* لِأَحَدٍ Hiç kimseye إِلَّا مَنْ **Ancak o kimse müstesna ki** شَهِدَ **Şahitlik etti** *(Neye?)* بِالْحَقِّ **Hakka** أَيْ قَالَ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ Yani, la ilahe illallah dedi وَهُمْ **Ve de onlar** يَعْلَمُونَ **Biliyorlar** *(Ne ile?)* بِقُلُوبِهِمْ Kalpleri ile *(Neyi?)* مَا شَهِدُوا بِهِ Şahitlik ettikleri şeyi *(Ne ile?)* بِأَلْسِنَتِهِمْ Dilleri ile وَهُمْ Onlar *(Kimdir?)* عِيسٰى İsa (aleyhisselam) وَعُزَيْرٌ Üzeyr (aleyhisselam) وَالْمَلَائِكَةُ Ve meleklerdir فَإِنَّهُمْ Çünkü onlar يَشْفَعُونَ لِلْمُؤْمِنِينَ Mü'minlere şefaat edeceklerdir.

87. وَلَئِنْ **Yemin olsun, eğer** لَامُ قَسَمٍ Kasem lâmıdır سَأَلْتَهُمْ **Onlara soracak olsan** *(Neyi?)* مَنْ **Kim** خَلَقَهُمْ **Kendilerini yarattı** لَيَقُولُنَّ **Elbette derler** اللهُ **Allah** حُذِفَ مِنْهُ Bundan hazfedildi *(Ne?)* نُونُ الرَّفْعِ Ref alameti olana nun *(Daha)* وَوَاوُ الضَّمِيرِ Zamir vavı فَأَنّٰى يُؤْفَكُونَ **O halde nasıl çevriliyorlar** يُصْرَفُونَ عَنْ عِبَادَةِ اللهِ Allah'a ibadet etmekten döndürülüyorlar.

88. وَقِيلِهِ **Ve onun demesi de** أَيْ قَوْلَ مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ Yani, Nebi olan Muhammed (Sallallahu aleyhi vesellem)'in sözü وَنَصْبُهُ Onun nasb olması *(Ne üzerinedir?)* عَلَى الْمَصْدَرِ Mastar olmak üzere (Mefulü mutlak) *(Ne ile?)* بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ Mukadder fiili ile أَيْ وَقَالَ Yani, ve dedi *(Ne?)* يَا رَبِّ **Ey Rabbim** إِنَّ هٰؤُلَاءِ **Muhakkak ki onlar** قَوْمٌ **Bir toplumdur** *(Öyle toplum ki,)* لَا يُؤْمِنُونَ **İman etmezler.**

89. قَالَ تَعَالٰى Allah Teâla buyurdu فَاصْفَحْ **Şimdilik vazgeç** أَعْرِضْ Yüz çevir *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** وَقُلْ **Ve de** سَلَامٌ **Selam olsun** *(Kime?)* مِنْكُمْ Size وَهٰذَا قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ Bu emir olunmadan önce idi *(Ne ile?)* بِقِتَالِهِمْ Onlarla savaşmakla فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ **İleride bilecekler** *(Ne ile okundu?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ Ya ile ve ta ile تَهْدِيدٌ لَهُمْ Onlara tehdittir.



﴿مَكِّيَّةٌ وَقِيلَ اِلَّا اِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ الْآيَةَ وَهِيَ سِتٌّ اَوْ سَبْعٌ اَوْ تِسْعٌ وَخَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿حٰمٓ ﴿١﴾﴾ اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿وَالْكِتَابِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿الْمُبِينِ ﴿٢﴾﴾ الْمُظْهِرِ الْحَلَالَ مِنَ الْحَرَامِ ﴿إِنَّآ اَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ﴾ هِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ أَوْ لَيْلَةُ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ نَزَلَ فِيهَا مِنْ أُمِّ الْكِتَابِ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا ﴿إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٣﴾﴾ مُخَوِّفِينَ بِهِ ﴿فِيهَا﴾ أَيْ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ أَوْ لَيْلَةِ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ﴿يُفْرَقُ﴾ يُفَصَّلُ ﴿كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾﴾ مُحْكَمٍ مِنَ الْأَرْزَاقِ وَالْآجَالِ وَغَيْرِهَا الَّتِي تَكُونُ فِي السَّنَةِ إِلَى مِثْلِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ ﴿اَمْرًا﴾ فَرْقًا ﴿مِنْ عِنْدِنَا اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾﴾ الرُّسُلَ مُحَمَّدًا وَمَنْ قَبْلَهُ ﴿رَحْمَةً﴾ رَأْفَةً بِالْمُرْسَلِ إِلَيْهِمْ ﴿مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ﴾ لِأَقْوَالِهِمْ ﴿الْعَلِيمُ ﴿٦﴾﴾ بِأَفْعَالِهِمْ ﴿رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ بِرَفْعِ رَبُّ خَبَرٌ ثَالِثٌ وَبِجَرِّهِ [رَبِّ] بَدَلٌ مِنْ رَبِّكَ ﴿اِنْ كُنْتُمْ﴾ يَا أَهْلَ مَكَّةَ ﴿مُوقِنِينَ ﴿٧﴾﴾ بِأَنَّهُ تَعَالَى رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَيْقِنُوا بِأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُهُ ﴿لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اٰبَآئِكُمُ الْاَوَّلِينَ ﴿٨﴾﴾ ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ﴾ مِنَ الْبَعْثِ ﴿يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾﴾

اسْتِهْزَاءً بِكَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ اللّٰهُمَّ أَعِنِّي عَلَيْهِمْ بِسَبْعٍ كَسَبْعِ يُوسُفَ قَالَ تَعَالَى ﴿فَارْتَقِبْ﴾ لَهُمْ ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾﴾ فَأَجْدَبَتِ الْأَرْضُ وَاشْتَدَّ بِهِمُ الْجُوعُ إِلَى أَنْ رَأَوْا مِنْ شِدَّتِهِ كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ فَقَالُوا ﴿هٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾﴾ ﴿رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾﴾ مُصَدِّقُونَ نَبِيَّكَ قَالَ تَعَالَى ﴿أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى﴾ أَيْ لَا يَنْفَعُهُمُ الْإِيمَانُ عِنْدَ نُزُولِ الْعَذَابِ ﴿وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾﴾ بَيِّنُ الرِّسَالَةِ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ﴾ أَيْ يُعَلِّمُهُ الْقُرْآنَ بَشَرٌ ﴿مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُوا الْعَذَابِ﴾ أَيِ الْجُوعِ عَنْكُمْ زَمَنًا ﴿قَلِيلًا﴾ فَكَشَفَ عَنْهُمْ ﴿إِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ﴿١٥﴾﴾ إِلَى كُفْرِكُمْ فَعَادُوا إِلَيْهِ أُذْكُرْ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى﴾ هُوَ يَوْمُ بَدْرٍ ﴿إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾﴾ مِنْهُمْ وَالْبَطْشُ الْأَخْذُ بِالْقُوَّةِ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا﴾ بَلَوْنَا ﴿قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ مَعَهُ ﴿وَجَآءَهُمْ رَسُولٌ﴾ هُوَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿كَرِيمٌ ﴿١٧﴾﴾ عَلَى اللّٰهِ تَعَالَى ﴿أَنْ﴾ أَيْ بِأَنْ ﴿أَدُّوا إِلَيَّ﴾ مَا أَدْعُوكُمْ إِلَيْهِ مِنَ الْإِيمَانِ أَيْ أَظْهِرُوا إِيمَانَكُمْ بِالطَّاعَةِ لِي يَا ﴿عِبَادَ اللّٰهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾﴾ عَلَى مَا أُرْسِلْتُ بِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

44- Duhan Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Sadece on beşinci ayetin Mekke'de inmediği söylenmiştir.

Elli altı, elli yedi veya elli dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Hâ. Mîm.** Bu harflerle ne kastettiğini en iyi Allah bilir.
2. Helali ve haramı **açıklayan Kitab'a** Kuran'a **andolsun ki,**
3. **Biz onu mübarek bir gecede** Kadir gecesi veya Şaban ayının yarı (on beşinci) gecesi **indirdik.** O gece yedinci kat semadaki Ümmü'l-kitap (levh-i mahfuz)dan dünya semasına indirilmiştir. **Doğrusu biz daima uyarıcıyız.** Onunla korkutucuyuz.
4. **O gece** Kadir gecesi veya Şaban ayının yarı gecesi **her hükme bağlanmış,** kesinleşmiş **iş** bir dahaki sene aynı geceye kadar olacak ecel, rızık ve diğer şeyler **belirlenir,** ayırt edilir.
5. **Katımızdan bir emir,** belirleme **olarak. Doğrusu biz daima** peygamberleri; Muhammed ve diğerlerini **göndericiyiz.**

6. **Rabbinden** gönderilen kişilere **bir rahmet** şefkat **olarak. Doğrusu o** onların sözlerini **işitendir,** yaptıklarını **gayet iyi bilendir.**

7. **Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir.**[1] Ey Mekke halkı! **Eğer** onun göklerin ve yerin Rabbi olduğuna **kesin olarak inanıyorsanız,** Muhammed'in onun peygamberi olduğunu da kesin olarak inanın.

8. **Ondan başka ilah yoktur. Diriltir ve öldürür. Sizin de Rabbiniz, önceki atalarınızın da Rabbidir.**

9. **Fakat onlar,** dirilmekten **şüphe içinde** seninle alay etmek için ey Muhammed, **eğleniyorlar.** Bunun üzerine Peygamber Efendimiz dedi ki: *"Allah'ım! Bunlara karşı bana Yusuf'un yedi (senesi)si gibi yedi (kurak sene)yle yardım et!"*

10. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Şimdi sen** onlar için, **göğün, açık bir duman getireceği günü gözetle.** Ve toprak kurudu, çok şiddetli açlığa maruz kaldılar. O kadar ki, açlıktan yer ve gök arasında duman şeklinde bir karartı gördüler.

11. **İnsanları kaplayan (bir duman).** Ve dediler ki: **Bu, acı verici bir azaptır.**

12. **Rabbimiz! Bizden azabı kaldır; çünkü biz inanıyoruz.** Peygamberini tasdik ediyoruz.

13. Yüce Allah şöyle buyurdu: **Nerede onlarda öğüt almak?** Azap indiği zaman iman fayda vermez. **Oysa kendilerine** elçiliği **aşikâr bir peygamber gelmişti.**

14. **Sonra ondan yüz çevirdiler ve: Bu, belletilmiş** Kur'an kendisine bir beşer tarafından öğretilmiş **bir deli! dediler.**

15. **Doğrusu biz azabı** açlığı sizden **birazcık** az bir zaman **kaldıracağız,** nitekim kaldırıldı da, **ama siz yine** küfrünüze **döneceksiniz.** Ve döndüler de.

16. Hatırla! **Büyük yakalayışla yakalayacağımız** Bedir **gününü. Doğrusu biz** onlardan **intikamımızı alırız.**[2]

17. **Andolsun ki, onlardan önce biz, Firavun'un** onunla birlikte **kavmini imtihan etmiş,** denemiştik. **Onlara** Allah Teâlâ katında **kıymetli bir peygamber** Musa (aleyhisselam) **geldi.**

18. "Ey **Allah'ın kulları!** Sizi kendisine çağırdığım iman hususunda **bana icabet edin!** Bana itaat ederek imanınızı gösterin. **Çünkü ben** gönderil-diğim şey hakkında **sizin için güvenilir bir peygamberim."**

---

[1] رَبّ kelimesi üçüncü haber olarak ref ile ve رَبِّكَ kelimesinden bedel olarak cer ile okunur.

[2] اَلْبَطْش kelimesi kuvvetle tutmak anlamındadır.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الدُّخَانِ -﴿٤٤﴾

44- Duhan Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir وَقِيلَ Denildi ki: اِلَّا اِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ الْآيَةَ Ancak şu (on beşinci) ayet hariç. وَهِيَ Ve bu sûre سِتٌّ اَوْ سَبْعٌ اَوْ تِسْعٌ وَخَمْسُونَ آيَةً Elli altı, elli yedi veya elli dokuz ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **حٰمٓ Hâ Mîm** اَللهُ Allah *(Nedir?)* أَعْلَمُ En iyi bilendir *(Neyi?)* بِمُرَادِهِ Maksadını *(Ne ile?)* بِهٖ Bu harfler ile.

2. **وَالْكِتَابِ Kitab'a yemin olsun** اَلْقُرْآنِ Kuran'a *(Öyle Kitap ki,)* **اَلْمُبِينِ Açıklayan** اَلْمُظْهِرِ Ayırt eden *(Neyi?)* اَلْحَلَالَ Helali *(Neden?)* مِنَ الْحَرَامِ Haramdan.

3. **اِنَّا Muhakkak ki biz اَنْزَلْنَاهُ Onu indirdik** *(Nerede?)* **فِي لَيْلَةٍ Bir gecede** *(Öyle gece ki,)* **مُبَارَكَةٍ Mübarek** هِيَ O gece de *(Nedir?)* لَيْلَةُ الْقَدْرِ Kadir gecesi أَوْ لَيْلَةُ النِّصْفِ Ya da yarısındaki gecedir *(Neyin yarısındaki gecedir?)* مِنْ شَعْبَانَ Şaban ayının نُزِّلَ İndirilmiştir *(Nerede?)* فِيهَا O gecede *(Nereden?)* مِنْ أُمِّ الْكِتَابِ Kitabın aslı olan (Levh-i Mahfuz)dan *(Neredeki?)* مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ Yedinci kat semadaki *(Nereye indirilmiştir?)* إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا Dünya semasına **اِنَّا Gerçekten biz كُنَّا Daima olduk** *(Ne olduk?)* **مُنْذِرِينَ Uyaranlar** مُخَوِّفِينَ بِهِ Onunla korkutanlar.

4. **فِيهَا O gecede** أَيْ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ Yani, kadir gecesinde مِنْ شَعْبَانَ Ya da أَوْ لَيْلَةِ النِّصْفِ Şaban'ın yarısındaki gecede **يُفْرَقُ Ayırt edilir** يُفَصَّلُ Belirlenir *(Ne ayırt edilir?)* **كُلُّ اَمْرٍ Her iş** *(Öyle iş ki,)* **حَكِيمٍ Hükme bağlanmış** مُحْكَمٍ Kesinleşmiş olan مِنَ الْأَرْزَاقِ Rızklar وَالْآجَالِ Eceller وَغَيْرِهَا Ve bu ikisinin dışındaki şeyler اَلَّتِي Öyle ki تَكُونُ Olacak *(Ne zaman?)* فِي السَّنَةِ Bu senede *(Ne zamana kadar?)* إِلَى مِثْلِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ Bir daha ki bu geceye kadar ***(Nasıl ayırt edilir?)***

5. **اَمْرًا Bir emir olarak** فَرْقًا Ayırt etme olarak *(Kim tarafından?)* **مِنْ عِنْدِنَا Tarafımızdan اِنَّا Muhakkak ki biz كُنَّا Daima olduk** *(Ne olduk?)* **مُرْسِلِينَ Gönderenler** *(Kimi?)* اَلرُّسُلَ Peygamberleri *(Ondan bedel?)* مُحَمَّدًا وَمَنْ قَبْلَهُ Muhammed'i ve ondan öncekileri ***(Ne olarak gönderdik?)***

6. رَحْمَةً **Rahmet olarak** رَأْفَةً Merhamet olarak *(Kime?)* بِالْمُرْسَلِ إِلَيْهِمْ Kendilerine gönderilenlere *(Kim tarafından bir rahmet olarak?)* مِنْ رَبِّكَ **Rabbin tarafından** إِنَّهُ **Doğrusu o** هُوَ **O** *(Nedir?)* اَلسَّمِيعُ **Gayet iyi işitendir** *(Neyi?)* لِأَقْوَالِهِمْ Onların sözlerini *(Daha nedir?)* اَلْعَلِيمُ **Gayet iyi bilendir** *(Neyi?)* بِأَفْعَالِهِمْ Onların fiillerini *(Daha nedir?)*

7. رَبُّ السَّمٰوَاتِ **Göklerin Rabbi** وَالْأَرْضِ **Yerin** وَمَا بَيْنَهُمَا **Ve ikisi arasında bulunanların** *(Ne ile?)* بِرَفْعِ رَبُّ 'Rab' kelimesinin raf olmasıyla *(Nedir?)* خَبَرٌ ثَالِثٌ Üçüncü haberdir وَبِجَرِّهِ Ve cer olmasıyla da *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنْ رَبِّكَ 'Rabbike'den bedeldir إِنْ كُنْتُمْ **Eğer iseniz** يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke halkı *(Ne iseniz?)* مُوقِنِينَ **Kesin olarak inanan** *(Neye?)* بِأَنَّهُ تَعَالٰى Şuna ki yüce olan Allah *(Nedir?)* رَبُّ السَّمٰوَاتِ Göklerin وَالْأَرْضِ Ve yerin Rabbidir فَأَيْقِنُوا O halde yakinen bilin ki, بِأَنَّ مُحَمَّدًا Muhammed *(Nedir?)* رَسُولُهُ Onun elçisidir.

8. لَا إِلٰهَ **Hiçbir ilah yoktur** إِلَّا هُوَ **Ancak o vardır** يُحْيِي **Diriltir** وَيُمِيتُ **Ve öldürür** *(O kimdir?)* رَبُّكُمْ **Sizin Rabbiniz** وَرَبُّ آبَائِكُمُ **Ve atalarınızın Rabbidir** *(Öyle atalarımız ki,)* اَلْأَوَّلِينَ **Önceki.**

9. بَلْ هُمْ **Bilakis onlar** فِي شَكٍّ **Bir şüphe içinde** *(Neden şüphe içinde?)* مِنَ الْبَعْثِ Öldükten sonra dirilmekten يَلْعَبُونَ **Eğleniyorlar** *(Nasıl eğleniyorlar?)* اِسْتِهْزَاءً Alay ederek *(Kiminle?)* بِكَ Seninle يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed فَقَالَ Bunun üzerine dedi *(Ne dedi?)* اللّٰهُمَّ Ey Allah'ım أَعِنِّي Bana yardım et *(Kime karşı?)* عَلَيْهِمْ Onlara karşı *(Ne ile?)* بِسَبْعٍ Yedi (sene) ile *(Ne gibi?)* كَسَبْعِ يُوسُفَ Yusuf'un yedi (kurak sene)si gibi.

10. قَالَ تَعَالٰى Yüce olan Allah buyurdu ki: فَارْتَقِبْ **O halde şimdi bekle** *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için *(Neyi bekle?)* يَوْمَ **Günü** *(Öyle gün ki,)* تَأْتِي **Getirecek** *(Ne?)* اَلسَّمَاءُ **Gök** *(Neyi getirecek?)* بِدُخَانٍ **Bir dumanı** *(Öyle duman ki,)* مُبِينٍ **Apaçık olan** فَأَجْدَبَتْ Böylelikle kuraklaştı *(Ne?)* اَلْأَرْضُ Yeryüzü وَاشْتَدَّ Ve arttı *(Kime?)* بِهِمْ Onlara *(Ne arttı?)* اَلْجُوعُ Açlık *(Ne zamana kadar?)* إِلٰى أَنْ رَأَوْا Onlar görünceye kadar *(Neden dolayı?)* مِنْ شِدَّتِهِ Açlığın aşırı olmasından dolayı *(Ne gibi görünceye kadar?)* كَهَيْئَةِ الدُّخَانِ Duman sureti gibi (bir karartı) *(Nerede?)* بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ Gökle yer arasında *(Yine öyle duman ki,)*

11. يَغْشَى **Kaplayacak** *(Kimi?)* اَلنَّاسَ **İnsanları** فَقَالُوا Bunun üzerine insanlar dediler ki: هٰذَا **İşte bu** *(Nedir?)* عَذَابٌ **Bir azaptır** *(Öyle azap ki,)* أَلِيمٌ **Elem verici.**

12. رَبَّنَا **Ey Rabbimiz!** اِكْشِفْ **Kaldır** *(Kimden?)* عَنَّا **Bizden** *(Neyi?)* اَلْعَذَابَ **Bu azabı** إِنَّا **Gerçekten biz** *(Neyiz?)* مُؤْمِنُونَ **İnananlarız** مُصَدِّقُونَ Tasdik edenleriz *(Kimi?)* نَبِيَّكَ Senin peygamberini.

13. قَالَ تَعَالٰى Yüce olan Allah buyurdu ki: **أَنّٰى Nerede** *(Kim için?)* **لَهُمْ Onlar için** *(Ne?)* **اَلذِّكْرٰى Öğüt almak** أَيْ لَا يَنْفَعُهُمْ Yani, onlara fayda vermez *(Ne?)* اَلْإِيمَانُ İman etmek *(Ne zamanda iman etmek?)* عِنْدَ نُزُولِ الْعَذَابِ Azap geldiği anda **وَقَدْ جَاءَهُمْ Hâlbuki onlara gelmişti** *(Kim?)* **رَسُولٌ Peygamber** *(Öyle peygamber ki,)* **مُبِينٌ Aşikâr** بَيِّنُ الرِّسَالَةِ Elçi olduğu açık olan.

14. **ثُمَّ تَوَلَّوْا Sonra yüz çevirdiler** *(Kimden?)* **عَنْهُ Ondan وَقَالُوا Ve dediler ki: مُعَلَّمٌ O belletilmiştir** أَيْ يُعَلِّمُهُ Yani, ona öğretiyor *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ Kuran'ı *(Kim?)* بَشَرٌ Bir insan *(Daha nedir?)* **مَجْنُونٌ Delidir.**

15. **إِنَّا Elbette biz** *(Neyiz?)* **كَاشِفُوا الْعَذَابِ Azabı kaldırıcıyız** أَيِ الْجُوعِ Yani, açlığı *(Kimden?)* عَنْكُمْ Sizden *(Ne kadar süre?)* زَمَنًا Bir süre *(Öyle süre ki,)* **قَلِيلًا Az olan** فَكَشَفَ Peşinden (azabı) kaldırdı *(Kimden?)* عَنْهُمْ Onlardan **إِنَّكُمْ Muhakkak ki siz عَائِدُونَ Döneceksiniz** *(Neye?)* إِلٰى كُفْرِكُمْ Küfrünüze فَعَادُوا Ve döndüler *(Neye?)* إِلَيْهِ O küfre.

16. اُذْكُرْ Hatırla *(Neyi?)* **يَوْمَ نَبْطِشُ Yakaladığımız günü** *(Nasıl?)* **اَلْبَطْشَةَ الْكُبْرٰى Büyük bir yakalayışla** هُوَ O gün de *(Nedir?)* يَوْمُ بَدْرٍ Bedir günüdür **إِنَّا Gerçekten biz** *(Neyiz?)* **مُنْتَقِمُونَ İntikam alırız** *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan وَالْبَطْشُ 'Batş' *(Nedir?)* اَلْأَخْذُ بِالْقُوَّةِ Şiddetle almaktır.

17. **وَلَقَدْ Andolsun kesinlikle فَتَنَّا Biz sınamıştık** بَلَوْنَا İmtihan etmiştik *(Kimden önce?)* **قَبْلَهُمْ Onlardan önce** *(Kimi sınamıştık?)* **قَوْمَ فِرْعَوْنَ Firavun'un halkını** *(Kim ile birlikte?)* مَعَهُ Firavun'la birlikte **وَجَاءَهُمْ Ve onlara gelmişti** *(Kim gelmişti?)* **رَسُولٌ Bir peygamber** هُوَ مُوسٰى عَلَيْهِ السَّلَامُ O Musa (aleyhisselam)'dır *(Öyle peygamber ki,)* **كَرِيمٌ Pek değerli** *(Kime?)* عَلَى اللّٰهِ تَعَالٰى Yüce Allah'a *(Ne diye gelmişti?)*

18. **أَنْ – أَيْ بِأَنْ – اَدُّوا Eda edin diye** ('En' 'Bien' takdirindedir.) *(Kime eda edin?)* **إِلَيَّ Bana** *(Neyi?)* مَا Sizi kendisine çağırdığım مِنَ الْإِيمَانِ İmanı أَيْ أَظْهِرُوا Yani, gösterin *(Neyi?)* إِيمَانَكُمْ İmanınızı *(Ne ile?)* بِالطَّاعَةِ لِي Bana itaat etmekle يَا عِبَادَ اللّٰهِ Ey **Allah'ın kulları إِنِّي Çünkü ben لَكُمْ Sizin için** *(Neyim?)* **رَسُولٌ Bir peygamberim** *(Öyle peygamber ki,)* **أَمِينٌ Güvenilir** *(Ne üzerine güvenilir?)* عَلٰى مَا أُرْسِلْتُ بِهِ Gönderildiğim şey üzerine.

﴿وَاَنْ لَا تَعْلُوا﴾ تَتَجَبَّرُوا ﴿عَلَى اللّٰهِ﴾ بِتَرْكِ طَاعَتِهِ ﴿اِنِّي اٰتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ﴾ بُرْهَانٍ ﴿مُبِينٍ ﴿١٩﴾﴾ بَيِّنٍ عَلٰى رِسَالَتِي فَتَوَعَّدُوهُ بِالرَّجْمِ فَقَالَ ﴿وَاِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾﴾ بِالْحِجَارَةِ ﴿وَاِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي﴾ تُصَدِّقُونِي ﴿فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾﴾ فَاتْرُكُوا اَذَايَ فَلَمْ يَتْرُكُوهُ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ اَنَّ﴾ أَيْ بِأَنَّ ﴿هٰٓؤُلَآءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾﴾ مُشْرِكُونَ فَقَالَ تَعَالٰى ﴿فَاَسْرِ﴾ بِقَطْعِ الْهَمْزَةِ وَوَصْلِهَا ﴿بِعِبَادِي﴾ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿لَيْلًا اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾﴾ يَتْبَعُكُمْ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ﴾ إِذَا قَطَعْتَهُ أَنْتَ وَأَصْحَابُكَ ﴿رَهْوًا﴾ سَاكِنًا مُنْفَرِجًا حَتّٰى يَدْخُلَهُ الْقِبْطُ ﴿اِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾﴾ فَاطْمَأَنَّ بِذٰلِكَ فَأُغْرِقُوا ﴿كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنّٰتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾﴾ تَجْرِي ﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾﴾ مَجْلِسٍ حَسَنٍ ﴿وَنَعْمَةٍ﴾ مُتْعَةٍ ﴿كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾﴾ نَاعِمِينَ ﴿كَذٰلِكَ﴾ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ أَيِ الْأَمْرُ ﴿وَاَوْرَثْنَاهَا﴾ أَيْ أَمْوَالَهُمْ ﴿قَوْمًا اٰخَرِينَ ﴿٢٨﴾﴾ أَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ﴾ بِخِلَافِ الْمُؤْمِنِينَ يَبْكِي عَلَيْهِمْ بِمَوْتِهِمْ مُصَلَّاهُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَمَصْعَدُ عَمَلِهِمْ مِنَ السَّمَاءِ ﴿وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾﴾ مُؤَخَّرِينَ لِلتَّوْبَةِ ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِيٓ اِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾﴾ قَتْلِ الْأَبْنَاءِ وَاسْتِخْدَامِ النِّسَاءِ ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ قِيلَ بَدَلٌ مِنَ الْعَذَابِ بِتَقْدِيرِ مُضَافٍ أَيْ عَذَابِ وَقِيلَ حَالٌ مِنَ الْعَذَابِ ﴿اِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾﴾ ﴿وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ﴾ أَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿عَلٰى عِلْمٍ﴾ مِنَّا بِحَالِهِمْ ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾﴾ أَيْ عَالَمِي زَمَانِهِمْ أَيِ الْعُقَلَاءِ ﴿وَاٰتَيْنَاهُمْ مِنَ الْاٰيَاتِ مَا فِيهِ بَلَآءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾﴾ نِعْمَةٌ ظَاهِرَةٌ مِنْ فَلَقِ الْبَحْرِ وَالْمَنِّ وَالسَّلْوٰى وَغَيْرِهَا ﴿اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ﴾ أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿اِنْ هِيَ﴾ مَا ﴿الْمَوْتَةُ الَّتِي بَعْدَهَا الْحَيَاةُ ﴿اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُولٰى﴾ أَيْ وَهُمْ نُطَفٌ ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾﴾ بِمَبْعُوثِينَ أَحْيَاءً بَعْدَ الثَّانِيَةِ ﴿فَاْتُوا بِاٰبَآئِنَا﴾ أَحْيَاءً ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾﴾ أَنَّا نُبْعَثُ بَعْدَ مَوْتِنَا أَيْ نَحْيَا قَالَ تَعَالٰى ﴿اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ هُوَ نَبِيٌّ أَوْ رَجُلٌ صَالِحٌ ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ مِنَ الْأُمَمِ ﴿اَهْلَكْنَاهُمْ﴾ بِكُفْرِهِمْ وَالْمَعْنٰى لَيْسُوا أَقْوٰى مِنْهُمْ وَأُهْلِكُوا ﴿اِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿٣٨﴾﴾ بِخَلْقِ ذٰلِكَ حَالٌ ﴿مَا خَلَقْنٰهُمَا﴾ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴿اِلَّا بِالْحَقِّ﴾ أَيْ مُحِقِّينَ فِي ذٰلِكَ لِيُسْتَدَلَّ بِهِ عَلٰى قُدْرَتِنَا وَوَحْدَانِيَّتِنَا وَغَيْرِ ذٰلِكَ ﴿وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ﴾ أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

19. **"Allah'a karşı** ona itaati terk ederek **ululuk** büyüklük **taslamayın. Çünkü ben size** peygamberliğime dair **apaçık bir delil** burhan **ile geliyorum."** Onu taşlamakla tehdit ettiler.
20. O da dedi ki: **"Şüphesiz ben, beni** taş ile **taşlamanızdan, benim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a sığındım."**
21. **"Eğer bana inanmaz,** beni tasdik etmez**seniz, bari benden uzak olun"** bana eziyet etmeyi bırakın; fakat ona eziyeti bırakmadılar.
22. **Bunun üzerine: "Doğrusu bunlar günahkâr** müşrik **bir toplumdur" diye Rabbine dua etti.**
23. Allah Teâlâ da şöyle buyurdu: **O halde kullarım** İsrail oğullarını **geceleyin yola çıkar.**[1] **Çünkü takip edileceksiniz.** Firavun ve kavmi sizi takip edecek.
24. Sen ve kavmin geçtikten sonra **denizi** sakin ve **açık halde bırak** ki, Kıbtîler oraya girsin. **Çünkü onlar boğulacak bir ordudur.** Musa (aleyhisselam) bu sözle sükunet buldu ve sonunda onlar boğuldu.
25. **Neler terk etmişlerdi. Nice bahçeler,** bostanlar, akan **kaynaklar,**
26. **Ekinler, kıymetli konaklar,** oturacak güzel yerler,
27. **Ve içinde zevk-i sefa sürdükleri** faydalandıkları **nimetler.**
28. **İşte** durum **böyledir.**[2] **Ve biz onların** mallarını **başka bir topluma** İsrail oğullarına **miras bıraktık.**
29. **Onlara, ne gök ne de yer ağlamadı.** Müminler böyle değildir. Onların ölümüyle namazlarının kılınacağı yeryüzü ve amellerinin yükseleceği gökyüzü onlara ağlar. **Onlara süre de tanınmadı.** Tövbe için ertelenmediler.
30. **Andolsun ki biz, İsrail oğullarını o alçaltıcı azaptan** çocukların öldürülüp kadınların hizmetçi edilmesinden **kurtardık.**
31. **Firavun'un azabından.**[3] **Doğrusu o bir zorba ve haddi aşanlardandı.**
32. **Andolsun ki biz, onları** İsrail oğullarını, kendi tarafımızdan onların hallerine ilişkin **bir bilgiyle, alemlere** kendi zamanlarındaki akıl sahiplerine **tercih ettik.**
33. **Onlara, kendisinde açıkça nimet bulunan ayetleri** denizin yarılması, bıldırcın eti, helva ve diğer şeyleri **verdik.**
34. **Doğrusu bunlar** Mekke kafirleri **diyorlar ki:**
35. **"Bu** kendisinden sonra hayat bulunan ölüm, **bizim ilk ölümümüzden** nutfe halimizden **başka bir şey değildir. Biz** ikinci ölümden sonra tekrar **diriltilecek değiliz."**
36. **"Eğer** ölümden sonra diriltileceğimiz konusunda **doğruysanız, atalarımızı** diri olarak **getirin."**

---

[1] أَسْرِ kelimesinin hemzesi harekeli ve harekesiz okunur.

[2] كَذَٰلِكَ kelimesi (mukadder) الأَمْرُ mübtedasının haberidir.

[3] مِنْ فِرْعَوْنَ terkibi, bir görüşe göre evveline عَذَاب muzafı takdir edilerek الْعَذَابِ kelimesinden bedeldir. Diğer bir görüşe göre de الْعَذَابِ kelimesinden haldir.

37. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Bunlar mı daha hayırlı, yoksa Tübba'** denilen peygamberin veya salih bir kişinin **kavmi ile onlardan önceki** ümmet**ler mi? Onları** küfürleri sebebiyle **helak ettik.** Onlardan daha kuvvetli değiller. Oysaki onlar helak edildi. **Çünkü onlar günahkâr idiler.**

38. **Biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları,** onları yaratmak suretiyle **oynayarak yaratmadık.**

39. **Biz o ikisini** ve ikisinin arasında bulunanları **ancak hak ile** bunda haklı olarak; bununla kudretimize, birliğimize ve diğer şeylere delil edinilsin diye **yarattık. Fakat onların çoğu** Mekke kâfirleri **bilmiyorlar.**

KELİME ANLAMI

19. وَأَنْ لَا تَعْلُوا **Ve de ululuk taslamayın** تَتَجَبَّرُوا Büyüklük taslamayın *(Kime karşı?)* عَلَى اللهِ **Allah'a karşı** *(Nasıl?)* بِتَرْكِ طَاعَتِهِ Ona itaati terk ederek إِنِّي **Çünkü ben** آتِيكُمْ **Size getiriciyim** *(Ne getiriciyim?)* بِسُلْطَانٍ **Bir delil** بُرْهَانٍ Açık delil *(Öyle delil ki,)* مُبِينٍ **Apaçık** بَيِّنٍ Aşikâr (bir delil) *(Neye?)* عَلَى رِسَالَتِي Benim peygamberliğime فَتَوَعَّدُوهُ Bunun üzerine onu tehdit ettiler *(Ne ile?)* بِالرَّجْمِ Taşlamakla.

20. فَقَالَ O da dedi ki: وَإِنِّي **Muhakkak ki ben** عُذْتُ **Sığındım** *(Kime?)* بِرَبِّي **Benim Rabbim** وَرَبِّكُمْ **Ve sizin Rabbinize** *(Neden sığındım?)* أَنْ تَرْجُمُونِ **Beni recmetmenizden** *(Ne ile?)* بِالْحِجَارَةِ Taşla.

21. وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا **Eğer inanmazsanız** *(Kime?)* لِي **Bana** تُصَدِّقُونِي Beni tasdik etmezseniz فَاعْتَزِلُونِ **O halde benden uzak olun** فَاتْرُكُوا Bırakın *(Neyi?)* أَذَايَ Bana eziyet etmeyi فَلَمْ يَتْرُكُوهُ Fakat ona eziyeti bırakmadılar.

22. فَدَعَا **Bunun üzerine dua etti** *(Kime?)* رَبَّهُ **Rabbine** *(Ne diye dua etti?)* أَنَّ -أَيْ بِأَنَّ- هٰؤُلَاءِ **Muhakkak ki bunlar** ('Enne' aslında 'Bienne' şeklindedir) *(Nedir?)* قَوْمٌ **Bir toplumdur** *(Öyle toplum ki,)* مُجْرِمُونَ **Günahkâr** مُشْرِكُونَ Müşrik.

23. فَقَالَ تَعَالَى Bunun üzerine yüce Allah buyurdu ki: فَأَسْرِ **Öyleyse yola çıkar** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِقَطْعِ الْهَمْزَةِ Hemze-i katı'la وَوَصْلِهَا Ve hemze-i vasıl'la *(Kimi çıkar?)* بِعِبَادِي **Kullarımı** بَنِي إِسْرَائِيلَ İsrail oğullarını *(Ne zaman?)* لَيْلًا **Geceleyin** إِنَّكُمْ **Şüphe yok ki siz** *(Nesiniz?)* مُتَّبَعُونَ **Takip edilenlersiniz** يَتْبَعُكُمْ Sizi takip edecek *(Kim?)* فِرْعَوْنُ Firavun وَقَوْمُهُ Ve halkı.

24. وَاتْرُكِ **Ve bırak** *(Neyi?)* الْبَحْرَ **Denizi** *(Ne zaman?)* إِذَا قَطَعْتَهُ Onu geçtiğinde *(Kim?)* أَنْتَ Sen وَأَصْحَابَكَ Ve arkadaşların *(Ne olarak bırakın?)* رَهْوًا **Açık olarak** سَاكِنًا مُنْفَرِجًا Sakin ve ayrılmış halde *(Ne zamana kadar?)* حَتَّى يَدْخُلَهُ Ta ki denize girinceye kadar *(Kim?)*

اَلْقِبْطُ Kıptiler إِنَّهُمْ **Çünkü onlar** *(Nedir?)* جُنْدٌ **Bir ordudur** *(Öyle ordu ki,)* مُغْرَقُونَ **Boğulacak olan** فَاطْمَأَنَّ Böylece gönlü yatıştı *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla فَأَغْرَقُوا Ve neticede onlar boğuldular.

25. كَمْ **Nicesini** تَرَكُوا **Bıraktılar** *(Neyin?)* مِنْ جَنَّاتٍ **Bahçelerin** بَسَاتِينَ Bostanların وَعُيُونٍ **Pınarların** *(Öyle pınarlar ki,)* تَجْرِي Akan.

26. وَزُرُوعٍ **Ekinlerin** وَمَقَامٍ **Ve konakların** *(Öyle konaklar ki,)* كَرِيمٍ **Pek güzel** مَجْلِسٍ حَسَنٍ Güzel ikametgâhların.

27. وَنَعْمَةٍ **Ve nimetlerin** مُتْعَةٍ Eğlencenin *(Öyle nimetler ki,)* كَانُوا **Onlar idiler** *(Nerede?)* فِيهَا **O nimetler içinde** *(Ne idiler?)* فَاكِهِينَ **Eğleniyorlar** نَاعِمِينَ Rahat bir hayat sürüyorlardı.

28. كَذٰلِكَ **İşte böyledir** *(Bu nedir?)* خَبَرُ مُبْتَدَأٍ Mübtedanın haberidir أَيِ الْأَمْرُ Yani, durum (böyledir) وَأَوْرَثْنَا **Ve miras bıraktık** *(Neyi?)* هَا **Onları** أَيْ أَمْوَالَهُمْ Yani, onların mallarını *(Kime?)* قَوْمًا **Bir topluma** *(Öyle toplum ki,)* آخَرِينَ **Başka** أَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ Yani, İsrail oğullarına.

29. بِخِلَافِ **Ve yer** وَالْأَرْضُ **Gök** اَلسَّمَاءُ **Onlara** *(Ne?)* عَلَيْهِمُ **Ağlamadı** *(Kime?)* فَمَا بَكَتْ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerin aksine يَبْكِي عَلَيْهِمْ Onlara ağlar *(Ne ile?)* بِمَوْتِهِمْ Ölmeleriyle *(Ne ağlar?)* وَمَصْعَدُ عَمَلِهِمْ مُصَلَّاهُمْ Namaz kıldıkları yer *(Neden?)* مِنَ الْأَرْضِ Yeryüzünden *(Daha ne ağlar?)* Ve amellerinin çıktığı yer *(Neden?)* مِنَ السَّمَاءِ Gökten وَمَا كَانُوا **Ve onlar olmadılar da** *(Ne?)* مُنْظَرِينَ **Mühlet verilmiş** مُؤَخَّرِينَ Sonraya bırakılmış *(Niye?)* لِلتَّوْبَةِ Tövbe etsinler diye.

30. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** نَجَّيْنَا **Biz kurtardık** *(Kimi?)* بَنِي إِسْرَائِيلَ **İsrail oğullarını** *(Neden kurtardık?)* مِنَ الْعَذَابِ **Azaptan** *(Öyle azap ki,)* الْمُهِينِ **Alçaltıcı** قَتْلِ الْأَبْنَاءِ Çocukların öldürülmesi وَاسْتِخْدَامِ النِّسَاءِ Ve kadınların hizmetçi yapılmasından *(O azaptan bedel?)*

31. مِنْ فِرْعَوْنَ **Firavun (azabın)dan** قِيلَ Denildi ki *(Bu nedir?)* بَدَلٌ مِنَ الْعَذَابِ 'Azap'dan bedeldir *(Ne ile?)* بِتَقْدِيرِ مُضَافٍ Bir muzaf takdir etmekle أَيْ عَذَابِ Yani azap (takdir etmekle) وَقِيلَ Ve denildi ki *(Bu nedir?)* حَالٌ مِنَ الْعَذَابِ 'Azap'tan haldir إِنَّهُ **Çünkü o** كَانَ **Oldu** *(Ne oldu?)* عَالِيًا **Zorba** *(Daha ne oldu?)* مِنَ الْمُسْرِفِينَ **Haddi aşanlardan.**

32. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** اخْتَرْنَا **Biz seçtik** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** أَيْ بَنِي إِسْرَائِيلَ Yani, İsrail oğullarını *(Ne üzerine?)* عَلَى عِلْمٍ **Bir bilgi üzerine** *(Kim tarafından?)* مِنَّا Bizim tarafımızdan *(Neye dair bilgi?)* بِحَالِهِمْ Onların durumlarına *(Neye karşı seçtik?)* عَلَى الْعَالَمِينَ **Âlemlere karşı** أَيْ عَالَمِي زَمَانِهِمْ Yani, kendi zamanlarının âlemlerine karşı أَيِ الْعُقَلَاءِ Yani akıllılara (insanlara) karşı.

33. وَاٰتَيْنَاهُمْ **Ve onlara verdik** *(Neden?)* مِنَ الْاٰيَاتِ **Mucizelerden** *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** فِيهِ **Onda vardır** *(Ne vardır?)* بَلَاءٌ **Bir nimet** *(Öyle nimet ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** نِعْمَةٌ ظَاهِرَةٌ Görünen nimet مِنْ فَلَقِ الْبَحْرِ Denizin yarılması وَالْمَنِّ وَالسَّلْوٰى Kudret helvası Bıldırcın eti وَغَيْرِهَا Ve diğer şeyleri (verdik).

34. اِنَّ هٰؤُلَاءِ **Muhakkak ki bunlar** أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ Yani, Mekke kâfirleri لَيَقُولُونَ **Elbette diyor** *(Ne diyorlar?)*

35. اِنْ هِيَ **Bu değildir** مَا الْمَوْتَةُ Ölüm değildir اَلَّتِي O ölüm ki بَعْدَهَا الْحَيَاةُ Kendinden sonra yaşam olan اِلَّا مَوْتَتُنَا **Ancak ölümümüzdür** *(Öyle ölümümüz ki,)* اَلْاُولٰى **İlk olan** أَيْ وَهُمْ نُطَفٌ Yani, onlar nutfe iken وَمَا نَحْنُ **Ve biz değiliz** *(Ne değiliz?)* بِمُنْشَرِينَ **Tekrar dirilecekler** بِمَبْعُوثِينَ Yeniden diriltilecek değiliz *(Ne olduğumuz halde?)* أَحْيَاءً Canlı olduğumuz halde *(Neden sonra?)* بَعْدَ الثَّانِيَةِ İkinci ölümden sonra.

36. فَاْتُوا **O halde getirin** *(Kimi?)* بِاٰبَائِنَا **Babalarımızı** *(Nasıl?)* أَحْيَاءً Canlı olarak اِنْ كُنْتُمْ **Eğer iseniz** *(Ne iseniz?)* صَادِقِينَ **Doğru söyleyenler** *(Neyi?)* أَنَّا Muhakkak ki biz نُبْعَثُ Tekrar diriltileceğiz *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَوْتِنَا Ölümümüzden sonra أَيْ نَحْيَا Yani hayat bulacağız.

37. قَالَ تَعَالٰى Yüce Allah buyurdu *(Ne buyurdu?)* اَهُمْ **Bunlar mı?** خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ **Yoksa Tübba' kavmi mi?** هُوَ O (Tübba') *(Kimdir?)* نَبِيٌّ Peygamberdir أَوْ رَجُلٌ صَالِحٌ Ya da salih bir adamdır *(Daha kim?)* وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki** مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan önce gelen** مِنَ الْاُمَمِ Ümmetler **(mi daha hayırlıdır)** اَهْلَكْنَاهُمْ **Onları yok ettik** *(Ne sebebiyle?)* بِكُفْرِهِمْ Küfürleri sebebiyle وَالْمَعْنٰى Mana *(Nedir?)* لَيْسُوا Bunlar olmadılar *(Ne olmadılar?)* أَقْوٰى مِنْهُمْ Onlardan daha güçlü وَأُهْلِكُوا Ve helak oldular اِنَّهُمْ **Çünkü onlar** كَانُوا **İdiler** *(Ne idiler?)* مُجْرِمِينَ **Günahkâr.**

38. وَمَا خَلَقْنَا **Biz yaratmadık** *(Neyi?)* اَلسَّمٰوَاتِ **Gökleri** وَالْاَرْضَ **Yeri** وَمَا بَيْنَهُمَا **Ve bu ikisi arasındakileri** *(Nasıl yaratmadık?)* لَاعِبِينَ **Oynayanlar olduğu-muz halde** *(Ne ile?)* بِخَلْقِ ذٰلِكَ Bunları yaratmakla *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir *(Ondan bedel?)*

39. مَا خَلَقْنَا **Biz yaratmadık** *(Neyi?)* هُمَا **Bu ikisini** *(Daha neyi?)* وَمَا بَيْنَهُمَا Ve ikisi arasında bulunanları اِلَّا **Ancak (yarattık)** *(Ne ile?)* بِالْحَقِّ **Gerçek bir sebeple** أَيْ مُحِقِّينَ Yani, haklı olarak *(Nede?)* فِي ذٰلِكَ Bu yaratmada *(Niye yarattık?)* لِيُسْتَدَلَّ بِهِ Bununla delil edinilsin diye *(Neye?)* عَلٰى قُدْرَتِنَا Bizim kudretimize وَوَحْدَانِيَّتِنَا Birliğimize وَغَيْرِ ذٰلِكَ Ve diğer vasıflarımıza وَلٰكِنَّ **Fakat** اَكْثَرَهُمْ **Onların çoğu** أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ Yani, Mekke kâfirleri لَا يَعْلَمُونَ **Bilmiyorlar.**

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ اللهُ فِيهِ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾﴾ لِلْعَذَابِ الدَّائِمِ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى﴾ بِقَرَابَةٍ أَوْ صَدَاقَةٍ أَيْ لَا يَدْفَعُ عَنْهُ ﴿شَيْئًا﴾ مِنَ الْعَذَابِ ﴿وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤١﴾﴾ يُمْنَعُونَ مِنْهُ وَيَوْمَ بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللهُ﴾ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ فَإِنَّهُ يَشْفَعُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ بِإِذْنِ اللهِ ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ﴾ الْغَالِبُ فِي انْتِقَامِهِ مِنَ الْكُفَّارِ ﴿الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾﴾ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾﴾ هِيَ مِنْ أَخْبَثِ الشَّجَرِ الْمُرِّ بِتِهَامَةَ يُنْبِتُهَا اللهُ تَعَالَى فِي الْجَحِيمِ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٤﴾﴾ أَبِي جَهْلٍ وَأَصْحَابِهِ ذَوِي الْإِثْمِ الْكَبِيرِ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ أَيْ كَدُرْدِيِّ الزَّيْتِ الْأَسْوَدِ خَبَرٌ ثَانٍ ﴿تَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾﴾ بِالْفَوْقَانِيَّةِ خَبَرٌ ثَالِثٌ وَبِالتَّحْتَانِيَّةِ [يَغْلِي] حَالٌ مِنَ الْمُهْلِ ﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾﴾ الْمَاءِ الشَّدِيدِ الْحَرَارَةِ ﴿خُذُوهُ﴾ يُقَالُ لِلزَّبَانِيَةِ خُذُوا الْأَثِيمَ ﴿فَاعْتِلُوهُ﴾ بِكَسْرِ التَّاءِ وَضَمِّهَا جُرُّوهُ بِغِلْظَةٍ وَشِدَّةٍ ﴿إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾﴾ وَسَطِ النَّارِ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾﴾ أَيْ مِنَ الْحَمِيمِ الَّذِي لَا يُفَارِقُهُ الْعَذَابُ فَهُوَ أَبْلَغُ مِمَّا فِي آيَةٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُوسِهِمُ الْحَمِيمُ وَيُقَالُ لَهُ ﴿ذُقْ﴾ أَيِ الْعَذَابَ ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾﴾ بِزَعْمِكَ وَقَوْلِكَ مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا أَعَزُّ وَأَكْرَمُ مِنِّي وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿إِنَّ هٰذَا﴾ الَّذِي تَرَوْنَ مِنَ الْعَذَابِ ﴿مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾﴾ فِيهِ تَشُكُّونَ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ﴾ مَجْلِسٍ ﴿أَمِينٍ ﴿٥١﴾﴾ يُؤْمَنُ فِيهِ الْخَوْفُ ﴿فِي جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ﴾ أَيْ مَا رَقَّ مِنَ الدِّيبَاجِ وَمَا غَلُظَ مِنْهُ ﴿مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾﴾ حَالٌ أَيْ لَا يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى قَفَا بَعْضٍ لِدَوَرَانِ الْأَسِرَّةِ بِهِمْ ﴿كَذٰلِكَ﴾ يُقَدَّرُ قَبْلَهُ الْأَمْرُ ﴿وَزَوَّجْنَاهُمْ﴾ مِنَ التَّزْوِيجِ أَوْ قَرَنَّاهُمْ ﴿بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾﴾ بِنِسَاءٍ بِيضٍ وَاسِعَاتِ الْأَعْيُنِ حِسَانِهَا ﴿يَدْعُونَ﴾ يَطْلُبُونَ الْخَدَمَ ﴿فِيهَا﴾ أَيِ الْجَنَّةِ أَنْ يُأْتُوا ﴿بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ مِنْهَا ﴿آمِنِينَ ﴿٥٥﴾﴾ مِنِ انْقِطَاعِهَا وَمَضَرَّتِهَا وَمِنْ كُلِّ مَخُوفٍ حَالٌ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَى﴾ أَيِ الَّتِي فِي الدُّنْيَا بَعْدَ حَيَاتِهِمْ فِيهَا قَالَ بَعْضُهُمْ إِلَّا بِمَعْنَى بَعْدَ ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾﴾ ﴿فَضْلًا﴾ مَصْدَرٌ بِمَعْنَى تَفَضُّلًا مَنْصُوبٌ بِتَفَضَّلَ مُقَدَّرًا ﴿مِنْ رَبِّكَ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ﴾ أَيْ سَهَّلْنَا الْقُرْآنَ ﴿بِلِسَانِكَ﴾ بِلُغَتِكَ لِتُفْهِمَهُ الْعَرَبَ مِنْكَ ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾﴾ يَتَّعِظُونَ فَيُؤْمِنُونَ لٰكِنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿فَارْتَقِبْ﴾ انْتَظِرْ هَلَاكَهُمْ ﴿إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾﴾ هَلَاكَكَ وَهٰذَا قَبْلَ نُزُولِ الْأَمْرِ بِجِهَادِهِمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

40. **Şüphesiz** Allah'ın kullarının arasını ayıracağı **hüküm günü, hepsinin** sürekli azap için **belirlenmiş vaktidir.**

41. **O gün,**[1] akrabalık veya arkadaşlıkla **dostun dosta hiçbir faydası olmaz,** kimse kimseden azabı defedemez. **Onlara yardım da edilmez.** Azaptan korunmazlar.

42. **Ancak Allah'ın merhamet ettiği kimseler böyle değildir.** Bunlar müminlerdir; çünkü onlar, Allah'ın izniyle birbirlerine şefaat ederler. **Şüphesiz o, Aziz'dir,** kâfirlerden intikam alma hususunda galip gelendir, müminlere de **pek merhametlidir.**

43. **Şüphesiz zakkum ağacı,** bu Tihame'deki en acı ve kötü ağaçtır. Allah Teâlâ onu cehennemde yetiştirecektir.

44. Ebu Cehil ve arkadaşları gibi büyük günah sahibi **günahkârların yemeğidir.**

45. **O, erimiş maden** siyah zeytinyağı tortusu **gibidir.**[2] **Karınlarda kaynar.**[3]

46. Harereti yüksek **sıcak suyun kaynaması gibi.**

47. Zebânilere denir ki: **Tutun onu,** o günahkârı! **Ve onu cehennemin** ateşin **ortasına sürükleyin**[4], sertçe ve şiddetle çekin!

48. **Sonra başından aşağı kaynar su azabı** azap kendisinden hiç ayrılmayan kaynar su **dökün!** Bu ayet, *"Başlarından aşağı kaynar su dökülür"(Hac: 19)* ayetinden daha etkileyicidir.

49. Ve ona denilir ki: Azabı **tat bakalım. Çünkü** kendi zannınca **üstün ve şerefli sadece sendin!** "Mekke'nin şu iki dağı arasında benden üstünü ve şereflisi yok" derdin.

50. Onlara denir ki: **İşte bu,** görmüş olduğunuz azap **şüphelenip durduğunuz** hakkında tereddüt ettiğiniz **şeydir.**

51. **Doğrusu takva sahipleri güvenilir** korkudan emin olunan **bir makamda,** yerde**dirler;**

52. **Bahçelerde,** bostanlarda **ve pınarlarda,**

53. **İnce ipek ve parlak atlas** kalın ipek **giyerek karşılıklı otururlar.** Koltukları yuvarlak dizilmiş olduğu için kimse kimsenin ensesine bakmaz.

54. Durum **işte böyledir. Ve biz onları, iri gözlü hûrilerle** gözleri büyük, güzel ve beyaz kadınlarla **evlendiririz,** eşleştiririz.

55. **Orada,** cennette **her meyveyi** bitmesinden, zarar vermesinden ve her türlü korkudan **emin olarak** hizmetçilerinden getirmelerini **isterler.**

56. **Orada, ilk tattıkları** dünya hayatlarından sonraki **ölüm dışında**[5] **ölüm tatmazlar. Ve onları cehennem azabından korumuştur.**

---

[1] يَوْمَ kelimesi يَوْمَ الْفَصْلِ terkibindeki يَوْمَ kelimesinden bedeldir.

[2] كَالْمُهْلِ terkibi ikinci haberdir.

[3] تَغْلِي fiili ta harfiyle okunduğu zaman üçüncü haberdir. Ya harfiyle okunduğunda ise الْمُهْلِ kelimesinden haldir.

[4] فَاعْتِلُوهُ fiili ta harfinin hem kesresi hem de zammesiyle okunur.

[5] Bazı alimler, bu ayette geçen إِلَّا kelimesinin بَعْدَ manasında olduğunu söylemiştir.

57. **Rabbinden bir lütuf olarak.**[1] **İşte büyük kurtuluş budur.**

58. **Biz onu** Kuran'ı, Araplar seni anlasın diye **senin dilinle** lügatinle **kolaylaştırdık ki, düşünsünler** öğüt alsınlar ve iman etsinler; ama onlar iman etmiyorlar.

59. **Artık gözet,** onların helakini bekle, **çünkü onlar** senin helakini **gözetmektedirler.** Bu, onlarla savaşma emri inmeden önceydi.

KELİME ANLAMI

40. إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ **Şüphesiz hüküm günü** يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü يَفْصِلُ Ayıracak *(Kim?)* اَللّٰهُ Allah *(Ne zaman?)* فِيهِ O günde *(Neyi ayıracak?)* بَيْنَ الْعِبَادِ Kullarının arasını *(Hüküm günü nedir?)* مِيقَاتُهُمْ **Onların belirlenmiş vaktidir** أَجْمَعِينَ **Hepsinin** *(Niçin?)* لِلْعَذَابِ الدَّائِمِ Sürekli azap için *(O günden bedel)*

41. يَوْمَ لَا يُغْنِي **Gideremeyeceği gün** *(Kimin?)* مَوْلًى **Hiçbir dostun** *(Kimden?)* عَنْ مَوْلًى **Kendi dostundan** *(Ne sebebiyle dostu olan?)* بِقَرَابَةٍ Akrabalık sebebiyle أَوْ صَدَاقَةٍ Ya da arkadaşlık sebebiyle أَيْ لَا يَدْفَعُ Yani, defedemez *(Kimden?)* عَنْهُ Dostundan *(Neyi gideremeyeceği gün?)* شَيْئًا **Hiçbir şey** *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan وَلَا هُمْ **Ve onlar olmazlar da** *(Ne olmazlar?)* يُنْصَرُونَ **Yardım görür** يُمْنَعُونَ Engellenir *(Neden?)* مِنْهُ Azaptan وَيَوْمَ 'Yevm' kelimesi *(Nedir?)* بَدَلٌ Bedeldir *(Neden?)* مِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ 'Yevme'l-fasli'den.

42. إِلَّا **Ancak (böyle değildir)** *(Kim?)* مَنْ **O kimseler ki** رَحِمَ **(Ona) merhamet etti** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** وَهُمْ Onlar da *(Kimdir?)* اَلْمُؤْمِنُونَ Müminlerdir فَإِنَّهُ Çünkü elbette يَشْفَعُ Şefaat eder *(Kim?)* بَعْضُهُمْ Onların bir kısmı *(Kime?)* لِبَعْضٍ Diğer bir kısmına *(Ne ile?)* بِإِذْنِ اللّٰهِ Allah'ın izniyle إِنَّهُ **Şüphesiz ki o** هُوَ **O** *(Nedir?)* اَلْعَزِيزُ **Aziz'dir** اَلْغَالِبُ Galip gelendir *(Nede?)* فِي انْتِقَامِهِ İntikam almasında *(Kimden?)* مِنَ الْكُفَّارِ Kâfirlerden *(Daha nedir?)* اَلرَّحِيمُ **Pek merhametlidir** *(Kime?)* بِالْمُؤْمِنِينَ Müminlere.

43. إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ **Şüphesiz zakkum ağacı** هِيَ Bu ağaç *(Nedir?)* مِنْ أَخْبَثِ الشَّجَرِ الْمُرِّ Acı ağaçların en iğrencidir *(Nerede olan ağaçların?)* بِتِهَامَةَ Tihamede يُنْبِتُهَا Onu bitirecek *(Kim?)* اَللّٰهُ تَعَالَى Yüce Allah *(Nerede?)* فِي الْجَحِيمِ Cehennemde *(Bu ağaç nedir?)*

44. طَعَامُ الْأَثِيمِ **Günahkârların yiyeceğidir** *(Ondan bedel?)* أَبِي جَهْلٍ Ebu Cehil وَأَصْحَابِهِ Ve arkadaşlarının ki, ذَوِي الْإِثْمِ الْكَبِيرِ Büyük günah sahipleri *(Bu ağaç ne gibidir?)*

45. كَالْمُهْلِ **Erimiş maden gibidir** أَيْ كَدُرْدِيِّ الزَّيْتِ الْأَسْوَدِ Siyah zeytinyağının tortusu gibidir *(Bu kelime nedir?)* خَبَرٌ ثَانٍ İkinci haberdir تَغْلِي **Kaynar** *(Nerede?)* فِي الْبُطُونِ **Karınlarda**

[1] فَضْلًا kelimesi تَفَضُّلًا manasında mastardır. Mukadder bir تَفَضَّلَ fiiliyle mensuptur.

(Bu kelime nasıl okunur?) بِالْفَوْقَانِيَّةِ Üstten iki noktalı (te) ile *(Nedir?)* خَبَرٌ ثَالِثٌ Üçüncü haberdir وَبِالتَّحْتَانِيَّةِ Ve alttan iki noktalı (ye) ile *(Nedir?)* حَالٌ مِنَ الْمُهْلِ 'Mühl' kelimesinden haldir *(Ne gibi kaynar?)*

46. كَغَلْيِ الْحَمِيمِ **Kaynar suyun kaynaması gibi** اَلْمَاءِ Suyun *(Öyle su ki,)* اَلشَّدِيدِ الْحَرَارَةِ Sıcaklığı aşırı olan.

47. خُذُوهُ **Onu alın** يُقَالُ Denir *(Kime?)* لِلزَّبَانِيَةِ Zebanilere *(Ne denir?)* خُذُوا الْأَثِيمَ Bu günahkârı alın **فَاعْتِلُو Sonra sürükleyin** *(Kimi?)* هُ **Onu** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِكَسْرِ التَّاءِ Te'nin kesresi وَضَمِّهَا Ve zammesiyle *(Ne manadadır?)* جُرُّوهُ Onu sürükleyin *(Nasıl?)* بِغِلْظَةٍ Kabalıkla وَشِدَّةٍ Ve zorla *(Nereye sürükleyin?)* **إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ Cehennemin ortasına** وَسَطِ النَّارِ Ateşin ortasına.

48. ثُمَّ صُبُّوا **Sonra dökün** *(Nereden?)* فَوْقَ رَأْسِهِ **Başının üstünden** *(Neden dökün?)* مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ **Kaynar su azabından** أَيْ مِنَ الْحَمِيمِ الَّذِي Yani, o kaynar sudan ki لَا يُفَارِقُهُ Ondan ayrılmıyor *(Ne?)* اَلْعَذَابُ Azap فَهُوَ İşte bu *(Nedir?)* أَبْلَغُ Daha etkileyicidir *(Neden?)* مِمَّا فِي آيَةِ Şu ayette geçenden يُصَبُّ 'Dökülecek *(Nereden?)* مِنْ فَوْقِ رُؤُوسِهِمْ Başlarının üzerinden *(Ne dökülecek?)* اَلْحَمِيمُ Kaynar su'.

49. وَيُقَالُ لَهُ Ve ona denecek ki: **ذُقْ Tat bakalım** أَيِ الْعَذَابَ Yani, azabı **إِنَّكَ Hani kesinlikle sen** أَنْتَ **Sen** *(Neydin?)* اَلْعَزِيزُ **Üstündün** *(Daha neydin?)* اَلْكَرِيمُ **Şerefliydin** *(Neye göre?)* مَا بَيْنَ جَبَلَيْهَا بِزَعْمِكَ İddiana göre وَقَوْلِكَ Ve demene göre *(Ne demene göre?)* Mekke'nin iki dağı arasında yoktur *(Ne yoktur?)* أَعَزُّ Daha üstün وَأَكْرَمُ Ve daha şerefli olan *(Kimden daha üstün ve daha şerefli?)* مِنِّي Benden.

50. وَيُقَالُ Ve denecek *(Kime?)* لَهُمْ Onlara هٰذَا إِنَّ **Muhakkak ki bu** اَلَّذِي تَرَوْنَ Göreceğiniz مِنَ الْعَذَابِ Azap *(Nedir?)* مَا **O şeydir ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Neye dair?)* بِهِ **Ona dair** *(Ne odunuz?)* تَمْتَرُونَ **Şüpheye düşer** *(Nede?)* فِيهِ Onun hakkında تَشُكُّونَ Şüphe ediyordunuz.

51. إِنَّ الْمُتَّقِينَ **Muhakkak ki takva sahipleri** *(Neredadir?)* فِي مَقَامٍ **Bir yerdedir** مَجْلِسٍ Bir makamdadır *(Öyle yer ki,)* أَمِينٍ **Güvenilir** يُؤْمَنُ Emin olunur *(Nerede?)* فِيهِ Orada *(Neden?)* اَلْخَوْفُ Korkudan *(O makamdan bedel?)*

52. فِي جَنَّاتٍ **Bahçelerdedirler** بَسَاتِينَ Bostanlardadırlar *(Daha neredadirler?)* وَعُيُونٍ **Ve pınar başlarındadırlar.**

53. يَلْبَسُونَ **Giyerler** *(Neden giyerler?)* مِنْ سُنْدُسٍ **İnce ipekten** وَإِسْتَبْرَقٍ **Ve parlak atlastan** أَيْ مَا رَقَّ Yani, ince مِنَ الدِّيبَاجِ İpekten وَمَا غَلُظَ Ve de kalın مِنْهُ İpekten *(Ne oldukları halde?)*

مُتَقَابِلِينَ **Karşılıklı oturuyor oldukları halde** *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ لَا يَنْظُرُ Yani bakmaz *(Kim?)* بَعْضُهُمْ Onların bir kısmı *(Neye bakmaz?)* إِلَى قَفَا بَعْضٍ Diğer bir kısmının ensesine *(Niçin?)* لِدَوَرَانِ الْأَسِرَّةِ Koltukları yuvarlak dizildiği için *(Nerede?)* بِهِمْ Onların etrafında.

54. كَذٰلِكَ **İşte böyledir** يُقَدَّرُ قَبْلَهُ Bundan önce takdir edilir *(Ne?)* اَلْأَمْرُ 'Elemru' (durum) kelimesi (durum böyledir) وَزَوَّجْنَا **Ve evlendirdik** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** *(Bu fiil neden türemiştir?)* مِنَ التَّزْوِيجِ 'Tezvîc' kelimesinden أَوْ قَرَنَّا Ya da biz eşleştirdik *(Kimi?)* هُمْ Onları *(Kiminle?)* بِحُورٍ **Hurilerle** *(Öyle huriler ki,)* عِينٍ **İri gözlü** بِنِسَاءٍ بِيضٍ Beyaz kadınlarla *(Öyle beyaz kadınlar ki,)* وَاسِعَاتِ الْأَعْيُنِ Gözleri geniş حِسَانِهَا Ve güzel.

55. يَدْعُونَ **İsterler** يَطْلُبُونَ الْخَدَمَ Hizmetçilerden isterler *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** أَيِ الْجَنَّةِ Yani, cennette *(Neyi isterler?)* أَنْ يُأْتُوا Getirmelerini *(Neyi?)* بِكُلِّ فَاكِهَةٍ **Her tür meyveyi** *(Neden olan her meyveyi?)* مِنْهَا Cennetten olan *(Ne halde iken?)* اٰمِنِينَ **Güven içinde iken** *(Neden güven içinde?)* مِنِ انْقِطَاعِهَا Meyvelerin kesilmesi وَمَضَرَّتِهَا Zarar vermesi وَمِنْ كُلِّ مَخُوفٍ Ve her türlü korkudan *('Âminîn' kelimesi nedir?)* حَالٌ Haldir.

56. لَا يَذُوقُونَ **Tatmazlar** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Neyi tatmazlar?)* اَلْمَوْتَ **Ölümü** *(Neden başka?)* إِلَّا الْمَوْتَةَ **Ölümden başka** *(Öyle ölüm ki,)* اَلْأُولٰى **Birinci** أَيِ الَّتِي فِي الدُّنْيَا Yani, dünyadaki ölümden başka *(Neden sonra?)* بَعْدَ حَيَاتِهِمْ فِيهَا Dünyadaki yaşamlarından sonraki قَالَ بَعْضُهُمْ Bazıları dedi ki *(Ne dedi?)* إِلَّا Buradaki 'İllâ' *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى بَعْدَ 'Ba'de' manasındadır وَوَقَاهُمْ **Ve (Allah) korumuştur** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** *(Neden?)* عَذَابَ الْجَحِيمِ **Cehennem azabından.**

57. فَضْلًا **Bir lütuf olarak** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Mastardır *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى تَفَضُّلًا 'Tefaddulen' manasındadır مَنْصُوبٌ Mensuptur *(Ne ile?)* بِتَفَضَّلَ مُقَدَّرًا Takdir edilen 'Tefaddale' fiiliyle *(Kim tarafından bir lütuf olarak?)* مِنْ رَبِّكَ **Rabbin tarafından** ذٰلِكَ **İşte bu** هُوَ **Bu** *(Nedir?)* اَلْفَوْزُ **Kurtuluştur** *(Öyle kurtuluş ki,)* اَلْعَظِيمُ **Çok büyük.**

58. فَإِنَّمَا **Doğrusu** يَسَّرْنَا **Biz kolaylaştırdık** *(Neyi?)* هُ **Onu** سَهَّلْنَا Kolaylaştırdık *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ Kuran'ı *(Ne ile?)* بِلِسَانِكَ **Senin lisanınla** بِلُغَتِكَ Senin dilinle *(Niçin?)* لِتَفْهَمَهُ Onu anlasın diye *(Kim?)* اَلْعَرَبُ Araplar *(Kimden?)* مِنْكَ Senden لَعَلَّهُمْ **Umulur ki onlar** يَتَذَكَّرُونَ **Düşünürler** يَتَّعِظُونَ Öğüt alırlar فَيُؤْمِنُونَ Ve böylelikle iman ederler لٰكِنَّهُمْ Fakat onlar لَا يُؤْمِنُونَ İman etmiyorlar.

59. فَارْتَقِبْ **O halde artık bekle** إِنْتَظِرْ Gözet *(Neyi?)* هَلَاكَهُمْ Onların helakini إِنَّهُمْ **Çünkü onlar** مُرْتَقِبُونَ **Bekleyicidirler** *(Neyi?)* هَلَاكَكَ Senin helakini وَهٰذَا Bu emir *(Neden öncedir?)* قَبْلَ نُزُولِ الْأَمْرِ Emir inmeden öncedir *(Neye dair?)* بِجِهَادِهِمْ Onlarla savaşmaya dair.



سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ إِلَّا قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا الْآيَةَ وَهِيَ سِتٌّ أَوْ سَبْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿حٰمٓ ۝١﴾ اَللهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ الْقُرْآنِ مُبْتَدَأٌ ﴿مِنَ اللهِ﴾ خَبَرُهُ ﴿الْعَزِيزِ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَكِيمِ ۝٢﴾ فِي صُنْعِهِ ﴿إِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ أَيْ فِي خَلْقِهِمَا ﴿لَآيَاتٍ﴾ دَالَّةٍ عَلَى قُدْرَةِ اللهِ وَوَحْدَانِيَّتِهِ تَعَالَى ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٣﴾ ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ أَيْ فِي خَلْقِ كُلٍّ مِنْكُمْ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ عَلَقَةٍ ثُمَّ مُضْغَةٍ إِلَى أَنْ صَارَ إِنْسَانًا ﴿وَ﴾ خَلْقِ ﴿مَا يَبُثُّ﴾ يُفَرِّقُ فِي الْأَرْضِ ﴿مِنْ دَابَّةٍ﴾ هِيَ مَا يَدُبُّ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ النَّاسِ وَغَيْرِهِمْ ﴿آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ۝٤﴾ بِالْبَعْثِ ﴿وَ﴾ فِي ﴿اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ ذَهَابِهِمَا وَمَجِيئِهِمَا ﴿وَمَآ أَنْزَلَ اللهُ مِنَ السَّمَآءِ مِنْ رِزْقٍ﴾ مَطَرٍ لِأَنَّهُ سَبَبُ الرِّزْقِ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ تَقْلِيبِهَا مَرَّةً جَنُوبًا وَمَرَّةً شِمَالًا وَبَارِدَةً وَحَارَّةً ﴿آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝٥﴾ الدَّلِيلَ فَيُؤْمِنُونَ ﴿تِلْكَ﴾ الْآيَاتُ الْمَذْكُورَةُ ﴿آيَاتُ اللهِ﴾ حُجَجُهُ الدَّالَّةُ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ ﴿نَتْلُوهَا﴾ نَقُصُّهَا ﴿عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِنَتْلُو ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللهِ﴾ أَيْ حَدِيثِهِ وَهُوَ الْقُرْآنُ ﴿وَآيَاتِهِ﴾ حُجَجِهِ ﴿يُؤْمِنُونَ ۝٦﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ أَيْ لَا يُؤْمِنُونَ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالتَّاءِ ﴿وَيْلٌ﴾ كَلِمَةُ عَذَابٍ

﴿لِكُلِّ اَفَّاكٍ﴾ كَذَّابٍ ﴿اَثِيمٍ ۝٧﴾ كَثِيرِ الْإِثْمِ ﴿يَسْمَعُ اٰيَاتِ اللهِ﴾ الْقُرْآنَ ﴿تُتْلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ﴾ عَلٰى كُفْرِهِ ﴿مُسْتَكْبِرًا﴾ مُتَكَبِّرًا عَنِ الْإِيمَانِ ﴿كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ۝٨﴾ مُؤْلِمٍ ﴿وَاِذَا عَلِمَ مِنْ اٰيَاتِنَا﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ أَيْ مَهْزُوءًا بِهَا ﴿اُولٰٓئِكَ﴾ أَيِ الْأَفَّاكُونَ ﴿لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝٩﴾ ذُو إِهَانَةٍ ﴿مِنْ وَرَآئِهِمْ﴾ أَيْ أَمَامِهِمْ لِأَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا ﴿جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا﴾ مِنَ الْمَالِ وَالْفَعَالِ ﴿شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ﴾ أَيِ الْأَصْنَامِ ﴿اَوْلِيَآءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝١٠﴾ ﴿هٰذَا﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿هُدًى﴾ مِنَ الضَّلَالَةِ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ﴾ حَظٌّ ﴿مِنْ رِجْزٍ﴾ أَيْ عَذَابٍ ﴿اَلِيمٌ ۝١١﴾ مُوجِعٌ ﴿اَللهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ﴾ السُّفُنُ ﴿فِيهِ بِاَمْرِهِ﴾ بِإِذْنِهِ ﴿وَلِتَبْتَغُوا﴾ تَطْلُبُوا بِالتِّجَارَةِ ﴿مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝١٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمٰوٰتِ﴾ مِنْ شَمْسٍ وَقَمَرٍ وَنُجُومٍ وَمَاءٍ وَغَيْرِهِ ﴿وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ مِنْ دَابَّةٍ وَشَجَرٍ وَنَبَاتٍ وَأَنْهَارٍ وَغَيْرِهَا أَيْ خَلَقَ ذٰلِكَ لِمَنَافِعِكُمْ ﴿جَمِيعًا﴾ تَأْكِيدٌ ﴿مِنْهُ﴾ حَالٌ أَيْ سَخَّرَهَا كَائِنَةً مِنْهُ تَعَالٰى ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝١٣﴾ فِيهَا فَيُؤْمِنُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

45- Câsiye Sûresi

On dördüncü ayet dışında Mekke'de inmiştir.

Otuz altı veya otuz yedi ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Hâ, Mîm.** Bu harflerle ne kastettiğini en iyi Allah bilir.
2. **Kitab'ın** Kuran'ın **indirilişi** mülkünde **Azîz ve** yaptığında **hikmet sahibi olan Allah tarafındandır.**
3. **Şüphesiz göklerde ve yerde** bu ikisinin yaratılışında **inananlar için** Allah'ın kudretine ve birliğine delalet eden **birçok ayetler vardır.**
4. **Sizin** her birinizin insan haline gelene kadar önce nutfe sonra kan pıhtısı ve sonrada et parçası halinde **yaratılışınızda ve** yeryüzünde **yaydığı** dağıttığı **canlıların** yerde hareket eden insan ve diğer varlıkların yaradılışın**da,** dirilmeye **kesin olarak inanan bir toplum için ayetler vardır.**
5. **Gecenin ve gündüzün değişmesinde,** gidip gelmelerinde **Allah'ın gökten indirmiş olduğu rızık** yağmur**da**; çünkü yağmur rızkın sebebidir **ve ölümünden sonra yeri onunla diriltmesinde, rüzgârları** bazen güneye bazen kuzeye soğuk ve sıcak olarak **çevirmesi** döndürmesi**nde,** delili **anlayan** ve böylece iman eden **bir toplum için ayetler vardır.**

6. **İşte bunlar** bu zikredilen ayetler **sana hak ile**[1] **okuduğumuz** anlattığımız **Allah'ın ayetleridir. Artık** Mekke kâfirleri, **Allah'**ın sözü olan Kuran**'dan ve onun ayetleri,** delillerin**den sonra hangi söze inanacaklar?**[2] İnanmazlar!
7. **Vay**[3] **haline, her iftiracı** yalancı **ve günahkârın!** Günahı çok olanın!
8. **Allah'ın kendisine okunan ayetlerini** Kuran'ı **işitir de sonra büyük-lük taslayarak** imandan kibir ederek **sanki onları hiç duymamış gibi** küfrün-de **direnir. Onu acı** veren **bir azap ile müjdele!**
9. **Ayetlerimizden bir şey öğrendiği zaman onları alay konusu edinir. İşte bu** yalancılar **için alçaltıcı** küçük düşürücü **bir azap vardır!**
10. **Arkalarında** henüz dünyada oldukları için önlerinde **de cehennem vardır. Onlara, ne kazandıkları şeyler** mallar ve yaptıkları işler **ne de, Allah'ın dışında edindikleri dostlar** putlar **bir fayda vermez. Onlar için büyük bir azap vardır.**
11. **İşte bu** Kuran sapıklıktan **bir hidayettir. Rablerinin ayetlerini inkâr edenler, onlara en şiddetlisinden, acı** verici **bir azap** pay **vardır.**
12. **Allah, emri,** izniyle **içinde gemilerin yüzmesi ve lütfundan** ticaret ile **istemeniz** aramanız **için ve de şükredesiniz diye denizi hizmetinize verendir.**
13. **O, göklerdeki** güneş, ay, yıldızlar, su ve diğerlerini **ve yerdeki** hayvan, ağaç, bitki, nehir ve diğer şey**lerin hepsini, kendi tarafından**[4] **hizmeti-nize vermiştir.** Bunları sizin menfaatiniz için yaratmıştır. **Doğrusu bun-da dü-şünen** ve böylece iman eden **bir toplum için ayetler vardır.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ -﴿٤٥﴾

45- Câsiye Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **إِلَّا قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا الْآيَةَ Ancak şu (on dördüncü) ayet hariç** **وَهِيَ** Ve bu süre **سِتٌّ أَوْ سَبْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً Otuz altı veya otuz yedi ayettir**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **حٰمٓ Hâ, Mim.** **اَللهُ** Allah *(Nedir?)* **أَعْلَمُ** En iyi bilendir *(Neyi?)* **بِمُرَادِهِ** Maksadını *(Ne ile?)* **بِهِ** Bu ayetleri ile.

---

[1] بِالْحَقِّ terkibindeki ba harf-i ceri نَتْلُو fiiline taalluk etmektedir.

[2] يُؤْمِنُونَ fiili diğer bir kıraatte ta harfiyle okunur.

[3] وَيْلٌ azap ifade eden bir kelimedir.

[4] مِنْهُ terkibi haldir. Takdiri şöyledir: سَخَّرَهَا كَائِنَةً مِنْهُ Onlar kendisinden olduğu halde hepsini hizmetinize vermiştir.

2. تَنْزِيلُ الْكِتَابِ **Kitab'ın indirilişi** الْقُرْآنِ Kuran'ın *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır *(Kim-dendir?)* مِنَ اللهِ **Allah'tandır** *(Bu kelime nedir?)* خَبَرُهُ Mübtedanın haberidir *(Öyle Allah ki,)* الْعَزِيزِ **Aziz** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde *(Yine öyle Allah ki,)* الْحَكِيمِ **Hikmet sahibi** *(Nerede?)* فِي صُنْعِهِ İşinde.

3. إِنَّ **Muhakkak ki** فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde vardır** *(Daha nerede?)* وَالْأَرْضِ **Ve yerde** أَيْ فِي خَلْقِهِمَا Yani, o ikisinin yaratılmasında *(Ne vardır?)* لَآيَاتٍ **Ayetler** *(Öyle ayetler ki,)* دَالَّةٍ عَلَى قُدْرَةِ اللهِ Yüce Allah'ın kudretine delalet eden *(Daha?)* وَوَحْدَانِيَّتِهِ تَعَالَى Ve O Yüce'nin tekliğine *(Kim için ayetler vardır?)* لِلْمُؤْمِنِينَ **Müminler için.**

4. وَفِي خَلْقِكُمْ **Sizin yaratılmanızda vardır** أَيْ فِي خَلْقِ كُلٍّ مِنْكُمْ Yani, her birinizin yaratılmasında *(Neden?)* مِنْ نُطْفَةٍ Meniden ثُمَّ عَلَقَةٍ Sonra pıhtılaşmış kandan ثُمَّ مُضْغَةٍ Sonra bir parça canlı etten *(Neye kadar?)* إِلَى أَنْ صَارَ إِنْسَانًا İnsana dönüşünceye kadar *(Daha nerede?)* وَ خَلْقِ مَا **Ve o şey**in yaratılmasın**da ki** يَبُثُّ **Yayıyor** فِي الْأَرْضِ Yeryüzünde dağıtıyor *(Onlar da nedendir?)* مِنْ دَابَّةٍ **Canlılardan** هِيَ O *(Nedir?)* مَا يَدُبُّ عَلَى الْأَرْضِ Yeryüzüne yürüyen şeydir *(O şey neden olduğu halde?)* مِنَ النَّاسِ وَغَيْرِهِمْ İnsanlardan ve başkalarından *(Ne vardır?)* اٰيَاتٌ **Ayetler** *(Kimi için?)* لِقَوْمٍ **Bir kavim için** *(Öyle kavim ki,)* يُوقِنُونَ **Kesin olarak inanıyor** *(Neye?)* بِالْبَعْثِ Dirilişe.

5. وَ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ **Ve gecenin değişmesinde** *(Daha?)* وَالنَّهَارِ **Ve gündüzün** ذَهَابِهِمَا وَمَجِيئِهِمَا Onların gitmesi ve gelmesinde *(Daha?)* وَمَا **Ve o şeyde ki** أَنْزَلَ **İndirdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ **Gökten** *(Neden olan?)* مِنْ رِزْقٍ **Rızktan** مَطَرٍ Yağmurdan *(Niçin rızk demiştir?)* لِأَنَّهُ سَبَبُ الرِّزْقِ Çünkü o rızkın sebebidir *(Daha?)* فَأَحْيَا **Ve diriltti** *(Ne ile?)* بِهِ **Onunla** *(Neyi?)* الْأَرْضَ **Yeryüzünü** *(Ne zaman?)* بَعْدَ مَوْتِهَا **Ölümünden sonra** *(Daha?)* وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ **Ve rüzgârları çevirmesinde** تَقْلِيبِهَا مَرَّةً جَنُوبًا Onu bir güneye çevirmesi *(Daha?)* وَمَرَّةً شِمَالًا Bir de kuzeye *(Ne olduğu halde?)* وَبَارِدَةً وَحَارَّةً (Kuzeyden eserken) soğuk ve (güneyden eserken) sıcak olduğu halde *(Ne vardır?)* اٰيَاتٌ **Ayetler** *(Kim için?)* لِقَوْمٍ **Bir kavim için** *(Öyle kavim ki,)* يَعْقِلُونَ **Düşünüyor** *(Neyi?)* الدَّلِيلَ Delili فَيُؤْمِنُونَ Ve iman ediyorlar.

6. تِلْكَ الْآيَاتُ الْمَذْكُورَةُ **İşte bu** zikredilen ayetler *(Nedir?)* اٰيَاتُ اللهِ **Allah'ın ayetleridir** حُجَجُهُ Onun delilleridir *(Öyle delilleri ki,)* الدَّالَّةُ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ Onun tekliğine delalet eden *(Öyle ayetler ki,)* نَتْلُوهَا **Onları okuyoruz** نَقُصُّهَا Onları anlatıyoruz *(Kime?)* عَلَيْكَ **Sana**

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ Yani, onun sözünden sonra أَيْ حَدِيثِهِ 'Netlû' fiiline taalluk eder مُتَعَلِّقٌ بِنَتْلُو *(Bu kelime nedir?)* **Hak ile** بِالْحَقِّ *(Ne ile?)*
Hangi söze بَعْدَ اللهِ **Allah'tan sonra** وَهُوَ الْقُرْآنُ O da Kuran'dır *(Daha neden sonra?)* وَآيَاتِهِ **Ve onun ayetlerinden sonra**
حُجَجِهِ Delillerinden sonra يُؤْمِنُونَ **İnanırlar** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri أَيْ لَا يُؤْمِنُونَ Yani, iman etmezler وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne ile okunmuştur?)* بِالتَّاءِ Ta ile.

7. وَيْلٌ **Veyl olsun** *(Bu kelime nedir?)* كَلِمَةُ عَذَابٍ Azap kelimesidir *(Kime?)* لِكُلِّ أَفَّاكٍ **Her iftiracıya** كَذَّابٍ Yalancıya *(Öyle iftiracı ki,)* أَثِيمٍ **Günahkâr** كَثِيرِ الْإِثْمِ Günahı çok.

8. يَسْمَعُ **İşitir** *(Neyi?)* آيَاتِ اللهِ **Allah'ın ayetlerini** الْقُرْآنَ Kuran'ı *(Ne halde işitir?)* تُتْلَى **Okunuyor oldukları halde** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Kendisine** ثُمَّ يُصِرُّ **Sonra ısrar eder**
(Neye?) عَلَى كُفْرِهِ Küfrüne *(Ne olduğu halde?)* مُسْتَكْبِرًا **Kibirlenerek** مُتَكَبِّرًا عَنِ الْإِيمَانِ İmandan kibirlenerek كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا **Sanki** **Onu duymadı** فَبَشِّرْهُ **Onu müjdele**
(Ne ile?) بِعَذَابٍ **Azapla** *(Öyle azap ki,)* أَلِيمٍ **Elem vereci** مُؤْلِمٍ Acı verici.

9. وَإِذَا عَلِمَ **Öğrendiği zaman** *(Neden?)* مِنْ آيَاتِنَا **Ayetlerimizden** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'dan *(Ne öğrendiği zaman?)* شَيْئًا **Bir şey** اتَّخَذَهَا **Onu edinir** *(Ne edinir?)* هُزُوًا **Alay**
أَيْ مَهْزُوءًا بِهَا Yani, kendisiyle alay edilmiş şey edinir أُولَئِكَ **İşte onlar** أَيِ الْأَفَّاكُونَ Yani, iftiracılar لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* عَذَابٌ **Azap** *(Öyle azap ki,)* مُهِينٌ
Alçaltıcı ذُو إِهَانَةٍ Küçük düşürücü.

10. مِنْ وَرَائِهِمْ **Onların ötelerinde vardır** أَيْ أَمَامِهِمْ Yani, önlerinde *(Niçin önlerindedir?)* لِأَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا Çünkü onlar dünyadadır *(Ne vardır?)* جَهَنَّمُ **Cehennem** وَلَا يُغْنِي **Def-edemez** *(Kimlerden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** *(Ne?)* مَا **O şeyler ki** كَسَبُوا **Kazandılar** *(Neden?)*
مِنَ الْمَالِ وَالْفِعَالِ Mal ve yaptıkları güzel işlerden *(Ne def edemez?)* شَيْئًا **Hiçbir şey** وَلَا **Ve (yine defedemez)** *(Ne?)* مَا **O şeyler ki** اتَّخَذُوا **Edindiler** *(Ne olduğu halde?)* مِنْ دُونِ اللهِ **Allah'tan başka olduğu halde** أَيِ الْأَصْنَامِ Yani, putları *(Ne edindiler?)* أَوْلِيَاءَ **Dostlar**
وَلَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* عَذَابٌ **Azap** *(Öyle azap ki,)* عَظِيمٌ **Büyük.**

11. هٰذَا **Bu** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran *(Nedir?)* هُدًى **Hidayettir** *(Neden?)* مِنَ الضَّلَالَةِ Dalaletten وَالَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** *(Neyi?)* بِآيَاتِ رَبِّهِمْ **Rablerinin ayetlerini** لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* عَذَابٌ **Azap** حَظٌّ Pay *(Neden?)* مِنْ رِجْزٍ
Cezadan أَيْ عَذَابٍ Azaptan *(Öyle azap ki,)* أَلِيمٌ **Elem verici** مُوجِعٌ Acı verici.

12. اَللّٰهُ **Allah** *(Kimdir?)* الَّذِي **O zattır ki** سَخَّرَ **Boyun eğdirdi** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Neyi?)* الْبَحْرَ **Denizi** *(Niçin?)* لِتَجْرِيَ **Yüzmesi için** *(Ne?)* الْفُلْكُ **Gemi** السُّفُنُ Gemi *(Nerede?)* فِيهِ **O denizde** *(Ne ile?)* بِأَمْرِهِ **Onun emriyle** بِإِذْنِهِ Onun izniyle *(Daha niçin boyun eğdirdi?)* وَلِتَبْتَغُوا **Aramanız için** تَطْلُبُوا بِالتِّجَارَةِ Ticaretle talep etmeniz için *(Neden?)* مِنْ فَضْلِهِ **Onun lütfünden** *(Daha niçin boyun eğdirdi?)* وَلَعَلَّكُمْ **Ve umulur ki siz** تَشْكُرُونَ **Şükredersiniz.**

13. وَسَخَّرَ **Ve boyun eğdirdi** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerdedir** *(O şeyler neden olduğu halde?)* مِنْ شَمْسٍ وَقَمَرٍ وَنُجُومٍ وَمَاءٍ Güneş, ay, yıldızlar ve sudan *(Daha neden?)* وَغَيْرِهِ Onların dışındakilerden *(Daha neyi boyun eğdirdi?)* وَمَا **Ve o şeyleri ki** *(Nerededir?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzündedir** *(O şeyler neden olduğu halde?)* وَغَيْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَشَجَرٍ وَنَبَاتٍ وَأَنْهَارٍ Hayvan, ağaç, bitki, nehirlerden *(Daha neden?)* لِمَنَافِعِكُمْ Onların dışındakilerden أَيْ خَلَقَ ذٰلِكَ Yani, bunu yarattı *(Niçin?)* جَمِيعًا Sizin menfaatiniz için **Hepsini** *(Bu kelime nedir?)* تَأْكِيدٌ Tekittir *(Ne olduğu halde?)* مِنْهُ **Ondan olduğu halde** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ سَخَّرَهَا Yani, onları boyun eğdirdi *(Onlar ne olduğu halde?)* كَائِنَةً مِنْهُ تَعَالٰى Yüce Allah'tan olduğu halde إِنَّ **Muhakkak** فِي ذٰلِكَ **Bunda vardır** لَاٰيَاتٍ **Ayetler** *(Kim için?)* لِقَوْمٍ **Bir kavim için** *(Öyle kavim ki,)* يَتَفَكَّرُونَ **Düşünüyorlar** *(Ne hakkında?)* فِيهَا O ayetler hakkında فَيُؤْمِنُونَ Ve iman ediyorlar.

﴿قُلْ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ﴾ يَخَافُونَ ﴿اَيَّامَ اللهِ﴾ وَقَائِعَهُ أَيِ اغْفِرُوا لِلْكُفَّارِ مَا وَقَعَ مِنْهُمْ مِنَ الْأَذٰى لَكُمْ وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِجِهَادِهِمْ ﴿لِيَجْزِيَ﴾ أَيِ اللهُ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالنُّونِ ﴿قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾﴾ مِنَ الْغَفْرِ لِلْكُفَّارِ أَذَاهُمْ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ عَمِلَ ﴿وَمَنْ اَسَآءَ فَعَلَيْهَا﴾ أَسَاءَ ﴿ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾﴾ تَصِيرُونَ فَيُجَازِي الْمُصْلِحَ وَالْمُسِيءَ ﴿وَلَقَدْ اٰتَيْنَا بَنِيٓ اِسْرَآئِيلَ الْكِتَابَ﴾ التَّوْرَاةَ ﴿وَالْحُكْمَ﴾ بِهِ بَيْنَ النَّاسِ ﴿وَالنُّبُوَّةَ﴾ لِمُوسٰى وَهَارُونَ مِنْهُمْ ﴿وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ الْحَلَالَاتِ كَالْمَنِّ وَالسَّلْوٰى ﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾﴾ عَالَمِي زَمَانِهِمِ الْعُقَلَاءِ ﴿وَاٰتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْاَمْرِ﴾ أَمْرِ الدِّينِ مِنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَبِعْثَةِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ فِي بِعْثَتِهِ ﴿اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ أَيْ لِبَغْيٍ حَدَثَ بَيْنَهُمْ حَسَدًا لَهُ ﴿اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾﴾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿عَلٰى شَرِيعَةٍ﴾ طَرِيقَةٍ ﴿مِنَ الْاَمْرِ﴾ أَمْرِ الدِّينِ ﴿فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾﴾ فِي عِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ ﴿اِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا﴾ يَدْفَعُوا ﴿عَنْكَ مِنَ اللهِ﴾ مِنْ عَذَابِهِ ﴿شَيْئًا وَاِنَّ الظّٰلِمِينَ﴾ الْكَافِرِينَ ﴿بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ وَاللهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾﴾ الْمُؤْمِنِينَ ﴿هٰذَا﴾ الْقُرْآنُ ﴿بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ﴾ مَعَالِمُ يَتَبَصَّرُونَ بِهَا فِي الْأَحْكَامِ وَالْحُدُودِ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾﴾ بِالْبَعْثِ ﴿اَمْ﴾ بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ ﴿حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا﴾ اكْتَسَبُوا ﴿السَّيِّئَاتِ﴾ الْكُفْرَ وَالْمَعَاصِيَ ﴿اَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ سَوَآءً﴾ خَبَرٌ [سَوَاءً] ﴿مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ مُبْتَدَأٌ وَمَعْطُوفٌ وَالْجُمْلَةُ بَدَلٌ مِنَ الْكَافِ وَالضَّمِيرَانِ لِلْكُفَّارِ الْمَعْنَى أَحَسِبُوا أَنْ نَجْعَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ فِي خَيْرٍ كَالْمُؤْمِنِينَ فِي رَغْدٍ مِنَ الْعَيْشِ مُسَاوٍ لِعَيْشِهِمْ فِي الدُّنْيَا حَيْثُ قَالُوا لِلْمُؤْمِنِينَ لَئِنْ بُعِثْنَا لَنُعْطَى مِنَ الْخَيْرِ مِثْلَ مَا تُعْطَوْنَ قَالَ تَعَالَى عَلٰى وَفْقِ إِنْكَارِهِ بِالْهَمْزَةِ ﴿سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾﴾ أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ كَذٰلِكَ فَهُمْ فِي الْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ عَلٰى خِلَافِ عَيْشِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَالْمُؤْمِنُونَ فِي الْآخِرَةِ فِي الثَّوَابِ بِعَمَلِهِمُ الصَّالِحَاتِ فِي الدُّنْيَا مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ وَغَيْرِ ذٰلِكَ وَمَا مَصْدَرِيَّةٌ أَيْ بِئْسَ حُكْمًا حُكْمُهُمْ هٰذَا ﴿وَخَلَقَ اللهُ السَّمٰوَاتِ وَ﴾ خَلَقَ ﴿الْاَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِخَلَقَ لِيَدُلَّ عَلٰى قُدْرَتِهِ وَوَحْدَانِيَّتِهِ ﴿وَلِتُجْزٰى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ مِنَ الْمَعَاصِي وَالطَّاعَاتِ فَلَا يُسَاوِي الْكَافِرُ الْمُؤْمِنَ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

14. **İman edenlere söyle: Allah'ın günlerini** kazasını **ummayan,** korkmayan**ları bağışlasınlar.** Yani, kâfirlerin size yaptıkları eziyetleri bağışlayın. Bu onlarla savaşma emrinden öncedir. **Ta ki,** Allah, **bir topluluğa yaptıklarının** kâfirlerin eziyetini bağışlamanın **karşılığını versin.**

15. **Kim salih amel yaparsa, kendisi için** amel etmiş**tir, kim de kötülük yaparsa, kendi aleyhine** kötülük yapmış**tır. Sonra Rabbinize döndürülecek,** getirilecek**siniz.** O da iyiye ve kötüye karşılığını verecektir.

16. **Andolsun ki biz, İsrail oğullarına kitap,** Tevrat, onunla insanlar arasında **hüküm ve** onlardan Musa ve Harun'a **peygamberlik verdik. Onları** bıldırcın eti ve helva gibi **temiz** helal **yiyeceklerle rızıklandırdık ve onları âlemlere** kendi zamanlarındaki akıllı kimselere **üstün kıldık.**

17. **Ve onlara** din **işinden** helal, haram ve Hz. Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in gönderilişi gibi **açık deliller verdik. Onlar, kendilerine ilim geldikten sonra,** ona olan hasetlerinden meydana gelen **aralarındaki çekememezlik yüzünden** onun peygamberliği hakkında **ayrılığa düştüler. Şüphesiz Rabbin, ayrılığa düştükleri şeyde, kıyamet günü aralarında hüküm verecektir.**

18. **Sonra da seni** ey Muhammed, din **işinde bir şeriat** yol **üzere koyduk. Sen ona uy;** Allah'tan başkasına kulluk etme konusunda **bilmeyenlerin heveslerine uyma.**

19. **Çünkü onlar, Allah'a karşı sana hiçbir fayda veremezler.** Onun azabından hiçbir şeyi defedemezler. **Şüphesiz zalimler** kâfirler **birbirlerinin dostlarıdır. Allah da takva sahiplerinin** müminlerin **dostudur.**

20. **Bu** Kuran, **insanlar için basiret,** hüküm ve hadlerde yollarını gördükleri işaret**ler,** dirilmeye **kesin olarak inanan bir toplum için hidayet ve rahmettir.**

21. **Yoksa**[1] **kötülük** küfür ve günah **işleyenler ölümlerini ve hayatlarını,**[2] **inanıp salih ameller işleyen kimseler ile bir tutacağımızı mı sandılar?** Ayet şu anlamdadır: Sanıyorlar mı ki, biz onları dünyada rahat yaşattığımız gibi ahirette de inananlarla eşit olarak hayır ve rahat içinde yaşatacağız? Zira onlar şöyle demişlerdi: "Eğer diriltilirsek, size verilen iyiliklerin aynısı bize de verilir." Allah bu sözü hemze ile inkâr etmesine uygun olarak şöyle buyurdu: **Ne kötü hüküm veriyorlar!**[3] Verdikleri bu hüküm ne de kötü bir hükümdür. Ama durum hiçte böyle değildir. Onlar ahirette, dünyadaki yaşantılarının aksine, azap içinde olacaklar. İnananlar ise, dünyada yapmış oldukları namaz, oruç, zekat ve diğer salih ameller sebebiyle ahirette sevap içinde olacaklardır.

---

[1] Buradaki أَمْ inkâr hemzesi manasındadır.

[2] مَحْيَاهُمْ kelimesi mübteda, مَمَاتُهُمْ kelimesi matuf, سَوَاءً kelimesi de haberdir. Bu cümle كَالَّذِينَ terkibindeki kef harfinden bedeldir.

[3] سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ terkibindeki ma harfi mastar harfidir.

22. **Allah,** kudreti ve birliğine delalet etsin diye **gökleri ve yeri hak ile**[1] **yaratmıştır. Ve de herkes işlediği** itaat ve isyanın **karşılığını görsün diye.** Dolayısıyla kâfir mümine denk olamaz. **Onlara haksızlık edilmez.**

KELİME ANLAMI

14. قُلْ **Söyle** *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** آمَنُوا **İman ettiler** *(Ne söyle?)* يَغْفِرُوا **Bağışlasınlar** *(Kimi?)* لِلَّذِينَ **O kimseleri ki** لَا يَرْجُونَ **Ummuyorlar** يَخَافُونَ Korkmuyorlar *(Neyi ummuyorlar?)* أَيَّامَ اللهِ **Allah'ın günlerini** وَقَائِعَهُ Onun belalarından أَي اغْفِرُوا لِلْكُفَّارِ Yani, kâfirler için affedin *(Neyi?)* مَا وَقَعَ مِنْهُمْ Onlardan vaki olan şeyleri *(O şeyler neden olduğu halde?)* مِنَ الْأَذَى لَكُمْ Size olan eziyetlerden وَهٰذَا Bu *(Ne zamandır?)* قَبْلَ الْأَمْرِ بِجِهَادِهِمْ Onlarla cihat etmek emredilmeden öncedir *(Niye?)* لِيَجْزِيَ **Karşılığını versin diye** أَي اللهُ Yani, Allah وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne ile okunmuştur?)* بِالنُّونِ Nun harfiyle okunmuştur *(Kime?)* قَوْمًا **Bir kavme** *(Ne ile karşılığını versin?)* بِمَا **O şeylerle ki** كَانُوا **İdiler** *(Ne idiler?)* يَكْسِبُونَ **Kazanıyor idiler** *(O şeyler neden olduğu halde?)* مِنَ الْغَفْرِ لِلْكُفَّارِ أَذَاهُمْ Kâfirlerin eziyetlerini affetmekten.

15. وَمَنْ **Kim işlerse** مَنْ عَمِلَ صَالِحًا **Salih ameli** فَلِنَفْسِهِ عَمِلَ **Kendi için** işler **Kim de** أَسَاءَ **Kötülük yaparsa** فَعَلَيْهَا أَسَاءَ **Kendi aleyhine** kötülük eder ثُمَّ **Sonra** إِلَى رَبِّكُمْ **Rabbinize** تُرْجَعُونَ **Döndürüleceksiniz** تَصِيرُونَ Varacaksınız فَيُجَازِي Ve karşılığını verecek *(Kime?)* الْمُصْلِحَ İyilik yapana *(Daha?)* وَالْمُسِيءَ Kötülük yapana.

16. وَلَقَدْ **Andolsun ki, kesinlikle** آتَيْنَا **Biz verdik** *(Kime?)* بَنِي إِسْرَائِيلَ **İsrail oğullarına** *(Neyi?)* الْكِتَابَ **Kitab'ı** التَّوْرَاةَ Tevrat'ı وَالْحُكْمَ **Hükmü** *(Ne ile?)* بِهِ Onunla *(Nerede?)* بَيْنَ النَّاسِ İnsanlar arasında *(Daha ne verdik?)* وَالنُّبُوَّةَ **Peygamberliği** *(Kime?)* مِنْهُمْ Onlardan Musa ve Harun'a وَرَزَقْنَاهُمْ **Ve onları rızıklandırdık** *(Neden?)* مِنَ الطَّيِّبَاتِ **Temiz şeylerden** الْحَلَالَاتِ Helallerden *(Ne gibi?)* كَالْمَنِّ وَالسَّلْوَى Kudret helvası ve bıldırcın gibi وَفَضَّلْنَاهُمْ **Ve onları faziletli kıldık** *(Neyin üzerine?)* عَلَى الْعَالَمِينَ **Âlemlerin üzerine** عَالَمِي زَمَانِهِمِ الْعُقَلَاءِ Zamanlarındaki akıllı kimselerden oluşan alemlere.

17. وَآتَيْنَاهُمْ **Ve onlara verdik** بَيِّنَاتٍ **Açık delilleri** *(Öyle delilleri ki,)* مِنَ الْأَمْرِ **Emirden olan** أَمْرِ الدِّينِ Din işlerinden *(O da neden ibaret olduğu halde?)* مِنَ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ Helal ve haramdan *(Daha?)* وَبِعْثَةِ مُحَمَّدٍ Ve Muhammed'in gönderilmesinden عَلَيْهِ Ona olsun *(Ne?)* أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ Salât ve selamın en faziletlisi فَمَا اخْتَلَفُوا

[1] بِالْحَقِّ terkibindeki ba harf-i ceri خَلَقَ fiiline taalluk etmektedir.

İhtilafa düşmediler *(Nerede?)* فِي بِعْثَتِهِ Onun gönderilmesinde **إِلَّا Ancak düştüler** *(Ne zaman düştüler?)* مِنْ بَعْدِ مَا **O zamandan sonra ki** جَاءَهُمُ **Onlara geldi** *(Ne?)* الْعِلْمُ **İlim** *(Ne yüzünden ihtilafa düştüler?)* بَغْيًا **Çekememezlik yüzünden** *(Neredeki?)* بَيْنَهُمْ **Aralarındaki** أَيْ لِبَغْيٍ Yani, bir azgınlıktan dolayı *(Öyle azgınlık ki,)* حَدَثَ بَيْنَهُمْ Aralarında ortaya çıktı *(Niçin?)* حَسَدًا لَهُ Ona haset ettikleri için **إِنَّ رَبَّكَ Muhakkak ki Rabbin** يَقْضِي **Hüküm verecek** *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ **Onların aralarında** *(Ne zaman hüküm verecek?)* يَوْمَ الْقِيٰمَةِ **Kıyamet gününde** *(Ne hakkında?)* فِيمَا **O şeyler hakkında ki** كَانُوا **İdiler** *(Ne hakkında?)* فِيهِ **O şey hakkında** *(Ne idiler?)* يَخْتَلِفُونَ **Çekişiyor idiler.**

18. **ثُمَّ Sonra** جَعَلْنَاكَ **Seni kıldık** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed *(Ne üzerine kıldık?)* عَلٰى شَرِيعَةٍ **Bir şeriat üzerine** طَرِيقَةٍ Bir yol üzerine *(Öyle yol ki,)* مِنَ الْأَمْرِ **Emirden olan** أَمْرِ الدِّينِ Din işlerinden فَاتَّبِعْهَا **Ona uy** وَلَا تَتَّبِعْ **Uyma** *(Neye?)* أَهْوَاءَ الَّذِينَ **O kişilerin isteklerine ki** لَا يَعْلَمُونَ **Bilmiyorlar** *(Ne konuda uyma?)* فِي عِبَادَةِ غَيْرِ اللهِ Allah'tan başkasına ibadet etme konusunda.

19. **إِنَّهُمْ Muhakkak onlar** لَنْ يُغْنُوا **Asla defedemezler** يَدْفَعُوا Kaldıramazlar *(Kimden?)* عَنْكَ **Senden** *(Kimden?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** مِنْ عَذَابِهِ Onun azabından *(Neyi defedemezler?)* شَيْئًا **Hiçbir şeyi** **وَإِنَّ Ve muhakkak ki** الظَّالِمِينَ **Zalimler** الْكَافِرِينَ Kâfirler بَعْضُهُمْ **Onların bazıları** *(Nedir?)* أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ **Bazılarının dostlarıdır** **وَاللهُ Allah ise** *(Nedir?)* وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ **Muttakilerin dostudur** الْمُؤْمِنِينَ Müminlerin.

20. هٰذَا الْقُرْآنُ **Bu** Kuran *(Nedir?)* بَصَائِرُ **Basiretlerdir** *(Kim için?)* لِلنَّاسِ **İnsanlar için** مَعَالِمُ İşaretlerdir *(Öyle işaretler ki,)* يَتَبَصَّرُونَ بِهَا Onlarla görüş sahibi oluyorlar *(Nerede?)* فِي الْأَحْكَامِ وَالْحُدُودِ Hükümlerde ve cezalarda *(Daha nedir?)* **وَهُدًى Ve hidayettir** *(Daha nedir?)* **وَرَحْمَةٌ Ve rahmettir** *(Kim için?)* **لِقَوْمٍ Bir kavim için** *(Öyle kavim ki,)* يُوقِنُونَ **Kesin inanıyorlar** *(Neye?)* بِالْبَعْثِ Dirilişe.

21. **أَمْ Yoksa** *(Bu kelime ne manasındadır?)* بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ İnkar hemzesi manasındadır **حَسِبَ Zannetti mi?** *(Kim?)* **الَّذِينَ O kimseler ki** **اجْتَرَحُوا Yaptılar** اكْتَسَبُوا Kazandılar *(Neyi?)* **السَّيِّئَاتِ Kötülükleri** الْكُفْرَ وَالْمَعَاصِيَ Küfür ve isyanları *(Ne zannetti mi?)* **أَنْ نَجْعَلَهُمْ Onları yapacağımızı** *(Kim gibi yapacağımızı?)* **كَالَّذِينَ O kim-seler gibi ki** **آمَنُوا İman ettiler** *(Daha?)* **وَعَمِلُوا Ve işlediler** *(Ne işlediler?)* **الصَّالِحَاتِ Salih ameller** **سَوَاءً Eşittir** *(Bu kelime nedir?)* خَبَرٌ Haberdir *(Ne eşittir?)* **مَحْيَاهُمْ Onların hayatları** *(Daha?)* **وَمَمَاتُهُمْ Ve ölümleri** *(Bu kelimeler nedir?)* مُبْتَدَأٌ وَمَعْطُوفٌ Mübtedadır

ve matuftur وَالْجُمْلَةُ Mübteda ve haber cümlesi *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنَ الْكَافِ Kef harfinden bedeldir وَالضَّمِيرَانِ لِلْكُفَّارِ İki zamir kâfirlere racidir الْمَعْنَى Mana şöyledir; أَحَسِبُوا Zannediyorlar mı? *(Neyi?)* أَنْ نَجْعَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ Ahirette onları yapacağımızı *(Nerede?)* فِي Bir hayır içinde *(Kim gibi?)* كَالْمُؤْمِنِينَ Müminler gibi أَيْ فِي رَغْدٍ مِنَ الْعَيْشِ Yani, ferah bir yaşamda *(Öyle ferah yaşam ki,)* مُسَاوٍ لِعَيْشِهِمْ فِي الدُّنْيَا Dünyadaki yaşamlarına eşit olan حَيْثُ Şöyle ki قَالُوا لِلْمُؤْمِنِينَ Müminlere derlerdi *(Ne derlerdi?)* لَئِنْ بُعِثْنَا Eğer diriltirsek لَنُعْطَى مِنَ الْخَيْرِ Bize hayırdan verilir *(Ne verilir?)* مِثْلَ مَا تُعْطَوْنَ Size verilenin aynısı قَالَ تَعَالَى Yüce olan Allah (bu sözü) söyledi *(Ne üzerine?)* عَلَى وَفْقِ إِنْكَارِهِ Onu inkar etmeye uygun olarak *(Ne ile söyledi?)* بِالْهَمْزَةِ İnkâr hemzesiyle سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ **Ne kötü hükmediyorlar** أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ كَذٰلِكَ Yani, olay böyle değildir فَهُمْ فِي الْآخِرَةِ Onlar ahirette *(Nerededirler?)* فِي الْعَذَابِ Azabın içindedirler *(Ne üzerine?)* عَلَى خِلَافِ عَيْشِهِمْ فِي الدُّنْيَا Dünyadaki yaşamlarının tersine وَالْمُؤْمِنُونَ فِي الْآخِرَةِ Müminler ise ahirette *(Nerededirler?)* فِي الثَّوَابِ Mükâfattadırlar *(Ne sebebiyle?)* بِعَمَلِهِمُ الصَّالِحَاتِ فِي الدُّنْيَا Dünyada salih amel işlemeleri sebebiyle *(Onların amelleri neden olduğu halde?)* مِنَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّيَامِ وَغَيْرِ ذٰلِكَ Namaz, zekât, oruç ve bunların dışındakilerden وَمَا مَصْدَرِيَّةٌ Mâ mastariyet içindir أَيْ بِئْسَ حُكْمًا Yani, hüküm bakımından ne kötüdür *(Ne?)* حُكْمُهُمْ هٰذَا Onların bu hükmü.

22. وَخَلَقَ **Ve yarattı** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Neyi?)* السَّمٰوَاتِ **Gökleri** *(Daha?)* وَ خَلَقَ **Ve** yarattı *(Neyi?)* الْأَرْضَ **Yeri** *(Ne ile yarattı?)* بِالْحَقِّ **Hak ile** *(Bu kelime nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِخَلَقَ 'Haleka' fiiline müteallikdir *(Niçin yarattı?)* لِيَدُلَّ عَلَى قُدْرَتِهِ وَوَحْدَانِيَّتِهِ Onun kudreti ve tekliğine delalet etsin için وَلِتُجْزَى **Ve cezalandırılması için** *(Kim?)* كُلُّ نَفْسٍ **Her nefis** *(Ne ile?)* بِمَا **O şeylerle ki** كَسَبَتْ **Kazandı** *(O şeyler de neden ibaret olduğu halde?)* مِنَ الْمَعَاصِي وَالطَّاعَاتِ İsyan ve itaatten فَلَا يُسَاوِي الْكَافِرُ Dolayısıyla kâfir denk olamaz *(Kime?)* الْمُؤْمِنَ Mümine وَهُمْ **Ve onlar** *(Nedirler?)* لَا يُظْلَمُونَ **Zulme uğramazlar.**

﴿اَفَرَاَيْتَ﴾ أَخْبِرْنِي ﴿مَنِ اتَّخَذَ اِلٰهَهُ هَوٰاهُ﴾ مَا يَهْوَاهُ مِنْ حَجَرٍ بَعْدَ حَجَرٍ يَرَاهُ أَحْسَنَ ﴿وَاَضَلَّهُ اللّٰهُ عَلٰى عِلْمٍ﴾ مِنْهُ تَعَالَى أَيْ عَالِمًا بِأَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الضَّلَالَةِ قَبْلَ خَلْقِهِ ﴿وَخَتَمَ عَلٰى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ﴾ فَلَمْ يَسْمَعِ الْهُدٰى وَلَمْ يَعْقِلْهُ ﴿وَجَعَلَ عَلٰى بَصَرِهِ غِشَاوَةً﴾ ظُلْمَةً فَلَمْ يَبْصُرِ الْهُدٰى وَيُقَدَّرُ هُنَا الْمَفْعُولُ الثَّانِي لِرَأَيْتَ أَيَهْتَدِي ﴿فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللّٰهِ﴾ أَيْ بَعْدَ إِضْلَالِهِ إِيَّاهُ أَيْ لَا يَهْتَدِي ﴿اَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾﴾ تَتَّعِظُونَ فِيهِ إِدْغَامُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الذَّالِ [تَذَكَّرُونَ] ﴿وَقَالُوا﴾ أَيْ مُنْكِرُوا الْبَعْثِ ﴿مَا هِيَ﴾ أَيِ الْحَيَاةُ ﴿اِلَّا حَيَاتُنَا﴾ الَّتِي فِي ﴿الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ أَيْ يَمُوتُ بَعْضٌ وَيَحْيَا بَعْضٌ بِأَنْ يُولَدُوا ﴿وَمَا يُهْلِكُنَآ اِلَّا الدَّهْرُ﴾ أَيْ مُرُورُ الزَّمَانِ قَالَ تَعَالَى ﴿وَمَا لَهُمْ بِذٰلِكَ﴾ الْمَقُولِ ﴿مِنْ عِلْمٍ اِنْ﴾ مَا ﴿هُمْ اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾﴾ ﴿وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا﴾ مِنَ الْقُرْآنِ الدَّالَّةِ عَلٰى قُدْرَتِنَا عَلَى الْبَعْثِ ﴿بَيِّنَاتٍ﴾ وَاضِحَاتٍ حَالٌ ﴿مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ اِلَّآ اَنْ قَالُوا ائْتُوا بِاٰبَآئِنَا﴾ أَحْيَاءً ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾﴾ أَنَّا نُبْعَثُ ﴿قُلِ اللّٰهُ يُحْيِيكُمْ﴾ حِينَ كُنْتُمْ نُطَفًا ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ أَحْيَاءً ﴿اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ﴾ لَا شَكَّ ﴿فِيهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ﴾ وَهُمُ الْقَائِلُونَ مَا ذُكِرَ ﴿لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾﴾ ﴿وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ يُبْدَلُ مِنْهُ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾﴾ الْكَافِرُونَ أَيْ يَظْهَرُ خُسْرَانُهُمْ بِأَنْ يَصِيرُوا إِلَى النَّارِ ﴿وَتَرٰى كُلَّ اُمَّةٍ﴾ أَيْ أَهْلَ الدِّينِ ﴿جَاثِيَةً﴾ عَلَى الرُّكَبِ أَوْ مُجْتَمِعَةً ﴿كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰى اِلٰى كِتَابِهَا﴾ كِتَابِ أَعْمَالِهَا وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿اَلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾﴾ أَيْ جَزَاءَهُ ﴿هٰذَا كِتَابُنَا﴾ دِيوَانُ الْحَفَظَةِ ﴿يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ﴾ نَثْبُتُ وَنَحْفَظُ ﴿مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾﴾ ﴿فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾ جَنَّتِهِ ﴿ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾﴾ الْبَيِّنُ الظَّاهِرُ ﴿وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ فَيُقَالُ لَهُمْ ﴿اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيَاتِي﴾ الْقُرْآنِ ﴿تُتْلٰى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ تَكَبَّرْتُمْ ﴿وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣١﴾﴾ كَافِرِينَ ﴿وَاِذَا قِيلَ﴾ لَكُمْ أَيُّهَا الْكُفَّارُ ﴿اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ﴾ بِالْبَعْثِ ﴿حَقٌّ وَالسَّاعَةُ﴾ بِالرَّفْعِ وَالنَّصْبِ ﴿لَا رَيْبَ﴾ شَكَّ ﴿فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ اِنْ﴾ مَا ﴿نَظُنُّ اِلَّا ظَنًّا﴾ قَالَ الْمُبَرِّدُ أَصْلُهُ إِنْ نَحْنُ إِلَّا نَظُنُّ ظَنًّا ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ ﴿٣٢﴾﴾ أَنَّهَا آتِيَةٌ.

TÜRKÇE ANLAMI

23. **Hevâsını**; bir taşa taparken ondan daha güzel görüp beğendiği diğer bir taşı **ilah edinen ve Allah'ın** kendi tarafından **bir bilgiye göre** daha yaratmadan önce sapkınlardan olacağını bilerek **saptırdığı, kulağını ve kalbini mühürlediği,** böylece hakkı işitip anlamayan **gözüne de perde** karanlık **çektiği** hakkı göremeyen **kimseyi gördün mü?** Bana haber ver, hidayet bulabilir mi?[1] **Artık onu Allah'ın** saptırmasın**dan sonra kim hidayete erdirebilir?** O hidayete eremez. **Hâla düşünmeyecek,** öğüt almayacak **mısınız?**[2]

24. Dirilmeyi inkâr edenler **dediler ki: "O** hayat **ancak bu dünya**daki **hayatımızdır.** Kimimiz **ölürüz ve** kimimiz de dünyaya gelmek suretiyle **yaşarız. Bizi ancak zaman**ın geçmesi **yok eder.** Allah Teâlâ buyurdu ki: **Bu** söyleyiklerin**de onların hiçbir bilgisi de yoktur. Onlar sadece zannediyorlar.**

25. **Onlara** Kuran'dan diriltmeye gücümüzün yettiğine delalet eden **ayetlerimiz açıkça okunduğu zaman, onların delili: "**Diriltileceğimiz konusunda **doğru söylüyorsanız atalarımızı** diri olarak **getirin" demekten başka bir şey değildir.**

26. **De ki: "**Siz nutfe iken **Allah sizi diriltir, sonra öldürür. Sonra sizi kendisinde hiç şüphe** şek **olmayan kıyamet gününe** diri olarak **toplar. Fakat insanların çoğu,** bu zikredilenleri söyleyenler **bilmezler.**

27. **Göklerin ve yerin mülkü Allah'a aittir. Kıyametin kopacağı gün, işte o gün bâtıla sapanlar** kafirler **hüsrana uğrayacaklar,** ateşe gitmeleriyle hüsranları ortaya çıkacak**tır.**

28. **O gün her ümmeti,** din mensuplarını, dizleri üzerine **çökmüş** veya toplu halde **görürsün. Her ümmet** amel **kitabına çağırılır** ve onlara şöyle denilir: **Bu gün, yaptıklarınızın karşılığını** cezasını **göreceksiniz.**

29. **"Bu, size karşı gerçeği söyleyen kitabımız,** hafaza meleklerinin divanı**dır. Çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyor,** zaptediyor ve koruyor**duk."**

30. **İnanıp salih ameller işleyen kimselere gelince, Rableri onları rahmetine** cennetine **koyar. İşte apaçık kurtuluş budur.**

31. **İnkâr edenlere gelince** onlara denilir ki: **Ayetlerim** Kuran **size okunmuş, siz de büyüklenip suçlu** kâfir **bir toplum olmuş, değil miydiniz?**

32. Ey kâfirler! Size **"Allah'ın** diriltme **vaadi haktır, kıyamet gününde şüphe** şek **yoktur" dendiği zaman: "Kıyametin ne olduğunu bilmiyoruz; biz sadece zannediyoruz;**[3] **biz** onun geleceğine dair **kesin bilgiye sahip değiliz" demiştiniz.**

---

[1] Bu cümle رَأَيْتَ fiiline ikinci meful olarak takdir edilir.

[2] تَذَكَّرُونَ fiilinin aslında bulunan iki te harfinden biri zel harfine idgam edilmiştir.

[3] Müberrid إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا terkibinin aslının إِنْ نَحْنُ إِلَّا نَظُنُّ ظَنًّا olduğunu söylemiştir.

KELİME ANLAMI

23. أَفَرَأَيْتَ Gördün mü? أَخْبِرْنِي Bana haber ver *(Kimi?)* **مَنْ O kimseyi ki اتَّخَذَ Edindi** *(Ne edindi?)* **إِلٰهَهُ İlahı** *(Neyi ilah edindi?)* **هَوَاهُ Hevâsını** مَا يَهْوَاهُ Beğendiği مِنْ حَجَرٍ Bir taşı (ilah ediniyor) *(Neden sonra?)* بَعْدَ حَجَرٍ Diğer bir taştan sonra ki, يَرَاهُ أَحْسَنَ O ikincisini daha güzel görüyor **وَأَضَلَّهُ Ve onu saptırdı** *(Kim?)* **اللهُ Allah** *(Ne üzerine?)* **عَلٰى عِلْمٍ Bir ilim üzerine** *(Öyle ilim ki,)* مِنْهُ تَعَالٰى O Yüce Allah'tan olan أَيْ عَالِمًا Yani, bilici olduğu halde *(Neyi?)* بِأَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الضَّلَالَةِ Muhakkak o dalalet ehlindendir *(Ne zaman?)* قَبْلَ خَلْقِهِ Yaratmadan önce *(Daha?)* **وَخَتَمَ Ve mühür vurdu** *(Ne üzerine?)* **عَلٰى سَمْعِهِ Kulağına وَقَلْبِهِ Ve kalbine** فَلَمْ يَسْمَعِ الْهُدٰى Bu sebeple hidayeti işitmedi وَلَمْ يَعْقِلْهُ Ve onu anlamadı **وَجَعَلَ Ve çekti** *(Ne üzerine?)* **عَلٰى بَصَرِهِ Gözü üzerine** *(Ne çekti?)* **غِشَاوَةً Bir perde** ظُلْمَةً Karanlık فَلَمْ يَبْصِرِ الْهُدٰى Bu sebeple hidayeti göremedi وَيُقَدَّرُ هُنَا Buraya takdir edilir *(Ne?)* لِرَأَيْتَ الْمَفْعُولُ الثَّانِي أَيَهْتَدِي 'Raeyte' fiilinin ikinci mefulu 'Eyehtedi' fiili (takdir edilir) **فَمَنْ Artık kim يَهْدِيهِ Onu hidayete eriştirecek** *(Kimden sonra?)* **مِنْ بَعْدِ اللهِ Allah'tan sonra** أَيْ بَعْدَ إِضْلَالِهِ إِيَّاهُ Yani, Allah'ın onu saptırmasından sonra تَتَّعِظُونَ أَيْ لَا يَهْتَدِي Yani, o kişi hidayete eremez **أَفَلَا تَذَكَّرُونَ Düşünmez misiniz?** İbret almaz mısınız? فِيهِ Burada vardır *(Ne vardır?)* إِدْغَامُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الذَّالِ İki ta harfinden birinin zel harfine idğam edilmesi.

24. وَقَالُوا Ve derler أَيْ مُنْكِرُوا الْبَعْثِ Yani, dirilişi inkâr edenler *(Ne derler?)* **مَا هِيَ O değildir** أَيِ الْحَيَاةُ Yani, hayat **إِلَّا Ancak** *(Nedir?)* **حَيَاتُنَا Hayatımızdır** الَّتِي Öyle hayat ki *(Neresidedir?)* فِي الدُّنْيَا **Dünya**dadır **نَمُوتُ Ölürüz وَنَحْيَا Ve diriliriz** أَيْ يَمُوتُ بَعْضٌ Yani, bazısı ölür وَيَحْيَا بَعْضٌ Bazısı canlanır *(Ne surette?)* بِأَنْ يُولَدُوا Doğmaları suretiyle **وَمَا يُهْلِكُنَا Ve bizi helak edemez إِلَّا Ancak helak eder** *(Ne?)* **الدَّهْرُ Zaman** أَيْ مُرُورُ الزَّمَانِ Yani, zamanın geçmesi قَالَ تَعَالٰى Yüce Allah dedi ki: **وَمَا لَهُمْ Onlar için yoktur** *(Ne hakkında?)* بِذٰلِكَ الْمَقُولِ **Bu** söylenilen hakkında *(Ne yoktur?)* **مِنْ عِلْمٍ Bir bilgi** إِنْ -مَا- هُمْ **Onlar değiller إِلَّا Ancak** *(Nedirler?)* **يَظُنُّونَ Zannediyorlar.**

25. وَإِذَا تُتْلٰى Okunduğu zaman *(Kime?)* **عَلَيْهِمْ Onlara** *(Ne okunduğu zaman?)* **اٰيَاتُنَا Ayetlerimiz** *(Öyle ayetler ki,)* مِنَ الْقُرْآنِ Kuran'dan olan *(Öyle ayetler ki,)* الدَّالَّةِ عَلٰى قُدْرَتِنَا Kudretimize delalet eden *(Neye?)* عَلَى الْبَعْثِ Diriltmeye *(O ayetler ne olduğu halde?)* **بَيِّنَاتٍ Apaçık** وَاضِحَاتٍ Zahir *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir **مَا كَانَ Olmadı** *(Ne?)* **حُجَّتَهُمْ Onların delilleri إِلَّا Ancak** *(Ne oldu?)* **أَنْ قَالُوا Demeleri oldu** *(Ne demeleri?)* **ائْتُوا Getirin** *(Kimi?)*

بِآبَائِنَا **Atalarımızı** *(Ne oldukları halde?)* أَحْيَاءً Canlı إِنْ كُنْتُمْ **Şayet iseniz** *(Ne iseniz?)* صَادِقِينَ **Doğru söyleyenler** *(Hangi konuda?)* أَنَّا نُبْعَثُ Bizim diriltileceğimiz konusunda.

26. قُلْ **De ki:** اللهُ **Allah** *(Nedir?)* يُحْيِيكُمْ **Sizi diriltir** *(Ne zaman?)* حِينَ كُنْتُمْ نُطَفًا Siz meni iken ثُمَّ **Sonra** يُمِيتُكُمْ **Sizi öldürür** ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ **Sonra sizi toplar** *(Ne olduğunuz halde?)* أَحْيَاءً Canlılar *(Nereye?)* إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ **Kıyamet gününe** *(Öyle kıyamet günü ki,)* لَا رَيْبَ **Kuşku yoktur** لَا شَكَّ Şüphe yoktur *(Nerede?)* فِيهِ **O günde** وَلَكِنَّ **Fakat** أَكْثَرَ النَّاسِ **İnsanların çoğu** وَهُمُ الْقَائِلُونَ Onlar da söyleyenlerdir *(Neyi?)* مَا ذُكِرَ Zikredilen sözü *(Nedirler?)* لَا يَعْلَمُونَ **Bilmezler.**

27. وَلِلهِ **Allah içindir** *(Ne?)* مُلْكُ السَّمٰوَاتِ **Göklerin mülkü** *(Daha?)* وَالْأَرْضِ **Ve yerin** وَيَوْمَ **Ve o gün ki,** تَقُومُ **Kopacak** *(Ne?)* السَّاعَةُ **Kıyamet** يُبْدَلُ مِنْهُ Ondan bedel düşer *(O günden bedel?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** يَخْسَرُ **Hüsrana uğrar** *(Kim?)* الْمُبْطِلُونَ **Batıla sapanlar** الْكَافِرُونَ Kâfirler أَيْ يَظْهَرُ خُسْرَانُهُمْ Yani, onların hüsranları ortaya çıkar *(Ne ile?)* بِأَنْ يَصِيرُوا إِلَى النَّارِ Ateşe varmalarıyla.

28. وَتَرَى **Görürsün** *(Neyi?)* كُلَّ أُمَّةٍ **Her ümmeti** أَيْ أَهْلَ الدِّينِ Yani, her din mensu-bunu *(Ne görürsün?)* جَاثِيَةً **Çökmüş** *(Ne üzerine?)* عَلَى الرُّكَبِ Dizleri üzerine أَوْ مُجْتَمِعَةً Veya toplanmış olarak كُلُّ أُمَّةٍ **Her ümmet** *(Nedir?)* تُدْعٰى **Çağırılır** *(Nereye?)* إِلَى كِتَابِهَا **Kitabına** كِتَابِ أَعْمَالِهَا Amel kitaplarına وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denilir ki: اَلْيَوْمَ **Bu gün** تُجْزَوْنَ **Cezalandırılırsınız** *(Ne ile?)* مَا **O şeyle ki** كُنْتُمْ **Siz idiniz** *(Ne idiniz?)* تَعْمَلُونَ **Yapıyordunuz** أَيْ جَزَاءَهُ Yani, onun karşılığı verilir.

29. هٰذَا **Bu** *(Nedir?)* كِتَابُنَا **Kitabımızdır** دِيوَانُ الْحَفَظَةِ Hafaza meleklerinin divanıdır *(Ne olduğu halde?)* يَنْطِقُ **Konuşuyor olduğu halde** *(Kimin aleyhinde?)* عَلَيْكُمْ **Sizin aleyhinizde** *(Neyi konuşuyor?)* بِالْحَقِّ **Hakkı** إِنَّا **Muhakkak ki biz** كُنَّا **İdik** *(Ne idik?)* نَسْتَنْسِخُ **Kaydediyorduk** نَثْبُتُ وَنَحْفَظُ Zapt ediyor ve koruyorduk *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** كُنْتُمْ **Siz idiniz** *(Ne idiniz?)* تَعْمَلُونَ **İşliyor.**

30. فَأَمَّا الَّذِينَ **O kimselere gelince ki,** آمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* الصَّالِحَاتِ **Salih ameller** فَيُدْخِلُهُمْ **Onları sokar** *(Kim?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(Nereye?)* فِي رَحْمَتِهِ **Rahmetine** جَنَّتِهِ Cennetine ذٰلِكَ **İşte bu** هُوَ **O** *(Nedir?)* الْفَوْزُ **Kurtuluştur** *(Öyle kurtuluş ki,)* الْمُبِينُ **Apaçık** الْبَيِّنُ الظَّاهِرُ Açık, zahir.

31. وَأَمَّا الَّذِينَ **Ve o kimselere gelince ki,** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** فَيُقَالُ لَهُمْ Onlara denilir: أَفَلَمْ تَكُنْ **Olmadı mı?** *(Ne?)* أَيَاتِي **Ayetlerim** الْقُرْآنِ Kuran *(Ne olmadı mı?)* تُتْلَى **Okunuyor** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Size** فَاسْتَكْبَرْتُمْ **Ve siz büyüklük tasladınız** تَكَبَّرْتُمْ Kibirlendiniz وَكُنْتُمْ **Ve oldunuz** *(Ne?)* قَوْمًا **Bir kavim** *(Öyle kavim ki,)* مُجْرِمِينَ **Suçlu** كَافِرِينَ Kafir.

32. وَإِذَا قِيلَ **Denildiği zaman** *(Kime?)* لَكُمْ أَيُّهَا الْكُفَّارُ Ey kafiler, size *(Ne denildiği zaman?)* إِنَّ وَعْدَ اللهِ **Muhakkak Allah'ın vaadi** *(Neyi vaadi?)* بِالْبَعْثِ Dirilişi *(Nedir?)* حَقٌّ **Haktır** وَالسَّاعَةُ **Ve kıyamet** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالرَّفْعِ وَالنَّصْبِ Raf ve nasb ile *(Nedir?)* لَا رَيْبَ **Kuşku** شَكَّ Şüphe **yoktur** *(Nerede?)* فِيهَا **Onda** قُلْتُمْ **Dediniz** مَا نَدْرِي **Bilmiyoruz** *(Neyi?)* مَا السَّاعَةُ **Kıyamet nedir?** إِنْ نَظُنُّ -مَا- إِلَّا **Zannetmiyoruz** **Ancak zannediyoruz** *(Nasıl?)* ظَنًّا **Bir zannetmekle** قَالَ الْمُبَرِّدُ Müberrid dedi ki: أَصْلُهُ Bu cümlenin aslı *(Nedir?)* إِنْ نَحْنُ Biz değiliz إِلَّا نَظُنُّ Ancak zannediyoruz *(Nasıl?)* ظَنًّا Bir zannetmekle وَمَا نَحْنُ **Ve biz değiliz** *(Ne değiliz?)* بِمُسْتَيْقِنِينَ **Kesin bilgi sahibi** *(Ne hakkında?)* أَنَّهَا آتِيَةٌ O kıyametin kesinkes geleceği hakkında.

﴿وَبَدَا﴾ ظَهَرَ ﴿لَهُمْ﴾ فِي الْآخِرَةِ ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ فِي الدُّنْيَا أَيْ جَزَاؤُهَا ﴿وَحَاقَ﴾ نَزَلَ ﴿بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٣﴾﴾ أَيِ الْعَذَابُ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسَاكُمْ﴾ نَتْرُكُكُمْ فِي النَّارِ ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا﴾ أَيْ تَرَكْتُمُ الْعَمَلَ لِلِقَائِهِ ﴿وَمَأْوَيكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٤﴾﴾ مَانِعِينَ مِنْهُ ﴿ذٰلِكُمْ بِأَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللهِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا﴾ حَتَّى قُلْتُمْ لَا بَعْثَ وَلَا حِسَابَ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ﴾ بِالْبِنَاءِ لِلْفَاعِلِ وَلِلْمَفْعُولِ [يُخْرَجُونَ] ﴿مِنْهَا﴾ مِنَ النَّارِ ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾﴾ أَيْ لَا يَطْلُبُ مِنْهُمْ أَنْ يُرْضُوا رَبَّهُمْ بِالتَّوْبَةِ وَالطَّاعَةِ لِأَنَّهَا لَا تَنْفَعُ يَوْمَئِذٍ ﴿فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ﴾ الْوَصْفُ بِالْجَمِيلِ عَلَى وَفَاءِ وَعْدِهِ فِي الْمُكَذِّبِينَ ﴿رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾﴾ أَيْ خَالِقِ مَا ذُكِرَ وَالْعَالَمُ مَا سِوَى اللهِ وَجُمِعَ لِاخْتِلَافِ أَنْوَاعِهِ وَرَبِّ بَدَلٌ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ الْعَظَمَةُ ﴿فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ حَالٌ أَيْ كَائِنَةً فِيهِمَا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾﴾ تَقَدَّمَ.

TÜRKÇE ANLAMI

33. Dünyada **yaptıklarının kötülükleri** cezası, ahirette **onlara görünmüş, alay edip durdukları** azap **onları kuşatmış,** başlarına inmiş**tir.**

34. **Denilir ki: "Bu güne kavuşacağınızı unuttuğunuz** ahirete kavuşmak için ameli terk ettiğiniz **gibi biz de bugün sizi unutuyor,** ateşte terk ediyor**uz. Yeriniz ateştir, sizin için hiçbir yardımcı** ateşten koruyacak kimse **de yoktur!**

35. **Bu, sizin, Allah'ın ayetlerini** Kuran'ı **alaya almanız ve dünya hayatının sizi aldatması sebebiyledir.** Hatta dediniz ki: "Ne dirilme vardır, ne de hesap" **Artık bugün oradan** ateşten **çıkamayacaklar**[12] **ve onların hoşnut etmeleri de istenmeyecek,** tövbe ve itaat ile Rablerinin rızasını kazanmaları da talep edilmeyecek**tir.** Çünkü bunlar o gün fayda vermez.

36. **Hamd,** güzel olanla vasıflama, yalancılar hakkında verdiği sözü yerine getirdiği için **göklerin Rabbi, yerin Rabbi; âlemlerin**[13] **Rabbi olan,** tüm bunları yaratan **Allah'a mahsustur.**

37. **Göklerde ve yerde** olan **büyüklük** azamet **yalnız onundur. O, Azîz'dir, hikmet sahibidir.**

---

[12] يخْرجُونَ fiili malum ve meçhul olarak okunur.

[13] Alem; Allah'ın dışındaki her şeydir. Çoğul olarak getirilmesi, farklı türleri olduğu içindir. رَبّ kelimesi (üç yerde) de bedeldir.

KELİME ANLAMI

33. وَبَدَا **Ve göründü** ظَهَرَ Ortaya çıktı *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne göründü?)* مَا سَيِّئَاتُ **O şeylerin kötülükleri ki** عَمِلُوا **Yaptılar** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada أَيْ جَزَاؤُهَا Yani, o şeylerin cezası göründü وَحَاقَ **Ve kuşattı** نَزَلَ İndi *(Kimi?)* بِهِمْ **Onları** *(Ne kuşattı?)* مَا **O şey ki** كَانُوا **İdiler** بِهِ **O şeyi** *(Ne idiler?)* يَسْتَهْزِئُونَ **Alaya alıyorlardı** أَيِ الْعَذَابُ Yani, azap kuşattı.

34. وَقِيلَ **Ve denildi:** الْيَوْمَ **Bu gün** نَنْسَاكُمْ **Sizi unutuyoruz** نَتْرُكُكُمْ فِي النَّارِ Ateşe terk ediyoruz *(Ne gibi?)* كَمَا نَسِيتُمْ **Unuttuğunuz gibi** *(Neyi?)* لِقَاءَ يَوْمِكُمْ **Gününüze kavuşmayı** *(Öyle gün ki,)* هٰذَا **Şu** أَيْ تَرَكْتُمُ الْعَمَلَ Yani, ameli terk ettiğiniz gibi *(Niçin?)* لِلِقَائِهِ O güne kavuşmak için وَمَأْوٰيكُمُ **Sizin yeriniz** *(Nedir?)* النَّارُ **Ateştir** وَمَا لَكُمْ **Ve sizin için yoktur** *(Ne yoktur?)* مِنْ نَاصِرِينَ **Yardımcılar** مَانِعِينَ مِنْهُ Ondan koruyucular.

35. ذٰلِكُمْ **Bu** *(Ne sebepledir?)* بِأَنَّكُمُ **Muhakkak ki siz** اتَّخَذْتُمْ **Edindiniz** *(Neyi?)* آيَاتِ اللهِ **Allah'ın ayetlerini** الْقُرْآنِ Kuran'ı *(Ne edindiniz?)* هُزُوًا **Alay** وَغَرَّتْكُمُ **Ve sizi aldattı** *(Ne?)* الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا **Dünya hayatı** حَتّٰى قُلْتُمْ Ta ki dediniz *(Ne dediniz?)* لَا بَعْثَ وَلَا حِسَابَ Diriliş ve hesap yoktur فَالْيَوْمَ **Bu gün** لَا يُخْرَجُونَ **Çıkamayacaklar** *(Bu kelime nasıl okunmuştur?)* بِالْبِنَاءِ لِلْفَاعِلِ وَلِلْمَفْعُولِ Malum ve meçhul kalıbında *(Nereden?)* مِنْهَا **Oradan** مِنَ النَّارِ Ateşten وَلَا هُمْ **Ve onlar değillerdir** *(Ne değillerdir?)* يُسْتَعْتَبُونَ **Hoşnut etmeleri isteniyor** أَيْ لَا يُطْلَبُ مِنْهُمْ Yani, onlardan istenilmez *(Ne?)* أَنْ يُرْضُوا رَبَّهُمْ Rablerini razı etmeleri *(Ne ile?)* بِالتَّوْبَةِ وَالطَّاعَةِ Tövbe ve itaat ile *(Niçin?)* لِأَنَّهَا لَا تَنْفَعُ Çünkü onlar fayda etmez *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ O günde.

36. فَلِلّٰهِ **Allah içindir** *(Ne?)* الْحَمْدُ **Hamd** الْوَصْفُ بِالْجَمِيلِ Güzel olanla vasıflama *(Ne üzerine?)* عَلٰى وَفَاءِ وَعْدِهِ Vadine vefa göstermesi üzerine *(Kim hakkındaki vaadine?)* فِي الْمُكَذِّبِينَ Yalancılar hakkındaki رَبِّ السَّمٰوَاتِ **Göklerin Rabbi** وَرَبِّ الْأَرْضِ **Ve yerin Rabbi** رَبِّ الْعَالَمِينَ **Âlemlerin rabbi** أَيْ خَالِقِ مَا ذُكِرَ وَالْعَالَمُ مَا سِوَى اللهِ Zikredilenlerin yaratıcısı Âlem; Allah'ın dışındaki her şeydir وَجُمِعَ Cemi olarak getirilmiştir *(Niçin?)* لِاخْتِلَافِ أَنْوَاعِهِ Farklı türleri bulunduğu için وَرَبِّ بَدَلٌ 'Rabb' kelimesi (üç yerde) de bedeldir.

37. وَلَهُ **Onundur** *(Ne?)* الْكِبْرِيَاءُ **Büyüklük** الْعَظَمَةُ Azamet *(Ne olduğu halde?)* فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde** وَالْأَرْضِ **Ve yerde** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ كَائِنَةً فِيهِمَا Yani, (büyüklük) o ikisinde olduğu halde وَهُوَ **Ve o** الْعَزِيزُ **Aziz'dir** الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** تَقَدَّمَ (Bu kelimelerin açıklaması) geçti.



سُورَةُ الْأَحْقَافِ

﴿مَكِّيَّةٌ اِلَّا قُلْ أَرَئَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللهِ الْآيَةَ وَاِلَّا فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ الْآيَةَ وَاِلَّا وَ وَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ الثَّلَاثَ آيَاتٍ وَهِيَ اَرْبَعٌ اَوْ خَمْسٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿حٰمٓ ۝١﴾ اَللهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ الْقُرْآنِ مُبْتَدَأٌ ﴿مِنَ اللهِ﴾ خَبَرُهُ ﴿الْعَزِيزِ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَكِيمِ ۝٢﴾ فِي صُنْعِهِ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ اِلَّا﴾ خَلْقًا ﴿بِالْحَقِّ﴾ لِيَدُلَّ عَلٰى قُدْرَتِنَا وَوَحْدَانِيَّتِنَا ﴿وَاَجَلٍ مُسَمًّى﴾ إِلٰى فَنَائِهِمَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّآ اُنْذِرُوا﴾ خُوِّفُوا بِهِ مِنَ الْعَذَابِ ﴿مُعْرِضُونَ ۝٣﴾ ﴿قُلْ اَرَاَيْتُمْ﴾ أَخْبِرُونِي ﴿مَا تَدْعُونَ﴾ تَعْبُدُونَ ﴿مِنْ دُونِ اللهِ﴾ أَيِ الْأَصْنَامِ مَفْعُولٌ أَوَّلٌ ﴿اَرُونِي﴾ أَخْبِرُونِي تَأْكِيدٌ ﴿مَاذَا خَلَقُوا﴾ مَفْعُولٌ ثَانٍ ﴿مِنَ الْاَرْضِ﴾ بَيَانُ مَا ﴿اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ﴾ مُشَارَكَةٌ ﴿فِي﴾ خَلْقِ ﴿السَّمٰوَاتِ﴾ مَعَ اللهِ وَأَمْ بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ ﴿ايْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ مُنَزَّلٍ ﴿مِنْ قَبْلِ هٰذَا﴾ الْقُرْآنِ ﴿اَوْ اَثَارَةٍ﴾ بَقِيَّةٍ ﴿مِنْ عِلْمٍ﴾ يُؤْثَرُ عَنِ الْأَوَّلِينَ بِصِحَّةِ دَعْوَاكُمْ فِي عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ أَنَّهَا تُقَرِّبُكُمْ إِلَى اللهِ ﴿اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤﴾ فِي دَعْوَاكُمْ ﴿وَمَنْ﴾ اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ أَيْ لَا أَحَدَ ﴿اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو﴾ يَعْبُدُ ﴿مِنْ دُونِ اللهِ﴾ أَيْ غَيْرِهِ ﴿مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ﴾ وَهُمُ الْأَصْنَامُ لَا يُجِيبُونَ عَابِدِيهِمْ إِلٰى شَيْءٍ يَسْأَلُونَهُ أَبَدًا ﴿وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ﴾ عِبَادَتِهِمْ ﴿غَافِلُونَ ۝٥﴾ لِأَنَّهُمْ جَمَادٌ لَا يَعْقِلُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

46- Ahkâf Sûresi

Üç ayet (on, on beş ve son ayet) dışında Mekke'de inmiştir.

Otuz dört veya otuz beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ha, Mîm.** Bu harflerle ne kastettiğini en iyi Allah bilir.
2. **Kitab'ın** Kuran'ın **indirilişi**[1] mülkünde **Azîz ve** yaptığında **hikmet sahibi olan Allah tarafındandır.**
3. **Biz, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları** gücümüze ve birliğimize delalet etsin diye **ancak hak ile ve** kıyamet günü yok olacakları **belli bir süre için yarattık. İnkâr edenler, uyarıldıkları şeyden** korkutuldukları azaptan **yüz çevirmektedirler.**
4. **De ki: "Gördünüz mü?** Bana söyleyin! **Allah'ın dışında yalvardığınız** taptığınız **şeyler**[2] putlar **yeryüzünden**[3] **ne yaratmışlar, bana göstersenize!**[4] **Yoksa onların gökler**in yaratılışın **da** Allah'la **ortaklıkları mı vardır?**[5] **Eğer** davanızda **doğru iseniz, bana, bu** Kur**andan evvel** indirilmiş **bir kitap yahut** putlara tapmanın sizi Allah'a yaklaştırdığı davanızın sıhhatine dair evvelkilerden rivayet edilen **ilimden bir eser** kalıntı **getirin.**
5. **Allah'ı bırakıp da** onun dışında **kıyamet gününe kadar kendisine cevap veremeyecek şeye** putlara **yalvaran,** tapan**dan daha sapık kim**[6] **vardır?** Ondan daha sapığı yoktur. Çünkü putlar, kendilerine tapanların isteklerine asla karşılık veremezler. **Halbuki onlar, bunların yalvarmaları,** tapmaları**ndan habersizdirler.** Çünkü onlar akıl erdiremeyen cansız varlıklardır.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْأَحْقَافِ -﴿٤٦﴾

46- Ahkâf Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** إِلَّا قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللهِ الْآيَةَ وَإِلَّا فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ الْآيَةَ وَإِلَّا وَ وَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ الثَّلَاثَ آيَاتٍ **Sadece bu üç ayet (on, on beş ve son ayet) Mekke'de inmemiştir.** وَهِيَ **Ve bu sûre** أَرْبَعٌ أَوْ خَمْسٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً **Otuz dört ya da otuz beş ayettir.**

---

[1] تَنْزِيلُ الْكِتَابِ terkibi mübtedadır. مِنَ اللهِ terkibi de onun haberidir.

[2] أَرَأَيْتُمْ fiilinin ilk mefulüdür. مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ terkibi

[3] مِنَ الْأَرْضِ terkibi مَاذَا خَلَقُوا terkibindeki مَا 'nın beyanıdır. Ve bu cümle ikinci mefuldür.

[4] أَرُونِي fiili tekittir.

[5] أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ terkibindeki أَمْ inkar hemzesi anlamındadır.

[6] وَمَنْ أَضَلُّ terkibindeki مَنْ kelimesi olumsuzluk anlamında sorudur.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. حٰمٓ **Hâ, Mîm** اَللهُ Allah *(Nedir?)* أَعْلَمُ En iyi bilendir *(Neyi?)* بِمُرَادِهِ Maksadını *(Ne ile?)* بِهِ Bu harfler ile.

2. تَنْزِيلُ الْكِتَابِ **Bu kitabın indirilmesi** اَلْقُرْآنِ Kuran'ın *(Bu terkip nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır *(Kim tarafındandır?)* مِنَ اللهِ **Allah tarafındandır** *(Bu nedir?)* خَبَرُهُ Mübtedanın haberidir *(Öyle Allah ki,)* اَلْعَزِيزِ **Yüce olan** *(Nede?)* مُلْكِهِ فِي Hükümranlığında *(Yine öyle Allah ki,)* اَلْحَكِيمِ **Hikmet sahibi olan** *(Nede?)* صُنْعِهِ فِي Yaptığı işte.

3. مَا خَلَقْنَا **Biz yaratmadık** *(Neyi?)* اَلسَّمٰوَاتِ **Gökleri** وَالْأَرْضَ **Yeri** وَمَا بَيْنَهُمَا **Ve ikisi arasında bulunanları** إِلَّا **Ancak (yarattık)** *(Nasıl?)* خَلْقًا Yaratmakla *(Öyle yaratmak ki,)* بِالْحَقِّ **Hakkıyla** *(Niçin yarattık?)* لِيَدُلَّ Delalet etsin diye *(Neye?)* عَلٰى قُدْرَتِنَا Bizim gücümüze وَوَحْدَانِيَّتِنَا Ve bizim tekliğimize *(Daha ne ile?)* وَأَجَلٍ مُسَمًّى **Ve belli bir müddetle** *(Ne zamana kadar?)* إِلٰى فَنَائِهِمَا Bu ikisi yok oluncaya kadar *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki** كَفَرُوا **İnkar ettiler** عَمَّا **O şeyden ki** أُنْذِرُوا **Uyarıldılar** خُوِّفُوا Korkutuldular *(Ne ile?)* بِهِ Kendisiyle *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Onlar nedirler?)* مُعْرِضُونَ **Yüz çeviricidirler.**

4. قُلْ **De ki:** أَرَأَيْتُمْ **Ne dersiniz** أَخْبِرُونِي Bana söyleyin bakayım مَا **O şey ki** تَدْعُونَ **Yalvarıyorsunuz** تَعْبُدُونَ Tapıyorsunuz *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِ اللهِ **Allah'tan başka** أَيِ الْأَصْنَامِ Yani, putlar *(Bu nedir?)* مَفْعُولٌ أَوَّلٌ Birinci mefuldür أَرُونِي **Bana gösterin** أَخْبِرُونِي Bana haber verin *(Bu nedir?)* تَأْكِيدٌ Tekittir مَاذَا **Neyi** خَلَقُوا **Yarattılar** *(Bu cümle nedir?)* مَفْعُولٌ ثَانٍ İkinci mefuldür *(Neden yarattılar?)* مِنَ الْأَرْضِ **Yeryüzünden** *(Bu nedir?)* بَيَانُ 'Mâ'nın beyanıdır مَا أَمْ لَهُمْ **Yoksa onlar için var mıdır?** *(Ne?)* شِرْكٌ **Bir işbirliği** مُشَارَكَةٌ Ortaklık *(Nede?)* فِي خَلْقِ اَلسَّمٰوَاتِ **Göklerin** yaratılmasında *(Kiminle ortaklık?)* مَعَ اللهِ Allah'la وَأَمْ 'Em' edatı *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى هَمْزَةِ الْإِنْكَارِ Hemze-i inkâr manasındadır ائْتُونِي **Bana getirin** *(Ne getirin?)* بِكِتَابٍ **Bir kitap** *(Öyle kitap ki,)* مُنَزَّلٍ İndirilen *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلِ هٰذَا **Bundan önce** اَلْقُرْآنِ Kuran'dan önce أَوْ **Ya da** *(Ne getirin?)* أَثَارَةٍ **Bir eser** بَقِيَّةٍ Bir kalıntı *(Neden?)* مِنْ عِلْمٍ **İlimden** *(Öyle ki,)* يُؤْثَرُ Kalmış olan *(Kimden)* عَنِ الْأَوَّلِينَ Öncekilerden *(Neye dair bilgi?)* بِصِحَّةِ دَعْوَاكُمْ İddianızın doğru olduğuna dair *(Ne hususiyetteki?)* فِي عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ Putlara tapma hususundaki *(Niye?)* أَنَّهَا Çünkü onlar تُقَرِّبُكُمْ Sizi yaklaştırıyormuş *(Kime?)* إِلَى اللهِ Allah'a إِنْ كُنْتُمْ **Eğer iseniz** *(Ne iseniz?)* صَادِقِينَ **Doğru söyleyenler iseniz** *(Nede?)* فِي دَعْوَاكُمْ İddianızda.

5. وَمَنْ **Kimdir** *(Bu nedir?)* اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ Olumsuzluk manasında istifhamdır أَيْ لَا أَحَدَ Yani, hiç kimse yoktur أَضَلُّ **Daha sapık olan** *(Kimden?)* مِمَّنْ **O kimseden ki** يَدْعُو **Yakarıyor** يَعْبُدُ Tapıyor *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِ اللّٰهِ **Allah'tan başka** أَيْ غَيْرِهِ Yani, ondan öte *(Kime yakarıyor?)* مَنْ **O kimseye ki** لَا يَسْتَجِيبُ **Karşılık veremez** *(Kime?)* لَهُ **Kendisine** *(Ne zamana kadar?)* اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ **Kıyamet gününe kadar** وَهُمْ Onlar da *(Nedir?)* اَلْأَصْنَامُ Putlardır لَا يُجِيبُونَ İcabet edemezler *(Kime?)* عَابِدِيهِمْ Kendilerine tapanlara *(Neye icabet edemezler?)* إِلٰى شَيْءٍ يَسْأَلُونَهُ Ondan istedikleri hiçbir şeye أَبَدًا Ebediyen وَهُمْ **Onlar (putlar)** *(Neden?)* عَنْ دُعَائِهِمْ **Onların yakarışlarından** عِبَادَتِهِمْ Onların ibadetlerinden *(Nedirler?)* غَافِلُونَ **Habersizdirler** *(Niye?)* لِأَنَّهُمْ Çünkü onlar *(Nedir?)* جَمَادٌ Cansızdır *(Öyle ki,)* لَا يَعْقِلُونَ Anlayamazlar.

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا﴾ أَيِ الْأَصْنَامُ ﴿لَهُمْ﴾ لِعَابِدِيهِمْ ﴿أَعْدَآءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بِعِبَادَةِ عَابِدِيهِمْ ﴿كَافِرِينَ ۝٦﴾ جَاحِدِينَ ﴿وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ﴾ أَيْ أَهْلِ مَكَّةَ ﴿آيَاتُنَا﴾ الْقُرْآنُ ﴿بَيِّنَاتٍ﴾ ظَاهِرَاتٍ حَالٌ ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مِنْهُمْ ﴿لِلْحَقِّ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿لَمَّا جَآءَهُمْ هٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ۝٧﴾ بَيِّنٌ ظَاهِرٌ ﴿أَمْ﴾ بِمَعْنَى بَلْ وَهَمْزَةِ الْإِنْكَارِ ﴿يَقُولُونَ افْتَرَيهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ فَرْضًا ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللهِ﴾ أَيْ مِنْ عَذَابِهِ ﴿شَيْئًا﴾ أَيْ لَا تَقْدِرُونَ عَلَى دَفْعِهِ عَنِّي إِذَا عَذَّبَنِي اللهُ ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ تَقُولُونَ فِي الْقُرْآنِ ﴿كَفَى بِهِ﴾ تَعَالَى ﴿شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ﴾ لِمَنْ تَابَ ﴿الرَّحِيمُ ۝٨﴾ بِهِمْ فَلَمْ يُعَاجِلْكُمْ بِالْعُقُوبَةِ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا﴾ بَدِيعًا ﴿مِنَ الرُّسُلِ﴾ أَيْ أَوَّلَ مُرْسَلٍ قَدْ سَبَقَ قَبْلِي كَثِيرُونَ مِنْهُمْ فَكَيْفَ تُكَذِّبُونَنِي ﴿وَمَآ أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ فِي الدُّنْيَا أَأُخْرَجُ مِنْ بَلَدِي أَمْ أُقْتَلُ كَمَا فُعِلَ بِالْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي أَوْ تَرْمُونِي بِالْحِجَارَةِ أَمْ يَخْسِفُ بِكُمْ كَالْمُكَذِّبِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴿إِنْ﴾ مَا ﴿أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ وَلَا أَبْتَدِعُ مِنْ عِنْدِي شَيْئًا ﴿وَمَآ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝٩﴾ بَيِّنُ الْإِنْذَارِ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ أَخْبِرُونِي مَاذَا حَالُكُمْ ﴿إِنْ كَانَ﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿مِنْ عِنْدِ اللهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ جُمْلَةٌ حَالِيَّةٌ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِيٓ إِسْرَآئِيلَ﴾ هُوَ عَبْدُ اللهِ بْنُ سَلَامٍ ﴿عَلَى مِثْلِهِ﴾ أَيْ عَلَيْهِ أَنَّهُ مِنْ عِنْدِ اللهِ ﴿فَآمَنَ﴾ الشَّاهِدُ ﴿وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ تَكَبَّرْتُمْ عَنِ الْإِيمَانِ وَجَوَابُ الشَّرْطِ بِمَا عُطِفَ عَلَيْهِ أَلَسْتُمْ ظَالِمِينَ دَلَّ عَلَيْهِ ﴿إِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝١٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ أَيْ فِي حَقِّهِمْ ﴿لَوْ كَانَ﴾ الْإِيمَانُ ﴿خَيْرًا مَا سَبَقُونَآ إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا﴾ أَيِ الْقَائِلُونَ ﴿بِهِ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿فَسَيَقُولُونَ هٰذَآ﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿إِفْكٌ﴾ كِذْبٌ ﴿قَدِيمٌ ۝١١﴾ ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿كِتَابُ مُوسَى﴾ أَيِ التَّوْرَاةُ ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ بِهِ حَالَانِ ﴿وَهٰذَا﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ لِلْكُتُبِ قَبْلَهُ ﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ فِي مُصَدِّقٌ ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ مُشْرِكِي مَكَّةَ ﴿وَ﴾ هُوَ ﴿بُشْرَى لِلْمُحْسِنِينَ ۝١٢﴾ الْمُؤْمِنِينَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ عَلَى الطَّاعَةِ ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝١٣﴾ ﴿أُولَٰٓئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ حَالٌ ﴿جَزَآءً﴾ مَنْصُوبٌ عَلَى الْمَصْدَرِ بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ أَيْ يُجْزَوْنَ ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝١٤﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

6. **İnsanlar bir araya toplandıkları zaman** putlar **onlara** kendilerine tapanlara **düşman olur ve onların** kendilerine tapanların **ibadetlerini** bile bile **inkâr ederler.**

7. **Ayetlerimiz onlara** Mekke halkına **açıkça okunduğunda,** içlerinden **hakkı** Kuran'ı **inkâr edenler, o kendilerine geldiğinde: "Bu, apaçık** aşikâr **bir büyüdür" dediler.**

8. **Yoksa "Onu** Kuran'ı **uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer ben** faraza **onu uydurmuşsam, benim için Allah**'ın azabından **hiçbir şeye malik olamazsınız.** Allah bana azap ettiğinde, onu benden defetmeye güç yetiremezsiniz. **O, sizin, onun hakkında yaptığınız taşkınlıkları** Kuran hakkında söylediklerinizi **en iyi bilendir. Benimle sizin aranızda şahit olarak o** Yüce (Allah) **yeter. O,** tövbe edeni **çok bağışlayan,** ona **merhamet edendir.** Bu sebeple size hemen azap etmiyor.

9. **De ki: Ben peygamberlerin ilki** ilk gönderilen elçi **değilim.** Benden önce onların birçoğu geçti. Öyleyse beni nasıl yalanlıyorsunuz? **Bana ve size** dünyada **ne yapılacağını da bilmiyorum.** Benden önceki peygamberlere yapıldığı gibi şehrimden çıkartılır mıyım, yoksa öldürülür müyüm veya beni taşlar mısınız ya da sizden önceki yalanlayanlar gibi yere mi batırılırsınız? **Ben sadece bana vahyedilene** Kuran'a **uyarım,** kendi kafamdan bir şey yapmam. **Ve ben sadece** uyarısı **apaçık bir uyarıcıyım.**

10. **De ki: Gördünüz mü!** Bana söyleyin haliniz ne olur, **şayet bu** Kuran **Allah katından ise ki, siz onu inkâr ettiniz, İsrail oğullarından bir şahit de** Abdullah b. Selam **bunun benzerine şahit olup iman ettiği halde siz yine de büyüklük taslamış,** imandan yüz çevirmiş**seniz** haksızlık etmiş olmaz mısınız?[1] **Doğrusu Allah, zalimler topluluğuna hidayet etmez.**

11. **İnkâr edenler, iman edenler için** onlar hakkında **dediler ki: "Eğer bu** iman **hayır olsaydı, bizi onda geçemezlerdi." Fakat onlar,** bu sözü söyleyenler **bununla** Kuran ile **hidayet bulamadıkları için "Bu** Kuran **eski bir yalandır" diyecekler.**

12. **Bu** Kuran**'dan önce de** kendisine inananlara **bir rahmet ve önder olarak Musa'nın kitabı** Tevrat **vardır. Bu** Kuran **da, zulmedenleri** Mekke müşriklerini **uyarmak için Arap lisanında,**[2] kendinden önceki kitapları **doğrulayıcı bir kitaptır. Ve** o **iyilik edenlere** inananlara **bir müjdedir.**

13. **Şüphesiz, "Rabbimiz Allah'tır" deyip sonra da** itaat üzere **dosdoğru olanlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir de.**

14. **İşte bunlar cennet ehlidir. Yaptıklarına karşılık olarak orada ebedî kalacaklardır.**

---

[1] Bu cümle, ardından gelen ayetin de delalet ettiği üzere şartın ve üzerine atfedilenlerin cevabıdır.

[2] لِسَانًا kelimesi مُصَدِّقٌ kelimesinde bulunan zamirden haldir.

KELİME ANLAMI

6. وَإِذَا حُشِرَ **Toplandığında** *(Kim?)* النَّاسُ **İnsanlar** كَانُوا **Olurlar** أَيِ الْأَصْنَامُ Yani, putlar *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** لِعَابِدِيهِمْ Kendilerine tapanlara *(Ne olurlar?)* أَعْدَاءً **Düşman** وَكَانُوا **Ve olurlar** *(Neyi?)* بِعِبَادَتِهِمْ **Onların ibadetini** بِعِبَادَةِ عَابِدِيهِمْ Kendilerine tapanların ibadetini *(Ne olurlar?)* كَافِرِينَ **İnkâr edici** جَاحِدِينَ Kabul etmez olurlar.

7. وَإِذَا تُتْلَى **Okunduğunda** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** أَيْ أَهْلِ مَكَّةَ Yani, Mekke halkına *(Ne okunduğunda?)* آيَاتُنَا **Ayetlerimiz** الْقُرْآنُ Kuran *(Ayetlerimiz ne olduğu halde?)* بَيِّنَاتٍ **Apaçık olduğu halde** ظَاهِرَاتٍ Açık oldukları halde *(Bu kelime nedir?)* قَالَ Haldir **Der** *(Kim?)* الَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **Küfrettiler** *(Kimden?)* مِنْهُمْ İçlerinden (kâfir olanlar) *(Ne için?)* لِلْحَقِّ **Hak için** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran için *(Ne zaman der?)* لَمَّا جَاءَ **Ne zaman ki gelse** *(Kime?)* هُمْ **Kendilerine** *(Ne derler?)* هٰذَا **Bu** *(Nedir?)* سِحْرٌ **Bir büyüdür** *(Öyle büyü ki,)* مُبِينٌ **Apaçık olan** بَيِّنٌ ظَاهِرٌ Açık ve zahir olan.

8. أَمْ **Yoksa** *(Bu edat ne manadadır?)* بِمَعْنَى بَلْ 'Bel' manasındadır *(Daha?)* وَهَمْزَةِ الْإِنْكَارِ Ve hemze-i inkâr manasındadır يَقُولُونَ **Diyorlar mı?** *(Ne diyorlar?)* افْتَرَاهُ **Onu uydurdu** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran'ı قُلْ **Söyle (habibim)** *(Ne söyle?)* إِنِ افْتَرَيْتُهُ **Eğer ben onu uydurduysam** *(Nasıl?)* فَرْضًا Farazi olarak فَلَا تَمْلِكُونَ **Siz güç yetiremezsiniz** *(Kim için?)* لِي **Benim için** *(Kim tarafından gelene?)* مِنَ اللهِ **Allah tarafından** أَيْ مِنْ عَذَابِهِ Yani, azabından *(Neye güç yetiremezsiniz?)* شَيْئًا **En ufak bir şeye** أَيْ لَا تَقْدِرُونَ Yani, güç yetiremezsiniz *(Neye?)* عَلَى دَفْعِهِ Azabı savmaya *(Kimden?)* عَنِّي Benden *(Ne zaman?)* إِذَا عَذَّبَنِي Bana azap verdiğinde *(Kim?)* اللهُ Allah هُوَ **O** *(Kimdir?)* أَعْلَمُ **En iyi bilendir** *(Neyi?)* بِمَا **O şeyi ki** تُفِيضُونَ **Siz taşkınlık yapıyorsunuz** *(Ne hakkında?)* فِيهِ **Kuran hakkında** تَقُولُونَ Siz söylüyorsunuz (Yani, söylediğiniz şeyleri en iyi bilendir) *(Ne hakkında söylediğiniz?)* فِي الْقُرْآنِ Kuran hakkında كَفَى **Yeter** *(Kim?)* بِهِ **O** *(Öyle o ki,)* تَعَالَى Yüce olan *(Ne olarak yeter?)* شَهِيدًا **Şahit olarak** *(Kim arasında?)* بَيْنِي **Benimle** وَبَيْنَكُمْ **Sizin aranızda** وَهُوَ **O** *(Nedir?)* الْغَفُورُ **Bağışlayandır** *(Kimi?)* لِمَنْ تَابَ Tövbe edeni *(Daha nedir?)* الرَّحِيمُ **Esirgeyendir** *(Kimi?)* بِهِمْ Onları فَلَمْ يُعَاجِلْ O halde acele davranmaz *(Kime?)* كُمْ Size *(Ne ile?)* بِالْعُقُوبَةِ Azapla.

9. قُلْ **De ki** *(Ne de?)* مَا كُنْتُ **Ben olmadım** *(Ne olmadım?)* بِدْعًا **İlki** بَدِيعًا Önce geleni *(Neden?)* مِنَ الرُّسُلِ **Peygamberlerden** أَيْ أَوَّلَ مُرْسَلٍ Yani, ilk gönderilen (değilim) قَدْ سَبَقَ Geçmişti *(Kimden önce?)* قَبْلِي Benden önce *(Ne geçmişti?)* كَثِيرُونَ Çoğu *(Kimden?)* مِنْهُمْ Peygamberlerden فَكَيْفَ O halde nasıl تُكَذِّبُونَنِي Beni yalanlarsınız وَمَا أَدْرِي

Ve ben bilmem de *(Neyi?)* مَا **Ne şey** يُفْعَلُ **Yapılacak** *(Kime?)* بِي **Bana** وَلَا بِكُمْ **Ve size** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada أَأُخْرَجُ Çıkarılacak mıyım? *(Nereden?)* مِنْ بَلَدِي Beldemden أَمْ أُقْتَلُ Yoksa öldürülecek miyim? *(Ne gibi?)* كَمَا فُعِلَ Yapıldığı gibi *(Kime?)* بِالْأَنْبِيَاءِ Peygamberlere *(Öyle peygamberler ki,)* قَبْلِي Benden önce gelen أَوْ تَرْمُونِي Ya da beni taşlayacak mısınız? *(Ne ile?)* بِالْحِجَارَةِ Taşla أَمْ يَخْسِفُ Yoksa yerin dibine batıracak mı? *(Kimi?)* بِكُمْ Sizi *(Kim gibi?)* كَالْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlar gibi *(Kimden önce?)* مِنْ قَبْلِكُمْ Sizden önce -مَا- اَتَّبِعُ **إِنْ Ben uymam** ('İn' olumsuzluk ifade eden 'mâ' manasındadır) **إِلَّا Ancak (uyarım)** *(Neye?)* مَا **O şeye ki** يُوحَى **Vahyolunuyor** *(Kime?)* **إِلَيَّ Bana** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran'a uyarım وَلَا أَبْتَدِعُ Ortaya çıkartmam *(Neden?)* مِنْ عِنْدِي Kendimden *(Ne?)* شَيْئًا Hiçbir şey وَمَا اَنَا **Ve ben değilim** **إِلَّا نَذِيرٌ Ancak bir uyarıcıyım** *(Öyle uyarıcı ki,)* مُبِينٌ **Apaçık olan** بَيِّنُ الْإِنْذَارِ Uyarması açık olan.

10. قُلْ **De ki:** اَرَاَيْتُمْ **Ne dersiniz** أَخْبِرُونِي Bana söyleyin bakayım مَاذَا حَالُكُمْ Sizin durumunuz nedir **إِنْ كَانَ Eğer ise** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran *(Kim tarafından ise?)* **مِنْ عِنْدِ اللهِ Allah tarafından ise** **وَكَفَرْتُمْ Ve siz inanmadığınız halde** *(Neye?)* **بِهِ Ona** *(Bu cümle nedir?)* جُمْلَةٌ حَالِيَّةٌ Hal cümlesidir **وَشَهِدَ Ve şahit olmuşsa** *(Kim?)* **شَاهِدٌ Bir şahit** *(Kimden?)* **مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ İsrail oğullarından** هُوَ O da *(Kimdir?)* عَبْدُ اللهِ بْنِ سَلَامٍ Abdullah b. Selam'dır *(Neye şahit olmuşsa?)* **عَلَى مِثْلِهِ Bunun bir benzerine** أَيْ عَلَيْهِ Yani, o şeye ki أَنَّهُ O *(Nedir?)* مِنْ عِنْدِ اللهِ Allah katındandır **فَآمَنَ Hemen inanmışsa** *(Kim?)* اَلشَّاهِدُ Bu şahit **وَاسْتَكْبَرْتُمْ Ve siz de böbürlenmişseniz** تَكَبَّرْتُمْ Büyüklük tasladıysanız *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İman etmekten وَجَوَابُ الشَّرْطِ Şartın cevabı *(Ne ile birlikte?)* بِمَا عُطِفَ Atfedilenlerle birlikte *(Neye?)* عَلَيْهِ Kendisine *(Şartın cevabı nedir?)* أَلَسْتُمْ ظَالِمِينَ Zalimler olmaz mısınız? دَلَّ عَلَيْهِ Buna (şu) delalet etmiştir **إِنَّ اللهَ Muhakkak ki Allah** **لَا يَهْدِي Hidayete erdirmez** *(Kimi?)* اَلْقَوْمَ **Halkı** *(Öyle halk ki,)* اَلظَّالِمِينَ **Zalim olan.**

11. وَقَالَ **Ve dedi** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Kime dediler?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** أَيْ فِي حَقِّهِمْ Yani, onlar hakkında dediler *(Ne dediler?)* مَا سَبَقُونَا خَيْرًا **İyi bir şey** اَلْإِيمَانُ İman etmek *(Ne olsaydı?)* **لَوْ كَانَ Şayet olsaydı** *(Ne?)* **إِلَيْهِ Ona ulaşmada** **وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا Hidayete eremediklerinde ise** أَيِ الْقَائِلُونَ Yani, konuşanlar *(Ne ile?)* **بِهِ Bununla** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'la **فَسَيَقُولُونَ Hemen diyecekler** *(Ne diyecekler?)* هٰذَا **Bu** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran *(Nedir?)* **إِفْكٌ Uydurmadır** كِذْبٌ Yalandır *(Öyle uydurma ki,)* **قَدِيمٌ Eski olan.**

12. وَمِنْ قَبْلِهِ **Bundan önce de vardır** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'dan önce *(Ne vardır?)* كِتَابُ **Musa'nın kitabı** مُوسَى أَيِ التَّوْرَاةُ Yani, Tevrat vardır *(Ne olarak?)* إِمَامًا **Bir rehber** وَرَحْمَةً **Ve bir rahmet olarak** *(Kime?)* لِلَّذِينَ بِهِ Kendisine inananlara *(Bu iki kelime nedir?)* حَالَانِ Haldirler وَهٰذَا **İşte bu** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran *(Nedir?)* كِتَابٌ **Bir kitaptır** *(Öyle kitap ki,)* مُصَدِّقٌ **Doğrulayıcı olan** *(Neyi?)* لِلْكُتُبِ Kitapları *(O kitaplar ne olduğu halde?)* قَبْلَهُ Kendinden önce gelen *(Ne olduğu halde doğrulayıcıdır?)* لِسَانًا عَرَبِيًّا **Arap diliyle olduğu halde** *(Bu terkib nedir?)* حَالٌ Haldir *(Neden?)* مِنَ الضَّمِيرِ فِي مُصَدِّقٌ 'Musaddikun'daki zamirden *(Ne için indirilmiştir?)* لِيُنْذِرَ **Uyarması için** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki** ظَلَمُوا **Onlar zulmettiler** مَكَّةَ مُشْرِكِي Mekke müşriklerini وَهُوَ **Ve** o *(Nedir?)* بُشْرَى **Müjdedir** *(Kime?)* لِلْمُحْسِنِينَ **İyilik yapanlara** *(Kimdir onlar?)* الْمُؤْمِنِينَ Müminlerdir.

13. إِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki** قَالُوا **Dediler** *(Ne dediler?)* رَبُّنَا **Bizim Rabbimiz** *(Kimdir?)* اللَّهُ **Allah'tır** ثُمَّ **Sonra** اسْتَقَامُوا **Dosdoğru yürüdüler** *(Ne üzere?)* عَلَى الطَّاعَةِ İtaat üzere فَلَا خَوْفٌ **Korku yoktur** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** وَلَا هُمْ **Ve onlar olmazlar da** *(Ne olmazlar?)* يَحْزَنُونَ **Üzülür.**

14. أُولٰئِكَ **İşte onlar** *(Kimlerdir?)* أَصْحَابُ الْجَنَّةِ **Cennetliklerdir** *(Ne oldukları halde?)* خَالِدِينَ **Ebedi kalıcı oldukları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Bu 'Hâlidîne' kelimesi nedir?)* حَالٌ Haldir جَزَاءً **Mükâfatlanmakla** *(Bu kelime nedir?)* مَنْصُوبٌ Mensuptur *(Ne üzere?)* عَلَى الْمَصْدَرِ Mastar olmak üzere *(Ne ile mensuptur?)* بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ Takdir edilen fiiliyle أَيْ يُجْزَوْنَ Yani, 'Yüczevne' (mükâfatlanırlar) şeklindedir *(Neye karşılık mükâfattır?)* بِمَا **O şeye karşılık ki** كَانُوا **Onlar oldular** *(Ne oldular?)* يَعْمَلُونَ **Yapar oldular.**

﴿وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ (إِحْسَانًا) أَيْ أَمَرْنَاهُ أَنْ يُحْسِنَ إِلَيْهِمَا فَنَصْبُ إِحْسَانًا عَلَى الْمَصْدَرِ بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ وَمِثْلُهُ حُسْنًا ﴿حَمَلَتْهُ اُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ أَيْ عَلَى مَشَقَّةٍ ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ﴾ مِنَ الرَّضَاعِ ﴿ثَلٰثُونَ شَهْرًا﴾ سِتَّةُ أَشْهُرٍ أَقَلُّ مُدَّةِ الْحَمْلِ وَالْبَاقِي أَكْثَرُ مُدَّةِ الرَّضَاعِ وَقِيلَ إِنْ حَمَلَتْ بِهِ سِتَّةً أَوْ تِسْعَةً أَرْضَعَتْهُ الْبَاقِي ﴿حَتّٰى﴾ غَايَةٌ لِجُمْلَةٍ مُقَدَّرَةٍ أَيْ وَعَاشَ حَتّٰى ﴿إِذَا بَلَغَ اَشُدَّهُ﴾ هُوَ كَمَالُ قُوَّتِهِ وَعَقْلِهِ وَرَأْيِهِ أَقَلُّهُ ثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ سَنَةً أَوْ ثَلَاثُونَ ﴿وَبَلَغَ اَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ أَيْ تَمَامَهَا وَهُوَ أَكْثَرُ الْأَشُدِّ ﴿قَالَ رَبِّ﴾ اِلَخْ نَزَلَ فِي اَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ لَمَّا بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً بَعْدَ سَنَتَيْنِ مِنْ مَبْعَثِ النَّبِيِّ ﷺ آمَنَ بِهِ ثُمَّ آمَنَ أَبَوَاهُ ثُمَّ ابْنُهُ عَبْدُ الرَّحْمٰنِ وَابْنُ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ أَبُو عَتِيقٍ ﴿اَوْزِعْنِيٓ﴾ أَلْهِمْنِي ﴿اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيٓ اَنْعَمْتَ﴾ بِهَا ﴿عَلَيَّ وَعَلٰى وَالِدَيَّ﴾ وَهِيَ التَّوْحِيدُ ﴿وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰىهُ﴾ فَأَعْتَقَ تِسْعَةً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يُعَذَّبُونَ فِي اللهِ ﴿وَاَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓ﴾ فَكُلُّهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿اِنِّي تُبْتُ اِلَيْكَ وَاِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾﴾ ﴿اُولٰٓئِكَ﴾ أَيْ قَائِلُو هٰذَا الْقَوْلِ أَبُو بَكْرٍ وَغَيْرُهُ ﴿الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ﴾ بِمَعْنَى حَسُنَ ﴿مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِيٓ اَصْحٰبِ الْجَنَّةِ﴾ حَالٌ أَيْ كَائِنِينَ فِي جُمْلَتِهِمْ ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾﴾ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَعَدَ اللهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالْإِدْغَامِ أُرِيدَ بِهِ الْجِنْسُ ﴿اُفٍّ﴾ بِكَسْرِ الْفَاءِ وَفَتْحِهَا بِمَعْنَى مَصْدَرٍ أَيْ نَتْنًا وَقُبْحًا ﴿لَكُمَا﴾ أَتَضَجَّرُ مِنْكُمَا ﴿اَتَعِدَانِنِيٓ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالْإِدْغَامِ ﴿اَنْ اُخْرَجَ﴾ مِنَ الْقَبْرِ ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ﴾ الْأُمَمُ ﴿مِنْ قَبْلِي﴾ وَلَمْ تُخْرَجْ مِنَ الْقُبُورِ ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللهَ﴾ يَسْأَلَانِهِ الْغَوْثَ بِرُجُوعِهِ وَيَقُولَانِ إِنْ لَمْ تَرْجِعْ ﴿وَيْلَكَ﴾ أَيْ هَلَاكَكَ بِمَعْنَى هَلَكْتَ ﴿اٰمِنْ﴾ بِالْبَعْثِ ﴿اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هٰذَآ﴾ أَيِ الْقَوْلُ بِالْبَعْثِ ﴿اِلَّآ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٧﴾﴾ أَكَاذِيبُهُمْ ﴿اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ حَقَّ﴾ وَجَبَ ﴿عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بِالْعَذَابِ ﴿فِيٓ اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنَّهُمْ كَانُوا خٰسِرِينَ ﴿١٨﴾﴾ ﴿وَلِكُلٍّ﴾ مِنْ جِنْسِ الْمُؤْمِنِ وَالْكَافِرِ ﴿دَرَجَاتٌ﴾ فَدَرَجَاتُ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْجَنَّةِ عَالِيَةٌ وَدَرَجَاتُ الْكَافِرِينَ فِي النَّارِ سَافِلَةٌ ﴿مِمَّا عَمِلُوا﴾ أَيِ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ الطَّاعَاتِ وَالْكَافِرُونَ مِنَ الْمَعَاصِي ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ﴾ أَيِ اللهُ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالنُّونِ ﴿اَعْمَالَهُمْ﴾ أَيْ جَزَاءَهَا ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾﴾ شَيْئًا يُنْقَصُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَيُزَادُ لِلْكُفَّارِ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ بِأَنْ تُكْشَفَ لَهُمْ يُقَالُ لَهُمْ ﴿اَذْهَبْتُمْ﴾ بِهَمْزَةٍ وَهَمْزَتَيْنِ وَبِهَمْزَةٍ وَمَدَّةٍ وَبِهِمَا وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ ﴿طَيِّبَاتِكُمْ﴾

بِإِشْغَالِكُمْ بِلَذَّاتِكُمْ ﴿فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ﴾ تَمَتَّعْتُمْ ﴿بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ أَيِ الْهَوَانِ ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ تَتَكَبَّرُونَ ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾﴾ بِهِ وَتُعَذَّبُونَ بِهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

15. **Biz insana, ana-babasına iyilik yapmasını tavsiye ettik.**[1] **Annesi onu zahmetle taşıdı ve zahmetle** meşakkatle **doğurdu. Taşınması ve** sütten **kesilmesi, otuz aydır.** Altı ay, en az doğum müddetidir. Geri kalan süre de en çok emzirme süresidir. Denilmiştir ki: "Hamilelik ister altı ay, ister dokuz ay sürsün (otuz ayın) geri kalan kısmında emzirir. **İnsan** yaşayıp da **nihayet**[2] gücünün, aklının ve görüşünün kemali olan **olgunluğa erip** bunun en azı otuz üç veya otuz yaşıdır, **kırk yaşın**ın tamamın**a varınca** ki, bu olgunluk çağının en üst seviyesidir, **der ki: "Rabbim! Beni, bana ve ana-babama verdiğin nimete** o da tevhittir, **şükretmeye ve razı olacağın salih amel işlemeye muvaffak kıl,** ilham et. Bu ayet Hz. Ebubekir hakkında inmiştir. O, Peygamber Efendimizin gönderilişinden iki sene sonra kırk yaşına girince ona iman etti, sonra ana-babası sonra da oğlu Abdurrahman ve Abdurrahman'ın oğlu Ebu Atik. Hz. Ebubekir Allah yolunda işkence gören dokuz mümini (satın alıp) azat etti. **Zürriyetimi benim için ıslah eyle.** Hepsi mümindiler. **Şüphesiz ben sana döndüm. Ve ben kuşkusuz Müslümanlardanım.**

16. **İşte bunlar** bu sözü söyleyen Ebubekir ve diğerleri, **cennetlikler arasında** oldukları halde **yaptıklarının iyisi kabul edilen ve günahları bağışlanan kimselerdir. Bu,** *"Allah, inanan erkek ve kadınlara cenneti vaat etti" (Tevbe: 72)* ayetinde **kendilerine verilen doğru bir sözdür.**

17. **Ana ve babasına: Öf**[3] **be size!** Sizden bıktım. **Benden önce nice nesiller** ümmetler **gelip geçmiş** ve kabirlerinden çıkmamış**ken, beni mi** kabirden **çıkarılmakla tehdit ediyorsunuz? diyen**[4] bu türden **kimseye, ana ve babası** dönmesi için **Allah'ın yardımına sığınarak,** ondan yardım isteyerek ve eğer dönmezse**: Yazıklar olsun sana!**[5] Dirilmeye **iman et. Kuşkusuz Allah'ın vaadi gerçektir,** derlerken **o: "Bu,** dirilme sözü **eskilerin masalları,** yalanlarından **başka bir şey değildir" der.**

18. **İşte bunlar, kendilerinden önce cinler ve insanlardan geçmiş ümmetler içinde, haklarında** azap **sözü hak** vacip **olan kimselerdir. Doğrusu onlar ziyana uğrayanlar oldular.**

---

[1] Diğer bir kıraatte حُسْنًا kelimesi إِحْسَانًا şeklinde okunur. Yani, ona, ana-babasına iyilik etmesini emrettik, demektir. إِحْسَانًا kelimesinin nasbı mukadder fiiliyledir, حُسْنًا kelimesi de böyledir.

[2] حَتَّى mukadder عَاشَ cümlesinin gayesidir.

[3] أُفٍّ kelimesi fe harfinin kesresi ve fethasıyla okunup tiksinti ve çirkinlik anlamındadır.

[4] وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ cümlesindeki lam harfleri diğer bir kıraatte idgam ile okunur.

[5] وَيْلَكَ kelimesi هَلَكْتَ fiilinin anlamındadır.

19. Mümin ve kâfir **herkesin yaptıklarından** müminlerin itaatleri ve kâfirlerin isyanlarından **ötürü dereceleri vardır.** Müminlerin dereceleri cennete ve yüksektir. Kâfirlerin dereceleri cehennemde ve alçaktır. **(Bu),** Allah, **onlara yaptıklarının karşılığını** cezasını **versin diyedir. Ve onlara** müminlerin günahı eksiltip kâfirlerinkini çoğaltarak en ufak bir **haksızlık yapılmaz.**

20. **İnkâr edenler** kendilerine açılmak suretiyle **ateşe arz olunacakları gün** onlara şöyle denir: **Dünyadaki hayatınızda bütün güzel şeylerinizi** lezzetlerinizle meşgul olarak **harcadınız,**[1] **onlardan faydalandınız. Bugün ise yeryüzünde haksız yere büyüklük taslamanız ve** bununla **yoldan çıkmanız sebebiyle alçak bir azapla cezalandırılacak** ve onunla azap göreceksiniz!

KELİME ANLAMI

15. وَوَصَّيْنَا **Biz tavsiye ettik** *(Kime?)* اَلْإِنْسَانَ **İnsana** *(Kime karşı?)* بِوَالِدَيْهِ **Ana babasına karşı** *(Neyi tavsiye ettik?)* حُسْنًا **İyilik yapmayı** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* إِحْسَانًا 'İhsânen' şeklindedir أَيْ أَمَرْنَاهُ Yani, ona emrettik *(Neyi?)* أَنْ يُحْسِنَ İyilik yapmasını *(Kime?)* إِلَيْهِمَا İkisine فَنُصِبَ إِحْسَانًا O halde 'İhsânen'in nasbolması *(Ne üzeredir?)* عَلَى الْمَصْدَرِ Mastar olmak üzeredir *(Ne ile?)* بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ Takdir edilen fiiliyle وَمِثْلُهُ حُسْنًا Ve 'Hüsnen' de bunun gibidir حَمَلَتْهُ **Onu taşımıştır** *(Kim?)* أُمُّهُ **Annesi** *(Nasıl?)* كُرْهًا **Zahmetle** وَوَضَعَتْهُ **Ve doğurmuştur** *(Nasıl?)* كُرْهًا **Zahmetle** أَيْ عَلَى مَشَقَّةٍ Yani, zorlukla وَحَمْلُهُ **Ve onun taşınması** وَفِصَالُهُ **Ve kesilmesi** *(Neden?)* مِنَ الرَّضَاعِ Sütten *(Ne kadardır?)* ثَلَثُونَ **Otuzdur** *(Ne cihetinden?)* شَهْرًا **Ay cihetinden** سِتَّةُ أَشْهُرٍ Altı ay *(Nedir?)* أَقَلُّ مُدَّةِ الْحَمْلِ Hamilelik müddetinin en azıdır وَالْبَاقِي O halde geri kalan süre *(Nedir?)* أَكْثَرُ مُدَّةِ الرَّضَاعِ Emzirme süresinin en fazlasıdır وَقِيلَ Denildi ki *(Ne denildi?)* إِنْ حَمَلَتْ بِهِ Onu taşısa *(Ne süre?)* سِتَّةٌ أَوْ تِسْعَةً Altı ya da dokuz ay أَرْضَعَتْهُ Onu emzirir اَلْبَاقِي Geri kalan müddetde حَتَّى **Ta ki** *(Bu nedir?)* غَايَةٌ لِجُمْلَةٍ Cümlenin gayesidir *(Öyle cümle ki,)* مُقَدَّرَةٍ Takdir edilmiş olan أَيْ وَعَاشَ Yani, ve yaşasa *(Ne zamana kadar?)* حَتَّى Ta ki إِذَا بَلَغَ **Ulaştığında** *(Neye?)* أَشُدَّهُ **Rüşt çağına** هُوَ Bu *(Nedir?)* كَمَالُ قُوَّتِهِ Gücünün olgunlaşmasıdır وَعَقْلِهِ Ve aklının وَرَأْيِهِ Ve düşüncesinin أَقَلُّهُ Bunun en azı *(Nedir?)* ثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ سَنَةً Otuz üç yaşıdır أَوْ ثَلَاثُونَ Ya da otuz yaşıdır وَبَلَغَ **Ve ulaştığında** *(Neye?)* أَرْبَعِينَ **Kırkına** *(Ne cihetinden?)* سَنَةً **Sene cihetinden** أَيْ تَمَامَهَا Yani, kırkının tamamına وَهُوَ Bu *(Nedir?)* أَكْثَرُ الْأَشُدِّ Rüşt çağının en fazlasıdır فِي أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ Ebu Bekir Sıddık hakkında نَزَلَ İnmiştir *(Kim hakkında?)* إِلَخْ Sonuna kadar قَالَ **Der ki** رَبِّ **Ey Rabbim!** لَمَّا بَلَغَ Ne zaman ki ulaştı *(Neye?)* أَرْبَعِينَ سَنَةً Kırk

[1] أَذْهَبْتُمْ fiili bir hemzeyle, iki hemzeyle , hemze ve med ile ve de hemze, med ve ikinci hemzenin teshiliyle okunur.

yaşına *(Ne zaman?)* بَعْدَ سَنَتَيْنِ İki sene sonra *(Neden?)* مِنْ مَبْعَثِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem) gönderilmesinden آمَنَ بِهِ Ona İman etmiştir ثُمَّ آمَنَ أَبَوَاهُ Sonra ana babası iman etmiştir ثُمَّ ابْنُهُ Sonra oğlu *(O da kimdir?)* عَبْدُ الرَّحْمٰنِ Abdurrahman وَابْنُ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ Ve Abdurrahman'ın oğlu *(Kimdir o?)* أَبُو عَتِيقٍ Ebu Atîk'tir **أَوْزِعْنِي Bana temin et** أَلْهِمْنِي Bana ilham et *(Neyi?)* **أَنْ أَشْكُرَ Şükretmemi** *(Neye şükretmemi?)* **نِعْمَتَكَ Senin nimetine الَّتِي O nimetin ki أَنْعَمْتَ Sen ihsan ettin** *(Ne ile?)* بِهَا Onunla *(Kime ihsan ettin?)* **عَلَيَّ Bana وَعَلَى وَالِدَيَّ Ve ana babama** وَهِيَ O nimet de *(Nedir?)* اَلتَّوْحِيدُ Tevhittir *(Daha neyi temin et?)* **وَأَنْ أَعْمَلَ İşlememi** *(Ne işlememi?)* **صَالِحًا Doğru amel** *(Öyle doğru amel ki,)* **تَرْضَاهُ Sen ona razı oluyorsun** فَأَعْتَقَ Bunun üzerine azat etti *(Kimi?)* تِسْعَةً Dokuz kişiyi *(Kimden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerden *(Öyle dokuz kişi ki,)* يُعَذَّبُونَ Eziyet görüyorlar فِي اللهِ Allah adına **وَأَصْلِحْ Ve ıslahta bulun** *(Kim için?)* **لِي Benim için** *(Kime?)* **فِي ذُرِّيَّتِي Soyuma** فَكُلُّهُمْ Onların tamamı *(Nedir?)* مُؤْمِنُونَ Mümindiler **إِنِّي Muhakkak ki ben تُبْتُ Yöneldim** *(Kime?)* **إِلَيْكَ Sana وَإِنِّي Ve elbette ben** *(Kimdenim?)* **مِنَ الْمُسْلِمِينَ Müslümanlardanım.**

16. **أُولٰئِكَ İşte onlar** أَيْ قَائِلُو هٰذَا الْقَوْلِ Yani, bu sözü söyleyenler *(Ondan bedel?)* أَبُو بَكْرٍ Ebu Bekir وَغَيْرُهُ Ve diğerleri *(Onlar kimdir?)* **الَّذِينَ O kimselerdir ki نَتَقَبَّلُ Biz kabul edeceğiz** *(Kimden?)* **عَنْهُمْ Onlardan** *(Neyi?)* **مَا عَمِلُوا اَحْسَنَ -بِمَعْنَى حَسُنَ- Yaptıklarının güzelini** *(Bu ne manadadır?)* 'Hüsne' (güzelini) manasındadır **وَنَتَجَاوَزُ Ve geçeriz** *(Neden?)* **عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ Günahlarından** *(Ne oldukları halde?)* **فِي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ Cennetlikler oldukları halde** *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ كَائِنِينَ فِي جُمْلَتِهِمْ Yani, onların arasında oldukları halde (şeklindedir) *(Nasıl?)* **وَعْدَ الصِّدْقِ Doğru bir söz olarak الَّذِي Öyle doğru söz ki كَانُوا Onlar oldular** *(Ne oldular?)* **يُوعَدُونَ Söz verilmiş oldular** *(Nerede?)* فِي قَوْلِهِ تَعَالٰى Yüce olan Allah'ın şu sözünde وَعَدَ 'Vaat etmiştir *(Kim?)* اَللهُ Allah *(Kime?)* اَلْمُؤْمِنِينَ Mümin erkeklere *(Daha kime?)* وَالْمُؤْمِنَاتِ Ve mümin kadınlara *(Neyi vaat etmiştir?)* جَنَّاتٍ Cennetleri.

17. **وَالَّذِي O kimse ki قَالَ Dedi** *(Kime?)* **لِوَالِدَيْهِ Ana babasına** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* بِالْإِدْغَامِ (Lamların) idğamıyladır أُرِيدَ بِهِ Bununla (diyen kişiyle) kastedilmiştir *(Ne kastedilmiştir?)* اَلْجِنْسُ Cinsi *(Ne dedi?)* **أُفٍّ Öf be** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِكَسْرِ الْفَاءِ Fe'nin kesresiyle *(Daha nasıl okunur?)* وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla okunur *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى مَصْدَرٍ Mastar manasındadır أَيْ نَتْنًا وَقُبْحًا Yani, iğrenç ve rezalet *(Kime öf?)* **لَكُمَا Size**

أَتَضَجَّرُ Rahatsız oluyorum *(Kimden?)* مِنْكُمَا Sizden أَتَعِدَانِنِي **Beni tehdit mi ediyorsunuz** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* بِالْإِدْغَامِ (Nunların) idğamıyladır *(Ne ile tehdit ediyorsunuz?)* اَنْ اُخْرَجَ **Çıkartılmamla** *(Nereden?)* مِنَ الْقَبْرِ Kabirden وَقَدْ خَلَتْ **Geçmiş iken** *(Ne?)* اَلْقُرُونُ **Nesiller** اَلْأُمَمُ Ümmetler *(Kimden önce?)* مِنْ قَبْلِي **Benden önce** وَلَمْ تُخْرَجْ Ve çıkartılmamış iken *(Nereden?)* مِنَ الْقُبُورِ Kabirlerden وَهُمَا **Ve anne babası** يَسْتَغِيثَانِ **Yardım dilerler** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan** يَسْأَلَانِهِ Ondan isterler *(Ne isterler?)* اَلْغَوْثَ Yardım *(Neye dair?)* بِرُجُوعِهِ Dönmesine dair وَيَقُولَانِ Ve derler *(Ne derler?)* إِنْ لَمْ تَرْجِعْ Eğer dönmezsen وَيْلَكَ **Yazıklar olsun sana** أَيْ هَلَاكَكَ Yani, yok olasın *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى هَلَكْتَ Helak oldun manasındadır اٰمِنْ **İman et** *(Neye?)* بِالْبَعْثِ Öldükten sonra dirilmeye إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ **Muhakkak ki Allah'ın sözü** *(Nedir?)* حَقٌّ **Gerçektir** فَيَقُولُ **Bunun üzerine der** *(Ne der?)* مَا هٰذَا **Bu değildir** أَيِ الْقَوْلُ بِالْبَعْثِ Yani, öldükten sonra dirilmekle ilgili söz إِلَّا **Ancak** *(Nedir?)* اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ **Öncekilerin hikâyeleridir** أَكَاذِيبُهُمْ Onların uydurmalarıdır.

18. أُولٰئِكَ **İşte onlar** *(Kimdir?)* اَلَّذِينَ **O kimselerdir ki** حَقَّ **Gerçekleşmiştir** وَجَبَ Vacip olmuştur *(Kim üzerine?)* عَلَيْهِمُ **Onlar üzerine** *(Ne?)* اَلْقَوْلُ **Söz** *(Neye dair olan?)* بِالْعَذَابِ Azaba dair olan *(Nerede?)* فِي اُمَمٍ **Ümmetler içinde** *(Öyle ümmetler ki,)* قَدْ خَلَتْ **Geçmişti** *(Kimden önce?)* مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan önce** *(Kimlerdendir onlar?)* مِنَ الْجِنِّ **Cinlerden** وَالْاِنْسِ **Ve insanlardan** إِنَّهُمْ **Gerçekten onlar** كَانُوا **Oldular** *(Ne oldular?)* خَاسِرِينَ **Ziyana uğrayanlar.**

19. وَلِكُلٍّ **Herkes için vardır** *(Kimden?)* مِنْ جِنْسِ الْمُؤْمِنِ وَالْكَافِرِ Mümin ve kâfir sınıfından *(Ne vardır?)* دَرَجَاتٌ **Dereceler** فَدَرَجَاتُ الْمُؤْمِنِينَ Şöyle ki müminlerin dereceleri *(Neredeki?)* فِي الْجَنَّةِ Cennetteki *(Nedir?)* عَالِيَةٌ Yüksektir وَدَرَجَاتُ الْكَافِرِينَ Ve kâfirlerin dereceleri ise *(Neredeki?)* فِي النَّارِ Cehennemdeki *(Nedir?)* سَافِلَةٌ Alçaktır *(Neden dereceler vardır?)* مِنَ الطَّاعَاتِ **O şeyden ki** عَمِلُوا **Yaptılar** أَيِ الْمُؤْمِنُونَ Yani, müminlerin *(Neyi?)* İtaatleri وَالْكَافِرُونَ Ve kâfirlerin *(Neyi?)* مِنَ الْمَعَاصِي Günahları *(Niye böyledir?)* وَلِيُوَفِّيَهُمْ **Onlara karşılaması için** أَيِ اللّٰهُ Yani, Allah'ın وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* بِالنُّونِ Nun'ladır *(Neyi?)* اَعْمَالَهُمْ **Yaptıklarını** أَيْ جَزَاءَهَا Yani, yaptıklarının karşılıklarını وَهُمْ **Ve onlar** لَا يُظْلَمُونَ **Zulüm görmezler** شَيْئًا En ufak bir şey bile *(Öyle şey ki,)* يُنْقَصُ Azaltılıyor *(Kim için?)* لِلْمُؤْمِنِينَ Müminler için وَيُزَادُ Ve fazlalaştırılıyor *(Kim için?)* لِلْكُفَّارِ Kâfirler için.

20. وَيَوْمَ يُعْرَضُ **Arz olunacağı gün** *(Kim?)* الَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** *(Neye arz olunacağı?)* عَلَى النَّارِ **Cehenneme** *(Ne ile?)* بِأَنْ تُكْشَفَ Ortaya çıkarılmasıyla *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için يُقَالُ لَهُمْ (O gün) Onlara denecek *(Ne denecek?)* أَذْهَبْتُمْ **Harcadınız** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِهَمْزَةٍ Bir hemzeyle *(Daha nasıl okunur?)* وَهَمْزَتَيْنِ Ve iki hemzeyle *(Daha nasıl okunur?)* وَبِهَمْزَةٍ Ve bir hemzeyle *(Ne ile birlikte?)* وَمَدَّةٍ Çekmekle birlikte (Yani, iki hemze arasına bir elif koymakla) *(Daha nasıl okunur?)* وَبِهِمَا Ve ikisiyle okunur (bir hemze ve bir elifle) *(Ne ile birlikte?)* وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ Ve ikinci hemzenin teshiliyle birlikte *(Neyi?)* طَيِّبَاتِكُمْ **Güzelliklerinizi** *(Ne ile harcadınız?)* بِإِشْغَالِكُمْ Meşgul olmanızla *(Ne ile meşgul olmanızla?)* بِلَذَّاتِكُمْ Zevklerinizle *(Nerede harcadınız?)* فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا **Dünya hayatında** وَاسْتَمْتَعْتُمْ **Ve zevk sürdünüz** تَمَتَّعْتُمْ (Bunların) Tadına vardınız *(Ne ile zevk sürdünüz?)* بِهَا **Bu güzelliklerle** فَالْيَوْمَ **Fakat bu gün** تُجْزَوْنَ **Cezalandırılacaksınız** *(Neyle?)* عَذَابَ الْهُونِ **Alçak bir azapla** أَيِ الْهَوَانِ Adi bir azapla *(Neye karşılık?)* بِمَا **O şeye karşılık ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne oldunuz?)* تَسْتَكْبِرُونَ **Böbürlenir oldunuz** تَتَكَبَّرُونَ Büyüklük taslar oldunuz *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde** *(Nasıl?)* بِغَيْرِ الْحَقِّ **Haksız yere** *(Daha neye karşılık?)* وَبِمَا **Ve o şeye karşılık ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne oldunuz?)* تَفْسُقُونَ **Fasıklıkta bulunuyor** *(Ne ile?)* بِهِ Onunla وَتُعَذَّبُونَ Ve azap göreceksiniz *(Neye karşılık?)* بِهَا Bunlara karşılık.

﴿وَاذْكُرْ اَخَا عَادٍ﴾ هُوَ هُودٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿اِذْ﴾ اِلَخْ بَدَلُ اشْتِمَالٍ ﴿اَنْذَرَ قَوْمَهُ﴾ خَوَّفَهُمْ ﴿بِالْاَحْقَافِ﴾ وَادٍ بِالْيَمَنِ بِهِ مَنَازِلُهُمْ ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ مَضَتِ الرُّسُلُ ﴿مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ أَيْ مِنْ قَبْلِ هُودٍ وَمِنْ بَعْدِهِ إِلٰى أَقْوَامِهِمْ ﴿اَنْ﴾ أَيْ بِأَنْ قَالَ ﴿ لَاتَعْبُدُوْا اِلَّا اللّٰهَ﴾ وَجُمْلَةُ قَدْ خَلَتْ مُعْتَرِضَةٌ ﴿اِنِّيْ اَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ إِنْ عَبَدْتُمْ غَيْرَ اللّٰهِ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٢١﴾﴾ ﴿قَالُوْا اَجِئْتَنَا لِتَاْفِكَنَا عَنْ اٰلِهَتِنَا﴾ لِتَصْرِفَنَا عَنْ عِبَادَتِهَا ﴿فَاْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ مِنَ الْعَذَابِ عَلٰى عِبَادَتِهَا ﴿اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٢٢﴾﴾ فِي أَنَّهُ يَأْتِينَا ﴿قَالَ﴾ هُودٌ ﴿اِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ﴾ هُوَ الَّذِي يَعْلَمُ مَتٰى يَأْتِيكُمُ الْعَذَابُ ﴿وَاُبَلِّغُكُمْ مَآ اُرْسِلْتُ بِهٖ﴾ اِلَيْكُمْ ﴿وَلٰكِنِّيْٓ اَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُوْنَ ﴿٢٣﴾﴾ بِاسْتِعْجَالِكُمُ الْعَذَابَ ﴿فَلَمَّا رَاَوْهُ﴾ أَيْ مَا هُوَ الْعَذَابُ ﴿عَارِضًا﴾ سَحَابًا عَرَضَ فِي أُفُقِ السَّمَاءِ ﴿مُسْتَقْبِلَ اَوْدِيَتِهِمْ قَالُوْا هٰذَا عَارِضٌ مُمْطِرُنَا﴾ أَيْ مُمْطِرٌ إِيَّانَا قَالَ تَعَالٰى ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ﴾ مِنَ الْعَذَابِ ﴿رِيْحٌ﴾ بَدَلٌ مِنْ مَا ﴿فِيْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٤﴾﴾ مُؤْلِمٌ ﴿تُدَمِّرُ﴾ تُهْلِكُ ﴿كُلَّ شَيْءٍ﴾ مَرَّتْ عَلَيْهِ ﴿بِاَمْرِ رَبِّهَا﴾ بِإِرَادَتِهِ أَيْ كُلَّ شَيْءٍ أَرَادَ إِهْلَاكَهُ بِهَا فَأَهْلَكَتْ رِجَالَهُمْ وَنِسَاءَهُمْ وَصِغَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ طَارَتْ بِذٰلِكَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَمَزَّقَتْهُ وَبَقِيَ هُودٌ وَمَنْ آمَنَ مَعَهُ ﴿فَاَصْبَحُوْا لَا يُرٰى اِلَّا مَسٰكِنُهُمْ كَذٰلِكَ﴾ كَمَا جَزَيْنَاهُمْ ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٢٥﴾﴾ غَيْرَهُمْ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنّٰهُمْ فِيْمَا﴾ فِي الَّذِي ﴿اِنْ﴾ نَافِيَةٌ أَوْ زَائِدَةٌ ﴿مَكَّنّٰكُمْ﴾ يَا أَهْلَ مَكَّةَ ﴿فِيْهِ﴾ مِنَ الْقُوَّةِ وَالْمَالِ ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا﴾ بِمَعْنٰى أَسْمَاعًا ﴿وَاَبْصَارًا وَاَفْـِٕدَةً﴾ قُلُوبًا ﴿فَمَآ اَغْنٰى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَآ اَبْصَارُهُمْ وَلَآ اَفْـِٕدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ أَيْ شَيْئًا مِنَ الْاِغْنَاءِ وَمِنْ زَائِدَةٌ ﴿اِذْ﴾ مَعْمُولَةٌ لِأَغْنٰى وَأُشْرِبَتْ مَعْنَى التَّعْلِيلِ ﴿كَانُوْا يَجْحَدُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ﴾ بِحُجَجِهِ الْبَيِّنَةِ ﴿وَحَاقَ﴾ نَزَلَ ﴿بِهِمْ مَا كَانُوْا بِهٖ يَسْتَهْزِئُوْنَ ﴿٢٦﴾﴾ أَيِ الْعَذَابُ ﴿وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى﴾ أَيْ مِنْ أَهْلِهَا كَثَمُودَ وَعَادٍ وَقَوْمِ لُوطٍ ﴿وَصَرَّفْنَا الْاٰيٰتِ﴾ كَرَّرْنَا الْحُجَجَ الْبَيِّنَاتِ ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ﴿٢٧﴾﴾ ﴿فَلَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿نَصَرَهُمُ﴾ بِدَفْعِ الْعَذَابِ عَنْهُمُ ﴿الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ﴾ أَيْ غَيْرِهِ ﴿قُرْبَانًا﴾ مُتَقَرَّبًا بِهِمْ إِلَى اللّٰهِ ﴿اٰلِهَةً﴾ مَعَهُ وَهُمُ الْأَصْنَامُ وَمَفْعُولُ اتَّخَذَ الْأَوَّلِ ضَمِيرٌ مَحْذُوفٌ يَعُودُ عَلَى الْمَوْصُولِ أَيْ هُمْ وَقُرْبَانًا الثَّانِي وَآلِهَةً بَدَلٌ مِنْهُ ﴿بَلْ ضَلُّوْا﴾ غَابُوا ﴿عَنْهُمْ﴾ عِنْدَ نُزُولِ الْعَذَابِ ﴿وَذٰلِكَ﴾ أَيِ اتِّخَاذُهُمُ الْأَصْنَامَ آلِهَةً قُرْبَانًا ﴿اِفْكُهُمْ﴾ كِذْبُهُمْ ﴿وَمَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢٨﴾﴾ يَكْذِبُونَ وَمَا مَصْدَرِيَّةٌ أَوْ مَوْصُولَةٌ وَالْعَائِدُ مَحْذُوفٌ أَيْ فِيهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

21. **Ad kavminin kardeşini** Hud'u (aleyhisselam) **an. Hani o, önünden ve arkasından** Hud'un kendinden önce ve sonra **uyarıcılar** kavimlerine gelen resûller **geçtiği halde, Ahkâf'ta** içinde evleri bulunan Yemen'de bir vadide**ki kavmini uyarmış** korkutmuş**: Allah'tan başkasına kulluk etmeyin.** Eğer Allah'tan başkasına ibadet ederseniz, **ben sizin büyük bir günün azabına uğramanızdan korkuyorum,** demişti.

22. **"Sen, bizi ilahlarımızdan çevirmek** onlara ibadetten döndürmek **için mi bize geldin?** Onun bize geleceği konusunda **eğer doğru söyleyenlerden isen, bizi tehdit ettiğin şeyi** putlara ibadet üzerine gelecek azabı **bize getir" dediler.**

23. Hud **dedi ki: "Bilgi ancak Allah'ın katındadır.** Azabın size ne zaman geleceğini bilen odur. **Ben size, kendisiyle gönderildiğim şeyi duyuruyorum. Fakat ben sizi** azabı acele istemeniz sebebiyle **cahil bir toplum olarak görüyorum."**

24. **Nihayet onu,** azabı **vadilerine doğru** gökyüzünün ufkunda **yayılan bir** bulut **halinde görünce: "Bu bize yağmur yağdıracak bir buluttur" dediler.** Allah Teâlâ buyurdu ki: **Hayır! O, sizin acele istediğiniz şey,** azap**tır; içinde acı** veren **azap bulunan bir rüzgardır!**

25. **O, Rabbinin emri,** iradesi**yle** uğradığı Allah'ın onunla helak etmek istediği **her şeyi yıkar,** yok eder. Ve o rüzgar, onların erkeklerini, kadınlarını, çocuklarını ve mallarını yer ile gök arasında uçurup paramparça ederek yok etti. Geriye sadece Hud ve ona inananlar kaldı. **Ve böylece onların evlerinden başka bir şey görülmez oldu. İşte biz** onların dışındaki **suç işleyen toplumu da böyle** onları cezalandırdığımız gibi **cezalandırırız.**

26. Ey Mekke ehli! **Andolsun ki, onlara, size vermediğimiz**[1] **imkan** kuvvet ve mal **vermiştik. Onlara kulak**lar**, gözler ve kalpler vermiştik. Fakat kulakları, gözleri ve kalpleri onlara hiçbir şey ifade etmedi. Zira**[2] **Allah'ın ayetlerini** apaçık delillerini **bile bile inkâr ediyorlardı. Ve alay edip durdukları şey,** azap **onları kuşatıverdi,** başlarına indi.

27. **Andolsun ki biz, çevrenizdeki** Semud, Ad ve Lut kavmi gibi **memleketlerin** halklarını **da yok ettik. Ve dönsünler diye ayetleri tekrar tekrar açıkladık,** apaçık delilleri tekrarladık.

28. **Allah'ın dışında** ondan başka **yakınlık sağlamak** onlarla Allah'a yaklaşmak **için** onunla birlikte **ilah edindikleri,** putlar **kendilerine** onlardan azabı defederek **yardım etseydi** ya![3] **Bilakis,** azap indiğinde **onlardan uzaklaştılar,** kayboldular. **Bu** putları aracı olarak ilah edinmeleri **onların yalanı ve uydurup durdukları şeydir.**

---

[1] إِنْ مَكَّنَّاكُمْ terkibindeki إِنْ kelimesi nafiye veya zaittir.

[2] إِذْ kelimesi أَغْنَى fiilinin mamulü olup talil manasındadır.

[3] اتَّخَذُوا fiilinin ilk mefulu الَّذِينَ ismi mevsulüne dönen هُمْ zamiridir, ikinci mefulü قُرْبَانًا kelimesidir. آلِهَةً kelimesi de ondan bedeldir.

KELİME ANLAMI

21. وَاذْكُرْ **Ve hatırla** *(Kimi?)* اَخَا عَادٍ **Âd'ın kardeşini** هُوَ O da *(Kimdir?)* هُودٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ Hûd'dür *(Ad'ın kardeşinden bedel?)* اِذْ **Hani** اِلَخْ Sonuna kadar *(Nedir?)* بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedel-i iştimaldir اَنْذَرَ **Uyarmıştı** *(Kimi?)* قَوْمَهُ **Kavmini** خَوَّفَهُمْ Onları korkutmuştu *(Neredeki kavmini?)* بِالْاَحْقَافِ **Ahkaf'daki** *(Bu nedir?)* وَادٍ Bir vadidir *(Nerede?)* بِالْيَمَنِ Yemende بِهِ Oradadır *(Ne?)* مَنَازِلُهُمْ Onların evleri *(Ne halde iken?)* وَقَدْ خَلَتْ **Geçmiş iken** *(Kim?)* اَلنُّذُرُ **Uyarıcılar** مَضَتِ الرُّسُلُ Peygamberler geçmişti *(Nereden?)* مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ **Önünden** وَمِنْ خَلْفِهِ **Ve ardından** أَيْ مِنْ قَبْلِ هُودٍ Yani, Hûd'dan önce وَمِنْ بَعْدِهِ Ve ondan sonra *(Nereye gelip geçti?)* إِلٰى أَقْوَامِهِمْ Kavimlerine اَنْ **Şöyle ki** أَيْ Yani, بِأَنْ قَالَ Demekle *(Ne demekle?)* لَاتَعْبُدُوا **Tapmayın** اِلَّا اللّٰهَ **Ancak Allah'a (tapın)** وَجُمْلَةُ قَدْ خَلَتْ 'Kad halet' cümlesi *(Nedir?)* مُعْتَرِضَةٌ İtiraz cümlesidir اِنِّي **Muhakkak ki ben** اَخَافُ **Korkuyorum** *(Kim üzerine korkuyorum?)* عَلَيْكُمْ **Sizin üzerinize korkuyorum** عَذَابَ Azabından *(Neden korkuyorum?)* اِنْ عَبَدْتُمْ Eğer taparsanız *(Kime?)* غَيْرَ اللّٰهِ Allah'tan başkasına يَوْمٍ **Günün azabından** *(Öyle gün ki,)* عَظِيمٍ **Pek büyük olan.**

22. قَالُوا **Dediler** *(Ne dediler?)* اَجِئْتَنَا **Sen geldin mi?** *(Ne için?)* لِتَاْفِكَنَا **Bizi alıkoymak için** *(Neden?)* عَنْ اٰلِهَتِنَا **İlahlarımızdan** لِتَصْرِفَنَا Bizi çevirmek için *(Neden?)* عَنْ عِبَادَتِهَا Onlara ibadet etmekten فَاْتِنَا **O halde getir** *(Neyi?)* بِمَا **O şeyi ki** تَعِدُنَا **Bizi tehdit ediyorsun** *(Nedendir tehdit ettiğin şey?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Neye karşılık olan azap?)* عَلٰى عِبَادَتِهَا Onlara ibadet etmeye karşılık اِنْ كُنْتَ **Eğer isen** *(Neden?)* مِنَ الصَّادِقِينَ **Doğru söyleyenlerden** *(Ne hususta?)* فِي أَنَّهُ يَأْتِينَا Azabın bize geleceği hususunda.

23. قَالَ **Dedi** *(Kim?)* هُودٌ Hûd *(Ne dedi?)* اِنَّمَا **Elbette ki ancak** اَلْعِلْمُ **Bilgi** *(Neresidir?)* عِنْدَ اللّٰهِ **Allah katındadır** هُوَ O *(Kimdir?)* اَلَّذِي يَعْلَمُ Bilendir *(Neyi?)* مَتٰى Ne zaman يَأْتِيكُمْ Size gelecek *(Ne?)* اَلْعَذَابُ Azap وَاُبَلِّغُ **Ve ben tebliğ ediyorum** *(Kime?)* كُمْ **Size** *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** اُرْسِلْتُ **Ben gönderildim** *(Ne ile?)* بِهِ **Onunla** *(Kime gönderildim?)* اِلَيْكُمْ Size وَلٰكِنِّي **Fakat ben** اَرٰى **Görüyorum** *(Kimi?)* كُمْ **Sizi** *(Ne olarak?)* قَوْمًا **Bir topluluk olarak** *(Öyle topluluk ki,)* تَجْهَلُونَ **Cahillik ediyorsunuz** *(Ne ile?)* بِاسْتِعْجَالِكُمْ Hemen istemenizle *(Neyi?)* اَلْعَذَابَ Azabı.

24. فَلَمَّا **Nihayet ne zaman ki** رَاَوْهُ **Onu gördüler** أَيْ مَا هُوَ الْعَذَابُ Yani, azap olan şeyi *(Ne olarak gördüler?)* عَارِضًا **Yayılmış bir bulut olarak** سَحَابًا Bulut olarak *(Öyle bulut ki,)*

عَرَضَ Yayılmış *(Nereye?)* فِي أُفُقِ السَّمَاءِ Göğün ufkuna *(Öyle yayılmış bulut ki,)* مُسْتَقْبِلَ
عَارِضٌ **Vadilerine karşı olan** أَوْدِيَتِهِمْ **Dediler** *(Ne dediler?)* قَالُوا هٰذَا **Bu** *(Nedir?)*
Yayılmış buluttur *(Öyle ki,)* مُمْطِرُنَا **Bize yağmur yağdıracak olan** أَيْ مُمْطِرٌ Yani,
yağmur yağdıracak olan *(Kime?)* إِيَّانَا Bize قَالَ تَعَالَى Yüce olan Allah buyurdu *(Ne buyurdu?)*
بَلْ هُوَ **Hayır, bilakis o** *(Nedir?)* مَا **O şeydir ki** اسْتَعْجَلْتُمْ **Siz hemen istediniz** *(Neyi?)*
بِهِ **Kendisini** *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Ondan bedel?)* رِيحٌ **Bir rüzgârdır** *(Bu nedir?)*
بَدَلٌ Bedeldir *(Neden?)* مِنْ مَا 'Mâ'dan *(Öyle rüzgâr ki,)* فِيهَا **Onda vardır** *(Ne vardır?)* عَذَابٌ
Bir azap *(Öyle azap ki,)* أَلِيمٌ **Can yakıcı** مُؤْلِمٌ Elem verici *(Yine öyle rüzgâr ki,)*

25. تُدَمِّرُ **Mahveder** تُهْلِكُ Helak eder *(Neyi?)* كُلَّ شَيْءٍ **Her şeyi** *(Öyle her şey ki,)* مَرَّتْ Uğradı
(Neye?) عَلَيْهِ Onun üzerine *(Ne ile mahveder?)* بِأَمْرِ رَبِّهَا **Rabbinin emriyle** بِإِرَادَتِهِ Onun
irade etmesiyle أَيْ كُلَّ شَيْءٍ Yani, her şeyi ki أَرَادَ İstemiştir *(Neyi istemiştir?)* إِهْلَاكَهُ Onun
yok olmasını *(Ne ile?)* بِهَا Rüzgârla فَأَهْلَكَتْ Neticede helak etmiştir *(Kimi?)* رِجَالَهُمْ
Erkeklerini وَنِسَاءَهُمْ Kadınlarını وَصِغَارَهُمْ Çocuklarını وَأَمْوَالَهُمْ Ve mallarını *(Ne ile helak
etmiştir?)* بِأَنْ طَارَتْ Uçurtmasıyla *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bunları *(Nerede uçurtmasıyla?)* بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ Gökle yer arasında وَمَزَّقَتْهُ Ve parçalamasıyla وَبَقِيَ Ve geriye kaldı *(Kim?)*
هُودٌ Hûd وَمَنْ آمَنَ Ve iman edenler *(Kiminle birlikte?)* مَعَهُ Onunla birlikte فَأَصْبَحُوا **Böylelikle
oldular** *(Ne oldular?)* لَا يُرَى **Görülmez oldular** إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ **Ancak evleri hariç**
كَذٰلِكَ **İşte böyle** كَمَا جَزَيْنَاهُمْ Onları cezalandırdığımız gibi نَجْزِي **Cezalandırırız**
(Kimi?) الْقَوْمَ **Kavmi** *(Öyle kavmi ki,)* الْمُجْرِمِينَ **Günahkâr olan** غَيْرَهُمْ Onlardan başka.

26. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** مَكَّنَّاهُمْ **Onlara vermiştik** *(Neyi?)* فِيمَا **O şeyi ki**
الَّذِي O şeyi ki إِنْ نَافِيَةٌ أَوْ زَائِدَةٌ مَكَّنَّا **Vermedik** ('İn' olumsuzluk edatıdır ya da zaittir)
(Kime?) كُمْ **Size** يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke halkı *(Neyi vermedik?)* فِيهِ **Onu**
مِنَ الْقُوَّةِ وَالْمَالِ Kuvvet ve malı وَجَعَلْنَا **Ve yarattık** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Ne yarattık?)*
سَمْعًا **Kulak** *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى أَسْمَاعًا Kulaklar manasındadır وَأَبْصَارًا **Gözler**
وَأَفْئِدَةً **Ve kalpler** قُلُوبًا Gönüller فَمَا أَغْنَى **Fakat savamadı** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Kendilerin-
den** *(Ne savamadı?)* سَمْعُهُمْ **Ne işitmeleri** وَلَا أَبْصَارُهُمْ **Ne görmeleri** وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ
Ne de kalpleri *(Neyi savamadı?)* مِنْ شَيْءٍ **En ufak bir şeyi bile** أَيْ شَيْئًا Yani, ufacık
bir şeyi *('Ağna' fiili neredendir?)* مِنَ الْإِغْنَاءِ 'İğna' kökündendir وَمِنْ 'Min' ise *(Nedir?)* زَائِدَةٌ
Zaittir *(Niçin savamadı?)* إِذْ **Zira** *(Bu nedir?)* مَعْمُولَةٌ لِأَغْنَى 'Eğnâ' fiilinin mamulüdür
وَأُشْرِبَتْ Ve içermiştir *(Neyi?)* مَعْنَى التَّعْلِيلِ Talil manasını كَانُوا **Onlar oldular** *(Ne oldular?)*

يَجْحَدُونَ **İnkâr eder** *(Neyi?)* بِاٰيَاتِ اللّٰهِ **Allah'ın ayetlerini** بِحُجَجِهِ الْبَيِّنَةِ Açık olan delillerini وَحَاقَ نَزَلَ **Ve indi** *(Kime?)* بِهِمْ **Onlara** *(Ne indi?)* مَا **O şey ki** كَانُوا **Onlar idiler** *(Ne idiler?)* بِهٖ **Onunla** يَسْتَهْزِئُونَ **Alay ederlerdi** أَيِ الْعَذَابُ Yani, azap indi.

27. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** اَهْلَكْنَا **Biz yok ettik** *(Neyi?)* مَا حَوْلَكُمْ **Etrafınızda olanları** *(Nedendir onlar?)* مِنَ الْقُرٰى **Beldelerden** أَيْ مِنْ أَهْلِهَا Yani, o beldelerin halklarından *(Ne gibi?)* كَثَمُودَ Semûd kavmi gibi *(Daha?)* وَعَادٍ Âd kavmi gibi *(Daha?)* وَقَوْمِ لُوطٍ Lût kavmi gibi وَصَرَّفْنَا **Ve tekrar tekrar açıkladık** *(Neyi?)* اَلْاٰيَاتِ **Ayetleri** كَرَّرْنَا Tekrarladık *(Neyi?)* اَلْحُجَجَ الْبَيِّنَاتِ Açık delilleri *(Niye?)* لَعَلَّهُمْ **Belki onlar** يَرْجِعُونَ **Dönerler diye.**

28. فَلَوْلَا **Kurtarmalı değil miydi** ('Levlâ' 'Hellâ' manasındadır) *(Kimi?)* هُمْ **Kendilerini** *(Ne ile?)* بِدَفْعِ الْعَذَابِ Azabı engellemesiyle *(Kimden?)* عَنْهُمْ Kendilerinden *(Kim kurtarmalı değil miydi?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki** اِتَّخَذُوا **Onlar edindiler** *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِ اللّٰهِ **Allah'tan başka** أَيْ غَيْرِهِ Yani, Allah'ın ötesinde *(Ne edindiler?)* قُرْبَانًا **Yakınlık sağlayan** مُتَقَرِّبًا Yakınlaştırıcı *(Kimi?)* بِهِمْ Kendilerini *(Kime?)* إِلَى اللّٰهِ Allah'a *(Ondan bedel?)* اٰلِهَةً **İlahlar edindiler** *(Kim ile birlikte?)* مَعَهُ Allah'la birlikte وَهُمْ Onlar da *(Nedir?)* اَلْأَصْنَامُ Putlardır وَمَفْعُولُ اتَّخَذَ 'İttehaze' fiilinin mefulü اَلْأَوَّلِ Birincisi *(Nedir?)* ضَمِيرٌ مَحْذُوفٌ Hazfedilmiş zamirdir *(Öyle zamir ki,)* يَعُودُ عَلَى الْمَوْصُولِ Mevsule dönen وَآلِهَةً اَلثَّانِي İkinci mefuldür *(Nedir?)* وَقُرْبَانًا 'Kurbânen' kelimesi ise أَيْ هُمْ Yani, 'hüm'dür 'Âliheten' kelimesi ise *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنْهُ Ondan bedeldir بَلْ ضَلُّوا **Bilakis onlar bırakıp gittiler** غَابُوا Kayboldular *(Kimleri?)* عَنْهُمْ **Kendilerini** *(Ne zaman?)* عِنْدَ نُزُولِ الْعَذَابِ Azap indiğinde وَذٰلِكَ **İşte bu** أَيِ اتِّخَاذُهُمْ Yani, onların edinmeleri *(Neyi?)* اَلْأَصْنَامَ Putları *(Ne edinmeleri?)* آلِهَةً İlahlar *(Öyle ilahlar ki,)* قُرْبَانًا Yakınlaştırıcı ilahlar olarak *(Bu nedir?)* إِفْكُهُمْ **Onların uydurmasıdır** كِذْبُهُمْ Onların yalanıdır *(Daha nedir?)* وَمَا **Ve o şeydir ki** كَانُوا **Onlar oldular** *(Ne oldular?)* يَفْتَرُونَ **Uydurur** يَكْذِبُونَ Yalan söyler oldular وَمَا 'Mâ' kelimesi *(Nedir?)* مَصْدَرِيَّةٌ Mastar içindir أَوْ مَوْصُولَةٌ Ya da mevsuledir وَالْعَائِدُ O halde âid *(Nedir?)* مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir فِيهِ أَيْ Yani, 'Fîhi' dir.

﴿وَ﴾ اذْكُرْ ﴿إِذْ صَرَفْنَآ﴾ أَمَلْنَا ﴿إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ﴾ جِنِّ نُصَيْبِينَ بِالْيَمَنِ أَوْ جِنِّ نِينُوَى وَكَانُوا سَبْعَةً أَوْ تِسْعَةً وَكَانَ ﷺ بِبَطْنِ نَخْلٍ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ الْفَجْرَ رَوَاهُ الشَّيْخَانُ ﴿يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوٓا﴾ أَيْ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ﴿أَنْصِتُوا﴾ اُصْغُوا لِاسْتِمَاعِهِ ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ فُرِغَ مِنْ قِرَاءَتِهِ ﴿وَلَّوْا﴾ رَجَعُوا ﴿إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾﴾ مُخَوِّفِينَ قَوْمَهُمُ الْعَذَابَ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا وَكَانُوا يَهُودًا وَقَدْ أَسْلَمُوا ﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ هُوَ الْقُرْآنُ ﴿أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ أَيْ تَقَدَّمَهُ كَالتَّوْرَاةِ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ الْإِسْلَامِ ﴿وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾﴾ أَيْ طَرِيقِهِ ﴿يَا قَوْمَنَآ أَجِيبُوا دَاعِيَ اللهِ﴾ مُحَمَّدًا ﷺ إِلَى الْإِيمَانِ ﴿وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ﴾ اللهُ ﴿لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ﴾ أَيْ بَعْضَهَا لِأَنَّ مِنْهَا الْمَظَالِمَ لَا تُغْفَرُ إِلَّا بِرِضَاءِ أَصْحَابِهَا ﴿وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾﴾ مُؤْلِمٍ ﴿وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ أَيْ لَا يُعْجِزُ اللهَ بِالْهَرَبِ مِنْهُ فَيَفُوتَهُ ﴿وَلَيْسَ لَهُ﴾ لِمَنْ لَا يُجِيبُ ﴿مِنْ دُونِهِ﴾ أَيِ اللهِ ﴿أَوْلِيَآءُ﴾ أَنْصَارٌ يَدْفَعُونَ عَنْهُ الْعَذَابَ ﴿أُولَٰٓئِكَ﴾ الَّذِينَ لَمْ يَجِيبُوا ﴿فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٢﴾﴾ بَيِّنٍ ظَاهِرٍ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ يَعْلَمُوا أَيْ مُنْكِرُو الْبَعْثِ ﴿أَنَّ اللهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ﴾ لَمْ يُعْجَزْ عَنْهُ ﴿بِقَادِرٍ﴾ خَبَرُ أَنَّ وَزِيدَتِ الْبَاءُ فِيهِ لِأَنَّ الْكَلَامَ فِي قُوَّةِ أَلَيْسَ اللهُ بِقَادِرٍ ﴿عَلَىٰٓ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ بَلَىٰٓ﴾ هُوَ قَادِرٌ عَلَى إِحْيَاءِ الْمَوْتَى ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾﴾ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ بِأَنْ يُعَذَّبُوا بِهَا يُقَالُ لَهُمْ ﴿أَلَيْسَ هٰذَا﴾ التَّعْذِيبُ ﴿بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿فَاصْبِرْ﴾ عَلَى أَذَى قَوْمِكَ ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ﴾ ذَوُو الصَّبْرِ وَالثَّبَاتِ عَلَى الشَّدَائِدِ ﴿مِنَ الرُّسُلِ﴾ قَبْلَكَ فَتَكُونَ ذَا عَزْمٍ وَمِنْ لِلْبَيَانِ فَكُلُّهُمْ ذَوُو عَزْمٍ وَقِيلَ لِلتَّبْعِيضِ فَلَيْسَ مِنْهُمْ آدَمُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا وَلَا يُونُسُ لِقَوْلِهِ تَعَالَى وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ ﴿وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ﴾ لِقَوْمِكَ نُزُولَ الْعَذَابِ بِهِمْ قِيلَ كَأَنَّهُ ضَجِرَ مِنْهُمْ فَأَحَبَّ نُزُولَ الْعَذَابِ بِهِمْ فَأُمِرَ بِالصَّبْرِ وَتَرْكِ الْاِسْتِعْجَالِ لِلْعَذَابِ فَإِنَّهُ نَازِلٌ بِهِمْ لَا مَحَالَةَ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾ مِنَ الْعَذَابِ فِي الْآخِرَةِ لِطُولِهِ ﴿لَمْ يَلْبَثُوٓا﴾ فِي الدُّنْيَا فِي ظَنِّهِمْ ﴿إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ﴾ هٰذَا الْقُرْآنُ ﴿بَلَاغٌ﴾ تَبْلِيغٌ مِنَ اللهِ إِلَيْكُمْ ﴿فَهَلْ﴾ أَيْ لَا ﴿يُهْلَكُ﴾ عِنْدَ رُؤْيَةِ الْعَذَابِ ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾﴾ أَيِ الْكَافِرُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

29. Hatırla! **Hani cinlerden bir grubu,** Yemen'deki Nusaybin cinlerini veya Nivovâ cinlerini ki, yedi veya dokuz kişiydiler, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de ashabıyla birlikte Batn-ı Nahl denen yerde sabah namazını kılıyordu[1] **Kuran'ı dinlemek üzere sana döndürmüş,** yönlendirmiş**tik. Onu dinlemeye hazır olunca** bir kısmı diğer bir kısmına **"Susun"** dinlemek için ona kulak verin, **demişler, tamamlanınca** okunması bitince **de** kavimlerini, eğer inanmazlarsa azapla korkutmak üzere **uyarıcılar olarak kavimlerine** geri **dönmüşlerdi.** Onlar Yahudi idiler, ama Müslüman olmuşlardı.

30. **Dediler ki: "Ey kavmimiz! Doğrusu biz, Musa'dan sonra indirilen, önünde bulunanı** Tevrat gibi kendinden önce geçeni **doğrulayan, hakka** İslam'a **ve doğru yola** İslam'ın yoluna **ileten bir kitap** Kuran **dinledik.**

31. **Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisi** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in iman davetine **uyun. Ona iman edin ki,** Allah **sizin günahlarınızdan** bir kısmını **bağışlasın;** zira onların içinde kul hakları da vardır ve bunlar sadece sahibinin rızasıyla affedilir **ve sizi acı** veren **bir azaptan korusun.**

32. **Allah'ın davetçisine uymayan kimse yeryüzünde** kendisinden kaçmak ve böylece onun elinden kurtulmak suretiyle Allah'ı **aciz bırakacak değildir. Ve o** davete uymayan **kişi için ondan** Allah'tan **başka dostlar** ondan azabı defedecek yardımcılar **da yoktur. İşte bu** davete uymayan**lar, apaçık** aşikâr **bir sapıklık içindedirler.**

33. Dirilmeyi inkâr edenler, **görmedi** bilmedi **miler ki, gökleri ve yeri yaratan ve bunları yaratmakla yorulmayan** bundan aciz kalmayan **Allah, ölüleri diriltmeye de gücü yetendir?**[2] **Evet!** O, ölüleri diriltmeye gücü yetendir. **Şüphesiz o, her şeye kadirdir.**

34. **İnkâr edenler,** azap görmek üzere **ateşe sunulacakları gün,** onlara denilir ki: **Bu** azap **gerçek değil mi? "Evet! Rabbimize andolsun ki gerçekmiş, derler. Allah da: Öyleyse inkâr eder olmanız sebebiyle azabı tadın! der.**

35. **O halde** kavminin eziyetine, senden önceki **azim sahibi** zorluklara karşı sabır ve sebat sahibi **peygamberlerin sabrettiği gibi sabret.**[3] **Onlar** kavmin **için** başlarına azap insin diye **acele etme.** Denildi ki, sanki Peygamber Efendimiz onlardan sıkıldı ve başlarına azabın inmesini arzuladı. Allah da kendisine sabretmeyi ve azabın inmesi için acele etmemesini emretti. Çünkü nasıl olsa azap onların başına inecekti.

---

[1] Bunu Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

[2] بِقَادِرٍ terkibi أَنَّ kelimesinin haberidir. أَنَّ ile başlayan cümle أَلَيْسَ اللهُ بِقَادِرٍ kuvvetinde olduğundan habere ba harf-i ceri ziyade edilmiştir.

[3] مِنَ الرُّسُلِ terkibindeki min harf-i ceri beyan içindir. Dolayısıyla bütün peygam-berler azim sahibidir. Min harf-i cerinin teb'iz için olduğu da söylenmiştir. Bu takdirde Adem (aleyhisselam) onlardan değildir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: *"Onda azimet bulamadık" (Taha: 115), "Balık sahibi gibi olma" (Kalem: 48)* ayeti gereğince Yunus (aleyhisselam) da onlardan değildir.

Onlar, ahirette **kendilerine vaat edilen** azabı **gördükleri gün,** onun uzunluğundan dolayı **sanki** dünyada kendi zanlarınca **gündüzün bir saatinden başka kalmamışlardır.** Bu Kuran, Allah'tan size **bir tebliğdir.** Azap görüldüğünde **yoldan çıkmış** kâfir **topluluktan başkası helak edilir mi?** Yani, onlardan başkası helak edilmez.

KELİME ANLAMI

29. وَ اذْكُرْ **Ve** hatırla إِذْ صَرَفْنَا **Hani yöneltmiştik** أَمَلْنَا Meylettirmiştik *(Kime?)* إِلَيْكَ **Sana** *(Kimi?)* نَفَرًا **Bir grubu** *(Neden?)* مِنَ الْجِنِّ **Cinlerden** جِنَّ نُصَيْبِينَ Nusaybin cinleri *(Neredeki Nusaybin?)* بِالْيَمَنِ Yemendeki أَوْ جِنَّ نِينُوَى Ya da Ninovâ'nın cinleri وَكَانُوا سَبْعَةً Yedi kişi idiler أَوْ تِسْعَةً Ya da dokuz kişi ﷺ وَكَانَ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) idi *(Nerede?)* بِبَطْنِ نَخْلٍ Batn-ı nahl'de *(Ne idi?)* يُصَلِّي Namaz kılıyor idi *(Kiminle birlikte?)* بِأَصْحَابِهِ Ashabıyla birlikte *(Ne namazını kılıyordu?)* اَلْفَجْرَ Sabah namazını رَوَاهُ Bunu rivayet etmiştir *(Kim?)* اَلشَّيْخَانُ Şeyhân (Buhari/Müslim) *(Ne oldukları halde?)* يَسْتَمِعُونَ **Dinler oldukları halde** *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ **Kuran'ı** فَلَمَّا حَضَرُو **Ne zaman ki hazır oldular** *(Neye?)* هُ **Kuran'a (dinlemeye)** قَالُوا **Dediler** أَيْ قَالَ بَعْضُهُمْ Yani, bir kısmı dedi *(Kime?)* لِبَعْضٍ Diğer bir kısmına *(Ne dediler?)* اَنْصِتُوا **Susun** اَصْغُوا Kulak verin *(Ne için?)* لِاسْتِمَاعِهِ Onu dinlemek için فَلَمَّا قُضِيَ **Ne zaman ki bitti** فُرِغَ مِنْ قِرَاءَتِهِ Onu okumayı tamamladı وَلَّوْا **Yöneldiler** رَجَعُوا Döndüler *(Neye?)* إِلَى قَوْمِهِمْ **Kavimlerine** *(Ne olarak?)* مُنْذِرِينَ **Uyarıcılar olarak** مُخَوِّفِينَ Korkutucular olarak *(Kimi?)* قَوْمَهُمْ Kavimlerini *(Neden?)* اَلْعَذَابَ Azaptan إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا Şayet iman etmezlerse وَكَانُوا يَهُودًا Onlar Yahudi idiler وَقَدْ أَسْلَمُوا Ve Müslüman olmuşlardı.

30. قَالُوا **Dediler** *(Ne dediler?)* يَا قَوْمَنَا **Ey kavmimiz** إِنَّا **Muhakkak ki biz** سَمِعْنَا **Dinledik** *(Neyi dinledik?)* كِتَابًا **Bir kitabı** هُوَ الْقُرْآنُ O da Kuran'dır *(Öyle kitap ki,)* أُنْزِلَ **İndirildi** *(Kimden sonra?)* مِنْ بَعْدِ مُوسَى **Musa'dan sonra** *(Yine öyle kitap ki,)* مُصَدِّقًا **Doğrulayıcı olan** *(Neyi?)* لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ **Önünde olanı** أَيْ تَقَدَّمَهُ Yani, ondan önce geleni *(Ne gibi?)* كَالتَّوْرَاةِ Tevrat gibi *(Yine öyle kitap ki,)* يَهْدِي **İletiyor** *(Neye?)* إِلَى الْحَقِّ **Doğruya** اَلْإِسْلَامِ İslam'a *(Daha neye iletiyor?)* وَإِلَى طَرِيقٍ **Ve yola** *(Öyle yol ki,)* مُسْتَقِيمٍ **Dosdoğru olan** أَيْ طَرِيقِهِ Yani, İslam yoluna.

31. يَا قَوْمَنَا **Ey kavmimiz** اَجِيبُوا **Uyun** *(Kime?)* دَاعِيَ اللهِ **Allah'ın davetçisine** مُحَمَّدًا ﷺ Muhammed'e (s.a.v.) *(Neye davetine?)* وَاٰمِنُوا إِلَى الْإِيمَانِ İmana **Ve iman edin** *(Kime?)* بِهِ **Ona** يَغْفِرْ **Ki bağışlasın** *(Kim?)* اَللهُ Allah *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neden bağışlasın?)*

مِنْ ذُنُوبِكُمْ **Günahlarınızdan** أَيْ بَعْضَهَا Yani, bir kısmını لِأَنَّ مِنْهَا Çünkü günahların bir kısmı *(Nedir?)* اَلْمَظَالِمُ Zulümlerdir لَا تُغْفَرُ Ve affedilmez إِلَّا Ancak (affedilir) *(Ne ile?)* بِرِضَاءِ أَصْحَابِهَا Zulüm görenlerin rızasıyla وَيُجِرْ **Ve gidersin** *(Kimden?)* كُمْ **Sizden** *(Neyi?)* مِنْ عِذَابٍ **Azabı** *(Öyle azap ki,)* اَلِيمٍ **Can yakıcı** مُؤْلِمٍ Elem verici.

32. وَمَنْ **Ve her kim** لَا يُجِبْ **Uymazsa** *(Kime?)* دَاعِيَ اللهِ **Allah'ın davetçisine** فَلَيْسَ **O değildir** *(Ne değildir?)* بِمُعْجِزٍ **Aciz bırakıcı** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde** أَيْ لَا يُعْجِزُ Yani, aciz bırakamaz *(Kimi?)* اَللهَ Allah'ı *(Ne ile?)* بِالْهَرَبِ Uzak durmayla *(Kimden?)* مِنْهُ Ondan فَيَفُوتَهُ Ki ondan kaçsın وَلَيْسَ **Ve yoktur** *(Kim için?)* لَهُ **Onun için** لِمَنْ لَا يُجِيبُ (Çağrıya) uymayan için *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِهِ **Ondan başka** أَيِ اللهِ Yani, Allah'tan *(Ne yoktur?)* أَوْلِيَاءُ **Dostlar** أَنْصَارٌ Yardımcılar *(Öyle yardımcılar ki,)* يَدْفَعُونَ Engelleyecekler *(Kimden?)* عَنْهُ Ondan *(Neyi?)* اَلْعَذَابَ Azabı أُولٰئِكَ **İşte onlar** اَلَّذِينَ لَمْ يَجِيبُوا (Çağrıya) uymayanlar *(Nedir?)* فِي ضَلَالٍ **Sapkınlık içindedir** *(Öyle sapkınlık ki,)* مُبِينٍ **Apaçık** بَيِّنٍ ظَاهِرٍ Açık ve görünür.

33. أَوَلَمْ يَرَوْا **Düşünmediler mi?** يَعْلَمُوا Bilmediler mi? أَيْ مُنْكِرُو الْبَعْثِ Yani, öldükten sonra dirilmeyi kabul etmeyenler *(Neyi görmediler mi?)* أَنَّ اللهَ الَّذِي **Muhakkak ki Allah** خَلَقَ **Yaratan** *(Neyi?)* اَلسَّمٰوَاتِ **Gökleri** *(Daha neyi?)* وَالْأَرْضَ **Ve yeri** وَلَمْ يَعْيَ **Ve yorulmamış olan** *(Ne ile?)* بِخَلْقِهِنَّ **Bunları yaratmakla** لَمْ يُعْجَزْ عَنْهُ Bundan aciz olmayan *(Allah nedir?)* بِقَادِرٍ **Gücü yetendir** *(Bu kelime nedir?)* خَبَرُ أَنَّ 'Enne'nin haberidir وَزِيدَتْ Ve eklenmiştir *(Ne?)* اَلْبَاءُ Be harfi *(Neye?)* فِيهِ Kendisine *(Niçin?)* لِأَنَّ الْكَلَامَ Çünkü bu söz *(Nedir?)* فِي قُوَّةِ أَلَيْسَ اللهُ بِقَادِرٍ 'Allah kadir olmadı mı?' kuvvetindedir *(Neye gücü yetendir?)* قَادِرٌ O هُوَ **Evet** بَلٰى **Ölüleri** اَلْمَوْتٰى **Diriltmeye** *(Neyi?)* عَلٰى أَنْ يُحْيِيَ Gücü yetendir *(Neye?)* عَلٰى إِحْيَاءِ الْمَوْتٰى Ölüleri diriltmeye إِنَّهُ **Çünkü gerçekten o** *(Neye?)* عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** *(Nedir?)* قَدِيرٌ **Gücü yetendir.**

34. وَيَوْمَ يُعْرَضُ **Arz olunacağı gün** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** *(Neye arz olunacağı?)* عَلَى النَّارِ **Cehenneme** *(Nasıl?)* بِأَنْ يُعَذَّبُوا Azap uğratılmalarıyla *(Ne ile?)* بِهَا O ateşle يُقَالُ لَهُمْ Onlara denecek *(Ne denecek?)* أَلَيْسَ **Olmadı mı?** *(Ne?)* هٰذَا **Bu** اَلتَّعْذِيبُ Azaba uğratma *(Ne olmadı mı?)* بِالْحَقِّ **Gerçek** قَالُوا **Derler** *(Ne derler?)* بَلٰى **Evet** وَرَبِّنَا **Ve Rabbimize yemin olsun** قَالَ **(Allah) der** *(Ne der?)* فَذُوقُوا **O halde tadın** *(Neyi?)* اَلْعَذَابَ **Azabı** *(Ne sebebiyle?)* بِمَا **O şey sebebiyle ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne oldunuz?)* تَكْفُرُونَ **İnkâr eder.**

35. فَاصْبِرْ **O halde sen de sabret** *(Neye?)* عَلَى أَذَى قَوْمِكَ Kavminin eziyetine *(Ne gibi?)* كَمَا صَبَرَ **Sabrettiği gibi** *(Kimin?)* أُولُوا الْعَزْمِ **Azim sahibi olanların** ذَوُو الصَّبْرِ وَالثَّبَاتِ Sabırlı ve sebatlı *(Neye karşı?)* عَلَى الشَّدَائِدِ Zorluklara karşı *(Kimden azim sahibi?)* مِنَ الرُّسُلِ **Peygamberlerden** *(Öyle peygamberler ki,)* قَبْلَكَ Senden önce gelen فَتَكُونَ Ki olasın *(Ne olasın?)* ذَا عَزْمٍ Azim sahibi وَمِنْ 'Min' ise *(Nedir?)* لِلْبَيَانِ Beyan içindir فَكُلُّهُمْ Dolayısıyla onların tamamı *(Nedir?)* ذَوُو عَزْمٍ Azim sahipleridir وَقِيلَ Ve denildi ki *(Ne denildi?)* لِلتَّبْعِيضِ 'Min' teb'îz içindir فَلَيْسَ مِنْهُمْ Dolayısıyla onlardan değildir *(Kim?)* آدَمُ Âdem *(Niçin?)* لِقَوْلِهِ تَعَالَى Yüce olan Allah buyurduğu için *(Ne buyurduğu için?)* وَلَمْ نَجِدْ *'Ve biz bulamadık (Kimde?)* لَهُ *Onda (Ne bulamadık?)* عَزْمًا *Bir azim' (Daha kim onlardan değildir?)* وَلَا يُونُسَ Yunus da değildir *(Niçin?)* لِقَوْلِهِ تَعَالَى Yüce olan Allah buyurduğu için *(Ne buyurduğu için?)* وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ *'Balık sahibi gibi olma'* وَلَا تَسْتَعْجِلْ **Ve acele etme** *(Kim hakkında?)* لَهُمْ **Onlar hakkında** لِقَوْمِكَ Kavmin hakkında *(Neye acele etme?)* نُزُولَ الْعَذَابِ Azabın gelmesine *(Kime?)* بِهِمْ Onlara قِيلَ Denildi ki *(Ne denildi?)* كَأَنَّهُ Sanki peygamberimiz ضَجِرَ Rahatsız oldu *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan فَأَحَبَّ Ve istedi *(Neyi?)* نُزُولَ الْعَذَابِ Azabın gelmesini *(Kime?)* بِهِمْ Onlara فَأُمِرَ Ve böylelikle emrolundu *(Ne ile?)* بِالصَّبْرِ Sabretmekle وَتَرْكِ الْاِسْتِعْجَالِ Ve hemen istemesini bırakmakla *(Neyi?)* لِلْعَذَابِ Azabı فَإِنَّهُ Çünkü gerçekten azap *(Nedir?)* نَازِلٌ İnecektir *(Kime?)* بِهِمْ Onlara كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** يَوْمَ يَرَوْنَ **Gördükleri gün** *(Neyi?)* مَا يُوعَدُونَ **Kendilerine vaat edilen** مِنَ الْعَذَابِ Azabı *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette لَا مَحَالَةَ Şüphesiz لِطُولِهِ O günün uzunluğundan dolayı لَمْ يَلْبَثُوا **Kalmadılar** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Neye göre?)* فِي ظَنِّهِمْ Zanlarına göre إِلَّا **Ancak (kaldılar)** *(Ne kadar?)* سَاعَةً **Bir saat** *(Neden?)* مِنْ نَهَارٍ **Gündüzden** هَذَا الْقُرْآنُ Bu Kuran *(Nedir?)* بَلَاغٌ **Bir bildiridir** تَبْلِيغٌ Duyurudur *(Kimden?)* مِنَ اللَّهِ Allah'tan *(Kime?)* إِلَيْكُمْ Size فَهَلْ أَيْ لَا يُهْلَكُ **Helak edilir mi?** (Yani, helak edilmez) *(Ne zaman?)* عِنْدَ رُؤْيَةِ الْعَذَابِ Azabı gördüğünde إِلَّا **Ancak (helak edilir)** *(Kim?)* الْقَوْمُ **Halk** *(Öyle halk ki,)* الْفَاسِقُونَ **Fasık olan** أَيِ الْكَافِرُونَ Yani, kâfir olan.



سُورَةُ الْقِتَالِ

﴿مَدَنِيَّةٌ اِلَّا وَكَاَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَلْآيَةَ اَوْ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ ثَمَانٍ اَوْ تِسْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اَلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ ﴿وَصَدُّوا﴾ غَيْرَهُمْ ﴿عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ أَيِ الْإِيمَانِ ﴿اَضَلَّ﴾ أَحْبَطَ ﴿اَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾﴾ كَإِطْعَامِ الطَّعَامِ وَصِلَةِ الْأَرْحَامِ فَلَا يَرَوْنَ لَهَا فِي الْآخِرَةِ ثَوَابًا وَيُجْزَوْنَ بِهَا فِي الدُّنْيَا مِنْ فَضْلِهِ تَعَالَى ﴿وَالَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ أَيِ الْأَنْصَارُ وَغَيْرُهُمْ ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاٰمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلٰى مُحَمَّدٍ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ﴾ غَفَرَ لَهُمْ ﴿سَيِّئَاتِهِمْ وَاَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾﴾ أَيْ حَالَهُمْ فَلَا يَعْصُونَهُ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ إِضْلَالُ الْأَعْمَالِ وَتَكْفِيرُ السَّيِّئَاتِ ﴿بِاَنَّ﴾ بِسَبَبِ أَنَّ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ الشَّيْطَانَ ﴿وَاَنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ﴾ الْقُرْآنَ ﴿مِنْ رَبِّهِمْ كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلَ ذٰلِكَ الْبَيَانِ ﴿يَضْرِبُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ اَمْثَالَهُمْ ﴿٣﴾﴾ يُبَيِّنُ أَحْوَالَهُمْ أَيْ فَالْكَافِرُ يَحْبَطُ عَمَلُهُ وَالْمُؤْمِنُ يُغْفَرُ زَلَلُهُ ﴿فَاِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ مَصْدَرٌ بَدَلٌ مِنَ اللَّفْظِ بِفِعْلِهِ أَيْ فَاضْرِبُوا رِقَابَهُمْ أَيِ اقْتُلُوهُمْ وَعُبِّرَ بِضَرْبِ الرِّقَابِ لِأَنَّ الْغَالِبَ فِي الْقَتْلِ أَنْ يَكُونَ بِضَرْبِ الرَّقَبَةِ ﴿حَتّٰى اِذَآ اَثْخَنْتُمُوهُمْ﴾ أَكْثَرْتُمْ فِيهِمُ الْقَتْلَ ﴿فَشُدُّوا﴾ أَيْ فَأَمْسِكُوا عَنْهُمْ وَاْسِرُوهُمْ وَشُدُّوا ﴿الْوَثَاقَ﴾ مَا يُوثَقُ بِهِ الْاَسْرٰى ﴿فَاِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ مَصْدَرٌ بَدَلٌ مِنَ اللَّفْظِ بِفِعْلِهِ

أَيْ تَمُنُّونَ عَلَيْهِمْ بِإِطْلَاقِهِمْ مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ ﴿وَإِمَّا فِدَآءً﴾ أَيْ تُفَادُونَهُمْ بِمَالٍ أَوْ أَسْرَى مُسْلِمِينَ ﴿حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ﴾ أَيْ أَهْلُهَا ﴿أَوْزَارَهَا﴾ أَثْقَالَهَا مِنَ السِّلَاحِ وَغَيْرِهِ بِأَنْ يَسْلِمَ الْكُفَّارُ أَوْ يَدْخُلُوا فِي الْعَهْدِ وَهٰذِهِ غَايَةٌ لِلْقَتْلِ وَالْأَسْرِ ﴿ذٰلِكَ﴾ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ أَيِ الْأَمْرُ فِيهِمْ مَا ذُكِرَ ﴿وَلَوْ يَشَآءُ اللهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ بِغَيْرِ قِتَالٍ ﴿وَلٰكِنْ﴾ أَمَرَكُمْ بِهِ ﴿لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ﴾ مِنْهُمْ فِي الْقِتَالِ فَيَصِيرُ مَنْ قُتِلَ مِنْكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ وَمِنْهُمْ إِلَى النَّارِ ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ قَاتَلُوا الْآيَةَ نَزَلَتْ يَوْمَ أُحُدٍ وَقَدْ فَشَا فِي الْمُسْلِمِينَ الْقَتْلُ وَالْجِرَاحَاتُ ﴿فِي سَبِيلِ اللهِ فَلَنْ يُضِلَّ﴾ يُحْبِطَ ﴿أَعْمَالَهُمْ ۝٤﴾ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَى مَا يَنْفَعُهُمْ ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ۝٥﴾ حَالَهُمْ فِيهِمَا وَمَا فِي الدُّنْيَا لِمَنْ لَمْ يُقْتَلْ وَأُدْرِجُوا فِي قُتِلُوا تَغْلِيبًا ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا﴾ بَيَّنَهَا ﴿لَهُمْ ۝٦﴾ فَيَهْتَدُونَ إِلَى مَسَاكِنِهِمْ مِنْهَا وَأَزْوَاجِهِمْ وَخُدَّامِهِمْ مِنْ غَيْرِ اسْتِدْلَالٍ ﴿يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللهَ﴾ أَيْ دِينَهُ وَرَسُولَهُ ﴿يَنْصُرْكُمْ﴾ عَلَى عَدُوِّكُمْ ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ۝٧﴾ يُثَبِّتْكُمْ فِي الْمُعْتَرَكِ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ تَعْسًا يَدُلُّ عَلَيْهِ ﴿فَتَعْسًا لَهُمْ﴾ أَيْ هَلَاكًا وَخَيْبَةً مِنَ اللهِ ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ۝٨﴾ عَطْفٌ عَلَى تَعْسًا ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيِ التَّعْسُ وَالْإِضْلَالُ ﴿بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَآ أَنْزَلَ اللهُ﴾ مِنَ الْقُرْآنِ الْمُشْتَمِلِ عَلَى التَّكَالِيفِ ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝٩﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللهُ عَلَيْهِمْ﴾ أَهْلَكَ أَنْفُسَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ۝١٠﴾ أَيْ أَمْثَالُ عَاقِبَةِ مَنْ قَبْلَهُمْ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ وَقَهْرُ الْكَافِرِينَ ﴿بِأَنَّ اللهَ مَوْلَى﴾ وَلِيُّ وَنَاصِرُ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ۝١١﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

47- Kıtâl Sûresi

On üçüncü ayet dışında Medine'de inmiştir.

Veya Mekke'de inmiştir.

Otuz sekiz veya otuz dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Mekke halkından **inkâr edenlerin ve** diğer insanları **Allah yolundan** imandan **alıkoyanların** yemek yedirmek akrabayı ziyaret gibi **amellerini Allah iptal,** heba **etmiştir.** Ahirette bunların sevabını göremezler. O amellerinin karşılığını dünyada Allah'ın fazl-ı kereminden alırlar.

2. Ensar ve diğerleri gibi **iman edip salih amel işleyenlerin, Rableri tarafından hak olarak Muhammed'e indirilene inananların Allah, günahlarını örtmüş** mağfiret etmiş **ve hallerini düzeltmiştir.** Bu sebeple Allah'a asi olmazlar.

3. **Bu** (kâfirlerin) amellerinin boşa çıkarılması ve (inananların) günahlarının örtülmesi **inkâr edenlerin bâtıla** şeytana **uymaları, inananların da Rablerinden gelen hakka** Kuran'a **uymaları** sebebiyle**dir. İşte böylece** tıpkı bu açıklama gibi **Allah, insanlara misallerini verir,** hallerini beyan eder. Yani, kâfirin ameli heba edilir, müminin günahları da affedilir.

4. **İnkâr edenlerle karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun.**[1] Onları öldürün. **Ve nihayet onları iyice zayıf düşürdüğünüz** onların çoğunu öldürdüğünüz**de** onlardan elinizi çekip onları esir alın ve tutsaklara takılan **bağı sıkıca bağlayın. Bundan sonrada ya iyilik olarak**[2] hiçbir şey almadan serbest bırakıp onlara ihsanda bulunarak **veya** mal yahut Müslüman esirlere **fidye karşılığı salıverin. Ta ki, savaş** edenler **ağırlıklarını** silah ve diğer teçhizatını Müslüman olmak veya anlaşma yapmak suretiyle **bırakıncaya kadar** (onları öldürün ve esir alın.) Onlar hakkındaki emir **budur.**[3] **Allah dileseydi, onlardan** savaşsız **intikam alırdı. Fakat sizin bir kısmınızı** onlardan **bir kısmıyla** savaşta **sınamak** ve böylece sizden öldürülenler cennette, onlardan öldürülenler de cehenneme gitmesi **için** bunu size emretti**. Allah yolunda öldürülenler**[4] **ise,** bu ayet Uhud günü inmiştir. O gün Müslümanlarda çok sayıda ölü ve yaralı vardı. **Allah onların amellerini iptal,** heba **etmez.**

5. **Allah onları** dünya ve ahirette kendilerine faydalı olan şeye **erdirecek ve durumlarını** hallerini her iki tarafta **düzeltecektir.** Dünyadaki şeyler öldürülmeyenler içindir.[5]

6. **Ve de onları, kendilerine tarif ettiği** açıkladığı **cennete koyacaktır.** Onlar da hiç göstermeye gerek kalmadan kendi evlerine, eşlerine ve hizmetçilerine varacaklardır.

7. **Ey iman edenler! Eğer Allah'a** onun dinine ve peygamberine **yardım ederseniz, o da size** düşmanınıza karşı **yardım eder, ayaklarınızı sabit kılar.** Size savaşta direnç verir.

8. Mekke halkından **inkâr edenler ise,**[6] **artık** Allah tarafından **helak** ve hüsran **onlaradır. Ve Allah onların amellerini iptal etmiştir.**

---

[1] فَضَرْبَ الرِّقَابِ terkibindeki ضَرْبَ kelimesi kendi fiilinin telaffuzu yerine gelmiş bir mastardır. Aslı فَاضْرِبُوا رِقَابَهُمْ şeklinde olup öldürün anlamındadır. "Boyunlarını vurun" tabirinin kullanılması, öldürmenin genellikle boyna vurularak yapılması sebebiyledir.

[2] مَنًّا kelimesi de kendi fiilinin telaffuzu yerine gelmiş bir mastardır.

[3] ذَٰلِكَ kelimesi hazfedilmiş bir mübtedanın haberidir.

[4] قُتِلُوا fiili diğer bir kıraatte قَاتَلُوا şeklinde okunur.

[5] Sağ kalanlar tağlip kaidesi gereği قُتِلُوا fiilinin fertleri arasında dahil edilmiştir.

[6] وَالَّذِينَ kelimesi mübteda olup haberi تَعْسًا fiil cümlesidir. Bu fiile تَعْسًا mastarı delalet etmektedir.

9. **Bu** helak ve amellerin iptali **Allah'ın indirdiği** ve hükümler içeren Kuranı **beğenmemeleri sebebiyledir. Allah da onların amellerini iptal etmiştir.**

10. **Yeryüzünde gezip de kendilerinden öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görmediler mi? Allah onları yerle bir etti.** Onları, çocuklarını ve mallarını helak etti. **Kâfirlere de bunun** kendilerinden öncekilere ait akıbetin **benzeri vardır.**

11. **Bu,** müminlere yapılan yardım ve kâfirlerin kahredilmesi **Allah'ın, inananların sahibi** velisi ve yardımcısı **olması ve kâfirlerin sahibinin olmaması sebebiyledir.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْقِتَالِ -﴿٤٧﴾

47- Kıtâl Sûresi

Medine'de inmiştir مَدَنِيَّةٌ **Ancak şu (on üçüncü) ayet hariç** إِلَّا وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ اَلْآيَةَ **Veya Mekke'de inmiştir** أَوْ مَكِّيَّةٌ **Ve bu süre** وَهِيَ ثَمَانٍ أَوْ تِسْعٌ وَثَلَاثُونَ آيَةً **Otuz sekiz veya otuz dokuz ayettir.**

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **O kimseler ki** اَلَّذِينَ **İnkâr ettiler** كَفَرُوا *(Kimlerden?)* مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ Mekke halkından *(Daha?)* **Ve alıkoydular** وَصَدُّوا *(Kimi?)* غَيْرَهُمْ Başkalarını *(Neden?)* **عَنْ سَبِيلِ اللهِ Allah'ın yolundan** أَيِ الْإِيمَانِ Yani, imandan **Boşa çıkarır** أَضَلَّ أَحْبَطَ İptal eder *(Neyi?)* **Onların amellerini** أَعْمَالَهُمْ *(Ne gibi amellerini?)* كَإِطْعَامِ الطَّعَامِ Yemek yedirmek gibi *(Daha?)* وَصِلَةِ الْأَرْحَامِ Akrabaları ziyaret gibi فَلَا يَرَوْنَ لَهَا Onlar için göremez *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne göremez?)* ثَوَابًا Bir sevap وَيُجْزَوْنَ بِهَا Onların karşılığı verilir *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Neden?)* مِنْ فَضْلِهِ تَعَالَى O yücenin lütfünden.

2. **Ve o kimseler ki** وَالَّذِينَ **İman ettiler** آمَنُوا أَيِ الْأَنْصَارُ وَغَيْرُهُمْ Yani, Ensâr ve onlardan başkaları *(Daha?)* **Ve işlediler** وَعَمِلُوا **Salih amelleri** الصَّالِحَاتِ *(Daha?)* **Ve iman ettiler** وَآمَنُوا *(Neye?)* **O şeylere ki** بِمَا نُزِّلَ **İndirildi** *(Kime?)* **Muhammed üzerine** عَلَى مُحَمَّدٍ أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'a وَهُوَ **Ve O** *(Nedir?)* **Haktır** الْحَقُّ *(Kimden?)* مِنْ رَبِّهِمْ **Rablerinden** كَفَّرَ **Örter** *(Kimden?)* **Onlardan** عَنْهُمْ غَفَرَ لَهُمْ Onlar için bağışlar *(Neyi?)* **Günahlarını** سَيِّئَاتِهِمْ *(Daha?)* **Ve düzeltir** وَأَصْلَحَ *(Neyi?)* **Onların durumlarını** بَالَهُمْ أَيْ حَالَهُمْ Yani, hallerini فَلَا يَعْصُونَهُ Ona isyan etmezler.

3. ذٰلِكَ **Bu** أَيْ إِضْلَالُ الْأَعْمَالِ Yani, amelleri boşa çıkarmak *(Daha?)* وَتَكْفِيرُ السَّيِّئَاتِ Ve günahları örtmek *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّ الَّذِينَ -بِسَبَبِ أَنَّ- Şu sebepledir; **Muhakkak o kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** اتَّبَعُوا **Tabi oldular** *(Neye?)* الْبَاطِلَ **Batıla** الشَّيْطَانَ Şeytan'a وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا **İman edenler ise** اتَّبَعُوا **Tabi oldular** *(Neye?)* الْحَقَّ **Hakka** الْقُرْآنَ Kuran'a *(Ne olduğu halde?)* مِنْ رَبِّهِمْ **Rablerinden olduğu halde** كَذٰلِكَ **İşte böyle** أَيْ مِثْلَ ذٰلِكَ الْبَيَانِ Yani, bu açıklama gibi يَضْرِبُ **Anlatır** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* لِلنَّاسِ **İnsanlara** *(Neyi?)* أَمْثَالَهُمْ **Misallerini** يُبَيِّنُ أَحْوَالَهُمْ Onların durumlarını açıklar وَالْمُؤْمِنُ يُغْفَرُ زَلَلُهُ أَيْ فَالْكَافِرُ يُحْبَطُ عَمَلُهُ Yani; kafirin ameli yok edilir Müminin ise günahları affolunur.

4. فَإِذَا لَقِيتُمُ **Karşılaştığınız zaman** *(Kimlerle?)* الَّذِينَ **O kimselerle ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** فَضَرْبَ الرِّقَابِ **Boyunlarını vurmakla vurun** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Meful-u mutlaktır بَدَلٌ مِنَ اللَّفْظِ بِفِعْلِهِ Kendi lafzından olan fiilinin yerine getirilmiştir أَيْ فَاضْرِبُوا رِقَابَهُمْ Yani, boyunlarını vurun وَعُبِّرَ بِضَرْبِ الرِّقَابِ أَيِ اقْتُلُوهُمْ Yani, onları öldürün Boyunları vurmakla tabir edildi *(Niçin?)* لِأَنَّ الْغَالِبَ فِي الْقَتْلِ Öldürmede genel olan *(Nedir?)* أَنْ يَكُونَ بِضَرْبِ الرَّقَبَةِ Boynu vurmakla olmasıdır حَتّٰى إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ **Ta ki onları iyice zayıf düşürdüğünüzde** أَكْثَرْتُمْ فِيهِمْ Onlarda çoğalttığınızda *(Neyi?)* الْقَتْلَ Öldürmeyi فَشُدُّوا **Bağlayın** أَيْ فَأَمْسِكُوا عَنْهُمْ Onlardan elinizi çekin وَأْسِرُوهُمْ Ve onları esir edin وَشُدُّوا Ve bağlayın *(Neyi?)* الْوَثَاقَ **Bağı** *(O nedir?)* مَا يُوثَقُ بِهِ الْأَسْرٰى Esirlerin bağlandığı iptir فَإِمَّا مَنًّا **Ya karşılıksız salmakla salın** *(Ne zaman?)* بَعْدُ **Daha sonra** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Meful-u mutlaktır بَدَلٌ مِنَ اللَّفْظِ بِفِعْلِهِ Kendi lafzından olan fiilinin yerine getirilmiştir أَيْ تَمُنُّونَ عَلَيْهِمْ Yani, onlara iyilik edin *(Ne ile?)* بِإِطْلَاقِهِمْ مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ Hiçbir karşılığı olmadan onları salmakla وَإِمَّا **Ya da** فِدَاءً **Fidye karşılığı salmakla salın** أَيْ تُفَادُونَهُمْ بِمَالٍ Yani, onlardan mal ile fidye alın أَوْ أَسْرٰى مُسْلِمِينَ Veya Müslüman esirlere karşılık bırakın حَتّٰى تَضَعَ **Atıncaya kadar** *(Ne?)* الْحَرْبُ **Savaş** أَيْ أَهْلُهَا Yani, onun ehli *(Neyi?)* أَوْزَارَهَا **Yüklerini** أَثْقَالَهَا Ağırlıklarını *(Neden?)* مِنَ السِّلَاحِ وَغَيْرِهِ Silah ve başka şeylerden *(Ne ile?)* بِأَنْ يَسْلِمَ الْكُفَّارُ Kâfirlerin Müslüman olmasıyla أَوْ يَدْخُلُوا فِي الْعَهْدِ Veya anlaşmaya girmeleriyle وَهٰذِهِ Bu *(Nedir?)* غَايَةٌ لِلْقَتْلِ وَالْأَسْرِ Öldürme ve esir alma işleri için gayedir ذٰلِكَ **Budur** *(Bu kelime nedir?)* خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ Mukadder bir mübtedanın haberidir أَيِ الْأَمْرُ فِيهِمْ مَا ذُكِرَ Yani, onlar hakkındaki emir zikredilen şeylerdir وَلَوْ يَشَاءُ **Şayet** اللهُ **Allah** *(Kim?)* لَانْتَصَرَ **Elbette intikam alırdı** *(Kimden?)* **Dileseydi**

مِنْهُمْ **Onlardan** *(Ne olmadan?)* بِغَيْرِ قِتَالٍ Savaş olmadan وَلٰكِنْ **Fakat** أَمَرَكُمْ Size emretti *(Neyi?)* بِهِ Onu *(Niçin?)* لِيَبْلُوَ **Denemek için** *(Kimi?)* بَعْضَكُمْ **Bazınızı** *(Kimle?)* بِبَعْضٍ **Bazısıyla** *(Kimlerden olan?)* مِنْهُمْ Onlardan *(Nerede?)* فِي الْقِتَالِ Savaşta فَيَصِيرُ مَنْ قُتِلَ مِنْكُمْ Ve sizden öldürülen gider *(Nereye?)* إِلَى الْجَنَّةِ Cennete وَمِنْهُمْ إِلَى النَّارِ Onlardan da ateşe وَالَّذِينَ **O kimseler ki** قُتِلُوا **Öldürülüyorlar** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Nasıl okunmuştur?)* قَاتِلُوا / قَاتِلُوا şeklinde نَزَلَتْ الْآيَةَ Ayet indi. *(Ne zaman?)* يَوْمَ أُحُدٍ Uhud gününde وَقَدْ فَشَا فِي الْمُسْلِمِينَ Müslümanlarda çoğalmıştı الْقَتْلُ وَالْجِرَاحَاتُ Ölü ve yaralılar *(Nerede öldürülüyorlar?)* فِي سَبِيلِ اللهِ **Allah'ın yolunda** فَلَنْ يُضِلَّ **Elbette boşa çıkarmayacak** يُحْبِطَ Heder etmeyecek *(Neyi?)* أَعْمَالَهُمْ **Onların amellerini.**

5. سَيَهْدِيهِمْ **Onları erdirecek** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ Dünya ve Ahirette *(Neye erdirecek?)* إِلَى مَا يَنْفَعُهُمْ Onlara fayda verecek şeylere *(Daha?)* وَيُصْلِحُ **Ve düzeltecek** *(Neyi?)* بَالَهُمْ **Durumlarını** حَالَهُمْ Durumlarını *(Nerede?)* فِيهِمَا Dünya ve Ahirette *(Daha?)* وَمَا فِي الدُّنْيَا Dünyada olan şeyler *(Kim içindir?)* لِمَنْ لَمْ يُقْتَلْ Öldürülmeyenler içindir وَأُدْرِجُوا Öldürülmeyenler girdirilmişlerdir *(Nereye?)* فِي قُتِلُوا 'Kutilû' kapsamına *(Niçin?)* تَغْلِيبًا Tağlip kaidesiyle.

6. وَيُدْخِلُهُمُ **Onları koyar** *(Neye?)* الْجَنَّةَ **Cennete** *(Öyle cennet ki,)* عَرَّفَهَا **Onu tarif etti** بَيَّنَهَا Açıkladı *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** فَيَهْتَدُونَ إِلَى مَسَاكِنِهِمْ Ve meskenlerine ulaşırlar *(O meskenler neden olduğu halde?)* مِنْهَا Cennetten *(Daha neye ulaşırlar?)* وَأَزْوَاجِهِمْ وَخُدَّمِهِمْ Eşlerine ve hizmetçilerine *(Ne olmadan?)* مِنْ غَيْرِ اسْتِدْلَالٍ Yol gösterme olmadan.

7. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey o kişiler ki** آمَنُوا **İman ettiler** إِنْ **Şayet** تَنْصُرُوا **Yardım ederseniz** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** أَيْ دِينَهُ Yani, onun dinine *(Daha Kime?)* وَرَسُولَهُ Ve peygamberine يَنْصُرْكُمْ **Size yardım eder** *(Kime karşı?)* عَلَى عَدُوِّكُمْ Düşmanlarınıza karşı *(Daha ne yapar?)* وَيُثَبِّتْ **Sabit tutar** *(Neyi?)* أَقْدَامَكُمْ **Ayaklarınızı** يُثَبِّتْكُمْ Size sebat verir *(Nerede?)* فِي الْمُعْتَرَكِ Savaşta.

8. وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr etiler** *(O kimseler ne olduğu halde?)* مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ Mekke halkından *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi ise *(Nedir?)* تَعِسُوا 'Teisû' cümlesidir يَدُلُّ عَلَيْهِ Ona delalet eder *(Şu :)* فَتَعْسًا لَهُمْ **Yıkım onlaradır** أَيْ هَلَاكًا وَخَيْبَةً Yani, helak ve hüsranlık *(Kimden?)* مِنَ اللهِ Allah'tan وَأَضَلَّ **Ve boşa çıkartmıştır** *(Neyi?)* أَعْمَالَهُمْ **Onların amellerini** *(Bu kelime nedir?)* عَطْفٌ عَلَى تَعِسُوا 'Teisû' üzerine atıftır.

9. ذٰلِكَ أَيِ التَّعْسُ وَالْإِضْلَالُ **Bu** yıkım ve boşa çıkartma *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّهُمْ **Çünkü onlar** كَرِهُوا **Beğenmediler** *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** أَنْزَلَ **İndirdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neden?)* مِنَ الْقُرْآنِ الْمُشْتَمِلِ عَلَى التَّكَالِيفِ Sorumluluklar içeren Kuran'dan فَأَحْبَطَ **Ve iptal etti** *(Neyi?)* أَعْمَالَهُمْ **Onların amellerini.**

10. أَفَلَمْ يَسِيرُوا **Gezmediler mi?** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde** فَيَنْظُرُوا **Görsünler** *(Neyi?)* كَيْفَ **Nasıl** كَانَ **Oldu** *(Ne?)* عَاقِبَةُ الَّذِينَ **O kimselerin akıbeti ki** مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan öncedir** دَمَّرَ **Helak yağdırdı** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** أَهْلَكَ أَنْفُسَهُمْ Onları helak etti *(Daha?)* وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ Çocuklarını ve mallarını أَيْ أَمْثَالُ عَاقِبَةِ مَنْ **Onun gibisi** أَمْثَالُهَا **Kâfirler için de vardır** *(Ne vardır?)* وَلِلْكَافِرِينَ Yani, o kişilerin akıbeti gibi ki قَبْلَهُمْ Onlardan öncedir.

11. ذٰلِكَ **Bu** أَيْ نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ Yani, iman edenlere yardım etmek *(Daha?)* وَقَهْرُ الْكَافِرِينَ Kâfirleri de kahretmek *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّ اللهَ **Çünkü Allah** *(Nedir?)* مَوْلَى -وَلِيُّ وَنَاصِرُ- الَّذِينَ **O kimselerin sahibi**, dostu ve yardımcısı**dır ki** آمَنُوا **İman ettiler** وَأَنَّ الْكَافِرِينَ **Muhakkak kâfirler** لَا مَوْلَى **Sahip yoktur** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için.**

﴿إِنَّ اللهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿وَيَاْكُلُونَ كَمَا تَاْكُلُ الْاَنْعَامُ﴾ أَيْ لَيْسَ لَهُمْ هِمَّةٌ إِلَّا بُطُونُهُمْ وَفُرُوجُهُمْ وَلَا يَلْتَفِتُونَ إِلَى الْآخِرَةِ ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾﴾ أَيْ مَنْزِلٌ وَمَقَامٌ وَمَصِيرٌ ﴿وَكَاَيِّنْ﴾ وَكَمْ ﴿مِنْ قَرْيَةٍ﴾ أُرِيدَ بِهَا أَهْلُهَا ﴿هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ﴾ أَهْلِ مَكَّةَ ﴿الَّتِي اَخْرَجَتْكَ﴾ رُوعِيَ لَفْظُ قَرْيَةٍ ﴿اَهْلَكْنَاهُمْ﴾ رُوعِيَ مَعْنَى قَرْيَةِ الْأُولَى ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾﴾ مِنْ إِهْلَاكِنَا ﴿اَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ﴾ حُجَّةٍ وَبُرْهَانٍ ﴿مِنْ رَبِّهٖ﴾ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿كَمَنْ زُيِّنَ لَهٗ سُوْٓءُ عَمَلِهٖ﴾ فَرَآهُ حَسَنًا وَهُمْ كُفَّارُ مَكَّةَ ﴿وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾﴾ فِي عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ أَيْ لَا مُمَاثَلَةَ بَيْنَهُمَا ﴿مَثَلُ﴾ أَيْ صِفَةُ ﴿الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ الْمُشْتَرَكَةُ بَيْنَ دَاخِلِيهَا مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ ﴿فِيهَآ اَنْهَارٌ مِنْ مَّآءٍ غَيْرِ اٰسِنٍ﴾ بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ كَضَارِبٍ وَحَذِرٍ أَيْ غَيْرِ مُتَغَيِّرٍ بِخِلَافِ مَاءِ الدُّنْيَا فَيَتَغَيَّرُ بِعَارِضٍ ﴿وَاَنْهَارٌ مِنْ لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهٗ﴾ بِخِلَافِ لَبَنِ الدُّنْيَا لِخُرُوجِهِ مِنَ الضُّرُوعِ ﴿وَاَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ﴾ لَذِيذَةٍ ﴿لِّلشّٰرِبِينَ﴾ بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا كَرِيهَةٌ عِنْدَ الشُّرْبِ ﴿وَاَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى﴾ بِخِلَافِ عَسَلِ الدُّنْيَا فَإِنَّهُ بِخُرُوجِهِ مِنْ بَطْنِ النَّحْلِ يُخَالِطُ الشَّمْعَ وَغَيْرَهُ ﴿وَلَهُمْ فِيهَا﴾ أَصْنَافٌ ﴿مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ﴾ فَهُوَ رَاضٍ عَنْهُمْ مَعَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِمْ بِمَا ذُكِرَ بِخِلَافِ سَيِّدِ الْعَبِيدِ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّهُ قَدْ يَكُونُ مَعَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِمْ سَاخِطًا عَلَيْهِمْ ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ أَيْ أَمَنْ هُوَ فِي هٰذَا النَّعِيمِ ﴿وَسُقُوا مَآءً حَمِيمًا﴾ أَيْ شَدِيدَ الْحَرَارَةِ ﴿فَقَطَّعَ اَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾﴾ أَيْ مَصَارِينَهُمْ فَخَرَجَتْ مِنْ أَدْبَارِهِمْ وَهُوَ جَمْعُ مِعًى بِالْقَصْرِ وَأَلِفُهُ عَنْ يَاءٍ لِقَوْلِهِمْ مِعَيَانٍ ﴿وَمِنْهُمْ﴾ أَيِ الْكُفَّارِ ﴿مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ﴾ فِي خُطْبَةِ الْجُمُعَةِ وَهُمُ الْمُنَافِقُونَ ﴿حَتّٰٓى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ اُوْتُوا الْعِلْمَ﴾ لِعُلَمَاءِ الصَّحَابَةِ مِنْهُمُ ابْنُ مَسْعُودٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ اسْتِهْزَاءً وَسُخْرِيَّةً ﴿مَاذَا قَالَ اٰنِفًا﴾ بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ أَيِ السَّاعَةَ أَيْ لَا نَرْجِعُ إِلَيْهِ ﴿اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ﴾ بِالْكُفْرِ ﴿وَاتَّبَعُوٓا اَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾﴾ فِي النِّفَاقِ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿زَادَهُمْ﴾ اللهُ ﴿هُدًى وَّاٰتٰىهُمْ تَقْوٰىهُمْ ﴿١٧﴾﴾ أَلْهَمَهُمْ مَا يَتَّقُونَ بِهِ النَّارَ ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ﴾ مَا يَنْتَظِرُونَ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ ﴿اِلَّا السَّاعَةَ اَنْ تَاْتِيَهُمْ﴾ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنَ السَّاعَةِ أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ ﴿بَغْتَةً﴾ فُجَاءَةً ﴿فَقَدْ جَآءَ اَشْرَاطُهَا﴾ عَلَامَاتُهَا مِنْهَا بِعْثَةُ النَّبِيِّ ﷺ وَانْشِقَاقُ الْقَمَرِ وَالدُّخَانُ ﴿فَاَنّٰى لَهُمْ اِذَا جَآءَتْهُمْ﴾ السَّاعَةُ ﴿ذِكْرٰىهُمْ ﴿١٨﴾﴾ تَذَكُّرُهُمْ أَيْ

لَا يَنْفَعُهُمْ ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّا اللهُ﴾ أَيْ دُمْ يَا مُحَمَّدُ عَلَى عِلْمِكَ بِذٰلِكَ النَّافِعِ فِي الْقِيَامَةِ ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ لِأَجْلِهِ قِيلَ لَهُ ذٰلِكَ مَعَ عِصْمَتِهِ لِتَسُنَّ بِهِ أُمَّتُهُ وَقَدْ فَعَلَهُ قَالَ ﷺ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ فِيهِ إِكْرَامٌ لَهُمْ بِأَمْرِ نَبِيِّهِمْ بِالْاِسْتِغْفَارِ لَهُمْ ﴿وَاللهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ﴾ مُتَصَرَّفَكُمْ لِأَشْغَالِكُمْ فِي النَّهَارِ ﴿وَمَثْوٰيكُمْ ﴿١٩﴾﴾ مَأْوَاكُمْ إِلَى مَضَاجِعِكُمْ بِاللَّيْلِ أَيْ هُوَ عَالِمٌ بِجَمِيعِ أَحْوَالِكُمْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْهَا فَاحْذَرُوهُ وَالْخِطَابُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَغَيْرِهِمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

12. **Şüphesiz Allah, inanıp salih amel işleyenleri, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar. İnkâr edenler ise** dünyada **faydalanır ve hayvanların yediği gibi yerler.** Onların yemek ve cinsel ilişkiden başka bir derdi yoktur. Onlar ahirete değer vermezler. **Onların** barınağı, ikamet edecekleri ve varacakları **yeri ateştir.**

13. **Seni sürüp çıkaran memleketin**[1] Mekke'nin halkın**dan daha kuvvetli nice memleketler** halkını **helak ettik;** bizim helak etmemize karşı **onlara bir yardım eden de yoktu.**

14. **Rabbinden apaçık bir delil** hüccet ve burhan **üzere olan** mümin **kimse, hiç çirkin ameli kendisine süslenen** bu sebeple onu güzel gören **ve** putlara ibadet hususunda **heveslerine uyan kimse** Mekke kâfirleri **gibi olur mu?** Bunlar arasında hiçbir benzerlik yoktur.

15. **Muttakîlere vaat edilen cennetin** oraya girenler hakkındaki ortak **hali** sıfatı**; içinde bozulmayan**[2] değişmeyen **su ırmakları,** dünyanın suyu böyle değildir; çünkü o bir takım etkilerle değişir, **tadı değişmeyen süt ırmakları,** dünyadaki süt memeden çıktığı için böyle değildir, **içenlere lezzet veren şarap ırmakları** dünyadaki şarabın aksine, zira onun, içilirken kötü bir tadı vardır **ve süzme bal ırmakları vardır.** Dünyadaki bal ise arının karnından çıktıktan sonra peteğe karıştığı için böyle saf değildir. **Orada, onlar için meyvelerin her bir** çeşidi**, Rablerinden de mağfiret vardır.** Allah bu anlatılanlarla onlara ihsanda bulunmakla birlikte onlardan razıdır da; fakat dünyada kölelerin efendisi, onlara ihsan etmekle birlikte onlara kızgın da olabilir. Hiç bu nimet içinde olan kişi**, ateşte ebedi kalan ve bağırsakları**[3] iç organları **parçalay**ıp insanın arkasından çıkmasına sebep ol**an kaynar** çok sıcak **su içirilen kimseler gibi olur mu?**

---

[1] أَخْرَجَتْكَ الَّتِي terkibinde sıfatı olduğu ikinci قَرْيَة kelimesinin lafzına, أَهْلَكْنَا fiilinde ise ilk قَرْيَة kelimesinin manasına riayet edilmiştir.

[2] آسِن kelimesi ضَارِب gibi çekerek ve حَذِر gibi çekilmeden okunur.

[3] أَمْعَاء kelimesi elifi maksureyle okunan مِعًى lafzının çoğuludur. Bu kelimenin elifi ya harfinden dönmedir. Zira bu kelimenin tesniyesinde مِعَيَانِ denir.

16. **Onlardan,** Cuma hutbesinde **seni dinleyen** münafık**lar vardır. Ve nihayet senin yanından çıkınca kendilerine ilim verilmiş olan** İbni Abbas ve İbni Mesud gibi sahabe alim**lere** alay ve istihza ile **"Demin** az önce[1] **ne demişti?" diye sorarlar.** "Biz onun sözüne müracaat etmeyiz" derler. **İşte bunlar, Allah'ın kalplerini** küfürle **mühürlediği,** nifak hususunda **hevâlarına uyan kimselerdir.**

17. **Hidayete eren** mümin**ler ise,** Allah **onların hidayetlerini arttırır ve onlara takva verir.** Onlara, kendisiyle ateşten korunacakları şeyi ilham eder.

18. **Onlar,** Mekke kâfirleri **kıyamet gününün ansızın kendilerine gelmesinden[2] başka bir şey beklemiyorlar?** Zaten durum da bundan ibarettir. **Şüphesiz onun alametleri gelmiştir.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in gönderilmesi, ayın yarılması ve duman bunlardandır. Kıyamet **gelip çattığında öğüt almaları** hatırlamaları **nerede!** Bu onlara fayda vermez.

19. **Bilesin ki, Allah'tan başka ilah yoktur.** Yani, kıyamette fayda verecek olan bu bilginde daim ol. **Ve de hem kendi hem de mümin erkek ve kadınların günahları için mağfiret dile!** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) masum olduğu halde ümmetine örnek olması için kendisine böyle denilmiştir. Ve kendileri bunu yapıp şöyle buyurmuşlardır: *"Doğrusu ben, günde yüz defa Allah'tan mağfiret talep ediyorum."* Peygamber Efendimize, mümin erkek ve kadınlar için de mağfiret talep etmesinin emredilmesi, müminler için bir şereftir. **Allah,** gündüz işleriniz için **gezip dolaştığınız yeri de ikamet ettiğiniz** gece yataklarınıza girdiğiniz **yeri de bilir.** O bütün hallerinizi bilir. Hiçbir şey ondan gizli kalmaz. Bu sebeple ondan sakının.[3]

KELİME ANLAMI

12. **إِنَّ اللهَ Muhakkak Allah يُدْخِلُ Sokacak** *(Kimi?)* **الَّذِينَ O kimseleri ki اٰمَنُوا İman ettiler** *(Daha?)* **وَعَمِلُوا Ve işlediler** *(Neyi işlediler?)* **الصَّالِحَاتِ Salih amelleri** *(Nereye sokacak?)* **جَنَّاتٍ Cennetlere** *(Öyle cennetler ki,)* **تَجْرِي Akıyor** *(Nereden?)* **مِنْ تَحْتِهَا Onun altından** *(Ne akıyor?)* **الْأَنْهَارُ Nehirler وَالَّذِينَ O kimseler ki كَفَرُوا İnkâr ettiler يَتَمَتَّعُونَ Faydalanırlar** *(Nerede?)* **فِي الدُّنْيَا** Dünyada *(Daha?)* **وَيَأْكُلُونَ Ve yerler** *(Ne gibi?)* **كَمَا تَأْكُلُ Yediği gibi** *(Ne?)* **الْأَنْعَامُ Hayvanlar** أَيْ لَيْسَ لَهُمْ هِمَّةٌ Yani, onların arzusu yoktur إِلَّا بُطُونُهُمْ وَفُرُوجُهُمْ Ancak mideleri ve şehvetleri vardır وَلَا يَلْتَفِتُونَ إِلَى الْآخِرَةِ Ve Ahirete de ilgi göstermezler **وَالنَّارُ Ateş** *(Nedir?)* **مَثْوًى Yurttur** *(Kim için?)* **لَهُمْ Onlar için** أَيْ مَنْزِلٌ Yani, barınak *(Daha?)* وَمَقَامٌ Ve makamdır *(Daha?)* وَمَصِيرٌ Varılan yerdir.

---

[1] آنِفًا kelimesindeki hemze hem uzatılarak hem de uzatılmadan okunur.

[2] أَنْ تَأْتِيَهُمْ terkibi السَّاعَةَ kelimesinden bedel-i iştimaldir.

[3] وَاللهُ يَعْلَمُ cümlesindeki hitap hem müminlere hem de diğer insanlaradır.

13. أُرِيدَ بِهَا أَهْلُهَا Bu kelimeyle halkı kastedilmiştir وَكَأَيِّنْ وَكَمْ **Niceleri vardır** مِنْ قَرْيَةٍ **Karyelerden** *(Kimden?)* هِيَ **O** *(Öyle karyeler ki,)* أَشَدُّ **Daha şiddetlidir** *(Nedir?)* قُوَّةً **Kuvvet bakımından** *(Ne bakımdan?)* مِنْ قَرْيَتِكَ **Senin karyenden** أَهْلِ مَكَّةَ Mekke halkından الَّتِي **Öyle karyen ki** أَخْرَجَتْكَ **Seni çıkarttı** رُوعِيَ لَفْظُ قَرْيَةٍ 'Karyetin' kelimesinin lafzına riayet edilmiştir أَهْلَكْنَاهُمْ **Onları helak ettik** رُوعِيَ مَعْنَى قَرْيَةِ الْأُولَى Birinci 'Karyetin' kelimesinin manasına riayet edilmiştir فَلَا نَاصِرَ **Yardımcı yoktur** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Neden yardımcı?)* مِنْ إِهْلَاكِنَا Onları helak etmemizden.

14. أَفَمَنْ **O kimse olur mu hiç?** *(Öyle kimse ki,)* كَانَ **Oldu** *(Ne üzerine oldu?)* عَلَى بَيِّنَةٍ **Açık delil üzerine** حُجَّةٍ وَبُرْهَانٍ Hüccet ve kesin delil *(Öyle hüccet ki,)* مِنْ رَبِّهِ **Rabbinden olan** وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ Onlar müminlerdir *(Kim gibi olur mu?)* كَمَنْ **O kimse gibi ki** زُيِّنَ **Güzel göründü** *(Kime?)* لَهُ **Ona** *(Ne güzel göründü?)* سُوءُ عَمَلِهِ **Kötü ameli** فَرَآهُ Ve onu gördü *(Ne gördü?)* حَسَنًا Güzel gördü وَهُمْ كُفَّارُ مَكَّةَ Onlar Mekke kâfirleridir *(Daha?)* وَاتَّبَعُوا **Ve uydular** *(Neye?)* أَهْوَاءَهُمْ **Heveslerine** *(Ne konuda?)* فِي عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ Putlara tapma konusunda أَيْ لَا مُمَاثَلَةَ بَيْنَهُمَا Yani, aralarında hiçbir eşitlik söz konusu değildir.

15. مَثَلُ أَيْ صِفَةُ الْجَنَّةِ **Cennetin misali,** Yani, durumu الَّتِي **Öyle cennet ki** وُعِدَ **Vaad olundu** *(Kim?)* الْمُتَّقُونَ **Muttakiler** *(Öyle misal ki,)* الْمُشْتَرَكَةُ بَيْنَ دَاخِلِيهَا Ona girenler arasına ortak olan *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi ise şudur: *(Nedir cennetin misali?)* فِيهَا **Orada vardır** *(Ne vardır?)* أَنْهَارٌ **Nehirler** *(Öyle nehirler ki,)* مِنْ مَاءٍ **Sudan olan** *(Öyle su ki,)* غَيْرِ آسِنٍ **Bozulmayan** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ Med ve kasır ile *(Ne gibi?)* كَضَارِبٍ وَحَذِرٍ 'Dârib' ve 'Hazir' kelimesi gibi أَيْ غَيْرِ مُتَغَيِّرٍ Yani, değişmemiş فَيَتَغَيَّرُ بِعَارِضٍ بِخِلَافِ مَاءِ الدُّنْيَا Dünya sularının tersine (Dünya suyu) arızi bir şeyle değişir *(Daha ne vardır?)* وَأَنْهَارٌ **Nehirler** *(Öyle nehirler ki,)* مِنْ لَبَنٍ **Sütten** *(Öyle süt ki,)* لَمْ يَتَغَيَّرْ **Değişmiyor** *(Ne?)* طَعْمُهُ **Onun tadı** بِخِلَافِ لَبَنِ الدُّنْيَا Dünya sütlerinin tersine *(Niçin?)* لِخُرُوجِهِ مِنَ الضُّرُوعِ Memeden çıktığı için *(Daha ne vardır?)* وَأَنْهَارٌ **Nehirler** *(Öyle nehirler ki,)* مِنْ خَمْرٍ **Şaraptan** *(Öyle şarap ki,)* لَذَّةٍ لَذِيذَةٍ **Lezzetli** *(Kim için?)* لِلشَّارِبِينَ **İçenler için** بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا Dünya şaraplarının tersine فَإِنَّهَا كَرِيهَةٌ عِنْدَ الشُّرْبِ Çünkü onlar içme esnasında çirkindir *(Daha ne vardır?)* وَأَنْهَارٌ **Nehirler** *(Öyle nehirler ki,)* مِنْ عَسَلٍ **Baldan** *(Öyle bal ki,)* مُصَفًّى **Süzülmüş** بِخِلَافِ عَسَلِ الدُّنْيَا Dünya balının tersine فَإِنَّهُ Çünkü o *(Ne ile?)* بِخُرُوجِهِ Çıkmasıyla *(Neden?)* مِنْ بَطْنِ النَّحْلِ

Arının karnından يُخَالِطُ الشَّمَعَ وَغَيْرَهُ Petek ve başka şeylere karışır **وَلَهُمْ Onlar için vardır** *(Nerede?)* **فِيهَا Orada** *(Ne vardır?)* أَصْنَافٌ Çeşit *(Neden olan?)* **مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ Meyvelerin hepsinden** *(Daha ne vardır?)* **وَمَغْفِرَةٌ Ve bağışlanma** *(Kimden olan?)* مَعَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِمْ **Rablerinden** مِنْ رَبِّهِمْ فَهُوَ رَاضٍ عَنْهُمْ O onlardan razıdır *(Ne ile birlikte?)* Onlara iyilik yapmakla birlikte *(Ne ile iyilik yapmakla?)* بِمَا ذُكِرَ Anlatılan şeylerle بِخِلَافِ سَيِّدِ الْعَبِيدِ فِي الدُّنْيَا Dünyada, kölenin efendisinin tersine فَإِنَّهُ Zira O قَدْ يَكُونُ Bazen olabilir *(Ne ile birlikte?)* مَعَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِمْ Kölelere iyilik yapmasıyla birlikte *(Ne olabilir?)* سَاخِطًا عَلَيْهِمْ Onlara gazaplanıyor olabilir **كَمَنْ O kimse gibi midir?** *(Öyle kimse ki,)* **هُوَ O** *(Nedir?)* **خَالِدٌ Ebedi kalıcıdır** *(Nerede?)* **فِي النَّارِ Ateşte** *(Bu cümle nedir?)* خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ Mukadder bir mübtedanın haberidir أَيْ أَمَنْ Yani, O kimse olur mu? *(Öyle kimse ki,)* هُوَ فِي هٰذَا النَّعِيمِ O, bu nimetlerin içindedir *(Daha?)* **وَسُقُوا Ve içiriliyor** *(Ne içiriliyor?)* **مَاءً Su** *(Öyle su ki,)* **حَمِيمًا Kaynar** أَيْ شَدِيدَ الْحَرَارَةِ Yani, çok sıcak **فَقَطَّعَ Ve parçalıyor** *(Neyi?)* **أَمْعَاءَهُمْ Onların bağırsaklarını** أَيْ مَصَارِينَهُمْ Yani, bağırsaklarını فَخَرَجَتْ مِنْ أَدْبَارِهِمْ Ve arkalarından çıkıyor وَهُوَ O kelime *(Nedir?)* جَمْعُ مِعًى 'Mian' kelimesinin cemisidir *(Ne ile?)* وَأَلِفُهُ بِالْقَصْرِ Kasr ile Bu kelimenin elifi *(Nedendir?)* عَنْ يَاءٍ Ya harfinden dönmüştür *(Niçin?)* لِقَوْلِهِمْ مِعَيَانِ Arapların 'Miayâni' sözünden dolayı.

16. **وَمِنْهُمْ Onlardan vardır** أَيِ الْكُفَّارِ Yani, kafirlerden *(Kim?)* **مَنْ O kimseler ki يَسْتَمِعُ Dinliyor** *(Kimi?)* **إِلَيْكَ Seni** *(Nerede?)* فِي خُطْبَةِ الْجُمُعَةِ Cuma hutbesinde وَهُمُ الْمُنَافِقُونَ Onlar münafıklardır **حَتَّى Ta ki إِذَا خَرَجُوا Çıktıklarında** *(Nereden?)* **مِنْ عِنْدِكَ Senin yanından قَالُوا Derler** *(Kime?)* **لِلَّذِينَ O kimselere ki أُوتُوا Verildi** *(Ne verildiler?)* **الْعِلْمَ İlim** لِعُلَمَاءِ الصَّحَابَةِ Sahabenin bilginlilerine derler مِنْهُمْ Onlardandır *(Kim?)* ابْنُ مَسْعُودٍ İbn-i Mesud (radiyallahu anh) *(Daha?)* وَابْنُ عَبَّاسٍ İbn-i Abbas (radiyallahu anh) *(Niçin?)* اسْتِهْزَاءً Dalga geçmek için *(Daha?)* وَسُخْرِيَّةً Alay için *(Ne derler?)* **مَاذَا قَالَ Ne dedi?** *(Ne zaman?)* **آنِفًا Az önce** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ Med ve kasır ile أَيِ السَّاعَةَ Yani, 'o vakit' anlamındadır أَيْ لَا نَرْجِعُ إِلَيْهِ Yani, onun sözüne müracaat etmeyiz **أُولَئِكَ İşte onlar الَّذِينَ O kimselerdir ki طَبَعَ Mühür vurdu** *(Kim?)* **اللَّهُ Allah** *(Neye?)* **عَلَى قُلُوبِهِمْ Onların kalplerine** *(Ne ile?)* بِالْكُفْرِ Küfürle *(Daha?)* **وَاتَّبَعُوا Ve tabi oldular** *(Neye?)* **أَهْوَاءَهُمْ Heveslerine** *(Ne konuda?)* فِي النِّفَاقِ Nifakta.

17. **وَالَّذِينَ O kimseler ki اهْتَدَوْا Hidayete erdiler** وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ Onlar da müminlerdir **وَآتَيهُمْ Hidayeti هُدًى Onlara هُمْ Artırır** *(Kime?)* اللَّهُ Allah *(Neyi artırır?)* **زَادَ**

Ve onlara verir *(Neyi?)* تَقْوٰيهُمْ **Takvalarını** أَلْهَمَهُمْ Onlara ilham eder *(Neyi?)* مَا يَتَّقُونَ بِهِ Kendisiyle sakınacağı şeyi *(Neden sakınacağı?)* النَّارَ Ateşten.

18. فَهَلْ يَنْظُرُونَ **Beklemiyorlar mı?** مَا يَنْتَظِرُونَ Beklemiyorlar أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri إِلَّا **Ancak** *(Neyi bekliyorlar?)* السَّاعَةَ **Kıyameti** *(Ondan bedel?)* اَنْ تَاْتِيَهُمْ **Onlara gelmesini** *(Bu kelime nedir?)* بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنَ السَّاعَةِ 'es-Saâ' kelimesinden Bedel-i İştimal'dir أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ Durum olmadı إِلَّا Ancak *(Ne oldu?)* أَنْ تَأْتِيَهُمْ Onlara gelmesi oldu *(Ne olduğu halde?)* بَغْتَةً **Ansızın** فُجْأَةً Bir anda فَقَدْ **Muhakkak ki** جَاءَ **Geldi** *(Ne geldi?)* اَشْرَاطُهَا **Onun işaretleri** عَلَامَاتُهَا Alametleri مِنْهَا Onlardandır *(Ne?)* ﷺ بِعْثَةُ النَّبِيِّ Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem)'in gönderilmesi *(Daha?)* وَانْشِقَاقُ الْقَمَرِ Ay'ın yarılması *(Daha?)* وَالدُّخَانُ Duman فَاَنّٰى لَهُمْ **Onlar için ne faydası var?** *(Ne zaman?)* إِذَا جَاءَتْهُمْ **Onlara geldiği zaman** *(Ne?)* السَّاعَةُ Kıyamet *(Neyin ne faydası var?)* ذِكْرٰيهُمْ **Anlamalarının** تَذَكُّرُهُمْ Düşünmelerinin أَيْ لَا يَنْفَعُهُمْ Yani, onlara fayda vermez.

19. فَاعْلَمْ **Bil** *(Neyi bil?)* أَنَّهُ **Muhakkak ki** لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ **Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur** أَيْ دُمْ يَا مُحَمَّدُ Yani, devam et, Ey Muhammed *(Ne üzere?)* عَلٰى عِلْمِكَ بِذٰلِكَ Bu bilgin üzere *(Öyle bilgi ki,)* النَّافِعِ فِي الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde fayda verecek olan *(Daha?)* وَاسْتَغْفِرْ **Ve istiğfar et** *(Niçin?)* لِذَنْبِكَ **Günahların için** لِأَجْلِهِ Günahlarından dolayı قِيلَ لَهُ ذٰلِكَ Ona bu söz denilmiştir *(Ne ile birlikte?)* مَعَ عِصْمَتِهِ Masum olmasıyla birlikte *(Niçin denilmiştir?)* لِتَسْتَنَّ بِهِ أُمَّتُهُ Onunla ümmetine yol göstermesi için وَقَدْ فَعَلَهُ Nitekim onu yapmıştır قَالَ ﷺ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dedi ki إِنِّي Muhakkak ki ben لَأَسْتَغْفِرُ اللهَ Allah'a istiğfar ediyorum *(Ne zaman?)* فِي كُلِّ يَوْمٍ Her gün *(Ne kadar?)* مِائَةَ مَرَّةً Yüz kere *(Daha kim için?)* وَلِلْمُؤْمِنِينَ **Mümin erkekler** وَالْمُؤْمِنَاتِ **Ve mümin kadınlar için** فِيهِ Bu ayette vardır *(Ne?)* إِكْرَامٌ لَهُمْ Müminlere bir ikram *(Ne ile?)* بِأَمْرِ نَبِيِّهِمْ Peygamberlerine emretmekle *(Neyi?)* بِالْاِسْتِغْفَارِ لَهُمْ Onlar için istiğfar etmeyi وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* مُتَقَلَّبَكُمْ **Dolaştığınız yeri** مُتَصَرَّفَكُمْ Dönüp durduğunuz yeri *(Niçin?)* لِأَشْغَالِكُمْ Meşguliyetleriniz için *(Ne zaman?)* فِي النَّهَارِ Gündüz vakti *(Daha neyi?)* وَمَثْوٰيكُمْ **Durduğuz yeri** مَأْوَاكُمْ Vardığınız yeri *(Neye?)* إِلٰى مَضَاجِعِكُمْ Yataklarınıza *(Ne zaman?)* بِاللَّيْلِ Gece vakti أَيْ هُوَ Yani, O *(Nedir?)* عَالِمٌ بِجَمِيعِ أَحْوَالِكُمْ Bütün hallerinizi bilir لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ Ona gizli kalmaz *(Ne?)* شَيْءٌ مِنْهَا Onlardan hiçbir şey فَاحْذَرُوهُ Ondan sakının وَالْخِطَابُ Hitap *(Kimedir?)* لِلْمُؤْمِنِينَ وَغَيْرِهِمْ Müminlere ve diğer insanlaradır.

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ طَلَبًا لِلْجِهَادِ ﴿لَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ فِيهَا ذِكْرُ الْجِهَادِ ﴿فَإِذَآ أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ﴾ أَيْ لَمْ يُنْسَخْ مِنْهَا شَيْءٌ ﴿وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ أَيْ طَلَبُهُ ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ أَيْ شَكٌّ وَهُمُ الْمُنَافِقُونَ ﴿يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ خَوْفًا مِنْهُ وَكَرَاهَةً لَهُ أَيْ فَهُمْ يَخَافُونَ مِنَ الْقِتَالِ وَيُكْرِهُونَهُ ﴿فَأَوْلَى لَهُمْ ﴿٢٠﴾﴾ مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ﴾ أَيْ حَسَنٌ لَكَ ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ أَيْ فُرِضَ الْقِتَالُ ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللهَ﴾ فِي الْإِيمَانِ وَالطَّاعَةِ ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾﴾ وَجُمْلَةُ لَوْ جَوَابُ إِذَا ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ بِكَسْرِ السِّينِ وَفَتْحِهَا [عَسَيْتُمْ] وَفِيهِ الْتِفَاتٌ عَنِ الْغَيْبَةِ إِلَى الْخِطَابِ أَيْ لَعَلَّكُمْ ﴿إِنْ تَوَلَّيْتُمْ﴾ أَعْرَضْتُمْ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوٓا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾﴾ أَيْ تَعُودُوا إِلَى أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ مِنَ الْبَغْيِ وَالْقِتَالِ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ أَيِ الْمُفْسِدُونَ ﴿الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللهُ فَأَصَمَّهُمْ﴾ عَنِ اسْتِمَاعِ الْحَقِّ ﴿وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾﴾ عَنْ طَرِيقِ الْهُدَى ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ﴾ فَيَعْرِفُونَ الْحَقَّ ﴿أَمْ﴾ بَلْ ﴿عَلَىٰ قُلُوبٍ﴾ لَهُمْ ﴿أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾﴾ فَلَا يَفْهَمُونَهُ ﴿إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا﴾ بِالنِّفَاقِ ﴿عَلَىٰٓ أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ﴾ أَيْ زَيَّنَ ﴿لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾﴾ بِضَمِّ أَوَّلِهِ وَبِفَتْحِهِ وَاللَّامِ [وَأَمْلَى] وَالْمُمْلِي الشَّيْطَانُ بِإِرَادَتِهِ تَعَالَى فَهُوَ الْمُضِلُّ لَهُمْ ﴿ذَٰلِكَ﴾ أَيْ إِضْلَالُهُمْ ﴿بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللهُ﴾ أَيْ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ أَيِ الْمُعَاوَنَةِ عَلَى عَدَاوَةِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَثْبِيطِ النَّاسِ عَنِ الْجِهَادِ مَعَهُ قَالُوا ذٰلِكَ سِرًّا فَأَظْهَرَهُ اللهُ تَعَالَى ﴿وَاللهُ يَعْلَمُ أَسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾﴾ بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ جَمْعُ سِرٍّ وَبِكَسْرِهَا مَصْدَرٌ ﴿فَكَيْفَ﴾ حَالُهُمْ ﴿إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ﴾ حَالٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ﴿وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾﴾ ظُهُورَهُمْ بِمَقَامِعَ مِنْ حَدِيدٍ ﴿ذَٰلِكَ﴾ أَيِ التَّوَفِّي عَلَى الْحَالَةِ الْمَذْكُورَةِ ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَآ أَسْخَطَ اللهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ أَيِ الْعَمَلَ بِمَا يُرْضِيهِ ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللهُ أَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾﴾ يُظْهِرَ أَحْقَادَهُمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَالْمُؤْمِنِينَ.

TÜRKÇE ANLAMI

20. **İman etmiş olanlar,** cihat etmek isteyerek: **"Keşke** içinde cihadın zikredildiği **bir sûre indirilmiş olsaydı** ya!" **derler. Ama hükmü kesin** kendisinden hiçbir şey nesh edilmemiş **bir sûre indirilip de onda savaş** talebin**den söz edilince, kalplerinde hastalık** şüphe **olan** münafık**ların,** ölümden korktuğu ve onu sevmediği için **ölümden dolayı baygınlık geçiren kimsenin bakışı gibi sana baktıklarını görürsün.** Yani, münafıklar savaştan korkarlar ve ondan nefret ederler. **Halbuki onlara yakışan,**

21. Sana karşı **itaat ve güzel sözdür.**[1] **Durum kesinleştiği,** savaş farz kılındığı **zaman** iman ve itaatte **Allah'a sadakat gösterselerdi, elbette onlar için daha hayırlı olurdu.**[2]

22. **Belki de siz –eğer geri döner,** imandan yüz çevirir**seniz- yeryüzünde bozgunculuk yapar ve akrabalık bağlarını kesersiniz?**[3] Cahiliye dönemindeki azgınlık ve savaşa geri dönersiniz.

23. **İşte bu** bozgunculuk yapa**nlar, Allah'ın lanetlediği,** hakkı işitmekten **sağır kıldığı ve gözlerini** hidayet yolundan **kör ettiği kimselerdir.**

24. **Onlar Kuran'ı düşünmüyorlar mı** ki, hakkı tanısınlar**? Yoksa** onların **kalpleri üstünde kilit mi var** ki, onu anlamıyorlar**?**

25. **Şüphesiz, kendilerine doğru yol belli olduktan sonra,** nifak ile **arkalarına dönenleri, şeytan sürüklemiş** (yaptıklarını) onlara süslemiş **ve emelleri uzatılmıştır.**[4]

26. **Bu** saptırılmaları**, onların, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayan** müşriklere**: "Bazı işlerde** peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) düşmanlığa yardım etmekte, insanları onunla birlikte cihat etmekten geri tutmakta **size itaat edeceğiz" demeleri sebebiyledir.** Bunu gizlice söylemişlerdi; fakat Allah Teâlâ bunu açığa çıkardı. **Oysa Allah, onların gizlediklerini**[5] **bilir.**

27. **Melekler, onların yüzlerine ve arkalarına** sırtlarına demirden kamçılarla **vurarak canlarını alırken** halleri **nasıl olacak!**

28. **Bu** şekilde canlarının alınması**, onların, Allah'ı gazaplandıran şeylerin peşinden gitmeleri ve onun rızasından** onu razı edecek ameli işlemekten **hoşlanmamaları sebebiyledir. Bu yüzden onların amellerini iptal etmiştir.**

29. **Yoksa kalplerinde hastalık olanlar, Allah'ın, kinlerini** peygamber ve müminlere olan hınçlarını **ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?**

KELİME ANLAMI

20. وَيَقُولُ **Der** *(Kim?)* الَّذِينَ **O kimseler ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Niçin?)* طَلَبًا لِلْجِهَادِ Cihat istemek için *(Ne derler?)* لَوْلَا هَلَّا نُزِّلَتْ **İndirilseydi ya!** Levla hella manasındadır *(Ne indirilseydi?)* سُورَةٌ **Süre** *(Öyle süre ki,)* فِيهَا ذِكْرُ الْجِهَادِ Onda cihad zikrediliyor فَإِذَا أُنْزِلَتْ **İndirildiği zaman** *(Ne?)* سُورَةٌ **Bir süre** *(Öyle süre ki,)* مُحْكَمَةٌ **Muhkem** أَيْ لَمْ يُنْسَخْ مِنْهَا شَيْءٌ

---

[1] فَأَوْلَى لَهُمْ terkibi mübteda olup haberi طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ ayetidir.

[2] فَلَوْ صَدَقُوا cümlesi فَإِذَا عَزَمَ cümlesindeki إِذَا'nın cevabıdır.

[3] عَسَيْتُمْ fiili sin harfinin hem kesresi hem de fethasıyla okunur. Burada gaipten muhataba iltifat vardır. Bu fiil لَعَلَّكُمْ anlamındadır.

[4] أُمْلِي fiili ilk harfin zammesiyle أُمْلِيَ şeklinde (meçhul sığasında) ve ilk harfin ve lam harfinin fethasıyla أَمْلَى şeklinde (malum sığasında) okunur. Bu durumda, Allah'ın iradesiyle, onların emellerini uzatan şeytandır. Dolayısıyla onları saptıran odur.

[5] أَسْرَار kelimesi hemzenin fethası ile سِرّ kelimesinin çoğulu olarak, kesresi ile de mastar olarak okunur.

Yani, ondan bir şey nesh edilmemiş *(Daha ne zaman?)* وَذُكِرَ **Ve zikredildiği zaman** *(Nerede?)* فِيهَا **Onda** *(Ne zikredildiği zaman?)* الْقِتَالُ **Cihad** أَيْ طَلَبُهُ Yani, Cihad isteği رَأَيْتَ **Sen görürsün** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki** فِي قُلُوبِهِمْ **Onların kalplerinde vardır** *(Ne vardır?)* مَرَضٌ **Hastalık** أَيْ شَكٌّ Yani, şüphe وَهُمُ الْمُنَافِقُونَ Onlar münafiklardır *(Onlar ne oldukları halde?)* يَنْظُرُونَ **Bakıyorlar** *(Kime?)* إِلَيْكَ **Sana** *(Ne gibi?)* نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ **Kendisine baygınlık gelmiş gibi** *(Neden baygınlık gelmiş?)* مِنَ الْمَوْتِ **Ölümden** خَوْفًا مِنْهُ Ondan korkarak *(Daha?)* وَكَرَاهَةً لَهُ Ve onu çirkin görerek أَيْ فَهُمْ Yani, onlar يَخَافُونَ مِنَ الْقِتَالِ Savaştan korkuyorlar *(Daha?)* وَيُكْرِهُونَهُ Ve onu kerih görüyorlar فَأَوْلَى **En evla olan** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi ise şudur *(Nedir evla olan?)*

21. طَاعَةٌ **İtaattir** *(Daha?)* وَقَوْلٌ **Ve sözdür** *(Öyle söz ki,)* مَعْرُوفٌ **Güzel** أَيْ حَسَنٌ Yani, tatlı *(Kime itaat ve güzel sözdür?)* لَكَ Sana فَإِذَا عَزَمَ **Kesinleştiği zaman** *(Ne?)* الْأَمْرُ **İş** أَيْ فُرِضَ الْقِتَالُ Yani, cihad farz kılındığı zaman فَلَوْ **Şayet** صَدَقُوا **Sadakat gösterselerdi** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** *(Ne konusunda?)* فِي الْإِيمَانِ وَالطَّاعَةِ İman ve itaat konusunda لَكَانَ **Elbette olurdu** *(Ne olurdu?)* خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** وَجُمْلَةُ لَوْ جَوَابُ إِذَا Lev'in cümlesi İza'nın cevabıdır.

22. فَهَلْ عَسِيتُمْ **Belki siz olur musunuz?** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِكَسْرِ السِّينِ وَفَتْحِهَا Sin harfinin esresi ve fethasıyla وَفِيهِ الْتِفَاتٌ عَنِ الْغَيْبَةِ إِلَى الْخِطَابِ Burada gaiplikten muhataplığa geçiş vardır أَيْ لَعَلَّكُمْ Yani, umulur ki siz demektir إِنْ تَوَلَّيْتُمْ **Eğer dönerseniz** أَنْ تُفْسِدُوا أَعْرَضْتُمْ عَنِ الْإِيمَانِ İmandan yüz çevirirseniz *(Belki de ne olur musunuz?)* فِي الْأَرْضِ **Dünyada** *(Daha?)* وَتُقَطِّعُوا **Keser** *(Neyi?)* أَرْحَامَكُمْ **Fesat çıkarır** *(Nerede?)* إِلَى أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ **Akrabalık bağlarınızı** أَيْ تَعُودُوا Yani, belki de dönersiniz? *(Neye?)* Cahiliye işlerine *(Neden olan?)* مِنَ الْبَغْيِ وَالْقِتَالِ Azgınlık ve savaştan.

23. أُولَئِكَ **İşte onlar** أَيِ الْمُفْسِدُونَ Yani, bozguncular *(Kimdir?)* الَّذِينَ **O kimselerdir ki** لَعَنَهُمُ **Onları lanetledi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Daha?)* فَأَصَمَّهُمْ **Ve onları sağır kıldı** *(Neden?)* عَنِ اسْتِمَاعِ الْحَقِّ Hakkı işitmekten *(Daha?)* وَأَعْمَى **Kör etti** *(Neyi?)* أَبْصَارَهُمْ **Onların gözlerini** *(Neden kör etti?)* عَنْ طَرِيقِ الْهُدَى Hidayet yolundan.

24. أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ **Düşünmüyorlar mı?** *(Neyi?)* الْقُرْآنَ **Kuran'ı** فَيَعْرِفُونَ الْحَقَّ Hakkı anlasınlar أَمْ بَلْ **Yoksa,** Em, bel manasındadır عَلَى قُلُوبٍ **Kalpleri üzerinde var mı?** *(Öyle kalpler ki,)* لَهُمْ Onların olan *(Ne var mı?)* أَقْفَالُهَا **Kilitleri** فَلَا يَفْهَمُونَهُ Ki bundan dolayı onu anlamıyorlar.

25. إِنَّ الَّذِينَ **O kimseler ki** ارْتَدُّوا **Döndüler** *(Ne ile?)* بِالنِّفَاقِ Münafıklıkla *(Nereye döndüler?)* عَلَى أَدْبَارِهِمْ **Arkalarına** *(Ne zaman?)* مِنْ بَعْدِ مَا **O şeyden sonra ki** تَبَيَّنَ **Belli oldu** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne belli oldu?)* الْهُدَى **Hidayet** الشَّيْطَانُ **Şeytan** *(Nedir?)* سَوَّلَ **Güzel gösterdi** أَيْ زَيَّنَ Yani, süsledi *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Daha?)* وَأَمْلَى **Ve emelleri uzatılmıştır** *(Kimin?)* لَهُمْ **Onların** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِضَمِّ أَوَّلِهِ Başındaki harfin zammesiyle *(Daha?)* وَبِفَتْحِهِ وَاللَّامِ Başındaki harfin ve lamın fethasıyla وَالْمُمْلِي الشَّيْطَانُ (Bu durumda) ümit veren şeytandır *(Ne ile?)* بِإِرَادَتِهِ تَعَالَى O Yüce'nin iradesiyle فَهُوَ الْمُضِلُّ لَهُمْ Dolayısıyla Şeytan onları saptırandır.

26. ذَلِكَ **Bu** أَيْ إِضْلَالُهُمْ Yani, onların saptırılması *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّهُمْ **Çünkü onlar** قَالُوا **Dediler** *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** كَرِهُوا **Çirkin gördüler** *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** نَزَّلَ **İndirdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** أَيْ لِلْمُشْرِكِينَ Yani, müşriklere *(Ne dediler?)* سَنُطِيعُكُمْ **Size uyacağız** *(Nerede?)* فِي بَعْضِ الْأَمْرِ **Bazı hususlarda** أَيِ الْمُعَاوَنَةِ Yani, yardımlaşma hususunda *(Ne üzerine?)* عَلَى عَدَاوَةِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) düşmanlık etmek üzerine *(Daha ne üzerine?)* وَتَثْبِيطِ النَّاسِ İnsanları alıkoymak üzerine *(Neden?)* عَنِ الْجِهَادِ مَعَهُ Onunla cihad etmekten قَالُوا ذَلِكَ Bunu dediler *(Ne olarak?)* سِرًّا Gizli olarak فَأَظْهَرَهُ اللهُ تَعَالَى Ve Yüce olan Allah onu ortaya çıkardı وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* أَسْرَارَهُمْ **Onların gizlediklerini** بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ جَمْعُ سِرٍّ Hemzenin fethasıyla 'Sırr' kelimesinin cemisi وَبِكَسْرِهَا مَصْدَرٌ Hemzenin kesresiyle ise mastardır.

27. فَكَيْفَ حَالُهُمْ Onların halleri **nasıldır?** *(Ne zaman?)* إِذَا تَوَفَّتْهُمُ **Onların canlarını alırken** *(Kim?)* الْمَلَئِكَةُ **Melekler** *(Melekler ne oldukları halde?)* يَضْرِبُونَ **Vuruyor oldukları halde** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ 'Melâike' kelimesinden haldir *(Nereye?)* وُجُوهَهُمْ **Yüzlerine** *(Daha nereye?)* وَأَدْبَارَهُمْ **Arkalarına** ظُهُورَهُمْ Sırtlarına *(Ne ile vuruyor?)* بِمَقَامِعَ مِنْ حَدِيدٍ Demirden kamçılarla.

28. ذَلِكَ **Bu** أَيِ التَّوَفِّي عَلَى الْحَالَةِ الْمَذْكُورَةِ Yani, anlatılan şekilde can almak *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّهُمُ **Çünkü onlar** اتَّبَعُوا **Tabi oldular** *(Neye?)* مَا **O şeye ki** أَسْخَطَ **Gazaplandırdı** *(Kimi?)* اللهَ **Allah'ı** *(Daha ne sebebiyledir?)* وَكَرِهُوا **Ve çirkin gördüler** *(Neyi?)* رِضْوَانَهُ **Onun rızasını** أَيِ الْعَمَلَ Yani, yapmayı *(Neyi yapmayı?)* بِمَا يُرْضِيهِ Onu razı edecek şeyi فَأَحْبَطَ **Ve heder etti** *(Neyi?)* أَعْمَالَهُمْ **Onların amellerini.**

29. أَمْ حَسِبَ **Yoksa zannetti mi?** *(Kim?)* الَّذِينَ **O kimseler ki** فِي قُلُوبِهِمْ **Onların kalplerinde vardır** *(Ne vardır?)* مَرَضٌ **Hastalık** *(Ne zannetti mi?)* أَنْ لَنْ يُخْرِجَ **Çıkarmayacağını** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neyi?)* أَضْغَانَهُمْ **Onların kinlerini** يُظْهِرَ Ortaya çıkarmayacağını *(Neyi?)* أَحْقَادَهُمْ Onların hasetlerini *(Kime olan hasetlerini?)* عَلَى النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) *(Daha?)* وَالْمُؤْمِنِينَ Müminlere.

﴿وَلَوْ نَشَآءُ لَاَرَيْنَاكَهُمْ﴾ عَرَفْنَاكَهُمْ وَكُرِّرَتِ اللَّامُ فِي ﴿فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَاهُمْ﴾ عَلَامَتِهِمْ ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ﴾ اَلْوَاوُ لِقَسَمٍ مَحْذُوفٍ وَمَا بَعْدَهَا جَوَابُهُ ﴿فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ أَيْ مَعْنَاهُ إِذَا تَكَلَّمُوا عِنْدَكَ بِأَنْ يَعْرِضُوا بِمَا فِيهِ تَهْجِينُ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ ﴿وَاللهُ يَعْلَمُ اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ نَخْتَبِرَنَّكُمْ بِالْجِهَادِ وَغَيْرِهِ ﴿حَتّٰى نَعْلَمَ﴾ عِلْمَ ظُهُورٍ ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ فِي الْجِهَادِ وَغَيْرِهِ ﴿وَنَبْلُوَا﴾ نُظْهِرَ ﴿اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾﴾ مِنْ طَاعَتِكُمْ وَعِصْيَانِكُمْ فِي الْجِهَادِ وَغَيْرِهِ بِالْيَاءِ وَالنُّونِ فِي الْاَفْعَالِ الثَّلَاثَةِ ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللهِ﴾ طَرِيقِ الْحَقِّ ﴿وَشَآقُّوا الرَّسُولَ﴾ خَالَفُوهُ ﴿مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدٰى﴾ هُوَ مَعْنٰى سَبِيلِ اللهِ ﴿لَنْ يَضُرُّوا اللهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ اَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾﴾ يُبْطِلُهَا مِنْ صَدَقَةٍ وَنَحْوِهَا فَلَا يَرَوْنَ لَهَا فِي الْآخِرَةِ ثَوَابًا نَزَلَتْ فِي الْمُطْعِمِينَ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ أَوْ فِي قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ ﴿يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوٓا اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾﴾ بِالْمَعَاصِي مَثَلًا ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللهِ﴾ طَرِيقِهِ وَهُوَ الْهُدٰى ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾﴾ نَزَلَتْ فِي اَصْحَابِ الْقَلِيبِ ﴿فَلَا تَهِنُوا﴾ تُضْعِفُوا ﴿وَتَدْعُوٓا اِلَى السَّلْمِ﴾ بِفَتْحِ السِّينِ وَكَسْرِهَا أَيِ الصُّلْحِ مَعَ الْكُفَّارِ إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ ﴿وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ﴾ حُذِفَ مِنْهُ وَاوُ لَامِ الْفِعْلِ الْأَغْلَبُونَ الْقَاهِرُونَ ﴿وَاللهُ مَعَكُمْ﴾ بِالْعَوْنِ وَالنَّصْرِ ﴿وَلَنْ يَتِرَكُمْ﴾ يَنْقُصَكُمْ ﴿اَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾﴾ أَيْ ثَوَابَهَا ﴿اِنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا﴾ أَيِ الِاشْتِغَالُ فِيهَا ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ اللهَ وَذٰلِكَ مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ ﴿يُؤْتِكُمْ اُجُورَكُمْ وَلَا يَسْئَلْكُمْ اَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾﴾ جَمِيعَهَا بَلِ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ فِيهَا ﴿اِنْ يَسْئَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ﴾ يُبَالِغْ فِي طَلَبِهَا ﴿تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ﴾ الْبُخْلَ ﴿اَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾﴾ لِدِينِ الْإِسْلَامِ ﴿هَآ اَنْتُمْ﴾ يَا ﴿هٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللهِ﴾ مَا فُرِضَ عَلَيْكُمْ ﴿فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ فَاِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ يُقَالُ بَخِلَ عَلَيْهِ وَعَنْهُ ﴿وَاللهُ الْغَنِيُّ﴾ عَنْ نَفَقَتِكُمْ ﴿وَاَنْتُمُ الْفُقَرَآءُ﴾ إِلَيْهِ ﴿وَاِنْ تَتَوَلَّوْا﴾ عَنْ طَاعَتِهِ ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ أَيْ يَجْعَلْهُمْ بَدَلَكُمْ ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا اَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾﴾ فِي التَّوَلِّي عَنْ طَاعَتِهِ بَلْ مُطِيعِينَ لَهُ عَزَّ وَجَلَّ.

TÜRKÇE ANLAMI

30. **Biz dileseydik elbette onları sana gösterirdik ve sen de onları yüzlerinden** alametlerinden **tanırdın. Andolsun ki, sen onları** müminlerin işlerini küçümsemek gibi bir konuyu arz ederken **konuşma tarzlarından tanırsın. Allah amellerinizi bilir.**

31. **Andolsun ki, sizden cihat edenlerle sabredenleri** ilmimizi ortaya koyacak şekilde **belirleyinceye ve** savaş ve diğer durumlarda itaat ve isyanınızla ilgili **haberlerinizi açıklayıncaya** ortaya çıkarıncaya **kadar sizi imtihan edecek,** cihat ve diğer şeylerle deneyecek**tir.**[1]

32. **Doğrusu, inkâr edenler, Allah yolundan** hak yoldan **alıkoyanlar ve kendilerine doğru yol** Allah'ın yolu **belli olduktan sonra Peygamber'e muhalefet edenler, Allah'a hiçbir zarar veremezler. Allah onların** sadaka ve benzeri **amellerini iptal edecek,** boşa çıkaracak**tır.** Ahirette onlara karşılık bir sevap göremeyecekler.[2]

33. **Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere itaat edin.** Mesela günahlarla **amellerinizi iptal etmeyin.**

34. **Şüphesiz inkâr edip Allah yolu** doğru yol**dan alıkoyan sonra da kâfir olarak ölen kimseleri, Allah asla bağışlamaz.**[3]

35. **Sizler üstün**[4] **durumda** galip ve güçlü **iken** kâfirlerle karşılaştığınızda **gevşeyip** zayıflık gösterip onlarla **sulha** barışa **çağırmayın. Allah** yardım ve desteğiyle **sizinle beraberdir. Ve amellerinizi**n sevabını **asla eksiltmez.**

36. **Doğrusu dünya hayatı** onunla meşgul olmak **sadece bir oyun ve eğlencedir. Eğer iman eder ve** Allah'tan **sakınırsanız** ki, bu ahiret işlerindendir **size mükâfatınızı verir. Ve sizden mallarınızı**n hepsini **istemez.** Sadece farz olan zekatı ister.

37. **Eğer sizden onları isteseydi ve sizi zorlasa,** ısrarla talep etse**ydi, cimrilik ederdiniz ve bu** cimrilik **sizin** İslam dinine olan **kinlerinizi ortaya çıkarırdı.**

38. **İşte sizler,** üzerinize farz kılınan zekatı **Allah yolunda infak etmeye davet ediliyorsunuz. İçinizden cimrilik eden var. Kim cimrilik ederse, ancak kendi aleyhine cimrilik**[5] **etmiş olur. Allah zengindir, siz ise fakirsiniz. Eğer** ona itaatten **yüz çevirirseniz, yerinize başka bir toplum getirir,** onları sizin yerinize koyar **sonra onlar** Allah'a itaatten yüz çevirme konusunda **sizin gibi de olmaz,** bilakis Yüce ve Aziz olan Allah'a itaatkâr olur**lar.**

---

[1] وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ، يَعْلَم، يَبْلُوَ fiileri ya harfiyle (gaip sığasında) ve nun harfiyle (mütekellim maal gayr) sığasında okunur.

[2] Bu ayet, (askerlere) yemek yediren, Bedir'deki müşrikler topluluğu veya Kureyza ve Nadir Yahudileri hakkında inmiştir.

[3] Bu ayet (Bedir savaşından sonra) Kalib kuyusuna atılan ölüler hakkında inmiştir.

[4] الأَعْلَوْن kelimesinin lamel fiili olan vav harfi hazf edilmiştir.

[5] يَبْخَلُ fiili عَلَى ve عَنْ harfi cerleriyle kullanılır.

KELİME ANLAMI

30. عَرَّفْنَاكَهُمْ Onları sana bildirirdik **Elbette onları sana gösteririk** لَأَرَيْنَاكَهُمْ **Şayet dilesek** وَلَوْ نَشَاءُ وَكُرِّرَتِ اللَّامُ Lam tekrarlanmıştır *(Nerede?)* فِي **Sen de onları tanırdın** cümlesinde *(Ne ile?)* بِسِيمَاهُمْ **Simalarıyla** عَلَامَتِهِمْ Alametleriyle وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ **Yemin olsun ki sen onları tanırsın** اَلْوَاوُ لِقَسَمٍ مَحْذُوفٍ Vav mahzuf bir kaseme aittir وَمَا بَعْدَهَا جَوَابُهُ Sonrasında bulunan fiil ise onun cevabıdır *(Nereden tanırsın?)* فِي إِذَا تَكَلَّمُوا **Konuşma tarzından** أَيْ مَعْنَاهُ Yani, manasından *(Ne zaman?)* لَحْنِ الْقَوْلِ Senin yanında konuştuklarında *(Ne şekilde?)* بِأَنْ يَعْرِضُوا Arz etmekle *(Ne ile?)* بِمَا O şeyle ki فِيهِ O şeyde vardır *(Ne vardır?)* تَهْجِينُ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ Müslümanların durumunu küçümsemek وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* اَعْمَالَكُمْ **Onların amellerini.**

31. وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ **Sizi imtihan edeceğiz** نَخْتَبِرَنَّكُمْ Sizi sınayacağız *(Ne ile?)* بِالْجِهَادِ وَغَيْرِهِ Cihad ve başka şeylerle حَتَّى **Ta ki** نَعْلَمَ **Bilelim** *(Ne ile?)* عِلْمَ ظُهُورٍ (Bildiğimizi) ortaya çıkarma bilgisiyle *(Kimi bilelim?)* الْمُجَاهِدِينَ **Cihad edenleri** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** *(Daha kimleri?)* وَالصَّابِرِينَ **Sabredenleri** *(Nerede?)* فِي الْجِهَادِ وَغَيْرِهِ Cihad ve başka şeylerde *(Daha ne diye?)* وَنَبْلُوَا **İlan edelim diye** نُظْهِرَ Ortaya çıkartalım *(Neyi?)* وَعِصْيَانِكُمْ **Sizin haberlerinizi** اَخْبَارَكُمْ *(Neden olan?)* مِنْ طَاعَتِكُمْ İtaatinizden *(Daha?)* İsyanınızdan *(Nerede?)* فِي الْجِهَادِ وَغَيْرِهِ Cihad ve başka şeylerde *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْيَاءِ وَالنُّونِ Ya ve nun ile *(Nerede?)* فِي الْأَفْعَالِ الثَّلَاثَةِ (Ayette bulunan) üç fiilde.

32. إِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki** كَفَرُوا **Kâfir oldular** *(Daha?)* وَصَدُّوا **Ve alıkoydular** *(Neden?)* عَنْ سَبِيلِ اللهِ **Allah'ın yolundan** طَرِيقِ الْحَقِّ Hak yolundan *(Daha?)* وَشَاقُّوا **Karşı geldiler** *(Kime?)* الرَّسُولَ **Peygamber'e** خَالَفُوهُ Ona muhalefet ettiler *(Ne zaman?)* مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ **Açık olduktan sonra** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne açık olduktan sonra?)* الْهُدَى **Hidayet** هُوَ مَعْنَى سَبِيلِ اللهِ Hidayet; Allah'ın yolu anlamındadır لَنْ يَضُرُّوا **Asla zarar veremezler** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** *(Ne olmakla?)* شَيْئًا **Hiçbir zararla** وَسَيُحْبِطُ **Heder edecektir** *(Neyi?)* اَعْمَالَهُمْ **Onların amellerini** يُبْطِلُهَا Onları iptal edecektir *(Onlar neden olduğu halde?)* مِنْ صَدَقَةٍ وَنَحْوِهَا Sadaka ve benzeri şeylerden فَلَا يَرَوْنَ لَهَا Onlar için göremezler *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne göremezler?)* ثَوَابًا Hiçbir sevap نَزَلَتْ İnmiştir *(Kim hakkında?)* فِي الْمُطْعِمِينَ Yemek yedirenler hakkında *(Kime?)* مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ Bedir ashabına أَوْ فِي قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرِ Veya Kureyza ve Nadîr kabileleri hakkında.

33. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey o kimseler ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** اَطِيعُوا **İtaat edin** *(Kime?)* اللّٰهَ **Allah'a** *(Daha ne yapın?)* وَاَطِيعُوا **Ve itaat edin** *(Kime?)* الرَّسُولَ **Peygamber'e** *(Daha?)* وَلَا تُبطِلُوا **Ve heder etmeyin** *(Neyi?)* اَعْمَالَكُمْ **Amellerinizi** بِالْمَعَاصِي مَثَلًا Mesela günahlar ile.

34. اِنَّ **Muhakkak** الَّذِينَ **O kimseler ki** كَفَرُوا **İnkâr ettiler** *(Daha ne yaptılar?)* وَصَدُّوا **Ve alıkoydular** *(Neden?)* عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ **Allah'ın yolundan** طَرِيقِهِ Onun yolundan وَهُوَ الْهُدٰى O da hidayettir مَاتُوا **Sonra öldüler** *(Ne oldukları halde?)* ثُمَّ وَهُمْ **Onlar** *(Nedir?)* كُفَّارٌ **Kâfirlerdir** فَلَنْ يَغْفِرَ **Asla affetmeyecek** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Kimi?)* لَهُمْ **Onları** نَزَلَتْ فِي اَصْحَابِ الْقَلِيبِ Kalib ashabı hakkında inmiştir.

35. فَلَا تَهِنُوا **Gevşemeyin** تُضْعِفُوا Zayıflık göstermeyin *(Daha?)* وَتَدْعُوا **Ve yalvarmayın** *(Neye?)* اِلَى السَّلْمِ **Barışa** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِفَتْحِ السِّينِ Sinin fethasıyla *(Daha?)* وَكَسْرِهَا Esresiyle أَيِ الصُّلْحِ مَعَ الْكُفَّارِ Yani, kâfirlerle anlaşmaya *(Ne zaman?)* إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ Onlarla karşı karşıya geldiğiniz zaman *(Ne olduğunuz halde?)* وَاَنْتُمُ **Siz** *(Nesiniz?)* الْاَعْلَوْنَ **En üstün olansınız** حُذِفَ مِنْهُ وَاوُ لَامِ الْفِعْلِ Bu kelimeden lamel fiil olan vav hazfedilmiştir الْأَغْلَبُونَ الْقَاهِرُونَ (Siz) galipler ve kahrediciler (iken demektir) وَاللّٰهُ **Allah** *(Nedir?)* مَعَكُمْ **Sizinle beraberdir** *(Ne ile?)* بِالْعَوْنِ وَالنَّصْرِ Destek ve yardımla وَلَنْ يَتِرَكُمْ **Sizi azaltmayacaktır** يَنْقُصَكُمْ Sizi eksiltmeyecektir اَعْمَالَكُمْ **Amellerinizi** أَيْ ثَوَابَهَا Yani, amellerinizin sevabını.

36. اِنَّمَا **Ancak** الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا **Dünya hayatı** أَيِ الْاِشْتِغَالُ فِيهَا Oradaki meşguliyet *(Nedir?)* لَعِبٌ **Oyundur** *(Daha nedir?)* وَلَهْوٌ **Ve eğlencedir** وَاِنْ تُؤْمِنُوا **Şayet iman ederseniz** *(Daha?)* وَتَتَّقُوا **Ve korkarsanız** *(Kimden ?)* اللّٰهَ Allah'tan وذٰلِكَ مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ Bu da Ahiret işlerindendir يُؤْتِكُمْ **Size verir** *(Neyi?)* اُجُورَكُمْ **Ecirlerinizi** وَلَا يَسْئَلْكُمْ **Ve sizden istemez** *(Neyi?)* اَمْوَالَكُمْ **Mallarınızı** جَمِيعَهَا Hepsini بَلِ الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ فِيهَا Bilakis orada farz olan zekâtı ister.

37. اِنْ يَسْئَلْكُمُو **Şayet sizden isteseydi** *(Neyi?)* هَا **Onları** فَيُحْفِكُمْ **Ve size üsteleseydi** يُبَالِغْ فِي طَلَبِهَا Onu istemede mübalağa etseydi تَبْخَلُوا **Cimrilik ederdiniz** وَيُخْرِجْ **Ve çıkartırdı** *(Ne?)* الْبُخْلُ Cimrilik *(Neyi?)* اَضْغَانَكُمْ **Kinlerinizi** *(Neye?)* لِدِينِ الْاِسْلَامِ İslam dinine.

38. هَا اَنْتُمْ **İşte siz** يَا هٰؤُلَاءِ Ey **Şu kimseler** *(Nesiniz?)* تُدْعَوْنَ **Çağırılıyorsunuz** *(Neye?)* لِتُنْفِقُوا **İnfak etmeye** *(Nerede?)* فِي سَبِيلِ اللّٰهِ **Allah'ın yolunda** *(Neyi infak etmeye?)*

يَبْخَلُ **O kimse ki** مَنْ فَمِنْكُمْ **Sizden vardır** *(Kim?)* مَا فُرِضَ عَلَيْكُمْ Size farz kılınanı
Cimrilik ediyor وَمَنْ **Ve her kim ki** يَبْخَلْ **Cimrilik ediyor** فَإِنَّمَا **Ancak** يَبْخَلُ
Cimrilik eder *(Kime?)* عَنْ نَفْسِهِ **Kendine** وَعَنْهُ عَلَيْهِ بَخَلَ يُقَالُ 'Behale' fiili 'ala' ve 'an' harfi cerleriyle kullanılır وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* الْغَنِيُّ **İhtiyaçsızdır** *(Neden?)* عَنْ نَفَقَتِكُمْ Sizin nafakanızdan *(Ne olduğunuz halde?)* وَأَنْتُمُ **Hâlbuki sizler** *(Nesiniz?)* الْفُقَرَاءُ **Muhtaçsınız** *(Kime?)* إِلَيْهِ Ona وَإِنْ تَتَوَلَّوْا **Şayet yüz çevirirseniz** *(Neden?)* عَنْ طَاعَتِهِ Ona itaatten يَسْتَبْدِلْ **Getirir** *(Kimi?)* قَوْمًا **Bir kavmi** *(Öyle kavim ki,)* غَيْرَكُمْ **Sizden başka** أَيْ يَجْعَلْهُمْ بَدَلَكُمْ Yani, onları sizin yerinize koyar ثُمَّ **Sonra** لَا يَكُونُوا **Olmazlar** *(Ne gibi?)* أَمْثَالَكُمْ **Sizler gibi** *(Ne hususta?)* فِي التَّوَلِّي عَنْ طَاعَتِهِ Ona itaatten yüz çevirme hususunda بَلْ Bilakis olurlar *(Ne olurlar?)* لَهُ مُطِيعِينَ Ona itaat ediciler *(Öyle Allah ki,)* عَزَّ وَجَلَّ Yüce ve Aziz.



سُورَةُ الْفَتْحِ

﴿مَدَنِيَّةٌ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ﴾ قَضَيْنَا بِفَتْحِ مَكَّةَ وَغَيْرِهَا فِي الْمُسْتَقْبَلِ عُنْوَةً بِجِهَادِكَ ﴿فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾﴾ بَيِّنًا ظَاهِرًا ﴿لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ﴾ بِجِهَادِكَ ﴿مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ مِنْهُ لِتُرَغِّبَ أُمَّتَكَ فِي الْجِهَادِ وَهُوَ مُؤَوَّلٌ لِعِصْمَةِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بِالدَّلِيلِ الْعَقْلِيِّ الْقَاطِعِ مِنَ الذُّنُوبِ وَاللَّامُ لِلْعِلَّةِ الْغَائِيَّةِ فَمَدْخُولُهَا مُسَبَّبٌ لَا سَبَبٌ ﴿وَيُتِمَّ﴾ بِالْفَتْحِ الْمَذْكُورِ ﴿نِعْمَتَهُ﴾ إِنْعَامَهُ ﴿عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ﴾ بِهِ ﴿صِرَاطًا﴾ طَرِيقًا ﴿مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾﴾ يُثْبِتَكَ عَلَيْهِ وَهُوَ دِينُ الْإِسْلَامِ ﴿وَيَنْصُرَكَ اللهُ﴾ بِهِ ﴿نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾﴾ ذَا عِزٍّ لَا ذُلَّ مَعَهُ ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ﴾ الطُّمَأْنِينَةَ ﴿فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ﴾ بِشَرَائِعِ الدِّينِ كُلَّمَا نَزَلَ وَاحِدَةٌ مِنْهَا آمَنُوا بِهَا وَمِنْهَا الْجِهَادُ ﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ فَلَوْ أَرَادَ نَصْرَ دِينِهِ بِغَيْرِكُمْ لَفَعَلَ ﴿وَكَانَ اللهُ عَلِيمًا﴾ بِخَلْقِهِ ﴿حَكِيمًا ﴿٤﴾﴾ فِي صُنْعِهِ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذَلِكَ ﴿لِيُدْخِلَ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ أَيْ أَمَرَ بِالْجِهَادِ ﴿الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِنْدَ اللهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾﴾ ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللهِ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ بِفَتْحِ السِّينِ وَضَمِّهَا فِي الْمَوَاضِعِ الثَّلَاثَةِ ظَنُّوا أَنَّهُ لَا يَنْصُرُ مُحَمَّدًا ﷺ وَالْمُؤْمِنِينَ ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بِالذُّلِّ

وَالْعَذَابِ ﴿وَغَضِبَ اللهُ عَلَيْهِم وَلَعَنَهُمْ﴾ أَبْعَدَهُمْ ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّم وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾﴾ أَيْ مَرْجِعًا ﴿وَلِلهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللهُ عَزِيزًا﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿حَكِيمًا ﴿٧﴾﴾ فِي صُنْعِهِ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ ﴿إِنَّآ أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا﴾ عَلٰى أُمَّتِكَ فِي الْقِيَامَةِ ﴿وَمُبَشِّرًا﴾ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا بِالْجَنَّةِ ﴿وَنَذِيرًا ﴿٨﴾﴾ مُنْذِرًا مُخَوِّفًا فِيهَا مَنْ عَمِلَ سُوءًا بِالنَّارِ ﴿لِيُؤْمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [لِتُؤْمِنُوا] فِيهِ وَفِي الثَّلَاثَةِ بَعْدَهُ ﴿وَيُعَزِّرُوهُ﴾ وَيَنْصُرُوهُ وَقُرِئَ بِزَايَيْنِ مَعَ الْفَوْقَانِيَّةِ [وَتُعَزِّرُوهُ] ﴿وَيُوَقِّرُوهُ﴾ يُعَظِّمُوهُ وَضَمِيرُهُمَا لِلهِ أَوْ لِرَسُولِهِ [وَتُوَقِّرُوهُ] ﴿وَتُسَبِّحُوهُ﴾ أَيِ اللهَ [وَيُسَبِّحُوهُ] ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾﴾ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ.

TÜRKÇE ANLAMI

48- Fetih Sûresi

Medine'de inmiştir. Yirmi dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Muhakkak ki, Biz sana apaçık** aşikâr **bir fetih ihsan ettik.** Gelecekte Mekke ve diğer şehirlerin senin cihadın sayesinde kuvvet kullanarak fethine hükmettik.
2. **Ki, böylece Allah,** yapmış olduğun cihat ile **senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın,**[1] sen de ümmetini cihada teşvik edesin,[2] **sana olan nimetini** ihsanını, bu fetihle **tamamlasın ve seni** üzerinde sabit kılacağı **doğru yola** İslam dinine **iletsin.**
3. **Ve sana şanlı,** şerefli beraberinde zillet olmayan **bir zaferle yardım etsin.**
4. Dinin hükümlerine olan **imanlarına iman katsınlar diye, müminlerin kalplerine sükûnet** huzur **indiren odur.** İnen her hükme iman ettiler. Onlardan biri de cihattır. **Göklerdeki ve yerdeki ordular Allah'ındır.** Şayet sizden başka biriyle dinine yardım etmek isteseydi, elbette bunu yapardı. **Allah daima** yarattıklarını **gayet iyi bilendir,** yaptığında **hikmet sahibidir.** Allah her zaman bu sıfatlara sahiptir.
5. Allah cihadı emretti ki, **mümin erkeklerle mümin kadınları, içinde ebedî kalacakları, altından ırmaklar akan cennetlere koysun ve onların günahlarını örtsün. İşte bu, Allah katında büyük bir kurtuluştur.**
6. **Ve Allah hakkında** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashabına yardım edemez diye **kötü**[3] **zanda bulunan münafık erkeklere ve münafık kadınlara, Allah'a ortak koşan erkeklere ve ortak koşan kadınlara**

---

[1] Peygamberlerin günah işlemedikleri, kesin akli delillerle sabit olduğu için bu ayet tevil edilmiştir.

[2] لِيَغْفِرَ terkibindeki lam harfi ceri illet-i ğaiyye içindir. Dahil olduğu fiilde müsebbep (sonuç)tur, sebep değildir.

[3] السُّوء kelimesi üç yerde de sin harfinin fethası ve zammesiyle okunur.

azap etsin. Kötülük çemberi zillet ve azap ile **kendi başlarına geçsin! Allah onlara gazap etmiş, lanetlemiş** (rahmetinden) uzaklaştırmış **ve onlara cehennemi hazırlamıştır. O ne kötü bir varılacak** dönüş **yeridir!**

7. **Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır. Ve Allah** mülkünde **daima Azîz-'dir,** yaptığında da **hikmet sahibidir.** Allah daima bu sıfatlara sahiptir.
8. **Doğrusu biz seni,** kıyamette ümmetinin aleyhine **şahit,** dünyada cennet ile **müjdeleyici ve** yine dünyada kötü amel işleyenleri ateş ile **uyarıcı,** korkutucu **olarak gönderdik.**
9. **Ta ki, Allah'a ve Resûlüne iman etsinler,**[1] **onu** Allah'ı veya resûlünü **güçlendirsin,** yardım etsin**ler, ona saygı göstersin,** tazim etsin**ler ve sabah akşam** Allah'ı **tesbih etsinler.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْفَتْحِ -﴿٤٨﴾

48- Fetih Sûresi

مَدَنِيَّةٌ **Medine'de inmiştir** تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. إِنَّا **Muhakkak ki biz** فَتَحْنَا **Fetih ihsan ettik** *(Kime?)* لَكَ **Sana** قَضَيْنَا Hükmettik *(Neye hükmettik?)* بِفَتْحِ مَكَّةَ Mekke'nin fethine *(Daha neye?)* وَغَيْرِهَا Ve diğerlerinin fethine *(Ne zaman)* فِي الْمُسْتَقْبَلِ Gelecekte *(Nasıl fethe hükmettik?)* عُنْوَةً Zorlamayla olan *(Ne ile?)* بِجِهَادِكَ Senin savaşmanla *(Nasıl?)* فَتْحًا **Fetih ihsan etmekle** *(Öyle fetih ki,)* مُبِينًا **Apaçık** بَيِّنًا ظَاهِرًا Açık ve görünür *(Niçin fetih ihsan ettik?)*

2. لِيَغْفِرَ **Nihayetinde bağışlasın için** *(Kime?)* لَكَ **Sana** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne sebebiyle?)* بِجِهَادِكَ Cihadın sebebiyle *(Neyini bağışlasın diye?)* مَا تَقَدَّمَ **Önceden yaptığını** *(Neden?)* مِنْ ذَنْبِكَ **Günahtan** *(Daha neyini bağışlasın diye?)* وَمَا تَأَخَّرَ **Ve sonradan yapacağını** *(Neden?)* مِنْهُ Günahtan لِتُرَغِّبَ Teşvik edesin diye *(Kimi?)* أُمَّتَكَ Ümmetini *(Neye?)* فِي الْجِهَادِ Cihada وَهُوَ Bu (Peygambere günah isnadı) *(Nedir?)* مُؤَوَّلٌ Tevil edilmiştir *(Niçin?)* لِعِصْمَةِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Peygamberler (aleyhimussalatu vesselam) masum olduğundan dolayı *(Ne ile?)* بِالدَّلِيلِ الْعَقْلِيِّ الْقَاطِعِ Kesin aklî delil ile *(Neden masumdur?)* مِنَ الذُّنُوبِ Günahlardan وَاللَّامُ Lam *(Ne içindir?)* لِلْعِلَّةِ الْغَائِيَّةِ İllet-i gaiyye içindir فَمَدْخُولُهَا O halde

[1] لِيُؤْمِنُوا fiili ve kendisinden sonra gelen diğer üç fiil (يُعَزِّرُوهُ، يُوَقِّرُوهُ، يُسَبِّحُوهُ) ya ve ta harfleriyle okunur. يُعَزِّرُوهُ fiili diğer bir kıraatte ta ve iki ze harfiyle okunmuştur.

onun dâhil olduğu şey *(Nedir?)* مُسَبَّبٌ Müsebbep'tir (sebebin neticesi) لَا سَبَبٌ Sebep değildir *(Daha niçin fetih ihsan ettik?)* وَيُتِمَّ **Ve tamam-lasın diye** *(Ne ile?)* بِالْفَتْحِ الْمَذْكُورِ Adı geçen fetih sebebiyle *(Neyi tamamlasın diye?)* نِعْمَتَهُ **Nimetini** إِنْعَامَهُ İhsanını *(Kim üzerine olan?)* عَلَيْكَ **Senin üzerine olan** *(Daha niçin fetih ihsan ettik?)* وَيَهْدِيَكَ **Ve seni iletsin diye** *(Ne ile?)* بِهِ Fetih sebebiyle *(Neye?)* صِرَاطًا **Yola** طَرِيقًا Yola *(Öyle yol ki,)* مُسْتَقِيمًا **Dosdoğru** يُثَبِّتَكَ Seni sabit kılsın diye *(Ne üzere?)* عَلَيْهِ O yol üzere وَهُوَ O yol da *(Nedir?)* دِينُ الْإِسْلَامِ İslam dinidir *(Daha niye fetih ihsan ettik?)*

3. وَيَنْصُرَكَ **Ve sana yardım etsin diye** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Ne sebebiyle?)* بِهِ Fetih sebebiyle *(Nasıl?)* نَصْرًا **Yardım etmekle** *(Öyle yardım ki,)* عَزِيزًا **Pek izzetli olan** ذَا عِزٍّ Şerefli لَا ذُلَّ مَعَهُ Kendisiyle birlikte zillet bulunmayan.

4. هُوَ **O** *(Kimdir?)* اَلَّذِي **O zattır ki** أَنْزَلَ **İndirdi** *(Ne indirdi?)* اَلسَّكِينَةَ **Güven indirdi** اَلطُّمَأْنِينَةَ Huzur indirdi *(Nereye?)* فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ **Müminlerin kalplerine** *(Niçin?)* لِيَزْدَادُوا **Fazlalaşsın diye** إِيمَانًا **İman açısından** *(Ne ile birlikte?)* مَعَ إِيمَانِهِمْ **İmanlarıyla birlikte** *(Neye olan imanları?)* بِشَرَائِعِ الدِّينِ Dinin hükümlerine كُلَّمَا نَزَلَ Ne zaman inse *(Ne inse?)* وَاحِدَةٌ مِنْهَا O hükümlerden biri آمَنُوا İman ederlerdi *(Neye?)* بِهَا O hükme وَمِنْهَا İşte bu hükümlerdendir *(Ne?)* اَلْجِهَادُ Cihat وَلِلّٰهِ **Ve Allah'a aittir** *(Ne?)* جُنُودُ السَّمٰوَاتِ **Göklerin** وَالْأَرْضِ **Ve yerin orduları** فَلَوْ أَرَادَ Şayet dileseydi *(Neyi?)* نَصْرَ دِينِهِ Dinine yardım etmeyi *(Kim ile?)* بِغَيْرِكُمْ Sizden başkasıyla لَفَعَلَ Elbette bunu yapardı وَكَانَ **Ve daima olmuştur** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Ne olmuştur?)* عَلِيمًا **Bilen** *(Neyi?)* بِخَلْقِهِ Mahlûkatını *(Daha ne olmuştur?)* حَكِيمًا **Hikmet sahibi** *(Nede?)* فِي صُنْعِهِ Yaptığı işte أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim olur *(Ne olarak daim olur?)* مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ Bununla nitelenmiş olarak *(Niçin cihadı emretti?)*

5. لِيُدْخِلَ **Girdirmek için** *(Bu fiil nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir fiile müteallliktır أَيْ أَمَرَ بِالْجِهَادِ Yani, 'cihadı emretti' (fiiline) *(Kimi girdirmek için?)* اَلْمُؤْمِنِينَ **Mümin erkekleri** وَالْمُؤْمِنَاتِ **Ve mümin kadınları** *(Nereye?)* جَنَّاتٍ **Cennetlere** *(Öyle cennetler ki,)* تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Altlarından** *(Ne akıyor?)* اَلْأَنْهَارُ **Irmaklar** *(Ne oldukları halde?)* خَالِدِينَ **Ebedi kalıcı oldukları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Daha niçin cihadı emretti?)* وَيُكَفِّرَ **Ve bağışlaması için** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** *(Neyi?)* سَيِّئَاتِهِمْ **Günahlarını** وَكَانَ ذٰلِكَ **İşte bu oldu** *(Kim katında?)* عِنْدَ اللّٰهِ **Allah katında** *(Ne oldu?)* فَوْزًا **Bir kurtuluş** *(Öyle kurtuluş ki,)* عَظِيمًا **Pek büyük** *(Daha niçin cihadı emretti?)*

6. وَيُعَذِّبَ **Ve azap etmesi için** *(Kime?)* اَلْمُنَافِقِينَ **Münafık erkeklere** وَالْمُنَافِقَاتِ **Ve münafık kadınlara** *(Daha?)* وَالْمُشْرِكِينَ **Ve müşrik erkeklere** وَالْمُشْرِكَاتِ **Ve müşrik kadınlara** *(Öyle münafık-müşrik kadın-erkekler ki,)* اَلظَّانِّينَ **Zanda bulunan** *(Kim hakkında?)* بِاللّٰهِ **Allah hakkında** *(Nasıl?)* ظَنَّ السَّوْءِ **Kötü zanla** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِفَتْحِ السِّينِ Sin'in fethasıyla *(Daha?)* وَضَمِّهَا Ve zammesiyle *(Nerede?)* فِي الْمَوَاضِعِ الثَّلَاثَةِ Üç yerde de ظَنُّوا Onlar zannettiler *(Neyi?)* أَنَّهُ لَا يَنْصُرُ Kesinlikle Allah'ın yardım etmeyeceğini *(Kime?)* مُحَمَّدًا ﷺ Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) *(Daha kime?)* وَالْمُؤْمِنِينَ Ve müminlere عَلَيْهِمْ **Onların üzerine olsun** *(Ne?)* دَائِرَةُ السَّوْءِ **Kötülük çemberi** *(Ne ile?)* بِالذُّلِّ وَالْعَذَابِ Zillet ve azapla وَغَضِبَ **Ve gazap etmiştir** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَيْهِم **Onlara** وَلَعَنَهُمْ **Ve onlara lanet etmiştir** أَبْعَدَهُمْ Onları (rahmetinden) uzaklaştırmıştır وَأَعَدَّ **Ve hazırlamıştır** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Neyi?)* جَهَنَّم **Cehennemi** وَسَاءَتْ **Orası ne kötüdür** *(Ne olarak?)* مَصِيرًا **Varış yeri olarak** أَيْ مَرْجِعًا Yani, dönüş yeri olarak.

7. وَلِلّٰهِ **Ve Allah'a aittir** *(Ne?)* جُنُودُ السَّمٰوَاتِ **Göklerin orduları** *(Daha?)* وَالْأَرْضِ **Ve yerin orduları** وَكَانَ **Ve daima** اَللّٰهُ **Allah** *(Ne olmuştur?)* عَزِيزًا **Pek yüce** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Hükümranlığında *(Daha?)* حَكِيمًا **Ve hikmet sahibi olmuştur** *(Nede?)* فِي صُنْعِهِ Yaptığı işte أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim olur *(Ne olarak?)* مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ Bununla nitelenmiş olarak.

8. إِنَّا **Muhakkak ki biz** اَرْسَلْنَاكَ **Seni gönderdik** *(Ne olarak?)* شَاهِدًا **Şahit olarak** *(Kime?)* عَلٰى أُمَّتِكَ Ümmetine *(Nerede?)* فِي الْقِيَامَةِ Kıyamette *(Daha ne olarak gönderdik?)* وَمُبَشِّرًا **Ve müjdeleyici olarak** *(Kimi?)* لَهُمْ Ümmetini *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne ile?)* بِالْجَنَّةِ Cennetle *(Daha ne olarak gönderdik?)* وَنَذِيرًا **Ve uyarıcı olarak** مُنْذِرًا İkaz eden وَمُخَوِّفًا Ve korkutan olarak *(Nerede?)* فِيهَا Dünyada *(Kimi?)* مَنْ عَمِلَ İşleyen kişiyi *(Neyi işleyen?)* سُوءًا Kötülüğü *(Ne ile uyaran-korkutan?)* بِالنَّارِ Cehennemle.

9. لِتُؤْمِنُوا **Ta ki inansınlar** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** *(Daha?)* وَرَسُولِهِ **Ve elçisine** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ Ye ve te ile *(Nerede?)* فِيهِ Bu fiilde *(Daha?)* وَفِي الثَّلَاثَةِ بَعْدَهُ Ve kendinden sonra gelen üç fiilde وَيُعَزِّرُوهُ **Ve desteklesinler diye** *(Kimi?)* هُ **Onu** وَيَنْصُرُوهُ Ona yardım etsinler diye وَقُرِئَ (Bu fiil) okundu *(Nasıl?)* بِزَايَيْنِ İki ze ile *(Ne ile birlikte?)* مَعَ الْفَوْقَانِيَّةِ Üstten iki noktalı (te) ile birlikte وَيُوَقِّرُوهُ **Ve ona saygı göstersinler diye** يُعَظِّمُوهُ Ona tazim etsinler diye وَضَمِيرُهُمَا Bu iki fiildeki zamir *(Kime racidir?)* لِلّٰهِ Allah'a أَوْ لِرَسُولِهِ Ya da resulüne وَتُسَبِّحُوهُ **Ve onu tenzih etsinler diye** أَيِ اللّٰهَ Yani, Allah'ı *(Ne zaman?)* بُكْرَةً **Sabah** وَأَصِيلًا **Ve akşam** بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ Sabah akşam.

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ بِالْحُدَيْبِيَةِ ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللهَ﴾ هُوَ نَحْوُ مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ ﴿يَدُ اللهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ الَّتِي بَايَعُوا بِهَا النَّبِيَّ أَيْ هُوَ تَعَالَى مُطَّلِعٌ عَلَى مُبَايَعَتِهِمْ فَيُجَازِيهِمْ عَلَيْهَا ﴿فَمَنْ نَكَثَ﴾ نَقَضَ الْبَيْعَةَ ﴿فَإِنَّمَا يَنْكُثُ﴾ يَرْجِعُ وَبَالُ نَقْضِهِ ﴿عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللهَ فَسَيُؤْتِيهِ﴾ بِالْيَاءِ وَالنُّونِ ﴿أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾﴾ ﴿سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ حَوْلَ الْمَدِينَةِ أَيِ الَّذِينَ خَلَّفَهُمُ اللهُ عَنْ صُحْبَتِكَ لَمَّا طَلَبَتْهُمْ لِيَخْرُجُوا مَعَكَ إِلَى مَكَّةَ خَوْفًا مِنْ تَعَرُّضِ قُرَيْشٍ لَكَ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ إِذَا رَجَعْتَ مِنْهَا ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ عَنِ الْخُرُوجِ مَعَكَ ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ اللهَ مِنْ تَرْكِ الْخُرُوجِ مَعَكَ قَالَ تَعَالَى مُكَذِّبًا لَهُمْ ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ أَيْ مِنْ طَلَبِ الْاِسْتِغْفَارِ وَمَا قَبْلَهُ ﴿مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾ فَهُمْ كَاذِبُونَ فِي اعْتِذَارِهِمْ ﴿قُلْ فَمَنْ﴾ اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ أَيْ لَا أَحَدَ ﴿يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ بِفَتْحِ الضَّادِ وَضَمِّهَا ﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾﴾ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذَلِكَ ﴿بَلْ﴾ فِي الْمَوْضِعَيْنِ لِلْاِنْتِقَالِ مِنْ غَرَضٍ إِلَى آخَرَ ﴿ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ أَيْ أَنَّهُمْ يُسْتَأْصَلُونَ بِالْقَتْلِ فَلَا يَرْجِعُونَ ﴿وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ هٰذَا وَغَيْرُهُ ﴿وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾﴾ جَمْعُ بَائِرٍ أَيْ هَالِكِينَ عِنْدَ اللهِ بِهٰذَا الظَّنِّ ﴿وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾﴾ نَارًا شَدِيدَةً ﴿وَلِلهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾﴾ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِمَا ذُكِرَ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ الْمَذْكُورُونَ ﴿إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَانِمَ﴾ هِيَ مَغَانِمُ خَيْبَرَ ﴿لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا﴾ اتْرُكُونَا ﴿نَتَّبِعْكُمْ﴾ لِنَأْخُذَ مِنْهَا ﴿يُرِيدُونَ﴾ بِذَلِكَ ﴿أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللهِ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ كَلِمَ اللهِ بِكَسْرِ اللَّامِ أَيْ مَوَاعِيدَهُ بِغَنَائِمِ خَيْبَرَ أَهْلَ الْحُدَيْبِيَةِ خَاصَّةً ﴿قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذٰلِكُمْ قَالَ اللهُ مِنْ قَبْلُ﴾ أَيْ قَبْلَ عَوْدِنَا ﴿فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ أَنْ نَصِيبَ مَعَكُمْ مِنَ الْغَنَائِمِ فَقُلْتُمْ ذٰلِكَ ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ﴾ مِنَ الدِّينِ ﴿إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾﴾ مِنْهُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

10. Şüphesiz Hudeybiye'de 'Rıdvan Biati'yle **sana biat edenler aslında Allah'a biat etmektedirler.** Bu ayet ***"Peygambere itaat eden, şüphesiz Allah'a itaat etmiş olur." (Nisa: 80)*** ayeti gibidir. **Allah'ın eli onların** peygamberle biat eden **ellerinin üzerindedir.** Allah onların yaptıkları biati görmektedir.

Onlara bunun karşılığını verecektir. **Kim** biatı **bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur.** Bozmasının vebali kendisine aittir. **Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse, ona büyük bir mükâfat verecektir.**[1]

11. Hudeybiye yılında Kureyşlilerin saldırısına uğramaktan korktuğun için seninle beraber Mekke'ye gelmesini istediğinde Allah'ın seninle beraber olmaktan alıkoyduğu Medine'nin etrafındaki **geri bırakılmış olan bedevîler,** geri döndüğünde **sana diyecekler ki: "Mallarımız ve ailelerimiz bizi** seninle beraber çıkmaktan **alıkoydu.** Seninle beraber çıkmayı terk etmemizden dolayı Allah'tan **bizim bağışlanmamızı dile."** Allah Teâlâ onları yalanlayarak buyurdu ki: **Onlar dilleriyle, kalplerinde olmayan** bağışlanma istediği ve öncesindeki şeyleri **söylüyorlar.** Dolayısıyla onlar bu mazeretlerinde yalancılardır. **De ki: Allah size bir zarar**[2] **veya fayda gelmesini dilerse, sizin için ona karşı kimin bir şeye gücü yetebilir?**[3] Böyle biri yoktur. **Bilakis Allah yaptıklarınızdan daima haberdardır.** Allah her zaman bu sıfata sahiptir.

12. **Asılında**[4] **siz Peygamber ve müminlerin ailelerine bir daha dönmeyeceklerini sanmıştınız. Bu** hepsinin öldürülüp geri dönememeleri **sizin gönüllerinize güzel göründü de** bu ve diğer **kötü zan**larda **bulundunuz ve** bu zannınızla Allah katında **helak olan**[5] **bir toplum oldunuz.**

13. **Kim Allah'a ve Resûlüne iman etmezse, biz, kâfirler için çılgın alevli** şiddetli **bir ateş hazırlamışızdır.**

14. **Göklerin ve yerin mülkü Allah'a aittir. O, dilediğini bağışlar ve dilediğine azap eder. Allah daima çok bağışlayan, çok merhamet edendir.** Allah her zaman bu sıfatlara sahiptir.

15. **Siz** Hayber **ganimetleri**ni **almak için gittiğinizde** daha önce belirtilen **geri kalanlar: "Bırakın, biz de** ganimetlerden almak için **peşinizden gelelim" diyeceklerdir. Onlar,** bu sözleriyle **Allah'ın,** Hayber'in ganimetleri sadece Hudeybiye ehlinin olacaktır, şeklindeki **sözünü**[6] vaadini **değiştirmek isteyorlar. De ki: "Siz kesinlikle bizim peşimizden gelmeyeceksiniz! Allah daha** biz dönmeden **önce böyle buyurmuştur." Onlar size: "Hayır, bizi**m sizinle birlikte ganimet almamızı **kıskanıyorsunuz,** onun için böyle dediniz" **diyeceklerdir. Doğrusu** onlar **çok azı dışında** dini **anlamazlar.**

---

[1] فَسَيُؤْتِيهِ fiili ya ve nun harfiyle okunur.

[2] ضرًّا kelimesi dat harfinin fethası ve zammesiyle okunur.

[3] Buradaki istifham inkar anlamındadır.

[4] بَلْ kelimesi her iki yerde de bir maksattan diğerine intikal içindir.

[5] بُورًا kelimesi بَائِر kelimesinin çoğuludur.

[6] كَلَامَ اللَّهِ terkibindeki كَلَام kelimesi diğer bir kıraatte lam harfinin kesresiyle كَلِمَ اللَّهِ şeklinde okunur.

KELİME ANLAMI

10. إِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki** يُبَايِعُونَ **Biat ediyorlar** *(Kime?)* كَ **Sana** *(Nerede?)* بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ Rıdvan biatinde *(Neredeki?)* بِالْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'deki **İنَّمَا يُبَايِعُونَ Ancak onlar biat etmişlerdir** *(Kime?)* اَللهَ **Allah'a** هُوَ Bu *(Ne gibidir?)* نَحْوُ مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ *'Kim resule itaat ederse* فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ *Elbette Allah'a itaat etmiştir'* gibidir يَدُ اللهِ **Allah'ın eli** *(Nerededir?)* فَوْقَ أَيْدِيهِمْ **Onların elinin üzerindedir** اَلَّتِي O elleri ki بَايَعُوا Biatleştiler *(Ne ile?)* بِهَا Onlarla *(Kiminle?)* اَلنَّبِيَّ Peygamberle أَيْ هُوَ تَعَالَى Yani, Yüce olan Allah *(Nedir?)* مُطَّلِعٌ Bilmektedir *(Neyi?)* عَلَى مُبَايَعَتِهِمْ Onların biatleşmelerini فَيُجَازِيهِمْ Dolayısıyla onları mükâfatlandıracaktır *(Ne üzerine?)* عَلَيْهَا Bu biatleşme üzerine **فَمَنْ نَكَثَ Ve her kim cayarsa** نَقْضَ الْبَيْعَةَ Biati bozarsa **فَإِنَّمَا Şöyle ki ancak يَنْكُثُ Caymış olur** يَرْجِعُ Döner *(Ne?)* وَبَالُ نَقْضِهِ Onu bozmasının sorumluluğu *(Kimin aleyhine caymış olur?)* عَلَى نَفْسِهِ **Kendi aleyhine وَمَنْ Ve her kim** أَوْفَى **Yerine getirirse** *(Neyi?)* اَللهَ **O şeyi ki عَاهَدَ Ahit verdi** *(Ne üzerine?)* عَلَيْهُ **Onun üzerine** *(Kime ahit verdi?)* بِمَا **Allah'a فَسَيُؤْتِيهِ Allah ona verecektir** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالنُّونِ Ya ve ta ile *(Ne verecektir?)* أَجْرًا **Mükâfat** *(Öyle mükâfat ki,)* عَظِيمًا **Pek büyük.**

11. سَيَقُولُ **Diyecek** *(Kime?)* لَكَ **Sana** *(Kim diyecek?)* اَلْمُخَلَّفُونَ **Geride kalanlar** *(Kimden?)* مِنَ الْأَعْرَابِ **Bedevilerden** *(Öyle bedeviler ki,)* حَوْلَ الْمَدِينَةِ Medine etrafında bulunan أَيِ الَّذِينَ خَلَّفَهُمْ Yani, kendilerini geride bıraktığı kimseler *(Kimin?)* اَللهُ Allah'ın *(Neden geride bıraktığı?)* عَنْ صُحْبَتِكَ Seninle birlikte olmaktan *(Ne zaman?)* لَمَّا طَلَبْتَهُمْ Ne zaman ki sen onlardan istedin *(Ne istedin?)* لِيَخْرُجُوا Çıkmalarını *(Kiminle?)* مَعَكَ Seninle birlikte *(Nereye?)* إِلَى مَكَّةَ Mekke'ye *(Neden?)* خَوْفًا Korkudan dolayı *(Neden korku?)* مِنْ تَعَرُّضِ قُرَيْشٍ Kureyş'in saldırısından *(Kime?)* لَكَ Sana *(Ne zaman?)* عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye senesinde إِذَا رَجَعْتَ Döndüğünde *(Kimden?)* مِنْهَا Onlardan *(Ne diyecekler?)* شَغَلَتْنَا **Bizi alıkoydu** *(Ne?)* أَمْوَالُنَا **Mallarımız** *(Daha?)* وَأَهْلُونَا **Ve ailelerimiz** *(Neden?)* عَنِ الْخُرُوجِ مَعَكَ Seninle birlikte çıkmaktan فَاسْتَغْفِرْ **Artık mağfiret dile** *(Kim için?)* لَنَا **Bizim için** *(Kimden?)* اَللهَ Allah'tan *(Neden?)* مِنْ تَرْكِ الْخُرُوجِ Çıkmadığımız için *(Kiminle?)* مَعَكَ Seninle قَالَ تَعَالَى Yüce olan Allah buyurdu *(Nasıl?)* مُكَذِّبًا لَهُمْ Onları yalanlayarak *(Ne buyurdu?)* يَقُولُونَ **Diyorlar** *(Ne ile diyorlar?)* بِأَلْسِنَتِهِمْ **Dilleriyle** أَيْ مِنْ طَلَبِ الْاِسْتِغْفَارِ Yani, mağfiret dilenmeyi فِي قُلُوبِهِمْ **Olmayanı** *(Nerede?)* مَا لَيْسَ وَمَا قَبْلَهُ Ve ondan önceki dediklerini *(Neyi diyorlar?)*

Kalplerinde فَهُمْ Dolayısıyla onlar *(Nedirler?)* كَاذِبُونَ Yalancıdırlar *(Nede?)* فِي اعْتِذَارِهِمْ Mazeret beyanatlarında **De ki** قُلْ **Kimdir** فَمَنْ *(Bu nedir?)* اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ Olumsuzluk manasında istifhamdır أَيْ لَا أَحَدَ Yani, hiç kimse yoktur *(Kim kimdir?)* **Güç yetirecek olan** يَمْلِكُ *(Kim için?)* **Sizin için** لَكُمْ *(Kimden?)* **Allah'tan (engellemeye)** مِنَ اللهِ *(Neye güç yetirecek?)* **En ufak bir şeye** شَيْئًا **Eğer isterse** اِنْ اَرَادَ *(Kime?)* **Sizin hakkınızda** بِكُمْ *(Ne isterse?)* **Bir zarar** ضَرًّا *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِفَتْحِ الضَّادِ Dad'dın fethasıyla *(Daha?)* وَضَمِّهَا Ve zammesiyle **Ya da isterse** اَوْ اَرَادَ *(Kime?)* **Size** بِكُمْ *(Ne isterse?)* **Bir fayda** نَفْعًا **Doğrusu** بَلْ **Daima oldu** كَانَ *(Kim?)* **Allah** اَللهُ *(Neyi?)* **Yaptıklarınızı** بِمَا تَعْمَلُونَ *(Ne oldu?)* **Bilici oldu** خَبِيرًا أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Ne olarak?)* مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ Bununla nitelenmiş olarak.

12. **Doğrusu** بَلْ فِي الْمَوْضِعَيْنِ İki yerde de *(Bu kelime ne içindir?)* لِلْاِنْتِقَالِ İntikal içindir *(Neden?)* مِنْ غَرَضٍ Bir maksattan *(Neye?)* إِلٰى آخَرَ Diğer bir maksada **Siz sandınız** ظَنَنْتُمْ *(Ne sandınız?)* اَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ **Kesinlikle dönemeyeceğini** *(Kimin?)* اَلرَّسُولُ **Peygamberin** *(Daha kimin?)* وَالْمُؤْمِنُونَ **Ve müminlerin** *(Nereye dönemeyeceğini?)* اِلٰى اَهْلِيهِمْ **Ailelerine** *(Ne surette?)* اَبَدًا **Ebediyen** وَزُيِّنَ **Ve güzel göründü** *(Ne?)* ذٰلِكَ **Bu** *(Neye?)* **Sizin gönüllerinize** فِي قُلُوبِكُمْ أَيْ اَنَّهُمْ يُسْتَأْصَلُونَ Yani, onların kökleri kazınacak *(Ne ile?)* بِالْقَتْلِ Öldürülmek suretiyle فَلَا يَرْجِعُونَ Böylece dönemeyecekler **Ve zanda bulundunuz** وَظَنَنْتُمْ *(Nasıl?)* **Kötü zanla** ظَنَّ السَّوْءِ هٰذَا وَغَيْرَهُ Bu ve diğer zanlarla وَكُنْتُمْ **Ve oldunuz** *(Ne oldunuz?)* **Bir topluluk** قَوْمًا *(Öyle topluluk ki,)* **Yok olan** بُورًا *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ بَائِرٍ 'Bâirun' (helak olan) kelimesinin çoğuludur أَيْ هَالِكِينَ Yani, helak olanlar *(Kim katında?)* عِنْدَ اللهِ Allah katında *(Ne sebebiyle?)* بِهٰذَا الظَّنِّ Bu zan sebebiyle.

13. وَمَنْ **Ve her kim** لَمْ يُؤْمِنْ **İman etmezse** *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** *(Daha?)* وَرَسُولِهِ **Ve elçisine** فَاِنَّا **Şüphesiz ki biz** اَعْتَدْنَا **Hazırlamışızdır** *(Kim için?)* لِلْكَافِرِينَ **Kâfirler için** *(Ne?)* سَعِيرًا **Çılgın bir ateş** نَارًا Ateş *(Öyle ateş ki,)* شَدِيدَةً Pek çetin.

14. وَلِلّٰهِ **Ve Allah'a aittir** *(Ne?)* مُلْكُ السَّمٰوَاتِ **Göklerin** وَالْاَرْضِ **Ve yerin hükümranlığı** يَغْفِرُ **Bağışlar** *(Kimi?)* لِمَنْ يَشَاءُ **Dilediğini** وَيُعَذِّبُ **Ve azaba uğratır** *(Kimi?)* مَنْ يَشَاءُ **Dilediğini** وَكَانَ **Ve daima oldu** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Ne oldu?)* غَفُورًا **Bağışlayıcı** رَحِيمًا **Ve esirgeyici** أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Ne olarak?)* مُتَّصِفًا Nitelenmiş olarak *(Ne ile?)* بِمَا ذُكِرَ Zikredilen şeylerle.

15. سَيَقُولُ **Diyecek** *(Kim?)* اَلْمُخَلَّفُونَ **Geride kalanlar** اَلْمَذْكُورُونَ Bu konusu geçenler *(Ne zaman?)* اِذَا انْطَلَقْتُمْ **Gittiğinizde** *(Nereye?)* اِلٰى مَغَانِمَ **Ganimetlere** هِيَ Bu *(Nedir?)* مَغَانِمُ خَيْبَرَ Hayber ganimetleridir *(Ne için gittiğinizde?)* لِتَأْخُذُوهَا **Onları almak için** *(Ne diyecekler?)* ذَرُونَا **Bizi bırakın** اُتْرُكُونَا Bizi (kendi halimize) bırakın نَتَّبِعْكُمْ **Sizi takip edelim** *(Niçin?)* لِنَأْخُذَ Almamız için *(Neden?)* مِنْهَا Ganimetlerden يُرِيدُونَ **Onlar istiyorlar** *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla *(Ne istiyorlar?)* اَنْ يُبَدِّلُوا **Çevirmeyi** *(Neyi?)* كَلَامَ اللّٰهِ **Allah'ın sözünü** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* كَلِمَ اللّٰهِ 'Kelimellâhi' şeklindedir *(Ne ile?)* بِكَسْرِ اللَّامِ Lam'ın kesresiyle أَيْ مَوَاعِيدَهُ Yani, onun vaatlerini *(Neye dair olan?)* بِغَنَائِمِ خَيْبَرَ Hayber'in ganimetleri *(Kime olan vaatlerini?)* أَهْلَ الْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye ehline olan خَاصَّةً Özellikle (Buna dair olan sözleri) قُلْ **De ki** لَنْ تَتَّبِعُونَا **Asla bizi takip etmeyeceksiniz** كَذٰلِكُمْ **Böyle** قَالَ **Buyurdu** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** أَيْ قَبْلَ عَوْدِنَا Yani, biz dönmeden önce فَسَيَقُولُونَ **Bunun üzerine diyecekler** *(Ne diyecekler?)* بَلْ **Hayır doğrusu** تَحْسُدُونَنَا **Siz bizi kıskanıyorsunuz** *(Neden?)* أَنْ نَصِيبَ Bizim elde etmemizden *(Kim ile birlikte?)* مَعَكُمْ Sizinle birlikte *(Neden?)* مِنَ الْغَنَائِمِ Ganimetlerden فَقُلْتُمْ Zaten söylediniz *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu بَلْ **Bilakis** كَانُوا **Onlar daima oldular** *(Ne oldular?)* لَا يَفْقَهُونَ **Anlamaz oldular** *(Neden?)* مِنَ الدِّينِ Dinden اِلَّا قَلِيلًا **Ancak azı hariç** *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan.

﴿قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْاَعْرَابِ﴾ الْمَذْكُورِينَ اخْتِبَارًا ﴿سَتُدْعَوْنَ اِلٰى قَوْمٍ اُولِي﴾ أَصْحَابِ ﴿بَاْسٍ شَدِيدٍ﴾ قِيلَ هُمْ بَنُو حَنِيفَةَ أَصْحَابُ الْيَمَامَةِ وَقِيلَ فَارِسُ وَالرُّومُ ﴿تُقَاتِلُونَهُمْ﴾ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ هِيَ الْمَدْعُوُّ إِلَيْهَا فِي الْمَعْنٰى ﴿اَوْ﴾ هُمْ ﴿يُسْلِمُونَ﴾ فَلَا تُقَاتِلُونَ ﴿فَاِنْ تُطِيعُوا﴾ إِلٰى قِتَالِهِمْ ﴿يُؤْتِكُمُ اللّٰهُ اَجْرًا حَسَنًا وَاِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٦﴾﴾ مُؤْلِمًا ﴿لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ فِي تَرْكِ الْجِهَادِ ﴿وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ﴾ بِالْيَاءِ وَالنُّونِ ﴿جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ﴾ بِالْيَاءِ وَالنُّونِ ﴿عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٧﴾﴾ ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ اِذْ يُبَايِعُونَكَ﴾ بِالْحُدَيْبِيَةِ ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ هِيَ سَمُرَةٌ وَهُمْ أَلْفٌ وَثَلٰثُمِائَةٍ اَوْ أَكْثَرُ ثُمَّ بَايَعَهُمْ عَلٰى أَنْ يُنَاجِزُوا قُرَيْشًا وَأَنْ لَا يَفِرُّوا مِنَ الْمَوْتِ ﴿فَعَلِمَ﴾ اللّٰهُ ﴿مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ مِنَ الصِّدْقِ وَالْوَفَاءِ ﴿فَاَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَاَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾﴾ هُوَ فَتْحُ خَيْبَرَ بَعْدَ انْصِرَافِهِمْ مِنَ الْحُدَيْبِيَةِ ﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَاْخُذُونَهَا﴾ مِنْ خَيْبَرَ ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾﴾ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ ﴿وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَاْخُذُونَهَا﴾ مِنَ الْفُتُوحَاتِ ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ﴾ غَنِيمَةَ خَيْبَرَ ﴿وَكَفَّ اَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ﴾ فِي عِيَالِكُمْ لَمَّا خَرَجْتُمْ وَهَمَّتْ بِهِمُ الْيَهُودُ فَقَذَفَ اللّٰهُ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ﴿وَلِتَكُونَ﴾ أَيِ الْمُعَجَّلَةُ عَطْفٌ عَلٰى مُقَدَّرٍ أَيْ لِتَشْكُرُوهُ ﴿اٰيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ فِي نَصْرِهِمْ ﴿وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾﴾ أَيْ طَرِيقَ التَّوَكُّلِ عَلَيْهِ وَتَفْوِيضِ الْأَمْرِ إِلَيْهِ تَعَالٰى ﴿وَاُخْرٰى﴾ صِفَةُ مَغَانِمَ مُقَدَّرًا مُبْتَدَأٌ ﴿لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ هِيَ مِنْ فَارِسَ وَالرُّومِ ﴿قَدْ اَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا﴾ عَلِمَ أَنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ ﴿وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾﴾ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ ﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بِالْحُدَيْبِيَةِ ﴿لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا﴾ يَحْرُسُهُمْ ﴿وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾﴾ ﴿سُنَّةَ اللّٰهِ﴾ مَصْدَرٌ مُؤَكِّدٌ لِمَضْمُونِ الْجُمْلَةِ قَبْلَهُ مِنْ هَزِيمَةِ الْكَافِرِينَ وَنَصْرِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْ سَنَّ اللّٰهُ ذٰلِكَ سُنَّةً ﴿الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾﴾ مِنْهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

16. **Bedevîlerden** adı geçen **geri kalmış olanlara** onları sınamak için **de ki: "Siz yakında çok kuvvetli bir kavme** denilene göre Yemame ehlinden olan Hanife oğullarına veya İranlılara ve Rumlara **karşı savaşmaya çağıralacaksınız. Veya** onlar, **teslim olurlar** siz de savaşmazsınız. **Eğer** onlarla savaşma **emrine itaat ederseniz, Allah size güzel bir mükafat verir. Ama bundan önce sırt çevirdiğiniz gibi yine sırt çevirecek olursanız sizi acı** veren **bir azapla cezalandırır."**

17. Cihadı terk etme konusunda **köre vebal yoktur, topala da vebal yoktur, hastaya da vebal yoktur. Kim Allah'a ve Resûlüne itaat ederse, onu altından ırmaklar akan cennetlere koyar**[1]**. Kim de sırt çevirirse, onu acı veren bir azapla cezalandırır.**[2]

18. **Andolsun ki, Allah**, Hudeybiye'de **o** semure **ağacın altında sana biat ederlerken, müminlerden razı olmuştur.** Müminlere bin üç yüz veya daha fazla idiler. Peygamber Efendimiz, Kureşylilerle savaşmak ve ölümden kaçmamak üzere onlardan söz aldı. Ve Allah **onların kalplerinde olan** doğruluk ve vefayı **bilmiş, üzerlerine sükûnet indirmiş ve onları yakın bir fetihle** Hudeybiye'den döndükten sonra Hayber fethiyle **ödüllendirmiştir.**

19. **Ve** Hayber'den **alacakları birçok ganimetlerle de (onları ödüllendirmiştir). Allah daima Aziz'dir, hikmet sahibidir.** Allah her zaman bu sıfatlara sahiptir.

20. **Allah size,** fetihlerden **alacağınız birçok ganimet vaat etmiştir. Ve işte şunu** Hayber ganimetlerini **size hemen vermiş ve** siz yurdunuzdan çıktığınızda çoluk-çocuğunuza saldırmak isteyen **insanların** Yahudilerin kalplerine korku atarak **ellerini sizden çekmiştir ki,** ona şükredesiniz **ve bu** aceleden verilen ganimet**, müminlere** (Allah'ın) onlara yardımı konusunda **bir delil olsun ve sizi dosdoğru yola** Allah'a güvenme ve işleri ona ısmarlama yoluna **iletsin.**

21. İranlılar ve Rumlardan **henüz almadığınız başka**[3] ganimetler **de vardır ki, Allah onları kuşatmış** yakında sizin olacağını bilmiş**tir. Ve Allah, daima her şeye gücü yetendir.** Allah her zaman bu sıfata sahiptir.

22. **Eğer kâfirler** Hudeybiye'de **sizinle savaşsalardı, elbette arkalarına dönüp kaçarlardı. Sonra** kendilerini koruyacak **bir dost ve yardımcı da bulamazlardı.**

23. **Allah'ın, bundan önce de geçerli olan** kâfirlerin hezimete uğraması ve müminlerin yardım görmesi **kanunu.**[4] **Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın.**

KELİME ANLAMI

16. قُلْ **(Ey habibim) söyle** *(Kime?)* لِلْمُخَلَّفِينَ **Geride kalanlara** *(Kimden?)* مِنَ الْأَعْرَابِ **Bedevilerden** *(Öyle bedeviler ki,)* اَلْمَذْكُورِينَ Konusu geçen *(Ne için söyle?)* اِخْتِبَارًا Sınamak için *(Ne söyle?)* سَتُدْعَوْنَ **Siz yakında çağrılacaksınız** *(Kime karşı?)* إِلَى قَوْمٍ **Bir topluluğa karşı** *(Öyle topluluk ki,)* بَأْسٍ -أَصْحَابِ- أُولِي **Savaş ehli olan** *(Öyle savaş ehli ki,)*

[1] يُدْخِل fiili ya ve nun harfleriyle okunur.

[2] يُعَذِّب fiili ya ve nun harfleriyle okunur.

[3] أُخْرَى kelimesi mukadder bir mübteda olan مَغَانِم kelimesinin sıfatıdır.

[4] سُنَّةَ kelimesi kendisinden önce geçen cümlenin içeriğini tekit eden bir mastardır. Takdiri, سَنَّ اللهُ ذَلِكَ سُنَّةً şeklindedir.

شَدِيدٍ **Pek çetin** هُمْ قِيلَ Denildi ki onlar *(Kimdir?)* بَنُو حَنِيفَةَ Benî Hanife'dir *(Öyle Benî Hanife ki)* أَصْحَابُ الْيَمَامَةِ Yemâme halkı olan وَقِيلَ Ve denildi ki (onlar) *(Kimdir?)* فَارِسُ وَالرُّومُ İran ve Rum'dur *(Ne olduğunuz halde çağrılacaksınız?)* تُقَاتِلُونَهُمْ **Onlarla savaşacak olduğunuz halde** *(Bu fiil nedir?)* حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Takdir edilen haldir هِيَ Bu (savaş) *(Nedir?)* اَلْمَدْعُوُّ إِلَيْهَا Kendisine çağırıldıkları şeydir *(Nede?)* فِي الْمَعْنَى Manada أَوْ **Ya da** هُمْ Onlar يُسْلِمُونَ **Boyun eğerler** فَلَا تُقَاتِلُونَ Dolayısıyla savaşmazsınız فَإِنْ تُطِيعُوا **Eğer boyun eğerseniz** *(Neye?)* إِلَى قِتَالِهِمْ Onlarla savaşmaya يُؤْتِكُمْ **Size verir** *(Kim?)* اَللَّهُ **Allah** *(Ne verir?)* أَجْرًا **Mükâfat** *(Öyle mükâfat ki,)* حَسَنًا **Güzel olan** وَإِنْ تَتَوَلَّوْا **Eğer yüz çevirirseniz** *(Ne gibi?)* كَمَا تَوَلَّيْتُمْ **Yüz çevirdiğiniz gibi** *(Ne zaman?)* مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** يُعَذِّبْ **Azaba uğratır** *(Kimi?)* كُمْ **Sizi** *(Ne olmakla?)* عَذَابًا **Azaba uğratmakla** *(Öyle azap ki,)* أَلِيمًا **Can yakıcı** مُؤْلِمًا Elem verici.

17. لَيْسَ **Yoktur** *(Kime?)* عَلَى الْأَعْمَى **Köre** *(Ne yoktur?)* حَرَجٌ **Bir zorlama** وَلَا **Ve yoktur** *(Kime?)* عَلَى الْأَعْرَجِ **Topala** *(Ne yoktur?)* حَرَجٌ **Bir zorlama** وَلَا **Ve yoktur** *(Kime?)* عَلَى الْمَرِيضِ **Hastaya** *(Ne yoktur?)* حَرَجٌ **Bir zorlama** *(Ne hususta?)* فِي تَرْكِ الْجِهَادِ Savaşa katılmama hususunda وَمَنْ **Her kim** يُطِعْ **İtaat ederse** *(Kime?)* اَللَّهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve resulüne** يُدْخِلْهُ **Onu girdirir** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالنُّونِ Ye ve nun ile *(Nereye girdirir?)* جَنَّاتٍ **Cennetlere** *(Öyle cennetler ki,)* تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Altlarından** *(Ne akıyor?)* اَلْأَنْهَارُ **Irmaklar** وَمَنْ **Ve her kim** يَتَوَلَّ **Yüz çevirirse** يُعَذِّبْهُ **Onu azaba uğratır** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالنُّونِ Ye ve nun ile عَذَابًا **Azaba uğratmakla** *(Öyle azap ki,)* أَلِيمًا **Can yakıcı.**

18. لَقَدْ **Andolsun kesinlikle** رَضِيَ **Razı olmuştur** *(Kim?)* اللَّهُ **Allah** *(Kimden?)* عَنِ الْمُؤْمِنِينَ **Müminlerden** *(Ne zaman?)* إِذْ **Hani** يُبَايِعُونَكَ **Sana biat etmişlerdi** *(Nerede?)* بِالْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiyede *(Nerede?)* تَحْتَ الشَّجَرَةِ **O ağacın altında** هِيَ O ağaç da *(Nedir?)* سَمُرَةٌ Semüra ağacıdır وَهُمْ Ve müminler *(Ne kadardı?)* أَلْفٌ وَثَلْثُمِائَةٍ Bin üçyüz kişi أَوْ أَكْثَرُ Ya da daha fazla ثُمَّ بَايَعَهُمْ Sonra onlarla biatleşti *(Ne üzerine?)* عَلَى أَنْ يُنَاجِزُوا Savaşmaları üzerine *(Kimle?)* قُرَيْشًا Kureyş'le *(Daha ne üzerine biatleşti?)* وَأَنْ لَا يَفِرُّوا Kaçmamaları üzerine *(Neden?)* مِنَ الْمَوْتِ Ölümden فَعَلِمَ **Ve bildi** *(Kim?)* اللَّهُ Allah *(Neyi bildi?)* مَا فِي قُلُوبِهِمْ **Kalplerinde olanı** *(Neden olanı?)* مِنَ الصِّدْقِ Doğruluk وَالْوَفَاءِ Ve vefayı فَأَنْزَلَ **Böylelikle indirdi** *(Ne indirdi?)* اَلسَّكِينَةَ **Huzur indirdi** *(Kim üzerine?)* عَلَيْهِمْ **Onlar üzerine**

وَأَثَابَ **Ve ödüllendirdi** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** *(Neyle?)* فَتْحًا **Fetihle** *(Öyle fetih ki,)* قَرِيبًا **Yakın olan** هُوَ O da *(Nedir?)* فَتْحُ خَيْبَرَ Hayber'in fethidir *(Neden sonra?)* بَعْدَ انْصِرَافِهِمْ Döndüklerinden sonra *(Nereden?)* مِنَ الْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'den *(Daha neyle ödüllendirdi?)*

19. وَمَغَانِمَ **Ve ganimetlerle** *(Öyle ganimetler ki,)* كَثِيرَةً **Pek çok olan** *(Yine öyle ganimetler ki,)* يَأْخُذُونَهَا **Onları alacaklar** *(Nereden?)* مِنْ خَيْبَرَ Hayber'den وَكَانَ **Ve daima oldu** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne oldu?)* عَزِيزًا **Pek yüce** حَكِيمًا **Ve hikmet sahibi** أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Neye?)* مُتَّصِفًا Nitelenmiş olmaya *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla.

20. وَعَدَكُمْ **Size vaat etmiştir** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neyi vaat etmiştir?)* مَغَانِمَ **Ganimetleri** *(Öyle ganimetler ki,)* كَثِيرَةً **Pek çok olan** *(Yine öyle ganimetler ki,)* تَأْخُذُونَهَا **Onları alacaksınız** *(Neden?)* مِنَ الْفُتُوحَاتِ Fetihlerden فَعَجَّلَ **Ve hemen vermiştir** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Neyi?)* هٰذِهِ **Bunu** غَنِيمَةَ خَيْبَرَ Hayber'in ganimetini وَكَفَّ **Ve alıkoymuştur** *(Neyi?)* أَيْدِيَ النَّاسِ **İnsanların ellerini** *(Neden?)* عَنْكُمْ **Sizden** *(Kim hakkında?)* فِي عِيَالِكُمْ Aile fertleriniz hakkındaki *(Ne zaman?)* لَمَّا خَرَجْتُمْ Siz (sefere) çıktığınızda وَهَمَّتْ Ve (kötülük yapmaya) kastetti *(Kime?)* بِهِمْ Onların ailelerine *(Kim?)* الْيَهُودُ Yahudiler فَقَذَفَ Fakat düşürdü *(Kim?)* اللهُ Allah *(Neye?)* فِي قُلُوبِهِمُ Onların kalplerine *(Ne düşürdü?)* الرُّعْبَ Korku وَلِتَكُونَ **Ve olsun diye** أَيِ الْمُعَجَّلَةُ Yani, bu hemen verilen *(Bu fiil nedir?)* عَطْفٌ عَلٰى مُقَدَّرٍ Takdir edilen bir fiile atfedilmiştir أَيْ لِتَشْكُرُوهُ Yani, 'ona şükredesiniz diye' fiiline *(Ne olsun diye?)* آيَةً **Bir işaret** *(Kim için?)* لِلْمُؤْمِنِينَ **Müminler için** *(Ne hususta?)* فِي نَصْرِهِمْ Onların yardım göreceği hususunda وَيَهْدِيَكُمْ **Ve sizi iletsin diye** *(Neye?)* صِرَاطًا **Yola** مُسْتَقِيمًا **Dosdoğru olan** *(Öyle yol ki,)* أَيْ طَرِيقَ التَّوَكُّلِ Yani, tevekkül yoluna *(Kime tevekkül?)* عَلَيْهِ Allah'a *(Daha ne yoluna?)* وَتَفْوِيضِ الْأَمْرِ Ve işi ısmarlama yoluna *(Kime?)* إِلَيْهِ تَعَالٰى Yüce olan Allah'a ***(Öyle ganimetler ki,)***

21. وَأُخْرٰى **Başka olan ganimetler de vardır** *(Bu kelime nedir?)* صِفَةُ مَغَانِمَ مُقَدَّرًا Takdir edilen 'Meğânime' kelimesinin sıfatıdır مُبْتَدَأٌ Ve mübtedadır *(Öyle ki,)* لَمْ تَقْدِرُوا **Siz henüz elde edemediniz** *(Neyi?)* عَلَيْهَا **Onları** هِيَ Onlar da *(Neredendir?)* مِنْ فَارِسَ وَالرُّومِ İran ve Rum'dan قَدْ أَحَاطَ **Elbette kuşatmıştır** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neyi?)* بِهَا **Onları** عَلِمَ Bilmiştir *(Neyi?)* أَنَّهَا Muhakkak ki onlar سَتَكُونُ İleride olacak *(Kimin olacak?)* لَكُمْ Sizin وَكَانَ **Ve daima oldu** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne oldu?)* عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** قَدِيرًا **Güç yetirici** أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Ne olarak?)* مُتَّصِفًا Nitelenmiş olarak *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla.

22. كَفَرُوا **O kimseler ki** ٱلَّذِينَ **(Kim?)** **Sizinle** كُمْ **(Kim?)** قَاتَلَ وَلَوْ **Şayet savaşsaydı**
İnkar ettiler *(Nerede?)* بِالْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'de لَوَلَّوُا **Elbette dönüp kaçarlardı** *(Nereye?)*
ٱلْأَدْبَارَ **Arkalarına** ثُمَّ **Sonra** لَا يَجِدُونَ **Bulamazlardı** *(Ne bulamazlardı?)* وَلِيًّا **Ne bir**
dost *(Öyle dost ki,)* يَحْرُسُهُمْ Onları himaye edecek olan وَلَا نَصِيرًا **Ne de bir yardımcı.**

23. سُنَّةَ ٱللَّهِ **Allah'ın kanunu olarak** *(Bu nedir?)* مَصْدَرٌ مُؤَكِّدٌ Pekiştiren mastardır *(Neyi?)*
لِمَضْمُونِ ٱلْجُمْلَةِ Cümlenin içeriğini *(Öyle cümle ki,)* قَبْلَهُ Kendinden önce olan *(O kanun da neden ibarettir?)* مِنْ هَزِيمَةِ ٱلْكَافِرِينَ Kâfirlerin yenilgisi وَنَصْرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ Ve müminlerin yardım görmesinden ibarettir أَيْ سَنَّ Yani, kanun koymuştur *(Kim?)* ٱللَّهُ Allah *(Neyi?)*
ذٰلِكَ Bunu *(Ne olmakla?)* سُنَّةَ Kanun koymakla ٱلَّتِي **Öyle kanun ki** قَدْ خَلَتْ **Süregeldi**
(Ne zamandan beri?) مِنْ قَبْلُ **Önceden beri** وَلَنْ تَجِدَ **Ve kesinlikle bulamazsın** *(Nede?)*
لِسُنَّةِ ٱللَّهِ **Allah'ın kanununda** *(Ne bulamazsın?)* تَبْدِيلًا **Bir değiştirme** *(Neden?)* مِنْهُ Ondan.

﴿وَهُوَ الَّذِي كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ بِالْحُدَيْبِيَةِ ﴿مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ فَإِنَّ ثَمَانِينَ مِنْهُمْ طَافُوا بِعَسْكَرِكُمْ لِيُصِيبُوا مِنْكُمْ فَأُخِذُوا وَأُتِيَ بِهِمْ إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ فَعَفَا عَنْهُمْ وَخَلَّى سَبِيلَهُمْ فَكَانَ ذٰلِكَ سَبَبَ الصُّلْحِ ﴿وَكَانَ اللهُ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [تَعْمَلُونَ] أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ ﴿هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ أَيْ عَنِ الْوُصُولِ إِلَيْهِ ﴿وَالْهَدْيَ﴾ مَعْطُوفٌ عَلَى كُمْ ﴿مَعْكُوفًا﴾ مَحْبُوسًا حَالٌ ﴿اَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ﴾ أَيْ مَكَانَهُ الَّذِي يُنْحَرُ فِيهِ عَادَةً وَهُوَ الْحَرَمُ بَدَلُ اشْتِمَالٍ ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُؤْمِنَاتٌ﴾ مَوْجُودُونَ بِمَكَّةَ مَعَ الْكُفَّارِ ﴿لَمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ بِصِفَةِ إِيمَانٍ ﴿اَنْ تَطَؤُهُمْ﴾ أَيْ تَقْتُلُوهُمْ مَعَ الْكُفَّارِ لَوْ أُذِنَ لَكُمْ فِي الْفَتْحِ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنْ هُمْ ﴿فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ﴾ أَيْ إِثْمٌ ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ مِنْكُمْ بِهِ وَضَمَائِرُ الْغَيْبَةِ لِلصِّنْفَيْنِ بِتَغْلِيبِ الذُّكُورِ وَجَوَابُ لَوْلَا مَحْذُوفٌ أَيْ لَأَذِنَ لَكُمْ فِي الْفَتْحِ لٰكِنْ لَمْ يُؤْذَنْ فِيهِ حِينَئِذٍ ﴿لِيُدْخِلَ اللهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ﴾ كَالْمُؤْمِنِينَ الْمَذْكُورِينَ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ تَمَيَّزُوا عَنِ الْكُفَّارِ ﴿لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ حِينَئِذٍ بِأَنْ نَأْذَنَ لَكُمْ فِي فَتْحِهَا ﴿عَذَابًا اَلِيمًا ﴿٢٥﴾﴾ مُؤْلِمًا ﴿اِذْ جَعَلَ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِعَذَّبْنَا ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ فَاعِلٌ ﴿فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ﴾ الْأَنَفَةَ مِنَ الشَّيْءِ ﴿حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْحَمِيَّةِ وَهِيَ صَدُّهُمُ النَّبِيَّ وَأَصْحَابَهُ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴿فَاَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ فَصَالَحُوهُمْ عَلَى أَنْ يَعُودُوا مِنْ قَابِلٍ وَلَمْ يَلْحَقْهُمْ مِنَ الْحَمِيَّةِ مَا لَحِقَ الْكُفَّارَ حَتَّى يُقَاتِلُوهُمْ ﴿وَاَلْزَمَهُمْ﴾ الْمُؤْمِنِينَ ﴿كَلِمَةَ التَّقْوٰى﴾ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَأُضِيفَتْ إِلَى التَّقْوَى لِأَنَّهَا سَبَبُهَا ﴿وَكَانُوا اَحَقَّ بِهَا﴾ بِالْكَلِمَةِ مِنَ الْكُفَّارِ ﴿وَاَهْلَهَا﴾ عَطْفُ تَفْسِيرٍ ﴿وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾﴾ أَيْ لَمْ يَزَلْ مُتَّصِفًا بِذٰلِكَ وَمِنْ مَعْلُومِهِ تَعَالَى أَنَّهُمْ أَهْلُهَا ﴿لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ﴾ رَأَى رَسُولُ اللهِ ﷺ فِي النَّوْمِ عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ قَبْلَ خُرُوجِهِ أَنَّهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ آمِنِينَ وَيَحْلِقُونَ وَيُقَصِّرُونَ فَأَخْبَرَ بِذٰلِكَ أَصْحَابَهُ فَفَرِحُوا فَلَمَّا خَرَجُوا مَعَهُ وَصَدَّهُمُ الْكُفَّارُ بِالْحُدَيْبِيَةِ وَرَجَعُوا وَشَقَّ عَلَيْهِمْ ذٰلِكَ وَرَابَ بَعْضَ الْمُنَافِقِينَ نَزَلَتْ وَقَوْلُهُ بِالْحَقِّ مُتَعَلِّقٌ بِصَدَقَ أَوْ حَالٌ مِنَ الرُّؤْيَا وَمَا بَعْدَهَا تَفْسِيرُهَا ﴿لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ اِنْ شَآءَ اللهُ﴾ لِلتَّبَرُّكِ ﴿اٰمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُوسَكُمْ﴾ أَيْ جَمِيعَ شُعُورِهَا ﴿وَمُقَصِّرِينَ﴾ بَعْضَ شُعُورِهَا وَهُمَا حَالَانِ مُقَدَّرَتَانِ ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ أَبَدًا ﴿فَعَلِمَ﴾ فِي الصُّلْحِ ﴿مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ مِنَ الصَّلَاحِ ﴿فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذٰلِكَ﴾ أَيِ الدُّخُولِ ﴿فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾﴾

هُوَ بِفَتْحِ خَيْبَرَ وَتَحَقَّقَتِ الرُّؤْيَا فِي الْعَامِ الْقَابِلِ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ﴾ أَيْ دِينَ الْحَقِّ ﴿عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ عَلَى جَمِيعِ بَاقِي الْأَدْيَانِ ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾﴾ أَنَّكَ مُرْسَلٌ بِمَا ذُكِرَ.

TÜRKÇE ANLAMI

24. **O, sizi onlara karşı muzaffer kıldıktan sonra, Mekke'nin içinde** Hudeybiye'de **onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekendir.** Zira onlardan seksen kişi size zarar vermek için karargahınız etrafında dolanıyorken yakalandılar ve Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirildiler. Peygamber Efendimiz onları affedip yollarını açtı. İşte bu olay anlaşmaya sebep olmuştur. **Allah, daima onların yaptıklarını**[1] **görendir.** Her zaman bu sıfata sahiptir.

25. **Onlar, inkâr eden, sizi Mescid-i Haram**'a varmak**tan ve** bağlanmış bir halde **bekletilmekte olan hediye kurbanları** kesilecekleri **yerleri** olan Harem bölgesi**ne ulaşmaktan engelleyenlerdir. Eğer** Mekke'de kâfirlerin içinde bulunan **kendilerini henüz** iman sıfatıyla **tanımadığınız mümin erkeklerle mümin kadınları bilmeyerek çiğnemeniz,**[2] size fetih izni verildiğinde kâfirlerle beraber onları öldürmeniz **ve bu sebeple onlar tarafından size bir günah isabet etmesi** (endişesi) olmasaydı, elbette Allah size fetih izni verirdi.[3] Fakat o zaman bu konuda izin verilmedi **ki, Allah** zikredilen müminler gibi **dilediğini rahmetine alsın. Eğer onlar** kâfirlerden **ayrılmış olsalardı, elbette onlardan** Mekke halkından **inkâr edenleri** size orayı fethetme izni vererek **acı** veren **bir azapla cezalandırırdık.**

26. **O zaman**[4] **ki, inkâr edenler, kalplerine taassubu,** kibirli davranmayı **cahiliye taassubunu**[5] peygamber ve ashabını Mescid-i Haram'dan engellemeyi **koymuşlardı. Allah da Resûlüne ve müminlere sükûnetini indirdi,** böylece onlarla seneye tekrar gelmek üzere anlaştılar. Onlar kâfirlerin gösterdiği taassubu göstermedikleri için onlarla savaşa tutuşmadılar **ve onların takvâ** la ilahe illallah muhammedun resûlüllah **sözünü tutmalarını sağladı.**[6] **Zaten onlar buna** bu kelimeye kâfirlerden daha **layık ve ehil kimselerdi.**[7] **Allah her şeyi daima bilendir.** Her zaman bu sıfata sahiptir. Müminlerin kelime-i tevhide ehil olmaları da Allah'ın bu malumatındandır.

---

[1] يَعْمَلُونَ fiili ya ve ta harfleriyle okunur.

[2] لَمْ تَعْلَمُوهُمْ cümlesi أَنْ تَطَؤُهُمْ cümlesindeki هُمْ zamirinden bedel-i iştimaldir.

[3] لَمْ تَعْلَمُوهُمْ، أَنْ تَطَؤُهُمْ، ve مِنْهُمْ terkiplerindeki gaip zamirler tağlib yoluyla hem erkek hem de kadın müminler içindir. لَوْلَا kelimesinin cevabı da hazfedilmiş olup لَأَذِنَ لَكُمْ فِي الْفَتْحِ takdirindedir.

[4] إِذْ zarfı عَذَّبْنَا fiiline müteallliktir.

[5] حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ terkibi önceki الْحَمِيَّةَ kelimesinden bedeldir.

[6] كَلِمَةَ sözcüğü التَّقْوَى lafzına izafe edilmiştir. Zira bu kelime-i tevhit takvaya sebeptir.

[7] وَأَهْلَهَا kelimesi أَحَقَّ بِهَا kelimesi üzerine atfedilmiş olup tefsir mahiyetindedir.

27. **Andolsun ki Allah, Resûlünün rüyasını doğru çıkardı.** Resûlüllah Hudeybiye'ye gitmeden önce rüyasında ashabıyla birlikte saçlarını tıraş ederek ve kısaltarak Mekke'ye girdiklerini görmüş, bunu ashabına bildirmiş, onlar da buna çok sevinmişlerdi. Peygamberimizle beraber yola koyulmuşlar fakata Hudeybiye'de kâfirler tarafından engellenip geri dönmek zorunda kalmışlardı. Bu durum zorları gitmiş ve bazı münafıklar şüpheye düşmüştü. İşte bunun üzerine bu ayet inmiştir.[1] **İnşallah güven içinde başlarınızı** tüm saçlarınızı **tıraş etmiş ve** bir kısmını **kısaltmış olarak,** asla **korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah** bu sulhta **sizin bilmediğiniz** faideyi **bilir. İşte bundan** (Mekke'ye) girişten **önce size yakın bir fetih** Hayber'in fethini **verdi.** Peygamber Efendimizin rüyası da bir sonraki sene gerçekleşti.

28. Geri kalan diğer **tüm dinlere üstün kılmak üzere, resûlünü hidayet ve hak din ile gönderen odur.** Bu zikredilen şeylerle gönderildiğine **şahit olarak Allah yeter.** Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

KELİME ANLAMI

24. وَهُوَ **O** *(Kimdir?)* الَّذِي **O zattır ki** كَفَّ **Alıkoydu** *(Neyi?)* أَيْدِيَهُمْ **Onların ellerini** *(Kimden?)* عَنْكُمْ **Sizden** *(Daha neyi alıkoydu?)* وَأَيْدِيَكُمْ **Ve sizin ellerinizi** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** *(Nerede?)* بِبَطْنِ مَكَّةَ **Mekke'nin içinde** بِالْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'de *(Neden sonra?)* مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَ **Muzaffer kıldıktan sonra** *(Kimi?)* كُمْ **Sizi** *(Kime karşı?)* عَلَيْهِم **Onlara karşı** فَإِنَّ ثَمَانِينَ Çünkü seksen kişi *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan طَافُوا Dolaştılar *(Kim ile birlikte?)* بِعَسْكَرِكُمْ Sizin askerinizle birlikte *(Ne için?)* لِيُصِيبُوا Bir şey dokundursunlar için *(Kime?)* مِنْكُمْ Size فَأُخِذُوا Ve yakalandılar وَأُتِيَ بِهِمْ Ve onlar getirildi *(Kime?)* إِلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ Allah'ın resulüne (sallallahu aleyhi vesellem) فَعَفَا عَنْهُمْ Sonra onları affetti وَخَلَّى سَبِيلَهُمْ Ve yollarını serbest bıraktı فَكَانَ ذٰلِكَ Neticede bu oldu *(Ne oldu?)* سَبَبَ الصُّلْحِ Anlaşma sebebi وَكَانَ **Ve daima oldu** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Ne oldu?)* بِمَا يَعْمَلُونَ **Onların yaptıklarını** بَصِيرًا **Gören** *(Bu fiil nasıl okunmuştur?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ 'Ya' ve 'ta' ile أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Nasıl?)* مُتَّصِفًا Nitelenmiş olarak *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla.

25. هُمْ **Onlar** *(Kimdir?)* الَّذِينَ **O kimselerdir ki** كَفَرُوا **İnkar ettiler** وَصَدُّو **Ve alıkoydular** *(Kimi?)* كُمْ **Sizi** *(Neden alıkoydular?)* عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ **Mescid-i Haram'dan** أَيْ عَنِ الْوُصُولِ إِلَيْهِ Yani, oraya varmanızdan *(Daha neyi alıkoydular?)* وَالْهَدْيَ **Ve kurbanları** *(Bu kelime nedir?)* مَعْطُوفٌ عَلَى كُمْ 'Küm' zamirine atfedilmiştir *(Nasıl?)* مَعْكُوفًا **Bekletilerek** مَحْبُوسًا Hapsedilerek *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir *(Ondan bedel neden alıkoydular?)*

[1] بِالْحَقِّ terkibindeki ba harfi ceri صَدَقَ fiiline müteallliktir. Veya الرُّؤْيَا kelimesinden haldir. Daha sonra gelen cümle ise tefsir içindir.

اَنْ يَبْلُغَ **Ulaşmasından** *(Nereye?)* مَحِلَّهُ **Yerlerine** أَيْ مَكَانَهُ Yani, mekânına اَلَّذِي O mekân ki يُنْحَرُ Boğazlanıyor *(Nerede?)* فِيهِ Orada عَادَةً Adet olarak وَهُوَ Orası da *(Nedir?)* اَلْحَرَمُ Harem bölgeleridir *(Bu fiil cümlesi nedir?)* بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedeli iştimaldir **وَلَوْلَا رِجَالٌ Şayet erkekler olmasaydı** *(Öyle erkekler ki,)* **مُؤْمِنُونَ İman etmiş olan وَنِسَاءٌ Ve kadınlar olmasaydı** *(Öyle kadınlar ki,)* **مُؤْمِنَاتٌ İman etmiş olan** *(Ne olmasaydı)* مَوْجُودُونَ Var olmasaydı *(Nerede?)* بِمَكَّةَ Mekke'de *(Kim ile birlikte?)* مَعَ الْكُفَّارِ Kâfirlerle birlikte *(Öyle erkek ve kadınlar ki,)* **لَمْ تَعْلَمُوهُمْ Onları tanımıyorsunuz** *(Ne ile tanımıyorsunuz?)* بِصِفَةِ إِيمَانٍ Mümin olma niteliğiyle *(Onlardan bedel ne olmasaydı?)* **اَنْ تَطَؤُهُمْ Onları çiğnemeniz** أَيْ تَقْتُلُوهُمْ Yani, onları öldürmeniz *(Kim ile birlikte?)* مَعَ الْكُفَّارِ Kâfirlerle birlikte لَوْ أُذِنَ Şayet izin verilseydi *(Kime?)* لَكُمْ Size *(Ne hususunda?)* فِي الْفَتْحِ Fetih hususunda *(Bu fiil cümlesi nedir?)* بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedel-i iştimaldir *(Neden?)* مِنْ هُمْ 'Hüm' zamirinden **فَتُصِيبَ Ve bu sebeple ilişmesi olmasaydı** *(Kime?)* **كُمْ Size** *(Kimden?)* **مِنْهُمْ Onlardan** *(Ne ilişmesi?)* **مَعَرَّةٌ Bir üzüntü** أَيْ إِثْمٌ Yani, bir günah *(Ne ile?)* **بِغَيْرِ عِلْمٍ Bilgisizce** *(Kimden?)* مِنْكُمْ Sizden (bir bilgi olmadan) *(Neye dair?)* بِهِ Ona dair وَضَمَائِرُ الْغَيْبَةِ Gaip zamirleri *(Kime aittir?)* لِلصِّنْفَيْنِ İki sınıfa (erkek-dişi) aittir *(Ne ile birlikte?)* بِتَغْلِيبِ الذُّكُورِ Müzekkerliğin tağlip edilmesiyle birlikte وَجَوَابُ لَوْلَا 'Levlâ'nın cevabı *(Nedir?)* مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir أَيْ لَأَذِنَ Yani, elbette izin verirdi *(Kime?)* لَكُمْ Size *(Ne husuta?)* فِي الْفَتْحِ Fetih hususunda لَكِنْ لَمْ يُؤْذَنْ Fakat izin verilmedi *(Ne husuta?)* فِيهِ Fetih hususunda حِينَئِذٍ Bu takdirde *(Niçin böyledir?)* **لِيُدْخِلَ Girdirmesi için** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Nereye?)* **فِي رَحْمَتِهِ Rahmetine** *(Kimi?)* **مَنْ يَشَاءُ Dilediğini** *(Kim gibi?)* كَالْمُؤْمِنِينَ الْمَذْكُورِينَ Konusu geçen müminler gibi **لَوْ تَزَيَّلُوا Şayet birbirinden ayrılmış olsalardı** تَمَيَّزُوا Ayrılmış olsalardı *(Kimden?)* عَنِ الْكُفَّارِ Kâfirlerden **لَعَذَّبْنَا Elbette azaba uğratırdık** *(Kimi?)* **اَلَّذِينَ O kimseleri ki كَفَرُوا Küfrettiler** *(Kimden?)* **مِنْهُمْ Onlardan** مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ Mekke halkından حِينَئِذٍ Bu takdirde *(Ne ile azaba uğratırdık?)* بِأَنْ نَأْذَنَ İzin vermemizle *(Kime?)* لَكُمْ Size *(Ne husuta?)* فِي فَتْحِهَا Fethedilmesi hususunda *(Nasıl?)* **عَذَابًا Azaba uğratmakla** *(Öyle azap ki,)* **اَلِيمًا Can yakıcı** مُؤْلِمًا Elem verici *(Ne vakit azaba uğratırdık?)*

26. **اِذْ جَعَلَ Koyduğunda** *(Bu zarf nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِعَذَّبْنَا 'Azzebnâ' fiiline müteallıktır *(Kim?)* **اَلَّذِينَ O kimseler ki كَفَرُوا Onlar küfrettiler** *(Buradaki ismi mevsul nedir?)* فَاعِلٌ Faildir *(Nereye koymuştu?)* **فِي قُلُوبِهِمْ Kalplerine** *(Neyi koymuşlardı?)* **اَلْحَمِيَّةَ Taassubu اَلْأَنَفَةَ** مِنَ الشَّيْءِ Bir şeye tenezzül etmemeyi *(Taassuptan bedel?)* **حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ Cahiliye taassubunu** *(Bu nedir?)* بَدَلٌ Bedeldir *(Neden?)* مِنَ الْحَمِيَّةَ 'Hamiyyet' kelimesinden

وَهِيَ Bu taassup da *(Nedir?)* صَدُّهُمْ Alıkoymalarıdır *(Kimi?)* اَلنَّبِيَّ Peygamberi وَأَصْحَابَهُ Ve ashabını *(Neden?)* عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ Mescid-i haram'dan **فَأَنْزَلَ Sonra indirdi** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Neyi indirdi?)* **سَكِينَتَهُ Huzurunu** *(Kim üzerine?)* **عَلٰى رَسُولِهِ Elçisi وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ Ve müminler üzerine** فَصَالَحُو Böylelikle anlaşma yaptılar *(Kiminle?)* هُمْ Onlarla *(Ne üzerine anlaşma yaptılar?)* عَلٰى أَنْ يَعُودُوا Geri dönmeleri üzerine *(Ne zaman?)* مِنْ قَابِلٍ Bir sonraki sene وَلَمْ يَلْحَقْهُمْ Ve onlara ulaşmamıştır *(Neden?)* مِنَ الْحَمِيَّةِ Taassuptan *(Ne ulaşmamıştır?)* مَا لَحِقَ Ulaşan şey *(Kime?)* اَلْكُفَّارَ Kâfirlere *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى يُقَاتِلُوهُمْ Ta ki onlarla savaşıncaya kadar **وَأَلْزَمَ Ve yükledi** *(Kime?)* **هُمْ Onlara** اَلْمُؤْمِنِينَ Müminlere *(Neyi yükledi?)* **كَلِمَةَ التَّقْوٰى Takva kelimesini** *(Ondan bedel?)* لَا إِلٰهَ 'Hiçbir ilah yoktur إِلَّا اللّٰهُ Allah'tan başka مُحَمَّدٌ Ve Muhammed *(Nedir?)* رَسُولُ اللّٰهِ Allah'ın elçisidir' (kelimesini) وَأُضِيفَتْ Bu kelime izafe edilmiştir *(Neye?)* إِلَى التَّقْوٰى 'Takvâ' kelimesine *(Niye?)* لِأَنَّهَا Çünkü bu kelime *(Nedir?)* سَبَبُهَا Bu takva'nın sebebidir **وَكَانُوا Ve zaten onlar da idiler** *(Ne idiler?)* **أَحَقَّ Daha layık idiler** *(Neye?)* **بِهَا Buna** بِالْكَلِمَةِ Bu kelimeye *(Kimden daha layık?)* مِنَ الْكُفَّارِ Kâfirlerden *(Daha ne idiler?)* **وَأَهْلَهَا Ve buna ehil idiler** *(Bu nedir?)* عَطْفُ تَفْسِيرٍ Atf-ı tefsirdir **وَكَانَ Ve daima oldu** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Neyi?)* **بِكُلِّ شَيْءٍ Her şeyi** *(Ne oldu?)* **عَلِيمًا Pek ala bilici oldu** أَيْ لَمْ يَزَلْ Yani, daim oldu *(Neye?)* مُتَّصِفًا Nitelenmiş olmaya *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla وَمِنْ مَعْلُومِهِ تَعَالٰى Ve Yüce olan Allah'ın bilgisi dâhilindedir *(Ne?)* أَنَّهُمْ أَهْلُهَا Onların bu kelimeye ehil oldukları.

27. **لَقَدْ Andolsun kesinlikle صَدَقَ Doğru çıkarmıştır** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Kime?)* **رَسُولَهُ Elçisine** *(Neyi?)* **اَلرُّؤْيَا Rüyasını** *(Ne ile?)* **بِالْحَقِّ Hakkıyla** رَأٰى Gördü *(Kim?)* رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ Allah resulü (sallallahu aleyhi vesellem) *(Nerede?)* فِي النَّوْمِ Uykuda *(Ne zaman?)* عَامَ الْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye senesinde *(Neden önce?)* قَبْلَ خُرُوجِهِ (Sefere) çıkmadan önce *(Ne gördü?)* أَنَّهُ Şöyle ki O يَدْخُلُ Giriyor *(Nereye?)* مَكَّةَ Mekke'ye *(Kim?)* هُوَ Kendisi وَأَصْحَابُهُ Ve ashabı *(Nasıl?)* آمِنِينَ Güvende olarak وَيُحَلِّقُونَ Ve saçlarını tıraş ediyorlar وَيُقَصِّرُونَ Ve kısaltıyorlar فَأَخْبَرَ Bunun üzerine haber verdi *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bunu *(Kime?)* أَصْحَابَهُ Ashabına فَفَرِحُوا Ve sevindiler فَلَمَّا خَرَجُوا Ne zaman ki (yola) çıktılar *(Kim ile birlikte?)* مَعَهُ Onunla (peygamberle) birlikte وَرَجَعُوا Ve onları engelledi *(Kim?)* اَلْكُفَّارُ Kâfirler *(Nerede?)* بِالْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'de وَصَدَّهُمْ Ve geriye döndüler وَشَقَّ عَلَيْهِمْ Onlara sıkıntı verdi *(Ne?)* ذٰلِكَ Bu olay وَرَابَ Ve şüpheye düştü *(Kim?)* بَعْضُ الْمُنَافِقِينَ Münafıkların bir kısmı نَزَلَتْ (Bu ayet) iniverdi وَقَوْلُهُ بِالْحَقِّ 'Bilhakki' sözü *(Nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِصَدَقَ 'Sadeka' fiiline müteallıktır أَوْ حَالٌ Ya da haldir

(Neden?) مِنَ الرُّؤْيَا 'Ru'yâ' kelimesinden وَمَا بَعْدَهَا Ve ondan sonra gelen de *(Nedir?)* اَلْمَسْجِدَ الْحَرَامَ تَفْسِيرُهَا Rüyanın tefsiridir لَتَدْخُلُنَّ **Elbette gireceksiniz** *(Nereye?)* **Mescid-i harama** إِنْ شَاءَ **Şayet dilerse** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Burada 'inşallah' denmesi niçindir?)* لِلتَّبَرُّكِ Teberrük içindir *(Nasıl gireceksiniz?)* آمِنِينَ **Güvende olarak** *(Daha?)* مُحَلِّقِينَ **Tıraş ettiğiniz halde** *(Neyi?)* رُؤُوسَكُمْ **Başlarınızı** أَيْ جَمِيعَ شُعُورِهَا Yani, saçlarının tamamını *(Daha?)* وَمُقَصِّرِينَ **Ve kısalttığınız halde** *(Neyi?)* بَعْضَ شُعُورِهَا Saçlarının bir kısmını وَهُمَا Bu ikisi *(Nedir?)* حَالَانِ İki haldir *(Öyle iki hal ki,)* مُقَدَّرَتَانِ Takdir edilen *(Ne olduğunuz halde?)* لَا تَخَافُونَ **Korkmadığınız halde** أَبَدًا Ebediyen فَعَلِمَ **Dolayısıyla (Allah) bilmiştir** *(Ne hususta?)* فِي الصُّلْحِ Anlaşma hususunda *(Neyi?)* مَا لَمْ تَعْلَمُوا **Sizin bilmediklerinizi** *(Neden?)* مِنَ الصَّلَاحِ Doğru olandan فَجَعَلَ **Ve kılmıştır** *(Neden önce?)* مِنْ دُونِ ذٰلِكَ **Bundan önce** أَيِ الدُّخُولِ Yani, (oraya) girmeden önce *(Ne kılmıştır?)* فَتْحًا **Bir fetih** *(Öyle fetih ki,)* قَرِيبًا **Pek yakın olan** هُوَ O da *(Nedir?)* بِفَتْحِ خَيْبَرَ Hayber'in fethidir وَتَحَقَّقَتْ Ve gerçekleşmiştir *(Ne?)* اَلرُّؤْيَا Bu rüya *(Ne zaman?)* فِي الْعَامِ الْقَابِلِ Bir sonraki sene.

28. هُوَ **O** *(Kimdir?)* اَلَّذِي **O zattır ki** اَرْسَلَ **Göndermiştir** *(Kimi?)* رَسُولَهُ **Elçisini** *(Ne ile?)* بِالْهُدٰى **Hidayetle** *(Daha ne ile?)* وَدِينِ الْحَقِّ **Hak dinle** *(Ne için göndermiştir?)* لِيُظْهِرَهُ **Onu üstün kılmak için** أَيْ دِينَ الْحَقِّ Yani, hak dini *(Ne üzerine?)* عَلَى الدِّينِ **Dinler üzerine** كُلِّهِ **Bütün dinler üzerine** عَلَى جَمِيعِ بَاقِي الْأَدْيَانِ Geri kalan dinlerin tamamı üzerine وَكَفٰى **Ve yeter** *(Kim?)* بِاللّٰهِ **Allah** *(Ne olarak?)* شَهِيدًا **Şahit olarak** *(Neye şahit olarak?)* أَنَّكَ مُرْسَلٌ Senin gönderilmiş olduğuna *(Ne ile?)* بِمَا ذُكِرَ Zikredilenlerle.

كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى ﴿مُحَمَّدٌ﴾ مُبْتَدَأٌ ﴿رَسُولُ اللهِ﴾ خَبَرُهُ ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ أَيْ أَصْحَابُهُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ ﴿أَشِدَّاءُ﴾ غِلَاظٌ ﴿عَلَى الْكُفَّارِ﴾ لَا يَرْحَمُونَهُمْ ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ خَبَرٌ ثَانٍ أَيْ مُتَعَاطِفُونَ مُتَوَادُّونَ كَالْوَالِدِ مَعَ الْوَلَدِ ﴿تَرَاهُمْ﴾ تَبْصُرُهُمْ ﴿رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ حَالَانِ ﴿يَبْتَغُونَ﴾ مُسْتَأْنَفٌ يَطْلُبُونَ ﴿فَضْلًا مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ﴾ عَلَامَاتُهُمْ مُبْتَدَأٌ ﴿فِي وُجُوهِهِمْ﴾ خَبَرُهُ وَهُوَ نُورٌ وَبَيَاضٌ يُعْرَفُونَ بِهِ فِي الْآخِرَةِ أَنَّهُمْ سَجَدُوا فِي الدُّنْيَا ﴿مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَا تَعَلَّقَ بِهِ الْخَبَرُ أَيْ كَائِنَةً وَأُعْرِبَ حَالًا مِنْ ضَمِيرِهِ الْمُنْتَقِلِ إِلَى الْخَبَرِ ﴿ذَلِكَ﴾ أَيِ الْوَصْفُ الْمَذْكُورُ ﴿مَثَلُهُمْ﴾ صِفَتُهُمْ ﴿فِي التَّوْرَاةِ﴾ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرُهُ ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ﴾ مُبْتَدَأٌ، خَبَرُهُ: ﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ بِسُكُونِ الطَّاءِ وَفَتْحِهَا فِرَاخَهُ ﴿فَآزَرَهُ﴾ بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ قَوَّاهُ وَأَعَانَهُ ﴿فَاسْتَغْلَظَ﴾ غَلُظَ ﴿فَاسْتَوَى﴾ قَوِيَ وَاسْتَقَامَ ﴿عَلَى سُوقِهِ﴾ أُصُولِهِ جَمْعُ سَاقٍ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ أَيْ زُرَّاعَهُ لِحُسْنِهِ مُثِّلَ الصَّحَابَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ بِذَلِكَ لِأَنَّهُمْ بَدَؤُوا فِي قِلَّةٍ وَضَعْفٍ فَكَثُرُوا وَقَوُوا عَلَى أَحْسَنِ الْوُجُوهِ ﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ دَلَّ عَلَيْهِ مَا قَبْلَهُ أَيْ شَبَّهُوا بِذَلِكَ ﴿وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ﴾ أَيِ الصَّحَابَةِ وَمِنْ لِبَيَانِ الْجِنْسِ لَا لِلتَّبْعِيضِ لِأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ بِالصِّفَةِ الْمَذْكُورَةِ ﴿مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾﴾ الْجَنَّةَ وَهُمَا لِمَنْ بَعْدَهُمْ أَيْضًا فِي آيَاتٍ.

TÜRKÇE ANLAMI

29. **Muhammed Allah'ın Resûlüdür. Onunla beraber olan** mümin arkadaşları **da kâfirlere karşı çetin,** serttirler onlara merhametleri yoktur **kendi aralarında merhametlidirler.**[1] Tıpkı baba-oğul gibi birbirlerine karşı şefkatli ve sevgi doludurlar. **Onları rükûa varırken, secde ederken**[2] **görürsün. Allah'ın lütuf ve rızasını ararlar**[3] isterler. **Onların nişanları** alametleri **yüzlerindeki secde izidir.**[4] Bu, bir nur ve beyazlıktır ki, onun sayesinde ahirette, dünyada iken secde ettikleri anlaşılır. **Bu,** zikredilen vasıf **onların Tevrat'taki** sıfatları **vasıflarıdır.**[5] **İncil'deki vasıfları da şöyledir:**

---

[1] وَالَّذِينَ kelimesi mübteda, أَشِدَّاءُ birinci haber ve رُحَمَاءُ kelimesi ikinci haberdir.

[2] رُكَّعًا سُجَّدًا kelimeleri haldir.

[3] يَبْتَغُونَ fiili isti'naf cümlesidir.

[4] سِيمَاهُمْ terkibi mübteda, فِي وُجُوهِهِمْ terkibi haber ve مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ terkibi de haberin taalluk ettiği كائنة kelimesine taalluk etmektedir. Veya bu كَائِنَةً kelimesinin habere intikal eden zamirinden haldir.

[5] مَثَلُهُمْ terkibi mübteda, فِي التَّوْرَاةِ terkibi de onun haberidir. (Mübteda haber cümlesi birinci mübteda olan ذَلِكَ'nin haberidir)

Onlar, filizini[1] başağını **çıkarmış, onu kuvvetlendirip**[2] **kalınlaşarak gövdesi üzerine** kuvvetli ve dümdüz **dikilmiş bir ekine benzerler ki bu,** çok güzel bir manzara olduğu için **ekincilerin de hoşuna gider. Allah** sahabeyi buna benzetmiştir. Zira onlar önceleri az ve zayıftılar, fakat sonra en güzel şekilde çoğalıp güç buldular. Buna benzetildiler ki, Allah **kâfirleri onlarla öfkelendirsin.**[3] **Allah onlardan**[4] sahabelerden **iman edip salih amel işleyenlere mağfiret ve büyük mükâfat** cennet **vaat etmiştir.** Bu mağfiret ve mükâfat, birçok ayette olduğu gibi sahabeden sonra bu hal üzere devam edenler için de geçerlidir.

KELİME ANLAMI

29. كَمَا قَالَ اللهُ تَعَالَى Yüce olan Allah'ın buyurduğu gibi *(Ne buyurduğu gibi?)* **مُحَمَّدٌ Muhammed** *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır *(Nedir?)* **رَسُولُ اللهِ Allah'ın elçisidir** *(Bu nedir?)* خَبَرُهُ Mübtedanın haberidir **وَالَّذِينَ Ve o kimseler ki** *(Kim ile birlikte olan?)* **مَعَهُ Onunla birlikte olan** أَيْ أَصْحَابُهُ Yani, Ashabı *(Kimden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerden olan *(Bu ismi mevsul?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi de (ayetin devamıdır) *(Onlar nedirler?)* **أَشِدَّاءُ Katıdırlar** غِلَاظٌ Serttirler *(Kime karşı?)* **عَلَى الْكُفَّارِ Kâfirlere karşı لَا يَرْحَمُونَهُمْ** Onlara acımazlar *(Daha nedirler?)* **رُحَمَاءُ Merhamet sahibidirler** *(Nerede?)* **بَيْنَهُمْ Aralarında** *(Bu nedir?)* خَبَرٌ ثَانٍ İkinci haberdir أَيْ مُتَعَاطِفُونَ Yani, birbirlerine sevgi beslemektedirler مُتَوَادُّونَ Ve birbirleriyle dostluk içindedirler *(Ne gibi?)* كَالْوَالِدِ مَعَ الْوَلَدِ Babayla oğul gibi **تَرَاهُمْ Onları görürsün** تَبْصُرُهُمْ Onları müşahede edersin *(Ne olarak?)* **رُكَّعًا Rükû edenler سُجَّدًا Ve secde edenler olarak** *(Bu ikisi nedir?)* حَالَانِ İki haldir **يَبْتَغُونَ Dilerler** *(Bu cümle nedir?)* مُسْتَأْنَفٌ Başlangıç cümlesidir يَطْلُبُونَ İsterler *(Ne dilerler?)* **فَضْلًا Lütuf** *(Kimden?)* **مِنَ اللهِ Allah'tan** *(Daha ne dilerler?)* **وَرِضْوَانًا Ve razı olmasını سِيمَاهُمْ Onların nişanları** عَلَامَاتُهُمْ Onların alametleri *('Simâhüm' kelimesi nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır *(Nerededir?)* **فِي وُجُوهِهِمْ Yüzlerindedir** *(Bu nedir?)* خَبَرُهُ Mübtedanın haberidir وَهُوَ Bu nişan *(Nedir?)* نُورٌ Bir nurdur وَبَيَاضٌ Ve beyazdır يُعْرَفُونَ بِهِ O nişanla bilinirler *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Neyi bilinir?)* أَنَّهُمْ Şu ki kesinlikle onlar سَجَدُوا Secde ettiler *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Onların nişanları nedendir?)* **مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ Secde izindendir**

---

[1] شَطْأَهُ kelimesi tı harfinin sükunu ve fethasıyla okunur.

[2] فَآزَرَهُ fiili uzatarak ve uzatmadan okunur.

[3] لِيَغِيظَ fiilindeki harf-i cer, geride geçen cümlelerin delalet ettiği mahzuf شُبِّهُوا fiiline müteallıktır.

[4] وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ terkibindeki مِنْ harf-i ceri cinsi beyan için olup bir kısmını beyan için değildir. Zira sahabenin hepsi bu sıfata sahiptiler.

(Bu nedir?) مُتَعَلِّقٌ Taalluk etmiştir *(Neye?)* بِمَا تَعَلَّقَ بِهِ الْخَبَرُ Haberin kendisine taalluk ettiği şeye أَيْ كَائِنَةً Yani, 'Kâineten'e وَأُعْرِبَ Ve irab almıştır *(Ne olarak?)* حَالًا Hal olarak *(Neden?)* ذٰلِكَ **İşte bu** مِنْ ضَمِيرِهِ 'Kâinetün'ün zamirinden *(Öyle zamir ki,)* اَلْمُنْتَقِلِ إِلَى الْخَبَرِ Habere intikal eden أَيِ الْوَصْفُ الْمَذْكُورُ Yani, zikredilen özellik *(Nedir?)* مَثَلُهُمْ **Onların vasıfları-dır** صِفَتُهُمْ Onların özellikleridir *(O vasıflar ne olduğu halde?)* فِي التَّوْرٰيةِ **Tevrat'ta olduğu halde** *(Meselühüm kelimesi ile Fittevratı terkibi nedir?)* مُبْتَدَأٌ وَخَبَرُهُ Mübteda ve onun haberidir وَمَثَلُهُمْ **Onların vasıfları** *(O vasıflar ne olduğu halde?)* فِي الْإِنْجِيلِ **İncil'de olduğu halde** *(Meselühüm kelimesi nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Sonrası da onun haberidir *(Onların İncil'deki vasıfları ne gibidir?)* كَزَرْعٍ **Bir ekin gibidir** *(Öyle ekin ki,)* أَخْرَجَ **Çıkarttı** *(Neyini?)* شَطْئَهُ **Filizini** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِسُكُونِ الطَّاءِ Tı'nın sükunuyla *(Daha?)* وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla okunur فِرَاخَهُ Filizlerini فَآزَرَهُ **Derken onu kuvvetlendirdi** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِالْمَدِّ Çekmekle وَالْقَصْرِ Ve çekmemekle قَوَّاهُ Onu kuvvetlendirdi وَأَعَانَهُ Ve ona yardım etti فَاسْتَغْلَظَ **Derken kalınlaştı** غَلُظَ Sertleşti فَاسْتَوٰى **Ve dimdik oldu** قَوِيَ Güçlendi وَاسْتَقَامَ Ve dosdoğru oldu *(Ne üzerine?)* عَلٰى سُوقِهِ **Sapı üzerine** أُصُولِهِ Gövdeleri üzerine *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ سَاقٍ 'Sâgin' kelimesinin çoğuludur *(Öyle ki,)* يُعْجِبُ **Hayrete düşürüyor** *(Kimi?)* اَلزُّرَّاعَ **Ekincileri** أَيْ زُرَّاعَهُ Yani, onu ekenleri *(Niçin?)* لِحُسْنِهِ Güzelliğinden dolayı مُثِّلَ Benzetildi *(Kim?)* اَلصَّحَابَةُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ Sahabe (radiyallahu anhum) *(Neye benzetildi?)* بِذٰلِكَ Buna benzetildi *(Niçin?)* لِأَنَّهُمْ Çünkü onlar بَدَؤُوا Başladılar *(Ne içinde?)* فِي قِلَّةٍ Azlık وَضَعْفٍ Ve zayıflık içinde فَكَثُرُوا Sonra çoğal-dılar وَقَوُوا Ve kuvvetlendiler *(Nasıl?)* عَلٰى أَحْسَنِ الْوُجُوهِ En güzel şekilde *(Niçin buna benzetilmişlerdir?)* لِيَغِيظَ **Öfkelensin diye** *(Ne ile?)* بِهِمُ **Onlarla** *(Kim?)* اَلْكُفَّارَ **Kâfirler** *(Bu nedir?)* مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir fiile mütealliktır *(Öyle hazfedilmiş fiil ki,)* دَلَّ عَلَيْهِ مَا قَبْلَهُ Makabli ona delalet etmiştir وَعَدَ **Vaat etmiştir** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** أَيْ شَبِّهُوا بِذٰلِكَ Yani, 'buna benzetilmişlerdir' fiiline *(Kime?)* اَلَّذِينَ **O kimselere ki** اٰمَنُوا **Onlar iman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* اَلصَّالِحَاتِ **Salih ameller** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** أَيِ الصَّحَابَةِ Yani, sahabeden وَمِنْ 'Min' kelimesi *(Ne içindir?)* لِبَيَانِ الْجِنْسِ Cinsi beyan etmek içindir لَا لِلتَّبْعِيضِ Yoksa tebîz için değildir لِأَنَّهُمْ كُلَّهُمْ Çünkü onların tamamı *(Nedir?)* بِالصِّفَةِ الْمَذْكُورَةِ Zikredilen özelliktedir *(Neyi vaat etmiştir?)* مَغْفِرَةً **Affetmeyi** وَأَجْرًا **Ve mükâfatı** *(Öyle mükâfat ki,)* عَظِيمًا **Pek büyük** اَلْجَنَّةَ Cenneti وَهُمَا Bu ikisi (mağfiret ve büyük mükâfat) لِمَنْ بَعْدَهُمْ أَيْضًا Onlardan sonra gelenler de vardır *(Bu nerede sabittir?)* فِي آيَاتٍ Ayetlerde sabittir.



سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

﴿مَدَنِيَّةٌ ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا﴾ مِنْ قَدَّمَ بِمَعْنَى تَقَدَّمَ أَيْ لَا تُقَدِّمُوا بِقَوْلٍ وَلَا فِعْلٍ ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ الْمُبَلِّغِ عَنْهُ أَيْ بِغَيْرِ إِذْنِهِمَا ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ﴾ لِقَوْلِكُمْ ﴿عَلِيمٌ ﴿١﴾﴾ بِفِعْلِكُمْ نَزَلَتْ فِي مُجَادَلَةِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فِي تَأْمِيرِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ أَوِ الْقَعْقَاعِ بْنِ مَعْبَدٍ وَنَزَلَ فِيمَنْ رَفَعَ صَوْتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ إِذَا نَطَقْتُمْ ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ إِذَا نَطَقَ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ إِذَا نَاجَيْتُمُوهُ ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾ بَلْ دُونَ ذٰلِكَ إِجْلَالًا لَهُ ﴿أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾﴾ أَيْ خَشْيَةَ ذٰلِكَ بِالرَّفْعِ وَالْجَهْرِ الْمَذْكُورَيْنِ وَنَزَلَ فِيمَنْ كَانَ يَخْفِضُ صَوْتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ كَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَغَيْرِهِمَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُم ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ﴾ اخْتَبَرَ ﴿اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ﴾ أَيْ لِتَظْهَرَ مِنْهُمْ ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾﴾ الْجَنَّةُ وَنَزَلَ فِي قَوْمٍ جَاؤُوا وَقْتَ الظَّهِيرَةِ وَالنَّبِيُّ ﷺ فِي مَنْزِلِهِ فَنَادَوْهُ

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَآءِ الْحُجُرَاتِ﴾ حُجُرَاتِ نِسَائِهِ ﷺ جَمْعُ حُجْرَةٍ هِيَ مَا يُحْجَرُ عَلَيْهِ مِنَ الْأَرْضِ بِحَائِطٍ وَنَحْوِهِ وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ نَادَى خَلْفَ حُجْرَةٍ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَعْلَمُوهُ فِي أَيِّ حُجْرَةٍ مُنَادَاةَ الْأَعْرَابِ بِغِلْظَةٍ وَجَفَاءٍ ﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾﴾ فِيمَا فَعَلُوهُ مَحَلَّكَ الرَّفِيعَ وَمَا يُنَاسِبُهُ مِنَ التَّعْظِيمِ.

TÜRKÇE ANLAMI

49- Hucurat Sûresi

Medine'de inmiştir.

On sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey iman edenler!** Ne söz ne de davranışlarınızla **Allah ve** ondan tebliğde bulunan **resûlünün önüne** izinsiz **geçmeyin.**[1] **Allah'tan korkun. Doğrusu Allah** sözlerinizi **işitendir,** yaptıklarınızı **bilendir.** Bu ayet Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'in Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda tartışmaları üzerine inmişti. Bu tartışma Ekra' b. Hâbis veya Ka'ka' b. Mabed'in emir olarak atanması konusundaydı.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in huzurunda seslerini yükseltenler hakkında da şu ayet inmiştir:

2. **Ey iman edenler!** Peygamber ve siz konuştuğunuz zaman **seslerinizi Peygamber'in sesinden fazla yükseltmeyin. Ve** ona seslendiğiniz zaman **birbirinize bağırdığınız gibi, ona da yüksek sesle bağırmayın.** Bilakis ona hürmeten alçak sesle konuşun. Sesinizi yükseltip bağırmanız sebebiyle **siz farkına varmadan amelleriniz boşa gitmesinden** korkun.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında sesini kısan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve diğer sahabeler hakkında şu ayet inmiştir:

3. **Allah resûlünün huzurunda seslerini kısanlar, işte onlar Allah'ın kalplerini takvâ**nın kendilerinden zuhur etmesi **için imtihan ettiği** sınadığı **kimselerdir. Onlara mağfiret ve büyük bir mükâfat** cennet **vardır.**

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) evindeyken, öğle vakti gelip ona seslenen bir topluluk hakkında da şu ayet inmiştir:

4. **Sana** hanımlarının **odalarının**[2] **arkasından seslenenlerin çoğu** yaptıkları bu işte senin yüce şanına ve ona uygun olan tazime **akıl erdiremeyen kimselerdir.** Peygamber Efendimizin hangi odada olduğu bilmedikleri için her bir odanın arkasından Arapların kaba ve kalın seslenişiyle seslenmişlerdi.

---

[1] لَا تُقَدِّمُوا fiili قَدَّمَ fiilinin babından olup تَقَدَّمَ manasındadır.

[2] حُجُرَات kelimesi حُجْرَة kelimesinin çoğuludur. Hücre, etrafı duvar vb. şeyle çevrilen yerdir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ -﴿٤٩﴾

49- Hucurat Sûresi

مَدَنِيَّةٌ **Medine'de inmiştir** ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً **On sekiz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey O kimseler ki** آمَنُوا **İman ettiler** لَا تُقَدِّمُوا **Geçmeyin** *(Bu kelime nerdendir?)* مِنْ قَدَّمَ 'Kaddeme' fiilindendir بِمَعْنَى تَقَدَّمَ Öne geçti manasındadır أَيْ لَا تُقَدِّمُوا Yani, öne geçmeyin *(Ne ile?)* بِقَوْلٍ وَلَا فِعْلٍ Sözle ve işle *(Nereye?)* بَيْنَ يَدَيِ اللهِ **Allah'ın önüne** *(Daha kimin?)* وَرَسُولِهِ **Ve onun Resulünün** *(Öyle resul ki,)* الْمُبَلِّغِ عَنْهُ Ondan tebliğ edilen أَيْ بِغَيْرِ إِذْنِهِمَا Yani, onların izni olmadan وَاتَّقُوا **Korkun** *(Kimden?)* اللهَ **Allah'tan** إِنَّ اللهَ **Muhakkak Allah** *(Nedir?)* سَمِيعٌ لِقَوْلِكُمْ Sözlerinizi **işitendir** عَلِيمٌ بِفِعْلِكُمْ Yaptıklarınızı **görendir** نَزَلَتْ Ayet indi *(Ne hakkında?)* فِي مُجَادَلَةِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا Ebu Bekir (radiyallahu anh) ile Ömer'in (radiyallahu anh) mücadele etmesi hakkında *(Nerede?)* عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında *(Ne konuda mücadele etmesi?)* فِي تَأْمِيرِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ Akra' b. Hâbis'in (radiyallahu anh) emir olarak atanması hususunda أَوِ الْقَعْقَاعِ بْنِ مَعْبَدٍ Veya Ka'ka' b. Ma'bad'in (radiyallahu anh).

2. وَنَزَلَ Bu ayet indi *(Kim hakkında?)* فِيمَنْ رَفَعَ صَوْتَهُ Sesini yükselten kişi hakkında *(Nerede?)* عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) in yanında. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey O kimseler ki** آمَنُوا **İman ettiler** لَا تَرْفَعُوا **Yükseltmeyin** *(Neyi?)* أَصْوَاتَكُمْ **Sesinizi** *(Ne zaman?)* إِذَا نَطَقْتُمْ Konuştuğunuz zaman *(Nereye yükseltmeyin?)* فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ **Peygamber'in sesinin üstüne** *(Ne zaman?)* إِذَا نَطَقَ Konuştuğu zaman وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ **Ve ona yükseltmeyin** *(Neyi?)* بِالْقَوْلِ **Sözü** إِذَا نَاجَيْتُمُوهُ Ona konuştuğunuz zaman *(Ne gibi?)* كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ **Bazınızın bağırması gibi** *(Kime?)* لِبَعْضٍ **Bazınıza** بَلْ دُونَ ذٰلِكَ Bilakis (sesiniz) bundan aşağı olsun *(Niçin?)* إِجْلَالًا لَهُ Ona hürmet için *(Niçin sesiniz yükseltmeyin?)* أَنْ تَحْبَطَ **Heder olur (korkusundan) dolayı** *(Ne?)* أَعْمَالُكُمْ **Amelleriniz** *(Ne olduğunuz halde?)* وَأَنْتُمْ **Siz** *(Nesiniz?)* لَا تَشْعُرُونَ **Anlamazsınız** أَيْ خَشْيَةَ ذٰلِكَ Yani, bundan korkarak *(Ne sebebiyle heder olmasından?)* بِالرَّفْعِ Sesinizi yükseltmekle *(Daha?)* وَالْجَهْرِ Bağırmakla *(Öyle yükseltmek ve bağırmak ki,)* الْمَذْكُورَيْنِ Anlatılan.

3. وَنَزَلَ Ayet indi *(Kim hakkında?)* فِيمَنْ كَانَ يَخْفِضُ Alçaltan kişi hakkında *(Neyi alçaltan?)* صَوْتَهُ Sesini *(Nerede?)* عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında *(Kim gibi?)* كَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَغَيْرِهِمَا رَضِيَ اللهُ عَنْهُم Ebu Bekir (radiyallahu anh), Ömer (radiyallahu anh) ve başkaları gibi. إِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki** يَغُضُّونَ **Kısıyorlar** *(Neyi?)* أَصْوَاتَهُمْ **Seslerini** *(Nerede?)* عِنْدَ رَسُولِ اللهِ **Allah'ın resulünün yanında** أُولَئِكَ **İşte onlar** الَّذِينَ **O kimselerdir ki** امْتَحَنَ **İmtihan etti** اخْتَبَرَ Sınadı *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neyi?)* قُلُوبَهُمْ **Onların kalplerini** *(Niçin?)* لِلتَّقْوَى **Takva için** أَيْ لِتَظْهَرَ مِنْهُمْ Yani, onlardan takva ortaya çıkması için لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* مَغْفِرَةٌ **Bağışlanma** *(Daha?)* وَأَجْرٌ **Ve ecir** *(Öyle ecir ki,)* عَظِيمٌ **Büyük** الْجَنَّةُ Cennet vardır.

4. وَنَزَلَ Ayet indi *(Kim hakkında?)* فِي قَوْمٍ Bir kavim hakkında ki جَاؤُوا Geldiler *(Ne vakit?)* وَقْتَ الظَّهِيرَةِ Öğle vaktinde وَالنَّبِيُّ ﷺ فِي مَنْزِلِهِ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) evinde idi فَنَادَوْهُ Ve ona seslendiler. إِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki** يُنَادُونَكَ **Sana bağırıyorlar** *(Nereden?)* مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ **Odaların arkasından** حُجُرَاتِ جَمْعُ Onun (sallallahu aleyhi vesellem) hanımlarının odaları *(Bu kelime nedir?)* نِسَائِهِ ﷺ 'Hucre' kelimesinin cemisidir هِيَ O da *(Nedir?)* مَا يُحْجَرُ عَلَيْهِ Üzeri çevrilen şeydir *(O şey neden olduğu halde?)* مِنَ الْأَرْضِ Yerden *(Ne ile çevrilen?)* بِحَائِطٍ وَنَحْوِهِ Duvar veya başka bir şeyle وَكَانَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ Onlardan her biri idi *(Ne idi?)* نَادَى Bağırıyordu *(Nerede?)* خَلْفَ حُجْرَةٍ Bir odanın arkasından لِأَنَّهُمْ Çünkü onlar *(Nedir?)* لَمْ يَعْلَمُوهُ فِي أَيِّ Onun hangi hücrede olduğunu bilmiyorlardı *(Nasıl bağırıyorlar?)* مُنَادَاةَ الْأَعْرَابِ Bedevi bağırmasıyla *(Ne ile bağırıyorlardı?)* بِغِلْظَةٍ وَجَفَاءٍ Kabalıkla ve rahatsız ederek أَكْثَرُهُمْ **Onların çoğu** *(Nedir?)* لَا يَعْقِلُونَ **Aklı ermezler** *(Ne konuda?)* فِيمَا فَعَلُوهُ Yaptıkları şey konusunda *(Nerede?)* مَحَلَّكَ الرَّفِيعَ Senin yüce mevkiinde *(Daha ne konuda akılları ermez?)* وَمَا يُنَاسِبُهُ Ve ona layık olan مِنَ التَّعْظِيمِ Hürmet konusunda.

﴿وَلَوْ اَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ أَنَّهُمْ فِي مَحَلِّ رَفْعٍ بِالْاِبْتِدَاءِ وَقِيلَ فَاعِلٌ لِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ أَيْ ثَبَتَ ﴿حَتّٰى تَخْرُجَ اِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝٥﴾ لِمَنْ تَابَ مِنْهُمْ وَنَزَلَ فِي الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ وَقَدْ بَعَثَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى بَنِي الْمُصْطَلِقِ مُصَدِّقًا فَخَافَهُمْ لِتِرَةٍ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَرَجَعَ وَقَالَ إِنَّهُمْ مَنَعُوا الصَّدَقَةَ وَهَمُّوا بِقَتْلِهِ فَهَمَّ النَّبِيُّ ﷺ بِغَزْوِهِمْ فَجَاؤُوا مُنْكِرِينَ مَا قَالَهُ عَنْهُمْ ﴿يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنْ جَآءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ خَبَرٍ ﴿فَتَبَيَّنُوٓا﴾ صِدْقَهُ مِنْ كِذْبِهِ وَفِي قِرَاءَةٍ فَتَثَبَّتُوا مِنَ التَّثَبُّتِ ﴿اَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا﴾ مَفْعُولٌ لَهُ أَيْ خَشْيَةَ ذٰلِكَ ﴿بِجَهَالَةٍ﴾ حَالٌ مِنَ الْفَاعِلِ أَيْ جَاهِلِينَ ﴿فَتُصْبِحُوا﴾ تَصِيرُوا ﴿عَلٰى مَا فَعَلْتُمْ﴾ مِنَ الْخَطَأِ بِالْقَوْمِ ﴿نَادِمِينَ ۝٦﴾ وَأَرْسَلَ ﷺ إِلَيْهِمْ بَعْدَ عَوْدِهِمْ إِلَى بِلَادِهِمْ خَالِدًا فَلَمْ يَرَ فِيهِمْ إِلَّا الطَّاعَةَ وَالْخَيْرَ فَأَخْبَرَ النَّبِيَّ بِذٰلِكَ ﴿وَاعْلَمُوٓا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ﴾ فَلَا تَقُولُوا الْبَاطِلَ فَإِنَّ اللّٰهَ يُخْبِرُهُ بِالْحَالِ ﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ﴾ الَّذِي تُخْبِرُونَ بِهِ عَلَى خِلَافِ الْوَاقِعِ فَيُرَتِّبَ عَلَى ذٰلِكَ مُقْتَضَاهُ ﴿لَعَنِتُّمْ﴾ لَأَثِمْتُمْ دُونَهُ إِثْمَ التَّسَبُّبِ إِلَى الْمُرَتَّبِ ﴿وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ﴾ حَسَّنَهُ ﴿فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ اسْتِدْرَاكٌ مِنْ حَيْثُ الْمَعْنَى دُونَ اللَّفْظِ لِأَنَّ مَنْ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْإِيمَانُ إِلَخْ غَايَرَتْ صِفَتُهُ صِفَةَ مَنْ تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ ﴿اُولٰٓئِكَ هُمُ﴾ فِيهِ الْتِفَاتٌ عَنِ الْخِطَابِ ﴿الرَّاشِدُونَ ۝٧﴾ الثَّابِتُونَ عَلَى دِينِهِمْ ﴿فَضْلًا مِنَ اللّٰهِ﴾ مَصْدَرٌ مَنْصُوبٌ بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ أَيْ أَفْضَلَ ﴿وَنِعْمَةً﴾ مِنْهُ ﴿وَاللّٰهُ عَلِيمٌ﴾ بِهِمْ ﴿حَكِيمٌ ۝٨﴾ فِي إِنْعَامِهِ عَلَيْهِمْ ﴿وَاِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي قَضِيَّةٍ هِيَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَكِبَ حِمَارًا وَمَرَّ عَلَى ابْنِ أُبَيٍّ فَبَالَ الْحِمَارُ فَسَدَّ ابْنُ أُبَيٍّ أَنْفَهُ فَقَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ وَاللّٰهِ لَبَوْلُ حِمَارِهِ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْ مِسْكِكَ فَكَانَ بَيْنَ قَوْمَيْهِمَا ضَرْبٌ بِالْأَيْدِي وَالنِّعَالِ وَالسَّعَفِ ﴿اقْتَتَلُوا﴾ جُمِعَ نَظَرًا إِلَى الْمَعْنَى لِأَنَّ كُلَّ طَائِفَةٍ جَمَاعَةٌ وَقُرِئَ اِقْتَتَلَا ﴿فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ثُنِّيَ نَظَرًا إِلَى اللَّفْظِ ﴿فَاِنْ بَغَتْ﴾ تَعَدَّتْ ﴿اِحْدٰىهُمَا عَلَى الْاُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتّٰى تَفِيٓءَ﴾ تَرْجِعَ ﴿اِلٰٓى اَمْرِ اللّٰهِ﴾ الْحَقِّ ﴿فَاِنْ فَآءَتْ فَاَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ﴾ بِالْإِنْصَافِ ﴿وَاَقْسِطُوا﴾ إِعْدِلُوا ﴿اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝٩﴾ ﴿اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ﴾ فِي الدِّينِ ﴿فَاَصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ﴾ إِذَا تَنَازَعَا وَقُرِئَ إِخْوَتِكُمْ بِالْفَوْقَانِيَّةِ ﴿وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝١٠﴾ ﴿يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا يَسْخَرْ﴾ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي وَفْدِ تَمِيمٍ حِينَ سَخِرُوا مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ كَعَمَّارٍ وَصُهَيْبٍ

وَالسُّخْرِيَّةُ الْاِزْدِرَاءُ وَالْاِحْتِقَارُ ﴿قَوْمٌ﴾ أَيْ رِجَالٌ مِنْكُمْ ﴿مِنْ قَوْمٍ عَسٰى اَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ عِنْدَ اللهِ ﴿وَلَا نِسَآءٌ﴾ مِنْكُمْ ﴿مِنْ نِسَآءٍ عَسٰى اَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوْا اَنْفُسَكُمْ﴾ لَا تُعَيِّبُوا فَتَعَابُوا أَيْ لَا يَعِبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ﴾ لَا يَدْعُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا بِلَقَبٍ يُكْرِهُهُ وَمِنْهُ يَا فَاسِقُ وَيَا كَافِرُ ﴿بِئْسَ الِاسْمُ﴾ الْمَذْكُورُ مِنَ السُّخْرِيَّةِ وَاللَّمْزِ وَالتَّنَابُزِ ﴿الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِيمَانِ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْاِسْمِ لِاِفَادَتِهِ أَنَّهُ فِسْقٌ لِتَكَرُّرِهِ عَادَةً ﴿وَمَنْ لَمْ يَتُبْ﴾ مِنْ ذٰلِكَ ﴿فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ﴿١١﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

5. **Eğer onlar,[1] sen yanlarına çıkıncaya kadar sabretselerdi, elbette kendileri için daha iyi olurdu. Allah** onlardan tövbe edeni **çok bağışlayan, çok merhamet edendir.**

Peygamber Efendimiz Velid b. Ukbe isminde birini zekatları toplamak üzere Beni Mustalik kabilesine göndermişti. O da bu kabileyle arasında eskiye dayanan bir düşmanlık olduğu için korkup geri döndü ve: "Zekatlarını vermediler ve beni öldürmeye yeltendiler" dedi. Peygamber Efendimiz de onlar üzerine yürümek istedi; fakat onlar gelip Velid'in kendileri hakkında söylediği şeylerin doğru olmadığını ifade ettiler. Bunun üzerine şu ayet indi.

6. **Ey iman edenler! Eğer fasığın biri size bir haber getirirse onun** doğruluğunu yanlışlığını **araştırın.[2] Bilmeden[3] bir topluluğa kötülük etmekten[4]** korkun. **Sonra** o kavme karşı **yaptığınız** yanlışa **pişman olursunuz.** Onlar kendi yurtları döndükten sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) Halid'i (radiyallahu anh) gönderdi. O da gittiğinde onlardan itaat ve iyilik gördü ve bu durumu Peygamber Efendimize bildirdi.

7. **Bilin ki, içinizde Allah'ın Resûlü vardır.** Yalan söz söylemeyin. Zira Allah, durumu ona bildirmektedir. **Şayet o,** sizin gerçeğe aykırı olarak bildirdiğiniz **birçok işte size uysa** ve gerekeni yapsa**ydı, sıkıntıya düşerdiniz.** Onun dışında hepiniz, bu işin yapılmasına sebep olduğunuz için günahkâr olurdunuz. **Fakat Allah size imanı sevdirdi ve onu gönüllerinize işledi,** güzelleştirdi. **Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin gösterdi.[5] İşte doğru yolda** dini üzere sabit **olanlar bunlardır.[6]**

---

[1] وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا terkibindeki أَنَّهُمْ terkibi mübteda olmak üzere ref mahallindedir. Mukadder bir ثبت fiilinin faili olduğu da söylenmiştir.

[2] Diğer bir kıraatte فَتَبَيَّنُوا fiili فَتَثَبَّتُوا şeklinde okunmuştur.

[3] بِجَهَالَةٍ terkibi أَنْ تُصِيبُوا fiilinin failinden haldir. جَاهِلِينَ takdirindedir.

[4] أَنْ تُصِيبُوا fiili meful-u leh olup başında خَشْيَةَ muzafı takdir edilir.

[5] وَلٰكِنَّ اللهَ diye başlayan cümlede lafız açısından değil de mana açısından bir istidrak var-dır. Zira iman kendisine sevdirilen kişinin durumu diğer zikredilen kişilerden farklıdır.

[6] أُولٰئِكَ هُمُ terkibinde muhataptan (gaibe) iltifat vardır.

8. **Bu, Allah'ın bir lütfu[1] ve** onun **nimettir. Allah** onları **gayet iyi bilendir,** onlara olan ihsanında **hikmet sahibidir.**

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) eşeğine binip İbni Übeyy'in yanında geçti, eşek de bu arada işeyince, İbni Übeyy burnunu tuttu. İbni Revâha "Vallahi onun eşeğinin sidiği senin misk kokundan daha hoştur" diyince ikisinin kabileleri arasında taşlı sopalı bir kavga oldu. Bunun üzerine de şu ayet indi:

9. **Eğer müminlerden iki grup birbirleriyle vuruşurlarsa,[2] aralarını[3] düzeltin. Şayet biri diğerine saldırır,** haddi aşarsa, **Allah'ın emrine** hakka **dönünceye kadar saldıran tarafla savaşın. Eğer dönerse, aralarını adaletle** insafla **düzeltin ve adaletli olun. Şüphesiz ki Allah, adil davrananları sever.**

10. **Şüphesiz müminler** dinde **kardeştirler. Öyleyse** tartıştıkları zaman **kardeşlerinizin[4] arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki merhamet göresiniz.**

Temim kabilesi heyeti Müslümanların Ammar ve Suheyb gibi fakirleriyle alay edince şu ayet indi:

11. **Ey iman edenler! Bir topluluk** erkekleriniz **diğer bir toplulukla alay etmesin,** onları küçümseyip hafife almasın. **Belki de onlar,** Allah katında **kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kadınlar**ınız **da kadınlarla alay etmesinler. Belki onlar kendilerinden daha hayırlıdırlar. Birbirinizi** bir kısmınız diğer bir kısmınızı **ayıplamayın, birbirinizi** diğerinin hoşlanmadığı ey fasık, ey kâfir gibi **lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra** alay, ayıplamak ve lakap takmak yani **fasıklık[5] ne kötü bir isimdir! Kim de** bunlardan **tövbe etmezse işte onlar zalimlerdir.**

KELİME ANLAMI

5. وَلَوْ اَنَّهُمْ **Şayet onlar** صَبَرُوا **Sabretselerdi** أَنَّهُمْ فِي مَحَلِّ رَفْعٍ بِالْاِبْتِدَاءِ 'Ennehum' kelimesi mübteda olmak üzere mahallen merfudur وَقِيلَ فَاعِلٌ لِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ Denilmiştir ki mukadder bir fiilin failidir أَيْ ثَبَتَ Yani, ثَبَتَ filinin *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى تَخْرُجَ **Sen çıkıncaya kadar** *(Nereye?)* اِلَيْهِمْ **Onlara** لَكَانَ **Elbette olurdu** *(Ne olurdu?)* خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** وَاللّٰهُ **Allah** *(Nedir?)* غَفُورٌ **Bağışlayıcıdır** رَحِيمٌ **Merhamet edicidir** *(Kimi?)* لِمَنْ تَابَ مِنْهُمْ Onlardan tövbe edenleri.

---

[1] فَضْلًا kelimesi mukadder fiili olan اَفْضَلَ ile mensuptur.

[2] اِقْتَتَلُوا fiili طَائِفَتَانِ kelimesinin manasına bakılarak cemi olarak gelmiştir. Zira her bir taife cemidir. Diğer bir kıraatte اِقْتَتَلَا şeklinde okunmuştur.

[3] بَيْنَهُمَا kelimesi طَائِفَتَانِ kelimesinin lafzına bakılarak tesniye olarak getirilmiştir.

[4] أَخَوَيْكُمْ kelimesi إِخْوَتِكُمْ şeklinde de okunmuştur.

[5] الْفُسُوق kelimesi الْاِسْم kelimesinden bedeldir. Bu huylar genelde tekrar ettiği için fasıklık olduğunu ifade etmek için bedel yapılmıştır.

6. وَنَزَلَ Ayet inmiştir *(Kim hakkında?)* فِي الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ Velid b. Ukbe hakkında وَقَدْ بَعَثَهُ Onu göndermişti *(Kim?)* ﷺ النَّبِيُّ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) *(Nereye?)* إِلَى بَنِي الْمُصْطَلِقِ Beni Mustalik kabilesine *(Ne olduğu halde?)* مُصَدِّقًا Zekat toplayıcı olduğu halde فَخَافَهُمْ Onlardan korktu *(Niçin?)* لِتِرَةٍ Düşmanlıktan dolayı *(Nerede olan?)* كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ Onunla onlar arasında *(Nerede?)* فِي الْجَاهِلِيَّةِ Cahiliye zamanında فَرَجَعَ Ve geriye döndü وَقَالَ Dedi ki إِنَّهُمْ Muhakkak onlar مَنَعُوا الصَّدَقَةَ Zekat vermediler وَهَمُّوا بِقَتْلِهِ Ve onu öldürmeye kastettiler فَهَمَّ النَّبِيُّ بِغَزْوِهِمْ Ve peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara saldırmaya karar verdi فَجَاؤُوا Ve geldiler *(Ne oldukları halde?)* مُنْكِرِينَ İnkâr edici oldukları halde *(Neyi?)* مَا قَالَهُ Onun söylediğini *(Kim hakkında?)* عَنْهُمْ Onlar hakkında يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey o kişiler ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** إِنْ جَاءَ **Şayet getirirse** *(Kime?)* كُمْ **Size** *(Kim?)* فَاسِقٌ **Bir fasık** *(Ne getirirse?)* بِنَبَإٍ خَبَرٍ **Bir haber** فَتَبَيَّنُوا **Araştırın** صِدْقَهُ مِنْ كِذْبِهِ Doğrusunu yalanından وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne okunmuştur?)* فَتَثْبَتُوا مِنَ الثَّبَاتِ 'Sebat' kökünden 'Tesbutû' şeklinde okunmuştur *(Niçin araştırın?)* اَنْ تُصِيبُوا **İsabet etme (korkusundan) dolayı** *(Kime?)* قَوْمًا **Bir kavme** *('En tusîbû' kelimesi nedir?)* مَفْعُولٌ لَهُ Meful-u lehtir بِجَهَالَةٍ أَيْ خَشْيَةَ ذٰلِكَ Yani, bundan korkarak *(Ne olduğunuz halde?)* **Cahiller olarak** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ مِنَ الْفَاعِلِ Failden haldir أَيْ جَاهِلِينَ Yani, cahil olduğunuz halde فَتُصْبِحُوا Olursunuz *(Neye?)* عَلٰى مَا **O şeye ki** فَعَلْتُمْ **Siz yaptınız** *(O şeyde neden ibaret olduğu halde?)* مِنَ الْخَطَأِ بِالْقَوْمِ O kavme hata yapmaktan *(Ne olursunuz?)* نَادِمِينَ **Pişman olucular** ﷺ وَأَرْسَلَ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gönderdi *(Kime?)* إِلَيْهِمْ Onlara *(Ne zaman?)* بَعْدَ عَوْدِهِمْ إِلَى بِلَادِهِمْ Şehirlerine döndükten sonra *(Kimi gönderdi?)* خَالِدًا Halid'i (radiyallahu anh) فَلَمْ يَرَ فِيهِمْ Onlara hakkında görmedi إِلَّا الطَّاعَةَ وَالْخَيْرَ Ancak itaat ve hayır gördü فَأَخْبَرَ النَّبِيَّ بِذٰلِكَ Ve bunu Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bildirdi.

7. وَاعْلَمُوا **Biliniz ki** اَنَّ فِيكُمْ **Muhakkak içinizdedir** *(Kim?)* رَسُولَ اللّٰهِ **Allah'ın elçisi** فَلَا تَقُولُوا الْبَاطِلَ Ve yalan söylemeyin فَإِنَّ اللّٰهَ Zira Allah *(Nedir?)* يُخْبِرُهُ بِالْحَالِ Ona durumu bildirir لَوْ يُطِيعُكُمْ **Şayet size uysa** *(Nerede?)* فِي كَثِيرٍ **Çoğunda** *(Neden?)* مِنَ الْاَمْرِ **İşlerinizden** الَّذِي Öyle işleriniz ki تُخْبِرُونَ بِهِ Ona haber veriyorsunuz *(Nasıl?)* عَلٰى خِلَافِ الْوَاقِعِ Gerçeğin tersine فَيُرَتِّبَ عَلٰى ذٰلِكَ Ve bunun üzerine hareket etse *(Neye göre?)* مُقْتَضَاهُ Onun gerektirdiği şeye göre لَعَنِتُّمْ **Sıkıntıya düşerdiniz** لَأَثِمْتُمْ Günahkar olurdunuz *(Kimin dışında?)* دُونَهُ Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) dışında *(Nasıl?)* إِثْمَ التَّسَبُّبِ إِلَى الْمُرَتَّبِ

Yapılan şeye sebep olma günahıyla وَلٰكِنَّ اللهَ **Fakat Allah** حَبَّبَ **Sevdirdi** *(Kime?)* اِلَيْكُمُ **Size** *(Neyi?)* الْاِيمَانَ **İmanı** وَزَيَّنَهُ **Ve onu süsledi** حَسَّنَهُ Güzelleştirdi *(Nerede?)* فِي قُلُوبِكُمْ **Kalplerinizde** وَكَرَّهَ **Ve çirkin gördü** *(Kime?)* اِلَيْكُمُ **Size** *(Neyi?)* الْكُفْرَ **Küfrü** *(Daha?)* وَالْفُسُوقَ **Fasıklığı** *(Daha?)* وَالْعِصْيَانَ **İsyanı** *(Bu cümle nedir?)* اسْتِدْرَاكٌ مِنْ حَيْثُ الْمَعْنٰى Mana açısından İstidrak'tır دُونَ اللَّفْظِ Lafız bakımından değil *(Niçin?)* غَايَرَتْ لِأَنَّ مَنْ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْإِيمَانُ اِلَخْ Çünkü kendisine iman sevdirilen kimse... *(Nedir?)* صِفَتُهُ Onun durumu farklılık arz eder *(Neye farklılık arz eder?)* صِفَةَ مَنْ O kimsenin durumuna ki تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ Anlatımı geride geçti أُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** فِيهِ الْتِفَاتٌ عَنِ الْخِطَابِ Burada muhataplıktan geçiş vardır *(Nedirler?)* الرَّاشِدُونَ **Doğru yolda olanlardır** الثَّابِتُونَ عَلٰى دِينِهِمْ Dinlerinde sebat edenlerdir.

8. فَضْلًا **Lütuf olarak** *(Kimden?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ مَنْصُوبٌ بِفِعْلِهِ الْمُقَدَّرِ أَيْ اَفْضَلَ Mukadder fiili olan 'Efdale' ile mensup Meful-u Mutlak'tır *(Daha ne olarak?)* وَنِعْمَةً مِنْهُ **Ve** ondan **nimet olarak** وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* عَلِيمٌ بِهِمْ Onları **bilendir** حَكِيمٌ **Hikmet sahibidir** *(Nerede?)* فِي إِنْعَامِهِ عَلَيْهِمْ Onlara nimet vermesinde.

9. الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي **Şayet iki grup** *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ **Müminlerden** أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ Muhakkak peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) رَكِبَ حِمَارًا Bir eşeğe bindi وَمَرَّ عَلٰى ابْنِ أُبَيٍّ Ve İbn-i Übeyy'in yanına uğradı فَبَالَ الْحِمَارُ Ve eşek bevletti فَسَدَّ ابْنُ أُبَيٍّ Ve İbn-i Übeyy tıkadı *(Neyi?)* أَنْفَهُ Burnunu فَقَالَ ابْنُ رَوَاحَةَ İbn-i Revaha dedi ki وَاللهِ Allah'a yemin ederim ki لَبَوْلُ حِمَارِهِ Elbette onun eşeğinin bevli أَطْيَبُ رِيحًا Koku olarak daha güzeldir *(Neden?)* مِنْ مِسْكِكَ Senin kokundan فَكَانَ بَيْنَ قَوْمَيْهِمَا Ve o ikisinin kavmi arasında meydana geldi *(Ne?)* ضَرْبٌ Kavga *(Ne ile?)* بِالْأَيْدِي Eller ile *(Daha?)* وَالنِّعَالِ Takunyalarla *(Daha?)* وَالسَّعَفِ Hurma dallarıyla اقْتَتَلُوا **Savaşırlarsa** *(Bu kelime nedir?)* لِأَنَّ كُلَّ طَائِفَةٍ جَمَاعَةٌ Çünkü her taife bir cemaattir جُمِعَ نَظَرًا إِلَى الْمَعْنٰى Manaya bakılarak cemi gelmiştir *(Niçin?)* وَقُرِئَ اِقْتَتَلَا / اِقْتَتَلَا şeklinde de okunmuştur فَأَصْلِحُوا **Düzeltin** *(Neyi?)* بَيْنَهُمَا **O ikisinin arasını** *(Bu kelime nedir?)* ثُنِّيَ نَظَرًا إِلَى اللَّفْظِ Lafza bakılarak tensiye gelmiştir فَإِنْ بَغَتْ **Şayet saldırırsa** تَعَدَّتْ Hücum ederse *(Kim?)* إِحْدَاهُمَا **O iki gruptan biri** *(kime?)* عَلَى الْأُخْرٰى **Diğerine** فَقَاتِلُوا **Savaşın** *(Kimle?)* الَّتِي **O grupla ki** تَبْغِي **Saldırıyor** *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى تَفِيءَ تَرْجِعَ **Dönünceye kadar** *(Neye?)* إِلٰى اَمْرِ اللهِ **Allah'ın emrine** الْحَقِّ Hakka فَإِنْ فَاءَتْ **Şayet dönerlerse**

فَأَصْلِحُوا **Düzeltin** *(Neyi?)* بَيْنَهُمَا **O ikisinin arasını** *(Ne ile?)* بِالْعَدْلِ **Adaletle** بِالْإِنْصَافِ Doğrulukla وَأَقْسِطُوا **Ve adaletli olun** إِعْدِلُوا Adil olun إِنَّ اللهَ **Muhakkak Allah** *(Nedir?)* يُحِبُّ **Sever** *(Kimi?)* الْمُقْسِطِينَ **Adil davrananları.**

10. إِنَّمَا **Ancak** الْمُؤْمِنُونَ **Müminler** *(Nedir?)* إِخْوَةٌ **Kardeştir** *(Nerede?)* فِي الدِّينِ Dinde فَأَصْلِحُوا **Düzeltin** *(Neyi?)* بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ **Kardeşlerinizin arasını** *(Ne zaman?)* إِذَا تَنَازَعَا Bozuştuklarında وَقُرِئَ إِخْوَتِكُمْ 'İhvetiküm' şeklinde de okunmuştur *(Ne ile?)* بِالْفَوْقَانِيَّةِ Noktaların üstte olmasıyla وَاتَّقُوا **Ve sakının** *(Kimden?)* اللهَ **Allah'tan** لَعَلَّكُمْ **Umulur ki siz** تُرْحَمُونَ **Merhamet olunasınız.**

11. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey o kimseler ki** آمَنُوا **İman ettiler** لَا يَسْخَرْ **Hor görmesin** الْآيَةَ نَزَلَتْ Ayet indi *(Kim hakkında?)* فِي وَفْدِ تَمِيمٍ Temim kabilesinin elçileri hakkında *(Ne zaman?)* حِينَ سَخَرُوا Alay ettikleri zaman *(Kimle?)* مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ Müslümanların fakirleriyle *(Kimi gibi?)* كَعَمَّارٍ وَصُهَيْبٍ Ammar ve Suheyb gibi وَالسُّخْرِيَّةُ Suhriyyet *(Nedir?)* الْاِزْدِرَاءُ وَالْاِحْتِقَارُ Hor ve hakir görmektir *(Kim hor görmesin?)* قَوْمٌ **Bir topluluk** أَيْ رِجَالٌ مِنْكُمْ Yani, sizden bir takım kimseler *(Kimi?)* مِنْ قَوْمٍ **Bir topluluğu** عَسَى **Umulur ki** أَنْ يَكُونُوا **Onlar olurlar** *(Ne olurlar?)* خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Kimin yanında?)* عِنْدَ اللهِ Allah katında وَلَا نِسَاءٌ **Kadınlar da hor görmesin** *(Öyle kadınlar ki,)* مِنْكُمْ Sizden olan *(Kimi?)* مِنْ نِسَاءٍ **Kadınları** عَسَى **Umulur ki** أَنْ يَكُنَّ **Onlar olurlar** *(Ne olurlar?)* خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Kimden?)* مِنْهُنَّ **Onlardan** وَلَا تَلْمِزُوا **Ayıplamayın** أَيْ لَا يَعِبْ بَعْضُكُمْ Yani, bazınız bazınızı ayıplamasın *(Kimi?)* أَنْفُسَكُمْ **Kendinizi** لَا تُعَيِّبُوا Ayıplamayın فَتُعَابُوا Ayıplanırsınız *(Ne ile?)* وَلَا تَنَابَزُوا **Atışmayın** بِالْأَلْقَابِ **Lakaplarla** بَعْضًا Bazınız bazınızı çağırmasın لَا يَدْعُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا Hoşlanmadığı lakapla وَمِنْهُ Bu kabildendir *(Ne?)* يَا فَاسِقُ وَيَا كَافِرُ Ey fasık, Ey kafir sözleri بِئْسَ **Ne kötüdür** *(Ne?)* الِاسْمُ **İsim** *(Nedir O?)* الْمَذْكُورُ Zikredilen مِنَ السُّخْرِيَّةِ Alaya almak وَاللَّمْزِ Ayıplamak وَالتَّنَابُزِ Ve atışmaktır *(Ondan bedel?)* الْفُسُوقُ **Fasıklık** *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْإِيمَانِ **İmandan sonra** *('Fusuk' kelimesi nedir?)* بَدَلٌ مِنَ الْاِسْمِ İsimden bedeldir *(Neden?)* لِإِفَادَتِهِ أَنَّهُ فِسْقٌ Anlatılanların fasıklık olduğunu belirtmek için *(Niçin fasıklıktır?)* لِتَكَرُّرِهِ عَادَةً Adeten tekrarlandıkları için وَمَنْ **Her kim de** لَمْ يَتُبْ **Tövbe etmezse** *(Neden?)* هُمُ **Onlar** *(Nedirler?)* الظَّالِمُونَ **Zalimlerdir.** مِنْ ذٰلِكَ Bundan فَأُولٰئِكَ **İşte onlar**

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ أَيْ مُؤْثِمٌ وَهُوَ كَثِيرٌ كَظَنِّ السُّوءِ بِأَهْلِ الْخَيْرِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَهُمْ كَثِيرٌ بِخِلَافِهِ بِالْفُسَّاقِ مِنْهُمْ فَلَا إِثْمَ فِيهِ فِي نَحْوِ مَا يُظْهَرُ مِنْهُمْ ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ حُذِفَ مِنْهُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ لَا تَتَبَّعُوا عَوْرَاتِ الْمُسْلِمِينَ وَمَعَايِبَهُمْ بِالْبَحْثِ عَنْهَا ﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ لَا يَذْكُرْهُ بِشَيْءٍ يُكْرَهُهُ وَإِنْ كَانَ فِيهِ ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ أَيْ لَا يَحْسُنُ بِهِ ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ أَيْ فَاغْتِيَابُهُ فِي حَيَاتِهِ كَأَكْلِ لَحْمِهِ بَعْدَ مَمَاتِهِ وَقَدْ عَرَضَ عَلَيْكُمُ الثَّانِي فَكَرِهْتُمُوهُ فَأَكْرِهُوا الْأَوَّلَ ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ أَيْ عِقَابَهُ فِي الِاغْتِيَابِ بِأَنْ تَتُوبُوا مِنْهُ ﴿إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ﴾ قَابِلٌ تَوْبَةَ التَّائِبِينَ ﴿رَحِيمٌ ﴿١٢﴾﴾ بِهِمْ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى﴾ آدَمَ وَحَوَّاءَ ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا﴾ جَمْعُ شَعْبٍ بِفَتْحِ الشِّينِ هُوَ أَعْلَى طَبَقَاتِ النَّسَبِ ﴿وَقَبَائِلَ﴾ هِيَ دُونَ الشُّعُوبِ وَبَعْدَهَا الْعَمَائِرُ ثُمَّ الْبُطُونُ ثُمَّ الْأَفْخَاذُ ثُمَّ الْفَصَائِلُ آخِرُهَا مِثَالُهُ خُزَيْمَةُ شَعْبٌ كِنَانَةُ قَبِيلَةٌ قُرَيْشٌ عِمَارَةٌ بِكَسْرِ الْعَيْنِ قُصَيٌّ بَطْنٌ هَاشِمٌ فَخْذٌ الْعَبَّاسُ فَصِيلَةٌ ﴿لِتَعَارَفُوا﴾ حُذِفَ مِنْهُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ لِيَعْرِفَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا لَا لِتَفَاخَرُوا بِعُلُوِّ النَّسَبِ وَإِنَّمَا الْفَخْرُ بِالتَّقْوَى ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ بِكُمْ ﴿خَبِيرٌ ﴿١٣﴾﴾ بِبَوَاطِنِكُمْ ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ﴾ نَفَرٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ ﴿آمَنَّا﴾ صَدَّقْنَا بِقُلُوبِنَا ﴿قُلْ﴾ لَهُمْ ﴿لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ أَيِ انْقَدْنَا ظَاهِرًا ﴿وَلَمَّا﴾ لَمْ ﴿يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ إِلَى الْآنَ لَكِنَّهُ يَتَوَقَّعُ مِنْكُمْ ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بِالْإِيمَانِ وَغَيْرِهِ ﴿لَا يَلِتْكُمْ﴾ بِالْهَمْزَةِ وَتَرْكِهِ [لَا يَلِتْكُمْ] وَبِإِبْدَالِهِ أَلِفًا لَا يَنْقُصْكُمْ ﴿مِنْ أَعْمَالِكُمْ﴾ أَيْ مِنْ ثَوَابِهَا ﴿شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿رَحِيمٌ ﴿١٤﴾﴾ بِهِمْ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ أَيِ الصَّادِقُونَ فِي إِيمَانِهِمْ كَمَا صُرِّحَ بِهِ بَعْدُ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ لَمْ يَشُكُّوا فِي الْإِيمَانِ ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ فَجِهَادُهُمْ يُظْهِرُ بِصِدْقِ إِيمَانِهِمْ ﴿أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾﴾ فِي إِيمَانِهِمْ لَا مَنْ قَالُوا آمَنَّا وَلَمْ يُوجَدْ مِنْهُمْ غَيْرُ الْإِسْلَامِ ﴿قُلْ﴾ لَهُمْ ﴿أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ﴾ مُضَعَّفُ عَلِمَ بِمَعْنَى شَعَرَ أَيْ أَتَشْعُرُونَهُ بِمَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ فِي قَوْلِكُمْ آمَنَّا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا﴾ مِنْ غَيْرِ قِتَالٍ بِخِلَافِ غَيْرِهِمْ مِمَّنْ أَسْلَمَ بَعْدَ قِتَالِهِ مِنْهُمْ ﴿قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ﴾ مَنْصُوبٌ بِنَزْعِ الْخَافِضِ الْبَاءِ وَيُقَدَّرُ قَبْلَ أَنْ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾﴾ فِي قَوْلِكُمْ آمَنَّا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ مَا غَابَ فِيهِمَا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [تَعْمَلُونَ] لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

12. **Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır.** Yani günaha sokar. Bu tür zanlar çoktur. Tıpkı hayır ehli Müslümanlar hakkında yapılan su-i zanlar gibi. Böyle hayır ehli insanlar da çoktur. Fakat fasık insanlarda görülen kötü haller hakkında yapılan zanlar günah değildir. **Birbirinizin kusurunu araştırmayın.**[1] Müslümanların ayıp ve mahrem hallerinin araştırarak bu işin peşine düşmeyin. **Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın.** Onda bulunsa bile, sevmediği bir şeyle onu anmasın. **Hiç sizden biri, ölmüş**[2] **kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?** Hayır, hoşlanmaz. **Bundan tiksindiniz.** Hayatta iken onun gıybetini yapmak öldükten sonra etini yemek gibidir. Size ikincisi arz edildi de ondan tiksindiniz. Öyleyse birincisinden de tiksinin. **O halde** tövbe etmek suretiyle gıybet konusunda **Allah'ın** azabın**dan korkun. Doğrusu Allah,** tövbe edenlerin **tövbesini çokça kabul edendir,** onlara **çokça merhamet edendir.**

13. **Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden** Adem ve Havva-'dan **yarattık. Ve birbirinizle tanışasınız**[3] **diye sizi kavim**[4] **ve kabilelere**[5] **ayırdık.** Nesebinizin üstünlüğüyle övünmeyin. Zira üstünlük sadece takva iledir. **Gerçekten Allah katında en değerli olanınız, ondan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah** sizi **gayet iyi bilendir,** sizin içinizde olandan da **haberdardır.**

14. **Bedevîler** Beni Esed kabilesinden bu grup **"İnandık"** kalplerimizle tasdik ettik **dediler.** Onlara **de ki: Siz iman etmediniz, ama "Teslim olduk"** görünüşte boyun eğdik, **deyin. Henüz iman kalplerinize yerleşmedi.** Fakat bu sizden beklenmektedir. **Eğer** iman ve diğer şeylerle **Allah'a ve resûlüne itaat ederseniz, Allah sizin amellerinizin** sevabın**dan hiçbir şeyi eksiltmez.**[6] **Şüphesiz Allah** müminleri **çok bağışlayan,** onlara **çok merhamet edendir.**

15. Az sonra açıklanacağı gibi imanlarında sadık **müminler ancak Allah'a ve resûlüne iman eden, sonrada** iman konusunda **asla şüphe etmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla savaşanlardır.** Cihat etmeleri imanlarında sadık olduklarını ortaya çıkarır. **İşte** imanlarında **sadık olanlar bunlardır.** Sadece iman ettik deyip kendilerinde teslimiyetten başka bir şey bulunmayan kişiler böyle değildir.

---

[1] وَلَا تَجَسَّسُوا fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden biri hazfedilmiştir.

[2] مَيْتًا kelimesinin ya harfi sakin ve şeddeli okunur.

[3] لِتَعَارَفُوا fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden biri hazfedilmiştir.

[4] شُعُوبًا kelimesi, şin harfinin fethasıyla okunan شَعَب kelimesinin çoğulu olup nesep tabakalarının en üstüdür.

[5] Kabile şa'b (soy)dan sonra gelir. Ondan sonra imare, sonra batın, sonra fahz ve en sonda fasîle gelir. Örneğin; Huzeyme bir şa'bdır, Kenâne kabile, Kureyş imare, Kusayy batn, Haşim fahz ve Abbas fasîledir.

[6] لَا يَأْلِتْكُمْ fiili hemze ile, hemzesiz ve de hemzenin elife çevrilmesi suretiyle okunur.

16. Onlara **de ki: "Siz dininizi Allah'a mı öğretiyorsunuz?**[1] İman ettik sözünüzle Allah'a üzerinde olduğunuz dini mi bildiriyorsunuz? **Oysa Allah göklerde ve yerde olanı bilir, Allah her şeyi gayet iyi bilendir.**

17. Savaşarak Müslüman olanların aksine savaşmadan **Müslüman olmalarını sana minnet ediyorlar. De ki: "Müslümanlığınızı**[2] **bana minnet etmeyin. Eğer** "İman ettik" sözünüzde **doğru kimselerseniz, sizi imana eriştirmekle asıl Allah size minnet eder."**

18. **Şüphesiz Allah, göklerin ve yerin gaybını** her ikisinde gizli olanı **bilir. Allah onların yaptıklarını**[3] **görendir.** Hiçbir şey ona gizli kalmaz.

KELİME ANLAMI

12. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ **Ey o kimseler ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** اجْتَنِبُوا **Sakının** *(Neden?)* كَثِيرًا **Çoğundan** *(Neyin?)* مِنَ الظَّنِّ **Zannın** إِنَّ **Muhakkak ki** بَعْضَ الظَّنِّ **Zannın bazısı** *(Nedir?)* إِثْمٌ **Günahtır** أَيْ مُؤْثِمٌ Günah kazandırıcıdır وَهُوَ كَثِيرٌ Bu tür olanları çoktur *(Ne gibi?)* كَظَنِّ السُّوءِ Kötü zan yapmak gibi *(Kime?)* بِأَهْلِ الْخَيْرِ Hayır ehline *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerden وَهُمْ كَثِيرٌ Böyle müminler de çoktur بِخِلَافِهِ بِالْفُسَّاقِ مِنْهُمْ Müminlerden fasık olanlara yapılan bunun tersinedir فَلَا إِثْمَ فِيهِ Burada bir günah olmaz *(Nerede?)* فِي نَحْوِ مَا O gibi yanlışlarda ki يَظْهَرُ مِنْهُمْ Onlardan meydan çıkıyor وَلَا تَجَسَّسُوا **Ve araştırmayın** حُذِفَ مِنْهُ O kelimeden hazfedilmiştir *(Ne?)* إِحْدَى التَّاءَيْنِ İki te harfinden biri لَا تَتَبَّعُوا Araştırmayın *(Neyi?)* عَوْرَاتِ الْمُسْلِمِينَ Müminlerin mahrem hallerini *(Daha?)* وَمَعَايِبَهِمْ Ve ayıplarını *(Ne ile?)* بِالْبَحْثِ عَنْهَا Onları tetkik ederek وَلَا يَغْتَبْ **Çekiştirmesin** *(Kim?)* بَعْضُكُمْ **Bazınız** *(Kimi?)* بَعْضًا **Bazınızı** لَا يَذْكُرُهُ Onu anlatmasın *(Ne ile?)* بِشَيْءٍ يُكْرِهُهُ Hoşlanmadığı bir şeyle وَإِنْ كَانَ فِيهِ Onda bulunsa bile أَيُحِبُّ **Hoşlanır mı?** *(Kim?)* أَحَدُكُمْ **Sizden biriniz** *(Neden hoşlanır mı?)* أَنْ يَأْكُلَ **Yemekten** *(Neyi?)* لَحْمَ أَخِيهِ **Kardeşinin etini** *(Ne olduğu halde?)* مَيْتًا **Ölü olduğu halde** *(Bu kelime nasıl okunmuştur?)* بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ Şeddeli ve şeddesiz أَيْ لَا يَحْسُنُ بِهِ Yani, ondan hoşlanmaz فَكَرِهْتُمُوهُ **İşte onu çirkin gördünüz** أَيْ فَاغْتِيَابُهُ Yani, onun gıybetini yapmak *(Nerede?)* فِي حَيَاتِهِ Hayatında *(Ne gibidir?)* كَأَكْلِ لَحْمِهِ Onun etini yemek gibidir *(Ne zaman?)* بَعْدَ مَمَاتِهِ Ölmesinden sonra وَقَدْ عَرَضَ عَلَيْكُمُ الثَّانِي Size ikicisi anlatıldı

---

[1] تُعَلِّمُونَ fiili عَلِمَ fiilinin şeddeli halindendir. شَعَر fiilinin manasındadır.

[2] إِسْلَامَكُمْ kelimesi başındaki ba harfi cerinin hazfedilmesiyle nasb olmuştur. Bundan sonra gelen أَنْ هَدَاكُمْ ve (ayetin başında geçen) أَنْ أَسْلَمُوا kelimelerinden önce de ba harfi ceri takdir edilir.

[3] يَعْمَلُونَ fiili hem ya hem de ta ile okunur.

فَكَرِهْتُمُوهُ Ve onu çirkin gördünüz فَاكْرِهُوا الْأَوَّلَ Birincisini de çirkin görün **وَاتَّقُوا Sakının** *(Kimden?)* **اللهَ Allah'tan** أَيْ عِقَابَهُ Yani, onun cezasından *(Ne hakkındaki?)* فِي الْاِغْتِيَابِ Gıybet etme hakkındaki *(Ne suretle sakının?)* بِأَنْ تَتُوبُوا مِنْهُ Ondan tövbe etmenizle **اِنَّ اللهَ Muhakkak Allah** *(Nedir?)* **تَوَّابٌ Tevbeleri kabul edendir** قَابِلٌ تَوْبَةَ التَّائِبِينَ Tevbe edenlerin tevbelerini kabul eden رَحِيمٌ بِهِمْ Onlara **merhamet edendir.**

13. **يَا اَيُّهَا النَّاسُ Ey insanlar اِنَّا Muhakkak biz** *(Neyiz?)* **خَلَقْنَاكُمْ Sizi yarattık** *(Neden?)* **مِنْ ذَكَرٍ Erkekten** *(Daha?)* **وَاُنْثٰى Ve dişiden وَجَعَلْنَاكُمْ Ve** آدَمَ وَحَوَّاءَ Âdem ve Havva **sizi kıldık** *(Ne kıldık?)* **شُعُوبًا Milletler** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ شَعْبٍ 'Şab' kelimesinin cemisidir *(Ne ile?)* بِفَتْحِ الشِّينِ Şin harfinin fethasıyla هُوَ O *(Nedir?)* أَعْلَى طَبَقَاتِ النَّسَبِ Soy tabakalarının en üstünüdür *(Daha ne kıldık?)* **وَقَبَائِلَ Kabileler** هِيَ دُونَ الشُّعُوبِ Kabile, 'millet'in bir aşağısıdır وَبَعْدَهَا Ondan sonra vardır *(Ne?)* الْعَمَائِرُ Amair ثُمَّ الْبُطُونُ Sonra batınlar ثُمَّ الْأَفْخَاذُ Sonra Fahız'ler ثُمَّ الْفَصَائِلُ Sonra Fasile'ler *(Nedir bu 'fasâil'?)* آخِرُهَا Onların sonuncusudur مِثَالُهُ Bunun misali *(Nedir?)* خُزَيْمَةُ شَعْبٌ Huzeyme millettir كِنَانَةُ قَبِيلَةٌ Kinane kabiledir قُرَيْشٌ عِمَارَةٌ Kureyş imaredir *(Ne ile?)* بِكَسْرِ الْعَيْنِ Ayn harfinin esresiyle الْعَبَّاسُ فَصِيلَةٌ Kusayy batındır هَاشِمٌ فَخْذٌ Haşim fahizdir قُصَيٌّ بَطْنٌ Abbas fasiledir *(Niçin böyle kıldık?)* **لِتَعَارَفُوا Tanışasınız için** حُذِفَ مِنْهُ Bu kelimeden hazfedilmiştir إِحْدَى التَّاءَيْنِ İki ta'dan biri *(Niçin sizi milletler ve kabilelere ayırmıştır?)* لِيَعْرِفَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا Bazınız bazınızı tanısın diye لَا لِتَفَاخَرُوا Yoksa böbürlenmeniz için değil *(Ne ile?)* بِعُلُوِّ النَّسَبِ Soy üstünlüğüyle وَإِنَّمَا الْفَخْرُ بِالتَّقْوٰى Zira üstünlük ancak takva ile olur **اِنَّ Muhakkak اَكْرَمَكُمْ Sizin en değerli olanınız** *(Nerede?)* **عِنْدَ اللهِ Allah katında** *(Kimdir?)* **اَتْقَاكُمْ En takva olanınızdır اِنَّ اللهَ Muhakkak Allah** *(Nedir?)* عَلِيمٌ Sizi **bilendir** خَبِيرٌ **Haberdardır** *(Neyi?)* بِبَوَاطِنِكُمْ İçinizdekileri.

14. **قَالَتْ Dedi** *(Kim?)* **الْاَعْرَابُ Bedeviler** نَفَرٌ مِنْ بَنِي أَسَدٍ Beni Esed'den birisi *(Ne dediler?)* **اٰمَنَّا İman ettik** صَدَّقْنَا بِقُلُوبِنَا Kalplerimizle tasdik ettik **قُلْ De ki** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Ne de?)* **لَمْ تُؤْمِنُوا İman etmediniz وَلٰكِنْ Fakat قُولُوا Deyin** *(Ne deyin?)* **اَسْلَمْنَا Teslim olduk** أَيِ انْقَدْنَا ظَاهِرًا Yani, görünüşte boyun eğdik **وَلَمَّا -لَمْ- يَدْخُلِ Girmedi** *(Ne girmedi?)* **الْاِيمَانُ İman** *(Nereye?)* **فِي قُلُوبِكُمْ Kalplerinize** *(Ne zamana kadar?)* إِلَى الْآنَ Şu ana kadar لٰكِنَّهُ Fakat o *(Nedir?)* يُتَوَقَّعُ مِنْكُمْ Sizden bekleniyor **وَاِنْ تُطِيعُوا Şayet itaat ederseniz** *(Kime?)* **اللهَ Allah'a وَرَسُولَهُ Ve resûlüne** *(Ne ile?)* بِالْإِيمَانِ وَغَيْرِهِ İman etmek ve başka şeylerle **لَا يَلِتْكُمْ Sizden eksiltmez** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)*

بِالْهَمْزَةِ وَتَرْكِهِ Hemze ve hemzesiz *(Daha?)* وَبِإِبْدَالِهِ أَلِفًا Ve onu elife çevirmekle لَا يَنْقُصْكُمْ Sizden azaltmaz *(Neden?)* مِنْ أَعْمَالِكُمْ **Sizin amellerinizden** أَيْ مِنْ ثَوَابِهَا Yani, onların sevabından *(Ne eksiltmez?)* شَيْئًا **Hiçbir şey** إِنَّ اللهَ **Muhakkak Allah** *(Nedir?)* غَفُورٌ لِلْمُؤْمِنِينَ Müminleri **bağışlayandır** رَحِيمٌ بِهِمْ Onlara **merhamet edendir.**

15. إِنَّمَا **Ancak** الْمُؤْمِنُونَ **Müminler** أَيِ الصَّادِقُونَ فِي إِيمَانِهِمْ İmanlarında sadık olanlar *(Ne gibi?)* كَمَا صُرِّحَ بِهِ بَعْدُ O daha sonra açıklanacağı gibi الَّذِينَ **Öyle müminler ki** آمَنُوا **İman ettiler** *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** *(Daha?)* وَرَسُولِهِ **Ve onun resulüne** ثُمَّ **Sonra** لَمْ يَرْتَابُوا **Şüpheye düşmediler** لَمْ يَشُكُّوا فِي الْإِيمَانِ İmanlarında kuşkuya kapılmadılar وَجَاهَدُوا **Ve cihad ettiler** *(Ne ile?)* بِأَمْوَالِهِمْ **Mallarıyla** *(Daha?)* وَأَنْفُسِهِمْ **Ve canlarıyla** *(Nerede cihad ettiler?)* فِي سَبِيلِ اللهِ **Allah yolunda** فَجِهَادُهُمْ Onların cihadı *(Nedir?)* يُظْهِرُ Ortaya çıkarır *(Neyi?)* بِصِدْقِ إِيمَانِهِمْ İmanlarındaki samimiyetlerini أُولَئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** *(Kimlerdir?)* الصَّادِقُونَ **Sadık olanlardır** *(Nerede?)* فِي إِيمَانِهِمْ İmanlarında لَا مَنْ Yoksa o kimseler değil ki قَالُوا Derler *(Ne derler?)* آمَنَّا İman ettik *(Ne olduk-ları halde?)* وَلَمْ يُوجَدْ مِنْهُمْ Halbuki onlardan meydana gelmemiş olduğu halde غَيْرُ الْإِسْلَامِ İslam'a girmekten başka bir şey.

16. قُلْ **De:** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Ne de?)* أَتُعَلِّمُونَ اللهَ **Allah'a mı öğretiyorsunuz?** *(Neyi?)* بِمَعْنَى شَعَرَ 'Şeara' manasındadır أَيْ أَتَشْعُرُونَهُ Yani, O'na mı anlatıyorsunuz? *(Neyi?)* بِمَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ İçinde bulunduğunuz durumu *(Nerede?)* فِي قَوْلِكُمْ آمَنَّا İman ettik sözünüzde وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** *(O şeyler nerededir?)* فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerdedir** *(Daha neyi bilir?)* وَمَا **Ve o şeyleri ki** *(O şeyler nerededir?)* فِي الْأَرْضِ **Yerdedir** وَاللهُ **Allah** بِكُلِّ شَيْءٍ **Her şeyi** *(Nedir?)* عَلِيمٌ **Bilendir.**

17. يَمُنُّونَ **Kakıyorlar** *(Kime?)* عَلَيْكَ **Sana** *(Neyi?)* أَنْ أَسْلَمُوا **İslam'a girmelerini** *(Ne olmadan?)* مِنْ غَيْرِ قِتَالٍ Savaşmadan بِخِلَافِ غَيْرِهِمْ Bunların dışında olanlar hariç *(Kimden?)* مِمَّنْ O kimselerden ki أَسْلَمَ Müslüman oldu *(Ne zaman?)* بَعْدَ قِتَالِهِ Savaştıktan sonra *(Kimlerden?)* مِنْهُمْ Onlardan قُلْ **De ki** لَا تَمُنُّوا **Kakmayın** *(Kime?)* عَلَيَّ **Bana** *(Neyi?)* إِسْلَامَكُمْ **Müslümanlığınızı** *(Bu kelime nedir?)* مَنْصُوبٌ بِنَزْعِ الْخَافِضِ الْبَاءِ Ba harfi cerinin kaldırılmasıyla mensuptur وَيُقَدَّرُ قَبْلَ أَنْ / أَنْ den önce takdir edilir *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ İki yerde بَلِ **Bilakis** اللهُ **Allah** يَمُنُّ **Kakar** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Size** *(Neyi kakar?)* أَنْ هَدٰيكُمْ **Sizi ulaştırmasını** *(Neye?)* لِلْإِيمَانِ **İman'a** إِنْ كُنْتُمْ **Şayet iseniz** *(Ne iseniz?)* صَادِقِينَ **Sadıklar iseniz** *(Nerede?)* فِي قَوْلِكُمْ آمَنَّا İman ettik sözünüzde.

18. إِنَّ اللهَ **Muhakkak ki Allah** *(Nedir?)* يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* غَيْبَ السَّمٰوَاتِ **Göklerin gizliliklerini** *(Daha?)* وَالْأَرْضِ **Ve yerin** مَا غَابَ فِيهِمَا Orada gizli olan şeyleri وَاللهُ **Allah** *(Nedir?)* بَصِيرٌ **Görendir** *(Neyi?)* بِمَا **O şeyleri ki** يَعْمَلُونَ **Yapıyorlar** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ Ya ve ta ile okunmuştur لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ Ona gizli değildir *(Ne gizli değildir?)* شَيْءٌ Hiçbir şey *(Neden?)* مِنْهُ Yaptıklarınızdan.



سُورَةُ قٓ

﴿مَكِّيَّةٌ اِلَّا وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ الْآيَةَ فَمَدَنِيَّةٌ خَمْسٌ وَاَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قٓ ۝١﴾ اَللّٰهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿وَالْقُرْاٰنِ الْمَجِيدِ﴾ الْكَرِيمِ مَا آمَنَ كُفَّارُ مَكَّةَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ ﴿بَلْ عَجِبُوٓا اَنْ جَآءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ﴾ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِهِمْ يُخَوِّفُهُمْ بِالنَّارِ بَعْدَ الْبَعْثِ ﴿فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا﴾ الْاِنْذَارُ ﴿شَيْءٌ عَجِيبٌ ۝٢﴾ ﴿اَئِذَا﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ ﴿مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا﴾ نَرْجِعُ ﴿ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ۝٣﴾ فِي غَايَةِ الْبُعْدِ ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ﴾ تَأْكُلُ ﴿مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ۝٤﴾ هُوَ اللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ فِيهِ جَمِيعُ الْاَشْيَاءِ الْمُقَدَّرَةِ ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ﴾ الْقُرْآنِ ﴿لَمَّا جَآءَهُمْ فَهُمْ﴾ فِي شَأْنِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْقُرْآنِ ﴿فِي اَمْرٍ مَرِيجٍ ۝٥﴾ مُضْطَرِبٍ قَالُوا مَرَّةً سَاحِرٌ وَسِحْرٌ وَمَرَّةً شَاعِرٌ وَشِعْرٌ وَمَرَّةً كَاهِنٌ وَكَهَانَةٌ ﴿اَفَلَمْ يَنْظُرُوا﴾ بِعُيُونِهِمْ مُعْتَبِرِينَ بِعُقُولِهِمْ حِينَ أَنْكَرُوا الْبَعْثَ ﴿اِلَى السَّمَآءِ﴾ كَائِنَةً ﴿فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا﴾ بِلَا عَمَدٍ ﴿وَزَيَّنَّاهَا﴾ بِالْكَوَاكِبِ ﴿وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ۝٦﴾ شُقُوقٍ تَعِيبُهَا ﴿وَالْاَرْضَ﴾ مَعْطُوفٌ عَلَى مَوْضِعِ إِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ ﴿مَدَدْنَاهَا﴾ دَحَوْنَاهَا عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ ﴿وَاَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ جِبَالًا تُثْبِتُهَا ﴿وَاَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ﴾ صِنْفٍ ﴿بَهِيجٍ ۝٧﴾

يَبْهَجُ بِهِ لِحُسْنِهِ ﴿تَبْصِرَةً﴾ مَفْعُولٌ لَهُ أَيْ فَعَلْنَا ذٰلِكَ تَبْصِيرًا مِنَّا ﴿وَذِكْرٰى﴾ تَذْكِيرًا ﴿لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾﴾ رَجَّاعٍ إِلٰى طَاعَتِنَا ﴿وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً مُبَارَكًا﴾ كَثِيرَ الْبَرَكَةِ ﴿فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَحَبَّ﴾ الزَّرْعَ ﴿الْحَصِيدِ ﴿٩﴾﴾ الْمَحْصُودِ ﴿وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ﴾ طِوَالًا حَالٌ مُقَدَّرَةٌ ﴿لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾﴾ مُتَرَاكِبٌ بَعْضُهُ فَوْقَ بَعْضٍ ﴿رِزْقًا لِلْعِبَادِ﴾ مَفْعُولٌ لَهُ ﴿وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا﴾ يَسْتَوِي فِيهِ الْمُذَكَّرُ وَالْمُؤَنَّثُ ﴿كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلُ هٰذَا الْإِحْيَاءِ ﴿الْخُرُوجُ ﴿١١﴾﴾ مِنَ الْقُبُورِ فَكَيْفَ تُنْكِرُونَهُ وَالْاِسْتِفْهَامُ لِلتَّقْرِيرِ وَالْمَعْنٰى أَنَّهُمْ نَظَرُوا وَعَلِمُوا مَا ذُكِرَ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ تَأْنِيثُ الْفِعْلِ لِمَعْنٰى قَوْمٍ ﴿وَأَصْحَابُ الرَّسِّ﴾ هِيَ بِئْرٌ كَانُوا مُقِيمِينَ عَلَيْهَا بِمَوَاشِيهِمْ يَعْبُدُونَ الْأَصْنَامَ وَنَبِيُّهُمْ قِيلَ حَنْظَلَةُ بْنُ صَفْوَانَ وَقِيلَ غَيْرُهُ ﴿وَثَمُودُ ﴿١٢﴾﴾ قَوْمُ صَالِحٍ ﴿وَعَادٌ﴾ قَوْمُ هُودٍ ﴿وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ أَيِ الْغَيْضَةِ قَوْمُ شُعَيْبٍ ﴿وَقَوْمُ تُبَّعٍ﴾ هُوَ مَلِكٌ كَانَ بِالْيَمَنِ أَسْلَمَ وَدَعَا قَوْمَهُ إِلَى الْإِسْلَامِ فَكَذَّبُوهُ ﴿كُلٌّ﴾ مِنَ الْمَذْكُورِينَ ﴿كَذَّبَ الرُّسُلَ﴾ كَقُرَيْشٍ ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾﴾ وَجَبَ نُزُولُ الْعَذَابِ عَلَى الْجَمِيعِ فَلَا يَضِيقُ صَدْرُكَ مِنْ كُفْرِ قُرَيْشٍ بِكَ ﴿أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ﴾ أَيْ لَمْ نَعْيَ بِهِ فَلَا نَعْيَا بِالْإِعَادَةِ ﴿بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ﴾ شَكٍّ ﴿مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾﴾ وَهُوَ الْبَعْثُ.

TÜRKÇE ANLAMI

50- Kâf Sûresi

Medine'de inen otuz sekizinci ayet dışında Mekke'de inmiştir. Kırk beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Kaf.** Bu harfle ne kastettiğini en iyi Allah bilir. **Yüce** şerefli **Kuran'a andolsun** ki, Mekke kâfirleri Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'e iman etmemiştir.
2. **Bilakis aralarından** tekrar dirildikten sonra azap görmekle kendilerini korkutan **bir uyarıcının** peygamberin **gelmesine şaştılar da kâfirler: "Bu** uyarı **şaşılacak bir şeydir" dediler.**
3. **"Biz öldüğümüz ve toprak olduğumuz zaman mı**[1] döneceğiz? **Bu,** gayet **uzak bir dönüştür."**
4. **Doğrusu biz, toprağın onlardan neyi eksilttiğini** yediğini **bilmişizdir. Yanımızda muhafaza eden bir kitap** Levh-i Mahfuz **vardır.** Tüm takdir edilen şeyler ondadır.

[1] أَئِذَا terkibi her iki hemzenin ispatı, ikincisinin teshili ve her iki halde aralarına bir elif koymak suretiyle (dört şekilde) okunur.

5. **Bilakis onlar, hakkı** Kuran'ı **kendilerine gelince yalanladılar. Şimdi onlar** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve Kuran hakkında **şaşırmış** kararsız **bir haldedirler.** Bazen (Muhammed) sihirbaz ve (Kuran) sihir, bazen şair ve şiir ve bazen de kâhin ve kehânet derler.
6. Tekrar dirilmeyi inkâr ederlerken akıllarıyla ibret almak üzere gözleriyle **üstlerindeki göğe bakmazlar mı ki, onu nasıl** direksiz **bina etmiş ve nasıl** yıldızlarla **süslemişiz! Onda hiçbir çatlak** kusur sayılacak bir yarık **da yoktur.**
7. **Yeryüzünü**[1] **de** nasıl **döşedik** su üstüne serdik **ve orada** yeryüzünü sabit kılan **dağlar diktik. Orada** güzelliği sebebiyle neşe duyulan **her güzel çiftten** türden **bitirdik.**
8. **(Allah'a)** ona itaate **yönelen her kula** tarafımızdan **ibret**[2] **ve öğüt için** bunları yaptık.
9. **Gökten** bol **bereketli bir su indirdik, onunla bahçeler** bağlar **ve biçilecek taneler** ekinler **bitirdik.**
10. **Yemişleri dize dize** birbiri üzerine dizili **uzun boylu**[3] **hurma ağaçları yetiştirdik.**
11. **Kullara rızık olması için.**[4] **Ve o su ile ölü**[5] **bir beldeyi dirilttik. İşte** kabirlerden **çıkış da böyle,** tıpkı bu diriltme gibi**dir.** Öyleyse onu nasıl inkâr ediyorsunuz?[6]
12. **Onlardan önce Nuh kavmi, Ress halkı ve Semûd** Salih'in kavmi **de yalanlamıştı.**[7] Ress bir kuyunun ismidir. Bu kavim, hayvanlarıyla birlikte bu kuyunun etrafında ikamet ediyor ve putlara tapıyorlardı. Denildiğine göre peygamberleri Hanzala b. Safvan'dır. Başka birisinin olduğu da söylenmiştir.
13. Hud'un kavmi **Ad, Firavun ve Lût'un kardeşleri de (yalanlamıştı).**
14. Şuayb'ın kavmi **Eyke** sık dallı ağaç **halkı ve Tübba' kavmi de.** Tübba' Yemen'de bir hükümdardı. Kendisi Müslüman olmuş ve kavmini de İslam'a davet etmişti. Fakat kavmi onu yalanladı. **Bütün bu** anlatılan**lar** Kureyş gibi **peygamberleri yalanladılar da tehdidim hak oldu.** Üzerlerine azabın inmesi kesinleşti. Dolayısıyla Kureyş'in seni inkâr etmesinden gönlün daralmasın.
15. **Biz ilk yaratışta yorulduk mu?** Bu işten yorulmadık, tekrar yaratmaktan da yorulmayız. **Bilakis, onlar yeniden yaratma** öldükten sonra dirilme **hususunda şüphe** şek **içindedirler.**

---

[1] وَالْأَرْضَ kelimesi إِلَى السَّمَاءِ terkibinin mahalli üzerine atıftır.

[2] تَبْصِرَةً kelimesi meful-u lehtir.

[3] بَاسِقَاتٍ kelimesi hal-i mukaddera'dır.

[4] رِزْقًا kelimesi meful-u lehtir.

[5] مَيْتًا kelimesinde müzekker ve müennes eşittir.

[6] Ayette geçen أَفَلَمْ يَنْظُرُوا sorusu takrir içindir. Mana; Onlar bakıp bu anlatılanları anladılar, şeklindedir.

[7] كَذَّبَتْ fiilinin müennes olması قَوْمٌ kelimesinin manası (olan cemaat) itibara alındığı içindir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ قٓ -﴿٥٠﴾-

50- Kâf Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **إِلَّا وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ الْآيَةَ Ancak şu (otuz sekizinci) ayet** **فَمَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir** **خَمْسٌ وَأَرْبَعُونَ آيَةً Kırk beş ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **قٓ Kâf** **اَللّٰهُ** Allah *(Nedir?)* **أَعْلَمُ** En iyi bilendir *(Neyi?)* **بِمُرَادِهِ** Maksadını *(Ne ile?)* **بِهِ** Bu harf ile **وَالْقُرْاٰنِ Kuran'a yemin olsun** *(Öyle Kuran ki,)* **اَلْمَجِيدِ Pek şerefli olan** **اَلْكَرِيمِ** Pek kıymetli olan **مَا آمَنَ** İnanmamıştır *(Kim?)* **كُفَّارُ مَكَّةَ** Mekke kâfirleri *(Kime?)* **بِمُحَمَّدٍ** ﷺ Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem).

2. **بَلْ عَجِبُوا Doğrusu şaştılar** *(Neye?)* **اَنْ جَاءَهُمْ Kendilerine gelmesine** *(Kimin?)* **مُنْذِرٌ Bir uyarıcının** *(Kimden?)* **مِنْهُمْ İçlerinden** **رَسُولٌ** Bir peygamberin gelmesine *(Neden?)* **مِنْ أَنْفُسِهِمْ** Kendilerinden *(Öyle peygamber ki,)* **يُخَوِّفُهُمْ** Onları korkutuyor *(Ne ile?)* **بِالنَّارِ** Cehennemle *(Ateş ne olduğu halde)* **بَعْدَ الْبَعْثِ** Tekrar dirildikten sonra oldu **فَقَالَ Ve dedi** *(Kim?)* **اَلْكَافِرُونَ İnkâr edenler** *(Ne dediler?)* **هٰذَا İşte bu** **اَلْإِنْذَارُ** Bu uyarış *(Nedir?)* **شَيْءٌ Bir şeydir** *(Öyle bir şey ki,)* **عَجِيبٌ Şaşırtıcı.**

3. **أَإِذَا Vakit mi?** *(Bu kelime nasıl okunmuştur?)* **بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ** İki hemzenin de tahkikiyle *(Daha nasıl okunmuştur?)* **وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ** İkinci hemzenin teshiliyle *(Daha nasıl okunmuştur?)* **وَإِدْخَالِ أَلِفٍ** Ve bir elif girdirmekle *(Nereye?)* **بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ** İki şekilde de ikisinin arasına **مِتْنَا Öldüğümüz vakit mi?** *(Daha?)* **وَكُنَّا Ve biz olmuş iken** *(Ne olmuş iken?)* **تُرَابًا Toprak** **نَرْجِعُ** Döneceğiz **ذٰلِكَ İşte bu** *(Nedir?)* **رَجْعٌ Bir dönüştür** *(Öyle dönüş ki,)* **بَعِيدٌ Pek uzak** **فِي غَايَةِ الْبُعْدِ** Son derece uzak.

4. **قَدْ عَلِمْنَا Kesinlikle biz bildik** *(Neyi?)* **مَا Ne şeyi** **تَنْقُصُ Eksiltiyor** *(Ne?)* **اَلْأَرْضُ Yeryüzü** **تَأْكُلُ** Yiyor *(Kimden?)* **مِنْهُمْ Onlardan** **وَعِنْدَنَا Ve bizim katımızda vardır** *(Ne vardır?)* **كِتَابٌ Bir kitap** *(Öyle kitap ki,)* **حَفِيظٌ Koruyan** **هُوَ** O da *(Nedir?)* **اَللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ** Levh-i mahfuzdur **فِيهِ** Onda vardır *(Ne?)* **جَمِيعُ الْأَشْيَاءِ** Her şey *(Öyle şey ki,)* **اَلْمُقَدَّرَةِ** Takdir edilen.

5. بَلْ كَذَّبُوا **Doğrusu onlar yalanladılar** *(Neyi?)* بِالْحَقِّ **Hakkı** اَلْقُرْآنِ Kuran'ı *(Ne zaman?)* لَمَّا جَاءَ **Geldiğinde** *(Kime?)* هُمْ **Kendilerine** فَهُمْ **Şimdi onlar** *(Ne hakkında?)* وَالْقُرْآنِ فِي شَأْنِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem) durumu hakkında Ve Kuran'ın durumu hakkında *(Ne içindedirler?)* فِي أَمْرٍ **Bir hal içindedirler** *(Öyle hal ki,)* مَرِيجٍ **Kararsız olan** مُضْطَرِبٍ Karmakarışık olan قَالُوا مَرَّةً Bir kere dediler *(Ne dediler?)* سَاحِرٌ وَسِحْرٌ Büyücü ve büyü وَمَرَّةً Bir kere شَاعِرٌ وَشِعْرٌ Şair ve şiir وَمَرَّةً Ve bir kere de كَاهِنٌ وَكَهَانَةٌ Kâhin ve kehanet (dediler).

6. اَفَلَمْ يَنْظُرُوا **Bakmazlar mı?** *(Ne ile?)* بِعُيُونِهِمْ Gözleriyle *(Ne oldukları halde?)* مُعْتَبِرِينَ Ders alır oldukları halde *(Ne ile?)* بِعُقُولِهِمْ Akıllarıyla *(Ne zaman?)* حِينَ أَنْكَرُوا İnkâr ettiklerinde *(Neyi?)* اَلْبَعْثَ Öldükten sonra dirilmeyi *(Neye bakmazlar mı?)* إِلَى السَّمَاءِ **Göğe** كَائِنَةً Bu gök olduğu halde *(Ne olduğu halde?)* فَوْقَهُمْ **Üstlerinde olduğu halde** كَيْفَ **Nasıl** بَنَيْنَاهَا **Onu bina ettik** *(Ne olmadan?)* بِلَا عَمَدٍ Direkler olmadan وَزَيَّنَّاهَا **Ve onu nasıl donatmışız** *(Ne ile?)* بِالْكَوَاكِبِ Yıldızlarla وَمَا لَهَا **Ve onda yoktur** *(Ne yoktur?)* مِنْ فُرُوجٍ **Hiç yarık** شُقُوقٍ Hiçbir çatlak yoktur *(Öyle çatlak ki,)* تَعِيبُهَا Onu kusurlu kılacak *(Daha neye bakmazlar mı?)*

7. وَالْأَرْضَ **Yeryüzüne** *(Bu nedir?)* مَعْطُوفٌ Atfedilmiştir *(Nereye?)* عَلَى مَوْضِعِ إِلَى السَّمَاءِ 'İlessemâi'nin mevzisine كَيْفَ Nasıl مَدَدْنَاهَا **Onu döşedik** دَحَوْنَاهَا Onu yaydık *(Ne üzerine?)* عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ Suyun yüzeyine وَأَلْقَيْنَا **Ve koyduk** *(Nereye?)* فِيهَا **Yeryüzüne** *(Ne koyduk?)* رَوَاسِيَ **Sağlam dağlar** جِبَالًا Dağlar *(Öyle dağlar ki,)* تُثْبِتُهَا Onu sarsılmaz kılacak وَأَنْبَتْنَا **Ve bitirdik** *(Nerede?)* فِيهَا **Yeryüzünde** *(Neden?)* مِنْ كُلِّ زَوْجٍ **Her çiftten** صِنْفٍ Her türden *(Öyle her çift ki,)* بَهِيجٍ **Gönül açan** يَبْهَجُ Gönül ferahlıyor *(Ne ile?)* بِهِ Kendisiyle *(Neden?)* لِحُسْنِهِ Güzelliğinden *(Niçin böyle yaptık?)*

8. تَبْصِرَةً **Basiretini açmak için** *(Bu kelime nedir?)* مَفْعُولٌ لَهُ Mefulü leh'tir أَيْ فَعَلْنَا Yani, bunu yaptık *(Niçin?)* تَبْصِيرًا Basiret vermek için *(Kim tarafından?)* مِنَّا Bizim tarafımızdan *(Daha niçin?)* وَذِكْرَى **Ve öğüt olsun diye** تَذْكِيرًا Hatırlatma *(Kime?)* لِكُلِّ عَبْدٍ **Her kula** *(Öyle kul ki,)* مُنِيبٍ **Yönelen** رَجَّاعٍ Çokça yönelen *(Neye?)* إِلَى طَاعَتِنَا Bize itaat etmeye.

9. وَنَزَّلْنَا **Ve indirdik** *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ **Gökten** *(Ne indirdik?)* مَاءً **Su indirdik** *(Öyle su ki,)* مُبَارَكًا **Bereketli olan** كَثِيرَ الْبَرَكَةِ Bereketi çok olan فَأَنْبَتْنَا **Ve bitirdik** *(Ne ile?)* بِهِ **Bu su ile** *(Ne bitirdik?)* جَنَّاتٍ **Bahçeler** بَسَاتِينَ Bostanlar *(Daha ne bitirdik?)* وَحَبَّ اَلْحَصِيدِ - اَلزَّرْعَ **Ve biçilecek olan daneyi,** ekini اَلْمَحْصُودِ Hasadı yapılacak olan *(Daha neyi bitirdik?)*

10. وَالنَّخْلَ **Hurma ağaçlarını** *(Ne halde?)* بَاسِقَاتٍ **Upuzun halde** طِوَالًا Uzun oldukları halde *(Bu nedir?)* حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Takdir edilen haldir لَهَا **Kendileri için vardır** *(Ne?)* طَلْعٌ **Tomurcuklar** *(Öyle tomurcuklar ki,)* نَضِيدٌ **Birbirine girmiş olan** مُتَرَاكِبٌ Binmiş olan *(Ne?)* بَعْضُهُ Bir kısmı *(Nereye?)* فَوْقَ بَعْضٍ Diğer bir kısmının üzerine *(Niçin bitirdik?)*

11. رِزْقًا **Rızk olsun diye** *(Kime?)* لِلْعِبَادِ **Kullara** *(Bu nedir?)* مَفْعُولٌ لَهُ Mefulü leh'tir وَأَحْيَيْنَا **Ve can verdik** *(Ne ile?)* بِهِ **Bununla** *(Neye can verdik?)* بَلْدَةً **Toprağa** *(Öyle toprak ki,)* مَيْتًا **Ölü olan** يَسْتَوِي فِيهِ Bu kelimede (Meyten) eşittir *(Ne?)* اَلْمُذَكَّرُ وَالْمُؤَنَّثُ Müzekker ve müennes olması كَذٰلِكَ **İşte böyledir** أَيْ مِثْلُ هٰذَا الْإِحْيَاءِ Yani, bu can verme gibi-dir *(Ne?)* اَلْخُرُوجُ **Çıkmak** *(Neden?)* مِنَ الْقُبُورِ Kabirlerden فَكَيْفَ O halde nasıl تُنْكِرُونَهُ Onu inkâr edersiniz وَالْاِسْتِفْهَامُ İstifham (soru) *(Ne içindir?)* لِلتَّقْرِيرِ Takrir (onaylatma) içindir وَالْمَعْنٰى Mana *(Nedir?)* أَنَّهُمْ Kesinlikle onlar نَظَرُوا Baktılar وَعَلِمُوا Ve bildiler *(Neyi?)* مَا ذُكِرَ Zikredilen şeyleri.

12. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kimden önce?)* قَبْلَهُمْ **Onlardan önce** *(Kim yalanladı?)* قَوْمُ نُوحٍ **Nuh kavmi** تَأْنِيثُ الْفِعْلِ Fiilin müennes olması *(Ne iledir?)* لِمَعْنَى قَوْمٍ Kavim manası iledir *(Daha kim?)* وَأَصْحَابُ الرَّسِّ **Ve Res halkı** هِيَ Bu Res *(Nedir?)* بِئْرٌ Bir kuyudur كَانُوا Onlar idiler *(Ne idiler?)* مُقِيمِينَ İkamet ediyor idiler *(Nerede?)* عَلَيْهَا O kuyunun üzerinde (etrafında) *(Ne ile birlikte?)* بِمَوَاشِيهِمْ Hayvanlarıyla birlikte يَعْبُدُونَ Tapıyorlardı *(Neye tapıyorlardı?)* اَلْأَصْنَامَ Put-lara وَنَبِيُّهُمْ Ve onların peygamberleri قِيلَ Denildi ki *(Kimdir?)* حَنْظَلَةُ بْنُ صَفْوَانٍ Hanzala bin Safvan'dır وَقِيلَ غَيْرُهُ Ve denildi ki başkasıdır *(Daha kim yalanladı?)* وَثَمُودُ **Ve Semûd kavmi** *(O da kimdir?)* قَوْمُ صَالِحٍ Salih'in kavmidir *(Daha kim yalanladı?)*

13. وَعَادٌ **Âd kavmi** *(O da kimdir?)* قَوْمُ هُودٍ Hûd'un kavmidir *(Daha?)* وَفِرْعَوْنُ **Ve Firavun** وَإِخْوَانُ لُوطٍ **Ve Lut'un kardeşleri** *(Daha kim yalanladı?)*

14. وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ **Eyke halkı** أَيِ الْغَيْضَةِ Yani, Ormanlık halkı *(Bu da kimdir?)* قَوْمُ شُعَيْبٍ Şuayb'ın kavmidir وَقَوْمُ تُبَّعٍ **Ve Tübba milleti** هُوَ Tübba *(Kimdir?)* مَلِكٌ Bir hükümdardır *(Nerede?)* كَانَ بِالْيَمَنِ Yemende أَسْلَمَ Müslüman olmuştur وَدَعَا Ve davet etmiştir *(Kimi?)* قَوْمَهُ Halkını *(Neye?)* إِلَى الْإِسْلَامِ İslam'a فَكَذَّبُوهُ Fakat onu da yalanlamışlardır كُلٌّ **Tamamı** *(Neden?)* مِنَ الْمَذْكُورِينَ Adı geçenlerden كَذَّبَ **Yalanladı** *(Kimi?)* اَلرُّسُلَ **Peygamber-leri** *(Ne gibi?)* كَقُرَيْشٍ Kureyş gibi فَحَقَّ **Ve gerçekleşti** *(Ne?)* وَعِيدِ **Benim tehdidim**

وَجَبَ Gerekli oldu *(Ne?)* نُزُولُ الْعَذَابِ Azabın inmesi *(Kim üzerine?)* عَلَى الْجَمِيعِ Tamamı üzerine فَلَا يَضِيقُ Dolayısıyla daralmasın *(Ne?)* صَدْرُكَ Göğsün *(Neden?)* مِنْ كُفْرِ قُرَيْشٍ Kureyş'in inkâr etmesinden *(Kimi?)* بِكَ Seni.

15. أَفَعَيِينَا **Yorulduk mu?** *(Ne ile?)* بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ **İlk yaratışla** أَيْ لَمْ نَعْيَ Yani, yorulmadık *(Ne ile?)* بِهِ Bununla فَلَا نَعْيَا Ve yorulmayız da *(Ne ile?)* بِالْإِعَادَةِ Tekrar diriltmekle بَلْ هُمْ **Doğrusu onlar** *(Ne içindedirler?)* فِي لَبْسٍ **Şüphe içindedirler** شَكٍّ Şek içindedirler *(Neden?)* مِنْ خَلْقٍ **Yaradılıştan** *(Öyle yaradılış ki,)* جَدِيدٍ **Yeni** وَهُوَ O da *(Nedir?)* اَلْبَعْثُ Öldükten sonra dirilmektir.

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ﴾ حَالٌ بِتَقْدِيرِ نَحْنُ ﴿مَا﴾ مَصْدَرِيَّةٌ ﴿تُوَسْوِسُ﴾ تُحَدِّثُ ﴿بِهِ﴾ اَلْبَاءُ زَائِدَةٌ أَوْ لِلتَّعْدِيَةِ وَالضَّمِيرُ لِلْإِنْسَانِ ﴿نَفْسُهُ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ﴾ بِالْعِلْمِ ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾﴾ اَلْإِضَافَةُ لِلْبَيَانِ وَالْوَرِيدَانِ عِرْقَانِ بِصَفْحَتَيِ الْعُنُقِ ﴿اِذْ﴾ نَاصِبُهُ اُذْكُرْ مُقَدَّرًا ﴿يَتَلَقَّى﴾ يَأْخُذُ وَيُثْبِتُ ﴿الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ اَلْمَلَكَانِ الْمُوَكَّلَانِ بِالْإِنْسَانِ مَا يَعْمَلُهُ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ﴾ مِنْهُ ﴿قَعِيدٌ ﴿١٧﴾﴾ أَيْ قَاعِدَانِ وَهُوَ مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ مَا قَبْلَهُ ﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ﴾ حَافِظٌ ﴿عَتِيدٌ ﴿١٨﴾﴾ حَاضِرٌ وَكُلٌّ مِنْهُمَا بِمَعْنَى الْمُثَنَّى ﴿وَجَآءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ﴾ غَمْرَتُهُ وَشِدَّتُهُ ﴿بِالْحَقِّ﴾ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ حَتَّى يَرَاهَا الْمُنْكِرُ لَهَا عِيَانًا وَهُوَ نَفْسُ الشِّدَّةِ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيِ الْمَوْتُ ﴿مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾﴾ تَهْرَبُ وَتَفْزَعُ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ لِلْبَعْثِ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ يَوْمُ النَّفْخِ ﴿يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾﴾ لِلْكُفَّارِ بِالْعَذَابِ ﴿وَجَآءَتْ﴾ فِيهِ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ إِلَى الْمَحْشَرِ ﴿مَعَهَا سَآئِقٌ﴾ مَلَكٌ يَسُوقُهَا إِلَيْهِ ﴿وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾﴾ يَشْهَدُ عَلَيْهَا بِعَمَلِهَا وَهُوَ الْأَيْدِي وَالْأَرْجُلُ وَغَيْرُهَا وَيُقَالُ لِلْكَافِرِ ﴿لَقَدْ كُنْتَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿فِي غَفْلَةٍ مِنْ هٰذَا﴾ النَّازِلِ بِكَ الْيَوْمَ ﴿فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ﴾ أَزَلْنَا غَفْلَتَكَ بِمَا تُشَاهِدُهُ الْيَوْمَ ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾﴾ حَادٌّ تُدْرِكُ بِهِ مَا أَنْكَرْتَهُ فِي الدُّنْيَا ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ ﴿هٰذَا مَا﴾ أَيِ الَّذِي ﴿لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾﴾ حَاضِرٌ فَيُقَالُ لِمَالِكٍ ﴿اَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ أَيْ أَلْقِ أَلْقِ أَوْ أَلْقِيَنْ وَبِهِ قَرَأَ الْحَسَنُ فَأُبْدِلَتِ النُّونُ أَلِفًا ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾﴾ مُعَانِدٍ لِلْحَقِّ ﴿مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ﴾ كَالزَّكَاةِ ﴿مُعْتَدٍ﴾ ظَالِمٍ ﴿مُرِيبٍ ﴿٢٥﴾﴾ شَاكٍّ فِي دِينِهِ ﴿اَلَّذِي جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ﴾ مُبْتَدَأٌ ضُمِّنَ مَعْنَى الشَّرْطِ خَبَرُهُ ﴿فَاَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾﴾ تَفْسِيرُهُ مِثْلُ مَا تَقَدَّمَ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ الشَّيْطَانُ ﴿رَبَّنَا مَآ اَطْغَيْتُهُ﴾ أَضْلَلْتُهُ ﴿وَلٰكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾﴾ فَدَعَوْتُهُ فَاسْتَجَابَ لِي وَقَالَ هُوَ أَطْغَانِي بِدُعَائِهِ لِي ﴿قَالَ﴾ تَعَالَى ﴿لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ أَيْ مَا يَنْفَعُ الْخِصَامُ هُنَا ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾﴾ بِالْعَذَابِ فِي الْآخِرَةِ لَوْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَا بُدَّ مِنْهُ ﴿مَا يُبَدَّلُ﴾ يُغَيَّرُ ﴿الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ فِي ذٰلِكَ ﴿وَمَآ اَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾﴾ فَأُعَذِّبَهُمْ بِغَيْرِ جُرْمٍ وَظَلَّامٍ بِمَعْنَى ذِي ظُلْمٍ لِقَوْلِهِ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ﴿يَوْمَ﴾ نَاصِبُهُ ظَلَّامٍ ﴿نَقُولُ﴾ بِالنُّونِ وَالْيَاءِ ﴿لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ اسْتِفْهَامُ تَحْقِيقٍ لِوَعْدِهِ بِمَلْئِهَا ﴿وَتَقُولُ﴾ بِصُورَةِ الْاِسْتِفْهَامِ كَالسُّؤَالِ ﴿هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾﴾ أَيْ فِيَّ لَا أَسَعُ غَيْرَ مَا امْتَلَأْتُ بِهِ أَيْ قَدِ امْتَلَأْتُ ﴿وَاُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ﴾

قُرِّبَتْ ﴿لِلْمُتَّقِينَ﴾ مَكَانًا ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾﴾ مِنْهُمْ فَيَرَوْنَهَا وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿هٰذَا﴾ الْمَرْئِيُّ ﴿مَا تُوعَدُونَ﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ فِي الدُّنْيَا وَيُبْدَلُ مِنْ لِلْمُتَّقِينَ قَوْلُهُ ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ﴾ رَجَّاعٍ إِلَى طَاعَةِ اللهِ ﴿حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾﴾ حَافِظٍ لِحُدُودِهِ ﴿مَنْ خَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ خَافَهُ وَلَمْ يَرَهُ ﴿وَجَآءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾﴾ مُقْبِلٍ عَلَى طَاعَتِهِ وَيُقَالُ لِلْمُتَّقِينَ أَيْضًا ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾ أَيْ سَالِمِينَ مِنْ كُلِّ خَوْفٍ أَوْ مَعَ سَلَامٍ أَيْ سَلِّمُوا وَادْخُلُوا ﴿ذٰلِكَ﴾ الْيَوْمُ الَّذِي حَصَلَ فِيهِ الدُّخُولُ ﴿يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾﴾ الدَّوَامِ فِي الْجَنَّةِ ﴿لَهُمْ مَا يَشَآؤُنَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾﴾ زِيَادَةٌ عَلَى مَا عَمِلُوا وَطَلَبُوا.

TÜRKÇE ANLAMI

16. **Andolsun ki, biz insanı yarattık ve nefsinin kendisine fısıldamasını**[1] **bilmekteyiz**[2] **ve biz** ilimle **ona** boynunun iki tarafında bulunan **şah damarından**[3] **daha yakınız.**

17. Hatırla! **Hani**[4] **iki zâbıt** insanın yaptığını kaydetmekle görevli iki melek onun **sağında ve solunda oturmuş**[5] yaptıklarını **zabıt tutmakta,** onları alıp yazmakta**dırlar.**

18. **Her ne söz söylerse mutlaka yanında hazır birer gözcü vardır.**[6]

19. **Ve ölüm sarhoşluğu** darlığı ve şiddeti ahiret işiyle ilgili **hakikatle gelmiştir.** Artık ahireti inkâr eden onu gözüyle görür. Bu şiddetin ta kendisidir. **İşte bu** ölüm, **senin kendisinden kaçıp durduğun** ve korktuğun **şeydir.**

20. Tekrar dirilmek için **Sûr'a üflenir. İşte bu** Sûr'a üfürülen gün, kâfirlere azap **vaat edilen gündür.**

21. O gün **herkes, yanında bir yönlendirici** kendisini sevk eden melek **ve bir de** yaptıklarına şahitlik edecek el, ayak ve diğer **şahitle**rle **beraber** mahşer yerine **gelmiştir.**

22. Kâfire denilir ki: **Andolsun ki, sen** dünyadayken **bu** gün başına gele**nden gaflette idin, biz de senin perdeni kaldırdık.** Bugün gördüklerinle gafletini giderdik. **Artık bugün gözün keskindir.** Dünyadayken inkâr ettiğini gözünle görürsün.

---

[1] مَا تُوَسْوِسُ بِهِ terkibindeki ما mastariyedir. Ba harfi ceri zait veya ta'diye içindir. Zamir de insan'a dönmektedir.

[2] وَنَعْلَمُ cümlesi نَحْنُ kelimesinin takdiriyle haldir.

[3] مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ terkibindeki izafet beyan içindir.

[4] إذ kelimesi mukadder bir اُذْكُرْ fiiliyle mensuptur.

[5] قَعِيد kelimesi قَاعِدَان anlamında mübteda olup haberi de öncesindeki عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ terkibidir.

[6] رَقِيب ve عَتِيد kelimelerinin her biri tesniye manasındadır.

23. **Yanındaki,** onunla görevli olan melek: **"İşte yanımdaki hazır" dedi.**

24. (Cehennem bekçisi) Malik'e denir ki: **"Her inatçı** hakka karşı koyan **kâfiri, cehenneme at,** at!"[1]

25. "Zekat gibi **hayra engel olanı, azgın** zalim, dininde **şüpheciyi,** tereddüt edeni"

26. **"O ki Allah'la beraber başka ilah edindi,[2] onu şiddetli azaba at,** at!"[3]

27. **Onun arkadaşı** şeytan **der ki: Rabbimiz! Ben onu azdırmadım,** saptırmadım; **fakat kendisi derin bir sapıklık içindeydi.** Ben çağırdım o da bana uydu. O da der ki: "Esas o beni azdırdı, çağırarak."

28. **(Allah)** Teâlâ **buyurur: Huzurumda çekişmeyin!** Burada çekişmek fayda vermez. **Ben size** dünyada, eğer iman etmezseniz ahirette azap var diye **uyarı göndermiştim!** Bu sözden dönüş yoktur.

29. **Benim katımda** bu konudaki **söz değiştirilmez ve ben kullara asla zulmedici[4] değilim** ki, onlara hiç günahları olmadan azap edeyim.

30. **O gün cehenneme "Doldun mu?" deriz.[5] O da** sorulduğu gibi soruyla cevap verir ve **"Daha var mı?** Doldurulandan fazlasını alamam; tamamen doldum" **der.**

31. **Cennet de takva sahiplerine** onlardan **hiçte uzak olmayan** bir yere **yakınlaştırılır.** Onlar da onu görürler.

32. Ve onlara denilir ki: **İşte bu** görülen şey dünyada **size vaat edilen[6] (cennet)tir. (Bu cennet) daima** Allah'a itaate **yönelen,[7]** onun emirlerini **muhafaza eden,**

33. **Gıyabında Rahmân'a saygı gösteren** onu görmeden ondan korkan **ve** Allah'a itaate **yönelmiş bir kalp ile gelen herkese (yaklaştırılır).**

34. Ve yine takva sahiplerine denilir ki: **Oraya selam ile** her türlü korkudan emin olarak veya selam vererek **girin. İşte bu** girdiniz gün, cennette **ebedî** devamlı **kalma günüdür.**

35. **Orada kendileri için diledikleri her şey vardır. Katımızda** yaptıkları ve istediklerinden **daha fazlası da vardır.**

---

[1] أَلْقِيَا fiili tekit için tesniyelenmiştir. Veya aslı أَلْقِيَنْ şeklinde olup -nitekim Hasan (Basri) de (şaz olarak) böyle okumuştur- sonundaki nun harfi elife çevrilmiştir.

[2] اَلَّذِي جَعَلَ مَعَ اللهِ إِلَهًا آخَرَ terkibi mübteda olup şart manasını içermektedir.

[3] فَأَلْقِيَاهُ fiili haber olup tefsiri bir önceki أَلقيا fiili gibidir.

[4] Ayette geçen ظَلَّام kelimesi *"Bugün zulüm yoktur" (Mümin: 17)* ayeti gereğince (çok zulmetmem anlamında değil) zulmedici değilim, anlamındadır.

[5] يَوْمَ zarfı ظَلَّام kelimesiyle mensuptur. نَقُولُ fiili nun ve ya harfiyle okunur. هَلِ امْتَلَأْتِ sorusu da cehennemi dolduracağı sözünü ispat için sorulmuştur.

[6] تُوعَدُونَ fiili ta ve ya harfleriyle okunur.

[7] لِكُلِّ أَوَّابٍ terkibi لِلْمُتَّقِينَ kelimesinden bedeldir.

KELİME ANLAMI

16. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** خَلَقْنَا **Biz yarattık** *(Kimi?)* اَلْاِنْسَانَ **İnsanı** وَنَعْلَمُ **Ve biliyorken** *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir *(Ne ile?)* بِتَقْدِيرِ نَحْنُ 'Nahnü' (Biz) takdir etmekle *(Neyi?)* تُوَسْوِسُ – مَصْدَرِيَّةٌ – مَا **Fısıldadığı şeyi** ('Mâ' mastariyyedir) تُحَدِّثُ Konuştuğu şeyi *(Kime fısıldadığı?)* بِهِ **Kendisine** اَلْبَاءُ Be *(Nedir?)* زَائِدَةٌ Zaittir أَوْ لِلتَّعْدِيَةِ Ya da tadiye içindir وَالضَّمِيرُ Zamir ise *(Kime racidir?)* لِلْاِنْسَانِ 'İnsan'a racidir *(Kimin fısıldadığı?)* نَفْسُهُ **Nefsinin** وَنَحْنُ **Ve biz** *(Neyiz?)* اَقْرَبُ **Daha yakınız** *(Kime?)* اِلَيْهِ **İnsana** *(Ne ile?)* بِالْعِلْمِ İlimle *(Neden daha yakınız?)* مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ **Şah damarından** اَلْاِضَافَةُ İzafet *(Ne içindir?)* لِلْبَيَانِ Beyan içindir وَالْوَرِيدَانِ İki şahdamarı *(Nedir?)* عِرْقَانِ İki damardır *(Neredeki?)* بِصَفْحَتَيِ الْعُنُقِ Boğazın iki yanında bulunan.

17. اِذْ **Hani** نَاصِبُهُ Bunu nasbeden *(Nedir?)* اُذْكُرْ مُقَدَّرًا Takdir edilen 'Üzkür' (hatırla) fiilidir يَتَلَقَّى **Zabıt tutar** يَأْخُذُ وَيُثْبِتُ Alır ve kaydeder *(Kim?)* اَلْمُتَلَقِّيَانِ **İki zabıtçı** *(Bunlar kimdir?)* اَلْمَلَكَانِ İki melektir *(Öyle melek ki,)* الْمُوَكَّلَانِ Görevli olan *(Kim ile?)* بِالْاِنْسَانِ İnsanla *(Neyi zabıt tutar?)* مَا يَعْمَلُهُ Yaptığını *(Nerededir?)* عَنِ الْيَمِينِ **Sağındadır** وَعَنِ الشِّمَالِ **Ve solundadır** *(Kimin?)* مِنْهُ O kişinin *(Kim?)* قَعِيدٌ **Oturanlar** أَيْ قَاعِدَانِ Yani, iki oturan melek وَهُوَ Bu *(Nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi ise *(Nedir?)* مَا قَبْلَهُ Makablidir.

18. مَا يَلْفِظُ **(İnsan) söylemez** *(Ne söylemez?)* مِنْ قَوْلٍ **Hiçbir söz** اِلَّا **Ancak (söylerse)** لَدَيْهِ **Yanında vardır** *(Ne vardır?)* رَقِيبٌ **Bir gözetleyici** حَافِظٌ Bir kayıt tutucu *(Öyle gözetleyici ki,)* عَتِيدٌ **Hazır bulunan** حَاضِرٌ Hazır olan وَكُلٌّ مِنْهُمَا Bu ikisinden her biri (Rakîb/Atîd) *(Nedir?)* بِمَعْنَى الْمُثَنَّى Tesniye manasındadır.

19. وَجَاءَتْ **Ve getirir** *(Ne getirir?)* سَكْرَةُ الْمَوْتِ **Ölüm sarhoşluğu** غَمْرَتُهُ Ölüm sancısı وَشِدَّتُهُ Ve dehşeti *(Neyi getirir?)* بِالْحَقِّ **Gerçeği** *(Neden olan?)* مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ Ahirette ki durumundan لَهَا حَتَّى يَرَاهَا Ta ki durumunu görür *(Kim?)* اَلْمُنْكِرُ İnkâr eden *(Neye ait olan?)* Ahirete ait olan *(Nasıl görür?)* عِيَانًا Ayan beyan görür وَهُوَ İşte bu *(Nedir?)* نَفْسُ الشِّدَّةِ Dehşetin kendisidir ذٰلِكَ **İşte bu** أَيِ الْمَوْتُ Yani, ölüm مَا **O şeydir ki** كُنْتَ **Sen sürekli oldun** *(Neden?)* مِنْهُ **Bundan** *(Ne oldun?)* تَحِيدُ **Kaçar oldun** تَهْرُبُ وَتَفْزَعُ Uzak durur ve korkar oldun.

20. وَنُفِخَ **Ve üfürülür** *(Neye?)* فِي الصُّورِ **Sura** *(Ne için?)* لِلْبَعْثِ Ölülerin tekrar dirilmesi için ذٰلِكَ **İşte bu** أَيْ يَوْمُ النَّفْخِ Yani, sura üfürme günü *(Nedir?)* يَوْمُ الْوَعِيدِ **İkaz edilen gündür** *(Kime?)* لِلْكُفَّارِ Kâfirlere *(Ne ile ikaz edilen?)* بِالْعَذَابِ Azapla.

21. وَجَاءَتْ **Ve gelir** *(Nede?)* فِيهِ O günde *(Kim gelir?)* كُلُّ نَفْسٍ **Her kişi** *(Nereye?)* إِلَى الْمَحْشَرِ Mahşere *(Nasıl gelir?)* مَعَهَا **Kendisiyle birlikte var halde** *(Kim?)* سَائِقٌ **Bir sürücü** مَلَكٌ Bir melek *(Öyle melek ki,)* يَسُوقُهَا إِلَيْهِ Kendisini mahşere sevk ediyor *(Daha kim?)* وَشَهِيدٌ **Ve bir şahit** *(Öyle şahit ki,)* يَشْهَدُ Şahitlik yapacak *(Kim üzerine?)* عَلَيْهَا Kendisi üzerine *(Neye şahitlik yapacak?)* بِعَمَلِهَا Ameline وَهُوَ Bu şahit de *(Nedir?)* اَلْأَيْدِي Eller وَالْأَرْجُلُ Ayaklar وَغَيْرُهَا Ve diğer şeylerdir.

22. وَيُقَالُ Ve denir *(Kime?)* لِلْكَافِرِ Kâfirlere *(Ne denir?)* لَقَدْ **Andolsun kesinlikle** كُنْتَ **Sen idin** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne içinde idin?)* فِي غَفْلَةٍ **Bir gaflet içinde idin** *(Neden?)* مِنْ هٰذَا **Bundan** اَلنَّازِلِ بِكَ Sana inecek olandan *(Ne zaman inecek olan?)* اَلْيَوْمَ Bugün فَكَشَفْنَا **Derhal biz kaldırdık** *(Kimden?)* عَنْكَ **Senden** *(Neyi kaldırdık?)* غِطَاءَكَ **Perdeni** أَزَلْنَا Giderdik *(Neyi?)* غَفْلَتَكَ Senin gafletini *(Ne ile?)* بِمَا تُشَاهِدُهُ Kendisini gördüğün şeyle *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ Bugün فَبَصَرُكَ **Artık senin gözün** *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ **Bugün** *(Nedir?)* حَدِيدٌ **Keskindir** حَادٌّ Nettir تُدْرِكُ بِهِ Onunla idrak edersin *(Neyi?)* مَا أَنْكَرْتَهُ İnkâr ettiğin şeyi *(Nerede inkar ettiğin?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada.

23. وَقَالَ **Ve der** *(Kim?)* قَرِينُهُ **Yanındaki arkadaşı** اَلْمَلَكُ Melek *(Öyle melek ki,)* الْمُوَكَّلُ بِهِ Kendisiyle görevli olan *(Ne der?)* هٰذَا **İşte bu** مَا **O ki** أَيِ الَّذِي O kimse ki لَدَيَّ **Yanımda olan** *(Nedir?)* عَتِيدٌ **Hazırdır** حَاضِرٌ Hazır bulunmaktadır.

24. فَيُقَالُ Ve denir *(Kime?)* لِمَالِكٍ Meleğe *(Ne denir?)* اَلْقِيَا **At, at** *(Nereye?)* فِي جَهَنَّمَ **Cehenneme** أَيْ أَلْقِ أَلْقِ Yani, at, at أَوْ أَلْقِيَنْ Ya da 'Elgıyen' (elbette atın) وَبِهِ Böyle قَرَأَ Okudu *(Kim?)* اَلْحَسَنُ Hasan فَأُبْدِلَتِ النُّونُ Nun çevrilmiştir *(Neye?)* أَلِفًا Elife *(Kimi atın?)* كُلَّ كَفَّارٍ **Her kâfiri** *(Öyle kâfir ki,)* عَنِيدٍ **İnatçı olan** مُعَانِدٍ لِلْحَقِّ Gerçeğe karşı inatlaşan *(Yine öyle kâfir ki,)*

25. مَنَّاعٍ **Çokça engelleyen** *(Neyi?)* لِلْخَيْرِ **Hayrı** *(Ne gibi?)* كَالزَّكَاةِ Zekât gibi *(Yine öyle kâfir ki,)* مُعْتَدٍ **Haddi aşan** ظَالِمٍ Zulüm yapan *(Yine öyle kâfir ki,)* مُرِيبٍ **Şüphede olan** شَاكٍّ Şek içinde olan *(Nede?)* فِي دِينِهِ Dininde

26. اَلَّذِي **O kimse ki** جَعَلَ **Kıldı** *(Kim ile birlikte?)* مَعَ اللهِ **Allah'la birlikte** *(Ne kıldı?)* إِلٰهًا **Bir ilah** *(Öyle ilah ki,)* آخَرَ **Başka olan** *(Bu cümle nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır ضُمِّنَ İçermiştir *(Neyi?)* مَعْنَى الشَّرْطِ Şart manasını خَبَرُهُ Haberi ise (devamıdır) فَأَلْقِيَاهُ **Onu at, at** *(Neye?)* فِي الْعَذَابِ **Azaba** *(Öyle azap ki,)* اَلشَّدِيدِ **Şiddetli olan** تَفْسِيرُهُ Bunun açıklaması (fiili tesniye kullanmasının açıklaması) *(Nedir?)* مِثْلُ مَا تَقَدَّمَ Geride geçen gibidir.

27. قَالَ **Der** *(Kim?)* قَرِينُهُ **O kişinin arkadaşı** اَلشَّيْطَانُ Şeytan *(Ne der?)* رَبَّنَا **Ey rabbimiz** مَا اَطْغَيْتُهُ **Ben onu azdırmadım** أَضْلَلْتُهُ Onu saptırmadım وَلٰكِنْ **Fakat** كَانَ **Kendisi daima oldu** *(Ne içinde oldu?)* فِي ضَلَالٍ **Sapkınlık içinde** *(Öyle sapkınlık ki,)* بَعِيدٍ **Derin olan** فَدَعَوْتُهُ Ben onu davet ettim فَاسْتَجَابَ لِي O da hemen benim çağrıma uydu وَقَالَ Ve der *(Ne der?)* هُوَ O kendisi أَطْغَانِي Beni saptırdı *(Ne ile saptırdı?)* بِدُعَائِهِ لِي Beni davet etmesiyle.

28. قَالَ **Buyurur** *(Kim?)* تَعَالٰى Yüce olan Allah *(Ne buyurur?)* لَا تَخْتَصِمُوا **Çekişmeyin** *(Nerede?)* لَدَيَّ **Huzurumda** أَيْ مَا يَنْفَعُ Yani, fayda vermez *(Ne?)* اَلْخِصَامُ هُنَا Burada tartışmak وَقَدْ قَدَّمْتُ **Ve kesinlikle ben sunmuştum** *(Kime?)* اِلَيْكُمْ **Size** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Neyi?)* بِالْوَعِيدِ **Uyarımı** *(Neye dair olan uyarımı?)* بِالْعَذَابِ فِي الْآخِرَةِ Ahiretteki azaba dair olan *(Ne şartla olan azap?)* لَوْ لَمْ تُؤْمِنُوا Şayet inanmazsanız وَلَا بُدَّ مِنْهُ Ve bundan kaçınılmaz.

29. مَا يُبَدَّلُ **Değiştirilmez** يُغَيَّرُ Çevrilmez *(Ne?)* اَلْقَوْلُ **Söz** *(Nerede?)* لَدَيَّ **Huzurumda** *(Ne hususta?)* فِي ذٰلِكَ Bu hususta وَمَا اَنَا **Ve ben değilim** *(Ne değilim?)* بِظَلَّامٍ **Zulmedici** *(Kime?)* لِلْعَبِيدِ **Kullara** فَأُعَذِّبَهُمْ Ki onlara zulmedeyim *(Nasıl?)* بِغَيْرِ جُرْمٍ Suçsuz yere وَظَلَّامٌ 'Zallâmun' kelimesi *(Ne manadadır?)* بِمَعْنٰى ذِي ظُلْمٍ Zulüm sahibi manasındadır *(Ne için zulmedici değildir?)* لِقَوْلِهِ Söylediğinden dolayı *(Neyi?)* لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ 'Bugün zulüm yoktur' sözünü ***(Ne vakit ben zalim değilimdir?)***

30. يَوْمَ **O günde ki** نَاصِبُهُ Bunu nasbeden *(Nedir?)* ظَلَّامٍ 'Zallâmun' kelimesidir نَقُولُ **Biz deriz** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِالنُّونِ وَالْيَاءِ Nun ve ye ile *(Neye deriz?)* لِجَهَنَّمَ **Cehenneme** *(Ne deriz?)* هَلِ امْتَلَأْتِ **Doldun mu?** *(Bu istifham nedir?)* اِسْتِفْهَامُ تَحْقِيقٍ Tahkik istifhamıdır *(Niçin?)* لِوَعْدِهِ Sözü olduğu için *(Ne ile ilgili?)* بِمَلْئِهَا Onu dolduracağıyla ilgili وَتَقُولُ **Ve o da der** *(Nasıl?)* بِصُورَةِ الْاِسْتِفْهَامِ İstifham şeklinde *(Ne gibi?)* كَالسُّؤَالِ Soru da olduğu gibi *(Ne der?)* هَلْ مِنْ مَزِيدٍ **Daha fazla var mı?** أَيْ فِيَّ Yani, içime girecek لَا أَسَعُ Ben içime alamam *(Neyi?)* غَيْرَ مَا امْتَلَأْتُ بِهِ Dolduğum şeyden ötesini أَيْ قَدِ امْتَلَأْتُ Yani, doldum.

31. وَأُزْلِفَتْ **Ve yakınlaştırılır** *(Ne?)* اَلْجَنَّةُ **Cennet** قُرِّبَتْ Yakınlaştırılır *(Kime?)* لِلْمُتَّقِينَ **Takva sahiplerine** *(Ne olarak?)* مَكَانًا Mekânsal olarak *(Öyle cennet ki,)* غَيْرَ بَعِيدٍ **Uzak olmayan** *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan فَيَرَوْنَهَا Ve onu görürler.

32. وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Ne denir?)* هٰذَا **İşte bu** اَلْمَرْئِيُّ Görülen şey *(Nedir?)* مَا تُوعَدُونَ **Söz verildiğiniz şeydir** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ Te ve ye ile *(Nerede söz verildiğiniz?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada وَيُبْدَلُ Bedel yapılır *(Neden?)* مِنْ لِلْمُتَّقِينَ 'Lilmüttekîne' kelimesinden *(Ne bedel yapılır?)* قَوْلُهُ Şu söz *(Takva sahiplerinden bedel kim içindir?)* لِكُلِّ أَوَّابٍ **Çokça yönelen içindir** رَجَّاعٍ Her dönen içindir *(Neye?)* إِلَى طَاعَةِ اللهِ Allah'a itaate *(Öyle çokça yönelen ki,)* حَفِيظٍ **Muhafazakâr olan** حَافِظٍ Muhafaza eden *(Neyi?)* لِحُدُودِهِ Sınırlarını *(Ondan bedel?)*

33. مَنْ **O kimse ki** خَشِيَ **Korktu** *(Kimden?)* اَلرَّحْمٰنَ **Rahman'dan** *(Ne ile birlikte?)* بِالْغَيْبِ **Görmemekle birlikte** خَافَهُ Ondan korktu *(Ne olduğu halde?)* وَلَمْ يَرَهُ Onu görmediği halde وَجَاءَ **Ve geldi** *(Ne ile geldi?)* بِقَلْبٍ **Kalple** *(Öyle kalp ki,)* مُنِيبٍ **Yönelmiş olan** مُقْبِلٍ Yüzünü çevirmiş *(Neye?)* عَلَى طَاعَتِهِ Ona itaat etmeye.

34. وَيُقَالُ Ve denir *(Kime?)* لِلْمُتَّقِينَ Takva sahiplerine *(Ne gibi?)* أَيْضًا Geride olduğu gibi *(Ne denir?)* اُدْخُلُوهَا **Oraya girin** *(Ne ile?)* بِسَلَامٍ **Selametle** أَيْ سَالِمِينَ Yani, selamet içinde olduğunuz halde *(Neden?)* مِنْ كُلِّ خَوْفٍ Her türlü korkudan أَوْ مَعَ سَلَامٍ Ya da selamla birlikte (girin) أَيْ سَلِّمُوا Yani, selam verin وَادْخُلُوا Ve girin ذٰلِكَ **İşte bu** اَلْيَوْمُ الَّذِي O gün ki حَصَلَ فِيهِ Kendisinde meydana gelecek *(Ne meydana gelecek?)* اَلدُّخُولُ (Cennete) girme *(Nedir?)* يَوْمُ الْخُلُودِ **Ebedileşme günüdür** اَلدَّوَامِ Daim olma günüdür *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette.

35. لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* مَا يَشَاؤُنَ **Diledikleri vardır** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** وَلَدَيْنَا **Ve katımızda vardır** *(Ne vardır?)* مَزِيدٌ **Fazlası** زِيَادَةٌ عَلَى مَا عَمِلُوا Yaptıklarının karşılığından fazlası *(Daha neyin fazlası?)* وَطَلَبُوا Ve istediklerinden fazlası.

﴿وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ أَيْ أَهْلَكْنَا قَبْلَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ قُرُونًا كَثِيرَةً مِنَ الْكُفَّارِ ﴿هُمْ اَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا﴾ قُوَّةً ﴿فَنَقَّبُوا﴾ فَتَّشُوا ﴿فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾﴾ لَهُمْ أَوْ لِغَيْرِهِمْ مِنَ الْمَوْتِ فَلَمْ يَجِدُوا ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكَ﴾ الْمَذْكُورِ ﴿لَذِكْرٰى﴾ لَعِظَةٍ ﴿لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ عَقْلٌ ﴿اَوْ اَلْقَى السَّمْعَ﴾ اسْتَمَعَ الْوَعْظَ ﴿وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾﴾ حَاضِرٌ بِالْقَلْبِ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ﴾ أَوَّلُهَا الْأَحَدُ وَآخِرُهَا الْجُمُعَةُ ﴿وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾﴾ تَعَبٍ نَزَلَ رَدًّا عَلَى الْيَهُودِ فِي قَوْلِهِمْ إِنَّ اللهَ اسْتَرَاحَ يَوْمَ السَّبْتِ وَانْتِفَاءُ التَّعَبِ عَنْهُ بِتَنَزُّهِهِ تَعَالَى عَنْ صِفَاتِ الْمَخْلُوقِينَ وَلِعَدَمِ الْمُمَاسَّةِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ غَيْرِهِ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿فَاصْبِرْ﴾ خِطَابٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ ﴿عَلٰى مَا يَقُولُونَ﴾ أَيِ الْيَهُودُ وَغَيْرُهُمْ مِنَ التَّشْبِيهِ وَالتَّكْذِيبِ ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ صَلِّ حَامِدًا ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ أَيْ صَلَاةَ الصُّبْحِ ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾﴾ أَيْ صَلَاةَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ ﴿وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ أَيْ صَلِّ الْعِشَائَيْنِ ﴿وَاَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾﴾ بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ جَمْعُ دُبُرٍ وَكَسْرِهَا مَصْدَرُ أَدْبَرَ أَيْ صَلِّ النَّوَافِلَ الْمَسْنُونَةَ عَقِبَ الْفَرَائِضِ وَقِيلَ الْمُرَادُ حَقِيقَةُ التَّسْبِيحِ فِي هٰذِهِ الْأَوْقَاتِ مُلَابِسًا لِلْحَمْدِ ﴿وَاسْتَمِعْ﴾ يَا مُخَاطَبُ مَقُولِي ﴿يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ﴾ هُوَ إِسْرَافِيلُ ﴿مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾﴾ مِنَ السَّمَاءِ وَهُوَ صَخْرَةُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ أَقْرَبُ مَوْضِعٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ يَقُولُ أَيَّتُهَا الْعِظَامُ الْبَالِيَةُ وَالْأَوْصَالُ الْمُتَقَطِّعَةُ وَاللُّحُومُ الْمُتَمَزِّقَةُ وَالشُّعُورُ الْمُتَفَرِّقَةُ إِنَّ اللهَ يَأْمُرُكُنَّ أَنْ تَجْتَمِعْنَ لِفَصْلِ الْقَضَاءِ ﴿يَوْمَ﴾ بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ قَبْلَهُ ﴿يَسْمَعُونَ﴾ أَيِ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ ﴿الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ بِالْبَعْثِ وَهِيَ النَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ مِنْ إِسْرَافِيلَ وَيَحْتَمِلُ أَنْ تَكُونَ قَبْلَ نِدَائِهِ وَبَعْدِهِ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ يَوْمُ النِّدَاءِ وَالسَّمَاعِ ﴿يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾﴾ مِنَ الْقُبُورِ وَنَاصِبُ يَوْمَ يُنَادِي مُقَدَّرًا أَيْ يَعْلَمُونَ عَاقِبَةَ تَكْذِيبِهِمْ ﴿اِنَّا نَحْنُ نُحْيٖ وَنُمِيتُ وَاِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾﴾ ﴿يَوْمَ﴾ بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ قَبْلَهُ وَمَا بَيْنَهُمَا اعْتِرَاضٌ ﴿تَشَقَّقُ﴾ بِتَخْفِيفِ الشِّينِ وَتَشْدِيدِهَا بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ فِيهَا ﴿الْاَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا﴾ جَمْعُ سَرِيعٍ حَالٌ مِنْ مُقَدَّرٍ أَيْ فَيَخْرُجُونَ مُسْرِعِينَ ﴿ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾﴾ فِيهِ فَصْلٌ بَيْنَ الْمَوْصُوفِ وَالصِّفَةِ بِمُتَعَلِّقِهَا لِلِاخْتِصَاصِ وَهُوَ لَا يَضُرُّ ذٰلِكَ إِشَارَةٌ إِلَى مَعْنَى الْحَشْرِ الْمُخْبَرِ بِهِ عَنْهُ وَهُوَ الْإِحْيَاءُ بَعْدَ الْفَنَاءِ وَالْجَمْعُ لِلْعَرْضِ وَالْحِسَابِ ﴿نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ ﴿وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ﴾ تُجْبِرُهُمْ عَلَى الْإِيمَانِ وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْجِهَادِ ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾﴾ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

36. **Biz, onlardan** Kureyş kâfirlerinden **önce nice nesilleri** birçok kâfir soyunu **yok etmişizdir ki, onlar, bunlardan daha güçlüydüler.** Kendileri veya başka birisi için ölümden **kurtuluş var mı!** diye **diyar diyar dolaşmış** araştırmış **idiler.** Ama bulamadılar.

37. **Şüphesiz ki bu** anlatılan**da kalbi** aklı **olan veya** kalbiyle **hazır bulunup** vaaza **kulak veren kimse için bir öğüt** vaaz **vardır.**

38. **Andolsun ki, biz, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri** evveli Pazar sonu da Cuma olan **altı günde yarattık. Bize bir yorgunluk da dokunmadı.** Bu ayet Yahudilerin: "Allah Cumartesi günü istirahat etmiştir" sözüne ret olarak inmiştir. Allah'ın yorulmaması yaratılanların sıfatlarından beri olması ve onlarla arasında bir benzerlik bulunmamasındandır. *Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri sadece, o şeye "Ol" demektir, o da hemen oluverir. (Yasin: 82)*

39. **Onların** Yahudi ve diğerlerinin **söylediklerine** teşbih ve yalanlarına **sabret.** Bu hitap Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'dir. **Güneşin doğu-şundan önce** sabah namazını **ve batışından önce de** öğle ve ikindi namazını kılarak **Rabbini hamd ile tesbih et.**

40. **Gecenin bir bölümünde** akşam ve yatsı namazını kıl **ve secdelerin ardından**[1] **da onu tesbih et.** Farzların ardından sünnet namazlarını kıl. Ayetten kastedilenin, bu üç vakitte Allah'ın hamd ile hakiki anlamda tesbih edilmesi olduğu da söylenmiştir.

41. Ey muhatap! Sözüme **kulak ver. Seslenenin** İsrafil'in göğe **yakın bir yerden** yeryüzünden gökyüzüne en yakın mevki olan Beyt-i Makdis'teki büyük taştan **sesleneceği gün** şöyle diyerek: "Ey çürümüş kemikler, parçalanmış azalar, lime lime olmuş etler ve dağılmış saçlar! Şüphesiz Allah, aranızda hükmetmek için, toplanmanızı emrediyor.

42. **O gün**[2] bütün insanlar **hak,** dirilme **nidasını işiteceklerdir.** Bu İsrafil'in ikinci üfürüşüdür. Bu üfürüşün nida etmeden önce veya sonra olma ihtimali de vardır. **İşte bu** nida ve işitme günü**,** kabirlerden **çıkış günüdür.** İşte o gün yalanlamalarının akıbetini öğrenecekler.[3]

43. **Şüphesiz biz diriltir ve öldürürüz. Dönüş de ancak bizedir.**

44. **O gün**[4] **yer, onların üzerinden yarılır**[5] **ve süratle**[6] çıkarlar. **Bu, bizim için çok kolay bir haşirdir.**

---

[1] أَدْبَار kelimesi hemzenin fethasıyla دُبُر kelimesinin çoğulu, hemzenin kesresiyle de أَدْبَرَ fiilinin mastarıdır.

[2] يَوْمَ يَسْمَعُونَ terkibindeki zarf bir öncekinden bedeldir.

[3] يَوْمَ يُنَادِ terkibindeki zarfın amili bu takdir edilen cümle içersindeki يَعْلَمُونَ fiilidir.

[4] يَوْمَ تَشَقَّقُ terkibindeki zarf da bir öncekinden bedeldir. İkisi arasındaki cümleler itirazidir.

[5] تَشَقَّقُ fiili şin harfinin şeddesiz ve şeddeli haliyle okunur. Şeddeli okunması fiilin aslında bulunan iki ta harfinden ikincisinin şin harfine idğam edilmesiyledir.

[6] سِرَاعًا kelimesi سَرِيع kelimesinin çoğulu olup hal-i mukaddera'dır.

45. **Biz onların** Kureyş kâfirlerinin **dediklerini en iyi bileniz. Sen onların üzerinde bir zorlayıcı** onları imana mecbur eden biri **değilsin.** Bu cihat emri gelmeden önceydi. **Artık sen tehdidimden korkan** müminlere **Kuran'la öğüt ver.** [1]

KELİME ANLAMI

36. وَكَمْ **Ve nicesini** اَهْلَكْنَا **Helak ettik** *(Kimden önce?)* قَبْلَهُمْ **Onlardan önce** *(Neden?)* مِنْ قَرْنٍ **Nesillerden** أَيْ أَهْلَكْنَا Yani, mahvettik *(Kimden önce?)* قَبْلَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ Mekke kâfirlerinden önce *(Neyi mahvettik?)* قُرُونًا كَثِيرَةً Pek çok milletleri *(Neden?)* مِنَ الْكُفَّارِ Kâfirlerden *(Öyle nesiller ki,)* هُمْ **Onlar** *(Nedir?)* اَشَدُّ **Daha çetindir** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Bunlardan** *(Ne bakımdan?)* بَطْشًا **Güç bakımından** قُوَّةً Kuvvet bakımından فَنَقَّبُوا **Ve dolaşıp durdular** فَتَّشُوا Delik deşik ettiler *(Nerede dolaşıp durdular?)* فِي الْبِلَادِ **Beldelerde** هَلْ مِنْ مَحِيصٍ **Kaçacak yer var mı?** *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için أَوْ لِغَيْرِهِمْ Ve diğerleri için *(Neden?)* مِنَ الْمَوْتِ Ölümden فَلَمْ يَجِدُوا Tabi ki bulamadılar.

37. لَذِكْرَى اِنَّ فِي ذٰلِكَ **Muhakkak ki bunda vardır** اَلْمَذْكُورِ Anlatılanda *(Ne vardır?)* **Elbette ders vardır** لَعِظَةٌ Öğüt vardır *(Kim için?)* لِمَنْ **O kimse için ki** كَانَ لَهُ **Kendisinin var** *(Neyi var?)* قَلْبٌ **Kalbi var** عَقْلٌ Aklı var اَوْ **Ya da** *(Kim için öğüt vardır?)* اَلْقَى **Veren için** *(Neyi?)* اَلسَّمْعَ **Kulağını** اِسْتَمَعَ الْوَعْظَ Öğüt dinleyen için *(Nasıl?)* وَهُوَ شَهِيدٌ **O Şahit olarak** حَاضِرٌ بِالْقَلْبِ Kalbiyle hazır olarak.

38. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** خَلَقْنَا **Biz yarattık** *(Neyi?)* اَلسَّمٰوَاتِ **Gökleri** *(Daha?)* فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ **Altı günde** وَالْاَرْضَ **Yeri** وَمَا بَيْنَهُمَا **Ve ikisi arasındakileri** *(Ne sürede yarattık?)* اَوَّلُهَا Onun ilk günü *(Nedir?)* اَلْاَحَدُ Pazar وَآخِرُهَا Ve son günü ise *(Nedir?)* اَلْجُمُعَةُ Cumadır وَمَا مَسَّنَا **Ve bize ilişmedi** مِنْ لُغُوبٍ **Hiçbir yorgunluk** تَعَبٍ Bezginlik نَزَلَ (Bu ayet) inmiştir *(Ne olarak?)* رَدًّا عَلَى الْيَهُودِ Yahudilere cevap olarak *(Neye?)* فِي قَوْلِهِمْ Onların demelerine *(Ne demelerine?)* اِنَّ اللّٰهَ Elbette Allah اِسْتَرَاحَ Dinlendi *(Ne zaman?)* يَوْمَ السَّبْتِ Cumartesi günü وَانْتِفَاءُ التَّعْبِ Yorgunluğun nefyedilmesi *(Kimden?)* عَنْهُ Allah'tan *(Ne içindir?)* بِتَنَزُّهِهِ تَعَالٰى Yüce olan Allah beri olduğu içindir *(Neden?)* عَنْ صِفَاتِ الْمَخْلُوقِينَ Yaratılanların vasıflarından وَلِعَدَمِ الْمُمَاسَّةِ Ve bir benzerlik olmadığı için بَيْنَهُ وَبَيْنَ غَيْرِهِ

[1] ذٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ cümlesinde sıfatla mevsufun arası ihtisas (haşrı sadece Allah'ın yapabileceğini) ifade etmesi için sıfatın müteallikli olan عَلَيْنَا terkibiyle ayrılmıştır. Böyle bir ayrımın hiçbir zararı yoktur. ذٰلِكَ kelimesi de haberi olan haşrın manasına işaret içindir ki, haşır; bir şeyi yok olduktan sonra diriltmek ve amellerin arz edilip hesabın görülmesi için toplamaktır.

Kendisiyle başkası arasından إِنَّمَا أَمْرُهُ 'Ancak onun işi إِذَا أَرَادَ شَيْئًا Bir şeyi istediğinde *(Nedir?)* أَنْ يَقُولَ لَهُ O şeye demesidir *(Ne demesidir?)* كُنْ Ol demesidir فَيَكُونُ O da hemen olu verir'.

39. فَاصْبِرْ **O halde sabret** *(Bu nedir?)* خِطَابٌ Bir emirdir *(Kime?)* ﷺ لِلنَّبِيِّ Peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) *(Neye sabret?)* عَلَى مَا يَقُولُونَ **Dediklerine** أَيِ الْيَهُودُ Yani, Yahudilerin وَغَيْرُهُمْ Ve diğerlerinin *(Neden dediklerine?)* مِنَ التَّشْبِيهِ Benzetme وَالتَّكْذِيبِ Ve yalanlamadan وَسَبِّحْ **Ve tesbih et** *(Ne ile birlikte?)* بِحَمْدِ رَبِّكَ **Rabbine hamdetmekle birlikte** صَلِّ Namaz kıl *(Nasıl?)* حَامِدًا Hamd ederek *(Neden önce?)* قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ **Güneş doğmadan önce** أَيْ صَلَاةَ الصُّبْحِ Yani, sabah namazını *(Daha neden önce?)* وَقَبْلَ الْغُرُوبِ **Ve güneş batmadan önce** أَيْ صَلَاةَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ Yani, öğle ve ikindi namazını.

40. وَمِنَ اللَّيْلِ **Ve gecenin bir bölümünde** فَسَبِّحْهُ **Onu tesbih et** أَيْ صَلِّ Yani, kıl *(Neyi?)* الْعِشَائَيْنِ Akşamı ve yatsıyı *(Daha ne zaman tesbih et?)* وَأَدْبَارَ السُّجُودِ **Secdelerin ardına** *(Ne ile?)* بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ Hemzenin fethasıyla *(Nedir?)* جَمْعُ دُبُرٍ 'Düburun' kelimesinin çoğuludur *(Daha ne ile?)* وَكَسْرِهَا Ve hemzenin kesresiyle *(Nedir?)* مَصْدَرُ أَدْبَرَ 'Edbera' fiilinin mastarıdır أَيْ صَلِّ Yani, kıl *(Neyi?)* النَّوَافِلَ الْمَسْنُونَةَ Sünnet olan nafileleri *(Öyle nafileler ki,)* عَقِبَ الْفَرَائِضِ Farzların peşinde gelen وَقِيلَ Ve denildi ki فِي هٰذِهِ الْأَوْقَاتِ Bu vakitlerde *(Nasıl?)* مُلَابِسًا لِلْحَمْدِ Hamde mülabis olarak.

41. وَاسْتَمِعْ **Kulak ver** يَا Ey sözümün muhatabı *(Neye kulak ver?)* يَوْمَ يُنَادِ **Çağıracağı güne** *(Kimin?)* هُوَ O da *(Kimdir?)* إِسْرَافِيلُ İsrafil'dir *(Nereden çağıracağı?)* الْمُنَادِ **Çağıranın** مِنْ مَكَانٍ **Bir yerden** *(Öyle yer ki,)* قَرِيبٍ **Yakın olan** *(Neye yakın olan?)* مِنَ السَّمَاءِ Göğe وَهُوَ Orası da *(Neredir?)* صَخْرَةُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ Beyt-i Makdis'teki taştır أَقْرَبُ مَوْضِعٍ En yakın yeridir *(Neyin?)* مِنَ الْأَرْضِ Yerin *(Nereye?)* إِلَى السَّمَاءِ Göğe يَقُولُ Der *(Ne der?)* أَيَّتُهَا الْعِظَامُ الْبَالِيَةُ Ey çürümüş kemik yığınları وَالْأَوْصَالُ الْمُتَقَطِّعَةُ Ve ey parçalanmış azalar وَاللُّحُومُ الْمُتَمَزِّقَةُ Ve ey lime lime olmuş etler وَالشُّعُورُ الْمُتَفَرِّقَةُ Ve ey dağılmış saçlar إِنَّ اللهَ Muhakkak ki Allah يَأْمُرُكُنَّ Size emrediyor *(Neyi?)* أَنْ تَجْتَمِعْنَ Toplanmanızı *(Ne için?)* لِفَصْلِ الْقَضَاءِ Hükümde son kararı vermek için *(Çağrılacağı günden bedel?)*

42. يَوْمَ **O gün ki** *(Bu kelime nedir?)* بَدَلٌ Bedeldir *(Neden?)* مِنْ يَوْمَ قَبْلَهُ Kendinden önceki 'Yevm' kelimesinden يَسْمَعُونَ **İşitirler** أَيِ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ Yani, mahlûkatın tamamı *(Neyi işitirler?)* الصَّيْحَةَ **Çığlığı** *(Ne ile?)* بِالْحَقِّ **Hak ile** بِالْبَعْثِ Tekrar dirilmekle وَهِيَ Bu da *(Nedir?)* النَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ İkinci sura üfürülüştür *(Kim tarafından?)* مِنْ إِسْرَافِيلَ İsrafil tarafından وَيَحْتَمِلُ أَنْ تَكُونَ

Bunun olması muhtemeldir *(Ne olması?)* قَبْلَ نِدَائِهِ Onun çağırmasından önce وَبَعْدِهِ Ve sonra olması ذٰلِكَ **İşte bu** أَيْ يَوْمُ النِّدَاءِ Yani, bu çağırma günü *(Daha ne günü?)* وَالسَّمَاعِ Ve (çığlığı) işitme günü *(Nedir?)* يَوْمُ الْخُرُوجِ **Çıkış günüdür** *(Nereden?)* مِنَ الْقُبُورِ Kabirlerden وَنَاصِبُ يَوْمَ 'Yevm' kelimesini nasbeden *(Nedir?)* يُنَادِي مُقَدَّرًا Takdir edilen bir 'Yünâdî' fiilidir أَيْ يَعْلَمُونَ Yani, bilirler *(Neyi bilirler?)* عَاقِبَةَ تَكْذِيبِهِمْ Yalan söylemelerinin sonunu.

43. إِنَّا **Muhakkak ki biz** نَحْنُ **Biz** نُحْيِي **Diriltiriz** وَنُمِيتُ **Ve öldürürüz** وَإِلَيْنَا **Ve yalnız bizedir** *(Ne?)* الْمَصِيرُ **Dönüş** *(O günden bedel?)*

44. يَوْمَ **O gün ki** *(Bu kelime nedir?)* بَدَلٌ Bedeldir *(Neden?)* مِنْ يَوْمَ قَبْلَهُ Kendinden önceki 'Yevm' kelimesinden وَمَا بَيْنَهُمَا Ve ikisi arasında ki cümle *(Nedir?)* اِعْتِرَاضٌ İtiraz cümlesidir تَشَقَّقُ **Yarılır** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِتَخْفِيفِ الشِّينِ Şın'ı şeddelemeksizin وَتَشْدِيدِهَا Ve şeddeleyerek *(Ne ile?)* بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ İkinci te'yi idğam etmekle فِي الْأَصْلِ Aslında (te olan) *(Neye idğam etmekle?)* فِيهَا Şın'a *(Ne yarılır?)* الْأَرْضُ **Yer** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** *(Onlar ne oldukları halde çıkarlar?)* سِرَاعًا **Acele edici oldukları halde** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ سَرِيعٍ 'Serîun' kelimesinin çoğuludur *(Nedir?)* حَالٌ مِنْ مُقَدَّرٍ Takdir edilen bir failden haldir أَيْ فَيَخْرُجُونَ Yani, çıkarlar *(Nasıl?)* مُسْرِعِينَ Hızla hareket ederek ذٰلِكَ **İşte bu** *(Nedir?)* حَشْرٌ **Bir toplamadır** عَلَيْنَا **Bizim üzerimize** *(Öyle toplama ki,)* يَسِيرٌ **Kolay olan** فِيهِ Burada vardır *(Ne vardır?)* فَصْلٌ بَيْنَ الْمَوْصُوفِ وَالصِّفَةِ Mevsufla sıfat arasını ayırma vardır *(Ne ile ayırma vardır?)* بِمُتَعَلِّقِهَا Sıfatın müteallikıyla *(Niçin?)* لِلْاِخْتِصَاصِ Hususilik kazandırmak için وَهُوَ لَايَضُرُّ Bu zarar vermez ذٰلِكَ Ve işte bu *(Nedir?)* إِشَارَةٌ Bir işarettir *(Neye?)* إِلَى مَعْنَى الْحَشْرِ Haşr'ın ne olduğuna *(Öyle haşır k?)* الْمُخْبَرِ بِهِ Bununla haber veriliyor *(Neden?)* عَنْهُ Kendisinden وَهُوَ O halde bu (haşr) *(Nedir?)* الْإِحْيَاءُ Diriltmektir بَعْدَ الْفَنَاءِ Yok olduktan sonra *(Daha nedir?)* وَالْجَمْعُ Ve toplanmaktır *(Ne için?)* لِلْعَرْضِ وَالْحِسَابِ Arz ve hesap için.

45. نَحْنُ **Biz** أَعْلَمُ **En iyi bileniz** *(Neyi?)* بِمَا يَقُولُونَ **Onların dediklerini** أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ Yani, Kureyş kâfirlerinin وَمَا أَنْتَ **Ve sen olmadın** *(Kim üzerine?)* عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** *(Ne olmadın?)* بِجَبَّارٍ **Bir zorlayıcı** *(Öyle zorlayıcı ki,)* تُجْبِرُهُمْ Onları zorlayan *(Neye?)* عَلَى الْإِيمَانِ İmana وَهٰذَا Bu *(Neden öncedir?)* قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْجِهَادِ Savaşla emrolunmadan öncedir فَذَكِّرْ **O halde öğüt ver** *(Ne ile?)* بِالْقُرْاٰنِ **Kuran'la** *(Kime?)* مَنْ **O kimseye ki** يَخَافُ **Korkuyor** *(Neden korkuyor?)* وَعِيدِ **Tehdidimden** وَهُمْ Onlar da *(Kimdir?)* الْمُؤْمِنُونَ Müminlerdir.



سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

﴿مَكِّيَّةٌ سِتُّونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالذَّارِيَاتِ﴾ اَلرِّيَاحِ تَذْرُو التُّرَابَ وَغَيْرَهُ ﴿ذَرْوًا ﴿١﴾﴾ مَصْدَرٌ وَيُقَالُ تَذْرِيهِ ذَرْيًا تَهُبُّ فِيهِ ﴿فَالْحَامِلَاتِ﴾ اَلسَّحْبِ تَحْمِلُ الْمَاءَ ﴿وِقْرًا ﴿٢﴾﴾ ثِقْلًا مَفْعُولُ الْحَامِلَاتِ ﴿فَالْجَارِيَاتِ﴾ اَلسُّفُنِ تَجْرِي عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ ﴿يُسْرًا ﴿٣﴾﴾ بِسُهُولَةٍ مَصْدَرٌ فِي مَوْضِعِ الْحَالِ أَيْ مُيَسَّرَةً ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ اَمْرًا ﴿٤﴾﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةِ تُقَسِّمُ الْأَرْزَاقَ وَالْأَمْطَارَ وَغَيْرَهَا بَيْنَ الْبِلَادِ وَالْعِبَادِ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ﴾ مَا مَصْدَرِيَّةٌ أَيْ إِنَّ وَعْدَهُمْ بِالْبَعْثِ وَغَيْرِهِ ﴿لَصَادِقٌ ﴿٥﴾﴾ لَوَعْدٌ صَادِقٌ ﴿وَإِنَّ الدِّينَ﴾ اَلْجَزَاءَ بَعْدَ الْحِسَابِ ﴿لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾﴾ لَا مَحَالَةَ ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾﴾ جَمْعُ حَبِيكَةٍ كَطَرِيقَةٍ وَطُرُقٍ أَيْ صَاحِبَةِ الطُّرُقِ فِي الْخِلْقَةِ كَالطُّرُقِ فِي الرَّمْلِ ﴿إِنَّكُمْ﴾ يَا أَهْلَ مَكَّةَ فِي شَأْنِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْقُرْآنِ ﴿لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾﴾ قِيلَ شَاعِرٌ سَاحِرٌ كَاهِنٌ شِعْرٌ سِحْرٌ كَهَانَةٌ ﴿يُؤْفَكُ﴾ يُصْرَفُ ﴿عَنْهُ﴾ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْقُرْآنِ أَيْ عَنِ الْإِيمَانِ بِهِ ﴿مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾﴾ صُرِفَ عَنِ الْهِدَايَةِ فِي عِلْمِ اللهِ تَعَالَى ﴿قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾﴾ لُعِنَ الْكَذَّابُونَ أَصْحَابُ الْقَوْلِ الْمُخْتَلِفِ ﴿اَلَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ﴾ جَهْلٍ يَغْمُرُهُمْ ﴿سَاهُونَ ﴿١١﴾﴾ غَافِلُونَ عَنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ ﴿يَسْأَلُونَ﴾ النَّبِيَّ اسْتِفْهَامَ اسْتِهْزَاءٍ ﴿أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾﴾ أَيْ مَتَى مَجِيئُهُ وَجَوَابُهُمْ يَجِيءُ ﴿يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾﴾ أَيْ يُعَذَّبُونَ فِيهَا وَيُقَالُ لَهُمْ حِينَ التَّعْذِيبِ ﴿ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ﴾ تَعْذِيبَكُمْ ﴿هَٰذَا﴾ التَّعْذِيبُ ﴿الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾﴾ فِي الدُّنْيَا اسْتِهْزَاءً

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾﴾ تَجْرِي فِيهَا ﴿آخِذِينَ﴾ حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ فِي خَبَرِ إِنَّ ﴿مَآ آتَيهُمْ﴾ أَعْطَاهُمْ ﴿رَبُّهُمْ﴾ مِنَ الثَّوَابِ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ﴾ أَيْ دُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ ﴿مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِنَ الَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾﴾ يَنَامُونَ وَمَا زَائِدَةٌ وَيَهْجَعُونَ خَبَرُ كَانَ وَقَلِيلًا ظَرْفٌ أَيْ يَنَامُونَ فِي زَمَنٍ يَسِيرٍ مِنَ اللَّيْلِ وَيُصَلُّونَ أَكْثَرَهُ ﴿وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾﴾ يَقُولُونَ اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا ﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾﴾ اَلَّذِي لَا يَسْأَلُ لِتَعَفُّفِهِ ﴿وَفِي الْأَرْضِ﴾ مِنَ الْجِبَالِ وَالْبِحَارِ وَالْأَشْجَارِ وَالنَّبَاتِ وَغَيْرِهَا ﴿آيَاتٌ﴾ دَلَالَاتٌ عَلَى قُدْرَةِ اللهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَوَحْدَانِيَّتِهِ ﴿لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ﴾ آيَاتٌ أَيْضًا مِنْ مَبْدَأِ خَلْقِكُمْ إِلَى مُنْتَهَاهُ وَمَا فِي تَرْكِيبِ خَلْقِكُمْ مِنَ الْعَجَائِبِ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾﴾ ذٰلِكَ فَتَسْتَدِلُّونَ بِهِ عَلَى صَانِعِهِ وَقُدْرَتِهِ ﴿وَفِي السَّمَآءِ رِزْقُكُمْ﴾ أَيِ الْمَطَرُ الْمُسَبَّبُ عَنْهُ النَّبَاتُ الَّذِي هُوَ رِزْقٌ ﴿وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾﴾ مِنَ الْمَآبِ وَالثَّوَابِ وَالْعِقَابِ أَيْ مَكْتُوبٌ ذٰلِكَ فِي السَّمَاءِ ﴿فَوَرَبِّ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ﴾ أَيْ مَا تُوعَدُونَ ﴿لَحَقٌّ مِثْلَ مَآ أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾﴾ بِرَفْعِ مِثْلَ صِفَةٌ وَمَا مَزِيدَةٌ وَبِفَتْحِ اللَّامِ [مِثْلَ] مُرَكَّبَةٌ مَعَ مَا اَلْمَعْنَى مِثْلَ نُطْقِكُمْ فِي حَقِّيَّتِهِ أَيْ مَعْلُومِيَّتِهِ عِنْدَكُمْ ضَرُورَةَ صُدُورِهِ عَنْكُمْ ﴿هَلْ أَتَيكَ﴾ خِطَابٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ ﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾﴾ وَهِيَ مَلَائِكَةٌ إِثْنَا عَشَرَ أَوْ عَشَرَةٌ أَوْ ثَلَاثَةٌ مِنْهُمْ جِبْرِيلُ ﴿إِذْ﴾ ظَرْفٌ لِحَدِيثُ ضَيْفِ ﴿دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ أَيْ هٰذَا اللَّفْظَ ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ أَيْ هٰذَا اللَّفْظُ ﴿قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾﴾ لَا نَعْرِفُهُمْ قَالَ ذٰلِكَ فِي نَفْسِهِ وَهُوَ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ أَيْ هٰؤُلَاءِ ﴿فَرَاغَ﴾ مَالَ ﴿إِلَى أَهْلِهِ﴾ سِرًّا ﴿فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾﴾ وَفِي سُورَةِ هُودٍ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ أَيْ مَشْوِيٍّ ﴿فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾﴾ عَرَضَ عَلَيْهِمُ الْأَكْلَ فَلَمْ يُجِيبُوا ﴿فَأَوْجَسَ﴾ أَضْمَرَ فِي نَفْسِهِ ﴿مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾﴾ ذِي عِلْمٍ كَثِيرٍ وَهُوَ إِسْحَاقُ كَمَا ذُكِرَ فِي هُودٍ ﴿فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ﴾ سَارَةُ ﴿فِي صَرَّةٍ﴾ صَيْحَةٍ حَالٌ أَيْ جَاءَتْ صَائِحَةً ﴿فَصَكَّتْ وَجْهَهَا﴾ لَطَمَتْهُ ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾﴾ لَمْ تَلِدْ قَطُّ وَعُمْرُهَا تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ سَنَةً وَعُمْرُ إِبْرَاهِيمَ مِائَةُ سَنَةٍ أَوْ عُمْرُهُ مِائَةٌ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمْرُهَا تِسْعُونَ سَنَةً ﴿قَالُوا كَذٰلِكِ﴾ أَيْ مِثْلَ قَوْلِنَا فِي الْبِشَارَةِ ﴿قَالَ رَبُّكِ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ ﴿٣٠﴾﴾ فِي صُنْعِهِ ﴿الْعَلِيمُ﴾ بِخَلْقِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

51- Zâriyât Sûresi

Mekke'de inmiştir. Altmış ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Toprak ve diğer şeyleri **tozdurup savuran** rüzgâr**lara,**[1]
2. **Yükünü yüklenenlere,** yağmur taşıyan bulutlara,[2]
3. Su üzerinde **kolayca** rahatça **akıp giden** gemi**lere,**[3]
4. Rızk, yağmur ve diğer **işleri** kullar ve beldeler arasında **taksim eden** melek**lere andolsun ki,**
5. **Size,** dirilme ve diğer şeyler hakkında **yapılan vaat kesinlikle doğru** bir vaat**tir.**[4]
6. **Ve** hesaptan sonra **ceza** hiç şüphesiz **mutlaka vuku bulacaktır.**
7. **Yörüngeleri**[5] **olan** yaradılıştan çöldeki yollar gibi yolları bulunan **göğe andolsun ki,**
8. **Siz** ey Mekke ehli! Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ve Kuran hakkında **çelişkili sözler içindesiniz.** (Peygamber için) şair, büyücü ve kâhin (Kuran için de) şiir, büyü ve kehanet denilmiştir.
9. **Ondan** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve Kuran'dan yani ona imandan Allah'ın ilminde hidayetten **döndürülmüş** çevrilmiş **olan döndürülür** çevrilir.
10. **Kahrolsun** lanetlensin, çelişkili sözlerin sahibi **o yalancılar!**
11. **Ki, onlar** kendilerini saran **koyu bir cehalet içerisinde kalmış** ahiret işinden **gafillerdir.**
12. Peygambere alaylı bir şekilde **ceza gününün ne zaman olduğunu** geleceğini **sorarlar.**
13. Cevapları şöyledir: **Ateş üzerinde kıvranacakları** orada azap görecekleri **gün** gelecektir.
14. Ve azap edilirken onlara denilecek ki: **Fitnenizi** azabınızı **tadın! Bu** azap dünyada iken alaylı bir tavırla **acele gelmesini istediğiniz şeydir.**
15. **Şüphesiz ki, muttakiler cennetler** bahçeler**de ve** o bahçelerde akan **pınar başlarındadır.**
16. **Rablerinin kendilerine verdiği** sevabı **alarak.**[6] **Kuşkusuz onlar, bundan** cennete girmeden **önce** dünyada **güzel davrananlardı.**

---

[1] ذَرْوًا kelimesi mastardır. تَذْرِيهِ ذَرْيًا şeklinde (illet harfi ya'lı olarak ta) söylenir. Toprağı tozutmak (manasındadır).

[2] وِقْرًا kelimesi فَالْحَامِلَاتِ kelimesinin mefulüdür.

[3] يُسْرًا hal mevkiinde gelmiş bir mastardır. مُيَسَّرَةٌ takdirindedir.

[4] إِنَّمَا تُوعَدُونَ terkibindeki ما harfi mastariyedir.

[5] الْحُبُكِ kelimesi حَبِيكَةٌ kelimesinin çoğuludur. طَرِيقَةٌ kelimesinin çoğulu طُرُقٌ gibi.

[6] إِنَّ 'nin haberi (olan فِي جَنَّاتٍ zarfındaki zamir)den haldir. آخِذِينَ kelimesi

17. **Geceleri pek az** bir zaman **uyurlar** çoğunda namaz kılarlar**dı.**[1]
18. **Seher vakitlerinde de istiğfar ederlerdi.** Allah'ım bizi bağışla, derlerdi.
19. **Mallarında, dilenen ve** iffetinden dolayı isteyemeyen **yoksullar için bir hak vardı.**
20. **Kesin olarak inananlar için yeryüzünde**ki dağlar, yerler, denizler, ağaçlar, bitkiler ve diğer şeylerde Allah Teâlâ'nın birliğine ve kudretine delalet eden **ayetler vardır.**
21. **Kendinizde de** yaratılışınızın başından sonuna ve varlığınızın oluşumundaki acayip hallerde ayetler vardır. Bunu **görmüyor musunuz** ki, bununla yaratana ve onun kudretine delil edinesiniz?
22. **Semada da rızkınız** kendisi sebebiyle rızk olan bitkilerin oluştuğu yağmur **ve size vaat edilen şeyler**; dönüş, sevap ve azap **vardır**; bunlar semada yazılıdır.
23. **Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki, bu** size vaat edilen şey**, sizin konuşmanız kadar gerçektir.**[2] Bunun doğruluğu tıpkı konuşmanızın gerçek ve sizin tarafınızdan malum olması gibidir. Zira sözleriniz sizin ağzınızdan çıkmaktadır.
24. **İbrahim'in ikram edilen misafirlerinin haberi sana geldi mi?**[3] Bunlar on iki veya on ya da üç tane melekti. İçlerinden biri de Cebrail'di.
25. **Hani, onlar İbrahim'in yanına girmiş ve "Selam" demişler** bu sözü söylemişler**di. İbrahim de "Selam" demiş** bu sözü söylemiş ve içinden: "Bunlar tanımadığımız **yabancı bir kavim"** demişti.[4]
26. **Hemen** gizlice **ailesinin yanına giderek** yönelerek **semiz bir buzağı getirmiş,**[5]
27. **Ve onu, onlara yaklaştırarak "Yemez misiniz?" demişti.** Onlara yemek ikram etmiş; fakat onlar yememişlerdi.
28. **Böylece onlardan içine bir korku düştü.** Korkusunu içinde gizledi. **"Korkma" dediler** biz Rabbinin elçileriyiz **ve onu bilgin** çok ilim sahibi **bir erkek çocukla müjdelediler.** Bu kişi Hûd sûresinde de zikredildiği gibi İshak (aleyhisselam)**dır.**
29. **Karısı** Sâre **çığlık atarak yöneldi,** geldi. **Elini yüzüne çarptı,** vurdu **ve: "Ben** hiç doğurmamış **kısır bir kocakarıyım!" dedi.** Yaşı da doksan dokuzdu. İbrahim (aleyhisselam) da yüz yaşındaydı. Veya eşi doksan kendisi yüz yirmi yaşındaydı.
30. **Dediler ki: "Rabbin böyle** bizim müjde verirken söylediğimiz gibi **söyledi. Doğrusu o,** yaptığında **hikmet sahibidir,** yarattığını **gayet iyi bilendir."**

---

[1] مَا يَهْجَعُونَ terkibindeki ma harfi zaittir. يَهْجَعُونَ fiili كَانَ'nin haberi قَلِيلًا kelimesi ise zarftır.

[2] مِثْل kelimesi sıfat olmak üzere reftir. مَا harfi de zaittir. Diğer bir kıraatte مِثْل kelimesi lam harfinin fethasıyla مَا harfiyle mürekkep olarak 'mislema' şeklinde okunur.

[3] Bu ayetteki hitap Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'edir.

[4] قَوْمٌ مُنْكَرُونَ terkibi mukadder bir هَؤُلَاءِ mübtedasının haberidir.

[5] Hud süresinde (69. ayet) بِعِجْلٍ حَنِيذٍ 'Kızartılmış buzağı' ayeti vardır.

KELİME ANLAMI

﴿٥١﴾- سُورَةُ الذَّارِيَاتِ

51- Zâriyat Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **سِتُّونَ آيَةً Altmış ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **وَالذَّارِيَاتِ Yemin olsun savuranlara** اَلرِّيَاحِ Rüzgârlara *(Öyle rüzgar ki,)* تَذْرُو التُّرَابَ وَغَيْرَهُ Toprak ve başka şeyler savuruyor *(Ne olmakla?)* **ذَرْوًا Savurmakla** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Mastardır وَيُقَالُ Denir *(Ne denir?)* تَذْرِيهِ ذَرْيًا 'Tezrîhi zeryen' denir تَهُبُّ فِيهِ Orada fırtına kopardı anlamında *(Daha neye yemin olsun?)*

2. **فَالْحَامِلَاتِ Taşıyanlara** اَلسَّحْبِ Bulutlara *(Öyle bulutlar ki,)* تَحْمِلُ الْمَاءَ Su taşıyor *(Ne taşıyan?)* **وِقْرًا Yük** ثِقْلًا Yük *(Bu kelime nedir?)* مَفْعُولُ الْحَامِلَاتِ 'Hâmilât' kelimesinin mefulüdür *(Daha neye yemin olsun?)*

3. **فَالْجَارِيَاتِ Akanlara** اَلسُّفُنِ Gemilere *(Öyle gemiler ki,)* تَجْرِي عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ Su üzeride gidiyor *(Nasıl akıyor?)* **يُسْرًا Kolaylıkla** بِسُهُولَةٍ Kolayca *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Mastardır *(Öyle mastar ki,)* فِي مَوْضِعِ الْحَالِ Hal yerinde bulunan أَيْ مُيَسَّرَةً Yani, kolay olduğu halde *(Daha kime yemin olsun?)*

4. **فَالْمُقَسِّمَاتِ Taksim edenlere** *(Neyi?)* **اَمْرًا İşi** أَيِ الْمَلَائِكَةِ Yani, meleklere *(Öyle melekler ki,)* تُقَسِّمُ الْأَرْزَاقَ Rızıkları taksim ediyor *(Daha neyi taksim ediyor?)* وَالْأَمْطَارَ وَغَيْرَهَا Yağmurları ve diğer şeyleri *(Nerede?)* بَيْنَ الْبِلَادِ وَالْعِبَادِ Kullar ve şehirler arasında.

5. **إِنَّمَا تُوعَدُونَ Muhakkak size yapılan vaat** مَا مَصْدَرِيَّةٌ 'Ma' kelimesi mastariyet içindir أَيْ إِنَّ وَعْدَهُمْ Yani, onlara edilen vaat *(Ne ile?)* بِالْبَعْثِ وَغَيْرِهِ Diriliş ve başka şeylerle *(O nedir?)* **لَصَادِقٌ Doğrudur** لَوَعْدٌ صَادِقٌ Doğru bir vaattir.

6. **وَإِنَّ الدِّينَ Muhakkak ki ceza** اَلْجَزَاءَ بَعْدَ الْحِسَابِ Hesaptan sonra ceza *(Nedir?)* **لَوَاقِعٌ Gerçekleşecektir** لَا مَحَالَةَ Hiç şüphesiz.

7. **وَالسَّمَاءِ Göğe yemin olsun** *(Öyle gök ki,)* **ذَاتِ الْحُبُكِ Yörüngeler sahibi** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ حَبِيكَةٍ 'Hebîke' kelimesinin cemisidir *(Ne gibi?)* كَطَرِيقَةٍ وَطُرُقٍ 'Tarika' ve 'Turuk' kelimeleri gibi أَيْ صَاحِبَةِ الطُّرُقِ Yani, yollar sahibi *(Nerede?)* فِي الْخِلْقَةِ Yaratılışta *(Ne gibi?)* كَالطُّرُقِ فِي الرَّمْلِ Çöldeki yollar gibi.

8. إِنَّكُمْ **Muhakkak ki siz** يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke halkı فِي شَأْنِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) durumu وَالْقُرْآنِ Ve Kuran'ın durumu hakkında *(Neredesiniz?)* لَفِي قَوْلٍ **Bir sözdesiniz** *(Öyle söz ki,)* مُخْتَلِفٍ **Muhtelif** قِيلَ Denildi *(Ne denildi?)* شَاعِرٌ Şairdir سَاحِرٌ Sihirbazdır كَاهِنٌ Kâhindir شِعْرٌ Şiirdir سِحْرٌ Sihirdir كَهَانَةٌ Kehanettir.

9. يُؤْفَكُ **Döndürülür** يُصْرَفُ Çevrilir *(Kimden?)* عَنْهُ **Ondan** عَنِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) *(Daha?)* وَالْقُرْآنِ Kuran'dan أَيْ عَنِ الْإِيمَانِ بِهِ Yani, ona iman etmekten *(Kim?)* مَنْ أُفِكَ **Döndürülen kimse** صُرِفَ عَنِ الْهِدَايَةِ Hidayetten çevrilmiş olan *(Nerede?)* فِي عِلْمِ اللهِ تَعَالَى Yüce olan Allah'ın ilminde.

10. قُتِلَ **Kahrolsun** *(Kim?)* الْخَرَّاصُونَ **Yalancılar** لُعِنَ الْكَذَّابُونَ Yalancılar lanetlensin أَصْحَابُ الْقَوْلِ الْمُخْتَلِفِ Çelişkili söz sahipleri.

11. الَّذِينَ **Ki,** هُمْ **Onlar** فِي غَمْرَةٍ **Cehalet içinde** جَهْلٍ يَغْمُرُهُمْ Onları kaplayan bir cahillik içinde *(Nedirler?)* سَاهُونَ **Gafildirler** غَافِلُونَ عَنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ Ahiret işlerinden habersizidirler.

12. يَسْأَلُونَ **Soruyorlar** *(Kime?)* النَّبِيَّ Peygamber'e *(Nasıl soruyorlar?)* اسْتِهْزَاءٍ Alay sorusuyla *(Neyi?)* أَيَّانَ **Ne zamandır?** *(Ne?)* يَوْمُ الدِّينِ **Ceza günü** أَيْ مَتَى مَجِيئُهُ Yani, onun gelişi ne zamandır?.

13. وَجَوَابُهُمْ Onların sorusunun cevabı *(Nedir?)* يَجِيءُ Gelecek(tir) *(Ne zaman gelecek?)* يَوْمَ **O gün ki** هُمْ **Onlar** عَلَى النَّارِ **Ateş üzerinde** *(Nedirler?)* يُفْتَنُونَ **İşkence edilirler** أَيْ يُعَذَّبُونَ فِيهَا Yani, orada azap edilirler وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denilir *(Ne zaman?)* حِينَ التَّعْذِيبِ Azap edildikleri sırada *(Ne denilir?)*

14. ذُوقُوا **Tadın** *(Neyi?)* فِتْنَتَكُمْ **İşkencenizi** تَعْذِيبَكُمْ Azabınızı هٰذَا التَّعْذِيبُ **Bu** azap çektirme *(Nedir?)* الَّذِي **O şeydir ki** كُنْتُمْ **Siz idiniz** *(Ne idiniz?)* بِهِ **Onu** تَسْتَعْجِلُونَ **Acele istiyordunuz** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Niçin?)* اسْتِهْزَاءً Alay olsun için.

15. إِنَّ الْمُتَّقِينَ **Şüphesiz muttakiler** *(Nerededir?)* فِي جَنَّاتٍ **Cennetlerdedir** بَسَاتِينَ Bahçelerdedir وَعُيُونٍ **Ve pınarlardadır** *(Öyle pınarlar ki,)* تَجْرِي فِيهَا Bahçelerde akıyor ***(Onlar ne oldukları halde?)***

16. آخِذِينَ **Alıcı oldukları halde** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ فِي خَبَرِ إِنَّ İnne'nin haberindeki zamirden haldir *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** آتَيْهُمْ **Onlara verdi** أَعْطَاهُمْ Onlara ihsan etti *(Kim?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(O şeyler neden olduğu halde?)* مِنَ الثَّوَابِ Sevaptan

Muhakkak ki onlar *(Nedir?)* كَانُوا **İdiler** *(Ne zaman?)* قَبْلَ ذٰلِكَ **Bundan önce** إِنَّهُمْ أَيْ دُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ Yani, cennete girmelerinden önce *(Ne idiler?)* مُحْسِنِينَ **İyilik yapan kimselerdi** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada.

17. **İdiler** كَانُوا **Az (bir süre)** قَلِيلًا *(Neden?)* مِنَ اللَّيْلِ **Geceden** *(Ne idiler?)* مَا يَهْجَعُونَ **Uyurlardı** يَنَامُونَ وَمَا زَائِدَةٌ Ma zaittir وَيَهْجَعُونَ خَبَرُ كَانَ 'Yehceun' kelimesi 'Kâne'nin haberidir وَقَلِيلًا ظَرْفٌ 'Kalilen' kelimesi zarftır أَيْ يَنَامُونَ Yani, uyurlardı *(Ne kadar zaman içinde?)* فِي زَمَنٍ يَسِيرٍ Az bir zaman diliminde *(Neden?)* مِنَ اللَّيْلِ Geceden وَيُصَلُّونَ أَكْثَرَهُ Ve gecenin çoğunda namaz kılarlardı.

18. وَبِالْأَسْحَارِ **Seher vaktinde de** هُمْ **Onlar** *(Nedir?)* يَسْتَغْفِرُونَ **İstiğfar ederlerdi** *(Ne oldukları halde?)* يَقُولُونَ Şöyle dedikleri halde اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا Allah'ım, bizi bağışla.

19. وَفِي أَمْوَالِهِمْ **Onların mallarında vardı** *(Ne vardı?)* حَقٌّ **Hak vardı** *(Kim için?)* لِلسَّائِلِ **İsteyenler** وَالْمَحْرُومِ **Ve yoksullar için** اَلَّذِي Öyle yoksullar ki لَا يَسْأَلُ لِتَعَفُّفِهِ Çekindiği için istemiyor.

20. وَفِي الْأَرْضِ **Yerde vardır** *(Neden oluşan yer?)* مِنَ الْجِبَالِ Dağlar وَالْبِحَارِ Denizler وَالْأَشْجَارِ Ağaçlar وَالثِّمَارِ Meyveler وَالنَّبَاتِ Bitkiler وَغَيْرِهَا Ve diğer şeylerden (oluşan yerde vardır) *(Ne vardır?)* اٰيَاتٌ **Ayetler** دَلَالَاتٌ عَلٰى قُدْرَةِ اللّٰهِ Allah'ın kudretine işaretler سُبْحَانَهُ Noksan sıfatlardan münezzeh olan وَتَعَالٰى Ve yüce olan *(Daha neye işaretler vardır?)* وَوَحْدَانِيَّتِهِ Onun tekliğine *(Kim için?)* لِلْمُوقِنِينَ **Kesin olarak inananlar için.**

21. وَفِي أَنْفُسِكُمْ **Nefislerinizde de vardır** *(Ne vardır?)* آيَاتٌ أَيْضًا Geride oluğu gibi ayetler vardır مِنْ مَبْدَأِ خَلْقِكُمْ Yaratılışınızın başlangıcından *(Nereye kadar?)* إِلٰى مُنْتَهَاهُ Sonuna kadar *(Daha nerede ayetler vardır?)* وَمَا فِي تَرْكِيبِ خَلْقِكُمْ Yaratılışınızın oluşmasındaki مِنَ الْعَجَائِبِ Acayip hallerde أَفَلَا تُبْصِرُونَ **Hala görmeyecek misiniz?** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu فَتَسْتَدِلُّونَ بِهِ Ve bununla delil edinmeyecek misiniz? *(Kime?)* عَلٰى صَانِعِهِ Onun yaratıcısına وَقُدْرَتِهِ Ve onun kudretine.

22. وَفِي السَّمَاءِ **Semadadır** *(Ne?)* رِزْقُكُمْ **Sizin rızkınız** أَيِ الْمَطَرُ Yani, yağmur *(Öyle yağmur ki,)* الْمُسَبَّبُ عَنْهُ Ondan meydana geliyor *(Ne?)* النَّبَاتُ الَّذِي Öyle bitkiler ki هُوَ رِزْقٌ O rızıktır *(Daha ne semadadır?)* وَمَا تُوعَدُونَ **Ve size vaat edilen** مِنَ الْمَآبِ Dönüş yeri وَالثَّوَابِ Sevap وَالْعِقَابِ Ve ceza أَيْ مَكْتُوبٌ ذٰلِكَ فِي السَّمَاءِ Yani, bunlar semada yazılıdır.

23. فَوَرَبِّ السَّمَاءِ **Göğün Rabbine** وَالْأَرْضِ **Ve yerin Rabbine andolsun ki,** إِنَّهُ **Muhakkak o** أَيْ مَا تُوعَدُونَ Yani, vaat edildiğiniz şey *(Nedir?)* لَحَقٌّ **Elbette haktır** *(Öyle hak ki,)* بِرَفْعِ مِثْلُ صِفَةٌ **Konu-şuyor** تَنْطِقُونَ **Sizin olmanız gibi** *(Ne?)* مِثْلُ مَا أَنَّكُمْ 'Misl' kelimesinin raf okunmasıyla sıfattır وَمَا مَزِيدَةٌ Ma zaittir وَبِفَتْحِ اللَّامِ مُرَكَّبَةً مَعَ مَا Ve 'ma' ile mürekkep olduğu halde lam'ın fethasıyla da okunmuştur اَلْمَعْنٰى Mana şöyledir مِثْلَ نُطْقِكُمْ Konuşmanız gibi *(Ne hakkında?)* حَقِّيَّتِهِ فِي Konuşmanızın gerçek olduğu hakkında أَيْ مَعْلُومِيَّتِهِ عِنْدَكُمْ Yani, size malum olması gibi *(Niçin size malumdur?)* ضَرُورَةَ صُدُورِهِ عَنْكُمْ Onun sizden sadır olduğu kesin olduğu için.

24. هَلْ أَتٰيكَ **Sana geldi mi?** *(Bu cümle nedir?)* ﷺ خِطَابٌ لِلنَّبِيِّ Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) hitaptır *(Ne geldi mi?)* حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ **İbrahim'in misafirlerinin haberi** *(Öyle misafirleri ki,)* الْمُكْرَمِينَ **İkram edilmiş** وَهِيَ مَلَائِكَةٌ إِثْنَا عَشَرَ Onlar on iki melektir أَوْ عَشَرَةٌ Veya on أَوْ ثَلَاثَةٌ Veya üç مِنْهُمْ جِبْرِيلُ Onlardan biri de Cebrail'di.

25. إِذْ **Hani** ظَرْفٌ Zarftır *(Niçin?)* لِحَدِيثُ ضَيْفِ 'Hadisu dayfi' terkibi için دَخَلُوا **Girdiler** *(Nereye?)* عَلَيْهِ **Onun huzuruna** فَقَالُوا **Ve dediler** *(Ne dediler?)* سَلَامًا **Selam dediler** أَيْ هَذَا اللَّفْظَ Yani, bu lafzı söylediler قَالَ **Dedi** *(Ne dedi?)* سَلَامٌ **Selam dedi** أَيْ هَذَا اللَّفْظَ Yani, bu lafzı söyledi قَوْمٌ **Bir kavim** *(Öyle kavim ki,)* مُنْكَرُونَ **Görülmedik** لَا نَعْرِفُهُمْ Onları tanımıyoruz قَالَ ذٰلِكَ فِي نَفْسِهِ Bunu içinden demişti وَهُوَ Bu kelime *(Nedir?)* خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ Mukadder bir mübtedanın haberidir أَيْ هٰؤُلَاءِ Yani, bunlar demektir.

26. فَرَاغَ **Gitti** مَالَ Meyletti *(Kime?)* إِلٰى أَهْلِهِ **Ailesine** *(Nasıl?)* سِرًّا Gizlice فَجَاءَ **Ve getirdi** *(Ne?)* بِعِجْلٍ **Bir buzağı** *(Öyle buzağı ki,)* سَمِينٍ **Semiz** وَفِي سُورَةِ هُودٍ Hûd süresinde *(Nasıl geçer?)* بِعِجْلٍ حَنِيذٍ Kızartılmış buzağı şeklinde أَيْ مَشْوِيٍّ Yani, kebap yapılmış.

27. فَقَرَّبَهُ **Onu yaklaştırdı** *(Kime?)* إِلَيْهِمْ **Onlara** قَالَ **Dedi ki** أَلَا تَأْكُلُونَ **Yemez misiniz?** عَرَضَ عَلَيْهِمُ الْأَكْلَ Yemeği onlara sundu فَلَمْ يُجِيبُوا Onlar icabet etmediler.

28. فَأَوْجَسَ **Ve gizledi** أَضْمَرَ فِي نَفْسِهِ İçinde gizledi *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Ne gizlendi?)* خِيفَةً **Korku** قَالُوا **Dediler ki** لَا تَخَفْ **Korkma** إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ Biz Rabbinin elçileriyiz وَبَشَّرُوهُ **Ve onu müjdelediler** *(Ne ile?)* بِغُلَامٍ **Bir oğlan çocuğu ile** *(Öyle çocuk ki,)* عَلِيمٍ **Bilgili** ذِي عِلْمٍ كَثِيرٍ Çok bilgi sahibi وَهُوَ إِسْحَاقُ O da İshak'tır *(Ne gibi?)* كَمَا ذُكِرَ فِي هُودٍ Hûd süresinde anlatıldığı gibi.

29. فَأَقْبَلَتِ **Döndü** *(Kim?)* امْرَأَتُهُ **Hanımı** سَارَةُ Sare *(Ne olduğu halde döndü?)* فِي صَرَّةٍ **Çığlık içinde** صَيْحَةٍ Bağırtı içinde *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ جَاءَتْ صَائِحَةً Yani, çığlık atarak geldi فَصَكَّتْ **Ve vurdu** *(Neye?)* وَجْهَهَا **Yüzüne** لَطَمَتْهُ Yüzünü tokatladı وَقَالَتْ **Ve dedi ki:** عَجُوزٌ **Kocakarı** *(Öyle kocakarı ki,)* عَقِيمٌ **Kısır** لَمْ تَلِدْ قَطُّ Hiç doğum yapmadı وَعُمْرُ إِبْرَاهِيمَ مِائَةُ سَنَةٍ Onun yaşı doksan dokuz idi وَعُمْرُهَا تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ سَنَةً İbrahim'in yaşı ise yüz idi أَوْ Veya عُمْرُهُ مِائَةٌ وَعِشْرُونَ سَنَةً İbrahim'in yaşı yüz yirmi وَعُمْرُهَا تِسْعُونَ سَنَةً Hanımının yaşı ise doksan idi.

30. قَالُوا **Dediler ki** كَذٰلِكَ **İşte böyle** أَيْ مِثْلَ قَوْلِنَا Yani, sözümüz gibi *(Ne hakkındaki?)* فِي الْبِشَارَةِ Müjdeleme hakkındaki قَالَ **Dedi** *(Kim?)* رَبُّكَ **Rabbin** إِنَّهُ **Muhakkak o** هُوَ **O** *(Nedir?)* الْحَكِيمُ فِي صُنْعِهِ İşinde **hikmet sahibidir** الْعَلِيمُ بِخَلْقِهِ Yarattığını **bilendir.**

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ﴾ شَأْنُكُمْ ﴿أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾﴾ كَافِرِينَ أَيْ قَوْمَ لُوطٍ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾﴾ مَطْبُوخٍ بِالنَّارِ ﴿مُسَوَّمَةً﴾ مُعَلَّمَةً عَلَيْهَا اسْمُ مَنْ يُرْمَى بِهَا ﴿عِنْدَ رَبِّكَ﴾ ظَرْفٌ لَهَا ﴿لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾﴾ بِإِتْيَانِهِمُ الذُّكُورَ مَعَ كُفْرِهِمْ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا﴾ أَيْ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾﴾ لِإِهْلَاكِ الْكَافِرِينَ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾﴾ وَهُمْ لُوطٌ وَابْنَتَاهُ وَصِفُوا بِالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ أَيْ هُمْ مُصَدِّقُونَ بِقُلُوبِهِمْ عَامِلُونَ بِجَوَارِحِهِمُ الطَّاعَاتِ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا﴾ بَعْدَ إِهْلَاكِ الْكَافِرِينَ ﴿آيَةً﴾ عَلَامَةً عَلَى إِهْلَاكِهِمْ ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾﴾ فَلَا يَفْعَلُونَ مِثْلَ فِعْلِهِمْ ﴿وَفِي مُوسَى﴾ مَعْطُوفٌ عَلَى فِيهَا الْمَعْنَى وَجَعَلْنَا فِي قِصَّةِ مُوسَى آيَةً ﴿إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ﴾ مُتَلَبِّسًا ﴿بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾﴾ بِحُجَّةٍ وَاضِحَةٍ ﴿فَتَوَلَّى﴾ أَعْرَضَ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿بِرُكْنِهِ﴾ مَعَ جُنُودِهِ لِأَنَّهُمْ لَهُ كَالرُّكْنِ ﴿وَقَالَ﴾ لِمُوسَى هُوَ ﴿سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ﴾ طَرَحْنَاهُمْ ﴿فِي الْيَمِّ﴾ الْبَحْرِ فَغَرِقُوا ﴿وَهُوَ﴾ أَيْ فِرْعَوْنُ ﴿مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾﴾ آتٍ بِمَا يُلَامُ عَلَيْهِ مِنْ تَكْذِيبِ الرُّسُلِ وَدَعْوَى الرُّبُوبِيَّةِ ﴿وَفِي﴾ إِهْلَاكِ ﴿عَادٍ﴾ آيَةٌ ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾﴾ هِيَ الَّتِي لَا خَيْرَ فِيهَا لِأَنَّهَا لَا تَحْمِلُ الْمَطَرَ وَلَا تَلْقَحُ الشَّجَرَ وَهِيَ الدَّبُورُ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ﴾ نَفْسٍ أَوْ مَالٍ ﴿أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾﴾ كَالْبَالِي الْمُتَفَتِّتِ ﴿وَفِي﴾ إِهْلَاكِ ﴿ثَمُودَ﴾ آيَةٌ ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ بَعْدَ عَقْرِ النَّاقَةِ ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّى حِينٍ ﴿٤٣﴾﴾ أَيْ إِلَى انْقِضَاءِ آجَالِكُمْ كَمَا فِي آيَةِ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ﴿فَعَتَوْا﴾ تَكَبَّرُوا ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ أَيْ عَنِ امْتِثَالِهِ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ بَعْدَ مُضِيِّ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَيِ الصَّيْحَةُ الْمُهْلِكَةُ ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾﴾ أَيْ بِالنَّهَارِ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ أَيْ مَا قَدَرُوا عَلَى النُّهُوضِ حِينَ نُزُولِ الْعَذَابِ ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾﴾ عَلَى مَنْ أَهْلَكَهُمْ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ﴾ بِالْجَرِّ عَطْفٌ عَلَى ثَمُودَ أَيْ وَفِي إِهْلَاكِهِمْ بِمَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ آيَةٌ وَبِالنَّصْبِ أَيْ وَأَهْلَكْنَا قَوْمَ نُوحٍ ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ أَيْ قَبْلَ إِهْلَاكِ هَؤُلَاءِ الْمَذْكُورِينَ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ بِقُوَّةٍ ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾﴾ قَادِرُونَ يُقَالُ آدَ الرَّجُلُ يَئِيدُ قَوِيَ وَأَوْسَعَ الرَّجُلُ صَارَ ذَا سَعَةٍ وَقُوَّةٍ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ مَهَّدْنَاهَا ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾﴾ نَحْنُ ﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِقَوْلِهِ ﴿خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ صِنْفَيْنِ كَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى وَالسَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالسَّهْلِ وَالْجَبَلِ وَالصَّيْفِ وَالشِّتَاءِ وَالْحُلْوِ

وَالْحَامِضِ وَالنُّورِ وَالظُّلْمَةِ ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾﴾ بِحَذْفِ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الْأَصْلِ فَتَعْلَمُونَ أَنَّ خَالِقَ الْأَزْوَاجِ فَرْدٌ فَتَعْبُدُونَهُ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللهِ﴾ أَيْ إِلَى ثَوَابِهِ مِنْ عِقَابِهِ بِأَنْ تُطِيعُوهُ وَلَا تَعْصُوهُ ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾﴾ بَيِّنُ الْإِنْذَارِ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللهِ إِلٰهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾﴾ يُقَدَّرُ قَبْلَ فَفِرُّوا قُلْ لَهُمْ

TÜRKÇE ANLAMI

31. **(İbrahim) dedi ki: "Öyleyse işiniz** göreviniz **nedir, ey elçiler?"**

32. **Dediler ki: "Biz, suçlu** kâfir **bir kavme** Lut'un kavmine **gönderildik."**

33. **"Üzerlerine çamurdan** ateşte pişirilmiş **taş yağdırmak için."**

34. **"**İnkâr etmekle birlikte erkeklere yanaşmak sebebiyle **aşırı gidenler için Rabbinin katında işaretlenmiş** üzerine atılacağı kişinin adı yazılmış **olarak."**

35. **Böylece** kâfirleri helak etmek için **orada** Lut kavminin köylerinde **bulunan müminleri çıkardık.**

36. **Zaten orada Müslüman bir haneden başka kimse bulamadık.** Onlar da Lut ve iki kızı olup iman ve İslam'la vasıflanmışlardır. Yani, bunlar kalpleriyle tasdik eden ve azalarıyla itaat edenlerdir.

37. **Acı veren azaptan korkan** ve bu sebeple onlar gibi yapmayan**lar için orada** kâfirleri helak ettikten sonra **bir işaret** helak edildiklerine dair bir alamet **bıraktık.**

38. **Musa'**nın kıssasın**da da**[1] ibretler kıldık**. Hani onu apaçık bir delil ile** birlikte **Firavun'a göndermiştik.**

39. **Firavun desteğiyle** ordusuyla[2] **birlikte** imandan **yüz çevirmiş** ve Musa için**: "O, bir büyücüdür veya bir delidir" demişti.**

40. **Biz de onu ve ordularını alıp denize attık,** fırlattık. **Hâlbuki o** Firavun **namert idi.** Kınanmayı gerektiren ilahlık iddiası ve peygamberleri yalanlama gibi işleri yapmaktaydı.

41. **Ad kavmin**in helak edilmesin**de de** ibretler vardır**. Hani onlara** kendisinde hiçbir hayır olmayan; yağmur getirmeyen ve ağaçları aşılamayan **kısır** batı **rüzgârını göndermiştik.**

42. **Üzerinden geçtiği hiçbir şeyi** canı ve malı **canlı bırakmıyor, onu kül gibi** çürüyüp dağılmış **ediyordu.**

43. **Semûd kavmin**in helak edilmesin**de de** ibretler vardır**. Hani onlara** deveyi kesmelerinden sonra**: "Bir süreye** eceliniz gelinceye **kadar faydalanın" denmişti.** *"Yurdunuzda üç gün daha yaşayın!" (Hud: 65)* ayetinde olduğu gibi.

---

[1] وَفِي مُوسَى terkibi (bir önceki ayetteki) فِيهَا üzerine atıftır.

[2] Ordusu için rükün/destek denilmiştir. Zira ordu onun desteğiydi.

44. **Rablerinin emrin**e imtisal**den çıktılar** kibirlendiler. **Bu yüzden,** gündüz vakti **bakıp dururlarken** üç gün geçtikten sonra **onları yıldırım** helak eden çığlık **alıverdi.**

45. **Ne ayağa kalkabildiler** azap indiğinde ayakta durmaya güçleri yetmedi **ne de** kendilerini helak edenlere karşı **yardım gördüler.**

46. **Bundan,** adı geçen kavimleri helak etmeden **önce de Nuh kavmin**in yerden ve gökten su ile helak edilmelerin**de** de ibretler vardır.[1] **Çünkü onlar yoldan çıkmış bir toplum idiler.**

47. **Göğü gücümüz** kuvvetimiz**le bina ettik ve biz elbette kadiriz** güç sahibiyiz.[2]

48. **Yeri de yaydık** döşedik. Biz **ne güzel yayıcıyız!**

49. **Ve her şeyden çift çift;** erkek ve dişi, yer ve gök, güneş ve ay, ova ve dağ, yaz ve kış, tatlı ve ekşi, karanlık ve aydınlık gibi iki tür **yarattık ki, düşünüp öğüt**[3] **alasınız;** bu çiftleri yaratanın tek olduğunu bilip ona ibadet edesiniz.

50. Onlara de ki: **"O halde** itaat edip isyan etmemek suretiyle **Allah'**ın azabından sevabın**a koşun. Doğrusu ben, size onun açık bir uyarıcısıyım.**

51. **Allah ile beraber başka bir ilah edinmeyin. Doğrusu ben size onun açık bir uyarıcısıyım."**

KELİME ANLAMI

31. قَالَ **Dedi ki:** فَمَا خَطْبُكُمْ **Göreviniz nedir?** شَأْنُكُمْ Durumunuz nedir? أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ **Ey elçiler.**

32. قَالُوا **Dediler ki:** إِنَّا **Muhakkak ki biz** أُرْسِلْنَا **Gönderildik** *(Kime?)* إِلَى قَوْمٍ **Bir kavme** *(Öyle bir kavme ki,)* مُجْرِمِينَ **Suçlu** كَافِرِينَ Kâfir أَيْ قَوْمَ لُوطٍ Yani, Lût'un kavmine.

33. لِنُرْسِلَ **Salmak için** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onların üstüne** *(Ne salmak için?)* حِجَارَةً **Taş** *(Neden?)* مِنْ طِينٍ **Çamurdan** *(Öyle çamur ki,)* مَطْبُوخٍ بِالنَّارِ Ateşle kızartılmış *(Öyle taşlar ki,)*

34. مُسَوَّمَةً **Damgalanmış** عَلَّمَةً عَلَيْهَا Üstüne işaretlenmiş *(Ne?)* اسْمُ مَنْ O kişinin ismi ki يُرْمَى بِهَا Ona atılacak *(Nerede?)* عِنْدَ رَبِّكَ **Rabbinin katında** *(Bu kelime nedir?)* ظَرْفٌ لَهَا Müsevvemeten kelimesinin zarfıdır *(Kim için damgalanmış?)* لِلْمُسْرِفِينَ **Aşırı gidenler için** *(Ne ile?)* بِإِتْيَانِهِمُ الذُّكُورَ Erkeklere yanaşmakla مَعَ كُفْرِهِمْ Küfretmeleriyle birlikte.

---

[1] وَقَوْمِ نُوحٍ terkibinin cer ile olan kıraati ثَمُودَ kelimesi üzerine atıftır. Nasb ile olan kıraati-nin takdiri ise وَأَهْلَكْنَا قَوْمَ نُوحٍ şeklindedir.

[2] Güçlü oldu anlamında آدَ الرَّجُلُ يَئِيدُ denilir. Ve yine genişlik ve güç sahibi olmak anlamında أَوْسَعَ الرَّجُلُ denilir.

[3] تَذَكَّرُونَ fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden birisi hazfedilmiştir.

35. فَأَخْرَجْنَا **Ve çıkardık** *(Kimi?)* مَنْ **O kimseleri ki** كَانَ **Oldu** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** أَيْ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ Yani, Lût kavminin köylerinde *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ **Müminlerden** *(Niçin çıkardık?)* لِإِهْلَاكِ الْكَافِرِينَ Kâfirleri helak etmek için.

36. فَمَا وَجَدْنَا **Bulamadık** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Ne bulamadık?)* غَيْرَ بَيْتٍ **Bir ev dışında** *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُسْلِمِينَ **Müslümanlardan** وَهُمْ لُوطٌ وَابْنَتَاهُ Onlar; Lût ve iki kızıdır وُصِفُوا مُصَدِّقُونَ بِقُلُوبِهِمْ أَيْ هُمْ Yani, onlar *(Kimlerdir?)* بِالْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ İman ve İslam'la vasıflandılar Kalpleriyle tasdik edenlerdir عَامِلُونَ بِجَوَارِحِهِمُ الطَّاعَاتِ Azalarıyla da itaat edenlerdir.

37. وَتَرَكْنَا **Bıraktık** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Ne zaman?)* بَعْدَ إِهْلَاكِ الْكَافِرِينَ Kâfirleri helak ettikten sonra *(Ne bıraktık?)* آيَةً **Ayet** عَلَامَةً عَلَى إِهْلَاكِهِمْ Onların helak olduğuna dair bir işaret *(Kim için?)* لِلَّذِينَ **O kimseler için ki** يَخَافُونَ **Korkuyor** *(Neden?)* الْعَذَابَ **Azaptan** *(Öyle azap ki,)* الْأَلِيمَ **Elem verici** فَلَا يَفْعَلُونَ مِثْلَ فِعْلِهِمْ Ve bu sebeple onların yaptıkları gibi yapmıyorlar.

38. وَفِي مُوسَى **Musa'da da** *(Bu kelime nedir?)* مَعْطُوفٌ عَلَى فِيهَا Fiha üzerine matuftur اَلْمَعْنَى Mana şöyledir: وَجَعَلْنَا فِي قِصَّةِ مُوسَى 'Biz Musa'nın kıssasında da kıldık' *(Ne kıldık?)* آيَةً Ayet إِذْ **Hani** أَرْسَلْنَاهُ **Onu gönderdik** *(Kime?)* إِلَى فِرْعَوْنَ **Firavun'a** *(Ne olduğu halde?)* مُتَلَبِّسًا Sarılıcı olduğu halde *(Neye?)* بِسُلْطَانٍ **Delile** *(Öyle delil ki,)* مُبِينٍ **Apaçık** بِحُجَّةٍ وَاضِحَةٍ Açık hüccet.

39. فَتَوَلَّى **Yüz çevirdi** أَعْرَضَ عَنِ الْإِيمَانِ İmandan yüz çevirdi *(Ne ile?)* بِرُكْنِهِ **Erkânıyla birlikte** مَعَ جُنُودِهِ Ordusuyla birlikte *(Niçin?)* لِأَنَّهُمْ Çünkü ordusu لَهُ Firavun için *(Ne gibidir?)* كَالرُّكْنِ Rükün gibidir وَقَالَ **Ve dedi** *(Kim için?)* لِمُوسَى Musa için *(Ne dedi?)* هُوَ O *(Nedir?)* سَاحِرٌ **Sihirbazdır** أَوْ مَجْنُونٌ **Veya delidir.**

40. فَأَخَذْنَاهُ **Ve onu yakaladık** وَجُنُودَهُ **Onun ordusunu da** فَنَبَذْنَاهُمْ **Ve onları attık** طَرَحْنَاهُمْ Fırlattık *(Nereye?)* فِي الْيَمِّ **Deryaya** اَلْبَحْرِ Denize فَغَرِقُوا Ve boğuldular *(O ne olduğu halde?)* وَهُوَ **O** أَيْ فِرْعَوْنُ Yani, Firavun *(Nedir?)* مُلِيمٌ **Namert idi** آتٍ Yapıyordu *(Neyi?)* بِمَا يُلَامُ عَلَيْهِ Yapılması üzerine kınanılan مِنْ تَكْذِيبِ الرُّسُلِ Peygamberleri yalanlama وَدَعْوَى الرُّبُوبِيَّةِ İlahlık iddiasını.

41. وَفِي إِهْلَاكِ عَادٍ **Âd kavmin**in helak edilmesin**de de vardır** *(Ne vardır?)* آيَةٌ Ayet إِذْ **Hani** أَرْسَلْنَا **Göndermiştik** *(Kime?)* عَلَيْهِمُ **Onlara** *(Neyi göndermiştik?)* الرِّيحَ **Rüzgârı** *(Öyle rüzgâr ki,)* الْعَقِيمَ **Kasıp kavuran** هِيَ O *(Nedir?)* الَّتِي Öyle bir rüzgârdır ki لَا خَيْرَ فِيهَا Onda hayır yoktur *(Niçin?)* لِأَنَّهَا لَا تَحْمِلُ الْمَطَرَ Çünkü o yağmur taşımaz وَلَا تَلْقَحُ الشَّجَرَ Ağaçları da aşılamaz وَهِيَ الدَّبُورُ O batı rüzgârıdır.

42. مَا تَذَرُ **Bırakmıyordu** *(Neyi?)* مِنْ شَيْءٍ **Hiçbir şeyi** نَفْسٍ أَوْ مَالٍ Canı veya malı *(Öyle şey ki,)* أَتَتْ **Geçti** *(Nereden?)* عَلَيْهِ **Üzerinden** إِلَّا **Ancak** جَعَلَتْهُ **Onu yapıyordu** *(Ne gibi?)* كَالرَّمِيمِ **Un ufak gibi** كَالْبَالِي الْمُتَفَتِّتِ Çürüyüp ufalanan şey gibi.

43. وَفِي إِهْلَاكِ ثَمُودَ **Semud kavmin**in helak edilmesin**de de vardır** *(Ne vardır?)* آيَةٌ Ayet إِذْ **Hani** قِيلَ **Denilmişti** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne zaman?)* بَعْدَ عَقْرِ النَّاقَةِ Deve boğazlandıktan sonra *(Ne denilmişti?)* تَمَتَّعُوا **Faydalanın** *(Ne zamana kadar?)* حَتَّى حِينٍ **Bir zamana kadar** أَيْ إِلَى انْقِضَاءِ آجَالِكُمْ Yani, ecelleriniz bitinceye kadar *(Ne gibi?)* كَمَا فِي آيَةِ Tıpkı şu ayette olduğu gibi تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ Yurdunuzda faydalanın *(Ne kadar?)* ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ Üç gün.

44. فَعَتَوْا **Azgınlık ettiler** تَكَبَّرُوا Büyüklendiler *(Neden?)* عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ **Rablerinin emrinden** الصَّاعِقَةُ **Böylece onları yakaladı** *(Ne?)* فَأَخَذَتْهُمُ أَيْ عَنِ امْتِثَالِهِ Yani, ona sarılmaktan **Yıldırım** *(Ne zaman?)* بَعْدَ مُضِيِّ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ Üç gün geçtikten sonra أَيِ الصَّيْحَةُ الْمُهْلِكَةُ Yani, mahveden çığlık (yakaladı) وَهُمْ **Halbuki onlar** *(Nedirler?)* يَنْظُرُونَ **Bakıyorlar** أَيْ بِالنَّهَارِ Yani, gündüz vaktinde.

45. فَمَا اسْتَطَاعُوا **Güç yetiremediler** *(Neye?)* مِنْ قِيَامٍ **Ayağa kalmaya** أَيْ مَا قَدَرُوا عَلَى النُّهُوضِ Yani, kalkmaya takat getiremediler *(Ne zaman?)* حِينَ نُزُولِ الْعَذَابِ Azap indiği vakit وَمَا كَانُوا **Ve olmadılar** *(Ne?)* مُنْتَصِرِينَ **Yardım edilenler** *(Kime karşı?)* عَلَى مَنْ أَهْلَكَهُمْ Onları helak edene karşı.

46. وَقَوْمَ نُوحٍ **Nuh'u kavmi de** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْجَرِّ Cerle *(Nedir?)* عَطْفٌ عَلَى ثَمُودَ Semud üzerine atıftır أَيْ وَفِي إِهْلَاكِهِمْ Yani, o kavmin helak edilmesinde vardır *(Ne ile?)* بِمَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ Yerde ve gökte olan (su) ile *(Ne vardır?)* آيَةٌ Ayet *(Daha ne ile okunmuştur?)* وَبِالنَّصْبِ Nasb ile أَيْ وَأَهْلَكْنَا قَوْمَ نُوحٍ Yani, Nuh'un kavmini de helak ettik *(Ne zaman?)* مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** أَيْ قَبْلَ إِهْلَاكِ هَؤُلَاءِ الْمَذْكُورِينَ Yani, bu anlatılanları helak etmeden önce إِنَّهُمْ كَانُوا **Muhakkak ki onlar Oldular** *(Ne oldular?)* قَوْمًا **Bir kavim** *(Öyle kavim ki,)* فَاسِقِينَ **Fasıklar.**

47. وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا **Onu bina ettik** *(Ne ile?)* بِأَيْدٍ **Güçle** بِقُوَّةٍ Kuvvetle وَإِنَّا **Ve muhakkak ki biz** لَمُوسِعُونَ **Güç sahibiyiz** قَادِرُونَ Kadiriz يُقَالُ Şöyle denir آدَ الرَّجُلُ يَئِيدُ Aderraculu yeidü قَوِيَ Kuvvetlendi demektir *(Daha ne denir?)* وَأَوْسَعَ الرَّجُلُ Evsaa-r Raculü صَارَ ذَا سِعَةٍ وَقُوَّةٍ Genişlik ve güç sahibi oldu.

48. وَالْأَرْضَ **Yeri de** فَرَشْنَاهَا **Onu yaydık** مَهَدْنَاهَا Onu döşedik فَنِعْمَ **Ne güzel** الْمَاهِدُونَ **Yayıcılarız** نَحْنُ Biz.

49. وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ **Her şeyden** *(Bu kelime nedir?)* مُتَعَلِّق بِقَوْلِهِ Şu sözüne müteallıktır; خَلَقْنَا **Yarattık** *(Ne yarattık?)* زَوْجَيْنِ **İki çift** صِنفَيْنِ İki sınıf *(Ne gibi?)* كَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَى Erkekle dişi وَالسَّمَاءِ وَالْأَرْضِ Gökle yer وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ Güneşle ay وَالسَّهْلِ وَالْجَبَلِ Ovayla dağ وَالصَّيْفِ وَالشِّتَاءِ Yazla kış وَالْحُلْوِ وَالْحَامِضِ Tatlıyla ekşi وَالنُّورِ وَالظُّلْمَةِ Ve karanlıkla aydınlık gibi لَعَلَّكُمْ **Umulur ki siz** تَذَكَّرُونَ **Düşünürsünüz** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِحَذْفِ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الْأَصْلِ Aslı bulunan iki tanın birinin hazfedilmesiyle فَرْدٌ Muhakkak çiftleri yaratan *(Nedir?)* أَنَّ خَالِقَ الْأَزْوَاجِ Ve bilirsiniz *(Neyi?)* فَتَعْلَمُونَ Tektir فَتَعْبُدُونَهُ Ve böylece ona ibadet edersiniz.

50. فَفِرُّوا **Kaçın** *(Kime?)* إِلَى اللهِ **Allah'a** أَيْ إِلَى ثَوَابِهِ مِنْ عِقَابِهِ Yani, onun azabından sevabına *(Nasıl?)* بِأَنْ تُطِيعُوهُ وَلَا تَعْصُوهُ Ona itaat edip Karşı gelmeyerek إِنِّي **Muhakkak ki ben** لَكُمْ **Sizin için** مِنْهُ **Ondan** *(Neyim?)* نَذِيرٌ **Uyarıcıyım** *(Öyle uyarıcı ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** بَيِّنُ الْإِنْذَارِ Uyarıcılığı açık.

51. وَلَا تَجْعَلُوا **Ve uydurmayın** *(Kimle beraber?)* مَعَ اللهِ **Allah ile beraber** *(Ne uydurmayın?)* إِلَهًا **İlah** *(Öyle ilah ki,)* اٰخَرَ **Başka** إِنِّي **Muhakkak ki ben** لَكُمْ **Sizin için** مِنْهُ **Ondan** *(Neyim?)* نَذِيرٌ **Uyarıcıyım** *(Öyle uyarıcı ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** يُقَدَّرُ قَبْلَ فَفِرُّوا 'Fefirru' emrinden önce takdir edilir *(Ne?)* قُلْ لَهُمْ 'Onlara söyle' cümlesi.

﴿كَذٰلِكَ مَآ أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا﴾ هُوَ ﴿سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾﴾ أَيْ مِثْلُ تَكْذِيبِهِمْ لَكَ بِقَوْلِهِمْ إِنَّكَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ تَكْذِيبُ الْأُمَمِ قَبْلَهُمْ رُسُلَهُمْ بِقَوْلِهِمْ ذٰلِكَ ﴿أَتَوَاصَوْا﴾ كُلُّهُمْ ﴿بِهِ﴾ اسْتِفْهَامُ بِمَعْنَى النَّفْيِ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾﴾ جَمَعَهُمْ عَلَى هٰذَا الْقَوْلِ طُغْيَانُهُمْ ﴿فَتَوَلَّ﴾ أَعْرِضْ ﴿عَنْهُمْ فَمَآ أَنْتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾﴾ لِأَنَّكَ بَلَّغْتَهُمُ الرِّسَالَةَ ﴿وَذَكِّرْ﴾ عِظْ ﴿بِالْقُرْآنِ ﴿فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾﴾ مَنْ عَلِمَ اللهُ تَعَالَى أَنَّهُ يُؤْمِنُ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾﴾ وَلَا يُنَافِي ذٰلِكَ عَدَمُ عِبَادَةِ الْكَافِرِينَ لِأَنَّ الْغَايَةَ لَا يَلْزَمُ وُجُودُهَا كَمَا فِي قَوْلِكَ بَرِيتُ هٰذَا الْقَلَمَ لِأَكْتُبَ بِهِ فَإِنَّكَ قَدْ لَا تَكْتُبُ بِهِ ﴿مَآ أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ لِي وَلِأَنْفُسِهِمْ وَغَيْرِهِمْ ﴿وَمَآ أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾﴾ وَلَا أَنْفُسَهُمْ وَلَا غَيْرَهُمْ ﴿إِنَّ اللهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾﴾ الشَّدِيدُ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ أَنْفُسَهُمْ بِالْكُفْرِ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ وَغَيْرِهِمْ ﴿ذَنُوبًا﴾ نَصِيبًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿مِثْلَ ذَنُوبِ﴾ نَصِيبِ ﴿أَصْحَابِهِمْ﴾ الْهَالِكِينَ قَبْلَهُمْ ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾﴾ بِالْعَذَابِ إِنْ أَخَّرْتُهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿فَوَيْلٌ﴾ شِدَّةُ عَذَابٍ ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ﴾ فِي ﴿يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾﴾ أَيْ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ.

TÜRKÇE ANLAMI

52. **İşte böylece, onlardan öncekilere herhangi bir peygamber geldiğinde: O, bir büyücüdür veya delidir, dediler.** Bunlar seni "Sen büyücü veya delisin" diyerek yalanladıkları gibi bunlardan önceki ümmetler de peygamberlerini aynı sözlerle yalanlamışlardı.

53. **Bunu birbirlerine vasiyet mi ettiler? Doğrusu onlar azgın bir toplumdur.** Bu söz üzere onları azgınlıkları toplamıştır.

54. **Artık onlara aldırma.** Onlardan yüz çevir. **Sen kınanacak değilsin.** Çünkü sen onlara tebliğini yaptın.

55. **Sen öğüt ver.** Kuran'la vaaz et. **Çünkü öğüt müminlere** Allah'ın iman edeceğini bildiği kimseye **fayda verir.**

56. **Ben cinleri ve insanları, sadece bana kulluk etsinler diye yarattım.**[1]

57. **Ben** ne kendim ne onlar ne de başkaları için **onlardan rızık istemiyorum. Beni,** kendilerini ve başkalarını **doyurmalarını da istemiyorum.**

58. **Şüphesiz rızık veren, güç ve kuvvet sahibi olan sadece Allah'tır.**

[1] Kâfirlerin ibadet etmemesi buna zıt düşmez. Zira maksadın bulunması şart değildir. Örneğin: "Şu kalemi yazmak için açtım" der; fakat onunla yazmayabilirsin.

59. **Şüphesiz** inkâr etmek suretiyle kendilerine **zulmeden** Mekke ehli ve diğer**lerin**in **de,** kendilerinden önce helak olan **arkadaşlarının günahı** payı **gibi günahları** azaptan bir payları **vardır! O halde** eğer onları kıyamet gününe kadar ertelersem **benden** azabı **acele istemesinler!**

60. **Kendilerine vaat edilen o** kıyamet **gününde inkâr edenlere yazıklar** şiddetli azap **olsun!**

KELİME ANLAMI

52. كَذٰلِكَ **İşte böylece** مَا اَتَى **Gelmedi** *(Kime?)* الَّذِينَ **O kimselere ki** مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan öncedir** *(Kim gelmedi?)* مِنْ رَسُولٍ **Bir peygamber** اِلَّا **Ancak** قَالُوا **Dediler ki:** أَيْ مِثْلُ تَكْذِيبِهِمْ لَكَ Yani, seni yalanlamaları gibidir *(Ne ile yalanlamaları gibi?)* بِقَوْلِهِمْ Şu sözleriyle إِنَّكَ سَاحِرٌ Sen sihirbazsın أَوْ مَجْنُونٌ Veya delisin *(Ne seni yalanlamaları gibidir?)* تَكْذِيبُ الْأُمَمِ Ümmetlerin yalanlamaları *(Öyle ümmetler ki,)* قَبْلَهُمْ Onlardan önce olan *(Kimi?)* رُسُلَهُمْ Peygamberlerini *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِمْ ذٰلِكَ Bu sözleriyle.

53. اَتَوَاصَوْا **Vasiyetleştiler mi?** كُلُّهُمْ Onların hepsi *(Neyi?)* بِهِ **Onu** *(Bu cümle nedir?)* اسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ Nefi manasında sorudur بَلْ **Bilakis** هُمْ **Onlar** *(Nedir?)* قَوْمٌ **Bir kavimdir** *(Öyle kavim ki,)* طَاغُونَ **Azgın** جَمَعَهُمْ عَلَى هٰذَا الْقَوْلِ Onları bu söze topladı *(Ne?)* طُغْيَانُهُمْ Azgınlıkları.

54. فَتَوَلَّ **Artık yüz çevir** أَعْرِضْ Yüz çevir *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** فَمَا اَنْتَ **Sen değilsin** *(Ne değilsin?)* بِمَلُومٍ **Kınanacak** *(Niçin?)* لِأَنَّكَ بَلَّغْتَهُمْ Çünkü sen onlara ulaştırdın *(Neyi?)* الرِّسَالَةَ Risalet'i.

55. وَذَكِّرْ **Öğüt ver** عِظْ بِالْقُرْآنِ Kuran'la vaaz et فَإِنَّ الذِّكْرَى **Zira öğüt** *(Nedir?)* تَنْفَعُ **Fayda verir** *(Kime?)* الْمُؤْمِنِينَ **Müminlere** مَنْ O kişiye ki عَلِمَ اللهُ تَعَالَى Yüce olan Allah biliyor *(Neyi?)* أَنَّهُ يُؤْمِنُ O iman edecek.

56. وَمَا خَلَقْتُ **Ben yaratmadım** *(Kimi?)* الْجِنَّ **İnsanları** *(Daha?)* وَالْاِنْسَ **Ve cinleri** اِلَّا **Ancak** *(Niye yarattım?)* لِيَعْبُدُونِ **Bana ibadet etsinler diye** وَلَا يُنَافِي ذٰلِكَ Bu ayete zıt değildir *(Ne?)* عَدَمُ عِبَادَةِ الْكَافِرِينَ Kafirlerin ibadet etmemesi *(Niçin zıt değildir?)* لِأَنَّ الْغَايَةَ لَا يَلْزَمُ وُجُودُهَا Çünkü hedefin meydana gelmesi gerekli değildir *(Ne gibi?)* كَمَا فِي قَوْلِكَ Şu sözünde olduğu gibi بَرِيتُ هَذَا الْقَلَمَ Şu kalemi açtım *(Niçin?)* لِأَكْتُبَ بِهِ Onunla yazmak için فَإِنَّكَ قَدْ لَا تَكْتُبُ بِهِ Ama sen kalemle yazmayabilirsin.

57. مَا أُرِيدُ **İstemiyorum** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Ne istemiyorum?)* مِنْ رِزْقٍ **Hiçbir rızk** *(Kim için?)* لِي Benim için *(Daha?)* وَلِأَنْفُسِهِمْ وَغَيْرِهِمْ Kendileri ve başkaları için وَمَا أُرِيدُ **Ve istemiyorum** *(Ne istemiyorum?)* أَنْ يُطْعِمُونِ **Beni yedirmelerini** *(Daha kimi?)* وَلَا أَنْفُسَهُمْ وَلَا غَيْرَهُمْ Kendilerini ve başkalarını da.

58. إِنَّ اللهَ **Muhakkak Allah** هُوَ **O** *(Kimdir?)* الرَّزَّاقُ **Rızık verendir** ذُو الْقُوَّةِ **Kuvvet sahibidir** الْمَتِينُ **Metindir** اَلشَّدِيدُ Çetindir.

59. فَإِنَّ **Muhakkak ki** لِلَّذِينَ **O kimseler için vardır ki** ظَلَمُوا **Zulmettiler** *(Kime?)* أَنْفُسَهُمْ Kendilerine *(Ne ile?)* بِالْكُفْرِ Küfürle *(Kimden olan kimseler?)* مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ Mekke halkından وَغَيْرِهِمْ Ve diğerlerinden (kendine zulmedenlere vardır) *(Ne vardır?)* ذَنُوبًا **Suçlar** نَصِيبًا مِنَ الْعَذَابِ Azaptan pay *(Ne gibi?)* مِثْلَ ذَنُوبِ نَصِيبِ اَصْحَابِهِمْ **Arkadaşlarının suçu** payı **gibi** *(Öyle arkadaşları ki,)* الْهَالِكِينَ قَبْلَهُمْ Onlardan önce helak olan فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ **Acele etmesinler** *(Neye?)* بِالْعَذَابِ Azaba إِنْ أَخَّرْتَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ Şayet onları kıyamet gününe kadar ertelersem.

60. فَوَيْلٌ **Yazıklar olsun** شِدَّةُ عَذَابٍ Şiddetli azap olsun *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** كَفَرُوا **Kâfir oldular** *(Ne zaman?)* مِنْ فِي يَوْمِهِمُ **O günlerinde** الَّذِي **Öyle gün ki,** يُوعَدُونَ **Onlara vaat ediliyor** أَيْ يَوْمِ الْقِيَمَةِ Yani, kıyamet gününden.



سُورَةُ الطُّورِ

﴿مَكِّيَّةٌ تِسْعٌ وَأَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالطُّورِ ﴿١﴾﴾ أَيِ الْجَبَلِ الَّذِي كَلَّمَ اللهُ عَلَيْهِ مُوسَى ﴿وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾﴾ ﴿فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾﴾ أَيِ التَّوْرَاةِ أَوِ الْقُرْآنِ ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾﴾ هُوَ فِي السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ أَوِ السَّادِسَةِ أَوِ السَّابِعَةِ بِحِيَالِ الْكَعْبَةِ يَزُورُهُ كُلَّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ بِالطَّوَافِ وَالصَّلَاةِ لَا يَعُودُونَ إِلَيْهِ أَبَدًا ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾﴾ أَيِ السَّمَاءِ ﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾﴾ أَيِ الْمَمْلُوءِ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾﴾ لَنَازِلٌ بِمُسْتَحِقِّهِ ﴿مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾﴾ عَنْهُ ﴿يَوْمَ﴾ مَعْمُولُ لَوَاقِعٌ ﴿تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾﴾ تَتَحَرَّكُ وَتَدُورُ ﴿وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾﴾ تَصِيرُ هَبَاءً مَنْثُورًا وَذٰلِكَ فِي يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿فَوَيْلٌ﴾ شِدَّةُ عَذَابٍ ﴿يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾﴾ لِلرُّسُلِ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ﴾ بَاطِلٍ ﴿يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾﴾ أَيْ يَتَشَاغَلُونَ بِكُفْرِهِمْ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾﴾ يُدْفَعُونَ بِعُنْفٍ بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ تَمُورُ وَيُقَالُ لَهُمْ تَبْكِيتًا ﴿هٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

52- Tur Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Musa (aleyhisselam)'ın üzerinde Allah ile konuştuğu **Tûr'a,** dağa,
2. **Satır satır yazılmış Kitab'a,**
3. **Yayılmış ince deri** Tevrat veya Kuran **üzerine,**
4. **Beyt-i Ma'mûr'a,** Bu üçüncü, altıncı ya da yedinci semada Kâbe'nin hizasındadır. Her gün yetmiş bin melek tavaf etmek ve namaz kılmak suretiyle onu ziyaret eder. Bu meleklere bir daha sıra gelmez.
5. **Yükseltilmiş tavana** göğe,
6. **Kaynatılmış** doldurulmuş **denize andolsun ki,**
7. **Rabbinin azabı mutlaka vuku bulacaktır.** Hak edenin başına inecektir.
8. **Ona engel olacak hiçbir şey yoktur.**
9. **O gün,**[1] **gök çalkalandıkça çalkalanır.** Hareket eder ve döner.
10. **Dağlar yürüdükçe yürür.** Toz toprak olur. Bu kıyamet günü olacaktır.
11. **O gün** peygamberleri **yalanlayanlara yazıklar** şiddetli azap **olsun!**
12. **Ki, onlar daldıkları** bâtıl **içinde oyalanıp durur,** inkârlarıyla meşgul olur**lar.**
13. **O gün**[2] **cehennem ateşine itilip kakılır,** sert bir şekilde oraya atılır**lar.**
14. Ve onlara azar olarak şöyle denir**: İşte yalanlayıp durduğunuz ateş budur!**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الطُّورِ -﴿٥٢﴾

52- Tûr Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir وَأَرْبَعُونَ آيَةً تِسْعٌ Kırk dokuz ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **وَالطُّورِ Tura yemin olsun** أَيِ الْجَبَلِ Yani, dağa اَلَّذِي O dağ ki كَلَّمَ Konuştu *(Kim?)* اَللهُ Allah *(Ne üzerinde?)* عَلَيْهِ Onun üzerinde *(Kiminle?)* مُوسٰى Musa ile ***(Daha neye yemin olsun?)***
2. **وَكِتَابٍ Ve kitaba yemin olsun** *(Öyle kitap ki,)* **مَسْطُورٍ Yazılı olan** ***(Nerede yazılı olan?)***
3. **فِي رَقٍّ İnce bir deride** *(Öyle deri ki,)* **مَنْشُورٍ Yayılmış olan** أَيِ التَّوْرَاةِ Yani, Tevrat'a أَوِ الْقُرْآنِ Ya da Kuran'a ***(Daha neye yemin olsun?)***

---

[1] يَوْمَ zarfı وَاقِعٌ kelimesinin mefulüdür.

[2] يَوْمَ تَمُورُ terkibi يَوْمَ يُدَعُّونَ terkibinden bedeldir.

4. وَالْبَيْتِ **Eve** *(Öyle ev ki,)* اَلْمَعْمُورِ **Mamur olan** هُوَ Bu ev *(Nerededir?)* فِي السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ Üçüncü kat semadadır أَوِ السَّادِسَةِ Veya altıncı kat semadadır أَوِ السَّابِعَةِ Veya yedinci kat semadadır *(Nerede?)* بِحِيَالِ الْكَعْبَةِ Kâbe'nin hizasında يَزُورُهُ Onu ziyaret ediyor *(Ne zaman?)* كُلَّ يَوْمٍ Her gün *(Kim ziyaret ediyor?)* سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ Yetmiş bin melek *(Ne ile ziyaret ediyor?)* بِالطَّوَافِ Tavaf ve namazla *(Öyle ki,)* لَا يَعُودُونَ Dönmüyorlar *(Nereye?)* إِلَيْهِ Oraya أَبَدًا Asla *(Daha neye yemin olsun?)*

5. وَالسَّقْفِ **Tavana** *(Öyle tavan ki,)* اَلْمَرْفُوعِ **Yükseltilmiş** أَيِ السَّمَاءِ Yani, göğe *(Daha neye yemin olsun?)*

6. وَالْبَحْرِ **Denize** *(Öyle deniz ki,)* اَلْمَسْجُورِ **Doldurulmuş** أَيِ الْمَمْلُوءِ Yani, dolu olan.

7. إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ **Muhakkak ki rabbinin azabı** *(Nedir?)* لَوَاقِعٌ **Gerçekten meydana gelecektir** لَنَازِلٌ Kesinlikle inecektir *(Kime?)* بِمُسْتَحِقِّهِ Onu hak edene.

8. مَا لَهُ **O kişi için yoktur** *(Ne yoktur?)* مِنْ دَافِعٍ **Hiçbir engelleyici** *(Neden engelleyici?)* عَنْهُ Azaptan *(Ne zaman meydana gelecektir?)*

9. يَوْمَ **O gün ki** *(Bu kelime nedir?)* مَعْمُولُ لَوَاقِعٌ 'Levâkiun' kelimesinin mamulüdür تَمُورُ **Çalkanır** *(Ne?)* اَلسَّمَاءُ **Gök** *(Nasıl?)* مَوْرًا **Çalkanmakla** تَتَحَرَّكُ Sallanır وَتَدُورُ Ve döner.

10. وَتَسِيرُ **Ve yürür** *(Ne?)* اَلْجِبَالُ **Dağlar** *(Nasıl?)* سَيْرًا **Yürümekle** تَصِيرُ Olur *(Ne olur?)* هَبَاءً مَنْثُورًا Yayılmış toz yığını وَذٰلِكَ Bu *(Ne zamandır?)* فِي يَوْمِ الْقِيٰمَةِ Kıyamet günündedir.

11. فَوَيْلٌ **Veyl vardır** شِدَّةُ عَذَابٍ Çetin bir azap vardır *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kime?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanlara** *(Kimi yalanlayanlara?)* لِلرُّسُلِ Peygamberleri.

12. اَلَّذِينَ **Öyle kimselerdir ki** هُمْ **Onlar** *(Ne içinde?)* فِي خَوْضٍ **Boş bir şey içinde** بَاطِلٍ Batıl içinde يَلْعَبُونَ **Oynayıp durmaktadırlar** أَيْ يَتَشَاغَلُونَ Yani, vakitlerini geçirmektedirler *(Ne ile?)* بِكُفْرِهِمْ Küfürleriyle *(O günden bedel?)*

13. يَوْمَ **O gün ki** يُدَعُّونَ **İtilip atılırlar** *(Nereye?)* إِلٰى نَارِ جَهَنَّمَ **Cehennem ateşine** *(Nasıl?)* دَعًّا **İtilip atılmakla** يُدْفَعُونَ Atılırlar *(Nasıl?)* بِعُنْفٍ Kabalıkla *(Bu cümle nedir?)* بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ تَمُورُ 'Yevme temûru' cümlesinden bedeldir.

14. وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Nasıl?)* تَبْكِيتًا Azarlayarak *(Ne denir?)* هٰذِهِ **İşte bu** *(Nedir?)* اَلنَّارُ **Cehennemdir** اَلَّتِي **O cehennem ki** كُنْتُمْ **Siz devamlı oldunuz** *(Neyi?)* بِهَا **O cehennemi** *(Ne oldunuz?)* تُكَذِّبُونَ **Yalanlar oldunuz.**

﴿اَفَسِحْرٌ هٰذَا﴾ الْعَذَابُ الَّذِي تَرَوْنَ كَمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ فِي الْوَحْيِ هٰذَا سِحْرٌ ﴿اَمْ اَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾﴾ ﴿اِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا﴾ عَلَيْهَا ﴿اَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ صَبْرُكُمْ وَجَزَعُكُمْ ﴿سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ﴾ لِأَنَّ صَبْرَكُمْ لَا يَنْفَعُكُمْ ﴿اِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾﴾ أَيْ جَزَائَهُ ﴿اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾﴾ ﴿فَاكِهِينَ﴾ مُتَلَذِّذِينَ ﴿بِمَا﴾ مَصْدَرِيَّةٌ ﴿اٰتٰيهُمْ﴾ أَعْطَاهُمْ ﴿رَبُّهُمْ وَوَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾﴾ عَطْفًا عَلٰى آتَاهُمْ أَيْ بِإِتْيَانِهِمْ وَوِقَايَتِهِمْ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا﴾ حَالٌ أَيْ مُهَنِئِينَ ﴿بِمَا﴾ اَلْبَاءُ سَبَبِيَّةٌ ﴿كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ﴾ حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ الْمُسْتَكِنِّ فِي قَوْلِهِ تَعَالٰى فِي جَنَّاتٍ ﴿عَلٰى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ﴾ بَعْضُهَا إِلٰى جَنْبِ بَعْضٍ ﴿وَزَوَّجْنَاهُمْ﴾ عَطْفٌ عَلٰى فِى جَنَّاتٍ أَيْ قَرَنَّاهُمْ ﴿بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾﴾ عِظَامِ الْأَعْيُنِ حِسَانِهِنَّ ﴿وَالَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ مُبْتَدَأٌ ﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ﴾ مَعْطُوفٌ عَلٰى آمَنُوا [وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّاتُهُمْ] اَلصِّغَارُ وَالْكِبَارُ [ذُرِّيَّتُهُمْ] ﴿بِاِيمَانٍ﴾ مِنَ الْكِبَارِ وَمِنَ الْآبَاءِ فِى الصِّغَارِ وَالْخَبَرُ ﴿اَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ اَلْمَذْكُورِينَ فِي الْجَنَّةِ فَيَكُونُونَ فِي دَرَجَتِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَعْمَلُوا بِعَمَلِهِمْ تَكْرِمَةً لِلْآبَاءِ بِاجْتِمَاعِ الْأَوْلَادِ إِلَيْهِمْ [ذُرِّيَّتَهُمْ] ﴿وَمَآ اَلَتْنٰهُمْ﴾ بِفَتْحِ اللَّامِ وَكَسْرِهَا نَقَصْنَاهُمْ ﴿مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ﴾ زَائِدَةٌ ﴿شَيْءٍ﴾ يُزَادُ فِي عَمَلِ الْأَوْلَادِ ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ﴾ مِنْ عَمَلِ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ ﴿رَهِينٌ ﴿٢١﴾﴾ مَرْهُونٌ يُؤَاخَذُ بِالشَّرِّ وَيُجَازٰى بِالْخَيْرِ ﴿وَاَمْدَدْنٰهُمْ﴾ زِدْنَاهُمْ فِي وَقْتٍ بَعْدَ وَقْتٍ ﴿بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾﴾ وَإِنْ لَمْ يُصَرِّحُوا بِطَلَبِهِ ﴿يَتَنَازَعُونَ﴾ يَتَعَاطَوْنَ بَيْنَهُمْ ﴿فِيهَا﴾ أَيِ الْجَنَّةِ ﴿كَاْسًا﴾ خَمْرًا ﴿لَا لَغْوٌ فِيهَا﴾ أَيْ بِسَبَبِ شُرْبِهَا يَقَعُ بَيْنَهُمْ ﴿وَلَا تَاْثِيمٌ ﴿٢٣﴾﴾ بِهِ يَلْحَقُهُمْ بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ﴾ لِلْخِدْمَةِ ﴿غِلْمَانٌ﴾ أَرِقَّاءُ ﴿لَهُمْ كَاَنَّهُمْ﴾ حُسْنًا وَلَطَافَةً ﴿لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾﴾ مَصُونٌ فِي الصَّدَفِ لِأَنَّهُ فِيهَا أَحْسَنُ مِنْهُ فِي غَيْرِهَا ﴿وَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٢٥﴾﴾ يَسْأَلُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا عَمَّا كَانُوا عَلَيْهِ وَمَا وَصَلُوا إِلَيْهِ تَلَذُّذًا وَاعْتِرَافًا بِالنِّعْمَةِ ﴿قَالُوٓا﴾ إِيمَاءً إِلٰى عِلَّةِ الْوُصُولِ ﴿اِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِٓي اَهْلِنَا﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾﴾ خَائِفِينَ مِنْ عَذَابِ اللهِ ﴿فَمَنَّ اللهُ عَلَيْنَا﴾ بِالْمَغْفِرَةِ ﴿وَوَقٰينَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾﴾ أَيِ النَّارِ لِدُخُولِهَا فِي الْمَسَامِّ وَقَالُوا إِيمَاءً أَيْضًا ﴿اِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ﴾ أَيْ فِي الدُّنْيَا ﴿نَدْعُوهُ﴾ أَيْ نَعْبُدُهُ مُوَحِّدِينَ ﴿اِنَّهُ﴾ بِالْكَسْرِ اسْتِئْنَافًا وَإِنْ كَانَ تَعْلِيلًا مَعْنًى وَبِالْفَتْحِ تَعْلِيلًا لَفْظًا ﴿هُوَ الْبَرُّ﴾ الْمُحْسِنُ الصَّادِقُ فِي وَعْدِهِ ﴿الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾﴾ اَلْعَظِيمُ الرَّحْمَةِ ﴿فَذَكِّرْ﴾ دُمْ عَلٰى تَذْكِيرِ الْمُشْرِكِينَ وَلَا تَرْجِعْ عَنْهُ لِقَوْلِهِمْ لَكَ كَاهِنٌ مَجْنُونٌ

﴿فَمَآ أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ﴾ أَيْ بِإِنْعَامِهِ عَلَيْكَ ﴿بِكَاهِنٍ﴾ خَبَرُ مَا ﴿وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾﴾ مَعْطُوفٌ عَلَيْهِ ﴿أَمْ﴾ بَلْ ﴿يَقُولُونَ﴾ هُوَ ﴿شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾﴾ حَوَادِثَ الدَّهْرِ فَيَهْلِكُ كَغَيْرِهِ مِنَ الشُّعَرَاءِ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ هَلَاكِي ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾﴾ هَلَاكَكُمْ فَعُذِّبُوا بِالسَّيْفِ يَوْمَ بَدْرٍ وَالتَّرَبُّصُ اَلْاِنْتِظَارُ.

TÜRKÇE ANLAMI

15. **Bu** gördüğünüz azap, vahiy için "Bu bir büyüdür" dediğiniz gibi **bir büyü müdür, yoksa siz görmüyor musunuz?**

16. **Oraya girin, dayanın veya dayanmayın,** sabretmeniz de feryat etmeniz de **sizin için aynıdır.** Çünkü sabrınız fayda vermeyecektir. **Siz ancak yaptıklarınız**ın karşılığıy**la cezalandırılacaksınız.**

17. **Şüphesiz takva sahipleri cennetlerde ve nimet içindedirler.**

18. **Rablerinin kendilerine verdikleriyle sefa sürer** zevk ederler. **Ve Rableri onları, cehennem azabından korumuştur.**[1]

19. Ve onlara denilir ki: **Yaptıklarınıza karşılık afiyetle yiyin, için.** [2]

20. "Birbirinin yanı sıra **dizilmiş koltuklara yaslanmış oldukları halde.**[3] **Ve onları, ceylan gözlü** gözleri büyük ve güzel, **hûrilerle evlendirmiş,** birleştirmiş**izdir.**[4]

21. **İman eden ve zürriyetlerini**[5] küçükleri babaları vasıtasıyla, büyükleri de bizzat **iman etmeleri sebebiyle kendilerine tabi kıldığımız**[6] **kimselere** cennette bu anlatılan **soylarını da kattık.**[7] Babalarının amellerini işlemeseler de onlarla aynı derecede olacaktırlar. Bu, çocuklarının bir araya getirilmesi suretiyle babalara yapılan bir ikramdır. **Onların amellerinden** çocuklarının amellerine eklenen **hiçbir şey eksiltmedik.**[8] **Herkes kazandıkları** hayır veya şer amel**ine karşı bir rehindir.** Şerre karşılık cezalandırılır. Hayra karşılık mükâfatlandırılır.

22. **Onlara** açıkça istemeseler bile **canlarının istediği meyve ve etleri bol bol verdik,** her vakit onlara arttırdık.

---

[1] بِمَا آتَاهُمْ terkibindeki مَا kelimesi mastar harfidir.وَوَقَاهُمْ fiili آتَاهُمْ fiili üzerine atfedilmiştir. Bu iki fiil vermek ve korumak anlamındadırlar.

[2] هَنِيئًا kelimesi مُهَنِّئِينَ takdirinde haldir. بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ terkibindeki ba harfi ceri sebebiyet içindir.

[3] مُتَّكِئِينَ kelimesi Allah Teâlâ'nın فِي جَنَّاتٍ ayetinde bulunan zamirden haldir.

[4] وَزَوَّجْنَاهُمْ cümlesi جَنَّاتٍ kelimesi üzerine atıftır.

[5] ذُرِّيَّاتِهِمْ kelimesi diğer bir kıraatte ذُرِّيَّتَهُمْ şeklinde okunur.

[6] وَاتَّبَعَتْهُمْ cümlesi آمَنُوا cümlesi üzerine atıf (olup diğer bir kıraatte وَاتَّبَعْنَاهُمْ şeklinde okunmuş)tur.

[7] وَالَّذِينَ İsmi mevsulü mübteda olup haberi أَلْحَقْنَا cümlesidir.

[8] أَلَتْنَاهُمْ fiilindeki lam harfi fethalı ve kesreli okunur. مِنْ شَيْءٍ terkibindeki مِنْ harfi ceri zaittir.

23. **Orada** cennette **karşılıklı kadeh yarıştırır** birbirlerine içki sunar**lar, ama orada** içki içmek sebebiyle aralarında meydana gelecek **bir saçmalama ve** yine o içki sebebiyle kendilerine bulaşacak **bir günah yoktur.** Dünyadaki içkiler ise böyle değildir.

24. Kabuğunda **saklı** muhafaza edilen[1] **inci gibi** güzel ve zarif **genç hizmetçi** köle**ler** hizmet için **etraflarında dönüp dolaşırlar.**

25. **Birbirlerine** bir kısmı diğer bir kısmına **dönüp** verilen nimeti itiraf etmek ve lezzet almak için ne halden ne hale geldiklerini **sorar:**

26. (Bu nimetlere) nasıl ulaştıklarının sebebine işaret etmek için **derler ki: "Doğrusu biz daha önce** dünyada **ailemizin arasında** Allah'ın azabından **korkardık."**

27. **"Allah bize** mağfiret ederek **lütfetti ve bizi kavurucu** vücudun içine işleyen **azaptan** ateşten **korudu."**

28. İşarette bulunmak için yine derler ki: **"Gerçekten biz bundan önce** dünyada **ona yalvarıyor,** tevhit ehli olarak ona ibadet ediyor**duk. Çünkü**[2] **iyilik eden** sözünde duran **ve esirgeyen** rahmeti geniş olan **ancak odur."**

29. **Sen** müşriklere **öğüt ver**meye devam et. Sana kâhin, mecnun demelerinden dolayı bundan vazgeçme. **Rabbinin** senin üzerine olan **lütfuyla sen ne kâhin ne de deli değilsin.**[3]

30. **Yoksa onlar:** O, **bir şairdir; biz onun, zamanın felâketlerine uğra**yıp diğer şairler gibi yok ol**masını bekliyoruz, mu diyorlar?**

31. **De ki:** Helak olmamı **bekleyin. Ben de sizinle beraber** sizin helak olmanızı **bekleyenlerdenim.** Bedir günü kılıçtan geçirilerek azaba çarptırıldılar.

KELİME ANLAMI

15. أَفَسِحْرٌ **Sihir mi?** *(Ne?)* هٰذَا **Bu** اَلْعَذَابُ الَّذِي تَرَوْنَ Görmüş olduğunuz azap *(Ne gibi?)* كَمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ Sizin dediğiniz gibi *(Ne hakkında?)* فِي الْوَحْيِ Vahiy hakkında *(Ne dediniz?)* هٰذَا سِحْرٌ Bu bir sihirdir أَمْ أَنْتُمْ **Yoksa siz** لَا تُبْصِرُونَ **Görmüyor musunuz?**

16. اِصْلَوْهَا **Oraya girin** فَاصْبِرُوا **İster sabredin** *(Neye?)* عَلَيْهَا Buna أَوْ لَا تَصْبِرُوا **İsterseniz de sabretmeyin** صَبْرُكُمْ Sabrınız وَجَزَعُكُمْ Ve sabırsızlığınız *(Nedir?)* سَوَاءٌ **Eşittir** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Size** *(Niye?)* لِأَنَّ صَبْرَكُمْ Çünkü sizin sabretmeniz لَا يَنْفَعُكُمْ Size fayda vermeyecek إِنَّمَا **Kesinlikle ancak** تُجْزَوْنَ **Siz karşılıklarını alacaksınız** *(Neyin?)* مَا كُنْتُمْ **Olduğunuz şeyin** *(Ne olduğunuz şeyin?)* تَعْمَلُونَ **Yapar olduğunuz şeyin** أَيْ جَزَائَهُ Yani, onun karşılığını (alacaksınız).

---

[1] Çünkü inci kabuğunda daha güzeldir.

[2] إِنَّهُ kelimesi her ne kadar lafzen talil olsa da kesre ile okunur.

[3] بِكَاهِنٍ terkibi مَا 'nın haberidir. وَلَا مَجْنُونٍ terkibi de haber üzerine atıftır.

17. إِنَّ الْمُتَّقِينَ **Muhakkak ki takva sahipleri** *(Nerededir?)* فِي جَنَّاتٍ **Cennetlerde** وَنَعِيمٍ **Ve nimet içindedirler** *(Ne halde?)*

18. فَاكِهِينَ **Sefa sürer oldukları halde** مُتَلَذِّذِينَ Zevk alır oldukları halde *(Ne ile?)* بِمَا -مَصْدَرِيَّةٌ- آتَيهُمْ أَعْطَاهُمْ **Onlara vermesiyle** *(Kimin vermesiyle?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(Daha ne ile sefa sürer oldukları halde?)* وَوَقَيهُمْ **Ve onları korumasıyla** *(Kimin?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(Neden korumasıyla?)* عَذَابَ الْجَحِيمِ **Cehennem azabından** *(Bu cümle ne olarak okunmuştur?)* عَطْفًا Atıf olarak *(Ne üzerine?)* عَلَى آتَاهُمْ 'Etâhüm' fiili üzerine أَيْ بِإِتْيَانِهِمْ Yani, onlara vermesiyle وَوِقَايَتِهِمْ Ve onları korumasıyla.

19. وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Ne denir?)* كُلُوا وَاشْرَبُوا **Yiyin Ve için** *(Ne olduğunuz halde?)* هَنِيئًا **Afiyet içinde olduğunuz halde** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir أَيْ مُهْنِئِينَ Yani, afiyet içinde olduğunuz halde *(Ne sebebiyle?)* بِمَا **O şey sebebiyle ki** اَلْبَاءُ Ba (harf-i ceri) *(Ne içindir?)* سَبَبِيَّةٌ Sebebiyet içindir كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne oldunuz?)* تَعْمَلُونَ **Yapar oldunuz** *(Ne oldukları halde cennettedirler?)*

20. مُتَّكِئِينَ **Yaslanıcı olarak** *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir *(Neden?)* مِنَ الضَّمِيرِ الْمُسْتَكِنِّ Yerleşmiş zamirden *(Nereye?)* فِي قَوْلِهِ تَعَالَى Yüce olan Allah'ın şu sözüne فِي جَنَّاتٍ 'Fi cennâtin' *(Neye yaslanıcı?)* عَلَى سُرُرٍ **Tahtlara** *(Öyle tahtlar ki,)* مَصْفُوفَةٍ **Sıra sıra dizilmiş olan** بَعْضُهَا Bir kısmı إِلَى جَنْبِ بَعْضٍ Diğer bir kısmının yanına (dizimli) وَزَوَّجْنَا **Ve biz eş yaptık** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** *(Bu cümle nedir?)* عَطْفٌ Atıftır *(Neye?)* عَلَى فِي جَنَّاتٍ 'Fî cennâtin'e أَيْ قَرَنَّاهُمْ Yani, onları birleştirdik *(Kim ile?)* بِحُورٍ **Hurilerle** *(Öyle huriler ki,)* عِينٍ **İri gözlü** عِظَامُ الْأَعْيُنِ Gözleri büyük حِسَانِهَا Ve güzel.

21. وَالَّذِينَ **O kimseler ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Bu nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır وَأَتْبَعْنَاهُمْ **Ve kendilerine tabi kıldıklarımız** *(Bu nedir?)* مَعْطُوفٌ عَلَى آمَنُوا 'Âmenû'ye atıftır *(Kimi tabi kıldıklarımız?)* ذُرِّيَّاتِهِمْ **Soylarını** *(Öyle soyları ki,)* اَلصِّغَارَ وَالْكِبَارَ Ufak-büyük *(O zürriyetler ne olduğu halde?)* بِإِيمَانٍ **İmanlı oldukları halde** *(O iman ne olduğu halde?)* مِنَ الْكِبَارِ Büyüklerden وَمِنَ الْآبَاءِ Ve babalardan olduğu halde *(Babalardan olan iman kim hakkında geçerlidir?)* فِي الصِّغَارِ Küçükler hakkında وَالْخَبَرُ Haber ise (şudur) اَلْحَقْنَا **Biz kattık** *(Kime?)* بِهِمْ **Onlara** *(Neyi?)* ذُرِّيَّاتِهِمْ **Soylarını** اَلْمَذْكُورِينَ Zikredilenlerin *(Nerede kattık?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette فَيَكُونُونَ Dolayısıyla olacaklar *(Nerede olacaklar?)* فِي دَرَجَتِهِمْ Onların makamlarında وَإِنْ لَمْ يَعْمَلُوا Yapmamış olsalar bile *(Neyi?)* بِعَمَلِهِمْ Onların yaptıklarını *(Niçin böyle yapılır?)* تَكْرِمَةً لِلْآبَاءِ Babalara ihsanda bulunmak için *(Ne ile?)* بِاجْتِمَاعِ الْأَوْلَادِ إِلَيْهِمْ Çocuklarının kendileriyle bir araya gelmeleriyle

وَمَا أَلَتْنَاهُمْ **Ve onları eksiltmedik de** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِفَتْحِ اللَّامِ Lam'ın fethası وَكَسْرِهَا Ve kesresiyle نَقَصْنَاهُمْ Azaltmadık *(Neden?)* مِنْ عَمَلِهِمْ **Amellerinden** *(Ne eksiltmedik?)* مِنْ شَيْءٍ –زَائِدَةٌ– **En ufak bir şey** ('min' zaittir) *(Öyle şey ki,)* يُزَادُ Fazlalaşacak *(Nerede?)* فِي عَمَلِ الْأَوْلَادِ Evlatların amelinde كُلُّ امْرِئٍ **Her kişi** *(Neye?)* بِمَا كَسَبَ **Kazandığına** *(O kazandığı da neden ibarettir?)* مِنْ عَمَلِ خَيْرٍ İyi amel yapmaktan أَوْ شَرٍّ Ya da kötü amel yapmaktan ibarettir *(Nedir bu kişi?)* رَهِينٌ **Bağlıdır** مَرْهُونٌ Rehindir يُؤَاخَذُ بِالشَّرِّ Kötülüğe karşılık cezalandırılır وَيُجَازَى بِالْخَيْرِ Ve iyiye karşılık da mükâfatlandırılır.

22. وَأَمْدَدْنَاهُمْ **Onlara verdik de verdik** زِدْنَاهُمْ Onlara ekledik *(Nerede?)* فِي وَقْتٍ بَعْدَ وَقْتٍ Bir vakitten sonra diğer bir vakitte *(Ne verdik?)* بِفَاكِهَةٍ **Meyve** وَلَحْمٍ **Ve et** *(Neden?)* مِمَّا **O şeyden ki** يَشْتَهُونَ **Canları istiyor** وَإِنْ لَمْ يُصَرِّحُوا Açıkça ifade etmeseler bile *(Neyi?)* بِطَلَبِهِ İstediğini.

23. يَتَنَازَعُونَ **Tokuştururlar** يَتَعَاطَوْنَ Meşgul olurlar *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ Aralarında *(Nerede tokuştururlar?)* فِيهَا **Orada** أَيِ الْجَنَّةِ Yani, cennette *(Ne tokuştururlar?)* كَأْسًا **Kadeh** خَمْرًا Şarap لَا لَغْوٌ **Saçmalama yoktur** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** أَيْ بِسَبَبِ شُرْبِهَا Yani, onu içmeleri sebebiyle *(Öyle saçmalama ki,)* يَقَعُ بَيْنَهُمْ Aralarında meydana gelecek olan *(Daha ne yoktur?)* وَلَا تَأْثِيمٌ **Ve günaha girme de yoktur** *(Ne ile?)* بِهِ Onunla *(Öyle günaha girme ki,)* يَلْحَقُهُمْ Onlara ilişecek olan *(Neyin aksine?)* بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا Dünya şarabının aksine.

24. وَيَطُوفُ **Dönüp dolaşır** *(Nerede?)* عَلَيْهِمْ **Onların etrafında** *(Niçin?)* لِلْخِدْمَةِ Hizmet etmek için *(Kim dolaşır?)* غِلْمَانٌ **Hizmetçiler** أَرِقَّاءُ Köleler *(Kime ait olan?)* لَهُمْ **Kendilerine ait olan** كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** *(Ne bakımdan?)* حُسْنًا وَلَطَافَةً Güzellik ve zarafet bakımından *(Nedirler?)* لُؤْلُؤٌ **İncidirler** *(Öyle inci ki,)* مَكْنُونٌ **Saklı olan** مَصُونٌ Korunmuş olan *(Nerede?)* فِي الصَّدَفِ Kabuğunda لِأَنَّهُ Çünkü inci *(Nerede?)* فِيهَا Kabuğunda *(Nedir?)* أَحْسَنُ مِنْهُ فِي غَيْرِهَا Başka yerde olacağından daha güzeldir.

25. وَأَقْبَلَ **Döner** *(Kim?)* بَعْضُهُمْ **Onların bazısı** *(Kime döner?)* عَلَى بَعْضٍ **Diğer bazısına** *(Ne oldukları halde?)* يَتَسَاءَلُونَ **Sorar oldukları halde** يَسْأَلُ Sorar *(Kim?)* بَعْضُهُمْ Onların bir kısmı *(Kime sorar?)* بَعْضًا Diğer bir kısmına *(Neyi sorar?)* عَمَّا كَانُوا عَلَيْهِ Bulundukları hali sorar *(Daha neyi sorar?)* وَمَا وَصَلُوا إِلَيْهِ Ve ulaşabildiklerini *(Ne olarak sorarlar?)* تَلَذُّذًا Zevk alarak وَاعْتِرَافًا Ve itiraf ederek *(Neyi?)* بِالنِّعْمَةِ Kendilerine verilen nimeti.

26. قَالُوا **Derler** *(Nasıl?)* إِيمَاءً İma ederek *(Neye ima ederek?)* إِلَى عِلَّةِ الْوُصُولِ Oraya ulaşmanın illetine *(Ne derler?)* إِنَّا **Muhakkak ki biz** كُنَّا **Daima idik** *(Neden önce?)* قَبْلُ **Bundan**

önce *(Nerede?)* فِي أَهْلِنَا **Ailemiz arasında** فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne idik?)* مُشْفِقِينَ **Korkanlar idik** خَائِفِينَ Korkanlar idik *(Neden?)* مِنْ عَذَابِ اللهِ Allah'ın azabından.

27. فَمَنَّ **Dolayısıyla iyilik yaptı** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَيْنَا **Bize** *(Ne ile?)* بِالْمَغْفِرَةِ Bağışlamakla وَوَقَيْنَا **Ve bizi korudu** *(Neden korudu?)* عَذَابَ السَّمُومِ **Kavurucu azaptan** أَيِ النَّارِ Yani, cehennem azabından *(Ne için 'Semûm' denmiştir?)* لِدُخُولِهَا O ateş nüfuz ettiği için *(Nereye?)* فِي الْمَسَامِّ Deriye.

28. وَقَالُوا Ve derler إِيمَاءً أَيْضًا Yine aynı şekilde ima ederek *(Ne derler?)* إِنَّا **Muhakkak ki biz** كُنَّا **Devamlı olduk** *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** أَيْ فِي الدُّنْيَا Yani, dünyada *(Ne olduk?)* نَدْعُوهُ **Ona yalvarır olduk** أَيْ نَعْبُدُهُ Yani, ona ibadet eder olduk *(Ne olduğumuz halde?)* مُوَحِّدِينَ (Onu) tek kabul eder olduğumuz halde إِنَّهُ **Çünkü o** *(Elif-nun ne ile okunmuştur?)* بِالْكَسْرِ Kesre ile *(Ne olarak?)* اسْتِئْنَافًا Başlangıç için olarak وَإِنْ كَانَ Olsa bile *(Ne?)* تَعْلِيلًا مَعْنًى Manaca talil için *(Daha ne ile?)* وَبِالْفَتْحِ Fethayla *(Ne içindir?)* تَعْلِيلًا لَفْظًا Lâfzen talil içindir هُوَ **O** *(Kimdir?)* اَلْبَرُّ **İyilik yapandır** اَلْمُحْسِنُ İhsanda bulunandır اَلصَّادِقُ Doğru söyleyendir *(Nede?)* فِي وَعْدِهِ Sözünde *(Daha kimdir?)* اَلرَّحِيمُ **Esirgeyendir** اَلْعَظِيمُ الرَّحْمَةِ Rahmeti pek büyük olandır.

29. فَذَكِّرْ **O halde sen nasihat et** دُمْ Devam et *(Neye?)* عَلَى تَذْكِيرِ الْمُشْرِكِينَ Müşriklere öğüt vermeye وَلَا تَرْجِعْ عَنْهُ Ve bundan dönme *(Ne için?)* لِقَوْلِهِمْ لَكَ Sana dedikleri için *(Ne dedikleri için?)* كَاهِنٌ مَجْنُونٌ Kâhin ve deli فَمَا أَنْتَ **Sen değilsin** *(Ne ile?)* بِنِعْمَةِ رَبِّكَ **Rabbinin lütfuyla** أَيْ بِإِنْعَامِهِ عَلَيْكَ Yani, sana iyilik etmesiyle *(Ne değilsin?)* بِكَاهِنٍ **Bir kâhin** *(Bu nedir?)* خَبَرُ مَا 'Mâ'nın haberidir *(Daha ne değilsin?)* وَلَا مَجْنُونٍ **Ve bir deli** *(Bu nedir?)* مَعْطُوفٌ عَلَيْهِ Ona atıftır.

30. أَمْ **Yoksa** بَلْ Bilakis يَقُولُونَ **Diyorlar mı?** هُوَ O *(Nedir?)* شَاعِرٌ **Bir şairdir** نَتَرَبَّصُ رَيْبَ الْمَنُونِ **Bekliyoruz** *(Kim hakkında?)* بِهِ **Onun hakkında** *(Neyi bekliyoruz?)* **Zamanın felaketlerini** حَوَادِثَ الدَّهْرِ Zamanın olaylarını فَيَهْلِكُ Ki bu sebeple helak olsun *(Kim gibi?)* كَغَيْرِهِ مِنَ الشُّعَرَاءِ Diğer şairler gibi.

31. قُلْ **De ki** تَرَبَّصُوا **Bekleyin** *(Neyi?)* هَلَاكِي Benim helak olmamı فَإِنِّي **Çünkü ben de** *(Kiminle birlikte?)* مَعَكُمْ **Sizinle birlikte** *(Neyim?)* مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ **Bekleyicilerdenim** *(Neyi?)* هَلَاكَكُمْ Sizin helak olmanızı فَعُذِّبُوا Neticede cezalandırılmışlardır *(Ne ile?)* بِالسَّيْفِ Kılıçla *(Ne zaman?)* يَوْمَ بَدْرٍ Bedir gününde وَالتَّرَبُّصُ 'Terabbus' kelimesi *(Ne manadadır?)* اَلْإِنْتِظَارُ 'İntizar' (bekleme) manasındadır.

﴿اَمْ تَاْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ﴾ عُقُولُهُمْ ﴿بِهٰذَآ﴾ أَيْ قَوْلِهِمْ لَهُ سَاحِرٌ كَاهِنٌ شَاعِرٌ مَجْنُونٌ أَيْ لَا تَأْمُرُهُمْ بِذٰلِكَ ﴿اَمْ﴾ بَلْ ﴿هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾﴾ بِعِنَادِهِمْ ﴿اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ اِخْتَلَقَ الْقُرْآنَ لَمْ يَخْتَلِقْهُ ﴿بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾﴾ اِسْتِكْبَارًا فَإِنْ قَالُوا اخْتَلَقَهُ ﴿فَلْيَاْتُوا بِحَدِيثٍ﴾ مُخْتَلَقٍ ﴿مِثْلِهٖٓ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾﴾ فِي قَوْلِهِمْ ﴿اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ أَيْ خَالِقٍ ﴿اَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾﴾ أَنْفُسَهُمْ وَلَا يُعْقَلُ مَخْلُوقٌ بِغَيْرِ خَالِقٍ وَلَا مَعْدُومٌ يَخْلُقُ فَلَا بُدَّ لَهُمْ مِنْ خَالِقٍ هُوَ اللهُ الْوَاحِدُ فَلِمَ لَا يُوَحِّدُونَهُ وَيُؤْمِنُونَ بِرَسُولِهِ وَكِتَابِهِ ﴿اَمْ خَلَقُوا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ﴾ وَلَا يَقْدِرُ عَلٰى خَلْقِهِمَا إِلَّا اللهُ الْخَالِقُ فَلِمَ لَا يَعْبُدُونَهُ ﴿بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾﴾ بِهِ وَإِلَّا لَآمَنُوا بِنَبِيِّهِ ﴿اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ مِنَ النُّبُوَّةِ وَالرِّزْقِ وَغَيْرِهِمَا فَيَخُصُّوا مَنْ شَاؤُا بِمَا شَاؤُا ﴿اَمْ هُمُ الْمُسَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾﴾ اَلْمُتَسَلِّطُونَ الْجَبَّارُونَ وَفِعْلُهُ سَيْطَرَ وَمِثْلُهُ بَيْطَرَ وَبَيْقَرَ ﴿اَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ﴾ مُرَقًّى إِلَى السَّمَاءِ ﴿يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾ أَيْ عَلَيْهِ كَلَامَ الْمَلَائِكَةِ حَتّٰى يُمْكِنُهُمْ مُنَازَعَةُ النَّبِيِّ بِزَعْمِهِمْ إِنِ ادَّعَوْا ذٰلِكَ ﴿فَلْيَاْتِ مُسْتَمِعُهُمْ﴾ أَيْ مُدَّعِي الْاِسْتِمَاعِ عَلَيْهِ ﴿بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾﴾ بِحُجَّةٍ بَيِّنَةٍ وَاضِحَةٍ وَلِشِبْهِ هٰذَا الزَّعْمِ بِزَعْمِهِمْ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ بَنَاتُ اللهِ قَالَ تَعَالٰى ﴿اَمْ لَهُ الْبَنَاتُ﴾ أَيْ بِزَعْمِكُمْ ﴿وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾﴾ تَعَالَى اللهُ عَمَّا زَعَمُوهُ ﴿اَمْ تَسْئَلُهُمْ اَجْرًا﴾ عَلٰى مَا جِئْتَهُمْ بِهِ مِنَ الدِّينِ ﴿فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ﴾ غُرْمِ ذٰلِكَ ﴿مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾﴾ فَلَا يُسْلِمُونَ ﴿اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ﴾ أَيْ عِلْمُهُ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾﴾ ذٰلِكَ حَتّٰى يُمْكِنُهُمْ مُنَازَعَةُ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْبَعْثِ وَأُمُورِ الْآخِرَةِ بِزَعْمِهِمْ ﴿اَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ بِكَ لِيُهْلِكُوكَ فِي دَارِ النَّدْوَةِ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾﴾ اَلْمَغْلُوبُونَ الْمُهْلَكُونَ فَحَفِظَهُ اللهُ مِنْهُمْ ثُمَّ أَهْلَكَهُمْ بِبَدْرٍ ﴿اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللهِ سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾﴾ بِهِ مِنَ الْآلِهَةِ وَالْاِسْتِفْهَامُ بِأَمْ فِي مَوَاضِعِهَا لِلتَّقْبِيحِ وَالتَّوْبِيخِ ﴿وَاِنْ يَرَوْا كِسْفًا﴾ بَعْضًا ﴿مِنَ السَّمَآءِ سَاقِطًا﴾ عَلَيْهِمْ كَمَا قَالُوا فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ أَيْ تَعْذِيبًا لَهُمْ ﴿يَقُولُوا﴾ هٰذَا ﴿سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾﴾ مُتَرَاكِبٌ نُرْوٰى بِهِ وَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾﴾ يَمُوتُونَ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي﴾ بَدَلٌ مِنْ يَوْمِهِمْ ﴿عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٦﴾﴾ يُمْنَعُونَ مِنَ الْعَذَابِ فِي الْآخِرَةِ ﴿وَاِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بِكُفْرِهِمْ ﴿عَذَابًا دُونَ ذٰلِكَ﴾ أَيْ فِي الدُّنْيَا قَبْلَ مَوْتِهِمْ فَعُذِّبُوا بِالْجُوعِ وَالْقِحْطِ سَبْعَ سِنِينَ وَبِالْقَتْلِ يَوْمَ بَدْرٍ ﴿وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾﴾ أَنَّ الْعَذَابَ يَنْزِلُ بِهِمْ ﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ بِإِمْهَالِهِمْ وَلَا يَضِقْ صَدْرُكَ ﴿فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا﴾ بِمَرْأًى مِنَّا نَرَاكَ وَنَحْفَظُكَ ﴿وَسَبِّحْ﴾

مُتَلَبِّسًا ﴿بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ أَيْ قُلْ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ﴿حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾﴾ مِنْ مَنَامِكَ أَوْ مِنْ مَجْلِسِكَ ﴿وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ حَقِيقَةً أَيْضًا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾﴾ مَصْدَرٌ أَيْ عَقِبَ غُرُوبِهَا سَبِّحْهُ أَيْضًا أَوْ صَلِّ فِي الْأَوَّلِ الْعِشَاءَيْنِ وَفِي الثَّانِي الْفَجْرَ وَقِيلَ الصُّبْحَ.

TÜRKÇE ANLAMI

32. **Bunu,** büyücü, kâhin ve mecnun sözlerini **onlara akılları mı emrediyor,** akılları bunu emretmez **yoksa onlar,** inatları sebebiyle **azgın bir toplum mudur?**

33. **Yahut "Onu** Kuran'ı **kendisi uydurdu!" mu diyorlar?** O Kuran'ı uydurmamıştır. **Bilakis, onlar** kibirlendikleri için **iman etmezler.**

34. Şayet onu uydurdu derlerse, **onun benzeri** uydurma **bir söz getirsinler. Eğer** sözlerinde **doğru iseler.**

35. **Acaba onlar herhangi bir şey** yaratıcı **olmadan mı yaratıldılar? Yoksa onlar** kendileri **mi yaratıcıdırlar?** Yaratıcısı olmayan bir mahlûk ve yaratan bir yokluk düşünülemez. Muhakkak onların bir yaratıcısının olması gerekir. O da bir olan Allah'tır. Öyleyse niye onu birleyip peygamberi ve kitabına iman etmiyorlar.

36. **Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar?** Oysaki onları yaratmaya, yaratıcı olan Allah'tan başkası güç yetiremez. Daha niye ona ibadet etmezler. **Hayır! Onlar** ona **inanmazlar.** Öyle olmasa onun peygamberine iman ederlerdi.

37. **Yoksa Rabbinin** peygamberlik, rızık ve diğer **hazineleri onların yanında mıdır** ki diledikleri şeyi diledikleri kimseye veriyorlar? **Ya da hâkim** galip ve mecbur bırakan **kendileri midir?** [1]

38. **Yoksa onların,** semaya doğru yükselen **üzerine çıkıp** meleklerin sözlerini **dinlediklerini** zannettikleri ve böylece peygamberle tartışmaya imkan buldukları **bir merdivenleri mi var?** Eğer bunu iddia ediyorlarsa **öyleyse dinleyenleri,** merdivene çıkıp dinlediklerini iddia edenleri **açık bir delil getirsinler.**

39. Meleklerin Allah'ın kızları olduğunu zannetmeleri de buna benzediği için Allah Teâlâ şöyle buyurdu: **Yoksa** sizin zannınıza göre **kızlar onun, oğullar da sizin mi?** Allah onların bu zannından beridir.

40. **Yoksa sen** onlara getirdiğin dine karşılık **kendilerinden bir ücret istiyorsun da, onlar da** bu **borç altında ezilip** ödeyemi**yorlar mı?**

41. **Veya gaybın** bilgisi **onların yanlarında da,** gaybı **kendilerinin mi yazdığını** zannediyor ve böylece dirilme ve ahiret işlerinde peygamberle tartışmaya imkân bul**uyorlar?**

42. **Yahut** seni Daru'n-Nedve'de öldürmek için **bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Asıl tuzağa düşecek** mağlup ve helak olacak **olanlar, inkâr edenlerdir.** Allah peygamberimizi onlardan korumuş daha sonra da onları Bedir'de helak etmiştir.

---

[1] الْمُسَيْطِرُونَ kelimesinin fiili سَيْطَرَ dır. بَيْطَرَ ve بَيْقَرَ fiilleri de böyledir.

43. **Veya onların Allah'tan başka bir ilahları mı var? Allah, onların ortak koştukları şeylerden** ilahlardan **münezzehtir.**[1]

44. Kendilerine azap olarak **gökten** üzerlerine **düşen bir kütle** parça **görseler** nitekim *"Üzerimize gökten bir parça düşürüver" (Şuara: 187)* demişlerdir. "Bu, **yoğunlaşmış** bize yağmur yağdıracak **bir buluttur" der** ve iman etmez**ler.**

45. **Artık çarpılacakları** ölecekleri **günleriyle karşılaşıncaya kadar onları kendi hallerine bırak.**

46. **O gün**[2] **tuzakları kendilerine hiçbir fayda vermez ve yardım da görmezler,** ahirette azaptan korunmazlar.

47. **Şüphesiz** inkârları sebebiyle **zulmedenlere,** dünyada ölmeden önce **bundan başka bir azap da vardır.** Nitekim yedi sene açlık ve kıtlıkla ve de Bedir'de öldürülmekle cezaya çarptırıldılar. **Fakat onların çoğu** azabın kendilerine geleceğini **bilmezler.**

48. **Rabbinin** onlara mühlet vermesi **hükmüne sabret.** Göğsün daralmasın. **Çünkü sen gözlerimizin önündesin.** Seni görüyor ve muhafaza ediyoruz. Uykudan veya meclisinden **kalktığın zaman da Rabbini hamd ile** birlikte **tesbih et.** Subhânellahi ve bihamdihi, de.

49. **Gecenin bir kısmında ve yıldızların arkasından** batışından sonra **da onu** hakiki anlamda **tesbih et.** Veya birincinde akşam ve yatsı namazını, ikincisinde ise sabah namazının sünneti, bir görüşe göre de farzını kıl.

KELİME ANLAMI

32. **اَمْ Yoksa تَأْمُرُهُمْ Onlara emrediyor mu?** *(Ne?)* **اَحْلَامُهُمْ Onların akılları** عُقُولُهُمْ Akılları *(Neyi?)* **بِهٰذَا Bunu** أَيْ قَوْلِهِمْ Yani, onların demelerini *(Kime?)* لَهُ Ona *(Ne demelerini?)* سَاحِرٌ كَاهِنٌ شَاعِرٌ مَجْنُونٌ Sihirbaz, kâhin, şair ve deli أَيْ لَا تَأْمُرُهُمْ Yani, (akılları) onlara emretmiyor *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bunu **اَمْ Ya da** بَلْ Bilakis هُمْ **Onlar** *(Nedir?)* **قَوْمٌ Bir topluluktur** *(Öyle topluluk ki,)* **طَاغُونَ Azgın olan** *(Ne sebebiyle?)* بِعِنَادِهِمْ İnatları sebebiyle.

33. **اَمْ يَقُولُونَ Yoksa diyorlar mı?** *(Ne diyorlar mı?)* **تَقَوَّلَهُ Onu uydurdu** اِخْتَلَقَ Kendisi çıkardı *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ Kuran'ı لَمْ يَخْتَلِقْهُ Onu o uydurmadı بَلْ **Hayır لَا يُؤْمِنُونَ Onlar inanmazlar** *(Niçin?)* اِسْتِكْبَارًا Kibirlendikleri için.

34. فَإِنْ قَالُوا Şayet diyorlarsa *(Ne diyorlarsa?)* اخْتَلَقَهُ Onu uydurdu diyorlarsa **فَلْيَأْتُوا O halde getirsinler** *(Ne getirsinler?)* **بِحَدِيثٍ Bir söz** *(Öyle söz ki,)* مُخْتَلَقٌ Uydurulmuş olan *(Öyle söz ki,)* **مِثْلِهِ Ona benzeyen اِنْ كَانُوا Eğer iseler** *(Ne iseler?)* **صَادِقِينَ Doğru söyleyenler iseler** *(Nede?)* فِي قَوْلِهِمْ Sözlerinde.

---

[1] أَمْ kelimesiyle sorulan sorular geçtiği tüm yerlerde kötülemek ve azarlamak içindir.

[2] يَوْمَ لَا يُغْنِي terkibindeki يَوْم kelimesi (bir önceki ayette geçen) يَوْمَهُمْ kelimesinden bedeldir.

35. أَمْ خُلِقُوا **Yoksa onlar yaratıldılar mı?** *(Ne oldukları halde?)* مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ **Hiçbir şey (yaratıcı) olmadan** أَيْ خَالِقٍ Yani, yaratıcı أَمْ هُمُ **Yoksa onlar** الْخَالِقُونَ **Yaratıcılar mı?** *(Neyi?)* أَنْفُسَهُمْ Kendilerini وَلَا يُعْقَلُ Hâlbuki düşünülemez *(Ne düşünülemez?)* مَخْلُوقٌ Bir yaratılan *(Ne olmadan?)* بِغَيْرِ خَالِقٍ Bir yaratıcı olmadan *(Daha ne düşünülemez?)* وَلَا مَعْدُومٌ Yok olan bir şey *(Öyle ki,)* يَخْلُقُ Yaratıyor فَلَا بُدَّ O halde mutlaka gerekir *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Ne gerekir?)* مِنْ خَالِقٍ Bir yaratıcı هُوَ O da *(Kimdir?)* اللهُ Allah'tır *(Öyle Allah ki,)* الْوَاحِدُ Tek olan فَلِمَ لَا يُوَحِّدُونَهُ O halde niye onu tek kabul etmiyorlar وَيُؤْمِنُونَ Ve inanmıyorlar *(Kime?)* بِرَسُولِهِ Onun elçisine وَكِتَابِهِ Ve kitabına.

36. أَمْ خَلَقُوا **Yoksa yarattılar mı?** *(Neyi?)* السَّمٰوَاتِ **Gökleri** وَالْأَرْضَ **Ve yeri** وَلَا يَقْدِرُ Hâlbuki güç yetiremez *(Neye?)* عَلٰى خَلْقِهِمَا Bu ikisini yaratmaya إِلَّا اللهُ Ancak Allah (güç yetirir) *(Öyle Allah ki,)* الْخَالِقُ Yaratıcı olan فَلِمَ لَا يَعْبُدُونَهُ O halde niye ona ibadet etmiyorlar بَلْ **Hayır doğrusu** لَا يُوقِنُونَ **Onlar kesinkes inanmıyorlar** *(Kime?)* بِهِ Ona وَإِلَّا Şayet inansalardı لَآمَنُوا Elbette inanırlardı *(Kime?)* بِنَبِيِّهِ Onun peygamberine.

37. أَمْ **Yoksa** عِنْدَهُمْ **Onların yanında mıdır?** *(Ne?)* خَزَائِنُ رَبِّكَ **Rabbinin hazineleri** *(Neden olan hazineleri?)* مِنَ النُّبُوَّةِ Peygamberlikten وَالرِّزْقِ Ve rızktan وَغَيْرِهِمَا Ve diğer şeylerden فَيَخُصُّوا Ki bu sebeple tahsis etsinler *(Kime?)* مَنْ شَاؤُا Dilediklerine *(Neyi?)* بِمَا شَاؤُا Dilediklerini أَمْ هُمُ **Yoksa onlar mıdır?** *(Ne?)* الْمُسَيْطِرُونَ **Hâkim olanlar** الْمُتَسَلِّطُونَ Hükümranlar *(Öyle hükümranlar ki,)* الْجَبَّارُونَ Zorba olan وَفِعْلُهُ Bunun fiili *(Nedir?)* سَيْطَرَ 'Seytara'dır وَمِثْلُهُ Ve bunun gibidir *(Ne?)* بَيْطَرَ وَبَيْقَرَ 'Beytara' ve 'Beygara'.

38. أَمْ **Yoksa** لَهُمْ **Onlar için var mıdır?** *(Ne var mıdır?)* سُلَّمٌ **Merdivenler** *(Öyle merdivenler ki,)* مُرَقًّى Çıkaran *(Nereye?)* إِلَى السَّمَاءِ Göğe *(Öyle merdivenler ki,)* يَسْتَمِعُونَ **Dinliyorlar** *(Nede?)* فِيهِ **Onda** أَيْ عَلَيْهِ Yani, onun üzerinde *(Neyi dinliyorlar?)* كَلَامَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin sözlerini حَتّٰى يُمْكِنُهُمْ Ta ki onlara mümkün olacak *(Ne?)* مُنَازَعَةُ النَّبِيِّ Peygamberle çekişme *(Neye göre?)* بِزَعْمِهِمْ İddialarına göre إِنِ ادَّعَوْا ذٰلِكَ Eğer bunu iddia ediyorlarsa فَلْيَأْتِ **Öyleyse getirsin** *(Kim?)* مُسْتَمِعُهُمْ **Onların dinleyenleri** أَيْ مُدَّعِي الْاِسْتِمَاعِ عَلَيْهِ Yani, onun üzerinde dinlemeyi iddia edenler *(Ne getirsin?)* بِسُلْطَانٍ **Bir delil** *(Öyle delil ki,)* مُبِينٍ **Apaçık olan** بِحُجَّةٍ Bir hüccet *(Öyle hüccet ki,)* بَيِّنَةٍ Apaçık وَاضِحَةٍ Ve görünür olan.

39. أَنَّ الْمَلَائِكَةَ Onların şu iddialarına بِزَعْمِهِمْ Bu iddia benzediği için *(Neye?)* وَلِشِبْهِ هٰذَا الزَّعْمِ Melekler *(Neymiş?)* بَنَاتُ اللهِ Allah'ın kızlarıymış قَالَ تَعَالٰى Yüce olan Allah buyurdu *(Ne buyurdu?)* أَمْ لَهُ **Yoksa ona mı aittir?** *(Ne?)* الْبَنَاتُ **Kız çocukları** أَيْ بِزَعْمِكُمْ

Sizin iddianıza göre وَلَكُمْ **Size aitken** *(Ne?)* ٱلْبَنُونَ **Erkek çocukları** تَعَالَىٰ Yüce oldu *(Kim?)* ٱللَّهُ Allah *(Neden?)* عَمَّا زَعَمُوهُ Onların iddia ettikleri şeylerden.

40. أَمْ تَسْـَٔلُهُمْ **Yoksa sen istiyor musun?** *(Kimden?)* هُمْ **Onlardan** *(Ne?)* أَجْرًا **Bir ücret** *(Neye karşılık?)* عَلَىٰ مَا جِئْتَهُمْ بِهِۦ Onlara getirmiş olduğun şeye karşılık *(Nedendir o getirdiğin şey?)* مِّن ٱلدَّيْنِ Dinden فَهُم **Bu sebeple onlar** *(Neden?)* مِّنْ مَّغْرَمٍ **Borçtan dolayı** غُرْمٍ ذَٰلِكَ Bunun borcundan sebep مُّثْقَلُونَ **Ezilip kalıyorlar** فَلَا يُسْلِمُونَ Bundan dolayı Müslüman olmuyorlar.

41. أَمْ عِندَهُمُ **Yoksa onların yanında mıdır?** *(Ne?)* ٱلْغَيْبُ **Gayb** أَيْ عِلْمُهُ Yani, onun bilgisi فَهُمْ **Ve onlar** يَكْتُبُونَ **Yazıyorlar** *(Neyi?)* ذَٰلِكَ Bunu حَتَّىٰ يُمْكِنُهُمْ Ta ki onlara mümkün olacak *(Ne?)* مُنَازَعَةُ ٱلنَّبِيِّ ﷺ Peygamberle (sallallahu aleyhi vesellem) çekişme *(Ne hakkında?)* فِي ٱلْبَعْثِ Öldükten sonra dirilme وَأُمُورِ ٱلْآخِرَةِ Ahiret olayları hakkında *(Neye göre?)* بِزَعْمِهِمْ Onların iddialarına göre.

42. أَمْ يُرِيدُونَ **Yoksa istiyorlar mı?** *(Neyi?)* كَيْدًا **Hile yapmayı** *(Kime?)* بِكَ Sana *(Niye?)* فَٱلَّذِينَ لِيُهْلِكُوكَ Seni ortadan kaldırmaları için *(Nerede?)* فِي دَارِ ٱلنَّدْوَةِ Daru'n-Nedve'de كَفَرُوا **O kimseler ki Küfrettiler** هُمُ **Onlar** *(Kimlerdir?)* ٱلْمَكِيدُونَ **Hileye düşecek olanlar** ٱلْمَغْلُوبُونَ Yenik düşenler *(Öyle yenik düşenler ki,)* ٱلْمُهْلَكُونَ Helak olmuş فَحَفِظَهُ ٱللَّهُ Fakat Allah onu korumuştur *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan ثُمَّ أَهْلَكَهُمْ Sonra onları helak etmiştir *(Nerede?)* بِبَدْرٍ Bedir'de.

43. أَمْ لَهُمْ **Yoksa onlar için var mıdır?** *(Ne?)* إِلَٰهٌ **Bir ilah** *(Öyle ilah ki,)* غَيْرُ ٱللَّهِ **Allah'-tan başka olan** سُبْحَانَ ٱللَّهِ **Allah münezzehtir** *(Neden?)* عَمَّا **O şeyden ki** يُشْرِكُونَ **Onlar ortak koşuyorlar** *(Neyi?)* بِهِۦ O şeyi *(Neden?)* مِنَ ٱلْآلِهَةِ İlahlardan وَٱلِٱسْتِفْهَامُ بِأَمْ 'Em' ile istifham *(Nerede?)* فِي مَوَاضِعِهَا Buradaki yerlerinde *(Ne içindir?)* لِلتَّقْبِيحِ Çirkinliğini belirtme وَٱلتَّوْبِيخِ Ve azarlama içindir.

44. وَإِن يَرَوْا **Şayet görseler** كِسْفًا **Bir kütle** بَعْضًا Bir parça *(Nereden?)* مِّنَ ٱلسَّمَاءِ **Gökten** سَاقِطًا **Düşen** *(Ne üzerine?)* عَلَيْهِمْ Kendileri üzerine *(Ne gibi?)* كَمَا قَالُوا Dedikleri gibi *(Ne dedikleri gibi?)* فَأَسْقِطْ 'Öyleyse yağdır *(Nereye?)* عَلَيْنَا Üzerimize *(Ne yağdır?)* كِسْفًا Parçalar *(Nereden?)* مِنَ ٱلسَّمَاءِ Gökten...' أَيْ تَعْذِيبًا لَهُمْ Yani, onları azaba uğratmak için يَقُولُوا **Derler** *(Ne derler?)* هَٰذَا Bu *(Nedir?)* سَحَابٌ **Bir buluttur** *(Öyle bulut ki,)* مَّرْكُومٌ **Üst üste yığılmış** مُّتَرَاكِبٌ Üst üste binmiş (buluttur) *(Öyle ki,)* نُرْوَىٰ بِهِ Onunla susuzluğumuzu gideririz وَلَا يُؤْمِنُونَ Ve yine iman etmezler.

45. فَذَرْ **O halde bırak** *(Kimi?)* هُمْ **Onları** *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى يُلَاقُوا **Ta ki karşılaşıncaya kadar** *(Neye?)* يَوْمَهُمُ الَّذِي **O günlerine ki** فِيهِ **O günde** يُصْعَقُونَ **Çarpılacaklar** يَمُوتُونَ Ölecekler *(O günden bedel?)*

46. يَوْمَ **O gün ki** لَا يُغْنِي **Gideremez** *(Bu nedir?)* بَدَلٌ مِنْ يَوْمَهُمْ 'Yevmehüm'den bedeldir *(Kimden gideremez?)* عَنْهُمْ **Kendilerinden** *(Ne gideremez?)* كَيْدُهُمْ **Onların hileleri** *(Neyi gideremez?)* شَيْئًا **En ufak bir şeyi bile** وَلَا هُمْ **Ve onlar olmazlar da** *(Ne olmazlar?)* يُنْصَرُونَ **Yardım görür** يُمْنَعُونَ Engellenir olmazlar *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette.

47. وَإِنَّ لِلَّذِينَ **Muhakkak o kimseler için vardır ki** ظَلَمُوا **Onlar zulmettiler** *(Ne ile zulmettiler?)* بِكُفْرِهِمْ İnkâr ederek *(Ne vardır?)* عَذَابًا **Bir azap vardır** *(Öyle azap ki,)* دُونَ ذٰلِكَ **Bundan başka olan** أَيْ فِي الدُّنْيَا Yani, dünyada *(Neden önce?)* قَبْلَ مَوْتِهِمْ Ölümlerinden önce فَعُذِّبُوا Dolayısıyla onlar cezalandırıldılar *(Ne ile?)* بِالْجُوعِ Açlık وَالْقَحْطِ Ve kıtlıkla *(Ne kadar süre?)* سَبْعَ سِنِينَ Yedi sene *(Daha ne ile cezalandırıldılar?)* وَبِالْقَتْلِ Öldürülmeleriyle *(Ne zaman?)* يَوْمَ بَدْرٍ Bedir gününde وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ **Fakat onların çoğu** لَا يَعْلَمُونَ **Bilmezler** *(Neyi bilmezler?)* أَنَّ الْعَذَابَ Muhakkak ki bu azap يَنْزِلُ İnecek *(Kime?)* بِهِمْ Kendilerine.

48. وَاصْبِرْ **Sabret** *(Neye?)* لِحُكْمِ رَبِّكَ **Rabbinin hükmüne** *(Neye dair olan hükmüne?)* بِإِمْهَالِهِمْ Onlara vakit tanımasına dair olan وَلَا يَضِقْ Ve daralmasın *(Ne?)* صَدْرُكَ Göğsün فَإِنَّكَ **Çünkü sen** *(Neredesin?)* بِأَعْيُنِنَا **Nezaretimizdesin** *(Ne ile?)* بِمَرْأًى مِنَّا Bizim tarafımızdan görülebileceğin bir yerdesin تَرَاكَ Seni görüyoruz وَنَحْفَظُكَ Ve seni koruyoruz.

49. وَسَبِّحْ **Ve tesbih et** *(Ne olarak?)* مُتَلَبِّسًا Mülabis olduğun halde *(Neye?)* بِحَمْدِ رَبِّكَ **Rabbine hamdetmeye** أَيْ قُلْ Yani, de *(Ne de?)* سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ 'Sübhânellâhi ve bihamdihî' de *(Ne zaman?)* حِينَ تَقُومُ **Kalkacağın zaman** *(Neden?)* مِنْ مَنَامِكَ Uykundan أَوْ مِنْ مَجْلِسِكَ Ya da oturduğun yerden وَمِنَ اللَّيْلِ **Ve geceden bir kısmında** فَسَبِّحْهُ **Onu tesbih et** *(Bu tesbih nedir?)* حَقِيقَةً أَيْضًا Aynı şekilde hakiki anlamda tesbihtir *(Daha ne zaman tesbih et?)* وَإِدْبَارَ النُّجُومِ **Yıldızların batışından sonra** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرٌ Mastardır أَيْ عَقِبَ غُرُوبِهَا Yani, yıldızların batışının peşine سَبِّحْهُ أَيْضًا Aynı şekilde onu tesbih et أَوْ صَلِّ Ya da namaz kıl *(Nede?)* فِي الْأَوَّلِ Birincisinde *(Neyi?)* الْعِشَاءَيْنِ Akşam ve yatsıyı وَفِي الثَّانِي İkincisinde *(Neyi?)* الْفَجْرَ Fecir namazını (sabahın sünnetini) وَقِيلَ Ve (ikincisinde) denildi ki *(Neyi kıl?)* الصُّبْحَ Sabah namazını(n farzını).



سُورَةُ النَّجْمِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثِنْتَانِ وَسِتُّونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالنَّجْمِ﴾ الثُّرَيَّا ﴿إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾﴾ غَابَ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَنْ طَرِيقِ الْهِدَايَةِ ﴿وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾﴾ مَا لَابَسَ الْغَيَّ وَهُوَ جَهْلٌ مِنِ اعْتِقَادٍ فَاسِدٍ ﴿وَمَا يَنْطِقُ﴾ بِمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ ﴿عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾﴾ هَوَى نَفْسِهِ ﴿إِنْ﴾ مَا ﴿هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾﴾ إِلَيْهِ ﴿عَلَّمَهُ﴾ إِيَّاهُ مَلَكٌ ﴿شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾﴾ ﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ قُوَّةٍ وَشِدَّةٍ أَوْ مَنْظَرٍ حَسَنٍ أَيِ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾﴾ اِسْتَقَرَّ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾﴾ أُفُقِ الشَّمْسِ أَيِ عِنْدَ مَطْلَعِهَا عَلَى صُورَتِهِ الَّتِي خُلِقَ عَلَيْهَا فَرَآهُ النَّبِيُّ ﷺ وَكَانَ بِحِرَاءَ قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَخَرَّ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ وَكَانَ قَدْ سَأَلَهُ أَنْ يُرِيَهُ نَفْسَهُ عَلَى صُورَتِهِ الَّتِي خُلِقَ عَلَيْهَا فَوَاعَدَهُ بِحِرَاءَ فَنَزَلَ جِبْرِيلُ لَهُ فِي صُورَةِ الْآدَمِيِّينَ ﴿ثُمَّ دَنَا﴾ قَرُبَ مِنْهُ ﴿فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾﴾ زَادَ فِي الْقُرْبِ ﴿فَكَانَ﴾ مِنْهُ ﴿قَابَ﴾ قَدْرَ ﴿قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾﴾ مِنْ ذٰلِكَ حَتَّى أَفَاقَ وَسَكَنَ رَوْعُهُ ﴿فَأَوْحَىٰ﴾ تَعَالَى ﴿إِلَىٰ عَبْدِهِ﴾ جِبْرِيلَ ﴿مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾﴾ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَلَمْ يُذْكَرِ الْمَوْحِيُّ تَفْخِيمًا لِشَأْنِهِ ﴿مَا كَذَبَ﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ أَنْكَرَ ﴿الْفُؤَادُ﴾ فُؤَادُ النَّبِيِّ ﴿مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾﴾ بِبَصَرِهِ مِنْ صُورِ جِبْرِيلَ

﴿اَفَتُمَارُونَهُ﴾ تُجَادِلُونَهُ وَتَغْلِبُونَهُ ﴿عَلٰى مَا يَرٰى ﴿١٢﴾﴾ خِطَابٌ لِلْمُشْرِكِينَ الْمُنْكِرِينَ رُؤْيَةَ النَّبِيِّ ﷺ لِجِبْرِيلَ ﴿وَلَقَدْ رَاٰهُ﴾ عَلٰى صُورَتِهِ ﴿نَزْلَةً﴾ مَرَّةً ﴿اُخْرٰى ﴿١٣﴾﴾ ﴿عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿١٤﴾﴾ لَمَّا أُسْرِيَ بِهِ فِي السَّمٰوَاتِ وَهِيَ شَجَرَةُ نَبِقٍ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ لاَ يَتَجَاوَزُهَا أَحَدٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَغَيْرِهِمْ ﴿عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ﴿١٥﴾﴾ تُأْوِي إِلَيْهَا الْمَلَائِكَةُ وَأَرْوَاحُ الشُّهَدَاءِ وَالْمُتَّقِينَ ﴿اِذْ﴾ حِينَ ﴿يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ﴿١٦﴾﴾ مِنْ طَيْرٍ وَغَيْرِهِ وَإِذْ مَعْمُولَةٌ لِرَآهُ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ﴾ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ ﴿وَمَا طَغٰى ﴿١٧﴾﴾ أَيْ مَا مَالَ بَصَرُهُ عَنْ مَرْئِيِّهِ الْمَقْصُودِ لَهُ وَلَا جَاوَزَهُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ ﴿لَقَدْ رَاٰى﴾ فِيهَا ﴿مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿١٨﴾﴾ أَيِ الْعِظَامِ أَيْ بَعْضَهَا فَرَأَى مِنْ عَجَائِبِ الْمَلَكُوتِ رَفْرَفًا أَخْضَرَ سَدَّ أُفُقَ السَّمَاءِ وَجِبْرِيلَ لَهُ سِتُّمِائَةِ جَنَاحٍ ﴿اَفَرَاَيْتُمُ اللّٰتَ وَالْعُزّٰى ﴿١٩﴾﴾ ﴿وَمَنٰوةَ الثَّالِثَةَ﴾ لِلَّتَيْنِ قَبْلَهَا ﴿الْاُخْرٰى ﴿٢٠﴾﴾ صِفَةُ ذَمٍّ لِلثَّالِثَةِ وَهِيَ أَصْنَامٌ مِنْ حِجَارَةٍ كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَعْبُدُونَهَا وَيَزْعُمُونَ أَنَّهَا تَشْفَعُ لَهُمْ عِنْدَ اللهِ وَمَفْعُولُ أَرَأَيْتُمُ الْأَوَّلِ اللَّاتَ وَمَا عُطِفَ عَلَيْهِ وَالثَّانِي مَحْذُوفٌ وَالْمَعْنٰى أَخْبِرُوهُ أَلِهٰذِهِ الْأَصْنَامِ قُدْرَةٌ عَلٰى شَيْءٍ مَا فَتَعْبُدُونَهَا دُونَ اللهِ الْقَادِرِ عَلٰى مَا تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ وَلَمَّا زَعَمُوا أَيْضًا أَنَّ الْمَلَائِكَةَ بَنَاتُ اللهِ مَعَ كَرَاهَتِهِمُ الْبَنَاتِ نَزَلَ ﴿اَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْاُنْثٰى ﴿٢١﴾﴾ ﴿تِلْكَ اِذًا قِسْمَةٌ ضِيزٰى ﴿٢٢﴾﴾ جَائِرَةٌ مِنْ ضَازَهُ يَضِيزُهُ إِذَا ظَلَمَهُ وَجَارَ عَلَيْهِ ﴿اِنْ هِيَ﴾ أَيْ مَا الْمَذْكُورَاتُ ﴿اِلَّا اَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوهَآ﴾ أَيْ سَمَّيْتُمْ بِهَا ﴿اَنْتُمْ وَاٰبَآؤُكُمْ﴾ أَصْنَامًا تَعْبُدُونَهَا ﴿مَا اَنْزَلَ اللهُ بِهَا﴾ أَيْ بِعِبَادَتِهَا ﴿مِنْ سُلْطَانٍ﴾ حُجَّةٍ وَبُرْهَانٍ ﴿اِنْ﴾ مَا ﴿يَتَّبِعُونَ﴾ فِي عِبَادَتِهَا ﴿اِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ﴾ مِمَّا زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مِنْ أَنَّهَا تَشْفَعُ لَهُمْ عِنْدَ اللهِ تَعَالٰى ﴿وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدٰى ﴿٢٣﴾﴾ عَلٰى لِسَانِ النَّبِيِّ ﷺ بِالْبُرْهَانِ الْقَاطِعِ فَلَمْ يَرْجِعُوا عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ ﴿اَمْ لِلْاِنْسَانِ﴾ أَيْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ ﴿مَا تَمَنّٰى ﴿٢٤﴾﴾ مِنْ أَنَّ الْأَصْنَامَ تَشْفَعُ لَهُمْ لَيْسَ الْأَمْرُ كَذٰلِكَ ﴿فَلِلّٰهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾﴾ أَيِ الدُّنْيَا فَلَا يَقَعُ فِيهِمَا إِلَّا مَا يُرِيدُهُ تَعَالٰى ﴿وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ﴾ أَيْ وَكَثِيرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ﴿فِي السَّمٰوَاتِ﴾ وَمَا أَكْرَمَهُمْ عِنْدَ اللهِ ﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا اِلَّا مِنْ بَعْدِ اَنْ يَاْذَنَ اللهُ﴾ لَهُمْ فِيهَا ﴿لِمَنْ يَشَآءُ﴾ مِنْ عِبَادِهِ ﴿وَيَرْضٰى ﴿٢٦﴾﴾ عَنْهُ لِقَوْلِهِ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضٰى وَمَعْلُومٌ أَنَّهَا لَا تُوجَدُ مِنْهُمْ إِلَّا بَعْدَ الْإِذْنِ فِيهَا مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

53- Necm Sûresi

Mekke'de inmiştir. Altmış iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Battığı zaman** Süreyya **yıldızına andolsun ki;**
2. **Arkadaşınız** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) hidayet yolundan **sapmadı ve azmadı,** yanlış inançtan kaynaklanan cehalete bulaşmadı.
3. **O,** size getirdiği şeylerde nefsinin **arzusuna göre konuşmaz.**
4. **O** kendisine **vahyedilenden başkası değildir.**
5. **Çünkü ona** bunları **çok kuvvetli bir** melek **öğretti.**
6. **Güç ve kuvvet** veya güzel görünüm **sahibi** Cebrail (aleyhisselam) **ve doğruldu:**
7. **Kendisi en yüksek ufukta,** güneşin doğduğu ufukta yaratıldığı sureti üzere **olduğu halde** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de Hira'da iken, onu gördü. Cebrail (aleyhisselam) ufku tutmuştu. Bunun üzerine Peygamberimiz baygın bir halde yere yığıldı. Peygamber Efendimiz Cebrail'i yaratıldığı şekliyle görmek istemiş, Cebrail de Hira'da görüneceğini vaat etmişti. (Peygamberimiz bayılınca) Cebrail insan suretinde yere indi.
8. **Sonra** ona **yaklaştı ve sarkıp** iyice yaklaştı.
9. Ona **iki yay arası kadar, hatta** bundan **daha da yakın oldu.** (Ve onu bağrına bastı) Sonunda Peygamberimiz ayıldı ve korkusu dindi.
10. **Bunun üzerine Allah** Teâlâ, **kulu** Cebrail'e, onun da Hz. Peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) **bildirdiği vahyini indirdi.**[1]
11. Gözüyle **gördüğü** Cebrail'in şeklini Peygamberin **kalbi yalanlamadı,** inkâr etmedi.[2]
12. **Şimdi onunla gördüğü şey hakkında tartışacak mısınız?** Onunla mücadele edip ona galip mi geleceksiniz?[3]
13. **Andolsun ki, onu,** gerçek suretinde **bir defa daha görmüştü,**
14. **Sidretü'l-Müntehâ'da;** göklere çıkarıldığında.[4]

---

[1] Tazim maksadıyla vahyedilen şey zikredilmemiştir.

[2] كَذَبَ fiili şeddesiz ve şeddeli olarak okunur.

[3] Bu ayet, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in Cebrail'i gördüğünü inkar eden müşriklere bir hitaptır.

[4] Sidre: Arşın sağ tarafında yer alan ve meleklerin kendisinden daha ileri gidemedikleri çiğde ağacıdır.

15. **Cennetü'l-Me'vâ da onun yanındadır.** Melekler ve şehitlerin veya takva sahiplerinin ruhları oraya yükselir.

16. **Sidre'yi kaplayan** kuş ve diğer şeylerin **kapladığı** zamanda.[1]

17. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in **gözü şaşmadı ve** o gece görmesi gereken şeyi geçip **sınırı aşmadı.**

18. **Andolsun ki,** orada **Rabbinin en büyük ayetlerinden bir kısmını** melekut âleminin hayret uyandıran güzelliklerinden ufku kaplamış yeşil bir refref ve altı yüz kanadıyla Cebrail'i **gördü.**

19. **Gördünüz mü o Lât ve Uzzâ'yı?**

20. **Ve** kendisinden önceki ikisini **üçleyen diğer Menât'ı.** Bunlar, Kureyşlilerin kendilerine taptığı ve Allah katında şefaatlerini umduğu taştan putlardır.[2]

Kızlardan hoşlanmamalarına rağmen meleklerin Allah'ın kızları olduğu sanınca şu ayet indi:

21. **Demek erkek size, dişi ona öyle mi?**

22. **O zaman bu, insafsızca** haksız **bir taksim!**[3]

23. **Bu** adı anılan**lar, sizin ve atalarınızın** taptığınız putlara **taktığı isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar**a ibadet **hakkında hiçbir delil** hüccet burhan **indirmemiştir. Onlar** putlara ibadet konusunda **sadece zanna ve nefislerinin arzusuna** şeytanın onlara güzel gösterdiği; Allah Teâlâ'nın yanında onlara şefaat edeceği kuruntusuna **uyuyorlar. Oysaki onlara Rablerinden** peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) dili üzere kesin delillerle **hidayet geldi.** Ama onlar içinde bulundukları halden dönmediler.

24. **Yoksa** onlardan her bir **insan için arzu ettiği şey** putların onlara şefaat etmesi **olacak mıdır?** Hayır, durum böyle değildir.

25. **Ahiret de dünya da Allah'ındır.** Her ikisinde de onun irade ettiğinden başka bir şey olmaz.

26. **Göklerde nice** ne kadar çok **melek vardır ki,** Allah katında çok kıymetli oldukları halde **onların şefaatleri, Allah'ın** kullarından **dilediği ve razı olduğu kimse için** meleklere şefaat **izni vermesi dışında, hiçbir fayda vermez.** Zira Allah şöyle buyurmuştur: *"Sadece Allah'ın razı olduğuna şefaat edebilirler" (Enbiya: 28)* Malumdur ki, meleklerin şefaat etmesi ancak izin verildikten sonradır. *"Onun izni olmadan katında kim şefaat edebilir ki?" (Bakara: 255)*

---

[1] Ayeti kerimede geçen إِذْ zarfı زَآ fiilinin mamulüdür.

[2] أَفَرَأَيْتُمُ fiilinin ilk mefulü اللَّاتَ kelimesidir. İkinci meful ise hazfedilmiştir. Ayetin anlamı şöyledir: Söyleyin, bu putların bir şey yapmaya gücü mü var ki, geride anlatıları yapma-ya muktedir olan Allah'ı bırakıp onlara taptılar.

[3] ضِيزَى kelimesi ضَازَهُ يَضِيزُهُ fiilinden olup zulüm ve haksızlık anlamındadır.

KELİME ANLAMI

﴿٥٣﴾- سُورَةُ النَّجْمِ

53- Necm Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** ثِنْتَانِ وَسِتُّونَ آيَةً **Altmış iki ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَالنَّجْمِ **Yıldıza yemin olsun** الثُّرَيَّا Süreyya yıldızına *(Ne zaman?)* إِذَا هَوٰى **Battığı zaman** غَابَ Kaybolduğu zaman.

2. مَا ضَلَّ **Şaşırmadı** *(Kim?)* صَاحِبُكُمْ **Arkadaşınız** *(Ondan bedel?)* مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) *(Neden?)* عَنْ طَرِيقِ الْهِدَايَةِ Hidayet yolundan *(Daha?)* وَمَا غَوٰى **Azıtmadı da** مَا لَابَسَ الْغَيَّ Sapıtmaya bulaşmadı وَهُوَ O *(Nedir?)* جَهْلٌ Cahilliktir *(Neden dolayı?)* مِنِ اعْتِقَادٍ فَاسِدٍ Bozuk bir inanıştan dolayı.

3. وَمَا يَنْطِقُ **Konuşmuyor** *(Ne hakkında?)* بِمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ Size getirdiği şeyler hakkında *(Neden?)* عَنِ الْهَوٰى **Arzusundan** هَوٰى نَفْسِهِ Nefsinin arzusundan.

4. إِنْ -مَا- هُوَ **O değildir** إِلَّا **Ancak** *(Nedir?)* وَحْيٌ **Bir vahiydir** *(Öyle vahiy ki,)* يُوحٰى **Vahyediliyor** *(Kime?)* إِلَيْهِ Ona.

5. عَلَّمَهُ **Ona öğretti** *(Neyi öğretti?)* إِيَّاهُ Onu *(Kim öğretti?)* مَلَكٌ Melek *(Öyle melek ki,)* شَدِيدُ الْقُوٰى **Kuvvetleri şiddetli.**

6. ذُو مِرَّةٍ **Kuvvet sahibi** قُوَّةٍ وَشِدَّةٍ Güç ve şiddet أَوْ Veya مَنْظَرٍ حَسَنٍ Güzel görünüm sahibi أَي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ Yani, Cebrail (aleyhisselam) فَاسْتَوٰى **Doğruldu** اِسْتَقَرَّ Karar kıldı.

7. وَهُوَ **Halbuki o** *(Nerededir?)* بِالْأُفُقِ **Ufuktadır** *(Öyle ufuk ki,)* الْأَعْلٰى **En yüksek** أُفُقِ الشَّمْسِ Güneşin ufkunda أَي عِنْدَ مَطْلَعِهَا Yani, onun doğduğu yerde *(Ne şekilde?)* عَلٰى صُورَتِهِ الَّتِي O sureti üzerinde ki خُلِقَ عَلَيْهَا O şekilde yaratıldı فَرَآهُ Ve onu gördü *(Kim?)* النَّبِيّ ﷺ Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) وَكَانَ بِحِرَاءَ Hira dağında idi *(Ne olduğu halde?)* قَدْ سَدَّ الْأُفُقَ Ufku kapladığı halde *(Nereye kadar?)* إِلَى الْمَغْرِبِ Batıya kadar فَخَرَّ Ve yıkıldı *(Ne olduğu halde?)* مَغْشِيًّا عَلَيْهِ Bayıldığı halde وَكَانَ قَدْ سَأَلَهُ Hz. Peygamber efendimiz Cebrail'den istemişti *(Neyi?)* أَنْ يُرِيَهُ نَفْسَهُ Kendisini göstermesini *(Ne şekilde?)* عَلٰى صُورَتِهِ الَّتِي O suret üzerine ki خُلِقَ عَلَيْهَا O şekilde yaratıldı فَوَاعَدَهُ بِحِرَاءَ Ona Hira'da (görüneceğini) vaat etti فَنَزَلَ جِبْرِيلُ (Fakat Hz. Peygamber efendimiz bayılınca) Cebrail (aleyhisselam) indi *(Kime?)* لَهُ Peygamber'e *(Ne suretinde?)* فِي صُورَةِ الْآدَمِيِّينَ Âdemiler suretinde.

8. ثُمَّ دَنَا **Sonra yaklaştı** قَرُبَ مِنْهُ Ona yaklaştı فَتَدَلّٰى **Ve iniverdi** زَادَ فِي الْقُرْبِ Daha fazla yaklaştı.

9. فَكَانَ **Ve oldu** *(Kime?)* مِنْهُ Ona *(Ne oldu?)* قَوْسَيْنِ -قَدْرَ- قَابَ **İki yay mesafesi** kadar اَوْ اَدْنٰى **Ve ya Daha yakın** *(Neden?)* مِنْ ذٰلِكَ Bundan حَتّٰى أَفَاقَ Ta ki iyileşti وَسَكَنَ رَوْعُهُ Ve korkusu dindi.

10. فَاَوْحٰى **Ve vahyetti** *(Kim?)* تَعَالٰى Yüce olan Allah *(Kime?)* اِلٰى عَبْدِهٖ **Kuluna** جِبْرِيلَ Cebrail'e (aleyhisselam) *(Neyi?)* مَا **O şeyleri ki** اَوْحٰى **Vahyetti** *(Kim?)* جِبْرِيلُ Cebrail (aleyhisselam) *(Kime?)* إِلَى النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) وَلَمْ يُذْكَرُ الْمَوْحِيُّ Vahyedilen zikredilmemiştir *(Niçin?)* تَفْخِيمًا لِشَأْنِهِ Şanını yüceltmek için.

11. مَا كَذَبَ **Yalanlamadı** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ Şeddeli ve şeddesiz أَنْكَرَ İnkâr etmedi *(Ne?)* الْفُؤَادُ **Gönlü** فُؤَادُ النَّبِيِّ Peygamber'in kalbi *(Neyi yalanladı?)* مَا **O şeyi ki** رَاٰى **Gördü** *(Ne ile gördü?)* بِبَصَرِهٖ Gözüyle *(O da nedendir?)* مِنْ صُورِ جِبْرِيلَ Cebrail'in (aleyhisselam) suretindendir.

12. اَفَتُمَارُونَهُ **Onunla tartışıyor musunuz?** تُجَادِلُونَهُ Onunla mücadele mi ediyorsunuz? *(Daha?)* وَتَغْلِبُونَهُ Ona galip gelemeye mi çalışıyorsunuz? *(Ne hakkında?)* عَلٰى مَا **O şeyler hakkında ki** يَرٰى **Görüyor** *(Bu ayet nedir?)* خِطَابٌ لِلْمُشْرِكِينَ Müşriklere hitaptır *(Öyle müşrikler ki,)* الْمُنْكِرِينَ İnkar edenler *(Neyi?)* رُؤْيَةَ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) gördüğünü *(Kimi gördüğünü?)* لِجِبْرِيلَ Cebrail'i (aleyhisselam).

13. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** رَاٰهُ **Onu gördü** *(Ne üzerine?)* عَلٰى صُورَتِهِ Kendi suretinde نَزْلَةً -مَرَّةً- اُخْرٰى **Bir kez daha** *(Nerede?)*

14. عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى **Sidretu'l-Münteha'nın yanında** *(Ne zaman?)* لَمَّا أُسْرِيَ بِهِ Kendisi yükseltildiğinde *(Nereye?)* فِي السَّمٰوَاتِ Göklere وَهِيَ O sidr-i münteha *(Nedir?)* شَجَرَةُ نَبِقٍ Çiğde ağacıdır *(Neresidir?)* عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ Arşın sağında *(Öyle ağaç ki,)* لَا يَتَجَاوَزُهَا Onu geçemez *(Kim?)* أَحَدٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerden hiçbiri *(Daha?)* وَغَيْرِهِمْ Ve onların dışında hiçbiri.

15. عِنْدَهَا **Onun yanında vardır** *(Ne?)* جَنَّةُ الْمَاْوٰى **Cennetü'l-Me'vâ vardır** تَأْوِي إِلَيْهَا Oraya yükselir *(Kimler?)* الْمَلَائِكَةُ Melekler *(Daha?)* وَأَرْوَاحُ الشُّهَدَاءِ Şehitlerin ruhları *(Daha?)* وَالْمُتَّقِينَ Muttakilerin *(Ne zaman onu gördü?)*

16. اِذْ يَغْشٰى -حِينَ- **Bürüdüğü zaman,** İz, Hine manasındadır *(Neyi?)* السِّدْرَةَ **O ağacı** *(Ne?)* مَا **O şey ki** يَغْشٰى **Bürüyor** *(Neden?)* مِنْ طَيْرٍ وَغَيْرِهِ Kuş ve başka şeylerden وَإِذْ مَعْمُولَةٌ لِرَآهُ İz kelimesi 'raâhu' fiilinin mamulüdür.

17. مَا زَاغَ **Şaşmadı** *(Ne?)* الْبَصَرُ **Gözü** *(Kimin?)* ﷺ مِنَ النَّبِيِّ Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) وَمَا طَغَى **Aşmadı da** أَيْ مَا مَالَ بَصَرُهُ Yani, O'nun gözü meyletmedi *(Neden?)* عَنْ مَرْئِيِّهِ Göreceği şeyden *(Öyle göreceği şey ki,)* الْمَقْصُودِ لَهُ Kendisi hedeflenen وَلَا جَاوَزَهُ Ve onu aşmadı *(Nerede?)* تِلْكَ اللَّيْلَةَ Bu gecede.

18. لَقَدْ **Andolsun kesinlikle** رَأَى **Gördü** *(Nerede?)* فِيهَا O gecede *(Neden?)* مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ **Rabbinin ayetlerinden** *(Neyi gördü?)* الْكُبْرَى أَيِ الْعِظَامِ **Büyüğünü** أَيْ بَعْضَهَا Yani, bazısını فَرَأَى Ve gördü *(Neden?)* مِنْ عَجَائِبِ الْمَلَكُوتِ Melekût âleminin acayiplerinden *(Neyi gördü?)* رَفْرَفًا أَخْضَرَ Yeşil Refref'i *(Öyle Refref ki,)* سَدَّ أُفُقَ السَّمَاءِ Semanın ufkunu kaplamış *(Daha kimi gördü?)* وَجِبْرِيلَ Cebrail'i (aleyhisselam) *(O Cibril ne olduğu halde?)* لَهُ سِتُّمِائَةِ جَنَاحٍ Onun altı yüz kanadı var olduğu halde.

19. أَفَرَأَيْتُمُ **Gördünüz mü?** *(Neyi?)* اللَّاتَ **Lat'ı** *(Daha?)* وَالْعُزَّى **Ve Uzza'yı** *(Daha?)*

20. وَمَنَاةَ **Ve Menat'ı** *(Öyle Menat ki,)* الثَّالِثَةَ **Üçüncü olan** *(Neyin üçüncüsü?)* لِلَّتَيْنِ قَبْلَهَا Ondan önceki ikisinin *(Öyle üçüncü ki,)* الْأُخْرَى **Öteki** *(Bu kelime nedir?)* صِفَةُ ذَمٍّ لِلثَّالِثَةِ 'Salise'nin zem bildiren sıfatıdır وَهِيَ أَصْنَامٌ مِنْ حِجَارَةٍ Onlar taştan putlardır كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَعْبُدُونَهَا Müşrikler onlara tapıyorlardı وَيَزْعُمُونَ Ve iddia ediyorlardı *(Neyi?)* أَنَّهَا تَشْفَعُ لَهُمْ Putlar onlara şefaat edecek *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ Allah'ın katında وَمَفْعُولُ أَرَأَيْتُمُ الْأَوَّلِ 'Eraeyte' kelimesinin birinci mefulu *(Nedir?)* اللَّاتَ وَمَا عُطِفَ عَلَيْهِ 'Lat' ve ona atfedilendir وَالثَّانِي مَحْذُوفٌ İkinci mefulu ise mahzuftur وَالْمَعْنَى Mana *(Nedir?)* أَخْبِرُونِي Onlara haber verin أَلِهَذِهِ الْأَصْنَامِ Şu Putlar için var mı? *(Ne?)* قُدْرَةٌ عَلَى شَيْءٍ مَا Her hangi bir şeye karşı güç فَتَعْبُدُونَهَا Siz de onlara ibadet ediyorsunuz! *(Onlar ne olduğu halde?)* دُونَ اللهِ Allah'ın dışında *(Öyle Allah ki,)* الْقَادِرِ عَلَى مَا تَقَدَّمَ ذِكْرُهُ Anlatımı geçen şeylere kadir olan.

21. وَلَمَّا زَعَمُوا Ne zaman ki iddia ettiler *(Ne gibi?)* أَيْضًا Geride geçtiği gibi *(Neyi iddia ettiler?)* أَنَّ الْمَلَائِكَةَ بَنَاتُ اللهِ Melekler Allah'ın kızlarıdır *(Ne ile birlikte?)* مَعَ كَرَاهَتِهِمُ الْبَنَاتِ Kız çocukları sevmemeleriyle birlikte نَزَلَ İndi : أَلَكُمُ **Sizin öyle mi?** *(Kim?)* الذَّكَرُ **Erkekler** *(Daha?)* وَلَهُ **Ve onun** *(Kim?)* الْأُنْثَى **Dişiler.**

22. تِلْكَ **Bu** إِذًا **O zaman** *(Nedir?)* قِسْمَةٌ **Bir taksimdir** *(Öyle taksim ki,)* ضِيزَى **Haksız** جَائِرَةٌ Çarpık *(Bu kelime neredendir?)* مِنْ ضَازَهُ يَضِيزُهُ 'Zazehu' 'yezuzuhu' fiilinden *(Ne zaman böyle söylenir?)* إِذَا ظَلَمَهُ Kişiye zulmettiği zaman وَجَارَ عَلَيْهِ Ve ona haksızlık yaptığı zaman.

23. إِنْ هِيَ **O olmadı** أَيْ مَا الْمَذْكُورَاتُ Yani, anlatılanlar إِلَّا **Ancak** *(Ne oldu?)* أَسْمَاءٌ **İsimler** *(Öyle isimler ki,)* سَمَّيْتُمُوهَا **Onları taktınız** أَيْ سَمَّيْتُمْ بِهَا Yani, onlarla isimlendirdiniz أَنْتُمْ

Siz *(Daha?)* وَاٰبَاؤُكُمْ **Ve babalarınız** *(Ne isimlendirdiniz?)* أَصْنَامًا Putlar *(Öyle Putlar ki,)* تَعْبُدُونَهَا Onlara tapıyorsunuz مَا أَنْزَلَ **İndirmedi** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Ne hakkında?)* بِهَا **Onlar hakkında** أَيْ بِعِبَادَتِهَا Yani, onlara tapmak hakkında *(Ne indirmedi?)* مِنْ سُلْطَانٍ **Bir delil** حُجَّةٍ وَبُرْهَانٍ Hüccet ve burhan اِنْ **Tabi olmuyorsunuz** -مَا- يَتَّبِعُونَ فِي عِبَادَتِهَا Onlara ibadet etmek hakkında اِلَّا **Ancak** *(Neye tabi oluyorsunuz?)* الظَّنَّ **Zanna** *(Daha?)* وَمَا **Ve o şeylere ki** تَهْوَى **Arzuluyor** *(Ne?)* الْاَنْفُسُ **Nefisler** *(O şeyler neden ibaret olduğu halde?)* مِمَّا زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ Şeytanların güzel gösterdiği şeylerden *(O şeyler neden ibaret olduğu halde?)* مِنْ أَنَّهَا تَشْفَعُ لَهُمْ O Putlar onlara şefaat edecek *(Nerede?)* عِنْدَ اللّٰهِ تَعَالٰى Yüce olan Allah'ın katında *(Ne olduğu halde?)* وَلَقَدْ **Andolsun ki** جَاءَهُمْ **Onlara geldi** *(Kimden?)* مِنْ رَبِّهِمُ **Rablerinden** *(Ne geldi?)* الْهُدٰى **Yol gösterici** *(Ne üzerine gönderdi?)* عَلٰى لِسَانِ النَّبِيِّ ﷺ Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) lisanı üzerine *(Ne ile?)* بِالْبُرْهَانِ الْقَاطِعِ Kesin delille فَلَمْ يَرْجِعُوا Dönmediler *(Neden?)* عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ Üzerinde bulundukları şeyden.

24. اَمْ **Yoksa** لِلْاِنْسَانِ **İnsan için var mıdır?** أَيْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُم Yani, onlardan olan her insan için *(Ne var mıdır?)* مَا **O şey ki** تَمَنّٰى **Arzu etti** *(O şey neden olduğu halde?)* مِنْ أَنَّ لَيْسَ الْأَمْرُ كَذٰلِكَ Muhakkak putlar *(Nedir?)* تَشْفَعُ لَهُمْ Onlara şefaat edecek اَلْأَصْنَامَ Durum böyle değildir.

25. فَلِلّٰهِ **Allah içindir** *(Ne?)* الْاٰخِرَةُ **Ahiret** *(Daha?)* وَالْاُولٰى **Ve ilki** أَيِ الدُّنْيَا Yani, dünya فَلَا يَقَعْ فِيهِمَا Dolayısıyla o ikisinde meydana gelmez إِلَّا مَا يُرِيدُهُ تَعَالٰى Ancak O Yüce'nin istediği şeyler meydana gelir.

26. وَكَمْ **Nicesi** *(Kimden?)* مِنْ مَلَكٍ **Meleklerden** أَيْ وَكَثِيرٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ Yani, Meleklerin çoğu *(Öyle Melekler ki,)* فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olan** وَمَا أَكْرَمَهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ Onlar, Allah katında ne kıymetlidirler! لَا تُغْنِي **Yaramaz** *(Ne?)* شَفَاعَتُهُمْ **Onların şefaati** *(Neye?)* شَيْئًا **Hiçbir şeye** اِلَّا **Ancak** *(Neden sonra yarar?)* مِنْ بَعْدِ اَنْ يَاْذَنَ **İzin verdikten sonra** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Ne konuda?)* فِيهَا Şefaat konusunda *(Kime?)* لِمَنْ يَشَاءُ **Dilediğine** *(Kimden?)* مِنْ عِبَادِهِ Kullarından *(Daha?)* وَيَرْضٰى **Ve razı oluyor** *(Kimden?)* عَنْهُ Ondan *(Niçin?)* لِقَوْلِهِ Onun şu sözünden dolayı وَلَا يَشْفَعُونَ Şefaat etmezler إِلَّا Ancak *(Kime şefaat ederler?)* لِمَنِ ارْتَضٰى Rıza gösterdiği kimseye وَمَعْلُومٌ Ve bilinen şeydir *(Ne?)* أَنَّهَا لَا تُوجَدُ مِنْهُم Muhakkak şefaat onlardan sadır olmaz إِلَّا Ancak *(Ne zaman sadır olur?)* بَعْدَ الْإِذْنِ فِيهَا O konuda izin verildikten sonra مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ İzni olmadan O'nun katında kim şefaat edebilir?

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلٰٓئِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنْثٰى ﴿٢٧﴾﴾ حَيْثُ قَالُوا هُمْ بَنَاتُ اللهِ ﴿وَمَا لَهُمْ بِهٖ﴾ بِهٰذَا الْقَوْلِ ﴿مِنْ عِلْمٍ اِنْ﴾ مَا ﴿يَتَّبِعُونَ﴾ فِيهِ ﴿اِلَّا الظَّنَّ﴾ الَّذِي تَخَيَّلُوهُ ﴿وَاِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾﴾ أَيْ عَنِ الْعِلْمِ فِيمَا الْمَطْلُوبُ فِيهِ الْعِلْمُ ﴿فَاَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلّٰى عَنْ ذِكْرِنَا﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿وَلَمْ يُرِدْ اِلَّا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾﴾ وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْجِهَادِ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ طَلَبُ الدُّنْيَا ﴿مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ﴾ أَيْ نِهَايَةُ عِلْمِهِمْ أَنْ آثَرُوا الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ ﴿اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدٰى ﴿٣٠﴾﴾ أَيْ عَالِمٌ بِهِمَا فَيُجَازِيهِمَا ﴿وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ أَيْ هُوَ مَالِكٌ لِذٰلِكَ وَمِنْهُ الضَّالُّ وَالْمُهْتَدِي يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ اَسَآؤُا بِمَا عَمِلُوا﴾ مِنَ الشِّرْكِ وَغَيْرِهِ ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ اَحْسَنُوا﴾ بِالتَّوْحِيدِ وَغَيْرِهِ مِنَ الطَّاعَاتِ ﴿بِالْحُسْنٰى ﴿٣١﴾﴾ أَيِ الْجَنَّةِ وَبَيَّنَ الْمُحْسِنِينَ بِقَوْلِهِ ﴿اَلَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَآئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ﴾ هُوَ صِغَارُ الذُّنُوبِ كَالنَّظْرَةِ وَالْقُبْلَةِ وَاللَّمْسَةِ فَهُوَ اسْتِثْنَاءٌ مُنْقَطِعٌ وَالْمَعْنٰى لٰكِنَّ اللَّمَمَ يُغْفَرُ بِاجْتِنَابِ الْكَبَائِرِ ﴿اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بِذٰلِكَ وَبِقَبُولِ التَّوْبَةِ وَنَزَلَ فِيمَنْ كَانَ يَقُولُ صَلَاتُنَا صِيَامُنَا حَجُّنَا ﴿هُوَ اَعْلَمُ﴾ عَالِمٌ ﴿بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ﴾ أَيْ خَلَقَ أَبَاكُمْ آدَمَ مِنَ التُّرَابِ ﴿وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ﴾ جَمْعُ جَنِينٍ ﴿فِي بُطُونِ اُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا اَنْفُسَكُمْ﴾ لَا تَمْدَحُوهَا أَيْ عَلَى سَبِيلِ الْإِعْجَابِ أَمَّا عَلَى سَبِيلِ الْاِعْتِرَافِ بِالنِّعْمَةِ فَحَسَنٌ ﴿هُوَ اَعْلَمُ﴾ أَيْ عَالِمٌ ﴿بِمَنِ اتَّقٰى ﴿٣٢﴾﴾ ﴿اَفَرَاَيْتَ الَّذِي تَوَلّٰى ﴿٣٣﴾﴾ عَنِ الْإِيمَانِ أَيِ ارْتَدَّ لَمَّا عُيِّرَ بِهِ وَقَالَ إِنِّي خَشِيتُ عِقَابَ اللهِ فَضَمِنَ لَهُ الْمُعَيِّرُ أَنْ يَحْمِلَ عَنْهُ عَذَابَ اللهِ إِنْ رَجَعَ إِلَى شِرْكِهِ وَأَعْطَاهُ مِنْ مَالِهِ كَذَا فَرَجَعَ ﴿وَاَعْطٰى قَلِيلًا﴾ مِنَ الْمَالِ الْمُسَمّٰى ﴿وَاَكْدٰى ﴿٣٤﴾﴾ مَنَعَ الْبَاقِيَ مَأْخُوذٌ مِنَ الْكُدْيَةِ وَهِيَ أَرْضٌ صُلْبَةٌ كَالصَّخْرَةِ تَمْنَعُ حَافِرَ الْبِئْرِ إِذَا وَصَلَ إِلَيْهَا مِنَ الْحَفْرِ ﴿اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى ﴿٣٥﴾﴾ يَعْلَمُ مِنْ جُمْلَتِهِ أَنَّ غَيْرَهُ يَتَحَمَّلُ عَنْهُ عَذَابَ الْآخِرَةِ لَا وَهُوَ الْوَلِيدُ بْنُ مُغِيرَةٍ أَوْ غَيْرُهُ وَجُمْلَةُ أَعِنْدَهُ الْمَفْعُولُ الثَّانِي لِرَأَيْتَ بِمَعْنٰى اَخْبِرْنِي ﴿اَمْ﴾ بَلْ ﴿لَمْ يُنَبَّاْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسٰى ﴿٣٦﴾﴾ أَسْفَارِ التَّوْرَاةِ أَوْ صُحُفٍ قَبْلَهَا ﴿وَ﴾ وَصُحُفِ ﴿اِبْرٰهِيمَ الَّذِي وَفّٰى ﴿٣٧﴾﴾ تَمَّمَ مَا أُمِرَ بِهِ نَحْوُ وَإِذِ ابْتَلٰى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ وَبَيَانُ مَا ﴿اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى ﴿٣٨﴾﴾ اِلَخْ وَأَنْ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ أَيْ أَنَّهُ لَا تَحْمِلُ نَفْسٌ ذَنْبَ غَيْرِهَا ﴿وَاَنْ﴾ أَنَّهُ ﴿لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى ﴿٣٩﴾﴾ مِنْ خَيْرٍ فَلَيْسَ لَهُ مِنْ سَعْيِ غَيْرِهِ الْخَيْرَ شَيْءٌ ﴿وَاَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى ﴿٤٠﴾﴾

أَيْ يُبْصَرُ فِي الْآخِرَةِ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴿٤١﴾﴾ الْأَكْمَلَ يُقَالُ جَزَيْتُهُ سَعْيَهُ وَبِسَعْيِهِ ﴿وَأَنَّ﴾ بِالْفَتْحِ وَقُرِأَ عَطْفًا عَلَى بِالْكَسْرِ اسْتِئْنَافًا وَكَذَا مَا بَعْدَهَا فَلَا يَكُونُ مَضْمُونُ الْجُمَلِ فِي الصُّحُفِ عَلَى الثَّانِي ﴿إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى ﴿٤٢﴾﴾ الْمَرْجِعُ وَالْمَصِيرُ بَعْدَ الْمَوْتِ فَيُجَازِيهِمْ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ﴾ مَنْ شَاءَ أَفْرَحَهُ ﴿وَأَبْكَى ﴿٤٣﴾﴾ مَنْ شَاءَ أَحْزَنَهُ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾﴾ لِلْبَعْثِ.

TÜRKÇE ANLAMI

27. **Muhakkak ki, ahirete inanmayanlar, elbette meleklere dişilerin adlarını takarlar.** Meleklere Allah'ın kızları demişlerdir.

28. **Oysaki onların bu hususta** söyledikleri sözde **hiçbir bilgisi yoktur.** Bu konuda **sadece** hayal ettikleri **zanna kapılıyorlar. Zan ise hiç şüphesiz hakikatten** ilmin maksut olduğu yerde ilimden **hiçbir şeyi ifade etmez.**

29. **Öyleyse sen, bizim zikrimize** Kuran'a **sırt çeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimselerden yüz çevir.** Bu cihat emri gelmeden önceydi.

30. **İşte bu** dünya talebi **onların ilimden erebildikleri** son **noktadır** ki, o da; dünyayı ahirete tercih etmektir. **Şüphesiz ki, senin Rabbin, yolundan sapanı en iyi bilendir O, hidayette olanı da en iyi bilendir.** Her ikisini de bilir. Onlara karşılıklarını verecektir.

31. **Göklerde ve yerde olanların hepsi Allah'ındır.** O bunların sahibidir. Sapık olan da hidayette olan da Allah'ın sahip olduklarındandır. İstediğini saptırır ve istediğini hidayete erdirir. **Bu, Allah'ın,** şirk ve diğer şeylerle **kötülük edenleri yaptıklarıyla cezalandırması,** tevhit ve diğer itaatlerle **iyi davrananları da daha güzeliyle** cennetle **mükâfatlandırması içindir.**

32. İyi davrananları da şu sözüyle açıklamıştır: **Ki, (onlar)** bakmak, öpmek ve dokunmak gibi **ufak tefek kusurları** küçük günahları **dışında,**[1] **büyük günahlardan ve çirkin işlerden kaçınırlar. Doğrusu** küçük günahları affetmek ve tövbeleri kabul etmek suretiyle **Rabbinin mağfireti geniştir.** Namazımız, orucumuz ve haccımız var diyenler hakkında şu ayet inmiştir: **O, sizi** babanız Âdem'i **daha topraktan yarattığı zaman ve siz annelerinizin karınlarında cenin**[2] **iken sizi bilendir. Artık kendinizi temize çıkarmayın,** kendinizi beğenerek nefsinizi övmeyin; ama Allah'ın nimetini itiraf sadedinde övmeniz güzeldir. **O, takva sahibi olanı bilendir.**

33. **Gördün mü** ayıplanınca imandan **sırt çevireni?** Bu kişi Allah'ın azabından korktuğunu söylemiş, bunun üzerine onu ayıplayan da eğer şirke döner ve malından bir miktar verirse onun adına Allah'ın azabını yükleneceğini vaat edince imandan dönmüştür.

---

[1] إِلَّا اللَّمَمَ terkibi istisna-i munkatıdır. Mana şöyledir: Fakat küçük günahları büyük günahlardan kaçınmak suretiyle bağışlar.

[2] أَجِنَّة kelimesi جَنِين kelimesinin çoğuludur.

34. Konuşulan maldan **azıcık verip sonra** geri kalanı **vermemekte direneni?**[1]

35. **Acaba gaybın bilgisi kendi yanındadır da o görüyor** biliyor **mu** ki, başkası onun adına ahiret azabını yüklenir? Hayır, bu olamaz. Bu kişi Velid b. Muğîre veya başka biridir.[2]

36. **Yoksa Musa'nın sahifelerinde** Tevrat'ta veya ondan önceki sahifelerde **bulunanlar ona bildirilmedi mi?**

37. **Ve** *"Hani Rabbi, İbrahim'i birtakım emirler ile denemiş ve o da onları yerine getirmişti..." (Bakara: 124)* ayetinde olduğu gibi **çok vefakâr olan** emredilen şeyleri yerine getiren **İbrahim'in** sahifelerinde bulunan (şu gerçekler ona bildirilmedi mi?)

38. **Gerçekten hiçbir günahkâr, başkasının günahını yüklenemez.** Hiç kimse diğerinin günahını çekemez.

39. **İnsan için kendi** hayır **çalışmasından başka bir şey yoktur.** Başkasının çalışmasından ona hiçbir hayır yoktur.

40. **Ve çalışması da yakında** ahirette **görülecektir.**

41. **Sonra ona karşılığı tastamam** eksiksiz olarak **verilecektir.**[3]

42. **Ve şüphesiz**[4] **varış** ölümden sonra dönüş **Rabbinedir.** Onlara karşılıklarını verecektir.

43. **Doğrusu** dilediğini **güldüren** sevindiren **de** ve dilediğini **ağlatan** tasalandıran **da odur.**

44. Dünyada **öldüren de** tekrar **dirilten de odur.**

KELİME ANLAMI

27. إِنَّ **Muhakkak** الَّذِينَ **O kimseler ki** لَا يُؤْمِنُونَ **İman etmiyorlar** *(Neye?)* بِالْآخِرَةِ **Ahiret'e** لَيُسَمُّونَ **Elbette takıyorlar** *(Kime?)* الْمَلَٰئِكَةَ **Meleklere** *(Ne takıyorlar?)* تَسْمِيَةَ الْأُنْثَىٰ **Dişi adı** حَيْثُ Şöyle ki قَالُوا Dediler *(Ne dediler?)* هُمْ بَنَاتُ اللَّهِ Onlar Allah'ın kızlarıdır.

28. وَمَا لَهُمْ **Onlar için yoktur** *(Ne hakkında?)* بِهِ **Onun hakkında** بِهَٰذَا الْقَوْلِ Bu söz hakkında *(Ne yoktur?)* مِنْ عِلْمٍ **Hiçbir bilgi** إِنْ -مَا- يَتَّبِعُونَ **Tabi olmuyorlar** *(Ne konuda tabi olmuyor?)* فِيهِ Bu konuda إِلَّا **Ancak** *(Kime tabi oluyorlar?)* الظَّنَّ **Zanna** الَّذِي Öyle zan ki

---

[1] وَأَكْدَى fiili الْكُدْيَة kelimesinden gelmektedir. Bu kelime, kuyu kazarken karşılaşılan ve daha fazla kazmaya imkan vermeyen kaya gibi sert yer anlamındadır.

[2] أَعِنْدَهُ cümlesi أَخْبِرْنِي anlamındaki رَأَيْتَ fiilinin ikinci mefulüdür.

[3] Şöyle denilir: جَزَيْتُهُ سَعْيَهُ وَبِسَعْيِهِ (Ona çalışmasının karşılığını verdim)

[4] أن kelimesi ve daha sonra gelenler fethalı olarak okunur. Yeni bir cümle olarak kesre ile de okunmuştur. Kesre okunması durumda bu cümlelerin ifade ettiği mana sahifelerde bulunmuş olmaz.

تَخَيَّلُوهُ Onu uyduruyorlar وَإِنَّ الظَّنَّ **Ve muhakkak ki zan** *(Nedir?)* لَا يُغْنِي **İfade etmez** *(Neden?)* مِنَ الْحَقِّ **Haktan** *(Ne ifade etmez?)* شَيْئًا **Hiçbir şey** أَيْ عَنِ الْعِلْمِ Yani, bilgiden *(Nerede?)* فِيمَا O yerlerde ki الْمَطْلُوبُ فِيهِ O yerde matlup olan *(Nedir?)* الْعِلْمُ Kesin bilgidir.

29. عَنْ ذِكْرِنَا **Bizim zikrimizden** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'dan *(Daha?)* وَلَمْ يُرِدْ **İstemiyor** إِلَّا **Ancak** *(Neyi istiyor?)* الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا **Dünya hayatını** وَهٰذَا Bu *(Ne zamandır?)* قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْجِهَادِ Cihat emredilmeden önce. فَأَعْرِضْ **Yüz çevir** *(Kimden?)* عَنْ مَنْ **O kimseden ki** تَوَلّٰى **Döndü** *(Neden?)*

30. ذٰلِكَ **Bu** أَيْ طَلَبُ الدُّنْيَا Yani, dünya isteği *(Nedir?)* مَبْلَغُهُمْ **Onların erişebildikleri yerdir** *(Neden?)* مِنَ الْعِلْمِ **İlimden** أَيْ نِهَايَةُ عِلْمِهِمْ Yani, bilgilerinin ulaşabildiği nihai nokta *(Nedir?)* أَنْ آثَرُوا Tercih etmeleridir *(Neyi?)* الدُّنْيَا Dünyayı *(Ne üzerine?)* عَلَى الْآخِرَةِ Ahiret'e إِنَّ **Muhakkak** رَبَّكَ **Senin rabbin** هُوَ **O** *(Nedir?)* أَعْلَمُ **En iyi bilendir** *(Kimi?)* بِمَنْ **O kimseyi ki** ضَلَّ **Saptı** *(Neden?)* عَنْ سَبِيلِهِ **Onun yolundan** وَهُوَ **Ve O** *(Nedir?)* أَعْلَمُ **En iyi bilendir** *(Kimi?)* بِمَنِ **O kimseyi ki** اهْتَدٰى **Hidayete erdi** أَيْ عَالِمٌ بِهِمَا Yani, ikisini de bilendir فَيُجَازِيهِمَا Ve ikisinin de karşılığını verecektir.

31. وَلِلّٰهِ **Allah içindir** *(Ne?)* مَا **O şeyler ki** فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerdedir** *(Daha?)* وَمَا **Ve o şeyler ki** فِي الْأَرْضِ **Yerdedir** أَيْ هُوَ مَالِكٌ لِذٰلِكَ Yani, o bunların sahibidir وَمِنْهُ Onun sahip olduklarındandır *(Kim?)* الضَّالُّ وَالْمُهْتَدِي Sapıtan ve hidayete eren يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ Dilediğini saptırır *(Daha?)* وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ Dilediğini de hidayete erdirir *(Niçin?)* لِيَجْزِيَ **Cezalandırması için** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki** أَسَاؤُا **Kötülük yaptılar** *(Ne ile cezalandırması için?)* بِمَا **O şeylerle ki** عَمِلُوا **İşlediler** *(O şeyler neden ibaret olduğu halde?)* مِنَ الشِّرْكِ وَغَيْرِهِ Şirk ve başka şeylerden *(Daha niçin?)* وَيَجْزِيَ **Cezalandırması için** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki** أَحْسَنُوا **Güzellik yaptılar** *(Ne ile?)* بِالتَّوْحِيدِ Tevhit ile *(Daha?)* وَغَيْرِهِ Ve başka şeylerle *(Neden?)* مِنَ الطَّاعَاتِ İtaatten *(Ne ile cezalandırması için?)* بِالْحُسْنٰى **Güzellikle** أَيِ الْجَنَّةِ Yani, Cennetle.

32. وَبَيَّنَ الْمُحْسِنِينَ Muhsinleri de açıkladı *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِ Şu sözüyle الَّذِينَ **O kimseler ki** يَجْتَنِبُونَ **Kaçınıyorlar** *(Neden?)* كَبَائِرَ الْإِثْمِ **Günahın büyüklerinden** وَالْفَوَاحِشَ **Ve edepsizliklerden** إِلَّا **Ancak hariç** *(Ne?)* اللَّمَمَ **Ufak kusurlar** هُوَ O *(Nedir?)* صِغَارُ الذُّنُوبِ Günahların küçüğüdür *(Ne gibi?)* كَالنَّظْرَةِ Bakmak وَالْقُبْلَةِ Öpmek وَاللَّمْسَةِ Ve dokunmak gibi فَهُوَ اسْتِثْنَاءٌ مُنْقَطِعٌ O İstisna-i Munkatı'dır وَالْمَعْنٰى Mana لٰكِنَّ اللَّمَمَ *(Nedir?)* Fakat küçük günahlar *(Nedir?)* يُغْفَرُ Bağışlanır *(Ne ile?)* بِاجْتِنَابِ الْكَبَائِرِ

Büyüklerden kaçınmakla إِنَّ رَبَّكَ **Muhakkak senin Rabbin** *(Nedir?)* وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ **Bağışlaması geniştir** *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Küçük günahları affetmesiyle *(Daha ne ile bağışlaması geniştir?)* وَبِقَبُولِ التَّوْبَةِ Tövbeyi kabul etmesiyle وَنَزَلَ İndi *(Kim hakkında?)* فِيمَنْ O kimse hakkında ki كَانَ يَقُولُ (O kimse işlediği iyi ameller sebebiyle gurura kapılarak) Diyor *(Ne diyor?)* صَلَاتُنَا İşte namazımız صِيَامُنَا İşte orucumuz حَجُّنَا İşte haccımız هُوَ **O** *(Nedir?)* أَعْلَمُ **En iyi bilendir** أَيْ عَالِمٌ Yani, bilicidir *(Kimi?)* بِكُمْ **Sizi** *(Ne zaman?)* إِذْ أَنْشَأَكُمْ **Sizi yarattığı zaman** *(Neden?)* مِنَ الْأَرْضِ **Yerden** أَيْ خَلَقَ أَبَاكُمْ آدَمَ Yani, babanız Âdem'i yarattı *(Neden?)* مِنَ التُّرَابِ Topraktan *(Daha ne zaman?)* وَإِذْ أَنْتُمْ **Ve siz iken** *(Ne iken?)* أَجِنَّةٌ **Cenin-ler** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ جَنِينٍ Cenin kelimesinin cemisidir *(Nerede?)* فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ **Anne-lerinizin karınlarında** فَلَا تُزَكُّوا **Temize çıkarmayın** *(Neyi?)* أَنْفُسَكُمْ **Nefislerinizi** أَمَّا عَلَى سَبِيلِ Onları övmeyin لَا تَمْدَحُوهَا أَيْ عَلَى سَبِيلِ الْإِعْجَابِ Yani, kibirlenme yoluyla الْإِعْتِرَافِ بِالنِّعْمَةِ Nimeti itiraf etmek yoluna övmeye gelince فَحَسَنٌ Güzeldir هُوَ **O** أَعْلَمُ **En iyi bilendir** أَيْ عَالِمٌ Yani, bilicidir *(Kimi?)* بِمَنْ **O kişiyi ki** اتَّقٰى **Sakındı.**

33. أَفَرَأَيْتَ **Gördün mü?** *(Kimi?)* الَّذِي **O kişiyi ki** تَوَلّٰى **Yüz çevirdi** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan أَيِ ارْتَدَّ Yani, döndü *(Niçin?)* لَمَّا عُيِّرَ بِهِ İmanı ile ayıpladığı zaman وَقَالَ Ve dedi *(Ne dedi?)* إِنِّي خَشِيتُ عِقَابَ اللّٰهِ Ben Allah'ın cezasından korkuyorum فَضَمِنَ لَهُ Ve ona kefil oldu *(Kim?)* الْمُعَيِّرُ Ayıplayan *(Neye kefil oldu?)* أَنْ يَحْمِلَ عَنْهُ Ondan yükleneceğinden *(Neyi?)* عَذَابَ اللّٰهِ Allah'ın azabını *(Ne zaman?)* إِنْ رَجَعَ إِلٰى شِرْكِهِ Şirkine geri dönerse وَأَعْطَاهُ Ve ona verirse *(Neden?)* مِنْ مَالِهِ Malından *(Ne kadar?)* كَذَا Bir miktar فَرَجَعَ O da döndü.

34. وَأَعْطٰى **Verdi** *(Ne kadar?)* قَلِيلًا **Azıcık** *(Neden?)* مِنَ الْمَالِ الْمُسَمّٰى Belirlenen maldan وَأَكْدٰى **Ve cimrilik etti** مَنَعَ الْبَاقِيَ Geri kalanı vermedi *(Bu kelime nedir?)* مَأْخُوذٌ مِنَ الْكُدْيَةِ 'Küdye' kelimesindendir وَهِيَ O *(Nedir?)* أَرْضٌ صُلْبَةٌ Sert yerdir *(Ne gibi?)* كَالصَّخْرَةِ Kaya gibi *(Öyle kaya ki,)* تَمْنَعُ حَافِرَ الْبِئْرِ Kuyu kazanı engelliyor *(Ne zaman?)* إِذَا وَصَلَ إِلَيْهَا Ona ulaştığında *(Neden engelliyor?)* مِنَ الْحَفْرِ Kazmaktan.

35. أَعِنْدَهُ **Onun yanında mı?** *(Ne?)* عِلْمُ الْغَيْبِ **Gaybın bilgisi** فَهُوَ **O** *(Nedir?)* يَرٰى **Görüyor (mu?)** يَعْلَمُ Biliyor mu? مِنْ جُمْلَتِهِ Bu sual olunan bilgidendir ki, أَنَّ غَيْرَهُ Muhakkak ondan başkası *(Nedir?)* يَتَحَمَّلُ عَنْهُ Ondan yüklenecek *(Neyi?)* عَذَابَ الْآخِرَةِ Ahiret azabını لَا Hayır! وَهُوَ O kişi *(Kimdir?)* الْوَلِيدُ بْنُ مُغِيرَةٍ Velid Bin Muğire'dir أَوْ غَيْرُهُ Veya başka birisidir وَجُمْلَةُ أَعِنْدَهُ 'Eindehü' cümlesi *(Nedir?)* الْمَفْعُولُ الثَّانِي لِرَأَيْتَ 'Raeyte'nin ikinci mefuludur *(Öyle 'raeyte' ki,)* بِمَعْنٰى أَخْبِرْنِي 'Ehbirnî' manasında olan.

36. أَمْ بَلْ **Yoksa** لَمْ يُنَبَّأْ **Haber verilmedi mi?** *(Ne?)* بِمَا **O şeyler ki** *(O şeyler nerededir?)* أَسْفَارِ التَّوْرَاةِ Tevrat'ın bölümleri أَوْ صُحُفِ **Musa'nın sahifelerindedir** فِي صُحُفِ مُوسَى قَبْلَهَا Veya ondan önceki sahifeler *(Daha ne haber verilmedi mi?)*

37. وَ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ **Ve İbrahim'in** sayfaları الَّذِي **Öyle İbrahim ki** وَفَّى **Vefakâr oldu** تَمَّمَ Tam olarak yaptı *(Neyi?)* مَا أُمِرَ بِهِ Ona emredilen şeyleri *(Ne gibi?)* نَحْوُ وَإِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ 'Hani Rabbi, İbrahim'i birtakım emirler ile denemiş ve o da onları yerine getirmişti...' ayeti gibi.

38. وَبَيَانُ مَا Ma kelimesinin açıklaması şudur: أَلَّا تَزِرُ **Yüklenmez** *(Kim?)* وَازِرَةٌ **Yüklenici** *(Neyi?)* وِزْرَ أُخْرَى **Başkasının yükünü** إِلَخْ Sonuna kadar وَأَنْ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ 'En' sakileden tahfiflenmiştir أَيْ أَنَّهُ لَا تَحْمِلُ نَفْسٌ Yani, hiçbir nefis yüklenmez *(Neyi?)* ذَنْبَ غَيْرِهَا Başkasının günahını.

39. وَأَنْ -أَنَّهُ- لَيْسَ **Yoktur,** En, ennehü manasındadır *(Kim için yoktur?)* لِلْإِنْسَانِ **İnsan için** إِلَّا **Ancak** *(Ne vardır?)* مَا سَعَى **Çalıştığı** *(Neden?)* مِنْ خَيْرٍ Hayırdan فَلَيْسَ لَهُ Onun için yoktur *(Neden?)* مِنْ سَعْيِ غَيْرِهِ Başkasının çalışmasından *(Neye olan çalışması?)* الْخَيْرَ Hayra olan çalışması *(Ne yoktur?)* شَيْءٌ Hiçbir şey.

40. أَيْ يُبْصَرُ فِي الْآخِرَةِ **İleride görülecek** سَوْفَ يُرَى **Ve onun çalışması** وَأَنَّ سَعْيَهُ Yani, Ahirette icabına bakılacak.

41. ثُمَّ يُجْزَاهُ **Sonra ona karşılığı verilecek** *(Ne olmakla?)* الْجَزَاءَ الْأَوْفَى **En değerli karşılıkla** الْأَكْمَلَ En mükemmel يُقَالُ Denilir *(Ne denilir?)* جَزَيْتُهُ سَعْيَهُ 'Cezeytühü sa'yehu' وَبِسَعْيِهِ Ve 'bisa'yihi' denilir. (Yani, 'Ceza' fiili hem harfi cerli hem de harfi cersiz meful alır)

42. وَأَنَّ **Ve muhakkak ki** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْفَتْحِ عَطْفًا Atıf olarak fetha ile okunmuştur *(Daha?)* وَقُرِأَ بِالْكَسْرِ Esreyle okunmuştur *(Ne olarak?)* اسْتِئْنَافًا Yeni cümle olarak وَكَذَا مَا بَعْدَهَا Ondan sonra gelen cümle de aynıdır فَلَا يَكُونُ مَضْمُونُ الْجُمَلِ Dolayısıyla cümlelerin ifade ettiği mana olmaz *(Nerede olmaz?)* فِي الصُّحُفِ Sahifelerde *(Neye göre?)* عَلَى الثَّانِي İkinci vecihe göre إِلَى رَبِّكَ **Rabbinedir** *(Ne?)* الْمُنْتَهَى **Son varış** الْمَرْجِعُ وَالْمَصِيرُ Dönüş ve varış *(Ne zaman?)* بَعْدَ الْمَوْتِ Ölümden sonra فَيُجَازِيهِمْ Ve onları cezalandırır.

43. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** هُوَ **O** أَضْحَكَ **Güldürdü** *(Kimi?)* مَنْ O kimseyi ki شَاءَ İstedi *(Neyi?)* أَفْرَحَهُ Onu sevindirmeyi وَأَبْكَى **Ve ağlattı** *(Kimi?)* مَنْ شَاءَ أَحْزَنَهُ Üzülmesini istediği kimseyi.

44. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** هُوَ **O** أَمَاتَ **Öldürdü** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada وَأَحْيَا **Ve diriltti** *(Niçin?)* لِلْبَعْثِ Yeniden diriliş için.

﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ﴾ الصِّنفَيْنِ ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٥﴾﴾ ﴿مِن نُّطْفَةٍ﴾ مَنِيٍّ ﴿إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾﴾ تُصَبُّ فِي الرَّحِمِ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ﴾ بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ [النَّشَاءَةَ] ﴿الْأُخْرَىٰ ﴿٤٧﴾﴾ الْخَلْقَةَ الْأُخْرَى لِلْبَعْثِ بَعْدَ الْخَلْقَةِ الْأُولَى ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ﴾ النَّاسَ بِالْكِفَايَةِ بِالْأَمْوَالِ ﴿وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾﴾ أَعْطَى الْمَالَ الْمُتَّخَذَ قِنْيَةً ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾﴾ هُوَ كَوْكَبٌ خَلْفَ الْجَوْزَاءِ كَانَتْ تُعْبَدُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِإِدْغَامِ التَّنْوِينِ فِي اللَّامِ وَضَمِّهَا وَبِلَا هَمْزَةٍ هِيَ قَوْمُ عَادٍ وَالْأُخْرَى قَوْمُ صَالِحٍ ﴿وَثَمُودَا﴾ بِالصَّرْفِ اسْمٌ لِلْأَبِ وَبِلَا صَرْفٍ لِلْقَبِيلَةِ [وَثَمُودَا] وَهُوَ مَعْطُوفٌ عَلَى عَادًا ﴿فَمَا أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾﴾ مِنْهُمْ أَحَدٌ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِن قَبْلُ﴾ أَيْ قَبْلَ عَادٍ وَثَمُودَ أَهْلَكْنَاهُمْ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ﴿٥٢﴾﴾ مِنْ عَادٍ وَثَمُودٍ لِطُولِ لَبْثِ نُوحٍ فِيهِمْ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا وَهُمْ مَعَ عَدَمِ إِيمَانِهِمْ بِهِ يُؤْذُونَهُ وَيَضْرِبُونَهُ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ﴾ وَهِيَ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿أَهْوَىٰ ﴿٥٣﴾﴾ أَسْقَطَهَا بَعْدَ رَفْعِهَا إِلَى السَّمَاءِ مَقْلُوبَةً إِلَى الْأَرْضِ بِأَمْرِهِ جِبْرِيلَ بِذَلِكَ ﴿فَغَشَّاهَا﴾ مِنَ الْحِجَارَةِ بَعْدَ ذَلِكَ ﴿مَا غَشَّىٰ ﴿٥٤﴾﴾ أَبْهَمَ تَهْوِيلًا وَفِي هُودٍ فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ﴾ أَنْعُمِهِ الدَّالَّةِ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ وَقُدْرَتِهِ ﴿تَتَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾﴾ تَتَشَكَّكُ أَيُّهَا الْإِنْسَانُ أَوْ تُكَذِّبُ ﴿هَٰذَا﴾ مُحَمَّدٌ ﴿نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾﴾ مِنْ جِنْسِهِمْ أَيْ رَسُولٌ كَالرُّسُلِ قَبْلَهُ أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ كَمَا أُرْسِلُوا إِلَى أَقْوَامِهِمْ ﴿أَزِفَتِ الْآزِفَةُ ﴿٥٧﴾﴾ قَرُبَتِ الْقِيَامَةُ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ﴾ نَفْسٌ ﴿كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾﴾ أَيْ لَا يَكْشِفُهَا وَيُظْهِرُهَا إِلَّا هُوَ كَقَوْلِهِ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾﴾ تَكْذِيبًا ﴿وَتَضْحَكُونَ﴾ اسْتِهْزَاءً ﴿وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾﴾ لِسَمَاعِ وَعْدِهِ وَوَعِيدِهِ ﴿وَأَنتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾﴾ لَاهُونَ غَافِلُونَ عَمَّا يُطْلَبُ مِنْكُمْ ﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ﴾ الَّذِي خَلَقَكُمْ ﴿وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾﴾ وَلَا تَسْجُدُوا لِلْأَصْنَامِ وَلَا تَعْبُدُوهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

45. **Ve iki çifti** sınıfı**; erkek ve dişiyi o yarattı.**
46. Rahme **atıldığı** döküldüğü **zaman bir nutfeden** meniden.
47. **Şüphesiz tekrar diriltmek**[1] **de** ilk yaratıştan sonra hesap için tekrar yaratmak **ona aittir.**

[1] النَّشْأَة kelimesi uzatılarak (النَّشَاءَة şeklinde) ve uzatılmadan (النَّشْأَة şeklinde) okunur.

48. Mal ile ihtiyaçlarını görerek insanları **zengin eden de servet** edinilen malı **veren de odur.**

49. **Doğrusu Şi'râ yıldızının Rabbi de odur.** Şi'ra, ikizler burcundan sonra doğan ve cahiliye devrinde tapınılan bir yıldızdır.

50. **Ve şüphesiz önceki Âd**[1] **kavmini** Hud'un kavmini **o helak etmiştir.** Diğeri ise Salih'in kavmidir.

51. **Semûd'u da**[2] onlardan **geriye** hiç kimseyi **bırakmadı.**

52. Âd ve Semûd kavimlerinden **önce de** onlardan **daha zalim ve daha azgın olan Nuh kavmini** helâk ettik. Nuh, kavminin arasında, kendisine iman edilmeden işkence ve eziyetlerle uzun süre ***"bin seneden elli yıl eksik" (Ankebut: 14)*** kaldığı için onun kavmi daha zalim ve azgındı.

53. **Altüst olan şehirleri de yere çarptı,** Cebrail vasıtasıyla onları göğe kaldırdıktan sonra ters çevirerek yere attı.

54. Bundan sonrada **onların başına geçirdiğini** taşları **geçirdi!**[3] ***"Emrimiz gelince, oranın altını üstüne getirdik ve üzerlerine pişirilmiş yığınla taşlar yağdırdık. (Hud: 82)***

55. **Artık Rabbinin** birliğine ve kudretine delalet eden **nimetlerinin hangisinden şüpheye düşer** veya yalanlarsın ey insan!

56. **İşte bu** Muhammed **ilk uyarıcıların** cinsin**den bir uyarıcıdır.** Kendisinden önceki peygamberlerin kavimlerine gönderildiği gibi size gönderilmiş bir peygamberdir.

57. **Yaklaşan** kıyamet **yaklaştı.**

58. **Allah'tan başka onu açığa çıkaracak** bir kimse **yoktur.** ***"Onun vaktini ondan başka açıklayacak biri yoktur" (Araf: 187)*** ayeti kerimesinde belirtildiği gibi kıyametin vaktini ondan başka hiç kimse açıklayamaz.

59. **Şimdi siz bu söze** Kuran'a yalanladığınız için **mi şaşıyor?**

60. **Ve** alay edip **gülüyorsunuz da** vaat ve tehditlerini işitip **ağlamıyorsunuz?**

61. **Ve halbuki siz oyalanmaktasınız!** Sizden istenenden gafilsiniz.

62. **Haydi,** sizi yaratan **Allah'a secde edip ona kulluk edin!** Putlara secde edip onlara kulluk etmeyin.

---

[1] عَادًا الْأُولَى terkibi diğer bir kıraatte tenvinin lam harfine idğamı ve de hemzenin hazfiyle (عَادَ الُولَى şeklinde) okunur.

[2] ثَمُود kelimesi bir baba ismi olarak munsarif, bir kabile ismi olarak da gayri munsariftir. Ve bu kelime عَادًا kelimesi üzerine atıftır.

[3] Burada korku vermek için mübhem bir ifade kullanılmıştır.

KELİME ANLAMI

45. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** خَلَقَ **Yarattı** الزَّوْجَيْنِ الصِّنْفَيْنِ **İki eşi** *(Ondan bedel?)* الذَّكَرَ **Erkeği** *(Daha?)* وَالْأُنْثَى **Dişiyi** *(Neden yarattı?)*

46. مِنْ نُطْفَةٍ **Nutfeden** مَنِيٍّ Meniden *(Ne zaman?)* إِذَا تُمْنَى **Atıldığında** تُصَبُّ فِي الرَّحِمِ Rahme döküldüğünde.

47. وَأَنَّ **Muhakkak ki** عَلَيْهِ **Ona aittir** *(Ne?)* النَّشْأَةَ **Diriltme** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالْمَدِّ وَالْقَصْرِ Med ve kasırla okunmuştur *(Öyle diriltme ki,)* الْأُخْرَى **Son** الْخَلْقَةَ الْأُخْرَى Son yaratma *(Niçin?)* لِلْبَعْثِ Diriliş için *(Ne zaman?)* بَعْدَ الْخَلْقَةِ الْأُولَى İlk yaratmadan sonra.

48. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** هُوَ **O** أَغْنَى **Zengin edendir** *(Kimi?)* النَّاسَ İnsanları *(Ne ile?)* بِالْكِفَايَةِ بِالْأَمْوَالِ Mallarla ihtiyaçları görmekle *(Daha?)* وَأَقْنَى **Ve sermaye veren** أَعْطَى الْمَالَ Mal veren *(Öyle mal ki,)* الْمُتَّخَذَ قِنْيَةً Servet elde edilen.

49. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** هُوَ **O** رَبُّ الشِّعْرَى **Şi'ra'nın Rabbidir** هُوَ كَوْكَبُ O yıldızdır *(Öyle yıldız ki,)* خَلْفَ الْجَوْزَاءِ İkizler burcundan sonra doğan كَانَتْ تُعْبَدُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ Cahiliye devrinde bu yıldıza ibadet edilirdi.

50. وَأَنَّهُ **Muhakkak ki o** أَهْلَكَ **Helak etti** *(Kimi?)* عَادًا **Âd kavmini** *(Öyle Âd kavmini ki,)* الْأُولَى **Önceki** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne ile okunmuştur?)* بِإِدْغَامِ التَّنْوِينِ فِي اللَّامِ Tenvin'in lama idğam edilmesiyle *(Daha?)* وَضَمِّهَا Ve onun zammesiyle وَبِلَا هَمْزَةٍ Ve hemzesiz هِيَ قَوْمُ عَادٍ O Âd kavmidir وَالْأُخْرَى قَوْمُ صَالِحٍ Öteki ise Salih'in kavmidir ***(Daha kimi helak etmiştir?)***

51. وَثَمُودَا **Semud'u da** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالصَّرْفِ Munsarif yapılmakla *(Nedir?)* اسْمٌ لِلْأَبِ Ata'nın ismidir *(Daha ne ile okunmuştur?)* وَبِلَا صَرْفٍ Gayri munsarif yapmakla *(Neyin ismidir?)* لِلْقَبِيلَةِ Kabilenin ismidir وَهُوَ مَعْطُوفٌ عَلَى عَادًا Bu kelime 'âden' kelimesine matuftur فَمَا أَبْقَى **Kalmadı** *(Kimlerden?)* مِنْهُمْ Onlardan *(Kim?)* أَحَدٌ Hiç kimse ***(Daha kimi helak ettik?)***

52. وَقَوْمَ نُوحٍ **Nuh'un kavmini de** *(Ne zaman?)* مِنْ قَبْلُ **Daha önce** أَيْ قَبْلِ عَادٍ وَثَمُودَ Yani, Âd ve Semud'dan önce أَهْلَكْنَاهُمْ Onları helak ettik إِنَّهُمْ **Muhakkak onlar** *(Nedir?)* كَانُوا **İdiler** هُمْ **Onlar** *(Ne idiler?)* أَظْلَمَ **Çok zalim** وَأَطْغَى **Ve çok azgın** *(Kimlerden?)* مِنْ عَادٍ وَثَمُودٍ Âd ve Semud kavminden *(Niçin çok zalim oldular?)* لِطُولِ لَبْثِ نُوحٍ Nuh çok kaldığı için *(Nerede?)* فِيهِمْ İçlerinde فَلَبِثَ فِيهِمْ Aralarında kaldı *(Ne kadar?)* أَلْفَ سَنَةٍ Bin sene

إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا Ancak elli sene hariç وَهُمْ Onlar *(Ne ile birlikte?)* مَعَ عَدَمِ إِيمَانِهِمْ بِهِ Ona iman etmemekle birlikte يُؤْذُونَهُ Ona eziyet ediyorlardı *(Daha?)* وَيَضْرِبُونَهُ Onu dövüyorlardı.

53. وَالْمُؤْتَفِكَةَ **Mü'tefike'yi de** وَهِيَ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ Onlar Lût kavminin köyleridir أَهْوَى **Yerle bir etti** أَسْقَطَهَا Onları attı *(Ne zaman?)* بَعْدَ رَفْعِهَا إِلَى السَّمَاءِ Onları göğe kaldırdıktan sonra *(Onlar ne oldukları halde attı?)* مَقْلُوبَةً إِلَى الْأَرْضِ Yere çevrilmiş ondukları halde *(Allah teala nasıl attı?)* بِأَمْرِهِ Kendisinin emretmesiyle *(Kime emretmesiyle?)* جِبْرِيلَ Cebrail'e (aleyhisselam) *(Neyi emretmesiyle?)* بِذٰلِكَ Bunu.

54. فَغَشَّاهَا **Onların başına getirdi** *(Neden?)* مِنَ الْحِجَارَةِ Taştan *(Ne zaman?)* بَعْدَ ذٰلِكَ Bundan sonra *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** غَشّٰى **Başına getirdi** اَبْهَمَ تَهْوِيلًا Bu ayette başlarına getirdiği şeyi, olayın vehametini büyütmek için mübhem bırakmıştır وَفِي هُودٍ Hûd süresinde ise şöyle geçer; فَجَعَلْنَا Biz kıldık *(Neyi?)* عَالِيَهَا Onun üstünü *(Nedir kıldık?)* سَافِلَهَا Onun altı kıldık وَأَمْطَرْنَا Ve yağdırdık *(Kim üzerine?)* عَلَيْهَا Onların üzerine *(Ne yağdırdık?)* حِجَارَةً Taş *(Neden?)* مِنْ سِجِّيلٍ Pişirilmiş çamurdan.

55. أَنْعُمِهِ الدَّالَّةِ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ **Rabbinin nimetlerinin hangisine dair** Onun tekliğine delalet eden nimetlerine *(Daha?)* وَقُدْرَتِهِ Ve onun kudretine dair تَتَمَارٰى **Kuşku duyarsın** تَتَشَكَّكُ أَيُّهَا الْإِنْسَانُ Şüpheye düşersin ey insan أَوْ تُكَذِّبُ Veya yalanlarsın.

56. هٰذَا **Bu** *(Bundan bedel?)* مُحَمَّدٌ Muhammed *(Kimdir?)* نَذِيرٌ **Uyarıcıdır** *(Ne olduğu halde)* مِنَ النُّذُرِ **Uyarıcılardan** *(Öyle uyarıcılar ki,)* الْأُولَى **İlk olan** مِنْ جِنْسِهِمْ Onların türündendir أَيْ رَسُولٌ Yani, bir peygamberdir *(Ne gibi?)* كَالرُّسُلِ قَبْلَهُ Önceki peygamberler gibi *(Öyle peygamberler ki,)* أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ Size gönderildi *(Ne gibi?)* كَمَا أُرْسِلُوا إِلَى أَقْوَامِهِمْ (Onlar) Kendi kavimlerine gönderildiği gibi.

57. أَزِفَتِ **Yaklaştı** *(Ne?)* الْآزِفَةُ **Yaklaşan** قَرُبَتِ الْقِيَامَةُ Kıyamet yaklaştı.

58. لَيْسَ لَهَا **Onun için yoktur** *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِ اللهِ **Allah'tan başka** *(Kim yoktur?)* نَفْسٌ **(bir nefis)** *(Öyle nefis ki,)* كَاشِفَةٌ **Ortaya çıkaran** أَيْ لَا يَكْشِفُهَا Yani, onu açamaz *(Daha?)* وَيُظْهِرُهَا Ve onu ortaya çıkaramaz إِلَّا هُوَ Ancak o çıkarır *(Ne gibi?)* كَقَوْلِهِ Şu sözü gibi لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا Onun vaktini açıklayamaz إِلَّا هُوَ Ancak o açıklar.

59. أَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِيثِ **Bu söze mi?** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'a تَعْجَبُونَ **Şaşıyorsunuz** *(Ne olduğunuz halde?)* تَكْذِيبًا Yalanlayıcı olduğunuz halde *(Daha?)*

60. وَتَضْحَكُونَ **Gülüyorsunuz** *(Ne olduğunuz halde?)* اسْتِهْزَاءً Alaya aldığınız halde وَلَا تَبْكُونَ **Ağlamıyorsunuz** *(Niçin?)* لِسَمَاعِ وَعْدِهِ Vaadini işittiğiniz için *(Daha?)* وَوَعِيدِهِ Ve tehdidini.

61. وَأَنْتُمْ **Siz** *(Nesiniz?)* سَامِدُونَ **Gaflet içindesiniz** لَاهُونَ Eğlence içindesiniz غَافِلُونَ عَمَّا يُطْلَبُ مِنْكُمْ Sizden istenilen şeylerden gafilsiniz.

62. فَاسْجُدُوا **Secde edin** *(Kime?)* لِلَّهِ **Allah'a** الَّذِي Öyle Allah'a ki خَلَقَكُمْ Sizi yarattı وَلَا تَعْبُدُوهَا وَاعْبُدُوا **Ve ona ibadet edin** وَلَا تَسْجُدُوا لِلْأَصْنَامِ Putlara secde etmeyin Ve onlara tapmayın.



سُورَةُ الْقَمَرِ

﴿مَكِّيَّةٌ إِلَّا سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ الْآيَةَ وَهِيَ خَمْسَةٌ وَخَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ قَرُبَتِ الْقِيَامَةُ ﴿وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾﴾ انْفَلَقَ فِلْقَتَيْنِ عَلَى أَبِي قُبَيْسٍ وَقُعَيْقِعَانَ آيَةً لَهُ ﷺ وَقَدْ سَئَلَهَا فَقَالَ اشْهَدُوا رَوَاهُ الشَّيْخَانِ ﴿وَإِنْ يَرَوْا﴾ أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ ﴿آيَةً﴾ مُعْجِزَةً لَهُ ﷺ ﴿يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا﴾ هٰذَا ﴿سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾﴾ قَوِيٌّ مِنَ الْمِرَّةِ الْقُوَّةُ أَوْ دَائِمٌ ﴿وَكَذَّبُوا﴾ النَّبِيَّ ﷺ ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ فِي الْبَاطِلِ ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ﴾ مَنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ ﴿مُسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾﴾ بِأَهْلِهِ فِي الْجَنَّةِ أَوِ النَّارِ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ﴾ أَخْبَارِ إِهْلَاكِ الْأُمَمِ الْمُكَذِّبَةِ رُسُلَهُمْ ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾﴾ لَهُمُ اسْمُ مَصْدَرٍ أَوِ اسْمُ مَكَانٍ وَالدَّالُ بَدَلٌ مِنْ تَاءِ الْاِفْتِعَالِ وَازْدَجَرْتُهُ وَزَجَرْتُهُ نَهَيْتُهُ بِغِلْظَةٍ وَمَا مَوْصُولَةٌ أَوْ مَوْصُوفَةٌ ﴿حِكْمَةٌ﴾ خَبَرُ مُبْتَدَإٍ مَحْذُوفٍ أَوْ بَدَلٌ مِنْ مَا أَوْ مِنْ مُزْدَجَرٌ ﴿بَالِغَةٌ﴾ تَامَّةٌ ﴿فَمَا تُغْنِ﴾ تَنْفَعُ فِيهِمُ ﴿النُّذُرُ ﴿٥﴾﴾ جَمْعُ نَذِيرٍ بِمَعْنَى مُنْذِرٍ أَيِ الْأُمُورُ الْمُنْذِرَةُ لَهُمْ وَمَا لِلنَّفْيِ أَوْ لِلْاِسْتِفْهَامِ الْاِنْكَارِيِّ وَهِيَ عَلَى الثَّانِي مَفْعُولٌ مُقَدَّمٌ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ هُوَ فَائِدَةُ مَا قَبْلَهُ وَتَمَّ بِهِ الْكَلَامُ ﴿يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ﴾ هُوَ إِسْرَافِيلُ وَنَاصِبُ يَوْمَ يَخْرُجُونَ بَعْدُ ﴿إِلَى شَيْءٍ نُكُرٍ ﴿٦﴾﴾ بِضَمِّ الْكَافِ وَسُكُونِهَا أَيْ مُنْكَرٍ تُنْكِرُهُ النُّفُوسُ لِشِدَّتِهِ وَهُوَ الْحِسَابُ.

TÜRKÇE ANLAMI

54- Kamer Sûresi

Kırk beşinci ayetin dışında Mekke'de inmiştir. Elli beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Saat** kıyamet **yaklaştı ve ay yarıldı.** Peygamberimiz isteği üzere ona bir mucize olarak bir parçası Ebu Kubeys, diğer bir parçası da Kuaykıân dağı üzerinde olmak üzere iki parçaya ayrıldı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz *"Şahit olun!"* dedi.[1]
2. **Onlar** Kureyş kâfirleri **bir ayet** Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem) mucizesini **görseler hemen yüz çevirirler ve:** "Bu **güçlü** sağlam veya süregelen **bir büyüdür" derler.**
3. Peygamberi (sallallahu aleyhi vesellem) **yalanladılar ve** bâtıla dalma konusunda **kendi heveslerine uydular. Halbuki her** hayır ve şer **iş** ehlini cennet veya cehennemde **yerleştirmiştir.**
4. **Andolsun ki, onlara,** peygamberlerini yalanlayan ümmetlerin helak edilişinden bahseden **caydırıcı nice haberler gelmiştir.**[2]
5. **Üstün** tam **bir hikmet. Fakat** onlara **uyarıcı** olay**lar fayda vermiyor!**[3]
6. **Öyleyse sen de onlardan yüz çevir.**[4] **Davetçi** İsrafil'**in görülmemiş** şiddetinden dolayı nefislerin hoşlanmadığı **bir şeye** hesaba **çağırdığı gün,**[5]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْقَمَرِ -﴿٥٤﴾-

54- Kamer Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir إِلَّا سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ الْآيَةَ Ancak şu (kırk beşinci) ayet hariç وَهِيَ Ve bu sûre خَمْسَةٌ وَخَمْسُونَ آيَةً Elli beş ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

---

[1] Bu hadiseyi Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

[2] مُزْدَجَر kelimesi ismi mastar veya ismi mekandır. Kelimede bulunan dal harfi اِفْتِعَال kalıbının te harfinden bedeldir. اِزْدَجَرْتُهُ وَزَجَرْتُهُ fiilleri birini sert bir şekilde men etmek anlamına gelir. مَا kelimesi de mevsule veya mevsufedir.

[3] حِكْمَة kelimesi hazfedilmiş bir mübtedanın haberi veya bir önceki ayetteki مَا kelimesinden ya da مُزْدَجَر kelimesinden bedeldir. فَمَا تُغْنِ fiilindeki ما kelimesi de nefi veya istifham-ı inkari içindir. İstifham için olması durumun da takdim etmiş mefuldür. النُّذُر kelimesi نَذِير kelimesinin çoğuludur.

[4] فَتَوَلَّ عَنْهُمْ ifadesi bir önceki kelamın neticesidir. Kelam bu ifade ile tamama ermiştir.

[5] يَوْمَ zarfını nasb eden amil kendisinden sonra gelen يَخْرُجُونَ fiilidir.

1. اِقْتَرَبَتْ **Yaklaştı** *(Ne?)* اَلسَّاعَةُ **O vakit** قَرُبَتْ Yakın oldu *(Ne?)* اَلْقِيَامَةُ Kıyamet وَانْشَقَّ **Ve yarıldı** *(Ne yarıldı?)* اَلْقَمَرُ **Ay** انْفَلَقَ Ayrıldı *(Neye?)* فِلْقَتَيْنِ İki parçaya *(Ne üzerine ayrıldı?)* عَلٰى أَبِي قُبَيْسٍ (Biri) Ebu Kubeys dağı üzerine وَقُعَيْقِعَانَ Ve (Biri) Kuaykıan dağı üzerine *(Ne olarak ayrıldı?)* آيَةً Bir mucize olarak *(Kime ait?)* ﷺ لَهُ Peygamber'e ait (sallallahu aleyhi vesellem) وَقَدْ سَئَلَهَا Bir mucize istemişlerdi فَقَالَ Bunun üzerine dedi ki: اِشْهَدُوا Şahit olun رَوَاهُ Bunu rivayet etmiştir *(Kim?)* اَلشَّيْخَانِ Şeyhan (Buhari/Müslim).

2. وَاِنْ يَرَوْا **Şayet görseler** أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ Yani, Kureyş kâfirleri *(Ne görseler?)* اٰيَةً **Bir mucize** ﷺ مُعْجِزَةً لَهُ Peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) ait bir mucize يُعْرِضُوا **Yüz çevirirler** وَيَقُولُوا **Ve derler ki:** هٰذَا Bu *(Nedir?)* سِحْرٌ **Bir büyüdür** *(Öyle büyü ki,)* مُسْتَمِرٌّ **Kuvvetli olan** قَوِيٌّ Güçlü olan *(Bu kelime neden türemiştir?)* مِنَ الْمِرَّةِ 'el-Mirra' kelimesinden *(Nedir?)* اَلْقُوَّةُ Kuvvettir أَوْ دَائِمٌ Ya da devam eden (manasındadır).

3. وَكَذَّبُوا **Ve yalanladılar** *(Kimi?)* اَلنَّبِيَّ ﷺ Peygamberi (sallallahu aleyhi vesellem) وَاتَّبَعُوا **Ve uydular** *(Neye uydular?)* اَهْوَاءَهُمْ **Heveslerine** *(Nede?)* فِي الْبَاطِلِ Batılda وَكُلُّ اَمْرٍ **Hâlbuki her iş** *(Neden?)* مِنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ Hayır ve şerden *(Nedir?)* مُسْتَقِرٌّ **Ulaşıcıdır** *(Kime?)* بِأَهْلِهِ Sahibine *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ أَوِ النَّارِ Cennet ya da Cehennemde.

4. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** جَاءَهُمْ **Onlara gelmiştir** *(Neden gelmiştir?)* مِنَ الْاَنْبَاءِ **Olaylardan** أَخْبَارِ إِهْلَاكِ الْأُمَمِ Ümmetlerin helak oluşlarının haberlerinden *(Öyle ümmetler ki,)* اَلْمُكَذِّبَةِ Yalanlayan *(Kimi?)* رُسُلَهُمْ Peygamberlerini *(Ne gelmiştir?)* مَا فِيهِ **Kendisinde olan** *(Ne olan?)* مُزْدَجَرٌ **(Kötülükten) engelleme** *(Kimi?)* لَهُمْ Kendilerini *(Bu kelime nedir?)* إِسْمُ مَصْدَرٍ İsmi mastardır أَوِ اسْمُ مَكَانٍ Ya da ismi mekândır وَالدَّالُ Dal *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنْ تَاءِ الْاِفْتِعَالِ 'İftial'ın te'sinin yerine gelmiştir وَازْدَجَرْتُهُ وَزَجَرْتُهُ 'İzdecertühû' ve 'Zecertühû' *(Ne manadadır?)* نَهَيْتُهُ بِغِلْظَةٍ 'Onu sertlikle engelledim' manasındadır وَمَا 'Mâ' ise *(Nedir?)* مَوْصُولَةٌ أَوْ مَوْصُوفَةٌ Mevsule ya da mevsufe'dir.

5. حِكْمَةٌ **Bir hikmettir** *(Bu nedir?)* خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مَحْذُوفٍ Mahzuf mübtedanın haberidir أَوْ بَدَلٌ مِنْ مَا Ya da 'Mâ'dan bedeldir أَوْ مِنْ مُزْدَجَرٌ Ya da 'Müzdecerun'dan bedeldir *(Öyle hikmet ki,)* بَالِغَةٌ **Yeterli olan** تَامَّةٌ Tam olan فَمَا تُغْنِ **Fakat fayda vermez** تَنْفَعُ فِيهِمْ Onlar hakkında fayda sağlamaz *(Ne?)* اَلنُّذُرُ **Uyarılar** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ نَذِيرٍ 'Nezîrun' kelimesinin çoğuludur *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى مُنْذِرٍ 'Münzirun' (uyarıcı) manasındadır أَيِ الْأُمُورُ الْمُنْذِرَةُ Yani, uyaran şeyler *(Kimi?)* لَهُمْ Kendilerini وَمَا 'Mâ' ise *(Ne içindir?)* لِلنَّفْيِ Olumsuzluk içindir

أَوْ لِلْاِسْتِفْهَامِ الْاِنْكَارِيِّ Ya da istifham-ı inkarî içindir وَهِيَ عَلَى الثَّانِي O halde ikincisine göre 'Mâ' *(Nedir?)* مَفْعُولٌ مُقَدَّمٌ Öne alınmış mefuldür.

6. فَتَوَلَّ **O halde yüz çevir** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** هُوَ Bu *(Nedir?)* فَائِدَةُ مَا قَبْلَهُ Makablinin neticesidir وَتَمَّ بِهِ Ve bununla bitmiştir *(Ne?)* اَلْكَلَامُ Söz ***(Ne zaman çıkarlar?)*** يَوْمَ يَدْعُ **Çağırdığı gün** *(Kimin?)* اَلدَّاعِ **Çağıranın** هُوَ O da *(Kimdir?)* إِسْرَافِيلُ İsrafil'dir وَنَاصِبُ يَوْمَ 'Yevm' kelimesini nasbeden *(Nedir?)* يَخْرُجُونَ 'Yahrucûne'dir *(Öyle 'Yahrucûne' ki,)* بَعْدُ (Fetevelle anhüm)den sonra gelen *(Neye çağırdığı gün?)* إِلَى شَيْءٍ **Bir şeye** *(Öyle şey ki,)* نُكُرٍ **Bilinmeyen** *(Ne ile okunmuştur?)* بِضَمِّ الْكَافِ Kef'in zammesiyle وَسُكُونِهَا Ve sükûnuyla أَيْ مُنْكَرٍ Yani, kabullenilmeyen (manasındadır) *(Öyle ki,)* تُنْكِرُهُ Onu inkâr ediyor *(Kim?)* اَلنُّفُوسُ Nefisler *(Neden?)* لِشِدَّتِهِ Dehşetinden وَهُوَ الْحِسَابُ O da hesap günüdür.

﴿خَاشِعًا﴾ ذَلِيلًا وَفِي قِرَاءَةٍ (خُشَّعًا) بِضَمِّ الْخَاءِ وَفَتْحِ الشِّينِ مُشَدَّدَةً ﴿أَبْصَارُهُمْ﴾ حَالٌ مِنَ فَاعِلِ ﴿يَخْرُجُونَ﴾ أَيِ النَّاسُ ﴿مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ الْقُبُورِ ﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ۝٧﴾ لَا يَدْرُونَ أَيْنَ يَذْهَبُونَ مِنَ الْخَوْفِ وَالْحَيْرَةِ وَالْجُمْلَةُ حَالٌ مِنْ فَاعِلِ يَخْرُجُونَ وَكَذَا قَوْلُهُ ﴿مُهْطِعِينَ﴾ أَيْ مُسْرِعِينَ مَادِّينَ أَعْنَاقَهُمْ ﴿إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ﴾ مِنْهُمْ ﴿هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ۝٨﴾ أَيْ صَعْبٌ عَلَى الْكَافِرِينَ كَمَا فِي الْمُدَّثِّرِ يَوْمٌ عَسِيرٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ قَبْلَ قَرْيْشٍ ﴿قَوْمُ نُوحٍ﴾ تَأْنِيثُ الْفِعْلِ لِمَعْنَى قَوْمٌ ﴿فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا﴾ نُوحًا ﴿وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ۝٩﴾ أَيِ انْتَهَرُوهُ بِالسَّبِّ وَغَيْرِهِ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي﴾ بِالْفَتْحِ أَيْ بِأَنِّي ﴿مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ ۝١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَا﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ ﴿أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ۝١١﴾ مُنْصَبٍّ انْصِبَابًا شَدِيدًا ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا﴾ تَنْبَعُ ﴿فَالْتَقَى الْمَاءُ﴾ مَاءُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴿عَلَى أَمْرٍ﴾ حَالٍ ﴿قَدْ قُدِرَ ۝١٢﴾ قُضِيَ بِهِ فِي الْأَزَلِ وَهُوَ هَلَاكُهُمْ غَرْقًا ﴿وَحَمَلْنَاهُ﴾ أَيْ نُوحًا ﴿عَلَى﴾ سَفِينَةٍ ﴿ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ۝١٣﴾ وَهُوَ مَا تُشَدُّ بِهِ الْأَلْوَاحُ مِنَ الْمَسَامِيرِ وَغَيْرِهَا وَاَحَدُهَا دِسَارٌ كَكِتَابٍ ﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ بِمَرْأًى مِنَّا أَيْ مَحْفُوظَةً ﴿جَزَاءً﴾ مَنْصُوبٌ بِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ أَيْ أُغْرِقُوا انْتِصَارًا ﴿لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ۝١٤﴾ وَهُوَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقُرِئَ كَفَرَ بِنَاءً لِلْفَاعِلِ أَيْ أُغْرِقُوا عِقَابًا لَهُمْ ﴿وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا﴾ أَبْقَيْنَا هَذِهِ الْفِعْلَةَ ﴿آيَةً﴾ لِمَنْ يَعْتَبِرُ بِهَا أَيْ شَاعَ خَبَرُهَا وَاسْتَمَرَّ ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝١٥﴾ مُعْتَبِرٍ وَمُتَّعِظٍ بِهَا وَأَصْلُهُ مُذْتَكِرٌ أُبْدِلَتِ التَّاءُ دَالًا مُهْمَلَةً وَكَذَا الْمُعْجَمَةُ وَادْغِمَتْ فِيهَا ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝١٦﴾ أَيْ إِنْذَارِي اسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ وَكَيْفَ خَبَرُ كَانَ وَهِيَ لِلسُّؤَالِ عَنِ الْحَالِ وَالْمَعْنَى حَمْلُ الْمُخَاطَبِينَ عَلَى الْإِقْرَارِ بِوُقُوعِ عَذَابِهِ تَعَالَى بِالْمُكَذِّبِينَ لِنُوحٍ مَوْقِعَهُ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سَهَّلْنَاهُ لِلْحِفْظِ وَهَيَّأْنَاهُ لِلتَّذَكُّرِ ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ۝١٧﴾ مُتَّعِظٍ بِهِ وَحَافِظٍ لَهُ وَالْاِسْتِفْهَامُ بِمَعْنَى الْأَمْرِ أَيِ احْفَظُوهُ وَاتَّعِظُوا بِهِ وَلَيْسَ يُحْفَظُ مِنْ كُتُبِ اللهِ عَنْ ظَهْرِ الْقَلْبِ غَيْرُهُ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ نَبِيَّهُمْ هُودًا فَعُذِّبُوا ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ۝١٨﴾ أَيْ إِنْذَارِي لَهُمْ بِالْعَذَابِ قَبْلَ نُزُولِهِ أَيْ وَقَعَ مَوْقِعَهُ وَقَدْ بَيَّنَهُ بِقَوْلِهِ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ أَيْ شَدِيدَةَ الصَّوْتِ ﴿فِي يَوْمِ نَحْسٍ﴾ شُؤْمٍ ﴿مُسْتَمِرٍّ ۝١٩﴾ دَائِمِ الشُّؤْمِ أَوْ قَوِيِّهِ وَكَانَ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ آخِرَ الشَّهْرِ ﴿تَنْزِعُ النَّاسَ﴾ تَقْلَعُهُمْ مِنْ حُفَرِ الْأَرْضِ الْمُنْدَسِّينَ فِيهَا وَتَصْرَعُهُمْ عَلَى رُؤُوسِهِمْ فَتَدُقُّ رِقَابُهُمْ فَتَبِينَ الرَّأْسُ عَنِ الْجَسَدِ ﴿كَأَنَّهُمْ﴾ وَحَالُهُمْ مَا ذُكِرَ ﴿أَعْجَازُ﴾ أُصُولُ ﴿نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ۝٢٠﴾ مُنْقَلِعٍ سَاقِطٍ عَلَى الْأَرْضِ وَشُبِّهُوا

بِالنَّخْلِ لِطُولِهِمْ وَذُكِّرَ هُنَا وَأُنِّثَ فِي الْحَاقَّةِ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ مُرَاعَاةً لِلْفَوَاصِلِ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾﴾ جَمْعُ نَذِيرٍ بِمَعْنَى مُنْذِرٍ أَيْ بِالْأُمُورِ الَّتِي أَنْذَرَهُمْ بِهَا نَبِيُّهُمْ صَالِحٌ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ وَيَتَّبِعُوهُ ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا﴾ مَنْصُوبٌ عَلَى الْاِشْتِغَالِ ﴿مِنَّا وَاحِدًا﴾ صِفَتَانِ لِبَشَرًا ﴿نَتَّبِعُهُ﴾ مُفَسِّرٌ لِلْفِعْلِ النَّاصِبِ لَهُ وَالْاِسْتِفْهَامُ بِمَعْنَى النَّفْيِ الْمَعْنَى كَيْفَ نَتَّبِعُهُ وَنَحْنُ جَمَاعَةٌ كَثِيرَةٌ وَهُوَ وَاحِدٌ مِنَّا وَلَيْسَ بِمَلَكٍ أَيْ لَا نَتَّبِعُهُ ﴿إِنَّا إِذًا﴾ أَيْ إِنِ اتَّبَعْنَاهُ ﴿لَفِي ضَلَالٍ﴾ ذَهَابٍ عَنِ الصَّوَابِ ﴿وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾﴾ جُنُونٍ ﴿أَأُلْقِيَ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ وَتَرْكِهِ ﴿الذِّكْرُ﴾ الْوَحْيُ ﴿عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا﴾ أَيْ لَمْ يُوحَ إِلَيْهِ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ﴾ فِي قَوْلِهِ إِنَّهُ أُوحِيَ إِلَيْهِ مَا ذُكِرَ ﴿أَشِرٌ ﴿٢٥﴾﴾ مُتَكَبِّرٌ بَطِرٌ قَالَ تَعَالَى ﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا﴾ فِي الْآخِرَةِ ﴿مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ﴿٢٦﴾﴾ هُوَ أَوْ هُمْ بِأَنْ يُعَذَّبُوا عَلَى تَكْذِيبِهِمْ نَبِيَّهُمْ صَالِحًا ﴿إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ﴾ مُخْرِجُوهَا مِنَ الْهَضْبَةِ الصَّخْرَةِ كَمَا سَأَلُوا ﴿فِتْنَةً﴾ مِحْنَةً ﴿لَهُمْ﴾ لِنَخْتَبِرَهُمْ ﴿فَارْتَقِبْهُمْ﴾ يَا صَالِحُ أَيِ انْتَظِرْ مَا هُمْ صَانِعُونَ وَمَا يُصْنَعُ بِهِمْ ﴿وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾﴾ اَلطَّاءُ بَدَلٌ مِنْ تَاءِ الْاِفْتِعَالِ أَيِ اِصْبِرْ عَلَى أَذَاهُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

7. **Etrafa yayılmış** korku ve hayretten nereye gittiğini bilmeyen **çekirge sürüsü gibi bakışları yerde** zelil bir halde **kabirlerden çıkarlar.**[1]

8. **Davetçiye koşarak** süratle ona boyun eğerek, **o esnada** içlerinden **kâfir** olan**lar: "Bu, çok çetin** Müddesir sûresinde de bildirildiği gibi kâfirler için çok zor **bir gündür!" derler.**

9. **Onlardan** Kureyşlilerden **önce Nuh'un kavmi de yalanladı; kulumuz** Nuh'**u yalanladılar ve: "Delidir" dediler ve men edildi,** onu, sövmek ve benzeri fiillerle engellediler.

10. **O da Rabbine: "Ben yenildim, bana yardım et!" diyerek yalvardı.**

11. **Biz de nehir gibi akan** şiddetle yağan **bir su ile göğün kapılarını açtık.**[2]

12. **Yeryüzünde** kaynayan **pınarlar fışkırttık. Ve böylece** yer ve göğün **suyu, takdir edilmiş** ezelde karar verilmiş **bir iş** onların boğularak helak olması hali **üzere birleşti.**

---

[1] خَاشِعًا kelimesi diğer bir kıraatte ha harfinin zammesi ve şin harfinin şeddesiyle خُشَّعًا şeklinde okunur. Bu kelime, كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ cümlesi ve bir sonraki ayette gelecek olan مُهْطِعِينَ kelimesi يَخْرُجُونَ fiilinin failinden haldir.

[2] فَفَتَحْنَا fiili şeddesiz ve şeddeli olarak okunur.

13. **Onu** Nuh'u **da tahtalı ve kenetli** gemi**ye bindirdik.**[1]

14. **Gemi, gözlerimizin önünde** gördüğümüz bir yerde muhafaza altında **akıp gidiyordu. İnkâr edilmiş**[2] **olan** Nuh'**a bir mükâfat** yardım **olsun diye,** onlar boğuldular.[3]

15. **Andolsun ki, bunu** bu fiili ibret alacak olanlara **bir ibret olarak terk ettik** bıraktık, yani, bu haber yayıldı ve süregeldi. Bundan **ibret** ders **alan**[4] **yok mudur?**

16. **Azabım ve uyarmam nasıl olmuş?**[5]

17. **Andolsun ki, biz Kuran'ı düşünülsün diye kolaylaştırdık** ezberlensin ve öğüt alınsın diye hazırladık. Onu **düşünen** öğüt alan ve ezberleyen **yok mu?**[6]

18. **Ad kavmi** peygamberleri Hûd'u **yalanladır** ve azaba **uğradılar. Azabım ve** azap inmeden önce azapla **uyarmam nasıl olmuş?** Tam yerini bulmuş.

19. Azabını şu sözüyle beyan etmiştir: **Biz onların üstüne, uğursuzluğu devamlı** veya kuvvetli **bir günde dondurucu** sesi şiddetli **bir rüzgar gönderdik.** Bu azap ayın son Perşembe gününden ayın sonuna kadar (sekiz gün yedi gece) devam etmiştir.

20. Yeraltına saklanmış olanları alıp baş üstü yere vuruyor ve boynu kırılıp başı gövdesinden ayrılan bu insanları **sökülmüş hurma kütükleri** gövdeleri **gibi yere seriyordu.**[7]

21. **Azabım ve uyarmam nasıl olmuş?**

22. **Andolsun ki, biz Kuran'ı düşünülsün diye kolaylaştırdık. Düşünen yok mu?**

23. **Semûd kavmi de uyarıcıları** peygamberleri Salih'in, eğer ona inanmaz ve tabi olmazlarsa kendisiyle onları uyardığı şeyleri **yalanladı.**

---

[1] دُسُر kendisiyle tahtaların birbirine tutturulduğu çivi ve benzeri şeylerdir. Bu kelimenin müfredi كِتَاب vezninde olan دِسَار kelimesidir.

[2] كفر fiili diğer bir kıraatte malum olarak okunmuştur. Bu durumda mana: İnkar edenler yaptıklarına ceza olarak boğuldular, şeklindedir.

[3] جَزَاء kelimesi mukadder bir أُغْرِقُوا boğuldular fiiliyle mensuptur.

[4] مُدَّكِر kelimesinin aslı مُذْتَكِر olup te harfi dal harfine çevrilmiştir. Zel harfi de dal harfine çevrildikten sonra diğer dal harfine idğam edilmiştir.

[5] Ayetteki istifham takrir içindir. كَيْفَ kelimesi كَانَ fiilinin haberi olup halden sormak içindir. Bunun anlamı, Nuh'u yalanlayanlara Allah'ın verdiği cezanın tam yerini bulduğunu muhataplara ikrar ettirmektir.

[6] Bu ayeti kerimedeki istifham emir anlamındadır. Kuran'ı ezberleyin ve ondan öğüt alın anlamındadır. Allah'ın indirmiş olduğu kitaplardan Kuran'dan başka ezberlenen bir kitap yoktur.

[7] Boyları uzun olduğu için hurma kütüğüne benzetilmişlerdir. نَخْل kelimesinin sıfatı burada müzekker olarak Hâkkâ sûresinde ise müennes olarak gelmiştir. Her iki yerde de fasılalara riayet etmek için böyle yapılmıştır.

24. **"Aramızdan bir beşere mi uyacağız?**[1] Ona nasıl uyabiliriz; oysaki biz kalabalık bir topluluğuz, o ise içimizden biri, bir melek de değil? Ona uyamayız. Eğer ona uyarsak **o takdirde biz apaçık bir sapıklık** doğru yoldan ayrılık **ve çılgınlık** delilik **içindeyizdir" dediler.**

25. **"Zikir** vahiy, **aramızdan ona mı edildi?**[2] Hayır, ona vahy edilmedi. **Bilakis o,** bana vahy ediliyor deyip söylediği şeylerde **yalancı ve şımarığın** kibirlinin **biridir"**

26. Allah Teâlâ şöyle buyurdu: **Yarın** ahirette **onlar, yalancı ve şımarığın kim olduğunu bileceklerdir.** Peygamberleri Salih'i yalanlamalarına karşı azap görmek suretiyle o kişi, onlar olacaktır.

27. **Şüphesiz biz,** onları denemek için **onlara bir bir fitne** imtihan **olarak** istekleri üzere kayanın içinden **dişi deveyi gönderen** çıkaranız. Ey Salih! **Sen onların** yaptıklarını ve başlarına gelecek olanı **gözetle ve** eziyetlerine **sabret.**[3]

KELİME ANLAMI

7. خَاشِعًا **Düşmüş olarak** ذَلِيلًا Zelil olarak وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* خُشَّعًا 'Huşşean' şeklindedir *(Ne ile?)* بِضَمِّ الْخَاءِ Ha'nın zammesiyle مُشَدَّدَةً وَفَتْحِ الشِّينِ Şeddeli olarak şın'ın fethasıyla *(Nesi düşmüş?)* أَبْصَارُهُمْ **Gözleri** *(Bu nedir?)* حَالٌ مِنَ فَاعِلِ 'Yahrucûne'nin failinden haldir يَخْرُجُونَ **Çıkarlar** أَيِ النَّاسُ Yani, insanlar *(Nereden?)* مِنَ الْأَجْدَاثِ **Mezarlarından** الْقُبُورِ Kabirlerinden كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** *(Nedir?)* جَرَادٌ **Çekirgelerdir** *(Öyle çekirgeler ki,)* مُنْتَشِرٌ **Yayılmış** *(Öyle ki,)* لَا يَدْرُونَ Bilmiyorlar *(Neyi?)* أَيْنَ يَذْهَبُونَ Nereye gittiklerini *(Neden?)* مِنَ الْخَوْفِ وَالْحِيرَةِ Korku ve şaşkınlıktan وَالْجُمْلَةُ Bu cümle *(Nedir?)* حَالٌ Haldir *(Neden?)* مِنْ فَاعِلِ يَخْرُجُونَ 'Yahrucûne'nin failinden وَكَذَا Yine öyledir (haldir) *(Ne?)* قَوْلُهُ Allah'ın şu sözü *(Nasıl çıkarlar?)*

8. مُهْطِعِينَ **Koşarak** أَيْ مُسْرِعِينَ Yani, koşarlar *(Nasıl?)* مَادِّينَ Uzatarak *(Neyi?)* أَعْنَاقَهُمْ Boyunlarını *(Kime?)* إِلَى الدَّاعِ **Çağırana** يَقُولُ **Der** *(Kim?)* الْكَافِرُونَ **Kâfir olanlar** *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan *(Ne derler?)* هٰذَا **Bu** *(Nedir?)* يَوْمٌ **Bir gündür** *(Öyle gün ki,)* عَسِرٌ **Zor olan** أَيْ صَعْبٌ Yani, çetin olan *(Kime?)* عَلَى الْكَافِرِينَ Kâfirlere *(Ne gibi?)* كَمَا فِي الْمُدَّثِّرِ Müddessir suresinde de buyurduğu gibi *(Ne diye buyurduğu gibi?)* يَوْمٌ عَسِيرٌ 'Zor olan gün' diye *(Kime zor olan?)* عَلَى الْكَافِرِينَ Kâfirlere.

---

[1] أَبَشَرًا kelimesi iştigal babından olmak üzere (mukadder bir fiil ile) mensuptur. نَتَّبِعُهُ fiili bu kelimeyi nasp edeni tefsir etmektedir.

[2] أَأُلْقِيَ terkibi her iki hemzenin ispatı, ikincisinin teshili, her iki vecihte aralarına elif konması ve bu elifin terkiyle (dört kıraatle) okunur.

[3] وَاصْطَبِرْ fiilindeki ta harfi الْاِفْتِعَال kalıbının te harfinden bedeldir.

9. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kimden önce?)* قَبْلَهُمْ **Onlardan önce** قَبْلَ قُرَيْشٍ Kureyş'ten önce *(Kim yalanladı?)* قَوْمُ نُوحٍ **Nuh'un kavmi** تَأْنِيثُ الْفِعْلِ Fiilin müennes olması *(Neye binaendir?)* لِمَعْنَى قَوْمُ 'Kavm' kelimesinin manasına binaendir فَكَذَّبُوا **Ve yalanladılar** *(Kimi?)* عَبْدَنَا **Kulumuzu** *(Ondan bedel?)* نُوحًا Nuh'u وَقَالُوا **Ve dediler** *(Ne dediler?)* مَجْنُونٌ **Delidir** وَازْدُجِرَ **Ve bezdirildi** أَيِ انْتَهَرُوهُ Onu çileden çıkardılar *(Ne ile?)* بِالسَّبِّ Sövmekle وَغَيْرِهِ Ve diğer şeylerle.

10. فَدَعَا **Bunun üzerine yalvardı** *(Kime?)* رَبَّهُ **Rabbine** *(Ne diye yalvardı?)* أَنِّي **Elbette ben** *(Ne ile okunur?)* بِالْفَتْحِ Fethayla *(Ne manadadır?)* أَيْ بِأَنِّي 'Biennî' manasındadır مَغْلُوبٌ **Yenik düştüm** فَانْتَصِرْ **Yardım et.**

11. فَفَتَحْنَا **Sonra biz açtık** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ Şeddesiz ve şeddeli olarak *(Neyi açtık?)* أَبْوَابَ السَّمَاءِ **Göğün kapılarını** *(Ne ile?)* بِمَاءٍ **Su ile** *(Öyle su ki,)* مُنْهَمِرٍ **Boşanan** مُنْصَبٍّ Dökülen *(Nasıl?)* انْصِبَابًا شَدِيدًا Dehşetli bir dökülmeyle.

12. وَفَجَّرْنَا **Ve fışkırttık** *(Nerede?)* الْأَرْضَ **Yeryüzünde** *(Neyi?)* عُيُونًا **Kaynakları** *(Öyle kaynakları ki,)* تَنْبَعُ Kaynayan فَالْتَقَى **Ve birleşti** *(Ne?)* الْمَاءُ **Su** مَاءُ السَّمَاءِ Göğün suyu وَالْأَرْضِ Yerin suyuyla *(Ne üzerine?)* عَلَى أَمْرٍ **Bir iş üzerine** حَالٍ Bir durum üzerine *(Öyle iş ki,)* قَدْ قُدِرَ **Takdir edilmiş olan** قُضِيَ Hükmedilmiş *(Neye?)* بِهِ Kendisine *(Nerede?)* فِي الْأَزَلِ Ezelde وَهُوَ Bu da *(Nedir?)* هَلَاكُهُمْ غَرْقًا Onların boğularak helak olmasıdır.

13. وَحَمَلْنَاهُ **Onu bindirdik** أَيْ نُوحًا Yani, Nuh'u *(Ne üzerine?)* عَلَى سَفِينَةٍ Bir gemi **üzerine** *(Öyle gemi ki,)* ذَاتِ الْوَاحِ وَدُسُرٍ **Tahtalı Ve kenetli olan** وَهُوَ Bu *(Nedir?)* مَا تُشَدُّ بِهِ Kendisiyle tahtaların birbirine örüldüğü şeydir *(Neden?)* مِنَ الْمَسَامِيرِ وَغَيْرِهَا Çiviler ve diğer şeylerden وَاحِدُهَا Bu kelimenin müfredi *(Nedir?)* دِسَارٌ 'Disârun' dur *(Ne gibi?)* كَكِتَابٍ 'Kitâbun' gibi.

14. تَجْرِي **Akıp gidiyordu** *(Nerede?)* بِأَعْيُنِنَا **Nezaretimizde** بِمَرْأًى مِنَّا Bizim katımızdan bir gözetimle أَيْ مَحْفُوظَةً Yani, korunarak *(Niçin?)* جَزَاءً **Bir mükâfat olsun diye** *(Bu nedir?)* مَنْصُوبٌ Mensuptur *(Ne ile?)* بِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ Takdir edilen bir fiille أَيْ أُغْرِقُوا Yani, 'boğuldular' *(Ne olarak?)* انْتِصَارًا Yardım olsun diye *(Kime?)* لِمَنْ **O kimseye ki** كَانَ **O oldu** *(Ne oldu?)* كُفِرَ **İnkâr edilmiş** وَهُوَ Bu da *(Kimdir?)* نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ Nuh'tur (aleyhisselam) وَقُرِئَ Ve (bu fiil) okunmuştur *(Nasıl?)* كَفَرَ 'Kefera' şeklinde *(Ne olarak?)* بِنَاءً لِلْفَاعِلِ Malum kalıpta أَيْ أُغْرِقُوا Yani, boğuldular *(Ne için?)* عِقَابًا لَهُمْ Onlara bir ceza olsun diye.

15. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** تَرَكْنَاهَا **Onu terk ettik** أَبْقَيْنَا Bıraktık *(Neyi?)* هٰذِهِ الْفِعْلَةَ Bu olayı *(Nasıl?)* اٰيَةً **Bir ibret olarak** *(Kim için?)* لِمَنْ يَعْتَبِرُ بِهَا Bundan ibret alacak kişi için أَيْ شَاعَ Yani, yayıldı *(Ne?)* خَبَرُهَا Bunun haberi وَاسْتَمَرَّ Ve süregeldi **فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ Fakat düşünen nerede?** مُعْتَبِرٍ Ders alan وَمُتَّعِظٍ Ve öğüt alan *(Ne ile?)* بِهَا Bununla مُذْتَكِرٌ Bunun aslı *(Nedir?)* 'Müztekirun'dur اُبْدِلَتِ التَّاءُ دَالًا Te, dal'a çevrilmiştir *(Öyle dal ki,)* مُهْمَلَةً Noktasız olan وَكَذَا الْمُعْجَمَةُ Aynı şekilde noktalı (te) de (dal'a çevrilmiştir) وَادْغِمَتْ فِيهَا Ve o dal'a idğam edilmiştir.

16. فَكَيْفَ كَانَ **Nasıl oldu** *(Ne?)* عَذَابِي **Benim azabım** وَنُذُرِ **Ve uyarılarım** أَيْ إِنْذَارِي Yani, uyarmam *(Bu istifham nedir?)* اسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ Takrir istifhamıdır وَكَيْفَ 'Keyfe' ise *(Nedir?)* خَبَرُ كَانَ 'Kâne'nin haberidir وَهِيَ 'Keyfe' *(Ne içindir?)* لِلسُّؤَالِ عَنِ الْحَالِ Durum'dan sormak içindir وَالْمَعْنٰى O halde mana *(Nedir?)* حَمْلُ الْمُخَاطَبِينَ Muhatapları iletmektir *(Neye?)* عَلَى الْاِقْرَارِ Kabul etmeye *(Neyi kabul etmeye?)* بِوُقُوعِ عَذَابِهِ تَعَالٰى Yüce Allah'ın azabının indiğini *(Kime indiğini?)* بِالْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlara *(Kimi yalanlayanlara?)* لِنُوحٍ Nuh'u *(Azabın nereye indiğini?)* مَوْقِعَهُ Tam yerine.

17. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** يَسَّرْنَا **Biz kolay ettik** *(Neyi?)* اَلْقُرْاٰنَ **Kuran'ı** *(Ne için?)* **لِلذِّكْرِ Öğüt alınsın diye** سَهَّلْنَاهُ Onu kolaylaştırdık *(Ne için?)* لِلْحِفْظِ Ezberlenmesi için وَهَيَّأْنَاهُ Ve onu hazır ettik *(Ne için?)* لِلتَّذَكُّرِ Öğüt alınması için **فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ Fakat düşünen var mı?** مُتَّعِظٍ بِهِ Bununla öğüt alan وَحَافِظٍ لَهُ Ve bunu ezberleyen وَالْاِسْتِفْهَامُ Buradaki istifham *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى الْأَمْرِ Emir manasındadır أَيِ احْفَظُوهُ Yani, onu ezberleyin وَاتَّعِظُوا بِهِ Ve onunla öğütlenin وَلَيْسَ يُحْفَظُ Muhafaza edilir olmadı *(Ne?)* مِنْ كُتُبِ اللّٰهِ Allah'ın kitaplarından hiçbiri *(Ne ile?)* عَنْ ظَهْرِ الْقَلْبِ Ezberlenerek غَيْرُهُ Bundan başka.

18. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kim?)* عَادٌ **Âd kavmi** *(Kimi?)* نَبِيَّهُمْ Peygamberlerini *(Ondan bedel?)* هُودًا Hud'u فَعُذِّبُوا Ve cezalandırıldılar **فَكَيْفَ كَانَ Bak nasıl Oldu** *(Ne?)* **عَذَابِي Benim azabım وَنُذُرِ Ve uyarılarım** أَيْ إِنْذَارِي Yani, uyarmam *(Kimi?)* لَهُمْ Onları *(Neye dair olan uyarmam?)* بِالْعَذَابِ Azaba dair olan *(Neden önce?)* قَبْلَ نُزُولِهِ Azap inmeden önce أَيْ وَقَعَ Yani, rast geldi *(Nereye?)* مَوْقِعَهُ Tam yerine وَقَدْ بَيَّنَهُ Elbette bu olayı açıklamıştır *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِ Şu sözüyle.

19. إِنَّا **Muhakkak ki biz** اَرْسَلْنَا **Gönderdik** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** *(Ne gönderdik?)* رِيحًا **Bir rüzgâr** *(Öyle rüzgâr ki,)* صَرْصَرًا **Şiddetli olan** أَيْ شَدِيدَةَ الصَّوْتِ Yani, sesi çok fazla olan *(Ne zaman gönderdik?)* **فِي يَوْمِ نَحْسٍ Uğursuz bir günde** شُؤْمٍ Meşum bir günde *(Öyle uğursuz gün ki,)* **مُسْتَمِرٍّ Devamlı olan** دَائِمِ الشُّؤْمِ Uğursuzluğu devamlı olan

أَوْ قَوِيِّهِ Ya da şiddeti (devamlı olan) وَكَانَ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ (O gün) Çarşamba günüydü *(Öyle Çarşamba günü ki,)* آخِرَ الشَّهْرِ Ayın sonundaki.

20. تَنْزِعُ **Savuruyordu** *(Kimi?)* اَلنَّاسَ **İnsanları** تَقْلَعُهُمْ Onları söküp çıkarıyordu *(Nereden?)* مِنْ حَفْرِ الْأَرْضِ Yeryüzünün çukurlarından *(Öyle çukurlar ki,)* اَلْمُنْدَسِّينَ Sığınmışlar *(Nereye?)* فِيهَا Onların içine وَتَضْرَعُهُمْ Peşinden onları vuruyordu *(Ne üzerine?)* عَلَى رُؤُوسِهِمْ Başları üzerine فَتَدُقُّ Böylelikle kırılıyordu *(Ne?)* رِقَابُهُمْ Onların boyunları فَتَبِيَّنَ Ve ayrılırdı *(Ne?)* اَلرَّأْسُ Baş *(Nereden?)* عَنِ الْجَسَدِ Gövdeden *(Ne gibi savuruyordu?)* كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** أَعْجَازُ وَحَالُهُمْ Ve onların durumu *(Nedir?)* مَا ذُكِرَ Anlatıldığı şekildedir *(Onlar nedir?)* أُصُولُ- نَخْلٍ **Hurma (gövdeleri) kütükleridir** *(Öyle hurma kütükleri ki,)* مُنْقَعِرٍ **Sökülmüş olan** مُنْقَلِعٍ Sökülüp çıkmış olan سَاقِطٍ Ve düşen *(Nereye?)* عَلَى الْأَرْضِ Yere وَشُبِّهُوا Benzetildiler *(Neye benzetildiler?)* بِالنَّخْلِ Hurma ağaçlarına *(Niçin?)* لِطُولِهِمْ Uzunluklarından dolayı وَذُكِّرَ هُنَا Burada müzekker yapıldı وَأُنِّثَ Ve müennes yapıldı *(Nerede?)* فِي الْحَاقَّةِ Hâkka suresinde *(Ondan bedel?)* نَخْلٍ خَاوِيَةٍ 'Nahlün hâviyetün'de *(Niçin?)* مُرَاعَاةً لِلْفَوَاصِلِ Fasılalara (ayet sonları) riayet etmek için *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ İki yerde de.

21. فَكَيْفَ **Bak nasıl** كَانَ **Oldu** *(Ne?)* عَذَابِي **Benim azabım** وَنُذُرِ **Ve uyarılarım.**

22. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** يَسَّرْنَا **Biz kolay ettik** *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ **Kuran'ı** *(Ne için?)* لِلذِّكْرِ **Öğüt alınsın diye** فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ **Fakat düşünen var mı?**

23. كَذَّبَتْ **Ve yalanladı** *(Kim?)* ثَمُودُ **Semûd kavmi** *(Neyi?)* بِالنُّذُرِ **Uyarıları** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ نَذِيرٍ 'Nezîrun' kelimesinin çoğuludur *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى مُنْذِرٍ 'Münzirun' (uyaran) manasındadır أَيْ بِالْأُمُورِ الَّتِي Yani, o şeyleri ki أَنْذَرَهُمْ بِهَا Onları o şeylerle uyardı *(Kim?)* نَبِيُّهُمْ Peygamberleri *(Ondan bedel?)* صَالِحٌ Salih *(Ne vakit uyardığı?)* إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ Eğer kendisine inanmazlarsa وَيَتَّبِعُوهُ Ve kendisine tabi olmazlarsa.

24. فَقَالُوا **Ve dediler** *(Ne dediler?)* أَبَشَرًا **Bir beşere mi?** *(Bu kelime nedir?)* مَنْصُوبٌ عَلَى الْاِشْتِغَالِ İştiğal olmak üzere mensuptur *(Kimden?)* مِنَّا **İçimizden** *(Öyle beşer ki,)* وَاحِدًا **Tek olan** *(Bu ikisi nedir?)* صِفَتَانِ لِبَشَرًا 'Beşeran' kelimesinin sıfatıdır نَتَّبِعُهُ **Ona uyacağız** *(Bu nedir?)* مُفَسِّرٌ لِلْفِعْلِ النَّاصِبِ لَهُ 'Beşeran' kelimesini nasbeden fiilin müfessiridir وَالْاِسْتِفْهَامُ İstifham *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى النَّفْيِ Nefiy manasındadır اَلْمَعْنَى Mana ise *(Nedir?)* كَيْفَ نَتَّبِعُهُ Nasıl ola ona uyalım وَنَحْنُ Biz iken *(Ne iken?)* جَمَاعَةٌ Bir topluluk iken *(Öyle topluluk ki,)* كَثِيرَةٌ Çok olan وَهُوَ وَاحِدٌ مِنَّا Ve o içimizden biri iken وَلَيْسَ بِمَلَكٍ Ve o bir melek değilken أَيْ لَا نَتَّبِعُهُ Yani, ona uymayız إِنَّا إِذًا **Muhakkak ki biz**

O takdirde أَيْ إِنِ اتَّبَعْنَاهُ **لَفِي ضَلَالٍ Bir sapkınlık içinde** ذَهَابٍ عَنِ الصَّوَابِ Doğrudan kaymışlık içinde oluruz **وَسُعُرٍ Ve delilik içinde oluruz** جُنُونٍ Delilik içinde oluruz.

25. **أَأُلْقِيَ Verildi mi?** *(Bu kelime nasıl okunmuştur?)* بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ İki hemzenin tahkikiyle *(Daha nasıl okunmuştur?)* وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ Ve ikinci hemzenin teshiliyle *(Ne ile birlikte?)* وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ İkisinde de aralarına bir elif girdirmekle birlikte *(Daha nasıl okunmuştur?)* وَتَرْكِهِ Ve (ikisinde de) elif'in terkiyle *(Ne verildi mi?)* **اَلذِّكْرُ Zikir** اَلْوَحْيُ Vahiy *(Kime?)* **عَلَيْهِ Ona** *(Nereden?)* **مِنْ بَيْنِنَا Aramızdan** أَيْ لَمْ يُوحَ إِلَيْهِ Yani, ona vahyedilmedi **بَلْ Hayır bilakis هُوَ O** *(Nedir?)* **كَذَّابٌ Bir yalancıdır** *(Ne hususta?)* فِي قَوْلِهِ Söylemesi hususunda *(Ne söylemesi?)* إِنَّهُ Şöyle ki gerçekten o أُوحِيَ إِلَيْهِ Ona vahyediliyormuş *(Ne?)* مَا ذُكِرَ Söylenen *(Öyle yalancı ki,)* **اَشِرٌ Küstah olan** مُتَكَبِّرٌ بَطِرٌ Kibirli ve mağrur olan.

26. قَالَ تَعَالَى Yüce olan Allah buyurdu *(Ne buyurdu?)* **سَيَعْلَمُونَ Bilecekler** *(Ne zaman?)* **غَدًا Yarın** فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Neyi bilecekler?)* **مَنْ Kimmiş** *(Ne?)* **اَلْكَذَّابُ Yalancı olan** *(Öyle yalancı ki,)* **اَلْأَشِرُ Küstah** وَهُوَ O (yalancı küstah) da *(Kimdir?)* هُمْ Onlardır *(Ne ile?)* بِأَنْ يُعَذَّبُوا Cezalandırılmalarıyla *(Ne üzerine?)* عَلَى تَكْذِيبِهِمْ Yalanlamaları üzerine *(Kimi?)* نَبِيَّهُمْ Peygamberlerini *(Ondan bedel?)* صَالِحًا Salih'i.

27. **إِنَّا Muhakkak ki biz** *(Neyiz?)* **مُرْسِلُوا النَّاقَةِ Dişi deveyi göndereniz** مُخْرِجُوهَا Onu çıkaranız *(Nereden?)* مِنَ الْهَضْبَةِ الصَّخْرَةِ Kayanın tepesinden *(Ne gibi?)* كَمَا سَأَلُوا İstedikleri gibi *(Ne olarak?)* **فِتْنَةً Bir bela olarak** مِحْنَةً Bir musibet olarak *(Kime?)* **لَهُمْ Onlara** *(Niçin gönderdik?)* لِنَخْتَبِرَهُمْ Onları sınamak için **فَارْتَقِبْهُمْ O halde sen gözetle** يَا صَالِحُ Ey Salih أَيِ انْتَظِرْ Yani, bekle *(Neyi?)* مَا هُمْ صَانِعُونَ Onların yapacakları şeyi *(Daha neyi bekle?)* وَمَا يُصْنَعُ بِهِمْ Ve kendilerine yapılacak şeyi **وَاصْطَبِرْ Ve sabret** اَلطَّاءُ Tı harfi *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنْ تَاءِ الْاِفْتِعَالِ 'İftial'in te'sinin yerine getirilmiştir أَيْ اِصْبِرْ Yani, sabret *(Neye?)* عَلَى أَذَاهُمْ Onların eziyetlerine.

﴿وَنَبِّئْهُمْ اَنَّ الْمَآءَ قِسْمَةٌ﴾ مَقْسُومٌ ﴿بَيْنَهُمْ﴾ وَبَيْنَ النَّاقَةِ فَيَوْمٌ لَهُمْ وَيَوْمٌ لَهَا ﴿كُلُّ شِرْبٍ﴾ نَصِيبٍ مِنَ الْمَاءِ ﴿مُحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾﴾ يَحْضُرُهُ الْقَوْمُ يَوْمَهُمْ وَالنَّاقَةُ يَوْمَهَا فَتَمَادَوْا عَلَى ذٰلِكَ ثُمَّ مَلُّوهُ فَهَمُّوا بِقَتْلِ النَّاقَةِ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ قُدَارًا لِيَقْتُلَهَا ﴿فَتَعَاطٰى﴾ تَنَاوَلَ السَّيْفَ ﴿فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾﴾ بِهِ النَّاقَةَ أَيْ قَتَلَهَا مُوَافَقَةً لَهُمْ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾﴾ أَيْ إِنْذَارِي لَهُمْ بِالْعَذَابِ قَبْلَ نُزُولِهِ أَيْ وَقَعَ مَوْقِعَهُ وَبَيَّنَهُ بِقَوْلِهِ ﴿إِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾﴾ هُوَ الَّذِي يَجْعَلُ لِغَنَمِهِ حَظِيرَةً مِنْ يَابِسِ الشَّجَرِ وَالشَّوْكِ يَحْفَظُهُنَّ فِيهَا مِنَ الذِّئَابِ وَالسِّبَاعِ وَمَا سَقَطَ مِنْ ذٰلِكَ فَدَاسَتْهُ هُوَ الْهَشِيمُ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾﴾ أَيْ بِالْأُمُورِ الْمُنْذَرَةِ لَهُمْ عَلَى لِسَانِهِ ﴿إِنَّآ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ رِيحًا تَرْمِيهِمْ بِالْحَصْبَاءِ وَهِيَ صِغَارُ الْحِجَارَةِ الْوَاحِدُ دُونَ مِلْءِ الْكَفِّ فَهَلَكُوا ﴿اِلَّآ اٰلَ لُوطٍ﴾ وَهُمُ ابْنَتَاهُ مَعَهُ ﴿نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾﴾ مِنَ الْأَسْحَارِ أَيْ وَقْتَ الصُّبْحِ مِنْ يَوْمٍ غَيْرِ مُعَيَّنٍ وَلَوْ أُرِيدَ مِنْ يَوْمٍ مُعَيَّنٍ لَمُنِعَ مِنَ الصَّرْفِ لِأَنَّهُ مَعْرِفَةٌ مَعْدُولٌ عَنِ السَّحَرِ لِأَنَّ حَقَّهُ أَنْ يُسْتَعْمَلَ فِي الْمَعْرِفَةِ بِأَلْ وَهَلْ أُرْسِلَ الْحَاصِبُ عَلَى آلِ لُوطٍ أَوْلَا قَوْلَانِ وَعُبِّرَ عَنِ الْاِسْتِثْنَاءِ عَلَى الْأَوَّلِ بِأَنَّهُ مُتَّصِلٌ وَعَلَى الثَّانِي بِأَنَّهُ مُنْقَطِعٌ وَإِنْ كَانَ مِنَ الْجِنْسِ تَسَمُّحًا ﴿نِعْمَةً﴾ مَصْدَرٌ أَيْ إِنْعَامًا ﴿مِنْ عِنْدِنَا كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلَ ذٰلِكَ الْجَزَاءِ ﴿نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾﴾ اَنْعُمَنَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ أَوْ مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَأَطَاعَهُمَا ﴿وَلَقَدْ اَنْذَرَهُمْ﴾ خَوَّفَهُمْ لُوطٌ ﴿بَطْشَتَنَا﴾ اَخْذَتَنَا إِيَّاهُمْ بِالْعَذَابِ ﴿فَتَمَارَوْا﴾ تَجَادَلُوا وَكَذَّبُوا ﴿بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾﴾ بِإِنْذَارِهِ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ﴾ أَيْ أَنْ يُخَلِّيَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ أَتَوْهُ فِي صُورَةِ الْأَضْيَافِ لِيَخْبُثُوا بِهِمْ وَكَانُوا مَلَائِكَةً ﴿فَطَمَسْنَآ اَعْيُنَهُمْ﴾ اَعْمَيْنَاهَا وَجَعَلْنَاهَا بِلَا شِقٍّ كَبَاقِي الْوَجْهِ بِأَنْ صَفَقَهَا جِبْرِيلُ بِجَنَاحِهِ ﴿فَذُوقُوا﴾ فَقُلْنَا لَهُمْ ذُوقُوا ﴿عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾﴾ أَيْ إِنْذَارِي وَتَخْوِيفِي أَيْ ثَمَرَتِهِ وَفَائِدَتِهِ ﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً﴾ وَقْتَ الصُّبْحِ مِنْ يَوْمٍ غَيْرِ مُعَيَّنٍ ﴿عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٨﴾﴾ دَائِمٌ مُتَّصِلٌ بِعَذَابِ الْآخِرَةِ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاٰنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٤٠﴾﴾ ﴿وَلَقَدْ جَآءَ اٰلَ فِرْعَوْنَ﴾ قَوْمَهُ مَعَهُ ﴿النُّذُرُ ﴿٤١﴾﴾ الْإِنْذَارُ عَلَى لِسَانِ مُوسَى وَهٰرُونَ فَلَمْ يُؤْمِنُوا بَلْ ﴿كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ أَيِ التِّسْعِ الَّتِي أُوتِيهَا مُوسَى ﴿فَاَخَذْنَاهُمْ﴾ بِالْعَذَابِ ﴿اَخْذَ عَزِيزٍ﴾ قَوِيٍّ ﴿مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾﴾ قَادِرٍ لَا يُعْجِزُهُ شَيْءٌ ﴿اَكُفَّارُكُمْ﴾ يَا قُرَيْشُ ﴿خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ﴾ الْمَذْكُورِينَ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ إِلَى فِرْعَوْنَ فَلَمْ يُعَذَّبُوا

﴿اَمْ لَكُمْ﴾ يَا كُفَّارَ قُرَيْشٍ ﴿بَرَآءَةٌ﴾ مِنَ الْعَذَابِ ﴿فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾﴾ الْكُتُبِ وَالْاِسْتِفْهَامُ فِي الْمَوْضِعَيْنِ بِمَعْنَى النَّفْيِ أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ كَذٰلِكَ ﴿اَمْ يَقُولُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ ﴿نَحْنُ جَمِيعٌ﴾ أَيْ جَمْعٌ ﴿مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾﴾ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَلَمَّا قَالَ أَبُو جَهْلٍ يَوْمَ بَدْرٍ إِنَّا جَمْعٌ مُنْتَصِرٌ نَزَلَ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾﴾ فَهُزِمُوا بِبَدْرٍ وَنُصِرَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ عَلَيْهِمْ ﴿٤٦﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بِالْعَذَابِ ﴿وَالسَّاعَةُ﴾ أَيْ عَذَابُهَا ﴿اَدْهٰى﴾ أَعْظَمُ بَلِيَّةً ﴿وَاَمَرُّ﴾ أَشَدُّ مَرَارَةً مِنْ عَذَابِ الدُّنْيَا ﴿اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ﴾ هَلَاكٍ بِالْقَتْلِ فِي الدُّنْيَا ﴿وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾﴾ نَارٍ مُسَعَّرَةٍ بِالتَّشْدِيدِ أَيْ مُهَيَّجَةٍ فِي الْآخِرَةِ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوهِهِمْ﴾ أَيْ فِي الْآخِرَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾﴾ إِصَابَةَ جَهَنَّمَ لَكُمْ ﴿اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ﴾ مَنْصُوبٌ بِفِعْلٍ يُفَسِّرُهُ ﴿خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾﴾ بِتَقْدِيرٍ حَالٌ مِنْ كُلَّ أَيْ مُقَدَّرًا وَقُرِئَ كُلُّ بِالرَّفْعِ مُبْتَدَأً خَبَرُهُ خَلَقْنَاهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

28. **Onlara, suyun** deve ile **aralarında** bir gün onlara ve bir gün deveye olmak üzere **paylaştırıldığını haber ver. Her içim** su hakkı **hazırlanmıştır.** Kavim kendi gününde deve de kendi gününde suyun başına gelir. Önce buna alışkanlık gösterdiler; fakat sonra bıkıp deveyi öldürmek istediler.

29. Onu öldürmesi için **arkadaşlarını** Kudar'ı **çağırdılar, o da** kılıcını **aldı ve** onunla deveyi **kesti.** Onlara uyup deveyi öldürdü.

30. **Azabım ve** azap inmeden önce azapla **uyarmam nasıl olmuş?** Tam yerini bulmuş.

31. Azabını şu sözüyle beyan etmiştir: **Biz onların üzerlerine tek bir çığlık gönderdik. Onlar da** koyunlarını yırtıcı hayvanlardan korumak için, kuru ağaç ve dikenlerden ağıl yapan **ağılcının** bu ağaç ve dikenlerden yere düşenlerini **ezdiği çırpı gibi oldular.**

32. **Andolsun ki, biz Kuran'ı düşünülsün diye kolaylaştırdık. Düşünen yok mu?**

33. **Lût'un kavmi de uyarıcıları** onun diliyle kendilerini uyaran şeyleri **yalanladı.**

34. **Biz de üzerlerine** avuç doldurmayacak kadar küçük taş yağdıran **bir fırtına gönderdik** de helak oldular. **Ancak Lût ailesini** kendisiyle birlikte iki kızını **seher vakti**[1] bir günün sabah vakti **kurtardık.**

---

[1] Eğer سَحَر kelimesinden belli bir günün sabahı kastedilseydi marifelik ve السَّحَر kelimesinden döndürüldüğü için gayri munsarif olurdu. Çünkü bu kelime marife olduğu zamanda lamı tarifle kullanılır. Lût'un ailesine bu rüzgarın gönderilip gönderilmediği konusunda iki görüş vardır. Birinci görüşe göre istisna muttasıl olur. İkinci görüşe göre de her ne kadar Lût'un ailesi aynı cinsten (kavimden) olsa da tesamuh gösterilerek istisna muntakatı kılınmıştır.

35. **Katımızdan bir nimet olarak. Biz** mümin olduğu halde nimetlerimize **şükredeni** veya Allah'a ve resûlüne iman edip itaat edeni **işte böyle** bu gibi mükâfatla **mükâfatlandırırız.**
36. **Andolsun ki, Lût, onları bizim şiddetle yakalamamızdan** onları azap ile kavramamızdan **uyarmış,** korkutmuş**tu. Fakat onlar bu uyarıları** onun uyarmasını **kuşkuyla** mücadele ve yalanlamayla **karşıladılar.**
37. **Andolsun ki, onlar Lût'tan,** kendileriyle ona **misafir** suretinde gelen**lerin** arasına girmemesini **istemişlerdi.** Bunun sebebi misafirlere yapmak istedikleri o kötü fiildi. Fakat o misafirler melekti. **Biz de hemen onların gözlerini** Cebrail'in kanadını vurmasıyla **sildik,** kör ettik ve yüzün diğer kısmı gibi dümdüz ettik. Ve de onlara: **"Azabımı ve uyarılarımı** korkutmamın semeresini ve faydasını **tadın bakalım!"** dedik.
38. **Andolsun ki, bir** günün **sabah** vakti **kendilerini,** ahiret azabına bitişen **sürekli bir azap bastırıverdi.**
39. **Azabımı ve uyanlarımı tadın bakalım!**
40. **Andolsun ki, biz Kuran'ı düşünülsün diye kolaylaştırdık. Düşünen yok mu?**
41. **Andolsun ki, Firavun'ın ailesine** ona ve kavmine **de uyarıcılar** Musa ve Harun'un diliyle uyarı **gelmişti.** Fakat iman etmediler.
42. Aksine **onlar bütün ayetlerimizi** Musa'ya verilen dokuz ayeti **yalanladılar. Biz de onları aziz** kuvvetli **ve muktedir** kendisini hiçbir şeyin aciz bırakamadığı güçlü **zatın yakalamasıyla yakaladık.**
43. Ey Kureyş! **Sizin kâfirleriniz, onlardan** Nuh'un kavminden Firavun'un kavmine kadar zikredilenlerden **daha mı iyidirler** ki, azap görmesinler? **Yoksa kitaplarda sizin için** azaptan **bir beraat mı var?** Hayır, böyle bir şey yoktur.
44. **Yoksa** Kureyş'in kâfirleri: **"Biz,** Muhammed'e karşı **yardımlaşan bir topluluğuz" mu diyorlar?**

Ebu Cehil, Bedir günü "Biz yardımlaşan bir topluluğuz" diyince şu ayet indi:

45. **O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır.** Nitekim Bedir'de hezimete uğradılar. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de onlara karşı yardım gördü.
46. **Bilakis kıyamet onlara** azap **vaat edilen saattir ve o saat daha belâlı ve** azabı dünya azabından **daha acıdır.**
47. **Şüphesiz suçlular** dünyada **kayıp** öldürülmek suretiyle helak edilmek **ve** ahirette ise **çılgınlık** şiddetle yanan ateş **içindedirler.**
48. **O** ahiret **günü yüzüstü ateşte sürüklendiklerinde** onlara: **"Cehennemin** size **dokunmasını** isabetini **tadın!"** denir.
49. **Biz, her şeyi bir ölçüye** takdire **göre yarattık.**[1]

---

[1] كُلَّ شَيْءٍ kelimesi خَلَقْنَا fiiliyle tefsir edilen bir fiille mensuptur. بِقَدَرٍ terkibi كُلّ kelimesinden haldir. كُلّ kelimesi mübteda olmak üzere ref olarak da okunmuştur. Haberi de خلقنا fiilidir.

KELİME ANLAMI

28. وَنَبِّئْ **Ve haber ver** *(Kime?)* هُمْ **Onlara** *(Neyi haber ver?)* اَنَّ الْمَاءَ **Kesinlikle su** *(Nedir?)* قِسْمَةٌ **Taksim edilmiştir** مَقْسُومٌ Paylaştırılmıştır *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ **Aralarında** وَبَيْنَ النَّاقَةِ Ve devenin arasında فَيَوْمٌ لَهُمْ Şöyle ki bir gün onlarındır وَيَوْمٌ لَهَا Bir gün de devenindir كُلُّ شِرْبٍ **Her su sırasında** نَصِيبٍ Her payda *(Neden?)* مِنَ الْمَاءِ Sudan *(Nedir?)* مُحْتَضَرٌ **Hazır bulunulacaktır** يَحْضُرُهُ Onda hazır olacak *(Kim?)* اَلْقَوْمُ Kavim *(Ne zaman?)* يَوْمَهُمْ Günlerinde *(Daha ne hazır olacak?)* وَالنَّاقَةُ Ve deve *(Ne zaman?)* يَوْمَهَا Gününde فَتَمَادَوْا Bunun üzerine sürdürdüler *(Neyi?)* عَلٰى ذٰلِكَ Bunu مَلُّوهُ ثُمَّ Sonra bundan bıktılar فَهَمُّوا Bundan dolayı da kastettiler *(Neye?)* بِقَتْلِ النَّاقَةِ Deveyi öldürmeye.

29. فَنَادَوْا **Bunun üzerine çağırdılar** *(Kimi?)* صَاحِبَهُمْ **Arkadaşlarını** قُدَارًا Kudar'ı *(Ne için çağırdılar?)* لِيَقْتُلَهَا Onu öldürmesi için فَتَعَاطٰى **O da aldı** تَنَاوَلَ السَّيْفَ Kılıcına sarıldı فَعَقَرَ **Ve kesti** *(Ne ile?)* بِهِ Kılıcıyla *(Neyi kesti?)* اَلنَّاقَةَ Deveyi أَيْ قَتَلَهَا Yani, deveyi öldürdü *(Ne olduğu halde?)* مُوَافَقَةٌ لَهُمْ Onlara uyduğu halde.

30. فَكَيْفَ **Bak nasıl** كَانَ **Oldu** *(Ne?)* عَذَابِي **Benim azabım** وَنُذُرِ **Ve uyarılarım** أَيْ إِنْذَارِي Yani, uyarmam *(Kimi?)* لَهُمْ Onları *(Neye dair olan uyarmam?)* بِالْعَذَابِ Azaba dair olan *(Neden önce?)* قَبْلَ نُزُولِهِ Azap inmeden önce أَيْ وَقَعَ Yani, rast geldi *(Nereye?)* مَوْقِعَهُ Tam yerine.

31. وَبَيَّنَهُ Ve bu olayı açıklamıştır *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِ Şu sözüyle اِنَّا **Muhakkak ki biz** اَرْسَلْنَا **Gönderdik** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** *(Ne gönderdik?)* صَيْحَةً **Çığlık** *(Öyle çığlık ki,)* وَاحِدَةً **Bir tane olan** فَكَانُوا **Ve hemen oluverdiler** *(Ne gibi?)* كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ **Ağıl yapanın kuru otu gibi** هُوَ Bu *(Nedir?)* اَلَّذِي O şeydir ki يَجْعَلُ Yapıyor *(Ne için?)* لِغَنَمِهِ Koyunları için *(Ne yapıyor?)* حَظِيرَةً Bir ağıl *(Neden yapıyor?)* مِنْ يَابِسِ الشَّجَرِ Ağacın وَالشَّوْكِ Ve dikenin kurumuşundan *(Öyle ki,)* يَحْفَظُهُنَّ Sığırları koruyor *(Nerede?)* فِيهَا O ağılda *(Neden?)* مِنَ الذِّئَابِ Kurtlardan وَالسِّبَاعِ Ve yırtıcı hayvanlardan وَمَا سَقَطَ مِنْ ذٰلِكَ Ve bundan yere düşen فَدَاسَتْهُ Ve de (Sığırın) ezdiği şey هُوَ İşte o *(Nedir?)* اَلْهَشِيمُ 'Heşîm'dir.

32. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** يَسَّرْنَا **Biz kolay ettik** *(Neyi?)* الْقُرْاٰنَ **Kuran'ı** *(Ne için?)* لِلذِّكْرِ **Öğüt alınsın diye** فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ **Fakat düşünen var mı?**

33. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kim?)* قَوْمُ لُوطٍ **Lût'un kavmi** *(Neyi yalanladı?)* بِالنُّذُرِ **Uyarıları** عَلٰى لِسَانِهِ Lut'un diliyle. أَيْ بِالْأُمُورِ الْمُنْذَرَةِ لَهُمْ Yani, kendilerinin uyarılmış olduğu şeyleri *(Ne ile?)*

34. إِنَّا **Muhakkak ki biz** أَرْسَلْنَا **Gönderdik** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** *(Ne gönderdik?)* حَاصِبًا **Taş yüklü bir rüzgâr** رِيحًا Bir rüzgâr *(Öyle rüzgâr ki,)* تَرْمِيهِمْ Onlara atıyor *(Ne atıyor?)* بِالْحَصْبَاءِ Çakıl taşları وَهِيَ Bu *(Nedir?)* صِغَارُ الْحِجَارَةِ Ufak taştır اَلْوَاحِدُ Biri *(Nedir?)* دُونَ مِلْءِ الْكَفِّ Bir avuç dolusundan ufaktır فَهَلَكُوا Neticede helak oldu-lar **Ancak** إِلَّا اٰلَ لُوطٍ **Lut'un ailesi hariç** وَهُمْ Onlar da *(Kimdir?)* إِبْنَتَاهُ مَعَهُ Kendi-siyle birlikte olan iki kızıdır نَجَّيْنَاهُمْ **Onları kurtardık** *(Ne zaman?)* بِسَحَرٍ **Bir seher vaktinde** *(Neden?)* مِنَ الْأَسْحَارِ Seher vakitlerinden أَيْ وَقْتَ الصُّبْحِ Yani, sabah vaktinde *(Öyle sabah vakti ki,)* مِنْ يَوْمٍ غَيْرِ مُعَيَّنٍ Belli olmayan bir günün وَلَوْ أُرِيدَ Şayet kastedilseydi *(Ne kastedilseydi?)* مِنْ يَوْمٍ مُعَيَّنٍ Belirli bir gün لَمُنِعَ مِنَ الصَّرْفِ Elbette gayri münsarif olurdu لِأَنَّهُ مَعْرِفَةٌ Çünkü o marifedir مَعْدُولٌ Udûl edilmiştir *(Neden?)* عَنِ السَّحْرِ 'Sehrun' kelimesinden لِأَنَّ حَقَّهُ Çünkü bunun hakkı *(Nedir?)* أَنْ يُسْتَعْمَلَ Kullanılmasıdır *(Nerede?)* فِي الْمَعْرِفَةِ Marifede *(Ne ile kullanılmasıdır?)* بِأَلْ 'El' takısıyla وَهَلْ أُرْسِلَ Gönderildi mi? *(Ne?)* اَلْحَاصِبُ Taş yüklü rüzgâr *(Kime?)* عَلٰى آلِ لُوطٍ Lut'un ailesine أَوْلَا Yoksa gönderilmedi mi? قَوْلَانِ (Burada) iki görüş vardır وَعُبِّرَ عَنِ الْإِسْتِثْنَاءِ İstisna tabir edildi *(Neye göre?)* عَلَى الْأَوَّلِ Birincisine (gönderildiğine) göre *(Ne ile?)* بِأَنَّهُ مُتَّصِلٌ (İstisna) istisna-i muttasıl olmasıyla وَعَلَى الثَّانِي İkincisine (gönderilmediğine) göre de *(Ne ile?)* بِأَنَّه مُنْقَطِعٌ (İstisna) istisna-i munkatı olmasıyla وَإِنْ كَانَ Olsa bile *(Neden?)* مِنَ الْجِنْسِ Aynı cinsten *(Nasıl?)* تَسَمُّحًا Müsamaha olarak ***(Ne olarak kurtardık?)***

35. نِعْمَةً **Bir nimet olarak** *(Bu nedir?)* مَصْدَرٌ Mastardır أَيْ إِنْعَامًا Yani, iyilik olarak *(Nereden?)* مِنْ عِنْدِنَا **Katımızdan** كَذٰلِكَ **İşte böyle** أَيْ مِثْلَ ذٰلِكَ الْجَزَاءِ Yani, bu mükâfat gibi نَجْزِي **Mükâfatlandırırız** *(Kimi?)* مَنْ شَكَرَ **Şükredeni** *(Neye şükredeni?)* اَنْعُمَنَا Nimetlerimize وَهُوَ O da *(Kimdir?)* مُؤْمِنٌ Mümindir أَوْ مَنْ آمَنَ Ya da inanandır *(Kime?)* بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ Allah'a ve resulüne وَأَطَاعَهُمَا Ve ikisine itaat edendir.

36. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** اَنْذَرَهُمْ **Onları uyardı** خَوَّفَهُمْ Onları korkuttu *(Kim?)* لُوطٌ Lut *(Ne ile uyardı?)* بَطْشَتَنَا **Şiddetli azabımızla** اَخْذَتَنَا Yakalayıvermemizle *(Kimi?)* إِيَّاهُمْ Onları *(Ne ile?)* بِالْعَذَابِ Azapla فَتَمَارَوْا **Fakat onlar şüpheyle karşıladılar** تَجَادَلُوا Mücadele ettiler وَكَذَّبُوا Ve yalanladılar *(Neyi?)* بِالنُّذُرِ **Uyarıları** بِإِنْذَارِهِ Uyarmasını.

37. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** رَاوَدُوهُ **Ondan kötülük niyetiyle istediler** *(Neyi?)* عَنْ ضَيْفِهِ **Misafirlerini** أَيْ أَنْ يُخَلِّيَ Yani, serbest bırakmasını بَيْنَهُمْ Kendi aralarıyla *(Kimin arasını?)* وَبَيْنَ الْقَوْمِ Ve o topluluğun arasını ki اَلَّذِينَ أَتَوْهُ Onlar kendisine gelmişlerdi *(Ne içinde?)* فِي صُورَةِ الْأَضْيَافِ Misafir sureti içinde *(Niçin istediler?)* لِيَخْبُثُوا بِهِمْ Onlara pislik yapmak için

فَطَمَسْنَا Melekler oldukları halde مَلَائِكَةً وَكَانُوا Ve onlar oldukları halde *(Ne oldukları halde?)*
Hemen siliverdik *(Neyi?)* **Onların gözlerini** اَعْيُنَهُمْ اَعْمَيْنَاهَا Onları kör ettik وَجَعَلْنَاهَا
Ve onları yaptık *(Ne yaptık?)* بِلَا شِقٍّ Göz yarığı bulunmayan yaptık *(Ne gibi?)* كَبَاقِي الْوَجْهِ
Yüzün geri kalanı gibi بِأَنْ صَفَقَهَا Onlara şamar atmasıyla *(Kimin?)* جِبْرِيلُ Cebrail'in *(Ne ile?)*
بِجَنَاحِهِ Kanadıyla **Ve şimdi tadın bakayım** فَذُوقُوا فَقُلْنَا لَهُمْ Hemen onlara dedik *(Ne dedik?)*
ذُوقُوا Tadın *(Neyi?)* **Benim azabımı وَنُذُرِ Ve uyarılarımı** أَيْ إِنْذَارِي Yani, uyarımı وَتَخْوِيفِي Ve korkutmamı أَيْ ثَمَرَتِهِ Yani, onun meyvesini وَفَائِدَتِهِ Ve neticesini.

38. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** صَبَّحَهُمْ **Onlara çatıverdi** *(Ne zaman?)* بُكْرَةً **Bir sabah vakti** وَقْتَ الصُّبْحِ Sabah vaktinde *(Öyle sabah vakti ki,)* مِنْ يَوْمٍ غَيْرِ مُعَيَّنٍ Belirsiz bir günden *(Ne çatıverdi?)* عَذَابٌ **Bir azap** *(Öyle azap ki,)* مُسْتَقِرٌّ **Onlara ulaşıp onlarda kalan** دَائِمٌ Sürekli olan *(Öyle ki,)* مُتَّصِلٌ بِعَذَابِ الْآخِرَةِ Ahiret azabına bitişik olan.

39. فَذُوقُوا **Şimdi tadın bakayım** *(Neyi?)* عَذَابِي **Benim azabımı** وَنُذُرِ **Ve uyarılarımı.**

40. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** يَسَّرْنَا **Biz kolay ettik** *(Neyi?)* اَلْقُرْاٰنَ **Kuran'ı** *(Ne için?)*
لِلذِّكْرِ **Öğüt almaları için** فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ **Fakat düşünen var mı?**

41. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** جَاءَ **Gelmişti** *(Kime?)* اٰلَ فِرْعَوْنَ **Firavunun halkına**
قَوْمَهُ مَعَهُ Kendisiyle birlikte kavmine *(Ne gelmişti?)* اَلنُّذُرُ **Uyarılar** اَلْإِنْذَارُ Uyarı *(Ne ile?)*
عَلٰى لِسَانِ مُوسٰى Musa'nın وَهٰرُونَ Ve Harun'un diliyle فَلَمْ يُؤْمِنُوا Fakat inanmadılar.

42. بَلْ Bilakis **Yalanladılar** *(Neyi?)* بِاٰيَاتِنَا **Ayetlerimizi** كُلِّهَا **Tamamını** أَيِ التِّسْعِ
الَّتِي Yani, o dokuz ayeti ki أُوتِيهَا مُوسٰى Onlar Musa'ya verilmiştir فَاَخَذْنَاهُمْ **Fakat biz onları yakalayıverdik** *(Ne ile?)* بِالْعَذَابِ Azapla *(Nasıl?)* اَخْذَ عَزِيزٍ **Yüce olan zatın yakalayışıyla** قَوِيٍّ Kuvvet sahibi zatın *(Öyle yüce zat ki,)* مُقْتَدِرٍ **Kudret sahibi olan**
قَادِرٍ Gücü yeten *(Öyle ki,)* لَا يُعْجِزُهُ شَيْءٌ Onu hiçbir şey aciz bırakamaz.

43. اَكُفَّارُكُمْ **Sizin kâfirleriniz mi?** يَا قُرَيْشُ Ey Kureyş *(Nedir?)* خَيْرٌ- **Daha iyidir** *(Kimden?)*
مِنْ اُولٰئِكُمْ **Bunlardan** اَلْمَذْكُورِينَ Konusu geçenlerden *(Kimdendir onlar?)* مِنْ قَوْمِ نُوحٍ Nuh kavminden *(Kime kadar?)* إِلٰى فِرْعَوْنَ Firavuna kadar فَلَمْ يُعَذَّبُوا (Sizin kâfirleriniz daha iyi mi) Ki ceza görmesinler اَمْ لَكُمْ **Yoksa sizin için var mıdır?** *(Ne var mıdır?)* يَا كُفَّارَ قُرَيْشٍ Ey Kureyş kafirleri بَرَاءَةٌ **Bir kurtuluş** *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Nerede?)* فِي الزُّبُرِ **Kitaplarda** اَلْكُتُبِ Kitaplarda وَالْاِسْتِفْهَامُ فِي الْمَوْضِعَيْنِ İki yerde de istifham *(Ne manadadır?)*
بِمَعْنَى النَّفْيِ Nefiy manasındadır أَيْ لَيْسَ الْأَمْرُ Yani, iş değildir *(Ne değildir?)* كَذٰلِكَ Böyle.

44. اَمْ يَقُولُونَ **Yoksa diyorlar mı?** أَيْ كُفَّارُ قُرَيْشٍ Yani, Kureyş kâfirleri *(Ne diyorlar mı?)* نَحْنُ **Biz** جَمِيعٌ **Bir topluluğuz** أَيْ جَمْعٌ Yani, bir cemaatiz *(Öyle topluluk ki,)* مُنْتَصِرٌ **Birbiriyle yardımlaşan** *(Kime karşı?)* عَلٰى مُحَمَّدٍ Muhammed'e karşı.

45. وَلَمَّا قَالَ Ne zaman ki dedi *(Kim?)* أَبُو جَهْلٍ Ebu Cehil *(Ne zaman?)* يَوْمَ بَدْرٍ Bedir gününde *(Ne dedi?)* إِنَّا Muhakkak ki biz *(Neyiz?)* جَمْعٌ مُنْتَصِرٌ 'Birbirine destek olan bir topluluğuz' dedi نَزَلَ Bu ayet indi سَيُهْزَمُ **Yakında bozguna uğrayacak** *(Ne?)* اَلْجَمْعُ **O topluluk** وَيُوَلُّونَ **Ve dönüp kaçacaklar** *(Nereye?)* اَلدُّبُرَ **Arkalarına** فَهُزِمُوا Neticede bozguna uğradılar *(Nerede?)* بِبَدْرٍ Bedir gününde وَنُصِرَ Ve yardım gördü *(Kim?)* رَسُولُ اللهِ ﷺ Allah rasulü (sallallahu aleyhi vesellem) عَلَيْهِمْ Onlara karşı.

46. بَلِ السَّاعَةُ **Bilakis kıyamet** *(Nedir?)* مَوْعِدُهُمْ **Onlara vaat edilen saattir** *(Ne vaat edilen?)* وَالسَّاعَةُ **Ve o saat ise** أَيْ عَذَابُهَا Yani, onun azabı *(Nedir?)* اَدْهٰى **Daha belalı** أَعْظَمُ بَلِيَّةً Musibet bakımından daha büyük *(Daha nedir?)* وَاَمَرُّ **Ve daha acıdır** أَشَدُّ مَرَارَةً Acılık bakımından daha şiddetlidir *(Neden?)* مِنْ عَذَابِ الدُّنْيَا Dünya azabından.

47. اِنَّ الْمُجْرِمِينَ **Muhakkak ki günahkarlar** *(Ne içindedirler?)* فِي ضَلَالٍ **Sapkınlık içindedirler** هَلَاكٍ Helak içindedirler *(Ne ile?)* بِالْقَتْلِ Öldürülmekle *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Daha ne içindedirler?)* وَسُعُرٍ **Ve ateş içindedirler** نَارٍ مُسَعَّرَةٍ Tutuşturulmuş ateş içindedirler *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِالتَّشْدِيدِ Şeddeli أَيْ مُهَيَّجَةٍ Yani, körüklenmiş (ateşin içindedirler) *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette.

48. يَوْمَ يُسْحَبُونَ **Sürüldükleri gün** *(Nereye?)* فِي النَّارِ **Cehenneme** *(Ne oldukları halde?)* عَلٰى وُجُوهِهِمْ **Yüzleri üzerinde oldukları halde** أَيْ فِي الْآخِرَةِ Yani, ahirette وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Ne denir?)* ذُوقُوا **Tadın** *(Neyi?)* مَسَّ سَقَرَ **Cehennemin dokunuşunu** إِصَابَةَ جَهَنَّمَ Cehennemin ilişmesini *(Kime?)* لَكُمْ Size.

49. اِنَّا **Muhakkak ki biz** *(Neyi?)* كُلَّ شَيْءٍ **Her şeyi** *(Bu nedir?)* مَنْصُوبٌ Mensuptur *(Ne ile?)* بِفِعْلٍ Bir fiille *(Öyle fiil ki,)* يُفَسِّرُهُ Onu (ayetin devamı) tefsir ediyor خَلَقْنَاهُ **Onu yarattık** *(O her şey ne olduğu halde?)* بِقَدَرٍ **Belirlenmiş olduğu halde** بِتَقْدِيرٍ Bir takdirle *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir *(Neden?)* مِنْ كُلَّ 'Küllün'den أَيْ مُقَدَّرًا Yani, mukadder olarak (yarattık) وَقُرِئَ كُلَّ 'Külle' kelimesi okunmuştur *(Ne ile?)* بِالرَّفْعِ Raf ile *(O halde nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi ise *(Nedir?)* خَلَقْنَاهُ 'Haleknâhü'dür.

﴿وَمَآ اَمْرُنَا﴾ لِشَيْءٍ نُرِيدُ وُجُودَهُ ﴿اِلَّا﴾ مَرَّةٌ ﴿وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾﴾ فِي السُّرْعَةِ وَهِيَ قَوْلُ كُنْ فَيُوجَدُ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿وَلَقَدْ اَهْلَكْنَآ اَشْيَاعَكُمْ﴾ أَشْبَاهَكُمْ فِي الْكُفْرِ مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ ﴿فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ ﴿٥١﴾﴾ اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى الْأَمْرِ أَيِ اذْكُرُوا وَاتَّعِظُوا ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ﴾ أَيِ الْعِبَادُ مَكْتُوبٌ ﴿فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾﴾ كُتُبِ الْحَفَظَةِ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ﴾ مِنَ الذَّنْبِ أَوِ الْعَمَلِ ﴿مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾﴾ مُكْتَتَبٌ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ ﴿اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾﴾ أُرِيدَ بِهِ الْجِنْسُ وَقُرِئَ بِضَمِّ النُّونِ وَالْهَاءِ جَمْعًا كَأَسَدٍ وَأُسُدٍ الْمَعْنَى أَنَّهُمْ يَشْرَبُونَ مِنْ أَنْهَارِهَا الْمَاءَ وَاللَّبَنَ وَالْعَسَلَ وَالْخَمْرَ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ مَجْلِسِ حَقٍّ لَا لَغْوَ فِيهِ وَلَا تَأْثِيمَ أُرِيدَ بِهِ الْجِنْسُ وَقُرِئَ مَقَاعِدَ الْمَعْنَى أَنَّهُمْ فِي مَجَالِسَ مِنَ الْجَنَّاتِ سَالِمَةٌ مِنَ اللَّغْوِ وَالتَّأْثِيمِ بِخِلَافِ مَجَالِسِ الدُّنْيَا فَقَلَّ أَنْ تُسْلَمَ مِنْ ذٰلِكَ وَاُعْرِبَ هٰذَا خَبَرًا ثَانِيًا وَبَدَلًا وَهُوَ صَادِقٌ بِبَدَلِ الْبَعْضِ وَغَيْرِهِ ﴿عِنْدَ مَلِيكٍ﴾ مِثَالُ مُبَالَغَةٍ أَيْ عَزِيزِ الْمُلْكِ وَاسِعِهِ ﴿مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾﴾ قَادِرٍ لَا يُعْجِزُهُ شَيْءٌ وَهُوَ اللهُ تَعَالَى وَعِنْدَ إِشَارَةٌ إِلَى الرُّتْبَةِ وَالْقُرْبَةِ مِنْ فَضْلِهِ تَعَالَى.

TÜRKÇE ANLAMI

50. **Bizim,** olmasını istediğimiz bir şeye **emrimiz, göz kırpmak gibi** süratli**, bir** tek **sözden başka bir şey değildir.** Bu söz 'Ol' sözüdür. O şey de hemen oluverir. ***"Bir şeyi dilediği zaman, onun emri sadece, o şeye 'Ol' demektir, hemen olur."(Yasin: 82)***

51. **Andolsun ki, biz, sizin** küfür konusunda geçmiş ümmetlerden **benzerlerinizi helâk ettik. Düşünen yok mu?**[1] Düşünün ve ibret alın!

52. Kulların **yaptıkları her şey kitaplarda** hafaza meleklerinin defterlerinde yazılı**dır.**

53. **Küçük büyük her şey** her günah ve amel **kayda geçmiştir** Levh-i Mahfuz'da yazılmıştır.

54. **Şüphesiz takvâ sahipleri cennetlerde** bahçelerde **ve ırmaktadırlar;**[2] su, süt, bal ve şarap nehirlerinden içerler.

---

[1] فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ terkibindeki istifham emir anlamındadır.

[2] نَهَر kelimesinden cins kastedilmiştir. Bu kelime diğer bir kıraatte nun ve he harfinin zammesiyle cemi olarak da okunmuştur. أَسَد kelimesiyle onun cemisi olan أُسُد gibi.

55. **Doğruluk makamında** günah ve boş sözden arınmış cennet meclislerindedirler. Dünya meclisleri böyle değildir. Bunlardan arınmış çok az dünya meclisi vardır, **Muktedir** kendisini hiçbir şeyin aciz bırakamadığı güçlü **bir hükümdarın** mülkü büyük ve geniş olan Allah'ın **yanındadırlar.**[1]

KELİME ANLAMI

50. وَمَا أَمْرُنَا **Bizim emrimiz değildir** *(Ne için?)* لِشَيْءٍ نُرِيدُ İstediğimiz şey için *(Neyini istediğimiz?)* وُجُودَهُ Meydana gelmesini إِلَّا **Ancak** *(Nedir?)* مَرَّةٌ وَاحِدَةٌ **Bir** tek **şeydir** *(Ne gibi?)* كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ **Göz kırpma gibi** *(Ne hususta?)* فِي السُّرْعَةِ Hızlılık hususunda وَهِيَ O şey de *(Nedir?)* قَوْلُ كُنْ 'Kün' (ol) sözüdür فَيُوجَدُ Hemen meydana gelir إِنَّمَا أَمْرُهُ 'Ancak onun durumu *(Ne zaman?)* إِذَا أَرَادَ شَيْئًا Bir şeyi istediğinde *(Nedir?)* أَنْ يَقُولَ لَهُ O şeye demesidir *(Ne demesidir?)* كُنْ Ol demesidir فَيَكُونُ O da hemen oluverir'.

51. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** أَهْلَكْنَا **Biz helak ettik** *(Neyi?)* أَشْيَاعَكُمْ **Sizin benzerlerinizi** أَشْبَاهَكُمْ Size benzeyenleri *(Ne hususta?)* فِي الْكُفْرِ Küfür hususunda *(Neden?)* مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ Geçmiş ümmetlerden فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ **Fakat hani düşünen** *(Bu nedir?)* اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى الْأَمْرِ Emir manasında istifhamdır أَيِ اذْكُرُوا Yani, düşünün وَاتَّعِظُوا Ve öğüt alın.

52. وَكُلُّ شَيْءٍ **Her şey** *(Öyle her şey ki,)* فَعَلُوهُ **Onu yaptılar** أَيِ الْعِبَادُ Yani, kullar *(Yaptıkları nedir?)* مَكْتُوبٌ Yazılmıştır *(Nerede yazılmıştır?)* فِي الزُّبُرِ **Kitaplarda** كُتُبِ الْحَفَظَةِ Zabıt kitaplarında.

53. وَكُلُّ صَغِيرٍ **Ve her ufak** وَكَبِيرٍ **Ve büyük** *(Neden?)* مِنَ الذَّنْبِ Günahtan أَوِ الْعَمَلِ Ya da amelden *(Nedir?)* مُسْتَطَرٌ **Satıra geçirilmiştir** مُكْتَتَبٌ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i mahfuzda yazılmıştır.

54. إِنَّ الْمُتَّقِينَ **Muhakkak ki takva sahipleri** *(Nerededir?)* فِي جَنَّاتٍ **Bahçelerdedir** بَسَاتِينَ Bostanlardadır وَنَهَرٍ **Ve nehirlerdedir** أُرِيدَ بِهِ Bununla kastedilmiştir *(Ne kastedilmiştir?)* الْجِنْسُ Cinsi kastedilmiştir وَقُرِئَ Ve okunmuştur *(Nasıl?)* بِضَمِّ النُّونِ وَالْهَاءِ Nun'un ve he'nin zammesiyle *(Ne olarak?)* جَمْعًا Cemi olarak *(Ne gibi?)* كَأَسَدٍ وَأُسُدٍ 'Esed' ve 'Üsüd' gibi الْمَعْنَى Mana şöyledir: أَنَّهُمْ Kesinlikle onlar يَشْرَبُونَ İçecekler *(Neden?)* مِنْ أَنْهَارِهَا O bahçelerin ırmaklarından *(Ne içecekler?)* الْمَاءَ Su وَاللَّبَنَ Süt وَالْعَسَلَ Bal وَالْخَمْرَ Ve şarap *(Daha nerededir onlar?)*

[1] مَقْعَد kelimesinden cinsi kastedilmiştir. Bu kelime مَقَاعِد şeklinde cemi olarak da okunmuştur. فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ terkibine (bir önceki ayette geçen إِنَّ الْمُتَّقِينَ mübteda-sının) ikinci haberi ve de (فِي جَنَّاتٍ kelimesinden) bedel olarak i'rap verilmiştir. Bedel olması bedel-i ba'z ve bedel-i iştimal olarak doğrudur. مَلِيكٍ kelimesi misal olarak getirilmiş bir mübalağa sığasıdır. عِنْدَ zarfı da Allah'ın fazl-ı kereminden verdiği rütbe ve yakınlığa işaret eder.

55. **Doğruluk makamındadır** فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ Hakkın meclisindedir *(Öyle meclis ki,)* مَجْلِسِ حَقٍّ Orada boş söz لَا لَغْوَ فِيهِ Ve günaha girme yoktur وَلَا تَأْثِيمَ Bununla kastedilmiştir أُرِيدَ بِهِ *(Ne kastedilmiştir?)* Cinsi اَلْجِنْسُ Ve bu kelime okunmuştur وَقُرِئَ *(Nasıl?)* 'Mekâide' şeklinde مَقَاعِدَ O zaman mana اَلْمَعْنٰى *(Nedir?)* Kesinlikle onlar أَنَّهُمْ *(Nerededir?)* Cennetlerde bulunan bir takım meclislerdedir فِي مَجَالِسَ مِنَ الْجَنَّاتِ *(O meclisler ne olduğu halde?)* Boş sözden سَالِمَةً مِنَ اللَّغْوِ Ve günaha girmekten salim olduğu halde وَالتَّأْثِيمِ *(Neyin aksine?)* Dünya meclislerinin aksine بِخِلَافِ مَجَالِسِ الدُّنْيَا Neticede azdır فَقَلَّ *(Ne?)* Meclislerin kurtulması أَنْ تُسْلَمَ *(Neden?)* Bundan (boş sözden) مِنْ ذٰلِكَ Ve irap-lanır وَأُعْرِبَ *(Ne?)* Bu terkip هٰذَا *(Ne olara?)* İkinci haber olarak خَبَرًا ثَانِيًا Ve bedel olarak وَبَدَلًا Bu sadıktır (içerir) وَهُوَ صَادِقٌ *(Neyi?)* Bedeli ba'zı بِبَدَلِ الْبَعْضِ Ve diğerlerini وَغَيْرِهِ *(Daha nerededir onlar?)* **Hükümdarın huzurundadır** عِنْدَ مَلِيكٍ *(Bu nedir?)* Mübalağa kalıbıdır مِثَالُ مُبَالَغَةٍ Yani, hükümdarlığı büyük olan أَيْ عَزِيزِ الْمُلْكِ *(Ondan bedel?)* Genişliği (büyük olan) وَاسِعِهِ *(Öyle hükümdar ki,)* **Kadir olan** مُقْتَدِرٍ Gücü yeten قَادِرٍ *(Öyle ki,)* Onu aciz bırakamıyor لَا يُعْجِزُهُ *(Ne?)* Hiçbir şey شَيْءٌ O da وَهُوَ *(Kimdir?)* Yüce اَللّٰهُ تَعَالٰى Allah'tır وَعِنْدَ 'İnde' kelimesi ise *(Nedir?)* Bir işarettir إِشَارَةٌ *(Neye?)* Dereceye إِلَى الرُّتْبَةِ Ve yakınlığa وَالْقُرْبَةِ *(Kimden olan?)* Yüce olan Allah'ın lütfundan olan مِنْ فَضْلِهِ تَعَالٰى.



سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ اِلَّا يَسْئَلُهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الْآيَةَ فَمَدَنِيَّةٌ وَهِىَ سِتٌّ اَوْ ثَمَانٌ وَسَبْعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿الرَّحْمٰنُ ۝١﴾ ﴿عَلَّمَ﴾ مَنْ شَاءَ ﴿الْقُرْاٰنَ ۝٢﴾ ﴿خَلَقَ الْاِنْسَانَ ۝٣﴾ أَيِ الْجِنْسَ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ۝٤﴾ النُّطْقَ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝٥﴾ يَجْرِيَانِ ﴿وَالنَّجْمُ﴾ مَا لَا سَاقَ لَهُ مِنَ النَّبَاتِ ﴿وَالشَّجَرُ﴾ مَا لَهُ سَاقٌ ﴿يَسْجُدَانِ ۝٦﴾ يَخْضَعَانِ بِمَا يُرَادُ مِنْهُمَا ﴿وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝٧﴾ أَثْبَتَ الْعَدْلَ ﴿اَلَّا تَطْغَوْا﴾ أَيْ لِأَجْلِ أَنْ لَا تَجُورُوا ﴿فِي الْمِيزَانِ ۝٨﴾ مَا يُوزَنُ بِهِ ﴿وَاَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ بِالْعَدْلِ ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۝٩﴾ تُنْقِصُوا الْمَوْزُونَ ﴿وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا﴾ أَثْبَتَهَا ﴿لِلْاَنَامِ ۝١٠﴾ لِلْخَلْقِ الْإِنْسِ وَالْجَانِّ وَغَيْرِهِمْ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ﴾ الْمَعْهُودُ ﴿ذَاتُ الْاَكْمَامِ ۝١١﴾ أَوْعِيَةُ طَلْعِهَا ﴿وَالْحَبُّ﴾ كَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ ﴿ذُو الْعَصْفِ﴾ التِّبْنِ ﴿وَالرَّيْحَانُ ۝١٢﴾ الْوَرَقُ اَوِ الْمَشْمُومُ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ﴾ نِعَمِ ﴿رَبِّكُمَا﴾ أَيُّهَا الْإِنْسُ وَالْجِنُّ ﴿تُكَذِّبَانِ ۝١٣﴾ ذُكِرَتْ إِحْدَى وَثَلَاثِينَ مَرَّةً وَالْاِسْتِفْهَامُ فِيهَا لِلتَّقْرِيرِ لِمَا رَوَى الْحَاكِمُ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَرَأَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ سُورَةَ الرَّحْمٰنِ حَتَّى خَتَمَهَا ثُمَّ قَالَ مَا لِي أَرَاكُمْ سُكُوتًا لَلْجِنِّ كَانُوا أَحْسَنَ مِنْكُمْ رَدًّا مَا قَرَأْتُ عَلَيْهِمْ هٰذِهِ الْآيَةَ مِنْ مَرَّةٍ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ إِلَّا قَالُوا وَلَا بِشَيْءٍ مِنْ نِعَمِكَ رَبَّنَا نُكَذِّبُ فَلَكَ الْحَمْدُ ﴿خَلَقَ الْاِنْسَانَ﴾ آدَمَ ﴿مِنْ صَلْصَالٍ﴾ طِينٍ يَابِسٍ يُسْمَعُ لَهُ صَلْصَلَةٌ أَيْ صَوْتٌ إِذَا نُقِرَ ﴿كَالْفَخَّارِ ۝١٤﴾ وَهُوَ مَا طُبِخَ مِنْ طِينٍ ﴿وَخَلَقَ الْجَآنَّ﴾ أَبَا الْجِنِّ وَهُوَ إِبْلِيسُ ﴿مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ۝١٥﴾ هُوَ لَهَبُهَا الْخَالِصُ مِنَ الدُّخَانِ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝١٦﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

55- Rahman Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Sadece yirmi dokuzuncu ayet Medine'de inmiştir.

Yetmiş sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Rahman** olan Allah Teâlâ,
2. Dilediği kimseye **Kuran'ı öğretti.**
3. **İnsan** cinsini **yarattı.**
4. **Ona beyanı** konuşmayı **öğretti.**
5. **Güneş ve ay bir hesaba göre** hareket etmekte**dir.**
6. Gövdesi olmayan **bitkiler ve** gövdesi olan **ağaçlar secde ederler.** Kendilerinden istenen şeye boyun eğerler.
7. **Göğü yükseltti ve mizanı koydu** adaleti ispat etti.
8. **Mizanda** tarttığınız şeyde **taşkınlık** haksızlık **etmeyesiniz** diye.
9. **Tartıyı doğru** adaletle **yapın ve teraziyi aksatmayın** tartılan şeyi eksiltmeyin.
10. **Yeri de canlılar** insanlar, cinler ve diğerleri **için serdi.**
11. **Orada meyveler ve salkımlı[1] hurma ağaçları vardır.**
12. **Saplı** buğday ve arpa gibi **daneler ve reyhan** yapraklı ya da hoş kokulu bitkiler **vardır.**
13. **Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?** Ey insanlar ve cinler![2]
14. **İnsanı,** Adem'i **pişmiş çamura benzeyen kuru bir balçıktan** oyulduğunda ses veren kuru bir çamurdan **yarattı.**
15. **Cinleri**n babası İblis'i de **öz ateşten** dumansız yalın alevden **yarattı.**
16. **Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

---

[1] الأَكْمَام Meyve kabuğudur.

[2] Bu ayet sûre içinde otuz bir kere zikredilmiştir. Bu ayetteki istifham takrir içindir. Bununla ilgili olarak Hakim Cabir (radiyallahu anh)'dan şu hadisi rivayet etmiştir. Peygamber Efendimiz bize Rahman sûresini bitirene kadar okudu. Sonrada şöyle dedi: Bana ne oluyor ki sizi susarken görüyorum. Andolsun ki, cinler sizden daha iyi karşılık verdiler. Onlara *"O halde Rabbinizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz?"* ayetini ne zaman okusam, 'Senin nimetlerinden hiçbiri şeyi yalanlamayız. Hamd sana mahsustur, Ya Rab!'diye karşılık verdiler.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ -﴿٥٥﴾

55- Rahmân Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **Sadece şu** اَوْ اِلَّا يَسْئَلُهُ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ الْآيَةَ **(yirmi dokuzuncu) ayet** فَمَدَنِيَّةٌ **Medine'de inmiştir** وَهِىَ **Ve bu sûre** سِتٌّ اَوْ ثَمَانٌ وَسَبْعُونَ آيَةً **Yetmiş altı ya da yetmiş sekiz ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. اَلرَّحْمٰنُ **Rahman.**
2. عَلَّمَ **Öğretti** *(Kime?)* مَنْ شَاءَ Dilediğine *(Neyi öğretti?)* اَلْقُرْاٰنَ **Kuran'ı.**
3. خَلَقَ **Yarattı** *(Neyi?)* اَلْاِنْسَانَ **İnsanı** أَيِ الْجِنْسَ Yani, insan cinsini.
4. عَلَّمَهُ **Ona öğretti** *(Neyi öğretti?)* اَلْبَيَانَ **Açıklamayı** اَلنُّطْقَ Konuşmayı.
5. اَلشَّمْسُ **Güneş** وَالْقَمَرُ **Ve ay** *(Neye göredir?)* بِحُسْبَانٍ **Bir hesaba göre** يَجْرِيَانِ Akıp giderler.
6. وَالنَّجْمُ **Bitkiler** مَا لَا سَاقَ لَهُ مِنَ النَّبَاتِ Kendisinde gövde bulunmayan bitkiler وَالشَّجَرُ **Ve ağaçlar** مَا لَهُ سَاقٌ Gövdesi bulunanlar يَسْجُدَانِ **Secde ederler** يَخْضَعَانِ Boyun eğerler *(Neye?)* بِمَا يُرَادُ مِنْهُمَا Kendilerinden istenen şeye.
7. وَالسَّمَاءَ **Ve göğü** رَفَعَ **O yükseltti** *(Neyi?)* هَا **Onu** وَوَضَعَ **Ve koydu** *(Neyi?)* اَلْمِيزَانَ **Dengeyi** أَثْبَتَ الْعَدْلَ Adaleti ortaya koydu *(Niye?)*
8. اَلَّا تَطْغَوْا **Aşırıya gitmeyesiniz diye** أَيْ لِأَجْلِ أَنْ لَا تَجُورُوا Yani, şaşmayasınız diye *(Nede?)* فِي الْمِيزَانِ **Ölçüde** مَا يُوزَنُ بِهِ Kendisiyle ölçülen şeyde.
9. وَاَقِيمُوا **Ve dosdoğru yapın** *(Neyi?)* اَلْوَزْنَ **Tartıyı** *(Ne ile?)* بِالْقِسْطِ **Dengeyle** بِالْعَدْلِ Adaletle وَلَا تُخْسِرُوا **Ve eksik tutmayın** *(Neyi?)* اَلْمِيزَانَ **Tartıyı** تُنْقِصُوا Noksan yapmayın *(Neyi?)* اَلْمَوْزُونَ Tartılan şeyi.
10. وَالْاَرْضَ **Ve yeri** وَضَعَهَا **Onu yaratmıştır** أَثْبَتَهَا Onu meydana getirmiştir *(Ne için?)* لِلْاَنَامِ **Canlılar için** لِلْخَلْقِ Mahlûkat için اَلْاِنْسِ İnsanlar وَالْجَانِّ Cinler وَغَيْرِهِمْ Ve diğerleri için.
11. فِيهَا **Orada vardır** *(Ne vardır?)* فَاكِهَةٌ **Meyveler** *(Daha ne vardır?)* وَالنَّخْلُ **Ve hurma ağaçları** *(Öyle hurma ağaçları ki,)* اَلْمَعْهُودُ Bilinen *(Öyle hurma ağaçları ki,)* ذَاتُ الْاَكْمَامِ **Salkımlı olan** *(Nedir bu 'ekmam'?)* أَوْعِيَةُ طَلْعِهَا Hurma ağacının meyvesinin örtüsüdür/ salkımlarıdır *(Daha ne vardır?)*

12. وَالْحَبُّ **Daneler** *(Ne gibi?)* كَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ Buğday ve arpa gibi *(Öyle daneler ki,)* ذُو الْعَصْفِ **Saplı** اَلتِّبْنِ Samanlı *(Daha ne vardır?)* وَالرَّيْحَانُ **Ve reyhan vardır** اَوِ الْوَرَقُ الْمَشْمُومُ Yaprak ya da güzel kokulu bitki.

13. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ -نِعَمِ- رَبِّكُمَا **O halde nimetlerinin hangisini** أَيُّهَا الْإِنْسُ وَالْجِنُّ Ey insanlar ve cinler **تُكَذِّبَانِ Yalanlayabilirsiniz** ذُكِرَتْ (Bu ayet) zikredilmiştir *(Kaç kere?)* إِحْدَى وَثَلَاثِينَ مَرَّةً Otuz bir defa وَالْاِسْتِفْهَامُ فِيهَا Buradaki istifham *(Ne içindir?)* لِلتَّقْرِيرِ Takrir içindir لِمَا رَوَى Rivayet ettiğine göre *(Kimin?)* اَلْحَاكِمُ Hâkim'in *(Kimden?)* عَنْ جَابِرٍ Cabir'-den قَالَ Ki Cabir demiştir *(Ne demiştir?)* قَرَأَ عَلَيْنَا Bize okudu *(Kim?)* رَسُولُ اللهِ ﷺ Allah'ın resulü (s.a.v.) *(Neyi okudu?)* سُورَةَ الرَّحْمٰنِ Rahman suresini حَتَّى خَتَمَهَا Ne zaman ki onu bitirdi ثُمَّ قَالَ Sonra buyurdu *(Ne buyurdu?)* مَا لِي Bana ne oluyor أَرَاكُمْ Sizi görüyorum *(Nasıl?)* سُكُوتًا Susmuş halde لِلْجِنِّ Kesinlikle cinler كَانُوا Oldular *(Ne oldular?)* أَحْسَنَ مِنْكُمْ Sizden daha iyi oldular *(Ne bakımdan?)* رَدًّا Tepki gösterme bakımından مَا قَرَأْتُ Okumadım *(Kime?)* عَلَيْهِمْ Onlara *(Neyi?)* هٰذِهِ الْآيَةَ Bu ayeti مِنْ مَرَّةٍ Hiçbir defa *(Ondan bedel neyi okumadın?)* 'فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ 'O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlayabilirsiniz' ayetini إِلَّا Ancak (her okuduğumda) قَالُوا Dediler *(Ne dediler?)* وَلَا بِشَيْءٍ Hiçbir şey yoktur *(Neden?)* مِنْ نِعَمِكَ Senin nimetlerinden رَبَّنَا Ey Rabbimiz *(Öyle nimetlerin ki,)* نُكَذِّبُ Yalanla-yacağımız فَلَكَ Ve yalnız sana aittir *(Ne?)* اَلْحَمْدُ Bütün hamtlar.

14. خَلَقَ **Yaratmıştır** *(Kimi?)* اَلْاِنْسَانَ **İnsanı** آدَمَ Adem'i *(Neden?)* مِنْ صَلْصَالٍ **Balçıktan** طِينٍ يَابِسٍ Kuru çamurdan *(Öyle kuru çamur ki,)* يُسْمَعُ لَهُ Kendisinden duyuluyor *(Ne duyuluyor?)* صَلْصَلَةٌ أَيْ صَوْتٌ Yani, ses *(Ne zaman?)* إِذَا نُقِرَ Oyulduğunda *(Ne gibi?)* كَالْفَخَّارِ **Pişmiş çamur gibi** وَهُوَ Bu *(Nedir?)* مَا طُبِخَ Pişirilendir *(Neden?)* مِنْ طِينٍ Çamurdan.

15. وَخَلَقَ **Ve yaratmıştır** *(Neyi?)* اَلْجَانَّ **Cinleri** أَبَا الْجِنِّ Cinlerin babasını وَهُوَ O da *(Kimdir?)* إِبْلِيسُ İblistir *(Neden?)* مِنْ مَارِجٍ **Halisinden** *(Neyin?)* مِنْ نَارٍ **Ateşin** هُوَ Bu *(Nedir?)* لَهَبُهَا Ateşin alevidir *(Öyle alevi ki,)* اَلْخَالِصُ مِنَ الدُّخَانِ Dumandan yalın olan.

16. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini تُكَذِّبَانِ Yalanlıyorsunuz.**

﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ مَشْرِقِ الشِّتَاءِ وَمَشْرِقِ الصَّيْفِ ﴿وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾﴾ كَذٰلِكَ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾﴾ ﴿مَرَجَ﴾ اَرْسَلَ ﴿الْبَحْرَيْنِ﴾ الْعَذْبَ وَالْمِلْحَ ﴿يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾﴾ فِي رَأْيِ الْعَيْنِ ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ﴾ حَاجِزٌ مِنْ قُدْرَتِهِ تَعَالٰى ﴿لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾﴾ لَا يَبْغِي وَاحِدٌ مِنْهُمَا عَلَى الْآخَرِ فَيَخْتَلِطَ بِهِ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾﴾ ﴿يُخْرَجُ﴾ بِالْبِنَاءِ لِلْمَفْعُولِ وَالْفَاعِلِ [يَخْرُجُ] ﴿مِنْهُمَا﴾ مِنْ مَجْمُوعِهِمَا الصَّادِقِ بِأَحَدِهِمَا وَهُوَ الْمِلْحُ ﴿اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾﴾ خَرَزٌ أَحْمَرُ أَوْ صِغَارُ اللُّؤْلُؤِ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾﴾ ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ﴾ السُّفُنُ ﴿الْمُنْشَاٰتُ﴾ الْمُحَدَّثَاتُ ﴿فِي الْبَحْرِ كَالْاَعْلَامِ ﴿٢٤﴾﴾ كَالْجِبَالِ عِظَمًا وَارْتِفَاعًا ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾﴾ ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا﴾ أَيِ الْأَرْضِ مِنَ الْحَيَوَانِ ﴿فَانٍ ﴿٢٦﴾﴾ هَالِكٌ وَعُبِّرَ بِمَنْ تَغْلِيبًا لِلْعُقَلَاءِ ﴿وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ﴾ ذَاتُهُ ﴿ذُو الْجَلَالِ﴾ الْعَظَمَةِ ﴿وَالْاِكْرَامِ ﴿٢٧﴾﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ بِإِنْعَامِهِ عَلَيْهِمْ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾﴾ ﴿يَسْاَلُهُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ﴾ أَيْ بِنُطْقٍ أَوْ حَالِ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ مِنَ الْقُوَّةِ عَلَى الْعِبَادَةِ وَالرِّزْقِ وَالْمَغْفِرَةِ وَغَيْرِ ذٰلِكَ ﴿كُلَّ يَوْمٍ﴾ وَقْتٍ ﴿هُوَ فِي شَاْنٍ ﴿٢٩﴾﴾ أَمْرٍ يُظْهِرُهُ عَلَى وَفْقِ مَا قَدَّرَهُ فِي الْأَزَلِ مِنْ إِحْيَاءٍ وَإِمَاتَةٍ وَإِعْزَازٍ وَإِذْلَالٍ وَإِغْنَاءٍ وَإِعْدَامٍ وَإِجَابَةِ دَاعٍ وَإِعْطَاءِ سَائِلٍ وَغَيْرِ ذٰلِكَ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾﴾ ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ﴾ سَنَقْصِدُ لِحِسَابِكُمْ ﴿اَيُّهَا الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾﴾ أَيِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾﴾ ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ اَنْ تَنْفُذُوا﴾ تَخْرُجُوا ﴿مِنْ اَقْطَارِ﴾ نَوَاحِي ﴿السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ فَانْفُذُوا﴾ أَمْرُ تَعْجِيزٍ ﴿لَا تَنْفُذُوْنَ اِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾﴾ بِقُوَّةٍ وَلَا قُوَّةَ لَكُمْ عَلٰى ذٰلِكَ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ﴾ هُوَ لَهَبُهَا الْخَالِصُ مِنَ الدُّخَانِ أَوْ مَعَهُ ﴿وَنُحَاسٌ﴾ أَيْ دُخَانٌ لَا لَهَبَ فِيهِ ﴿فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾﴾ تَمْتَنِعَانِ مِنْ ذٰلِكَ بَلْ يَسُوقُكُمْ إِلَى الْمَحْشَرِ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾﴾ ﴿فَاِذَا انْشَقَّتِ السَّمَآءُ﴾ انْفَرَجَتْ أَبْوَابًا لِنُزُولِ الْمَلَائِكَةِ ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً﴾ أَيْ مِثْلَهَا مُحْمَرَّةً ﴿كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾﴾ كَالْأَدِيمِ الْأَحْمَرِ عَلَى خِلَافِ الْعَهْدِ بِهَا وَجَوَابُ إِذَا فَمَا أَعْظَمَ الْهَوْلَ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهٖ اِنْسٌ وَلَا جَآنٌّ ﴿٣٩﴾﴾ عَنْ ذَنْبِهِ وَيُسْأَلُونَ فِي وَقْتٍ آخَرَ فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ وَالْجَانُّ هُنَا وَفِيمَا سَيَأْتِي بِمَعْنَى الْجِنِّ وَالْإِنْسُ فِيهِمَا بِمَعْنَى الْإِنْسِيِّ ﴿فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

17. **İki** yaz-kış **doğusunun ve** aynı şekilde **iki batının Rabbi.**
18. **Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
19. **İki** tatlı ve tuzlu **denizi** gözle görülene göre **birbirlerine kavuşur halde salmıştır.**
20. **Ama aralarında** Allah'ın kudretinden **bir engel** perde **vardır, sınırı aşmazlar,** hiçbiri diğerine taşıp da ona karışmaz.
21. **Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
22. **İkisinden de** her ikisinin toplamına kullanılan ve tuzlu suya uygun olan denizden, delikli ve kırmızı veya küçük **inci ve mercan çıkarılır.**[1]
23. **Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
24. **Denizde yüce dağlar gibi** yüksek ve büyük, **inşa edilmiş** yapılmış **akıp giden** gemiler **de onundur.**
25. **Şu halde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
26. **Onun üzerinde** yeryüzünde **bulunan herkes** her canlı **yok,** helak **olacaktır.**[2]
27. **Ancak celal** azamet **ve** müminlere ihsan etmek suretiyle **ikram sahibi Rabbinin vechi** zâtı **bâki kalacaktır.**
28. **Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
29. **Göklerde ve yerde bulunan herkes,** diliyle veya lisanı hal ile ihtiyacı olan ibadete kuvvet, rızk, mağfiret ve diğer şeyleri **ondan ister. O, her gün** her vakit **bir iştedir.** Ezeldeki takdirine uygun olarak diriltmek, öldür-mek, yüceltmek, alçaltmak, zenginleştirmek, yok etmek, dua edene icabet etmek, isteyene vermek ve benzeri şeyleri meydana getirmektedir.
30. **O halde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
31. **Ey iki ağırlık,** insan ve cin! **Yakında size kalacağız,** hesabınıza yöneleceğiz.
32. **Hal bu iken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
33. **Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin sınırlarını** etrafını **geçmeye** çıkıp gitmeye **gücünüz yetiyorsa geçin.**[3] **(O sınırları) ancak büyük bir güçle** kuvvetle **geçebilirsiniz.** Fakat sizin buna yetecek gücünüz yoktur.
34. **Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
35. **Üzerinize ateşten** dumansız veya dumanlı **alev ve** alevsiz **duman gönde-rilir de birbirinize yardım edemezsiniz.** Bundan korunamazsınız. Bilakis bu sizi mahşere sevk eder.
36. **Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

---

[1] يخرج fiili malum ve meçhul olarak okunur.

[2] Akıl sahipleri diğerlerine üstün tutularak ayeti kerimede مَنْ lafzı kullanılmıştır.

[3] فَانْفُذُوا emri taciz içindir.

37. **Gök yarılıp da** meleklerin inmesi için kapılara ayrılıp alışılanın aksine kırmızı **deri gibi bir gül** yani, onun gibi kıpkırmızı **olduğu zaman,** o ne büyük bir korkudur.

38. **Artık Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

39. **İşte o gün hiçbir insan günahından sorulmaz. Hiçbir cin de**[1] günahından sorulmaz. Başka bir zaman sorulur. *"Rabbine andolsun ki, elbette onların hepsine soracağız." (Hicr: 92)*

40. **O halde Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

KELİME ANLAMI

17. رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ **İki doğunun Rabbi** مَشْرِقِ الشِّتَاءِ Kış doğusu وَمَشْرِقِ الصَّيْفِ Ve yaz doğusunun *(Daha kimdir?)* وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ **Ve iki batının Rabbidir** كَذٰلِكَ Aynı şekilde.

18. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

19. مَرَجَ **Salıvermiştir** اَرْسَلَ Bırakmıştır *(Neyi?)* اَلْبَحْرَيْنِ **İki denizi** اَلْعَذْبَ وَالْمِلْحَ Tatlı ve tuzlu *(Nasıl?)* يَلْتَقِيَانِ **Birleşecek şekilde** *(Nede?)* فِي رَأْيِ الْعَيْنِ Göz bakışında.

20. بَيْنَهُمَا **Aralarında vardır** *(Ne vardır?)* بَرْزَخٌ **Bir perde vardır** حَاجِزٌ Bir engel vardır *(Neden?)* مِنْ قُدْرَتِهِ تَعَالٰى Yüce olan Allah'ın kudretinden لَا يَبْغِيَانِ **Bir birlerine karışmazlar** لَا يَبْغِي Girmiyor *(Ne?)* وَاحِدٌ مِنْهُمَا Onlardan biri *(Neye?)* عَلَى الْآخَرِ Diğerine فَيَخْتَلِطَ بِهِ Ki ona karışsın.

21. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

22. يُخْرَجُ **Çıkartılır** *(Bu nasıl okunur?)* بِالْبِنَاءِ لِلْمَفْعُولِ Meçhul kalıpta وَالْفَاعِلِ Ve malum kalıpta *(Nereden çıkartılır?)* مِنْهُمَا **Onlardan** مِنْ مَجْمُوعِهِمَا Onların bütününden *(Öyle bütün ki,)* اَلصَّادِقِ İçeriyor *(Neyi?)* بِأَحَدِهِمَا Onlardan birisini وَهُوَ الْمِلْحُ O da tuzlu olandır *(Ne çıkartılır?)* اَللُّؤْلُؤُ **İnci** وَالْمَرْجَانُ **Ve mercan** خَرَزٌ أَحْمَرُ Kırmızı ve delikli inci أَوْ صِغَارُ اللُّؤْلُؤِ Ya da ufak inci.

23. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

24. وَلَهُ **Ve ona aittir** *(Ne?)* اَلْجَوَارِ **Gemiler** السُّفُنُ Sefineler *(Öyle gemiler ki,)* اَلْمُنْشَاٰتُ **İnşa edilmiş** اَلْمُحَدَّثَاتُ Yapılmış *(Neredeki gemiler?)* فِي الْبَحْرِ **Denizde** *(Ne gibi gemiler?)* كَالْاَعْلَامِ **Yüce dağlar gibi** كَالْجِبَالِ Dağlar gibi *(Ne bakımdan?)* عِظَمًا Büyüklük وَارْتِفَاعًا Ve yükseklik bakımından.

---

[1] جَانّ kelimesi bu ve gelecek ayetlerde cin manasında, إِنْس kelimesi de insan anlamındadır.

25. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

26. كُلُّ مَنْ **O şeylerin tamamı ki** عَلَيْهَا **Onun üzerinde bulunan** أَيِ الْأَرْضِ Yani, yerin *(Neden?)* مِنَ الْحَيَوَانِ Canlılardan *(Nedir?)* فَانٍ **Yok olucudur** هَالِكٌ Helak olucudur وَعُبِّرَ بِمَنْ 'Men' lafzıyla ifade edildi *(Niçin?)* تَغْلِيبًا لِلْعُقَلَاءِ Akıllıların tağlip edildiği için.

27. وَيَبْقٰى **Ve kalır** *(Ne?)* وَجْهُ رَبِّكَ **Rabbinin vechi** ذَاتُهُ Zatı *(Öyle Rabbin ki,)* ذُو الْجَلَالِ **Celal** اَلْعَظَمَةِ Azamet sahibi olan وَالْاِكْرَامِ **Ve ikram sahibi olan** *(Kime?)* لِلْمُؤْمِنِينَ Müminlere *(Ne ile?)* بِإِنْعَامِهِ Nimet vermesiyle *(Kime nimet vermesiyle?)* عَلَيْهِمْ O müminlere.

28. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

29. يَسْاَلُهُ **Ondan ister** *(Kim?)* مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ **Göklerde** وَالْاَرْضِ **Ve yeryüzünde olanlar** أَيْ بِنُطْقٍ أَوْ حَالٍ Yani, dille ya da lisan-ı hal ile *(Neyi isterler?)* مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ Muhtaç oldukları şeyi *(Neden?)* مِنَ الْقُوَّةِ Kuvvetten *(Neye?)* عَلَى الْعِبَادَةِ İbadet etmeye وَالرِّزْقِ Ve rızktan وَالْمَغْفِرَةِ Ve bağışlanmaktan وَغَيْرِ ذٰلِكَ Ve diğer şeylerden كُلَّ يَوْمٍ **Her gün** وَقْتٍ Her an هُوَ **O** *(Nedir?)* فِي شَاْنٍ **Bir haldedir** أَمْرٍ Bir durumdadır *(Öyle durum ki,)* يُظْهِرُهُ Onu meydana çıkarıyor *(Neye göre?)* عَلَى وَفْقِ مَا قَدَّرَهُ Takdir ettiği şeye göre *(Nerede?)* فِي الْأَزَلِ Ezelde *(Neden?)* مِنْ إِحْيَاءٍ Diriltme وَإِمَاتَةٍ Öldürme وَإِعْزَازٍ Yüceltme وَإِذْلَالٍ Hakir kılma وَإِغْنَاءٍ Zengin etme وَإِعْدَامٍ Yok etme وَإِجَابَةِ دَاعٍ Dua edenin duasına icabet etme وَإِعْطَاءِ سَائِلٍ İsteyene verme وَغَيْرِ ذٰلِكَ Ve diğer bunlara benzer durumlardan.

30. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

31. سَنَفْرُغُ **Yakında fariğ olacağız** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin** سَنَقْصِدُ Yöneleceğiz *(Neye?)* لِحِسَابِكُمْ Sizin hesabınıza اَيُّهَا الثَّقَلَانِ **Ey iki topluluk** أَيِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ Yani, insanlar ve cinler.

32. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

33. يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ **Ey cin topluluğu** وَالْاِنْسِ **Ve insan topluluğu** اِنِ اسْتَطَعْتُمْ **Eğer gücünüz yetiyorsa** *(Neye?)* اَنْ تَنْفُذُوا **Çıkıp gitmeye** تَخْرُجُوا Çıkmaya *(Nereden?)* مِنْ اَقْطَارِ **Çerçevelerinden** نَوَاحِي Kenarlarından *(Neyin?)* اَلسَّمٰوٰتِ **Göklerin** وَالْاَرْضِ **Ve yerin** فَانْفُذُوا **O halde derhal çıkın** *(Bu nedir?)* أَمْرُ تَعْجِيزٍ Aciz bırakma anlamı olan emridir لَا تَنْفُذُوْنَ **Çıkıp gidemezsiniz** اِلَّا بِسُلْطَانٍ **Ancak büyük bir güçle (hariç)** بِقُوَّةٍ Bir kuvvetle وَلَا قُوَّةَ لَكُمْ Ve sizin de kuvvetiniz yok *(Neye?)* عَلٰى ذٰلِكَ Buna.

34. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

35. يُرْسَلُ **Gönderilir** *(Kime?)* عَلَيْكُمَا **Sizin üzerinize** *(Ne gönderilir?)* شُوَاظٌ **Bir alev** *(Neden?)* مِنْ نَارٍ **Ateşten** هُوَ Bu *(Nedir?)* لَهَبُهَا Ateşin alevidir *(Öyle alevi ki,)* اَلْخَالِصُ مِنَ الدُّخَانِ Dumandan yalın olan أَوْ Ya da مَعَهُ Dumanlı olan *(Daha ne gönderilir?)* وَنُحَاسٌ **Ve bir duman** فَلَا تَنْتَصِرَانِ أَيْ دُخَانٌ Yani, bir duman *(Öyle duman ki,)* لَا لَهَبَ فِيهِ Kendisinde alev bulunmayan **Ve böylelikle birbirinize yardım edemezsiniz** تَمْتَنِعَانِ Birbirinizi engelleyemezsiniz *(Neden?)* مِنْ ذٰلِكَ Bundan بَلْ يَسُوقُكُمْ Bilakis o sizi sürer *(Nereye?)* إِلَى الْمَحْشَرِ Mahşere.

36. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

37. فَإِذَا انْشَقَّتْ **Yarıldığında** *(Ne?)* اَلسَّمَاءُ **Gök** اِنْفَرَجَتْ Yarılıp açıldığında *(Nasıl?)* أَبْوَابًا Kapı kapı *(Ne için?)* لِنُزُولِ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin inmesi için فَكَانَتْ **Ve olduğunda** *(Ne gibi?)* وَرْدَةً **Gül gibi** أَيْ مِثْلَهَا Yani, onun gibi olduğunda *(Ne olarak?)* مُحْمَرَّةً Kırmızılaşmış olarak *(Öyle gül ki,)* كَالدِّهَانِ **Kızarmış yağ gibi** كَالْأَدِيمِ الْأَحْمَرِ Kıpkırmızı deri gibi *(Neyin aksine kıpkırmızı olur?)* عَلَى خِلَافِ الْعَهْدِ بِهَا Ona şahit olduğumuz durumun aksine وَجَوَابُ إِذَا 'İzâ'nın cevabı *(Nedir?)* فَمَا أَعْظَمَ الْهَوْلَ 'Ne büyük bir facia'dır.

38. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

39. فَيَوْمَئِذٍ **İşte o gün** لَا يُسْئَلُ **Sorulmaz** *(Neden sorulmaz?)* عَنْ ذَنْبِهِ **Günahtan** *(Kim sorulmaz?)* إِنْسٌ **Ne insan** وَلَا جَانٌّ **Ne de cin** *(Neden?)* عَنْ ذَنْبِهِ Günahından وَيُسْأَلُونَ Ve sorulurlar *(Ne zaman?)* فِي وَقْتٍ آخَرَ Başka bir vakitte فَوَرَبِّكَ 'Rabbine yemin olsun ki لَنَسْأَلَنَّهُمْ Elbette onları sorguya çekeceğiz *(Ne halde?)* أَجْمَعِينَ Toplu hale' وَالْجَانُّ هُنَا 'Cânn' kelimesi burada وَفِيمَا سَيَأْتِي Ve gelecek yerlerde *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى الْجِنِّ Cin manasındadır وَالْإِنْسُ İnsanlar ise *(Nerede?)* فِيهِمَا Bu iki yerde *(Ne manadadır?)* بِمَعْنَى الْإِنْسِيِّ İnsanoğlu manasındadır.

40. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ أَيْ سَوَادِ الْوُجُوهِ وَزُرْقَةِ الْعُيُونِ ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾﴾ أَيْ تُضَمُّ نَاصِيَةُ كُلٍّ مِنْهُمْ إِلَى قَدَمَيْهِ مِنْ خَلْفٍ أَوْ قُدَّامٍ وَيُلْقَى فِي النَّارِ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾﴾ ﴿يَطُوفُونَ﴾ يَسْعَوْنَ ﴿بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ﴾ مَاءٍ حَارٍّ ﴿آنٍ ﴿٤٤﴾﴾ شَدِيدِ الْحَرَارَةِ يُسْقَوْنَهُ إِذَا اسْتَغَاثُوا مِنْ حَرِّ النَّارِ وَهُوَ مَنْقُوصٌ كَقَاضٍ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾﴾ ﴿وَلِمَنْ خَافَ﴾ أَيْ لِكُلٍّ مِنْهُمْ أَوْ لِمَجْمُوعِهِمْ ﴿مَقَامَ رَبِّهِ﴾ قِيَامَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ لِلْحِسَابِ فَتَرَكَ مَعْصِيَتَهُ ﴿جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾﴾ ﴿ذَوَاتَا﴾ تَثْنِيَةُ ذَوَاتٍ عَلَى الْأَصْلِ وَلَامُهَا يَاءٌ ﴿أَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾﴾ أَغْصَانٍ جَمْعُ فَنَنٍ كَطَلَلٍ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾﴾ ﴿فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ فِي الدُّنْيَا أَوْ كُلِّ مَا يُتَفَكَّهُ بِهِ ﴿زَوْجَانِ ﴿٥٢﴾﴾ نَوْعَانِ رَطْبٌ وَيَابِسٌ وَالْمُرُّ مِنْهُمَا فِي الدُّنْيَا كَالْحَنْظَلِ حُلْوٌ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ﴾ حَالٌ عَامِلُهُ مَحْذُوفٌ أَيْ يَتَنَعَّمُونَ ﴿عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ مَا غَلُظَ مِنَ الدِّيبَاجِ وَخَشُنَ وَالظَّهَائِرُ مِنَ السُّنْدُسِ ﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ﴾ ثَمَرُهُمَا ﴿دَانٍ ﴿٥٤﴾﴾ قَرِيبٌ يَنَالُهُ الْقَائِمُ وَالْقَاعِدُ وَالْمُضْطَجِعُ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾﴾ ﴿فِيهِنَّ﴾ فِي الْجَنَّتَيْنِ وَمَا اشْتَمَلَتَا عَلَيْهِ مِنَ الْعَلَالِيِّ وَالْقُصُورِ ﴿قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ﴾ الْعَيْنِ عَلَى أَزْوَاجِهِنَّ الْمُتَّكِئِينَ مِنَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ﴾ يَفْتَضِهُنَّ وَهُنَّ مِنَ الْحُورِ أَوْ مِنْ نِسَاءِ الدُّنْيَا الْمُنْشَآتِ ﴿إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٥٦﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ﴾ صَفَاءً ﴿وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾﴾ أَيِ اللُّؤْلُؤُ بَيَاضًا ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾﴾ ﴿هَلْ﴾ مَا ﴿جَزَاءُ الْإِحْسَانِ﴾ بِالطَّاعَةِ ﴿إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾﴾ بِالنَّعِيمِ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾﴾ ﴿وَمِنْ دُونِهِمَا﴾ أَيِ الْجَنَّتَيْنِ الْمَذْكُورَتَيْنِ ﴿جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾﴾ أَيْضًا لِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾﴾ ﴿مُدْهَامَّتَانِ ﴿٦٤﴾﴾ سَوْدَاوَانِ مِنْ شِدَّةِ خُضْرَتِهِمَا ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾﴾ ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾﴾ فَوَّارَتَانِ بِالْمَاءِ لَا يَنْقَطِعَانِ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

41. **Suçlular, simalarından** siyah yüzleri ve mavi gözlerinden **tanınır, perçemlerinden ve ayaklarından yakalanırlar.**

42. **Artık Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

43. Suçlular, perçemleri arkadan veya önden ayaklarına bağlanıp cehenneme atılırlar ve onlara şöyle denir: **İşte bu, suçluların yalanladıkları cehennemdir.**
44. **Onlar, cehennemle** çok **kaynar su arasında dolaşır** koşar **dururlar.** Cehennemin sıcağına karşı su istediklerinde kendilerine o kaynar su verilir.
45. **Böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
46. **Rabbinin makamından** huzurunda hesap için durmaktan **korkan** ve böylece günahı terk eden her bir **kimseye** veya hepsine birden **iki cennet vardır.**
47. **Artık Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
48. **(Her iki cennet de) ağaçlara sahiptir.**[1]
49. **Artık Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
50. **İkisinde de akmakta olan iki pınar vardır.**
51. **Artık Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
52. **İkisinde de** dünyadaki veya yemiş olarak yenen **her türlü meyveden çift çift** iki tür yaş ve kuru **vardır.** Bu iki türün dünyada Ebu Cehil karpuzu gibi acı olanları ahirette tatlıdır.
53. **Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
54. **İçi atlas** kalın ipekten dışı da ince ipekten **döşeklere yaslanmış oldukları halde** zevk-i sefa ederler **İki cennetin de devşirilmiş** meyveleri **yakındır;** ayakta olan da oturan da yatan da meyveleri toplayabilir.
55. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
56. **O** iki cennet ve onların içinde bulunan köşkler ve oda**larda bakışlarını** gözlerini yaslanmakta olan insan ve cin eşlerine **çevirmiş olan kadınlar var ki, bunlardan önce onlara ne insan ne de cin dokunmamış** onların bekâretini gidermemiş**tir.** Bu kadınlar huri veya yeni yaratılmış olan dünya kadınlarıdır.
57. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
58. **Sanki onlar** berraklıkta **yakut ve** beyazlıkta **mercan** inci taneciklerid**irler.**
59. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
60. İtaat ile **iyiliğin karşılığı** cennet ile **iyilikten başka bir şey midir?**
61. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
62. Rabbinin makamından korkan için **bu ikisinden** anlatılan iki cennetten **başka iki cennet daha vardır.**
63. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
64. **(İkisi de)** koyu yeşil oldukları için **siyahtırlar.**
65. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**
66. **İkisinde de durmadan kaynayan** su fışkırtıp hiç kesilmeyen **iki kaynak vardır.**
67. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

---

[1] أَفْنَان kelimesi ذَوَات kelimesinin çoğuludur. Bu kelimenin lamel fiili ya harfidir. أَفْنَان kelimesi de طَلَل vezninde olan فَنَن kelimesinin çoğulu olup dal anlamındadır.

KELİME ANLAMI

41. يُعْرَفُ **Tanınır** *(Kim?)* اَلْمُجْرِمُونَ **Günahkârlar** *(Ne ile tanınır?)* بِسِيمَاهُمْ **Simalarıyla** أَيْ سَوَادِ الْوُجُوهِ Yani, yüzlerinin siyahlıklarıyla tanınırlar وَزُرْقَةِ الْعُيُونِ Ve gözlerinin mavi oluşlarıyla فَيُؤْخَذُ **Ve yakalanır** *(Nereden?)* بِالنَّوَاصِي **Perçemlerinden** وَالْأَقْدَامِ **Ve ayaklarından.**

42. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz** أَيْ تُضَمُّ Yani, bir araya getirilir *(Ne?)* نَاصِيَةُ كُلٍّ مِنْهُمْ Her birinin perçemi *(Ne ile bir araya getirilir?)* إِلَى قَدَمَيْهِ Ayaklarıyla *(Nereden?)* مِنْ خَلْفٍ أَوْ قُدَّامٍ Arkadan ya da önden وَيُلْقَى Ve atılır *(Nereye?)* فِي النَّارِ Cehenneme.

43. وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Ne denir?)* هٰذِهِ **İşte bu** *(Nedir?)* جَهَنَّمُ **Cehennemdir** اَلَّتِي **O cehennem ki** يُكَذِّبُ **Yalanlıyordu** *(Neyi?)* بِهَا **Bunu** *(Kim?)* اَلْمُجْرِمُونَ **Günahkârlar.**

44. يَطُوفُونَ **Dolaşıp dururlar** يَسْعَوْنَ Koşuşurlar *(Nerede?)* بَيْنَهَا **Cehennem arasıyla** وَبَيْنَ حَمِيمٍ **Kaynar su arasında** مَاءٍ حَارٍّ Sıcak olan su *(Öyle kaynar su ki,)* اٰنٍ **Çok fazla sıcak olan** شَدِيدِ الْحَرَارَةِ Sıcaklığı çok fazla olan يُسْقَوْنَهُ Onunla kendilerine su veriliyor *(Ne zaman?)* إِذَا اسْتَغَاثُوا Yardım istediklerinde *(Neden?)* مِنْ حَرِّ النَّارِ Cehennemin sıcaklığından وَهُوَ Bu kelime *(Nedir?)* مَنْقُوصٌ Nakıs'tır *(Ne gibi?)* كَقَاضٍ 'Kâdin' gibi.

45. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

46. وَلِمَنْ خَافَ **Ve korkanlar için vardır** أَيْ لِكُلِّ مِنْهُمْ Yani, onların her birisi için vardır أَوْ لِمَجْمُوعِهِمْ Ya da onların bütünü için vardır *(Nereden korkanlar için?)* مَقَامَ رَبِّهِ **Rabbinin makamından** *(Yani, neden korkanlar için?)* قِيَامَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ Onun huzurunda durmaktan *(Niçin?)* لِلْحِسَابِ Hesap için فَتَرَكَ Ve neticede geri duranlar için vardır *(Neden?)* مَعْصِيَتَهُ Ona asi olmaktan *(Ne vardır?)* جَنَّتَانِ **İki cennet vardır.**

47. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz** *(Öyle iki cennet ki,)*

48. ذَوَاتَا **Sahip olan** *(Bu kelime nedir?)* تَثْنِيَةُ ذَوَاتٍ 'Zevât' kelimesinin tesniyesidir *(Ne üzere?)* عَلَى الْأَصْلِ (Zevat kelimesinin) Aslı üzerine وَلَامُهَا Bunun lam'ul fiili *(Nedir?)* يَاءٌ Ya'dır *(Neye sahip olan?)* اَفْنَانٍ **Dallara** أَغْصَانٍ Dallara *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ فَنَنٍ 'Fenenün' kelimesinin çoğuludur *(Ne gibi?)* كَطَلَلٍ 'Talelün' gibi.

49. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

50. فِيهِمَا **İkisinde de vardır** *(Ne?)* عَيْنٰنِ **İki pınar** *(Öyle iki pınar ki,)* تَجْرِيٰنِ **Akıp giden.**

51. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

52. فِيهِمَا **İkisinde de vardır** *(Neden?)* مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ **Her türlü meyveden** *(Neredeki?)* فِي الدُّنْيَا Dünyadaki اَوْ Ya da كُلِّ مَا يُتَفَكَّهُ بِهٖ kendisiyle zevk alınan her şeyden *(Ne vardır?)* زَوْجٰنِ **İki tür vardır** İki çeşit vardır *(Ondan bedel?)* نَوْعَانِ رَطْبٌ Yaş ve kuru وَّيَابِسٌ Acı وَالْمُرُّ مِنْهُمَا Bu ikisinden *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne gibi?)* كَالْحَنْظَلِ Acıhıyar gibi حُلْوٌ (Orada) Tatlıdır.

53. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz** *(Ne halde ordadırlar?)*

54. مُتَّكِـِٕيْنَ **Yaslanır oldukları halde** *(Bu nedir?)* حَالٌ Haldir *(Öyle hal ki,)* عَامِلُهٗ مَحْذُوفٌ Amili hazfedilmiş olan اَيْ يَتَنَعَّمُونَ Yani, 'Yetena'amûne'dir (müreffeh bir şekilde yaşarlar) *(Neye yaslanır oldukları halde?)* عَلٰى فُرُشٍ **Döşeklere** *(Öyle döşekler ki,)* بَطَآئِنُهَا **Onların örtüleri** *(Nedendir?)* مِنْ اِسْتَبْرَقٍ **Atlastandır** *(Bu nedir?)* مَا غَلُظَ Daha kalın olandır *(Neden?)* مِنَ الدِّيبَاجِ İpekten *(Daha?)* وَخَشُنَ Ve sert olandır وَالظَّهَآئِرُ Onun içi de *(Nedendir?)* مِنَ السُّنْدُسِ İnce ipektendir وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ **Ve her iki cennetinde meyveleri** ثَمَرُهُمَا Onların meyveleri *(Nedir?)* دَانٍ **Yakındır** قَرِيبٌ Yakındır *(Öyle ki,)* يَنَالُهٗ Ona ulaşıyor *(Kim?)* اَلْقَآئِمُ Ayakta olan وَالْقَاعِدُ Oturan وَالْمُضْطَجِعُ Ve yatan.

55. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

56. فِيهِنَّ **Oralarda vardır** فِي الْجَنَّتَيْنِ Bu iki cennette وَمَا اشْتَمَلَتَا عَلَيْهِ Ve iki cennetin kapsamış olduğu şeylerde vardır *(Onlar nedir?)* مِنَ الْعَلَالِيِّ Yüksek odalar وَالْقُصُورِ Ve saraylardır *(Ne vardır?)* قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ **Bakışlarını (yalnız kocalarına) hapsetmiş güzeller vardır** اَلْعَيْنِ Gözlerini hapsetmiş *(Kime?)* عَلٰى اَزْوَاجِهِنَّ Kocalarına *(Öyle kocaları ki,)* اَلْمُتَّكِـِٕيْنَ Yaslanan *(Neden?)* مِنَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ İnsanlardan ve cinlerden *(Öyle güzeller ki,)* لَمْ يَطْمِثْهُنَّ **Onlara dokunmamıştır** يَفْتَضِهُنَّ Bekâretini gidermemiştir وَهُنَّ Ve onlar *(Nedendir?)* مِنَ الْحُورِ Hurilerdendir اَوْ مِنْ نِسَاءِ الدُّنْيَا Ya da dünya kadınlarındandır *(Öyle dünya kadınları ki,)* اَلْمُنْشَآتِ Yaratılmış olan *(Kim dokunmamıştır?)* اِنْسٌ **Ne bir insan** *(Kimden önce)* قَبْلَهُمْ **Kendilerinden önce** وَلَا جَآنٌّ **Ne de bir cin.**

57. فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبٰنِ **Yalanlıyorsunuz.**

58. كَأَنَّهُنَّ **Sanki onlar** *(Nedirler?)* اَلْيَاقُوتُ **Yakutturlar** *(Ne olarak?)* صَفَاءُ Berraklık olarak *(Daha nedirler?)* وَالْمَرْجَانُ **Ve mercandırlar** بَيَاضًا أَيِ اللُّؤْلُؤُ Yani, beyazlıkta incidirler.

59. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

60. هَلْ -مَا- جَزَاءُ الْاِحْسَانِ **İyiliğin karşılığı değildir** ('hel' 'mâ' manasındadır) *(Ne ile yapılan iyilik?)* بِالطَّاعَةِ İtaat etmekle اِلَّا الْاِحْسَانُ **Ancak iyiliktir** *(Ne ile olan iyiliktir?)* بِالنَّعِيمِ Nimetle.

61. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

62. وَمِنْ دُونِهِمَا **Bu ikisinden başka vardır** أَيِ الْجَنَّتَيْنِ الْمَذْكُورَتَيْنِ Yani, zikri geçen iki cennetten başka *(Ne vardır?)* جَنَّتَانِ **İki cennet daha** أَيْضًا Aynı şekilde *(Kim için?)* لِمَنْ خَافَ Korkan için *(Neden?)* مَقَامَ رَبِّهِ Rabbinin huzurundan.

63. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz** *(Bu cennetler nedirler?)*

64. مُدْهَامَّتَانِ **Kop koyu siyahımsıdırlar** سَوْدَاوَانِ Siyahımsıdırlar *(Neden?)* مِنْ شِدَّةِ خَضْرَتِهِمَا Aşırı yeşil olmasından.

65. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

66. فِيهِمَا **İkisinde de vardır** *(Ne?)* عَيْنَانِ **İki pınar vardır** *(Öyle iki pınar ki,)* نَضَّاخَتَانِ **Durmadan fışkıran** فَوَّارَتَانِ Kaynayan *(Ne ile?)* بِالْمَاءِ Su ile *(Öyle ki,)* لَايَنْقَطِعَانِ Kesilmiyorlar.

67. فَبِاَيِّ اٰلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾﴾ هُمَا مِنْهَا وَقِيلَ مِنْ غَيْرِهَا ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾﴾ ﴿فِيهِنَّ﴾ أَيِ الْجَنَّتَيْنِ وَمَا فِيهِمَا ﴿خَيْرَاتٌ﴾ أَخْلَاقًا ﴿حِسَانٌ ﴿٧٠﴾﴾ وُجُوهًا ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾﴾ ﴿حُورٌ﴾ شَدِيدَاتُ سَوَادِ الْعُيُونِ وَبَيَاضِهَا ﴿مَقْصُورَاتٌ﴾ مَسْتُورَاتٌ ﴿فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾﴾ مِنْ دُرٍّ مُجَوَّفٍ مُضَافَةٌ إِلَى الْقُصُورِ شَبِيهَةٌ بِالْخُدُورِ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ﴾ قَبْلَ أَزْوَاجِهِنَّ ﴿وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ﴾ أَيْ أَزْوَاجُهُمْ وَإِعْرَابُهُ كَمَا تَقَدَّمَ ﴿عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ﴾ جَمْعُ رَفْرَفَةٍ أَيْ بُسُطٍ أَوْ وَسَائِدَ ﴿وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾﴾ جَمْعُ عَبْقَرِيَّةٍ أَيْ طَنَافِسَ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾﴾ ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾﴾ تَقَدَّمَ وَلَفْظُ اسْمُ زَائِدٌ.

TÜRKÇE ANLAMI

68. **İkisinde de her türlü meyveler, hurma ve nar vardır.**[1]

69. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

70. **Orada** o iki cennet ve içinde bulunan yerlerde **hayırlı** iyi huylu **güzel** yüzlü **kadınlar vardır.**

71. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

72. Delikli inciden yapılmış, sarayların içinde bulunan ve haremliğe benzeyen **çadırlar içinde** saklı **tutulan** gözlerinin siyahı da beyazı da çok güzel olan **huriler vardır.**

73. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

74. **Bu hurilere o** eşler**inden önce ne bir insan ne de bir cin dokunmamıştır.**

75. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

76. Eşleri, **yeşil yastıklar**[2] **ve güzel yaygılara**[3] **yaslanmış oldukları halde.**[4]

77. **Durum böyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlayabilirsiniz?**

78. **Büyüklük ve ikram sahibi Rabbinin ismi çok yücedir.**

KELİME ANLAMI

68. فِيهِمَا **İkisinde vardır** *(Ne vardır?)* فَاكِهَةٌ **Meyveler** وَنَخْلٌ **Hurma** وَرُمَّانٌ **Ve nar vardır**

هُمَا Bu ikisi *(Nedir?)* مِنْهَا Meyvelerdendir وَقِيلَ Ve denildi ki مِنْ غَيْرِهَا Meyve değildirler.

---

[1] Hurma ve nar da meyvelerdendir. Fakat meyvelerden olmadığı da söylenmiştir.

[2] رَفْرَف kelimesi رَفْرَفَة kelimesinin çoğulu olup yaygı veya yastık demektir.

[3] عَبْقَرِيّ kelimesi عَبْقَرِيَّة kelimesinin çoğulu olup yaygı anlamındadır.

[4] مُتَّكِئِينَ kelimesinin irabı geride (54. ayette) geçtiği gibi (hazfedilmiş bir fiilden hal)dir.

69. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

70. فِيهِنَّ **Oralarda vardır** أَيِ الْجَنَّتَيْنِ Yani, iki cennette وَمَا فِيهِمَا Ve içindekilerde *(Ne vardır?)* خَيْرَاتٌ **Hayırlı kadınlar** *(Ne bakımdan?)* أَخْلَاقًا Huyları bakımından *(Öyle kadınlar ki,)* حِسَانٌ **Güzel** *(Ne bakımdan?)* وُجُوهًا Yüzleri bakımından.

71. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz** *(Daha ne vardır?)*

72. حُورٌ **Huriler** شَدِيدَاتُ سَوَادِ الْعُيُونِ Gözlerinin siyahı fazla olan *(Daha?)* وَبَيَاضِهَا Ve beyazı da fazla olan *(Öyle huriler ki,)* مَقْصُورَاتٌ **Gizlenmiş olan** مَسْتُورَاتٌ Örtülü olan *(Nerede?)* فِي الْخِيَامِ **Cibinliklerde** *(Neden olan cibinliklerde?)* مِنْ دُرٍّ مُجَوَّفٍ İçi boş inciden olan *(Bu cibinlikler ne olduğu halde?)* مُضَافَةٌ إِلَى الْقُصُورِ Saraylara bitişik olduğu halde *(Yine ne olduğu halde?)* شَبِيهَةٌ Benzer olduğu halde *(Neye?)* بِالْخُدُورِ Haremlere.

73. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

74. لَمْ يَطْمِثْهُنَّ **Onlara dokunmamıştır** *(Kim?)* إِنْسٌ **Ne bir insan** *(Neden önce?)* قَبْلَهُمْ **Onlardan önce** قَبْلَ أَزْوَاجِهِنَّ Kocalarından önce *(Daha kim?)* وَلَا جَانٌّ **Ne de bir cin.**

75. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz** *(Ne halde oradadırlar?)*

76. مُتَّكِئِينَ **Yaslanır oldukları halde** أَيْ أَزْوَاجُهُمْ Yani, kocaları وَإِعْرَابُهُ Bunun irabı *(Ne gibidir?)* كَمَا تَقَدَّمَ Geride geçtiği gibidir *(Ne üzerine yaslanır?)* عَلَى رَفْرَفٍ **Yastıklar üzerine** *(Öyle yastıklar ki,)* خُضْرٍ **Yeşil olan** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ رَفْرَفَةٍ 'Rafrafetün'ün çoğuludur أَيْ بُسُطٍ Yani, kilimler üzerine أَوْ وَسَائِدَ Ya da yastıklar üzerine *(Daha ne üzerine yaslanır)* وَعَبْقَرِيٍّ **Ve yaygılar üzerine** *(Öyle yaygılar ki,)* حِسَانٍ **Güzel olan** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ عَبْقَرِيَّةٍ 'Abkariyyetün' kelimesinin çoğuludur أَيْ طَنَافِسَ Yani, kadife halılar.

77. فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا **O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini** تُكَذِّبَانِ **Yalanlıyorsunuz.**

78. تَبَارَكَ **Yüce oldu** *(Ne?)* اسْمُ رَبِّكَ **Rabbinin ismi** *(Öyle Rabbin ki,)* ذِي الْجَلَالِ **Celal sahibi** وَالْإِكْرَامِ **Ve ikram sahibi** تَقَدَّمَ Bu geride geçmiştir وَلَفْظُ اسْمُ 'İsmü' lafzı *(Nedir?)* زَائِدٌ Zaittir.



سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ اِلَّا اَفِهٰذَا الْحَدِيثِ الْآيَةَ وَثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَ الْآيَةَ وَهِيَ سِتٌّ اَوْ سَبْعٌ اَوْ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾﴾ قَامَتِ الْقِيَامَةُ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾﴾ نَفْسٌ تُكَذِّبُ بِأَنْ تَنْفِيَهَا كَمَا نَفَتْهَا فِي الدُّنْيَا ﴿خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾﴾ أَيْ مُظْهِرَةٌ لِخَفْضِ أَقْوَامٍ بِدُخُولِهِمُ النَّارَ وَلِرَفْعِ آخَرِينَ بِدُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ ﴿اِذَا رُجَّتِ الْاَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾﴾ حُرِّكَتْ حَرَكَةً شَدِيدَةً ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾﴾ فُتِّتَتْ ﴿فَكَانَتْ هَبَآءً﴾ غُبَارًا ﴿مُنْبَثًّا ﴿٦﴾﴾ مُنْتَشِرًا وَإِذَا الثَّانِيَةُ بَدَلٌ مِنَ الْأُولَى ﴿وَكُنْتُمْ﴾ فِي الْقِيَامَةِ ﴿اَزْوَاجًا﴾ أَصْنَافًا ﴿ثَلَاثَةً ﴿٧﴾﴾ ﴿فَاَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ وَهُمُ الَّذِينَ يُؤْتَوْنَ كُتُبَهُمْ بِأَيْمَانِهِمْ مُبْتَدَأٌ خَبَرُهُ ﴿مَآ اَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾﴾ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهِمْ بِدُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ ﴿وَاَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ﴾ الشِّمَالِ بِأَنْ يُؤْتَى كُلٌّ مِنْهُمْ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ﴿مَآ اَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ ﴿٩﴾﴾ تَحْقِيرٌ لِشَأْنِهِمْ بِدُخُولِهِمُ النَّارَ ﴿وَالسَّابِقُونَ﴾ إِلَى الْخَيْرِ وَهُمُ الْأَنْبِيَاءُ مُبْتَدَأٌ ﴿السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾﴾ تَأْكِيدٌ لِتَعْظِيمِ شَأْنِهِمْ وَالْخَبَرُ ﴿اُولٰٓئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾﴾ مُبْتَدَأٌ أَيْ جَمَاعَةٌ مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ ﴿وَقَلِيلٌ مِنَ الْاٰخِرِينَ ﴿١٤﴾﴾ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَهُمُ السَّابِقُونَ مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ وَهٰذِهِ الْأُمَّةُ وَالْخَبَرُ ﴿عَلٰى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾﴾ مَنْسُوجَةٍ بِقُضْبَانِ الذَّهَبِ وَالْجَوَاهِرِ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾﴾ حَالَانِ مِنَ الضَّمِيرِ فِي الْخَبَرِ.

TÜRKÇE ANLAMI

56- Vakıa Sûresi

On üç ve seksen birinci ayetler dışında Mekke'de inmiştir.

Doksan altı, doksan yedi veya doksan dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Olan olduğu** kıyamet koptuğu **zaman,**
2. **Ki, onun oluşunu** dünyada olduğu gibi inkâr etmek suretiyle **yalanlayacak hiçbir kimse yoktur;**
3. **O, hem alçaltıcı hem de yükselticidir;** kimi toplulukların ateşe girmeleri sebebiyle alçaldığını, kimi toplulukların da cennete girmeleri sebebiyle yükseldiğini ortaya çıkarandır.
4. **Yer şiddetle sarsıldığı,** sert bir hareketle hareket ettirildiği,
5. **Dağlar parçalandığı,** ufalandığı,
6. **Dağılmış** yayılmış **toz** duman **haline geldiği,**[1]
7. **Ve sizler de** kıyamet günü **üç sınıf olduğunuz zaman,**
8. **Sağ tarafın ashabı,** defterlerini sağdan alanlar **kimdir o sağ tarafın ashabı!**[2]
9. **Sol tarafın ashabı,** defterlerini soldan alanlar **kimdir o sol tarafın ashabı!**[3]
10. Hayırda **önde olan, önde olan** peygamber**ler,**
11. **İşte onlar yaklaştırılmış olanlardır,**
12. **Naîm cennetlerindedirler.**
13. **Evvelkilerden büyük bir kısım,** geçmiş ümmetlerden büyük bir cemaat,
14. **Sonrakilerin** Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'in ümmetinden **de az bir kısım** ki, işte geçmiş ümmetlerin ve bu ümmetin önde gelenleri bu kişilerdir.
15. Altın ve mücevher parçalarıyla **işlenmiş tahtlar üzerindedirler,**[4]
16. **Karşılıklı olarak onlara yaslanır oldukları halde.**[5]

---

[1] إِذَا بُسَّتْ terkibindeki iza kelimesi bir önceki iza kelimesinden bedeldir.

[2] فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ terkibi mübteda مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ terkibi de haberdir. Ayrıca bu soru, cennete girmeleri sebebiyle sağ ashabının halini tazimdir.

[3] Bu terkipteki soru da, cehenneme girmeleri sebebiyle sol ashabının halini tahkirdir.

[4] ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ terkibi mübteda ve عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ terkibi de onun haberidir.

[5] مُتَّكِئِينَ ve مُتَقَابِلِينَ kelimeleri haberden haldir

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ-﴿٥٦﴾

56- Vakia süresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** إِلَّا اٰيَتَيْهَا الْحَدِيثِ الْآيَةَ وَثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ الْآيَةَ **Sadece şu iki (seksen birinci ve on üçüncü) ayet hariç** وَهِيَ **Ve bu sûre** سِتٌّ أَوْ سَبْعٌ أَوْ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ آيَةً **Doksan dokuz veya yedi veya altı ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. إِذَا وَقَعَتْ **Olduğu zaman** *(Ne?)* الْوَاقِعَةُ **Olan** قَامَتِ الْقِيَامَةُ Kıyamet gerçekleştiği zaman..

2. لَيْسَ **Yoktur** لِوَقْعَتِهَا **Onun oluşunu** *(Ne yoktur?)* كَاذِبَةٌ **Yalanlayıcı** نَفْسٌ تُكَذِّبُ Yalanlayan bir kimse *(Ne ile?)* بِأَنْ تَنْفِيَهَا Kıyameti gerçekleşeceğini inkar etmekle *(Ne gibi?)* كَمَا نَفَتْهَا فِي الدُّنْيَا Onu dünyada iken inkar ettiği gibi.

3. خَافِضَةٌ **Alçaltıcıdır** رَافِعَةٌ **Yükselticidir** أَيْ هِيَ Yani, O *(Nedir?)* مُظْهِرَةٌ لِخَفْضِ أَقْوَامٍ Kavimlerin alçaklığını meydana çıkartıcıdır *(Ne ile?)* بِدُخُولِهِمُ النَّارَ Onların Cehennem'e girmeleriyle *(Daha neyi meydana çıkartıcıdır?)* وَلِرَفْعِ آخَرِينَ Diğerlerinin de yüksekliğini *(Ne ile?)* بِدُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ Onların Cennet'e girmeleriyle.

4. إِذَا رُجَّتْ **Sarsıldığı zaman** *(Ne?)* الْأَرْضُ **Yer** *(Nasıl?)* رَجًّا **Sarsılmakla** حُرِّكَتْ حَرَكَةً شَدِيدَةً Şiddetli hareketle yerinden oynatıldığı zaman.

5. وَبُسَّتْ **Ve parçalandığı zaman** *(Ne?)* الْجِبَالُ **Dağlar** *(Nasıl?)* بَسًّا **Parçalanmakla** فُتِّتَتْ Ufalandığı zaman.

6. فَكَانَتْ **Ve olduğu zaman** *(Ne olduğu zaman?)* هَبَاءً **Toz duman** غُبَارًا Toz *(Öyle toz ki,)* مُنْبَثًّا **Dağılmış** مُنْتَشِرًا Savrulmuş وَإِذَا الثَّانِيَةُ İkinci 'iza' kelimesi *(Nedir?)* بَدَلٌ مِنَ الْأُولٰى Birincisinden bedeldir.

7. وَكُنْتُمْ **Ve olduğunuz zaman** *(Nerede?)* فِي الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde *(Ne olduğunuz zaman?)* أَزْوَاجًا **Gruplar** أَصْنَافًا Sınıflar *(Öyle gruplar ki,)* ثَلَاثَةً **Üç olan.**

8. فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ **Sağ tarafın ashabı** وَهُمُ Onlar *(Kimlerdir?)* الَّذِينَ O kimselerdir ki يُؤْتَوْنَ كُتُبَهُمْ Onlara kitapları veriliyor *(Nereden?)* بِأَيْمَانِهِمْ Sağ taraflarından *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır خَبَرُهُ Haberi *(Nedir?)* مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ **Ne mutlu o sağ tarafın ashabına!**

(Bu söz nedir?) تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهِمْ Onların halini yüceltmek içindir *(Ne sebebiyle?)* بِدُخُولِهِمُ الْجَنَّةَ Onların Cennet'e girmesi sebebiyle.

9. وَاَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ **Sol tarafın ashabı** أَيِ الشِّمَالِ Yani, sol ehli *(Ne ile?)* بِأَنْ يُؤْتَى Verilmekle *(Kime?)* كُلٍّ مِنْهُمْ Onlardan her birine *(Ne verilmekle?)* كِتَابَهُ Kitabı *(Nereden?)* بِشِمَالِهِ Sol taraflarından مَا اَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ **Ne mutsuzdur o sol tarafın ashabı!** *(Bu söz nedir?)* تَحْقِيرٌ لِشَأْنِهِمْ Onların halini alçaltmak içindir *(Ne sebebiyle?)* بِدُخُولِهِمُ النَّارَ Cehennem'e girmeleri sebebiyle.

10. وَالسَّابِقُونَ **Öncü olanlar** *(Neye?)* إِلَى الْخَيْرِ Hayır'a وَهُمُ الْأَنْبِيَاءُ Onlar peygamberlerdir *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır السَّابِقُونَ **Öncü olanlardır** *(Bu söz nedir?)* تَأْكِيدٌ لِتَعْظِيمِ شَأْنِهِمْ Onların durumlarını yükseltmek için tekittir وَالْخَبَرُ Haberi ise şudur *(Nedir o öncü olanlar?)*

11. أُولٰئِكَ **İşte onlar** *(Kimdir?)* الْمُقَرَّبُونَ **Yaklaştırılmış olanlardır** *(Nerededirler?)*

12. فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ **Naim cennetlerinde.**

13. ثُلَّةٌ **Çoğu** *(Ne oldukları halde?)* مِنَ الْأَوَّلِينَ **Evvelkilerden** *(Bu kelime nedir?)* مُبْتَدَأٌ Mübtedadır أَيْ جَمَاعَةٌ مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ Yani, geçmiş ümmetlerden bir topluluk.

14. وَقَلِيلٌ **Birazı da** *(Ne olduğu halde?)* مِنَ الْآخِرِينَ **Sonrakilerden** ﷺ مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) ümmetinden وَهُمُ السَّابِقُونَ Onlar öncü olanlardır *(Neden?)* مِنَ الْأُمَمِ الْمَاضِيَةِ Geçmiş ümmetlerden *(Daha kimdir?)* وَهٰذِهِ الْأُمَّةِ Ve bu ümmettir وَالْخَبَرُ Mübtedanın haberi ise şudur *(Nedirler onlar?)*

15. عَلٰى سُرُرٍ **Tahtlar üzerindedirler** *(Öyle tahtlar ki,)* مَوْضُونَةٍ **İşlenmiş** مَنْسُوجَةٍ Dokunmuş *(Ne ile?)* بِقُضْبَانِ الذَّهَبِ وَالْجَوَاهِرِ Altın ve mücevher parçalarıyla *(Ne oldukları halde?)*

16. مُتَّكِئِينَ **Yaslandıkları halde** *(Ne üzerine?)* عَلَيْهَا **Onlar üzerine** *(Ne oldukları halde?)* مُتَقَابِلِينَ **Karşı karıya oldukları halde** *(Bu iki kelime nedir?)* حَالَانِ مِنَ الضَّمِيرِ فِي الْخَبَرِ Haberde bulunan zamirden haldirler.

﴿يَطُوفُ عَلَيْهِمْ﴾ لِلْخِدْمَةِ ﴿وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾﴾ عَلٰى شَكْلِ الْأَوْلَادِ لَا يَهْرَمُونَ ﴿بِأَكْوَابٍ﴾ أَقْدَاحٍ لَا عُرًى لَهَا ﴿وَأَبَارِيقَ﴾ لَهَا عُرًا وَخَرَاطِيمُ ﴿وَكَأْسٍ﴾ إِنَاءِ شُرْبِ الْخَمْرِ ﴿مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾﴾ أَيْ خَمْرٍ جَارِيَةٍ مِنْ مَنْبَعٍ لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا ﴿لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴿١٩﴾﴾ بِفَتْحِ الزَّايِ وَكَسْرِهَا [يُنْزِفُونَ] مِنْ نَزَفَ الشَّارِبُ وَأَنْزَفَ أَيْ لَايَحْصُلُ لَهُمْ مِنْهَا صُدَاعٌ وَلَا ذَهَابُ عَقْلٍ بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا ﴿وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾﴾ ﴿وَ﴾ لَهُمْ لِلْاِسْتِمْتَاعِ ﴿حُورٌ﴾ نِسَاءٌ شَدِيدَاتُ سَوَادِ الْعُيُونِ وَبَيَاضِهَا ﴿عِينٌ ﴿٢٢﴾﴾ ضِخَامُ الْعُيُونِ كُسِرَتْ عَيْنُهُ بَدَلَ ضَمِّهَا لِمُجَانَسَةِ الْيَاءِ وَمُفْرَدُهُ عَيْنَاءُ كَحَمْرَاءَ وَفِي قِرَاءَةٍ بِجَرِّ حُورٍ عِينٍ ﴿كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾﴾ الْمَصُونِ ﴿جَزَآءً﴾ مَفْعُولٌ لَهُ أَوْ مَصْدَرٌ وَالْعَامِلُ مُقَدَّرٌ أَيْ جَعَلْنَا لَهُمْ مَا ذُكِرَ لِلْجَزَاءِ أَوْ جَزَيْنَاهُمْ ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾﴾ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا﴾ فِي الْجَنَّةِ ﴿لَغْوًا﴾ فَاحِشًا مِنَ الْكَلَامِ ﴿وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾﴾ مَا يُؤْثَمُ ﴿إِلَّا﴾ لٰكِنْ ﴿قِيلًا﴾ قَوْلًا ﴿سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾﴾ بَدَلٌ مِنْ قِيلًا فَإِنَّهُمْ يَسْمَعُونَهُ ﴿وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾﴾ ﴿فِي سِدْرٍ﴾ شَجَرِ النَّبِقِ ﴿مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾﴾ لَا شَوْكَ فِيهِ ﴿وَطَلْحٍ﴾ شَجَرِ الْمُوزِ ﴿مَنْضُودٍ ﴿٢٩﴾﴾ بِالْحِمْلِ مِنْ أَسْفَلِهِ إِلٰى أَعْلَاهُ ﴿وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾﴾ دَائِمٍ ﴿وَمَآءٍ مَسْكُوبٍ ﴿٣١﴾﴾ جَارٍ دَائِمًا ﴿وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾﴾ ﴿لَا مَقْطُوعَةٍ﴾ فِي زَمَنٍ ﴿وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾﴾ بِثَمَنٍ ﴿وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾﴾ عَلٰى سُرُرٍ ﴿إِنَّآ أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَآءً ﴿٣٥﴾﴾ أَيِ الْحُورَ الْعِينَ مِنْ غَيْرِ وِلَادَةٍ ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾﴾ عَذَارٰى كُلَّمَا أَتَاهُنَّ أَزْوَاجُهُنَّ وَجَدُوهُنَّ عَذَارٰى وَلَا وَجَعَ ﴿عُرُبًا﴾ بِضَمِّ الرَّاءِ وَسُكُونِهَا جَمْعُ عَرُوبٍ وَهِيَ الْمُتَحَبِّبَةُ إِلٰى زَوْجِهَا عَشْقًا لَهُ ﴿أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾﴾ جَمْعُ تِرْبٍ أَيْ مُسْتَوِيَاتٍ فِي السِّنِّ ﴿لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾﴾ صِلَةُ أَنْشَأْنَاهُنَّ أَوْ جَعَلْنَاهُنَّ هُمْ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾﴾ ﴿وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾﴾ ﴿فِي سَمُومٍ﴾ رِيحٍ حَارَّةٍ مِنَ النَّارِ تَنْفُذُ فِي الْمَسَامِ ﴿وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾﴾ مَاءٍ شَدِيدَةِ الْحَرَارَةِ ﴿وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾﴾ دُخَانٍ شَدِيدِ السَّوَادِ ﴿لَا بَارِدٍ﴾ كَغَيْرِهِ مِنَ الظِّلَالِ ﴿وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾﴾ حُسْنِ الْمَنْظَرِ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾﴾ مُنَعَّمِينَ لَا يَتْعَبُونَ فِي الطَّاعَةِ ﴿وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ﴾ الذَّنْبِ ﴿الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾﴾ أَيِ الشِّرْكِ ﴿وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾﴾ فِي الْهَمْزَتَيْنِ فِي الْمَوْضِعَيْنِ التَّحْقِيقُ وَتَسْهِيلُ الثَّانِيَةِ وَإِدْخَالُ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ

﴿أَوَ آبَآؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾﴾ بِفَتْحِ الْوَاوِ لِلْعَطْفِ وَالْهَمْزَةِ لِلْاِسْتِفْهَامِ وَهُوَ فِي ذٰلِكَ وَفِيمَا قَبْلَهُ لِلْاِسْتِبْعَادِ وَفِي قِرَاءَةٍ بِسُكُونِ الْوَاوِ عَطْفًا بِأَوْ وَالْمَعْطُوفُ عَلَيْهِ مَحَلُّ إِنَّ وَاسْمِهَا ﴿قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾﴾ ﴿لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتِ﴾ لِوَقْتِ ﴿يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾﴾ أَيْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

TÜRKÇE ANLAMI

17. **Çevrelerinde, ölümsüz gençler** delikanlı suretinde yaratılmış hiç yaşlanmayan hizmetçiler **dolaşır;**
18. **Maîn,** hiç kesilmeyen bir kaynaktan akan şarap**tan doldurulmuş** kulpu ve emzikli **ibrikler, testiler** şarap içilen kaplar **ve** kulpu olmayan **kadehlerle,**
19. Dünyadaki şarapların aksine **ondan ne başları ağrıtılır, ne de akılları giderilir.**[1]
20. **Beğendikleri meyvelerle,**
21. **Canlarının çektiği kuş etleriyle,**
22. **Ve** onlara faydalanmaları için **iri gözlü hûriler,** gözlerinin siyahı da beyazı da çok güzel olan kadınlar vardır,
23. **Saklı** korunmuş **inciler gibidirler.**
24. Bu sayılanları onlara, **yaptıklarına karşılık olsun diye**[2] verdik.
25. **Orada** cennete **ne boş** çirkin **ne de günaha sokan bir laf işitmezler.**
26. **Sadece bir söz "selâm(a karşılık) selâm"**[3] işitirler.
27. **Sağ tarafın ashabı, kimdir o sağ tarafın ashabı!**
28. **(Onlar) dikensiz sedir** kiraz **ağacı,**
29. Taşıdığı **meyveleri** baştan aşağı **dizi dizi olan muz ağacı,**
30. **Uzamış** daim **gölgeler,**
31. **Çağlayarak** sürekli **akan sular,**
32. **Ve çokça meyveler içindedirler;**
33. Hiçbir zaman **tükenmeyen ve** para(sızlık) sebebiyle **yasaklanmayan,**
34. **Ve** tahtlar üzerine **yükseltilmiş döşeklerdedirler.**
35. **Gerçekten biz onları** iri gözlü hurileri **farklı bir şekilde** doğum olmadan **yarattık,**
36. **Ve onları bâkire eyledik.** Eşleri, onların yanlarına her geldiklerinde onları bakire bulurlar ve bu durum o hurilere hiçbir acı vermez.

---

[1] يُنْزِفُونَ fiili ze harfinin fethası ve kesresiyle okunur. نَزَفَ الشَّارِبُ وَأَنْزَفَ (sülasi ve rubai olarak kullanılan) fiillerinden olup aklın gitmesi anlamındadır.

[2] جَزَاءً kelimesi meful-u leh ve mastar (meful-u mutlak)tır. Amili ise mukadderdir. Yani, bu zikredilenleri onlara karşılık olsun diye veya karşılık olarak verdik anlamındadır.

[3] سَلَامًا سَلَامًا terkibi قِيلًا kelimesinden bedeldir.

37. **Eşlerine tutkun,** âşık olduğu için eşine sevgi besleyen **ve yaşıt,** aynı yaşta;[1]
38. **Sağ tarafın ashabı için.**[2]
39. Ve onlar **öncekilerden büyük bir cemaat,**
40. **Ve sonrakilerden de büyük bir cemaattir.**
41. **Sol tarafın ashabı; kimdir o sol tarafın ashabı!**
42. İçlerine işleyen **kızgın bir ateş** rüzgar **ve** yüksek ısılı **kaynar su içindedirler,**
43. **Kapkara dumandan bir gölge altındadırlar;**
44. **Ne** diğer gölgeler gibi **serindir ne de hoş** manzarası güzel;
45. **Çünkü onlar bundan önce** dünyada **zevk-i sefaya dalmışlar** ibadet için kendilerini hiç yormazlar**dı.**
46. **Büyük günah** olan şirk**te ısrar edip duruyorlardı.**
47. **Ve diyorlardı ki: "Biz öldüğümüz, toprak ve kemik olduğumuz zaman, biz mi[3] diriltileceğiz?**
48. **Önceki atalarımız da[4] mı?[5]**
49. **De ki: Hem öncekiler hem de sonrakiler,**
50. **Belli bir günün vaktinde** kıyamet günü vakti için **mutlaka toplanacaklardır!**

KELİME ANLAMI

17. يَطُوفُ **Dolaşır** *(Nerede?)* عَلَيْهِم **Onların etrafında** *(Niçin?)* لِلْخِدْمَةِ Hizmet için *(Kimler dolaşır?)* وِلْدَانٌ **Gençler** *(Öyle gençler ki,)* مَخَلَّدُونَ **Ölümsüz** *(Ne şeklinde?)* عَلَى شَكْلِ الْأَوْلَادِ Delikanlılar şeklinde لَا يَهْرَمُونَ Yaşlanmazlar *(Ne ile dolaşırlar?)*

18. بِأَكْوَابٍ **Testilerle** أَقْدَاحٍ لَا عُرًا لَهَا Kulpu olmayan kadehlerle وَأَبَارِيقَ **Ve ibriklerle** *(Öyle ibrikler ki,)* لَهَا عُرًا Onların kulpları var *(Daha neyi olan?)* وَخَرَاطِيمُ Burunları *(Daha?)* مِنْ مَعِينٍ **Kaplarla** وَكَأْسٍ إِنَاءِ شُرْبِ الْخَمْرِ İçki içme testileriyle *(Neden doldurulmuş?)* **Kaynağından** أَيْ خَمْرٍ جَارِيَةٍ مِنْ مَنْبَعٍ Yani, kaynağından akan içkiden *(Öyle kaynak ki,)* لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا Ebediyen kesilmiyor.

---

[1] عُرُب kelimesi ra harfinin zammesi ve sükunuyla okunup عَرُوب kelimesinin çoğuludur. أَتْرَاب kelimesi de تِرْب kelimesinin çoğuludur.

[2] لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ terkibindeki harfi cer أَنْشَأْنَاهُنَّ veya جَعَلْنَاهُنَّ fiiline müteallikdir.

[3] Ayette geçen hemzeler her iki yerde de her ikisinin tespiti, ikincisinin teshili ve her iki halde aralarına bir elif koyarak okunur.

[4] أَوَ آبَاؤُنَا الْأَوَّلِينَ cümlesindeki vav, fetha ile atıf harfi olarak okunur. (Hemze istifham içindir.) Diğer bir kıraatte vav, sükûn ile أَوْ şeklindeki atıf harfi olarak okunur. Bu durumda matufu aleyh إِنَّ ve isminin mahallidir.

[5] Bu ve önceki ayetteki sorular (dirilmeyi) çok uzak gördüklerini ifade etmek içindir.

19. لَا يُصَدَّعُونَ **Başları ağrıtılmaz** *(Neden?)* عَنْهَا **Ondan** *(Daha?)* وَلَا يُنْزِفُونَ **Akılları da giderilmez** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِفَتْحِ الزَّايِ وَكَسْرِهَا Ze harfinin fethası ve esresiyle *(Hangi kökten gelir bu fiil?)* مِنْ نَزَفَ الشَّارِبُ وَأَنْزَفَ 'Nezifeşşaribu' ve 'enzefe' fiilinden أَيْ لَايَحْصُلُ لَهُمْ Yani, onlar için meydana gelmez *(Neden dolayı?)* مِنْهَا O şaraplardan dolayı *(Ne meydana gelmez?)* صُدَاعٌ Baş ağrısı *(Daha ne meydana gelmez?)* وَلَا ذَهَابُ عَقْلٍ Aklın gitmesi *(Neyin tersine?)* بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا Dünya içkilerinin tersine *(Daha ne ile dolaşırlar?)*

20. وَفَاكِهَةٍ **Ve meyvelerle** *(Neden olan?)* مِمَّا **O meyvelerden ki** يَتَخَيَّرُونَ **Beğeniyorlar.**

21. وَلَحْمِ طَيْرٍ **Kuş etleriyle** *(O kuş etleri ne olduğu halde?)* مِمَّا **O kuş etlerinden ki** يَشْتَهُونَ **Canları istiyor.**

22. وَ **Ve** لَهُمْ onlar için vardır *(Niçin?)* لِلْاِسْتِمْتَاعِ Faydalanmaları için *(Ne vardır?)* حُورٌ **Huriler** نِسَاءٌ Kadınlar *(Öyle kadınlar ki,)* شَدِيدَاتُ سَوَادِ الْعُيُونِ Gözlerinin siyahlığı yoğun olan *(Daha neyi yoğun olan?)* وَبَيَاضِهَا Ve beyazlığı *(Öyle huriler ki,)* عِينٌ **İri gözlü** ضِخَامُ الْعُيُونِ Gözleri büyük كُسِرَتْ عَيْنُهُ بَدَلَ ضَمِّهَا Bu kelimede bulunan ayın harfi zamme yerine esrelenmiştir *(Niçin?)* لِمُجَانَسَةِ الْيَاءِ ya harfine uygunluk olsun için وَمُفْرَدُهُ عَيْنَاءُ Müfredi 'Aynau'dur كَحَمْرَاءَ 'Hamrae' gibi وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Nasıl okunmuştur?)* بِجَرِّ حُورٍ عِينٍ Hur ve İn kelimelerini cer ederek *(Ne gibidir onlar?)*

23. كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ **İnciler gibi** *(Öyle inciler ki,)* الْمَكْنُونِ **Saklanmış** الْمَصُونِ Korunmuş.

24. جَزَاءً **Karşılık için** *(Bu kelime nedir?)* مَفْعُولٌ لَهُ Meful-u Leh'tir أَوْ مَصْدَرٌ Veya Meful-u Mutlak'tır وَالْعَامِلُ مُقَدَّرٌ Amili ise mukadderdir أَيْ جَعَلْنَا لَهُمْ Yani, Onlar için yaptık *(Neyi?)* مَا ذُكِرَ Anlatılanları *(Niçin?)* لِلْجَزَاءِ Karşılık için أَوْ Veya amil şudur جَزَيْنَاهُمْ Onlara karşılık olarak verdik *(Neyin karşılığı için?)* بِمَا **O şeylerin ki** كَانُوا **İdiler** *(Ne idiler?)* يَعْمَلُونَ **Yapıyorlar idiler.**

25. لَا يَسْمَعُونَ **İşitmezler** *(Nerede?)* فِيهَا **Orda** فِي الْجَنَّةِ Cennet'te *(Ne işitmezler?)* لَغْوًا **Boş söz** فَاحِشًا مِنَ الْكَلَامِ Çirkin bir söz *(Daha ne işitmezler?)* وَلَا تَأْثِيمًا **Günaha sokacak söz** مَا O söz ki يُؤْثَمُ Günaha giriliyor.

26. إِلَّا **Ancak,** İlla, lakin manasındadır *(Ne işitirler?)* قِيلًا قَوْلًا **Söz** *(Sözden bedel ne işitirler?)* سَلَامًا **Selam** سَلَامًا **Selam** *(Bu kelime nedir?)* بَدَلٌ مِنْ قِيلًا Kilen kelimesinden bedeldir فَإِنَّهُمْ يَسْمَعُونَهُ Onlar bu sözü işitirler.

27. وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ **Sağ tarafın ashabı** مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ **Ne mutlu o sağ tarafın ashabına** *(Onlar nerededirler?)*

28. فِي سِدْرٍ **Kiraz ağaçlarındadırlar** شَجَرِ النَّبِقِ Sedir ağacında *(Öyle kiraz ağaçları ki,)* مَخْضُودٍ **Düzgün** لَا شَوْكَ فِيهِ Onda diken yok *(Daha nerededirler?)*

29. وَطَلْحٍ **Muz ağaçlarındadırlar** شَجَرِ الْمُوزِ Muz ağaçları *(Öyle muz ağaçları ki,)* مَنْضُودٍ **Salkım salkım** *(Ne ile?)* بِالْحَمْلِ Taşıdığı meyveleriyle مِنْ أَسْفَلِهِ إِلَى أَعْلَاهُ Altından üstüne kadar *(Daha nerededirler?)*

30. وَظِلٍّ **Gölgelerdedirler** *(Öyle gölgeler ki,)* مَمْدُودٍ **Uzamış** دَائِمٍ Sürekli.

31. وَمَاءٍ **Sulardadırlar** *(Öyle sular ki,)* مَسْكُوبٍ **Çağlayan** جَارٍ دَائِمًا Durmadan akan *(Daha nerededirler?)*.

32. وَفَاكِهَةٍ **Meyvelerdedirler** *(Öyle meyveler ki,)* كَثِيرَةٍ **Çok olan** *(Yine öyle meyveler ki,)*

33. لَا مَقْطُوعَةٍ **Kesilmemiş** *(Nerede?)* فِي زَمَنٍ Bir zamanda *(Daha?)* وَلَا مَمْنُوعَةٍ **Ve yasaklanmamış** *(Ne karşılığında?)* بِثَمَنٍ Ücret karşılığında *(Daha nerededirler)*

34. وَفُرُشٍ **Yataklardadırlar** *(Öyle yataklar ki,)* مَرْفُوعَةٍ **Yükseltilmiş** *(Ne üzerine yükseltilmiş?)* عَلَى سُرُرٍ Tahtlar üzerine.

35. إِنَّا **Muhakkak ki biz** أَنْشَأْنَاهُنَّ **Onları yarattık** *(Ne olmakla?)* إِنْشَاءً **Yaratmakla** أَيِ الْحُورَ الْعِينَ Yani, iri gözlü hurileri *(Ne olmadan?)* مِنْ غَيْرِ وِلَادَةٍ Doğum olmadan.

36. فَجَعَلْنَاهُنَّ **Ve onları yaptık** *(Ne yaptık?)* أَبْكَارًا **Bakireler** عَذَارَى Bakireler *(Öyle bakireler ki,)* كُلَّمَا أَتَاهُنَّ Ne zaman onlara yaklaşsa *(Kim?)* أَزْوَاجُهُنَّ Onların eşleri وَجَدُوهُنَّ عَذَارَى Onları bakire bulurlar وَلَا وَجَعَ Ve acı da olmaz *(Daha ne yaptık?)*

37. عُرُبًا **Sevgililer** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِضَمِّ الرَّاءِ وَسُكُونِهَا Ra harfinin zammesi ve sükûnuyla *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ عَرُوبٍ Arub kelimesinin cemisidir وَهِيَ O da *(Ne demektir?)* الْمُتَحَبِّبَةُ إِلَى زَوْجِهَا Kocasına sevgi duymak demektir *(Niçin?)* عَشْقًا لَهُ Ona aşık olduğu için *(Daha ne yaptık?)* أَتْرَابًا **Yaşıtlar** *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ تِرْبٍ Tirbin kelimesinin cemisidir أَيْ مُسْتَوِيَاتٍ فِي السِّنِّ Yani, yaşta eşitler demektir *(Bunları kim için yaptık?)*

38. لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ **Sağ tarafın ashabı için** *(Bu kelime nedir?)* صِلَةُ أَنْشَأْنَاهُنَّ Enşenahünne kelimesine mütealliktir أَوْ جَعَلْنَاهُنَّ Veya cealnahünne kelimesinin.

39. هُمْ Onlar ثُلَّةٌ **Çoğudur** *(Kimden?)* مِنَ الْأَوَّلِينَ **Evvelkilerden.**

40. وَثُلَّةٌ **Ve çoğudur** *(Kimden?)* مِنَ الْآخِرِينَ **Sonrakilerden.**

41. وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ **Sol tarafın ashabı** مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ **Ne mutsuzdur o sol taraf ashabı!** *(Onlar nerededirler?)*

42. فِي سَمُومٍ **İçlerine işleyen bir ateştedirler** رِيحٍ حَارَّةٍ مِنَ النَّارِ Ateşten yakıcı bir esintide *(Öyle esinti ki,)* تَنْفُذُ فِي الْمَسَامِ Vücudun deliklerinden içeri işliyor *(Daha neredeydiler?)* وَحَمِيمٍ **Kaynar su içindedirler** مَاءٍ شَدِيدَةِ الْحَرَارَةِ Sıcaklığı çok şiddetli su *(Daha neredeydiler?)*

43. وَظِلٍّ **Gölgededirler** *(Neden olan?)* مِنْ يَحْمُومٍ **Kapkara dumandan olan** دُخَانٍ شَدِيدِ السَّوَادِ Siyahlığı çok olan duman *(Öyle gölge ki,)*

44. لَا بَارِدٍ **Serin değildir** *(Ne gibi?)* كَغَيْرِهِ مِنَ الظِّلَالِ Diğer gölgeler gibi *(Daha?)* وَلَا كَرِيمٍ **Hoş da değildir** حُسْنِ الْمَنْظَرِ Görüntüsü güzel değildir.

45. إِنَّهُمْ **Muhakkak ki onlar** كَانُوا **İdiler** *(Ne zaman?)* قَبْلَ ذٰلِكَ **Bundan önce** فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne idiler?)* مُتْرَفِينَ **Bolluk içinde yaşıyorlardı** مُنَعَّمِينَ Nimetleniyorlardı لَا يَتْعَبُونَ فِي الطَّاعَةِ İbadete zahmet etmiyorlardı.

46. وَكَانُوا **Ve idiler** *(Ne idiler?)* يُصِرُّونَ **Israr ediyorlardı** *(Neye?)* عَلَى الْحِنْثِ **Günaha** الذَّنْبِ Günaha *(Öyle günah ki,)* الْعَظِيمِ **Büyük** أَيِ الشِّرْكِ Yani, Şirk'e.

47. وَكَانُوا **Ve idiler** *(Ne idiler?)* يَقُولُونَ **Diyorlardı** *(Ne diyorlardı?)* أَئِذَا مِتْنَا **Öldüğümüzde mi?** *(Daha?)* وَكُنَّا **Ve olduğumuzda** *(Ne olduğumuzda?)* تُرَابًا **Toprak** وَعِظَامًا **Ve kemik** أَئِنَّا **Biz mi?** لَمَبْعُوثُونَ **Diriltilmiş olacağız** فِي الْهَمْزَتَيْنِ فِي الْمَوْضِعَيْنِ التَّحْقِيقُ İki yerde bulunan hemzenin var oluşuyla *(Daha?)* وَتَسْهِيلُ الثَّانِيَةِ İkincisini teshil etmekle *(Daha?)* وَإِدْخَالُ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا İkisinin arasına elif sokmakla *(Nerede?)* عَلَى الْوَجْهَيْنِ İki şekilde de.

48. أَوَ آبَاؤُنَا **Atalarımız da mı?** *(Öyle atalarımız ki,)* الْأَوَّلُونَ **Evvelkiler olan** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِفَتْحِ الْوَاوِ لِلْعَطْفِ Vav harfinin fethasıyla atıf için وَالْهَمْزَةُ لِلْاِسْتِفْهَامِ Hemze soru içindir وَهُوَ **İstifham** *(Nerede olan?)* فِي ذٰلِكَ Buradaki *(Daha nerede olan?)* وَفِيمَا قَبْلَهُ Ondan önceki *(Niçindir?)* لِلْاِسْتِبْعَادِ İmkansızlık içindir وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne ile okunmuştur?)* بِسُكُونِ الْوَاوِ Vav harfinin sükûnuyla *(Ne olduğu halde?)* عَطْفًا بِأَوْ Ev ile atıf olduğu halde وَالْمَعْطُوفُ عَلَيْهِ Matufun aleyh *(Nedir?)* مَحَلُّ إِنَّ وَاسْمِهَا İnne ve isminin mahallidir.

49. قُلْ **De ki** إِنَّ الْأَوَّلِينَ **Muhakkak evvelkiler** وَالْآخِرِينَ **Sonrakiler de.**

50. لَمَجْمُوعُونَ **Toplanacaklardır** *(Nerede?)* إِلٰى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ **Belirli bir günün vaktinde** أَيْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ Yani, kıyamet gününde.

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّآلُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾﴾ بَيَانٌ لِلشَّجَرِ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا﴾ مِنَ الشَّجَرِ ﴿الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ﴾ أَيِ الزَّقُّومِ الْمَأْكُولِ ﴿مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾﴾ ﴿فَشَارِبُونَ شُرْبَ﴾ بِفَتْحِ الشِّينِ وَضَمِّهَا مَصْدَرٌ[شُرْبَ] ﴿الْهِيمِ ﴿٥٥﴾﴾ الْإِبِلِ الْعِطَاشِ جَمْعُ هَيْمَانَ لِلذَّكَرِ وَهَيْمَى لِلْأُنْثَى كَعَطْشَانَ وَعَطْشَى ﴿هَذَا نُزُلُهُمْ﴾ مَا أُعِدَّ لَهُم ﴿يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ﴾ أَوْجَدْنَاكُمْ مِنْ عَدَمٍ ﴿فَلَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾﴾ بِالْبَعْثِ إِذِ الْقَادِرُ عَلَى الْإِنْشَاءِ قَادِرٌ عَلَى الْإِعَادَةِ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾﴾ تُرِيقُونَ الْمَنِيَّ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ ﴿أَأَنْتُمْ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا وَتَسْهِيلِهَا وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ وَالْأُخْرَى وَتَرْكِهِ فِي الْمَوَاضِعِ الْأَرْبَعَةِ ﴿تَخْلُقُونَهُ﴾ أَيِ الْمَنِيَّ بَشَرًا ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ ﴿بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾﴾ بِعَاجِزِينَ ﴿عَلَىٰ﴾ عَنْ ﴿أَنْ نُبَدِّلَ﴾ نَجْعَلَ ﴿أَمْثَالَكُمْ﴾ مَكَانَكُمْ ﴿وَنُنْشِئَكُمْ﴾ نَخْلُقَكُمْ ﴿فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾﴾ مِنَ الصُّوَرِ كَالْقِرَدَةِ وَالْخَنَازِيرِ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِسُكُونِ الشِّينِ [النَّشْأَةَ] ﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾﴾ فِيهِ إِدْغَامُ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ فِي الذَّالِ [تَذَكَّرُونَ] ﴿أَفَرَأَيْتُم مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾﴾ تُثِيرُونَ الْأَرْضَ وَتَلْقُونَ الْبَذْرَ فِيهَا ﴿أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ تُنْبِتُونَهُ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا﴾ نَبَاتًا يَابِسًا لَا حَبَّ فِيهِ ﴿فَظَلْتُمْ﴾ أَصْلُهُ ظَلِلْتُمْ بِكَسْرِ اللَّامِ حُذِفَتْ تَخْفِيفًا أَيْ أَقَمْتُمْ نَهَارًا ﴿تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾﴾ حُذِفَتْ مِنْهُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الْأَصْلِ تَعَجَّبُونَ مِنْ ذَلِكَ وَتَقُولُونَ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾﴾ نَفَقَةَ زَرْعِنَا ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾﴾ مَمْنُوعُونَ رِزْقَنَا ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾﴾ ﴿أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ السَّحَابِ جَمْعُ مُزْنَةٍ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ مِلْحًا لَا يُمْكِنُ شُرْبُهُ ﴿فَلَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾﴾ تُخْرِجُونَ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ ﴿أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ كَالْمَرْخِ وَالْعَفَارِ وَالْكَلْخِ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ لِنَارِ جَهَنَّمَ ﴿وَمَتَاعًا﴾ بَلَغَةً ﴿لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾﴾ لِلْمُسَافِرِينَ مِنْ أَقْوَى الْقَوْمُ أَيْ صَارُوا بِالْقَوَى بِالْقَصْرِ وَالْمَدِّ أَيِ الْقَفْرِ وَهُوَ مَفَازَةٌ لَا نَبَاتَ فِيهَا وَلَا مَاءَ ﴿فَسَبِّحْ﴾ نَزِّهْ ﴿بِاسْمِ﴾ زَائِدٌ ﴿رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾﴾ أَيِ اللهِ ﴿فَلَآ أُقْسِمُ﴾ لَا زَائِدَةٌ ﴿بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾﴾ بِمَسَاقِطِهَا لِغُرُوبِهَا ﴿وَإِنَّهُ﴾ أَيِ الْقَسَمَ بِهَا ﴿لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾﴾ أَيْ لَوْ كُنْتُمْ مِنْ ذَوِي الْعِلْمِ لَعَلِمْتُمْ عِظَمَ هَذَا الْقَسَمِ.

TÜRKÇE ANLAMI

51. **Sonra siz ey yalancı sapkınlar!**
52. **Elbette bir ağaçtan, zakkum ağacından yiyeceksiniz.**
53. **Karınlarınızı ondan** o ağaçtan **dolduracaksınız.**
54. O yenilen zakkumun **üstüne de kaynar sudan içeceksiniz.**
55. **Susamış**[1] **develerin içişi**[2] **gibi içeceksiniz.**
56. **İşte ceza günü onların ziyafeti** kıyamet günü onlara hazırlanan **budur!**
57. **Sizi biz yarattık,** diriltilmeyi **tasdik etseniz** ya! Zira ilk defa yaratmaya gücü yetenin tekrar yaratmaya da gücü yeter.
58. **Gördünüz mü döktüğünüzü?** Kadınların rahmine akıttığınız meniyi?
59. **Onu** o meniyi bir insan olarak **siz mi**[3] **yaratıyorsunuz yoksa yaratan biz miyiz?**
60. **Aranızda ölümü biz takdir ettik.**[4] **Ve biz, önüne geçilmiş** aciz **değiliz.**
61. Sizin yerinize **benzerlerinizi getirmekten** koymaktan **ve sizi bilmediğiniz bir halde** maymun ve domuz şeklinde **tekrar var etmekten (aciz değiliz).**
62. **Andolsun, ilk yaratılışı**[5] **bildiniz. Bir düşünseniz** ya?[6]
63. **Gördünüz mü ektiğinizi?** Yeri kazıp da oraya attığınız tohumları?
64. **Onu siz mi bitiriyor** yetiştiriyor**sunuz, yoksa bitiren biz miyiz?**
65. **Dileseydik onu** tanesi olmayan kuru **bir çöp yapardık da** gün boyu **pişman olur** şaşar kalır**dınız.**[7]
66. Ve şöyle derdiniz: **"Doğrusu biz** ekim giderlerini **borçlandık,**
67. **Daha doğrusu, biz mahrum kaldık,** rızkımızdan men edildik"
68. **Gördünüz mü içtiğiniz suyu?**
69. **Buluttan**[8] **onu siz mi indirdiniz, yoksa indiren biz miyiz?**
70. **Dileseydik onu** içilmesi mümkün olmayacak kadar **tuzlu yapardık. Şükretseniz** ya!
71. **Gördünüz mü tutuşturmakta olduğunuz** yeşil ağaçtan çıkardığınız **ateşi?**
72. **Onun** Merh, Afar ve Kelh gibi **ağacını**[9] **siz mi yarattınız, yoksa yaratan biz miyiz?**

---

[1] هِيم kelimesi müzekkeri هَيْمَان müennesi de هَيْمَى olan kelimenin cemisidir. Tıpkı عَطْشَانَ ve عَطْشَى gibi.

[2] شُرْب kelimesi şin harfinin hem fethası hem de zammesiyle okunup mastardır.

[3] أَأَنْتُمْ terkibindeki hemzeler dört yerde de, her iki hemzenin ispatı, ikincisinin elife çevrilmesi ve teshili, teshil edilmiş olanla diğerinin arasına bir elif koyarak ve bunu terk ederek okunur.

[4] قَدَّرْنَا fiili şeddeli ve şeddesiz olarak okunur.

[5] النَّشْأَة kelimesi diğer bir kıraatte şin harfinin sükûnuyla okunmuştur.

[6] تَذَكَّرُونَ fiilinin aslında bulunan ikinci ta harfi zel harfine idğam edilmiştir.

[7] ظَلْتُمْ fiilinin aslı ظَلِلْتُمْ şeklindedir. Hafiflik olsun diye lam harfi hazfedilmiştir. تَفَكَّهُونَ fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden biri de hazfedilmiştir.

[8] الْمُزْن kelimesi الْمُزْنَة kelimesinin çoğuludur.

[9] (Konuyla ilgili açıklama Yasin sûresi 88. ayetin dipnotunda geçmiştir. Mütercim)

73. **Biz onu** cehennem ateşi için **bir ibret ve çölde** susuz ve bitkisiz yerde **yolculuk edenler[1] için bir meta** geçimlik **kıldık.**
74. **Öyleyse yüce Rabbinin ismini[2]** Allah'ı **tesbih et.**
75. **Hayır![3] Yıldızların** battıkları **yerlerine yemin ederim,**
76. **Ki, buna** yemin etmek, **şayet bilseydiniz gerçekten büyük bir yemindir.** İlim sahibi kişilerden olsaydınız, elbette büyük bir yemin olduğunu anlardınız.

KELİME ANLAMI

51. ثُمَّ **Sonra** اِنَّكُمْ **Sizler** اَيُّهَا الضَّالُّونَ **Ey sapıklar!** الْمُكَذِّبُونَ **Yalancılar!**
52. لَاٰكِلُونَ **Elbette yiyeceksiniz** *(Neden?)* مِنْ شَجَرٍ **Ağaç'tan** *(Öyle ağaç ki,)* مِنْ زَقُّومٍ **Zakkum'dan olan** *(Bu kelime nedir?)* بَيَانٌ لِلشَّجَرِ Ağacının beyanıdır.
53. فَمَالِئُونَ **Ve doldurursunuz** *(Neden?)* مِنْهَا **Ondan** مِنَ الشَّجَرِ Ağaçtan *(Neyi?)* الْبُطُونَ **Karınlarınızı.**
54. فَشَارِبُونَ **İçeceksiniz** *(Ne üzerine?)* عَلَيْهِ **Onun üzerine** أَيِ الزَّقُّومِ الْمَأْكُولِ Yani, yenilen zakkum üzerine *(Neden içeceksiniz?)* مِنَ الْحَمِيمِ **Kaynar sudan.**
55. فَشَارِبُونَ **İçeceksiniz** *(Ne olmakla?)* شُرْبَ بِفَتْحِ الشِّينِ وَضَمِّهَا مَصْدَرٌ الْهِيمِ **Susamış develerin içişiyle,** Şin harfinin fethası ve zammesiyle okunmuş olup, mefulü mutlaktır الْإِبِلِ الْعِطَاشِ Suya kanmış develerin *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ هَيْمَانَ لِلذَّكَرِ Müzekker olan Heymane kelimesinin cemisidir *(Daha neyin cemisidir?)* وَهَيْمَى لِلْأُنْثَى Müennes olan Heyma kelimesinin *(Ne gibi?)* كَعَطْشَانَ وَعَطْشَى Atşane ve atşa kelimeleri gibi.
56. هٰذَا **İşte bu** *(Nedir?)* نُزُلُهُمْ **Onların konukluklarıdır** مَا أُعِدَّ لَهُمْ Onlar için hazırlanılan şeydir *(Ne zaman?)* يَوْمَ الدِّينِ **Ceza gününde** يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü.
57. نَحْنُ **Biz** خَلَقْنَاكُمْ **Sizi yarattık** أَوْجَدْنَاكُمْ مِنْ عَدَمٍ Yoktan vücuda getirdik فَلَوْلَا هَلَّا تُصَدِّقُونَ **Tasdik etmeyecek misiniz?,** Levla, hella manasındadır *(Neyi tasdik etmeyecek misiniz?)* بِالْبَعْثِ Dirilişi *(Nedir?)* قَادِرٌ إِذِ الْقَادِرُ عَلَى الْإِنْشَاءِ Çünkü yaratmaya kadir olan عَلَى الْإِعَادَةِ İade etmeye de kadirdir.
58. اَفَرَاَيْتُمْ **Gördünüz mü?** *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** تُمْنُونَ **Akıtıyorsunuz** تُرِيقُونَ الْمَنِيَّ Meniyi döküyorsunuz *(Nereye?)* فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ Kadınların rahimlerine.

---

[1] مُقْوِينَ kelimesi 'çölde yolculuk yaptılar' anlamında olan أَقْوَى الْقَوْمُ terkibinden (ismi fail)dir.
[2] اِسْم kelimesi zaittir.
[3] لَا أُقْسِمُ cümlesindeki لَا harfi zaittir.

59. أَأَنْتُمْ **Siz mi?** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ İki hemzenin var oluşuyla *(Daha?)* وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا İkincisini elife çevirmekle وَتَسْهِيلِهَا İkincisini teshil etmekle *(Daha?)* وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ وَالْأُخْرَى Teshil edilen ile diğerinin arasına elif sokmakla *(Daha?)* وَتَرْكِهِ Ve onu terk etmekle *(Nerede?)* فِي الْمَوَاضِعِ الْأَرْبَعَةِ Dört yerde تَخْلُقُونَهُ **Onları yaratıyorsunuz** أَيِ الْمَنِيَّ Yani, meniyi *(Ne olarak yaratıyorsunuz?)* بَشَرًا Beşer olarak أَمْ **Yoksa** نَحْنُ **Biz mi?** الْخَالِقُونَ **Yaratanız.**

60. نَحْنُ **Biz** قَدَّرْنَا **Takdir ettik** *(Bu kelime ne ile okunmuştur?)* بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ Şeddeli ve şeddesiz *(Nerede?)* بَيْنَكُمُ **Aranızda** *(Neyi?)* الْمَوْتَ **Ölümü** وَمَا نَحْنُ **Ve biz değiliz** *(Ne değiliz?)* بِمَسْبُوقِينَ **Geçilmiş olanlar** بِعَاجِزِينَ Acizler *(Ne üzerine ölümü takdir ettik?)*

61. أَمْثَالَكُمْ **Getirmek üzere** عَلَى عَنْ أَنْ نُبَدِّلَ نَجْعَلَ Yapmak için *(Kimi getirmek üzere?)* **Sizin benzerlerinizi** *(Kimin yerine?)* مَكَانَكُمْ Sizin yerinize *(Daha ne üzerine ölümü takdir ettik?)* وَنُنْشِئَكُمْ **Ve sizi diriltmek üzere** نَخْلُقَكُمْ Sizi yaratmak üzere *(Nerede?)* فِي مَا **O yerde ki** لَا تَعْلَمُونَ **Bilmiyorsunuz** *(Neden olan?)* مِنَ الصُّوَرِ Suretlerden *(Ne gibi?)* كَالْقِرَدَةِ وَالْخَنَازِيرِ Maymun ve hınzırlar gibi.

62. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** عَلِمْتُمُ **Siz biliyorsunuz** *(Neyi?)* النَّشْأَةَ **Yaratılışı** *(Öyle yaratılış ki,)* الْأُولَى **Birinci olan** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte *(Ne ile okunmuştur?)* بِسُكُونِ الشِّينِ Şin harfinin sükûnuyla فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ **Düşünmeyecek misiniz?** فِيهِ Bu kelimede vardır *(Ne?)* إِدْغَامُ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ Aslında bulunan ikinci ta harfinin idgam edilmesi *(Nereye?)* فِي الذَّالِ Zel'e.

63. أَفَرَأَيْتُمْ **Gördünüz mü?** *(Neyi?)* مَا **O şeyi ki** تَحْرُثُونَ **Ekiyorsunuz** تُثِيرُونَ الْأَرْضَ Toprağa yayıyorsunuz وَتَلْقَوْنَ الْبَذْرَ فِيهَا Ve tohumu oraya atıyorsunuz.

64. أَأَنْتُمْ **Siz mi?** تَزْرَعُونَهُ تَنْبُتُونَهُ **Onları bitiyorsunuz** أَمْ **Yoksa** نَحْنُ **Biz miyiz?** الزَّارِعُونَ **Bitiren.**

65. لَوْ **Şayet** نَشَاءُ **Dileseydik** لَجَعَلْنَاهُ **Elbette onu çevirirdik** *(Neye çevirirdik?)* حُطَامًا **Ot kırıntısına** نَبَاتًا يَابِسًا Kuru ota *(Öyle ot ki,)* لَا حَبَّ فِيهِ Tohumu olmayan فَظَلْتُمْ **Ve olurdunuz** أَصْلُهُ ظَلِلْتُمْ Bu kelimenin aslı Zaliltüm şeklindedir *(Ne ile?)* بِكَسْرِ اللَّامِ Lamın esresiyle حُذِفَتْ تَخْفِيفًا Tahfiflik için hazfedilmiştir أَيْ أَقَمْتُمْ نَهَارًا Yani, gün boyu kalırdınız! *(Ne olurdunuz?)* تَفَكَّهُونَ **Şaşırıyor olurdunuz** حُذِفَتْ مِنْهُ إِحْدَى التَّاءَيْنِ فِي الْأَصْلِ Bu kelimenin aslında iki ta harfinden biri hazfedilmiştir تَعَجَّبُونَ مِنْ ذٰلِكَ Bundan dolayı hayret ediyorsunuz.

66. وَتَقُولُونَ Ve diyorsunuz ki **إِنَّا Muhakkak ki biz** *(Kimiz?)* **لَمُغْرَمُونَ Ziyan olmuş kimseler** *(Neyi ziyan olmuş?)* نَفَقَةَ زَرْعِنَا Ekinimizin mahsulü.

67. **بَلْ Bilakis نَحْنُ Biz** *(Neyiz?)* **مَحْرُومُونَ Mahrumlarız** مَمْنُوعُونَ رِزْقَنَا Rızıkları engellenenler.

68. **أَفَرَأَيْتُمُ Gördünüz mü?** *(Neyi?)* **الْمَاءَ Suyu الَّذِي Öyle suyu ki تَشْرَبُونَ İçiyorsunuz.**

69. **أَأَنْتُمْ Siz mi? أَنْزَلْتُمُوهُ Onu indirdiniz** *(Nereden?)* **مِنَ الْمُزْنِ Buluttan** السَّحَابِ Buluttan *(Bu kelime nedir?)* جَمْعُ مُزْنَةٍ Müznetün kelimesinin cemisidir **أَمْ Yoksa نَحْنُ Biz miyiz? الْمُنْزِلُونَ İndiren.**

70. **لَوْ Şayet نَشَاءُ Dileseydik جَعَلْنَاهُ Onu yapardık** *(Ne yapardık?)* **أُجَاجًا مِلْحًا Tuzlu** *(Öyle tuz ki,)* لَا يُمْكِنُ شُرْبُهُ İçilmesi mümkün olmuyor **فَلَوْلَا هَلَّا تَشْكُرُونَ Şükretmez misiniz?,** Levla, hella manasındadır.

71. **أَفَرَأَيْتُمُ Gördünüz mü?** *(Neyi?)* **النَّارَ Ateşi الَّتِي Öyle ateşi ki تُورُونَ Tutuşturuyorsunuz** تُخْرِجُونَ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ Yeşil ağaçtan çıkartıyorsunuz.

72. **أَأَنْتُمْ Siz mi? أَنْشَأْتُمْ Yarattınız** *(Neyi?)* **شَجَرَتَهَا Onun ağacını** *(Ne gibi?)* كَالْمَرْخِ وَالْعَفَارِ وَالْكَلْخِ Merh, Afar ve Kelh ağacı gibi **أَمْ Yoksa نَحْنُ Biz miyiz? الْمُنْشِئُونَ Yaratan.**

73. **نَحْنُ Biz جَعَلْنَاهَا Onu kıldık** *(Ne kıldık?)* **تَذْكِرَةً İbret** *(Niçin?)* لِنَارِ جَهَنَّمَ Cehennem ateşi için *(Daha ne kıldık?)* **وَمَتَاعًا İstifade** بَلَغَةً Fayda *(Kim için?)* **لِلْمُقْوِينَ Gelip geçenlere** لِلْمُسَافِرِينَ Sefer edenlere *(Bu kelime neredendir?)* مِنْ أَقْوَى الْقَوْمُ Akva-l kavmü fiilinden أَيْ صَارُوا بِالْقَوَى Yani, çölde konakladılar demektir *(Ne ile okunmuştur?)* بِالْقَصْرِ وَالْمَدِّ Med ve kasırla أَيِ الْقَفْرِ Yani, çöl demektir وَهُوَ O da *(Nedir?)* مَفَازَةٌ Issız yerdir *(Öyle ıssız yer ki,)* لَا نَبَاتَ فِيهَا وَلَا مَاءَ Orada bitki ve su yoktur.

74. **فَسَبِّحْ Tesbih et** نَزِّهْ Tenzih et *(Neyi?)* **بِاسْمِ زَائِدٌ رَبِّكَ Rabbinin ismini** *(İsim kelimesi nedir?)* Zaittir *(Öyle Rabbin ki,)* **الْعَظِيمِ Büyük olan** أَيِ اللهِ Yani, Allah'ı tesbih et.

75. **فَلَا Hayır! أُقْسِمُ Yemin olsun ki** لَا زَائِدَةٌ La zaittir *(Neye yemin olsun?)* **بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ Yıldızların yerlerine** لِغُرُوبِهَا Yıldızlar (orada) battıkları için.

76. **وَإِنَّهُ Muhakkak ki o** لَقَسَمٌ أَيِ الْقَسَمَ بِهَا Yani, ona yemin etmek *(Nedir?)* **Elbette kasemdir لَوْ Şayet bilseniz تَعْلَمُونَ Büyük** عَظِيمٌ أَيْ لَوْ كُنْتُمْ مِنْ ذَوِي الْعِلْمِ Yani, şayet siz bilgili olsanız لَعَلِمْتُمْ Elbette anlardınız *(Neyi?)* عِظَمَ هٰذَا الْقَسَمِ Bu kasemin büyüklüğünü.

﴿إِنَّهُ﴾ أَيِ الْمَتْلُوَّ عَلَيْكُمْ ﴿لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾﴾ ﴿فِي كِتَابٍ﴾ مَكْتُوبٍ ﴿مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾﴾ مَصُونٍ وَهُوَ الْمُصْحَفُ ﴿لَا يَمَسُّهُ﴾ خَبَرٌ بِمَعْنَى النَّهْيِ ﴿إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾﴾ أَيِ الَّذِينَ طَهَّرُوا أَنْفُسَهُمْ مِنَ الْأَحْدَاثِ ﴿تَنْزِيلٌ﴾ مُنَزَّلٌ ﴿مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾﴾ ﴿أَفَبِهٰذَا الْحَدِيثِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾﴾ مُتَهَاوِنُونَ مُكَذِّبُونَ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ مِنَ الْمَطَرِ أَيْ شُكْرَهُ ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾﴾ بِسَقْيَا اللهِ حَيْثُ قُلْتُمْ مُطِرْنَا بِنَوْءِ كَذَا ﴿فَلَوْلَا﴾ فَهَلَّا ﴿إِذَا بَلَغَتِ﴾ الرُّوحُ وَقْتَ النَّزْعِ ﴿الْحُلْقُومَ ﴿٨٣﴾﴾ هُوَ مَجْرَى الطَّعَامِ ﴿وَأَنْتُمْ﴾ يَا حَاضِرِي الْمَيِّتِ ﴿حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾﴾ إِلَيْهِ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ﴾ بِالْعِلْمِ ﴿وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾﴾ مِنَ الْبَصِيرَةِ أَيْ لَا تَعْلَمُونَ ذٰلِكَ ﴿فَلَوْلَا﴾ فَهَلَّا ﴿إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾﴾ مَجْزِيِّينَ بِأَنْ تُبْعَثُوا أَيْ غَيْرَ مَبْعُوثِينَ بِزَعْمِكُمْ ﴿تَرْجِعُونَهَا﴾ تَرُدُّونَ الرُّوحَ إِلَى الْجَسَدِ بَعْدَ بُلُوغِ الْحُلْقُومِ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾﴾ فِيمَا زَعَمْتُمْ فَلَوْلَا الثَّانِيَةُ تَأْكِيدٌ لِلْأُولَى وَإِذَا ظَرْفٌ لِتَرْجِعُونَ الْمُتَعَلِّقِ بِهِ الشَّرْطَانُ وَالْمَعْنَى هَلَّا تَرْجِعُونَهَا إِنْ نَفَيْتُمُ الْبَعْثَ صَادِقِينَ فِي نَفْيِهِ أَيْ لِيَنْتَفِيَ عَنْ مَحَلِّهَا الْمَوْتَ كَالْبَعْثِ ﴿فَأَمَّا إِنْ كَانَ﴾ الْمَيِّتُ ﴿مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾﴾ ﴿فَرَوْحٌ﴾ أَيْ فَلَهُ اسْتِرَاحَةٌ ﴿وَرَيْحَانٌ﴾ رِزْقٌ حَسَنٌ ﴿وَجَنَّةُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾﴾ وَهَلِ الْجَوَابُ لِأَمَّا أَوْ لِإِنَّ أَوْ لَهُمَا أَقْوَالٌ ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾﴾ ﴿فَسَلَامٌ لَكَ﴾ أَيْ لَهُ السَّلَامَةُ مِنَ الْعَذَابِ ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾﴾ مِنْ جِهَةِ أَنَّهُ مِنْهُمْ ﴿وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾﴾ ﴿فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾﴾ ﴿إِنَّ هٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾﴾ مِنْ إِضَافَةِ الْمَوْصُوفِ إِلَى صِفَتِهِ ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾﴾ تَقَدَّمَ.

TÜRKÇE ANLAMI

77. **Şüphesiz bu,** size okunan **değerli bir Kuran'dır,**

78. **Korunmuş** muhafaza edilmiş **bir kitap** mushaf**tadır.**

79. **Ona ancak temizlenenler** kendilerini pis şeylerden temizleyenler **dokunabilir.**[1]

80. **O, âlemlerin Rabbinden indirilmiştir.**

81. **Şimdi siz, bu sözü** Kuran'ı **mı küçümsüyor** hafife alıyor ve yalanlıyor**sunuz?**

[1] Bu haber nehy anlamındadır.

82. **Ve** yağmurla gelen **rızkınızın** şükrünü, "Bizim yağmurumuz şu yıldızın doğmasıyladır" deyip Allah'ın yağmur yağdırmasını **yalanlamanızla mı yerine getiriyorsunuz?**

83. **Can,** ruh alınırken **boğaza** yemeğin geçtiği yere **dayandığı zaman,**

84. **Ki, o vakit siz** ölülün yanında bulunanlar ona **bakar dursunuz.**

85. **Biz de** ilmimizle **ona sizden daha yakınız, ama göremez** bunu bilemez**siniz.**

86. **Eğer borçlu,** diriltilmek suretiyle cezalandırılacak, iddianıza göre tekrar diriltilecek **değilseniz,**

87. **Onu geri çevirsenize,** can boğaza geldikten sonra onu tekrar bedene döndürsenize, **şayet** iddianızda **doğru iseniz!**[1]

88. **Eğer** ölen kişi **(Allah'a) yakınlaştırılmışlardan ise,**

89. Onun için **rahatlık, reyhan** güzel rızık **ve naîm cenneti vardır.**[2]

90. **Eğer o sağ tarafın ashabından ise,**

91. **"Sağ tarafın ashabından selam sana!"** Onlardan olduğu için azaptan selamet ona.

92. **Ama yalanlayıcı sapkınlardan ise,**

93. **İşte (ona) kaynar sudan bir ziyafet,**

94. **Ve cehennemde yakılmak vardır.**

95. **Şüphesiz ki bu, kesin gerçektir.**

96. **Artık yüce Rabbinin ismini tesbih et.**

KELİME ANLAMI

77. إِنَّهُ **Muhakkak o** أَيِ الْمَتْلُوَّ عَلَيْكُمْ Yani, size okunan *(Nedir?)* لَقُرْآنٌ **Kuran'dır** *(Öyle Kuran ki,)* كَرِيمٌ **Değerli** *(Nerede?)*

78. فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ Yazılmış **bir Kitap'ta** *(Öyle Kitap ki,)* مَكْنُونٍ **Korunan** مَصُونٍ Muhafaza edilmiş وَهُوَ الْمُصْحَفُ Oda Mushaf'tır.

79. لَا يَمَسُّهُ **Ona dokunamaz** *(Bu kelime nedir?)* خَبَرٌ بِمَعْنَى النَّهْيِ Nehiy manasında haberdir إِلَّا **Ancak** *(Kim dokunur?)* الْمُطَهَّرُونَ **Temizlenmiş olanlar** أَيِ الَّذِينَ Yani, o kimseler ki طَهَّرُوا أَنْفُسَهُمْ مِنَ الْأَحْدَاثِ Kendilerini pisliklerden temizlediler.

---

[1] (Seksen üç ve seksen altıncı ayetlerde geçen) لَوْلَا kelimelerinden ikinci tekit içindir. إِذَا بَلَغَتْ terkibindeki 'iza' تَرْجِعُونَ fiilinin zarfi olup her iki şart da (إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ve إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) bu fiile müteallıktır.

[2] فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ terkibi أَمَّا 'nın cevabı mı, yoksa إِنْ 'in cevabı mı veyahut her ikisinin cevabı mıdır konusunda çeşitli görüşler vardır.

80. تَنْزِيلٌ **İndirilmedir** مُنَزَّلٌ İndirilmiştir *(Kimden?)* مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ **Âlemlerin Rabbinden.**

81. أَفَبِهٰذَا الْحَدِيثِ **Bu sözü mü?** الْقُرْآنِ Kuran'ı أَنْتُمْ **Siz** مُدْهِنُونَ **Hor görüyorsunuz** مُتَهَاوِنُونَ Küçümsüyorsunuz مُكَذِّبُونَ Yalanlıyorsunuz.

82. وَتَجْعَلُونَ **Yapıyorsunuz** *(Neyi?)* رِزْقَكُمْ **Rızkınızı** *(Neden olan?)* مِنَ الْمَطَرِ Yağmurdan أَيْ شُكْرَهُ Yani, onun şükrünü أَنَّكُمْ **Siz** تُكَذِّبُونَ **Yalanlıyorsunuz** *(Neyi?)* بِسَقْيَا اللهِ Allah'ın sulamasını حَيْثُ قُلْتُمْ Çünkü şöyle diyorsunuz مَطَرْنَا Bizim yağmurumuz *(Ne sebebiyledir?)* بِنَوْءِ كَذَا Falanca yıldız sebebiyledir.

83. فَلَوْلَا **Hele,** Levla, hella manasındadır إِذَا بَلَغَتِ **Dayandığı zaman** *(Ne dayandığı zaman?)* الرُّوحُ Can *(Ne zaman?)* وَقْتَ النَّزْعِ Çıkarma anında *(Neye dayandığı zaman?)* الْحُلْقُومَ **Boğaza** هُوَ مَجْرَى الطَّعَامِ O yemeğin yoludur *(Ne olduğunuz halde?)*

84. وَأَنْتُمْ **Halbuki siz** يَا حَاضِرِي الْمَيِّتِ Ey ölünün yanındakiler *(Ne zaman?)* حِينَئِذٍ **O zaman** *(Nesiniz?)* تَنْظُرُونَ Ona **bakarsınız.**

85. وَنَحْنُ **Biz** *(Neyiz?)* أَقْرَبُ **Daha yakınız** *(Kime?)* إِلَيْهِ **Ona** *(Kimden daha yakınız?)* مِنْكُمْ **Sizden** *(Ne ile?)* بِالْعِلْمِ Bilgi ile وَلٰكِنْ **Fakat** لَا تُبْصِرُونَ **Göremezsiniz** *(Bu kelime neredendir?)* مِنَ الْبَصِيرَةِ Basiret kökündendir أَيْ لَا تَعْلَمُونَ ذٰلِكَ Yani, bunu anlayamazsınız demektir.

86. فَلَوْلَا **Hadi!** Levla, hella manasındadır إِنْ كُنْتُمْ **Şayet iseniz** *(Ne iseniz?)* غَيْرَ مَدِينِينَ **Cezalandırılmayacak iseniz** مَجْزِيِّينَ Hesaba çekilmeyecekseniz بِأَنْ تُبْعَثُوا Diriltilmek suretiyle أَيْ غَيْرَ مَبْعُوثِينَ Yani, diriltilmeyecekseniz *(Neye göre?)* بِزَعْمِكُمْ İddianıza göre.

87. تَرْجِعُونَهَا **Onu döndürsenize** تَرُدُّونَ الرُّوحَ Canı geri çevirsenize *(Nereye?)* إِلَى الْجَسَدِ Cesede *(Ne zaman?)* بَعْدَ بُلُوغِ الْحُلْقُومِ Boğaza ulaştıktan sonra إِنْ كُنْتُمْ **Şayet iseniz** *(Ne iseniz?)* صَادِقِينَ **Sadıklar iseniz** *(Nerede?)* فِيمَا زَعَمْتُمْ İddia ettiğiniz şeyde فَلَوْلَا الثَّانِيَةُ İkinci levla birincisini tekit eder تَأْكِيدٌ لِلْأُولٰى وَإِذَا ظَرْفٌ لِتَرْجِعُونَ İza kelimesi terciune kelimesinin zarfıdır *(Öyle terciune ki,)* الْمُتَعَلِّقِ بِهِ الشَّرْطَانُ Kendisine iki şart taalluk eden وَالْمَعْنٰى Mana şöyledir هَلَّا تَرْجِعُونَهَا Onu geri döndürseniz ya! إِنْ نَفَيْتُمُ الْبَعْثَ Şayet dirilişin olmadığını söylüyorsanız *(Ne olduğunuz halde?)* صَادِقِينَ فِي نَفْيِهِ Onu inkar etmede doğru söyleyenler olduğunuz halde أَيْ لِيَنْتَفِيَ عَنْ مَحَلِّهَا الْمَوْتَ Yani, onun cesedinden ölümün gitmesi için *(Ne gibi?)* كَالْبَعْثِ Yeniden diriliş gibi.

88. فَأَمَّا إِنْ كَانَ **Ama şayet ise** *(Kim?)* الْمَيِّتُ Ölen *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُقَرَّبِينَ **Mukarreblerden.**

89. فَرَوْحٌ **Rahatlık** أَيْ فَلَهُ اسْتِرَاحَةٌ Yani, Onun için istirahat vardır *(Daha?)* وَرَيْحَانٌ **Güzel rahmet** رِزْقٌ حَسَنٌ Hoş rızk *(Daha?)* وَجَنَّةُ نَعِيمٍ **Naim Cennet'i** وَهَلِ الْجَوَابُ لِأَمَّا أَوْ لِأَنَّ Cevap Emma mı yoksa İn kelimesinin mi? أَوْ لَهُمَا Yoksa ikisinin mi? أَقْوَالٌ Bu konuda birden fazla görüş vardır.

90. وَأَمَّا إِنْ كَانَ **Ve ama şayet ise** *(Kimden?)* مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ **Sağ tarafın ashabından.**

91. فَسَلَامٌ **Selam olsun** *(Kime?)* لَكَ **Sana** أَيْ لَهُ Yani, onun için vardır *(Ne vardır?)* السَّلَامَةُ مِنَ الْعَذَابِ Azaptan kurtulma *(Neden?)* مِنْ جِهَةِ أَنَّهُ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ **Sağ taraf ashabından** مِنْهُمْ O kişinin sağdakilerden olması bakımından.

92. وَأَمَّا إِنْ كَانَ **Ve ama şayet ise** *(Neden?)* مِنَ الْمُكَذِّبِينَ **Yalancılardan** *(Öyle yalancılar ki,)* الضَّالِّينَ **Sapıklar olan.**

93. فَنُزُلٌ **Konukluk (sunulur)** *(Neden?)* مِنْ حَمِيمٍ **Kaynar sudan.**

94. وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ **Ve Cehennem'e atılmak.**

95. إِنْ هَٰذَا **İşte bu** لَهُوَ **Şüphesiz bu** *(Nedir?)* حَقُّ الْيَقِينِ **Kesin gerçektir** *(Bu hangi kabildendir?)* مِنْ إِضَافَةِ الْمَوْصُوفِ إِلَى صِفَتِهِ Mevsuf'un Sıfat'a izafet edilmesi kabilinden.

96. فَسَبِّحْ **Tesbih et** *(Neyi?)* بِاسْمِ رَبِّكَ **Rabbinin ismini** *(Öyle Rabbin ki,)* الْعَظِيمِ **Büyük olan** تَقَدَّمَ (Açıklaması) geride geçti.



سُورَةُ الْحَدِيدِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ﴾ أَيْ نَزَّهَهُ كُلُّ شَيْءٍ فَاللَّامُ مَزِيدَةٌ وَجِيءَ بِمَا دُونَ مَنْ تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَكِيمُ ﴿١﴾﴾ فِي صُنْعِهِ ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ يُحْيِي﴾ بِالْإِنْشَاءِ ﴿وَيُمِيتُ﴾ بَعْدَهُ ﴿وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾﴾ ﴿هُوَ الْاَوَّلُ﴾ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ بِلَا بِدَايَةٍ ﴿وَالْاٰخِرُ﴾ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ بِلَا نِهَايَةٍ ﴿وَالظَّاهِرُ﴾ بِالْأَدِلَّةِ عَلَيْهِ ﴿وَالْبَاطِنُ﴾ عَنْ إِدْرَاكِ الْحَوَاسِّ ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾﴾. ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ﴾ مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا أَوَّلُهَا الْأَحَدُ وَآخِرُهَا الْجُمُعَةُ ﴿ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ﴾ الْكُرْسِيِّ اسْتِوَاءً يَلِيقُ بِهِ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ﴾ يَدْخُلُ ﴿فِي الْاَرْضِ﴾ كَالْمَطَرِ وَالْأَمْوَاتِ ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ كَالنَّبَاتِ وَالْمَعَادِنِ ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَآءِ﴾ كَالرَّحْمَةِ وَالْعَذَابِ ﴿وَمَا يَعْرُجُ﴾ يَصْعَدُ ﴿فِيهَا﴾ كَالْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ وَالسَّيِّئَةِ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ﴾ بِعِلْمِهِ ﴿اَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾﴾ ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٥﴾﴾ الْمَوْجُودَاتُ جَمِيعًا ﴿يُولِجُ الَّيْلَ﴾ يُدْخِلُهُ ﴿فِي النَّهَارِ﴾ فَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ اللَّيْلُ ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ فَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ النَّهَارُ ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾﴾ بِمَا فِيهَا مِنَ الْأَسْرَارِ وَالْمُعْتَقَدَاتِ ﴿اٰمِنُوا﴾ دُومُوا عَلَى الْإِيمَانِ ﴿بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَاَنْفِقُوا﴾ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ﴿مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ مِنْ مَالِ مَنْ تَقَدَّمَكُمْ وَسَيُخْلِفُكُمْ فِيهِ مَنْ بَعْدَكُمْ

نَزَلَ فِي غَزْوَةِ الْعُسْرَةِ وَهِيَ غَزْوَةُ تَبُوكَ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا﴾ إِشَارَةٌ إِلَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ﴾ خِطَابٌ لِلْكُفَّارِ أَيْ لَا مَانِعَ لَكُمْ مِنَ الْإِيمَانِ ﴿بِاللهِ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أُخِذَ﴾ بِضَمِّ الْهَمْزَةِ وَكَسْرِ الْخَاءِ وَبِفَتْحِهَا وَنَصْبِ مَا بَعْدَهُمَا [أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ] ﴿مِيثَاقَكُمْ﴾ عَلَيْهِ أَيْ أَخَذَهُ اللهُ فِي عَالَمِ الذَّرِّ حِينَ أَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾﴾ أَيْ مُرِيدِينَ الْإِيمَانَ بِهِ فَبَادِرُوا إِلَيْهِ ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ آيَاتِ الْقُرْآنِ ﴿لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ﴾ الْكُفْرِ ﴿إِلَى النُّورِ﴾ الْإِيمَانِ ﴿وَإِنَّ اللهَ بِكُمْ﴾ فِي إِخْرَاجِكُمْ مِنَ الْكُفْرِ إِلَى الْإِيمَانِ ﴿لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ﴾ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ ﴿أَلَّا﴾ فِيهِ إِدْغَامُ نُونِ أَنْ فِي لَامِ لَا ﴿تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللهِ وَلِلهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بِمَا فِيهِمَا فَيَصِلُ إِلَيْهِ أَمْوَالُكُمْ مِنْ غَيْرِ أَجْرِ الْإِنْفَاقِ بِخِلَافِ مَا لَوْ أَنْفَقْتُمْ فَتُؤْجَرُونَ ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ﴾ لِمَكَّةَ ﴿وَقَاتَلَ أُولٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا﴾ مِنَ الْفَرِيقَيْنِ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالرَّفْعِ مُبْتَدَأً ﴿وَعَدَ اللهُ الْحُسْنٰى﴾ الْجَنَّةَ ﴿وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾﴾ فَيُجَازِيكُمْ بِهِ ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللهَ﴾ بِإِنْفَاقِ مَالِهِ فِي سَبِيلِ اللهِ ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بِأَنْ يُنْفِقَهُ لِلهِ ﴿فَيُضَاعِفَهُ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ فَيُضَعِّفَهُ بِالتَّشْدِيدِ ﴿لَهُ﴾ مِنْ عَشْرٍ إِلَى أَكْثَرَ مِنْ سَبْعَمِائَةٍ كَمَا ذُكِرَ فِي الْبَقَرَةِ ﴿وَلَهُ﴾ مَعَ الْمُضَاعَفَةِ ﴿أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾﴾ مُقْتَرِنٌ بِهِ رِضًا وَإِقْبَالٌ.

TÜRKÇE ANLAMI

57- Hadid Süresi

Mekke veya Medine'de inmiştir.

Yirmi dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmekte,** her şey onu tenzih etmekte**dir.**[1] **O,** mülkünde **Azîz,** yaptığında **hikmet sahibidir.**

2. **Göklerin ve yerin mülkü onundur. O,** var ederek **diriltir,** ondan sonrada **öldürür. O, her şeye gücü yetendir.**

3. **O,** başlangıcı olmaksızın her şeyden önce (var olan) **evveldir,** nihayeti olmaksızın her şeyden sonra (kalan) **âhirdir,** varlığının delilleriyle **zahirdir,** hislerin algılamasından **bâtındır. O, her şeyi gayet iyi bilendir.**

---

[1] لِلهِ deki lam harfi ceri zaittir. مَنْ yerine مَا kelimesinin getirilmesi çoğunla tağlip sebebiyledir.

4. **O, gökleri ve yeri** dünya günüyle pazarla başlayıp cuma ile biten **altı günde yaratan, sonra Arş'ın üzerine** kendisine yakışan şekliyle **istivâ edendir. Yere giren** yağmur ve ölüleri **ve ondan çıkan** mahsul ve madenleri**, gökten inen** azap ve rahmeti **ve oraya yükselen** iyi ve kötü amel gibilerini **bilir. Nerede olursanız olun, o** ilmiyle **sizinle beraberdir. Allah yaptıkları-nızı görendir.**

5. **Göklerin ve yerin mülkü onundur. Bütün işler** tüm varlıklar **sadece ona döndürülecektir.**

6. **Geceyi gündüze katar,** böylece gündüz uzar gece de kısalır, **gündüzü de geceye katar** ve böylece gece uzayıp gündüz kısalır. **O, sinelerin özünü,** kalplerde olan sırları ve inançları **bilir.**

7. **Allah'a ve resûlüne iman**a devam **edin. Sizi kendisine emanetçi kıldığı** ve sizden (alıp) sonrakilere devredeceği**,** sizden öncekilerin malların**dan** Allah yolunda **infak edin.** Bu ayet zorluk gazvesi olan Tebük gazvesinde inmiştir. **Sizden iman ve infak eden kimselere**[1] **büyük mükâfat vardır.**

8. Ey kâfirler! **Peygamber sizi, Rabbinize iman etmeye çağırdığı halde size ne oluyor da Allah'a inanmıyorsunuz?** İman etmeniz için herhangi bir engel yoktur. **Halbuki, sizden kesin söz alınmıştı.**[2] Bu sözü Allah almıştır. Zerreler âleminde "Ben sizin Rabbiniz değil miyim" diyerek onları aleyhlerinde şahit tutmuş, onlar da "Evet! (Rabbimizsin)" demişlerdi. **Eğer inan**mayı is**tiyorsanız,** hemen iman edin.

9. **Sizi karanlıklardan** küfürden **aydınlığa** imana **çıkarmak için kuluna apaçık** Kuran **ayetler**i **indiren odur. Şüphesiz Allah,** sizi küfürden imana çıkarma hususunda **size karşı çok şefkatli, çok merhametlidir.**

10. İman ettikten sonra **size ne oluyor ki, Allah yolunda infak etmiyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin** içindekilerle birlikte **mirası Allah-'ındır.** Dolayısıyla sonunda mallarınız ona varacaktır. (Eğer infak etmez-seniz) hiçbir ecir elde edemezsiniz; ama infak ederseniz sevap kazanırsınız. **İçinizden,** Mekke **fethinden önce infak edip savaşanlar, (fetihten sonra infak edip savaşanlarla) eşit değildir. İşte bunların derecesi, daha sonra infak edip savaşanlardan daha yüksektir. Yine de Allah hepsine**[3] her iki tarafa **en güzelini** cenneti **vaat etmiştir. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.** Ve size, onların karşılığını verecektir.

11. **Kim Allah'a,** malını onun yolunda infak etmek suretiyle **güzel bir ödünç verirse, (Allah) onu, o kişi için kat kat arttırır,**[4] Bakara sûresinde zikredildiği gibi on katından yedi yüz katı fazlasına kadar çıkarır **ve onun için çok değerli bir mükâfat da vardır** ki, onunla birlikte Allah'ın rızası ve kuluna yönelmesi vardır.

---

[1] Bu Osman (radiyallahu anh)'a işarettir.

[2] أَخَذَ fiili hemzenin zammesi ve ha harfinin kesresiyle (meçhul olarak) ve her iki harfin fethası ve sonra gelen kelimenin nasbıyla (malum olarak) okunmuştur.

[3] كُلًّا kelimesi diğer bir kıraatte mübteda olmak üzere ref olarak okunmuştur.

[4] يُضَاعِفَهُ fiili diğer bir kıraatte şeddeli olarak يُضَعِّفَهُ şeklinde okunur.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْحَدِيدِ -﴿٥٧﴾

56- Hadid Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Ya da Medine'de inmiştir آيَةً وَعِشْرُونَ تِسْعٌ Yirmi dokuz ayettir

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **سَبَّحَ Tesbih etmektedir** *(Kimi?)* **لِلّٰهِ Allah'ı** *(Ne?)* **مَا O şeyler ki** *(Nerede bulunan?)* **فِي السَّمٰوَاتِ Göklerde وَالْأَرْضِ Ve yerde bulunan** أَيْ نَزَّهَهُ Yani, onu tenzih etmektedir *(Ne?)* كُلُّ شَيْءٍ Her şey فَاللَّامُ Buradaki lam *(Nedir?)* مَزِيدَةٌ Zaittir وَجِيءَ بِمَا Ve 'mâ' getirilmiştir *(Ne yerine?)* دُونَ مَنْ 'Men' yerine *(Ne için?)* تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ Çok olanı tağlip için **وَهُوَ Allah** *(Nedir?)* **الْعَزِيزُ Aziz olandır** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Hükümranlığında **الْحَكِيمُ Ve hikmet sahibi olandır** *(Nede?)* فِي صُنْعِهِ Yaptığı işte.

2. **لَهُ Ona aittir** *(Ne?)* **مُلْكُ السَّمٰوَاتِ Göklerin hükümranlığı وَالْأَرْضِ Ve yerin يُحْيِي Hayat verir** *(Ne ile?)* بِالْإِنْشَاءِ Baştan yaratmakla **وَيُمِيتُ Ve öldürür** *(Neden sonra?)* بَعْدَهُ Hayat vermesinden sonra **وَهُوَ Ve o عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ Her şeye قَدِيرٌ Gücü yetendir.**

3. **هُوَ O** *(Nedir?)* **الْأَوَّلُ İlktir** قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyden önce بِلَا بِدَايَةٍ Başlangıcı olmaksızın **وَالْآخِرُ Ve sondur** بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyden sonra بِلَا نِهَايَةٍ Sonu olmaksızın *(Daha nedir?)* **وَالظَّاهِرُ Zahirdir** *(Ne ile?)* بِالْأَدِلَّةِ عَلَيْهِ Kendisini gösteren delillerle *(Daha nedir?)* **وَالْبَاطِنُ Ve batındır** *(Neden?)* عَنْ إِدْرَاكِ الْحَوَاسِّ Hislerin onu idrak etmesinden **وَهُوَ Ve O بِكُلِّ شَيْءٍ Her şeyi** *(Nedir?)* **عَلِيمٌ Gayet iyi bilendir.**

4. **هُوَ O** *(Nedir?)* **الَّذِي Öyle Allah'tır ki خَلَقَ Yaratmıştır** *(Neyi?)* **السَّمٰوَاتِ Gökleri وَالْأَرْضَ Ve yeri** *(Ne sürede?)* **فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ Altı günde** *(Neden?)* مِنْ أَيَّامِ الدُّنْيَا Dünya günlerinden أَوَّلُهَا İlk günü الْأَحَدُ Pazar وَآخِرُهَا Ve son günü de الْجُمُعَةُ Cumadır **ثُمَّ Sonra اسْتَوٰى İstiva etmiştir** *(Ne üzerine?)* **عَلَى الْعَرْشِ Arş üzerine** الْكُرْسِيِّ Kürsi üzerine *(Nasıl istiva etmiştir?)* اسْتِوَاءً İstiva etmekle *(Öyle istiva ki,)* يَلِيقُ بِهِ Kendisine yaraşır şekilde **يَعْلَمُ Bilir** *(Neyi?)* **مَا يَلِجُ Gireni** يَدْخُلُ Dahil olanı *(Nereye?)* **فِي الْأَرْضِ Yere** *(Ne gibi?)* كَالْمَطَرِ وَالْأَمْوَاتِ Yağmur ve ölüler gibi **وَمَا يَخْرُجُ Ve çıkanı da bilir** *(Nereden?)* **مِنْهَا Yerden** *(Ne gibi?)* كَالنَّبَاتِ وَالْمَعَادِنِ Bitki ve madenler gibi **وَمَا يَنْزِلُ Ve ineni de bilir** *(Nereden?)* **مِنَ السَّمَاءِ Gökten** *(Ne gibi?)* كَالرَّحْمَةِ وَالْعَذَابِ Rahmet ve azap gibi

كَالْأَعْمَالِ **Ve çıkanı da bilir** وَمَا يَعْرُجُ يَصْعَدُ Yükseleni *(Nereye?)* فِيهَا **Göğe** *(Ne gibi?)* الصَّالِحَةِ وَالسَّيِّئَةِ İyi ve kötü olan ameller gibi **Ve o** *(Nedir?)* وَهُوَ مَعَكُمْ **Sizinle birliktedir** *(Ne ile?)* بِعِلْمِهِ İlmiyle **Nerede olursanız** أَيْنَ مَا كُنْتُمْ **Allah** وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ **Yaptıklarınızı** *(Nedir?)* بَصِيرٌ **Görendir.**

5. **Ona aittir** *(Ne?)* لَهُ **Göklerin hükümranlığı** مُلْكُ السَّمٰوَاتِ **Ve yerin** وَالْأَرْضِ وَإِلَى **Ve yalnız Allah'a** اللهِ **Döndürülecektir** *(Ne?)* تُرْجَعُ **Bütün işler** اَلْأُمُورُ اَلْمَوْجُودَاتُ Bütün varlıklar *(Nasıl?)* جَمِيعًا Toplu halde

6. **Katar** *(Neyi?)* يُولِجُ **Geceyi** اَلَّيْلَ يُدْخِلُهُ Onu sokar *(Neye?)* فِي النَّهَارِ **Gündüze** فَيَزِيدُ Böylece (gündüz) uzar وَيَنْقُصُ Ve kısalır *(Ne?)* اَلَّيْلُ Gece وَيُولِجُ **Ve yine katar** *(Neyi?)* اَلنَّهَارَ **Gündüzü** *(Neye?)* فِي اللَّيْلِ **Geceye** فَيَزِيدُ Böylece (gece) uzar وَيَنْقُصُ Ve kısalır *(Ne?)* اَلنَّهَارُ Gündüz وَهُوَ **Ve o** *(Nedir?)* عَلِيمٌ **Gayet iyi bilendir** *(Neyi?)* بِذَاتِ الصُّدُورِ **Kalplerde olanı** بِمَا فِيهَا Kalplerde bulunan مِنَ الْأَسْرَارِ وَالْمُعْتَقَدَاتِ Sırları ve inançları.

7. **İman edin** اٰمِنُوا دُومُوا Devam edin *(Ne üzere?)* عَلَى الْإِيمَانِ İman üzere *(Kime iman edin?)* بِاللهِ **Allah'a** وَرَسُولِهِ **Ve resulüne** وَأَنْفِقُوا **Ve infak edin** *(Nerede?)* فِي سَبِيلِ اللهِ Allah yolunda *(Neden infak edin?)* مِمَّا **O şeyden ki** جَعَلَكُمْ **Sizi kıldı** *(Ne kıldı?)* مُسْتَخْلَفِينَ **Yetkili** *(Nede?)* فِيهِ **O şeyde** *(Yani, neden infak edin?)* مِنْ مَالِ مَنْ تَقَدَّمَكُمْ Sizden önce gelenlerin malından وَسَيُخْلِفُكُمْ Ve size halife kılacaktır *(Nede?)* فِيهِ O malda *(Kimi?)* مَنْ بَعْدَكُمْ Sizden sonra gelenleri نَزَلَ (Bu ayet) inmiştir *(Ne hakkında?)* فِي غَزْوَةِ الْعُسْرَةِ Zorluk gazvesinde وَهِيَ Bu gazve de *(Nedir?)* غَزْوَةُ تَبُوكَ Tebuk gazvesidir **Neticece o kimseler ki** فَالَّذِينَ **İman ettiler** آمَنُوا **Ve infak ettiler** *(Bu nedir?)* وَأَنْفَقُوا **Sizden** مِنْكُمْ İşarettir *(Kime?)* إِشَارَةٌ إِلَى عُثْمَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ Osman'a (radiyallahu anh) **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* لَهُمْ **Bir ecir** أَجْرٌ **Büyük.** *(Öyle ecir ki,)* كَبِيرٌ

8. **Size ne oluyor ki,** وَمَا لَكُمْ **İnanmıyorsunuz** *(Bu nedir?)* لَا تُؤْمِنُونَ خِطَابٌ Bir hitaptır *(Kime?)* لِلْكُفَّارِ Kafirlere أَيْ لَا مَانِعَ Yani, hiçbir engel yoktur *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için *(Neden engel yoktur?)* مِنَ الْإِيمَانِ İman etmekten *(Kime inanmıyorsunuz?)* بِاللهِ **Allah'a** لِتُؤْمِنُوا **Halbuki peygamber** وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ **Sizi davet ediyor** *(Niye davet ediyor?)* **İnanasınız diye** *(Kime?)* بِرَبِّكُمْ **Rabbinize** وَقَدْ أُخِذَ **Ve halbuki alınmıştı** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِضَمِّ الْهَمْزَةِ وَكَسْرِ الْخَاءِ وَبِفَتْحِهِمَا Hemzenin zammesi ve ha'nın kesresiyle Ve her ikisinin fethasıyla *(Ne ile birlikte?)* وَنَصْبِ مَا بَعْدَهُمَا Ve bu iki harften sonra gelen kelimenin nasbıyla *(Ne alınmıştı?)* مِيثَاقَكُمْ **Sizden söz** *(Ne üzerine?)* عَلَيْهِ Bunun üzerine

أَيْ أَخَذَهُ Yani, o sözü almıştı *(Kim?)* اَللّٰهُ Allah *(Nerede?)* فِي عَالَمِ الذَّرِّ Zerreler aleminde *(Ne zaman almışı?)* حِينَ أَشْهَدَهُمْ Kendilerini şahit tuttuğunda *(Kime?)* عَلٰى اَنْفُسِهِمْ Kendilerine أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (dediğinde) قَالُوا Dediler *(Ne dediler?)* بَلٰى Evet! Rabbimizsin **اِنْ كُنْتُمْ Eğer iseniz** *(Ne iseniz?)* مُؤْمِنِينَ **İnananlar** أَيْ مُرِيدِينَ Yani, isteyenler iseniz *(Neyi?)* اَلْإِيمَانَ بِهِ Ona iman etmeyi فَبَادِرُوا O halde hemen yönelin *(Neye?)* إِلَيْهِ O imana

9. **هُوَ O** *(Nedir?)* **اَلَّذِي Öyle Allah'tır ki يُنَزِّلُ İndirir** *(Kime?)* **عَلٰى عَبْدِهِ Kuluna** *(Ne indirir?)* **اٰيَاتٍ Ayetler** *(Öyle ayetler ki,)* **بَيِّنَاتٍ Apaçık** آيَاتِ الْقُرْآنِ Kuran'ın ayetlerini *(Niçin indirir?)* **لِيُخْرِجَكُمْ Sizi çıkarmak için** *(Neden?)* **مِنَ الظُّلُمَاتِ Karanlıklardan** اَلْكُفْرِ Küfürden *(Neye?)* **اِلَى النُّورِ Aydınlığa** اَلْإِيمَانِ İmana **وَاِنَّ اللّٰهَ Şüphesiz Allah بِكُمْ Size karşı** *(Ne hususta?)* فِي إِخْرَاجِكُمْ Sizi çıkarması hususunda *(Neden?)* مِنَ الْكُفْرِ Küfürden *(Neye?)* إِلَى الْإِيمَانِ İmana *(Size karşı nedir?)* **لَرَؤُوفٌ Kesinlikle pek müşfik رَحِيمٌ Ve pek merhametlidir**

10. **وَمَا لَكُمْ Size ne oluyor** *(Neden sonra?)* بَعْدَ إِيمَانِكُمْ İmanınızdan sonra اَلَّا فِيهِ إِدْغَامُ نُونِ أَنْ فِي لَامِ لَا تُنْفِقُوا **İnfak etmiyorsunuz** -Burada 'En'in 'Nun'unun 'La'nın lamına idgamı vardır- *(Nerede?)* **فِي سَبِيلِ اللّٰهِ Allah yolunda وَلِلّٰهِ Halbuki Allah'a aittir** *(Ne?)* **مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ Göklerin mirası وَالْأَرْضِ Ve yerin** *(Ne ile birlikte?)* بِمَا فِيهِمَا İçindekilerle birlikte فَيَصِلُ Dolayısıyla neticede ulaşacak *(Kime?)* إِلَيْهِ Ona *(Ne?)* أَمْوَالُكُمْ Mallarınız *(Ne olmaksızın?)* مِنْ غَيْرِ أَجْرِ الْإِنْفَاقِ İnfak sevabı olmaksızın بِخِلَافِ مَا O şeyin aksine ki لَوْ أَنْفَقْتُمْ İnfak etseydiniz فَتُؤْجَرُونَ Sevabını alacaktınız **لَا يَسْتَوِي Eşit olmaz** *(Kimden?)* **مِنْكُمْ Sizden** *(Kim eşit olmaz?)* **مَنْ اَنْفَقَ İnfak edenler** *(Neden önce?)* **مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ Fetihten önce** *(Neyin fethinden önce?)* لِمَكَّةَ Mekke'nin *(Daha kim eşit olmaz?)* **وَقَاتَلَ Ve savaşanlar اُولٰئِكَ İşte onlar** *(Nedir?)* **اَعْظَمُ Daha büyüktürler** *(Ne bakımdan?)* **دَرَجَةً Derece bakımından** *(Kimden daha büyüktürler?)* **مِنَ الَّذِينَ O kimselerden ki اَنْفَقُوا İnfak ettiler** *(Neden sonra?)* **مِنْ بَعْدُ Fetihten sonra وَقَاتَلُوا Ve savaştılar وَكُلًّا Her birine** *(Neden?)* مِنَ الْفَرِيقَيْنِ Bu iki fırkadan وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Ne ile?)* بِالرَّفْعِ Raf okumakla *(Ne olarak?)* مُبْتَدَأٌ Mübteda olarak **وَعَدَ Vaat etmiştir** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Neyi vaat etmiştir?)* **اَلْحُسْنٰى En güzeli** اَلْجَنَّةَ Cenneti **وَاللّٰهُ Allah بِمَا تَعْمَلُونَ Yaptıklarınızdan** *(Nedir?)* **خَبِيرٌ Pek ala haberdardır** فَيُجَازِيكُمْ Dolayısıyla size karşılığını verecek *(Neye karşılık?)* بِهِ Yaptığınıza karşılık.

11. مَنْ ذَا **Kimdir** الَّذِي **O kimse ki** يُقْرِضُ **Ödünç veriyor** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** *(Ne ile ödünç veriyor?)* بِإِنْفَاقِ مَالِهِ Malını infak etmekle *(Nerede?)* فِي سَبِيلِ اللّٰهِ Allah yolunda ***(Nasıl ödünç veriyor?)*** قَرْضًا **Ödünç vermekle** *(Öyle ödünç ki,)* حَسَنًا **Güzel** *(Nasıl?)* بِأَنْ يُنْفِقَهُ Onu infak etmekle *(Kim için?)* لِلّٰهِ Allah için فَيُضَاعِفَهُ **Ki onu artırsın** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* فَيُضَعِّفَهُ 'Feyüza'ifehû' şeklindedir *(Ne ile?)* بِالتَّشْدِيدِ Şeddelemekle ***(Kim için artırsın?)*** لَهُ **Kendisi için** *(Neden?)* مِنْ عَشْرٍ On kattan *(Kaç kata kadar?)* إِلَى أَكْثَرَ مِنْ سَبْعَمِائَةٍ Yedi yüz kattan daha fazlasına kadar كَمَا ذُكِرَ Anlatıldığı gibi *(Nerede?)* فِي الْبَقَرَةِ Bakara suresinde وَلَهُ **Ve onun için vardır** *(Ne ile birlikte?)* مَعَ الْمُضَاعَفَةِ Kat kat artmakla birlikte ***(Ne vardır?)*** أَجْرٌ **Bir mükafat** ***(Öyle mükafat ki,)*** كَرِيمٌ **Pek değerli** مُقْتَرِنٌ بِهِ Kendisiyle birlikte bulunan *(Ne bulunan)* رِضًا (Allah'ın) rızası *(Daha?)* وَإِقْبَالٌ Ve (kuluna) yönelmesi.

اُذْكُرْ ﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعٰى نُورُهُمْ بَيْنَ اَيْدِيهِمْ﴾ أَمَامَهُمْ ﴿وَ﴾ يَكُونُ ﴿بِاَيْمَانِهِمْ﴾ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿بُشْرٰيكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ﴾ أَيْ دُخُولُهَا ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا انْظُرُونَا﴾ أَبْصِرُونَا وَفِي قِرَاءَةٍ بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ وَكَسْرِ الظَّاءِ أَمْهِلُونَا ﴿نَقْتَبِسْ﴾ نَأْخُذِ الْقَبَسَ وَالْإِضَاءَةَ ﴿مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ﴾ لَهُمُ اسْتِهْزَاءً بِهِمْ ﴿ارْجِعُوا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ فَرَجَعُوا ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ﴾ وَبَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿بِسُورٍ﴾ قِيلَ هُوَ سُورُ الْأَعْرَافِ ﴿لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ مِنْ جِهَةِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَظَاهِرُهُ﴾ مِنْ جِهَةِ الْمُنَافِقِينَ ﴿مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ﴾ عَلَى الطَّاعَةِ ﴿قَالُوا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ﴾ بِالنِّفَاقِ ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ﴾ بِالْمُؤْمِنِينَ الدَّوَائِرَ ﴿وَارْتَبْتُمْ﴾ شَكَكْتُمْ فِي دِينِ الْإِسْلَامِ ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ﴾ الْأَطْمَاعُ ﴿حَتّٰى جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ﴾ الْمَوْتُ ﴿وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿١٤﴾﴾ الشَّيْطَانُ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ ﴿مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَاْوٰيكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلٰيكُمْ﴾ أَوْلَى بِكُمْ ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾﴾ هِيَ ﴿اَلَمْ يَاْنِ﴾ يَحِنْ ﴿لِلَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ نَزَلَتْ فِي شَأْنِ الصَّحَابَةِ لَمَّا أَكْثَرُوا الْمُزَاحَ ﴿اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [نَزَلَ] ﴿مِنَ الْحَقِّ﴾ الْقُرْآنِ ﴿وَلَا يَكُونُوا﴾ مَعْطُوفٌ عَلَى تَخْشَعَ ﴿كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ﴾ هُمُ الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ﴾ الزَّمَنُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ أَنْبِيَائِهِمْ ﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ لَمْ تَلِنْ لِذِكْرِ اللّٰهِ ﴿وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾﴾ ﴿اِعْلَمُوا﴾ خِطَابٌ لِلْمُؤْمِنِينَ الْمَذْكُورِينَ ﴿اَنَّ اللّٰهَ يُحْيِي الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ بِالنَّبَاتِ فَكَذٰلِكَ يَفْعَلُ بِقُلُوبِكُمْ بِرَدِّهَا إِلَى الْخُشُوعِ ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ﴾ الدَّالَّةَ عَلَى قُدْرَتِنَا بِهٰذَا وَغَيْرِهِ ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾﴾ ﴿اِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ﴾ مِنَ التَّصَدُّقِ أُدْغِمَتِ التَّاءُ فِي الصَّادِ أَيِ الَّذِينَ تَصَدَّقُوا ﴿وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ اللَّاتِي تَصَدَّقْنَ وَفِي قِرَاءَةٍ بِتَخْفِيفِ الصَّادِ فِيهِمَا مِنَ التَّصْدِيقِ الْإِيمَانَ ﴿وَاَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ رَاجِعٌ إِلَى الذُّكُورِ وَالْإِنَاثِ بِالتَّغْلِيبِ وَعُطِفَ الْفِعْلُ عَلَى الْاِسْمِ فِي صِلَةِ أَلْ لِأَنَّهُ فِيهَا حَلَّ مَحَلَّ الْفِعْلِ وَذِكْرُ الْقَرْضِ بَوَصْفِهِ بَعْدَ التَّصَدُّقِ تَقْيِيدٌ لَهُ ﴿يُضَاعَفُ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ يُضَعَّفُ بِالتَّشْدِيدِ أَيْ قَرْضُهُمْ ﴿لَهُمْ وَلَهُمْ اَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

12. **Mümin erkeklerle mümin kadınları nurları, önlerinden ve sağlarından giderken göreceğin günü** anlat! Ve onlara denilecektir ki: **Bugün müjdeniz, altından ırmaklar akan ve içlerinde ebedî kalacağınız cennetlere** girmek**tir. İşte büyük kurtuluş budur;**

13. **Münafık erkeklerle münafık kadınların, müminlere: Bizi de gözetin,**[1] görün **ki, nurunuzdan faydalanalım,** ondan bir şule alalım **diyeceği günü** (anlat). Onlara alay etmek için **denilir ki: Arkanıza dönün de bir nur arayın!** Onlar da dönerler **Artık** müminlerle **onların arasına kapılı bir sur** denilene göre Araf suru **çekilir ki, onun içi, orada** müminler tarafında **rahmet ve dışı, oradan da** münafıklar tarafında **azap vardır.**

14. **Münafıklar onlara: Biz sizinle beraber** itaat üzere **değil miydik? diye seslenirler. Onlar da derler ki: Evet! Ama siz** münafıklık yaparak **kendinizi fitneye düşürdünüz;** müminlerin başına felaketlerin gelmesini **beklediniz; şüpheye düştünüz** İslam dininde tereddüt ettiniz **ve kuruntular** hırslar **sizi aldattı. Sonunda Allah'ın emri** ölüm **gelip çattı! O çok aldatan şeytan sizi, Allah ile aldattı.**

15. **Artık bugün ne sizden ne de inkâr edenlerden fidye alınmaz,**[2] **varacağınız yer ateştir. Size yaraşan** layk olan **odur. O ne kötü bir dönüş yeridir!**

Sahabe fazla şaka yapınca haklarında şu ayet indi:

16. **İman edenlere, Allah'ın zikri ve indirdiği**[3] **hakk** Kuran **için kalplerinin ürpermesi ve bundan önce kendilerine kitap verilen** Hıristiyan ve Yahudi**ler gibi olmamaları zamanı daha gelmedi mi? Onların üzerinden** onlarla peygamberleri arasından **uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı.** Allah'ın zikri için yumuşamadı. **Onlardan birçoğu yoldan çıkmış kimselerdir.**

17. **Biliniz ki,** ey müminler! **Allah, ölümünden sonra yeryüzünü** bitkilerle **canlandırır.** Kalplerinizi de böyle yapar; onları yumuşatır. **Doğrusu, size** bu ve diğer şeylerle kudretimize delalet eden **ayetleri açıkladık ki akledesiniz.**

18. **Şüphesiz sadaka veren erkeklere**[4] **ve sadaka veren kadınlara ve Allah'a güzel bir ödünç veren** kadın ve erkek**lere,** verdikleri ödünçler **kat kat arttırılır ve onlar için çok değerli bir mükâfat vardır.**[5]

---

[1] أَنْظُرُونَا emri diğer bir kıraatte hemzenin fethası ve za harfinin kesresiyle okunmuştur. Bu durumda 'Bizi bekleyin' anlamındadır.

[2] لَا يُؤْخَذُ fiili ya ve ta harfiyle okunur.

[3] نَزَّلَ fiili şeddeli ve şeddesiz okunur.

[4] الْمُصَّدِّقِينَ kelimesi التَّصَدُّق kökünden gelmektedir. (Kelimenin aslında bulunan) ta harfi sad harfine idğam edilmiştir. اَلَّذِينَ تَصَدَّقُوا takdirindedir. الْمُصَّدِّقَاتِ kelimesi اَللَّاتِي تَصَدَّقْنَ takdirindedir. Diğer bir kıraatte her iki kelime de sad harfinin tahfifiyle التَّصْدِيق kökünden okunmuştur. (Bu kıraate göre mana) 'İmanı tasdik eden' anlamındadır.

[5] أَقْرَضُوا fiili lam-ı tarifin sılasında bulunan ismin üzerine atıftır. Zira isim orada fiil yerine geçmiştir. Sadakadan sonra ödünç vermenin 'güzel olma' sıfatıyla birlikte zikredilmesi sadakayı kayıtlamak içindir. يُضَاعَفُ fiili diğer bir kıraatte şeddeli olarak يُضَعَّفُ şeklinde okunur.

KELİME ANLAMI

12. اُذْكُرْ Anlat! *(Neyi?)* يَوْمَ تَرَى **Göreceğin günü** *(Kimi?)* اَلْمُؤْمِنِينَ **Mümin erkekleri** وَالْمُؤْمِنَاتِ **Ve mümin kadınları** *(Öyle mümin erkek ve kadınlar ki,)* يَسْعَى **Gidiyor** *(Ne gidiyor?)* نُورُهُمْ **Nurları** *(Nerede gidiyor?)* بَيْنَ اَيْدِيهِمْ **Önlerinde** أَمَامَهُمْ Önlerinde وَبِكُونُ **Ve** oluyor *(Nerede?)* بِاَيْمَانِهِمْ **Sağ taraflarında** وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir *(Ne denir?)* بُشْرٰيكُمْ **Müjdeniz** *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ **Bu gün** *(Nedir?)* جَنَّاتٌ **Cennetlerdir** أَيْ دُخُولُهَا Yani, o cennetlere girmektir *(Öyle cennetler ki,)* تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Onların altlarından** *(Ne akıyor?)* اَلْاَنْهَارُ **Nehirler** *(Ne oldukları halde?)* خَالِدِينَ **Ebedi kalıcı oldukları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **O cennetlerde** ذٰلِكَ **İşte bu** هُوَ **Bu** *(Nedir?)* اَلْفَوْزُ **Kurtuluştur** *(Öyle kurtuluş ki,)* اَلْعَظِيمُ **Büyük** *(O günden bedel?)*

13. يَوْمَ يَقُولُ **Diyeceği günü (anlat)** *(Kimin diyeceği günü?)* اَلْمُنَافِقُونَ **Münafık erkeklerin** وَالْمُنَافِقَاتُ **Ve münafık kadınların** *(Kime diyeceği?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Ne diyecekler?)* اُنْظُرُونَا **Bizi bekleyin** أَبْصِرُونَا Bizi gözetleyin وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Ne ile okunmuştur?)* بِفَتْحِ الْهَمْزَةِ Hemze'nin fethası وَكَسْرِ الظَّاءِ Ve zı'nın kesresiyle أَمْهِلُونَا 'Bize müddet tanıyın' نَقْتَبِسْ **Ki alalım** نَأْخُذِ الْقَبَسَ Şule alalım وَالْإِضَاءَةَ Ve aydınlık alalım *(Neden?)* مِنْ نُورِكُمْ **Nurunuzdan** قِيلَ **Denir** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara *(Nasıl?)* اسْتِهْزَاءً بِهِمْ Onları alaya alarak *(Ne denir?)* اِرْجِعُوا **Dönün** *(Nereye?)* وَرَاءَكُمْ **Arkanıza** فَالْتَمِسُوا **Ve arayın** *(Ne arayın?)* نُورًا **Bir nur** فَرَجَعُوا Onlar da dönerler فَضُرِبَ **Ve nihayet çekilir** *(Nereye?)* بَيْنَهُمْ **Onların arasına** وَبَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ Ve müminlerin arasına *(Ne çekilir?)* بِسُورٍ **Bir sur** قِيلَ هُوَ Denildi ki o sur *(Nedir?)* سُورُ الْأَعْرَافِ Âraf surudur *(Öyle sur ki,)* لَهُ **Kendisi için vardır** بَابٌ **Kapı** *(Yine öyle sur ki,)* بَاطِنُهُ **Onun içi** فِيهِ **Onda vardır** *(Ne vardır?)* اَلرَّحْمَةُ **Rahmet** *(Kim tarafında?)* مِنْ جِهَةِ الْمُؤْمِنِينَ Müminler tarafında وَظَاهِرُهُ **Ve onun dışı da** *(Kim tarafında?)* مِنْ جِهَةِ الْمُنَافِقِينَ Münafıklar tarafında مِنْ قِبَلِهِ **Dış tarafından** *(Ne vardır?)* اَلْعَذَابُ **Azap.**

14. يُنَادُونَهُمْ **Müminlere seslenirler** اَلَمْ نَكُنْ **Biz değil miydik** *(Kim ile beraber?)* مَعَكُمْ **Sizinle beraber** *(Ne üzere?)* عَلَى الطَّاعَةِ İtaat üzere قَالُوا **Onlar derler** بَلٰى **Evet,** وَلٰكِنَّكُمْ **Fakat siz** فَتَنْتُمْ **Belaya ittiniz** اَنْفُسَكُمْ **Kendinizi** *(Ne ile?)* بِالنِّفَاقِ Münafıklıkla وَتَرَبَّصْتُمْ **Ve gelmesini beklediniz** *(Kime?)* بِالْمُؤْمِنِينَ Müminlere *(Neyin?)* اَلدَّوَائِرَ Belaların وَارْتَبْتُمْ **Ve şüpheye düştünüz** شَكَكْتُمْ Kuşkulandınız *(Nede?)* فِي دِينِ الْإِسْلَامِ İslam dininde وَغَرَّتْكُمْ **Ve sizi aldattı** *(Ne?)* اَلْاَمَانِيُّ **Kuruntular** اَلْأَطْمَاعُ Hırslar

حَتّٰى جَاءَ **Ve sonunda geldi** *(Ne?)* اَمْرُ اللّٰهِ **Allah'ın emri** اَلْمَوْتُ Ölüm وَغَرَّكُمْ **Ve sizi aldattı** *(Kim ile?)* بِاللّٰهِ **Allah ile** *(Kim?)* اَلْغَرُوْرُ **Çokça aldatan** اَلشَّيْطَانُ Şeytan

15. فَالْيَوْمَ **Bugün** لَا يُؤْخَذُ **Alınmaz** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ Ya ve ta ile *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** *(Ne alınmaz?)* فِدْيَةٌ **Hiçbir bedel** وَلَا مِنَ الَّذِيْنَ **Ve o kimselerden alınmaz ki** كَفَرُوا **Onlar küfrettiler** مَاْوٰيكُمُ **Sizin varacağınız yer** *(Nedir?)* اَلنَّارُ **Cehennemdir** هِيَ **O ise** *(Nedir?)* مَوْلٰيكُمْ **Size yaraşandır** أَوْلٰى بِكُمْ Size daha layıktır وَبِئْسَ **Ve ne kötü** اَلْمَصِيْرُ **Varış yeridir** هِيَ O cehennem.

16. اَلَمْ يَاْنِ **Vakti gelmedi mi?** يَحِنْ Zamanı gelmedi mi? *(Kim için?)* لِلَّذِيْنَ **O kimseler için ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** نَزَلَتْ Bu ayet inmiştir *(Ne hakkında?)* فِي شَأْنِ الصَّحَابَةِ Sahabenin durumu hakkında *(Ne zaman?)* لَمَّا أَكْثَرُوا Ne zaman ki çok yaptılar *(Neyi?)* اَلْمَزَاحَ Şakayı *(Ne vakti?)* اَنْ تَخْشَعَ **Ürperme vakti** *(Neyin?)* قُلُوْبُهُمْ **Kalplerinin** *(Neye?)* لِذِكْرِ اللّٰهِ **Allah'ın zikrine** وَمَا نَزَّلَ **Ve indirdiğine** *(Bu fiil nasıl okunur?)* بِالتَّشْدِيْدِ وَالتَّخْفِيْفِ Şeddeli ve şeddesiz olarak *(Neden indirdiği?)* مِنَ الْحَقِّ **Haktan** اَلْقُرْآنِ Kuran'dan وَلَا يَكُوْنُوا **Ve olmasınlar** *(Bu fiil nedir?)* مَعْطُوْفٌ Atfolunmuştur *(Ne üzerine?)* عَلٰى تَخْشَعَ 'Tahşea' fiili üzerine *(Kim gibi olmasınlar?)* كَالَّذِيْنَ **O kimseler gibi ki** اُوْتُوا **Onlara verildi** *(Ne verildi?)* اَلْكِتَابَ **Kitap** مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** هُمْ Onlar da *(Kimlerdir?)* اَلْيَهُوْدُ Yahudiler وَالنَّصَارٰى Ve Hıristiyanlardır فَطَالَ **Uzayıp geçti** عَلَيْهِمُ **Onlar üzerine** *(Ne?)* اَلْاَمَدُ **Uzun zaman** اَلزَّمَنُ Zaman *(Neredeki?)* بَيْنَهُمْ Kendileriyle وَبَيْنَ أَنْبِيَائِهِمْ Peygamberleri arasındaki فَقَسَتْ **Böylelikle kaskatı kesildi** *(Ne?)* قُلُوْبُهُمْ **Kalpleri** لَمْ تَلِنْ Yumuşamadı *(Neye?)* لِذِكْرِ اللّٰهِ Allah'ın zikrine وَكَثِيْرٌ **Çoğu** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Nedirler?)* فَاسِقُوْنَ **Yoldan çıkmışlardır.**

17. اِعْلَمُوا **Bilin ki** *(Bu nedir?)* خِطَابٌ Hitaptır *(Kime?)* لِلْمُؤْمِنِيْنَ الْمَذْكُوْرِيْنَ Anlatılan müminlere اَنَّ اللّٰهَ **Kesinlikle Allah** يُحْيِي **Canlandırır** *(Neyi?)* اَلْاَرْضَ **Yeryüzünü** *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَوْتِهَا **Ölümünden sonra** *(Ne ile?)* بِالنَّبَاتِ Bitkilerle فَكَذٰلِكَ İşte böylece يَفْعَلُ Yapar *(Neye?)* بِقُلُوْبِكُمْ Kalplerinize *(Ne ile?)* بِرَدِّهَا Onu çevirmekle *(Neye?)* إِلَى الْخُشُوْعِ Huşûa قَدْ بَيَّنَّا **Gerçekten biz açıkladık** *(Kime?)* لَكُمُ **Size** *(Neyi?)* اَلْاٰيَاتِ **Ayetleri** *(Öyle ayetler ki,)* اَلدَّالَّةَ Gösteren *(Neyi?)* عَلٰى قُدْرَتِنَا Bizim kudretimizi *(Ne ile?)* بِهٰذَا وَغَيْرِهِ Bununla ve diğer şeylerle *(Niye açıkladık?)* لَعَلَّكُمْ **Umulur ki siz** تَعْقِلُوْنَ **Düşünürsünüz.**

18. إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ **Muhakkak ki sadaka veren erkekler** *(Bu kelime neden türemiştir?)* مِنَ التَّصَدُّقِ 'Tasadduk' mastarından أُدْغِمَتِ التَّاءُ Te idgam edilmiştir *(Neye?)* فِي الصَّادِ Sad'a أَيِ Yani, اَلَّذِينَ تَصَدَّقُوا Tasadduk eden erkekler (manasındadır) **وَالْمُصَّدِّقَاتِ Ve sadaka veren kadınlar** اللَّاتِي تَصَدَّقْنَ Yani, tasadduk eden kadınlar وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıl okunmuştur?)* بِتَخْفِيفِ الصَّادِ فِيهِمَا İki kelimede de sad'ı şeddesiz yaparak *(Bu takdirde neden-dir?)* مِنَ التَّصْدِيقِ 'Tasdik'ten *(Neyi tasdik?)* اَلْإِيمَانَ İmanı **وَأَقْرَضُوا Ve borç verdiler** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a قَرْضًا Ödünç vermekle** *(Öyle ödünç vermek ki,)* **حَسَنًا Güzel olan** *(Bu fiil nedir?)* رَاجِعٌ Racîdir *(Neye?)* إِلَى الذُّكُورِ وَالْإِنَاثِ Hem erkeklere hem kadınlara *(Nasıl?)* بِالتَّغْلِيبِ Tağlip etmekle وَعَطْفُ الْفِعْلِ Fiilin atfedilmesi *(Neye?)* عَلَى الْاِسْمِ İsme *(Öyle isim ki,)* فِي صِلَةِ أَلْ 'El' takısının sılasında olan *(Ne içindir?)* لِأَنَّهُ Çünkü bu isim فِيهَا Sılada *(Nedir?)* حَلَّ مَحَلَّ الْفِعْلِ Fiil yerine geçmiştir وَذِكْرُ الْقَرْضِ Borç vermeyi zikretmek *(Ne ile?)* بِوَصْفِهِ Güzel olma vasfıyla *(Neden sonra?)* بَعْدَ التَّصَدُّقِ Tasadduktan sonra *(Nedir?)* تَقْيِيدٌ لَهُ Onu (güzellikle) kayıtlamaktır **يُضَاعَفُ Kat kat verilir** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de *(Nasıldır?)* يُضَعَّفُ 'Yuza'afu' şeklindedir *(Ne ile?)* بِالتَّشْدِيدِ Şeddelemekle أَيْ قَرْضُهُمْ Yani, verdikleri borçları (kat kat verilir) *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara وَلَهُمْ Ve onlar için vardır** *(Ne vardır?)* أَجْرٌ **Mükafat** *(Öyle mükafat ki,)* كَرِيمٌ **Pek kıymetli.**

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾ الْمُبَالِغُونَ فِي التَّصْدِيقِ ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ عَلَى الْمُكَذِّبِينَ مِنَ الْأُمَمِ ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ الدَّالَّةِ عَلَى وَحْدَانِيَّتِنَا ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾﴾ النَّارِ ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ تَزْيِينٌ ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ أَيِ الِاشْتِغَالُ فِيهَا وَأَمَّا الطَّاعَاتُ وَمَا يُعِينُ عَلَيْهَا فَمِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ ﴿كَمَثَلِ﴾ أَيْ هِيَ فِي إِعْجَابِهَا لَكُمْ وَاضْمِحْلَالِهَا كَمَثَلِ ﴿غَيْثٍ﴾ مَطَرٍ ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ﴾ الزُّرَّاعَ ﴿نَبَاتُهُ﴾ النَّاشِئُ عَنْهُ ﴿ثُمَّ يَهِيجُ﴾ يَيْبَسُ ﴿فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ فُتَاتًا يَضْمَحِلُّ بِالرِّيَاحِ ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لِمَنْ آثَرَ عَلَيْهَا الدُّنْيَا ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللهِ وَرِضْوَانٌ﴾ لِمَنْ لَمْ يُؤْثِرْ عَلَيْهَا الدُّنْيَا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ مَا التَّمَتُّعُ فِيهَا ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لَوْ وَصَلَتْ إِحْدَاهُمَا بِالْأُخْرَى وَالْعَرْضُ السِّعَةُ ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾﴾ ﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ بِالْجَدْبِ ﴿وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ﴾ كَالْمَرَضِ وَفَقْدِ الْوَلَدِ ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ يَعْنِي اللَّوْحَ الْمَحْفُوظَ ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا﴾ نَخْلُقَهَا وَيُقَالُ فِي النِّعْمَةِ كَذَٰلِكَ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾﴾ ﴿لِكَيْلَا﴾ كَيْ نَاصِبَةٌ لِلْفِعْلِ بِمَعْنَى أَنْ أَيْ أَخْبَرَ تَعَالَى بِذَٰلِكَ لِئَلَّا ﴿تَأْسَوْا﴾ تَحْزَنُوا ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا﴾ فَرَحَ بَطَرٍ بَلْ فَرَحَ شُكْرٍ عَلَى النِّعْمَةِ ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بِالْمَدِّ أَعْطَاكُمْ وَبِالْقَصْرِ جَاءَكُمْ مِنْهُ ﴿وَاللهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ﴾ مُتَكَبِّرٍ بِمَا أُوتِيَ ﴿فَخُورٍ ﴿٢٣﴾﴾ بِهِ عَلَى النَّاسِ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ بِهِ لَهُمْ وَعِيدٌ شَدِيدٌ ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ عَمَّا يَجِبُ عَلَيْهِ ﴿فَإِنَّ اللهَ هُوَ﴾ ضَمِيرُ فَصْلٍ وَفِي قِرَاءَةٍ بِسُقُوطِهِ ﴿الْغَنِيُّ﴾ عَنْ غَيْرِهِ ﴿الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾﴾ لِأَوْلِيَائِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

19. **Allah'a ve peygamberlerine iman edenler, işte onlar, sıddık,** tasdik konusunda en üstün seviyede olanlar **ve Rableri katında** yalanlayan ümmetlere karşı **şahittirler. Onların mükâfatları ve nurları vardır. İnkâr edip de** birliğimize delalet eden **ayetlerimizi yalanlayanlar, işte onlar da cehennem** ateş **halkıdır.**

20. **Biliniz ki dünya hayatı**ndaki meşguliyet **ancak bir oyun, eğlence, bir süslenme, aranızda bir övünme ve mal ve evlât artmasıdır.** Fakat ibadetler ve ona kolaylık sağlayan şeyler ahiret işlerindendir. Dünyanın sizi şaşırtması

sonrada yok olup gitmesi **tıpkı bir yağmur gibidir ki, onun** sebebiyle çıkan **ekini çiftçilerin hoşuna gider. Sonra kurur da sen onu sapsarı görürsün; sonra da** rüzgarlarla yok olup giden kırık **bir çöp olur. Ahirette ise** dünyayı tercih edenlere **çetin bir azap ve** dünyayı Ahirete tercih etmeyenlere ise **Allah'ın mağfireti ve rızası vardır. Dünya hayatı**ndan faydalanmak **sadece aldatıcı bir metadır.**

21. **Rabbinizden bir mağfirete ve Allah'a ve peygamberlerine inananlar için hazırlanmış genişliği** şayet birleştirilecek olsalar **gökle yerin genişliği kadar olan cennete koşuşun. İşte bu, Allah'ın lütfudur, onu dilediğine verir, Allah büyük lütuf sahibidir.**

22. **Ne yeryüzüne** kıtlıkla **ve ne de sizin kendinize** hastalık ve çocuğunuzu kaybetmekle **isabet eden hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta** Levh-i Mahfuz'da **yazılmış olmasın.** Nimetler hakkında da aynı şey söylenir. **Şüphesiz bu, Allah'a kolaydır.**

23. **Kaybettiğinize üzülmeyesiniz ve Allah'ın size verdiğiyle**[1] mağrurca **sevinmeyesiniz** bilakis nimete şükrederek sevinesiniz **diye**[2] bunu size bildirdi. **Çünkü Allah, kendini beğenmiş** kendisine verilenle kibirlenen, onunla insanlara karşı **övünen hiç kimseyi sevmez.**

24. Yapmakla sorumlu oldukları şeylerde **cimrilik edip insanlara da cimriliği emreden kimseler** için çok sert bir tehdit vardır. **Kim** yapmakla sorumlu olduğu şeyden **yüz çevirirse, şüphesiz ki Allah, o**[3] başkalarından **müstağnidir,** dostlarını **övendir.**

KELİME ANLAMI

19. وَالَّذِينَ **O kimseler ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** وَرُسُلِهٖ **Ve peygamberlerine** اُولٰٓئِكَ **İşte onlar** هُمْ **Onlar** *(Kimdir?)* اَلصِّدِّيقُونَ **Sıddıktırlar** اَلْمُبَالِغُونَ En üstün seviyede olanlardır *(Nede?)* فِي التَّصْدِيقِ (Allah'ı) tasdik etmede وَالشُّهَدَاءُ **Ve şahitlik yapanlar** *(Kim katında?)* عِنْدَ رَبِّهِمْ **Rableri katında** *(Kime?)* عَلَى الْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlara *(Kimden?)* مِنَ الْأُمَمِ Ümmetlerden لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne vardır?)* اَجْرُهُمْ **Mükafatları** وَنُورُهُمْ **Ve nurları** وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki** كَفَرُوا **İnkar ettiler** وَكَذَّبُوا **Ve yalanladılar** *(Neyi?)* بِاٰيَاتِنَا **Ayetlerimizi** *(Öyle ayetlerimiz ki,)* اَلدَّالَّةِ Gösteren *(Neyi?)* عَلٰى وَحْدَانِيَّتِنَا Tekliğimizi اُولٰٓئِكَ **İşte onlar** *(Kimdir?)* اَصْحَابُ الْجَحِيمِ **Cehennem adamlarıdır** اَلنَّارِ Ateşliklerdir

---

[1] آتَاكُمْ fiili med ile okunduğunda أَعْطَاكُمْ 'size verdi' ve kasr ile okunduğunda جَاءَكُمْ مِنْهُ 'Ondan size geldi' anlamındadır.

[2] لِكَيْلَا terkibindeki كَيْ fiili nasb edici olup أَنْ manasındadır.

[3] فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ cümlesindeki هُوَ zamiri fasl olup diğer bir kıraatte ıskat edilmiştir.

20. اِعْلَمُوا **Bilin ki** اَنَّمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا **Şüphesiz dünya hayatı sadece** لَعِبٌ **Bir oyun** وَلَهْوٌ **Eğlence** وَزِينَةٌ **Süs** وَتَفَاخُرٌ **Böbürlenme** بَيْنَكُمْ *(Nerede?)* وَتَزْيِينٌ Süslenmedir **Aranızda** وَتَكَاثُرٌ **Ve çoğalmadır** فِي الْاَمْوَالِ **Mallar** وَالْاَوْلَادِ **Ve evlatlarda** أَيِ الْاِشْتِغَالُ فِيهَا Yani, onlarla meşgul olmaktır وَاَمَّا الطَّاعَاتُ Fakat ibadetler فَمِنْ اُمُورِ الْاٰخِرَةِ Ahiret işlerindendir وَمَا يُعِيْنُ عَلَيْهَا Ve ona yardımcı olan şeyler *(Nedir?)* كَمَثَلِ غَيْثٍ **Tıpkı bir yağmur gibidir** *(Bu ne gibidir?)* أَيْ هِيَ Yani, dünya hayatı *(Ne hususta?)* فِي إِعْجَابِهَا لَكُمْ Sizi şaşırtması وَاضْمِحْلَالِهَا Ve yok olup gitmesi hususunda كَمَثَلِ مَطَرٍ Yağmur gibidir *(Öyle yağmur ki,)* اَعْجَبَ **Hayrete düşürdü** *(Kimi?)* اَلْكُفَّارَ **Ziraatçıları** اَلزُّرَّاعَ Çiftçileri *(Ne hayrete düşürüyor?)* نَبَاتُهُ **Bitkisi** *(Öyle bitkisi ki,)* اَلنَّاشِئُ عَنْهُ Onun sebebiyle çıkan ثُمَّ يَهِيجُ **Sonra kurur** يَيْبَسُ Kurur فَتَرٰيهُ **Ve sen onu görürsün** *(Nasıl?)* مُصْفَرًّا **Kupkuru bir halde** ثُمَّ يَكُونُ **Sonra olur** *(Ne olur?)* حُطَامًا **Çer çöp** فُتَاتًا Kırıntı yığını *(Öyle kırıntı yığını ki,)* يَضْمَحِلُّ بِالرِّيَاحِ Rüzgarlarla yok olan وَفِي الْاٰخِرَةِ **Ve ahirette de vardır** *(Ne vardır?)* عَذَابٌ شَدِيدٌ **Şiddetli bir azap** *(Kim için?)* لِمَنْ آثَرَ Tercih eden kişi için *(Neye karşı?)* عَلَيْهَا Ahirete karşı *(Neyi?)* اَلدُّنْيَا Dünyayı *(Daha ne vardır?)* وَمَغْفِرَةٌ **Ve bağışlama** مِنَ اللّٰهِ **Allah tarafından** وَرِضْوَانٌ **Ve (Allah'ın) rızası** *(Kim için?)* لِمَنْ لَمْ يُؤْثِرْ Tercih etmeyen için *(Neye karşı?)* عَلَيْهَا Ahirete karşı *(Neyi?)* اَلدُّنْيَا Dünyayı وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا **Dünya hayatı değildir** مَا التَّمَتُّعُ فِيهَا Onunla faydalanmak *(Ancak nedir?)* اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ **Aldatıcı bir metadır.**

21. سَابِقُوا **Koşuşun** *(Neye?)* اِلٰى مَغْفِرَةٍ **Mağfirete** *(Kim tarafından olan?)* مِنْ رَبِّكُمْ **Rabbiniz tarafından** وَجَنَّةٍ **Ve cennete (koşuşun)** *(Öyle cennet ki,)* عَرْضُهَا **Onun genişliği** *(Ne gibidir?)* كَعَرْضِ السَّمَاءِ **Göğün** وَالْاَرْضِ **Ve yerin genişliği gibidir** لَوْ وَصَلَتْ Şayet birleşecek olsa *(Ne?)* إِحْدَاهُمَا Onlardan biri *(Neye?)* بِالْاُخْرٰى Diğerine وَالْعَرْضُ 'Arz' *(Nedir?)* اَلسَّعَةُ Genişliktir اُعِدَّتْ **O hazırlanmıştır** *(Kim için?)* لِلَّذِينَ **O kimseler için ki** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** وَرُسُلِهِ **Ve peygamberlerine** ذٰلِكَ **İşte bu** *(Nedir?)* فَضْلُ اللّٰهِ **Allah'ın lütfudur** يُؤْتِيهِ **Onu verir** *(Kime?)* مَنْ يَشَاءُ **Dilediğine** وَاللّٰهُ **Allah** *(Nedir?)* ذُو الْفَضْلِ **Lütuf sahibidir** *(Öyle lütuf ki,)* اَلْعَظِيمِ **Büyük.**

22. مَا اَصَابَ **İsabet etmemiştir** *(Ne?)* مِنْ مُصِيبَةٍ **Hiçbir musibet** *(Neredeki?)* فِي الْاَرْضِ **Yeryüzünde** *(Nasıl?)* بِالْجَدْبِ Kıtlıkla وَلَا فِي اَنْفُسِكُمْ **Ve kendinizdeki** *(Ne gibi?)* كَالْمَرَضِ Hastalık وَفَقْدِ الْوَلَدِ Ve çocuğunu kaybetmek gibi اِلَّا فِي كِتَابٍ **Mutlaka bir kitaptadır** مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَهَا **Biz onu** يَعْنِي اللَّوْحَ الْمَحْفُوظَ Yani, levhi mahfuzdadır *(Neden önce?)*

yaratmadan önce نَخْلُقَهَا Onu meydana getirmeden önce وَيُقَالُ Söylenir *(Ne hakkında?)* فِي النِّعْمَةِ Nimet hakkında *(Ne söylenir?)* كَذٰلِكَ Aynı şey **إِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللهِ Muhakkak ki bu Allah'a** *(Nedir?)* يَسِيرٌ **Çok kolaydır.**

23. لِكَيْلَا **Şunun için** كَيْ 'Key' *(Nedir?)* أَنْ نَاصِبَةٌ لِلْفِعْلِ بِمَعْنَى 'En' manasında olup fiili nasbedendir أَيْ أَخْبَرَ تَعَالَى Yani, yüce olan Allah haber verdi *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bunu *(Ne için?)* لِئَلَّا تَأْسَوْا **Üzülmeyesiniz** diye تَحْزَنُوا Hüzünlenmeyesiniz diye *(Neye?)* عَلٰى مَا فَاتَكُمْ **Kaybettiğinize وَلَا تَفْرَحُوا Ve sevinmeyesiniz diye** *(Nasıl?)* فَرَحَ بَطَرٍ Mağrurca sevinmekle بَلْ فَرَحَ شُكْرٍ Bilakis şükür sevinciyle (sevinin) *(Neye karşı?)* عَلَى النِّعْمَةِ Nimete karşı *(Neye sevinmeyesiniz?)* بِمَا اٰتَاكُمْ **Allah'ın size verdiğine** بِالْمَدِّ Bu kelime med ile okunduğunda *(Ne manadadır?)* أَعْطَاكُمْ Size verdi وَبِالْقَصْرِ Kasr ile okunduğunda *(Ne manadadır?)* جَاءَكُمْ مِنْهُ Ondan size geldi manasındadır **وَاللهُ لَا يُحِبُّ Allah Sevmez** *(Kimi?)* كُلَّ مُخْتَالٍ **Her kendisini beğeneni** مُتَكَبِّرٍ Kibirleneni *(Ne ile?)* بِمَا أُوتِيَ Kendisine verilenle فَخُورٍ **Ve övüneni** *(Ne ile?)* بِهِ Onunla *(Kime karşı?)* عَلَى النَّاسِ İnsanlara karşı

24. اَلَّذِينَ **O kimseler ki** يَبْخَلُونَ **Esirgiyorlar** *(Neyi?)* بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ Kendilerine vacip olan şeyi وَيَأْمُرُونَ **Ve emrediyorlar** *(Kime?)* اَلنَّاسَ **İnsanlara** *(Neyi?)* **بِالْبُخْلِ Esirgemelerini** *(Neyi?)* بِهِ O kendilerine vacip olan şeyi لَهُمْ Onlar için vardır *(Ne vardır?)* وَعِيدٌ شَدِيدٌ Sert bir tehdit **وَمَنْ يَتَوَلَّ Ve her kim Yüz çevirirse** *(Neden?)* عَمَّا يَجِبُ عَلَيْهِ Kendisine vacip olan şeyden **فَإِنَّ اللهَ هُوَ Şüphesiz ki Allah O** *(Bu zamir nedir?)* ضَمِيرُ فَصْلٍ Zamir-i fasıldır وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraate de *(Nasıl okunmuştur?)* بِسُقُوطِهِ Bu zamirin ıskatıyla اَلْغَنِيُّ **Müstağnidir** *(Neden?)* عَنْ غَيْرِهِ Başkasından **اَلْحَمِيدُ Ve övendir** *(Kimi?)* لِأَوْلِيَائِهِ Dostlarını

﴿لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ الْمَلَائِكَةَ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بِالْحُجَجِ الْقَوَاطِعِ ﴿وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ﴾ بِمَعْنَى الْكُتُبِ ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ الْعَدْلَ ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ أَخْرَجْنَاهُ مِنَ الْمَعَادِنِ ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ يُقَاتَلُ بِهِ ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللهُ﴾ عِلْمَ مُشَاهَدَةٍ مَعْطُوفٌ عَلَى لِيَقُومَ النَّاسُ ﴿مَنْ يَنْصُرُهُ﴾ بِأَنْ يَنْصُرَ دِينَهُ بِآلَاتِ الْحَرْبِ مِنَ الْحَدِيدِ وَغَيْرِهِ ﴿وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ حَالٌ مِنْ هَاءِ يَنْصُرُهُ أَيْ غَائِبًا عَنْهُمْ فِي الدُّنْيَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَنْصُرُونَهُ وَلَا يُبْصِرُونَهُ ﴿إِنَّ اللهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾﴾ لَا حَاجَةَ لَهُ إِلَى النَّصْرَةِ لٰكِنَّهَا تَنْفَعُ مَنْ يَأْتِي بِهَا ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ يَعْنِي الْكُتُبَ الْأَرْبَعَةَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنْجِيلَ وَالزَّبُورَ وَالْفُرْقَانَ فَإِنَّهَا فِي ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ ﴿فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنَاهُ الْاِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً﴾ هِيَ رَفْضُ النِّسَاءِ وَاتِّخَاذُ الصَّوَامِعِ ﴿ابْتَدَعُوهَا﴾ مِنْ قِبَلِ اَنْفُسِهِمْ ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ مَا أَمَرْنَاهُمْ بِهَا ﴿اِلَّا﴾ لٰكِنْ فَعَلُوهَا ﴿ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ﴾ مَرْضَاةِ ﴿اللهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا﴾ إِذْ تَرَكَهَا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَكَفَرُوا بِدِينِ عِيسَى وَدَخَلُوا فِي دِينِ مَلِكِهِمْ وَبَقِيَ عَلَى دِينِ عِيسَى كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَآمَنُوا بِنَبِيِّنَا ﴿فَاٰتَيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ بِهِ ﴿مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾﴾ ﴿يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا﴾ بِعِيسَى ﴿اتَّقُوا اللهَ وَاٰمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ مُحَمَّدٍ ﷺ وَعِيسَى ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ﴾ نَصِيبَيْنِ ﴿مِنْ رَحْمَتِهِ﴾ لِإِيمَانِكُمْ بِالنَّبِيَّيْنِ ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ﴾ عَلَى الصِّرَاطِ ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾﴾ ﴿لِئَلَّا يَعْلَمَ﴾ اَيْ أَعْلَمَكُمْ بِذٰلِكَ لِيَعْلَمَ ﴿اَهْلُ الْكِتَابِ﴾ التَّوْرَاةِ الَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا بِمُحَمَّدٍ ﷺ ﴿اَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا ضَمِيرُ الشَّأْنِ وَالْمَعْنَى أَنَّهُمْ ﴿لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللهِ﴾ خِلَافَ مَا فِي زَعْمِهِمْ أَنَّهُمْ أَحِبَّاءُ اللهِ وَأَهْلُ رِضْوَانِهِ ﴿وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللهِ يُؤْتِيهِ﴾ يُعْطِيهِ ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ فَأَتَى الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ كَمَا تَقَدَّمَ ﴿وَاللهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾﴾

TÜRKÇE ANLAMI

25. **Andolsun ki, biz elçilerimiz** melekleri peygamberlere **belgelerle** açık delillerle **gönderdik ve onlarla birlikte, insanlar adaleti yerine getirsin diye kitapları ve mizanı indirdik. Demiri de indirdik** onu madenlerden çıkardık **ki onda** savaşılabilecek kadar **şiddetli bir sertlik ve insanlar için faydalar vardır. Ve de Allah, kendisine,** demirden yapılmış savaş aletleri ve diğer şeylerle dinine **ve peygamberlerine gıyabında** dünyada onu görmedikleri halde

yardım edenleri müşahede ederek **bilsin**[1] **diye.** İbni Abbas demiştir ki: "Ona yardım ederler; ama onu görmezler." **Şüphesiz Allah çok kuvvetlidir, üstündür.** Yardıma ihtiyacı yoktur; fakat yardım, onu yapan kişiye fayda verir.

26. **Andolsun ki biz, Nuh'u ve İbrahim'i gönderdik, peygamberliği ve** Tevrat, İncil, Zebur ve Kuran'dan ibaret dört **kitabı onların soyuna verdik.** Zira bu dört kitap İbrahim'in zürriyetlerine verilmiştir. (İbrahim de Nuh'un zürriyetindendir). **Onlardan kimi doğru yoldadır, içlerinden birçoğu da yoldan çıkmışlardır.**

27. **Sonra onların izinden peygamberlerimizi gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından yolladık ve ona İncil'i verdik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet koyduk. Ve** kendi nefislerinden **bir ruhbanlık** kadınları bırakıp mabetlere çekilmek **uydurdular ki, onu üzerlerine biz yazmadık,** onu biz emretmedik. **Fakat Allah rızasını kazanmak için** bunu yaptılar. **Ama buna da gereği gibi riayet etmediler.** Zira (bunu uyduranların) birçoğu bunu terk etti ve Hazreti İsa'nın dinini inkâr edip kralların dinine girdiler. Birçokları ise Hazreti İsa'nın dini üzere kalıp peygamberimize iman ettiler. **Biz de onlardan** ona **iman edenlere mükâfatlarını verdik. İçlerinden birçoğu da yoldan çıkmışlardır.**

28. **Ey** İsa'ya **iman edenler! Allah'tan korkun ve resûlüne** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) ve İsa (aleyhisselam)'a **inanın ki, size** iki peygambere inandığınız için **rahmetinden iki kat** nasip **versin, size kendisiyle** sırat üzerinde **yürüyeceğiniz bir nur ihsan etsin ve sizi bağışlasın. Allah, çok bağışlayan, çok merhamet edendir.**

29. Allah bunları size bildirdi ki, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'e iman etmeyen **kitap** Tevrat **ehli, şunu bilsinler:** Allah'ın sevgili ve razı olduğu kulları oldukları iddialarının aksine **Allah'ın lütfundan hiçbir şey elde edemezler. Lütuf Allah'ın elindedir. Onu dilediğine verir.** Nitekim onlardan iman edene mükâfatlarını iki kat vermiştir. **Ve Allah, büyük lütuf sahibidir.**

KELİME ANLAMI

25. لَقَدْ **Andolsun kesinlikle** اَرْسَلْنَا **Biz gönderdik** *(Kimi?)* رُسُلَنَا **Elçilerimizi** اَلْمَلَائِكَةَ Melekleri *(Kime?)* إِلَى الْأَنْبِيَاءِ Peygamberlere *(Ne ile?)* بِالْبَيِّنَاتِ **Açık delillerle** بِالْحُجَجِ اَلْكِتَابَ Kesin belgelerle وَاَنْزَلْنَا **Ve indirdik** مَعَهُمْ **Onlarla birlikte** *(Ne indirdik?)* **Kitabı** بِمَعْنَى الْكُتُبِ Yani, kitapları manasındadır وَالْمِيزَانَ **Ve mizanı** اَلْعَدْلَ Adaleti *(Niye indirdik?)* لِيَقُومَ **Yerine getirsin diye** *(Kim?)* اَلنَّاسُ **İnsanlar** *(Neyi?)* بِالْقِسْطِ **Adaleti** وَاَنْزَلْنَا **Ve indirdik** *(Neyi?)* اَلْحَدِيدَ **Demiri** أَخْرَجْنَاهُ Onu çıkarttık *(Neden?)* مِنَ الْمَعَادِنِ Madenlerden فِيهِ **Ki onda vardır** *(Ne vardır?)* بَأْسٌ شَدِيدٌ **Şiddetli bir sertlik** *(Öyle ki,)*

[1] لِيَعْلَمَ fiili لِيَقُومَ üzerine atıftır.

يُقَاتَلُ بِهِ Kendisiyle savaşılır وَمَنَافِعُ **Ve faydalar vardır** *(Kim için?)* لِلنَّاسِ **İnsanlar için** *(Daha ne için indirdik?)* وَلِيَعْلَمَ **Ve bilsin diye** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Nasıl?)* عِلْمَ مُشَاهَدَةٍ Müşa-ede bilgisiyle مَعْطُوفٌ عَلٰى لِيَقُومَ النَّاسُ 'Liyekumennasu' cümlesine atf olunmuştur *(Kimi bilsin?)* مَنْ يَنْصُرُهُ **Kendisine yardım edeni** *(Ne ile?)* بِأَنْ يَنْصُرَ Yardım etmekle *(Neye?)* دِينَهُ Dinine *(Ne ile yardım etmekle?)* بِآلَاتِ الْحَرْبِ Savaş aletleriyle *(Neden yapılan?)* مِنَ الْحَدِيدِ وَغَيْرِهِ Demir ve diğer madenlerden وَرُسُلَهُ **Ve Peygamberlerine (yardım edenleri)** *(Nasıl?)* بِالْغَيْبِ **Gıyabında** *(Bu kelime nedir?)* حَالٌ Haldir *(Neden?)* مِنْ هَاءِ يَنْصُرُهُ 'Yensuruhû' fiilinin zamirinden أَيْ غَائِبًا عَنْهُمْ Yani, o peygamberleri görmeyerek *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ İbni Abbas demiştir ki: يَنْصُرُونَهُ Ona yardım ederler وَلَا يُبْصِرُونَهُ Fakat onu görmezler اِنَّ اللّٰهَ **Şüphesiz ki Allah** قَوِيٌّ **Pek kuvvetli** عَزِيزٌ **Ve üstündür** لَا حَاجَةَ لَهُ Onun ihtiyacı yoktur *(Neye?)* إِلَى النَّصْرَةِ Yardıma لٰكِنَّهَا Fakat yardım *(Nedir?)* تَنْفَعُ Fayda verir *(Kime?)* مَنْ يَأْتِي بِهَا Onu yapan kişiye

26. وَلَقَدْ **Ve andolsun kesinlikle** اَرْسَلْنَا **Biz gönderdik** *(Kimi?)* نُوحًا **Nuh'u** وَاِبْرٰهِيمَ **Ve İbrahim'i** وَجَعَلْنَا **Ve verdik** *(Kime?)* فِي ذُرِّيَّتِهِمَا **Onların nesillerine** *(Neyi verdik?)* اَلنُّبُوَّةَ **Peygamberliği** وَالْكِتَابَ **Ve Kitabı** يَعْنِي Allah kastediyor *(Neyi?)* اَلْكُتُبَ الْأَرْبَعَةَ Dört kitabı *(Ondan bedel?)* اَلتَّوْرَاةَ Tevrat'ı وَالْاِنْجِيلَ İncil'i وَالزَّبُورَ Zebur'u وَالْفُرْقَانَ Ve Furkan'ı فَإِنَّهَا Çünkü bu kitaplar *(Kimlere verilmiştir?)* فِي ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ İbrahim'in zürriyetine فَمِنْهُمْ **Onların bir kısmı** مُهْتَدٍ **Doğru yolu bulmuş** وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ **Onların çoğu ise** فَاسِقُونَ **Yoldan çıkmışlardır.**

27. ثُمَّ قَفَّيْنَا **Sonlar gönderdik** عَلٰى اٰثَارِهِمْ **Onların peşi sıra** *(Kimi gönderdik?)* بِرُسُلِنَا **Peygamberlerimizi** وَقَفَّيْنَا **Ve gönderdik** *(Kimi?)* بِعِيسَى **İsa'yı** اِبْنِ مَرْيَمَ **Meryem'in oğlu** وَاٰتَيْنَاهُ **Ve ona verdik** *(Neyi?)* اَلْاِنْجِيلَ **İncil'i** وَجَعَلْنَا **Ve koyduk** *(Neye?)* فِي قُلُوبِ **O kimselerin kalplerine ki** اَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ **Ona tabi oldular** *(Ne koyduk?)* رَأْفَةً **Şefkat** وَرَحْمَةً **Ve merhamet** وَرَهْبَانِيَّةً **Ve bir ruhbanlık ki,** هِيَ Ruhbanlık *(Nedir?)* رَفْضُ النِّسَاءِ Kadınları bırakmak وَاتِّخَاذُ الصَّوَامِعِ Ve mabetlere çekilmektir *(O ruhbanlık ki,)* اِبْتَدَعُوهَا **Onu uydurdular** مِنْ قِبَلِ اَنْفُسِهِمْ Kendilerinden مَا كَتَبْنَاهَا **Biz onu gerekli kılmamıştık** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** مَا أَمَرْنَاهُمْ Onlara emretmemiştik *(Neyi?)* بِهَا O ruhbanlığı اِلَّا **Ancak** لٰكِنْ Fakat bunu yaptılar *(Ne için?)* اِبْتِغَاءَ رِضْوَانِ **Rızasını kazanmak için** مَرْضَاةِ Hoşnutluğunu *(Kimin?)* اَللّٰهِ **Allah'ın** فَمَا رَعَوْهَا **Fakat buna da riayet etmediler** *(Nasıl?)* حَقَّ رِعَايَتِهَا **Hakkıyla riayet ederek** إِذْ تَرَكَهَا Çünkü bunu

terk etti *(Kim?)* كَثِيرٌ مِنْهُمْ Onların çoğu وَكَفَرُوا Ve inkar ettiler *(Neyi?)* بِدِينِ عِيسَى İsa'nın dinini وَدَخَلُوا Ve girdiler *(Neye?)* فِي دِينِ مَلِكِهِمْ Krallarının dinine وَبَقِيَ Ve kaldı *(Ne üzere?)* عَلَى دِينِ عِيسَى İsa'nın dini üzere *(Kim?)* كَثِيرٌ مِنْهُمْ Onların çoğu فَآمَنُوا Ve onlar da iman ettiler *(Kime?)* بِنَبِيِّنَا Peygamberimize **فَآتَيْنَا Biz de verdik** *(Kime?)* **اَلَّذِينَ O kimselere ki اٰمَنُوا İman ettiler** *(Kime?)* بِهِ Ona *(Kimden?)* **مِنْهُمْ Onlardan** *(Ne verdik?)* **اَجْرَهُمْ Mükâfatlarını وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ Onların çoğu ise** *(Nedir?)* **فَاسِقُونَ Yoldan çıkmışlardır.**

28. **يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا Ey iman edenler** *(Kime?)* بِعِيسَى İsa'ya **اِتَّقُوا Korkun** *(Kimden?)* **اَللّٰهَ Allah'tan وَاٰمِنُوا Ve iman edin** *(Kime?)* **بِرَسُولِهِ Resulüne** *(Ondan bedel?)* ﷺ مُحَمَّدٍ Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) وَعِيسَى Ve İsa'ya **يُؤْتِكُمْ Ki size versin** *(Ne?)* **كِفْلَيْنِ İki kat** نَصِيبَيْنِ İki pay *(Neden?)* **مِنْ رَحْمَتِهِ Rahmetinden** *(Ne için?)* لِاِيمَانِكُمْ İman ettiğiniz için *(Kime?)* بِالنَّبِيَّيْنِ İki peygambere **وَيَجْعَلْ Ve ihsan etsin** *(Kime?)* **لَكُمْ Size** *(Ne?)* **نُورًا Bir nur** *(Öyle nur ki,)* **تَمْشُونَ Yürürsünüz** *(Ne ile?)* **بِهِ Onunla** *(Ne üzerinde?)* عَلَى الصِّرَاطِ Sırat üzerinde **وَيَغْفِرْ Ve bağışlasın لَكُمْ Sizi وَاللّٰهُ Allah غَفُورٌ Çok bağışlayan رَحِيمٌ Çok merhamet edendir.**

29. **لِئَلَّا يَعْلَمَ Bilsin için** أَيْ أَعْلَمَكُمْ بِذٰلِكَ Yani, bunu size bildirdi لِيَعْلَمَ Bilsin diye *(Kim?)* **اَلَّذِينَ لَمْ يُؤْمِنُوا اَهْلُ الْكِتَابِ Ehli kitap** اَلتَّوْرَاةِ Yani, Tevrat ehli *(O Tevrat ehli ki,)* İnanmayan *(Kime?)* بِمُحَمَّدٍ ﷺ Muhammed'e (sallallahu aleyhi vesellem) اَنْ 'En' *(Nedir?)* مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ 'Enne'den tahfiflenmiştir وَاسْمُهَا İsmi ise *(Nedir?)* ضَمِيرُ الشَّأْنِ Zamir-i şandır وَالْمَعْنٰى Mana ise şudur: أَنَّهُمْ Onlar *(Neyi bilsin?)* **لَا يَقْدِرُونَ Güç yetiremezler** *(Neye?)* **عَلٰى شَيْءٍ Hiçbir şeye** *(Neden?)* **مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ Allah'ın lütfundan** خِلَافَ مَا O şeyin aksine ki *(Nerede olan şeyin?)* فِي زَعْمِهِمْ Kendi iddialarında olan *(İddialarından bedel?)* وَاَنَّ الْفَضْلَ Ve razı olduğu kullardır وَأَهْلُ رِضْوَانِهِ Allah'ın dostları أَحِبَّاءُ اللّٰهِ Onlar أَنَّهُمْ **Şüphe yok ki lütuf** *(Nerededir?)* **بِيَدِ اللّٰهِ Allah'ın elindedir يُؤْتِيهِ Onu verir** يُعْطِيهِ Onu bahşeder *(Kime?)* **مَنْ يَشَاءُ Dilediğine** فَأَتَى Nitekim vermiştir *(Kime?)* اَلْمُؤْمِنِينَ İman edenlere *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan *(Neyi?)* أَجْرَهُمْ Mükâfatlarını *(Nasıl?)* مَرَّتَيْنِ İki kat olarak كَمَا تَقَدَّمَ Geride geçtiği gibi **وَاللّٰهُ Allah** *(Nedir?)* **ذُو الْفَضْلِ Lütuf sahibidir** *(Öyle lütuf ki,)* **اَلْعَظِيمِ Büyük.**



سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

﴿مَدَنِيَّةٌ ثِنْتَانِ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قَدْ سَمِعَ اللهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ﴾ تُرَاجِعُكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ ﴿فِي زَوْجِهَا﴾ الْمُظَاهِرِ مِنْهَا وَكَانَ قَالَ لَهَا أَنْتِ عَلَيَّ كَظَهْرِ أُمِّي وَقَدْ سَأَلَتِ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ ذٰلِكَ فَأَجَابَهَا بِأَنَّهَا حَرُمَتْ عَلَيْهِ عَلٰى مَا هُوَ الْمَعْهُودُ عِنْدَهُمْ مِنْ أَنَّ الظِّهَارَ مُوجِبُهُ فِرْقَةٌ مُؤَبَّدَةٌ وَهِيَ خَوْلَةُ بِنْتُ ثَعْلَبَةَ وَهُوَ أَوْسُ بْنُ الصَّامِتِ ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللهِ﴾ وَحْدَتَهَا وَفَاقَتَهَا وَصِبْيَةً صِغَارًا إِنْ ضَمَّتْهُمْ إِلَيْهِ ضَاعُوا اَوْ إِلَيْهَا جَاعُوا ﴿وَاللهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ تَرَاجُعَكُمَا ﴿إِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝١﴾ عَالِمٌ ﴿اَلَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ﴾ أَصْلُهُ يَتَظَهَّرُونَ وَأُدْغِمَتِ التَّاءُ فِي الظَّاءِ وَفِي قِرَائَةٍ بِأَلِفٍ بَيْنَ الظَّاءِ وَالْهَاءِ الْخَفِيفَةِ وَفِي أُخْرٰى [يُظَاهِرُونَ] كَيُقَاتِلُونَ وَالْمَوْضِعُ الثَّانِي كَذٰلِكَ ﴿مِنكُم مِّن نِّسَآئِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّٰئِي﴾ بِهَمْزَةٍ وَيَاءٍ وَبِلَا يَاءٍ ﴿وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ﴾ بِالظِّهَارِ ﴿لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا﴾ كَذِبًا ﴿وَإِنَّ اللهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ۝٢﴾ لِلْمُظَاهِرِ بِالْكَفَّارَةِ ﴿وَالَّذِينَ يُظَٰهِرُونَ مِن نِّسَآئِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا﴾ فِيهِ بِأَنْ يُخَالِفُوهُ بِإِمْسَاكِ الْمُظَاهَرِ مِنْهَا الَّذِي هُوَ خِلَافُ مَقْصُودِ الظِّهَارِ مِنْ وَصْفِ الْمَرْأَةِ بِالتَّحْرِيمِ ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ أَيْ إِعْتَاقُهَا عَلَيْهِ ﴿مِن قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا﴾ بِالْوَطْءِ

﴿ذٰلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾﴾ ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ رَقَبَةً ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَآسَّا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ﴾ أَيِ الصِّيَامَ ﴿فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ عَلَيْهِ أَيْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا حَمْلًا لِلْمُطْلَقِ عَلَى الْمُقَيَّدِ لِكُلِّ مِسْكِينٍ مُدٌّ مِنْ غَالِبِ قُوتِ الْبَلَدِ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيِ التَّخْفِيفُ فِي الْكَفَّارَةِ ﴿لِتُؤْمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ﴾ أَيِ الْأَحْكَامُ الْمَذْكُورَةُ ﴿حُدُودُ اللهِ وَلِلْكَافِرِينَ﴾ بِهَا ﴿عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٤﴾﴾ مُؤْلِمٌ ﴿اِنَّ الَّذِينَ يُحَآدُّونَ﴾ يُخَالِفُونَ ﴿اللهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا﴾ اُذِلُّوا ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ فِي مُخَالَفَتِهِمْ رُسُلَهُمْ ﴿وَقَدْ اَنْزَلْنَآ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ دَالَّةٍ عَلَى صِدْقِ الرَّسُولِ ﴿وَلِلْكَافِرِينَ﴾ بِالْآيَاتِ ﴿عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾﴾ ذُو إِهَانَةٍ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا اَحْصَاهُ اللهُ وَنَسُوهُ وَاللهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

58-Mücâdele Sûresi

Medine'de inmiştir. Yirmi iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Ey Nebi! Kendisine zıhâr yapan ve 'Sen bana anamın sırtı gibisin' diyen **kocası hakkında seninle tartışan** sana danışan **ve Allah'a** yalnızlığını, ayrılığını ve yanında tutsa aç kalacak kocasına verse perişan olacak küçük çocuklarını **şikâyette bulunan kadının sözünü Allah işitmiştir.** Havle binti Sa'leb kocası Evs b. Samit'in bu yaptığını Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e sormuş, Efendimiz de Araplar arasında bilinen 'zıhâr ebediyen ayrılığı gerektirir' hükmüne binaen, kocasına haram olduğunu söylemiştir. **Allah, sizin** karşılıklı **konuşmanızı işitiyor. Çünkü Allah işitendir, gören** bilen**dir.**

2. **İçinizden eşlerine zıhâr yapan**[1] **kimseler, o kadınlar onların anaları değildir. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır.**[2] **Doğrusu onlar** zıhâr yaparak **çirkin bir laf ve yalan söylüyorlar. Ve de Allah şüphesiz,** zıhâr yapanı kefaret ile **affedicidir, bağışlayıcıdır.**

3. **Eşlerine zıhâr yapıp sonra söylediklerinden dönenler** zıhâr yaptığı eşini tutarak ki, bu kadını haram kılmak anlamına gelen zıhârın maksadına aykırıdır sözlerine muhalefet edenler**in** ilişki suretiyle **birbirlerine temas etmeden önce bir köleyi serbest bırakmaları gerekir. Size öğütlenen budur. Allah, yaptıklarınızdan haberdârdır.**

---

[1] يَظَّهَّرُونَ fiilinin aslı يَتَظَهَّرُونَ dir. Ta harfi zı harfine idgam edilmiştir. Diğer bir kıraatte zı ile şeddesiz he harfi arasına bir elif konarak (يُظَاهِرُونَ şeklinde) diğer bir kıraatte ise يُقَاتِلُونَ vezninde okunur. Bundan sonra gelen de bu şekildedir.

[2] اَللَّائِي kelime hemze ve ya ile ve de yasız olarak okunur.

4. Köle **bulamayan kimsenin, birbirlerine temas etmeden önce ara vermeden iki ay oruç tutması gerekir.** Oruç tutmaya **gücü yetmeyen kimse de,** birbirlerine temas etmeden önce[1] **altmış fakiri** kendi şehrinde genellikle yenilen yemekle **doyurur. Bu** kefaretteki hafifletme, **Allah'a ve resûlüne inanmanızdan dolayıdır. Bu** zikredilen kanun**lar Allah'ın hükümleridir.** Bunları **inkâr edenler için acı** veren **bir azap vardır.**

5. **Allah'a ve resûlüne karşı gelen** muhalefet eden**ler, kendilerinden öncekilerin** peygamberlerine muhalefet hususunda **alçaltıldığı gibi alçaltılmış** hor ve hakir kılınmış**lardır. Doğrusu biz** peygamberin doğruluğuna delalet eden **apaçık ayetler indirdik.** O ayetleri **inkâr edenler için küçük düşürücü** alçaltıcı **bir azap vardır.**

6. **O gün Allah onların hepsini diriltecek ve onlara yaptıklarını bildirecektir. Allah onları bir bir saydı, onlar ise unuttu. Allah her şeye şahittir.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ -﴿٥٨﴾

58- Mücadele Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir.

ثِنْتَانِ وَعِشْرُونَ آيَةً Yirmi iki ayettir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **قَدْ سَمِعَ Muhakkak ki işitti** *(Kim?)* **اللَّهُ Allah** *(Neyi?)* **قَوْلَ الَّتِي O kadının sözünü ki,** **تُجَادِلُكَ Seninle tartışıyor** تُرَاجِعُكَ Sana danışıyor أَيُّهَا النَّبِيُّ Ey nebi! *(Kim hakkında?)* **فِي زَوْجِهَا Kocası hakkında** *(Öyle kocası ki,)* الْمُظَاهِرِ مِنْهَا Ona zıharda bulunan وَكَانَ قَالَ لَهَا Ve kocası ona demişti ki: أَنْتِ عَلَيَّ كَظَهْرِ أُمِّي Sen bana Annemin sırtı gibisin وَقَدْ سَأَلَتْ Ve bu kadın sormuştu *(Kime?)* النَّبِيَّ Peygambere ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ Bu durumdan فَأَجَابَهَا Peygamberimiz de ona cevap verdi *(Nasıl?)* بِأَنَّهَا حَرُمَتْ عَلَيْهِ Kendisinin ona haram olduğunu bildirerek *(Ne üzerine?)* مَا عَلٰى Ol bir hal üzere ki, هُوَ الْمَعْهُودُ O bilinendir *(Nerede?)* عِنْدَهُمْ Onların yanında (bilinen) مِنْ أَنَّ الظِّهَارَ Zıhar مُوجَبُهُ Onun gereği *(Nedir?)* فُرْقَةٌ مُؤَبَّدَةٌ Ebedi ayrılıktır وَهِيَ Ve o kadın خَوْلَةُ بِنْتُ وَتَشْتَكِي Havle binti Sa'leb'tir ثَعْلَبَةَ Ve kocası da وَهُوَ أَوْسُ بْنُ الصَّامِتِ Evs b. Samit'tir **Ve şikâyet ediyor** *(Kime?)* **إِلَى اللَّهِ Allah'a** *(Neyi?)* وَحْدَتَهَا Yalnızlığını وَفَاقَتَهَا Fakirliğini وَصِبْيَةً صِغَارًا Ve küçük çocuklarını(n halini) إِنْ ضَمَّتْهُمْ Şayet onları verse *(Kime?)*

[1] Bu kayıt mutlak mukayyede hamledilerek getirilmiştir.

إِلَيْهِ Kocasına ضَاعُوا Ziyan olurlar اَوْ إِلَيْهَا Veya kendi yanında tutsa جَاعُوا Aç kalırlar **وَاللّٰهُ Oysaki Allah يَسْمَعُ İşitmektedir** *(Neyi?)* تَحَاوُرَكُمَا **İkinizin konuşmasını** تَرَاجُعَكُمَا Karşılıklı konuşmanızı **اِنَّ اللّٰهَ Çünkü Allah سَمِيعٌ İşitendir بَصِيرٌ Görendir** عَالِمٌ Bilendir.

2. **اَلَّذِينَ O kimseler ki يُظَهِّرُونَ Zıhar yapıyorlar** أَصْلُهُ Bu kelimenin aslı يَتَظَهَّرُونَ 'Yetezahherûne'dir وَأُدْغِمَتِ التَّاءُ 'Ta' idgam edilmiştir *(Nereye?)* فِي الظَّاءِ 'Za' harfine وَفِي 'Za' ile بَيْنَ الظَّاءِ وَالْهَاءِ Ve bir kıraatte بِأَلِفٍ Bir elifle (okunur) *(Nerede bir elif?)* قِرَائَةٍ Hafif/şeddesiz 'He' arasında وَفِي أُخْرٰى Ve diğer birinde كَيُقَاتِلُونَ 'Yukâtelune' vezni gibidir وَالْمَوْضِعُ الثَّانِي (Bu kelimenin bulunduğu) ikinci yer كَذٰلِكَ Aynı böyledir *(Kimden zıhar yapanlar?)* **مِنْكُمْ Sizden** *(Kime zıhar yapanlar?)* **مِنْ نِسَائِهِمْ Kadınlarına مَا هُنَّ O kadınlar değildir** *(Ne?)* **اُمَّهَاتِهِمْ Onların anneleri اِنْ اُمَّهَاتُهُمْ Onların anneleri değildir اِلَّا اللّٰئِي Ancak o kadınlardır ki,** بِهَمْزَةٍ (Bu kelime) 'hemze' وَيَاءٍ Ve 'ya' ile وَبِلَا يَاءٍ Ve 'ya'sız (okunur) **وَلَدْنَهُمْ Onları doğurdular وَاِنَّهُمْ Ve doğrusu onlar** بِالظِّهَارِ Zıhar sebebiyle **لَيَقُولُونَ Elbette söylemektedirler** *(Ne?)* **مُنْكَرًا Çirkin olanı** *(Neden?)* **مِنَ الْقَوْلِ Sözden -كِذْبًا- وَزُورًا Ve yalan وَاِنَّ اللّٰهَ Ve şüphesiz Allah لَعَفُوٌّ Elbette pek affedicidir غَفُورٌ Çok bağışlayıcıdır** *(Kimi?)* لِلْمُظَاهِرِ Zıhar yapanı *(Ne ile bağışlayıcıdır?)* بِالْكَفَّارَةِ Kefaret ile.

3. **وَالَّذِينَ O kimseler ki, يُظَهِّرُونَ Zıhar yapıyorlar** *(Kime?)* **مِنْ نِسَائِهِمْ Kadınlarına ثُمَّ يَعُودُونَ Sonra da dönüyorlar** *(Neye?)* **لِمَا قَالُوا Söylediklerine** أَيْ فِيهِ Yani, sözlerinden (dönenler) *(Nasıl?)* بِأَنْ يُخَالِفُوهُ Sözlerine muhalefet ederek *(Nasıl muhalefet ederler?)* بِإِمْسَاكِ الْمُظَاهَرِ مِنْهَا Zıhar yapılan kadını tutmak suretiyle اَلَّذِي هُوَ Ki, bu *(Nedir?)* خِلَافُ مَقْصُودِ الظِّهَارِ Zıharın maksadına aykırıdır *(O maksat da nedir?)* مِنْ وَصْفِ الْمَرْأَةِ Kadını vasıflamaktır *(Ne ile?)* بِالتَّحْرِيمِ Kendisine haram etmekle **فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ Bir köle azat etmek** أَيْ إِعْتَاقُهَا Yani, serbest bırakmak *(Nedir?)* عَلَيْهِ Onun üzerinedir *(Neden önce?)* **مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا Birbirlerine temas etmeden önce** *(Ne ile?)* بِالْوَطْءِ Cima ile ذٰلِكُمْ **İşte bu تُوعَظُونَ Size öğüt verilir** *(Ne ile?)* **بِهِ Bununla وَاللّٰهُ Ve Allah بِمَا تَعْمَلُونَ Yaptıklarınızdan خَبِيرٌ Haberdârdır.**

4. **فَمَنْ Ve her kim لَمْ يَجِدْ Bulamazsa** *(Ne?)* رَقَبَةً (Azat edecek) bir köle **فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ İki ay oruç** *(Nasıl?)* **مُتَتَابِعَيْنِ Peş peşe** *(Neden önce?)* **مِنْ قَبْلِ اَنْ يَتَمَاسَّا Birbirlerine temas etmeden önce فَمَنْ Ve herkim de لَمْ يَسْتَطِعْ Güç yetiremezse** *(Neye?)* أَيِ الصِّيَامَ

Oruç tutmaya فَاِطْعَامُ سِتِّيْنَ مِسْكِيْنًا **Altmış fakiri doyurmak** *(Nedir?)* عَلَيْهِ Onun üzerinedir أَيْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّا Yani, birbirlerine temas etmeden önce *(Niçin bu kaydı getirdik?)* حَمْلًا لِلْمُطْلَقِ Mutlağı hamletmek için *(Neye?)* عَلَى الْمُقَيَّدِ Mukayyede لِكُلِّ مِسْكِيْنٍ Her fakir için مُدٌّ Bir müdd vardır. *(Neden olan bir müdd?)* مِنْ غَالِبِ قُوتِ الْبَلَدِ O beldede çoğunlukla yenilen erzaktan ذٰلِكَ **İşte bu** أَيِ التَّخْفِيفُ Yani, kolaylık *(Neredeki?)* فِي الْكَفَّارَةِ Kefaretteki *(Niçindir?)* لِتُؤْمِنُوا **İnanasınız içindir** *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** وَرَسُولِهِ **Ve Resûlüne** وَتِلْكَ **Ve bu** أَيِ الْأَحْكَامُ الْمَذْكُورَةُ Yani, zikredilen hükümler حُدُودُ اللهِ **Allah'ın sınırlarıdır** وَلِلْكَافِرِينَ **Ve inkar edenler için vardır** *(Neyi inkar eden?)* بِهَا Bu hükümleri *(Ne vardır?)* عَذَابٌ اَلِيمٌ **Can yakıcı bir azap** مُؤْلِمٌ Acı veren.

5. اِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki,** يُحَادُّونَ **Karşı geliyorlar** يُخَالِفُونَ Muhalefet ediyorlar *(Kime?)* اَللهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** كُبِتُوا **Alçaltıldılar** اُذِلُّوا Hor ve hakir edildiler *(Nasıl alçaltıldılar?)* كَمَا كُبِتَ **Tıpkı alçaltıldığı gibi** *(Kim?)* الَّذِينَ **O kimseler ki,** مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan önce idiler** *(Hangi konuda alçaltıldıkları gibi?)* فِي مُخَالَفَتِهِمْ Muhalefet etme konusunda *(Kime?)* رُسُلَهُمْ Peygamberlerine وَقَدْ اَنْزَلْنَا **Halbuki biz indirdik** *(Ne?)* اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍ **Apaçık ayetler** *(Öyle ayetler ki,)* دَالَّةٍ Delalet eden *(Neye?)* عَلَى صِدْقِ الرَّسُولِ Peygamberin doğruluğuna وَلِلْكَافِرِينَ **Ve inkar edenler için vardır** *(Neyi inkar eden?)* بِالْآيَاتِ Ayetleri *(Ne vardır?)* عَذَابٌ مُهِينٌ **Aşağılayıcı bir azap** ذُو إِهَانَةٍ Küçük düşürücü *(Bu azap ne zamandır?)*

6. يَوْمَ **O günde ki,** يَبْعَثُهُمْ **Onları diriltecektir** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Nasıl diriltecektir?)* جَمِيعًا **Hep birlikte** فَيُنَبِّئُهُمْ **Ve onlara haber verecektir** *(Neyi?)* بِمَا عَمِلُوا **Yapmış olduklarını** اَحْصَاهُ **Onu saymıştır** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** وَنَسُوهُ **Ama onlar, onu unuttu** وَاللهُ **Ve Allah** عَلَى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** شَهِيدٌ **Şahittir.**

﴿اَلَمْ تَرَ﴾ تَعْلَمْ ﴿اَنَّ اللهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ مَا يَكُوْنُ مِنْ نَّجْوٰى ثَلٰثَةٍ اِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ بِعِلْمِهِ ﴿وَلَا خَمْسَةٍ اِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ اَدْنٰى مِنْ ذٰلِكَ وَلَآ اَكْثَرَ اِلَّا هُوَ مَعَهُمْ اَيْنَ مَا كَانُوْا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوْا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّ اللهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ۝٧﴾ ﴿اَلَمْ تَرَ﴾ تَنْظُرْ ﴿اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوْا عَنِ النَّجْوٰى ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا نُهُوْا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ﴾ هُمُ الْيَهُوْدُ نَهَاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ عَمَّا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ مِنْ تَنَاجِيهِمْ أَيْ تَحَدُّثِهِمْ سِرًّا نَاظِرِيْنَ إِلَى الْمُؤْمِنِيْنَ لِيُوقِعُوا فِي قُلُوبِهِمُ الرِّيبَةَ ﴿وَاِذَا جَآؤُكَ حَيَّوْكَ﴾ أَيُّهَا النَّبِيُّ ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللهُ﴾ وَهُوَ قَوْلُهُمُ السَّامُ عَلَيْكَ أَيِ الْمَوْتُ ﴿وَيَقُوْلُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿يُعَذِّبُنَا اللهُ بِمَا نَقُوْلُ﴾ مِنَ التَّحِيَّةِ وَأَنَّهُ لَيْسَ بِنَبِيٍّ إِنْ كَانَ نَبِيًّا ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ۝٨﴾ هِيَ ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ۝٩﴾ ﴿اِنَّمَا النَّجْوٰى﴾ بِالْإِثْمِ وَنَحْوِهِ ﴿مِنَ الشَّيْطٰنِ﴾ بِغُرُورِهِ ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيْسَ﴾ هُوَ ﴿بِضَآرِّهِمْ شَيْئًا اِلَّا بِاِذْنِ اللهِ﴾ أَيْ إِرَادَتِهِ ﴿وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ۝١٠﴾ ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا تَوَسَّعُوا ﴿فِي الْمَجٰلِسِ﴾ مَجْلِسِ النَّبِيِّ ﷺ وَالذِّكْرِ حَتَّى يَجْلِسَ مَنْ جَاءَكُمْ وَفِي قِرَاءَةٍ (الْمَجَالِسِ) ﴿فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللهُ لَكُمْ﴾ فِي الْجَنَّةِ ﴿وَاِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا﴾ قُومُوا إِلَى الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا مِنَ الْخَيْرَاتِ ﴿فَانْشُزُوْا﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِضَمِّ الشِّينِ فِيهِمَا [انْشُرُوا فَانْشُرُوا] ﴿يَرْفَعِ اللهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ﴾ بِالطَّاعَةِ فِي ذٰلِكَ ﴿وَ﴾ يَرْفَعِ ﴿الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ﴾ فِي الْجَنَّةِ ﴿وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝١١﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

7. **Göklerde olanları da yerde olanları da Allah'ın bildiğini görmedin** bilmedin **mi? Fısıldaşan üç kişinin dördüncüsü** ilmiyle **mutlaka odur. Fısıldaşan beş kişinin altıncısı da mutlaka odur. Bundan ister az ister çok olsunlar, nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka o, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü onlara yaptıklarını bildirecektir. Doğrusu Allah, her şeyi bilendir.**

8. **Fısıldaşmaktan menedildikten sonra yine o menedildikleri şeye dönerek günah, düşmanlık ve peygambere karşı gelmeyi fısıldaşanları görmedin mi,** onlara bakmadın mı? Bunlar Yahudilerdir. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) onları Müslümanlara bakarak fısıldaşmaktan men etmişti. Onlar, bunu Müslümanların kalbine şüphe sokmak için yapıyorlardı. Ey Nebi! **Sana geldikleri zaman seni, Allah'ın selamlamadığı bir şeyle**

'Essâmu aleyke' (ölüm senin üzerine) olsun sözüyle **selamlarlar. Kendi içlerinden de:** Eğer peygamberse **bu söylediğimiz** selam ve 'O peygamber değildir' sözü **yüzünden Allah bize azap etse** ya! **derler. Cehennem onlara yeter. Oraya gireceklerdir.** O **ne kötü dönüş yeridir!**

9. **Ey iman edenler! Gizli konuştuğunuz zaman günah, düşmanlık ve peygambere karşı gelmeyi fısıldaşmayın. İyilik ve takvâyı fısıldaşın. Ve huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun.**

10. Günah ve benzeri şeylerle yapılan **fısıldaşma şeytan**ın aldatmasın**dandır. Bu, iman edenleri üzmek içindir. Oysa** o, **Allah'ın izni** iradesi **olmadıkça, onlara hiçbir zarar veremez. Müminler sadece Allah'a güvensinler.**

11. **Ey iman edenler! Size "**Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem) veya zikir **meclis**inde[1] **yer açın** ki, gelenler oturabilsin**" denildiğinde yer açın ki Allah da size** cennette **yer açsın. Size "**Namaz ve diğer hayırlı işlere **kalkın" denilince de kalkın**[2] **ki, Allah içinizden iman edenleri** bu konuda itaat etmeleri sebebiyle **ve kendilerine ilim verilenleri** cennette **derecelerle yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan haberdârdır.**

KELİME ANLAMI

7. اَلَمْ تَرَ **Görmedin mi ki?** تَعْلَمْ Bilmedin mi ki? اَنَّ اللّٰهَ **Şüphesiz Allah** يَعْلَمُ **Bilir** مَا يَكُونُ **Ve yerde olanı** وَمَا فِي الْاَرْضِ **Göklerde olanı** مَا فِي السَّمٰوٰتِ *(Neyi?)* **Olmaz** *(Ne?)* مِنْ نَجْوٰى ثَلَاثَةٍ **Üç kişinin gizlice konuşması** اِلَّا هُوَ **İllaki o** رَابِعُهُمْ **Dördüncüleridir** *(Ne ile?)* بِعِلْمِهٖ İlmiyle وَلَا خَمْسَةٍ **Beş kişinin (konuşması da olmaz)** اِلَّا هُوَ **İllaki o** سَادِسُهُمْ **Altıncılarıdır** وَلَا اَدْنٰى **Azı da olmaz** *(Neden?)* مِنْ ذٰلِكَ **Bundan** وَلَا اَكْثَرَ **Ve çoğu da olmaz** اِلَّا هُوَ **İllaki o** مَعَهُمْ **Onlarladır** *(Nerede onlarladır?)* اَيْنَ مَا كَانُوا **Nerede olursa olsunlar** ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ **Sonra da onlara haber verir** *(Neyi?)* بِمَا عَمِلُوا **Yapmış olduklarını** *(Ne zaman haber verir?)* يَوْمَ الْقِيٰمَةِ **Kıyamet gününde** اِنَّ اللّٰهَ **Muhakkak ki, Allah** بِكُلِّ شَيْءٍ **Her şeyi** عَلِيمٌ **Hakkıyla bilendir.**

8. اَلَمْ تَرَ **Görmedin mi?** تَنْظُرْ Bakmadın mı? *(Kime?)* اِلَى الَّذِينَ **O kimselere ki,** نُهُوا **Men edildiler** *(Neden?)* عَنِ النَّجْوٰى **Fısıldaşmaktan** ثُمَّ يَعُودُونَ **Sonra da dönüyorlar** *(Neye?)* لِمَا نُهُوا عَنْهُ **Kendisinden men edildikleri şeye** وَيَتَنَاجَوْنَ **Ve fısıldaşıyorlar** *(Ne ile?)* بِالْاِثْمِ **Günah** وَالْعُدْوَانِ **Düşmanlık** وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ **Ve peygambere karşı gelmekle** هُمُ الْيَهُودُ Onlar Yahudilerdir نَهَاهُمْ Onları men etti *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Peygamber Efendimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Neden men etti?)* عَمَّا كَانُوا يَفْعَلُونَ

[1] Bir kıraatte اَلْمَجْلِس kelimesi اَلْمَجَالِس şeklinde (cemi) okunmuştur.
[2] فَانْشُزُوا fiili diğer bir kıraate her iki yerde de şin harfinin zammesiyle okunur.

Yapar oldukları şeyden *(O şey de nedir?)* مِنْ تَنَاجِيهِمْ Fısıldaşmalarıdır أَيْ تَحَدُّثِهِمْ سِرًّا Yani, gizlice konuşmalarıdır *(Nasıl?)* نَاظِرِينَ Bakarak *(Kime?)* إِلَى الْمُؤْمِنِينَ İnananlara *(Niçin böyle yapıyorlardı?)* لِيُوقِعُوا Düşürmek için *(Nereye?)* فِي قُلُوبِهِمْ İnananların kalbine *(Ne düşürmek için?)* اَلرِّيبَةَ Şüphe **وَإِذَا جَاؤُكَ Ve sana geldiklerinde حَيَّوْكَ Seni selamlarlar** أَيُّهَا النَّبِيُّ Ey nebi! *(Ne ile?)* بِمَا **O şeyle ki, لَمْ يُحَيِّكَ Seni selamlamadı** *(Ne ile?)* بِهِ **Onunla** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** وَهُوَ قَوْلُهُمْ O da şu sözleridir: اَلسَّامُ عَلَيْكَ أَيِ الْمَوْتُ Sâm yani, ölüm senin üzerine olsun **وَيَقُولُونَ Ve diyorlar** *(Nasıl?)* فِي أَنْفُسِهِمْ **Kendi içlerinde لَوْلَا يُعَذِّبُنَا -هَلَّا- Bize azap etse** ya *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Ne sebebiyle?)* بِمَا نَقُولُ **Söylediklerimiz sebebiyle** *(Onlar da nedir?)* مِنَ التَّحِيَّةِ Verdikleri selam وَأَنَّهُ لَيْسَ بِنَبِيٍّ Ve onun peygamber olmadığını (söylemeleridir) إِنْ كَانَ نَبِيًّا Eğer o peygamberse (Allah bize azap etse ya!) **حَسْبُهُمْ Onlara yeter** *(Ne?)* جَهَنَّمُ **Cehennem يَصْلَوْنَهَا Ona gireceklerdir فَبِئْسَ Ne kötü** اَلْمَصِيرُ **Varış yeridir** *(Ne?)* هِيَ O cehennem.

9. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا Ey iman edenler! إِذَا تَنَاجَيْتُمْ Gizlice konuştuğunuz zaman فَلَا تَتَنَاجَوْا Fısıldaşmayın** *(Ne ile?)* **بِالْإِثْمِ Günah وَالْعُدْوَانِ Düşmanlık وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ Ve Resûle karşı gelmekle وَتَنَاجَوْا Ve fısıldaşın** *(Ne ile?)* **بِالْبِرِّ İyilik وَالتَّقْوٰى Ve takva ile وَاتَّقُوا Ve korkun** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan الَّذِي Öyle Allah ki, إِلَيْهِ Sadece ona تُحْشَرُونَ Toplanacaksınız.**

10. **إِنَّمَا النَّجْوٰى Gizli konuşmak ancak** *(Ne ile?)* بِالْإِثْمِ Günah وَنَحْوِهِ Ve benzeri şeylerle *(Kimdendir?)* مِنَ الشَّيْطَانِ **Şeytandandır** *(Ne sebebiyle?)* بِغُرُورِهِ Aldatması sebebiyle *(Bu niçindir?)* **لِيَحْزُنَ Üzmek içindir** *(Kimi?)* **اَلَّذِينَ O kimseleri ki, اٰمَنُوا İman ettiler وَلَيْسَ Ama değildir** *(Kim?)* هُوَ O, şeytan *(Ne değildir?)* **بِضَارِّهِمْ Onlara zarar verici** *(Neyi?)* **شَيْئًا Hiçbir şeyi إِلَّا بِإِذْنِ اللّٰهِ Ancak Allah'ın izniyle** أَيْ إِرَادَتِهِ Yani, onun iradesiyle **وَعَلَى اللّٰهِ Ve sadece Allah'a فَلْيَتَوَكَّلِ Güvensin** *(Kim?)* **اَلْمُؤْمِنُونَ İnananlar.**

11. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا Ey iman edenler إِذَا قِيلَ Denildiği zaman** *(Kime?)* **لَكُمْ Size** *(Ne?)* **تَفَسَّحُوا Yer açın** تَوَسَّعُوا Genişlik gösterin *(Nerede?)* **فِي الْمَجْلِسِ Mecliste** مَجْلِسِ النَّبِيِّ Peygamberin meclisinde ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَالذِّكْرِ Veya zikir meclisinde حَتّٰى يَجْلِسَ Ta ki, oturabilsin *(Kim?)* مَنْ جَاءَكُمْ Size gelen وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte اَلْمَجَالِسِ 'Mecâlis' şeklinde cemi olarak okunur **فَافْسَحُوا Yer açın ki, يَفْسَحِ اللّٰهُ Yer açsın** *(Kim?)* **اَللّٰهُ Allah** *(Kime?)* **لَكُمْ Size** *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette **وَإِذَا قِيلَ Ve denildiği zaman** *(Ne?)* **انْشُزُوا Kalkın** قُومُوا Doğrulun *(Neye?)* إِلَى الصَّلَاةِ Namaza

وَغَيْرِهَا Ve diğer مِنَ الْخَيْرَاتِ Hayırlı işlere فَانْشَزُوا **Kalkın ki,** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِضَمِّ الشِّينِ 'Şin' harfinin zammesiyle (okunur) *(Nerede?)* فِيهِمَا Her iki yerde de يَرْفَعْ **Yükseltsin** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kimi?)* اَلَّذِينَ **O kimseleri ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** *(Ne sebebiyle yükseltsin?)* بِالطَّاعَةِ İtaat etmeleri sebebiyle *(Nerede?)* فِي ذٰلِكَ Bu konuda وَ-يَرْفَعْ- **Ve** yine yükseltsin *(Kimi?)* اَلَّذِينَ **O kimseleri ki,** اُوتُوا **Kendilerine verildi** *(Ne?)* اَلْعِلْمَ **İlim** *(Nasıl yükseltsin?)* دَرَجَاتٍ **Derecelerle** *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette وَاللّٰهُ **Allah** بِمَا تَعْمَلُونَ **Yaptıklarınızdan** خَبِيرٌ **Haberdârdır.**

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ﴾ أَرَدْتُمْ مُنَاجَاتَهُ ﴿فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ﴾ قَبْلَهَا ﴿صَدَقَةً ذٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَاَطْهَرُ﴾ لِذُنُوبِكُمْ ﴿فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا﴾ مَا تَتَصَدَّقُونَ بِهِ ﴿فَاِنَّ اللهَ غَفُورٌ﴾ لِمُنَاجَاتِكُمْ ﴿رَحِيمٌ ﴿١٢﴾﴾ بِكُمْ يَعْنِي فَلَا عَلَيْكُمْ فِي الْمُنَاجَاةِ مِنْ غَيْرِ صَدَقَةٍ ثُمَّ نُسِخَ ذٰلِكَ بِقَوْلِهِ ﴿ءَاَشْفَقْتُمْ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا وَتَسْهِيلِهَا وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ وَالْأُخْرٰى وَتَرْكِهِ أَيْ خِفْتُمْ مِنْ ﴿اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ لِفَقْرٍ ﴿فَاِذْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ الصَّدَقَةَ ﴿وَتَابَ اللهُ عَلَيْكُمْ﴾ رَجَعَ بِكُمْ عَنْهَا ﴿فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ﴾ أَيْ دُومُوا عَلٰى ذٰلِكَ ﴿وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾﴾ ﴿اَلَمْ تَرَ﴾ تَنْظُرْ ﴿اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا﴾ هُمُ الْمُنَافِقُونَ ﴿قَوْمًا﴾ هُمُ الْيَهُودُ ﴿غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ﴾ أَيِ الْمُنَافِقُونَ ﴿مِنْكُمْ﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَلَا مِنْهُمْ﴾ مِنَ الْيَهُودِ بَلْ هُمْ مُذَبْذَبُونَ ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ﴾ أَيْ قَوْلِهِمْ إِنَّهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾﴾ أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ فِيهِ ﴿اَعَدَّ اللهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾﴾ مِنَ الْمَعَاصِي ﴿اِتَّخَذُوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سُتْرًا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ ﴿فَصَدُّوا﴾ بِهَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿عَنْ سَبِيلِ اللهِ﴾ أَيِ الْجِهَادِ فِيهِمْ بِقَتْلِهِمْ وَأَخْذِ أَمْوَالِهِمْ ﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾﴾ ذُو إِهَانَةٍ ﴿لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللهِ﴾ مِنْ عَذَابِهِ ﴿شَيْـًٔا﴾ مِنَ الْإِغْنَاءِ ﴿اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾﴾ اُذْكُرْ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ﴾ أَنَّهُمْ مُؤْمِنُونَ ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ عَلٰى شَيْءٍ﴾ مِنْ نَفْعِ حِلْفِهِمْ فِي الْآخِرَةِ كَالدُّنْيَا ﴿اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾﴾ ﴿اِسْتَحْوَذَ﴾ اِسْتَوْلٰى ﴿عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ﴾ بِطَاعَتِهِمْ لَهُ ﴿فَاَنْسٰيهُمْ ذِكْرَ اللهِ اُولٰٓئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ أَتْبَاعُهُ ﴿اَلَآ اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾﴾ ﴿اِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ﴾ يُخَالِفُونَ ﴿اللهَ وَرَسُولَهُ اُولٰٓئِكَ فِي الْاَذَلِّينَ﴾ الْمَغْلُوبِينَ ﴿كَتَبَ اللهُ﴾ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ أَوْ قَضٰى ﴿لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِي﴾ بِالْحُجَّةِ أَوِ السَّيْفِ ﴿اِنَّ اللهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾﴾ ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ يُوَآدُّونَ﴾ يُصَادِقُونَ ﴿مَنْ حَادَّ اللهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا﴾ أَيِ الْمُحَادُّونَ ﴿اٰبَآءَهُمْ﴾ أَيِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿اَوْ اَبْنَآءَهُمْ اَوْ اِخْوَانَهُمْ اَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ بَلْ يَقْصُدُونَهُمْ بِالسُّوءِ وَيُقَاتِلُونَهُمْ عَلَى الْإِيمَانِ كَمَا وَقَعَ لِجَمَاعَةٍ مِنَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ ﴿اُولٰٓئِكَ﴾ الَّذِينَ ﴿لَا يُوَادُّونَهُمْ ﴿كَتَبَ﴾ أَثْبَتَ ﴿فِي قُلُوبِهِمُ الْاِيمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ﴾ بِنُورٍ ﴿مِنْهُ﴾ تَعَالٰى ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ﴾ بِطَاعَتِهِ ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ بِثَوَابِهِ ﴿اُولٰٓئِكَ حِزْبُ اللهِ﴾ يَتَّبِعُونَ أَمْرَهُ وَيَجْتَنِبُونَ نَهْيَهُ ﴿اَلَآ اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾﴾ الْفَائِزُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

12. **Ey iman edenler! Peygamberle hususi olarak konuş**mayı iste**diğiniz zaman bu konuşmanızdan önce bir sadaka veriniz. Bu sizin için daha hayırlı ve** günahlarınızı **daha temiz**leyici**dir. Şayet** sadaka olarak verecek **bir şey bulamazsanız,** sadaka vermeden konuşmanızda size bir günah yoktur, **şüphesiz Allah** hususi konuşmanızı **çok bağışlayan,** size **çok merhamet edendir.** Bu hüküm daha sonra aşağıdaki ayetle nesh edilmiştir:

13. **Hususi konuşmanızdan önce** fakirlikten dolayı **sadakalar vermekten çekindiniz** korktunuz **mu?**[1] **Mademki** bu sadaka verme işini **yapmadınız ve Allah da size tövbe lütfetti** sadaka vermekten sizi muaf tuttu, **öyleyse namazı kılın, zekâtı verin Allah'a ve resûlüne itaat edin.** Bu hal üzere devam edin. **Allah yaptıklarınızdan haberdardır.**

14. **Allah'ın kendilerine gazap ettiği bir toplumu** Yahudileri **dost edinen** münafık**ları görmedin mi,** onlara bakmadın mı? **Onlar ne siz** müminler**den ne de onlar** Yahudiler**dendir.** Bilakis onlar iki arada gidip gelenlerdir. Yalan söylediklerini **bilerek yalan yere** mümin olduklarına dair **yemin ediyorlar.**

15. **Allah onlara şiddetli bir azap hazırlamıştır. Gerçekten onların işledikleri** günahlar **ne kötüdür!**

16. **Onlar yeminlerini** canlarına ve malları için **kalkan yapıp** o yeminleriyle müminleri **Allah'ın yolundan** onları öldürüp mallarını almak suretiyle onlarla savaşmaktan **alıkoydular. Artık onlar için küçük düşürücü** alçaltıcı **bir azap vardır.**

17. **Ne malları ne de oğulları Allah'**ın azabın**a karşı onlara bir fayda veremez. İşte bunlar cehennem halkıdır. Onlar orada ebedî kalacaklardır.**

18. Anlat! **O gün Allah, onların hepsini yeniden diriltecek, onlar da dünyada size yemin ettikleri gibi, ona** mümin olduklarına dair **yemin edeceklerdir. Kendilerini bir şey üzerinde;** yalan yere yeminlerinin dünyada fayda verdiği gibi ahirette de fayda vereceğini **sanıyorlar. İyi bilin ki, onlar gerçekten yalancıdırlar.**

19. **Şeytan** kendisine itaat etmeleri sebebiyle **onları etkisi altına alıp** kuşatıp **onlara Allah'ı anmayı unutturdu. İşte bunlar şeytanın yandaşları** ona tabi olanlar**dır. İyi bilin ki, şeytanın yandaşları gerçekten hüsrandadırlar.**

20. **Şüphesiz Allah'a ve resûlüne düşman olan** muhalefet eden**ler, işte onlar en alçakların** mağlup olanların **arasındadırlar.**

21. **Allah,** Levh-i Mahfuz'da**: Elbette ben ve resûllerim** delil veya kılıçla **galip geleceğiz, diye yazmış** veya böyle hükmetmiş**tir. Şüphesiz Allah çok güçlüdür, Aziz'dir.**

---

[1] أَأَشْفَقْتُمْ terkibindeki hemzeler her ikisinin ispatı, ikincisinin elife çevrilmesi ve teshili, teshil edilmiş olanla diğerinin arasına bir elif koyarak ve bunu terk ederek okunur.

22. **Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun, Allah'a ve resûlüne düşman olanlarla muhabbet kurduğunu** dostluk ettiğini **göremezsin. İsterse** düşmanlık eden **bu kişiler o** inanan**ların babaları, oğulları, kardeşleri veya akrabaları olsun.** Aksine onlar hakkında iyi düşünmez ve iman uğrunda onlarla savaşırlar. Nitekim sahabeden (radıyallahu anhum) bir kısmı bunu yapmıştır da. **İşte bu** dostluk etmeye**nlerin kalbine Allah, imanı yazmış** sabit kılmış **ve kendisinden bir ruh** nur **ile onları desteklemiştir. Onları, içinde ebedi kalmak üzere, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah** itaat etmeleri sebebiyle **onlardan razı olmuş, onlar da** verdiği sevapla **Allah'tan razı olmuşlardır. İşte bunlar, Allah-'ın yanında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın yanında olanlardır.**

KELİME ANLAMI

12. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا **Ey iman edenler!** إِذَا نَاجَيْتُمُ **Gizlice konuştuğunuz zaman** *(Kiminle?)* الرَّسُولَ **Peygamberle** أَرَدْتُمْ (Yani) istediğiniz zaman *(Neyi?)* مُنَاجَاتَهُ Onunla gizlice konuşmayı فَقَدِّمُوا **Takdim edin** *(Nerede?)* بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ **Gizlice konuşmanızın önünde** قَبْلَهَا Ondan önce *(Ne takdim ediniz?)* صَدَقَةً **Bir sadaka** ذَٰلِكَ **Bu** خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** وَأَطْهَرُ **Ve daha temizdir** *(Niçin?)* لِذُنُوبِكُمْ Günahlarınız için فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا **Şayet bulamazsanız** *(Ne?)* مَا تَتَصَدَّقُونَ بِهِ Sadaka olarak vereceğiniz bir şey فَإِنَّ اللَّهَ **Muhakkak ki, Allah** غَفُورٌ **Çok bağışlayandır** *(Neyi?)* لِمُنَاجَاتِكُمْ Gizlice konuşmanızı رَحِيمٌ **Pek merhametlidir** *(Kime?)* بِكُمْ Size فَلَا عَلَيْكُمْ يَعْنِي Yani, üzerinize bir şey yoktur *(Ne hususunda?)* فِي الْمُنَاجَاةِ Gizlice konuşma hususunda *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ صَدَقَةٍ Sadaka vermeden ثُمَّ نُسِخَ ذَٰلِكَ Sonra bu (hüküm) iptal edildi *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِ Allah Teâlâ'nın şu ayetiyle:

13. أَأَشْفَقْتُمْ **Yoksa korktunuz mu?** *(Bu kelime nasıl okunur?)* بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ İki hemzenin ispatı, وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا İkincisinin elife çevrilmesi, وَتَسْهِيلِهَا Ve yine ikincisinin teshili (yumuşatılması) وَإِدْخَالِ أَلِفٍ Bir elifin konulması *(Nereye?)* بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ Teshil edilmiş olan elif ile وَالْأُخْرَى Diğeri arasına وَتَرْكِهِ Ve de elifin terkiyle (okunur) أَيْ خِفْتُمْ Yani, korktunuz mu? *(Neden?)* مِنْ- أَنْ تُقَدِّمُوا **-Takdim etmekten** *(Nerede?)* بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ **Gizlice konuşmanızın öncesinde** *(Ne takdim etmekten?)* صَدَقَاتٍ **Sadakalar** *(Neden dolayı korktunuz mu?)* لِفَقْرٍ Fakirlikten dolayı فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا **Ve madem ki, yapmadınız** *(Neyi?)* الصَّدَقَةَ Sadaka verme işini وَتَابَ **Ve döndü** *(Kim?)* اللَّهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Size** رَجَعَ بِكُمْ Sizi çevirdi *(Neden?)* عَنْهَا O sadaka vermekten فَأَقِيمُوا **Öyleyse dosdoğru kılın** *(Neyi?)*

اَلصَّلٰوةَ **Namazı** وَاٰتُوا **Verin** *(Neyi?)* اَلزَّكٰوةَ **Zekatı** وَاَطِيعُوا **Ve itaat edin** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** أَيْ دُومُوا Yani, devam edin *(Neye?)* عَلٰى ذٰلِكَ Bu (üç şeye) وَاللّٰهُ **Allah** خَبِيرٌ **Haberdardır** *(Neden?)* بِمَا تَعْمَلُونَ **Yapmakta olduğunuz şeylerden.**

14. اَلَمْ تَرَ **Görmedin mi?** تَنْظُرْ Bakmadın mı? *(Kime?)* اِلَى الَّذِينَ **O kimselere ki,** تَوَلَّوْا **Dost edindiler** هُمُ الْمُنَافِقُونَ Onlar münafıklardır *(Kimi dost edindiler?)* قَوْمًا **Bir toplumu ki,** هُمُ الْيَهُودُ Onlar da Yahudilerdir عَلَيْهِمْ غَضِبَ **Gazap etmiştir** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kime?)* مَا هُمْ **Onlar değildir** أَيِ الْمُنَافِقُونَ Yani, münafıklar *(Kimden değildir?)* مِنْكُمْ **Ne sizden** وَلَا مِنْهُمْ **Ne de onlardan** مِنَ الْيَهُودِ Yahudilerden بَلْ هُمْ Aksine onlar مُذَبْذَبُونَ (Bu ikisi arasında) gidip gelmektedirler وَيَحْلِفُونَ **Ve yemin ederler** *(Ne üzere?)* عَلَى الْكَذِبِ **Yalan üzere** أَيْ قَوْلِهِمْ Yani, şu sözleri üzere وَهُمْ يَعْلَمُونَ **Halbuki onlar Bilmektedirler** *(Neyi?)* أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ Yalancı olduklarını *(Nerede?)* فِيهِ Bu sözlerinde.

15. اَعَدَّ **Hazırlamıştır** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Ne hazırlamıştır?)* عَذَابًا شَدِيدًا **Şiddetli bir azap** إِنَّهُمْ **Gerçekten onlar** سَاءَ **Ne kötüdür** *(Ne?)* مَا **O şey ki,** كَانُوا **Oldular** *(Ne?)* يَعْمَلُونَ **Yapıyorlar** *(O şeyler nedir?)* مِنَ الْمَعَاصِي Günahlardır.

16. اِتَّخَذُوا **Edindiler** *(Neyi?)* اَيْمَانَهُمْ **Yeminlerini** *(Ne edindiler?)* جُنَّةً **Kalkan** سُتْرًا Siper *(Neye?)* عَلٰى أَنْفُسِهِمْ Canlarına وَأَمْوَالِهِمْ Ve mallarına فَصَدُّوا **Ve çevirdiler** *(Ne ile?)* بِهَا O yeminleriyle *(Kimi?)* اَلْمُؤْمِنِينَ İnananları *(Neden?)* عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ **Allah'ın yolundan** أَيِ الْجِهَادِ فِيهِمْ Yani, kendileriyle savaşmaktan *(Ne suretiyle savaşmak?)* بِقَتْلِهِمْ Onları öldürmek وَأَخْذِ أَمْوَالِهِمْ Ve mallarını almak suretiyle فَلَهُمْ **Artık onlar için vardır** *(Ne?)* عَذَابٌ مُهِينٌ **Aşağılayıcı bir azap** ذُو إِهَانَةٍ Küçük düşürücü.

17. لَنْ تُغْنِيَ **Asla sağlamaz** *(Kime?)* عَنْهُمْ **Onlara** *(Ne?)* اَمْوَالُهُمْ **Ne malları** وَلَا اَوْلَادُهُمْ **Ne de çocukları** *(Kime karşı?)* مِنَ اللّٰهِ **Allah'a karşı** مِنْ عَذَابِهِ Azabına karşı *(Ne sağlamaz?)* شَيْئًا **Hiçbir şey** *(Neden?)* مِنَ الْإِغْنَاءِ Faydadan اُولٰئِكَ **İşte onlar** اَصْحَابُ النَّارِ **Cehennem halkıdır** هُمْ **Onlar** فِيهَا **Orada** خَالِدُونَ **Ebedi kalıcıdırlar.**

18. اُذْكُرْ Anlat! *(Neyi?)* يَوْمَ **O günü ki,** يَبْعَثُهُمْ **Onları yeniden diriltecektir** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Nasıl?)* جَمِيعًا **Hep birlikte** فَيَحْلِفُونَ **Onlar da yemin edeceklerdir** *(Kime?)* لَهُ **Ona** *(Ne diye?)* أَنَّهُمْ Şüphesiz onlar مُؤْمِنُونَ İnananlarmış diye *(Nasıl yemin edeceklerdir?)*

كَمَا يَحْلِفُونَ **Yemin ettikleri gibi** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** وَيَحْسَبُونَ **Ve zannederler ki,** اَنَّهُمْ **Onlar** عَلٰى شَيْءٍ **Bir şey üzerinedir** *(Bu şey nedir?)* مِنْ نَفْعِ حِلْفِهِمْ Yeminlerinin fayda vermesidir *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne gibi?)* كَالدُّنْيَا Dünyadaki gibi اَلَا **İyi bilin ki,** اِنَّهُمْ **Şüphesiz onlar** هُمُ **Onlar** اَلْكَاذِبُونَ **Yalancılardır.**

20. اِسْتَحْوَذَ **Etkisi altına aldı** اِسْتَوْلٰى İstila etti *(Kimi?)* عَلَيْهِمُ **Onları** *(Kim?)* اَلشَّيْطَانُ **Şeytan** *(Nasıl?)* لَهُ بِطَاعَتِهِمْ Ona itaat etmeleri sebebiyle فَاَنْسٰيهُمْ **Ve onlara unutturdu** *(Neyi?)* ذِكْرَ اللّٰهِ **Allah'ı zikretmeyi** اُولٰئِكَ **İşte onlar** حِزْبُ الشَّيْطَانِ **Şeytanın yandaşlarıdır** اَتْبَاعُهُ Ona tabi olanlardır اَلَا **İyi biliniz ki,** اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ **Şüphesiz şeytanın yandaşları** هُمُ **Onlar** اَلْخَاسِرُونَ **Hüsrana uğrayanlardır.**

21. اِنَّ الَّذِينَ **Muhakkak o kimseler ki,** يُحَادُّونَ **Karşı geliyorlar** يُخَالِفُونَ Muhalefet ediyorlar *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** اُولٰئِكَ **İşte onlar** فِي الْاَذَلِّينَ **En aşağılıklar** اَلْمَغْلُوبِينَ Mağlup olanlar **arasındadır** كَتَبَ **Yazdı** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Nerede?)* فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i Mahfuz'da اَوْ قَضٰى Veya hükmetti *(Ne diye?)* لَاَغْلِبَنَّ **Andolsun ki, galip geleceğim** اَنَا **Ben** وَرُسُلِي **Ve peygamberlerim** *(Ne ile?)* بِالْحُجَّةِ اَوِ السَّيْفِ Delil veya kılıçla اِنَّ اللّٰهَ **Şüphesiz Allah** قَوِيٌّ **Kuvvetlidir** عَزِيزٌ **Aziz'dir.**

22. لَا تَجِدُ **Bulamazsın** *(Kimi?)* قَوْمًا **Bir topluluğu ki,** يُؤْمِنُونَ **İnanıyorlar** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ **Ve ahiret gününe** *(Nasıl bulamazsın?)* يُوَادُّونَ **Severlerken** يُصَادِقُونَ Dostluk ederlerken *(Kime?)* مَنْ **O kimseye ki,** حَادَّ **Karşı geldi** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** وَلَوْ كَانُوا **Olsalar dahi** اَيِ الْمُحَادُّونَ Yani, karşı gelenler *(Kim olsalar dahi?)* اٰبَاءَهُمْ **Babaları** اَيِ الْمُؤْمِنِينَ Yani, inananların babaları اَوْ اَبْنَاءَهُمْ **Veya çocukları** اَوْ اِخْوَانَهُمْ **Veya kardeşleri** اَوْ عَشِيرَتَهُمْ **Veya akrabaları** بَلْ يَقْصُدُونَهُمْ بِالسُّوءِ Bilakis onlara suikastta bulunurlar وَيُقَاتِلُونَهُمْ Ve onlarla savaşırlar *(Niçin?)* عَلَى الْاِيمَانِ İman için كَمَا وَقَعَ Nitekim böyle olmuştur *(Kim için?)* لِجَمَاعَةٍ مِنَ الصَّحَابَةِ Sahabeden bir grup için رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ Allah onlardan razı olsun اُولٰئِكَ **İşte onlar** اَلَّذِينَ لَا يُوَادُّونَهُمْ Onlarla dostluk etmeyenler كَتَبَ **(Allah) yazdı** اَثْبَتَ Sağlamlaştırdı *(Nerede?)* فِي قُلُوبِهِمُ **Onların kalplerinde** *(Neyi?)* اَلْاِيمَانَ **İmanı** وَاَيَّدَهُمْ **Ve onları destekledi** *(Ne ile?)* بِنُورٍ Bir nurla *(Kimden?)* مِنْهُ تَعَالٰى Yüce Allah'ın **kendisinden** بِرُوحٍ **Bir ruhla** وَيُدْخِلُهُمْ **Ve onları girdirir** *(Nereye?)* جَنَّاتٍ **Cennetlere ki,** تَجْرِي **Akar** *(Nereden?)*

مِنْ تَحْتِهَا **Onların altından** *(Ne akar?)* اَلْاَنْهَارُ **Nehirler** *(Nasıl girdirir?)* خَالِدِينَ **Ebedi kalıcı oldukları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** رَضِيَ **Razı olmuştur** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kimden?)* عَنْهُمْ **Onlardan** *(Ne sebebiyle?)* بِطَاعَتِهِ Ona itaat etmeleri sebebiyle وَرَضُوا **Onlar da razı olmuştur** *(Kimden?)* عَنْهُ **Ondan** *(Ne sebebiyle?)* بِثَوَابِهِ (Vermiş olduğu) sevabı sebebiyle اُولٰئِكَ **İşte onlar** حِزْبُ اللّٰهِ **Allah'tan yana olandır** يَتَّبِعُونَ Tabi olurlar *(Neye?)* أَمْرَهُ Onun emrine وَيَجْتَنِبُونَ Ve kaçınırlar *(Neden?)* نَهْيَهُ Yasaklarından اَلَا **İyi bilin ki,** اِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ **Şüphesiz Allah'tan yana olanlar** هُمْ **Onlar** اَلْمُفْلِحُونَ **Felaha erenlerdir** اَلْفَائِزُونَ Kurtulanlardır.



سُورَةُ الْحَشْرِ

﴿مَدَنِيَّةٌ اَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ أَيْ نَزَّهَهُ فَاللَّامُ مَزِيدَةٌ وَفِي الْاِتْيَانِ بِمَا تَغْلِيبٌ لِلْأَكْثَرِ ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾﴾ فِي مُلْكِهِ وَصُنْعِهِ ﴿هُوَ الَّذِيٓ اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ﴾ هُمْ بَنُو النَّضِيرِ مِنَ الْيَهُودِ ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ مَسَاكِنِهِمْ بِالْمَدِينَةِ ﴿لِاَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ هُوَ حَشْرُهُمْ إِلَى الشَّامِ وَآخِرُهُ أَنْ جَلَاهُمْ عُمَرُ فِي خِلَافَتِهِ إِلَى خَيْبَرَ ﴿مَا ظَنَنْتُمْ﴾ أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ ﴿اَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوٓا اَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ﴾ خَبَرُ أَنَّ ﴿حُصُونُهُمْ﴾ فَاعِلُهُ تَمَّ بِهِ الْخَبَرُ ﴿مِنَ اللّٰهِ﴾ مِنْ عَذَابِهِ ﴿فَاَتَاهُمُ اللّٰهُ﴾ أَمْرُهُ وَعَذَابُهُ ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لَمْ يَخْطُرْ بِبَالِهِمْ مِنْ جِهَةِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَقَذَفَ﴾ أَلْقَى ﴿فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ بِسُكُونِ الْعَيْنِ وَضَمِّهَا الْخَوْفَ بِقَتْلِ سَيِّدِهِمْ كَعْبِ ابْنِ الْأَشْرَفِ ﴿يُخْرِبُونَ﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [يُخْرِبُونَ] مِنْ أَخْرَبَ ﴿بُيُوتَهُمْ﴾ لِيَنْقِلُوا مَا اسْتَحْسَنُوا مِنْهَا مِنْ خَشَبٍ وَغَيْرِهِ ﴿بِاَيْدِيهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَآ اُولِي الْاَبْصَارِ ﴿٢﴾﴾ ﴿وَلَوْلَآ اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ﴾ قَضَى ﴿عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ الْخُرُوجَ مِنَ الْوَطَنِ ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بِالْقَتْلِ وَالسَّبْيِ كَمَا فَعَلَهُ بِقُرَيْظَةَ مِنَ الْيَهُودِ ﴿وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

59- Haşr Sûresi

Medine'de inmiştir.

Yirmi dört ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmekte,** her şey onu tenzih etmekte**dir.**[1] **O,** mülkünde **Azîz,** yaptığında **hikmet sahibidir.**

2. **Ehl-i kitaptan inkâr edenleri,** Yahudilerden beni Nadîr kabilesini Şam tarafına olan **ilk sürgünde yurtlarından** Medine'deki evlerinden **çıkaran odur.** Son sürgünleri Hazreti Ömer'in hilafetinde Hayber'den sürülmeleridir. Ey müminler! **Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'**ın azabın**dan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'**ın emri ve azabı**, onlara hiç hesap etmedikleri bir yerden** akıllarına gelmeyen; müminler tarafından **geliverdi. Ve onların yüreklerine** reisleri Ka'b b. Eşref-'in öldürülmesiyle **korku**[2] **düşürdü** saldı; **öyle ki** kendilerine lazım olacak tahta ve benzeri şeyleri götürmek için **evlerini hem kendi elleriyle, hem de müminlerin elleriyle yıkıyorlardı.**[3] **Ey akıl sahipleri! İbret alın.**

3. **Eğer Allah onlara sürgünü** yurtlarından çıkmayı **yazmış olmasaydı, elbette onları dünyada** Yahudi Kurayza kabilesine yapıldığı gibi öldürülmek ve esir edilmek suretiyle **cezalandıracaktı. Ahirette ise onlar için cehennem azabı vardır.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْحَشْرِ -﴿٥٩﴾

59- Haşr Sûresi

مَدَنِيَّةٌ **Medine'de inmiştir** اَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi dört ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla**

1. سَبَّحَ **Tesbih etmiştir** *(Kimi?)* لِلّٰهِ **Allah'ı** *(Ne?)* مَا فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olanlar** وَمَا فِي الْاَرْضِ **Ve yerde olanlar** أَيْ نَزَّهَهُ Yani, onu noksan sıfatlardan beri tutmuştur فَاللَّامُ مَزِيدَةٌ وَفِي الْاِثْبَاتِ بِمَا تَغْلِيبٌ 'Lam' zaittir 'Ma' ismi mevsûlünün getirilmesinde لِلْأَكْثَرِ Çoğunluğu tağlib vardır وَهُوَ الْعَزِيزُ **Ve o Aziz'dir** الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde (Aziz) وَصُنْعِهِ Ve yaptığında (hikmet sahibidir).

---

[1] لِلّٰهِ deki lam harfi ceri zaittir. مَا kelimesinin getirilmesi çoğunluğa tağlip sebebiyledir.

[2] الرُّعْبُ kelimesi ayn harfinin hem sükunu hem de zammesiyle okunur.

[3] يُخَرِّبُونَ fiili hem şeddeli hem de أَخْرَبَ fiilinden şeddesiz olarak okunur.

2. هُوَ O الَّذِي **Öyle bir zâttır ki,** أَخْرَجَ **Çıkardı** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Kimden?)* مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ **Ehl-i kitaptan** هُمْ بَنُو النَّضِيرِ Onlar Beni Nadîr kabilesidir *(Kimden?)* مِنَ الْيَهُودِ Yahudilerden *(Nereden çıkardı?)* مِنْ دِيَارِهِمْ **Yurtlarından** مَسَاكِنِهِمْ Yerleşim yerlerinden *(Neredeki?)* بِالْمَدِينَةِ Medine'deki *(Niçin çıkardı?)* لِأَوَّلِ الْحَشْرِ **İlk sürgün için** هُوَ حَشْرُهُمْ O sürülmeleridir *(Nereye?)* إِلَى الشَّامِ Şam'a وَآخِرُهُ Sonuncusu da أَنْ جَلَاهُمْ Onları sürmesidir *(Kimin?)* عُمَرُ Hz. Ömer'in *(Ne zaman?)* فِي خِلَافَتِهِ Hilafetinde *(Nereye?)* إِلَى خَيْبَرَ Hayber'e (Hayber'den sürmesidir) مَا ظَنَنْتُمْ **Siz sanmamıştınız** أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ Ey müminler *(Neyi?)* أَنْ يَخْرُجُوا **Onların çıkacaklarını** وَظَنُّوا **Onlar da sanmışlardı ki,** أَنَّهُمْ **Muhakkak ki onlar** *(Nedir?)* مَانِعَتُهُمْ **Onları koruyacaktır** *(Mâniatü-hüm kelimesi nedir?)* خَبَرُ أَنَّ 'Enne'nin haberidir *(Onları ne koruyacaktır?)* حُصُونُهُمْ **Kaleleri** فَاعِلُهُ (Mâniatuhum kelimesinin) failidir تَمَّ بِهِ الْخَبَرُ Bununla haber tamamlanmıştır *(Kimden koruyacaktır?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** مِنْ عَذَابِهِ Azabından فَأَتَاهُمُ **Ama onlara geliverdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** أَمْرُهُ وَعَذَابُهُ Onun emri ve azabı *(Nereden geliverdi?)* مِنْ حَيْثُ **Öyle bir yerden ki,** لَمْ يَحْتَسِبُوا **Hiç hesap etmemişlerdi** لَمْ يَخْطُرْ Gelmemişti *(Neye?)* بِبَالِهِمْ Akıllarına مِنْ جِهَةِ الْمُؤْمِنِينَ (Allah'ın azabı onlara hiç beklemedikleri) inananlar yönünden (geliverdi) وَقَذَفَ **Ve saldı** أَلْقَى Attı *(Nereye?)* فِي قُلُوبِهِمُ **Onların kalplerine** *(Ne saldı?)* الرُّعْبَ **Korku** بِسُكُونِ الْعَيْنِ 'Ayn' harfinin sükûnu وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) الْخَوْفَ Korku (saldı) *(Korkuyu nasıl saldı?)* بِقَتْلِ سَيِّدِهِمْ Liderlerinin öldürülmesiyle *(O da kimdir?)* كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ Ka'b b. Eşref'tir يُخَرِّبُونَ **Yıkıyorlardı** بِالتَّشْدِيدِ Şeddeli وَالتَّخْفِيفِ Ve şeddesiz (okunur) مِنْ أَخْرَبَ (Şeddesiz hali) 'ahrabe' fiilindendir *(Neyi yıkıyorlardı?)* بُيُوتَهُمْ **Evlerini** *(Niçin?)* لِيَنْقُلُوا Götürmek için *(Neyi?)* مَا اسْتَحْسَنُوا Hoşlarına giden şeyleri *(Neden?)* مِنْهَا O evlerden *(Ne gibi?)* مِنْ خَشَبٍ وَغَيْرِهِ Odun ve diğer şeyler gibi *(Ne ile yıkıyorlardı?)* بِأَيْدِيهِمْ **Kendi elleriyle** *(Daha kimin elleriyle?)* وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ **Ve inananların elleriyle** فَاعْتَبِرُوا **İbret alın** يَا أُولِي الْأَبْصَارِ **Ey basiret sahipleri!**

3. وَلَوْلَا **Şayet olmasaydı** *(Ne?)* أَنْ كَتَبَ **Yazması** *(Kimin?)* اللهُ **Allah'ın** قَضَى Hükmetmesi *(Kim üzerine?)* عَلَيْهِمُ **Onların üzerine** *(Neyi yazması olmasaydı?)* الْجَلَاءَ **Sürülmeyi** الْخُرُوجَ Çıkmayı *(Nereden?)* مِنَ الْوَطَنِ Vatandan لَعَذَّبَهُمْ **Elbette onlara azap edecekti** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا **Dünyada** *(Ne ile?)* بِالْقَتْلِ (Erkeklerin) öldürülmesi وَالسَّبْيِ Ve (kadınların) esir edilmesiyle كَمَا فَعَلَهُ Tıpkı yaptığı gibi *(Kime?)* بِقُرَيْظَةَ Kurayza kabilesine *(Kimden?)* مِنَ الْيَهُودِ Yahudilerden وَلَهُمْ **Ve onlar için vardır** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ **Ahirette** *(Ne?)* عَذَابُ النَّارِ **Cehennem azabı.**

﴿ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا﴾ خَالَفُوا ﴿اللهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَآقِّ اللهَ فَإِنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾﴾ لَهُ ﴿مَا قَطَعْتُمْ﴾ يَا مُسْلِمُونَ ﴿مِنْ لِينَةٍ﴾ نَخْلَةٍ ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللهِ﴾ أَيْ خَيَّرَكُمْ فِي ذٰلِكَ ﴿وَلِيُخْزِيَ﴾ بِالْإِذْنِ فِي الْقَطْعِ ﴿الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾﴾ الْيَهُودَ فِي اعْتِرَاضِهِمْ أَنَّ قَطْعَ الشَّجَرِ الْمُثْمِرِ فَسَادٌ ﴿وَمَآ أَفَآءَ﴾ رَدَّ ﴿اللهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ﴾ أَسْرَعْتُمْ يَا مُسْلِمُونَ ﴿عَلَيْهِ مِنْ﴾ زَائِدَةٌ ﴿خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ إِبِلٍ أَيْ لَمْ تُقَاسُوا فِيهِ مَشَقَّةً ﴿وَلٰكِنَّ اللهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَآءُ وَاللهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾﴾ فَلَا حَقَّ لَكُمْ فِيهِ وَيُخْتَصُّ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ وَمَنْ ذُكِرَ مَعَهُ فِي الْآيَةِ الثَّانِيَةِ مِنَ الْأَصْنَافِ الْأَرْبَعَةِ عَلَى مَا كَانَ يَقْسِمُهُ مِنْ أَنَّ لِكُلٍّ مِنْهُمْ خُمُسَ الْخُمُسِ وَلَهُ ﷺ الْبَاقِي يَفْعَلُ فِيهِ مَا يَشَاءُ فَأَعْطَى مِنْهُ الْمُهَاجِرِينَ وَثَلَاثَةً مِنَ الْأَنْصَارِ لِفَقْرِهِمْ ﴿مَآ أَفَآءَ اللهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ كَالصَّفْرَاءِ وَوَادِي الْقُرَى وَيَنْبُعَ ﴿فَلِلّٰهِ﴾ يَأْمُرُ فِيهِ بِمَا يَشَاءُ ﴿وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي﴾ صَاحِبِ ﴿الْقُرْبَىٰ﴾ قَرَابَةِ النَّبِيِّ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَبَنِي الْمُطَّلِبِ ﴿وَالْيَتَامَىٰ﴾ أَطْفَالِ الْمُسْلِمِينَ الَّذِينَ هَلَكَتْ آبَاؤُهُمْ وَهُمْ فُقَرَاءُ ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ ذَوِي الْحَاجَةِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ الْمُنْقَطِعِ فِي سَفَرِهِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَيْ يَسْتَحِقُّهُ النَّبِيُّ ﷺ وَالْأَصْنَافُ الْأَرْبَعَةُ عَلَى مَا كَانَ يَقْسِمُهُ مِنْ أَنَّ لِكُلٍّ مِنَ الْأَرْبَعَةِ خُمُسَ الْخُمُسِ وَلَهُ الْبَاقِي ﴿كَيْ لَا﴾ كَيْ بِمَعْنَى اللَّامِ وَأَنْ مُقَدَّرَةٌ بَعْدَهَا ﴿يَكُونَ﴾ الْفَيْءُ عِلَّةٌ لِقِسْمِهِ كَذٰلِكَ ﴿دُولَةً﴾ مُتَدَاوَلًا ﴿بَيْنَ الْأَغْنِيَآءِ مِنْكُمْ وَمَآ آتَاكُمُ﴾ أَعْطَاكُمُ ﴿الرَّسُولُ﴾ مِنَ الْفَيْءِ وَغَيْرِهِ ﴿فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾﴾ ﴿لِلْفُقَرَآءِ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ أَيِ اعْجَبُوا ﴿الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللهَ وَرَسُولَهُ أُولٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾﴾ فِي إِيمَانِهِمْ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُا الدَّارَ﴾ أَيِ الْمَدِينَةَ ﴿وَالْإِيمَانَ﴾ أَيْ أَلْفَوْهُ وَهُمُ الْأَنْصَارُ ﴿مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً﴾ حَسَدًا ﴿مِمَّا أُوتُوا﴾ أَيْ آتَى النَّبِيُّ ﷺ الْمُهَاجِرِينَ مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ الْمُخْتَصَّةِ بِهِ ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ حَاجَةٌ إِلَى مَا يُؤْثِرُونَ بِهِ ﴿وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ حِرْصَهَا عَلَى الْمَالِ ﴿فَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

4. **Bu, onların Allah'a ve resûlüne karşı gelmeleri** muhalefet etmeleri **sebebiyledir. Kim Allah'a karşı gelirse, şüphesiz Allah'ın** ona **azabı çetindir.**

5. Ey Müslümanlar! **Kestiğiniz veya gövdeleri üzerinde dikili bıraktığınız her hurma ağacı Allah'ın izniyledir,** bu konuda sizi serbest bırakmıştır **ve** ağaçların kesilmesine izin vermek suretiyle, 'Meyve veren ağacı kesmek bozgunculuktur' diye itirazda bulunan **yoldan çıkmış** Yahudi**leri rezil etmek içindir.**

6. **Allah'ın, onlardan (alıp) resûlüne verdiği ganimetler (fey') için siz at ve deve sürmediniz** koşturmadınız; bu konuda bir meşakkatle karşılaşmadınız. **Fakat Allah, resûllerini dilediği kimsenin üstüne gönderir. Allah her şeye gücü yetendir.** Dolayısıyla bunda sizin bir hakkınız yoktur. Bu Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e ve bir sonraki ayette zikredilecek olan dört sınıf kişiye, peygamberimizin taksim ettiği şekliyle aittir. Her sınıfın hakkı yirmi beşte bir, geri kalanı da Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'indir; onlarda dilediğini yapar. Nitekim Peygamber Efendimiz geri kalan maldan muhacirlere ve Ensar'dan fakir olan üç kişiye vermiştir.

7. **Allah'ın, ülkeler halkından resûlüne verdiği** Safrâ, Vadi'l-Kura ve Yenbu' (bölgeleri) gibi **ganimetler, Allah, resûlü, yakınları,** Hişam ve Muttalib oğullarından peygamberin akrabaları, **yetimler,** babaları ölmüş olup fakir olan Müslüman çocukları, **yoksullar** ihtiyaç sahibi Müslümanlar **ve yolda kalmış** Müslüman**lar içindir.** Bu fey'i, Peygamber Efendimizin paylaştırdığı şekliyle; her sınıfa yirmi beşte bir ve geri kalanı kendisine olmak üzere, Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ve bu dört sınıf insan hak eder. **O** fey', **sizin zenginleriniz arasında** dolaşan **bir servet olmasın diye** böyle taksim etmiştir. **Resûl size ne verdiyse onu alın ve size neyi yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir.**

8. **Yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış, Allah'ın lütfunu ve rızasını arayan, Allah'a ve resûlüne yardım eden fakir muhacirlere** imrenin. **İşte** imanlarında **doğru olanlar bunlardır.**

9. **Onlardan önce** Medine **yurd**una **yerleşen ve gönüllerine imanı koyan** onu benimseyen **kimseler** Ensar, **kendilerine göç edenleri severler ve onlara** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) tarafından **verilen** Beni Nadîr ganimet**lerinden dolayı içlerinde bir rahatsızlık** haset **hissetmezler.** Ki, bu mallar Peygamber Efendimize aitti. Verilen şeye **kendilerinin ihtiyacı olsa bile, onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden** mala karşı olan hırsından **korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir.**

KELİME ANLAMI

4. ذٰلِكَ **Bu (şu sebepledir) ki,** بِأَنَّهُمْ **Onlar** شَاقُّوا **Karşı geldiler** خَالَفُوا Muhalefet ettiler *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** وَمَنْ **Ve her kim** يُشَاقِّ **Karşı gelirse** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** فَإِنَّ اللّٰهَ **Muhakkak ki Allah** شَدِيدُ الْعِقَابِ **Azabı çok şiddetlidir** *(Kime?)* لَهُ O kişiye.

5. مَا قَطَعْتُمْ **Sizin kestikleriniz** يَا مُسْلِمُونَ Ey Müslümanlar! *(Neden?)* -نَخْلَةٍ- مِنْ لِينَةٍ **Hurma ağacından** أَوْ تَرَكْتُمُوهَا **Veya bıraktığınız** *(Nasıl?)* قَائِمَةً **Durur halde** *(Ne üzerine?)* عَلَى أُصُولِهَا **Gövdeleri üzerine** فَبِإِذْنِ اللهِ **İşte o Allah'ın izniyledir** أَيْ خَيَّرَكُمْ Yani, sizi serbest bıraktı *(Nerede?)* فِي ذٰلِكَ Bu konuda وَلِيُخْزِيَ **Ve de rezil etmesi içindir** *(Ne ile?)* بِالْإِذْنِ İzin vermekle *(Ne hususunda?)* فِي الْقَطْعِ Kesme hususunda *(Kimi rezil etmesi içindir?)* الْفَاسِقِينَ **Fasıkları** الْيَهُودَ Yahudileri *(Hangi konuda rezil etmesi için?)* فِي اعْتِرَاضِهِمْ İtiraz etme-leri konusunda *(Ne diye?)* أَنَّ قَطْعَ الشَّجَرِ الْمُثْمِرِ Meyve veren ağacı kesmek فَسَادٌ Bozguncu-luktur (diye).

6. وَمَا **Ve o şey ki,** أَفَاءَ **Fey olarak verdi** رَدَّ Verdi *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَى رَسُولِهِ **Peygamberine** *(Kimden alıp verdiği?)* مِنْهُمْ **Onlardan** فَمَا أَوْجَفْتُمْ **Siz sürmediniz** أَسْرَعْتُمْ Koşturmadınız يَا مُسْلِمُونَ Ey Müslümanlar! *(Neye?)* عَلَيْهِ **Ona** *(Ne sürmediniz?)* مِنْ -زَائِدَةٌ- خَيْلٍ **Ne at** -وَلَا رِكَابٍ -إِبِلٍ **Ne de deve** أَيْ لَمْ تُقَاسُوا Yani, karşılaşmadınız *(Nerede?)* فِيهِ Bu işte *(Ne ile?)* مَشَقَّةً Hiçbir zorlukla وَلٰكِنَّ اللهَ **Fakat Allah** يُسَلِّطُ **Gönderir** *(Kimi?)* رُسُلَهُ **Peygamberlerini** *(Kimin üzerine?)* عَلَى مَنْ يَشَاءُ **Dilediği kişinin üzerine** وَاللهُ **Ve Allah** عَلَى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** قَدِيرٌ **Gücü yetendir** فَلَا حَقَّ لَكُمْ Dolayısıyla sizin hakkınız yoktur *(Nerede?)* فِيهِ Allah'ın resûlüne verdiğinde وَيُخْتَصُّ بِهِ Ve o mahsustur *(Kime?)* النَّبِيُّ Peygambere ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَمَنْ ذُكِرَ مَعَهُ Ve onunla birlikte zikredilenlere *(Nerede?)* فِي الْآيَةِ الثَّانِيَةِ İkinci ayette (zikredilen) مِنَ الْأَصْنَافِ الْأَرْبَعَةِ Dört sınıfa (mahsustur) *(Ne şekilde mahsustur?)* عَلَى مَا كَانَ يَقْسِمُهُ Peygamberimizin bölüştürdüğü şekil üzere مِنْ أَنَّ لِكُلٍّ مِنَ الْأَرْبَعَةِ Dört gruptan her birine خُمُسُ الْخُمُسِ Yirmi beşte bir وَلَهُ Ve onundur ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne?)* الْبَاقِي Geriye kalan يَفْعَلُ فِيهِ Geri kalanda yapar *(Neyi?)* مَا يَشَاءُ Dilediğini فَأَعْطَى Peygamberimiz de verdi *(Neden?)* مِنْهُ O geri kalandan *(Kime verdi?)* الْمُهَاجِرِينَ Muhacirlere وَثَلَاثَةً Ve üç kişiye *(Kimden?)* مِنَ الْأَنْصَارِ Ensar'dan *(Niçin?)* لِفَقْرِهِمْ Fakir oldukları için.

7. وَمَا **Ve o şey ki,** أَفَاءَ **Fey olarak verdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* عَلَى رَسُولِهِ **Peygamberine** *(Kimden verdiği?)* مِنْ أَهْلِ الْقُرَى **Memleketler ahalisinden** *(Ne gibi?)* كَالصَّفْرَاءِ Safrâ وَوَادِي الْقُرَى Vadi'l-Kura وَيَنْبُعَ Ve Yenbu' gibi yerler *(Kim içindir?)* فَلِلّٰهِ **Allah içindir** يَأْمُرُ فِيهِ O yerler hakkında emreder *(Neyi?)* بِمَا يَشَاءُ Dilediğini *(Daha kim içindir?)* وَلِلرَّسُولِ **Peygamberi,** وَلِذِي -صَاحِبِ- الْقُرْبَى **Yakınlık sahibi,** قَرَابَةِ النَّبِيِّ Peygamberin yakınları *(Kimden?)* مِنْ بَنِي هَاشِمٍ Beni Haşim وَبَنِي الْمُطَّلِبِ Ve Beni Muttalib

kabilelerinden وَالْيَتَامٰى **Yetimler,** أَطْفَالِ الْمُسْلِمِينَ Müslümanların çocukları اَلَّذِينَ هَلَكَتْ Ki, ölmüştür *(Kim?)* آبَاؤُهُمْ Babaları وَهُمْ فُقَرَاءُ Ve onlar da fakirdir وَالْمَسَاكِينِ **Yoksullar** وَابْنِ ذَوِي الْحَاجَةِ İhtiyaç sahipleri *(Kimden?)* مِنَ الْمُسْلِمِينَ Müslüman-lardan **Ve yolcular içindir** اَلْمُنْقَطِعِ Yolda kalandır *(Ne zaman?)* فِي سَفَرِهِ Yolculuk esnasında *(Kimden yolda kalanlardır?)* مِنَ الْمُسْلِمِينَ Müslümanlardan أَيْ يَسْتَحِقُّهُ Yani, o fey'i hakkeder *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Peygamber ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَالْأَصْنَافُ الْأَرْبَعَةُ Ve bu dört sınıf insan *(Nasıl hakkederler?)* عَلٰى مَا كَانَ يَقْسِمُهُ Peygamberimizin bölüştürdüğü şekil üzere خُمُسُ الْخُمُسِ Yirmi beşte مِنْ أَنَّ لِكُلٍّ مِنَ الْأَرْبَعَةِ Dört gruptan her birine bir وَلَهُ الْبَاقِي Geri kalan da onundur وَأَنْ مُقَدَّرَةٌ كَيْ بِمَعْنَى اللَّامِ 'Key' 'lam' manasındadır Ve 'en' de mukadderdir *(Neden sonra?)* بَعْدَهَا Kendisinden sonra *(Niye böyle bölüştürülür?)* كَيْ **Olmasın diye** لَا يَكُونَ *(Ne?)* اَلْفَيْءُ Fey' عِلَّةٌ Bu cümle sebebidir *(Neyin?)* كَذٰلِكَ لِقِسْمِهِ Bölüştürmenin böyle yapılmasının *(Ne olmasın diye?)* **Dolaşan bir servet** دُولَةً مُتَدَاوَلًا Gezinen *(Nerede?)* **Zenginler arasında** بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ *(Kimden?)* **Sizden** مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ **Size ne verdiyse** أَعْطَاكُمُ İhsan ettiyse *(Kim?)* اَلرَّسُولُ **Peygamber** *(Neden?)* مِنَ الْفَيْءِ وَغَيْرِهِ Fey' ve diğerlerinden فَخُذُوهُ **Onu alın** وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ **Ve sizi neden men ettiyse** فَانْتَهُوا **Ondan sakının** وَاتَّقُوا **Ve korkun** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan** إِنَّ اللّٰهَ **Çünkü Allah** شَدِيدُ الْعِقَابِ **Azabı çok çetin olandır.**

8. لِلْفُقَرَاءِ **Fakirlere** مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir fiile müteallliktir أَيِ اعْجَبُوا Yani, imrenin (fakirlere) *(Öyle fakirler ki,)* اَلْمُهَاجِرِينَ **Muhacirler** اَلَّذِينَ أُخْرِجُوا **Ki, çıkarıldılar** *(Nereden?)* مِنْ دِيَارِهِمْ **Yurtlarından** وَأَمْوَالِهِمْ **Ve mallarından** *(Ne halde?)* يَبْتَغُونَ **İster oldukları halde** *(Ne?)* فَضْلًا **Bir lütuf** *(Kimden?)* مِنَ اللّٰهِ **Allah'tan** *(Daha ne ister oldukları halde?)* وَرِضْوَانًا **Ve rıza** *(Daha ne halde?)* وَيَنْصُرُونَ **Ve yardım ederler oldukları halde** *(Kime?)* اَللّٰهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** أُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** اَلصَّادِقُونَ **Sadıklardır** *(Ne konusunda?)* فِي إِيمَانِهِمْ İmanları konusunda.

9. وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki,** تَبَوَّؤُا **Yerleştiler** *(Nereye?)* اَلدَّارَ **Yurda** أَيِ الْمَدِينَةَ Yani, Medine'ye وَالْإِيمَانَ **Ve imana** أَيْ أَلِفُوهُ Yani, ona bağlandılar وَهُمُ الْأَنْصَارُ Ki, onlar Ensar'dır *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلِهِمْ **Onlardan önce** يُحِبُّونَ **Severler** *(Kimi?)* مَنْ **O kimseyi ki,** هَاجَرَ **Hicret etti** *(Kime?)* إِلَيْهِمْ **Kendilerine** وَلَا يَجِدُونَ **Ve bulmazlar** *(Nerede?)* فِي صُدُورِهِمْ **Kalplerinde** *(Ne?)* حَاجَةً **Rahatsızlık** حَسَدًا Çekemezlik *(Neden sebep?)* مِمَّا أُوتُوا **Onlara verilenden sebep** أَيْ آتَى النَّبِيُّ Yani, peygamberimizin verdiği şeyden sebep ﷺ Allah

ona salat-u selam eylesin *(Kime verdiği?)* اَلْمُهَاجِرِينَ Muhacirlere (verdiği) مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ Beni Nadîr kabilesinin mallarından *(Hangi malları?)* اَلْمُخْتَصَّةِ بِهِ Peygamberimizin kendisine mahsus olan وَيُؤْثِرُونَ **Ve (onları) tercih ederler** *(Neye?)* عَلَى اَنْفُسِهِمْ **Kendilerine** وَلَوْ كَانَ **Olsa bile** *(Ne?)* بِهِمْ **Kendilerinde** خَصَاصَةٌ **Zaruret** حَاجَةٌ İhtiyaç *(Neye?)* إِلَى مَا يُؤْثِرُونَ بِهِ (Onlara vermeyi) tercih ettikleri şeye وَمَنْ **Ve her kim** يُوقَ **Korunursa** *(Neden?)* شُحَّ نَفْسِهِ **Nefsinin cimriliğinden** حِرْصَهَا Hırsından *(Neye?)* عَلَى الْمَالِ Mala فَأُولَئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** اَلْمُفْلِحُونَ **Kurtuluşa erenlerdir.**

﴿وَالَّذِينَ جَآؤُوا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ مِنْ بَعْدِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا﴾ حِقْدًا ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَآ إِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ تَنْظُرْ ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وَهُمْ بَنُو النَّضِيرِ وَإِخْوَانُهُمْ فِي الْكُفْرِ ﴿لَئِنْ﴾ لَامُ قَسَمٍ فِي الْأَرْبَعَةِ ﴿أُخْرِجْتُمْ﴾ مِنَ الْمَدِينَةِ ﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ﴾ فِي خِذْلَانِكُمْ ﴿أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ حُذِفَتْ مِنْهُ اللَّامُ الْمُوَطِّئَةُ ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾﴾ ﴿لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ أَيْ جَاؤُوا لِنَصْرِهِمْ ﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ وَاسْتُغْنِيَ بِجَوَابِ الْقَسَمِ الْمُقَدَّرِ عَنْ جَوَابِ الشَّرْطِ فِي الْمَوَاضِعِ الْخَمْسَةِ ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٢﴾﴾ أَيِ الْيَهُودُ ﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً﴾ خَوْفًا ﴿فِي صُدُورِهِمْ﴾ أَيِ الْمُنَافِقِينَ ﴿مِنَ اللهِ﴾ لِتَأْخِيرِ عَذَابِهِ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾﴾ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ أَيِ الْيَهُودُ ﴿جَمِيعًا﴾ مُجْتَمِعِينَ ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ سُورٍ وَفِي قِرَاءَةٍ (جُدُرٍ) ﴿بَأْسُهُمْ﴾ حَرْبُهُمْ ﴿بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ مُجْتَمِعِينَ ﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى﴾ مُتَفَرِّقَةٌ خِلَافَ الْحُسْبَانِ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾﴾ مَثَلُهُمْ فِي تَرْكِ الْإِيمَانِ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ بِزَمَنٍ قَرِيبٍ وَهُمْ أَهْلُ بَدْرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ عُقُوبَتَهُ فِي الدُّنْيَا مِنَ الْقَتْلِ وَغَيْرِهِ ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾﴾ مُؤْلِمٌ فِي الْآخِرَةِ مَثَلُهُمْ أَيْضًا فِي سَمَاعِهِمْ مِنَ الْمُنَافِقِينَ وَتَخَلُّفِهِمْ عَنْهُمْ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾﴾ كِذْبًا مِنْهُ وَرِيَاءً.

TÜRKÇE ANLAMI

10. **Bunların** Ensar ve mühacirlerin **arkasından** kıyamet gününe kadar **gelenler şöyle derler: "Rabbimiz! Bizi ve bizden önce geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla, kalplerimize, iman edenlere karşı hiçbir kin** nefret **koyma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametlisin!"**

11. **Kitap ehlinden inkâr etmiş olan** küfürdeki **dostları** Nadîr oğullarına**: "And olsun**[1] **ki, eğer siz** Medine'den **çıkarılırsanız, mutlaka biz de sizinle beraber çıkarız; sizin hakkınızda asla kimseye uymayız. Eğer**[2] **sizinle savaşılırsa, mutlaka size yardım ederiz" diyen münafıkları görmedin mi,** onlara bakmadın mı? **Allah şahitlik eder ki, şüphesiz onlar yalancıdır.**

---

[1] لَئِنْ terkibindeki lam dört yerde de yemin içindir.

[2] وَإِنْ قُوتِلْتُمْ terkibinden yemin lamı hazfedilmiştir.

12. **Andolsun ki, eğer onlar çıkarılırsalar, onlarla beraber çıkmazlar. Ve andolsun ki, eğer onlar savaşılırsa, onlara yardım etmezler.**[1] **Ve de andolsun ki, yardım etseler** onun için gelseler **bile arkalarını dönüp kaçarlar, sonra** Yahudiler **yardım da görmezler.**

13. **Doğrusu o** münafık**ların kalplerindeki sizin korkunuz,** azabı tehir ettiği için **Allah'a karşı olan korkularından daha şiddetlidir. Bu onların anlamayan bir toplum olması sebebiyledir.**

14. **Onlar,** Yahudiler **sizinle toplu halde ancak müstahkem şehirler veya duvar**[2] sur **arkasından savaşırlar. Kendi aralarındaki savaşları ise çetindir. Onları birlik halinde sanırsın, halbuki kalpleri** sandığının aksine **darmadağınıktır. Bu, onların aklını kullanmayan bir toplum olması sebebiyledir.**

15. Onların imanı terk etme konusundaki durumu **kendilerinden az** bir zaman **önce geçmiş ve yaptıklarının cezasını tatmış olan** Bedir'deki müşrik**lerin durumu gibidir. Onlara** ahirette **acı** veren **bir azap vardır.**

16. Münafıkları dinleyen sonra da münafıkların kendilerini yalnız bıraktığı Yahudilerin durumu **tıpkı şeytanın durumu gibidir. Çünkü şeytan insana "İnkâr et" der. (İnsan) inkâr edince de** yalan ve riya ile: **"Ben senden uzağım, çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" der.**

KELİME ANLAMI

10. **وَالَّذِينَ Ve o kimseler ki, جَاؤُوا Geldiler** *(Ne zaman?)* **مِنْ بَعْدِهِمْ Onlardan sonra** مِنْ بَعْدِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ Muhacir ve Ensar'dan sonra *(Ne zamana kadar?)* إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününe kadar **يَقُولُونَ Derler ki: رَبَّنَا Rabbimiz! اغْفِرْ Bağışla** *(Kimi?)* **لَنَا Bizi** *(Daha?)* **وَلِإِخْوَانِنَا Ve kardeşlerimizi الَّذِينَ Öyle kardeşlerimiz ki, سَبَقُونَا Bizi geçtiler** *(Ne ile?)* **بِالْإِيمَانِ İman ile وَلَا تَجْعَلْ Ve koyma** *(Nereye?)* **فِي قُلُوبِنَا Kalplerimize** *(Ne?)* **غِلًّا Kin** حِقْدًا Nefret *(Kime kin?)* **لِلَّذِينَ O kimselere ki, آمَنُوا İman ettiler رَبَّنَا Rabbimiz إِنَّكَ Şüphesiz sen رَؤُفٌ Çok şefkatli رَحِيمٌ Çok merhametlisin.**

11. **أَلَمْ تَرَ Görmedin mi?** تَنْظُرْ Bakmadın mı? *(Kime?)* **إِلَى الَّذِينَ O kimselere ki, نَافَقُوا Münafıklık ettiler يَقُولُونَ Diyorlar** *(Kime?)* **لِإِخْوَانِهِمْ Kardeşlerine الَّذِينَ Öyle kardeşleri ki, كَفَرُوا İnkar etttiler** *(Kimden olan kardeşleri?)* **مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ Ehl-i kitaptan** وَهُمْ بَنُو النَّضِيرِ Ve onlar Beni Nadîr'dir وَإِخْوَانُهُمْ Ve onların kardeşleridir *(Nerede?)* فِي الْكُفْرِ Küfürde *(Ne diyorlar?)* **لَئِنْ Andolsun ki, şayet** لَامُ قَسَمٍ 'Lam' yemin içindir *(Nerede?)* فِي الْأَرْبَعَةِ Dört yerde de **أُخْرِجْتُمْ Çıkarılırsanız** *(Nereden?)* مِنَ الْمَدِينَةِ

[1] Beş yerde de mukadder kasemin cevabı yeterli geldiği için şartın cevabı zikredilmemiştir.
[2] جِدَار kelimesi diğer bir kıraatte جُدُر şeklinde (cemi olarak) okunmuştur.

Medine'den لَنَخْرُجَنَّ **Elbette çıkarız** *(Kiminle?)* مَعَكُمْ **Sizinle** وَلَا نُطِيعُ **Ve itaat etmeyiz** *(Kim hakkında?)* فِيكُمْ **Sizin hakkınızda** فِي خِذْلَانِكُمْ Sizi rezil-rüsva etme hakkında *(Kime?)* اَحَدًا **Hiç kimseye** اَبَدًا **Asla** وَاِنْ قُوتِلْتُمْ **Ve şayet öldürülürseniz** حُذِفَتْ مِنْهُ Bundan hazfedilmiştir *(Ne?)* اَللَّامُ الْمُوَطِّئَةُ Lam-ı muvattıe لَنَنْصُرَنَّكُمْ **Elbette size yardım edeceğiz** وَاللّٰهُ **Allah** يَشْهَدُ **Şahitlik ediyor ki,** اِنَّهُمْ **Şüphesiz onlar** لَكَاذِبُونَ **Yalancıdırlar.**

12. لَئِنْ **Andolsun ki, eğer** اُخْرِجُوا **Çıkarılırlarsa** لَا يَخْرُجُونَ **Çıkmazlar** *(Kiminle?)* مَعَهُمْ **Onlarla** وَلَئِنْ **Ve andolsun ki, eğer** قُوتِلُوا **Öldürülürlerse** لَا يَنْصُرُونَهُمْ **Onlara yardım etmezler** وَلَئِنْ **Ve andolsun ki, eğer** نَصَرُوهُمْ **Onlara yardım ederlerse** أَيْ جَاؤُوا Yani, gelirlerse *(Niçin?)* لِنَصْرِهِمْ Onlara yardım için لَيُوَلُّنَّ **Elbette dönerler** *(Neyi?)* اَلْاَدْبَارَ **Arkalarını** وَاسْتُغْنِيَ Ve yetinilmiştir *(Ne ile?)* بِجَوَابِ الْقَسَمِ الْمُقَدَّرِ Mukadder yeminin cevabıyla *(Neden yetinilmiştir?)* عَنْ جَوَابِ الشَّرْطِ Şartın cevabından *(Neredeki?)* فِي الْمَوَاضِعِ الْخَمْسَةِ Beş yerdeki ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ **Sonra da yardım olunmazlar** أَيِ الْيَهُودُ Yani, Yahudiler.

13. لَاَنْتُمْ **Elbette siz** اَشَدُّ **Daha şiddetlisiniz** *(Ne yönden?)* رَهْبَةً **Dehşet yönünden** خَوْفًا Korku yönünden *(Nerede?)* فِي صُدُورِهِمْ **Onların kalplerinde** أَيِ الْمُنَافِقِينَ Yani, münafıkların *(Kimden daha şiddetlisiniz?)* مِنَ اللّٰهِ **Allah'tan** *(Niçin?)* لِتَأْخِيرِ عَذَابِهِ Azabını geciktirdiği için ذٰلِكَ **Bu** *(Ne sebebiyledir?)* بِاَنَّهُمْ **Şu sebeple ki onlar** قَوْمٌ **Öyle bir toplumdur ki,** لَا يَفْقَهُونَ **Anlamazlar.**

14. لَا يُقَاتِلُونَكُمْ **Sizinle savaşmazlar** أَيِ الْيَهُودُ Yani, Yahudiler *(Nasıl savaşmazlar?)* جَمِيعًا **Toplu olarak** مُجْتَمِعِينَ Bir arada اِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ **Ancak iyice korunmuş şehirlerde** اَوْ مِنْ وَرَاءِ جِدَارٍ **Veya duvarların arkasından** سُورٍ Surların arkasından وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte (جُدُرٍ) 'Cudur' şeklinde (okunur) بَاْسُهُمْ **Çekişmeleri** حَرْبُهُمْ Savaşları *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ **Aralarında** *(Nedir?)* شَدِيدٌ **Şiddetlidir** تَحْسَبُهُمْ **Onları sanırsın** *(Ne?)* جَمِيعًا **Birlik halinde** مُجْتَمِعِينَ Bir arada وَقُلُوبُهُمْ **Halbuki kalpleri** شَتّٰى **Dağınıktır** مُتَفَرِّقَةٌ Birbirinden ayrıdır خِلَافَ الْحُسْبَانِ Sanılanın aksine ذٰلِكَ **Bu** *(Ne sebebiyledir?)* بِاَنَّهُمْ **Şu sebeple ki, onlar** قَوْمٌ **Öyle bir toplumdur ki,** لَا يَعْقِلُونَ **Akıl etmezler.**

15. مَثَلُهُمْ Onların durumu *(Hangi konuda?)* فِي تَرْكِ الْاِيمَانِ İmanı terk konusunda *(Ne gibidir?)* كَمَثَلِ **O kimselerin durumu gibidir ki,** الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ **Kendilerinden önce geçmişlerdir**

(Ne kadar önce?) قَرِيبًا **Yakın bir zaman önce** بِزَمَنٍ قَرِيبٍ Yakın bir zamanla وَهُمْ Ve onlar أَهْلُ بَدْرٍ Bedir ehlidir *(Kimden?)* مِنَ الْمُشْرِكِينَ Müşriklerden ذَاقُوا **Tattılar** *(Neyi?)* وَبَالَ اَمْرِهِمْ **Yaptıklarının vebalini** عُقُوبَتَهُ Azabını *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Hangi azap?)* وَغَيْرِهِ مِنَ الْقَتْلِ Katledilmek ve diğerleri وَلَهُمْ **Ve onlar için vardır** *(Ne?)* عَذَابٌ اَلِيمٌ **Can yakıcı bir azap** مُؤْلِمٌ Acı veren *(Nerede vardır?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette.

16. مَثَلُهُمْ أَيْضًا Ve yine durumları *(Hangi konuda?)* فِي سَمَاعِهِمْ Dinlemeleri konusunda *(Kimi?)* مِنَ الْمُنَافِقِينَ Münafıkları *(Daha?)* وَتَخَلُّفِهِمْ Ve münafıkların geri kalması konusunda *(Kimden?)* عَنْهُمْ Onlardan *(Ne gibidir?)* كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ **Şeytanın durumu gibidir** اِذْ **Hani** قَالَ **Demişti** *(Kime?)* لِلْاِنْسَانِ **İnsana** اُكْفُرْ **Küfret** فَلَمَّا **Ve o ne zaman ki** كَفَرَ **Küfretti** قَالَ **Dedi ki:** اِنِّي **Muhakkak ki ben** بَرِيءٌ **Uzağım** *(Kimden?)* مِنْكَ **Senden** اِنِّي **Çünkü ben** اَخَافُ **Korkuyorum** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan** *(Öyle Allah ki,)* رَبَّ الْعَالَمِينَ **Alemlerin Rabbi olan** *(Bunu nasıl söyledi?)* كِذْبًا مِنْهُ Kendisinden bir yalan وَرِيَاءً Ve gösteriş olarak.

﴿فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَآ﴾ أَيِ الْغَاوِي وَالْمُغْوَى وَقُرِئَ بِالرَّفْعِ اسْمَ كَانَ ﴿أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذٰلِكَ جَزَآءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾﴾ أَيِ الْكَافِرِينَ ﴿يَآ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللهَ﴾ تَرَكُوا طَاعَتَهُ ﴿فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ﴾ أَنْ يُقَدِّمُوا لَهَا خَيْرًا ﴿أُولٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُونَ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هٰذَا الْقُرْآنَ عَلٰى جَبَلٍ﴾ وَجُعِلَ فِيهِ تَمْيِيزٌ كَالْإِنْسَانِ ﴿لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا﴾ مُتَشَقِّقًا ﴿مِنْ خَشْيَةِ اللهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ﴾ الْمَذْكُورَةُ ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾﴾ فَيُؤْمِنُونَ ﴿هُوَ اللهُ الَّذِي لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ﴿هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾﴾ ﴿هُوَ اللهُ الَّذِي لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ﴾ الطَّاهِرُ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ ﴿السَّلَامُ﴾ ذُو السَّلَامَةِ مِنَ النَّقَائِصِ ﴿الْمُؤْمِنُ﴾ الْمُصَدِّقُ رُسُلَهُ بِخَلْقِ الْمُعْجِزَةِ لَهُمْ ﴿الْمُهَيْمِنُ﴾ مِنْ هَيْمَنَ يُهَيْمِنُ إِذَا كَانَ رَقِيبًا عَلَى الشَّيْءِ أَيِ الشَّهِيدُ عَلٰى عِبَادِهِ بِأَعْمَالِهِمْ ﴿الْعَزِيزُ﴾ الْقَوِيُّ ﴿الْجَبَّارُ﴾ جَبَرَ خَلْقَهُ عَلٰى مَا أَرَادَ ﴿الْمُتَكَبِّرُ﴾ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ ﴿سُبْحَانَ اللهِ﴾ نَزَّهَ نَفْسَهُ ﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾﴾ بِهِ ﴿هُوَ اللهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ﴾ الْمُنْشِئُ مِنَ الْعَدَمِ ﴿الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَآءُ الْحُسْنٰى﴾ اَلتِّسْعَةُ وَالتِّسْعُونَ الْوَارِدُ بِهَا الْحَدِيثُ الْحُسْنٰى مُؤَنَّثُ الْأَحْسَنِ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾﴾ تَقَدَّمَ أَوَّلَهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

17. **Böylece ikisinin** azan ve azdıranın **da sonu,**[1] **içinde ebedî kalmak üzere ateş olmuştur. İşte bu, zalimlerin** kâfirlerin **cezasıdır.**

18. **Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarın** kıyamet günü **için ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.**

19. **Allah'ı unutan** ona itaati terk eden **ve bu yüzden Allah'ın da onlara kendilerini** için hayır yapmayı **unutturduğu kimseler gibi olmayın. İşte bunlar yoldan çıkmış kimselerdir.**

20. **Cehennem ehliyle cennet ehli bir olmaz. Cennet ehli kurtuluşa erenlerdir.**

21. **Eğer biz bu Kuran'ı bir dağa indirse** ve ona tıpkı insan gibi anlayış yetisi verse**ydik, elbette sen onu, Allah korkusundan baş eğmiş, parampar-ça olmuş bir halde görürdün. Bu** zikredilen **misalleri insanlara düşün-sün** ve iman etsin**ler diye veriyoruz.**

---

[1] عَاقِبَتَهُمَا kelimesi diğer bir kıraatte كَانَ fiilinin ismi olarak ref ile okunmuştur.

22. **O, kendisinden başka ilaha olmayan Allah'tır. Görülmeyeni ve görüleni** gizli aşikâr (her şeyi) **bilendir. O, Rahman ve Rahim'dir.**

23. **O, kendisinden başka ilaha olmayan Allah'tır. O, Melik, Kuddüs,** kendisine yakışmayan şeylerden beri **Selam,** kusurlardan selamette olan **Mümin,** mucizelerle peygamberlerini tasdik eden **Müheymin,**[1] kullarına yaptıkları amellerle şahitlik eden **Aziz,** kuvvetli **Cabbar,** mahlûkatını irade ettiği şeye yönlendiren **ve Mütekebbir** kendisine yakışmayan şeylerden yüce**dir. Allah,** kendisine **ortak koştukları şeylerden münezzehtir,** kendisini tenzih etmiştir.

24. **O, Hâlık,** (yaratan) **Bâri,** yoktan var eden **ve Musavvir** (şekil veren) **Allah'tır.** Hadislerde geçen ve doksan dokuz tane olan **en güzel isimler onundur. Göklerde ve yerde olanlar onu tesbih ederler. O, Aziz'dir, Hakîm'dir.**

KELİME ANLAMI

17. فَكَانَ **Ve böylece oldu** *(Ne oldu?)* عَاقِبَتَهُمَا **İkisinin de sonu** أَيِ الْغَاوِي Yani, azanın da وَالْمُغْوِى Azdıranın da وَقُرِئَ Ve (â'kibetühuma) okundu *(Ne ile?)* بِالرَّفْعِ Ref'ile *(Ne olarak?)* اِسْمَ كَانَ 'Kâne'nin ismi olarak *(Ne onların sonu oldu?)* اَنَّهُمَا **Muhakkak ikisi de** *(Nerededir?)* فِي النَّارِ **Ateşte** *(Ne halde?)* خَالِدَيْنِ **Ebedi kalıcı oldukları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **O ateşte** وَذٰلِكَ **Ve işte bu** جَزَاءُ الظَّالِمِينَ **Zalimlerin cezasıdır** أَيِ الْكَافِرِينَ Yani, kafirlerin.

18. يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** اِتَّقُوا **Korkun** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan** وَلْتَنْظُرْ **Ve baksın** *(Kim?)* نَفْسٌ **Her bir nefis** *(Neye?)* مَا قَدَّمَتْ **Ne gönderdiğine** *(Niçin?)* لِغَدٍ **Yarın için** لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü için وَاتَّقُوا **Korkun** *(Kimden?)* اَللّٰهَ **Allah'tan** اِنَّ اللّٰهَ **Çünkü Allah** خَبِيرٌ **Haberdârdır** *(Neden?)* بِمَا تَعْمَلُونَ **Yaptığınız şeylerden.**

19. وَلَا تَكُونُوا **Ve olmayın** *(Kimler gibi?)* كَالَّذِينَ **O kimseler gibi ki,** نَسُوا **Unuttular** *(Kimi?)* اَللّٰهَ **Allah'ı** تَرَكُوا Terk ettiler *(Neyi?)* طَاعَتَهُ Ona itaat etmeyi فَاَنْسَاهُمْ **O da onlara unutturdu** *(Neyi?)* اَنْفُسَهُمْ **Kendilerini** أَنْ يُقَدِّمُوا Takdim etmelerni/ hazırlamalarını *(Kim için?)* لَهَا Kendileri için *(Ne hazırlamalarını unuttturdu?)* خَيْرًا Hayırlı (amel) اُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** الْفَاسِقُونَ **Fasıklardır.**

20. لَا يَسْتَوِي **Bir olmaz** *(Kim?)* اَصْحَابُ النَّارِ **Ateş ehliyle** وَاَصْحَابُ الْجَنَّةِ **Cennet ehli** اَصْحَابُ الْجَنَّةِ **Cennet ehli** هُمُ **Onlar** الْفَائِزُونَ **Kurtuluşa erenlerdir.**

21. لَوْ اَنْزَلْنَا **Şayet biz indirseydik** *(Neyi?)* هٰذَا الْقُرْآنَ **Bu Kuran'ı** *(Ne üzerine?)* عَلٰى جَبَلٍ **Bir dağ üzerine** وَجُعِلَ فِيهِ Ve onda yaratılsaydı *(Ne?)* تَمْيِيزٌ Anlayış *(Kim gibi?)* كَالْإِنْسَانِ

[1] الْمُهَيْمِنُ kelimesi هَيْمَنَ fiilinden olup bir şey üzerine gözetici olmak anlamındadır.

İnsan gibi لَرَأَيْتَهُ **Elbette sen onu görürdün** *(Nasıl?)* خَاشِعًا **Baş eğmiş** مُتَصَدِّعًا **Paramparça olmuş bir halde** مُتَشَقِّقًا Dağılmış bir halde *(Neden ötürü?)* مِنْ خَشْيَةِ اللهِ **Allah korkusundan ötürü** وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ **İşte bu misaller** اَلْمَذْكُورَةُ Zikredilen نَضْرِبُهَا **Onları veriyoruz** *(Kime?)* لِلنَّاسِ **İnsanlara** *(Niye veriyoruz?)* لَعَلَّهُمْ **Ki, onlar** يَتَفَكَّرُونَ **Düşünsünler** فَيُؤْمِنُونَ Ve de iman etsinler **diye.**

22. هُوَ **O** اَللهُ **Allah'tır** اَلَّذِي **Öyle ki,** لَا إِلٰهَ **İlah yoktur** إِلَّا هُوَ **Ondan başka** عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ **Görülmeyeni ve görüleni bilendir** اَلسِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ Gizli ve aşikâr olanı هُوَ **O** اَلرَّحْمٰنُ **Rahman** اَلرَّحِيمُ **Ve Rahim'dir.**

23. هُوَ **O** اَللهُ **Allah'tır** اَلَّذِي **Öyle ki,** لَا إِلٰهَ **İlah yoktur** إِلَّا هُوَ **Ondan başka** اَلْمَلِكُ **Melik** اَلْقُدُّوسُ **Kuddüs** اَلطَّاهِرُ Temiz olan *(Neden?)* عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ Kendisine yakışmayan şeyden اَلسَّلَامُ **Selam** ذُو السَّلَامَةِ Selamet sahibi olan *(Neden?)* مِنَ النَّقَائِصِ Noksanlardan اَلْمُؤْمِنُ **Mümin** اَلْمُصَدِّقُ Tasdik eden *(Kimi?)* رُسُلَهُ Peygamberlerini *(Nasıl?)* بِخَلْقِ الْمُعْجِزَةِ Mucizeler yaratarak *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için اَلْمُهَيْمِنُ **Gözeten** مِنْ هَيْمَنَ 'Heymene' 'yuheyminu' fiilindendir *(Ne zaman böyle denir?)* إِذَا كَانَ Olduğunda *(Ne olduğunda?)* يُهَيْمِنُ Gözetler *(Neyi?)* عَلَى الشَّيْءِ Bir şeyi أَيِ الشَّهِيدُ Yani, şahit olan *(Kim aleyhine?)* رَقِيبًا Kulları aleyhine *(Ne ile?)* بِأَعْمَالِهِمْ Amelleriyle اَلْعَزِيزُ **Aziz** اَلْقَوِيُّ Kuvvetli عَلٰى عِبَادِهِ **Cebbar** جَبَرَ Mecbur etmiştir *(Kimi?)* خَلْقَهُ Yarattıklarını *(Neye?)* عَلٰى مَا أَرَادَ İstediği şeye اَلْجَبَّارُ **Yüce** *(Neden?)* اَلْمُتَكَبِّرُ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ Kendisine layık olmayan şeylerden سُبْحَانَ اللهِ **Allah münezzehtir** نَزَّهَ نَفْسَهُ Kendisini tenzih etmiştir *(Neden?)* عَمَّا يُشْرِكُونَ **Şirk koştukları şeylerden** *(Kime?)* بِهِ Kendisine.

24. هُوَ **O** اَللهُ **Allah'tır** *(Öyle Allah ki,)* اَلْخَالِقُ **Yaratan** اَلْبَارِئُ **Var eden** اَلْمُنْشِئُ İnşa eden *(Neden?)* مِنَ الْعَدَمِ Yoktan اَلْمُصَوِّرُ **Şekil veren** لَهُ **Onundur** *(Ne?)* اَلْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى **En güzel isimler** اَلتِّسْعَةُ وَالتِّسْعُونَ Doksan dokuz isim ki, اَلْوَارِدُ بِهَا Onlarla gelmiştir *(Ne?)* اَلْحَدِيثُ Hadis اَلْحُسْنٰى 'Hüsna' مُؤَنَّثُ الْأَحْسَنِ 'Ahsenu' kelimesinin müennesidir يُسَبِّحُ **Onu tesbih etmektedir** *(Ne?)* مَا فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olan** وَالْأَرْضِ **Ve yerde (olan)** وَهُوَ **Ve o** اَلْعَزِيزُ **Aziz'dir** اَلْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** تَقَدَّمَ (Tefsiri) geçmişti *(Nerede?)* أَوَّلَهَا Sürenin evvelinde.



سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ

﴿مَدَنِيَّةٌ ثَلَاثَ عَشْرَةَ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ﴾ أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ﴾ تُوصِلُونَ ﴿إِلَيْهِمْ﴾ قَصْدَ النَّبِيِّ ﷺ غَزْوَهُمُ الَّذِي أَسَرَّهُ إِلَيْكُمْ وَوَرَّى بِحُنَيْنٍ ﴿بِالْمَوَدَّةِ﴾ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ كَتَبَ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَيْهِمْ كِتَابًا بِذَلِكَ لِمَا لَهُ عِنْدَهُمْ مِنَ الْأَوْلَادِ وَالْأَهْلِ الْمُشْرِكِينَ فَاسْتَرَدَّهُ النَّبِيُّ ﷺ مِمَّنْ أَرْسَلَهُ مَعَهُ بِإِعْلَامِ اللهِ تَعَالَى لَهُ بِذَلِكَ وَقَبِلَ عُذْرَ حَاطِبٍ فِيهِ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ أَيْ دِينِ الْإِسْلَامِ وَالْقُرْآنِ ﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ مِنْ مَكَّةَ بِتَضْيِيقِهِمْ عَلَيْكُمْ ﴿أَنْ تُؤْمِنُوا﴾ أَيْ لِأَجْلِ أَنْ آمَنْتُمْ ﴿بِاللهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا﴾ لِلْجِهَادِ ﴿فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وَجَوَابُ الشَّرْطِ دَلَّ عَلَيْهِ مَا قَبْلَهُ أَيْ فَلَا تَتَّخِذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ﴾ أَيْ إِسْرَارَ خَبَرِ النَّبِيِّ إِلَيْهِمْ ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾﴾ أَخْطَأَ طَرِيقَ الْهُدَى وَالسَّوَاءُ فِي الْأَصْلِ الْوَسَطُ ﴿إِنْ يَثْقَفُوكُمْ﴾ يَظْفَرُوا بِكُمْ ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ﴾ بِالْقَتْلِ وَالضَّرْبِ ﴿وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ﴾ بِالسَّبِّ وَالشَّتْمِ ﴿وَوَدُّوا﴾ تَمَنَّوْا ﴿لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾﴾ ﴿لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ﴾ قَرَابَتُكُمْ ﴿وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾ الْمُشْرِكُونَ الَّذِينَ لِأَجْلِهِمْ أَسْرَرْتُمُ الْخَبَرَ مِنَ الْعَذَابِ فِي الْآخِرَةِ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُفْصَلُ﴾ بِالْبِنَاءِ لِلْمَفْعُولِ وَالْفَاعِلِ [يَفْصِلُ] ﴿بَيْنَكُمْ﴾ وَبَيْنَهُمْ فَتَكُونُونَ فِي الْجَنَّةِ وَهُمْ فِي جُمْلَةِ

الْكُفَّارِ فِي النَّارِ ﴿وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ إِسْوَةٌ﴾ بِكَسْرِ الْهَمْزَةِ وَضَمِّهَا [أُسْوَةٌ] فِي الْمَوْضِعَيْنِ قُدْوَةٌ ﴿حَسَنَةٌ فِي إِبْرٰهِيمَ﴾ أَيْ بِهِ قَوْلًا وَفِعْلًا ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ﴾ جَمْعُ بَرِيءٍ كَظَرِيفٍ ﴿مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللهِ كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ أَنْكَرْنَاكُمْ ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَآءُ أَبَدًا﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ وَاوًا ﴿حَتّٰى تُؤْمِنُوا بِاللهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرٰهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ مُسْتَثْنًى مِنْ أُسْوَةٍ أَيْ فَلَيْسَ لَكُمُ التَّأَسِّي بِهِ فِي ذٰلِكَ بِأَنْ تَسْتَغْفِرُوا لِلْكُفَّارِ وَقَوْلُهُ ﴿وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللهِ﴾ أَيْ مِنْ عَذَابِهِ وَثَوَابِهِ ﴿مِنْ شَيْءٍ﴾ كَنّٰى بِهِ عَنْ أَنَّهُ لَا يَمْلِكُ لَهُ غَيْرَ الْاِسْتِغْفَارِ فَهُوَ مَبْنِيٌّ عَلَيْهِ مُسْتَثْنًى مِنْ حَيْثُ الْمُرَادُ مِنْهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ حَيْثُ ظَاهِرُهُ مِمَّا يُتَأَسّٰى فِيهِ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللهِ شَيْئًا وَاسْتِغْفَارُهُ لَهُ قَبْلَ أَنْ يَتَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ كَمَا ذَكَرَهُ فِي بَرَاءَةٍ ﴿رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾﴾ مِنْ مَقُولِ الْخَلِيلِ وَمَنْ مَعَهُ أَيْ قَالُوا ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ أَيْ لَا تُظْهِرْهُمْ عَلَيْنَا فَيَظُنُّوا أَنَّهُمْ عَلَى الْحَقِّ فَيُفْتَتَنُوا أَيْ تَذْهَبَ عُقُولُهُمْ بِنَا ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَآ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾﴾ فِي مُلْكِكَ وَصُنْعِكَ.

TÜRKÇE ANLAMI

60- Mümtehine Sûresi

Medine'de inmiştir. On üç ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey iman edenler! Benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları** Mekke kâfirlerini **dost edinmeyin.** Onlarla sizin aranızda olan **sevgi sebebiyle onlara** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in kendilerine saldırma niyetini **bildiriyor** ulaştırıyor**sunuz** ki, Peygamber bunu size sır olarak söylemiş ve Hüneyn'le (oraya gidiyoruz diyerek) bunu gizlemişti. Hatib b. Beltea Mekke'de bulunan müşrik ailesini korumak için onlara bunu bir mektupla bildirmek ister; fakat Yüce Allah'ın, durumu kendisine bildirdiği Peygamber Efendimiz mektubu, (Mekke'ye ulaşmadan) götüren kadının elinden alır ve Hatib'in bu konudaki özrünü kabul eder. **Oysa onlar, size gelen hakkı** İslam dini ve Kuran'ı **inkâr etmişlerdir. Rabbiniz Allah'a iman ettiğiniz için peygamberi ve sizi** üzerinize baskı yaparak Mekke'den **çıkarıyorlar. Eğer benim yolumda cihad etmek ve rızamı kazanmak için çıktıysanız,** onları asla dost edinmeyin. **(Aranızdaki) sevgi sebebiyle onlara sır veriyorsunuz. Halbuki ben, sizin gizlediğinizi de, açıkladığınızı da bilmekteyim. Sizden, kim bunu yapar** peygamberin (saldıracağı) haberini onlara gizlice bildirir**se şüphesiz yolun ortasından sapmış** doğru yolu şaşırmış **olur.**

2. **Şayet onlar sizi ele geçirir** yakalar**larsa, size düşman olur ve size** vurup öldürmekle **ellerini,** sövüp saymakla da **dillerini kötülükle uzatırlar. İnkâr etmenizi çok arzuladılar**, temenni ettiler.

3. Kendileri sebebiyle gizlice haber gönderdiğiniz **yakınlarınız** akrabalarınız **ve çocuklarınız** ahirette **size** azaba karşı **hiçbir fayda veremez. Kıyamet günü** onlarla **aranız ayrılır**[1] ve siz cennette, onlar da kâfirlerle birlikte cehennemde olurlar**. Allah, yaptıklarınızı görendir.**

4. **İbrahim ve onunla beraber olan** müminlerde, söz ve davranış yönünden **sizin için gerçekten güzel bir örnek**[2] **vardır. Hani onlar kavimlerine: "Biz, sizden ve Allah'ı bırakıp taptıklarınızdan uzağız. Sizi tanımıyoruz. Siz sadece Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve öfke**[3] **baş göstermiştir" demişlerdi. Ancak, İbrahim babasına söylediği: "Andolsun senin için mağfiret dileyeceğim" sözü** örnek olmaktan istisna edilmiştir. Bu konuda onu örnek alıp kâfirler için mağfiret dilemeniz doğru olmaz. **Fakat senin için Allah'**ın azabı veya sevabın**a karşı hiçbir şeye güç yetiremem"** mağfiret dilemekten başka bir şey yapamam.[4] İbrahim (aleyhisselam)'ın babası için mağfiret dilemesi onun Allah'a düşman olduğunu anlamadan önceydi. Nitekim (Allah), bunu Beraat sûresinde (114. ayette) zikretmiştir. **Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır.**

5. İbrahim ve onunla birlikte iman edenler dediler ki: **"Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir fitne eyleme,** onları bize karşı üstün kılma ki, kendilerini hak üzere zannedip fitneye kapılmasınlar. Bizden sebep akıllarından olmasınlar **bizi bağışla! Ey Rabbimiz! Doğrusu sen** mülkünde **Aziz,** yaptığında **hikmet sahibisin."**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ -﴿٦٠﴾

60- Mümtehine Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir ثَلَاثَ عَشْرَةَ آيَةً On üç ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا Ey iman edenler! لَا تَتَّخِذُوا Edinmeyin** *(Kimi?)* **عَدُوِّي Benim düşmanımı وَعَدُوَّكُمْ Ve sizin düşmanınızı** أَيْ كُفَّارَ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirlerini

[1] يُفْصَلُ fiili meçhul ve malum olarak okunur.

[2] أُسْوَة kelimesi her iki yerde hemzenin hem kesresi hem de zammesiyle okunur.

[3] وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا kelimelerinin hemzeleri ispat edilerek ve ikincisi vav'a çevrilerek okunur.

[4] وَلَا أَمْلِكُ cümlesi gerideki istisna edilen cümleye atıf olup kastedildiği mana açısından müstesnaya dahildir. Fakat zahiri itibarıyla **"Sizin için Allah'a karşı kimin bir şeye gücü yetebilir?"** (Fetih: 11) ayetinde olduğu örnek olmaya elverişlidir.

(Ne edinmeyin?) اَوْلِيَاءَ **Dostlar** تُلْقُونَ **Haber salıyorsunuz** تُوصِلُونَ Ulaştırıyorsunuz *(Kime?)* إِلَيْهِمْ **Onlara** *(Neyi?)* قَصْدَ النَّبِيِّ Peygamberin karar aldığını ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Neye?)* غَزْوَهُمْ Onlarla savaşmaya أَسَرَّهُ الَّذِي Ki, bunu sır olarak vermişti *(Kime?)* إِلَيْكُمْ Size وَوَرَّى Ve onu göstermişti *(Ne olarak?)* بِحُنَيْنٍ Hüneyn gazvesi olarak *(Ne sebebiyle haber salıyorsunuz?)* بِالْمَوَدَّةِ **Sevgi sebebiyle** *(Neredeki?)* بَيْنَكُمْ Sizinle وَبَيْنَهُمْ Onlar arasındaki كَتَبَ Yazdı *(Kim?)* حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ Hâtıb b. Ebi Beltea *(Kime yazdı?)* إِلَيْهِمْ Onlara *(Ne?)* كِتَابًا Bir mektup *(Ne ile ilgili?)* بِذٰلِكَ Bu konuyla ilgili *(Niçin yazdı?)* لِمَا لَهُ Kendi yakınları bulunduğu için *(Nerede?)* عِنْدَهُمْ Onların yanında *(O yakınları da kimlerdir?)* مِنَ الْأَوْلَادِ وَالْأَهْلِ Çocukları ve ailesi ki اَلْمُشْرِكِينَ Müşrik olan فَاسْتَرَدَّهُ O mektubu geri aldı *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Peygamber ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kimden geri aldı?)* مِمَّنْ O kişiden ki, أَرْسَلَهُ O mektubu göndermişti *(Kiminle?)* مَعَهُ O kişiyle *(Nasıl almıştı?)* بِإِعْلَامِ اللهِ تَعَالَى لَهُ Yüce Allah'ın kendisine bildirmesiyle *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bu olayı وَقَبِلَ Ve Peygamberimiz kabul etti *(Neyi?)* عُذْرَ حَاطِبٍ فِيهِ Hâtıb'ın bu konudaki özrünü **وَقَدْ كَفَرُوا Halbuki onlar küfrettiler** *(Neye?)* بِمَا جَاءَكُمْ **Size gelen** مِنَ الْحَقِّ **Hakka** أَيْ دِينِ الْإِسْلَامِ Yani, İslam dinine وَالْقُرْآنِ Ve Kuran'a يُخْرِجُونَ **Çıkarıyorlar** *(Kimi?)* اَلرَّسُولَ **Peygamberi وَإِيَّاكُمْ Ve sizi** *(Nereden?)* مِنْ مَكَّةَ Mekke'den *(Nasıl çıkarıyorlar?)* بِتَضْيِيقِهِمْ Baskı yaparak *(Kime?)* عَلَيْكُمْ Size *(Niye çıkarıyorlar?)* اَنْ تُؤْمِنُوا **İman ediyorsunuz diye** أَيْ لِأَجْلِ أَنْ آمَنْتُمْ Yani, iman ettiğiniz için *(Kime?)* بِاللهِ رَبِّكُمْ **Rabbiniz Allah'a** اِنْ كُنْتُمْ **Eğer olduysanız** *(Ne?)* خَرَجْتُمْ **Çıkmış** *(Neye?)* جِهَادًا **Cihada** لِلْجِهَادِ Cihad için *(Nerede?)* فِي سَبِيلِي **Benim yolumda** *(Daha neye çıktıysanız?)* وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي **Ve rızamı kazanmaya** وَجَوَابُ الشَّرْطِ Şartın cevabı دَلَّ عَلَيْهِ Ona delalet etmiştir *(Ne?)* مَا قَبْلَهُ Ondan önce geçen (cümle) أَيْ فَلَا تَتَّخِذُوهُمْ Yani, öyleyse onları edinmeyin *(Ne?)* أَوْلِيَاءَ Dostlar تُسِرُّونَ **Gizlice bildiriyorsunuz** *(Kime?)* إِلَيْهِمْ **Onlara** *(Ne sebebiyle?)* بِالْمَوَدَّةِ **Sevgi sebebiyle** وَاَنَا اَعْلَمُ **Oysaki ben biliyorum** *(Neyi?)* بِمَا اَخْفَيْتُمْ **Gizlediğinizi** وَمَا اَعْلَنْتُمْ **Ve açığa vurduğunuzu** وَمَنْ **Her kim** يَفْعَلْهُ **Bunu yaparsa** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** أَيْ إِسْرَارَ خَبَرِ النَّبِيِّ Yani, peygamberin (geleceği) haberini gizlice bildir-me işini (yaparsa) *(Kime gizlice bildirme?)* إِلَيْهِمْ Onlara فَقَدْ ضَلَّ **Muhakkak o sapmıştır** *(Neden?)* سَوَاءَ السَّبِيلِ **Düz yolun ortasından** أَخْطَأَ Şaşırmıştır *(Neyi?)* طَرِيقَ الْهُدٰى Hidayet yolunu وَالسَّوَاءُ فِي الْأَصْلِ 'Sevâ' kelimesi aslında اَلْوَسَطُ Orta (demektir).

2. إِنْ يَثْقَفُوكُمْ **Eğer sizi ele geçirirlerse** يَظْفَرُوا بِكُمْ Sizi yakalarlarsa **يَكُونُوا Olurlar** *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Ne?)* أَعْدَاءً **Düşmanlar** وَيَبْسُطُوا **Ve uzatırlar** *(Kime?)* إِلَيْكُمْ **Size** *(Neyi?)* أَيْدِيَهُمْ **Ellerini** *(Nasıl?)* بِالْقَتْلِ وَالضَّرْبِ Öldürmek ve vurmak suretiyle *(Daha neyi uzatırlar?)* وَأَلْسِنَتَهُمْ **Ve dilerini** *(Ne ile?)* بِالسُّوءِ **Kötülükle** بِالسَّبِّ وَالشَّتْمِ Küfür ve hakaretle وَوَدُّوا **Ve istediler** تَمَنَّوْا Arzu ettiler *(Neyi?)* لَوْ تَكْفُرُونَ **Kafir olmanızı.**

3. لَنْ تَنْفَعَكُمْ **Size asla fayda veremez** *(Kim?)* أَرْحَامُكُمْ **Ne yakınlarınız** قَرَابَتُكُمْ Akrabalarınız وَلَا أَوْلَادُكُمْ **Ne de çocuklarınız** الْمُشْرِكُونَ Müşrik olanlar الَّذِينَ لِأَجْلِهِمْ Ki, onlar için أَسْرَرْتُمْ Gizlice bildirdiniz *(Neyi?)* الْخَبَرَ Haberi *(Neye karşı fazda veremez?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaba karşı *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette يَوْمَ الْقِيَامَةِ **Kıyamet günü** يُفْصَلُ **Ayrılır** بِالْبِنَاءِ لِلْمَفْعُولِ Meful sığası وَالْفَاعِلِ Ve fail sığasıyla (okunur) *(Ne ayrılır?)* بَيْنَكُمْ **Sizin aranız** وَبَيْنَهُمْ Ve onların arası فَتَكُونُونَ Böylece siz olursunuz *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette وَهُمْ Onlar da فِي جُمْلَةِ الْكُفَّارِ Kafirler arasında فِي النَّارِ Ateşte (olurlar) وَاللَّهُ **Allah** بِمَا تَعْمَلُونَ **Yapmakta olduklarınızı** بَصِيرٌ **Görendir.**

4. قَدْ كَانَتْ **Muhakkak ki vardır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Ne?)* إِسْوَةٌ **Bir örnek** بِكَسْرِ الْهَمْزَةِ Hemzenin kesresi وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde de قُدْوَةٌ Örnek vardır *(Öyle örnek ki?)* حَسَنَةٌ **Güzel** *(Kimde güzel bir örnek vardır?)* فِي إِبْرَاهِيمَ **İbrahim'de** أَيْ بِهِ Yani, onu örnek almak vardır *(Ne yönden?)* قَوْلًا وَفِعْلًا Söz ve davranış yönünden *(Daha kimde vardır?)* وَالَّذِينَ مَعَهُ **Ve onunla beraber olan** مِنَ الْمُؤْمِنِينَ İnananlarda **Hani demişlerdi** *(Kime?)* لِقَوْمِهِمْ **Kavimlerine** إِنَّا بُرَآءُ **Şüphesiz biz uzağız** جَمْعُ بَرِيءٍ 'Berî' kelimesinin çoğuludur كَظَرِيفٍ 'Zarif' gibi *(Kimden uzağız?)* مِنْكُمْ **Sizden** وَمِمَّا تَعْبُدُونَ **Ve taptıklarınızdan** *(Kimden başka taptıklarımız?)* مِنْ دُونِ اللَّهِ **Allah'tan başka** كَفَرْنَا بِكُمْ **Size küfrettik** أَنْكَرْنَاكُمْ Sizi inkar ettik وَبَدَا **Ve baş gösterdi** *(Nerede?)* بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ **Bizimle Sizin aranızda** *(Ne?)* الْعَدَاوَةُ **Düşmanlık** وَالْبَغْضَاءُ **Ve öfke** *(Nasıl?)* أَبَدًا **Ebedi olarak** بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ (Bağdâu'nun sonundaki ve 'ebeden'in başındaki) iki hemzenin ispatıyla وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ Ve ikincisinin döndürülmesiyle *(Neye döndürülmesiyle?)* وَاوًا 'Vav'a döndürülmesiyle (okunmuştur) *(Ne zamana kadar bu düşmanlık ve öfke baş göstermiştir?)* حَتَّى تُؤْمِنُوا **Siz iman edinceye kadar** *(Kime?)* بِاللَّهِ **Allah'a** *(Ne olduğu halde?)* وَحْدَهُ **Tek başına olduğu halde** إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ **Sadece İbrahim'in demesi hariç (onda güzel bir örnek yoktur)** *(Kime demesi?)* لِأَبِيهِ **Babasına** *(Ne demesi?)* لَأَسْتَغْفِرَنَّ **Andolsun ki, mağfiret isteyeceğim** *(Kim için?)* لَكَ

Senin için مُسْتَثْنًى Bu hariçtir *(Neden?)* مِنْ أُسْوَةٍ Örnekten لَكُمْ أَيْ فَلَيْسَ Yani, sizin için yoktur *(Ne?)* اَلتَّأَسِّي بِهِ Ona uymak *(Nerede?)* فِي ذٰلِكَ Bu konuda *(Nasıl?)* بِأَنْ تَسْتَغْفِرُوا Mağfiret istemeniz suretiyle *(Kim için?)* لِلْكُفَّارِ Kafirler için وَقَوْلُهُ Ve Hz. İbrahim'in şu sözü وَمَا اَمْلِكُ **Ama gücüm yetmez** *(Kim için?)* لَكَ **Senin için** *(Neye?)* مِنَ اللّٰهِ **Allah'tan (gelecek)** مِنْ شَيْءٍ **Hiçbir şeye** كَنٰى بِهِ Bununla kinayede bulundu *(Neden?)* عَنْ أَنَّهُ لَا يَمْلِكُ Gücünün yetmeyeceğine *(Kim için?)* لَهُ Onun için *(Neye?)* غَيْرَ الْاِسْتِغْفَارِ Mağfiret istemekten başka bir şeye فَهُوَ Dolayısıyla bu عَلَيْهِ مَبْنِيٌّ Önceki cümleye bağlı (olup örnek alınmayacak kısımdan)dır مُسْتَثْنًى İstisna edilmiştir *(Ne yönden?)* مِنْ حَيْثُ الْمُرَادُ مِنْهُ Ondan kast edilen mana yönünden وَإِنْ كَانَ Her ne kadar olsa da *(Ne yönden?)* مِنْ حَيْثُ ظَاهِرُهُ Zahiri anlamı yönünden *(Neden olsa da?)* مِمَّا يُتَأَسّٰى فِيهِ Kendisine uyulan sözlerden (şu ayette olduğu gibi) قُلْ Deki: فَمَنْ يَمْلِكُ Kim güç yetirebilir? *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için *(Neye?)* مِنَ اللّٰهِ Allah'tan (gelecek) شَيْئًا Bir şeye وَاسْتِغْفَارُهُ لَهُ Ve Hz. İbrahim onun için mağfiret istemesi قَبْلَ أَنْ يَتَبَيَّنَ لَهُ Ona aşikâr olmadan önce idi *(Ne?)* أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ Onun Allah'a düşman olduğu كَمَا ذَكَرَهُ Nitekim (Allah Teâlâ) bunu belirtmiştir *(Nerede?)* فِي بَرَاءَةٍ Berâe sûresinde رَبَّنَا **Rabbimiz!** عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا **Sadece sana** **Güvendik** وَإِلَيْكَ **Ve yalnız sana** أَنَبْنَا **Yöneldik** وَإِلَيْكَ **Ve sadece sanadır** *(Ne?)* الْمَصِيرُ **Dönüş** مِنْ مَقُولِ الْخَلِيلِ Bu Hz. Halil'in sözündendir *(Daha?)* وَمَنْ مَعَهُ Onunla beraber olanların أَيْ قَالُوا Yani, dediler ki:

5. رَبَّنَا **Rabbimiz!** لَا تَجْعَلْنَا **Bizi kılma** *(Ne?)* فِتْنَةً **Bir fitne** *(Kime?)* لِلَّذِينَ كَفَرُوا **Küfredenlere** أَيْ لَا تُظْهِرْهُمْ Yani, onları galip kılma *(Kimin üzerine?)* عَلَيْنَا Bizim üzerimize فَيَفْتِنُوا Ki, sanmasınlar *(Neyi?)* أَنَّهُمْ Kendilerinin عَلَى الْحَقِّ Hak üzere olduklarını وَاغْفِرْ لَنَا **Bizi bağışla** رَبَّنَا **Rabbimiz** إِنَّكَ **Muhakkak ki sen** أَنْتَ **Sen** الْعَزِيزُ **Aziz'sin** الْحَكِيمُ **Hikmet sahibisin** فِي مُلْكِكَ Mülkünde (Aziz) وَصُنْعِكَ Ve yaptığında (hikmet sahibi).

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ﴾ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ جَوَابُ قَسَمٍ مُقَدَّرٍ ﴿فِيهِمْ اِسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ﴾ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنْ كُمْ بِإِعَادَةِ الْجَارِّ [اُسْوَةٌ] ﴿يَرْجُو اللهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ﴾ أَيْ يَخَافُهُمَا أَوْ يَظُنُّ الثَّوَابَ وَالْعِقَابَ ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ بِأَنْ يُوَالِيَ الْكُفَّارَ ﴿فَاِنَّ اللهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ عَنْ خَلْقِهِ ﴿الْحَمِيدُ ۝٦﴾ لِأَهْلِ طَاعَتِهِ ﴿عَسَى اللهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ﴾ مِنْ كُفَّارِ مَكَّةَ طَاعَةً لِلّٰهِ تَعَالٰى ﴿مَوَدَّةً﴾ بِأَنْ يَهْدِيَهُمْ لِلْإِيمَانِ فَيَصِيرُوا لَكُمْ أَوْلِيَاءَ ﴿وَاللهُ قَدِيرٌ﴾ عَلٰى ذٰلِكَ وَقَدْ فَعَلَهُ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ ﴿وَاللهُ غَفُورٌ﴾ لَهُمْ مَا سَلَفَ ﴿رَحِيمٌ ۝٧﴾ بِهِمْ ﴿لَا يَنْهٰيكُمُ اللهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ مِنَ الْكُفَّارِ ﴿فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوهُمْ﴾ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنَ الَّذِينَ ﴿وَتُقْسِطُوٓا﴾ تُقْضُوا ﴿اِلَيْهِمْ﴾ بِالْقِسْطِ أَيْ بِالْعَدْلِ وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِجِهَادِهِمْ ﴿اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ۝٨﴾ الْعَادِلِينَ ﴿اِنَّمَا يَنْهٰيكُمُ اللهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَاَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا﴾ عَاوَنُوا ﴿عَلٰٓى اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ﴾ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنَ الَّذِينَ أَيْ تَتَّخِذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ۝٩﴾ ﴿يٰٓاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ بِأَلْسِنَتِهِمْ ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ مِنَ الْكُفَّارِ بَعْدَ الصُّلْحِ مَعَهُمْ فِي الْحُدَيْبِيَةِ عَلٰى أَنَّ مَنْ جَاءَ مِنْهُمْ إِلَى الْمُؤْمِنِينَ يُرَدُّ ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ بِالْحَلِفِ عَلٰى أَنَّهُنَّ مَا خَرَجْنَ إِلَّا رَغْبَةً فِي الْإِسْلَامِ لَا بُغْضًا لِأَزْوَاجِهِنَّ الْكُفَّارِ وَلَا عِشْقًا لِرِجَالٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ كَذَا كَانَ ﷺ يُحْلِفُهُنَّ ﴿اَللهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِهِنَّ فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ظَنَنْتُمُوهُنَّ ﴿بِالْحِلْفِ ﴿مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ﴾ تَرُدُّوهُنَّ ﴿اِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَاٰتُوهُمْ﴾ أَيْ أَعْطُوا أَزْوَاجَهُنَّ الْكُفَّارَ ﴿مَآ اَنْفَقُوا﴾ عَلَيْهِنَّ مِنَ الْمُهُورِ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ بِشَرْطِهِ ﴿اِذَآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ﴾ مُهُورَهُنَّ ﴿وَلَا تُمْسِكُوا﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [وَلَا تُمْسِكُوا] ﴿بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ زَوْجَاتِكُمْ لِقَطْعِ ارْتِدَادِهِنَّ نِكَاحَكُمْ بِشَرْطِهِ أَوِ اللَّاحِقَاتِ بِالْمُشْرِكِينَ مُرْتَدَّاتٍ لِقَطْعِ إِسْلَامِكُمْ لَهَا بِشَرْطِهِ ﴿وَاسْـَٔلُوا﴾ اطْلُبُوا ﴿مَآ اَنْفَقْتُمْ﴾ عَلَيْهِنَّ مِنَ الْمُهُورِ فِي صُورَةِ الْارْتِدَادِ مِمَّنْ تَزَوَّجَهُنَّ مِنَ الْكُفَّارِ ﴿وَلْيَسْـَٔلُوا مَآ اَنْفَقُوا﴾ عَلَى الْمُهَاجِرَاتِ كَمَا تَقَدَّمَ أَنَّهُمْ يُؤْتُونَهُ ﴿ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ بِهِ ﴿وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١٠﴾ ﴿وَاِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ﴾ أَيْ وَاحِدَةٌ فَأَكْثَرُ مِنْهُنَّ أَوْ شَيْءٌ مِنْ مُهُورِهِنَّ بِالذَّهَابِ ﴿اِلَى الْكُفَّارِ﴾ مُرْتَدَّاتٍ ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ فَغَزَوْتُمْ وَغَنِمْتُمْ ﴿فَاٰتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ اَزْوَاجُهُمْ﴾ مِنَ الْغَنِيمَةِ ﴿مِثْلَ مَآ اَنْفَقُوا﴾ لِفَوَاتِهِ عَلَيْهِمْ مِنْ جِهَةِ الْكُفَّارِ ﴿وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِيٓ اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝١١﴾ وَقَدْ فَعَلَ الْمُؤْمِنُونَ مَا أُمِرُوا بِهِ مِنَ الْإِيتَاءِ لِلْكُفَّارِ وَالْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ ارْتَفَعَ هٰذَا الْحُكْمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

6. Ey ümmeti Muhammed! **Andolsun ki, sizin için,** yani **Allah'ı ve ahiret gününü arzu edenler** o ikisinden korkan veya sevap ve azaba inananlar **için**[1] **onlarda güzel bir örnek vardır.**[2] **Her kim de** kâfirleri dost edinip **yüz çevirirse şüphesiz Allah,** yarattıklarından **müstağnidir,** itaat edenleri **övendir.**

7. **Belki de Allah, sizinle onlardan,** Mekke kâfirlerinden Yüce Allah'a itaat için **düşman olduklarınız arasında** onları hidayete erdirmek suretiyle **bir sevgi meydana getirir** de böylece dostunuz olurlar. **Allah** buna **gücü yetendir.** Nitekim bunu Mekke fethinden sonra yapmıştır. **Allah** onları geçmiş günahlarını **çok bağışlayandır,** onlara **çok merhamet edendir.**

8. **Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan** kâfir**lere iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı** adaleti ulaştırmanızı **yasaklamaz.** Bu onlarla savaşma emri verilmeden önceydi. **Çünkü Allah, adil olanları sever.**

9. **Allah, sadece sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanıza destek veren** yardım eden**leri dost edinmenizi yasaklar. Kim onları dost edinirse, işte zalimler onlardır.**

10. **Ey iman edenler!** Dilleriyle (iman ettiğini söyleyen) **mümin kadınlar,** Hudeybiye'de yapılan anlaşmadan sonra ki, müminlere sığınanlar geri teslim edilecekti, **hicret ederek** kâfirlerden **size geldiği zaman, onları,** kâfir kocalarına kızdıkları veya Müslüman erkeklere âşık oldukları için değil de sadece İslam için geldiklerine dair yemin ettirerek **imtihan edin.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde yemin ettiriyordu. **Allah onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer siz onları mümin kadınlar olarak bilirseniz,** yemin ettirmek suretiyle öyle sanırsanız **artık onları kâfirlere geri çevirmeyin,** göndermeyin. **Bu kadınlar onlara helâl değildir. Onlar da bunlara helâl olmazlar. O** kâfir koca**ların harcadıkları** mehirleri**ni verin. Ücretleri** olan mehirleri**ni kendilerine verdiğiniz zaman** (iddet) şartına uyarak **onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Kâfir kadınların** eşlerinizin **nikâhlarını tutmayın,** çünkü sizin Müslüman olmanız veya onların dinden çıkarak müşriklere katılması, (iddet) şartı tutunca nikahı bozmuştur. Dinden çıkmaları suretinde onlara **harcadığınız** mehirleri evlendikleri kâfirlerden **isteyin. Onlar** (kâfirler) **de** (Müslüman olup) hicret eden eşlerine **harcadıklarını istesinler.** Yukarıda geçtiği gibi onlara harcadıkları verilir. **Bu Allah'ın hükmüdür. Aranızda** buna **hükmediyor. Allah gayet iyi bilendir, hikmet sahibidir.**

11. **Eğer eşlerinizden biri** veya birkaçı, **sizi bırakıp** dinden çıkmış bir halde **kâfirlere kaçar, siz de galip gelir** savaşıp ganimet elde eder**seniz, eşleri gitmiş olanlara** ganimetten, **harcadıkları kadar verin. Kendisine inandığınız Allah'tan korkun.** Müminler de kendilerine emredileni yapıp hem kâfirlere hem de Müslümanlara haklarını verdiler. Sonrada bu hüküm kaldırıldı.

---

[1] ...لِمَنْ كَانَ cümlesi harfi cerin iadesiyle لَكُمْ 'den bedel-i iştimaldir.

[2] لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ cümlesi mukadder bir yeminin cevabıdır.

KELİME ANLAMI

6. لَقَدْ كَانَ **Andolsun kesinlikle vardır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ Ey ümmeti Muhammed! جَوَابُ قَسَمٍ مُقَدَّرٍ Mukadder yeminin cevabıdır *(Kimde vardır?)* فِيهِمْ **Onlarda** *(Ne vardır?)* إِسْوَةٌ حَسَنَةٌ **Güzel bir örnek** *(Yani,)* لِمَنْ كَانَ **Olan kişi için** بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedel-i iştimaldir *(Neden?)* مِنْ كُمْ 'Küm' zamirinden *(Nasıl?)* بِإِعَادَةِ الْجَارِّ Harfi cerrin tekrarıyla *(Ne olan kişi için?)* يَرْجُو **Umuyor** *(Kimi?)* اللهَ **Allah'ı** وَالْيَوْمَ الْآخِرَ **Ve ahiret gününü** أَيْ يَخَافُهُمَا Yani, o ikisinden korkuyor أَوْ يَظُنُّ Veya inanan kişi için *(Neye?)* بِأَنْ يُوَالِيَ Yüz çevirirse *(Nasıl?)* وَمَنْ **Her kim** يَتَوَلَّ **Yüz çevirirse** اَلثَّوَابَ وَالْعِقَابَ Sevaba ve azaba Dostluk etmek suretiyle *(Kiminle?)* اَلْكُفَّارَ Kafirlerle فَإِنَّ اللهَ **Hiç şüphesiz Allah** هُوَ **O** الْغَنِيُّ **İhtiyacı olmayandır** *(Kime?)* عَنْ خَلْقِهِ Yarattıklarına الْحَمِيدُ **Övendir** *(Kimi?)* لِأَهْلِ طَاعَتِهِ Kendisine itaat edenleri.

7. عَسَى **Umulur ki** اللهُ **Allah** أَنْ يَجْعَلَ **Koyar** *(Nereye?)* بَيْنَكُمْ **Sizin aranızla** وَبَيْنَ الَّذِينَ **O kimseler arasına ki,** عَادَيْتُمْ **Düşmanlık ettiniz** *(Kime?)* مِنْهُمْ **Onlara** مِنْ كُفَّارِ مَكَّةَ Mekke kafirlerine *(Niçin düşmanlık ettiniz?)* طَاعَةً لِلَّهِ تَعَالَى Yüce Allah'a itaat için (düşmanlık ettiklerinizin arasına koyar) *(Ne koyar?)* مَوَدَّةً **Bir sevgi** *(Nasıl?)* بِأَنْ يَهْدِيَهُمْ Onları erdirmek suretiyle *(Neye?)* لِلْإِيمَانِ İmana فَيَصِيرُوا Böylece olurlar *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için *(Ne olurlar?)* أَوْلِيَاءَ Dostlar وَاللهُ **Allah** قَدِيرٌ **Gücü yetendir** *(Neye?)* عَلَى ذَلِكَ Buna وَقَدْ فَعَلَهُ Ki, bunu yaptı da *(Ne zaman?)* بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ Mekke'nin fethinden sonra وَاللهُ **Allah** غَفُورٌ **Çok bağışlayandır** *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için *(Neyi?)* مَا سَلَفَ Geçmiş günahları رَحِيمٌ **Çok merhamet edendir** *(Kime?)* بِهِمْ Onlara.

8. لَا يَنْهَاكُمُ **Sizi men etmez** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kimden?)* عَنِ الَّذِينَ **O kimselerden ki,** لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ **Sizinle savaşmadılar** *(Onlar da kimdendir?)* مِنَ الْكُفَّارِ Kafirlerdendir *(Ne uğrunda savaşmadılar?)* فِي الدِّينِ **Din uğrunda** وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ **Ve sizi çıkarmadılar** *(Nereden?)* مِنْ دِيَارِكُمْ **Yurtlarınızdan** *(Yani neden men etmez?)* أَنْ تَبَرُّوهُمْ **Onlara iyilik yapmanızdan** بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedel-i iştimaldir *(Neden?)* مِنَ الَّذِينَ 'Ellezine'den *(Daha neden men etmez?)* وَتُقْسِطُوا **Ve adaletli davranmanızdan** تُقْضُوا Ulaştırmanızdan *(Kime?)* إِلَيْهِمْ **Onlara** *(Neyi ulaştırmanızdan?)* بِالْقِسْطِ Doğruluğu أَيْ بِالْعَدْلِ Yani, adaleti وَهَذَا قَبْلَ الْأَمْرِ Bu hüküm, emredilmeden önceydi *(Ne?)* بِجِهَادِهِمْ Onlarla savaşmak إِنَّ اللهَ **Çünkü Allah** يُحِبُّ **Sever** *(Kimi?)* الْمُقْسِطِينَ **Adaletli davrananları** اَلْعَادِلِينَ Hakkı gözetenleri.

9. اِنَّمَا **Sadece** يَنْهٰيكُمُ **Sizi men eder** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Kimden?)* عَنِ الَّذِيْنَ **O kimselerden ki,** قَاتَلُوْكُمْ **Sizinle savaştılar** *(Ne uğrunda?)* فِي الدِّيْنِ **Din uğrunda** وَاَخْرَجُوْكُمْ **Ve sizi çıkardılar** *(Nereden?)* مِنْ دِيَارِكُمْ **Yurtlarınızdan** وَظَاهَرُوْا **Ve arka çıktılar** عَاوَنُوا Yardım ettiler *(Neye?)* عَلٰى اِخْرَاجِكُمْ **Çıkarılmanıza** *(Yani sizi neden men eder?)* اَنْ تَوَلَّوْهُمْ **Onlara dostluk etmenizden** بَدَلُ اشْتِمَالٍ Bedel-i iştimaldir *(Neden?)* مِنَ الَّذِيْنَ 'Ellezine'den أَيْ تَتَّخِذُوْهُمْ Yani, onları edinmenizden *(Ne?)* أَوْلِيَاءَ Dostlar وَمَنْ **Her kim** يَتَوَلَّهُمْ **Onları dost edinirse** فَاُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlar** الظَّالِمُوْنَ **Zalimlerdir.**

10. يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا **Ey iman edenler!** اِذَا جَاءَكُمُ **Size geldiğinde** *(Kim?)* اَلْمُؤْمِنَاتُ **İman eden kadınlar** *(Ne ile iman eden?)* بِاَلْسِنَتِهِمْ Dilleriyle (kelime-i şahadeti söyleyerek) *(Nasıl geldiklerinde?)* مُهَاجِرَاتٍ **Hicret ederek** *(Kimlerden geldiklerinde?)* مِنَ الْكُفَّارِ Kafirlerden *(Neden sonra?)* بَعْدَ الصُّلْحِ Anlaşma yapıldıktan sonra *(Kiminle?)* مَعَهُمْ Kafirlerle *(Nerede?)* فِي الْحُدَيْبِيَةِ Hudeybiye'de *(Ne üzerine anlaşma yaptıktan sonra?)* عَلٰى اَنَّ مَنْ جَاءَ Her kim gelirse *(Kimden?)* مِنْهُمْ Kafirlerden *(Kime?)* اِلَى الْمُؤْمِنِيْنَ Müminlere يُرَدُّ Geri teslim edilecek (diye anlaşma yapıldıktan sonra gelen mümin kadınlar) فَامْتَحِنُوْهُنَّ **Onları imtihan edin** *(Nasıl?)* بِالْحِلْفِ Yemin ettirerek *(Neye dair?)* عَلٰى اَنَّهُنَّ Onların مَا خَرَجْنَ Çıkmadıklarına dair اِلَّا رَغْبَةً Sadece arzu ettikleri için *(Neyi?)* فِي الْاِسْلَامِ İslam'ı لَا بُغْضًا Kızdıkları için değil *(Kime?)* لِاَزْوَاجِهِنَّ الْكُفَّارِ Kafir kocalarına وَلَا عَشْقًا Aşık oldukları için de değil *(Kime?)* لِرِجَالٍ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ Müslümanlardan bazı adamlara كَذٰلِكَ كَانَ Peygamberimiz de bu şekilde ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne idi?)* يُحْلِفُهُنَّ Onlara yemin ettiriyordu اَللّٰهُ **Allah** اَعْلَمُ **Daha iyi bilir** *(Neyi?)* بِاِيْمَانِهِنَّ **Onların imanını** فَاِنْ عَلِمْتُمُوْهُنَّ **Şayet onları bilirseniz** ظَنَنْتُمُوْهُنَّ Onları zannederseniz *(Nasıl?)* بِالْحِلْفِ Yemin etmeleri suretiyle *(Ne bilirseniz?)* مُؤْمِنَاتٍ **İman etmiş kadınlar** فَلَا تَرْجِعُوْهُنَّ **Artık onları çevirmeyin** تَرُدُّوْهُنَّ Onları geri vermeyin *(Kime?)* اِلَى الْكُفَّارِ **Kafirlere** لَا هُنَّ حِلٌّ **O kadınlar helal değildir** *(Kime?)* لَهُمْ **O kafirlere** وَلَا هُمْ يَحِلُّوْنَ **O kafirler de helal olmazlar** *(Kime?)* لَهُنَّ **O kadınlara** وَاٰتُوْهُمْ **Ve onlara verin** أَيْ اَعْطُوا Yani, verin *(Kime?)* اَزْوَاجَهُنَّ الْكُفَّارَ Onların kafir kocalarına *(Neyi verin?)* مَا اَنْفَقُوْا **Sarf ettiklerini** *(Kime?)* عَلَيْهِنَّ O kadınlara (verdikleri) مِنَ الْمُهُوْرِ Mehirleri وَلَا جُنَاحَ **Günah yoktur** *(Kimin üzerine?)* عَلَيْكُمْ **Sizin üzerinize** *(Nede günah yoktur?)* اَنْ تَنْكِحُوْهُنَّ **Onları nikahlamanızda** *(Ne ile?)* بِشَرْطِهِ (İddet) şartıyla *(Ne zaman?)* اِذَا اٰتَيْتُمُوْهُنَّ **Onlara verdiğiniz zaman** *(Neyi?)* اُجُوْرَهُنَّ **Ücretlerini** مُهُوْرَهُنَّ Mehirlerini وَلَا تُمْسِكُوْا **Ve tutmayın**

بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ **Kafir** وَالتَّخْفِيفِ Ve şeddesiz (okunur) *(Neyi tutmayın?)* بِالتَّشْدِيدِ Şeddeli **kadınların nikahını** زَوْجَاتِكُمْ Eşlerinizin *(Niçin onların nikahlarını tutmayın?)* لِقَطْعِ إِسْلَامِكُمْ Müslüman olmanız kestiği için *(Neyi?)* لَهَا Onların nikahını *(Ne ile kesmiştir?)* بِشَرْطِهِ Şartıyla (iddet içersinde Müslüman olmamasıyla) أَوِ اللَّاحِقَاتِ Veya katılan kadınların (nikahını tutmayın) *(Kime katılan?)* بِالْمُشْرِكِينَ Müşriklere *(Nasıl?)* مُرْتَدَّاتٍ Dinden çıkarak *(Niçin tutmayın?)* لِقَطْعِ ارْتِدَادِهِنَّ Dinden çıkmaları kestiği için *(Neyi?)* نِكَاحَكُمْ Sizin nikahınızı *(Ne ile kesmiştir?)* بِشَرْطِهِ Şartıyla (iddet içersinde dine dönmemesiyle) **Ve isteyin** وَاسْئَلُوا اطْلُبُوا Arayın *(Neyi?)* **Sarf ettiğinizi** مَا أَنْفَقْتُمْ *(Kime?)* عَلَيْهِنَّ Onlara (verdiğiniz) مِنَ الْمُهُورِ Mehirleri *(Hangi durumda isteyin?)* فِي صُورَةِ الْارْتِدَادِ Dinden çıkma durumunda *(Kimden isteyin?)* مِمَّنْ تَزَوَّجَهُنَّ Onlarla evlenen مِنَ الْكُفَّارِ Kafirlerden وَلْيَسْئَلُوا **O kafirler de istesinler** *(Neyi?)* **Sarf ettiklerini** مَا أَنْفَقُوا *(Kime?)* عَلَى الْمُهَاجِرَاتِ Hicret eden kadınlara كَمَا تَقَدَّمَ Nitekim geçmişti ki, أَنَّهُمْ Onlara يُؤْتُونَهُ Harcadıkları verilir ذٰلِكُمْ **İşte bu** حُكْمُ اللهِ **Allah'ın hükmüdür** يَحْكُمُ **Hükmediyor** *(Nerede?)* بَيْنَكُمْ **Aranızda** *(Ne ile hükmediyor?)* بِهِ Bununla وَاللهُ **Allah** عَلِيمٌ **Hakkıyla bilendir** حَكِيمٌ **Hikmet sahibidir.**

11. وَإِنْ فَاتَكُمْ **Eğer sizden kaçarsa** *(Ne?)* شَيْءٌ **Bir şey** *(Kimden?)* مِنْ أَزْوَاجِكُمْ **Eşlerinizden** أَيْ وَاحِدَةٌ Yani, birisi فَأَكْثَرُ Ve daha fazlası *(Kimden?)* مِنْهُنَّ O eşlerinizden أَوْ شَيْءٌ مِنْ مُهُورِهِنَّ Veya mehirlerinden bir şey (kaçarsa) *(Ne sebebiyle?)* بِالذَّهَابِ Onların gitmeleriyle *(Kime?)* إِلَى الْكُفَّارِ **Kafirlere** *(Ne halde?)* مُرْتَدَّاتٍ Dinden çıkmış oldukları halde فَعَاقَبْتُمْ **Ve siz de acısını alırsanız** فَغَزَوْتُمْ Savaşır وَغَنِمْتُمْ Ve ganimet alırsanız فَآتُوا **Verin** *(Kime?)* الَّذِينَ **O kimselere ki,** ذَهَبَتْ **Gitti** *(Kim?)* أَزْوَاجُهُمْ **Eşleri** *(Neden verin?)* مِنَ الْغَنِيمَةِ Ganimetten *(Ne verin?)* مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا **Sarf ettiklerinin mislini** *(Niçin?)* لِفَوَاتِهِ Verdikleri gittiği için *(Kim aleyhine?)* عَلَيْهِمْ Onların aleyhine *(Kim cihetinden?)* مِنْ جِهَةِ الْكُفَّارِ Kafirler cihetinden وَاتَّقُوا **Ve sakının** *(Kimden?)* اللهَ الَّذِي **O Allah'tan ki,** أَنْتُمْ بِهِ **Siz, ona** مُؤْمِنُونَ **İnanıyorsunuz** وَقَدْ فَعَلَ Ve şüphesiz yaptı *(Kim?)* الْمُؤْمِنُونَ İnananlar *(Neyi?)* مَا أُمِرُوا بِهِ Kendilerine emredilen مِنَ الْإِيتَاءِ (Sarf ettiklerini) geri verme işini *(Kime geri verme?)* لِلْكُفَّارِ (Eşleri Müslüman olan) kafirlere *(Daha?)* وَالْمُؤْمِنِينَ Ve (eşleri kafir olan) Müslümanlara ثُمَّ ارْتَفَعَ Sonra da kalktı *(Ne?)* هٰذَا الْحُكْمُ Bu hüküm.

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ كَمَا كَانَ يُفْعَلُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ وَأْدِ الْبَنَاتِ أَيْ دَفْنِهِنَّ أَحْيَاءً خَوْفَ الْعَارِ وَالْفَقْرِ ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾ أَيْ بِوَلَدٍ مَلْقُوطٍ يَنْسُبْنَهُ إِلَى الزَّوْجِ وَوُصِفَ بِصِفَةِ الْوَلَدِ الْحَقِيقِيِّ فَإِنَّ الْأُمَّ إِذَا وَضَعَتْهُ سَقَطَ بَيْنَ يَدَيْهَا وَرِجْلَيْهَا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِي﴾ فِعْلٍ ﴿مَعْرُوفٍ﴾ هُوَ مَا وَافَقَ طَاعَةَ اللهِ كَتَرْكِ النِّيَاحَةِ وَتَمْزِيقِ الثِّيَابِ وَجَزِّ الشُّعُورِ وَشَقِّ الْجَيْبِ وَخَمْشِ الْوَجْهِ ﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ فَعَلَ ذٰلِكَ ﷺ بِالْقَوْلِ وَلَمْ يُصَافِحْ وَاحِدَةً مِنْهُنَّ ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ﴾ هُمُ الْيَهُودُ ﴿قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ أَيْ مِنْ ثَوَابِهَا مَعَ إِيقَانِهِمْ بِهَا لِعِنَادِهِمُ النَّبِيَّ مَعَ عِلْمِهِمْ بِصِدْقِهِ ﴿كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ﴾ الْكَائِنُونَ ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾﴾ أَيِ الْمَقْبُورِينَ مِنْ خَيْرِ الْآخِرَةِ إِذْ تُعْرَضُ عَلَيْهِمْ مَقَاعِدُهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ لَوْ كَانُوا آمَنُوا وَمَا يَصِيرُونَ إِلَيْهِ مِنَ النَّارِ.

TÜRKÇE ANLAMI

12. **Ey Nebi! Mümin kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek,** cahiliye döneminde olduğu gibi utanç ve fakirlik korkusuyla kız **çocuklarını** diri diri gömüp **öldürmemek, elleriyle ayakları arasında uydurduğu iftirayı** kadının bulduğu çocuğu[1] **getir**ip kocasına isnat et**memek ve** Allah'a itaate uygun olan (cenazelerde) feryat etmenin, elbiseleri parçalamanın, saç baş yolmanın, yakaları yırtmanın ve yüzü tırmalamanın terk edilmesi gibi **iyi** işler**de, sana karşı gelmemek hususunda sana biat etmeye geldikleri zaman, onlarla biat et.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bu biati söz ile yapıp hiçbir kadınla tokalaşmamıştır. **Ve onlar için Allah'tan mağfiret dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.**

13. **Ey iman edenler! Kendilerine Allah'ın gazap ettiği bir kavmi** Yahudileri **dost edinmeyin. Ki onlar, kabir ehlinden** olan gömülmüş **kâfirlerin** eğer iman etmiş olsalardı girecekleri cennetler ve (küfürleri sebebiyle) varacakları ateş kendilerine arz edildiğinde, ahretin hayrından **ümit kestikleri gibi** doğru olduğunu bildikleri peygambere inat ettikleri için, inandıkları halde **ahiret**in sevabın**dan ümit kesmişlerdir.**

KELİME ANLAMI

12. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ **Ey peygamber!** إِذَا جَاءَكَ **Sana geldiği zaman** *(Kim?)* الْمُؤْمِنَاتُ **Mümin kadınlar** *(Ne halde?)* يُبَايِعْنَكَ **Sana biat ederek** *(Ne üzerine?)* عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ **Şirk**

[1] Anne çocuğu doğurduğu zaman elleriyle ayakları arasına düştüğü için bulduğu çocuk da gerçek çocuğunun sıfatıyla anılmıştır.

koşmamak *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** *(Neyi?)* شَيْئًا **Hiçbir şeyi** وَلَا يَسْرِقْنَ **Hırsızlık yapmamak,** وَلَا يَزْنِينَ **Zina etmemek,** وَلَا يَقْتُلْنَ **Öldürmemek** *(Kimi?)* أَوْلَادَهُنَّ **Çocuklarını,** كَمَا كَانَ يُفْعَلُ Tıpkı yapılır olduğu gibi *(Nerede?)* فِي الْجَاهِلِيَّةِ Cahiliye devrinde (yapılan) مِنْ وَأْدِ الْبَنَاتِ Kız çocuklarını gömmek أَيْ دَفْنِهِنَّ Yani, onların gömülmesi *(Nasıl?)* أَحْيَاءً Diri diri *(Niçin?)* خَوْفَ الْعَارِ وَالْفَقْرِ Utanç ve fakirlik korkusu bulunduğu için **وَلَا يَأْتِينَ Getirmemek** *(Ne?)* **بِبُهْتَانٍ Bir iftira ki,** يَفْتَرِينَهُ **Onu uyduruyorlar** *(Nerede?)* **بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ Elleri ile وَأَرْجُلِهِنَّ Ayakları arasında** أَيْ بِوَلَدٍ مَلْقُوطٍ Yani, bulunmuş bir çocuk ki, يَنْسِبْنَهُ Onu nispet ediyorlar *(Kime?)* إِلَى الزَّوْجِ Kocaya وَوُصِفَ Ve (bu çocuk) vasıflandı *(Ne ile?)* بِصِفَةِ الْوَلَدِ الْحَقِيقِيِّ Öz çocuğun sıfatıyla *(Niçin?)* فَإِنَّ الْأُمَّ Zira anne, إِذَا وَضَعَتْهُ Onu doğurduğunda سَقَطَ Çocuk düşer *(Nereye?)* بَيْنَ يَدَيْهَا وَرِجْلَيْهَا Elleriyle ayakları arasına **وَلَا يَعْصِينَكَ Ve sana karşı gelmemek üzere** *(Nede?)* **فِي فِعْلٍ مَعْرُوفٍ İyi** işlerde هُوَ مَا وَافَقَ O da uygun olandır *(Neye?)* طَاعَةَ اللهِ Allah'a itaate *(Ne gibi?)* كَتَرْكِ النِّيَاحَةِ (Cenazede) çığlık atmayı, وَتَمْزِيقِ الثِّيَابِ Elbiseyi parçalamayı, وَجَزِّ الشُّعُورِ Saçlarını yolmayı, وَشَقِّ الْجَيْبِ Yakayı yırmayı وَخَمْشِ الْوَجْهِ Ve yüzünü paralamayı terk etmek gibi (Bu şartlar üzerine biat etmeye sana geldiklerinde) **فَبَايِعْهُنَّ Artık onlarla biat yap** فَعَلَ ذٰلِكَ Peygamberimiz bunu yaptı ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne ile yaptı?)* بِالْقَوْلِ Sözle وَلَمْ يُصَافِحْ Tokalaşmadı *(Kiminle?)* وَاحِدَةً مِنْهُنَّ Onlardan hiçbiriyle **وَاسْتَغْفِرْ Ve mağfiret dile** *(Kim için?)* **لَهُنَّ Onlar için** *(Kimden?)* **اللهَ Allah'tan إِنَّ اللهَ Çünkü Allah غَفُورٌ Çok bağışlayıcıdır رَحِيمٌ Çok merhametlidir.**

13. **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا Ey iman edenler! لَا تَتَوَلَّوْا Dost edinmeyin** *(Kimi?)* **قَوْمًا Bir toplumu ki, غَضِبَ Gazap etmiştir** *(Kim?)* **اللهُ Allah** *(Kime?)* **عَلَيْهِمْ Onlara** هُمُ الْيَهُودُ Onlar Yahudilerdir **قَدْ يَئِسُوا Kuşkusuz onlar ümitlerini kesmişlerdir** *(Neden?)* مِنَ **الْآخِرَةِ Ahiretten** أَيْ مِنْ ثَوَابِهَا Yani, ahiretin sevabından *(Neye rağmen?)* مَعَ إِيقَانِهِمْ بِهَا Ona kesin olarak inanmalarına rağmen *(Niçin ümit kesmişlerdir?)* لِعِنَادِهِمْ İnat ettikleri için *(Kime?)* لِلنَّبِيِّ Peygambere *(Neye rağmen?)* مَعَ عِلْمِهِمْ Bilmelerine rağmen *(Neyi?)* بِصِدْقِهِ Doğru olduğunu *(Nasıl ümit kesmişlerdir?)* كَمَا يَئِسَ **Ümidini kestiği gibi** *(Kim?)* **الْكُفَّارُ Kafirler** *(Öyle kafirler ki,)* الْكَائِنُونَ Olanlar *(Kimden?)* **مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ Kabir ehlinden** أَيِ الْمَقْبُورِينَ Yani, gömülmüş olan kafirler *(Neden ümitlerini kesmişlerdir?)* مِنْ خَيْرِ الْآخِرَةِ Ahiretin hayrından *(Niçin?)* إِذْ تُعْرَضُ عَلَيْهِمْ Zira onlara gösterilir *(Ne?)* مَقَاعِدُهُمْ Kalacakları yerler *(Nereden?)* مِنَ الْجَنَّةِ Cennetten لَوْ كَانُوا آمَنُوا Tabi iman etmiş olsalardı *(Onlara daha ne gösterilir?)* وَمَا يَصِيرُونَ إِلَيْهِ Kendisine varacakları مِنَ النَّارِ Ateş.



سُورَةُ الصَّفِّ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اَرْبَعَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ أَيْ نَزَّهَهُ فَاللَّامُ مَزِيدَةٌ وَجِيءَ بِمَا دُونَ مَنْ تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَكِيمُ ﴿١﴾﴾ فِي صُنْعِهِ ﴿يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ﴾ فِي طَلَبِ الْجِهَادِ ﴿مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾﴾ إِذِ انْهَزَمْتُمْ بِأُحُدٍ ﴿كَبُرَ﴾ عَظُمَ ﴿مَقْتًا﴾ تَمْيِيزٌ ﴿عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُولُوا﴾ فَاعِلُ كَبُرَ ﴿مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾﴾ ﴿اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ﴾ يَنْصُرُ وَيُكْرِمُ ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾ حَالٌ أَيْ صَافِّينَ ﴿كَاَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾﴾ مُلْزَقٌ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ ثَابِتٌ ﴿وَ﴾ اذْكُرْ ﴿اِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي﴾ قَالُوا إِنَّهُ آدَرٌ أَيْ مُنْتَفِخُ الْخُصْيَةِ وَلَيْسَ كَذٰلِكَ وَكَذَّبُوهُ ﴿وَقَدْ﴾ لِلتَّحْقِيقِ ﴿تَعْلَمُونَ اَنِّي رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ﴾ اَلْجُمْلَةُ حَالٌ وَالرَّسُولُ يُحْتَرَمُ ﴿فَلَمَّا زَاغُوا﴾ عَدَلُوا عَنِ الْحَقِّ بِإِيذَائِهِ ﴿اَزَاغَ اللّٰهُ قُلُوبَهُمْ﴾ أَمَالَهَا عَنِ الْهُدَى عَلَى وَفْقِ مَا قَدَّرَهُ فِي الْأَزَلِ ﴿وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾﴾ الْكَافِرِينَ فِي عِلْمِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

61- Saff Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir.

On dört ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmekte,** her şey onu tenzih etmekte**dir.**[1] **O,** mülkünde **Azîz,** yaptığında **hikmet sahibidir.**
2. **Ey iman edenler!** Cihadı isteyerek **yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?** Zira Uhud'da dağıldınız.
3. **Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında ne büyük gazaptır.**
4. **Allah, kendi yolunda** birbirine kaynamış **kurşundan bir yapı gibi** sağlam **saf halinde savaşanları sever.**
5. Anlat! **Hani Musa kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim! Niçin beni incitiyorsunuz?** Onu yalanlayıp "Husyeleri şişik" diyorlardı. Aslında böyle bir şey yoktu. **Oysaki benim, Allah'ın size (gönderdiği) resûlü olduğumu** kesinlikle **biliyorsunuz."** Resûle de hürmet edilir. **Onlar** eziyet etmek suretiyle haktan **sapınca, Allah da** ezeldeki takdirine uygun olarak onların **kalplerini** hidayetten **saptırdı,** kaydırdı. **Allah, yoldan çıkmış,** ilmi ezelisinde kâfir olan **toplumu doğru yola iletmez.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الصَّفِّ -﴿٦١﴾

61- Saf Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke** أَوْ مَدَنِيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir.**

أَرْبَعَ عَشْرَةَ آيَةً **On dört ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. سَبَّحَ **Tesbih etmiştir** *(Kimi?)* لِلّٰهِ **Allah'ı** *(Ne?)* مَا فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olanlar** وَمَا فِي الْأَرْضِ **Ve yerde olanlar** أَيْ نَزَّهَهُ Yani, onu noksan sıfatlardan beri tutmuştur فَاللَّامُ مَزِيدَةٌ 'Lam' zaittir وَجِيءَ بِمَا 'Ma' ismi mevsûlü getirilmiştir دُونَ مَنْ 'Men' getirilmemiştir *(Niçin?)* تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ Çoğunluğu tağlib için وَهُوَ **Ve o** الْعَزِيزُ **Aziz'dir** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** *(Nerede?)* فِي صُنْعِهِ Yaptığında.

[1] لِلّٰهِ deki lam harfî ceri zaittir. مَنْ yerine مَا kelimesinin getirilmesi çoğunluğu tağlip sebebiyledir.

2. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** لِمَ تَقُولُونَ **Niçin söylüyorsunuz** *(Hangi konuda?)* فِي طَلَبِ الْجِهَادِ Cihadı isteme konusunda *(Neyi söylüyorsunuz?)* مَا لَا تَفْعَلُونَ **Yapmayacağınız şeyi** إِذِ انْهَزَمْتُمْ Zira darmadağın olmuştunuz *(Nerede?)* بِأُحُدٍ Uhud'da.

3. كَبُرَ عَظُمَ **Büyük oldu** *(Ne yönden?)* مَقْتًا **Gazap yönünden** تَمْيِيزٌ Temyizdir *(Nerede büyük oldu?)* عِنْدَ اللهِ **Allah'ın katında** *(Ne?)* اَنْ تَقُولُوا **Demeniz** فَاعِلُ كَبُرَ 'Kebura' fiilinin failidir *(Neyi demeniz?)* مَا لَا تَفْعَلُونَ **Yapmayacağınız şeyi.**

4. اِنَّ اللهَ **Doğrusu Allah** يُحِبُّ **Sever** يَنْصُرُ Yardım eder وَيُكْرِمُ Ve ikram eder *(Kimi sever?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki,** يُقَاتِلُونَ **Savaşıyorlar** *(Nerede?)* فِي سَبِيلِهِ **Kendisinin yolunda** *(Nasıl savaşıyorlar?)* صَفًّا **Saf saf** حَالٌ Bu haldir أَيْ صَافِّينَ Yani, saf tutmuş halde كَاَنَّهُمْ **Sanki onlar** بُنْيَانٌ **Bir bina ki,** مَرْصُوصٌ **Kurşundan** مُلَزَّقٌ بَعْضُهُ Bir kısmı yapışmış *(Neye?)* إِلٰى بَعْضٍ Diğer bir kısmına ثَابِتٌ Sağlam.

5. وَ اذْكُرْ **Ve** anlat! اِذْ قَالَ **Hani demişti** *(Kim?)* مُوسٰى **Musa** *(Kime?)* لِقَوْمِهِ **Kavmine** يَا قَوْمِ **Ey kavmim!** لِمَ تُؤْذُونَنِي **Niçin bana eziyet ediyorsunuz!** قَالُوا (İsrail oğulları) dediler ki: إِنَّهُ O Musa آدَرٌ Âderdir أَيْ مُنْتَفِخُ الْخُصْيَةِ Yani, husyeleri şişiktir وَلَيْسَ كَذٰلِكَ Oysa öyle değildi وَكَذَّبُوهُ Ve onu yalanladılar وَقَدْ **Halbuki şüphesiz** لِلتَّحْقِيقِ 'Kad' tahkik içindir تَعْلَمُونَ **Biliyorsunuz ki,** اَنِّي **Muhakkak ki ben** رَسُولُ اللهِ **Allah'ın resûlüyüm** *(Kime gönderdiği?)* اِلَيْكُمْ **Size** اَلْجُمْلَةُ حَالٌ Cümle haldir وَالرَّسُولُ Resûle ise يُحْتَرَمُ Hürmet edilir فَلَمَّا زَاغُوا **Onlar sapınca** عَدَلُوا Dönünce *(Neden?)* عَنِ الْحَقِّ Haktan *(Nasıl?)* بِإِيذَائِهِ Ona eziyet ederek اَزَاغَ اللهُ **Allah da saptırdı** *(Neyi?)* قُلُوبَهُمْ **Kalplerini** أَمَالَهَا Kaydırdı *(Neden?)* عَنِ الْهُدٰى Hidayetten *(Nasıl?)* عَلٰى وَفْقِ مَا قَدَّرَهُ Takdir ettiğine uygun olarak *(Nerede?)* فِي الْأَزَلِ Ezelde وَاللهُ **Allah** لَا يَهْدِي **Doğru yola erdirmez** *(Kimi?)* اَلْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ **Yoldan çıkmış toplumu** اَلْكَافِرِينَ Kafirleri *(Neredeki?)* فِي عِلْمِهِ İlminde (kafir olacaklarını bildiği kimseleri).

﴿وَ﴾ اذْكُرْ ﴿إِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِيٓ إِسْرَآئِيلَ﴾ لَمْ يَقُلْ يَا قَوْمُ لِأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِمْ قَرَابَةٌ ﴿إِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ﴾ قَبْلِي ﴿مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ قَالَ تَعَالَى ﴿فَلَمَّا جَآءَهُمْ﴾ جَاءَ أَحْمَدُ الْكُفَّارَ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ الْآيَاتِ وَالْعَلَامَاتِ ﴿قَالُوا هٰذَا﴾ أَيِ الْمَجِيءُ بِهِ ﴿سِحْرٌ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ سَاحِرٌ أَيِ الْجَائِي بِهِ ﴿مُبِينٌ ۝٦﴾ بَيِّنٌ ﴿وَمَنْ﴾ أَيْ لَا أَحَدَ ﴿أَظْلَمُ﴾ أَشَدُّ ظُلْمًا ﴿مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللهِ الْكَذِبَ﴾ بِنِسْبَةِ الشَّرِيكِ وَالْوَلَدِ إِلَيْهِ وَوَصْفِ آيَاتِهِ بِالسِّحْرِ ﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝٧﴾ الْكَافِرِينَ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِؤُا﴾ مَنْصُوبٌ بِأَنْ مُقَدَّرَةً وَاللَّامُ مَزِيدَةٌ ﴿نُورَ اللهِ﴾ شَرْعَهُ وَبَرَاهِينَهُ ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بِأَقْوَالِهِمْ إِنَّهُ سِحْرٌ وَشِعْرٌ وَكَهَانَةٌ ﴿وَاللهُ مُتِمُّ﴾ مُظْهِرُ ﴿نُورِهِ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ [مُتِمُّ نُورِهِ] بِالْإِضَافَةِ ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ۝٨﴾ ذٰلِكَ ﴿هُوَ الَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ﴾ يُعْلِيَهُ ﴿عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ جَمِيعِ الْأَدْيَانِ الْمُخَالِفَةِ ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ۝٩﴾ ذٰلِكَ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ۝١٠﴾ مُؤْلِمٍ فَكَأَنَّهُمْ قَالُوا نَعَمْ فَقَالَ ﴿تُؤْمِنُونَ﴾ تَدُومُونَ عَلَى الْإِيمَانِ ﴿بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝١١﴾ أَنَّهُ خَيْرٌ لَكُمْ فَافْعَلُوهُ ﴿يَغْفِرْ﴾ جَوَابُ شَرْطٍ مُقَدَّرٍ أَيْ إِنْ تَفْعَلُوهُ يَغْفِرْ ﴿لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ إِقَامَةٍ ﴿ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝١٢﴾ ﴿وَ﴾ يُؤْتِكُمْ ﴿نِعْمَةً أُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ۝١٣﴾ بِالنَّصْرِ وَالْفَتْحِ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللهِ﴾ لِدِينِهِ وَفِي قِرَاءَةٍ [أَنْصَارَ اللهِ] بِالْإِضَافَةِ ﴿كَمَا قَالَ﴾ إِلَخِ الْمَعْنَى كَمَا كَانَ الْحَوَارِيُّونَ كَذٰلِكَ الدَّالُّ عَلَيْهِ قَالَ ﴿عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِيٓ إِلَى اللهِ﴾ أَيْ مَنِ الْأَنْصَارُ الَّذِينَ يَكُونُونَ مَعِي مُتَوَجِّهًا إِلَى نُصْرَةِ اللهِ ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللهِ﴾ وَالْحَوَارِيُّونَ أَصْفِيَاءُ عِيسَى وَهُمْ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِهِ وَكَانُوا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا مِنَ الْحَوْرِ وَهُوَ الْبَيَاضُ الْخَالِصُ وَقِيلَ كَانُوا قَصَّارِينَ يُحَوِّرُونَ الثِّيَابَ أَيْ يُبَيِّضُونَهَا ﴿فَآمَنَتْ طَّآئِفَةٌ مِنْ بَنِيٓ إِسْرَآئِيلَ﴾ بِعِيسَى وَقَالُوا إِنَّهُ عَبْدُ اللهِ رُفِعَ إِلَى السَّمَاءِ ﴿وَكَفَرَتْ طَّآئِفَةٌ﴾ لِقَوْلِهِمْ إِنَّهُ ابْنُ اللهِ رَفَعَهُ إِلَيْهِ فَاقْتَتَلَتِ الطَّائِفَتَانِ ﴿فَأَيَّدْنَا﴾ قَوَّيْنَا ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ مِنَ الطَّائِفَتَيْنِ ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ الطَّائِفَةِ الْكَافِرَةِ ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ۝١٤﴾ غَالِبِينَ.

TÜRKÇE ANLAMI

6. Anlat! **Hani Meryem oğlu İsa: "Ey İsrail oğulları![1] Ben Allah'ın size (gönderdiği) resûlüyüm, önümde bulunan** benden önce gelen **Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak (geldim)" demişti.** Yüce Allah buyurdu ki: **Fakat o,** Ahmed **kendilerine** kâfirlere **açık delil** ayet ve alamet**lerle gelince: "Bu** getirilen **apaçık bir büyüdür"[2] dediler.**

7. **İslâm'a çağırıldığı halde Allah'a karşı** ona ortak ve çocuk nispet edip ayetlerini sihir diye niteleyerek **yalan uydurandan daha zalim kim olabilir!** Ondan daha zalimi yoktur. **Allah, zalim** kâfir **toplumu doğru yola iletmez.**

8. **Ağızlarıyla**; o sihirdir, şiirdir, kehanettir, sözleriyle **Allah'ın nurunu** dinini ve delillerini **söndürmek[3] istiyorlar. Kâfirler** bundan **hoşlanmasa da Allah nurunu tamamlayacak** ortaya çıkaracak**tır.[4]**

9. **Müşrikler** bundan **hoşlanmasalar da tüm dinlere,** muhalif dinlerin hepsine **üstün kılmak üzere, resûlünü hidayet ve hak din ile gönderen odur.**

10. **Ey iman edenler! Sizi acı** veren **bir azaptan kurtaracak[5] ticareti size göstereyim mi?**

11. Sanki onlar "Evet!" dedi, yüce Allah da şöyle buyurdu: **Allah'a ve resûlüne inanır,** bu hal üzere devam eder **mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Bu sizin için daha hayırlıdır. Eğer** bunun sizin için daha hayırlı olduğunu **biliyorsanız,** onu yapın.

12. Eğer böyle yaparsanız, **sizin günahlarınızı bağışlar,[6] sizi altlarından ırmaklar akan cennetlere ve Adn** ikamet **cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte, büyük kurtuluş budur.**

13. Size **seveceğiniz başka bir şey** nimet **daha** verir**: Allah'tan yardım ve yakın bir fetih. Müminleri** yardım ve fetihle **müjdele.**

14. **Ey iman edenler! Allah'ın** dininin **yardımcıları[7] olun. Nitekim Meryem oğlu İsa Havarilere: Allah'a** yardıma **benim**le birlikte yönelecek **yardımcılarım kimdir? demiş, Havariler de: Allah'ın yardımcıları biziz, demişlerdi.** Bunlar, Hazreti İsa'nın, ona ilk iman eden seçkin dostlarıydı ve on iki kişiydiler.[8] **Böylece İsrail oğullarından bir zümre** İsa'ya **inandı** ve "O Allah'ın

---

[1] İsa (aleyhisselam), İsrail oğullarıyla akrabalığı olmadığı için 'Ey kavmim!' dememiştir.

[2] سِحْرٌ kelimesi diğer bir kıraate سَاحِرٌ şeklinde okunmuştur.

[3] لِيُطْفِئُوا fiili mukadder bir أَنْ ile mensuptur. Lam harfi ceri de zaittir.

[4] مُتِمُّ نُورَهُ terkibi diğer bir kıraatte izafetle (مُتِمُّ نُورِهِ şeklinde) okunur.

[5] يُنَجِّيكُمْ fiili şeddeli ve şeddesiz okunur.

[6] يَغْفِرْ لَكُمْ cümlesi mukadder bir şartın cevabıdır.

[7] أَنْصَارَ اللَّهِ terkibi diğer bir kıraatte izafetle (أَنْصَارَ اللَّهِ şeklinde) okunur.

[8] Havari, halis beyaz anlamındaki حَوَر kökündendir. Denildiğine göre kassarlık yapar; elbise taşlayıp beyazlatırlarmış.

kuludur, göğe kaldırıldı" dediler, **bir zümre de** "O Allah'ın oğludur, onu yanına aldı" dediği için **inkâr etti** de savaşa tutuştular. **Biz de** bu iki zümreden **inananları, düşmanları** olan kâfir zümreye **karşı destekledik**, güçlendirdik, **onlar da üstün**, galip **geldiler.**

KELİME ANLAMI

6. وَ اذْكُرْ **Ve** anlat! اِذْ قَالَ **Hani demişti** *(Kim?)* عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ **Meryem oğlu İsa** *(Ne demişti?)* يَا بَنِي اِسْرَائِيلَ **Ey İsrail oğulları!** لَمْ يَقُلْ Demedi *(Ne demedi?)* يَا قَوْمِ Ey kavmim! *(Niçin?)* لِأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لَهُ Çünkü onun için yoktu *(Nerede?)* فِيهِمْ Onlar arasında *(Ne yoktu?)* قَرَابَةٌ Akrabalık اِنِّي **Muhakkak ki ben** رَسُولُ اللهِ **Allah'ın resûlüyüm** *(Kime gönderdiği?)* اِلَيْكُمْ **Size** *(Ne halde?)* مُصَدِّقًا **Tasdik edici olduğum halde** *(Neyi?)* لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ **İki elimin arasında olan** قَبْلِي Benden önce gelen مِنَ التَّوْرَاةِ **Tevrat'ı** وَمُبَشِّرًا **Ve müjdeleyici olduğum halde** *(Kimi?)* بِرَسُولٍ **Bir peygamberi ki,** يَأْتِي **Gelecek** *(Ne zaman?)* مِنْ بَعْدِي **Benden sonra** اسْمُهُ **İsmi de** اَحْمَدُ **Ahmed'dir** قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu: فَلَمَّا جَاءَهُمْ **Ama onlara gelince** جَاءَ اَحْمَدُ Ahmed gelince *(Kime?)* اَلْكُفَّارَ Kafirlere *(Ne ile?)* بِالْبَيِّنَاتِ **Apaçık delillerle** اَلْآيَاتِ Ayetler وَالْعَلَامَاتِ Ve alametlerle قَالُوا **Dediler ki:** هٰذَا **Bu** أَيِ الْمَجِيءُ بِهِ Yani, getirilen şey سِحْرٌ **Sihirdir** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte سَاحِرٌ 'Sahirun' (şeklinde okunur) أَيِ الْجَائِي بِهِ Yani, bunu getiren (sihirbazdır) *(Öyle sihir ki,)* مُبِينٌ **Apaçık** بَيِّنٌ Aşikâr.

7. وَمَنْ **Kimdir?** أَيْ لَا أَحَدَ Yani, kimse yoktur *(Ne?)* اَظْلَمُ **Daha zalim** أَشَدُّ Daha şiddetli *(Ne yönden?)* ظُلْمًا Zulüm yönünden *(Kimden?)* مِمَّنِ افْتَرَى **Uydurandan** *(Kime karşı?)* عَلَى اللهِ **Allah'a karşı** *(Ne uyduran?)* الْكَذِبَ **Yalan** *(Nasıl?)* بِنِسْبَةِ الشَّرِيكِ وَالْوَلَدِ Ortak ve çocuk nispet ederek *(Kime?)* إِلَيْهِ Allah'a وَوَصْفِ آيَاتِهِ Ve ayetlerini niteleyerek *(Ne ile?)* بِالسِّحْرِ Sihirle وَهُوَ **Ve halbuki o** يُدْعَى **Davet ediliyor** *(Neye?)* اِلَى الْاِسْلَامِ **İslam'a** وَاللهُ **Allah** لَا يَهْدِي **Doğru yola erdirmez** *(Kimi?)* الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ **Zalimler topluluğunu** اَلْكَافِرِينَ Kafirleri.

8. يُرِيدُونَ **İstiyorlar** *(Neyi?)* لِيُطْفِؤُا **Söndürmeyi** مَنْصُوبٌ Mensuptur *(Ne ile?)* بِأَنْ مُقَدَّرَةً Mukadder bir 'en' ile وَاللَّامُ مَزِيدَةٌ 'Lam' ise zaittir *(Neyi söndürmeyi istiyorlar?)* نُورَ اللهِ **Allah'ın nurunu** شَرْعَهُ Şeraitini وَبَرَاهِينَهُ Ve delillerini *(Ne ile söndürmek istiyorlar?)* بِأَفْوَاهِهِمْ **Ağızlarıyla** بِأَقْوَالِهِمْ Şu sözleriyle إِنَّهُ سِحْرٌ Şüphesiz o sihirdir وَشِعْرٌ Şiirdir وَكَهَانَةٌ Kehanettir وَاللهُ **Allah** مُتِمُّ **Tamamlayıcıdır** مُظْهِرٌ Açığa çıkarıcıdır *(Neyi?)*

نُورَهُ **Nurunu** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte de بِالْإِضَافَةِ İzafet ile (okunur) وَلَوْ كَرِهَ **Hoş görmese de** *(Kim?)* الْكَافِرُونَ **Kafirler** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu.

9. هُوَ **O** الَّذِي **Öyle bir zattır ki,** أَرْسَلَ **Gönderdi** *(Kimi?)* رَسُولَهُ **Resûlünü** *(Ne ile?)* بِالْهُدٰى **Hidayet** وَدِينِ الْحَقِّ **Ve hak din ile** *(Niçin gönderdi?)* لِيُظْهِرَهُ **Onu üstün kılmak için** يُعْلِيَهُ Onu çıkarmak için *(Neye?)* عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ **Bütün dinler üstüne** جَمِيعِ الْأَدْيَانِ Tüm dinlere *(Öyle dinler ki,)* الْمُخَالِفَةِ Ona muhalif olan وَلَوْ كَرِهَ **Hoş görmese de** *(Kim?)* الْمُشْرِكُونَ **Müşrikler** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu.

10. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** هَلْ أَدُلُّكُمْ **Size rehberlik yapayım mı?** *(Ne üzerine?)* عَلٰى تِجَارَةٍ **Bir ticaret üzerine ki,** تُنْجِيكُمْ **Sizi kurtarır** بِالتَّخْفِيفِ Şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli (okunur) *(Sizi neden kurtarır?)* مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ **Can yakıcı bir azaptan** مُؤْلِمٍ Acı veren فَكَأَنَّهُمْ Ve onlar sanki قَالُوا نَعَمْ Evet! dediler فَقَالَ Allah da buyurdu ki:

11. تُؤْمِنُونَ **İman edersiniz** تَدُومُونَ Devam edersiniz *(Ne üzerine?)* عَلَى الْإِيمَانِ İman üzerine *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** وَرَسُولِهِ **Ve Resûlüne** وَتُجَاهِدُونَ **Ve cihad edersiniz** *(Nerede?)* فِي سَبِيلِ اللّٰهِ **Allah yolunda** *(Ne ile?)* بِأَمْوَالِكُمْ **Mallarınızla** وَأَنْفُسِكُمْ **Ve canlarınızla** ذٰلِكُمْ **İşte bu** خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** إِنْ كُنْتُمْ **Eğer olduysanız** *(Ne?)* تَعْلَمُونَ **Biliyor** *(Neyi biliyor olduysanız?)* أَنَّهُ خَيْرٌ Onun daha hayırlı olduğunu *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için فَافْعَلُوهُ Öyleyse onu yapın.

12. يَغْفِرْ **Bağışlar** جَوَابُ شَرْطٍ مُقَدَّرٍ Mukadder bir şartın cevabıdır أَيْ إِنْ تَفْعَلُوهُ Yani, şayet bunu yaparsanız يَغْفِرْ Bağışlar *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neyi?)* ذُنُوبَكُمْ **Günahlarınızı** وَيُدْخِلْكُمْ **Ve sizi koyar** *(Nereye?)* جَنَّاتٍ **Cennetlere ki,** تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Onların altlarından** *(Ne?)* الْأَنْهَارُ **Nehirler** *(Daha nereye koyar?)* وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً **Hoş meskenlere** *(Nerede?)* فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ **Adn cennetlerinde** إِقَامَةٍ İkamet cennetlerinde ذٰلِكَ **İşte bu** الْفَوْزُ الْعَظِيمُ **Büyük kurtuluştur.**

13. وَ **Ve** size verir *(Ne?)* نِعْمَةٌ أُخْرٰى **Başka** bir nimet **ki,** تُحِبُّونَهَا **Siz onu seviyorsunuz** نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ **Allah'tan yardım** وَفَتْحٌ قَرِيبٌ **Ve yakın bir zafer** وَبَشِّرِ **Müjdele** *(Kimi?)* الْمُؤْمِنِينَ **İnananları** *(Ne ile?)* بِالنَّصْرِ وَالْفَتْحِ Yardım ve zaferle.

14. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** كُونُوا **Olunuz** *(Ne?)* أَنْصَارَ اللّٰهِ **Allah'ın yardımcıları** لِدِينِهِ Dininin yardımcıları وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِالْإِضَافَةِ İzafetle (okunur) *(Kim gibi Allah'ın yardımcıları olunuz?)* كَمَا قَالَ **Dediği gibi** إِلَخِ Ayetin sonuna kadar...

اَلْمَعْنٰى Mana şöyledir: كَمَا كَانَ Olduğu gibi *(Kim?)* اَلْحَوَارِيُّونَ Havariler *(Nasıl olduğu gibi?)* كَذٰلِكَ Böyle (yardımcı oldukları gibi) عَلَيْهِ اَلدَّالُ Ki, onların bu haline (şu ayet) delalet eder قَالَ Dedi: *(Kim?)* **عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ Meryem oğlu İsa** *(Kime?)* **لِلْحَوَارِيِّينَ Havarilere** *(Ne dedi?)* **مَنْ Kimdir اَنْصَارِي Benim yardımcılarım** *(Kime?)* **اِلَى اللهِ Allah'a** أَيْ مَنِ الْأَنْصَارُ Yani, kimdir yardımcı olanlar اَلَّذِينَ يَكُونُونَ مَعِي Ki, benimle birlikte oluyorlar *(Ne halde?)* مُتَوَجِّهًا Yönelmiş olduğu halde *(Neye?)* إِلٰى نُصْرَةِ اللهِ Allah'a yardıma **قَالَ Dedi** *(Kim?)* **اَلْحَوَارِيُّونَ Havariler نَحْنُ Biz اَنْصَارُ اللهِ Allah'ın yardımcılarıyız** وَالْحَوَارِيُّونَ Havariler أَصْفِيَاءُ عِيسٰى İsa'nın seçkin dostlarıdır وَهُمْ Ve onlar أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِهِ Ona ilk iman edenlerdir وَكَانُوا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا Ve on iki kişiydiler *(Havari kelimesi nereden dir?)* مِنَ الْحَوْرِ Havr kelimesindendir وَهُوَ الْبَيَاضُ الْخَالِصُ Ve o saf beyazdır وَقِيلَ Denildi ki: كَانُوا قَصَّارِينَ Onlar çamaşırcı idiler يُحَوِّرُونَ الثِّيَابَ Elbiseleri taşlarlardı أَيْ يُبَيِّضُونَهَا Yani, beyazlatırlardı **فَاٰمَنَتْ Bunun üzerine iman etti** *(Kim?)* **طَائِفَةٌ Bir zümre** *(Kimden?)* **مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ Beni İsrail'den** *(Kime iman etti?)* بِعِيسٰى İsa'ya وَقَالُوا Ve dediler ki: إِنَّهُ عَبْدُ اللهِ O Allah'ın kuludur رُفِعَ Kaldırılmıştır *(Nereye?)* إِلَى السَّمَاءِ Gök-yüzüne **وَكَفَرَتْ Ve küfretti** *(Kim?)* **طَائِفَةٌ Diğer bir zümre** *(Niçin?)* لِقَوْلِهِمْ Dedikleri için *(Ne?)* إِنَّهُ ابْنُ اللهِ O Allah'ın oğludur رَفَعَهُ Onu yükseltti *(Nereye?)* إِلَيْهِ Kendine فَاقْتَتَلَتْ Bu sebeple savaştı *(Kim?)* اَلطَّائِفَتَانِ Her iki zümre **فَاَيَّدْنَا Biz de destekledik** قَوَّيْنَا Kuvvetlendirdik *(Kimi?)* **اٰمَنُوا اَلَّذِينَ İman edenleri** *(Kimden?)* مِنَ الطَّائِفَتَيْنِ İki zümreden *(Kime karşı destekledik?)* **عَلٰى عَدُوِّهِمْ Düşmanlarına karşı** اَلطَّائِفَةِ الْكَافِرَةِ Kafir zümreye karşı **فَاَصْبَحُوا Böylece oluverdiler** *(Ne?)* ظَاهِرِينَ **Üstün** غَالِبِينَ Galip **gelenler.**



سُورَةُ الْجُمُعَةِ

﴿مَدَنِيَّةٌ اِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يُسَبِّحُ لِلّٰهِ﴾ يُنَزِّهُهُ فَاللَّامُ زَائِدَةٌ ﴿مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ فِي ذِكْرِ مَا تَغْلِيبٌ لِلْأَكْثَرِ ﴿الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ﴾ الْمُنَزَّهِ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾﴾ فِي مُلْكِهِ وَصُنْعِهِ ﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْاُمِّيِّينَ﴾ الْعَرَبِ وَالْاُمِّيُّ مَنْ لَا يَكْتُبُ وَلَا يَقْرَأُ كِتَابًا ﴿رَسُولًا مِنْهُمْ﴾ هُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾ يُطَهِّرُهُمْ مِنَ الشِّرْكِ ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ﴾ الْقُرْآنَ ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ مَا فِيهِ مِنَ الْأَحْكَامِ ﴿وَاِنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ وَإِنَّهُمْ ﴿كَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ قَبْلَ مَجِيئِهِ ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾﴾ بَيِّنٍ ﴿وَاٰخَرِينَ﴾ عَطْفٌ عَلَى الْأُمِّيِّينَ أَيِ الْمَوْجُودِينَ ﴿مِنْهُمْ﴾ وَالْآتِينَ مِنْهُمْ بَعْدَهُمْ ﴿لَمَّا﴾ لَمْ ﴿يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ فِي السَّابِقَةِ وَالْفَضْلِ ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾﴾ فِي مُلْكِهِ وَصُنْعِهِ وَهُمُ التَّابِعُونَ وَالْاِقْتِصَارُ عَلَيْهِمْ كَافٍ فِي بَيَانِ فَضْلِ الصَّحَابَةِ الْمَبْعُوثِ فِيهِمُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى مَنْ عَدَاهُمْ مِمَّنْ بُعِثَ إِلَيْهِمْ وَآمَنُوا بِهِ مِنْ جَمِيعِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَنَّ كُلَّ قَرْنٍ خَيْرٌ مِمَّنْ يَلِيهِ ﴿ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ﴾ النَّبِيَّ وَمَنْ ذُكِرَ مَعَهُ ﴿وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾﴾

﴿مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرٰةَ﴾ كُلِّفُوا الْعَمَلَ بِهَا ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا﴾ لَمْ يَعْمَلُوا بِمَا فِيهَا مِنْ نَعْتِهِ ﷺ فَلَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ ﴿كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا﴾ أَيْ كُتُبًا فِي عَدَمِ انْتِفَاعِهِ بِهَا ﴿بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللهِ﴾ الْمُصَدِّقَةِ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَالْمَخْصُوصُ بِالذَّمِّ مَحْذُوفٌ تَقْدِيرُهُ هٰذَا الْمَثَلُ ﴿وَاللهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝٥﴾ الْكَافِرِينَ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٦﴾ تَعَلَّقَ بِتَمَنَّوُا الشَّرْطَانِ عَلٰى أَنَّ الْأَوَّلَ قَيْدٌ فِي الثَّانِي أَيْ إِنْ صَدَقْتُمْ فِي زَعْمِكُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ اللهِ وَالْوَلِيُّ يُؤْثِرُ الْآخِرَةَ وَمَبْدَؤُهَا الْمَوْتُ فَتَمَنَّوْهُ ﴿وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ مِنْ كُفْرِهِمْ بِالنَّبِيِّ الْمُسْتَلْزِمِ لِكِذْبِهِمْ ﴿وَاللهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝٧﴾ الْكَافِرِينَ ﴿قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ﴾ الْفَاءُ زَائِدَةٌ ﴿مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٨﴾ فَيُجَازِيكُمْ بِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

62- Cuma Sûresi

Medine'de inmiştir. On bir ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Göklerde ve yerde bulunanlar Melik, Kuddüs,** şanına yakışmayan şeylerden münezzeh, mülkünde **Azîz ve** yaptığında **hikmet sahibi olan Allah'ı tesbih etmekte,** her şey onu tenzih etmekte**dir.**[1]

2. Okuma yazma bilmeyen **ümmî** Arap**lara içlerinden, kendilerine ayetlerini** Kuran'ı **okuyan, onları temizleyen,** şirkten arındıran **onlara Kitab'ı** Kuran'ı **ve hikmeti** kitaptaki hükümleri **öğreten bir peygamber** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'i **gönderen odur. Kuşkusuz**[2] **onlar, bu** peygamberin geliş**inden önce apaçık bir sapıklık içindeydiler.**

3. **(Peygamberi), müminlerden** öncelik ve fazilet konusunda **kendilerine erişmemiş,** onlardan sonra gelecek olan **diğer insanlara** tabiîne[3] **de (göndermiştir). O,** mülkünde **Azîz,** yaptığında **hikmet sahibidir.**

4. **Bu, Allah'ın lütfudur. Onu dilediğine** peygambere ve onunla birlikte zikredilenlere **verir. Allah büyük lütuf sahibidir.**

---

[1] لِلّٰهِ deki lam harfi ceri zaittir. مَا kelimesinin getirilmesi çoğunluğu tağlip sebebiyledir.

[2] وَإِنْ كَانُوا terkibindeki إِنْ kelimesi إِنَّ'nin hafifletilmiş halidir. İsmi ise hazfedilmiştir. Aslı إِنَّهُمْ şeklindedir.

[3] Sonra gelenlerden tabiîn ile yetinilmesi, içlerinden peygamberin gönderildiği sahabenin, kıyamete kadar gelecek olan, kendileri dışındaki tüm iman etmiş insan ve cinlere üstünlüğü ifade etmek için yeterlidir. Çünkü her asır kendisinden sonra gelenden daha hayırlıdır.

5. **Kendilerine Tevrat yüklenen** onunla amel etmekle yükümlü tutulan **sonra da onu taşımayan** onda bulunan Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in vasıflarıyla amel etmeyip ona inanmayan**ların durumu,** kitaptan faydalanamaması hususunda **koca koca kitaplar taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah'ın** peygamberini (sallallahu aleyhi vesellem) doğrula-yan **ayetlerini yalanlamış olan kavmin** bu **durumu ne kötü** durum**dur! Allah, zalim** kâfir **toplumu doğru yola iletmez.**

6. **De ki: Ey Yahudiler! Siz, diğer insanlar değil de, sadece kendinizin Allah'ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız, öyleyse ölümü temenni edin, eğer samimi iseniz.** Allah'ın dostları olduğunuz iddiasında samimi iseniz ki, Allah'ın dostu ahireti tercih eder ve onun başlangıcı ölümdür, öyleyse siz de ölümü temenni edin.[1]

7. **Ama onlar, ellerinin takdim ettiği şey** yalancılıklarını gerektiren peygamberi inkâr **sebebiyle ölümü asla temenni etmezler. Allah, zalimleri** kâfirleri **gayet iyi bilendir.**

8. **De ki: Sizin kendisinden kaçtığınız ölüm, muhakkak size erişecektir. Sonra da görüleni ve görülmeyeni** gizli aşikâr (her şeyi) **bilen Allah'a döndürülecek, o da size bütün yaptıklarınızı haber verecektir.** Ve sizi o amellerine karşılık cezalandıracak.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْجُمُعَةِ -﴿٦٢﴾

62- Cuma Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir آيَةٌ عَشْرَةَ إِحْدَى On bir ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **يُسَبِّحُ Tesbih eder** *(Kimi?)* **لِلّٰهِ Allah'ı** يُنَزِّهُهُ Onu noksan sıfatlardan beri eder فَاللَّامُ زَائِدَةٌ Lam zaittir *(Ne?)* **مَا فِي السَّمٰوَاتِ Göklerde olanlar وَمَا فِي الْأَرْضِ Ve yerde olanlar** فِي ذِكْرِ مَا 'Ma'nın zikredilmesinde تَغْلِيبٌ لِلْأَكْثَرِ Çoğunluğu tağlib vardır *(Öyle Allah ki,)* **الْمَلِكِ Melik الْقُدُّوسِ Kuddüs** الْمُنَزَّهِ Beri olan *(Neden?)* عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ Kendisine yakışmayan şeylerden **الْعَزِيزِ Aziz الْحَكِيمِ Hikmet sahibi** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde (Aziz) وَصُنْعِهِ Ve yaptığında (hikmet sahibi).

2. **هُوَ O الَّذِي Öyle bir zâttır ki, بَعَثَ Gönderdi** *(Nerede?)* **فِي الْأُمِّيِّينَ Ümmiler الْعَرَبِ** Araplar **içinde** وَالْأُمِّيُّ Ümmi; مَنْ O kimsedir ki, لَا يَكْتُبُ Yazamaz وَلَا يَقْرَأُ Ve okuyamaz

[1] تَمَنَّوْا fiiline iki tane şart (إِنْ كُنْتُمْ ve إِنْ زَعَمْتُمْ) taalluk etmiştir. Bu iki şarttan birincisi ikincisinin kaydıdır.

(*Neyi?*) كِتَابًا Hiçbir kitabı (*Kimi gönderdi?*) رَسُولًا مِنْهُمْ **Onlardan bir resûl** هُوَ مُحَمَّدٌ O Hz. Muhammed'dir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin (*Öyle resûl ki,*) **يَتْلُوا Okuyor** (*Kime?*) عَلَيْهِمْ **Onlara** (*Neyi?*) **اٰيَاتِهِ Onun ayetlerini** اَلْقُرْآنِ Kuran'ı **وَيُزَكِّيهِمْ Ve onları arındırıyor** يُطَهِّرُهُمْ Onları temizliyor (*Neden?*) مِنَ الشِّرْكِ Şirkten **وَيُعَلِّمُهُمُ Ve onlara öğretiyor** (*Neyi?*) **الْكِتَابَ Kitabı** اَلْقُرْآنَ Kuran'ı **وَالْحِكْمَةَ Ve hikmeti** مَا فِيهِ Kitapta olan مِنَ الْأَحْكَامِ Hükümleri **وَإِنْ Kuşkusuz onlar** مُخَفَّفَةٌ 'İn' hafifletilmiştir (*Neden?*) أَيْ وَإِنَّهُمْ Yani, şüphesiz onlar **كَانُوا İdiler** (*Ne zaman?*) **مِنْ قَبْلُ Bundan önce** قَبْلَ مَجِيئِهِ Resûlün gelmesinden önce (*Nerede idiler?*) **لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ Elbette apaçık bir sapkınlık içinde** بَيِّنٍ Aşikâr (*Allah Resûlü daha kime gönderdi?*)

3. وَاٰخَرِينَ **Ve diğerlerine** عَطْفٌ عَلَى الْأُمِّيِّينَ 'Ümmiyyin' üzerine atıftır أَيِ الْمَوْجُودِينَ Yani, var olanlara (*Kimden?*) **مِنْهُمْ Onlardan** (*Daha?*) وَالْآتِينَ مِنْهُمْ Ve onlardan gelecek olanlara (*Ne zaman?*) بَعْدَهُمْ Onlardan sonra (*Öyle diğerleri ki,*) **لَمَّا لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ Onlara erişemediler** (*Ne hususunda?*) فِي السَّابِقَةِ Önde olma وَالْفَضْلِ Ve fazilet hususunda **وَهُوَ Ve o الْعَزِيزُ Aziz'dir الْحَكِيمُ Hikmet sahibidir** (*Nerede?*) فِي مُلْكِهِ Mülkünde (Aziz) وَصُنْعِهِ Ve yaptığında (hikmet sahibi) وَهُمُ التَّابِعُونَ Ve o diğerleri de tabiûndur وَالْاِقْتِصَارُ عَلَيْهِمْ Tabiûn ile yetinmek (*Nedir?*) كَافٍ Yeterlidir (*Ne hususunda?*) فِي بَيَانِ فَضْلِ الصَّحَابَةِ Sahabenin üstünlüğünü beyan hususunda (*Öyle sahabe ki,*) الْمَبْعُوثِ فِيهِمْ Onlar arasında gönderilmiştir (*Kim?*) اَلنَّبِيُّ Peygamber ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin (*Kime üstünlüğü?*) عَلَى مَنْ عَدَاهُمْ Onların dışında kalan مِمَّنْ بُعِثَ إِلَيْهِمْ Peygamberin kendile-rine gönderildiği وَآمَنُوا بِهِ Ve ona iman ettikleri مِنْ جَمِيعِ الْإِنْسِ Bütün insan وَالْجِنِّ Ve cinlere (sahabenin üstünlüğü hususunda yeterlidir) إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamete kadar gelecek olan لِأَنَّ كُلَّ قَرْنٍ Çünkü her asır خَيْرٌ Daha hayırlıdır (*Neden?*) مِمَّنْ يَلِيهِ Kendisini takip eden asırdan.

4. ذٰلِكَ **Bu** فَضْلُ اللّٰهِ **Allah'ın lütfudur** **يُؤْتِيهِ Onu verir** (*Kime?*) **مَنْ يَشَاءُ Dileği kişiye** وَاللّٰهُ **Allah** ذُو الْفَضْلِ اَلنَّبِيِّ Peygambere مَعَهُ وَمَنْ ذُكِرَ Ve onunla birlikte zikredilenlere **الْعَظِيمِ Büyük lütuf sahibidir.**

5. مَثَلُ الَّذِينَ **O kimselerin hali ki,** **حُمِّلُوا Kendilerine yüklendi** (*Ne?*) **التَّوْرٰةَ Tevrat** كُلِّفُوا Sorumlu tutuldular (*Ne ile?*) اَلْعَمَلَ بِهَا Onunla amel etmekle **ثُمَّ Sonra da لَمْ يَحْمِلُوهَا Onu yüklenmediler** لَمْ يَعْمَلُوا Amel etmediler (*Ne ile?*) بِمَا فِيهَا Onda bulunan مِنْ نَعْتِهِ Peygamberimizin sıfatlarıyla ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin فَلَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ Ve ona

iman etmediler *(Bunların hali ne gibidir?)* كَمَثَلِ الْحِمَارِ **Bir merkebin hali gibidir ki,** يَحْمِلُ **Taşıyor** *(Ne?)* اَسْفَارًا **Ciltlerle kitap** أَيْ كُتُبًا Kitaplar *(Hangi konuda merkebe benzerler?)* فِي عَدَمِ مَثَلُ الْقَوْمِ *(Ne?)* انْتِفَاعِهِ بِهَا Kitaplardan faydalanamama konusunda بِئْسَ **Ne fenadır** **Toplumun hali** *(Hangi toplum?)* الَّذِينَ كَذَّبُوا **Yalanlamış olan** *(Neyi?)* بِاٰيَاتِ اللّٰهِ **Allah'ın ayetlerini** *(Öyle ayetler ki,)* اَلْمُصَدِّقَةِ Doğrulayan *(Kimi?)* لِلنَّبِيِّ Peygamber Hz. Muhammed'i ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَالْمَخْصُوصُ بِالذَّمِّ Zemmin mahsusu مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir تَقْدِيرُهُ Onun takdiri şudur: هٰذَا الْمَثَلُ Bu hal... وَاللّٰهُ **Ve Allah** لَا يَهْدِي **Doğru yola erdirmez** *(Kimi?)* الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ **Zalimler toplumunu** اَلْكَافِرِينَ Kafirleri.

6. قُلْ **De ki:** يَا اَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا **Ey Yahudi olanlar!** اِنْ زَعَمْتُمْ **Şayet iddia ediyorsanız** *(Neyi?)* اَنَّكُمْ **Sizin** اَوْلِيَاءُ لِلّٰهِ **Allah'ın dostları olduğunuzu** *(Nasıl?)* مِنْ دُونِ النَّاسِ **Bütün insanlar bir yana** فَتَمَنَّوُا **Öyleyse dileyin** *(Neyi?)* الْمَوْتَ **Ölümü** اِنْ كُنْتُمْ **Eğer iseniz** *(Ne?)* صَادِقِينَ **Doğru sözlüler** تَعَلَّقَ Bağlanmıştır *(Neye?)* بِتَمَنَّوْا 'Temennev' fiiline *(Ne?)* اَلشَّرْطَانِ İki tane şart *(Nasıl?)* عَلٰى اَنَّ الْاَوَّلَ قَيْدٌ Birincisi kayıt olmak üzere *(Nerede?)* فِي الثَّانِي İkincisinde أَيْ اِنْ صَدَقْتُمْ Yani, şayet doğru iseniz *(Nerede?)* فِي زَعْمِكُمْ İddianızda *(Hangi iddia?)* أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ اللّٰهِ Allah'ın dostları olduğunuz (iddiasında doğru iseniz, ölümü isteyin) وَالْوَلِيُّ Çünkü Allah dostu يُؤْثِرُ الْآخِرَةَ Ahireti tercih eder وَمَبْدَؤُهَا Onun da başlangıcı الْمَوْتُ Ölümdür فَتَمَنَّوْهُ Öyleyse onu dileyin.

7. وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ **Ama onu dileyemezler** *(Ne zaman?)* اَبَدًا **Ebediyyen** *(Ne sebebiyle?)* بِمَا قَدَّمَتْ **Takdim ettiği şeyler sebebiyle** *(Neyin takdim ettiği?)* اَيْدِيهِمْ **Ellerinin** *(O şeyler de nedir?)* مِنْ كُفْرِهِمْ İnkar etmeleridir *(Kimi?)* بِالنَّبِيِّ Peygamberi *(Öyle inkar ki,)* اَلْمُسْتَلْزِمِ Gerektiren *(Neyi?)* لِكِذْبِهِمْ Onların (iddialarında) yalancı olduğunu وَاللّٰهُ **Allah** عَلِيمٌ **Hakkıyla bilendir** *(Kimi?)* بِالظّٰلِمِينَ **Zalimleri** اَلْكَافِرِينَ Kafirleri.

8. قُلْ **De ki:** اِنَّ الْمَوْتَ **Doğrusu ölüm** الَّذِي **Öyle ölüm ki,** تَفِرُّونَ **Siz kaçıyorsunuz** *(Neden?)* مِنْهُ **Ondan** فَاِنَّهُ **Mutlaka o** اَلْفَاءُ زَائِدَةٌ 'Fa' zaittir مُلَاقِيكُمْ **Size kavuşacaktır** ثُمَّ **Sonra da** تُرَدُّونَ **Döndürüleceksiniz** *(Kime?)* اِلٰى عَالِمِ **Bilene** *(Neyi?)* الْغَيْبِ **Görünmeyeni** وَالشَّهَادَةِ **Ve görüneni** اَلسِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ Gizli ve aşikâr olanı (bilene) فَيُنَبِّئُكُمْ **O da size bildirecektir** *(Neyi?)* بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **Yapar olduğunuz şeyleri** فَيُجَازِيكُمْ بِهِ Ve sizi onunla cezalandıracaktır.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ﴾ بِمَعْنَى فِي ﴿يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا﴾ فَامْضُوا ﴿إِلَى ذِكْرِ اللهِ﴾ أَيِ الصَّلَاةِ ﴿وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ أَيِ اتْرُكُوا عَقْدَهُ ﴿ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝٩﴾ أَنَّهُ خَيْرٌ فَافْعَلُوهُ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ أَمْرُ إِبَاحَةٍ ﴿وَابْتَغُوا﴾ اطْلُبُوا الرِّزْقَ ﴿مِنْ فَضْلِ اللهِ وَاذْكُرُوا اللهَ﴾ ذِكْرًا ﴿كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝١٠﴾ تَفُوزُونَ كَانَ ﷺ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَدِمَتْ عِيرٌ وَضُرِبَ لِقُدُومِهَا الطَّبْلُ عَلَى الْعَادَةِ فَخَرَجَ لَهَا النَّاسُ مِنَ الْمَسْجِدِ غَيْرَ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَنَزَلَتْ ﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ أَيِ التِّجَارَةِ لِأَنَّهَا مَطْلُوبُهُمْ دُونَ اللَّهْوِ ﴿وَتَرَكُوكَ﴾ فِي الْخُطْبَةِ ﴿قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللهِ﴾ مِنَ الثَّوَابِ ﴿خَيْرٌ﴾ لِلَّذِينَ آمَنُوا ﴿مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝١١﴾ يُقَالُ كُلُّ إِنْسَانٍ يَرْزُقُ عَائِلَتَهُ أَيْ مِنْ رِزْقِ اللهِ تَعَالَى.

TÜRKÇE ANLAMI

9. **Ey iman edenler! Cuma günü namaz için nida edildiği zaman, hemen Allah'ı anmaya** namaza **koşun** gidin **ve alış veriş** yapmayı **bırakın**, terk edin. **Bu, sizin için daha hayırlıdır. Eğer** bunun daha hayırlı olduğunu **biliyorsanız,** yapın.

10. **Namaz kılındığında da yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan** rızkınızı **isteyin**, arayın. **Allah'ı çokça zikredin ki, kurtuluşa eresiniz.**

Bir Cuma günü Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) hutbe veriyordu. Bu sırada bir kervan geldi. Kervan geldiği için, adetleri üzere davul çaldılar. Ve insanlar kervan(ı görmek) için mescitten çıktılar. Geriye sadece on iki kişi kaldı. Bunun üzerine şu ayet indi:

11. **Onlar bir ticaret veya eğlence gördükleri zaman hemen dağılıp ona** ticarete **giderler** çünkü onların istedikleri eğlence değil ticarettir **ve seni** hutbede **ayakta bırakırlar. De ki: Allah'ın yanında bulunan** sevap, iman edenler için **eğlenceden ve ticaretten daha yararlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır.**[1]

KELİME ANLAMI

8. **قُلْ De ki: إِنَّ الْمَوْتَ Doğrusu ölüm الَّذِي Öyle ölüm ki, تَفِرُّونَ Siz kaçıyorsunuz** *(Neden?)* **مِنْهُ Ondan فَإِنَّهُ Mutlaka o** اَلْفَاءُ زَائِدَةٌ 'Fa' zaittir **مُلَاقِيكُمْ Size kavuşacaktır ثُمَّ Sonra da تُرَدُّونَ Döndürüleceksiniz** *(Kime?)* **إِلَى عَالِمِ Bilene** *(Neyi?)* **الْغَيْبِ Görünmeyeni وَالشَّهَادَةِ Ve görüneni** اَلسِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ Gizli ve aşikâr olanı (bilene)

[1] Denilir ki, her insan ailesini rızıklandırır. Bu söz, yüce Allah'ın rızkından (ailesine yedirir) anlamındadır.

فَيُنَبِّئُكُمْ **O da size bildirecektir** *(Neyi?)* بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **Yapar olduğunuz şeyleri** فَيُجَازِيكُمْ بِهِ Ve sizi onunla cezalandıracaktır.

9. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا **Ey iman edenler!** إِذَا نُودِيَ **Ezan okunduğu zaman** *(Niçin?)* لِلصَّلَاةِ **Namaz için** *(Ne zaman?)* مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ **Cuma günü** بِمَعْنَى فِي 'Min' 'fi' manasındadır فَاسْعَوْا **Koşun** فَامْضُوا Yürüyün *(Neye koşun?)* إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ **Allah'ın zikrine** أَيِ الصَّلَاةِ Yani, namaza وَذَرُوا **Ve bırakın** *(Neyi?)* الْبَيْعَ **Alış-verişi** أَيِ اتْرُكُوا Yani, terk edin عَقْدَهُ Alış-veriş yapmayı ذَلِكُمْ **İşte bu** خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** إِنْ كُنْتُمْ **Eğer oldu iseniz** *(Ne?)* تَعْلَمُونَ **Biliyor** *(Neyi?)* أَنَّهُ خَيْرٌ Onun hayırlı olduğunu فَافْعَلُوهُ Öyleyse onu yapın.

10. فَإِذَا قُضِيَتِ **Ve bittiğinde** *(Ne?)* الصَّلَاةُ **Namaz** فَانْتَشِرُوا **Yayılın** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde** أَمْرُ إِبَاحَةٍ (Bu yayılmayı) mübah kılan bir emirdir وَابْتَغُوا **Ve isteyin** اُطْلُبُوا Arayın *(Neyi?)* الرِّزْقَ Rızkı *(Neden?)* مِنْ فَضْلِ اللَّهِ **Allah'ın fazlından** وَاذْكُرُوا **Ve zikredin** *(Kimi?)* اللَّهَ **Allah'ı** *(Nasıl?)* ذِكْرًا كَثِيرًا **Çokça** zikirle لَعَلَّكُمْ **Ki böylece siz** تُفْلِحُونَ **Felaha kavuşursunuz** تَفُوزُونَ Kurtuluşa erersiniz.

11. كَانَ Peygamberimiz idi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne idi?)* يَخْطُبُ Hutbe okuyordu *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْجُمُعَةِ Cuma günü فَقَدِمَتْ Ve geliverdi *(Ne?)* عِيرٌ Bir kervan وَضُرِبَ Ve çalındı *(Niçin?)* لِقُدُومِهَا Kervanın gelişi için *(Ne?)* الطَّبْلُ Davul *(Nasıl?)* عَلَى الْعَادَةِ Adet olduğu üzere فَخَرَجَ لَهَا النَّاسُ İnsanlar da kervanı karşılamaya çıktılar *(Nereden?)* مِنَ الْمَسْجِدِ Mescitten غَيْرَ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا On iki kişiden dışında فَنَزَلَتْ Bunun üzerine şu ayet indi: وَإِذَا رَأَوْا **Ve gördükleri zaman** *(Ne?)* تِجَارَةً **Bir ticaret** أَوْ لَهْوًا **Veya eğlence** انْفَضُّوا **Dağılıp giderler** *(Neye?)* إِلَيْهَا **Ona** أَيِ التِّجَارَةِ Yani, ticarete لِأَنَّهَا Çünkü ticaret مَطْلُوبُهُمْ Onların istediğidir دُونَ اللَّهْوِ Eğlence değil وَتَرَكُوكَ **Ve seni terk ederler** *(Nerede?)* فِي الْخُطْبَةِ Hutbede *(Nasıl?)* قَائِمًا **Ayakta** قُلْ **De ki:** مَا عِنْدَ اللَّهِ **Allah'ın katında olan** مِنَ الثَّوَابِ Sevap خَيْرٌ **Daha hayırlıdır** *(Kim için?)* لِلَّذِينَ آمَنُوا İman edenler için *(Neden daha hayırlıdır?)* مِنَ اللَّهْوِ **Eğlence** وَمِنَ التِّجَارَةِ **Ve ticaretten** وَاللَّهُ **Ve Allah** خَيْرُ الرَّازِقِينَ **Rızık verenlerin en hayırlısıdır** يُقَالُ Denilir ki: كُلُّ إِنْسَانٍ Her insan يَرْزُقُ عَائِلَتَهُ Ailesini rızıklandırır أَيْ مِنْ رِزْقِ اللَّهِ تَعَالَى Yani, Yüce Allah'ın rızkından.



سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

﴿مَدَنِيَّةٌ اِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اِذَا جَآءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا﴾ بِأَلْسِنَتِهِمْ عَلٰى خِلَافِ مَا فِي قُلُوبِهِمْ ﴿نَشْهَدُ اِنَّكَ لَرَسُولُ اللّٰهِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ﴾ يَعْلَمُ ﴿اِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾﴾ فِيمَا أَضْمَرُوهُ مُخَالِفًا لِمَا قَالُوهُ ﴿اِتَّخَذُوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سُتْرَةً عَلٰى أَمْوَالِهِمْ وَدِمَائِهِمْ ﴿فَصَدُّوا﴾ بِهَا ﴿عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ﴾ أَيِ الْجِهَادِ فِيهِمْ ﴿اِنَّهُمْ سَآءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾﴾ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ سُوءُ عَمَلِهِمْ ﴿بِاَنَّهُمْ اٰمَنُوا﴾ بِاللِّسَانِ ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ بِالْقَلْبِ أَيِ اسْتَمَرُّوا عَلٰى كُفْرِهِمْ بِهِ ﴿فَطُبِعَ﴾ خُتِمَ ﴿عَلٰى قُلُوبِهِمْ﴾ بِالْكُفْرِ ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾﴾ الْإِيمَانَ ﴿وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ اَجْسَامُهُمْ﴾ لِجَمَالِهَا ﴿وَاِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ لِفَصَاحَتِهَا ﴿كَاَنَّهُمْ﴾ مِنْ عِظَمِ أَجْسَامِهِمْ فِي تَرْكِ التَّفَهُّمِ ﴿خُشُبٌ﴾ بِسُكُونِ الشِّينِ وَضَمِّهَا [خُشُبٌ] ﴿مُسَنَّدَةٌ﴾ مُمَالَةٌ إِلَى الْجِدَارِ ﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ﴾ تُصَاحُ كَنِدَاءٍ فِي الْعَسْكَرِ وَإِنْشَادِ ضَالَّةٍ ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الرُّعْبِ أَنْ يُنَزَّلَ فِيهِمْ مَا يُبِيحُ دِمَاءَهُمْ ﴿هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ﴾ فَإِنَّهُمْ يَفْشُونَ سِرَّكَ لِلْكُفَّارِ ﴿قَاتَلَهُمُ اللّٰهُ﴾ أَهْلَكَهُمْ ﴿اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾﴾ كَيْفَ يُصْرَفُونَ عَنِ الْإِيمَانِ بَعْدَ قِيَامِ الْبُرْهَانِ.

TÜRKÇE ANLAMI

63- Münâfikun Sûresi
Medine'de inmiştir. On bir ayettir.
Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Münafıklar sana geldiklerinde** kalplerinde bulunanın aksine dileriyle: **Şahitlik ederiz ki sen Allah'ın resûlüsün, derler. Allah da biliyor ki sen elbette, onun resûlüsün. Allah, münafıkların** söylediklerinin aksine içlerinde gizledikleri şeyde **kesinlikle yalancı olduklarını şahitlik eder**, bilir.
2. **Yeminlerini** canları ve mallarına karşı **kalkan yapıp** o yeminlerle **Allah yolunda** onlarla savaşılmasından **engellediler. Doğrusu onların yaptıkları ne kötüdür!**
3. **Bu** kötü amelleri, **onların önce** dil ile **iman edip sonra** kalp ile **inkâr etmeleri** Allah'ı inkâra devam etmeleri **sebebiyledir. Bu yüzden kalplerine** küfürle **mühür vurulmuştur. Artık onlar** imanı **anlamazlar.**
4. **Onları gördüğün zaman** güzel olduğu için **endamları hoşuna gider, şayet konuşurlarsa** fasih olduğu için **sözlerini dinlersin.** Anlamaya yanaşmama konusunda **sanki onlar** boylu postlu oldukları için, duvara **dayanmış** yaslanmış **kütüklerdir.**[1] Kayıp ilanı veya ordu içerisinde yapılan nida gibi **her bağrışmayı** kalplerindeki, kanlarını mübah kılacak bir şeyin inmesi korkusuyla **kendi aleyhlerine sanırlar. Onlar düşmandır, onlardan sakın. Allah onları kahretsin**, helak etsin. Çünkü onlar senin sırrını düşmana bildiriyorlar. **Nasıl çevriliyor**, delilleri sabit olduktan sonra nasıl imandan döndürülüyor**lar.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ -﴿٦٣﴾

63- Münafıkun Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir **اِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً On bir ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اِذَا جَاءَكَ Sana geldiğinde** *(Kim?)* **الْمُنَافِقُونَ Münafıklar** **قَالُوا Derler** *(Ne ile?)* **بِأَلْسِنَتِهِمْ** Dilleriyle **عَلٰى خِلَافِ مَا** Olanın aksine *(Nerede olan?)* **فِي قُلُوبِهِمْ** Kalplerinde (olanın aksine derler) ki: **نَشْهَدُ Şahitlik ederiz ki,** **اِنَّكَ Şüphesiz sen** **لَرَسُولُ اللّٰهِ Elbette Allah'ın Resûlüsün** **وَاللّٰهُ Allah da** **يَعْلَمُ Biliyor ki,** **اِنَّكَ Şüphesiz sen** **لَرَسُولُهُ Elbette onun Resûlüsün** **وَاللّٰهُ Ve Allah** **يَشْهَدُ Şahitlik eder** **يَعْلَمُ** Bilir **ki,** **اِنَّ الْمُنَافِقِينَ Şüphesiz münafıklar** **لَكَاذِبُونَ Elbette yalancıdırlar** *(Hangi konuda?)* **فِيمَا أَضْمَرُوهُ** (Kalplerinde) gizledikleri şey konusunda *(O şey ne olduğu halde?)* **مُخَالِفًا لِمَا قَالُوهُ** Dediklerine aykırı olduğu halde.

---

[1] خُشُبٌ kelimesi şin harfinin hem sükûnu hem de zammesiyle okunur.

2. اِتَّخَذُوا **Onlar edindiler** *(Neyi?)* اَيْمَانَهُمْ **Yeminlerini** *(Ne edindiler?)* جُنَّةً **Kalkan** سُتْرَةً Siper *(Neye kalkan edindiler?)* عَلٰى اَمْوَالِهِمْ Mallarına وَدِمَائِهِمْ Ve kanlarına **فَصَدُّوا Ve böylece engellediler** *(Ne ile?)* بِهَا O yeminleriyle *(Nereden?)* عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ **Allah'ın yolundan** أَيِ الْجِهَادِ Cihat etmekten *(Kime karşı?)* فِيهِمْ Onlara karşı اِنَّهُمْ **Şüphesiz onlar** سَاءَ **Ne kadar da kötüdür** *(Ne?)* مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ **Yapar oldukları şey.**

3. ذٰلِكَ **İşte bu** أَيْ سُوءُ عَمَلِهِمْ Yani, kötü amelleri بِاَنَّهُمْ **Şu sebepledir ki, onlar** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Ne ile?)* بِاللِّسَانِ Dille ثُمَّ كَفَرُوا **Sonra küfrettiler** *(Ne ile?)* بِالْقَلْبِ Kalpleriyle فَطُبِعَ أَيِ اسْتَمَرُّوا Yani, devam ettiler *(Neye?)* عَلٰى كُفْرِهِمْ بِهِ Kalp ile küfürlerine **Ve böylece mühür vuruldu** خُتِمَ Damga basıldı *(Ne üzerine mühür vuruldu?)* عَلٰى قُلُوبِهِمْ **Kalpleri üzerine** *(Ne ile?)* بِالْكُفْرِ Küfür ile فَهُمْ **Artık onlar** لَا يَفْقَهُونَ **Anlamazlar** *(Neyi?)* اَلْاِيمَانَ İmanı.

4. وَاِذَا رَاَيْتَهُمْ **Onları gördüğün zaman** تُعْجِبُكَ **Seni hayrete düşürür** *(Ne?)* اَجْسَامُهُمْ **Endamları** *(Niçin?)* لِجَمَالِهَا Güzel olduğu için وَاِنْ يَقُولُوا **Eğer konuşurlarsa** تَسْمَعْ **Dinlersin** *(Neyi?)* لِقَوْلِهِمْ **Sözlerini** *(Niçin?)* لِفَصَاحَتِهَا Fasih/edebî olduğu için كَاَنَّهُمْ **Sanki onlar** مِنْ عِظَمِ أَجْسَامِهِمْ Cüsselerinin büyük olmasından dolayı فِي تَرْكِ التَّفَهُّمِ Anlamayı terk etme konusunda خُشُبٌ **Kütüklerdir** بِسُكُونِ الشِّينِ 'Şin' harfinin sükûnu وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) *(Öyle kütükler ki,)* مُسَنَّدَةٌ **Dayandırılmış** مُمَالَةٌ Yaslanmış *(Neye?)* اِلَى الْجِدَارِ Duvara يَحْسَبُونَ **Sanırlar** *(Neyi?)* كُلَّ صَيْحَةٍ **Her bağırışı** *(Öyle bağırış ki,)* تُصَاحُ Çıkarılan *(Ne gibi?)* كَنِدَاءٍ Seslenme gibi *(Nerede?)* فِي الْعَسْكَرِ Askeriyede *(Daha?)* وَاِنْشَادِ ضَالَّةٍ Ve kayıp ilanında *(Her bağırışı ne sanırlar?)* عَلَيْهِمْ **Kendi aleyhlerine** *(Niçin kendi aleyhlerine sanırlar?)* لِمَا فِي قُلُوبِهِمْ Kalplerinde bulunan مِنَ الرُّعْبِ Korkudan dolayı *(Ne korkusu?)* اَنْ يُنَزَّلَ İndirilmesi korkusu *(Kim hakkında?)* فِيهِمْ Onlar hakkında *(Neyin indirilmesi?)* مَا يُبِيحُ Mubah kılan bir ayetin *(Neyi mubah kılan?)* دِمَاءَهُمْ Kanlarını هُمُ الْعَدُوُّ **Onlar düşmandır** فَاحْذَرْهُمْ **Onlardan sakın** قَاتَلَهُمُ **Onları kahretsin** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** أَهْلَكَهُمْ Onları helak etsin فَاِنَّهُمْ يَفْشُونَ Zira onlar yayıyorlar *(Neyi?)* سِرَّكَ Senin sırrını *(Kime?)* لِلْكُفَّارِ Kafirlere اَنّٰى يُؤْفَكُونَ **Nereden çevriliyorlar** كَيْفَ يُصْرَفُونَ Nasıl döndürülüyorlar *(Neden?)* عَنِ الْاِيمَانِ İmandan *(Neden sonra?)* بَعْدَ قِيَامِ الْبُرْهَانِ Delil sabit olduktan sonra.

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ مُعْتَذِرِينَ ﴿يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللهِ لَوَّوْا﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ عَطَفُوا ﴿رُؤُسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ ۝٥﴾ يُعْرِضُونَ عَنْ ذٰلِكَ ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ ﴿سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ اَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ اُسْتُغْنِيَ بِهَمْزَةِ الْاِسْتِفْهَامِ عَنْ هَمْزَةِ الْوَصْلِ ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَهُمْ إِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝٦﴾ ﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ لِأَصْحَابِهِمْ مِنَ الْأَنْصَارِ ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ﴾ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ ﴿حَتَّى يَنْفَضُّوا﴾ يَتَفَرَّقُوا عَنْهُ ﴿وَلِلهِ خَزَآئِنُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بِالرِّزْقِ فَهُوَ الرَّزَّاقُ لِلْمُهَاجِرِينَ وَغَيْرِهِمْ ﴿وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۝٧﴾ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا﴾ أَيْ مِنْ غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ﴾ عَنُوا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ﴿مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ عَنُوا بِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَلِلهِ الْعِزَّةُ﴾ الْغَلَبَةُ ﴿وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝٨﴾ ذٰلِكَ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ﴾ تَشْغَلْكُمْ ﴿أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللهِ﴾ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَأُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٩﴾ ﴿وَأَنْفِقُوا﴾ فِي الزَّكَاةِ ﴿مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا﴾ بِمَعْنَى هَلَّا أَوْ لَا زَائِدَةٌ وَلَوْ لِلتَّمَنِّي ﴿أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ﴾ بِإِدْغَامِ التَّاءِ فِي الْأَصْلِ فِي الصَّادِ أَتَصَدَّقَ بِالزَّكَاةِ ﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝١٠﴾ بِأَنْ أَحُجَّ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا مَا قَصَّرَ أَحَدٌ فِي الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ إِلَّا سَأَلَ الرَّجْعَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝١١﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ.

TÜRKÇE ANLAMI

5. **Onlara:** özür dileyerek **gelin, Allah Resûlü sizin için mağfiret dilesin, denildiğinde başlarını çevirirler**[1] **ve sen onların, büyüklük taslayarak uzaklaştıklarını** bundan yüz çevirdiklerini **görürsün.**

6. **Onlar için mağfiret dilemen**[2] **de dilememen de birdir. Allah onları kesinlikle bağışlamayacaktır. Çünkü Allah, yoldan çıkmış toplumu doğru yola iletmez.**

7. **Onlar**, Ensar'dan olan arkadaşlarına: **"Allah Resûlünün yanında bulunan** muhacir**lere hiçbir şey infak etmeyin ki** etrafından **dağılıp gitsinler" diyenlerdir. Oysa göklerin ve yerin** rızık **hazineleri Allah'ındır**; muhacirleri ve diğerlerini rızıklandıran odur. **Fakat münafıklar anlamazlar.**

8. **Onlar: "Andolsun, eğer** Beni Mustalik gazvesinden **Medine'ye dönersek, şerefli olan** bizler, **alçak olan** müslümanları **mutlaka oradan çıkaracaktır"**

[1] لَوَّوْا fiili şeddeli ve şeddesiz okunur.

[2] أَسْتَغْفَرْتَ fiilinde hemze-i istifham bulunduğu için hemze-i vasla ihtiyaç kalmamıştır.

diyorlar. Oysaki şeref üstünlük, **ancak Allah'ın, Resûlünün ve müminlerindir. Fakat münafıklar** bunu **bilmezler.**

9. **Ey iman edenler! Mallarınız ve çocuklarınız sizi Allah'ı anmaktan** beş vakit namazdan **alıkoymasın**, meşgul etmesin. **Kim bunu yaparsa işte onlar hüsrana uğrayanlardır.**
10. **Herhangi birinize ölüm gelip de: "Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar geciktirsen de tasadduk edip** zekatı verip hac ederek **salihlerden olsam" demesinden önce, size verdiğimiz rızıktan** zekatını **infak edin.** İbni Abbas (radiyallahu anhuma) demiştir ki: "Hacc ve zekat konusunda kusur eden herkes ölüm anında geri dönmek isteyecektir."
11. **Allah, eceli geldiğinde hiç kimseyi ertelemez. Allah, yaptıklarınızdan**[1] **haberdardır.**

KELİME ANLAMI

5. وَإِذَا قِيلَ **Ve denildiği zaman** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne?)* تَعَالَوْا **Gelin** *(Nasıl?)* مُعْتَذِرِينَ Özür dileyerek يَسْتَغْفِرْ **Mağfiret dilesin** *(Kimin için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Kim?)* رَسُولُ اللهِ **Allah Resûlü** لَوَّوْا **Çevirirler** بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ Şeddesiz ve şeddeli (okunur) عَطَفُوا Bükerler *(Neyi çevirirler?)* رُؤُسَهُمْ **Başlarını** وَرَأَيْتَهُمْ **Ve onları görürsün ki,** يَصُدُّونَ **Yüz çeviriyorlar** يُعْرِضُونَ Yan çiziyorlar *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ Bu (davet edildikleri) şeyden *(Ne halde?)* وَهُمْ **Hem de onlar** مُسْتَكْبِرُونَ **Büyüklük taslamaktadırlar.**
6. سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ **Onlara birdir** *(Ne?)* اَسْتَغْفَرْتَ **Mağfiret dilemen** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** اُسْتُغْنِيَ İhtiyaç duyulmamıştır *(Ne sebebiyle?)* بِهَمْزَةِ الْاِسْتِفْهَامِ İstifham hemzesi sebebiyle *(Neye ihtiyaç duyulmamıştır?)* عَنْ هَمْزَةِ الْوَصْلِ Hemze-i vasıla اَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ **Veya mağfiret dilememen** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** لَنْ يَغْفِرَ **Asla bağışlamayacaktır** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kimi?)* لَهُمْ **Onları** إِنَّ اللهَ **Çünkü Allah** لَا يَهْدِي **Doğru yola erdirmez** *(Kimi?)* الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ **Yoldan çıkmış toplumu.**
7. هُمُ **Onlar** الَّذِينَ **Öyle kimselerdir ki,** يَقُولُونَ **Diyorlar** *(Kime?)* لِأَصْحَابِهِمْ Arkadaşlarına *(Kimden olan arkadaşları?)* مِنَ الْأَنْصَارِ Ensar'dan olan (arkadaşlarına diyorlar) ki: لَا تُنْفِقُوا **İnfak etmeyin** *(Kime?)* عَلَى مَنْ **O kimselere ki,** عِنْدَ رَسُولِ اللهِ **Allah Resûlünün yanındadırlar** *(Onlar da kimlerdir?)* مِنَ الْمُهَاجِرِينَ Muhacirlerdir *(Niye infak etmeyin?)* حَتَّى يَنْفَضُّوا **Ayrılsınlar diye** يَتَفَرَّقُوا Dağılsınlar diye *(Nereden?)* عَنْهُ Onun etrafından وَلِلّٰهِ **Oysaki Allah'ındır** *(Ne?)* خَزَائِنُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ **Göklerin ve yerin hazineleri** *(Ne ile dolu olan hazineler?)* بِالرِّزْقِ Rızıkla فَهُوَ Dolayısıyla o اَلرَّزَّاقُ Hakiki rızk verendir *(Kime?)*

[1] تَعْمَلُونَ fiili hem ta hem de ya ile okunur.

لِلْمُهَاجِرِينَ Muhacirlere وَغَيْرِهِمْ Ve diğerlerine وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ **Fakat münafıklar** لَا يَفْقَهُونَ **(Bunu) anlamazlar.**

8. يَقُولُونَ **Diyorlar ki:** لَئِنْ رَجَعْنَا **Andolsun ki, eğer dönersek** أَيْ مِنْ غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ Yani, Beni Mustalik gazvesinden *(Nereye?)* إِلَى الْمَدِينَةِ **Medine'ye** لَيُخْرِجَنَّ **Elbette çıkaracak** *(Kim?)* الْأَعَزُّ **En şerefliler** عَنُوا بِهِ Bununla kastettiler *(Kimi?)* أَنْفُسَهُمْ Kendilerini *(Nereden çıkaracak?)* مِنْهَا **Oradan** *(Kimi çıkaracak?)* الْأَذَلَّ **En alçakları** عَنُوا بِهِ Bununla da kastettiler *(Kimi?)* الْمُؤْمِنِينَ Müminleri وَلِلّٰهِ **Halbuki Allah'ındır** *(Ne?)* الْعِزَّةُ **Şeref** الْغَلَبَةُ Üstünlük وَلِرَسُولِهِ **Ve Resûlünündür** وَلِلْمُؤْمِنِينَ **Ve müminlerindir** وَلٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ **Fakat münafıklar** لَا يَعْلَمُونَ **Bilmezler** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu.

9. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** لَا تُلْهِكُمْ **Sizi alıkoymasın** تَشْغَلُكُمْ Meşgul etmesin *(Ne?)* أَمْوَالُكُمْ **Ne mallarınız** وَلَا أَوْلَادُكُمْ **Ne de çocuklarınız** *(Neden?)* عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ **Allah'ı zikirden** الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ Beş vakit namazdan وَمَنْ **Ve her kim** يَفْعَلْ **Yaparsa** *(Neyi?)* ذٰلِكَ **Bunu** فَأُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlardır** الْخَاسِرُونَ **Hüsrana uğrayanlar.**

10. وَأَنْفِقُوا **Ve infak edin** *(Nerede?)* فِي الزَّكَاةِ Zekatta *(Neden infak edin?)* مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ **Size verdiğimiz rızıktan** *(Neden önce infak edin?)* مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ **Gelmeden önce** *(Kime?)* أَحَدَكُمُ **Sizden birine** *(Ne?)* الْمَوْتُ **Ölüm** فَيَقُولَ **Ve demeden (önce)** *(Ne?)* رَبِّ **Rabbim** لَوْلَا **Keşke** بِمَعْنَى هَلَّا 'Hellâ' manasındadır أَوْ لَا زَائِدَةٌ Veya 'la' zaittir وَلَوْ لِلتَّمَنِّي 'Lev' de temenni içindir أَخَّرْتَنِي **Beni ertelesen de** *(Ne zamana kadar?)* إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ **Yakın bir süreye kadar** فَأَصَّدَّقَ **Ben de sadaka versem** بِإِدْغَامِ التَّاءِ 'Ta'nın idgamıyladır *(Neredeki?)* فِي الْأَصْلِ Kelimenin aslındaki *(Nereye idgamıyladır?)* فِي الصَّادِ 'Sad' harfine أَتَصَدَّقَ 'Etesaddeka' (versem anlamındadır) *(Neyi?)* بِالزَّكَاةِ Zekatı وَأَكُنْ **Ve olsam** *(Kimden?)* مِنَ الصَّالِحِينَ **Salihlerden** *(Nasıl?)* بِأَنْ أَحُجَّ Hac yapmam suretiyle قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ İbni Abbas dedi ki: رَضِيَ اللّٰهُ Allah razı olsun *(Kimden?)* عَنْهُمَا Her ikisinden (ondan ve babasından) مَا قَصَرَ Kusur etmemiştir *(Kim?)* أَحَدٌ Hiç kimse *(Nerede?)* فِي الزَّكَاةِ وَالْحَجِّ Hac ve zekatta إِلَّا سَأَلَ İllaki istemiştir *(Neyi?)* الرَّجْعَةَ Geri dönmeyi *(Ne zaman istemiştir?)* عِنْدَ الْمَوْتِ Ölüm anında.

11. وَلَنْ يُؤَخِّرَ **Halbuki asla tehir etmez** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Neyi?)* نَفْسًا **Bir canı** *(Ne zaman?)* إِذَا جَاءَ **Geldiği zamanda** *(Ne?)* أَجَلُهَا **Eceli** وَاللّٰهُ **Ve Allah** خَبِيرٌ **Haberdardır** *(Neden?)* بِمَا تَعْمَلُونَ **Yapar olduklarınızdan** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' ile (okunur).



سُورَةُ التَّغَابُنِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ ثَمَانِى عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ﴾ أَيْ يُنَزِّهُهُ فَاللَّامُ زَائِدَةٌ وَأُتِيَ بِمَا دُونَ مَنْ تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ ﴿لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾ فِي أَصْلِ الْخِلْقَةِ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ وَيُعِيدُكُمْ عَلٰى ذٰلِكَ ﴿وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾﴾ ﴿خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ إِذْ جَعَلَ شَكْلَ الْآدَمِيِّ أَحْسَنَ الْأَشْكَالِ ﴿وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾﴾ بِمَا فِيهَا مِنَ الْأَسْرَارِ وَالْمُعْتَقَدَاتِ ﴿اَلَمْ يَاْتِكُمْ﴾ يَا كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿نَبَؤُا﴾ خَبَرُ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ﴾ عُقُوبَةَ الْكُفْرِ فِي الدُّنْيَا ﴿وَلَهُمْ﴾ فِي الْآخِرَةِ ﴿عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٥﴾﴾ مُؤْلِمٌ ﴿ذٰلِكَ﴾ أَيْ عَذَابُ الدُّنْيَا ﴿بِاَنَّهُ﴾ ضَمِيرُ الشَّأْنِ ﴿كَانَتْ تَاْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ الْحُجَجِ الظَّاهِرَاتِ عَلَى الْإِيمَانِ ﴿فَقَالُوا اَبَشَرٌ﴾ أُرِيدَ بِهِ الْجِنْسُ ﴿يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿وَاسْتَغْنَى اللّٰهُ﴾ عَنْ إِيمَانِهِمْ ﴿وَاللّٰهُ غَنِيٌّ﴾ عَنْ خَلْقِهِ ﴿حَمِيدٌ ﴿٦﴾﴾ مَحْمُودٌ فِي أَفْعَالِهِ ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ أَنَّهُمْ ﴿لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلٰى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾﴾ ﴿فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿الَّذِي اَنْزَلْنَا وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾﴾ اُذْكُرْ ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ

لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿ذٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ يَغْبِنُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ بِأَخْذِ مَنَازِلِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ فِي الْجَنَّةِ لَوْ آمَنُوا ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالنُّونِ فِي الْفِعْلَيْنِ ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

64- Teğâbun Sûresi
Mekke veya Medine'de inmiştir.
On sekiz ayettir.
Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmekte,** her şey onu tenzih etmekte**dir.**[1] **Mülk onundur, hamd onadır. Ve o, her şeye gücü yetendir.**
2. **Sizi yaratan odur.** Yaratılışın aslında **kiminiz kâfirdir, kiminiz mümin.** Sonra onları öldürür ve bu hal üzere diriltir. **Allah yaptıklarınızı görendir.**
3. **Gökleri ve yeri hak ile yarattı. Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı.** Çünkü en güzel şekli Adem oğluna vermiştir. **Dönüş ancak onadır.**
4. **Göklerde ve yerde olanları bilir. Gizlediklerinizi ve açıkladıklarınızı bilir. Allah sinelerin özünü** orada bulunan sırları ve inançları **gayet iyi bilendir.**
5. Ey Mekke kâfirleri! **Bundan önce inkâr edenlerin haberi size gelmedi mi? İşte onlar** dünyada **yaptıklarının vebalini** küfürlerinin cezasını **tattılar. Ve onlar için** ahirette **acı** veren **bir azap vardır.**
6. **Bu** dünya azabı **şu sebepledir ki, onlara peygamberleri belgelerle** imanın apaçık delilleriyle **geliyordu, fakat onlar: "Bir beşer**[2] **mi bizi doğru yola erdirecekmiş?" dediler, inkâr ettiler ve** imandan **yüz çevirdiler. Allah da** onların imanından **müstağni olduğunu gösterdi. Allah** yarattıklarından **Gani'dir, Hamid'dir,** yaptıklarında övülendir.
7. **İnkâr edenler, kesinlikle diriltilmeyeceklerini**[3] **iddia ettiler. De ki: Hayır! Rabbime andolsun ki mutlaka diriltileceksiniz, sonra yaptıklarınız elbette size haber verilecektir. Bu, Allah'a çok kolaydır.**
8. **Öyleyse Allah'a, resûlüne ve indirdiğimiz o nûra** Kuran'a **iman edin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.**
9. Anlat! **Toplanma** kıyamet **günü için sizi toplayacağı gün, işte o aldanma günüdür.** O gün müminler, kâfirleri, şayet iman etmiş olsalardı, sahip olacakları yerleri ve eşlerini alarak aldatırlar. **Kim Allah'a inanır ve salih amel işlerse, Allah onun kötülüklerini örter, onu, içinde ebedî kalmak üzere, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyar.**[4] **İşte büyük kurtuluş budur.**

---

[1] لِلّٰهِ deki lam harfi ceri zaittir. مَنْ yerine مَا kelimesinin getirilmesi çoğunluğu tağlip sebebiyledir.

[2] بَشَرٌ kelimesinden cins kastedilmiştir.

[3] أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا terkibindeki أَنْ kelimesi أَنَّ 'den hafifletilmiş olup ismi hazfedilmiştir. Aslı أَنَّهُمْ dur.

[4] يُكَفِّرْ ve يُدْخِلْهُ fiilleri diğer bir kıraatte nun harfiyle okunur.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التَّغَابُنِ -﴿٦٤﴾

64- Teğâbun Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke** أَوْ مَدَنِيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir** ثَمَانِي عَشْرَةَ آيَةً **On sekiz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. يُسَبِّحُ **Tesbih eder** *(Kimi?)* لِلّٰهِ **Allah'ı** *(Ne?)* مَا فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olanlar** وَمَا فِي الْأَرْضِ **Ve yerde olanlar** أَيْ يُنَزِّهُهُ Yani, onu noksan sıfatlardan beri eder فَاللَّامُ زَائِدَةٌ Lam zaittir وَأُتِيَ Ve getirilmiştir *(Ne?)* بِمَا 'Ma' ismi mevsûlü دُونَ مَنْ 'Men' ismi mevsûlü getirilmemiştir *(Niçin?)* تَغْلِيبًا لِلْأَكْثَرِ Çoğunluk tağlib edildiği için لَهُ الْمُلْكُ **Mülk onundur** وَلَهُ الْحَمْدُ **Hamd onadır** وَهُوَ **Ve o** عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** قَدِيرٌ **Gücü yetendir.**

2. هُوَ **O** الَّذِي **Öyle bir zâttır ki,** خَلَقَكُمْ **Sizi yarattı** فَمِنْكُمْ **Ve sizden kiminiz** كَافِرٌ **Kafir** وَمِنْكُمْ **Ve yine sizden kiminiz** مُؤْمِنٌ **Mümindir** *(Nerede?)* فِي أَصْلِ الْخِلْقَةِ Yaratılışın başında ثُمَّ يُمِيتُهُمْ Sonra onları öldürür وَيُعِيدُهُمْ Ve onları tekrar diriltir *(Ne üzerine?)* عَلٰى ذٰلِكَ Bu hal üzerine وَاللهُ **Allah** بِمَا تَعْمَلُونَ **Yapar olduklarınızı** بَصِيرٌ **Görendir.**

3. خَلَقَ **Yarattı** *(Neyi?)* السَّمٰوَاتِ **Gökleri** وَالْأَرْضَ **Ve yeri** *(Nasıl?)* بِالْحَقِّ **Hak ile/yerli yerince** وَصَوَّرَكُمْ **Ve size şekil verdi** فَأَحْسَنَ **Ve de güzel eyledi** *(Neyi?)* صُوَرَكُمْ **Şekillerinizi** إِذْ جَعَلَ Zira Allah eylemiştir *(Neyi?)* شَكْلَ الْآدَمِيِّ Adem oğlunun şeklini *(Ne eylemiştir?)* أَحْسَنَ الْأَشْكَالِ Şekillerin en güzeli وَإِلَيْهِ **Ve sadece onadır** *(Ne?)* الْمَصِيرُ **Dönüş.**

4. يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* مَا فِي السَّمٰوَاتِ **Göklerde olanları** وَالْأَرْضِ **Ve yerde olanları** وَيَعْلَمُ **Ve bilir** *(Neyi?)* مَا تُسِرُّونَ **Gizlediklerinizi** وَمَا تُعْلِنُونَ **Ve açığa vurduklarınızı** وَاللهُ **Ve Allah** عَلِيمٌ **Hakkıyla bilendir** *(Neyi?)* بِذَاتِ الصُّدُورِ **Sinelerin özünü** Orada bulunan مِنَ الْأَسْرَارِ Sırları وَالْمُعْتَقَدَاتِ Ve inançları. بِمَا فِيهَا

5. أَلَمْ يَأْتِكُمْ **Size gelmedi mi?** يَا كُفَّارَ مَكَّةَ Ey Mekke kafirleri! *(Ne?)* نَبَؤُا خَبَرُ الَّذِينَ **O kimselerin haberi ki,** كَفَرُوا **Küfretmişlerdi** *(Ne zaman?)* مِنْ قَبْلُ **Bundan önce** فَذَاقُوا **Ve tatmışlardı** *(Neyi?)* وَبَالَ أَمْرِهِمْ **İşlerinin vebalini** عُقُوبَةَ الْكُفْرِ Küfürlerinin cezasını *(Nerede tatmışlardı?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada وَلَهُمْ **Ve onlar için vardır** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne?)* عَذَابٌ أَلِيمٌ **Can yakıcı bir azap** مُؤْلِمٌ Acı veren.

6. ذٰلِكَ **İşte bu** أَيْ عَذَابُ الدُّنْيَا Yani, dünya azabı *(Ne sebebiyledir?)* بِأَنَّهُ **Şu sebepledir ki,** ضَمِيرُ الشَّأْنِ Şan zamiridir كَانَتْ تَأْتِيهِمْ **Onlara geliyordu** *(Kim?)* رُسُلُهُمْ **Peygamberleri** *(Ne ile?)* بِالْبَيِّنَاتِ **Belgelerle** اَلْحُجَجِ الظَّاهِرَاتِ Apaçık delillerle *(Neye delil?)* عَلَى الْإِيمَانِ İmana فَقَالُوا **Ve dediler ki:** اَبَشَرٌ **Bir beşer mi?** أُرِيدَ بِهِ Bununla kastedilmiştir *(Ne?)* اَلْجِنْسُ İnsan cinsi يَهْدُونَنَا **Bizi doğru yola eriştirecek** فَكَفَرُوا **Böylece küfrettiler** وَتَوَلَّوْا **Ve yüz çevirdiler** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan وَاسْتَغْنَى **Müstağni olduğunu gösterdi** *(Kim?)* اللّٰهُ **Allah** *(Neden?)* عَنْ إِيمَانِهِمْ Onların imanından وَاللّٰهُ **Allah** غَنِيٌّ **Gani'dir** *(Neden?)* عَنْ خَلْقِهِ Yarattıklarından حَمِيدٌ **Hamid'dir** مَحْمُودٌ Övülendir *(Nede?)* فِي أَفْعَالِهِ Yaptığı işlerinde.

7. زَعَمَ **İddia etti** *(Kim?)* الَّذِينَ كَفَرُوا **Küfredenler** *(Neyi?)* اَنْ مُخَفَّفَةٌ 'En' hafifletilmiştir وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ İsmi ise hazfedilmiştir أَيْ أَنَّهُمْ Yani, kendilerinin لَنْ يُبْعَثُوا **Asla diriltilmeyeceklerini** قُلْ **De ki:** بَلٰى **Hayır!** وَرَبِّي **Rabbime andolsun ki,** لَتُبْعَثُنَّ **Elbette diriltileceksiniz** ثُمَّ **Sonra da** لَتُنَبَّؤُنَّ **Elbette size bildirilecek** *(Ne?)* بِمَا عَمِلْتُمْ **Yaptıklarınız** وَذٰلِكَ **Ve bu** عَلَى اللّٰهِ **Allah'a** يَسِيرٌ **Pek kolaydır.**

8. فَاٰمِنُوا **Öyleyse iman edin** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a,** وَرَسُولِهِ **Resûlüne** وَالنُّورِ **Ve nura** اَلْقُرْآنِ Kuran'a الَّذِي أَنْزَلْنَا **Ki, onu indirdik** وَاللّٰهُ **Ve Allah** بِمَا تَعْمَلُونَ **Yapar olduklarınızdan** خَبِيرٌ **Haberdardır.**

9. اُذْكُرْ Anlat! *(Neyi?)* يَوْمَ **Öyle bir günü ki,** يَجْمَعُكُمْ **Sizi bir araya getirecek** *(Niçin bir araya getirecek?)* لِيَوْمِ الْجَمْعِ **Toplanma günü için** يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü için ذٰلِكَ **İşte o** يَوْمُ التَّغَابُنِ **Aldanma günüdür** يَغْبِنُ Aldatır *(Kim?)* اَلْمُؤْمِنُونَ Müminler *(Kimi?)* اَلْكَافِرِينَ Kafirleri *(Nasıl?)* بِأَخْذِ Almak suretiyle *(Neyi?)* مَنَازِلِهِمْ Kalacakları yerleri وَأَهْلِيهِمْ Ve ailelerini *(Neredeki?)* فِي الْجَنَّةِ Cennetteki *(Bu yerler ve aileler nasıl onların olacaktı?)* لَوْ آمَنُوا Şayet iman etselerdi وَمَنْ **Ve her kim** يُؤْمِنْ **İman ederse** *(Kime?)* بِاللّٰهِ **Allah'a** وَيَعْمَلْ **Ve işlerse** *(Ne?)* صَالِحًا **Salih amel** يُكَفِّرْ عَنْهُ **Allah ondan örter** *(Neyi?)* سَيِّئَاتِهِ **Kötülüklerini** وَيُدْخِلْهُ **Ve onu koyar** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِالنُّونِ 'Nun' ile (okunur) *(Nerede?)* فِي الْفِعْلَيْنِ Her iki fiilde de *(Nereye koyar?)* جَنَّاتٍ **Öyle cennetlere ki,** تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Onların altından** *(Ne?)* اَلْأَنْهَارُ **Nehirler** *(Ne oldukları halde onları cennetlere koyar?)* خَالِدِينَ **Temelli kalacakları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Nasıl?)* اَبَدًا **Ebedi olarak** ذٰلِكَ **İşte bu** اَلْفَوْزُ الْعَظِيمُ **Büyük kurtuluştur.**

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ الْقُرْآنِ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾﴾ هِيَ ﴿مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بِقَضَائِهِ ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ﴾ فِي قَوْلِهِ إِنَّ الْمُصِيبَةَ بِقَضَائِهِ ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ لِلصَّبْرِ عَلَيْهَا ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾﴾ الْبَيِّنُ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ﴾ أَنْ تُطِيعُوهُمْ فِي التَّخَلُّفِ عَنِ الْخَيْرِ كَالْجِهَادِ وَالْهِجْرَةِ فَإِنَّ سَبَبَ نُزُولِ الْآيَةِ الْإِطَاعَةُ فِي ذَٰلِكَ ﴿وَإِنْ تَعْفُوا﴾ عَنْهُمْ فِي تَثْبِيطِهِمْ إِيَّاكُمْ عَنْ ذَٰلِكَ الْخَيْرِ مُعْتَلِّينَ بِمَشَقَّةِ فِرَاقِكُمْ عَلَيْهِمْ ﴿وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾ لَكُمْ شَاغِلَةٌ عَنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ ﴿وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾﴾ فَلَا تَفُوتُوهُ بِاشْتِغَالِكُمْ بِالْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ نَاسِخَةٌ لِقَوْلِهِ اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ ﴿وَاسْمَعُوا﴾ مَا أُمِرْتُمْ بِهِ سَمَاعَ قَبُولٍ ﴿وَأَطِيعُوا﴾ اللَّهَ ﴿وَأَنْفِقُوا﴾ فِي الطَّاعَةِ ﴿خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ﴾ خَبَرُ يَكُنْ مُقَدَّرَةً جَوَابَ الْأَمْرِ ﴿وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾﴾ الْفَائِزُونَ ﴿إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ بِأَنْ تَتَصَدَّقُوا عَنْ طِيبِ قَلْبٍ ﴿يُضَاعِفْهُ لَكُمْ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ يُضَعِّفْهُ بِالتَّشْدِيدِ بِالْوَاحِدَةِ عَشْرًا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ وَأَكْثَرَ ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ مَا يَشَاءُ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ﴾ مُجَازٍ عَلَى الطَّاعَةِ ﴿حَلِيمٌ ﴿١٧﴾﴾ فِي الْعِقَابِ عَلَى الْمَعْصِيَةِ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ السِّرِّ ﴿وَالشَّهَادَةِ﴾ الْعَلَانِيَةِ ﴿الْعَزِيزُ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾﴾ فِي صُنْعِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

10. **İnkâr eden ve ayetlerimizi** Kuran'ı **yalanlayanlar, işte onlar cehennem halkıdır. Orada ebedî kalacaklardır.** O **ne kötü gidilecek yerdir!**

11. **Allah'ın izni** kazası **olmadıkça hiçbir musibet isabet etmez. Kim** "Musibet Allah'ın kazasıyladır" sözünde **Allah'a inanırsa, Allah onun kalbini** musibete sabretmesi için **doğruya yöneltir. Allah her şeyi gayet iyi bilendir.**

12. **Allah'a itaat edin, Resûle de itaat edin. Yüz çevirirseniz, bizim Resûlümüze düşen sadece apaçık bir tebliğdir.**

13. **Allah; kendisinden başka hiçbir ilâh olmayandır. Müminler sadece Allah'a güvensinler.**

14. **Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar vardır.** Cihat ve hicret gibi hayırlı işlerden geri kalma konusunda **onlar**a uymak**tan sakının.** Çünkü bu ayetin iniş sebebi bu konularda onlara uymaktır. **Eğer**, sizden ayrılmanın onlara zor geldiği gerekçesiyle sizi bu işlerden alıkoyanları **affeder, kusurlarına bakmaz ve bağışlarsanız, şüphesiz Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.**

15. **Doğrusu mallarınız ve çocuklarınız** sizin için ahiret işlerinden alıkoyan **bir imtihandır: Allah katında ise büyük mükâfat vardır.** Mallarınız ve çocuklarınızla meşgul olarak onu kaçırmayın.
16. **O halde gücünüz yettiğince Allah'tan korkun.** Bu ayet *"Allah'tan hakkıyla korkun"* (Ali İmran: 102) ayetini nesh etmiştir. Size emrettiğimi kabul kulağıyla **dinleyin, itaat edin ve** hayır yolunda **infak edin ki, bu sizin için daha hayırlıdır.**[1] **Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir.**
17. **Eğer Allah'a** gönül hoşluğuyla infak ederek **güzelce ödünç verirseniz, onu sizin için kat kat** bire ondan yedi yüze ve daha fazlasına kadar **arttırır ve siz**in için dileğini **bağışlar. Allah** itaate karşı çok mükâfat veren **Şekûr,** günaha hemen ceza vermeme konusunda **Halîm'dir.**
18. **Görülmeyeni ve görüleni** gizli aşikâr (her şeyi) **bilendir.** Mülkünde **Azîz,** yaptığında **hikmet sahibidir.**

KELİME ANLAMI

10. وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki,** كَفَرُوا **Küfrettiler** وَكَذَّبُوا **Ve yalanladılar** *(Neyi?)* بِآيَاتِنَا **Bizim ayetlerimi** اَلْقُرْآنِ Kuran'ı أُولَئِكَ **İşte onlar** اَصْحَابُ النَّارِ **Ateş halkıdır** *(Ne halde?)* خَالِدِينَ **Temelli kalacakları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** وَبِئْسَ **Ve ne kötü** الْمَصِيرُ **Dönüş yeridir** *(Ne?)* هِيَ O ateş.
11. مَا اَصَابَ **İsabet etmemiştir** *(Ne?)* مِنْ مُصِيبَةٍ **Hiçbir musibet** اِلَّا بِاِذْنِ اللهِ **Ancak Allah'ın izniyle** بِقَضَائِهِ Takdiriyle (isabet etmiştir) وَمَنْ **Ve her kim** يُؤْمِنْ **İman ederse** *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** *(Nede?)* فِي قَوْلِهِ Şu sözünde: إِنَّ الْمُصِيبَةَ Şüphesiz musibet بِقَضَائِهِ Allah'ın takdiriyledir يَهْدِ **(Allah) erdirir** *(Neyi?)* قَلْبَهُ **Onun kalbini** *(Neye?)* لِلصَّبْرِ عَلَيْهَا O musibete sabretmeye وَاللهُ **Ve Allah** بِكُلِّ شَيْءٍ **Her şeyi** عَلِيمٌ **Hak-kıyla bilendir.**
12. وَاَطِيعُوا **İtaat edin** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** وَاَطِيعُوا **Ve itaat edin** *(Kime?)* الرَّسُولَ **Peygambere de** فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ **Eğer yüz çevirirseniz** فَاِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا **Peygamberimize düşen sadece** الْبَلَاغُ الْمُبِينُ **Apaçık tebliğ** اَلْبَيِّنُ Aşikâr (tebliğ)**dir.**
13. اَللهُ **Allah** *(Nedir?)* لَا اِلٰهَ **İlah yoktur** اِلَّا هُوَ **Ondan başka** وَعَلَى اللهِ **Ve sadece Allah'a** فَلْيَتَوَكَّلِ **Güvensin** *(Kim?)* الْمُؤْمِنُونَ **Müminler.**
14. يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ **Şüphe yok ki, eşlerinizden** وَاَوْلَادِكُمْ **Ve çocuklarınızdan** عَدُوًّا لَكُمْ **Size düşman olan vardır** فَاحْذَرُوهُمْ **Onlardan sakının** أَنْ تُطِيعُوهُمْ Onlara itaat etmekten *(Ne hususunda?)* فِي التَّخَلُّفِ Geri kalma hususunda *(Neden?)* عَنِ الْخَيْرِ İyilikten *(Ne gibi?)* كَالْجِهَادِ وَالْهِجْرَةِ Cihat ve hicret gibi

[1] خَيْرًا kelimesi emrin cevabında takdir edilen يَكُنْ fiilinin haberidir.

فَإِنَّ سَبَبَ نُزُولِ الْآيَةِ Zira bu ayetin iniş sebebi اَلْإِطَاعَةُ (Bazı Müslümanların eşlerine ve çocuklarına) itaat etmesidir *(Ne hususunda?)* فِي ذٰلِكَ Bu (hicret ve cihat gibi iyiliklerden geri kalma) hususunda وَإِنْ تَعْفُوا **Ama siz affeder** *(Kimi?)* عَنْهُمْ Onları *(Hangi konuda?)* فِي تَثْبِيطِهِمْ Alıkoymaları konusunda *(Kimi?)* إِيَّاكُمْ Sizi *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ الْخَيْرِ Bu iyilikten *(Nasıl?)* مُعْتَلِّينَ Gerekçe göstererek *(Neyi?)* بِمَشَقَّةِ فِرَاقِكُمْ Sizden ayrılmanın zorluğunu *(Kime?)* عَلَيْهِمْ Onlara **Ve kusurları örter** وَتَغْفِرُوا **Ve bağışlarsanız** فَإِنَّ اللّٰهَ **Şüphe yok ki Allah** وَتَصْفَحُوا **Çok bağışlayandır** غَفُورٌ **Merhamet edendir.** رَحِيمٌ

5. إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ **Doğrusu mallarınız** وَأَوْلَادُكُمْ **Ve çocuklarınız** فِتْنَةٌ **Bir imtihandır** *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için شَاغِلَةٌ Sizi oyalar *(Neden?)* عَنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ Ahiret işlerinden وَاللّٰهُ **Allah ise** عِنْدَهُ **Onun katındadır** *(Ne?)* أَجْرٌ عَظِيمٌ **Büyük bir mükafat** فَلَا تَفُوتُوهُ Öyleyse onu kaçırmayın *(Ne sebebiyle?)* بِاشْتِغَالِكُمْ Meşgul olmanız sebebiyle *(Ne ile?)* بِالْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ Mallar ve çocuklarla.

6. فَاتَّقُوا **Artık sakının** *(Kimden?)* اللّٰهَ **Allah'tan** *(Ne kadar?)* مَا اسْتَطَعْتُمْ **Gücünüzün yettiği kadar** نَاسِخَةٌ Bu ayet nesh etmektedir *(Neyi?)* لِقَوْلِهِ Allah'ın şu ayetini اتَّقُوا اللّٰهَ Allah'tan sakının *(Nasıl?)* حَقَّ تُقَاتِهِ Sakınılması gerektiği gibi وَاسْمَعُوا **Dinleyin** *(Neyi?)* مَا أُمِرْتُمْ بِهِ Size emredileni *(Nasıl dinleyin?)* سَمَاعَ قَبُولٍ Kabul kulağıyla وَأَطِيعُوا **İtaat edin** *(Kime?)* اللّٰهَ Allah'a وَأَنْفِقُوا **Ve infak edin** *(Ne uğrunda?)* فِي الطَّاعَةِ Allah'a itaat uğrunda خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ **Kendinizin iyiliğine** خَبَرُ يَكُنْ مُقَدَّرَةً Mukadder bir 'Yekün'ün haberidir جَوَابِ الْأَمْرِ Emrin cevabı olan وَمَنْ **Ve her kim** يُوقَ **Korunursa** *(Neden?)* شُحَّ نَفْسِهِ **Nefsinin cimriliğinden** فَأُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمُ **Onlardır** الْمُفْلِحُونَ **Felaha kavuşanlar** اَلْفَائِزُونَ Kurtuluşa erenler.

7. إِنْ تُقْرِضُوا **Eğer ödünç verirseniz** *(Kime?)* اللّٰهَ **Allah'a** *(Nasıl?)* قَرْضًا حَسَنًا **Güzel bir ödünç** *(Ne surette?)* بِأَنْ تَتَصَدَّقُوا Sadaka vermeniz suretinde *(Nasıl?)* عَنْ طِيبِ قَلْبٍ Gönül hoşluğuyla يُضَاعِفْهُ **Onu kat kat arttırır** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte يُضَعِّفْهُ 'Yuda'ifhu' şeklinde بِالتَّشْدِيدِ Şedde ile (okunur) بِالْوَاحِدَةِ عَشْرًا Bire karşılık, on (verir) *(Nereye kadar?)* إِلَى سَبْعِمِائَةٍ وَأَكْثَرَ Yedi yüze ve daha fazlasına kadar وَيَغْفِرْ **Ve bağışlar** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neyi?)* مَا يَشَاءُ Dileği kadarını وَاللّٰهُ **Allah** شَكُورٌ **Şekûr'dur** مُجَازٍ Mükafatlandırır *(Neye karşılık?)* عَلَى الطَّاعَةِ İtaate karşılık حَلِيمٌ **Halimdir** *(Hangi konuda?)* فِي الْعِقَابِ Azap etme konusunda *(Neye karşılık?)* عَلَى الْمَعْصِيَةِ Günaha karşılık.

8. عَالِمُ **Bilendir** *(Neyi?)* الْغَيْبِ **Gaybı** اَلسِّرِّ Gizli olanı وَالشَّهَادَةِ **Ve açık** اَلْعَلَانِيَةِ Aşikâr olanı الْعَزِيزُ **Aziz'dir** *(Nerede?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir** *(Nerede?)* فِي صُنْعِهِ Yaptığında.



سُورَةُ الطَّلَاقِ

﴿مَدَنِيَّةٌ ثَلَاثَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ الْمُرَادُ أُمَّتُهُ بِقَرِينَةِ مَا بَعْدَهُ أَيْ قُلْ لَهُمْ ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ أَيْ أَرَدْتُمُ الطَّلَاقَ ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ لِأَوَّلِهَا بِأَنْ يَكُونَ الطَّلَاقُ فِي طُهْرٍ لَمْ تُمَسَّ فِيهِ لِتَفْسِيرِهِ ﷺ بِذَلِكَ رَوَاهُ الشَّيْخَانِ ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ احْفَظُوهَا لِتُرَاجِعُوا قَبْلَ فَرَاغِهَا ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾ أَطِيعُوهُ فِي أَمْرِهِ وَنَهْيِهِ ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ مِنْهَا حَتَّى تَنْقَضِيَ عِدَّتُهُنَّ ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ﴾ زِنًا ﴿مُبَيِّنَةٍ﴾ بِفَتْحِ الْيَاءِ وَكَسْرِهَا [مُبَيِّنَةٍ] أَيْ بَيَّنَتْ أَوْ بَيِّنَةٌ فَيَخْرُجْنَ لِإِقَامَةِ الْحَدِّ عَلَيْهِنَّ ﴿وَتِلْكَ﴾ الْمَذْكُورَاتُ ﴿حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ الطَّلَاقِ ﴿أَمْرًا ﴿١﴾﴾ مُرَاجَعَةً فِيمَا إِذَا كَانَ وَاحِدَةً أَوِ اثْنَتَيْنِ ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ قَارَبْنَ انْقِضَاءَ عِدَّتِهِنَّ ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ﴾ بِأَنْ تُرَاجِعُوهُنَّ ﴿بِمَعْرُوفٍ﴾ مِنْ غَيْرِ ضِرَارٍ ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ اُتْرُكُوهُنَّ حَتَّى تَنْقَضِيَ عِدَّتُهُنَّ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ بِالْمُرَاجَعَةِ ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ عَلَى الْمُرَاجَعَةِ أَوِ الْفِرَاقِ ﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ لَا لِلْمَشْهُودِ عَلَيْهِ أَوْ لَهُ ﴿ذَٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾﴾ مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ يَخْطُرُ بِبَالِهِ ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ﴾ فِي أُمُورِهِ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ كَافِيهِ ﴿إِنَّ اللهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ مُرَادَهُ وَفِي قِرَاءَةٍ [بَالِغُ أَمْرِهِ] بِالْإِضَافَةِ ﴿قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ كَرَخَاءٍ وَشِدَّةٍ ﴿قَدْرًا ﴿٣﴾﴾ مِيقَاتًا ﴿وَاللَّائِي﴾ بِهَمْزَةٍ وَيَاءٍ وَبِلَا يَاءٍ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ بِمَعْنَى الْحَيْضِ ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ شَكَكْتُمْ فِي عِدَّتِهِنَّ ﴿فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ لِصِغَرِهِنَّ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالْمَسْأَلَتَانِ فِي غَيْرِ الْمُتَوَفَّى عَنْهُنَّ أَزْوَاجُهُنَّ أَمَّا هُنَّ فَعِدَّتُهُنَّ مَا فِي آيَةِ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ﴾ انْقِضَاءُ عِدَّتِهِنَّ مُطَلَّقَاتٍ أَوْ مُتَوَفًّى عَنْهُنَّ أَزْوَاجُهُنَّ ﴿أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾﴾ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴿ذَلِكَ﴾ الْمَذْكُورُ فِي الْعِدَّةِ ﴿أَمْرُ اللهِ﴾ حُكْمُهُ ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

65- Talak Sûresi

Medine'de inmiştir. On üç ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey Peygamber!** Ümmetine de ki: **Kadınları boşa**mayı iste**diğinizde, onları iddetleri**nin evveli sayılan, hiç dokunmadığınız temiz oldukları bir zaman **da boşayın**[1] **ve iddeti de sayın**, belleyin ki, iddet bitmeden dönebilesiniz. **Rabbiniz Allah'tan korkun**, emir ve yasaklarında ona itaat edin. **Açıklanmış**[2] **bir hayâsızlık** zina **yapmadıkça,** iddetleri bitene kadar **onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar.** Zina etmeleri durumda had uygulanması için evden çıkarılırlar. **Bu** anlatıla**nlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, belki de Allah, bu** boşan**madan sonra bir durum meydana getirir.** Eğer boşama bir veya iki defa olduysa, belki dönmek nasip eder.
2. **Müddetlerini doldur**maya yaklaş**tıklarında onları ya** zarar vermeden **iyilikle** onlara dönmek suretiyle **tutun veya onlardan iyilikle ayrılın**, iddetleri bitene kadar onları terk edin, tekrar dönerek onlara zarar vermeyin. **İçinizden adalet sahibi iki kişiyi de** döndüğünüze veya ayrıldığınıza dair **şahit tutun. Şahitliği** ne lehine ne de aleyhine şahitlik yaptığınız kişi için değil sadece **Allah için yerine getirin. İşte bu, Allah'a ve ahiret gününe inananlara verilen öğüttür. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona** dünya ve ahiret sıkıntılarından **bir çıkış yolu ihsan eder.**

---

[1] Şeyhayn'ın rivayet ettiği bir hadiste boşamayı Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) böyle açıklamıştır.

[2] مُبَيِّنَة kelimesi ya harfinin hem fethası hem de kesresiyle okunur. (fetha ile okunduğunda) 'açıklanmış', kesre ile okunduğunda ise 'aşikâr' anlamına gelir.

3. **Ve onu hiç hesap etmediği** aklına gelmeyen **bir yerden rızıklandırır. Kim** işlerinde **Allah'a güvenirse o, ona yeter. Şüphesiz Allah, emrini** istediği şeyi **yerine getirendir.**[1] **Allah** sıkıntı ve rahat gibi **her şey için bir ölçü** vakit **koymuştur.**

4. **Kadınlarınızdan adetten kesilmiş olanların,** iddeti **hususunda tereddüt eder**, şüpheye düşer**seniz, onların iddeti üç aydır.** Küçük oldukları için **adet görmeyenlerin de** iddeti üç aydır. Bu iki mesele kocası ölmeyenler hakkındadır. Onların iddeti ise *"Kendi kendilerine dört ay on gün beklerler" (Bakara: 234)* ayetinde olduğu gibidir. **Hamile olanların** iddetlerinin sona ermesi **müddeti ise,** ister boşanmış ister kocaları ölmüş olsun, **doğum yapmalarıdır. Kim Allah-'tan korkarsa, Allah** dünya ve ahirette **ona işinde kolaylık verir.**

5. **İşte bu,** iddet hakkında zikredilen **Allah'ın size indirdiği emri** hükmü**dür. Kim Allah'tan korkarsa Allah onun kötülüklerini örter ve ona büyük mükâfat verir.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الطَّلَاقِ -﴿٦٥﴾-

65- Talak Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir ثَلَاثَ عَشْرَةَ آيَةً On üç ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ Ey peygamber!** اَلْمُرَادُ أُمَّتُهُ Kastedilen ümmetidir *(Ne ile anlaşılmıştır?)* بِقَرِينَةِ Sonrasının delaletiyle مَا بَعْدَهُ أَيْ قُلْ لَهُمْ Yani, onlara de ki: **إِذَا طَلَّقْتُمُ Boşadığınız zaman** *(Kimi?)* **النِّسَاءَ Kadınları** أَيْ أَرَدْتُمْ Yani, isteğinizde *(Neyi?)* اَلطَّلَاقَ Boşamayı **فَطَلِّقُوهُنَّ Onları boşayın** *(Ne zaman?)* **لِعِدَّتِهِنَّ İddet zamanı** لِأَوَّلِهَا İddetin evvelinde *(Nasıl?)* بِأَنْ يَكُونَ الطَّلَاقُ Boşamanın olmasıyla *(Nerede?)* فِي طُهْرٍ Kadının temiz olduğu bir halde ki, لَمْ تُمَسَّ Kendisine dokunulmamıştır *(Nerede?)* فِيهِ O temiz olduğu halde *(Niçin böyledir?)* لِتَفْسِيرِهِ Peygamberimiz tefsir ettiği için ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne ile tefsir ettiği için?)* بِذٰلِكَ Bu dediğimizle رَوَاهُ Bunu rivayet etmiştir *(Kim?)* اَلشَّيْخَانِ Şeyhayn (Buhari ve Müslim) **وَأَحْصُوا Ve sayın** *(Neyi?)* **الْعِدَّةَ İddeti** اِحْفَظُوهَا Onu belleyin *(Niçin?)* لِتُرَاجِعُوا Dönebilmeniz için *(Neden önce?)* قَبْلَ فِرَاغِهَا İddet bitmeden önce **وَاتَّقُوا Ve sakının** *(Kimden?)* **اللهَ رَبَّكُمْ Rabbiniz Allah'tan** أَطِيعُوهُ Ona itaat edin *(Nerede?)* فِي أَمْرِهِ وَنَهْيِهِ Emir ve yasaklarında **لَا تُخْرِجُوهُنَّ Onları çıkarmayın** *(Nereden?)* **مِنْ بُيُوتِهِنَّ Evlerinden وَلَا يَخْرُجْنَ Ve onlar da çıkmasınlar** *(Nereden?)* مِنْهَا Evlerinden *(Ne zamana kadar?)*

[1] بَالِغُ أَمْرِهِ terkibi diğer bir kıraatte izafet ile (بَالِغُ أَمْرِهِ şeklinde) okunmuştur.

حَتّٰى تَنْقَضِيَ Ta ki bitinceye kadar *(Ne?)* عِدَّتُهُنَّ İddetleri **إِلَّا اَنْ يَاْتِيْنَ Ancak yapmaları hariç** *(Ne?)* بِفَاحِشَةٍ **Bir hayasızlık** زِنًا Zina *(Öyle hayasızlık ki,)* مُبَيِّنَةٍ **Açıklanmış** بِفَتْحِ الْيَاءِ وَكَسْرِهَا Ya'nın fethası ve kesrasıyla (okunur) أَيْ بُيِّنَتْ Yani, açıklanmış أَوْ بَيِّنَةٌ Veya aşikâr (anlamındadır) فَيَخْرُجْنَ Bu durumda çıkarlar *(Niçin?)* لِإِقَامَةِ الْحَدِّ Haddin uygulanması için *(Kime?)* عَلَيْهِنَّ O kadınlara **وَتِلْكَ Ve bu** اَلْمَذْكُوْرَاتُ Anlatılan**lar** **حُدُوْدُ اللّٰهِ Allah'ın sınırlarıdır** وَمَنْ **Ve her kim** يَتَعَدَّ **Aşarsa** *(Neyi?)* حُدُوْدَ اللّٰهِ **Allah'ın sınırlarını** فَقَدْ ظَلَمَ **Kuşkusuz zulmetmiştir** *(Kime?)* نَفْسَهُ **Kendisine** لَا تَدْرِيْ **Bilemezsin** لَعَلَّ اللّٰهَ **Belki de Allah** يُحْدِثُ **Ortaya çıkarıverir** *(Ne zaman?)* بَعْدَ ذٰلِكَ الطَّلَاقِ **Bu** talak**tan sonra** *(Ne?)* اَمْرًا **Bir durum** مُرَاجَعَةً Geri dönüş *(Ne zamanda?)* فِيمَا إِذَا كَانَ (Talak) olduğu zamanda *(Kaç tane?)* وَاحِدَةً أَوِ اثْنَتَيْنِ Bir veya iki tane.

2. فَاِذَا بَلَغْنَ **Ve onlar vardığında** *(Nereye?)* اَجَلَهُنَّ **Sürelerinin sonuna** قَارَبْنَ Yaklaştığında *(Ne?)* اِنْقِضَاءَ عِدَّتِهِنَّ İddetlerinin bitimine **فَاَمْسِكُوْهُنَّ Onları tutun** *(Nasıl?)* بِأَنْ تُرَاجِعُوْهُنَّ Onlara geri dönmek suretiyle *(Ne ile tutun?)* **بِمَعْرُوْفٍ İyilikle** مِنْ غَيْرِ ضِرَارٍ Zarar vermeden **اَوْ فَارِقُوْهُنَّ Veya onlardan ayrılın** *(Nasıl?)* **بِمَعْرُوْفٍ Yine iyilikle** اَتْرُكُوْهُنَّ Onları terk edin حَتّٰى تَنْقَضِيَ Ta ki sona ersin *(Ne?)* عِدَّتُهُنَّ İddetleri وَلَا تُضَارُّوْهُنَّ Ve onlara zarar vermeyin *(Nasıl?)* بِالْمُرَاجَعَةِ Tekrar geri dönmekle **وَاَشْهِدُوْا Ve şahit tutun** *(Kimi?)* **ذَوَيْ عَدْلٍ İki adil kişiyi** *(Kimden?)* **مِنْكُمْ Sizden** *(Neye dair?)* عَلَى الْمُرَاجَعَةِ Tekrar döndüğünüze Veya ayrıldığınıza dair **وَاَقِيْمُوا Ve yerine getirin** *(Neyi?)* **الشَّهَادَةَ Şahitliği** *(Kim için?)* **لِلّٰهِ Allah için** لَا لِلْمَشْهُوْدِ عَلَيْهِ أَوْ لَهُ Aleyhine veya lehine şahitlik edilen için değil **ذٰلِكُمْ İşte bu يُوْعَظُ بِهٖ Bununla öğüt verilir** *(Kime?)* **مَنْ كَانَ Olan kişiye** *(Ne?)* **يُؤْمِنُ İnanıyor** *(Kime?)* **بِاللّٰهِ Allah'a وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ Ve ahiret gününe وَمَنْ Ve her kim يَتَّقِ Sakınırsa** *(Kimden?)* **اللّٰهَ Allah'tan يَجْعَلْ لَهُ Ona gösterir** *(Ne?)* **مَخْرَجًا Çıkış yolu** *(Neden?)* مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ Dünya ve ahiret sıkıntılarından.

3. **وَيَرْزُقْهُ Ve onu rızıklandırır** *(Nereden?)* **مِنْ حَيْثُ Öyle bir yerden ki,** لَا يَحْتَسِبُ **Hiç ummadığı** يَخْطُرُ بِبَالِهٖ Aklına gelmeyen **وَمَنْ Ve her kim يَتَوَكَّلْ Güvenirse** *(Kime?)* **عَلَى اللّٰهِ Allah'a** *(Nerede?)* فِيْ أُمُوْرِهٖ İşlerinde **فَهُوَ O, (Allah)** حَسْبُهُ **Ona yeter** كَافِيْهِ Ona kafi gelir **اِنَّ اللّٰهَ Şüphesiz Allah** بَالِغُ اَمْرِهٖ **Emrini yerine getirendir** مُرَادَهُ İsteğini وَفِيْ قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِالْإِضَافَةِ İzafet ile (okunur) **قَدْ جَعَلَ Gerçekten koymuştur** *(Kim?)* **اللّٰهُ Allah** *(Niçin?)* **لِكُلِّ شَيْءٍ Her şey için** *(Ne gibi?)* كَرَخَاءٍ وَشِدَّةٍ Rahatlık ve darlık gibi *(Ne koymuştur?)* **قَدْرًا Bir ölçü** مِيقَاتًا Vakit.

4. **وَالّٰٓـِٔي Ve o kadınlar ki,** بِهَمْزَةٍ وَيَاءٍ 'Hemze' ve 'ya' ile وَبِلَا يَاءٍ Ve de 'ya'sız (okunur) *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde de **يَئِسْنَ Kesilmişler** *(Neden?)* مِنَ الْمَحِيضِ **Âdetten** بِمَعْنَى الْحَيْضِ Hayız manasındadır *(Kimlerden?)* مِنْ نِسَائِكُمْ **Kadınlarınızdan** **اِنِ ارْتَبْتُمْ Şayet şüpheye düşerseniz** شَكَكْتُمْ Tereddüt ederseniz *(Nerede?)* فِي عِدَّتِهِنَّ Onların iddetinde **فَعِدَّتُهُنَّ Onların iddeti ثَلَاثَةُ اَشْهُرٍ Üç aydır** *(Daha kimin iddeti üç aydır?)* **وَالّٰٓـِٔي Ve o kadınlar ki,** لَمْ يَحِضْنَ **Henüz adet görmemişlerdir** *(Niçin?)* لِصِغَرِهِنَّ Küçük oldukları için فَعِدَّتُهُنَّ Onların da iddeti ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ Üç aydır وَالْمَسْأَلَتَانِ Bu iki mesele *(Kim hakkındadır?)* فِي غَيْرِ الْمُتَوَفّٰى عَنْهُنَّ Ölmemiş olan kadınlar *(Neyi ölmemiş?)* أَزْوَاجُهُنَّ Kocaları (ölmemiş kadınlar) hakkındadır أَمَّا هُنَّ Kocaları ölenlere gelince فَعِدَّتُهُنَّ Onların iddetleri مَا فِي آيَةِ Şu ayette(geçen süre)dir يَتَرَبَّصْنَ Beklerler *(Nasıl?)* بِأَنْفُسِهِنَّ Kendi başlarına *(Ne kadar?)* أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ Dört ay وَعَشْرًا On gün **وَاُولَاتُ الْاَحْمَالِ Yüklü olanlar** **اَجَلُهُنَّ Onların süresi** اِنْقِضَاءُ عِدَّتِهِنَّ İddetlerinin sona ermesi مُطَلَّقَاتٍ İster boşanmış olsunlar أَوْ مُتَوَفًّى عَنْهُنَّ Ve ister ölmüş olsun *(Ne?)* أَزْوَاجُهُنَّ Kocaları **اَنْ يَضَعْنَ Koymalarıdır** *(Neyi?)* حَمْلَهُنَّ **Yüklerini وَمَنْ Ve her kim يَتَّقِ Sakınırsa** *(Kimden?)* **اللّٰهَ Allah'tan يَجْعَلْ لَهٗ Ona verir** *(Nerede?)* **مِنْ اَمْرِهٖ İşinde** *(Ne?)* **يُسْرًا Kolaylık** *(Nerede verir?)* فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ Dünya ve ahirette.

5. **ذٰلِكَ Bu** اَلْمَذْكُورُ Zikredilen *(Ne hakkında?)* فِي الْعِدَّةِ İddet hakkında *(Nedir?)* **اَمْرُ اللّٰهِ Allah'ın emridir** حُكْمُهُ Hükmüdür **اَنْزَلَهٗ Onu indirdi** *(Kime?)* **اِلَيْكُمْ Size وَمَنْ Ve her kim يَتَّقِ Sakınırsa** *(Kimden?)* **اللّٰهَ Allah'tan يُكَفِّرْ عَنْهُ Ondan örter** *(Neyi?)* **سَيِّئَاتِهٖ Günahlarını وَيُعْظِمْ لَهٗ Ve onun için büyütür** *(Neyi?)* **اَجْرًا Mükâfâtı.**

﴿اَسْكِنُوهُنَّ﴾ أَيِ الْمُطَلَّقَاتِ ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ﴾ أَيْ بَعْضِ مَسَاكِنِكُمْ ﴿مِنْ وُجْدِكُمْ﴾ أَيْ سِعَتِكُمْ عَطْفُ بَيَانٍ أَوْ بَدَلٌ مِمَّا قَبْلَهُ بِإِعَادَةِ الْجَارِّ وَتَقْدِيرِ مُضَافٍ أَيْ أَمْكِنَةِ سِعَتِكُمْ لَا مَا دُونَهَا ﴿وَلَا تُضَآرُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ الْمَسَاكِنَ فَيَحْتَجْنَ إِلَى الْخُرُوجِ أَوِ النَّفَقَةَ فَيَفْتَدِينَ مِنْكُمْ ﴿وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ أَوْلَادَكُمْ مِنْهُنَّ ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ عَلَى الْإِرْضَاعِ ﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ﴾ وَبَيْنَهُنَّ ﴿بِمَعْرُوفٍ﴾ بِجَمِيلٍ فِي حَقِّ الْأَوْلَادِ بِالتَّوَافُقِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ عَلَى الْإِرْضَاعِ ﴿وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ﴾ تَضَايَقْتُمْ فِي الْإِرْضَاعِ فَامْتَنَعَ الْأَبُ مِنَ الْأُجْرَةِ وَالْأُمُّ مِنْ فِعْلِهِ ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ﴾ لِلْأَبِ ﴿أُخْرَى ﴿٦﴾﴾ وَلَا تُكْرَهُ الْأُمُّ عَلَى إِرْضَاعِهِ ﴿لِيُنْفِقْ﴾ عَلَى الْمُطَلَّقَاتِ وَالْمُرْضِعَاتِ ﴿ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ﴾ ضُيِّقَ ﴿عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّآ آتَاهُ﴾ أَعْطَاهُ ﴿اللهُ﴾ عَلَى قَدْرِهِ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللهُ نَفْسًا إِلَّا مَآ آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾﴾ وَقَدْ جَعَلَهُ بِالْفُتُوحِ ﴿وَكَأَيِّنْ﴾ هِيَ كَافُ الْجَرِّ دَخَلَتْ عَلَى أَيٍّ بِمَعْنَى كَمْ ﴿مِنْ قَرْيَةٍ﴾ أَيْ وَكَثِيرٌ مِنَ الْقُرَى ﴿عَتَتْ﴾ عَصَتْ يَعْنِي أَهْلَهَا ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا﴾ فِي الْآخِرَةِ وَإِنْ لَمْ تَجِئْ لِتَحَقُّقِ وُقُوعِهَا ﴿حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨﴾﴾ بِسُكُونِ الْكَافِ وَضَمِّهَا فَظِيعًا وَهُوَ عَذَابُ النَّارِ ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا﴾ عُقُوبَتَهُ ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾﴾ خَسَارًا وَهَلَاكًا ﴿أَعَدَّ اللهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ تَكْرِيرُ الْوَعِيدِ تَوْكِيدٌ ﴿فَاتَّقُوا اللهَ يَآ أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ أَصْحَابَ الْعُقُولِ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نَعْتٌ لِلْمُنَادَى أَوْ بَيَانٌ لَهُ ﴿قَدْ أَنْزَلَ اللهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾﴾ هُوَ الْقُرْآنُ ﴿رَسُولًا﴾ أَيْ مُحَمَّدًا ﷺ مَنْصُوبٌ بِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ أَيْ وَأَرْسَلَ ﴿يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ بِفَتْحِ الْيَاءِ وَكَسْرِهَا [مُبَيِّنَاتٍ] كَمَا تَقَدَّمَ ﴿لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بَعْدَ مَجِيءِ الذِّكْرِ وَالرَّسُولِ ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ﴾ الْكُفْرِ الَّذِي كَانُوا عَلَيْهِ ﴿إِلَى النُّورِ﴾ الْإِيمَانِ الَّذِي قَامَ بِهِمْ بَعْدَ الْكُفْرِ ﴿وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالنُّونِ ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾﴾ هُوَ رِزْقُ الْجَنَّةِ الَّتِي لَا يَنْقَطِعُ نَعِيمُهَا ﴿اَللهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ يَعْنِي سَبْعَ أَرَضِينَ ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ﴾ الْوَحْيُ ﴿بَيْنَهُنَّ﴾ بَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَنْزِلُ بِهِ جِبْرِيلُ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ إِلَى الْأَرْضِ السَّابِعَةِ ﴿لِتَعْلَمُوا﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ أَيْ أَعْلَمَكُمْ بِذَلِكَ الْخَلْقِ وَالتَّنْزِيلِ ﴿أَنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾﴾.

TÜRKÇE ANLAMI

6. **O** boşanan kadı**nları, oturduğunuz yeri**n bir bölümün**de** fazlasına değil **gücünüz**[1] **yettiği** yerlere **oturtun, onlara** evleri **dar e**dip çıkmaya zorlamak veya nafakayı dar edip size fidye vermeye mecbur **etmek için zarar vermeyin. Eğer hamile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin. Sizin için** onlardan olan çocuklarınızı **emzirirlerse onlara** emzirme **ücretlerini verin,** onlarla **aranızda,** belirli bir emzirme ücreti üzerinde anlaşarak çocuklar hakkında **iyi** güzel **olanı emredin. Eğer** emzirme konusunda **güçlükle karşılaşır** dara düşer**seniz,** baba ücret vermekten anne de emzir-mekten yüz çevirirse, **onun için** baba adına **başka bir kadın emzirir.** Anne emzirmeye zorlanamaz.

7. **İmkân sahibi, imkânına göre** boşanan kadınlara ve emzirenlere **nafaka versin; rızkı daralmış olan da Allah'ın kendisine verdiği** kadarın**dan nafaka versin. Allah hiç kimseyi, verdiğinden fazlasıyla sorumlu tutmaz. Allah, güçlükten sonra muhakkak kolaylık verecektir.** Nitekim bunu fetihlerle yapmıştır.

8. **Rabbinin ve onun resûllerinin emrinden çıkıp azmış nice**[2] birçok **memleketler** ahalisi **vardır ki, biz onları** henüz vakti gelmese de kesin olacağı için ahirette **çetin bir hesaba çekmiş ve onları görülmemiş**[3] çok dehşetli **bir** cehennem **azabına çarptırmışızdır.**

9. **Böylece onlar da yaptıklarının vebalini** azabını **tatmışlar ve işlerinin sonu tam bir hüsran** zarar ve helak **olmuştur.**

10. **Allah onlara çetin bir azap hazırlamıştır.**[4] **Ey iman etmiş olan akıl sahipleri! Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah size bir öğüt** Kuran **indirdi.**

11. **İman edip sâlih amel işleyenleri,** öğüt ve resûl geldikten sonra **karanlıklardan** üzerinde bulundukları küfürden **aydınlığa** küfürden sonra imana **çıkarmak için size Allah'ın açıklanmış**[5] **ayetlerini okuyan bir resûl** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'i gönderdi. **Kim Allah'a inanır ve salih amel işlerse Allah onu, içinde ebedî kalmak üzere, altlarından ırmaklar akan cennetlere sokar. Şüphesiz Allah ona güzel bir rızık** nimetleri bitmeyen cennet rızkı **vermiştir.**

12. **Allah, yedi kat göğü ve yerden bir o kadarını** yedi kat **yaratandır. Emir** vahiy **bunlar** göklere yer **arasında iner.** Cebrail yedi kat gökten yedi kat yere vahyi indirir. Allah bu yaratma ve indirişi size bildirdi **ki, böylece Allah'ın her şeye gücünün yettiğini ve her şeyi ilmiyle kuşattığını bilesiniz.**

---

[1] مِنْ وُجْدِكُمْ terkibi مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ terkibinden harf-i cerin iadesi ve bir muzaf takdiriyle atf-ı beyan ve bedeldir.

[2] كَأَيِّنْ kelimesi أَيّ kelimesine dahil olmuş كَمْ manasındaki kâf harfi ceridir.

[3] نُكْرًا kelimesi kef harfinin hem sükûnu hem de zammesiyle okunur.

[4] Tehdidin tekrarlanması tekit içindir.

[5] مُبَيِّنَاتٍ kelimesi geride geçtiği gibi ya harfinin fethası ve kesresiyle okunur.

KELİME ANLAMI

6. أَسْكِنُوهُنَّ **Onları oturtun** أَيِ الْمُطَلَّقَاتِ Yani, boşanan kadınları *(Nereye?)* مِنْ حَيْثُ **Öyle bir yere ki,** سَكَنْتُمْ **Siz (oraya) yerleştiniz** أَيْ بَعْضِ مَسَاكِنِكُمْ Yani, evlerinizin bir bölümüne *(Ondan bedel?)* مِنْ وُجْدِكُمْ **Gücünüzün yettiğine** أَيْ سِعَتِكُمْ Yani, imkanlarınız ölçüsünde (bir yere) عَطْفُ بَيَانٍ Bu kelime atf-ı beyan أَوْ بَدَلٌ Veya bedeldir *(Neden?)* مِمَّا قَبْلَهُ Öncesinden *(Nasıl?)* بِإِعَادَةِ الْجَارِّ Harfi cerin tekrarı وَتَقْدِيرِ مُضَافٍ Ve bir muzaf takdiriyle أَيْ أَمْكِنَةِ سِعَتِكُمْ Yani, gücünüzün yettiği yerlere لَا مَا دُونَهَا Gücünüzün ötesinde olan yerlere değil وَلَا تُضَارُّوهُنَّ **Onlara zarar vermeyin** *(Niçin?)* لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ **Onlara dar etmek için** *(Neyi?)* الْمَسَاكِنَ Evleri فَيَحْتَجْنَ Ve böylece mecbur kalsınlar için *(Neye?)* إِلَى الْخُرُوجِ Evden çıkmaya *(Daha neyi dar etmek için zarar vermeyin?)* أَوِ النَّفَقَةَ Veya nafakayı (dar etmek için) فَيَفْتَدِينَ Ve böylece fidye versin(ve gitsin)-ler için *(Kime fidye versinler?)* مِنْكُمْ Size وَإِنْ كُنَّ **Ve eğer iseler** *(Ne?)* أُولَاتِ حَمْلٍ **Hamile** فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ **Onlara nafaka verin** *(Ne zamana kadar?)* حَتَّى يَضَعْنَ **Ta ki doğuruncaya kadar** *(Neyi?)* حَمْلَهُنَّ **Taşıdıklarını** فَإِنْ أَرْضَعْنَ **Şayet emzirirlerse** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Kimi emzirirlerse?)* أَوْلَادَكُمْ Çocuklarınızı *(Kimden olan?)* مِنْهُنَّ Onlardan olan فَآتُوهُنَّ **Onlara verin** *(Neyi?)* أُجُورَهُنَّ **Ücretlerini** *(Neye karşı?)* عَلَى الْإِرْضَاعِ Emzirmeye karşı وَأْتَمِرُوا **Ve anlaşın** *(Nerede?)* بَيْنَكُمْ **Aranızda** وَبَيْنَهُنَّ Ve kadınlar arasında *(Ne ile?)* بِمَعْرُوفٍ **İyilikle** بِجَمِيلٍ Güzellikle *(Kim hakkında?)* فِي حَقِّ الْأَوْلَادِ Çocuklar hakkında *(Nasıl?)* بِالتَّوَافُقِ Anlaşarak *(Ne üzerine?)* عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ Belirli bir ücret üzerine *(Neye karşılık?)* عَلَى الْإِرْضَاعِ Emzirmeye karşılık وَإِنْ تَعَاسَرْتُمْ **Eğer güçlükle karşılaşırsanız** تَضَايَقْتُمْ Dara düşerseniz *(Ne konusunda?)* فِي الْإِرْضَاعِ Emzirme konusunda فَامْتَنَعَ الْأَبُ Ve baba geri durdursa *(Neden?)* مِنَ الْأُجْرَةِ Ücret ödemekten وَالْأُمُّ Anne de مِنْ فِعْلِهِ Emzirmekten فَسَتُرْضِعُ **Bu durumda emzirecektir** *(Kim hesabına?)* لَهُ **Onun hesabına** لِلْأَبِ Babanın *(Kim emzirecektir?)* أُخْرَى **Başka bir kadın** وَلَا تُكْرَهُ Ve zorlanmaz *(Kim?)* الْأُمُّ Anne *(Neye?)* عَلَى إِرْضَاعِهِ Çocuğu emzirmeye.

7. لِيُنْفِقْ **Nafaka versin** *(Kime?)* عَلَى الْمُطَلَّقَاتِ وَالْمُرْضِعَاتِ Boşanmış ve emziren kadınlara *(Kim?)* ذُو سَعَةٍ **İmkan sahibi** *(Nereden nafaka versin?)* مِنْ سَعَتِهِ **İmkanlarından** وَمَنْ **Ve her kim** قُدِرَ **Kısılmışsa** ضُيِّقَ Daraltılmışsa *(Kime?)* عَلَيْهِ **Kendisine** *(Ne?)* أَعْطَاهُ **Ona verdiğinden** مِمَّا آتَاهُ **O da nafaka versin** *(Neden?)* فَلْيُنْفِقْ رِزْقُهُ **Rızkı** *(Kimin?)* اللهُ **Allah'ın** İhsan ettiğinden *(Neye göre versin?)* عَلَى قَدْرِهِ Rızkının miktarına göre

لَا يُكَلِّفُ **Sorumlu tutmaz** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kimi?)* نَفْسًا **Hiçbir kimseyi** إِلَّا مَا آتَاهَا **Ancak ona verdiği ile (sorumlu tutar)** سَيَجْعَلُ **Elbette ihsan edecektir** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neden sonra?)* بَعْدَ عُسْرٍ **Zorluktan sonra** *(Ne?)* يُسْرًا **Kolaylık** وَقَدْ جَعَلَهُ Ve nitekim kolaylık ihsan etti de *(Ne ile?)* بِالْفُتُوحِ Fetihlerle.

8. وَكَأَيِّنْ **Ve nice** هِيَ كَافُ الْجَرِّ Bu kelime harfi cer olan 'kef' harfidir ki, دَخَلَتْ Dahil olmuştur *(Neye?)* عَلَى أَيٍّ 'Eyyu' kelimesi üzerine بِمَعْنَى كَمْ 'Kem' manasındadır مِنْ قَرْيَةٍ **Memleket** أَيْ وَكَثِيرٌ Yani, ve birçoğu *(Neden?)* مِنَ الْقُرَى Memleketlerden عَتَتْ **Çıktı** عَصَتْ Asi oldu يَعْنِي أَهْلَهَا Yani, o memleketlerin halkı *(Neden çıktı?)* عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا **Rab-binin emrinden** وَرُسُلِهِ **Ve onun peygamberlerinin** فَحَاسَبْنَاهَا **Biz de onları hesaba çektik** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette وَإِنْ لَمْ تَجِئْ Henüz gelmemiş olsa da *(Niçin böyle denildi?)* لِتَحَقُّقِ وُقُوعِهَا Meydana gelmesi kesin olduğu için *(Nasıl hesaba çektik?)* حِسَابًا شَدِيدًا **Çetin bir hesap ile** وَعَذَّبْنَاهَا **Ve onları azaba çarptırdık** *(Nasıl?)* عَذَابًا نُكْرًا **Görülmemiş bir azapla** بِسُكُونِ الْكَافِ 'Kef'in sükunu وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) فَظِيعًا Çok dehşetli (demektir) وَهُوَ عَذَابُ النَّارِ O da cehennem azabıdır.

9. فَذَاقَتْ **Ve böylece tattılar** *(Neyi?)* وَبَالَ أَمْرِهَا **İşlerinin vebalini** عُقُوبَتَهُ Cezasını وَكَانَ **Ve oldu** *(Ne?)* عَاقِبَةُ أَمْرِهَا **İşlerinin sonu** *(Ne oldu?)* خُسْرًا **Hüsran** خَسَارًا وَهَلَاكًا Zarar ve helak.

10. أَعَدَّ **Hazırladı** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne?)* عَذَابًا شَدِيدًا **Şiddetli bir azap** تَكْرِيرُ الْوَعِيدِ Tehdidin tekrarı تَوْكِيدٌ Tekittir فَاتَّقُوا اللهَ **Artık Allah'tan sakının** يَا أُولِي الْأَلْبَابِ -أَصْحَابَ الْعُقُولِ- **Ey akıl sahipleri!** الَّذِينَ **Öyle akıl sahipleri ki,** آمَنُوا **İman ettiler** نَعْتٌ لِلْمُنَادَى Münada'nın sıfatı أَوْ بَيَانٌ لَهُ Veya onun atf-ı beyanıdır قَدْ أَنْزَلَ **Muhakkak ki, indirdi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kime?)* إِلَيْكُمْ **Size** *(Ne?)* ذِكْرًا **Zikir** هُوَ الْقُرْآنُ O da Kuran'dır.

11. رَسُولًا **Peygamber** أَيْ مُحَمَّدًا Yani, Muhammed ﷺ Allah ona salat-u selam etsin مَنْصُوبٌ (Resûlen kelimesi) mensuptur *(Ne ile?)* بِفِعْلٍ مُقَدَّرٍ Mukadder bir fiil ile أَيْ وَأَرْسَلَ Yani, ve gönderdi (demektir) *(Öyle peygamber ki,)* يَتْلُوا **Okuyor** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Size** *(Neyi?)* آيَاتِ اللهِ **Allah'ın ayetlerini** *(Ayetler ne olduğu halde?)* مُبَيِّنَاتٍ **Açıkça bildirdiği halde** بِفَتْحِ الْيَاءِ 'Ya'nın fethası وَكَسْرِهَا Ve kesrasıyla (okunur) كَمَا تَقَدَّمَ Geride geçtiği gibi *(Niçin indirdi?)* لِيُخْرِجَ **Çıkarmak için** *(Kimi?)* الَّذِينَ **O kimseleri ki,**

اٰمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* الصَّالِحَاتِ **Salih ameller** *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَجِيءِ الذِّكْرِ وَالرَّسُولِ Zikir ve peygamber geldikten sonra *(Nereden çıkarmak için?)* مِنَ الظُّلُمَاتِ **Karanlıklardan** اَلْكُفْرِ الَّذِي O, küfürden ki, كَانُوا عَلَيْهِ Onun üzerine idiler *(Nereye çıkarmak için?)* إِلَى النُّورِ **Nura** اَلْإِيمَانِ الَّذِي O, imana ki, قَامَ بِهِمْ Onlarla kaim olmuştur *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْكُفْرِ Küfürden sonra وَمَنْ **Ve her kim** يُؤْمِنْ **İman eder** *(Kime?)* بِاللهِ **Allah'a** وَيَعْمَلْ **Ve işlerse** *(Ne?)* صَالِحًا **Salih amel** يُدْخِلْهُ **(Allah) onu koyar** جَنَّاتٍ وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِالنُّونِ 'Nun' ile (okunur) *(Nereye koyar?)* تَجْرِي **Öyle cennetler ki,** مِنْ تَحْتِهَا **Akıyor** *(Nereden?)* الْأَنْهَارُ **Onların altından** *(Ne?)* خَالِدِينَ **Nehirler** *(Ne oldukları halde onları cennetlere koyar?)* فِيهَا **Temelli kalacakları halde** *(Nerede?)* اَبَدًا **Orada** قَدْ اَحْسَنَ **Ebedi olarak** اللهُ **Gerçekten ihsan etmiştir** *(Kim?)* لَهُ **Allah** *(Kime?)* رِزْقًا **Ona** *(Ne?)* هُوَ رِزْقُ الْجَنَّةِ **Güzel bir rızık** O cennet rızkıdır الَّتِي لَا يَنْقَطِعُ Ki, kesilmez *(Ne?)* نَعِيمُهَا O cennetin nimetleri.

12. اَللهُ **Allah** الَّذِي **Öyle bir zâttır ki,** خَلَقَ **Yarattı** *(Neyi?)* سَبْعَ سَمٰوَاتٍ **Yedi kat göğü** *(Daha neyi yarattı?)* وَمِنَ الْاَرْضِ **Ve yerden de** مِثْلَهُنَّ **Onların bir o kadarını** يَعْنِي سَبْعَ أَرَضِينَ Yani, yedi kat yeri يَتَنَزَّلُ **İner** *(Ne?)* الْاَمْرُ **Buyruk** الْوَحْيُ Vahiy *(Nerede?)* بَيْنَهُنَّ **Bunların arasında** بَيْنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ Göklerle yer arasında بِهِ يَنْزِلُ Onu indirir *(Kim?)* جِبْرِيلُ Cebrail *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ Yedinci kat gökten *(Nereye?)* إِلَى الْأَرْضِ السَّابِعَةِ Yerin yedinci katına *(Niye?)* لِتَعْلَمُوا **Bilesiniz diye** مُتَعَلِّقٌ (Lam harf-i ceri) taalluk etmektedir *(Neye?)* بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir fiile أَيْ أُعَلِّمُكُمْ Yani, size öğretiyorum *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ الْخَلْقِ وَالتَّنْزِيلِ Bu yaratış ve vahyi indirişle *(Neyi?)* اَنَّ اللهَ **Allah'ın** عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** قَدِيرٌ **Gücünün yettiğini** وَاَنَّ اللهَ **Ve Allah'ın** قَدْ اَحَاطَ **Kuşatmış olduğunu** *(Neyi?)* بِكُلِّ شَيْءٍ **Her şeyi** *(Ne yönden?)* عِلْمًا **İlim yönünden.**



سُورَةُ التَّحْرِيمِ

﴿مَدَنِيَّةٌ ثِنْتَا عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللهُ لَكَ﴾ مِنْ أَمَتِكَ مَارِيَةَ الْقِبْطِيَّةِ لَمَّا وَاقَعَهَا فِي بَيْتِ حَفْصَةَ وَكَانَتْ غَائِبَةً فَجَاءَتْ وَشَقَّ عَلَيْهَا كَوْنُ ذٰلِكَ فِي بَيْتِهَا وَعَلَى فِرَاشِهَا حَيْثُ قُلْتَ هِيَ حَرَامٌ عَلَيَّ ﴿تَبْتَغِي﴾ بِتَحْرِيمِهَا ﴿مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ أَيْ رِضَاهُنَّ ﴿وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾﴾ غَفَرَ لَكَ هٰذَا التَّحْرِيمَ ﴿قَدْ فَرَضَ اللهُ﴾ شَرَعَ ﴿لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ تَحْلِيلَهَا بِالْكَفَّارَةِ الْمَذْكُورَةِ فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ وَمِنَ الْأَيْمَانِ تَحْرِيمُ الْأَمَةِ وَهَلْ كَفَّرَ ﷺ قَالَ مُقَاتِلٌ أَعْتَقَ رَقَبَةً فِي تَحْرِيمِ مَارِيَةَ وَقَالَ الْحَسَنُ لَمْ يُكَفِّرْ لِأَنَّهُ ﷺ مَغْفُورٌ لَهُ ﴿وَاللهُ مَوْلَيكُمْ﴾ نَاصِرُكُمْ ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾﴾ ﴿وَ﴾ اذْكُرْ ﴿إِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ﴾ هِيَ حَفْصَةُ ﴿حَدِيثًا﴾ هُوَ تَحْرِيمُ مَارِيَةَ وَقَالَ لَهَا لَا تُفْشِيهِ ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ عَائِشَةَ ظَنًّا مِنْهَا أَنْ لَا حَرَجَ فِي ذٰلِكَ ﴿وَأَظْهَرَهُ اللهُ﴾ أَطْلَعَهُ ﴿عَلَيْهِ﴾ عَلَى الْمُنْبِئِ بِهِ ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ﴾ لِحَفْصَةَ ﴿وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ﴾ تَكَرُّمًا مِنْهُ ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هٰذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾﴾ أَيِ اللهُ

﴿إِنْ تَتُوبَآ﴾ أَيْ حَفْصَةُ وَعَائِشَةُ ﴿إِلَى اللهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ مَالَتْ إِلَى تَحْرِيمِ مَارِيَةَ أَيْ سَرَّكُمَا ذٰلِكَ مَعَ كَرَاهَةِ النَّبِيِّ ﷺ لَهُ وَذٰلِكَ ذَنْبٌ وَجَوَابُ الشَّرْطِ مَحْذُوفٌ أَيْ تُقْبَلَا وَأُطْلِقَ قُلُوبٌ عَلَى قَلْبَيْنِ وَلَمْ يُعَبِّرْ بِهِ لِاسْتِثْقَالِ الْجَمْعِ بَيْنَ تَثْنِيَتَيْنِ فِيمَا هُوَ كَالْكَلِمَةِ الْوَاحِدَةِ ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا﴾ بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ فِي الظَّاءِ وَفِي قِرَاءَةٍ [تَظَاهَرَا] بِدُونِهَا تَتَعَاوَنَا ﴿عَلَيْهِ﴾ أَيِ النَّبِيِّ فِيمَا يَكْرَهُهُ ﴿فَإِنَّ اللهَ هُوَ﴾ فَصْلٌ ﴿مَوْلٰيهُ﴾ نَاصِرُهُ ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا مَعْطُوفٌ عَلَى مَحَلِّ إِسْمِ إِنَّ فَيَكُونُونَ نَاصِرِيهِ ﴿وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ﴾ بَعْدَ نَصْرِ اللهِ وَالْمَذْكُورِينَ ﴿ظَهِيرٌ ۝٤﴾ ظُهَرَاءُ أَعْوَانٌ لَهُ فِي نَصْرِهِ عَلَيْكُمَا ﴿عَسٰى رَبُّهُۥٓ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ أَيْ طَلَّقَ النَّبِيُّ أَزْوَاجَهُ ﴿أَنْ يُبْدِلَهُۥٓ﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [يُبْدِلَهُ] ﴿أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ خَبَرُ عَسَى وَالْجُمْلَةُ جَوَابُ الشَّرْطِ وَلَمْ يَقَعِ التَّبْدِيلُ لِعَدَمِ وُقُوعِ الشَّرْطِ ﴿مُسْلِمَاتٍ﴾ مُقِرَّاتٍ بِالْإِسْلَامِ ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ مُخْلِصَاتٍ ﴿قَانِتَاتٍ﴾ مُطِيعَاتٍ ﴿تَٰٓئِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَٰٓئِحَاتٍ﴾ صَائِمَاتٍ أَوْ مُهَاجِرَاتٍ ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا ۝٥﴾ ﴿يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوٓا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ﴾ بِالْحَمْلِ عَلَى طَاعَةِ اللهِ ﴿نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ﴾ الْكُفَّارُ ﴿وَالْحِجَارَةُ﴾ كَأَصْنَامِهِمْ مِنْهَا يَعْنِي أَنَّهَا مُفْرَطَةُ الْحَرَارَةِ تَتَّقِدُ بِمَا ذُكِرَ لَا كَنَارِ الدُّنْيَا تَتَّقِدُ بِالْحَطَبِ وَنَحْوِهِ ﴿عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ﴾ خَزَنَتُهَا عِدَّتُهُمْ تِسْعَةَ عَشَرَ كَمَا سَيَأْتِي فِي الْمُدَّثِّرِ ﴿غِلَاظٌ﴾ مِنْ غِلَظِ الْقَلْبِ ﴿شِدَادٌ﴾ فِي الْبَطْشِ ﴿لَّا يَعْصُونَ اللهَ مَآ أَمَرَهُمْ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْجَلَالَةِ أَيْ لَا يَعْصُونَ أَمْرَ اللهِ ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۝٦﴾ تَأْكِيدٌ وَالْآيَةُ تَخْوِيفٌ لِلْمُؤْمِنِينَ عَنِ الْارْتِدَادِ وَلِلْمُنَافِقِينَ الْمُؤْمِنِينَ بِأَلْسِنَتِهِمْ دُونَ قُلُوبِهِمْ ﴿يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾ يُقَالُ لَهُمْ ذٰلِكَ عِنْدَ دُخُولِهِمُ النَّارَ أَيْ لِأَنَّهُ لَا يَنْفَعُكُمْ ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٧﴾ أَيْ جَزَاءَهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

66- Tahrim Sûresi

Medine'de inmiştir. On iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi** cariyen Kıbtî Mariye'yi "O bana haram olsun!" diyerek **niçin kendine haram ediyorsun?** Peygamber Efendimiz Hafsa validemizin odasında onun olmadığı

bir zamanda Mariye'yle birlikte olmuştu. Bu işin kendi odası ve yatağı üzerinde yapılması Hafsa validemizin zoruna gitmişti. (Peygamber Efendimiz de onu razı etmek için Mariye'yi kendisine haram kıldı) **Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.** Bu haram kılmanı bağışlamıştır.

2. **Allah,** Maide sûresinde zikredilen kefaretle **yeminlerinizi bozmanızı size farz** meşru **kılmıştır.** Cariyeyi haram kılmak yemindendir. Peygamber Efendimiz kefaret vermiş midir? Bu konuyla ilgili olarak Mukatil: "Bir köle azat etti" Hasan Basri de: "Bağışlandığı için kefaret vermedi" demiştir. **Allah sizin veliniz** yardımcınız**dır. O gayet iyi bilendir, hikmet sahibidir.**

3. Hatırla! **Hani Peygamber, eşlerinden birine** Hafsa'ya **gizlice bir söz** Mariye'yi haram kıldığını **söylemiş** ve bunu ifşa etme demiş**ti. Fakat o bu sözü** bir sorun olmaz sanarak Aişe'ye **haber verip Allah da bunu Peygamber'e açıklayınca,** bu olaydan haberdar edince **Peygamber bunun bir kısmını** Hafsa'ya **bildirmiş, bir kısmından da** lütfedip **vazgeçmişti. (Peygamber) bunu ona haber verince: "Bunu sana kim bildirdi" dedi. Peygamber: "Gayet iyi bilen ve haberdar olan** Allah **bana haber verdi" dedi.**

4. **Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz,** kabul edilir. **Çünkü kalpleriniz**[1] **sapmış** Mariye'nin haram kılınmasına kaymış**tı.** Peygamberin (sallallahu aleyhi vesellem)'in hoşuna gitmediği halde bu duruma sevinmiştiniz. Oysaki bu günahtır. **Ve eğer** hoşlanmadığı bir şeyde **ona** Peygambere **karşı birbirinize arka çıkar** yardım eder**seniz, şüphesiz onun velisi** yardımcısı **Allah, Cebrail ve salih müminlerdir. Bunun** Allah ve diğer zikredenlerin yardımının **ardından melekler de arka çıkar,** size karşı ona yardım ederler.

5. **Eğer o** peygamber **siz** eşlerini **boşarsa Rabbi ona, sizden daha hayırlı, Müslüman,** İslam'ı kabul eden **mümin,** ihlaslı **hep itaat eden, tövbe eden, ibadet eden, oruç tutan** veya hicret eden, **dul ve bâkire eşler verebilir.** Peygamber Efendimiz hanımları boşamadığı için böyle bir değişiklik olmamıştır.

6. **Ey iman edenler! Kendinizi ve** Allah'a itaate teşvik ederek **ailenizi, yakıtı** kâfir **insanlar ve taş**tan yapılmış put**lar olan ateşten koruyun.** Cehennem ateşi çok şiddetli olduğu için bu şeylerle tutuşur. Dünya ateşi gibi odun vb. şeylerle tutuşmaz. **Onun başında, katı** kalpli, yakalaması **sert, kendilerine emrettiği şeyde Allah'a karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yapan** Müddessir sûresinde (Ayet: 30) geleceği gibi sayıları on dokuz olan görevli **melekler vardır.** Bu ayet müminleri dinden çıkmaktan sakındırmakta ve kalpten değil de dilde Müslüman olan münafıkları korkutmaktadır.

7. Cehenneme girerken kâfirlere şöyle denir: **Ey kâfirler! Bugün özür dilemeyin!** Çünkü size fayda vermeyecek. **Siz ancak işlediklerinizi**n cezasını **çekeceksiniz.**

---

[1] İki kişinin kalbi için çoğu sığası kullanılmıştır. Zira bir kelime gibi sayılan yerde (izafet terkibinde) iki tane tesniyeyi (قَلْبَاكُمَا) bir araya getirmek ağır gelir.

KELİME ANLAMI

﴿٦٦﴾- سُورَةُ التَّحْرِيمِ

66- Tahrim Sûresi

Medine'de inmiştir مَدَنِيَّةٌ **On iki ayettir.** ثِنْتَا عَشْرَةَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Ey Nebi!** يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ **Niçin haram kılıyorsun** *(Neyi?)* لِمَ تُحَرِّمُ **Helal kıldığı şeyi** *(Kimin?)* اللهُ **Allah'ın** *(Kime?)* لَكَ **Sana** *(O da kimdir?)* مِنْ أَمَتِكَ Cariyen مَارِيَةَ الْقِبْطِيَّةِ Kıtbî Mâriye'dir *(Ne zaman haramı kıldı?)* لَمَّا وَاقَعَهَا Onunla beraber olunca *(Nerede?)* فِي بَيْتِ حَفْصَةَ Hafsa'nın odasında وَكَانَتْ Halbuki Havsa غَائِبَةً (Odada) yok idi فَجَاءَتْ Ansızın geliverdi وَشَقَّ عَلَيْهَا Ve ona zor geldi *(Ne?)* كَوْنُ ذٰلِكَ Bu işin olması *(Nerede?)* فِي بَيْتِهَا Kendi odasında وَعَلٰى فِرَاشِهَا Ve yatağının üstünde حَيْثُ قُلْتَ Zira sen dedin: هِيَ حَرَامٌ عَلَيَّ O bana haram olsun *(Nasıl haram kılıyorsun?)* تَبْتَغِي **Arayarak** *(Ne ile?)* بِتَحْرِيمِهَا Onu kendine haram etmekle *(Neyi arayarak?)* مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ **Eşlerinin hoşnutluğunu** أَيْ رِضَاهُنَّ Yani, onların rızasını وَاللهُ **Allah** غَفُورٌ **Çok bağışlayan** رَحِيمٌ **Çok merhamet edendir** غَفَرَ لَكَ Sana bağışladı *(Neyi?)* هٰذَا التَّحْرِيمَ Bu haram kılmanı.

2. قَدْ فَرَضَ **Şüphesiz farz kıldı** *(Kim?)* اللهُ **Allah** شَرَعَ Meşru kıldı *(Kime?)* لَكُمْ **Size** *(Neyi?)* تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ **Yeminlerinizin çözülmesini** تَحْلِيلَهَا Helale döndürülmesini *(Ne ile?)* بِالْكَفَّارَةِ Zikredilen kefaret ile *(Nerede?)* فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ Mâide sûresinde وَمِنَ الْأَيْمَانِ Ve yeminlerden biri de تَحْرِيمُ الْأَمَةِ Cariyeyi haram kılmaktır وَهَلْ كَفَّرَ Acaba (peygamberimiz) kefaret verdi mi? ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin قَالَ مُقَاتِلٌ Mukâtil dedi ki: أَعْتَقَ رَقَبَةً Bir köle azat etti *(Hangi konuda?)* فِي تَحْرِيمِ مَارِيَةَ Mâriye'yi kendisine haram kılması konusunda وَقَالَ الْحَسَنُ Hasan da dedi ki: لَمْ يُكَفِّرْ Kefaret vermedi لِأَنَّهُ Çünkü Peygamberimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin مَغْفُورٌ لَهُ Bağışlanmıştır وَاللهُ **Allah** مَوْلٰيكُمْ **Sizin dostunuzdur** نَاصِرُكُمْ Yardımcınızdır وَهُوَ **Ve o** الْعَلِيمُ **Hakkıyla bilendir** الْحَكِيمُ **Hikmet sahibidir.**

3. وَ **Ve** anlat! اِذْ أَسَرَّ **Hani, gizlice söylemişti** *(Kim?)* النَّبِيُّ **Peygamber** *(Kime?)* إِلٰى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ **Eşlerinden birine** حَفْصَةَ هِيَ O Hafsa'dır *(Ne söylemişti?)* هُوَ حَدِيثًا **Bir söz** وَقَالَ لَهَا Ve ona demişti ki: لَا تُفْشِيهِ Bu sözü تَحْرِيمُ مَارِيَةَ O da Mâriye'yi haram kılmasıdır yayma فَلَمَّا نَبَّأَتْ **Ne zaman ki haber verdi** *(Neyi?)* بِهِ **Bu sözü** *(Kime?)* عَائِشَةَ Aişe'ye *(Niçin?)* ظَنًّا مِنْهَا Zannettiği için *(Neyi?)* أَنْ لَا حَرَجَ Bir sorun olmayacağını *(Nerede?)* فِي ذٰلِكَ

Bunda وَأَظْهَرَهُ **Ve de onu muttali kılınca** *(Kim?)* اللهُ **Allah** أَطْلَعَهُ Onu vakıf kılınca *(Neye?)* عَلَيْهِ **Buna** عَلَى الْمُنْبَئِ بِهِ Haber verilen söze عَرَّفَ **(Peygamberimiz) bildirdi** *(Neyi?)* بَعْضَهُ **Onun bir kısmını** *(Kime?)* لِحَفْصَةَ Hafsa'ya وَأَعْرَضَ **Ve vazgeçti** *(Neden?)* عَنْ بَعْضٍ **Diğer bir kısmından** *(Nasıl?)* تَكَرُّمًا مِنْهُ Kendisinden bir nezaket olarak فَلَمَّا نَبَّأَهَا **Ne zaman ki ona haber verdi** *(Neyi?)* بِهِ **Bu sözü** قَالَتْ **Dedi ki:** مَنْ **Kim** أَنْبَأَكَ **Sana haber verdi?** *(Neyi?)* هٰذَا **Bunu** قَالَ **Dedi ki:** نَبَّأَنِيَ **Bana haber verdi** *(Kim?)* الْعَلِيمُ **Hakkıyla bilen** الْخَبِيرُ **Haberdâr olan** أَيِ اللهُ Yani, Allah.

4. إِنْ تَتُوبَا **Eğer ikiniz de tövbe ederseniz** أَيْ حَفْصَةُ وَعَائِشَةُ Yani, Hafsa ve Aişe *(Kime?)* إِلَى اللهِ **Allah'a (kabul edilir)** فَقَدْ صَغَتْ **Çünkü kaymıştı** *(Ne?)* قُلُوبُكُمَا **İkinizin kalbi** أَيْ سَرَّكُمَا ذٰلِكَ Yani, bu ikinizi sevindirmişti *(Neye rağmen?)* مَعَ كَرَاهَةِ النَّبِيِّ لَهُ Peygamberin hoşuna gitmemesine rağmen ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَذٰلِكَ Ve bu da (peygamberin hoş görmediği bir şeye sevinmek) ذَنْبٌ Günahtır وَجَوَابُ الشَّرْطِ Şartın cevabı مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir أَيْ تُقْبَلَا Yani, tövbeleriniz kabul edilir وَأُطْلِقَ Ve kullanıldı *(Ne?)* قُلُوبٌ (Cemi olan) 'kulub' kelimesi *(Neye?)* عَلَى قَلْبَيْنِ İki tane kalbe وَلَمْ يُعَبِّرْ Ve ifade edilmedi *(Ne ile?)* بِهِ 'Kalbâkümâ' lafzıyla *(Niçin?)* لِاسْتِثْقَالِ الْجَمْعِ Cemetmek ağır geldiği için *(Neyi?)* بَيْنَ تَثْنِيَتَيْنِ İki tensiyenin arasını *(Nerede?)* فِيمَا Ol bir yerde ki (izafet terkibi) هُوَ O, yer كَالْكَلِمَةِ الْوَاحِدَةِ Tek bir kelime gibidir وَإِنْ تَظَاهَرَا **Yok, eğer birbirinize arka çıkmaya kalkışırsanız** بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ İkinci 'ta'nın idgam edilmesiyle (okunuştur) *(Nerede idgam edilmesi?)* فِي الْأَصْلِ Kelimenin aslında (Tetezâhara) *(Nereye idgam edilmesi?)* فِي الظَّاءِ 'Zâ' harfine (böylece 'tezzâhara' şeklinde okunur) وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِدُونِهَا İkinci bir 'ta' olmaksızın (okunur) تَتَعَاوَنَا Yardımlaşırsanız (manasındadır) *(Kime karşı?)* عَلَيْهِ **Ona karşı** أَيِ النَّبِيِّ Yani, peygambere karşı *(Nerede?)* فِيمَا يَكْرَهُهُ Çirkin gördüğü şeyde فَإِنَّ اللهَ **Şüphesiz ki Allah,** هُوَ **O** فَصْلٌ Zamir-i fasıldır مَوْلَاهُ **Onun dostudur** نَاصِرُهُ Yardımcısıdır *(Daha kimdir?)* وَجِبْرِيلُ **Cebrail** وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ **Ve salih müminler** أَبُو بَكْرٍ Ebu Bekir وَعُمَرُ Ve Ömer رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا Allah ikisinden de razı olsun مَعْطُوفٌ (Bu iki kelime) atfedilmiştir *(Nereye?)* عَلَى مَحَلِّ إِسْمِ إِنَّ 'İnne'nin isminin mahalline فَيَكُونُونَ Böylece onlar da olur *(Ne?)* نَاصِرِيهِ Onun yardımcıları وَالْمَلَائِكَةُ **Melekler de** بَعْدَ ذٰلِكَ **Bundan sonra** بَعْدَ نَصْرِ اللهِ Allah'ın yardımı وَالْمَذْكُورِينَ Ve adı geçenlerin yardımından sonra ظَهِيرٌ **Arka çıkandır** ظُهَرَاءُ Arka çıkanlardır أَعْوَانٌ لَهُ Ona destekçidirler *(Nerede?)* فِي نَصْرِهِ Ona yardım etmede *(Kime karşı?)* عَلَيْكُمَا İkinize karşı.

5. عَسٰى **Umulur ki,** رَبُّهُ **Onun Rabbi** اِنْ طَلَّقَكُنَّ **Şayet, o sizi boşarsa** أَيْ طَلَّقَ النَّبِيُّ Yani, peygamber boşarsa *(Kimi?)* أَزْوَاجَهُ Eşlerini اَنْ يُبْدِلَهُ **Ona, karşılık olarak verir** بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ Şeddeli ve şeddesiz (okunur) *(Ne verir?)* اَزْوَاجًا **Eşler ki,** خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Kimden?)* مِنْكُنَّ **Sizden** خَبَرُ عَسٰى (En yübeddilehu fiili) 'asâ'nın haberidir وَالْجُمْلَةُ جَوَابُ الشَّرْطِ Cümle şartın cevabıdır وَلَمْ يَقَعِ التَّبْدِيلُ Değiştirme olmamıştır *(Niçin?)* لِعَدَمِ وُقُوعِ الشَّرْطِ Şart oluşmadığı için *(Öyle eşler ki,)* مُسْلِمَاتٍ **(Allah'a) teslimiyet gösteren** قَانِتَاتٍ Kabul eden *(Neyi?)* مُؤْمِنَاتٍ بِالْإِسْلَامِ İslam'ı **İnanan** مُخْلِصَاتٍ Samimi **Boyun eğen** مُطِيعَاتٍ İtaatkâr تَائِبَاتٍ **Tövbe eden** عَابِدَاتٍ **Kulluk eden** سَائِحَاتٍ **Oruç tutan** صَائِمَاتٍ Oruçlu أَوْ مُهَاجِرَاتٍ Veya hicret eden ثَيِّبَاتٍ **Dul** وَأَبْكَارًا **Ve bekar.**

6. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا **Ey iman edenler!** قُوا **Koruyun** *(Kimi?)* اَنْفُسَكُمْ **Kendinizi** وَاَهْلِيكُمْ **Ve ehlinizi** *(Nasıl?)* بِالْحَمْلِ Yönlendirmek suretiyle *(Neye?)* عَلٰى طَاعَةِ اللّٰهِ Allah'a itaate *(Neden koruyun?)* نَارًا **Bir ateşten ki,** وَقُودُهَا **Onun yakıtı** النَّاسُ **İnsanlar** اَلْكُفَّارُ Kafirler وَالْحِجَارَةُ **Ve taşlardır** *(Ne gibi?)* كَأَصْنَامِهِمْ (Yaptıkları) putları gibi *(Neden?)* مِنْهَا O taşlardan يَعْنِي أَنَّهَا Yani, o ateş مُفْرَطَةُ الْحَرَارَةِ Harareti aşırıdır تَتَّقِدُ Tutuşur *(Ne ile?)* بِمَا ذُكِرَ Zikredilen şeylerle لَا كَنَارِ الدُّنْيَا Dünya ateşi gibi değildir ki, تَتَّقِدُ Tutuşur *(Ne ile?)* بِالْحَطَبِ وَنَحْوِهِ Odun ve benzeri şeylerle عَلَيْهَا **O ateşin üzerinde** مَلٰئِكَةٌ **Melekler vardır** خَزَنَتُهَا Bekçileri عِدَّتُهُمْ Sayıları da تِسْعَةَ عَشَرَ On dokuzdur كَمَا سَيَأْتِي Nitekim gelecektir *(Nerede?)* فِي الْمُدَّثِّرِ Müddessir sûresinde *(Öyle melekler ki,)* غِلَاظٌ **Kaba** مِنْ غِلَظِ الْقَلْبِ (Bu kabalık) kalp katılığından olandır شِدَادٌ **Sert tabiatlı** *(Hangi konuda?)* فِي الْبَطْشِ Tutup yakalama konusunda لَا يَعْصُونَ **İsyan etmezler** *(Kime?)* اللّٰهَ **Allah'a** *(Ondan bedel,)* مَا اَمَرَهُمْ **Onlara emrettiğine** بَدَلٌ مِنَ الْجَلَالَةِ İsmi celalden bedeldir أَيْ لَا يَعْصُونَ Yani, isyan etmezler *(Neye?)* أَمْرَ اللّٰهِ Allah'ın emrine وَيَفْعَلُونَ **Ve yaparlar** *(Neyi?)* مَا يُؤْمَرُونَ **Kendilerine emredilen şeyi**

وَالْآيَةُ تَخْوِيفٌ Ayet bir korkutmadır *(Kim için?)* لِلْمُؤْمِنِينَ İnananlar için *(Neden?)* تَأْكِيدٌ Tekittir عَنِ الْاِرْتِدَادِ Dinden çıkmaktan *(Daha kimin için korkutmadır?)* وَلِلْمُنَافِقِينَ Münafiklar için *(Öyle münafıklar ki,)* اَلْمُؤْمِنِينَ İnananlar *(Ne ile?)* بِأَلْسِنَتِهِمْ Dilleriyle دُونَ قُلُوبِهِمْ Kalpleriyle değil.

7. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا **Ey küfredenler!** لَا تَعْتَذِرُوا **Özür beyan etmeyin** *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ **Bugün** يُقَالُ لَهُمْ ذٰلِكَ Onlara bu söylenir *(Ne zaman?)* عِنْدَ دُخُولِهِمْ Girerlerken *(Nereye?)* اَلنَّارَ Ateşe أَيْ لِأَنَّهُ Yani, çünkü o, لَا يَنْفَعُكُمْ Size fayda vermeyecek اِنَّمَا تُجْزَوْنَ **Siz sadece cezalandırılacaksınız** *(Ne ile?)* مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **Yapıyor olduğunuz şeyle** أَيْ جَزَاءَهُ Yani, onun cezasıyla.

﴿يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوٓا اِلَى اللهِ تَوْبَةً نَصُوحًا﴾ بِفَتْحِ النُّونِ وَضَمِّهَا صَادِقَةً بِأَنْ لَا يُعَادَ إِلَى الذَّنْبِ وَلَا يُرَادَ الْعَوْدُ إِلَيْهِ ﴿عَسٰى رَبُّكُمْ﴾ تَرَجِّيَةٌ تَقَعُ ﴿اَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللهُ﴾ بِإِدْخَالِ النَّارِ ﴿النَّبِيَّ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيهِمْ﴾ أَمَامَهُمْ ﴿وَ﴾ يَكُونُ ﴿بِاَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ﴾ مُسْتَأْنَفٌ ﴿رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمُنَافِقُونَ يَطْفَأُ نُورُهُمْ ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ رَبَّنَا ﴿اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾﴾ ﴿يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ﴾ بِالسَّيْفِ ﴿وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بِاللِّسَانِ وَالْحُجَّةِ ﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ بِالْانْتِهَارِ وَالْمَقْتِ ﴿وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾﴾ هِيَ ﴿ضَرَبَ اللهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَاَةَ نُوحٍ وَامْرَاَةَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا﴾ فِي الدِّينِ إِذْ كَفَرَتَا وَكَانَتِ امْرَأَةُ نُوحٍ وَاسْمُهَا وَاهِلَةُ تَقُولُ لِقَوْمِهِ إِنَّهُ مَجْنُونٌ وَامْرَأَةُ لُوطٍ وَاسْمُهَا وَاعِلَةُ تَدُلُّ قَوْمَهُ عَلٰى أَضْيَافِهِ إِذَا نَزَلُوا بِهِ لَيْلًا بِإِيقَادِ النَّارِ وَنَهَارًا بِالتَّدْخِينِ ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا﴾ أَيْ نُوحٌ وَلُوطٌ ﴿عَنْهُمَا مِنَ اللهِ﴾ مِنْ عَذَابِهِ ﴿شَيْئًا وَقِيلَ﴾ لَهُمَا ﴿ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾﴾ مِنْ كُفَّارِ قَوْمِ نُوحٍ وَقَوْمِ لُوطٍ ﴿وَضَرَبَ اللهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا امْرَاَةَ فِرْعَوْنَ﴾ آمَنَتْ بِمُوسٰى وَاسْمُهَا آسِيَةُ فَعَذَّبَهَا فِرْعَوْنُ بِأَنْ أَوْتَدَ يَدَيْهَا وَرِجْلَيْهَا وَأَلْقٰى عَلٰى صَدْرِهَا رَحًى عَظِيمَةً وَاسْتَقْبَلَ بِهَا الشَّمْسَ فَكَانَتْ إِذَا تَفَرَّقَ عَنْهَا مَنْ وُكِّلَ بِهَا ظَلَّلَتْهَا الْمَلَائِكَةُ ﴿اِذْ قَالَتْ﴾ فِي حَالِ التَّعْذِيبِ ﴿رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾ فَكُشِفَ لَهَا فَرَأَتْهُ فَسَهُلَ عَلَيْهَا التَّعْذِيبُ ﴿وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ﴾ وَتَعْذِيبِهِ ﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ﴿١١﴾﴾ أَهْلِ دِينِهِ فَقَبَضَ اللهُ رُوحَهَا وَقَالَ ابْنُ كَيْسَانَ رُفِعَتْ إِلَى الْجَنَّةِ حَيَّةً فَهِيَ تَأْكُلُ وَتَشْرَبُ ﴿وَمَرْيَمَ﴾ عَطْفٌ عَلٰى امْرَاَةَ فِرْعَوْنَ ﴿ابْنَةَ عِمْرَانَ الَّتِي اَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ حَفِظَتْهُ ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا﴾ أَيْ جِبْرِيلَ حَيْثُ نَفَخَ فِي جَيْبِ دِرْعِهَا بِخَلْقِ اللهِ تَعَالٰى فِعْلَهُ الْوَاصِلَ إِلٰى فَرْجِهَا فَحَمَلَتْ بِعِيسٰى ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا﴾ شَرَائِعِهِ ﴿وَكُتُبِهِ﴾ الْمُنَزَّلَةِ ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾﴾ مِنَ الْقَوْمِ الْمُطِيعِينَ.

TÜRKÇE ANLAMI

8. **Ey iman edenler!** Bir daha günaha dönmemek, dönmeyi de istememek üzere **samimi**[1] **bir tövbe ile Allah'a dönün ki, Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örtsün ve Peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri** ateşe sokmak suretiyle **utandırmayacağı günde sizi, altlarından ırmaklar akan cennet** bahçelerine **koysun. Onların nurları önlerinden ve sağlarından gider ve**

[1] نَصُوحًا kelimesi nun harfinin hem fethası hem de zammesiyle okunur.

münafıkların nurunun sönünce **şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Nurumuzu bizim için** cennete kadar **tamamla, bizi bağışla;** Ey Rabbimiz **çünkü sen her şeye gücü yetensin."**

9. **Ey Peygamber! Kâfirlerle** kılıç ile **ve münafıklarla** söz ve delil ile **cihad et, onlara karşı** buğz ve men ederek **sert davran. Onların varacağı yer cehennemdir.** O, **ne kötü gidilecek yerdir!**

10. **Allah, inkâr edenlere, Nuh'un karısı ile Lût'un karısını misal olarak vermiştir. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken** inkâr edip din konusunda **onlara hainlik ettiler;** Nuh'un karısı Vâhile, kavmine: "O bir delidir" diyordu. Lut'un karısı Vâile de, geceleri ateşle gündüzleri dumanla, (livata yapan) kavmine, Lut'un misafirlerinin geldiğini haber veriyordu. **O ikisi** Nuh ve Lut **Allah'**ın azabın**dan hiçbir şeyi onlardan savamadı.** Onlara**: Haydi,** Nuh ve Lut'un kavminden **ateşe giren** kâfir**lerle beraber siz de girin! denildi.**

11. **Allah, iman edenlere de Firavun'un** Musa'ya iman eden Asiye isimli **karısını misal olarak vermiştir.** Firavun ellerini ve ayaklarını kazıklara bağlatmış ve üzerine büyük bir taş koydurarak yakıcı sıcakta ona işkence etmiştir. İşkence yapanlar yanından ayrılınca melekler onu gölgelendirirdi. **Hani o** işkence görürken **şöyle demişti: "Rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap;** Allah onun gözünden perdeyi kaldırdı o da cennetteki evini gördü böylece işkencesi hafifledi **beni Firavun'dan ve onun yaptığı işten** ve işkenceden **koru ve beni zalim toplumdan** onun dinine uyanlardan **kur-tar"** böylece Allah onun ruhunu aldı. İbni Keysan demiştir ki: "Canlı olarak cennete yükseltilmiştir. Orada yiyip içmektedir."

12. **İffetini korumuş olan, İmran kızı Meryem'i**[1] **de (misal olarak vermiştir). Biz,** Cebrail'in onun elbisesinin yakasından üfleyip rahmine varan fiilini yaratmak suretiyle **ona ruhumuzdan üfledik** o da İsa'ya hamile kaldı **ve Rabbinin sözleri** hükümleri**ni ve** inan **kitaplarını tasdik etti. O gönülden itaat edenlerden** itaatkâr bir kavimden**di.**

KELİME ANLAMI

8. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا **Ey iman edenler!** تُوبُوا **Tövbe ediniz** *(Kime?)* إِلَى اللهِ **Allah'a** *(Nasıl?)* تَوْبَةً نَصُوحًا **Samimi bir tövbe ile** بِفَتْحِ النُّونِ Nun'un fethası وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) صَادِقَةً Hakiki (bir tövbe ile) *(Nasıl hakiki olur?)* بِأَنْ لَا يُعَادَ Dönülmemesiyle *(Neye?)* إِلَى الذَّنْبِ Günaha وَلَا يُرَادَ Ve istenmemesiyle *(Ne?)* اَلْعَوْدُ إِلَيْهِ Ona dönmek عَسَى **Umulur ki,** رَبُّكُمْ **Rabbiniz** تَرَجِّيَةً تَقَعُ Kesin olacak bir ümitle أَنْ يُكَفِّرَ **Örter** *(Kimden?)* عَنْكُمْ **Sizden** *(Neyi?)* سَيِّئَاتِكُمْ **Günahlarınızı** وَيُدْخِلَكُمْ **Ve sizi girdirir** جَنَّاتٍ **Cennetlere** بَسَاتِينَ Bostanlara **ki,** تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Onların**

[1] وَمَرْيَمَ kelimesi اِمْرَأَتَ فِرْعَوْنَ üzerine atıftır.

altından *(Ne?)* الْأَنْهَارُ **Nehirler** *(Ne zaman girdirir?)* يَوْمَ **O günde ki,** لَا يُخْزِي **Utandırmaz** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Nasıl?)* بِإِدْخَالِ النَّارِ Ateşe sokarak *(Kimi?)* النَّبِيَّ **Peygamberi** وَالَّذِينَ **Ve o kimseleri ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kiminle?)* مَعَهُ **Onunla birlikte** نُورُهُمْ **Onların nuru** يَسْعٰى **Koşar** *(Nerede?)* بَيْنَ أَيْدِيهِمْ **Ellerinin arasında** أَمَامَهُمْ Önlerinde وَ بِأَيْمَانِهِمْ olur *(Nerede?)* **Sağ taraflarında** يَقُولُونَ **Derler** مَسْتَأْنَفٌ Yeni cümledir رَبَّنَا **Ey Rabbimiz!** أَتْمِمْ لَنَا **Bize tamamla** *(Neyi?)* نُورَنَا **Nurumuzu** *(Nereye kadar?)* إِلَى الْجَنَّةِ Cennete kadar وَالْمُنَافِقُونَ Münafıklar ise يَطْفَأُ Söner *(Ne?)* نُورُهُمْ Onların nuru وَاغْفِرْ لَنَا **Bizi bağışla** رَبَّنَا Ey Rabbimiz! إِنَّكَ **Çünkü sen** عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** قَدِيرٌ **Gücü yetensin.**

9. يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ **Ey Peygamber!** جَاهِدِ **Savaş** *(Kiminle?)* الْكُفَّارَ **Kafirlerle** *(Ne ile?)* بِالسَّيْفِ Kılıçla *(Daha kiminle savaş?)* وَالْمُنَافِقِينَ **Ve münafıklarla** *(Ne ile savaş?)* بِاللِّسَانِ وَالْحُجَّةِ Söz ve delille وَاغْلُظْ **Ve sert davran** *(Kime karşı?)* عَلَيْهِمْ **Onlara karşı** *(Ne ile?)* وَالْمَقْتِ Ve nefretle وَمَأْوٰيهُمْ **Onların varacakları yer** بِالْانْتِهَارِ Çıkışarak جَهَنَّمُ **Cehennemdir** وَبِئْسَ **Ve ne kötü** الْمَصِيرُ **Dönüş yeridir** *(Ne?)* هِيَ O, cehennem.

10. ضَرَبَ **Getirmiştir** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne olarak?)* مَثَلًا **Misal olarak** *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki,** كَفَرُوا **Küfrettiler** *(Kimi misal olarak getirmiştir?)* امْرَاَةَ نُوحٍ **Nuh'un karısını** وَامْرَاَةَ لُوطٍ **Ve Lut'un karısını** كَانَتَا **O ikisi idiler** *(Nerede?)* تَحْتَ عَبْدَيْنِ **İki kulun (nikahı) altında** *(Kimden iki kul?)* مِنْ عِبَادِنَا **Bizim kullarımızdan** *(Öyle iki kul ki,)* صَالِحَيْنِ **Her ikisi de iyi** فَخَانَتَاهُمَا **Ve o ikisine ihanet ettiler** *(Nerede?)* فِي الدِّينِ Dinde إِذْ كَفَرَتَا Çünkü inkar ettiler وَكَانَتِ امْرَأَةُ نُوحٍ Ve Nuh'un karısı idi وَاسْمُهَا وَاهِلَةُ Ki, ismi Vâhile'dir *(Ne idi?)* تَقُولُ Diyordu *(Kime?)* لِقَوْمِهِ Kavmine *(Ne diyordu?)* إِنَّهُ مَجْنُونٌ O şüphesiz delidir وَامْرَأَةُ لُوطٍ Lut'un karısı da وَاسْمُهَا وَاعِلَةُ Ki, onun ismi Vâi'le'dir تَدُلُّ Yönlendirirdi *(Kimi?)* قَوْمَهُ Lut'un kavmini *(Kime?)* عَلٰى أَضْيَافِهِ Lut'un misafirlerine *(Ne zaman?)* إِذَا نَزَلُوا بِهِ Onda misafir olduklarında لَيْلًا Gece vakti *(Nasıl yönlendirirdi?)* بِإِيقَادِ النَّارِ Ateş yakarak وَنَهَارًا Ve gündüz vakti de بِالتَّدْخِينِ Dumanla فَلَمْ يُغْنِيَا **Ama savamadılar** *(Kimler?)* أَيْ نُوحٌ وَلُوطٌ Nuh ve Lut *(Kimden?)* عَنْهُمَا **O ikisinden** *(Neyi savamadılar?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** مِنْ عَذَابِهِ Onun azabından شَيْئًا **Hiçbir şeyi** وَقِيلَ **Ve denildi** *(Kime?)* لَهُمَا O iki kadına ادْخُلَا **Girin** *(Nereye?)* النَّارَ **Ateşe** *(Kiminle beraber?)* مَعَ الدَّاخِلِينَ **Girenlerle beraber** *(Kimlerden?)* مِنْ كُفَّارِ قَوْمِ نُوحٍ Nuh kavminin kafirlerinden وَقَوْمِ لُوطٍ Ve Lut kavminin (kafirlerinden ateşe girenlerle beraber girin).

11. وَضَرَبَ **Ve getirmiştir** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne olarak?)* مَثَلًا **Misal olarak** *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kimi misal olarak getirmiştir?)* امْرَاَةَ فِرْعَوْنَ **Firavun'un karısını** آمَنَتْ İman etti *(Kime?)* بِمُوسٰى Hz. Musa'ya وَاسْمُهَا İsmi de آسِيَةُ Asiye'dir فَعَذَّبَهَا Bu sebeple ona azap etti *(Kim?)* فِرْعَوْنُ Firavun *(Nasıl?)* بِأَنْ أَوْتَدَ Kazıklara bağlatarak *(Neyi?)* يَدَيْهَا İki elini وَرِجْلَيْهَا Ve iki ayağını وَأَلْقٰى Ve koyarak *(Nereye?)* عَلٰى صَدْرِهَا Göğsü üstüne *(Ne?)* رَحًى عَظِيمَةً Büyük bir taş وَاسْتَقْبَلَ بِهَا Ve onu çevirerek *(Neye?)* اَلشَّمْسَ Güneşe فَكَانَتْ Ve o idi *(Ne zaman?)* إِذَا تَفَرَّقَ Ayrıldığı zaman *(Kimden?)* عَنْهَا Ondan *(Kim?)* مَنْ وُكِّلَ بِهَا Onun sorumluluğu kendisine verilen kişi/nöbetçi ظَلَّلَتْهَا Onu gölgelendiriyordu *(Kim?)* اَلْمَلَائِكَةُ Melekler **İDH QALAT** **Hani demişti** *(Ne zaman?)* فِي حَالِ التَّعْذِيبِ İşkence halinde رَبِّ **Rabbim!** ابْنِ لِي **Benim için yap** *(Nerede?)* عِنْدَكَ **Senin katında** *(Ne?)* بَيْتًا **Bir ev ki,** فِي الْجَنَّةِ **Cennette** فَكُشِفَ لَهَا Bunun üzerine onun keşfi açıldı فَرَأَتْهُ Ve o evi gördü فَسَهِلَ عَلَيْهَا Ve böylece ona kolay geldi *(Ne?)* اَلتَّعْذِيبُ İşkence وَنَجِّنِي **Ve beni kurtar** *(Kimden?)* مِنْ فِرْعَوْنَ **Firavun'dan** وَعَمَلِهِ **Ve onun işinden** وَتَعْذِيبِهِ Ve işkencesinden وَنَجِّنِي **Ve beni kurtar** *(Kimden?)* مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ **Zalimler topluluğundan** أَهْلِ دِينِهِ Onun dininin ehlinden فَقَبَضَ اللهُ Allah da alıverdi *(Neyi?)* رُوحَهَا Onun ruhunu وَقَالَ ابْنُ كَيْسَانَ İbni Keysan dedi ki: رُفِعَتْ Kaldırıldı *(Nereye?)* إِلَى الْجَنَّةِ Cennete *(Nasıl?)* حَيَّةً Diri olarak فَهِيَ Bu sebeple o تَأْكُلُ Yer وَتَشْرَبُ Ve içer ***(Allah daha kimi misal olarak getirmiştir?)***

12. وَمَرْيَمَ **Ve Meryem'i** عَطْفٌ عَلَى امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ 'İmraete Firavn' kelimesi üzerine atıftır ابْنَةَ عِمْرَانَ **İmran'ın kızı** الَّتِي اَحْصَنَتْ **Ki, korudu** *(Neyi?)* فَرْجَهَا **İffetini** حَفِظَتْهُ Onu muhafaza etti فَنَفَخْنَا **Biz de üfledik** *(Kime?)* فِيهِ **Ona** *(Neden?)* مِنْ رُوحِنَا **Ruhumuzdan** أَيْ جِبْرِيلَ Yani, Cebrail'den حَيْثُ نَفَخَ Zira üflemişti *(Nereden?)* فِي جَيْبِ دِرْعِهَا Elbisesinin yakasından *(Nasıl üflemişti?)* بِخَلْقِ اللهِ تَعَالٰى Yüce Allah'ın yaratmasıyla *(Neyi?)* فِعْلَهُ Cebrail'in fiilini/üflemesini *(Öyle fiil ki,)* اَلْوَاصِلَ إِلٰى فَرْجِهَا Meryem'in rahmine kadar ulaşan فَحَمَلَتْ Ve böylece hamile kaldı *(Kime?)* بِعِيسٰى Hz. İsa'ya وَصَدَّقَتْ **Ve tasdik etti** *(Neyi?)* بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا **Rabbinin kelimelerini** شَرَائِعِهِ Şeriatını وَكُتُبِهِ **Ve kitaplarını** *(Öyle kitaplar ki,)* اَلْمُنَزَّلَةِ İndirilen وَكَانَتْ **Ve idi** *(Kimlerden?)* مِنَ الْقَانِتِينَ **İtaat edenlerden** مِنَ الْقَوْمِ الْمُطِيعِينَ İtaatkâr kavimdendi.



سُورَةُ الْمُلْكِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿تَبَارَكَ﴾ تَنَزَّهَ عَنْ صِفَاتِ الْمُحْدَثِينَ ﴿الَّذِي بِيَدِهِ﴾ فِي تَصَرُّفِهِ ﴿الْمُلْكُ﴾ السُّلْطَانُ وَالْقُدْرَةُ ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿وَالْحَيَاةَ﴾ فِي الْآخِرَةِ أَوْ هُمَا فِي الدُّنْيَا فَالنُّطْفَةُ تَعْرُضُ لَهَا الْحَيَاةُ وَهِيَ مَا بِهِ الْإِحْسَاسُ وَالْمَوْتُ ضِدُّهَا أَوْ عَدَمُهَا قَوْلَانِ وَالْخَلْقُ عَلَى الثَّانِي بِمَعْنَى التَّقْدِيرِ ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ لِيَخْتَبِرَكُمْ فِي الْحَيَاةِ ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ أَطْوَعُ لِلَّهِ ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ﴾ فِي انْتِقَامِهِ مِمَّنْ عَصَاهُ ﴿الْغَفُورُ ﴿٢﴾﴾ لِمَنْ تَابَ إِلَيْهِ ﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ مِنْ غَيْرِ مُمَاسَةٍ ﴿مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَٰنِ﴾ لَهُنَّ أَوْ لِغَيْرِهِنَّ ﴿مِن تَفَاوُتٍ﴾ تَبَايُنٍ وَعَدَمِ تَنَاسُبٍ ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ أَعِدْهُ إِلَى السَّمَاءِ ﴿هَلْ تَرَىٰ﴾ فِيهَا ﴿مِن فُطُورٍ ﴿٣﴾﴾ صُدُوعٍ وَشُقُوقٍ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ﴾ كَرَّةً بَعْدَ كَرَّةٍ ﴿يَنقَلِبْ﴾ يَرْجِعْ ﴿إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾ ذَلِيلًا لِعَدَمِ إِدْرَاكِ الْخَلَلِ ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾﴾ مُنْقَطِعٌ عَنْ رُؤْيَةِ خَلَلٍ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا﴾ الْقُرْبَى إِلَى الْأَرْضِ ﴿بِمَصَابِيحَ﴾ بِنُجُومٍ ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا﴾ مَرَاجِمَ ﴿لِلشَّيَاطِينِ﴾ إِذَا اسْتَرَقُوا السَّمْعَ بِأَنْ يَنْفَصِلَ شِهَابٌ عَنِ الْكَوْكَبِ

كَالْقَبَسِ يُؤْخَذُ مِنَ النَّارِ فَيَقْتُلُ الْجِنِّيَّ أَوْ يُخَبِّلُهُ لَا أَنَّ الْكَوَاكِبَ يَزُولُ عَنْ مَكَانِهِ ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾﴾ النَّارِ الْمُوقَدَةِ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾﴾ هِيَ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ صَوْتًا مُنْكَرًا كَصَوْتِ الْحِمَارِ ﴿وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾﴾ تَغْلِي ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ﴾ وَقُرِئَ تَتَمَيَّزُ عَلَى الْأَصْلِ تَتَقَطَّعُ ﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾ غَضَبًا عَلَى الْكُفَّارِ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ سُؤَالَ تَوْبِيخٍ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾﴾ رَسُولٌ يُنْذِرُكُمْ عَذَابَ اللهِ تَعَالَى ﴿قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ﴾ مَا ﴿أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾﴾ يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ مِنْ كَلَامِ الْمَلَائِكَةِ لِلْكُفَّارِ حِينَ أَخْبَرُوا بِالتَّكْذِيبِ وَأَنْ يَكُونَ مِنْ كَلَامِ الْكُفَّارِ لِلنُّذُرِ ﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ أَيْ سَمَاعَ تَفَهُّمٍ ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ أَيْ عَقْلَ تَفَكُّرٍ ﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾﴾ ﴿فَاعْتَرَفُوا﴾ حَيْثُ لَا يَنْفَعُ الِاعْتِرَافُ ﴿بِذَنْبِهِمْ﴾ وَهُوَ تَكْذِيبُ النُّذُرِ ﴿فَسُحْقًا﴾ بِسُكُونِ الْحَاءِ وَضَمِّهَا ﴿لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾﴾ فَبُعْدًا لَهُمْ عَنْ رَحْمَةِ اللهِ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ يَخَافُونَهُ ﴿بِالْغَيْبِ﴾ فِي غَيْبَتِهِمْ عَنْ أَعْيُنِ النَّاسِ فَيُطِيعُونَهُ سِرًّا فَيَكُونُ عَلَانِيَةً أَوْلَى ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾﴾ أَيِ الْجَنَّةُ.

TÜRKÇE ANLAMI

67- Mülk Sûresi

Mekke'de inmiştir. Otuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Mülk,** kudret ve saltanat **elinde** tasarrufu altında **bulunan Allah yücedir** yaratılanların sıfatlarından beridir **ve o her şeye gücü yetendir.**

2. **Hanginizin daha güzel davranacağını** Allah'a daha çok itaat edeceğini **sınamak** hayatta imtihan etmek **için** dünyada **ölümü ve** ahirette **hayatı**[1] veya her ikisini de dünyada **yaratan odur.** Zira meni dünyada hayat bulur. **O,** kendisine isyan edenden intikam alma hususunda **Aziz'dir,** kendisine tövbe edeni de **çok bağışlayandır.**

3. Birbiri üzerinde ve birbirine değmeksizin **yedi kat göğü yaratan odur. Rahman'ın** onları veya diğer şeyleri **yaratışında hiçbir düzensizlik** farklılık ve uygunsuzluk **göremezsin. Gözünü** göğe **çevir de bir bak,** orada **bir yarık** çatlak, patlak **görebiliyor musun?**

4. **Sonra gözünü, tekrar tekrar çevir bak; göz** herhangi bir kusur bulamadığı için **aciz** zelil **ve bitkin** kusur bulmaktan ümidini kesmiş bir **halde sana dönecektir.**

---

[1] Hayat, hissetmeyi sağlayan şeydir. Ölüm ise bunun zıddı veya olmamasıdır. Yaratmak ölümün ikinci manasına göre 'takdir etmek' anlamındadır.

5. **Andolsun ki biz,** yere **en yakın olan göğü kandiller** yıldızlar**la süsledik. Onları** kulak hırsızlığı yaptıklarında **şeytanlar için taşlama** mermi **yaptık** ateşten alınan bir şule gibi yıldızlardan bir ateş topu ayrılıp cini öldürür veya çıldırtır yoksa yıldızlar yerinden oynamaz **ve onlara alevli** tutuşturulmuş **ateş azabı hazırladık.**
6. **Rablerini inkâr edenlere cehennem azabı vardır.** O, **ne kötü varış yeridir!**
7. **Oraya atıldıklarında, onun fokurdarken** kaynarken **çıkardığı uğultuyu** merkep sesi gibi çirkin bir ses **işitirler.**
8. **Neredeyse öfkesinden** kâfirlere olan gazabından **parçalanacak!**[1] **Her ne zaman oraya bir topluluk** kâfirlerden bir grup **atılsa, onun bekçileri onlara: "Size, uyarıcı** yüce Allah'ın azabından korkutan bir peygamber **gelmemiş miydi?" diye** azarla **sorarlar.**
9. **Onlar da şöyle derler: "Evet, doğrusu bize, uyarıcı gelmişti; fakat biz (onu) yalanlamış ve: Allah hiçbir şey indirmedi; siz büyük bir sapıklık içindesiniz" demiştik.**[2]
10. **Ve: "Şayet** anlayarak **kulak vermiş veya** düşünerek **aklımızı kullanmış olsaydık, alevli cehennemin halkı içinde olmazdık" derler.**
11. **Böylece** itirafın fayda vermediği bir yerde **günahlarını** peygamberleri yalanladıklarını **itiraf ederler. Artık** Allah'ın rahmetinden **uzak**[3] **olsun, o alevli cehennemin halkı!**
12. **Şüphesiz gıyaben,** insanların gözlerinden uzaklaştıklarında **Allah'tan korkanlar** ve bu sebeple gizli hallerinde bile ona itaat edenler **için mağfiret ve büyük bir mükâfat** cennet **vardır.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُلْكِ -﴿٦٧﴾

67- Mülk Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **ثَلَاثُونَ آيَةً Otuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **تَبَارَكَ Yücedir** تَنَزَّهَ Beridir *(Neden?)* عَنْ صِفَاتِ الْمُحْدَثِينَ Sonradan yaratılanların sıfatlarından *(Kim?)* **اَلَّذِي O zât ki, بِيَدِهِ Onun elindedir** فِي تَصَرُّفِهِ Onun yetkisi altındadır *(Ne?)* **اَلْمُلْكُ Mülk** اَلسُّلْطَانُ وَالْقُدْرَةُ Saltanat ve kudret **وَهُوَ Ve o** عَلٰى كُلِّ **شَيْءٍ Her şeye قَدِيرٌ Gücü yetendir.**

---

[1] تَمَيَّزُ diğer bir kıraatte aslı üzere تَتَمَيَّزُ şeklinde okunmuştur.

[2] إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ cümlesi meleklerin, yalanladıklarını haber verdiklerinde kâfirlere söyledikleri veya kâfirlerin peygamberlere söyledikleri sözden olabilir.

[3] سُحْقًا kelimesi ha harfinin hem sükûnu hem de zammesiyle okunur.

2. اَلَّذِي خَلَقَ **Ki, yaratmıştır** *(Neyi?)* اَلْمَوْتَ **Ölümü** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada وَالْحَيٰوةَ **Ve hayatı** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette أَوْ هُمَا فِي الدُّنْيَا Veya ikisini dünyada (yaratmıştır) فَالنُّطْفَةُ Dolayısıyla nutfe تَعْرُضُ لَهَا Ona arız olur *(Ne?)* اَلْحَيَاةُ Hayat وَهِيَ Ve o da مَا بِهِ Kendisiyle sağlanan şeydir *(Ne?)* اَلْإِحْسَاسُ Hissetmek وَالْمَوْتُ Ölüm ise ضِدُّهَا Hayatın zıttıdır أَوْ عَدَمُهَا Veya onun olmaması mıdır قَوْلَانِ (Bu ayet hakkındaki) iki görüştür وَالْخَلْقُ عَلَى الثَّانِي Yaratma, ikinci manaya göre بِمَعْنَى التَّقْدِيرِ Takdir manasındadır *(Niçin yarattı?)* لِيَبْلُوَكُمْ **Sizi denemek için** لِيَخْتَبِرَكُمْ Sizi sınamak için *(Nerede?)* فِي الْحَيَاةِ Hayatta أَيُّكُمْ **Hanginiz** أَحْسَنُ **Daha iyidir** *(Ne yönden?)* عَمَلًا **Amel yönünden** أَطْوَعُ Daha çok itaatkâr *(Kime?)* لِلّٰهِ وَهُوَ **Ve o** اَلْعَزِيزُ **Aziz'dir** *(Nerede?)* فِي انْتِقَامِهِ İntikam almasında *(Kimden?)* مِمَّنْ عَصَاهُ Kendisine isyan edenden اَلْغَفُورُ **Çok bağışlayandır** *(Kimi?)* لِمَنْ تَابَ إِلَيْهِ Kendisine tevbe edeni.

3. اَلَّذِي خَلَقَ **Ki, yarattı** *(Neyi?)* سَبْعَ سَمٰوَاتٍ **Yedi göğü** *(Nasıl yarattı?)* طِبَاقًا **Tabaka tabaka** بَعْضَهَا Bir kısmı فَوْقَ بَعْضٍ Diğer bir kısmının üstünde *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ مُمَاسَةٍ Birbirine değmeden مَا تَرٰى **Göremezsin** *(Nerede?)* فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ **Rahman'ın yaratmasında** *(Neyi?)* لَهُنَّ Onlar أَوْ لِغَيْرِهِنَّ Veya başka şeyleri (yaratmasında) *(Ne göremezsin?)* مِنْ تَفَاوُتٍ **Bir düzensizlik** تَبَايُنٍ Farklılık وَعَدَمِ تَنَاسُبٍ Ve uygunsuzluk فَارْجِعْ **Haydi çevir** *(Neyi?)* اَلْبَصَرَ **Gözünü (de bir bak)** أَعِدْهُ Onu döndür *(Nereye?)* إِلَى السَّمَاءِ Gökyüzüne هَلْ تَرٰى **Görebiliyor musun?** *(Nerede?)* فِيهَا O gökyüzünde *(Ne?)* مِنْ فُطُورٍ **Bir çatlak** صُدُوعٍ وَشُقُوقٍ Patlak ve yarık.

4. ثُمَّ **Sonra** اِرْجِعْ **Yine çevir** *(Neyi?)* اَلْبَصَرَ **Gözünü** *(Nasıl?)* كَرَّتَيْنِ **Tekrar tekrar** كَرَّةً Bir kere daha *(Neden sonra?)* بَعْدَ كَرَّةٍ Bir kereden sonra يَنْقَلِبْ **Döner** يَرْجِعْ Geri döner *(Kime?)* إِلَيْكَ **Sana** *(Ne?)* اَلْبَصَرُ **Gözün** *(Nasıl?)* خَاسِئًا **Aciz olduğu halde** ذَلِيلًا Zelil olarak *(Niçin?)* لِعَدَمِ إِدْرَاكِ الْخَلَلِ Bir düzensizlik bulamadığı için *(Daha ne halde döner?)* عَنْ رُؤْيَةِ خَلَلٍ Ümidini kesmiştir *(Neden?)* مُنْقَطِعٌ **Bitkindir** حَسِيرٌ وَهُوَ **Ve hem de o** Bir düzensizlik görmekten.

5. وَلَقَدْ **Andolsun kesinlikle** زَيَّنَّا **Biz donattık** *(Neyi?)* اَلسَّمَاءَ الدُّنْيَا **Dünya semasını** اَلْقُرْبٰى Yakın olanı *(Nereye?)* إِلَى الْأَرْضِ Yere *(Ne ile donattık?)* بِمَصَابِيحَ **Kandillerle** مَرَاجِمَ Yıldızlarla بِنُجُومٍ وَجَعَلْنَاهَا **Ve onları eyledik** *(Ne eyledik?)* رُجُومًا **Taşlamalar** Taşlanacak şeyler *(Kim için?)* لِلشَّيَاطِينِ **Şeytanlar için** *(Ne zaman?)* إِذَا اسْتَرَقُوا Gizlice kulak kabarttıklarında *(Neye?)* اَلسَّمْعَ Dinlemeye *(Şeytanlar nasıl taşlanır?)* بِأَنْ يَنْفَصِلَ شِهَابٌ

Bir alevin ayrılmasıyla *(Neden?)* عَنِ الْكَوْكَبِ Yıldızlardan *(Ne gibi?)* كَالْقَبَسِ Meşale gibi ki, يُؤْخَذُ Alınır *(Neden?)* مِنَ النَّارِ Ateşten فَيُقْتَلُ Ve öldürür *(Kimi?)* أَوْ يُخَبِّلُهُ الْجِنِّيَّ Cinniyi Veya aklını alır لَا أَنَّ الْكَوَاكِبَ Yoksa yıldızlar değildir *(Ne?)* يَزُولُ Kayar *(Nereden?)* عَنْ مَكَانِهِ Yerinden وَأَعْتَدْنَا **Ve hazırladık** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Ne?)* عَذَابَ السَّعِيرِ **Alevli ateş azabı** الْمُوقَدَةِ النَّارِ Tutuşturulmuş ateş.

6. وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا **Ve küfredenler için vardır** *(Kime?)* بِرَبِّهِمْ **Rablerine** *(Ne vardır?)* عَذَابُ جَهَنَّمَ **Cehennem azabı** وَبِئْسَ **Ve ne fena** الْمَصِيرُ **Dönüş yeridir** *(Ne?)* هِيَ O

7. إِذَا أُلْقُوا **Atıldıkları zaman** *(Nereye?)* فِيهَا **O cehenneme** سَمِعُوا **İşitirler** *(Ne için?)* لَهَا **O cehennem için** *(Ne?)* شَهِيقًا **Bir uğultu** صَوْتًا مُنْكَرًا Çirkin bir ses كَصَوْتِ الْحِمَارِ Merkebin sesi gibi وَهِيَ **Ve hem de o** تَفُورُ **Fokurdamakta** تَغْلِي Kaynamaktadır.

8. تَكَادُ **Neredeyse** تَمَيَّزُ **Parçalanacak** وَقُرِئَ Ve okunmuştur *(Ne şekilde?)* تَتَمَيَّزُ 'Tetemeyyezu' (şeklinde iki 'ta' ile) *(Nasıl?)* عَلَى الْأَصْلِ Aslı üzere تَتَقَطَّعُ Parçalanacak *(Neden?)* مِنَ الْغَيْظِ **Öfkeden** غَضَبًا Gazabından *(Kime?)* عَلَى الْكُفَّارِ Kafirlere كُلَّمَا أُلْقِيَ **Her atıldığında** *(Nereye?)* فِيهَا **O cehenneme** *(Ne?)* فَوْجٌ **Bir grup** جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ Kafirler-den bir topluluk سَأَلَهُمْ **Onlara sorar** *(Kim?)* خَزَنَتُهَا **Oranın bekçileri** *(Nasıl sorarlar?)* سُؤَالَ تَوْبِيخٍ Azarlama sorusu olarak أَلَمْ يَأْتِكُمْ **Size gelmedi mi?** *(Kim?)* نَذِيرٌ **Uyarıcı** رَسُولٌ Bir peygamber ki, يُنْذِرُكُمْ Sizi uyarıyor *(Neden?)* عَذَابَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın azabından.

9. قَالُوا **Derler ki:** بَلَى **Evet!** قَدْ جَاءَنَا **Doğrusu bize geldi** *(Kim?)* نَذِيرٌ **Uyarıcı** فَكَذَّبْنَا **Biz de yalanladık** وَقُلْنَا **Ve dedik ki:** مَا نَزَّلَ **İndirmedi** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Ne indirmedi?)* مِنْ شَيْءٍ **Hiçbir şey** إِنْ -مَا- أَنْتُمْ **Siz değilsiniz** إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ **Ancak büyük bir sapıklık içindesiniz** يَحْتَمِلُ Mümkündür *(Ne?)* أَنْ يَكُونَ Bunun olması *(Neden?)* مِنْ كَلَامِ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin sözünden *(Kime?)* لِلْكُفَّارِ Kafirlere *(Ne zamandaki?)* حِينَ أَخْبَرُوا Haber verdikleri zamandaki *(Neyi?)* بِالتَّكْذِيبِ Yalanladıklarını وَأَنْ يَكُونَ Ve olması da (mümkündür) *(Neden?)* مِنْ كَلَامِ الْكُفَّارِ Kafirlerin sözünden *(Kime?)* لِلنُّذُرِ Uyarıcılara.

10. وَقَالُوا **Ve dediler ki:** لَوْ كُنَّا **Şayet biz olsaydık** *(Ne?)* نَسْمَعُ **İşitiyor** أَيْ سَمَاعَ تَفَهُّمٍ Yani, anlayacak şekilde bir işitmeyle أَوْ نَعْقِلُ **Veya anlıyor (olsaydık)** أَيْ عَقْلَ تَفَكُّرٍ Yani, düşünecek şekilde bir anlamayla مَا كُنَّا **Biz olmazdık** *(Nerede?)* فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ **Alevli ateş halkı içinde.**

11. فَاعْتَرَفُوا **Böylece itiraf ettiler** *(Nerede?)* حَيْثُ Öyle bir yerde ki, لَا يَنْفَعُ Fayda vermiyor *(Ne?)* اَلْاِعْتِرَافُ İtiraf *(Neyi itiraf ettiler?)* بِذَنْبِهِمْ **Günahlarını** وَهُوَ تَكْذِيبُ النُّذُرِ O da uyarıcıları yalanlamaktır فَسُحْقًا **Artık uzak olsun** بِسُكُونِ الْحَاءِ 'Ha'nın sükûnu وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) *(Kim?)* لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ **Alevli ateş halkı** فَبُعْدًا لَهُمْ Uzak olsunlar *(Neden?)* عَنْ رَحْمَةِ اللهِ Allah'ın rahmetinden.

12. إِنَّ الَّذِينَ **Şüphesiz o kimseler ki,** يَخْشَوْنَ **Korkarlar** *(Kimden?)* رَبَّهُمْ **Rablerinden** يَخَافُونَهُ Ondan korkarlar *(Nasıl?)* بِالْغَيْبِ **Gıyaben** فِي غَيْبَتِهِمْ Kayboldukları yerde *(Neden?)* عَنْ أَعْيُنِ النَّاسِ İnsanların gözünden فَيُطِيعُونَهُ Ve ona itaat ederler *(Nasıl?)* سِرًّا Gizli hallerde dahi فَيَكُونُ Böylece (itaatleri) olur *(Hangi itaatleri?)* عَلَانِيَةً Açıkta olan *(Ne olur?)* أَوْلَى Daha evla olur لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne?)* مَغْفِرَةٌ **Bir mağfiret** وَأَجْرٌ كَبِيرٌ **Ve büyük bir mükâfat** أَيِ الْجَنَّةُ Yani, cennet.

﴿وَاَسِرُّوا﴾ أَيُّهَا النَّاسُ ﴿قَوْلَكُمْ اَوِ اجْهَرُوا بِهٖ اِنَّهٗ﴾ تَعَالٰى ﴿عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾﴾ بِمَا فِيهَا فَكَيْفَ بِمَا نَطَقْتُمْ وَسَبَبُ نُزُولِ ذٰلِكَ أَنَّ الْمُشْرِكِينَ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَسِرُّوا قَوْلَكُمْ لَا يَسْمَعْكُمْ إِلٰهُ مُحَمَّدٍ ﴿اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ مَا تُسِرُّونَ أَيْ أَيَنْتَفِي عِلْمُهُ بِذٰلِكَ ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ﴾ فِي عِلْمِهِ ﴿الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾﴾ فِيهِ لَا ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولًا﴾ سُهْلَةً لِلْمَشْيِ فِيهَا ﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ جَوَانِبِهَا ﴿وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهٖ﴾ الْمَخْلُوقِ لِأَجْلِكُمْ ﴿وَاِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾﴾ مِنَ الْقُبُورِ لِلْجَزَاءِ ﴿ءَاَمِنْتُمْ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ الْأُخْرَى وَتَرْكِهِ وَإِبْدَالِهَا أَلِفًا ﴿مَنْ فِي السَّمَآءِ﴾ سُلْطَانُهُ وَقُدْرَتُهُ ﴿اَنْ يَخْسِفَ﴾ بَدَلٌ مِنْ مَنْ ﴿بِكُمُ الْاَرْضَ فَاِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾﴾ تَتَحَرَّكُ بِكُمْ وَتَرْتَفِعُ فَوْقَكُمْ ﴿اَمْ اَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَآءِ اَنْ يُرْسِلَ﴾ بَدَلٌ مِنْ مَنْ ﴿عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ رِيحًا تَرْمِيكُمْ بِالْحَصْبَاءِ ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ عِنْدَ مُعَايَنَةِ الْعَذَابِ ﴿كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾﴾ إِنْذَارِي بِالْعَذَابِ اَيْ أَنَّهُ حَقٌّ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ مِنَ الْأُمَمِ ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾﴾ إِنْكَارِي عَلَيْهِمْ بِالتَّكْذِيبِ عِنْدَ إِهْلَاكِهِمْ أَيْ أَنَّهُ حَقٌّ ﴿اَوَلَمْ يَرَوْا﴾ يَنْظُرُوا ﴿اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ فِي الْهَوَاءِ ﴿صَافَّاتٍ﴾ بَاسِطَاتٍ أَجْنِحَتَهُنَّ ﴿وَيَقْبِضْنَ﴾ أَجْنِحَتَهُنَّ بَعْدَ الْبَسْطِ أَيْ وَقَابِضَاتٍ ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ﴾ عَنِ الْوُقُوعِ فِي حَالِ الْبَسْطِ وَالْقَبْضِ ﴿اِلَّا الرَّحْمٰنُ﴾ بِقُدْرَتِهِ ﴿اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾﴾ اَلْمَعْنَى أَلَمْ يَسْتَدِلُّوا بِثُبُوتِ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ عَلَى قُدْرَتِنَا أَنْ نَفْعَلَ بِهِمْ مَا تَقَدَّمَ وَغَيْرَهُ مِنَ الْعَذَابِ ﴿اَمَّنْ﴾ مُبْتَدَأٌ ﴿هٰذَا﴾ خَبَرُهُ ﴿الَّذِي﴾ بَدَلٌ مِنْ هٰذَا ﴿هُوَ جُنْدٌ﴾ أَعْوَانٌ ﴿لَكُمْ﴾ صِلَةُ الَّذِي ﴿يَنْصُرُكُمْ﴾ صِفَةُ جُنْدٌ ﴿مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ﴾ أَيْ غَيْرِهِ يَدْفَعُ عَنْكُمْ عَذَابَهُ أَيْ لَا نَاصِرَ لَكُمْ ﴿اِنِ﴾ مَا ﴿الْكَافِرُونَ اِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾﴾ غَرَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِأَنَّ الْعَذَابَ لَا يَنْزِلُ بِهِمْ ﴿اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ اِنْ اَمْسَكَ﴾ الرَّحْمٰنُ ﴿رِزْقَهٗ﴾ أَيِ الْمَطَرَ عَنْكُمْ وَجَوَابُ الشَّرْطِ مَحْذُوفٌ دَلَّ عَلَيْهِ مَا قَبْلَهُ أَيْ فَمَنْ يَرْزُقُكُمْ أَيْ لَا رَازِقَ لَكُمْ غَيْرُهُ ﴿بَلْ لَجُّوا﴾ تَمَادَوْا ﴿فِي عُتُوٍّ﴾ تَكَبُّرٍ ﴿وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾﴾ تَبَاعُدٍ عَنِ الْحَقِّ ﴿اَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا﴾ وَاقِعًا ﴿عَلٰى وَجْهِهٖٓ اَهْدٰٓى اَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا﴾ مُعْتَدِلًا ﴿عَلٰى صِرَاطٍ﴾ طَرِيقٍ ﴿مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾﴾ وَخَبَرُ مَنِ الثَّانِيَةِ مَحْذُوفٌ دَلَّ عَلَيْهِ خَبَرُ الْأُولٰى أَيْ أَهْدَى وَالْمَثَلُ فِي الْمُؤْمِنِ وَالْكَافِرِ اَيْ أَيُّهُمَا عَلَى هُدًى ﴿قُلْ هُوَ الَّذِيٓ اَنْشَاَكُمْ﴾ خَلَقَكُمْ ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ﴾ الْقُلُوبَ

﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾﴾ مَا مَزِيدَةٌ وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ مُخْبِرَةٌ بِقِلَّةِ شُكْرِهِمْ جِدًّا عَلَى هٰذِهِ النِّعَمِ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ﴾ خَلَقَكُمْ ﴿فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾﴾ لِلْحِسَابِ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿مَتَى هٰذَا الْوَعْدُ﴾ وَعْدُ الْحَشْرِ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾﴾ فِيهِ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ﴾ بِمَجِيئِهِ ﴿عِنْدَ اللهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾﴾ بَيِّنُ الْإِنْذَارِ.

TÜRKÇE ANLAMI

13. Ey insanlar! **Sözünüzü ister gizleyin, ister açıklayın; şüphesiz o** yüce Allah**, sinelerin özünü** kalplerde olanı **gayet iyi bilendir.** (Gizli) konuştuklarınızı nasıl bilmesin ki? Bu ayet, birbirlerine "Sessiz konuşun Muhammed'in ilahı sizi duymasın" diyen münafıklar hakkında inmiştir.

14. **Hiç yaratan** sizin gizlediğinizi **bilmez mi?** Onun sırra dair bilgisi yok olur mu? Olmaz tabiî ki. **Halbuki o,** ilminde **Latîf** ve ondan **haberdârdır.**

15. **Yeryüzünü size boyun eğdiren** yürüyebilmeniz için düz eden **odur. Şu halde yerin omuzlarında** her tarafında **dolaşın ve Allah'ın** sizin için yaratılmış **rızkından yiyin.** Hesap için kabirlerden **diriliş ancak onadır.**

16. Saltanatı ve kudreti **gökte olanın, sizi yere batırmasından emin mi**[1] **oldunuz? Bir de bakarsınız ki, yer sarsılıyor.** Sizi sarsıyor ve üzerinize yükseliyor.

17. **Yahut gökte olanın üzerinize taş yağdıran** bir fırtına **göndermesinden emin mi oldunuz?** Azabı gördüğünüz de azapla **uyarmam nasılmış** yani, onun hak olduğunu **bileceksiniz!**

18. **Andolsun ki, onlardan önceki** ümmet**ler de yalanlamışlardı; ama benim** yalanlamaları sebebiyle helak edildikleri esnada onları **inkârım nasıl olmuş!** O inkâr haktır.

19. **Üstlerinde** havada **kanatlarını açıp kapatarak** yayıp toplayarak **uçan kuşları görmediler mi** onlara bakmadılar mı? **Onları** kanatlarını açarken de kaparken de, kudretiyle düşmekten **Rahman'dan başkası tutmuyor. Şüphesiz o her şeyi görendir.** Kast edilen mana şudur: Geride geçen ve diğer azap türlerini onlara yapmaya gücümüzün yettiğine dair kuşların havada durmasını delil edinmediler mi?

20. **Rahman'ın dışında şu size yardım edecek** onun azabını sizden defedecek **ordunuz** yardımcılarınız **kimlerdir?**[2] Sizin yardımcınız yoktur. **İnkârcılar ancak bir aldanış içindedirler.** Şeytan, onları "Size azap inmeyecek" diyerek aldatmıştır.

---

[1] أَأَمِنْتُمْ terkibindeki hemzeler, her ikisinin ispatı, ikincisinin teshili, birincisiyle diğeri arasına elif koyarak ve de ikincisini elife çevirerek (toplam beş şekilde) okunur.

[2] أَمْ مَنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ cümlesindeki مَنْ mübteda, هٰذَا onun haberi, الَّذِي haberden bedel, هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ 'ellezi'nin sılası ve يَنْصُرُكُمْ da جُنْدٌ sıfatıdır.

21. Rahman **size verdiği rızkı** yağmuru **kesiverse,**[1] **şu size rızıklandıracak olan kimdir?** Size, ondan başka rızık verecek yoktur. **Bilakis, onlar azgınlık** kibir **ve nefrette** haktan uzaklaşmakta **direnmekte** inat etmekte**dirler.**

22. **Yüz üstü kapanarak yürüyen** kâfir **mi daha doğru yoldadır, yoksa doğru yolda düzgün** dengeli **yürüyen** mümin **mi?**[2] Bunlardan hangisi daha doğru yoldadır.

23. **De ki: "Sizi var eden,** yaratan **size kulak, gözler ve kalpler veren odur.** Bu nimetlere **ne kadar da az şükrediyorsunuz!**[3]

24. **De ki: Sizi yeryüzünde çoğaltıp yayan** yaratan **odur ve onun huzuruna** hesap için **toplanacaksınız.**

25. **Ve** müminlere **derler ki: "Eğer** bu konuda **doğru sözlü iseniz, bu tehdit** (Allah'ın huzuruna) toplanma **ne zaman?"**

26. **De ki: "Onun** ne zaman geleceği **bilgisi, ancak Allah katındadır. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım."**

KELİME ANLAMI

13. **وَأَسِرُّوا Ve (ister) gizleyin** أَيُّهَا النَّاسُ Ey insanlar! *(Neyi?)* **قَوْلَكُمْ Sözünüzü** **أَوِ اجْهَرُوا** **بِهِ Ve ister onu açıklayın** **إِنَّهُ Şüphe yok ki, o** تَعَالَى Yüce (Allah) **عَلِيمٌ Hakkıyla bilendir** *(Neyi?)* **بِذَاتِ الصُّدُورِ Sinelerin özünü** بِمَا فِيهَا Orada olanı فَكَيْفَ Öyleyse nasıl bilir? *(Neyi?)* بِمَا Sizin konuştuklarınızı وَسَبَبُ نُزُولِ ذٰلِكَ Bunun iniş sebebi şudur ki: أَنَّ الْمُشْرِكِينَ Müşrikler قَالَ بَعْضُهُمْ Bir kısmı dedi *(Kime?)* لِبَعْضٍ Diğer bir kısmına أَسِرُّوا Gizleyin *(Neyi?)* قَوْلَكُمْ Sözünüzü لَا يَسْمَعُكُمْ Ki, sizi işitmesin *(Kim?)* إِلٰهُ مُحَمَّدٍ Muhammed'in ilahı.

14. **أَلَا يَعْلَمُ Bilmez mi?** *(Kim?)* **مَنْ خَلَقَ Yaratan** *(Neyi?)* مَا تُسِرُّونَ Sizin gizlediğinizi أَيْ Yani, yok olur mu? *(Ne?)* عِلْمُهُ بِذٰلِكَ Onun bunu bilmesi **وَهُوَ Halbuki o** **اللَّطِيفُ Latiftir** *(Nerede?)* فِي عِلْمِهِ İlminde **الْخَبِيرُ Haberdârdır** *(Nerede?)* فِيهِ O, ilminde لَا Hayır! (Onun ilmi yok olmaz).

15. **هُوَ O** **الَّذِي Öyle bir zâttır ki,** **جَعَلَ لَكُمْ Sizin için eyledi** *(Neyi?)* **الْأَرْضَ Yeri** *(Ne eyledi?)* **ذَلُولًا Boyun eğmiş** سُهْلَةً Düz/engebesiz *(Niçin?)* لِلْمَشْيِ فِيهَا Orada yürüyebilmek için

---

[1] إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ şartının cevabı hazf edilmiş فَمَنْ يَرْزُقُكُمْ cümlesidir. Bu cevaba şartın öncesindeki أَمْ مَنْ هٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ cümlesi delalet etmiştir.

[2] أَفَمَنْ يَمْشِي سَوِيًّا cümlesinin haberine bir önceki cümlenin haberi delalet ettiği için hazfedilmiştir.

[3] قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ cümlesindeki مَا zaittir. Cümle, bu nimetlere şükürlerinin çok az olduğunu ifade etmek için getirilmiştir.

فَامْشُوا Öyleyse yürüyün *(Nerede?)* **فِي مَنَاكِبِهَا Yerin omuzlarında** جَوَانِبِهَا Her tarafında **وَكُلُوا Ve yeyin** *(Neden?)* **مِنْ رِزْقِهِ Onun rızkından** اَلْمَخْلُوقِ لِأَجْلِكُمْ Sizin için yaratılmış olan **وَإِلَيْهِ Ve sadece onadır** *(Ne?)* **اَلنُّشُورُ Diriliş** *(Nereden?)* مِنَ الْقُبُورِ Kabirlerden *(Niçin?)* لِلْجَزَاءِ Ceza için.

16. **اَاَمِنْتُمْ Emin mi oldunuz?** بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ İki hemzenin ispatı, **وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ** İkincisinin teshili, **وَإِدْخَالِ أَلِفٍ** Bir elifin konulması *(Nereye?)* **بَيْنَهَا** Birinci hemze ile **وَبَيْنَ الْأُخْرَى** Diğerinin arasına **وَتَرْكِهِ** Ve elifin terk edilmesi *(Ne ile beraber?)* **وَإِبْدَالِهَا أَلِفًا** İkinci hemzenin elife çevrilmesiyle beraber (beş şekilde okunmuştur) *(Kimden emin mi oldunuz?)* **مَنْ فِي السَّمَاءِ Gökte olandan** *(Ne?)* سُلْطَانُهُ **وَقُدْرَتُهُ** Saltanatı ve kudreti *(Gökte olandan bedel)* **أَنْ يَخْسِفَ Geçirivermesinden** بَدَلٌ مِنْ مَنْ 'Men'den bedeldir *(Kimi?)* **بِكُمْ Sizi** *(Nereye?)* **اَلْأَرْضَ Yerin dibine فَإِذَا Birde هِيَ O yer تَمُورُ Çalkalanıp duruyor** تَتَحَرَّكُ بِكُمْ Sizi sallıyor **وَتَرْتَفِعُ فَوْقَكُمْ** Ve üstünüze çıkıyor.

17. **أَمْ اَمِنْتُمْ Yoksa emin mi oldunuz?** *(Kimden?)* **مَنْ فِي السَّمَاءِ Gökte olandan** *(Ondan bedel)* **أَنْ يُرْسِلَ Göndermesinden** بَدَلٌ مِنْ مَنْ 'Men'den bedeldir *(Kimin üzerine göndermesinden?)* **عَلَيْكُمْ Sizin üzerinize** *(Ne?)* **حَاصِبًا Taş yağdıran bir fırtına** رِيحًا Rüzgar ki, تَرْمِيكُمْ Size atıyor *(Ne?)* بِالْحَصْبَاءِ Taş **فَسَتَعْلَمُونَ Artık yakında bileceksiniz** *(Ne zaman?)* عِنْدَ مُعَايَنَةِ الْعَذَابِ Azabı gördüğünüzde *(Neyi?)* **كَيْفَ Nasılmış** *(Ne?)* نَذِيرِ **Uyarmam** إِنْذَارِي Uyarmam *(Ne ile?)* بِالْعَذَابِ Azap ile أَيْ أَنَّهُ حَقٌّ Yani, onun hak olduğunu (bileceksiniz).

18. **وَلَقَدْ Andolsun kesinlikle كَذَّبَ Yalanladı** *(Kim?)* **اَلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ Onlardan önceki** مِنَ الْأُمَمِ Ümmetler **فَكَيْفَ Fakat nasıl كَانَ Oldu?** *(Ne?)* **نَكِيرِ İnkarım** عِنْدَ إِهْلَاكِهِمْ Onların helak edilmesi sırasında إِنْكَارِي عَلَيْهِمْ Onlara inkarım *(Neyi?)* بِالتَّكْذِيبِ Yalanlamalarını *(Ne zaman?)* أَيْ أَنَّهُ حَقٌّ Yani, inkarım haktır.

19. **أَوَلَمْ يَرَوْا Görmediler mi?** يَنْظُرُوا Bakmadılar mı? *(Neye?)* **إِلَى الطَّيْرِ Kuşlara** *(Neredeki?)* **فَوْقَهُمْ Üstlerindeki** فِي الْهَوَاءِ Havadaki *(Ne haldeki kuşlar?)* **صَافَّاتٍ Açmış olarak** بَاسِطَاتٍ Yaymış olarak *(Neyi?)* أَجْنِحَتَهُنَّ Kanatlarını *(Daha ne haldeki kuşlar?)* **وَيَقْبِضْنَ Ve kapatır olarak** *(Neyi?)* أَجْنِحَتَهُنَّ Kanatlarını *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْبَسْطِ Açtıktan sonra أَيْ وَقَابِضَاتٍ Yani, ve kapatmış olarak **مَا يُمْسِكُهُنَّ Onları tutmuyor** *(Neden?)* عَنِ الْوُقُوعِ Düşmekten *(Ne zaman?)* فِي حَالِ الْبَسْطِ وَالْقَبْضِ Kanatlarını açma

kapama halinde إِلَّا الرَّحْمٰنُ **Sadece Rahman (tutuyor)** *(Ne ile?)* بِقُدْرَتِهِ Kudretiyle إِنَّهُ **Doğrusu o** بِكُلِّ شَيْءٍ **Her şeyi** بَصِيرٌ **Görendir** اَلْمَعْنٰى Mana şudur: أَلَمْ يَسْتَدِلُّوا Delil edinmediler mi? *(Neyi?)* بِثُبُوتِ الطَّيْرِ Kuşların durmasını *(Nerede?)* فِي الْهَوَاءِ Havada *(Neye delil edinmediler mi?)* عَلٰى قُدْرَتِنَا Bizim gücümüzün yettiğine *(Neye?)* أَنْ نَفْعَلَ بِهِمْ Onlara yapabilmemize *(Neyi?)* مَا تَقَدَّمَ Geride geçen وَغَيْرَهُ Ve diğer مِنَ الْعَذَابِ Azap çeşitlerini.

20. أَمَّنْ **Yoksa kim** مُبْتَدَأٌ Mübtedadır هٰذَا **Şudur** خَبَرُهُ Haberidir اَلَّذِي **O kimse ki,** بَدَلٌ 'Hâzê'dan bedeldir مِنْ هٰذَا هُوَ جُنْدٌ **O ordudur** أَعْوَانٌ Yardımcılardır *(Kime?)* لَكُمْ **Size** صِفَةُ جُنْدٌ 'Ellezi'nin sılasıdır *(Öyle ordu ki,)* يَنْصُرُكُمْ **Size yardım edecek** 'Cund' kelimesinin sıfatıdır *(Nasıl yardım edecek?)* مِنْ دُونِ الرَّحْمٰنِ **Rahman'dan başka** أَيْ غَيْرِهِ Yani, onun dışında يَدْفَعُ عَنْكُمْ Sizden uzaklaştıracak *(Neyi?)* عَذَابَهُ Onun azabını إِنِ -مَا- الْكَافِرُونَ لَكُمْ Sizin için أَيْ لَا نَاصِرَ Yani, yardımcı yoktur *(Kim için?)* **Kafirler değildir** إِلَّا فِي غُرُورٍ **Ancak bir aldanış içindedirler** غَرَّهُمْ Onları kandırdı *(Kim?)* اَلشَّيْطَانُ Şeytan *(Nasıl?)* بِأَنَّ الْعَذَابَ Doğrusu azap لَا يَنْزِلُ بِهِمْ Onlara inmez diye.

21. أَمَّنْ **Yoksa kim** هٰذَا الَّذِي **Şu kişidir ki,** يَرْزُقُكُمْ **Size rızık verecek** إِنْ أَمْسَكَ **Şayet kesse** *(Kim?)* اَلرَّحْمٰنُ Rahman *(Neyi?)* رِزْقَهُ **Rızkını** أَيِ الْمَطَرَ Yani, yağmuru *(Kimden kesse?)* عَنْكُمْ Sizden وَجَوَابُ الشَّرْطِ مَحْذُوفٌ Şartın cevabı hazfedilmiştir دَلَّ عَلَيْهِ Ona delalet etmiştir *(Ne?)* مَا قَبْلَهُ Şartın öncesinde geçen cümle أَيْ فَمَنْ يَرْزُقُكُمْ Yani, kim sizi rızıklandıracak أَيْ لَا رَازِقَ لَكُمْ Yani, sizi rızıklandıracak yoktur *(Kımden başka?)* غَيْرُهُ Ondan başka بَلْ لَجُّوا **Bilakis ısrar ettiler** تَمَادَوْا Direttiler *(Nede?)* فِي عُتُوٍّ **Azgınlık** تَكَبُّرٍ Kibirlenme وَنُفُورٍ **Ve nefrette** تَبَاعُدٍ Uzaklaşmada *(Neden?)* عَنِ الْحَقِّ Haktan.

22. أَفَمَنْ يَمْشِي **Şimdi yürüyen mi?** *(Nasıl?)* مُكِبًّا **Kapanmış bir halde** وَاقِعًا Düşmüş olarak *(Ne üzerine?)* عَلٰى وَجْهِهِ أَهْدٰى **Yüzü üzerine Daha doğru yoldadır** أَمَّنْ يَمْشِي **Yoksa yürüyen mi?** *(Nasıl?)* سَوِيًّا **Düzgünce** مُعْتَدِلًا Dümdüz *(Ne üzerinde?)* عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ -طَرِيقٍ- **Dosdoğru yol üzerinde** وَخَبَرُ مَنِ الثَّانِيَةِ İkinci men'in haberi مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir دَلَّ عَلَيْهِ Ki, ona delalet etmiştir *(Ne?)* خَبَرُ الْأُولٰى Biricinin haberi أَيْ أَهْدٰى Yani, 'ehdâ' وَالْمَثَلُ Örnek, *(Kimin hakkındadır?)* فِي الْمُؤْمِنِ Mümin ile وَالْكَافِرِ Kafir hakkındadır أَيْ أَيُّهُمَا Yani, ikisinden hangisi عَلٰى هُدًى Doğru yol üzeredir.

23. قُلْ **De ki:** هُوَ الَّذِي **O Öyle bir zâttır ki,** أَنْشَأَكُمْ **Sizi var etti** خَلَقَكُمْ Sizi yarattı وَجَعَلَ لَكُمُ **Ve size verdi** اَلسَّمْعَ **İşitme duyusu** وَالْأَبْصَارَ **Gözler** وَالْأَفْئِدَةَ **Ve gönüller**

اَلْقُلُوبَ Kalpler مَا قَلِيلًا **Ne kadar da az!** تَشْكُرُونَ **Şükrediyorsunuz** مَا مَزِيدَةٌ 'Ma' zaittir وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ Cümle yeni bir cümle olup مُخْبِرَةٌ Bildirmektedir *(Neyi?)* بِقِلَّةِ شُكْرِهِمْ Şükürlerinin azlığını *(Nasıl?)* جِدًّا Gerçekten de *(Neye şükürleri?)* عَلٰى هٰذِهِ النِّعَمِ Bu nimetlere.

24. قُلْ **De ki:** هُوَ **O** الَّذِي **Öyle bir zâttır ki,** ذَرَاَكُمْ **Sizi yaydı** خَلَقَكُمْ Sizi yarattı *(Nerede?)* فِي الْاَرْضِ **Yeryüzünde** وَاِلَيْهِ **Ve sadece ona** تُحْشَرُونَ **Toplanacaksınız** *(Niçin?)* لِلْحِسَابِ Hesap için.

25. وَيَقُولُونَ **Ve diyorlar** *(Kime?)* لِلْمُؤْمِنِينَ İnananlara مَتٰى **Ne zamandır?** *(Ne?)* هٰذَا الْوَعْدُ **Şu vaat** وَعْدُ الْحَشْرِ Toplanma vaadi اِنْ كُنْتُمْ **Eğer olduysanız** *(Ne?)* صَادِقِينَ **Doğru sözlüler** *(Nerede?)* فِيهِ Bu vaatte.

26. قُلْ **De ki:** اِنَّمَا الْعِلْمُ **İlim sadece** *(Neyin ilmi?)* بِمَجِيئِهِ O vaadin ne zaman geleceği ilmi عِنْدَ اللّٰهِ **Allah'ın katındadır** وَاِنَّمَا اَنَا **Ve ben sadece** نَذِيرٌ مُبِينٌ **Apaçık bir uyarıcıyım** بَيِّنُ الْاِنْذَارِ Uyarısı açık.

﴿فَلَمَّا رَاَوْهُ﴾ أَيِ الْعَذَابَ بَعْدَ الْحَشْرِ ﴿زُلْفَةً﴾ قَرِيبًا ﴿سِيئَتْ﴾ اِسْوَدَّتْ ﴿وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ﴾ أَيْ قَالَ الْخَزَنَةُ لَهُمْ ﴿هٰذَا﴾ أَيِ الْعَذَابُ ﴿الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ﴾ بِإِنْذَارِهِ ﴿تَدَّعُونَ ﴿٢٧﴾﴾ أَنَّكُمْ لَا تُبْعَثُونَ وَهٰذِهِ حِكَايَةُ حَالٍ تَأْتِي عُبِّرَ عَنْهَا بِطَرِيقِ الْمُضِيِّ لِتَحَقُّقِ وُقُوعِهَا ﴿قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَهْلَكَنِيَ اللهُ وَمَنْ مَعِيَ﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ بِعَذَابِهِ كَمَا تَقْصِدُونَ ﴿اَوْ رَحِمَنَا﴾ فَلَمْ يُعَذِّبْنَا ﴿فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢٨﴾﴾ أَيْ لَا مُجِيرَ لَهُمْ مِنْهُ ﴿قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ عِنْدَ مُعَايَنَةِ الْعَذَابِ ﴿مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾﴾ بَيِّنٍ أَنَحْنُ أَمْ أَنْتُمْ أَمْ هُمْ ﴿قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا﴾ غَائِرًا فِي الْأَرْضِ ﴿فَمَنْ يَاْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾﴾ جَارٍ تَنَالُهُ الْأَيْدِي وَالدِّلَاءُ كَمَائِكُمْ أَيْ لَا يَأْتِي بِهِ إِلَّا اللهُ تَعَالَى فَكَيْفَ تُنْكِرُونَ أَنْ يَبْعَثَكُمْ وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يَقُولَ الْقَارِئُ عَقِبَ مَعِينٍ اَللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ كَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ وَتُلِيَتْ هٰذِهِ الْآيَةُ عِنْدَ بَعْضِ الْمُتَجَبِّرِينَ فَقَالَ تَأْتِي بِهِ الْفُؤُوسُ وَالْمَعَاوِلُ فَذَهَبَ مَاءُ عَيْنِهِ وَعَمِيَ نَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الْجُرْأَةِ عَلَى اللهِ وَعَلَى آيَاتِهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

27. **Onu** azabı, haşirden sonra **yakın görünce, inkâr edenlerin yüzleri karardı** simsiyah kesildi **ve** kendilerine cehennem bekçileri tarafından**: İşte bu** azap **kendisi**yle korkutulmanız **sebebiyle** diriltilmeyeceğinizi **iddia eder olduğunuz şeydir! denildi.**[10]

28. **De ki: "Allah beni ve benimle beraber olan** müminleri sizinde istediğiniz gibi azabıyla **yok etse veya bize rahmet** edip azap **etmese, inkârcıları acı veren azaptan kim kurtarır?"** Onları, o azaptan kurtaracak yoktur.

29. **De ki: O Rahman'dır, biz ona iman ettik ve sadece ona güvendik. Siz çok yakında** azabı gördüğünüzde **kimin** bizim mi yoksa sizin mi **apaçık bir sapıklık içinde olduğunu öğreneceksiniz."**

30. **De ki: "Suyunuz çekiliverse,** yeri batıp gitse **size** (şuan kullandığınız) suyunuz gibi ellerle ve kovalarla alınabilen **bir akarsu kim getirir?** Onu Allah'tan başkası getiremez. Öyleyse Allah'ın sizi diriltmesini nasıl inkâr edersiniz!? Kuran okuyan kişinin bu ayetin sonunda: "Allahu Rabbul alemin" demesi müstehabtır. Nitekim hadiste de böyle gelmiştir. Bu ayet bir zalimin yanında okunduğunda: "Suyu kazma ve kürekler getirir" demiş ve bunun üzerine gözünün suyu çekilip kör olmuş. Allah'a ve ayetlerine karşı küstahlık etmekten Allah'a sığınırız.

[10] Bu, gelecek bir halin hikâyesidir. Fakat kesin olacağı için geçmiş zaman sığası kullanılmıştır.

KELİME ANLAMI

27. فَلَمَّا رَاَوْهُ **Ve ne zaman ki, onu gördüler** أَيِ الْعَذَابَ Yani, azabı *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْحَشْرِ Toplanmadan sonra *(Ne gördüler?)* زُلْفَةً **Yaklaşmış** قَرِيبًا Yakın سِيئَتْ **Kötüleşti** وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا **İnkar edenlerin yüzleri** وَقِيلَ **Ve denildi** أَيْ قَالَ Yani, dedi *(Kim?)* اَلْخَزَنَةُ Bekçiler *(Kime?)* لَهُمْ Onlara هٰذَا **Bu** أَيِ الْعَذَابُ Yani, azap اَلَّذِي كُنْتُمْ **Ki, siz idiniz** *(Ne sebebiyle?)* بِهِ **Bunun sebebiyle** بِإِنْذَارِهِ Azap uyarısı sebebiyle تَدَّعُونَ **İddia ediyordunuz** *(Ne diye?)* أَنَّكُمْ Şüphesiz siz لَا تُبْعَثُونَ Diriltilmeyeceksiniz (diye) وَهٰذِهِ Ve bu ayetler حِكَايَةُ حَالٍ تَأْتِي Gelecek bir halin hikayesidir ki, عُبِّرَ عَنْهَا Ondan tabirde bulunulmuştur *(Ne ile?)* بِطَرِيقِ الْمُضِيِّ Geçmiş zaman yoluyla *(Niçin?)* لِتَحَقُّقِ وُقُوعِهَا Gerçekleşmesi kesin olduğu için.

28. قُلْ **De ki:** اَرَاَيْتُمْ **Gördünüz mü?** اِنْ اَهْلَكَنِيَ **Şayet beni helak etse** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Daha?)* وَمَنْ مَعِيَ **Ve benimle olanları** *(Kimlerden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ İnananlardan *(Ne ile helak etse?)* بِعَذَابِهِ Azabıyla كَمَا تَقْصِدُونَ Sizin de arzu ettiğiniz gibi اَوْ رَحِمَنَا **Veya bize merhamet etse** فَلَمْ يُعَذِّبْنَا Böylece bize azap etmese فَمَنْ **Kim** يُجِيرُ **Kurtarır** *(Kimi?)* اَلْكَافِرِينَ **Kafirleri** *(Neden?)* مِنْ عَذَابٍ اَلِيمٍ **Can yakıcı azaptan** أَيْ لَا مُجِيرَ لَهُمْ Yani, onları kurtaracak yoktur *(Neden?)* مِنْهُ O azaptan.

29. قُلْ **De ki:** هُوَ الرَّحْمٰنُ **O Rahman'dır** اٰمَنَّا بِهِ **Ona iman ettik** وَعَلَيْهِ **Ve sadece ona** تَوَكَّلْنَا **Güvendik** فَسَتَعْلَمُونَ **Artık yakında bileceksiniz** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' ile (okunur) عِنْدَ مُعَايَنَةِ الْعَذَابِ Azabı gözle gördüğünüzde مَنْ **Kim** هُوَ **O** فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ **Apaçık sapıklık içindedir** بَيِّنٍ Aşikâr أَنَحْنُ Biz mi أَمْ أَنْتُمْ Siz mi أَمْ هُمْ Yoksa onlar mı?

30. قُلْ **De ki:** اَرَاَيْتُمْ **Gördünüz mü?** اِنْ اَصْبَحَ **Şayet olursa** *(Ne?)* مَاؤُكُمْ **Suyunuz** *(Ne olursa?)* غَوْرًا **Çekilivermiş** غَائِرًا Batan *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ Yerin derinliklerinde فَمَنْ **Artık kim** يَأْتِيكُمْ **Size getirir** *(Ne?)* بِمَاءٍ مَعِينٍ **Akarsu** جَارٍ Akıcı تَنَالُهُ Ki, ona ulaşıyor *(Ne?)* وَالدِّلَاءُ اَلْأَيْدِي Eller ve kovalar *(Ne gibi?)* كَمَائِكُمْ Tıpkı sizin suyunuz gibi أَيْ لَا يَأْتِي بِهِ Yani, o suyu getiremez إِلَّا اللّٰهُ تَعَالٰى Yüce Allah'tan başkası فَكَيْفَ تُنْكِرُونَ Öy-leyse nasıl inkar ediyorsunuz *(Neyi?)* أَنْ يَبْعَثَكُمْ Sizi diriltmesini وَيُسْتَحَبُّ Ve müste-habtır *(Ne?)* أَنْ يَقُولَ الْقَارِئُ Okuyucunun demesi *(Ne zaman?)* عَقِبَ مَعِينٍ 'Maîn' kelime-sinin peşine *(Ne demesi müstehabtır?)* اَللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ Alemlerin Rabbi olan Allah (getirir)

كَمَا وَرَدَ Tıpkı geldiği gibi *(Nerede?)* فِي الْحَدِيثِ Hadiste وَتُلِيَتْ Ve okunmuş *(Ne?)* هٰذِهِ الْآيَةُ Bu ayet *(Nerede?)* عِنْدَ بَعْضِ الْمُتَجَبِّرِينَ Bazı zorbaların yanında فَقَالَ O da demiş ki: تَأْتِي بِهِ O suyu getirir *(Ne?)* اَلْفُؤُوسُ وَالْمَعَاوِلُ Baltalar ve kazmalar فَذَهَبَ Bu sebeple kurumuş *(Ne?)* مَاءُ عَيْنِهِ Gözünün suyu وَعَمِيَ Ve kör olmuş نَعُوذُ بِاللهِ Allah'a sığınırız *(Neden?)* مِنَ الْجُرْأَةِ Saygısızlık etmekten *(Kime karşı?)* عَلَى اللهِ Allah'a وَعَلَى آيَاتِهِ Ve ayetlerine karşı.



سُورَةُ النُّونِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثِنْتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿نٓ﴾ أَحَدُ حُرُوفِ الْهَجَاءِ اللهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ بِهِ ﴿وَالْقَلَمِ﴾ الَّذِي كُتِبَ بِهِ الْكَائِنَاتُ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ ﴿وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةُ مِنَ الْخَيْرِ وَالصَّلَاحِ ﴿مَآ أَنتَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾﴾ أَيِ انْتَفَى الْجُنُونُ عَنْكَ بِسَبَبِ إِنْعَامِ رَبِّكَ عَلَيْكَ بِالنُّبُوَّةِ وَغَيْرِهَا وَهٰذَا رَدٌّ لِقَوْلِهِمْ أَنَّهُ مَجْنُونٌ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾﴾ مَقْطُوعٍ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ﴾ دِينٍ ﴿عَظِيمٍ ﴿٤﴾﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾﴾ ﴿بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ ﴿٦﴾﴾ مَصْدَرٌ كَالْمَعْقُولِ أَيِ الْفُتُونِ بِمَعْنَى الْجُنُونِ أَيْ أَبِكَ أَمْ بِهِمْ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾﴾ لَهُ وَأَعْلَمُ بِمَعْنَى عَالِمٍ ﴿فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾﴾ ﴿وَدُّوا﴾ تَمَنَّوْا ﴿لَوْ﴾ مَصْدَرِيَّةٌ ﴿تُدْهِنُ﴾ تَلِينُ لَهُمْ ﴿فَيُدْهِنُونَ ﴿٩﴾﴾ يَلِينُونَ لَكَ وَهُوَ مَعْطُوفٌ عَلَى تُدْهِنُ وَإِنْ جُعِلَ جَوَابَ التَّمَنِّي الْمَفْهُومِ مِنْ وَدُّوا قُدِّرَ قَبْلَهُ بَعْدَ الْفَاءِ هُمْ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ كَثِيرِ الْحِلْفِ بِالْبَاطِلِ ﴿مَهِينٍ ﴿١٠﴾﴾ حَقِيرٍ ﴿هَمَّازٍ﴾ عَيَّابٍ أَيْ مُغْتَابٍ ﴿مَشَّآءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾﴾ سَاعٍ بِالْكَلَامِ بَيْنَ النَّاسِ عَلَى وَجْهِ الْإِفْسَادِ بَيْنَهُمْ ﴿مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ﴾ بَخِيلٍ بِالْمَالِ عَنِ الْحُقُوقِ

﴿مُعْتَدٍ﴾ ظَالِمٍ ﴿أَثِيمٍ ﴿١٢﴾﴾ آثِمٍ ﴿عُتُلٍّ﴾ غَلِيظٍ جَافٍ ﴿بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾﴾ دَعِيٍّ فِي قُرَيْشٍ وَهُوَ الْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ اِدَّعَاهُ أَبُوهُ بَعْدَ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا نَعْلَمُ أَنَّ اللهَ وَصَفَ أَحَدًا بِمَا وَصَفَهُ بِهِ مِنَ الْعُيُوبِ فَالْحَقَ بِهِ عَارًا لَا يُفَارِقُهُ أَبَدًا وَتَعَلَّقَ بِزَنِيمٍ الظَّرْفُ قَبْلَهُ ﴿اَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾﴾ أَيْ لِأَنْ وَهُوَ مُتَعَلِّقٌ بِمَا دَلَّ عَلَيْهِ ﴿اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا﴾ الْقُرْآنُ ﴿قَالَ﴾ هِيَ ﴿اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٥﴾﴾ أَيْ كَذَبَ بِهَا لِإِنْعَامِنَا عَلَيْهِ بِمَا ذُكِرَ وَفِي قِرَاءَةٍ أَأَنْ بِهَمْزَتَيْنِ مَفْتُوحَتَيْنِ.

TÜRKÇE ANLAMI

68- Nûn Sûresi

Mekke'de inmiştir. Elli iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Nun.** Hece harflerinden biridir. Bununla ne kastettiğini en iyi Allah bilir. Kendisiyle olacak her şey Levh-i Mahfuz'a yazılan **kaleme ve** meleklerin **yazdıkları** hayır ve salaha **andolsun ki,**
2. **Sen,** Ey Muhammed! **Rabbinin nimeti sayesinde, mecnun değilsin.** Rabbinin sana nübüvvet ve diğer şeyleri ihsan etmesi sebebiyle sen de delilik yoktur. Bu ayet 'Muhammed mecnundur' sözüne bir rettir.
3. **Hiç şüphesiz senin için bitip tükenmeyen** kesilmeyen **bir mükâfat vardır.**
4. **Ve sen elbette yüce bir ahlâk** din **üzeresin.**
5. **Yakında sen de göreceksin, onlar da görecekler,**
6. **Delilik**[1] **hanginizdeymiş;** sende mi yoksa onlarda mı?
7. **Doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapan kişiyi en iyi bilendir ve o** kendi yoluna **erişenleri de en iyi bilendir.**[2]
8. **O halde, yalanlayanlara uyma!**
9. **Onlar ister** temenni eder**ler ki, sen yumuşak** ılımlı **davranasın da onlar da** sana **yumuşak** ılımlı **davransınlar.**[3]
10. **Sakın itaat etme, hiçbir** yalan yere **yemin edip duran, aşağılık,** adi
11. **Kötüleyen,** ayıplaya gıybet eden **söz götürüp getiren,** insanların arasını bozmak için laf taşıyan
12. **Hayra engel olan,** malı hak sahiplerinden esirgeyen, cimri, **haddi aşan** zalim **günahkâr,**

---

[1] الْمَفْتُون kelimesi الْمَعْقُول vezninde mastar olup delilik anlamındadır. (ismi meful değildir)

[2] أَعْلَمُ ismi tafdili عَالِم manasındadır.

[3] فَيُدْهِنُونَ fiili تُدْهِنُ üzerine atıftır. Eğer bu fiil وَدُّوا fiilinden anlaşılan temenninin cevabı kabul edilirse atıf harfi olan 'fa'dan sonra هُمْ takdir edilir.

13. **Kaba** sert ve katı **ve tüm bunlardan sonra soysuz olana,** Kureyş'e nispet edilmiş Velid b. Muğire'ye. Babası on sekiz seneden sonra onu kendi nesebinden saymıştır. İbni Abbas demiştir ki: "Allah'ın bu ayıplarla kimseyi niteleğini bilmiyoruz. Ona öyle bir ayıp isnat etti ki, ondan asla ayrılmaz."

14. **Mal ve oğullar sahibi olmuş diye**[1]

15. **Ona ayetlerimiz okunduğu zaman o, "**Bunlar **öncekilerin masalları!" der;** ona ihsan ettiğimiz şeyler sebebiyle ayetleri yalanlar.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْنُونِ -﴿٦٨﴾

68- Nun Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir.** ثِنْتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً **Elli iki ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. نٓ **Nun** أَحَدُ حُرُوفِ الْهِجَاءِ Hece harflerinden biridir أَعْلَمُ اللهُ Allah en iyi bilendir *(Neyi?)* بِمُرَادِهِ بِهِ Bu harfle ne kastettiğini وَالْقَلَمِ **Andolsun kaleme** اَلَّذِي كُتِبَ بِهِ Ki onunla yazılmıştır *(Ne?)* اَلْكَائِنَاتُ Bütün olacaklar *(Neredekir?)* فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i mahfuzdaki وَمَا يَسْطُرُونَ **Ve yazdıklarına** أَيِ الْمَلَائِكَةُ Yani, meleklerin (yazdıkları) مِنَ الْخَيْرِ وَالصَّلَاحِ Hayır ve iyiliğe (andolsun ki,)

2. مَا أَنْتَ **Sen değilsin** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Ne sayesinde?)* بِنِعْمَةِ رَبِّكَ **Rabbinin nimeti sayesinde** *(Ne değilsin?)* بِمَجْنُونٍ **Deli** أَيِ انْتَفَى Yani, nefyedilmiştir *(Ne?)* اَلْجُنُونُ Delilik *(Kimden?)* عَنْكَ Senden *(Ne sebebiyle?)* بِسَبَبِ إِنْعَامِ رَبِّكَ Rabbinin ihsanı sebebiyle *(Kime?)* عَلَيْكَ Sana *(Neyi?)* بِالنُّبُوَّةِ وَغَيْرِهَا Peygamberlik ve diğerlerini وَهٰذَا رَدٌّ Ve bu rettir *(Neyi?)* لِقَوْلِهِمْ Onların şu sözünü أَنَّهُ مَجْنُونٌ Muhakkak ki, o delidir.

3. وَإِنَّ لَكَ **Ve hiç şüphesiz senin için vardır** *(Ne?)* لَأَجْرًا **Öyle bir ecir ki,** غَيْرَ مَمْنُونٍ **Tükenmez** مَقْطُوعٍ Kesilmez.

4. وَإِنَّكَ **Ve hiç şüphesiz sen** لَعَلَى خُلُقٍ **Öyle bir ahlak üzerinesin** دِينٍ Din (üzeresin) **ki** عَظِيمٍ **Pek büyük.**

5. فَسَتُبْصِرُ **Yakında göreceksin** وَيُبْصِرُونَ **Onlar da görecekler.**

---

[1] ..أَنْ كَانَ terkibindeki أَنْ 'in başından lam harf-i ceri hazfedilmiştir. Bu harf-i cer, إِذَا تُتْلَى ayetinin delalet ettiği كَذَّبَ fiiline taalluk etmektedir. Ve diğer bir kıraatte أَنْ kelimesi أَأَنْ şeklinde iki tane hemzeyle okunur.

6. بِأَيِّكُمُ **Hanginizdeymiş** الْمَفْتُونُ **Delilik** مَصْدَرٌ كَالْمَعْقُولِ 'Makul' gibi mastardır أَيِ الْفُتُونِ Yani, çılgınlık demektir بِمَعْنَى الْجُنُونِ Delilik manasındadır أَيُّ أَبِكَ Yani, sende mi? أَمْ بِهِمْ Yoksa onlarda mı?

7. إِنَّ رَبَّكَ **Şüphesiz Rabbin** هُوَ أَعْلَمُ **O en iyi bilendir** *(Kimi?)* بِمَنْ ضَلَّ **Sapan kişiyi** *(Nereden?)* عَنْ سَبِيلِهِ **Yolundan** وَهُوَ **Ve o** أَعْلَمُ **En iyi bilendir** *(Neyi?)* بِالْمُهْتَدِينَ **Erenleri** *(Neye?)* لَهُ O yola وَأَعْلَمُ 'A'lemu' ismi tafdili بِمَعْنَى عَالِمٍ Alim anlamındadır.

8. فَلَا تُطِعْ **Öyleyse uyma** *(Kime?)* الْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanlara.**

9. وَدُّوا **İstediler** تَمَنَّوْا Arzu ettiler *(Neyi?)* -مَصْدَرِيَّةٌ- لَوْ 'Lev' masdar harfidir تُدْهِنُ **Yumuşak davranmanı** تَلِينُ لَهُمْ Onlara esneklik göstermeni فَيُدْهِنُونَ **Böylece yumuşak davransınlar** يَلِينُونَ لَكَ Sana esneklik göstersinler وَهُوَ مَعْطُوفٌ Ve bu kelime atfedilmiştir *(Ne üzerine?)* عَلَى تُدْهِنُ 'Tudhinu' kelimesi üzerine وَإِنْ جُعِلَ Eğer yapılırsa *(Ne?)* جَوَابَ التَّمَنِّي Temenninin cevabı *(Hangi temenni?)* الْمَفْهُومِ مِنْ وَدُّوا 'Veddû' fiilinden anlaşılan قُدِّرَ Takdir edilir *(Nerede?)* قَبْلَهُ O fiilden önce بَعْدَ الْفَاءِ Ve 'fa' harfinden sonra *(Ne takdir edilir?)* هُمْ 'Hum' zamiri.

10. وَلَا تُطِعْ **Uyma** *(Kime?)* كُلَّ حَلَّافٍ **Her yemin edip duran** كَثِيرِ الْحِلْفِ Çok yemin eden *(Neye?)* بِالْبَاطِلِ Batıla مَهِينٍ **Aşağılık** حَقِيرٍ Değersiz.

11. هَمَّازٍ **Daima kusur arayan** عَيَّابٍ Ayıplayan أَيْ مُغْتَابٍ Yani, gıybet eden مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ **Durmadan söz gezdiren** سَاعٍ بِالْكَلَامِ Laf taşıyan *(Nerede?)* بَيْنَ النَّاسِ İnsanlar arasında *(Nasıl?)* عَلَى وَجْهِ الْإِفْسَادِ Bozgunculuk çıkaracak şekilde *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ Onların arasında.

12. مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ **İyiliği hep engelleyen** بَخِيلٍ بِالْمَالِ Malı esirgeyen *(Neden?)* عَنِ الْحُقُوقِ Haklardan مُعْتَدٍ **Saldırgan** ظَالِمٍ Zalim أَثِيمٍ **Suç işleyen** آثِمٍ Günahkâr.

13. عُتُلٍّ **Kaba** غَلِيظٍ Sert جَافٍّ Katı بَعْدَ ذَٰلِكَ **Tüm bunlardan sonra da** زَنِيمٍ **Soysuz** دَعِيٍّ Evlatlık *(Nerede?)* فِي قُرَيْشٍ وَهُوَ الْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ Ve o Velid b. Muğîre-'dir إِدَّعَاهُ Onu evlatlık edinmiştir *(Kim?)* أَبُوهُ Babası *(Ne zaman?)* بَعْدَ ثَمَانِي عَشْرَةَ سَنَةً On sekiz seneden sonra قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ İbni Abbas dedi ki: لَا نَعْلَمُ Biz bilmiyoruz *(Neyi?)* أَنَّ اللهَ وَصَفَ أَحَدًا Allah'ın birini vasıfladığını *(Ne ile?)* بِمَا وَصَفَهُ بِهِ Onu vasıflamış olduğu مِنَ الْعُيُوبِ Ayıplarla فَأَلْحَقَ بِهِ عَارًا Ona öyle bir ayıp nispet etti ki, لَا يُفَارِقُهُ أَبَدًا Ondan asla ayrılmaz وَتَعَلَّقَ بِزَنِيمٍ 'Zenim' kelimesine taalluk etmiştir *(Ne?)* اَلظَّرْفُ قَبْلَهُ Kendisinden önce bulunan (ba'de) zarfı.

14. اَنْ كَانَ **Olmuş diye** *(Ne?)* ذَا مَالٍ وَبَنِيْنَ **Mal ve oğul sahibi** أَيْ لِأَنْ Yani, 'lien' (şeklindedir) وَهُوَ مُتَعَلِّقٌ Ve bu taalluk etmektedir *(Neye?)* بِمَا دَلَّ عَلَيْهِ (Şu gelen ayetin) delalet ettiği(kezzebe fiili)ne.

15. اِذَا تُتْلٰى **Okunduğu zaman** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Ona** *(Ne?)* اٰيَاتُنَا **Bizim ayetlerimiz** اَلْقُرْآنُ Kuran قَالَ **Der ki:** هِيَ O ayetler اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ **Eskilerin masallarıdır** أَيْ كَذَّبَ بِهَا Yani, onları yalanlar *(Niçin?)* لِإِنْعَامِنَا عَلَيْهِ Ona ihsanda bulunduğumuz için *(Ne ile?)* بِمَا ذُكِرَ Zikredilenlerle وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte أَأَنْ 'Een' (şeklinde) بِهَمْزَتَيْنِ مَفْتُوحَتَيْنِ İki tane fethalı hemze ile (okunur).

﴿سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾﴾ سَنَجْعَلُ عَلٰى أَنْفِهِ عَلَامَةً يَعِيرُ بِهَا مَا عَاشَ فَخُطِمَ أَنْفُهُ بِالسَّيْفِ يَوْمَ بَدْرٍ ﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ﴾ اِمْتَحَنَّا أَهْلَ مَكَّةَ بِالْقَحْطِ وَالْجُوعِ ﴿كَمَا بَلَوْنَآ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ الْبُسْتَانِ ﴿إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا﴾ يَقْطَعُونَ ثَمَرَتَهَا ﴿مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾﴾ وَقْتَ الصَّبَاحِ كَيْ لَا يَشْعُرَ بِهِمُ الْمَسَاكِينُ فَلَا يُعْطَوْنَهُمْ مِنْهَا مَا كَانَ أَبُوهُمْ يَتَصَدَّقُ بِهِ عَلَيْهِمْ مِنْهَا ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾﴾ فِي يَمِينِهِمْ بِمَشِيئَةِ اللهِ تَعَالٰى وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ أَيْ وَشَأْنُهُمْ ذٰلِكَ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِنْ رَبِّكَ﴾ نَارٌ أَحْرَقَتْهَا لَيْلًا ﴿وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾﴾ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾﴾ كَاللَّيْلِ الشَّدِيدِ الظُّلْمَةِ أَيْ سَوْدَاءَ ﴿فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾﴾ ﴿اَنِ اغْدُوا عَلٰى حَرْثِكُمْ﴾ غَلَّتِكُمْ تَفْسِيرٌ لِتَنَادَوْا أَوْ أَنْ مَصْدَرِيَّةٌ أَيْ بِأَنْ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾﴾ مُرِيدِينَ الْقَطْعَ وَجَوَابُ الشَّرْطِ دَلَّ عَلَيْهِ مَا قَبْلَهُ ﴿فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾﴾ يَتَسَارُّونَ ﴿اَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مِسْكِينٌ ﴿٢٤﴾﴾ تَفْسِيرٌ لِمَا قَبْلَهُ أَوْ أَنْ مَصْدَرِيَّةٌ أَيْ بِأَنْ ﴿وَغَدَوْا عَلٰى حَرْدٍ﴾ مَنْعٍ لِلْفُقَرَاءِ ﴿قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾﴾ عَلَيْهِ فِي ظَنِّهِمْ ﴿فَلَمَّا رَاَوْهَا﴾ سَوْدَاءَ مُحْتَرِقَةً ﴿قَالُوٓا إِنَّا لَضَآلُّونَ ﴿٢٦﴾﴾ عَنْهَا أَيْ لَيْسَتْ هٰذِهِ ثُمَّ قَالُوا لَمَّا عَلِمُوهَا ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾﴾ ثَمَرَتَهَا بِمَنْعِنَا الْفُقَرَاءَ مِنْهَا ﴿قَالَ اَوْسَطُهُمْ﴾ خَيْرُهُمْ ﴿اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا﴾ هَلَّا ﴿تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾﴾ اللهَ تَائِبِينَ ﴿قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَآ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾﴾ بِمَنْعِ الْفُقَرَاءِ حَقَّهُمْ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾﴾ ﴿قَالُوا يَا﴾ لِلتَّنْبِيهِ ﴿وَيْلَنَا﴾ هَلَاكَنَا ﴿إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾﴾ ﴿عَسٰى رَبُّنَآ اَنْ يُبْدِلَنَا﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [يُبْدِلَنَا] ﴿خَيْرًا مِنْهَآ إِنَّآ إِلٰى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾﴾ لِيَقْبَلَ تَوْبَتَنَا وَيَرُدَّ عَلَيْنَا خَيْرًا مِنْ جَنَّتِنَا رُوِيَ أَنَّهُمْ أُبْدِلُوا خَيْرًا مِنْهَا ﴿كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلَ الْعَذَابِ ﴿لِهٰؤُلَاءِ الْعَذَابُ﴾ لِمَنْ خَالَفَ أَمْرَنَا مِنْ كُفَّارِ مَكَّةَ وَغَيْرِهِمْ ﴿وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾﴾ عَذَابَهَا مَا خَالَفُوا أَمْرَنَا وَنَزَلَ لَمَّا قَالُوا إِنْ بُعِثْنَا نُعْطَ أَفْضَلَ مِنْكُمْ ﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿اَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾﴾ أَيْ تَابِعِينَ لَهُمْ فِي الْعَطَاءِ ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾﴾ هٰذَا الْحُكْمَ الْفَاسِدَ ﴿اَمْ﴾ أَيْ بَلْ أَ ﴿لَكُمْ كِتَابٌ﴾ مُنَزَّلٌ ﴿فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾﴾ أَيْ تَقْرَؤُونَ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾﴾ تَخْتَارُونَ ﴿اَمْ لَكُمْ اَيْمَانٌ﴾ عُهُودٌ ﴿عَلَيْنَا بَالِغَةٌ﴾ وَاثِقَةٌ ﴿إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ﴾ مُتَعَلِّقٌ مَعْنًى بِعَلَيْنَا وَفِي هٰذَا الْكَلَامِ مَعْنَى الْقَسَمِ أَيْ أَقْسَمْنَا لَكُمْ وَجَوَابُهُ ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾﴾ بِهِ لِأَنْفُسِكُمْ ﴿سَلْهُمْ اَيُّهُمْ بِذٰلِكَ﴾ الْحُكْمِ الَّذِي يَحْكُمُونَ بِهِ لِأَنْفُسِهِمْ مِنْ أَنَّهُمْ يُعْطَوْنَ فِي الْآخِرَةِ أَفْضَلَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾﴾

كَفِيلٌ لَهُمْ ﴿أَمْ لَهُمْ﴾ أَيْ عِنْدَهُمْ ﴿شُرَكَآءُ﴾ مُوَافِقُونَ لَهُمْ فِي هٰذَا الْقَوْلِ يَكْفُلُونَ لَهُمْ بِهِ فَإِنْ كَانَ كَذٰلِكَ ﴿فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَآئِهِمْ﴾ اَلْكَافِلِينَ لَهُمْ بِهِ ﴿إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾﴾ اُذْكُرْ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ﴾ هُوَ عِبَارَةٌ عَنْ شِدَّةِ الْأَمْرِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِلْحِسَابِ وَالْجَزَاءِ يُقَالُ كَشَفَتِ الْحَرْبُ عَنْ سَاقٍ إِذَا اشْتَدَّ الْأَمْرُ فِيهَا ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ﴾ امْتِحَانًا لِإِيمَانِهِمْ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾﴾ تَصِيرُ ظُهُورُهُمْ طَبَقًا وَاحِدًا.

TÜRKÇE ANLAMI

16. **Biz yakında onun burnuna damga vuracağız.** Burnuna, yaşadığı sürece ayıplanacağı bir alamet koyacağız. Nitekim Bedir günü, kılıçla burnu kesildi.

17. **Biz, vaktiyle bahçe sahiplerini denediğimiz gibi bunları da denedik.** Mekke halkını kuraklık ve açlıkla imtihan ettik. **Hani onlar,** fakirler onları görmesin ve böylece babalarının fakirlere o bahçeden verdiği mahsulü vermemek için **sabah erkenden onu devşireceklerine** mahsulü toplayacaklarına **yemin etmişlerdi.**

18. **Onlar**, yemin ederlerken Allah'ın iradesini **istisna da etmiyorlardı.** Durumları buydu.

19. **Fakat onlar daha uyurken Rabbinin katından kuşatıcı bir afet** ateş **bahçeyi sarıverdi** geceden orayı yaktı **da,**

20. **Bahçe kapkara kesildi.** Koyu karanlık bir gece gibi oldu.

21. **Sabah erkenden birbirlerine seslendiler:**

22. **"Madem devşireceksiniz,** toplamak istiyorsunuz **hadi erkenden mahsulünüzün başına gidin!"**[1]

23. **Fısıldaşarak** gizlice konuşarak **yürüdüler:**

24. **"Bugün bahçede, yanınıza hiçbir yoksul girmesin."**[2]

25. Fakirleri **mahrum** ve men **etmeye güçlerinin yettiğ**ini sandıkları bir **halde erkenden yola düştüler.**

26. **Fakat bahçeyi** yanıp kapkara kesilmiş halde **gördüklerinde: "Biz mutlaka** bahçenin **yolu**nu **şaşırdık**, bu bizim bahçemiz değil**! dediler.**

27. Sonra durumu anlayınca şöyle dediler: **Hayır, doğrusu biz** fakirleri men ettiğimiz için bahçenin mahsulünden **mahrum bırakıldık!**

28. **Ortancıları** en hayırlıları **şöyle dedi: Ben size** "Rabbinizi tövbe ederek **tesbih etsenize" dememiş miydim?**

---

[1] أَنِ اغْدُوا cümlesi تَنَادَوْا cümlesinin tefsiridir. Veya أَنْ mastariye olup başından ba harf-i ceri hazfedilmiştir. إِنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ şartının cevabına أَنِ اغْدُوا cümlesi delalet etmiştir.

[2] أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا cümlesi öncesindeki يَتَخَافَتُونَ cümlesinin tefsiridir. Veya أَنْ mastariye olup başından ba harf-i ceri hazfedilmiştir.

29. **"Rabbimizi tesbih ederiz; doğrusu biz** fakirlerin hakkını men ederek **zalim olduk" dediler.**

30. **Dönüp birbirlerini suçlamaya başladılar.**

31. **"Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz azgın olduk" dediler.**

32. **Belki Rabbimiz bize, bundan daha iyisini verir. Çünkü biz** tövbemizi kabul etsin ve bize bu bahçemizden daha hayırlısını versin diye **Rabbimize döndük.** Rivayete göre kendilerine daha güzel bir bahçe verilmiştir.

33. **İşte** emrimize muhalefet eden Mekkeli ve diğer kâfirlere yapılacak **azap böyledir.** Bu bahçe sahiplerinin azabı gibidir. **Ahiret azabı ise elbette daha büyüktür. Şayet** onun azabını **bilselerdi,** bizim emrimize muhalefet etmezlerdi.

Şayet diriltilirsek bize, size verilenden daha üstünü verilir, demeleri üzerine şu ayet indi:

34. **Şüphesiz takva sahipleri için Rableri katında Naîm cennetleri vardır.**

35. **Hiç Müslümanları günahkârlar gibi** ihsan konusunda eşit **yapar mıyız?**

36. **Size ne oluyor? Nasıl** böyle fasit bir **hüküm veriyorsunuz?**

37. **Yoksa sizin** indirilmiş **bir kitabınız var da, onda mı ders görüyor** okuyor**sunuz?**

38. **Ki, beğendiğiniz** tercih ettiğiniz **her şey sizin için mutlaka vardır?**

39. **Yoksa** "Kendiniz için **neye hükmederseniz mutlaka sizindir" diye sizin, üzerimizde, kıyamet gününe kadar**[1] **geçerli** kesin **sözler** anlaşmalar **mı var?**[2] Size böyle bir yemin mi ettik?

40. **Sor onlara:** Ahirette onlara, müminlere verilenden daha iyisi verileceğine dair kendi lehlerine verdikleri **bu** hükmü **onların hangisi savunacak?** Onlara bu konuda hangisi kefil olacak.

41. **Yoksa onların** yanlarında bu sözde onlarla aynı görüşte olan ve buna kefil olan **ortakları mı var? Sözlerinde doğru iseler, hadi getirsinler** onlar adına buna kefil olan **ortaklarını!**

42. Anlat! **O gün baldır açılır**[3] bu hesap ve cezanın görüleceği kıyamet gününün şiddetini ifade eder **ve** imanlarını sınamak için **secdeye davet edilirler; fakat** sırtları kaskatı kesilir (ve secdeye) **güç getiremezler.**

KELİME ANLAMI

16. سَنَسِمُهُ **Yakında ona damga basacağız** *(Ne üzerine?)* عَلَى الْخُرْطُومِ **Hortumu üzerine** سَنَجْعَلُ Yakında koyacağız *(Ne üzerine?)* عَلَى أَنْفِهِ Burnu üzerine *(Ne?)* عَلَامَةً Bir işaret ki, يَعِيرُ بِهَا Onunla utanç duyacak *(Ne müddetçe?)* مَا عَاشَ Yaşadığı müddetçe فَخُطِمَ Ve yaralandı *(Ne?)* أَنْفُهُ Burnu *(Ne ile?)* بِالسَّيْفِ Kılıç ile *(Ne zaman?)* يَوْمَ بَدْرٍ Bedir günü.

---

[1] إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ terkibindeki إِلَى harf-i ceri mana açısından عَلَيْنَا terkibine taalluk etmektedir.

[2] أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ cümlesinde yemin manası vardır. Cevabı ise ..إِنَّ لَكُمْ cümlesidir.

[3] Savaş kızıştığı zaman كَشَفَتِ الْحَرْبُ عَنْ سَاقٍ denilir.

17. أَهْلَ مَكَّةَ إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ **Şüphesiz biz bunları denedik** İmtihan ettik *(Kimi?)* Mekke ehlini *(Ne ile?)* بِالْقَحْطِ وَالْجُوعِ Kıtlık ve açlıkla *(Nasıl denedik?)* كَمَا بَلَوْنَا **Denediğimiz gibi** *(Kimi?)* أَصْحَابَ الْجَنَّةِ **Bahçe sahiplerini** الْبُسْتَانِ Bağ (sahiplerini) إِذْ أَقْسَمُوا **Hani onlar yemin etmişlerdi ki,** لَيَصْرِمُنَّهَا **Elbette onu toplayacaklardı** يَقْطَعُونَ Koparacaklardı *(Neyi?)* ثَمَرَتَهَا O bahçenin meyvelerini *(Nasıl?)* مُصْبِحِينَ **Sabahlarken** وَقْتَ الصَّبَاحِ Sabah vakti *(Niye sabah vakti topluyorlar?)* كَيْ لَا يَشْعُرَ بِهِمْ Onların farkına varmasın diye *(Kim?)* الْمَسَاكِينُ Yoksullar فَلَا يُعْطُونَهُمْ Ve böylece onlara vermeyeceklerdi *(Neden?)* مِنْهَا O meyvelerden *(Neyi?)* مَا O şeyi ki, كَانَ أَبُوهُمْ Babaları idi *(Ne idi?)* يَتَصَدَّقُ بِهِ Onu verirdi *(Kime?)* عَلَيْهِمْ O miskinlere *(Neden?)* مِنْهَا O meyvelerden.

18. وَلَا يَسْتَثْنُونَ **İstisna da etmiyorlardı** *(Nerede?)* فِي يَمِينِهِمْ Yeminlerinde *(Neyi?)* بِمَشِيئَةِ اللهِ Yüce Allah'ın iradesini وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ Cümle yeniden başlangıç cümlesidir أَيْ وَشَأْنُهُمْ ذٰلِكَ Yani, ve onların hali budur.

19. فَطَافَ **Fakat dolanıverdi** *(Ne üzerinde?)* عَلَيْهَا **O bahçe üzerinde** *(Ne?)* طَائِفٌ **Dolanan (bir afet)** *(Kim tarafından?)* مِنْ رَبِّكَ **Rabbin tarafından** نَارٌ Bir ateş ki, أَحْرَقَتْهَا O bahçeyi yaktı *(Ne zaman?)* لَيْلًا Geceleyin وَهُمْ **Halbuki onlar** نَائِمُونَ **Uyuyorlardı.**

20. فَأَصْبَحَتْ **Ve döndü** *(Neye?)* كَالصَّرِيمِ **Simsiyah kesilmiş gibi bir hale** كَاللَّيْلِ الشَّدِيدِ الظُّلْمَةِ Karanlığı şiddetli bir geceye أَيْ سَوْدَاءَ Yani, kapkara oldu.

21. فَتَنَادَوْا **Ve seslendiler** *(Nasıl?)* مُصْبِحِينَ **Sabahlarken** *(Ne diye seslendiler?)*

22. اَنِ اغْدُوا **Hadi erken gidin** *(Neye?)* عَلَى حَرْثِكُمْ **Mahsullerinizin başına** غَلَّتِكُمْ Ürünlerinizin başına *(Enigdû cümlesi nedir?)* تَفْسِيرٌ لِتَنَادَوْا 'Tenâdev' fiilinin tefsiridir أَوْ أَنْ مَصْدَرِيَّةٌ Veya 'en' mastar harfidir أَيْ بِأَنْ Yani, 'bien' (demektir) إِنْ كُنْتُمْ **Eğer olduysanız** *(Ne?)* صَارِمِينَ **Toplayıcılar** مُرِيدِينَ İsteyenler *(Neyi?)* الْقَطْعَ Koparıp toplamayı وَجَوَابُ الشَّرْطِ Şartın cevabı دَلَّ عَلَيْهِ Ona delalet etmiştir *(Ne?)* مَا قَبْلَهُ Öncesindeki cümle.

23. فَانْطَلَقُوا **Hemen yola koyuldular** وَهُمْ **Halbuki onlar** يَتَخَافَتُونَ **Fısıldaşıyorlardı** يَتَسَارُّونَ Birbirlerine gizlice söylüyorlardı *(Ne diye?)*

24. اَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا **Aman orada sokulmasın** *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ **Bugün** *(Kime?)* عَلَيْكُمْ **Sizin yanınıza** *(Kim?)* مِسْكِينٌ **Herhangi bir yoksul** تَفْسِيرٌ لِمَا قَبْلَهُ Öncesinin tefsiridir أَوْ أَنْ مَصْدَرِيَّةٌ Veya 'en' mastar harfidir أَيْ بِأَنْ Yani, 'bien' (demektir).

25. وَغَدَوْا **Ve erkenden yola düştüler** *(Ne halde?)* عَلٰى حَرْدٍ **Menetmeye** مَنْعٍ لِلْفُقَرَاءِ Fakirleri engellemeye قَادِرِينَ **Kadir oldukları halde** *(Neye?)* عَلَيْهِ O menetmeye *(Nerede?)* فِي ظَنِّهِمْ Kendi zanlarında.

26. فَلَمَّا رَأَوْهَا **Ne zaman ki onu gördüler** *(Ne halde?)* سَوْدَاءَ مُحْتَرِقَةً Kapkara yanmış bir halde قَالُوا **Dediler ki:** إِنَّا لَضَالُّونَ **Doğrusu biz şaşırdık** *(Neyi?)* عَنْهَا Bahçenin yolunu أَيْ لَيْسَتْ هٰذِهِ Yani, bu o bahçe değil قَالُوا ثُمَّ Sonra dediler *(Ne zaman?)* لَمَّا عَلِمُوهَا Bahçelerini tanıyınca.

27. بَلْ نَحْنُ **Yok, doğrusu biz** مَحْرُومُونَ **Mahrum edilmişiz** *(Neden?)* ثَمَرَتِهَا Onun meyvelerinden *(Ne sebebiyle?)* بِمَنْعِنَا Menetmemiz sebebiyle *(Kimi?)* اَلْفُقَرَاءَ Fakirleri *(Neden?)* مِنْهَا O meyvelerden.

28. قَالَ **Dedi** *(Kim?)* أَوْسَطُهُمْ **Ortancıları** خَيْرُهُمْ En hayırlıları أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ **Ben size demedim mi?** لَوْلَا -هَلَّا- تُسَبِّحُونَ **Tesbih etseniz** ya! *(Kimi?)* اَللّٰهَ Allah'ı *(Nasıl?)* تَائِبِينَ Tövbe ederek.

29. قَالُوا **Dediler ki:** سُبْحَانَ رَبِّنَا **Rabbimizi tesbih ederiz** إِنَّا **Doğrusu biz** كُنَّا **Olduk** *(Ne?)* ظَالِمِينَ **Zalimler** *(Nasıl?)* بِمَنْعِ اَلْفُقَرَاءِ Fakirleri menetmek sebebiyle *(Neden?)* حَقَّهُمْ Haklarından.

30. فَأَقْبَلَ **Ve yöneldi** *(Kim?)* بَعْضُهُمْ **Bir kısmı** *(Kime?)* عَلٰى بَعْضٍ **Diğer bir kısmına** *(Ne halde?)* يَتَلَاوَمُونَ **Birbirlerini kınar oldukları halde.**

31. قَالُوا **Dediler ki:** يَا وَيْلَنَا **Yazıklara olsun bize** لِلتَّنْبِيهِ Ya tenbih harfidir هَلَاكَنَا Mahvolduk إِنَّا **Doğrusu biz** كُنَّا **Olduk** *(Ne?)* طَاغِينَ **Azgınlar.**

32. عَسٰى رَبُّنَا **Belki Rabbimiz** أَنْ يُبْدِلَنَا **Bize karşılık olarak verir** بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ Şeddeli ve şeddesiz (okunur) *(Ne verir?)* خَيْرًا مِنْهَا **Bundan daha hayırlısını** إِنَّا **Şüphesiz biz** إِلٰى رَبِّنَا **Rabbimize** رَاغِبُونَ **Yönelenleriz** *(Niye?)* لِيَقْبَلَ Kabul etsin diye *(Neyi?)* تَوْبَتَنَا Tövbemizi وَيَرُدَّ عَلَيْنَا Ve bize tekrar versin diye *(Ne?)* خَيْرًا مِنْ جَنَّتِنَا Bahçemizden daha hayırlısını رُوِيَ Rivayet edildi ki, أَنَّهُمْ أُبْدِلُوا Onlara karşılık olarak verildi *(Ne?)* خَيْرًا مِنْهَا O bahçeden daha iyisi.

33. كَذٰلِكَ **İşte böyledir** أَيْ مِثْلَ اَلْعَذَابِ لِهٰؤُلَاءِ Yani, bunlara yapılan azap gibidir *(Ne?)* اَلْعَذَابُ **Azap** *(Kime yapılacak olan?)* لِمَنْ خَالَفَ Karşı çıkana *(Neye?)* أَمْرَنَا Bizim emrimize

(Kimden?) مِنْ كُفَّارِ مَكَّةَ Mekke kafileri وَغَيْرِهِمْ Ve diğerlerinden **وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ Ve elbette ahiret azabı** اَكْبَرُ **Daha büyüktür** لَوْ كَانُوا **Eğer olsalardı** *(Ne?)* يَعْلَمُونَ **Biliyor** *(Neyi?)* عَذَابَهَا Ahiret azabını مَا خَالَفُوا Karşı çıkmazlardı *(Neye?)* أَمْرَنَا Bizim emrimize وَنَزَلَ Ve (şu ayet) inmiştir *(Ne zaman?)* لَمَّا قَالُوا Dedikleri zaman: إِنْ بُعِثْنَا Şayet diriltilirsek نُعْطَ Bize verilir *(Ne?)* أَفْضَلَ مِنْكُمْ Size verilenden daha üstünü.

34. **جَنَّاتِ النَّعِيمِ إِنَّ Şüphesiz takva sahipleri için** عِنْدَ رَبِّهِمْ **Rableri katında Nimet cennetleri vardır.**

35. **اَفَنَجْعَلُ Biz hiç kılar mıyız?** *(Kimi?)* اَلْمُسْلِمِينَ **Müslümanları** *(Kim gibi?)* كَالْمُجْرِمِينَ **Günahkârlar gibi** أَيْ تَابِعِينَ لَهُمْ Yani, onlara tabi mi kılacağız? *(Ne hususunda?)* فِي الْعَطَاءِ İkram hususunda.

36. **مَا لَكُمْ Size ne oluyor?** كَيْفَ **Nasıl** تَحْكُمُونَ **Hükmediyorsunuz?** *(Neye?)* هٰذَا الْحُكْمَ الْفَاسِدَ Bu geçersiz hükme.

37. **اَمْ Yoksa** أَيْ بَلْ أَ Yani, aksine لَكُمْ **Sizin için** كِتَابٌ **Bir kitap mı var?** مُنَزَّلٌ İndirilmiş *(Öyle kitap ki,)* فِيهِ تَدْرُسُونَ **Onda ders görüyorsunuz** أَيْ تَقْرَؤُونَ Yani, okuyorsunuz ki:

38. **اِنَّ لَكُمْ Muhakkak sizin için vardır** *(Nerede?)* فِيهِ **Orada** *(Ne vardır?)* لَمَا تَخَيَّرُونَ **Beğendiğiniz** تَخْتَارُونَ Tercih ettiğiniz.

39. **اَمْ لَكُمْ Yoksa sizin için** اَيْمَانٌ **Verilmiş sözler mi var?** عُهُودٌ Anlaşmalar mı var? *(Kimin üzerinde?)* عَلَيْنَا **Bizim üzerimizde** *(Öyle sözler ki,)* بَالِغَةٌ **Geçerli** وَاثِقَةٌ Sağlam *(Ne zamana kadar?)* اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ **Kıyamet gününe kadar** مُتَعَلِّقٌ مَعْنًى Manen taalluk etmektedir *(Neye?)* بِعَلَيْنَا 'Aleyna' kelimesine وَفِي هٰذَا الْكَلَامِ Bu sözde مَعْنَى الْقَسَمِ Yemin manası vardır أَيْ اَقَسَمْنَا لَكُمْ Yani, size yemin mi ettik? وَجَوَابُهُ Ve yeminin cevabı: **اِنَّ لَكُمْ Muhakkak sizindir** *(Ne?)* لَمَا تَحْكُمُونَ **Hükmettiğiniz şey** *(Ne ile?)* بِهِ Onunla *(Ne için?)* لِاَنْفُسِكُمْ Kendi nefisleriniz için.

40. **سَلْهُمْ Sor onlara:** اَيُّهُمْ **Onların hangisi** بِذٰلِكَ **Bunu** اَلْحُكْمِ Hükmü اَلَّذِي يَحْكُمُونَ بِهِ Ki, onunla hükmediyorlar *(Neye?)* لِاَنْفُسِهِمْ Kendi nefislerine *(Ne diye?)* مِنْ اَنَّهُمْ Muhakkak onlar يُعْطَوْنَ Onlara verilecek *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne?)* أَفْضَلَ Daha üstünü *(Neden?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ Müminlere verilenden زَعِيمٌ **Savunucudur** كَفِيلٌ لَهُمْ Onlar için kefildir.

41. اَمْ لَهُمْ **Yoksa onların** أَيْ عِنْدَهُمْ Yani, onların yanında شُرَكَاءُ **Ortakları mı var?** *(Öyle ortaklar ki,)* مُوَافِقُونَ لَهُمْ Onlara katılan *(Nerede?)* فِي هٰذَا الْقَوْلِ Bu görüşte *(Yine öyle ortaklar ki,)* يُكَفِّلُونَ لَهُمْ Onlar için kefil oluyorlar *(Neye?)* بِهِ Bu söze فَإِنْ كَانَ كَذٰلِكَ Eğer böyle ise **فَلْيَأْتُوا O halde getirsinler** *(Kimi?)* **بِشُرَكَائِهِمْ Ortaklarını** *(Öyle ortaklar ki,)* اَلْكَافِلِينَ Kefil olan *(Kim için?)* لَهُمْ Onlar için *(Neye?)* بِهِ O söze **اِنْ كَانُوا Eğer iseler** *(Ne?)* صَادِقِينَ **Doğru sözlüler.**

42. اُذْكُرْ Anlat! يَوْمَ **O gün يُكْشَفُ Açılır** *(Ne?)* **عَنْ سَاقٍ Baldır** هُوَ عِبَارَةٌ Bu söz ibarettir *(Neden?)* عَنْ شِدَّةِ الْأَمْرِ İşin zorluğundan *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü *(Niçin?)* لِلْحِسَابِ وَالْجَزَاءِ Hesap ve ceza için يُقَالُ Denilir ki: كَشَفَتْ Açtı *(Ne?)* اَلْحَرْبُ Savaş *(Neyi açtı?)* عَنْ سَاقٍ Baldırını *(Ne zaman denilir?)* إِذَا اشْتَدَّ الْأَمْرُ Durum şiddetlendiği zaman *(Nerede?)* فِيهَا O savaşta **وَيُدْعَوْنَ Ve davet edilirler** *(Neye?)* **اِلَى السُّجُودِ Secde etmeye** *(Niçin?)* اِمْتِحَانًا Sınamak için *(Neyi?)* لِأَيْمَانِهِمْ İmanları يَسْتَطِيعُونَ **فَلَا Ama güç yetiremezler** تَصِيرُ ظُهُورُهُمْ Sırtları oluverir *(Ne?)* طَبَقًا وَاحِدًا Düz bir tabaka.

﴿خَاشِعَةً﴾ حَالٌ مِنْ ضَمِيرِ يُدْعَوْنَ أَيْ ذَلِيلَةً ﴿أَبْصَارُهُمْ﴾ لَا يَرْفَعُونَهَا ﴿تَرْهَقُهُمْ﴾ تَغْشَاهُمْ ﴿ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾﴾ فَلَا يَأْتُونَ بِهِ بِأَنْ لَا يُصَلُّوا ﴿فَذَرْنِي﴾ دَعْنِي ﴿وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِيثِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُمْ﴾ نَأْخُذُهُمْ قَلِيلًا قَلِيلًا ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ أُمْهِلُهُمْ ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾﴾ شَدِيدٌ لَا يُطَاقُ ﴿أَمْ﴾ بَلْ أَ﴿تَسْئَلُهُمْ﴾ عَلَى تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ ﴿أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ﴾ مِمَّا يُعْطُونَكَهُ ﴿مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾﴾ فَلَا يُؤْمِنُونَ لِذٰلِكَ ﴿أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ﴾ أَيِ اللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ الَّذِي فِيهِ الْغَيْبُ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾﴾ مِنْهُ مَا يَقُولُونَ ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ فِيهِمْ بِمَا يَشَاءُ ﴿وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ﴾ فِي الضَّجَرِ وَالْعَجَلَةِ وَهُوَ يُونُسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿إِذْ نَادَى﴾ دَعَا رَبَّهُ ﴿وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾﴾ مَمْلُوءٌ غَمًّا فِي بَطْنِ الْحُوتِ ﴿لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ﴾ أَدْرَكَهُ ﴿نِعْمَةٌ﴾ رَحْمَةٌ ﴿مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ﴾ مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ ﴿بِالْعَرَاءِ﴾ بِالْأَرْضِ الْفَضَاءِ ﴿وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾﴾ لٰكِنَّهُ رُحِمَ فَنُبِذَ غَيْرَ مَذْمُومٍ ﴿فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ﴾ بِالنُّبُوَّةِ ﴿فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾﴾ الْأَنْبِيَاءِ ﴿وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ﴾ بِضَمِّ الْيَاءِ وَفَتْحِهَا ﴿بِأَبْصَارِهِمْ﴾ أَيْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرًا شَدِيدًا يَكَادُ أَنْ يَصْرَعَكَ وَيُسْقِطَكَ مِنْ مَكَانِكَ ﴿لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ﴾ الْقُرْآنَ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ حَسَدًا ﴿إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾﴾ بِسَبَبِ الْقُرْآنِ الَّذِي جَاءَ بِهِ ﴿وَمَا هُوَ﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿إِلَّا ذِكْرٌ﴾ مَوْعِظَةٌ ﴿لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾﴾ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَا يَحْدُثُ بِسَبَبِهِ جُنُونٌ.

TÜRKÇE ANLAMI

43. **Gözleri düşmüş** zelil **bir halde.**[10] Gözlerini kaldıramazlar. **Onları bir zillet kaplar** bürür. **Halbuki onlar,** dünyada **sapasağlam iken de secdeye davet ediliyor**; fakat secde etmiyor, namaz kılmıyor**lardı.**

44. **Artık bu sözü** Kuran'ı **yalanlayanı bana bırak. Biz onları, bilmedikleri bir yönden yavaş yavaş azaba yaklaştıracağız.**

45. **Onlara mühlet veriyorum. Doğrusu benim hilem çok sağlamdır!** Çok şiddetlidir, dayanılmazdır.

46. **Yoksa sen** peygamberlik tebliğine karşılık **onlardan bir ücret istiyorsun da onlar** sana verdikleri ücretten dolayı **ağır bir borç altında mı kalı**p bu sebeple iman etmi**yorlar?**

47. **Yahut gaybın bilgisi** içinde bulunan Levh-i Mahfuz **onların yanında da, onlar** söylediklerini oradan **mı yazıyorlar?**

[10] خَاشِعَةً kelimesi يُدْعَوْنَ fiilinin zamirinden haldir.

48. **Artık sen Rabbinin** onlar hakkında dilediği şekilde vereceği **hükmünü sabırla bekle. Balık sahibi** Yunus (aleyhisselam) **gibi olma**; sıkılıp acele etme. **Hani o,** balığın karnında **öfkeli** keder dolu **bir halde** Rabbine **niyaz** dua **etmişti.**

49. **Şayet Rabbinden ona bir nimet** rahmet **yetişmemiş olsaydı o, mutlaka, kınanmış bir halde** balığın karnından **ıssız bir diyara atılacaktı.** Ancak Allah ona merhamet etti ve onu kınamadan karaya attı.

50. **Rabbi onu** peygamberliğe **seçti ve onu sâlihlerden** peygamberlerden **kıldı.**

51. **Şüphesiz inkâr edenler, zikri** Kuran'ı **işittikleri zaman,** sana öyle sert bakıyorlar ki, **neredeyse seni gözleriyle devirecekler** bulunduğun yerden düşüreceklerdi. **Bir de** hasetlerinden **"Şüphesiz o** getirdiği Kuran sebebiyle **bir delidir" diyorlar.**

52. **Oysa o** Kuran, **âlemler** cinler ve insanlar **için bir öğüt** nasihatten **başka bir şey değildir.** Ondan sebep kişi deli olmaz.

KELİME ANLAMI

43. خَاشِعَةً **Öne eğik olduğu halde** حَالٌ Bu haldir *(Neden?)* مِنْ ضَمِيرِ يُدْعَوْنَ 'Yud'avne' fiilinin zamirinden أَيْ ذَلِيلَةً Yani, hor bir şekilde *(Ne?)* أَبْصَارُهُمْ **Gözleri** لَا يَرْفَعُونَهَا Onları kaldırmazlar تَرْهَقُهُمْ **Onları bürür** تَغْشَاهُمْ Onları sarar *(Ne?)* ذِلَّةٌ **Bir zillet** وَقَدْ كَانُوا **Halbuki idiler** *(Ne idiler?)* يُدْعَوْنَ **Davet ediliyor** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Neye?)* إِلَى السُّجُودِ **Secde etmeye** وَهُمْ **Hem de onlar** سَالِمُونَ **Sapasağlamdılar** فَلَا يَأْتُونَ بِهِ Ama onu yapmıyorlardı *(Nasıl?)* بِأَنْ لَا يُصَلُّوا Namaz kılmamak suretiyle.

44. فَذَرْنِي **Artık beni bırak** دَعْنِي Beni sal *(Kiminle bırak?)* وَمَنْ يُكَذِّبُ **Yalanlayanla birlikte** *(Neyi yalanlayan?)* بِهٰذَا الْحَدِيثِ **Bu sözü** الْقُرْآنِ Kuran'ı سَنَسْتَدْرِجُهُمْ **Onları yavaş, yavaş (azaba) yaklaştıracağız** نَأْخُذُهُمْ Onları yakalayacağız *(Nasıl?)* قَلِيلًا قَلِيلًا Azar azar *(Nereden yaklaştıracağız?)* مِنْ حَيْثُ **Öyle bir yerden ki,** لَا يَعْلَمُونَ **Bilmiyorlar.**

45. وَأُمْلِي **Ve süre veriyorum** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** أُمْهِلُهُمْ Onlara zaman tanıyorum إِنَّ كَيْدِي **Çünkü benim tuzağım** مَتِينٌ **Sağlamdır** شَدِيدٌ Zorludur لَا يُطَاقُ Dayanılmaz.

46. أَمْ **Yoksa** أَ بَلْ Aksine تَسْئَلُهُمْ **Onlardan istiyor musun?** *(Neye karşılık?)* عَلَى تَبْلِيغِ الرِّسَالَةِ Gönderileni bildirmeye karşı *(Ne?)* أَجْرًا **Bir ücret** فَهُمْ **Onlar da** مِنْ مَغْرَمٍ **Borçtan ötürü** مُثْقَلُونَ **Ezilmişler** فَلَا يُؤْمِنُونَ مِمَّا يُعْطُونَكَهُ Sana verdiklerinden dolayı Dolayısıyla iman etmiyorlar *(Niçin?)* لِذٰلِكَ Bunun için.

47. أَمْ عِنْدَهُمُ **Yoksa onların yanında mı?** *(Ne?)* اَلْغَيْبُ **Gayb** أَيِ اللَّوْحُ الْمَحْفُوظُ Yani, Lehv-i Mahfuz اَلَّذِي فِيهِ الْغَيْبُ Ki, gayb ondadır فَهُمْ **Onlar da** يَكْتُبُونَ **Yazıyorlar** *(Nereden?)* مِنْهُ Oradan *(Neyi?)* مَا يَقُولُونَ Dedikleri şeyleri.

48. فَاصْبِرْ **O halde sabret** *(Neye?)* لِحُكْمِ رَبِّكَ **Rabbinin hükmüne** *(Kim hakkındaki?)* فِيهِمْ Onlar hakkındaki *(Ne ile hükmü?)* بِمَا يَشَاءُ Dileğiyle وَلَا تَكُنْ **Ve olma** *(Kim gibi?)* كَصَاحِبِ الْحُوتِ **Balık sahibi gibi** *(Ne hususunda?)* فِي الضَّجَرِ Endişelenme وَالْعَجَلَةِ Ve acele etme hususunda وَهُوَ يُونُسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ Ve o Yunus -aleyhisselam-dır إِذْ نَادَى **Hani seslenmişti** دَعَا رَبَّهُ Rabbine dua etmişti *(Ne halde?)* وَهُوَ **Halbuki o** مَكْظُومٌ **Öfkeliydi** مَمْلُوءٌ غَمًّا Gam doluydu *(Nerede?)* فِي بَطْنِ الْحُوتِ Balığın karnında.

49. لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ **Şayet ona ulaşmış olmasaydı** أَدْرَكَهُ Erişmeseydi *(Ne?)* نِعْمَةٌ **Bir nimet** رَحْمَةٌ Rahmet *(Kimden?)* مِنْ رَبِّهِ **Rabbinden** لَنُبِذَ **Elbette atılacaktı** *(Neden?)* مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ Balığın karnından *(Nereye?)* بِالْعَرَاءِ **Sahile** بِالْأَرْضِ الْفَضَاءِ Issız yere *(Ne halde?)* وَهُوَ **Halbuki o** مَذْمُومٌ **Kınanmıştır** لَكِنَّهُ رُحِمَ Ancak ona rahmet edildi فَنُبِذَ Ve sahile atıldı *(Nasıl?)* غَيْرَ مَذْمُومٍ Kınanmamış bir halde.

50. فَاجْتَبَاهُ **Böylece onu seçti** *(Kim?)* رَبُّهُ **Rabbi** *(Ne ile?)* بِالنُّبُوَّةِ Peygamberlikle فَجَعَلَهُ **Ve onu kıldı** *(Kimden?)* مِنَ الصَّالِحِينَ **Salihler** اَلْأَنْبِيَاءِ Peygamberlerden.

51. وَإِنْ يَكَادُ **Ve gerçekten neredeyse olacaktı** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Ne olacaklardı?)* لَيُزْلِقُونَكَ **Seni devirecek** بِضَمِّ الْيَاءِ 'Ya' harfinin zammesi وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla (okunur) *(Ne ile devireceklerdi?)* بِأَبْصَارِهِمْ **Gözleriyle** أَيْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ Yani, sana bakıyorlar *(Nasıl?)* نَظَرًا شَدِيدًا Sert bir bakışla ki, يَكَادُ Neredeyse أَنْ يَصْرَعَكَ Seni yıkacak وَيُسْقِطَكَ Ve seni düşürecek *(Nereden?)* مِنْ مَكَانِكَ Bulunduğun yerden *(Ne zaman?)* لَمَّا سَمِعُوا **İşittikleri zaman** *(Neyi?)* اَلذِّكْرَ **Zikri** اَلْقُرْآنَ Kuran'ı وَيَقُولُونَ **Ve diyorlar** *(Nasıl?)* حَسَدًا Kıskançlıktan *(Ne diyorlar?)* إِنَّهُ **O gerçekten** لَمَجْنُونٌ **Bir delidir** *(Ne sebebiyle?)* بِسَبَبِ الْقُرْآنِ Kuran sebebiyle اَلَّذِي جَاءَ بِهِ Ki, onu getirdi.

52. وَمَا هُوَ **Oysa o değildir** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran إِلَّا ذِكْرٌ **Sadece bir öğüttür** مَوْعِظَةٌ Bir vaazdır *(Kime?)* لِلْعَالَمِينَ **Tüm alemlere** اَلْجِنِّ وَالْإِنْسِ Cinlere ve insanlara لَا يَحْدُثُ Meydana gelmez *(Ne sebebiyle?)* بِسَبَبِهِ O Kuran sebebiyle *(Ne?)* جُنُونٌ Delilik.



سُورَةُ الْحَاقَّةِ

﴿مَكِّيَّةٌ إِحْدَى اَوِ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿الْحَاقَّةُ ﴿١﴾﴾ الْقِيَامَةُ الَّتِي يَحِقُّ فِيهَا مَا أُنْكِرَ مِنَ الْبَعْثِ وَالْحِسَابِ وَالْجَزَاءِ أَوِ الْمُظْهِرَةُ لِذٰلِكَ ﴿مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾﴾ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا وَهُوَ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ خَبَرُ الْحَاقَّةِ ﴿وَمَآ اَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾﴾ زِيَادَةُ تَعْظِيمٍ لِشَأْنِهَا فَمَا الْأُولٰى مُبْتَدَأٌ وَمَا بَعْدَهَا خَبَرُهُ وَمَا الثَّانِيَةُ وَخَبَرُهَا فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي لِأَدْرٰى ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾﴾ الْقِيَامَةِ لِأَنَّهَا تَقْرَعُ الْقُلُوبَ بِأَهْوَالِهَا ﴿فَاَمَّا ثَمُودُ فَاُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾﴾ بِالصَّيْحَةِ الْمُجَاوَزَةِ لِلْحَدِّ فِي الشِّدَّةِ ﴿وَاَمَّا عَادٌ فَاُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ﴾ شَدِيدَةِ الصَّوْتِ ﴿عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾﴾ قَوِيَّةٍ شَدِيدَةٍ عَلٰى عَادٍ مَعَ قُوَّتِهِمْ وَشِدَّتِهِمْ ﴿سَخَّرَهَا﴾ أَرْسَلَهَا بِالْقَهْرِ ﴿عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ اَيَّامٍ﴾ أَوَّلُهَا مِنْ صُبْحِ يَوْمِ الْأَرْبِعَاءِ لِثَمَانٍ بَقِينَ مِنْ شَوَّالٍ وَكَانَتْ فِي عَجُزِ الشِّتَاءِ ﴿حُسُومًا﴾ مُتَتَابِعَاتٍ شُبِّهَتْ بِتَتَابُعِ فِعْلِ الْحَاسِمِ فِي إِعَادَةِ الْكَيِّ عَلَى الدَّاءِ كَرَّةً بَعْدَ أُخْرٰى حَتّٰى يَنْحَسِمَ ﴿فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى﴾ مَطْرُوحِينَ هَالِكِينَ ﴿كَاَنَّهُمْ اَعْجَازُ﴾ أُصُولُ ﴿نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾﴾ سَاقِطَةٍ فَارِغَةٍ ﴿فَهَلْ تَرٰى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾﴾ صِفَةُ نَفْسٍ مُقَدَّرَةٍ أَوِ التَّاءُ لِلْمُبَالَغَةِ أَيْ بَاقٍ لَا.

TÜRKÇE ANLAMI

69- Hâkka Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Elli bir veya elli iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. İnkâr edilen dirilme, hesap ve ceza gibi şeyler kendisinde **gerçekleşecek olan** veya bunları ortaya çıkaracak olan kıyamet,
2. **Nedir o gerçekleşecek olan?**[1]
3. **Gerçekleşecek olanın ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti.[2]
4. **Semûd ve Ad kavimleri, kapılarını çalacak felâketi** korkularıyla kalpleri çarptıran kıyameti **yalanladılar.**
5. **Semûd'a gelince: Onlar azgın bir bela** şiddeti haddi aşan bir çığlık **ile helak edildiler.**
6. **Ad kavmi ise, uğultulu,** sesi şiddetli **kasıp kavuran** çok kuvvetli ve sert **bir fırtına ile helak edildiler.** Ad kavmi çok kuvvetli ve dirençli olmasına rağmen bu fırtınayla helak oldular.
7. **Allah onu,** kış ayının sonunda Şevval'in çarşambayla başlayan son sekiz günü **yedi gece, sekiz gün sürekli** [3]**onların üzerine estirdi,** karşı koyulmaz gücüyle gönderdi. **Onları o günlerde, içi boş hurma kütükleri gibi yere serilmiş** helak olmuş **bir halde görürsün.**
8. **Artık onlardan geri kalan**[4] **birini görüyor musun?**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْحَاقَّةِ -﴿٦٩﴾

69- Hâkka Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir.

إِحْدٰى أَوِ اثْنَتَانِ وَخَمْسُونَ آيَةً Elli bir veya elli iki ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

---

[1] مَا الْحَاقَّةُ cümlesi mübteda ve haber olup الْحَاقَّةُ kelimesinin haberidir. Ve onun şanına tazim için zikredilmiştir.

[2] وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ cümlesi 'Hâkka'nın şanına daha fazla tazim için zikredilmiştir. Bu cümledeki birinci 'ma' kelimesi mübteda, sonrasında gelen fiil onun haberidir. İkinci 'ma' kelimesi ve onun haberi أَدْرَى fiilinin ikinci mefulu mahallindedir.

[3] Rüzgarların sürekli esmesi, yarayı dağlayan kişinin fiiline benzetilmiştir. Zira bu kişi, kan durana kadar sürekli olarak yarayı dağlar.

[4] مِنْ بَاقِيَةٍ mukadder bir نَفْس kelimesinin sıfatıdır. Veya بَاقِيَةٍ kelimesindeki ta harfi mübalağa içindir.

1. اَلْحَاقَّةُ **Gerçekleşecek olan** اَلْقِيَامَةُ Kıyamet اَلَّتِي يَحِقُّ فِيهَا Ki, onda gerçekleşecek *(Ne?)* مَا أُنْكِرَ İnkar edilenmiş olan مِنَ الْبَعْثِ وَالْحِسَابِ Diriliş, hesap وَالْجَزَاءِ Ve ceza أَوِ الْمُظْهِرَةُ Veya açığa çıkaracak olan *(Neyi?)* لِذٰلِكَ Bunları.

2. مَا الْحَاقَّةُ **Nedir gerçekleşecek olan?** تَعْظِيمٌ (Bu soru) yüceltmedir *(Neyi?)* لِشَأْنِهَا Kıyamet günün şanını وَهُوَ Ve bu (soru cümlesi) مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ Mübteda ve haber olup خَبَرُ الْحَاقَّةِ 'Hâkka' kelimesinin haberidir.

3. وَمَا اَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti مَا الْحَاقَّةُ **Gerçekleşecek olan nedir?** زِيَادَةُ تَعْظِيمٍ (Bu soru) daha da yüceltmedir *(Neyi?)* لِشَأْنِهَا O kıyamet günün şanını فَمَا الْأُولٰى Birinci 'ma' مُبْتَدَأٌ Mübtedadır وَمَا بَعْدَهَا Ondan sonra gelen خَبَرُهُ Haberidir وَمَا الثَّانِيَةُ İkinci 'ma' وَخَبَرُهَا Ve haberi فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي İkinci meful yerindedir *(Neyin?)* لِأَدْرٰى 'Edrâ' fiilinin.

4. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kim?)* ثَمُودُ **Semûd** وَعَادٌ **Ve Âd** *(Neyi?)* بِالْقَارِعَةِ **(Kapılarını) çalan felaketi** اَلْقِيَامَةِ Kıyameti *(Niye kıyamet kâria diye isimlendirildi?)* لِأَنَّهَا تَقْرَعُ Çünkü o çarptırır *(Neyi?)* اَلْقُلُوبَ Kalpleri *(Ne ile?)* بِأَهْوَالِهَا Korkularıyla.

5. فَأَمَّا ثَمُودُ **Semûd'a gelince** فَأُهْلِكُوا **Helak edildiler** *(Ne ile?)* بِالطَّاغِيَةِ **Zorlu (bir felaket) ile** بِالصَّيْحَةِ Çığlık ile ki, اَلْمُجَاوَزَةِ لِلْحَدِّ Haddi aşan *(Ne hususunda?)* فِي الشِّدَّةِ Şiddet hususunda.

6. وَأَمَّا عَادٌ **Âd'a gelince** فَأُهْلِكُوا **Helak edildiler** *(Ne ile?)* بِرِيحٍ صَرْصَرٍ **Uğultulu bir fırtına ile** شَدِيدَةِ الصَّوْتِ Sesi şiddetli *(Öyle fırtına ki,)* عَاتِيَةٍ **Azgın** قَوِيَّةٍ شَدِيدَةٍ Güçlü, şiddetli *(Kime?)* عَلٰى عَادٍ Âd kavmine *(Neye rağmen?)* مَعَ قُوَّتِهِمْ وَشِدَّتِهِمْ Onların şiddet ve kuvvetine rağmen.

7. سَخَّرَهَا **Onu estirdi** أَرْسَلَهَا Onu gönderdi *(Ne ile?)* بِالْقَهْرِ Karşı konulmaz gücüyle *(Kimin üzerine?)* عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** *(Ne kadar zaman?)* سَبْعَ لَيَالٍ **Yedi gece** وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ **Ve sekiz gün** أَوَّلُهَا مِنْ صُبْحِ يَوْمِ الْأَرْبِعَاءِ İlki; Çarşamba gününün sabahından *(Neyin Çarşamba günü?)* لِثَمَانٍ بَقِينَ Geri kalan sekiz günün *(Hangi aydan?)* مِنْ شَوَّالٍ Şevval ayından وَكَانَتْ Ve bu olmuştu *(Ne zaman?)* فِي عَجُزِ الشِّتَاءِ Kış mevsiminin sonunda *(Nasıl estirdi?)* حُسُومًا **Ardı ardına** مُتَتَابِعَاتٍ Peş peşe شُبِّهَتْ Rüzgar benzetildi *(Neye?)* فِي إِعَادَةِ الْكَيِّ بِتَتَابُعِ فِعْلِ الْحَاسِمِ Yarayı dağlayanın peş peşe olan fiiline *(Ne hususunda?)* كَرَّةً بَعْدَ أُخْرٰى Dağlamayı tekrarlama hususunda *(Ne üzerine?)* عَلَى الدَّاءِ Yara üzerine *(Nasıl?)*

Bir kereden sonra bir daha *(Ne zamana kadar?)* حَتّٰى يَنْحَسِمَ Ta ki kan kesilinceye kadar فَتَرَى **Bir de görürsün** *(Neyi?)* اَلْقَوْمَ **O kavmi** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Nasıl?)* صَرْعٰى **Yere serilmiş oldukları halde** مَطْرُوحِينَ Atılmış هَالِكِينَ Ve helak oldukları halde كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** نَخْلٍ -أُصُولُ- اَعْجَازُ **Hurma kütükleri** gövdeleri**dir** *(Öyle kütükler ki,)* خَاوِيَةٍ **İçi boş** سَاقِطَةٍ فَارِغَةٍ Devrilmiş, içi boş.

8. فَهَلْ تَرَى **Şimdi görüyor musun?** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Ne?)* مِنْ بَاقِيَةٍ **Geri kalan birini** صِفَةُ نَفْسٍ مُقَدَّرَةٍ Takdir edilen bir 'nefis' kelimesinin sıfatıdır أَوِ التَّاءُ لِلْمُبَالَغَةِ Veya 'ta' harfi mübalağa içindir أَيْ بَاقٍ Yani, 'bakin' (geri kalan birini görebilir misin?) لَا Hayır!

﴿وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ﴾ أَتْبَاعُهُ وَفِي قِرَاءَةٍ [قَبْلَهُ] بِفَتْحِ الْقَافِ وَسُكُونِ الْبَاءِ أَيْ مَنْ تَقَدَّمَهُ مِنَ الْأُمَمِ الْكَافِرَةِ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَاتُ﴾ أَيْ أَهْلُهَا وَهِيَ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾﴾ بِالْفِعْلَاتِ ذَاتِ الْخَطَأِ ﴿فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ﴾ أَيْ لُوطًا وَغَيْرَهُ ﴿فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾﴾ زَائِدَةً فِي الشِّدَّةِ عَلَى غَيْرِهَا ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ﴾ عَلَا فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ مِنَ الْجِبَالِ وَغَيْرِهَا زَمَنَ الطُّوفَانِ ﴿حَمَلْنَاكُمْ﴾ يَعْنِي آبَاءَكُمْ إِذْ أَنْتُمْ فِي أَصْلَابِهِمْ ﴿فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾﴾ السَّفِينَةِ الَّتِي عَمِلَهَا نُوحٌ وَنَجَا هُوَ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ فِيهَا وَغَرِقَ الْبَاقُونَ ﴿لِنَجْعَلَهَا﴾ أَيْ هٰذِهِ الْفِعْلَةَ وَهِيَ إِنْجَاءُ الْمُؤْمِنِينَ وَإِهْلَاكُ الْكَافِرِينَ ﴿لَكُمْ تَذْكِرَةً﴾ عِظَةً ﴿وَتَعِيَهَا﴾ وَلِتَحْفَظَهَا ﴿أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾﴾ حَافِظَةٌ لِمَا تَسْمَعُ ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾﴾ لِلْفَصْلِ بَيْنَ الْخَلَائِقِ وَهِيَ الثَّانِيَةُ ﴿وَحُمِلَتِ﴾ رُفِعَتِ ﴿الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا﴾ دُقَّتَا ﴿دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾﴾ قَامَتِ الْقِيَامَةُ ﴿وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾﴾ ضَعِيفَةٌ ﴿وَالْمَلَكُ﴾ يَعْنِي الْمَلَائِكَةَ ﴿عَلَىٰ أَرْجَائِهَا﴾ جَوَانِبِ السَّمَاءِ ﴿وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةِ الْمَذْكُورِينَ ﴿يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٧﴾﴾ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَوْ مِنْ صُفُوفِهِمْ ﴿يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ﴾ لِلْحِسَابِ ﴿لَا تَخْفَى﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ ﴿مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾﴾ مِنَ السَّرَائِرِ ﴿فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ﴾ خِطَابًا لِجَمَاعَتِهِ لِمَا سُرَّ بِهِ ﴿هَاؤُمُ﴾ خُذُوا ﴿اقْرَؤُا كِتَابِيَهْ ﴿١٩﴾﴾ تَنَازَعَ فِيهِ هَاؤُمُ وَاقْرَؤُوا ﴿إِنِّي ظَنَنْتُ﴾ تَيَقَّنْتُ ﴿أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَهْ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾﴾ مَرْضِيَّةٍ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾﴾ ﴿قُطُوفُهَا﴾ ثِمَارُهَا ﴿دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾﴾ قَرِيبَةٌ يَتَنَاوَلُهَا الْقَائِمُ وَالْقَاعِدُ وَالْمُضْطَجِعُ فَيُقَالُ لَهُمْ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا﴾ حَالٌ أَيْ مُتَهَنِّئِينَ ﴿بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾﴾ الْمَاضِيَةِ فِي الدُّنْيَا ﴿وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا﴾ لِلتَّنْبِيهِ ﴿لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَهْ ﴿٢٥﴾﴾ ﴿وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ ﴿٢٦﴾﴾ ﴿يَا لَيْتَهَا﴾ أَيِ الْمَوْتَةَ فِي الدُّنْيَا ﴿كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾﴾ الْقَاطِعَةَ لِحَيَاتِي بِأَنْ لَا أُبْعَثَ ﴿مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيَهْ ﴿٢٨﴾﴾ ﴿هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَهْ ﴿٢٩﴾﴾ قُوَّتِي وَحُجَّتِي وَهَاءُ كِتَابِيَهْ وَحِسَابِيَهْ وَمَالِيَهْ وَسُلْطَانِيَهْ لِلسَّكْتِ تُثْبَتُ وَقْفًا وَوَصْلًا اتِّبَاعًا لِمُصْحَفِ الْإِمَامِ وَالنَّقْلِ وَمِنْهُمْ مَنْ حَذَفَهَا وَصْلًا ﴿خُذُوهُ﴾ خِطَابٌ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ﴿فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾﴾ اجْمَعُوا يَدَيْهِ إِلَى عُنُقِهِ فِي الْغُلِّ ﴿ثُمَّ الْجَحِيمَ﴾ النَّارَ الْمُحْرِقَةَ ﴿صَلُّوهُ ﴿٣١﴾﴾ ادْخِلُوهُ ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا﴾ بِذِرَاعِ الْمَلَكِ ﴿فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾﴾ أَيِ ادْخِلُوهُ فِيهَا بَعْدَ إِدْخَالِهِ النَّارَ وَلَمْ تَمْنَعِ الْفَاءُ مِنْ تَعَلُّقِ الْفِعْلِ بِالظَّرْفِ الْمُتَقَدِّمِ ﴿إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣٤﴾﴾

TÜRKÇE ANLAMI

9. **Firavun, etrafındaki**[1] ona tabi olan**lar ve altı üstüne getirilen** Lut kavmine ait **beldeler**in halkı **hep o hatayı** yanlış işleri **yapa geldiler.**
10. **Böylece Rablerinin peygamberini** Lut ve diğerlerine **karşı geldiler, o da onları artan** şiddeti diğer ümmetlerin azabından daha fazla olan **bir şekilde yakalayıverdi.**
11. **Şüphesiz biz, su basınca** dağlar ve diğer şeylerin üzerine çıktığı tufan vakti **sizin** babalarınızı, siz onların sulbünde iken **gemide taşıdık.** Bu gemi Nuh (aleyhisselam)'ın yaptığı gemidir. O ve onunla birlikte gemide olanlar kurtuldu. Geri kalanlar ise boğuldu.
12. **Ki, onu** müminleri kurtarılıp kâfirlerin helak edilmesi fiilini **sizin için bir ibret** öğüt **yapalım ve belleyici** duyduğunu hıfzeden **kulaklar onu bellesin** hıfzetsin **diye.**
13. **Artık** mahlûkat arasında hüküm vermek için **Sûr'a** ikinci **bir kere üflendiği,**
14. **Yeryüzü ve dağlar kaldırılıp birbirine bir kere çarpılarak darmadağın edildiği zaman,**
15. **İşte o gün olacak olur**, kıyamet kopar.
16. **Gök yarılır ve artık o gün o, çökmeye yüz tutmuştur**, zayıflamıştır.
17. **Melekler onun** göğün **çevresindedirler. O gün Rabbinin arşını, bu** zikredilen melek**lerin üstünde sekiz** tane veya sekiz saf melek **taşır.**
18. **O gün** hesap için **arz olunacaksınız; hiçbir sırrınız gizli kalmaz.**[2]
19. **Kitabı sağ tarafından verilen:** kendi yakınlarına hitaben sevinçle **"Alın, kitabımı**[3] **okuyun" der.**
20. **"Doğrusu ben, hesabımla karşılaşacağımı** yakinen **biliyordum."**
21. **Artık o, razı olacağı bir hayat içindedir,**
22. **Yüksek bir cennette,**
23. **Meyveleri sarkmış** yakın; ayakta, oturan ve yatan herkes onlara erişir.
24. Onlara denir ki: **Geçmiş günlerde** dünyada **yaptıklarınıza karşılık, afiyetle yiyin, için.**
25. **Kitabı sol tarafından verilene gelince, der ki: "Keşke, bana kitabım verilmeseydi!"**
26. **"Hesabımın ne olduğunu bilmeseydim!"**
27. **"Keşke o** dünyadaki ölüm bir daha diriltilmemek üzere hayatımı **bitirseydi!"**

---

[1] قَبِلَهُ kelimesi diğer bir kıraatte kaf harfinin fethası ve ba harfinin sükûnuyla (قَبْلَهُ şeklinde) okunur. Bu durumda 'Önceki kâfir ümmetler' anlamına gelir.

[2] لَا تَخْفَى fiili hem ta hem de ya ile okunur.

[3] كِتَابِيَهْ kelimesinde هَاؤُمُ ve اِقْرَءُوا fiilleri tenazu etmiştir.

28. "Malım bana hiçbir fayda vermedi!"

29. "Saltanatım gücüm ve delilim **de elimden gitti!"**[1]

30. Cehennem bekçilerine hitaben denilir ki: **Onu yakalayın ve** ellerini boynuna **bağlayın;**

31. Sonra alevli ateşe atın sokun **onu!**

32. Ateşe soktuktan **sonra da** meleklerin arşınıyla **yetmiş arşın uzunluğunda bir zincirin içine sokun onu!**

33. Çünkü o, yüce Allah'a inanmaz,

34. Yoksulu doyurmaya teşvik etmezdi.

KELİME ANLAMI

9. وَجَاءَ **Ve yapa geldi** *(Kim?)* فِرْعَوْنُ **Firavun** وَمَنْ قَبْلَهُ **Ve etrafındakiler** أَتْبَاعُهُ Ona tabi olanlar وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِفَتْحِ الْقَافِ 'Kaf'ın fethası وَسُكُونِ الْبَاءِ Ve 'ba'nın sükunu ile ('kablehu' şeklinde okunur) أَيْ مَنْ تَقَدَّمَهُ Yani, ondan önce geçen مِنَ الْأُمَمِ الْكَافِرَةِ Kafir milletler وَالْمُؤْتَفِكَاتُ **Alt üst edilen beldeler** أَيْ أَهْلُهَا Yani, o beldelerin ahalisi وَهِيَ قُرَى قَوْمِ لُوطٍ Ki, bu Lut kavminin köyleridir *(Neyi yapa geldiler?)* بِالْخَاطِئَةِ **Bu hatayı** بِالْفِعْلَاتِ ذَاتِ الْخَطَأِ Hatalı fiilleri.

10. فَعَصَوْا **Ve asi oldular** *(Kime?)* رَسُولَ رَبِّهِمْ **Rablerinin peygamberine** أَيْ لُوطًا Yani, Lut'a ve diğerlerine فَأَخَذَهُمْ **O da onları yakalayıverdi** *(Nasıl?)* أَخْذَةً رَابِيَةً **Artan bir yakalama ile** زَائِدَةً Fazla *(Ne hususunda?)* فِي الشِّدَّةِ Şiddet hususunda *(Ne üzerine fazla?)* عَلَى غَيْرِهَا Diğer ümmetlerin azabı üzerine.

11. إِنَّا **Şüphesiz biz** لَمَّا طَغَا **Ne zaman ki bastı** *(Ne?)* الْمَاءُ **Su** عَلَا Çıktığında *(Ne üzerine?)* فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyin üzerine *(Neden olan şeyler?)* مِنَ الْجِبَالِ وَغَيْرِهَا Dağlar ve diğer şeyler *(Ne zaman?)* زَمَنَ الطُّوفَانِ Tufan zamanı حَمَلْنَاكُمْ **Sizi taşıdık** يَعْنِي آبَاءَكُمْ Yani, babalarınızı *(Ne zaman?)* إِذْ أَنْتُمْ Siz iken *(Nerede?)* فِي أَصْلَابِهِمْ Onların sulbünde *(Sizi nerede taşıdık?)* -السَّفِينَةِ- **Yüzen** gemide فِي الْجَارِيَةِ الَّتِي عَمِلَهَا Ki, onu yapmıştı *(Kim?)* نُوحٌ Nuh وَنَجَا Ve kurtuldu *(Kim?)* هُوَ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ O ve onunla birlikte olanlar *(Nerede?)* فِيهَا O gemide وَغَرِقَ الْبَاقُونَ Geri kalanlar da boğuldu *(Niye böyle yaptık?)*

---

[1] كِتَابِيَهْ , حِسَابِيَه , مَالِيَهْ ve سُلْطَانِيَهْ kelimelerinin sonundaki 'ha' sekte içindir. Hem vakıf hem de vasıl halinde mevcuttur. Bu, imam (diye isimlendirilen Hz. Osman'a ait) mushafa ve nakle tabi olarak yapılmıştır. Vasıl halinde bu 'ha' harfini hazfedenler de vardır.

12. لِنَجْعَلَهَا **Onu yapalım diye** أَيْ هٰذِهِ الْفِعْلَةَ Yani, bu fiili وَهِيَ إِنْجَاءُ الْمُؤْمِنِينَ O da; müminleri kurtarmak وَإِهْلَاكُ الْكَافِرِينَ Ve kafirleri helak etmektir *(Kim için yapalım?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Ne yapalım?)* تَذْكِرَةً **Bir ibret** عِظَةً Bir öğüt وَتَعِيَهَا **Ve onu bellesin diye** وَلِتَحْفَظَهَا Onu muhafaza etsin diye *(Ne?)* أُذُنٌ وَاعِيَةٌ **Belleyen kulak** حَافِظَةٌ Ezberleyen *(Neyi?)* لِمَا تَسْمَعُ İşittiğini.

13. فَإِذَا نُفِخَ **Artık üflendiğinde** *(Neye?)* فِي الصُّورِ **Sur'a** *(Ne?)* نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ **Bir üfürüş** *(Niçin?)* لِلْفَصْلِ Hüküm vermek için *(Nerede?)* بَيْنَ الْخَلَائِقِ Yaratılanlar arasında وَهِيَ النَّافِيَةُ Ki, bu ikinci üfleyiştir.

14. وَحُمِلَتْ **Ve taşındığında** رُفِعَتْ Kaldırıldığında *(Ne?)* الْأَرْضُ **Yer** وَالْجِبَالُ **Ve dağlar** فَدُكَّتَا **Ve birbirlerine çarptırıldığında** دُقَّتَا Birbirlerine vurulduklarında *(Nasıl?)* دَكَّةً وَاحِدَةً **Bir kere çarptırmakla.**

15. فَيَوْمَئِذٍ **İşte o gün** وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ **Olan olmuştur** قَامَتِ الْقِيَامَةُ Kıyamet kopmuştur.

16. وَانْشَقَّتْ **Ve yarılmıştır** *(Ne?)* السَّمَاءُ **Gök** فَهِيَ **Ve artık o** يَوْمَئِذٍ **O gün** وَاهِيَةٌ **Çökmeye yüz tutmuştur** ضَعِيفَةٌ Zayıftır.

17. وَالْمَلَكُ **Melek** يَعْنِي الْمَلَائِكَةَ Yani, melekler عَلَى أَرْجَائِهَا **Onun etrafındadırlar** جَوَانِبِ السَّمَاءِ Gökyüzünün kenarlarındadırlar وَيَحْمِلُ **Ve taşır** *(Neyi?)* عَرْشَ رَبِّكَ **Rabbinin arşını** *(Ne halde?)* فَوْقَهُمْ **Onların üzerinde olduğu halde** أَيِ الْمَلَائِكَةِ الْمَذْكُورِينَ Yani, zikredilen meleklerin (üzerinde olduğu halde) *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne taşır?)* ثَمَانِيَةٌ **Sekiz tane** مِنَ الْمَلَائِكَةِ Melek أَوْ مِنْ صُفُوفِهِمْ Veya sekiz saf melek.

18. يَوْمَئِذٍ **O gün** تُعْرَضُونَ **Arz olunursunuz** *(Niçin?)* لِلْحِسَابِ Hesap için لَا تَخْفَى **Gizli kalmaz** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' ile (okunur) مِنْكُمْ **Sizden** خَافِيَةٌ **Hiçbir gizli hal** *(Neden?)* مِنَ السَّرَائِرِ Sırlardan.

19. فَأَمَّا مَنْ **Artık o kimse ki,** أُوتِيَ **Kendisine verilmiştir** *(Ne?)* كِتَابَهُ **Kitabı** *(Nereden?)* بِيَمِينِهِ **Sağ tarafından** فَيَقُولُ **Der** *(Nasıl?)* خِطَابًا لِجَمَاعَتِهِ Kendi topluluğuna hitap ederek *(Ne sebebiyle?)* لِمَا سُرَّ بِهِ Kendisini sevindiren şey sebebiyle هَاؤُمُ **Alın** خُذُوا Alın اِقْرَؤُا **Okuyun** *(Neyi?)* كِتَابِيَهْ **Kitabımı** تَنَازَعَ فِيهِ Bu kelimede çekişmiştir *(Ne?)* هَاؤُمُ وَاقْرَؤُوا 'Hâumû' ve 'ikraû' fiilleri.

20. اَنِّي مُلَاقٍ **Çünkü ben zannetmiştim ki,** تَيَقَّنْتُ Kesin olarak bilmiştim ki, اِنِّي ظَنَنْتُ **Gerçekten ben kavuşacağım** *(Neye?)* حِسَابِيَهْ **Hesabıma.**

21. فَهُوَ **Artık o** فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ **Hoş bir hayat içindedir** مَرْضِيَّةٍ Kendisinden hoşlanılan.

22. فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ **Yüksek bir cennettedir.**

23. قُطُوفُهَا **Toplanacak** ثِمَارُهَا Meyveleri دَانِيَةٌ **Sarkıktır** قَرِيبَةٌ Yakındır يَتَنَاوَلُهَا Onlara erişir *(Kim?)* اَلْقَائِمُ وَالْقَاعِدُ Ayaktaki, oturan وَالْمُضْطَجِعُ Ve yatan (herkes) فَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denilir ki:

24. كُلُوا وَاشْرَبُوا **Yiyiniz İçiniz** *(Nasıl?)* هَنِيئًا **Afiyetle** حَالٌ Haldir أَيْ مُتَهَنِّئِينَ Yani, zevk alarak *(Neye karşılık?)* بِمَا اَسْلَفْتُمْ **Peşinen yaptıklarınıza karşılık** *(Ne zaman?)* فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ **Geçmiş günlerde** اَلْمَاضِيَةِ فِي الدُّنْيَا Dünyada geçen.

25. وَاَمَّا مَنْ **Ama o kişi ki,** اُوتِيَ **Kendisine verilmiştir** *(Ne?)* كِتَابَهُ **Kitabı** *(Nereden?)* بِشِمَالِهِ **Sol tarafından** فَيَقُولُ **O da der ki:** يَا لَيْتَنِي **Ah! Keşke ben** لِلتَّنْبِيهِ 'Ya' tenbih harfidir لَمْ اُوتَ **Bana verilmeseydi** *(Ne?)* كِتَابِيَهْ **Kitabım.**

26. وَلَمْ اَدْرِ **Ve bilmeseydim** مَا حِسَابِيَهْ **Hesabım nedir?**

27. يَا لَيْتَهَا **Ah! Keşke o** أَيِ الْمَوْتَةَ Yani, ölüm *(Neredeki?)* فِي الدُّنْيَا Dünyadaki كَانَتْ **Olsaydı** *(Ne?)* اَلْقَاضِيَةَ **(Her şeyi) bitiren** اَلْقَاطِعَةَ لِحَيَاتِي Hayatımı kesen *(Nasıl?)* بِاَنْ لَا اُبْعَثَ Bir daha diriltilmemem suretiyle.

28. مَا اَغْنَى **Fayda vermedi** *(Kime?)* عَنِّي **Bana** *(Ne?)* مَالِيَهْ **Malım.**

29. هَلَكَ **Yok olup gitti** *(Kimden?)* عَنِّي **Benden** *(Ne?)* سُلْطَانِيَهْ **Saltanatım** قُوَّتِي وَحُجَّتِي Kuvvetim ve hüccetim وَهَاءُ كِتَابِيَهْ وَحِسَابِيَهْ Kitabiyeh, hisabiyeh وَمَالِيَهْ وَسُلْطَانِيَهْ Maliyeh ve sultaniye'deki ha لِلسَّكْتِ Sekte içindir تَثْبُتُ Sabit kalır *(Nasıl?)* وَقْفًا Hem duruş وَوَصْلًا Hem de geliş halinde *(Nasıl?)* اِتِّبَاعًا Uyularak *(Neye?)* لِمُصْحَفِ الْاِمَامِ (Hz. Osman'ın) İmam (diye isimlendirilen) Mushaf'ına وَالنَّقْلِ Ve nakle uyarak وَمِنْهُمْ Kıraat âlimlerinden مَنْ حَذَفَهَا Onu hazfeden de vardır *(Nasıl?)* وَصْلًا Geçiş halinde.

30. خُذُوهُ **Tutun onu,** خِطَابٌ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ Cehennem bekçilerine hitaptır فَغُلُّوهُ **Hemen bağlayın onu** اَجْمِعُوا Toplayın *(Neyi?)* يَدَيْهِ İki elini *(Nereye?)* إِلَى عُنُقِهِ Boğazına *(Nasıl?)* فِي الْغُلِّ Kelepçe içinde.

31. ثُمَّ الْجَحِيمَ **Sonra da alevli ateşe** اَلنَّارَ الْمُحْرِقَةَ Yakıcı ateşe صَلُّوهُ **Atın onu** اَدْخِلُوهُ Sokun onu.

32. ثُمَّ **Sonra da** فِي سِلْسِلَةٍ **Bir zincire ki** ذَرْعُهَا **Boyu** سَبْعُونَ ذِرَاعًا **Yetmiş arşındır** *(Ne ile?)* بِذِرَاعِ الْمَلَكِ Meleğin arşınıyla فَاسْلُكُوهُ **Sokun onu** أَيْ اَدْخِلُوهُ Yani, onu sokun *(Neye?)* فِيهَا O zincire *(Ne zaman?)* بَعْدَ إِدْخَالِهِ Onu soktuktan sonra *(Nereye?)* اَلنَّارَ Ateşe وَلَمْ تَمْنَعْ Men etmemiştir *(Ne?)* اَلْفَاءُ 'Fa' harfi *(Neden?)* مِنْ تَعَلُّقِ الْفِعْلِ Fiilin taalluk etmesinden *(Neye?)* بِالظَّرْفِ الْمُتَقَدِّمِ Kendisinden önceki zarfa.

33. إِنَّهُ **Çünkü o** كَانَ **Olmuştu** *(Ne olmuştu?)* لَا يُؤْمِنُ **İnanmıyor** *(Kime?)* بِاللهِ الْعَظِيمِ **Yüce Allah'a.**

34. وَلَا يَحُضُّ **Ve teşvik etmezdi** *(Neye?)* عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ **Yoksulu doyurmaya.**

﴿فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾﴾ قَرِيبٌ يَنْتَفِعُ بِهِ ﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ﴿٣٦﴾﴾ صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ أَوْ شَجَرٍ فِيهَا ﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٧﴾﴾ الْكَافِرُونَ ﴿فَلَآ﴾ زَائِدَةٌ ﴿أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾﴾ مِنَ الْمَخْلُوقَاتِ ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾﴾ مِنْهَا اَيْ بِكُلِّ مَخْلُوقٍ ﴿إِنَّهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾﴾ أَيْ قَالَهُ رِسَالَةً عَنِ اللهِ تَعَالَى ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾﴾ ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ فِي الْفِعْلَيْنِ وَمَا مَزِيدَةٌ مُؤَكِّدَةٌ وَالْمَعْنَى أَنَّهُمْ آمَنُوا بِأَشْيَاءَ يَسِيرَةٍ وَتَذَكَّرُوهَا مِمَّا أَتَى بِهِ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْخَيْرِ وَالصِّلَةِ وَالْعَفَافِ فَلَمْ تُغْنِ عَنْهُمْ شَيْئًا بَلْ هُوَ ﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾﴾ ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ﴾ أَيِ النَّبِيُّ ﴿عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾﴾ بِأَنْ قَالَ عَنَّا مَا لَمْ نَقُلْهُ ﴿لَأَخَذْنَا﴾ لَبَلَغْنَا ﴿مِنْهُ﴾ عِقَابًا ﴿بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾﴾ بِالْقُوَّةِ وَالْقُدْرَةِ ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾﴾ نِيَاطَ الْقَلْبِ وَهُوَ عِرْقٌ مُتَّصِلٌ بِهِ إِذَا انْقَطَعَ مَاتَ صَاحِبُهُ ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ اَحَدٍ﴾ هُوَ اسْمُ مَا وَمِنْ زَائِدَةٌ لِتَأْكِيدِ النَّفْيِ وَمِنْكُمْ حَالٌ مِنْ أَحَدٍ ﴿عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾﴾ مَانِعِينَ خَبَرُ مَا وَجُمِعَ لِأَنَّ أَحَدًا فِي سِيَاقِ النَّفْيِ بِمَعْنَى الْجَمْعِ وَضَمِيرُ عَنْهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَيْ لَا مَانِعَ لَنَا عَنْهُ مِنْ حَيْثُ الْعِقَابِ ﴿وَإِنَّهُ﴾ اَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾﴾ ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ اَنَّ مِنْكُمْ﴾ أَيُّهَا النَّاسُ ﴿مُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾﴾ بِالْقُرْآنِ وَمُصَدِّقِينَ ﴿وَإِنَّهُ﴾ اَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾﴾ إِذَا رَأَوْا ثَوَابَ الْمُصَدِّقِينَ وَعِقَابَ الْمُكَذِّبِينَ بِهِ ﴿وَإِنَّهُ﴾ اَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾﴾ اَيِ الْيَقِينُ الْحَقُّ ﴿فَسَبِّحْ﴾ نَزِّهْ ﴿بِاسْمِ﴾ زَائِدَةٌ ﴿رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾﴾ سُبْحَانَهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

35. **Bu sebeple, bugün burada onun candan bir dostu** kendisinden faydalanacağı bir yakını **yoktur.**
36. Cehennem halkının **irininden** veya cehennemde bir ağaçtan **başka yiyecek de yoktur.**
37. **Onu bile bile hata işleyen** kâfir**lerden başkası yemez.**
38. **Gördüğünüz** varlıklar**a yemin ederim,**[9]
39. **Ve görmediğiniz** varlıklara, hepsine **(yemin ederim) ki,**
40. **Hiç şüphesiz o** Kuran, **çok değerli bir resûlün** Yüce Allah tarafından gönderilmiş olarak söylediği **sözüdür.**
41. **Ve o, bir şair sözü değildir. Ne de az iman ediyorsunuz!**

[9] فَلَا أُقْسِمُ fiilindeki لَا harfi zaittir.

42. **Bir kâhin sözü de değildir. Ne de az düşünüyorsunuz!**[10] Onlar Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'in getirdiği şeylerden hayır, sıla ve iffetli olmak gibi çok az şeye iman edip düşünmüşlerdir. Ama bu onlara hiçbir fayda vermemiştir.

43. Bilakis o, **âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.**

44. **Eğer** Peygamber bizim söylemediğimiz bir şeyi bizim adımıza söyleyerek **bize karşı bazı sözler uydurmuş olsaydı,**

45. **Elbette onu sıkıca** kuvvet ve kudretle **yakalardık.**

46. **Sonra onun** kalbe bağlı olan ve koptuğunda sahibinin öldüğü **can damarını koparırdık.**

47. **Hiçbiriniz** bizi **on**a azap etmek**ten men edemezdiniz.**[11]

48. **Ve hiç şüphesiz o** Kuran, **takvâ sahipleri için bir öğüttür.**

49. **Doğrusu biz,** Ey insanlar! **İçinizden** Kuran'ı **yalanlayanların da** tasdik edenlerin de **olduğunu elbette biliyoruz.**

50. **Muhakkak o,** Kuran **kâfirler için** tasdik edenlerin sevabını ve inkâr edenlerin azabını gördüklerinde **bir iç yarasıdır.**

51. **Ve şüphesiz o,** Kuran **kesin gerçektir.**

52. **O halde, yüce Rabbinin adını tesbih** tenzih **et.**

KELİME ANLAMI

35. فَلَيْسَ لَهُ **Bu sebeple onun için yoktur** *(Ne zaman?)* اَلْيَوْمَ **Bugün** *(Nerede?)* هٰهُنَا **Burada** *(Ne yoktur?)* حَمِيمٌ **Sıcak bir dost** قَرِيبٌ يَنْتَفِعُ بِهِ Kendisinden faydalanacağı bir yakını.

36. وَلَا طَعَامٌ **Yemek de yoktur** اِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ **Gıslinden başka** صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ Cehennem ehlinin irini أَوْ شَجَرٍ فِيهَا Veya orada bir ağaç.

37. لَا يَأْكُلُهُ **Onu yemez** *(Kim?)* اِلَّا الْخَاطِئُونَ **Günahkârlardan** اَلْكَافِرُونَ Kafirlerden **başkası.**

38. فَلَا 'La' zaittir أُقْسِمُ **Yemin ederim** *(Neye?)* بِمَا تُبْصِرُونَ **Gördüklerinize** *(Neden?)* مِنَ الْمَخْلُوقَاتِ Yaratılanlardan.

39. وَمَا لَا تُبْصِرُونَ **Ve görmediklerinize** *(Neden?)* مِنْهَا Onlardan أَيْ بِكُلِّ مَخْلُوقٍ Yani, tüm yaratılanlara (yemin ederim ki,)

---

[10] تَذَكَّرُونَ ve تُؤْمِنُونَ fiilleri hem ta ile hem de ya ile okunur. Bu fiillerden önce gelen مَا harfi zait olup tekit ifade eder.

[11] فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ cümlesindeki أَحَد kelimesi مَا nın ismi, başındaki مِنْ ise nefyi tekit için zaittir. مِنْكُمْ terkibi مِنْ أَحَدٍ terkibinden haldir. حَاجِزِينَ kelimesi مَا nın haberidir ve cemi olarak gelmiştir. Zira nefyin peşinden gelen أَحَد cemi manasındadır. عَنْهُ terkibindeki zamir ise Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e aittir.

40. إِنَّهُ **Hiç şüphesiz o** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ **Çok değerli bir peygamberin sözüdür** أَيْ قَالَهُ Yani, onu söylemiştir *(Nasıl?)* رِسَالَةً Gönderilmiş olarak *(Kim tarafından?)* عَنِ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah tarafından.

41. وَمَا هُوَ **Ve o değildir** *(Ne?)* بِقَوْلِ شَاعِرٍ **Şair sözü** قَلِيلًا مَا **Ne kadar da az** تُؤْمِنُونَ **İnanıyorsunuz.**

42. وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ **Kâhin sözü de değildir** قَلِيلًا مَا **Ne kadar da az** تَذَكَّرُونَ **Düşünüyorsunuz** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' ile (okunur) *(Nerede?)* فِي الْفِعْلَيْنِ Her iki fiilde وَمَا مَزِيدَةٌ مُؤَكِّدَةٌ 'Ma' tekit ifade eden zait bir harftir وَالْمَعْنَى Mana şöyledir: أَنَّهُمْ Şüphesiz onlar آمَنُوا İman ettiler *(Neye?)* بِأَشْيَاءَ يَسِيرَةٍ Çok az şeylere وَتَذَكَّرُوهَا Ve onları düşündüler *(O şeyler nedir?)* مِنَ الْخَيْرِ وَالصِّلَةِ Peygamberin getirdiği ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin مِمَّا أَتَى بِهِ النَّبِيُّ İyilik, sıla-ı rahim وَالْعَفَافِ Ve namuslu olmak gibi şeylerdir فَلَمْ تُغْنِ عَنْهُمْ Ama (bu az şeyler) onlara fayda vermedi *(Neyi?)* شَيْئًا Hiçbir şeyi بَلْ هُوَ Bilakis o Kuran.

43. تَنْزِيلٌ **İndirilmiştir** *(Kim tarafından?)* مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ **Alemlerin Rabbi tarafından.**

44. وَلَوْ تَقَوَّلَ **Şayet uydursaydı** أَيِ النَّبِيُّ Yani, peygamber *(Kimin aleyhine?)* عَلَيْنَا **Bizim aleyhimize** *(Ne?)* بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ **Bazı sözler** *(Nasıl?)* بِأَنْ قَالَ عَنَّا Bizim adımıza söylemekle *(Neyi?)* مَا لَمْ نَقُلْهُ Bizim demediğimizi.

45. لَأَخَذْنَا **Elbette alırdık** لَنِلْنَا Elde ederdik *(Kimden?)* مِنْهُ **Ondan** *(Ne alırdık?)* عِقَابًا İntikam *(Ne ile?)* بِالْيَمِينِ **Yemin ile** بِالْقُوَّةِ وَالْقُدْرَةِ Güç ve kuvvetle.

46. ثُمَّ لَقَطَعْنَا **Sonra elbette koparırdık** *(Kimden?)* مِنْهُ **Ondan** *(Neyi?)* الْوَتِينَ **Şah damarını** نِيَاطَ الْقَلْبِ Kalp damarını وَهُوَ Ve o عِرْقٌ مُتَّصِلٌ بِهِ Kalbe bitişik bir damardır إِذَا انْقَطَعَ Koptuğu zaman مَاتَ صَاحِبُهُ Sahibi ölür.

47. فَمَا **Ve olamazdı** مِنْكُمْ **Sizden** *(Kim?)* مِنْ أَحَدٍ **Hiç kimse** هُوَ اسْمُ مَا 'Ehad' 'ma'nın ismidir وَمِنْ زَائِدَةٌ 'Min' ise zaittir *(Niçin?)* لِتَأْكِيدِ النَّفْيِ Nefyi tekitlemek için وَمِنْكُمْ 'Minküm' ise حَالٌ مِنْ أَحَدٍ 'Ehad' kelimesinden haldir *(Sizden hiç kimse ne olamazdı?)* عَنْهُ **Ona siper** حَاجِزِينَ مَانِعِينَ Engel خَبَرُ مَا 'Ma'nın haberidir وَجُمِعَ Ve çoğul olarak getirilmiştir لِأَنَّ أَحَدًا Zira 'ehad' lafzı *(Neredeki?)* فِي سِيَاقِ النَّفْيِ Nefyin peşindeki *(Nedir?)* بِمَعْنَى الْجَمْعِ Çoğul anlamındadır وَضَمِيرُ عَنْهُ 'Anhu' zamiri لِلنَّبِيِّ Peygamber içindir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin أَيْ لَا مَانِعَ لَنَا Yani, bizi engelleyecek yoktur *(Kimden?)* عَنْهُ Ondan *(Ne yönden?)* مِنْ حَيْثُ الْعِقَابِ Azap/intikam yönünden.

48. وَإِنَّهُ **Ve hiç şüphesiz o** اَي الْقُرْآنَ Yani, Kuran لَتَذْكِرَةٌ **Elbette bir öğüttür** *(Kime?)* لِلْمُتَّقِينَ **Takva sahiplerine.**

49. وَإِنَّا **Ve doğrusu biz** لَنَعْلَمُ **Elbette bilmekteyiz ki,** اَنَّ مِنْكُمْ **Şüphesiz sizden** أَيُّهَا النَّاسُ Ey insanlar! مُكَذِّبِينَ **Yalanlayanlar var** *(Neyi?)* بِالْقُرْآنِ Kuran'ı وَمُصَدِّقِينَ Ve tasdik edenler (var).

50. وَإِنَّهُ **Ve hiç şüphesiz o** اَي الْقُرْآنَ Yani, Kuran لَحَسْرَةٌ **Elbette üzüntüdür** *(Kime?)* عَلَى الْكَافِرِينَ **Kafirlere** *(Ne zaman?)* إِذَا رَأَوْا Gördükleri zaman *(Neyi?)* ثَوَابَ الْمُصَدِّقِينَ Tasdik edenlerin sevabını وَعِقَابَ الْمُكَذِّبِينَ بِهِ Ve onu yalanlayanların azabını.

51. وَإِنَّهُ **Ve hiç şüphesiz o** اَي الْقُرْآنَ Yani, Kuran لَحَقُّ الْيَقِينِ **Elbette kesin gerçektir** اَي الْيَقِينُ الْحَقُّ Yani, hak olan gerçektir.

52. فَسَبِّحْ **Öyleyse tesbih et** نَزِّهْ Tenzih et *(Neyi?)* بِاسْمِ **İsmini** زَائِدَةٌ (Bu kelime) zaittir *(Kimin ismini?)* رَبِّكَ الْعَظِيمِ **Yüce Rabbinin** سُبْحَانَهُ Onu noksan sıfatlardan tenzih ederim.



سُورَةُ الْمَعَارِجِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَرْبَعٌ وَاَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿سَاَلَ سَآئِلُ﴾ دَعَا دَاعٍ ﴿بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾﴾ ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾﴾ هُوَ النَّضْرُ بْنُ الْحَرْثِ قَالَ اللّٰهُمَّ إِنْ كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ الْآيَةَ ﴿مِنَ اللّٰهِ﴾ مُتَّصِلٌ بِوَاقِعٍ ﴿ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾﴾ مَصَاعِدِ الْمَلَائِكَةِ وَهِيَ السَّمٰوَاتُ ﴿تَعْرُجُ﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ ﴿الْمَلٰٓئِكَةُ وَالرُّوحُ﴾ جِبْرِيلُ ﴿اِلَيْهِ﴾ إِلَى مَهْبِطِ أَمْرِهِ مِنَ السَّمَاءِ ﴿فِي يَوْمٍ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ أَيْ يَقَعُ الْعَذَابُ بِهِمْ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾﴾ بِالنِّسْبَةِ إِلَى الْكَافِرِ لِمَا يَلْقَى فِيهِ مِنَ الشَّدَائِدِ وَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَكُونُ عَلَيْهِ أَخَفَّ مِنْ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ يُصَلِّيهَا فِي الدُّنْيَا كَمَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ ﴿فَاصْبِرْ﴾ هٰذَا قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ بِالْقِتَالِ ﴿صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾﴾ أَيْ لَا جَزَعَ فِيهِ ﴿اِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ﴾ أَيِ الْعَذَابَ ﴿بَعِيدًا ﴿٦﴾﴾ غَيْرَ وَاقِعٍ ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾﴾ وَاقِعًا لَا مَحَالَةَ ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَآءُ﴾ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ أَيْ يَقَعُ ﴿كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾﴾ كَذَائِبِ الْفِضَّةِ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾﴾ كَالصُّوفِ فِي الْخِفَّةِ وَالطَّيَرَانِ بِالرِّيحِ ﴿وَلَا يَسْـَٔلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾﴾ قَرِيبٌ قَرِيبَهُ لِاشْتِغَالِ كُلٍّ بِحَالِهِ

TÜRKÇE ANLAMI

70- Meâric Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk dört ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Bir soran** isteyen **inecek azabı sordu** istedi,
2. **İnkârcılar için ki onu def edecek yoktur.** Bu kişi Nadr b. Hâris'tir. *"Allah'ım! Eğer bu kitap, gerçekten senin katından ise, bize gökten taş yağdır veya can yakıcı bir azap ver" (Enfal: 32)* demişti.
3. **Yükselme derecelerinin** meleklerin yükseldikleri semaların **sahibi olan Allah katından.**[1]
4. **Melekler ve Rûh** Cebrail, **oraya,** Allah'ın emrinin indiği semaya **yükselir. Miktarı** göreceği zorluklar sebebiyle kâfire nispetle **elli bin sene olan** kıyamet **gününde** onların başına azap gelecektir. Ama mümine nispetle kıyamet günü, dünyada kıldığı iki rekat namazdan daha kısa gelecektir. Nitekim bu, hadiste ifade edilmiştir.
5. **Şimdi sen** acele etmeden **güzelce sabret.** Bu savaş emri verilmeden önceydi.
6. **Doğrusu onlar, onu** azabı **uzak** gerçekleşmez **görüyorlar.**
7. **Biz ise onu yakın** kesinlikle gerçekleşecek **görmekteyiz.**
8. **O gün gökyüzü, erimiş** gümüş **madeni gibi olur.**
9. **Dağlar da atılmış yün gibi** hafif ve uçucu **olur.**
10. Herkes kendi derdine düştüğünden **dost, dostu** yakın yakınını **sormaz.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمَعَارِجِ -﴿٧٠﴾

70- Meâric Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** اَرْبَعٌ وَاَرْبَعُونَ آيَةً **Kırk dört ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. سَاَلَ **İstedi** *(Kim?)* سَائِلٌ **Bir istekte bulunan** دَعَا Çağırdı *(Kim?)* دَاعٍ Çağıran biri *(Neyi istedi?)* بِعَذَابٍ وَاقِعٍ **Gelecek olan azabı** *(Kime?)*
2. لِلْكَافِرِينَ **Kâfirlere** *(Öyle azap ki,)* لَيْسَ **Yoktur** *(Ne?)* لَهُ دَافِعٌ **Onu def edecek** هُوَ النَّضْرُ بْنُ الْحَرْثِ O kişi Nadr b. Hars'tir قَالَ Dedi ki: اَللّٰهُمَّ Ey Allah'ım! إِنْ كَانَ هٰذَا Eğer bu ise *(Ne ise?)* هُوَ الْحَقَّ الْآيَةَ Hak olan ise... ayet ***(Kimden gelen azap?)***

---

[1] مِنَ اللهِ terkibindeki مِنْ harf-i ceri وَاقِعٍ kelimesine müteallliktir.

3. مِنَ اللهِ **Allah'tan** مُتَّصِلٌ بِوَاقِعٍ 'Vaki' kelimesine müteallliktir *(Öyle Allah ki,)* ذِي الْمَعَارِجِ **Yükselme dereceleri sahibi** مَصَاعِدِ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin yükselme noktaları وَهِيَ السَّمٰوَاتُ Ve onlar göklerdir.

4. تَعْرُجُ **Yükselir** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' ile (okunur) *(Kim yükselir?)* اَلْمَلٰئِكَةُ **Melekler** وَالرُّوحُ **Ve ruh** جِبْرِيلُ Cebrail *(Kime?)* إِلَيْهِ **Ona** إِلٰى مَهْبِطِ أَمْرِهِ Onun emrinin indiği yere *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ Gökten *(Azap ne zamanda gelir?)* فِي يَوْمٍ **Bir günde ki** مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazf-edilmiş bir fiile taalluk etmektedir أَيْ يَقَعُ Yani, gelir *(Ne?)* اَلْعَذَابُ Azap *(Kime?)* بِهِمْ Onlara *(Ne zaman?)* فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde *(Öyle gün ki,)* كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* مِقْدَارُهُ **Onun miktarı** *(Ne olmuştur?)* خَمْسِينَ اَلْفَ سَنَةٍ **Elli bin sene** *(Kime nispetle?)* بِالنِّسْبَةِ إِلَى الْكَافِرِ Kafire nispetle *(Niçin elli bin senedir?)* لِمَا يَلْقٰى فِيهِ O günde karşılaşacağı مِنَ الشَّدَائِدِ Zorluklar sebebiyle وَأَمَّا الْمُؤْمِنُ Mümine gelince فَيَكُونُ عَلَيْهِ Ona olacaktır *(Ne olacaktır?)* أَخَفَّ Daha hafif/kısa *(Neden?)* مِنْ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ Bir farz namazdan ki يُصَلِّيهَا Onu kılıyor *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada كَمَا جَاءَ Tıpkı geldiği gibi *(Nerede?)* فِي الْحَدِيثِ Hadiste.

5. فَاصْبِرْ **Öyleyse sabret** هٰذَا قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ Bu emredilmeden önceydi *(Ne?)* بِالْقِتَالِ Savaş-mak *(Nasıl sabret?)* صَبْرًا جَمِيلًا **Güzelce sabrederek** أَيْ لَا جَزَعَ فِيهِ Yani, sabırsızlık göstermeden.

6. إِنَّهُمْ **Çünkü onlar** يَرَوْنَهُ **Onu görüyorlar** أَيِ الْعَذَابَ Yani, azabı *(Ne görüyorlar?)* بَعِيدًا **Uzak** غَيْرَ وَاقِعٍ Olmayacak.

7. وَنَرَاهُ **Biz ise onu görüyoruz** *(Ne görüyoruz?)* قَرِيبًا **Yakın** وَاقِعًا لَا مَحَالَةَ Hiç şüphesiz olacak (görüyoruz).

8. يَوْمَ **O gün** تَكُونُ **Olur** *(Ne?)* اَلسَّمَاءُ **Gökyüzü** مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir fiile taalluk etmektedir أَيْ يَقَعُ Yani, (o kıyamet, gökyüzünün olduğu günde) meydana gelir *(Ne gibi olduğu günde?)* كَالْمُهْلِ **Erimiş maden gibi** كَذَائِبِ الْفِضَّةِ Erimiş gümüş gibi.

9. وَتَكُونُ **Ve olur** *(Ne?)* اَلْجِبَالُ **Dağlar** *(Ne gibi?)* كَالْعِهْنِ **Atılmış renkli yün gibi** كَالصُّوفِ Pamuk gibi (olur) *(Ne hususunda?)* فِي الْخِفَّةِ Hafiflik وَالطَّيَرَانِ Ve uçma konusunda *(Ne ile?)* بِالرِّيحِ Rüzgar ile.

10. وَلَا يَسْئَلُ **Ve sormaz** *(Kim?)* حَمِيمٌ **Hiçbir sıcak dost** *(Kimi?)* حَمِيمًا **Hiçbir sıcak dostu** قَرِيبٌ قَرِيبَهُ Yakın yakınını (sormaz) *(Niçin?)* لِاشْتِغَالِ كُلٍّ Her biri meşgul olduğu için *(Ne ile?)* بِحَالِهِ Kendi haliyle.

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ أَيْ يُبْصِرُ الْأَحْمَاءُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَيَتَعَارَفُونَ وَلَا يَتَكَلَّمُونَ وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ يَتَمَنَّى الْكَافِرُ ﴿لَوْ﴾ بِمَعْنَى أَنْ ﴿يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ﴾ بِكَسْرِ الْمِيمِ وَفَتْحِهَا ﴿بِبَنِيهِ ﴿١١﴾﴾ ﴿وَصَاحِبَتِهِ﴾ زَوْجَتِهِ ﴿وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ﴾ عَشِيرَتِهِ لِفَصْلِهِ مِنْهَا ﴿الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾﴾ تَضُمُّهُ ﴿وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾﴾ ذٰلِكَ الْافْتِدَاءُ عَطْفٌ عَلَى يَفْتَدِي ﴿كَلَّا﴾ رَدٌّ لِمَا يَوَدُّهُ ﴿إِنَّهَا﴾ أَيِ النَّارَ ﴿لَظَى ﴿١٥﴾﴾ اِسْمٌ لِجَهَنَّمَ لِأَنَّهَا تَتَلَظَّى أَيْ تَتَلَهَّبُ عَلَى الْكُفَّارِ ﴿نَزَّاعَةً لِلشَّوَى ﴿١٦﴾﴾ جَمْعُ شَوَاةٍ وَهِيَ جِلْدَةُ الرَّأْسِ ﴿تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ﴿١٧﴾﴾ عَنِ الْإِيمَانِ بِأَنْ تَقُولَ إِلَيَّ إِلَيَّ ﴿وَجَمَعَ﴾ الْمَالَ ﴿فَأَوْعَى ﴿١٨﴾﴾ أَمْسَكَهُ فِي وِعَائِهِ وَلَمْ يُؤَدِّ حَقَّ اللهِ مِنْهُ ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾﴾ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ وَتَفْسِيرُهُ ﴿إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾﴾ وَقْتَ مَسِّ الشَّرِّ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾﴾ وَقْتَ مَسِّ الْخَيْرِ أَيِ الْمَالِ لِحَقِّ اللهِ مِنْهُ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾﴾ أَيِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوٰتِهِمْ دَآئِمُونَ ﴿٢٣﴾﴾ مُوَاظِبُونَ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ﴿٢٤﴾﴾ هُوَ الزَّكَاةُ ﴿لِلسَّآئِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾﴾ الْمُتَعَفِّفِ عَنِ السُّؤَالِ فَيَحْرُمُ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾﴾ الْجَزَاءِ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾﴾ خَائِفُونَ ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾﴾ نُزُولُهُ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ مِنَ الْإِمَاءِ ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾﴾ الْمُتَجَاوِزُونَ الْحَلَالَ إِلَى الْحَرَامِ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالْإِفْرَادِ مَا ائْتُمِنُوا عَلَيْهِ مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَالدُّنْيَا ﴿وَعَهْدِهِمْ﴾ الْمَأْخُوذِ عَلَيْهِمْ فِي ذٰلِكَ ﴿رَاعُونَ ﴿٣٢﴾﴾ حَافِظُونَ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِالْجَمْعِ [بِشَهَادَاتِهِمْ] ﴿قَآئِمُونَ ﴿٣٣﴾﴾ يُقِيمُونَهَا وَلَا يَكْتُمُونَهَا ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوٰتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾﴾ بِأَدَائِهَا فِي أَوْقَاتِهَا ﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾﴾ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ﴾ نَحْوَكَ ﴿مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾﴾ حَالٌ أَيْ مُدِيمِي النَّظَرِ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ﴾ مِنْكَ ﴿عِزِينَ ﴿٣٧﴾﴾ حَالٌ أَيْضًا أَيْ جَمَاعَاتٍ حَلْقًا حَلْقًا يَقُولُونَ اسْتِهْزَاءً بِالْمُؤْمِنِينَ لَئِنْ دَخَلَ هٰؤُلَاءِ الْجَنَّةَ لَنَدْخُلَنَّهَا قَبْلَهُمْ قَالَ تَعَالَى ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾﴾ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ لَهُمْ عَنْ طَمَعِهِمْ فِي الْجَنَّةِ ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ﴾ كَغَيْرِهِمْ ﴿مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾﴾ مِنْ نُطَفٍ فَلَا يُطْمَعُ بِذٰلِكَ فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّمَا يُطْمَعُ فِيهَا بِالتَّقْوَى.

TÜRKÇE ANLAMI

11. Dostlar **birbirlerine gösterilirler.** Birbirlerini tanırlar ama konuşmazlar. **Günahkâr kimse ister** kâfir temenni eder **ki, o günün**[1] **azabına karşılık, oğullarını,**
12. **Karısını** eşini **ve kardeşini,**
13. **Kendisini barındıran** içinde yaşadığı **tüm ailesini**[2] aşiretini
14. **Ve yeryüzünde kim varsa hepsini fidye olarak versin sonra da** bu fidye **tek kendini kurtarsın.**
15. **Asla!** Bu onun isteğine bir rettir. **Şüphesiz, o** cehennem **Lezâ'dır;** kâfirler üzerine parlayan ve alevlenen bir ateştir.
16. Kafa **derilerini**[3] **kavurup soyar.**
17. İmandan **yüz çevirip sırtını döneni,** bana bana, diyerek **çağırır!**
18. **Mal toplayıp yığan** o malları muhafaza edildikleri yerlerde tutup onlardaki Allah hakkını vermeyen **kimseyi!**
19. **Gerçekten insan, pek huysuz**[4] **yaratılmıştır;**
20. **Kendisine fenalık dokunduğunda feryat eder.**
21. **Hayır dokunduğu,** mal sahibi olduğu**nda da pinti kesilir.** Ondaki Allah hakkını esirger.
22. **Ancak namaz kılan** müminler **(böyle değildir);**
23. **Ki, onlar namazlarına devam ederler,**
24. **Onların mallarında, belli bir hak** zekat **vardır,**
25. **İsteyen ve** iffetinden dolayı isteyemeyip **mahrum** kalan **için,**
26. **Onlar din** ceza **gününü tasdik ederler,**
27. **Ki, onlar Rablerinin azabından korkarlar,**
28. **Çünkü Rablerinin azabı**nın inişinden **emin olunmaz;**
29. **Ki, onlar ırzlarını korurlar,**
30. **Ancak eşlerine veya ellerinin altında bulunan** cariyelerine **karşı müstesna; çünkü onlar (bunun için) kınanmaz.**
31. **Bundan ötesini isteyenler ise, işte onlar haddi aşanlardır,** helali aşıp harama varanlardır.
32. **Ki, onlar emanetlerine**[5] kendilerine emanet edilen din ve dünya işlerine **ve** bu konuda kendilerinden alınan **sözlerine riayet eder,** onları korur**lar,**

---

[1] يَوْمِئِذٍ terkibindeki mim hem kesre hem de fetha ile okunur.

[2] (Aileye فَصِيلَتِهِ denmesi) kişi ailesinden ayrılıp/ doğup geldiği içindir.

[3] الشَّوَى kelimesi شَوَاة kelimesinin çoğuludur.

[4] هَلُوعًا kelimesi hal-i mukaddderadır.

[5] لِأَمَانَاتِهِمْ kelimesi diğer bir kıraatte müfret olarak okunmuştur.

33. **Ki, onlar şahitliklerini[1] yerine getirirler,** onu gizlemezler.
34. **Ki, onlar** vaktinde eda ederek **namazlarını korurlar;**
35. **İşte bunlar, cennetlerde ağırlanırlar.**
36. **Şu kâfirlere ne oluyor ki,** gözlerini **sana doğru** çevirip sürekli **bakıyorlar?**[2]
37. Senin **sağından ve solundan gruplar** halka halka cemaatler **halinde.**[3]
38. Müminlerle alay etmek için diyorlar ki: "Andolsun ki, eğer bunlar cennete girerse, elbette biz onlardan önce gireriz" Yüce Allah şöyle buyurdu: **Onlardan her biri nimet cennetine sokulacağını mı umuyor?**
39. **Asla!** Bu onların cennet arzularına karşı bir rettir. **Şüphesiz biz onları,** diğerleri gibi **kendilerinin de bildikleri şeyden** nutfeden **yarattık.** Cennet bununla değil takva ile arzulanır.

KELİME ANLAMI

11. يُبَصَّرُونَهُمْ **Birbirlerine gösterilirler** أَيْ يُبَصَّرُ Yani, gösterilir *(Kim?)* اَلْأَحْمَاءُ Dostlar *(Ondan bedel)* بَعْضُهُمْ Bir kısmı بَعْضًا Diğer bir kısmına (gösterilir) وَيَتَعَارَفُونَ Ve birbirlerini tanırlar وَلَا يَتَكَلَّمُونَ Ama konuşmazlar وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ Cümle başlangıç cümlesidir يَوَدُّ **İster** *(Kim?)* اَلْمُجْرِمُ **Suçlu** يَتَمَنَّى Arzu eder *(Kim?)* اَلْكَافِرُ Kafir *(Neyi?)* لَوْ يَفْتَدِي **Fidye vermeyi** بِمَعْنَى أَنْ 'Lev' 'en' manasındadır *(Neye karşılık fidye vermeyi ister?)* مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ **O günün azabına karşılık** *(Yevmiizin kelimesi nasıl okunur?)* بِكَسْرِ الْمِيمِ Mim'in kesresi وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla (okunur) *(Kimi fidye vermek ister?)* بِبَنِيهِ **Oğullarını.**
12. وَصَاحِبَتِهِ **Eşini** زَوْجَتِهِ Hanımını وَأَخِيهِ **Kardeşini.**
13. وَفَصِيلَتِهِ **Ve ailesini** عَشِيرَتِهِ Sülalesini *(Niçin fasîle diye isimlendirilmiştir?)* لِفَصْلِهِ مِنْهَا Onlardan ayrılıp/doğup geldiği için اَلَّتِي **Öyle ailesi ki,** تُؤْوِيهِ **Onu barındırmaktadır** تَضُمُّهُ Onu içermektedir *(Daha kimi fidye olarak vermek ister?)*
14. وَمَنْ **O kimseyi ki,** فِي الْأَرْضِ **Yeryüzündedir** *(Onları nasıl fidye vermek ister?)* جَمِيعًا **Hep birlikte** ثُمَّ يُنْجِيهِ **Sonra da onu kurtarsın (ister)** *(Ne?)* ذٰلِكَ الْافْتِدَاءُ Bu fidye vermesi عَطْفٌ عَلَى يَفْتَدِي 'Yeftedî' üzerine atıftır.
15. كَلَّا **Hayır, asla!** رَدٌّ Bu bir rettir *(Neye?)* لِمَا يَوَدُّهُ İstediği şeye إِنَّهَا **Şüphesiz o** أَيِ النَّارَ Yani, ateş لَظَى **Lezâ'dır** اِسْمٌ لِجَهَنَّمَ Cehennemin ismidir لِأَنَّهَا Zira o تَتَلَظَّى Parlar أَيْ تَتَلَهَّبُ Yani, alevlenir *(Kim üzerine?)* عَلَى الْكُفَّارِ Kafirler üzerine *(Ne olduğu halde?)*

[1] بِشَهَادَتِهِمْ kelimesi diğer bir kıraatte cemi olarak okunur.
[2] مُهْطِعِينَ kelimesi haldir.
[3] عِزِينَ kelimesi de haldir.

16. نَزَّاعَةً **Soyar olduğu halde** *(Neyi?)* لِلشَّوٰى **Derileri** جَمْعُ شَوَاةٍ 'Şevât' kelimesinin çoğuludur وَهِيَ جِلْدَةُ الرَّأْسِ Ve o kafa derisidir.

17. تَدْعُوا **Çağırır** *(Kimi?)* مَنْ **O kimseyi ki,** اَدْبَرَ **Arkasını döndü** وَتَوَلّٰى **Ve yüz çevirdi** *(Neden?)* عَنِ الْاِيمَانِ İmandan *(Nasıl çağırır?)* بِأَنْ تَقُولَ Şöyle demekle إِلَيَّ إِلَيَّ Bana (gel) bana.

18. وَجَمَعَ **Ve topladı** *(Neyi?)* اَلْمَالَ Malı فَاَوْعٰى **Ve yığdı** أَمْسَكَهُ Onu tuttu *(Nerede?)* فِي وِعَائِهِ Kasasında وَلَمْ يُؤَدِّ Ve eda etmedi *(Neyi?)* حَقَّ اللهِ Allah'ın hakkını *(Neden eda etmedi?)* مِنْهُ Ondan.

19. اِنَّ الْاِنْسَانَ **Doğrusu insan** خُلِقَ **Yaratıldı** *(Nasıl?)* هَلُوعًا **Pek huysuz olarak** حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Hal-i mukadderedir وَتَفْسِيرُهُ Ve tefsiri de şudur:

20. اِذَا مَسَّهُ **Ona dokunduğunda** *(Ne?)* اَلشَّرُّ **Fenalık** جَزُوعًا **Feryat eden olur** *(Ne zaman?)* وَقْتَ مَسِّ الشَّرِّ Fenalık dokunduğunda.

21. وَاِذَا مَسَّهُ **Ve ona dokunduğunda** *(Ne?)* اَلْخَيْرُ **İyilik** مَنُوعًا **Cimri/esirgeyen olur** *(Ne zaman?)* وَقْتَ مَسِّ الْخَيْرِ İyilik dokunduğunda أَيِ الْمَالِ Yani, mal (sahibi olduğunda) *(Neyi esirger?)* لِحَقِّ اللهِ Allah'ın hakkını *(Neden?)* مِنْهُ O maldan.

22. اِلَّا الْمُصَلِّينَ **Sadece namaz kılanlar (bunun dışındadır)** أَيِ الْمُؤْمِنِينَ Yani, müminler.

23. اَلَّذِينَ هُمْ **Ki, onlar** عَلٰى صَلٰوتِهِمْ **Namazlarına** دَائِمُونَ **Devam eder** مُوَاظِبُونَ Sürdürürler.

24. وَالَّذِينَ فِي اَمْوَالِهِمْ **Ki, onların malında** حَقٌّ مَعْلُومٌ **Belirli bir hak vardır** هُوَ الزَّكَاةُ O da zekattır *(Kim için belirli bir hak vardır?)*

25. لِلسَّائِلِ **Dilenen** وَالْمَحْرُومِ **Ve mahrum için** اَلْمُتَعَفِّفِ Utanan *(Neden?)* عَنِ السُّؤَالِ Dilenmekten فَيَحْرُمُ Ve böylece mahrum kalan için.

26. وَالَّذِينَ **Ki, onlar** يُصَدِّقُونَ **Tasdik ederler** *(Neyi?)* بِيَوْمِ الدِّينِ **Din** اَلْجَزَاءِ Ceza **gününü.**

27. وَالَّذِينَ هُمْ **Ve onlar ki,** مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ **Rablerinin azabından** مُشْفِقُونَ **Korkarlar** خَائِفُونَ Ürkerler.

28. اِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ **Çünkü Rablerinin azabı** غَيْرُ مَأْمُونٍ **Emin olunmaz** *(Neden?)* نُزُولُهُ Onun inmesinden.

29. وَالَّذِينَ هُمْ **Ve onlar ki,** لِفُرُوجِهِمْ **Mahrem yerlerini** حَافِظُونَ **Korurlar.**

30. اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ **Yalnız eşlerine karşı** اَوْ مَا مَلَكَتْ **Veya sahip olduğuna karşı** *(Neyin sahip olduğu?)* اَيْمَانُهُمْ **Sağ ellerinin (sahip olduğu)** مِنَ الْاِمَاءِ Cariyelere karşı (korumazlar) فَاِنَّهُمْ **Zira onlar** غَيْرُ مَلُومِينَ **(Bundan dolayı) kınanmazlar.**

31. فَمَنْ **Artık her kim** اِبْتَغٰى **Ararsa** *(Neyi?)* وَرَاءَ ذٰلِكَ **Bundan ötesini** فَأُولٰئِكَ **İşte onlar** هُمْ **Onlar** اَلْعَادُونَ **Haddi aşanlardır** اَلْمُتَجَاوِزُونَ Aşanlar *(Neyi?)* اَلْحَلَالَ Helali *(Nereye doğru?)* إِلَى الْحَرَامِ Harama doğru.

32. وَالَّذِينَ هُمْ **Ve onlar ki,** لِأَمَانَاتِهِمْ **Emanetlerine** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِالْإِفْرَادِ Müfret olarak (okunmuştur) مَا ائْتُمِنُوا عَلَيْهِ Kendilerine emanet edilen مِنْ أَمْرِ الدِّينِ وَالدُّنْيَا Din ve dünya işi (anlamındadır) وَعَهْدِهِمْ **Ve sözlerine** اَلْمَأْخُوذِ عَلَيْهِمْ Onlardan alınmış olan *(Hangi konuda?)* فِي ذٰلِكَ Bu emanetler konusunda رَاعُونَ **Riayet ederler** حَافِظُونَ Korurlar.

33. وَالَّذِينَ هُمْ **Ve onlar ki,** بِشَهَادَتِهِمْ **Şahitliklerini** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِالْجَمْعِ Cemi sığasıyla (okunur) قَائِمُونَ **Yerine getirirler** يُقِيمُونَهَا Onu dosdoğru yaparlar وَلَا يَكْتُمُونَهَا Ve onu gizlemezler.

34. وَالَّذِينَ هُمْ **Ve onlar ki,** عَلٰى صَلٰوتِهِمْ **Namazlarını** يُحَافِظُونَ **Korurlar** *(Nasıl?)* بِأَدَائِهَا O namazları eda ederek *(Ne zaman?)* فِي أَوْقَاتِهَا Vakitlerinde.

35. أُولٰئِكَ **İşte bunlar** فِي جَنَّاتٍ **Cennetlerde** مُكْرَمُونَ **Ağırlananlardır.**

36. فَمَالِ **Şimdi ne oluyor** *(Kime?)* اَلَّذِينَ **O kimselere ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** قِبَلَكَ **Sana doğru** نَحْوَكَ Senin tarafına مُهْطِعِينَ **Gözlerini dikiyor oldukları halde** حَالٌ Bu (ismi mevsulden) haldir أَيْ مُدِيمِي النَّظَرِ Yani, devamlı bakıyor oldukları halde *(Nasıl?)*

37. عِزِينَ عَنِ الْيَمِينِ **Sağdan** وَعَنِ الشِّمَالِ **Ve soldan** مِنْكَ Senin (sağından ve solundan) **Topluluklar halinde** حَالٌ أَيْضًا Bu da haldir أَيْ جَمَاعَاتٍ Yani, cemaatler halinde حَلْقًا حَلْقًا Halka halka يَقُولُونَ Diyorlar *(Niye?)* اِسْتِهْزَاءً Alay olsun diye *(Kiminle?)* بِالْمُؤْمِنِينَ Müminlerle لَئِنْ دَخَلَ Andolsun ki, eğer girerse *(Kim?)* هٰؤُلَاءِ Bunlar *(Nereye?)* اَلْجَنَّةَ Cennete لَنَدْخُلَنَّهَا Elbette biz oraya gireriz *(Ne zaman?)* قَبْلَهُمْ Onlardan önce.

38. قَالَ تَعَالٰى Yüce Allah buyurdu: **Ümit mi ediyor?** اَيَطْمَعُ *(Kim?)* كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ **Onlardan her biri** *(Neyi?)* أَنْ يُدْخَلَ **Sokulacağını** *(Nereye?)* جَنَّةَ نَعِيمٍ **Nimet cennetine.**

39. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ لَهُمْ Bu onlara bir rettir *(Neden?)* عَنْ طَمْعِهِمْ Ümitlerinden *(Ne hakkındaki?)* فِي الْجَنَّةِ Cennet hakkındaki إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ **Şüphesiz biz onları yarattık** *(Nasıl?)* كَغَيْرِهِمْ Diğerleri gibi *(Neden?)* مِمَّا يَعْلَمُونَ **Bildikleri şeyden** مِنْ نُطَفٍ Nutfelerden فَلَا يُطْمَعُ بِذٰلِكَ Dolayısıyla bununla ümit edilemez *(Ne hakkında?)* فِي الْجَنَّةِ Cennet hakkında وَإِنَّمَا يُطْمَعُ فِيهَا Cennet hakkında sadece ümit edilir *(Ne ile?)* بِالتَّقْوٰى Takva ile.

﴿فَلَآ﴾ لَا زَائِدَةٌ ﴿أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَسَائِرِ الْكَوَاكِبِ ﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾﴾ ﴿عَلَىٰٓ اَنْ نُبَدِّلَ﴾ نَأْتِيَ بَدَلَهُمْ ﴿خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾﴾ بِعَاجِزِينَ عَنْ ذٰلِكَ ﴿فَذَرْهُمْ﴾ اُتْرُكْهُمْ ﴿يَخُوضُوا﴾ فِي بَاطِلِهِمْ ﴿وَيَلْعَبُوا﴾ فِي دُنْيَاهُمْ ﴿حَتّٰى يُلَاقُوا﴾ يَلْقَوْا ﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾﴾ فِيهِ الْعَذَابَ ﴿يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْاَجْدَاثِ﴾ الْقُبُورِ ﴿سِرَاعًا﴾ إِلَى الْمَحْشَرِ ﴿كَاَنَّهُمْ اِلٰى نَصْبٍ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ [نُصُبٍ] بِضَمِّ الْحَرْفَيْنِ شَيْءٌ مَنْصُوبٌ كَعَلَمٍ أَوْ رَايَةٍ ﴿يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾﴾ يُسْرِعُونَ ﴿خَاشِعَةً﴾ ذَلِيلَةً ﴿اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ﴾ تَغْشَاهُمْ ﴿ذِلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾﴾ ذٰلِكَ مُبْتَدَأٌ وَمَا بَعْدَهُ الْخَبَرُ وَمَعْنَاهُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ.

TÜRKÇE ANLAMI

40. **Doğuların ve batıların** güneşin, ayın ve diğer yıldızların **Rabbine yemin**[1] **ederim ki, elbette bizim gücümüz yeter;**

41. **Onların** yerine **daha iyilerini değiştirmeye**, getirmeye **ve biz geçilmiş** bundan aciz **değiliz.**

42. **Bu sebeple sen onları bırak** terk et **de,** içinde azap ile **tehdit edildikleri günlerine kavuşuncaya dek** batıllarına **dalsınlar ve** dünyalarında **oynasınlar.**

43. **O gün onlar, sanki dikili** bayrak veya direk gibi **bir şeye**[2] **koşuyorlar gibi, kabirlerinden süratle** mahşere **çıkarlar.**

44. **Gözleri düşmüş** zelil **bir halde. Onları bir zillet kaplar** bürür. **İşte bu, onların tehdit edile geldikleri** kıyamet **günüdür!**[3]

KELİME ANLAMI

40. فَلَا -لَا زَائِدَةٌ- La harfî zaittir أُقْسِمُ **Yemin ederim** *(Kime?)* بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ **Doğuların ve batıların Rabbine** لِلشَّمْسِ وَالْقَمَرِ Güneşin, ayın وَسَائِرِ الْكَوَاكِبِ Ve diğer yıldızların (Rabbine) إِنَّا **Doğrusu biz** لَقَادِرُونَ **Elbette kadiriz** *(Neye?)*

41. عَلٰى اَنْ نُبَدِّلَ **Değiştirmeye** نَأْتِيَ بَدَلَهُمْ Onların yerine getirmeye *(Neyi?)* خَيْرًا **Daha hayırlısını** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** وَمَا نَحْنُ **Ve biz değiliz** *(Ne?)* بِمَسْبُوقِينَ **Önüne geçilmişler** بِعَاجِزِينَ Acizler (değiliz) *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ Bundan.

42. فَذَرْهُمْ **O halde onları bırak da** اُتْرُكْهُمْ Onları terk et يَخُوضُوا **Dalsınlar** *(Neye?)* فِي بَاطِلِهِمْ Bâtıllarına وَيَلْعَبُوا **Ve oynasınlar** *(Nerede?)* فِي دُنْيَاهُمْ Dünyalarında *(Ne zamana kadar?)*

---

[1] فَلَا أُقْسِمُ cümlesindeki لَا harfi zaittir.

[2] نَصْبٍ kelimesi diğer bir kıraatte nun ve sad harfinin zammesiyle okunur.

[3] ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ cümlesinde ذٰلِكَ kelimesi mübteda sonrası da haberdir.

حَتّٰى يُلَاقُوا **Karşılaşıncaya kadar** يَلْقَوْا Kavuşuncaya kadar *(Neye?)* يَوْمَهُمُ الَّذِي **O günlerine ki,** يُوعَدُونَ **Kendilerine vaat ediliyor** *(Nerede?)* فِيهِ O günde *(Ne?)* اَلْعَذَابَ Azap.

43. يَوْمَ **O gün** يَخْرُجُونَ **Çıkarlar** *(Neden?)* مِنَ الْاَجْدَاثِ **Kabirlerden** اَلْقُبُورِ Mezarlardan *(Nasıl?)* سِرَاعًا **Süratle** *(Nereye?)* إِلَى الْمَحْشَرِ Mahşere كَاَنَّهُمْ **Sanki onlar** إِلٰى نَصْبٍ **Dikili bir şeye** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِضَمِّ الْحَرْفَيْنِ İki harfin zammesiyle (okunur) شَيْءٌ مَنْصُوبٌ Dikili şeydir *(Ne gibi?)* كَعَلَمٍ أَوْ رَايَةٍ Direk veya bayrak gibi يُوفِضُونَ **Koşuyorlar** يُسْرِعُونَ Süratle gidiyorlar *(Ne halde?)*

44. خَاشِعَةً **Öne eğik olduğu halde** ذَلِيلَةً Hor bir şekilde *(Ne?)* اَبْصَارُهُمْ **Gözleri** تَرْهَقُهُمْ **Onları bürür** تَغْشَاهُمْ Onları sarar *(Ne?)* ذِلَّةٌ **Bir zillet** ذٰلِكَ **İşte bu** اَلْيَوْمُ الَّذِي **O gündür ki,** كَانُوا يُوعَدُونَ **Kendilerine vaat ediliyordu** ذٰلِكَ مُبْتَدَأٌ 'Zâlike' mübtedadır وَمَا بَعْدَهُ الْخَبَرُ Ondan sonrası da haber وَمَعْنَاهُ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (Bu haberin) manası da kıyamet günüdür.



سُورَةُ النُّوحِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَمَانٌ اَوْ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ﴾ أَيْ بِاِنْذَارٍ ﴿قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَهُمْ﴾ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
﴿عَذَابٌ اَلِيمٌ ۝١﴾ مُؤْلِمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ﴿قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝٢﴾ بَيِّنُ الْاِنْذَارِ
﴿اَنِ﴾ أَيْ بِأَنْ أَقُولَ لَكُمْ ﴿اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَطِيعُونِ ۝٣﴾ ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ﴾ مِنْ زَائِدَةٌ
فَإِنَّ الْإِسْلَامَ يُغْفَرُ بِهِ مَا قَبْلَهُ أَوْ تَبْعِيضِيَّةٌ لِإِخْرَاجِ حُقُوقِ الْعِبَادِ ﴿وَيُؤَخِّرْكُمْ﴾ بِلَا عَذَابٍ ﴿اِلٰٓى
اَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ أَجَلِ الْمَوْتِ ﴿اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ﴾ بِعَذَابِكُمْ إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا ﴿اِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۝٤﴾ ذٰلِكَ لَآمَنْتُمْ ﴿قَالَ رَبِّ اِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝٥﴾ أَيْ دَائِمًا مُتَّصِلًا ﴿فَلَمْ
يَزِدْهُمْ دُعَآئِي اِلَّا فِرَارًا ۝٦﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿وَاِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوٓا اَصَابِعَهُمْ فِٓي
اٰذَانِهِمْ﴾ لِئَلَّا يَسْمَعُوا كَلَامِي ﴿وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ﴾ غَطَّوْا رُؤُوسَهُمْ بِهَا لِئَلَّا يَنْظُرُونِي ﴿وَاَصَرُّوا﴾
عَلٰى كُفْرِهِمْ ﴿وَاسْتَكْبَرُوا﴾ تَكَبَّرُوا عَنِ الْإِيمَانِ ﴿اسْتِكْبَارًا ۝٧﴾ ﴿ثُمَّ اِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا
۝٨﴾ أَيْ بِأَعْلَى صَوْتِي ﴿ثُمَّ اِنِّي اَعْلَنْتُ لَهُمْ﴾ صَوْتِي ﴿وَاَسْرَرْتُ﴾ الْكَلَامَ ﴿لَهُمْ اِسْرَارًا ۝٩﴾
﴿فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ مِنَ الشِّرْكِ ﴿اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا ۝١٠﴾

TÜRKÇE ANLAMI

71- Nuh Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Yirmi sekiz veya yirmi dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Eğer iman etmezlerse **kendilerine acı** veren **bir azap** dünya ve ahirette **gelmeden önce kavmini uyar, diye Nuh'u kavmine gönderdik.**
2. **De di ki: "Ey kavmim! Ben sizin için açık bir uyarıcıyım,**
3. Size şöyle diyorum: **"Allah'a kulluk edin; ondan korkun ve bana itaat edin.**
4. **Ki, Allah günahlarınızı[1] bağışlasın ve sizi belli bir süreye** ölüme **kadar** azap etmeden **ertelesin" Şüphesiz** eğer iman etmezseniz **Allah'ın** azabınız için **(tayin ettiği) süresi geldiğinde, ertelenmez. Şayet** bunu **bilseydiniz,** elbette iman ederdiniz!"
5. **Dedi ki: Rabbim! Doğrusu ben kavmimi gece gündüz** durmadan ve sürekli **davet ettim;**
6. **Ama benim davetim, ancak onların** imandan **kaçmalarını arttırdı.**
7. **Ve doğrusu ben, bağışlayasın diye onları ne zaman davet ettiysem,** sözümü duymamak için **parmaklarını kulaklarına tıkadılar,** beni görmemek için **elbiselerine büründüler,** onlarla başlarını örttüler küfürde **ayak dirediler ve kibirlendikçe kibirlendiler**, imandan yüz çevirdiler.
8. **Sonra, ben onları** en yüksek sesimle **haykırarak davet ettim.**
9. **Sonra, onlara** sesimi **aşikâr ettim ve onlara** sözü **gizli gizli söyledim.**
10. **Ve dedim ki:** "Şirkten dolayı **Rabbinizden mağfiret dileyin; çünkü o çok bağışlayıcıdır.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ نُوحٍ -﴿٧١﴾

71- Nuh Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir.**

ثَمَانٌ أَوْ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi sekiz veya yirmi dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

---

[1] مِنْ ذُنُوبِكُمْ terkibindeki مِنْ harf-i ceri ya zaittir; zira İslam sebebiyle tüm geçmiş günahlar affedilir. Veya kul haklarını çıkarmak için bu harf-i cer ba'ziyet ifade eder.

1. إِنَّا أَرْسَلْنَا **Şüphesiz biz gönderdik** *(Kimi?)* نُوحًا **Nuh'u** *(Kime?)* إِلَى قَوْمِهِ **Kavmine** *(Ne diye?)* أَنْ أَنْذِرْ **Uyar diye** أَيْ بِإِنْذَارٍ Yani, uyarmasıyla *(Kimi?)* قَوْمَكَ **Kavmini** *(Neden önce?)* مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ **Onlara gelmeden önce** إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا Eğer iman etmezlerse *(Ne gelmeden önce?)* عَذَابٌ أَلِيمٌ **Can yakıcı bir azap** مُؤْلِمٌ Acı veren *(Nerede gelmeden önce?)* فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ Dünya ve ahirette.

2. قَالَ **Dedi ki:** يَا قَوْمِ **Ey kavmim!** إِنِّي **Şüphesiz ben** لَكُمْ **Sizin için** نَذِيرٌ مُبِينٌ **Apaçık bir uyarıcıyım** بَيِّنُ الْإِنْذَارِ Uyarısı açık olan.

3. أَنْ -أَيْ بِأَنْ أَقُولَ لَكُمْ- Yani, size şöyle demekle (uyarıcıyım) اُعْبُدُوا **Kulluk edin** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** وَاتَّقُوهُ **Ve ondan sakının** وَأَطِيعُونِ **Ve bana itaat edin ki,**

4. يَغْفِرْ لَكُمْ **Sizin için bağışlasın** *(Neyi?)* مِنْ ذُنُوبِكُمْ **Günahlarınızı** مِنْ زَائِدَةٌ 'Min' harfi ceri zaittir فَإِنَّ الْإِسْلَامَ Çünkü İslam يُغْفَرُ بِهِ Onunla affedilir *(Ne?)* مَا قَبْلَهُ Ondan öncekileri أَوْ تَبْعِيضِيَّةٌ Veya ba'ziyyedir *(Niçin?)* لِإِخْرَاجِ حُقُوقِ الْعِبَادِ Kulların haklarını çıkarmak için وَيُؤَخِّرْكُمْ **Ve sizi ertelesin** *(Nasıl?)* بِلَا عَذَابٍ Azap etmeden *(Ne zamana kadar ertelesin?)* إِنَّ أَجَلَ اللهِ **Belirli bir vakte kadar** أَجَلِ الْمَوْتِ Ölüm vaktine kadar إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى **Şüphesiz Allah'ın (takdir ettiği) süresi** *(Neye?)* بِعَذَابِكُمْ Azabınıza إِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا Eğer iman etmezseniz إِذَا جَاءَ **Geldiğinde** لَا يُؤَخَّرُ **Ertelenmez** لَوْ كُنْتُمْ **Eğer olsaydınız** *(Ne?)* تَعْلَمُونَ **Biliyor** *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bunu لَآمَنْتُمْ Elbette iman ederdiniz.

5. قَالَ **(Nuh) dedi ki:** رَبِّ **Rabbim** إِنِّي **Doğrusu ben** دَعَوْتُ **Çağırdım** *(Kimi?)* قَوْمِي **Kavmimi** *(Ne zaman?)* لَيْلًا **Gece** وَنَهَارًا **Ve gündüz** أَيْ دَائِمًا Yani, sürekli مُتَّصِلًا Aralıksız.

6. فَلَمْ يَزِدْهُمْ **Fakat onlara artırmadı** *(Ne?)* دُعَائِي **Benim çağırmam** *(Ne arttırmadı?)* إِلَّا فِرَارًا **Kaçmaktan başka bir şey** *(Neden kaçmak?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan.

7. وَإِنِّي **Ve doğrusu ben** كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ **Onları her ne zaman çağırdıysam** *(Niçin?)* لِتَغْفِرَ لَهُمْ **Onları bağışlaman için** جَعَلُوا **Tıkadılar** *(Neyi?)* أَصَابِعَهُمْ **Parmaklarını** *(Nereye?)* فِي آذَانِهِمْ **Kulaklarına** *(Niçin?)* لِئَلَّا يَسْمَعُوا İşitmemek için *(Neyi?)* كَلَامِي Benim sözümü وَاسْتَغْشَوْا **Ve büründüler** *(Neye?)* ثِيَابَهُمْ **Elbiselerine** غَطَّوْا Örttüler *(Neyi?)* رُؤُوسَهُمْ Başlarını *(Ne ile?)* بِهَا O elbiseleriyle *(Niçin?)* لِئَلَّا يَنْظُرُونِي Beni görmemek için وَأَصَرُّوا **Ve ısrar ettiler** *(Ne üzerine?)* عَلَى كُفْرِهِمْ Küfürleri üzerine وَاسْتَكْبَرُوا **Ve kibirlendiler** تَكَبَّرُوا Büyüklendiler *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İman etmekten *(Nasıl kibirlendiler?)* اِسْتِكْبَارًا **Kibirlendikçe.**

8. ثُمَّ إِنِّي **Sonra doğrusu ben** دَعَوْتُهُمْ **Onları çağırdım** *(Nasıl?)* جِهَارًا **Açıkça** أَيْ بِأَعْلَى صَوْتِي Yani, en yüksek sesimle.

9. ثُمَّ إِنِّي **Sonra doğrusu ben** أَعْلَنْتُ **Açıkça duyurdum** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Neyi?)* صَوْتِي Sesimi وَأَسْرَرْتُ **Ve gizlice söyledim** *(Neyi?)* اَلْكَلَامَ Sözü *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Nasıl?)* إِسْرَارًا **Gizli gizli.**

10. فَقُلْتُ **Ve dedim ki:** اِسْتَغْفِرُوا **Mağfiret dileyin** *(Kimden?)* رَبَّكُمْ **Rabbinizden** *(Neden dolayı?)* مِنَ الشِّرْكِ Şirkten dolayı إِنَّهُ **Çünkü o** كَانَ **Daima olmuştur** *(Ne?)* غَفَّارًا **Çok bağışlayan.**

﴿يُرْسِلِ السَّمَآءَ﴾ الْمَطَرَ وَكَانُوا قَدْ مُنِعُوهُ ﴿عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾﴾ كَثِيرَ الدَّرُورِ ﴿وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾﴾ جَارِيَةً ﴿مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾﴾ أَيْ تَأْمُلُونَ وَقَارَ اللهِ إِيَّاكُمْ بِأَنْ تُؤْمِنُوا ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾﴾ جَمْعُ طَوْرٍ وَهُوَ الْحَالُ فَطَوْرًا نُطْفَةً وَطَوْرًا عَلَقَةً إِلَى تَمَامِ خَلْقِ الْإِنْسَانِ وَالنَّظَرُ فِي خَلْقِهِ يُوجِبُ الْإِيمَانَ بِخَالِقِهِ ﴿أَلَمْ تَرَوْا﴾ تَنْظُرُوا ﴿كَيْفَ خَلَقَ اللهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾﴾ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ﴾ أَيْ فِي مَجْمُوعِهِنَّ الصَّادِقِ بِالسَّمَاءِ الدُّنْيَا ﴿نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾﴾ مِصْبَاحًا مُضِيئًا وَهُوَ أَقْوَى مِنْ نُورِ الْقَمَرِ ﴿وَاللهُ أَنْبَتَكُمْ﴾ خَلَقَكُمْ ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ إِذْ خَلَقَ أَبَاكُمْ آدَمَ مِنْهَا ﴿نَبَاتًا ﴿١٧﴾﴾ ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ مَقْبُورِينَ ﴿وَيُخْرِجُكُمْ﴾ لِلْبَعْثِ ﴿إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾﴾ ﴿وَاللهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾﴾ مَبْسُوطَةً ﴿لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا﴾ طُرُقًا ﴿فِجَاجًا ﴿٢٠﴾﴾ وَاسِعَةً ﴿قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا﴾ أَيِ السَّفَلَةُ وَالْفُقَرَاءُ ﴿مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوُلْدُهُ﴾ وَهُمُ الرُّؤَسَاءُ الْمُنْعَمُ عَلَيْهِمْ بِذَلِكَ وَوُلْدُ بِضَمِّ الْوَاوِ وَسُكُونِ اللَّامِ وَبِفَتْحِهِمَا [وَوَلَدُهُ] وَالْأَوَّلُ قِيلَ جَمْعُ وَلَدٍ بِفَتْحِهِمَا كَخَشَبٍ وَخُشْبٍ وَقِيلَ بِمَعْنَاهُ كَبَخَلٍ وَبُخْلٍ ﴿إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾﴾ طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿وَمَكَرُوا﴾ أَيِ الرُّؤَسَاءُ ﴿مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾﴾ عَظِيمًا جِدًّا بِأَنْ كَذَّبُوا نُوحًا وَآذَوْهُ وَمَنِ اتَّبَعَهُ ﴿وَقَالُوا﴾ لِلسَّفَلَةِ ﴿لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا﴾ بِفَتْحِ الْوَاوِ وَضَمِّهَا ﴿وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾﴾ هِيَ أَسْمَاءُ أَصْنَامِهِمْ ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا﴾ بِهَا ﴿كَثِيرًا﴾ مِنَ النَّاسِ بِأَنْ أَمَرُوهُمْ بِعِبَادَتِهِمْ ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾﴾ عَطْفًا عَلَى قَدْ أَضَلُّوا دَعَا عَلَيْهِمْ لَمَّا أُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ ﴿مِمَّا﴾ مَا صِلَةٌ ﴿خَطِيئَاتِهِمْ﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ (خَطِيئَاتِهِمْ) بِالْهَمْزَةِ ﴿أُغْرِقُوا﴾ بِالطُّوفَانِ ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ عُوقِبُوا بِهَا عَقِبَ الْإِغْرَاقِ تَحْتَ الْمَاءِ ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ﴾ أَيْ غَيْرِ ﴿اللهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾﴾ يَمْنَعُونَ عَنْهُمُ الْعَذَابَ ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾﴾ أَيْ نَازِلَ دَارٍ وَالْمَعْنَى أَحَدًا ﴿إِنَّكَ إِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾﴾ مَنْ يَفْجُرُ وَيَكْفُرُ قَالَ ذَلِكَ لِمَا تَقَدَّمَ مِنَ الْإِيحَاءِ إِلَيْهِ ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ﴾ وَكَانَا مُؤْمِنَيْنِ ﴿وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيَ﴾ مَنْزِلِي أَوْ مَسْجِدِي ﴿مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾﴾ هَلَاكًا فَأُهْلِكُوا.

TÜRKÇE ANLAMI

11. **Ki, göğü üzerinize bol bol** yağmurla **göndersin.** Nuh'un kavmi yağmurdan mahrum edilmişti.
12. **Mallarınızı ve oğullarınızı çoğaltsın, size bahçeler versin, sizin için ırmaklar akıtsın.**
13. **Size ne oluyor ki, Allah'ın** iman etmeniz sebebiyle size **değer vermesini ummuyor** ümit etmiyor**sunuz?**
14. **Oysa sizi türlü merhalelerden** nutfe hali, kan pıhtısı hali ve insanının yaradılışı tamamlanana kadar olan tüm hallerden **geçirerek yaratmıştır.** İnsanın yaradılışına bakmak yaratana imanı gerektirir.
15. **Görmediniz** bakmadınız **mı, Allah yedi göğü** birbiri üstünde **kat kat nasıl yaratmış!**
16. **Onların** mecmusundan olan dünya semasının **içinde ayı bir nur kılmış, güneşi de** aydan daha fazla ışık saçan **bir kandil yapmıştır.**
17. **Allah,** babanız Âdem'i topraktan yaratmak suretiyle **sizi yerden bitirmiş** yaratmış**tır.**
18. **Sonra sizi yine oraya** gömülmüş olarak **döndürecek ve sizi yeniden** diriliş için **çıkaracaktır.**
19. **Allah, yeryüzünü sizin için bir yaygı yapmıştır,**
20. **Onun geniş yollarında gidesiniz diye."**
21. **Nuh dedi ki: "Rabbim! Doğrusu bunlar bana karşı geldiler de,** alt tabakadan olanlar ve fakirler **malı ve çocukları**[1] **kendisine hüsrandan** küfür ve azgınlıktan **başka bir şey kazandırmayan kimseye** kendilerine bu nimetler verilen reislerine **uydular.**
22. **O** reisleri ola**nlar da,** Nuh'u yalanlamak, ona ve peşinden gidenlere eziyet etmek suretiyle gerçekten **çok büyük tuzak kurdular.**
23. **Ve** alt tabakadan olanlara **dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved, Suvâ', Yeğûs, Yeûk ve Nesr'den asla vazgeçmeyin!** Bunlar putların isimleridir.
24. **Doğrusu onlar,** putlara ibadet etmeyi emrederek insanların **birçoklarını saptırdılar.** Nuh (aleyhisselam)'a, kavminden şimdiye kadar iman edenlerden başka hiç kimsenin iman etmeyeceği vahyedilince onlara şöyle beddua etti: **Sen de bu zalimlerin sadece şaşkınlıklarını arttır!**
25. **Günahları**[2] **yüzünden** tufan ile **boğuldular ve hemen ateşe sokuldular** boğulmalarının ardından suyun altında azap gördüler. **Allah'tan başka yardımcılar da bulamadılar.**

---

[1] ولد kelimesi vav harfinin zammesi ile lam harfinin sükûnuyla ve de her ikisinin fethasıyla okunur. Birinci okunuşa göre denilmiştir ki, وَلَد kelimesinin çoğuludur. خَشَب kelimesinin çoğulu olan خُشُب gibi, veya veled ile aynı manasındadır. (Cimrilik anlamına gelen) بَخَل ve بُخْل kelimeleri gibi.

[2] خَطَايَاهُمْ kelimesi diğer bir kıraatte خَطِيئَاتِهِمْ şeklinde okunur.

26. **Nuh dedi ki: "Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden** evinde oturan **hiç kimseyi bırakma!**

27. **Çünkü sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar, çok ahlaksız ve kâfirden başkasını da doğurmazlar.** Nuh (aleyhisselam) bunları kendisine yapılan vahiyden dolayı söylemiştir.

28. **Rabbim! Beni,** Müslüman olan **ana-babamı, iman etmiş olarak evime** veya mescidime **girenleri,** kıyamete kadar **iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla, zalimlerin de ancak helakini arttır."** Böylece onlar helak edildiler.

KELİME ANLAMI

11. يُرْسِلْ **Ki, göndersin** *(Neyi?)* اَلسَّمَاءَ **Semayı** اَلْمَطَرَ Yağmuru وَكَانُوا Ve olmuştular *(Ne?)* قَدْ مُنِعُوهُ Yağmurdan mahrum *(Kimin üzerine?)* عَلَيْكُمْ **Sizin üzerinize** *(Nasıl göndersin?)* مِدْرَارًا **Bol bol** كَثِيرَ الدَّرُورِ Faydası çok olarak.

12. وَيُمْدِدْكُمْ **Ve sizi desteklesin** *(Ne ile?)* بِأَمْوَالٍ **Mallar** وَبَنِينَ **Ve çocuklarla** وَيَجْعَلْ لَكُمْ **Ve sizin için var etsin** *(Ne?)* جَنَّاتٍ **Bahçeler** بَسَاتِينَ Bostanlar وَيَجْعَلْ لَكُمْ **Ve sizin için yaratsın** *(Ne?)* -جَارِيَةً- أَنْهَارًا Akan **nehirler.**

13. مَا لَكُمْ **Size ne oluyor ki,** لَا تَرْجُونَ **Ummuyorsunuz** *(Kimden?)* لِلَّهِ **Allah'tan** *(Ne?)* وَقَارًا **Bir değer** أَيْ تَأْمُلُونَ Yani, ümit etmiyorsunuz *(Neyi?)* وَقَارَ اللهِ Allah'ın değer vermesini *(Kime?)* إِيَّاكُمْ Size *(Nasıl?)* بِأَنْ تُؤْمِنُوا (Ona) iman etmeniz suretiyle.

14. وَقَدْ خَلَقَكُمْ **Oysaki sizi yarattı** *(Nasıl?)* أَطْوَارًا **Aşama aşama** جَمْعُ طَوْرٍ 'Tavr'ın çoğuludur وَهُوَ الْحَالُ Ve o haldir فَطَوْرًا Bir aşamada نُطْفَةً Nutfe وَطَوْرًا Diğer bir aşamada عَلَقَةً Kan pıhtısı olarak (yaratti) إِلَى تَمَامِ خَلْقِ الْإِنْسَانِ İnsanın yaratılışının tamamına kadar وَالنَّظَرُ فِي خَلْقِهِ İnsanın yaratılışına bakmak يُوجِبُ الْإِيمَانَ İman etmeyi gerektirir *(Kime?)* بِخَالِقِهِ Yaratıcısına.

15. أَلَمْ تَرَوْا **Görmediniz mi?** تَنْظُرُوا Bakmadınız mı? كَيْفَ **Nasıl** خَلَقَ **Yaratmış** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Neyi?)* سَبْعَ سَمٰوَاتٍ **Yedi göğü** *(Nasıl?)* طِبَاقًا **Kat kat** بَعْضَهَا Bir kısmı فَوْقَ بَعْضٍ Diğer kısmının üstünde.

16. وَجَعَلَ **Ve yapmış** *(Neyi?)* اَلْقَمَرَ **Ayı** *(Nerede?)* فِيهِنَّ **O göklerin içinde** أَيْ فِي مَجْمُوعِهِنَّ Yani, onların bütününde *(Öyle bütün ki,)* اَلصَّادِقِ Bu kullanım doğrudur *(Neye?)* بِالسَّمَاءِ الدُّنْيَا Dünya semasına *(Ayı ne yapmış?)* نُورًا **Bir nur** وَجَعَلَ **Ve yapmış** *(Neyi?)* اَلشَّمْسَ **Güneşi** *(Ne?)* سِرَاجًا **Bir kandil** مِصْبَاحًا مُضِيئًا Aydınlatan bir lamba وَهُوَ أَقْوٰى Ve o (güneş ışığı) daha güçlüdür *(Neden?)* مِنْ نُورِ الْقَمَرِ Ay ışığından.

17. وَاللهُ **Allah** أَنْبَتَكُمْ **Sizi yetiştirdi** خَلَقَكُمْ Sizi yarattı *(Neden?)* مِنَ الْأَرْضِ **Yerden** إِذْ نَبَاتًا O topraktan *(Nasıl?)* مِنْهَا Babanız Adem'i *(Neden?)* أَبَاكُمْ آدَمَ خَلَقَ Zira yarattı *(Kimi?)* **(Mükemmel bir) yetiştirmekle.**

18. ثُمَّ يُعِيدُكُمْ **Sonra sizi yine döndürecek** *(Nereye?)* فِيهَا **Oraya** *(Ne halde?)* مَقْبُورِينَ Gömülmüş olduğunuz halde وَيُخْرِجُكُمْ **Ve sizi çıkaracak** *(Niçin?)* لِلْبَعْثِ Tekrar diriliş için *(Nasıl çıkaracak?)* إِخْرَاجًا **Yeniden bir çıkışla.**

19. وَاللهُ **Ve Allah** جَعَلَ **Yaptı** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neyi?)* الْأَرْضَ **Yeri** *(Ne yaptı?)* بِسَاطًا **Bir yaygı** مَبْسُوطَةً Yayılmış *(Niye böyle yaptı?)*

20. لِتَسْلُكُوا **Gidesiniz diye** *(Neden olduğu halde?)* مِنْهَا **O yerden olduğu halde** *(Nerede gidesiniz diye?)* -طُرُقًا- سُبُلًا **Yollarda** *(Öyle yollar ki,)* -وَاسِعَةً- فِجَاجًا **Geniş.**

21. قَالَ **Dedi** *(Kim?)* نُوحٌ **Nuh** رَبِّ **Rabbim!** إِنَّهُمْ **Doğrusu onlar** عَصَوْنِي **Bana isyan ettiler** وَاتَّبَعُوا **Ve tabi oldular** أَيِ السَّفَلَةُ وَالْفُقَرَاءُ Yani, sefil ve fakirler *(Kime?)* مَنْ **O kimseye ki,** لَمْ يَزِدْهُ **Ona arttırmamış** *(Ne?)* مَالُهُ **Ne malı** وَوُلْدُهُ **Ne de çocukları** وَهُمْ Ve bu kişiler أَلرُّؤَسَاءُ Önde gelenlerdir ki, أَلْمُنْعَمُ عَلَيْهِمْ Kendilerine ihsan edilmiştir *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bu mal ve çocuklarla وَوُلْدُ بِضَمِّ الْوَاوِ 'Vuld' 'vav'ın zammesi وَسُكُونِ اللَّامِ Ve 'lam'ın sükunu ile وَبِفَتْحِهِمَا Ve her ikisinin fethası ile (okunur) وَالْأَوَّلُ قِيلَ Birinci (için) denildi ki: جَمْعُ وَلَدٍ 'Veled'in çoğuludur *(Ne ile olan?)* بِفَتْحِهِمَا Her iki harfin fethasıyla olan كَخَشَبٍ وَخُشْبٍ 'Haşeb' ve 'Huşb' gibi وَقِيلَ Ve denildi ki: بِمَعْنَاهُ 'Veled' manasındadır كَبَخَلٍ وَبُخْلٍ (Cimrilik anlamına gelen) 'Bahal' ve 'Buhl' kelimeleri gibi *(Ne arttırmamış?)* إِلَّا خَسَارًا **Ziyandan başka bir şey** طُغْيَانًا وَكُفْرًا Azgınlık ve küfürden başka bir şey.

22. وَمَكَرُوا **Ve kurdular** أَيِ الرُّؤَسَاءُ Yani, ileri gelenler *(Ne kurdular?)* مَكْرًا كُبَّارًا **Büyük bir tuzak** عَظِيمًا جِدًّا Gerçekten çok büyük *(Nasıl kurdular?)* بِأَنْ كَذَّبُوا Yalanlamak suretiyle *(Kimi?)* نُوحًا Nuh'u وَآذَوْهُ Ve ona eziyet etmek suretiyle *(Daha kime?)* وَمَنِ اتَّبَعَهُ Ve ona tabi olanlara.

23. وَقَالُوا **Ve dediler** *(Kime?)* لِلسَّفَلَةِ Alt tabakaya لَا تَذَرُنَّ **Sakın bırakmayın** *(Neyi?)* آلِهَتَكُمْ **İlahlarınızı** وَلَا تَذَرُنَّ **Ve asla terk etmeyin** *(Neyi?)* وَدًّا **Ne Veddi,** بِفَتْحِ الْوَاوِ وَضَمِّهَا Vav'ın fethası ve zammesiyle (okunur) وَلَا سُوَاعًا **Ne Suva'ı,** وَلَا يَغُوثَ **Ne Yegûs'u** وَيَعُوقَ **Ne Yeu'k'u** وَنَسْرًا **Ve ne de Nesr'i** هِيَ أَسْمَاءُ أَصْنَامِهِمْ Bunlar putlarının ismidir.

24. وَقَدْ أَضَلُّوا **Ve muhakkak saptırdılar** *(Ne ile?)* بِهَا Bu putlarla *(Kimi?)* كَثِيرًا **Birçoklarını** *(Kimden?)* مِنَ النَّاسِ İnsanlardan *(Nasıl saptırdılar?)* بِأَنْ أَمَرُوهُمْ Onlara emretmek suretiyle *(Neyi?)* بِعِبَادَتِهِمْ O putlara ibadet etmeyi وَلَا تَزِدْ **Sen de arttırma** *(Kime?)* الظَّالِمِينَ **Bu zalimlere** *(Ne arttırma?)* إِلَّا ضَلَالًا **Sapıklıktan başka bir şey** عَطْفًا عَلَى 'Kad edallû' üzerine atıftır دَعَا عَلَيْهِمْ Onlara beddua etti *(Niçin?)* لِمَا أُوحِيَ إِلَيْهِ Kendisine vahyedildiği için ki, أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ Asla iman etmeyecek *(Kimden?)* مِنْ قَوْمِكَ Senin kavminden إِلَّا مَنْ Sadece o kimseler müstesna ki, قَدْ آمَنَ İman etmişti.

25. مِمَّا خَطَايَاهُمْ **Hatalarından sebep** مَا صِلَةٌ 'Ma' zaittir وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte خَطِيئَاتِهِمْ 'Hatîâtihim' şeklinde بِالْهَمْزَةِ Hemze ile (okunur) أُغْرِقُوا **Boğuldular** *(Ne ile?)* بِالطُّوفَانِ Tufan ile فَأُدْخِلُوا **Ardında da sokuldular** *(Neye?)* نَارًا **Ateşe** عُوقِبُوا بِهَا Ateşle azap edildiler *(Ne zaman?)* عَقِبَ الْإِغْرَاقِ Boğulmanın peşine *(Nerede boğulmanın?)* تَحْتَ الْمَاءِ Suyun altında فَلَمْ يَجِدُوا **Ve bulamadılar** *(Kime?)* لَهُمْ **Kendilerine** *(Kimden başka?)* مِنْ دُونِ -أَيْ غَيْرِ- اللَّهِ **Allah'tan başka** Yani, onun dışında *(Ne bulamadılar?)* أَنْصَارًا **Yardımcılar** يَمْنَعُونَ Ki, engelliyorlar *(Kimden?)* عَنْهُمْ Onlardan *(Neyi?)* الْعَذَابَ Azabı.

26. وَقَالَ **Ve dedi** *(Kim?)* نُوحٌ رَبِّ **Nuh Rabbim!** لَا تَذَرْ **Bırakma** *(Nerede?)* عَلَى الْأَرْضِ **Yeryüzünde** *(Ne?)* مِنَ الْكَافِرِينَ **Kafirlerden** دَيَّارًا **Hiç kimseyi** أَيْ نَازِلَ دَارٍ Yani, evde konaklayan وَالْمَعْنَى أَحَدًا Mana: Hiç kimseyi (bırakma demektir).

27. إِنَّكَ **Çünkü sen** إِنْ تَذَرْهُمْ **Onları bırakırsan** يُضِلُّوا **Saptırırlar** *(Kimi?)* عِبَادَكَ **Senin kullarını** وَلَا يَلِدُوا **Ve doğurmazlar** إِلَّا **Ancak** فَاجِرًا **Ahlaksız** كَفَّارًا **Çok inkarcı** مَنْ يَفْجُرُ Ahlaksızlık yapacak وَيَكْفُرُ Ve inkar edecek **(çocuklar doğururlar)** قَالَ ذَلِكَ Bunu söyledi *(Niçin söyledi?)* لِمَا تَقَدَّمَ Geride geçen مِنَ الْإِيحَاءِ إِلَيْهِ (İman etmeyeceklerine dair) kendisine yapılan vahiyden sebep.

28. رَبِّ **Rabbim!** اغْفِرْ **Mağfiret eyle** *(Kime?)* لِي **Bana** وَلِوَالِدَيَّ **Ve ana-babama** وَكَانَا مُؤْمِنَيْنِ Anne-babası mümindiler وَلِمَنْ دَخَلَ **Ve girene** *(Nereye?)* بَيْتِيَ **Evime** مَنْزِلِي Kaldığım yere أَوْ مَسْجِدِي Veya mescidime *(Nasıl giren?)* مُؤْمِنًا **Mümin olarak** *(Daha kime mağfiret eyle?)* وَلِلْمُؤْمِنِينَ **Ve mümin erkek** وَالْمُؤْمِنَاتِ **Ve mümin kadınlara** *(Ne zamana kadar?)* إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününe kadar وَلَا تَزِدْ **Ve arttırma** *(Kime?)* الظَّالِمِينَ **Zalimlere** *(Neyi?)* إِلَّا تَبَارًا **Helakten başkasını** هَلَاكًا Yıkımdan başkasını فَأُهْلِكُوا Ve böylece helak edildiler.



سُورَةُ الْجِنِّ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَمَانٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ﴾ يَا مُحَمَّدُ لِلنَّاسِ ﴿أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ أَيْ أُخْبِرْتُ بِالْوَحْيِ مِنَ اللهِ تَعَالَى ﴿أَنَّهُ﴾ الضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ ﴿اسْتَمَعَ﴾ لِقِرَاءَتِي ﴿نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جِنِّ نَصِيبِينَ وَذٰلِكَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ بِبَطْنِ نَخْلٍ مَوْضِعٌ بَيْنَ مَكَّةَ وَالطَّائِفِ وَهُمُ الَّذِينَ ذُكِرُوا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ الْآيَةَ ﴿فَقَالُوا﴾ لِقَوْمِهِمْ لَمَّا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ ﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾﴾ يَتَعَجَّبُ مِنْهُ فِي فَصَاحَتِهِ وَغَزَارَةِ مَعَانِيهِ وَغَيْرِ ذٰلِكَ ﴿٢﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ الْإِيمَانِ وَالصَّوَابِ ﴿فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ﴾ بَعْدَ الْيَوْمِ ﴿بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ ﴿وَأَنَّهُ﴾ الضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ فِيهِ وَفِي الْمَوْضِعَيْنِ بَعْدَهُ ﴿تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا﴾ تَنَزَّهَ جَلَالُهُ وَعَظَمَتُهُ عَمَّا نُسِبَ إِلَيْهِ ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً﴾ زَوْجَةً ﴿وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا﴾ جَاهِلُنَا ﴿عَلَى اللهِ شَطَطًا ﴿٤﴾﴾ غُلُوًّا فِي الْكِذْبِ بِوَصْفِهِ بِالصَّاحِبَةِ وَالْوَلَدِ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللهِ كَذِبًا ﴿٥﴾﴾ بِوَصْفِهِ بِذٰلِكَ حَتَّى تَبَيَّنَّا كِذْبَهُمْ بِذٰلِكَ قَالَ تَعَالَى ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ﴾ يَسْتَعِيذُونَ ﴿بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ﴾ حِينَ يَنْزِلُونَ فِي سَفَرِهِمْ بِمَخُوفٍ فَيَقُولُ كُلُّ رَجُلٍ

أَعُوذُ بِسَيِّدِ هٰذَا الْمَكَانِ مِنْ شَرِّ سُفَهَائِهِ ﴿فَزَادُوهُمْ﴾ بِعَوْذِهِمْ بِهِمْ ﴿رَهَقًا ﴿٦﴾﴾ طُغْيَانًا فَقَالُوا سُدْنَا الْجِنَّ وَالْإِنْسَ ﴿وَأَنَّهُمْ﴾ أَيِ الجِنَّ ﴿ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ﴾ يَا إِنْسُ ﴿أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ يَبْعَثَ اللهُ أَحَدًا ﴿٧﴾﴾ بَعْدَ مَوْتِهِ قَالَ الْجِنُّ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ رُمْنَا اسْتِرَاقَ السَّمْعِ ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا﴾ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ﴿شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾﴾ نُجُومًا مُحْرِقَةً وَذٰلِكَ لَمَّا بُعِثَ النَّبِيُّ ﷺ ﴿وَأَنَّا كُنَّا﴾ أَيْ قَبْلَ مَبْعَثِهِ ﴿نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ أَيْ نَسْتَمِعُ ﴿فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا ﴿٩﴾﴾ أَيْ أُرْصِدَ لَهُ لِيُرْمَى بِهِ ﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ﴾ بِعَدَمِ اسْتِرَاقِ السَّمْعِ ﴿بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾﴾ خَيْرًا ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾ بَعْدَ اسْتِمَاعِ الْقُرْآنِ ﴿وَمِنَّا دُونَ ذٰلِكَ﴾ أَيْ قَوْمٌ غَيْرُ صَالِحِينَ ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾﴾ فِرَقًا مُخْتَلِفِينَ مُسْلِمِينَ وَكَافِرِينَ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ نُعْجِزَ اللهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾﴾ أَيْ لَا نَفُوتُهُ كَائِنِينَ فِي الْأَرْضِ أَوْ هَارِبِينَ مِنْهَا فِي السَّمَاءِ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰى﴾ الْقُرْآنَ ﴿آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ بِتَقْدِيرِ هُوَ بَعْدَ الْفَاءِ ﴿بَخْسًا﴾ نَقْصًا مِنْ حَسَنَاتِهِ ﴿وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾﴾ ظُلْمًا بِالزِّيَادَةِ فِي سَيِّئَاتِهِ

TÜRKÇE ANLAMI

72- Cin Sûresi

Mekke'de inmiştir. Yirmi sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Ey Muhammed! İnsanlara **de ki:** Mekke ile Taif arasındaki Batn-ı Nahl denen yerde sabah namazında Nusaybin **cinlerinden bir topluluğun** benim okumamı **dinlediği bana vahyolundu** Allah tarafından vahy ile haber verildi. Bu cinler *"Hani, sana cinlerden bir grubu yönlendirmiştik" (Ahkaf: 29)* ayetinde zikredilenlerdir. **Onlar** kavimlerine dönünce **şöyle demişler: Gerçekten biz,** fesahati, manalarının yoğunluğu ve diğer konularda **hayret veren bir Kuran dinledik.**
2. **Doğru yola** imana ve doğruya **iletiyor, biz de ona iman ettik.** Bugünden sonra **Rabbimize, asla kimseyi ortak koşmayacağız.**
3. **Hakikat şu ki,**[1] **Rabbimizin şanı çok yücedir.** Azamet ve celali kendisine nispet edilenlerden beridir. **O, ne eş** hanım **ne de çocuk edinmemiştir.**
4. **Doğrusu bizim sefih** cahil **olanımız, Allah hakkında** ona eş ve çocuk nispet ederek **haddi aşan şeyler** pek aşırı yalanlar **söylüyordu.**
5. **Halbuki biz, insanlar ve cinler Allah hakkında asla** böyle bir şey nispet ederek **yalan söylemezler, sanmıştık;** ama böylece yalanlarını anladık.

[1] أَنَّهُ terkibindeki zamir bu ve bundan sonraki iki yerde şan içindir.

6. Yüce Allah buyurdu ki: **Şu da gerçek ki, insanlardan bazı adamlar,** yolculukları esnasında korkulu bir yerde konakladıklarında **cinlerden bazı adamlara sığınırlar** ve "Buradaki sefihlerin şerrinden buranın efendisine sığınırız" derler**di de böylece** onlara sığınmaları sebebiyle **onların taşkınlıklarını arttırırlardı.** Onlar da "İnsanların ve cinlerin efendisi olduk" derlerdi.

7. Ey insanlar! **O cinler de, sizin sandığınız gibi, Allah'ın hiç kimseyi** öldükten **tekrar diriltmeyeceğini sanmışlardı.**

8. Cinler dediler ki: **Doğrusu biz, göğü yokladık,** oradan haber çalmak istedik **fakat onu** meleklerden **sert bekçilerle, ateş toplarıyla** yakan yıldızlarla **doldurulmuş bulduk.** Bu Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) gönderildiği zaman olmuştur.

9. **Halbuki biz** peygamber gönderilmeden önce **dinlemek için onun bazı yerlerine oturuyor** haber dinliyor**duk; fakat şimdi kim dinlemek isterse,** ona atılmak üzere **kendisini gözetleyen bir ateş topu buluyor.**

10. **Bilmiyoruz,** haber çalmanın engellenmesiyle **yeryüzündekilere kötülük mü murat edildi, yoksa Rableri onlara bir hayır mı diledi?**

11. **Doğrusu bizden,** Kuran'ı dinledikten sonra **salih olanlar yine bizden böyle** salih **olmayanlar da vardır. Biz farklı yollara ayrıldık.** Müslüman ve kâfir; farklı gruplar olduk.

12. **Ve şüphesiz anladık ki, biz yeryüzünde bulunmakla Allah'ı aciz bırakamayız, kaçmakla da onu aciz bırakamayız**; ister yerde olalım ister göğe çıkalım onun elinden kurtulamayız.

13. **Doğrusu biz, hidayeti** Kuran'ı **işitince ona iman ettik. Kim Rabbine iman ederse, artık ne bir eksiklikten** iyiliklerinin azaltılmasından **ne de haksızlıktan** günahlarının arttırılmasıyla zulme uğramaktan **korkar.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْجِنِّ -﴿٧٢﴾

72- Cin Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **Yirmi sekiz ayettir.** ثَمَانٌ وَعِشْرُونَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **De** قُلْ يَا Ey Muhammed! *(Kime?)* مُحَمَّدُ لِلنَّاسِ İnsanlara (de) **ki:** أُوحِيَ **Vahyolundu** *(Kime?)* إِلَيَّ **Bana** أَيْ أُخْبِرْتُ Yani, bana haber verildi *(Ne ile?)* بِالْوَحْيِ Vahiy ile *(Kim tarafından?)* مِنَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah tarafından أَنَّهُ **Hakikat ki,** اَلضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ Zamir şan içindir اِسْتَمَعَ **İşitmiş** *(Neyi?)* لِقِرَاءَتِي Benim okumamı *(Kim?)* نَفَرٌ **Bir topluluk** *(Kimden?)* مِنَ الْجِنِّ **Cinlerden** جِنِّ نُصَيْبِينَ Nusaybin cinleri وَذٰلِكَ Ve bu (olmuştu) *(Nerede?)*

فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ Peygamberimizin sabah namazında *(Neredeki?)* بِبَطْنِ نَخْلٍ Batn-ı Nahl'deki مَوْضِعٌ Bu bir yerdir *(Nerede?)* بَيْنَ مَكَّةَ Mekke ile وَالطَّائِفِ Taif arasında وَهُمْ Ve o cinler اَلَّذِينَ O kimselerdir ki, ذُكِرُوا Zikredildiler *(Nerede?)* فِي قَوْلِهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın şu ayetinde: وَإِذْ Ve o vakti hatırla ki, صَرَفْنَا Biz yönlendirmiştik *(Kime?)* إِلَيْكَ Sana *(Kimi?)* نَفَرًا Bir topluluğu *(Kimden?)* مِنَ الْجِنِّ الْآيَةَ Cinlerden...ayet **فَقَالُوا Ve demişler** *(Kime?)* لِقَوْمِهِمْ Kavimlerine *(Ne zaman demişler?)* لَمَّا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ Onlara döndüklerinde (demişler ki:) **إِنَّا سَمِعْنَا Muhakkak ki, biz işittik** *(Ne?)* **قُرْآنًا Bir Kuran ki, عَجَبًا Harikulade** يَتَعَجَّبُ Hayrete düşülüyor *(Neden?)* مِنْهُ O Kuran'dan *(Hangi konularda?)* فِي فَصَاحَتِهِ Fasihliği وَغَزَارَةِ مَعَانِيهِ Manalarının zenginliği وَغَيْرِ ذَلِكَ Ve diğer konularda.

2. **يَهْدِي İletiyor** *(Neye?)* **إِلَى الرُّشْدِ Gerçeğe** اَلْإِيمَانِ وَالصَّوَابِ İman ve doğruya **فَآمَنَّا بِهِ Biz de ona iman ettik وَلَنْ نُشْرِكَ Ve asla şirk koşmayacağız** *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْيَوْمِ Bu günden sonra *(Kime şirk koşmayacağız?)* **بِرَبِّنَا Rabbimize** *(Kimi?)* **أَحَدًا Hiç kimseyi.**

3. **وَأَنَّهُ Ve hakikat ki,** اَلضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ Zamir şan içindir *(Nerede?)* فِيهِ Burada وَفِي الْمَوْضِعَيْنِ بَعْدَهُ Ve bundan sonraki iki yerde **تَعَالَى Çok yücedir** *(Ne?)* **جَدُّ رَبِّنَا Rabbimizin şanı** تَنَزَّهَ Beridir *(Ne?)* جَلَالُهُ وَعَظَمَتُهُ Ululuğu ve büyüklüğü *(Neden beridir?)* عَمَّا نُسِبَ إِلَيْهِ Kendisine nispet edilenlerden **مَا اتَّخَذَ Edinmedi** *(Ne?)* **صَاحِبَةً Ne bir eş** زَوْجَةً Hanım **وَلَا وَلَدًا Ne de bir çocuk.**

4. **وَأَنَّهُ Ve hakikat ki,** كَانَ يَقُولُ **Diyordu** *(Kim?)* سَفِيهُنَا **Bizim (içimizdeki) akılsız** جَاهِلُنَا Cahilimiz **عَلَى اللهِ Allah karşı** *(Ne diyordu?)* **شَطَطًا Haddi aşan şeyler غُلُوًّا** Aşırı giden *(Nerede?)* فِي الْكَذِبِ Yalanda *(Ne sebebiyle aşırı giden?)* بِوَصْفِهِ Onu vasıflaması sebebiyle *(Ne ile?)* بِالصَّاحِبَةِ وَالْوَلَدِ Eş ve çocukla.

5. **وَأَنَّا ظَنَنَّا Doğrusu biz sanmıştık ki,** -مُخَفَّفَةٌ- اَنْ 'En' hafifletilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, hakikaten **لَنْ تَقُولَ Asla demez** *(Kim?)* **اَلْإِنْسُ İnsanlar وَالْجِنُّ Ve cinler عَلَى اللهِ Allah'a karşı** *(Ne demez?)* **كَذِبًا Yalan** *(Nasıl?)* بِوَصْفِهِ Onu vasıflayarak *(Ne ile?)* بِذَلِكَ Bu eş ve çocukla حَتَّى تَبَيَّنَّا Sonunda anladık *(Neyi?)* كِذْبَهُمْ Onların yalanlarını *(Ne sayesinde anladık?)* بِذَلِكَ Bu Kuran sayesinde قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu:

6. **وَأَنَّهُ Şu da gerçek ki, كَانَ İdi** *(Kim?)* **رِجَالٌ Bazı erkekler** *(Kimden?)* **مِنَ الْإِنْسِ İnsanlardan** *(Ne idiler?)* **يَعُوذُونَ Sığınıyorlardı** يَسْتَعِيذُونَ Sığınma talep ediyorlardı *(Kime?)* **بِرِجَالٍ Bazı erkeklere** *(Kimden?)* **مِنَ الْجِنِّ Cinlerden** *(Ne zaman sığınıyorlardı?)*

حِينَ يَنْزِلُونَ Konakladıklarında *(Ne zaman?)* فِي سَفَرِهِمْ Yolculukları esnasında *(Nerede konakladıklarında?)* بِمَخُوفٍ Korkulu bir yerde فَيَقُولُ Ve diyordu *(Kim?)* كُلُّ رَجُلٍ Her adam *(Ne diyordu?)* أَعُوذُ Ben sığınırım *(Kime?)* بِسَيِّدِ هٰذَا الْمَكَانِ Bu mekanın efendisine *(Neden sığınırım?)* مِنْ شَرِّ سُفَهَائِهِ Ahmaklarının şerrinden **فَزَادُوهُمْ Ve böylece onları arttırırlardı** *(Ne sebebiyle?)* بِعَوْذِهِمْ Sığınmaları sebebiyle *(Kime?)* بِهِمْ O cinlere *(Ne yönden arttırırlardı?)* رَهَقًا **Azgınlık yönünden** طُغْيَانًا Taşkınlık yönünden وَقَالُوا Ve (o cinler) de dediler ki: سُدْنَا Efendi olduk *(Kime?)* الْجِنِّ وَالْإِنْسِ Cinlere ve insanlara.

7. وَأَنَّهُمْ **Ve şüphesiz onlar** أَيِ الجِنُّ Yani, cinler ظَنُّوا **Zannettiler** *(Nasıl?)* كَمَا ظَنَنْتُمْ **Sizin zannettiğiniz gibi** يَا إِنْسُ Ey insanlar (zannettiler ki,) -مُخَفَّفَةٌ- أَنْ 'En' hafifletilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, hakikaten **لَنْ يَبْعَثَ Asla diriltemez** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Kimi?)* أَحَدًا **Hiç kimseyi** *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَوْتِهِ Öldükten sonra.

8. قَالَ الْجِنُّ Cinler dedi ki: وَأَنَّا **Ve doğrusu biz لَمَسْنَا Yokladık** *(Neyi?)* السَّمَاءَ **Göğü** رَمْنَا Kastettik *(Neyi?)* اِسْتِرَاقَ السَّمْعِ Gizlice dinleyip söz çalmayı **فَوَجَدْنَاهَا Ve onu bulduk** *(Nasıl?)* مُلِئَتْ **Doldurulmuş** *(Ne ile?)* حَرَسًا **Bekçilerle** *(Kimden?)* مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerden *(Öyle bekçiler ki,)* شَدِيدًا **Sert** *(Daha ne ile doldurulmuş bulduk?)* وَشُهُبًا **Alevlerle** نُجُومًا مُحْرِقَةً Yakan yıldızlarla وَذٰلِكَ Ve bu olmuştur *(Ne zaman?)* لَمَّا بُعِثَ Gönderildiği zaman *(Kim?)* النَّبِيُّ Peygamberimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin.

9. وَأَنَّا كُنَّا **Ve doğrusu biz idik** أَيْ قَبْلَ مَبْعَثِهِ Yani, o gönderilmeden önce *(Ne idik?)* نَقْعُدُ **Otururduk** *(Nereye?)* مِنْهَا **O gökten** مَقَاعِدَ **Oturulacak yerlere** *(Niçin otururduk?)* لِلسَّمْعِ **Dinlemek için** أَيْ نَسْتَمِعُ Yani, dinliyor idik فَمَنْ **Fakat her kim** يَسْتَمِعِ **Dinlerse** *(Ne zaman?)* الْآنَ **Şimdi** يَجِدْ **Buluyor** *(Ne?)* لَهُ **Kendisi için** شِهَابًا رَصَدًا **Hazırlanmış bir alev** أَيْ أُرْصِدَ لَهُ Yani, onun için hazırlanmış *(Niye?)* بِهِ لِيُرْمَى Ona atılsın diye.

10. وَأَنَّا **Ve doğrusu biz** لَا نَدْرِي **Bilmiyoruz** *(Neyi?)* أَشَرٌّ **Şer mi?** أُرِيدَ **Murad edildi** *(Ne ile?)* بِعَدَمِ اسْتِرَاقِ السَّمْعِ Söz çalınmamasıyla *(Kimlere şer murad edildi?)* بِمَنْ فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde olanlara** أَمْ أَرَادَ **Yoksa diledi mi?** *(Kime?)* بِهِمْ **Onlara** *(Kim?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(Ne?)* رَشَدًا **Doğruluk** خَيْرًا İyilik (mi diledi bilmiyoruz).

11. وَأَنَّا **Ve doğrusu bizler** مِنَّا **Bizden var** *(Kim?)* الصَّالِحُونَ **İyi olanlar** *(Neden sonra?)* بَعْدَ اسْتِمَاعِ الْقُرْآنِ Kuran'ı dinledikten sonra وَمِنَّا **Ve yine bizden var** *(Kim?)* دُونَ ذٰلِكَ **Bundan aşağı olanlar** أَيْ قَوْمٌ Yani, bir topluluk ki, غَيْرُ صَالِحِينَ İyi değiller كُنَّا **Biz**

olduk *(Ne?)* طَرَائِقَ قِدَدًا **Farklı yollar** فِرَقًا مُخْتَلِفِينَ Çeşitli gruplar مُسْلِمِينَ وَكَافِرِينَ Müslümanlar ve kafirler.

12. وَإِنَّا **Ve doğrusu biz** ظَنَنَّا **Anladık ki,** –مُخَفَّفَةٌ– اَنْ 'En' hafifletilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, gerçekten لَنْ نُعْجِزَ **Asla aciz bırakamayız** *(Kimi?)* اَللّٰهَ **Allah'ı** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ **Yeryüzünde** وَلَنْ نُعْجِزَهُ **Ve onu asla aciz bırakamayız** *(Nasıl?)* هَرَبًا **Kaçmakla** أَيْ لَا نَفُوتُهُ Yani, ondan kurtulamayız *(Nasıl?)* كَائِنِينَ Bulunarak *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ Yeryüzünde أَوْ هَارِبِينَ Veya kaçarak *(Nereden?)* مِنْهَا Yeryüzünden *(Nereye?)* فِي السَّمَاءِ Gökyüzüne.

13. وَإِنَّا **Ve doğrusu biz** لَمَّا سَمِعْنَا **Ne zaman ki işittik** *(Neyi?)* اَلْهُدٰى **O hidayeti** اَلْقُرْآنَ Kuran'ı بِهِ اٰمَنَّا **Ona iman ettik** فَمَنْ **Artık her kim** يُؤْمِنْ **İman ederse** *(Kime?)* بِرَبِّهِ **Rabbine** فَلَا يَخَافُ **O korkmaz** هُوَ بِتَقْدِيرِ 'Hüve' zamirinin takdiriyledir *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْفَاءِ Fa'dan sonra *(Neden korkmaz?)* بَخْسًا **Eksiltilmesinden** نَقْصًا Azaltılmasından *(Neden azaltılması?)* مِنْ حَسَنَاتِهِ İyiliklerinden وَلَا رَهَقًا **Ve haksızlık yapılmasından** ظُلْمًا Zulmedilmesinden *(Nasıl?)* بِالزِّيَادَةِ İlave yapılması suretiyle *(Nereye?)* فِي سَيِّئَاتِهِ Günahlarına.

﴿وَإِنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ الْجَائِرُونَ بِكُفْرِهِمْ ﴿فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾﴾ قَصَدُوا هِدَايَةً ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾﴾ وَقُودًا وَإِنَّا وَإِنَّهُمْ وَإِنَّهُ فِي اثْنَيْ عَشَرَ مَوْضِعًا هِيَ وَإِنَّهُ تَعَالَى وَإِنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمَا بَيْنَهُمَا بِكَسْرِ الْهَمْزَةِ اسْتِئْنَافًا وَبِفَتْحِهَا بِمَا يُوَجَّهُ بِهِ قَالَ تَعَالَى فِي كُفَّارِ مَكَّةَ ﴿وَأَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ وَأَنَّهُمْ وَهُوَ مَعْطُوفٌ عَلَى أَنَّهُ اسْتَمَعَ ﴿لَوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ أَيْ طَرِيقَةِ الْإِسْلَامِ ﴿لَأَسْقَيْنَاهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾﴾ كَثِيرًا مِنَ السَّمَاءِ وَذَلِكَ بَعْدَ مَا رُفِعَ الْمَطَرُ عَنْهُمْ سَبْعَ سِنِينَ ﴿لِنَفْتِنَهُمْ﴾ لِنَخْتَبِرَهُمْ ﴿فِيهِ﴾ فَنَعْلَمَ كَيْفَ شُكْرُهُمْ عِلْمَ ظُهُورٍ ﴿وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ الْقُرْآنِ ﴿نَسْلُكْهُ﴾ بِالنُّونِ وَالْيَاءِ [يَسْلُكْهُ] نُدْخِلْهُ ﴿عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾﴾ شَاقًّا ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ﴾ مَوَاضِعَ الصَّلَاةِ ﴿لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا﴾ فِيهَا ﴿مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾﴾ بِأَنْ تُشْرِكُوا كَمَا كَانَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى إِذَا دَخَلُوا كَنَائِسَهُمْ وَبِيَعَهُمْ أَشْرَكُوا ﴿وَأَنَّهُ﴾ بِالْفَتْحِ وَالْكَسْرِ اسْتِئْنَافًا وَالضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ ﴿لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ﴾ مُحَمَّدُ النَّبِيُّ ﷺ ﴿يَدْعُوهُ﴾ يَعْبُدُهُ بِبَطْنِ نَخْلٍ ﴿كَادُوا﴾ أَيِ الْجِنُّ الْمُسْتَمِعُونَ لِقِرَاءَتِهِ ﴿يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾﴾ بِكَسْرِ اللَّامِ وَضَمِّهَا جَمْعُ لِبْدَةٍ كَاللِّبَدِ فِي رُكُوبِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا ازْدِحَامًا حِرْصًا عَلَى سِمَاعِ الْقُرْآنِ ﴿قَالَ﴾ مُجِيبًا لِلْكُفَّارِ فِي قَوْلِهِمُ ارْجِعْ عَمَّا أَنْتَ فِيهِ وَفِي قِرَاءَةٍ (قُلْ) ﴿إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي﴾ إِلَهَا ﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا﴾ غَيًّا ﴿وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾﴾ خَيْرًا ﴿قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ﴾ مِنْ عَذَابِهِ إِنْ عَصَيْتُهُ ﴿أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ﴾ أَيْ غَيْرِهِ ﴿مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾﴾ مُلْتَجَأً ﴿إِلَّا بَلَاغًا﴾ اسْتِثْنَاءٌ مِنْ مَفْعُولِ أَمْلِكُ أَيْ لَا أَمْلِكُ لَكُمْ إِلَّا الْبَلَاغَ إِلَيْكُمْ ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ أَيْ عَنْهُ ﴿وَرِسَالَاتِهِ﴾ عَطْفٌ عَلَى بَلَاغًا وَمَا بَيْنَ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ وَالِاسْتِثْنَاءِ اعْتِرَاضٌ لِتَأْكِيدِ نَفْيِ الِاسْتِطَاعَةِ ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ فِي التَّوْحِيدِ فَلَمْ يُؤْمِنْ ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ﴾ حَالٌ مِنْ ضَمِيرِ مَنْ فِي لَهُ رِعَايَةً فِي مَعْنَاهَا وَهِيَ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ وَالْمَعْنَى يَدْخُلُونَهَا مُقَدَّرًا خُلُودُهُمْ ﴿فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا﴾ ابْتِدَائِيَّةٌ فِيهَا مَعْنَى الْغَايَةِ لِمُقَدَّرٍ قَبْلَهَا أَيْ لَا يَزَالُونَ عَلَى كُفْرِهِمْ إِلَى أَنْ يَرَوْا ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ بِهِ مِنَ الْعَذَابِ ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ عِنْدَ حُلُولِهِ بِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ أَوْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾﴾ أَعْوَانًا أَهُمْ أَمِ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى الْقَوْلِ الْأَوَّلِ أَوْ أَنَا أَمْ هُمْ عَلَى الثَّانِي فَقَالَ بَعْضُهُمْ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ فَنَزَلَ ﴿قُلْ إِنْ﴾ أَيْ مَا ﴿أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَا تُوعَدُونَ﴾ مِنَ الْعَذَابِ ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾﴾ غَايَةً وَأَجَلًا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا هُوَ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ مَا غَابَ عَنِ الْعِبَادِ

﴿فَلَا يُظْهِرُ﴾ يُطْلِعُ ﴿عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾﴾ مِنَ النَّاسِ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ﴾ مَعَ إِطْلَاعِهِ عَلَى مَا شَاءَ مِنْهُ مُعْجِزَةً لَهُ ﴿يَسْلُكُ﴾ يَجْعَلُ وَيُسَيِّرُ ﴿مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ﴾ أَيِ الرَّسُولِ ﴿وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾﴾ مَلَائِكَةً يَحْفَظُونَهُ حَتَّى يُبَلِّغَهُ فِي جُمْلَةِ الْوَحْيِ ﴿لِيَعْلَمَ﴾ اللهُ عِلْمَ ظُهُورٍ ﴿أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ أَيْ أَنَّهُ ﴿قَدْ أَبْلَغُوا﴾ أَيِ الرُّسُلُ ﴿رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ رُوعِيَ بِجَمْعِ الضَّمِيرِ مَعْنَى مَنْ ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ عَطْفٌ عَلَى مُقَدَّرٍ أَيْ فَعَلِمَ ذٰلِكَ ﴿وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾﴾ تَمْيِيزٌ وَهُوَ مُحَوَّلٌ مِنَ الْمَفْعُولِ وَالْأَصْلُ أَحْصَى عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ

TÜRKÇE ANLAMI

14. **Şüphesiz bizden Müslüman olanlar da,** küfürleri sebebiyle **hak yoldan sapanlar da var. Müslüman olan kimseler, işte onlar doğru yolu arayan** hidayeti arzulayan**lardır.**

15. **Hak yoldan sapanlara gelince, onlar cehenneme odun** yakıt **olmuşlardır.**[1]

16. Mekke kâfirleri hakkında Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **Gerçekten**[2] **onlar o** İslam **yolu üzere dosdoğru gitselerdi, onlara** gökten inen **bol su içirirdik.** Bu (ayet), onlar yedi sene susuz kaldıktan sonra (inmiş)tir.

17. **Bu hususta kendilerini denememiz** sınamamız ve böylece şükürlerinin nasıl olacağına dair bilgimizin aşikâr olsun **için. Kim Rabbinin zikrinden yüz çevirirse, onu gitgide artan** çetin **bir azaba sokarız.**[3]

18. **Ve şüphesiz mescitler** namaz kılınan yerler **Allah'ındır. O halde,** oralarda Yahudi ve Hıristiyanların havra ve kiliselerine girdiklerinde yaptıkları gibi şirk koşarak **Allah ile birlikte başka hiç kimseye ibadet etmeyin.**

19. **Muhakkak ki,**[4] **Allah'ın kulu,** peygamber Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **ona yalvarmaya** Batn-ı Nahl'de ibadet etmeye **kalkınca, neredeyse** okumasını dinleyen cinler **onun etrafında** Kuran'ı dinleme arzusuyla izdihamdan birbirinin üzerine bindikleri için **keçe**[5] **gibi olacaklardı.**

20. "Bu üzerinde durduğun şeyden vazgeç" diyen kâfirlere cevap olarak şöyle **dedi:**[6] **"Ben ancak Rabbimi** ilah olarak **tanırım ve ona kimseyi ortak koşmam."**

---

[1] وَإِنَّهُ تَعَالَى ayetinden وَإِنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ ayetine kadar on iki yerdeki إنا , إنهم ve إنه kelimelerinin hemzeleri istinaf cümlesi olmak üzere kesre ile diğer bir yoruma göre de fetha ile okunur.

[2] وَأَنْ لَوِ اسْتَقَامُوا terkibindeki أَنْ kelimesi أَنَّ'den hafifletilmiştir, ismi de hazf edilmiştir. وَأَنَّهُمْ takdirinde olup أَنَّهُ اسْتَمَعَ terkibi üzerine atıftır.

[3] نَسْلُكْهُ fiili hem nun ile hem de ya ile okunur.

[4] وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ cümlesindeki أَنَّهُ kelimesinin hemzesi hem fetha ile hem de istinaf olmak üzere kesre ile okunur. Buradaki zamir de zamir-i şandır.

[5] لِبَدٌ kelimesi lam harfinin kesresi ve zammesiyle okunup لِبْدَةٌ kelimesinin çoğuludur.

[6] قَالَ fiili diğer bir kıraatte قُلْ şeklinde (emir olarak) okunur.

21. **De ki: "Doğrusu ben size ne zarar vermeye** azdırmaya **ne de fayda** hayır **sağlamaya güç yetiremem."**

22. **De ki: "Gerçekten** eğer asi olursam **beni Allah'**ın azabın**dan asla kimse koruyamaz ve ondan başka asla sığınacak bir yer bulamam."**

23. **Sadece Allah'tan tebliğ ve gönderdiklerine**[1] güç yetirebilirim. **Kim** tevhit hususunda **Allah'a ve resûlüne karşı gelir** de iman etmez**se, şüphesiz ona içinde ebedî kalacakları**[2] **cehennem ateşi vardır.**

24. **Ta ki, tehdit edilip durduklarını** azabı **gördükleri zaman**a kadar inkâr etmeye devam ettiler. **Ve çok yakında** Bedir'de veya kıyamet günü, başlarına azap indiğinde **kimin** Bedir günü takdirine göre, onların mı müminlerin mi, kıyamet günü takdirine göre bizim mi onların mı **yardımcısı daha güçsüz ve sayısı daha azmış, bilecekler.**

25. Onlardan kimileri: "Bu tehdit ne zaman?" diyince şu ayet indi: **De ki: "Tehdit edildiğiniz** azap**, yakın mıdır, yoksa Rabbim onun için bir süre** kendisinden başkasının bilmediği bir son ve müddet **mi tayin eder, bilmiyorum."**

26. **O gaybı** kulların bilmedi şeyi **bilendir. Sırlarını** insanlardan **hiç kimseye açmaz,** haberdar etmez.

27. **Ancak, seçtiği resûl müstesna. Çünkü o,** resûlüne mucize olsun diye, istediği sırlarını açmakla birlikte **onun** resûlün **önünden ve ardından** o gaybı vahiyle birlikte ona ulaştırana kadar onu koruyan **gözcü** melek**ler salar,** koyar.

28. **Ki, böylece** Allah, **onların** resûllerin**, Rablerinin gönderdiklerini tebliğ ettiklerini**[3] **bilsin.** Bu bilgisi aşikâr olsun. Allah bunu bilmiş, **onların yanında olanı kuşatmış**[4] **ve her şeyi bir bir saymıştır.**[5]

KELİME ANLAMI

14. وَأَنَّا **Ve doğrusu biz** مِنَّا **Bizden var** *(Kim?)* ٱلْمُسْلِمُونَ **Müslümanlar da** وَمِنَّا **Ve yine bizden var** *(Kim?)* ٱلْقَاسِطُونَ **(Hak yoldan) sapanlar** ٱلْجَائِرُونَ Çıkanlar **da** *(Ne sebebiyle?)* بِكُفْرِهِمْ Küfürleri sebebiyle فَمَنْ **Artık her kim** أَسْلَمَ **Müslüman olursa** فَأُولَٰئِكَ **İşte onlar** تَحَرَّوْا **Aramışlardır** *(Neyi?)* رَشَدًا **Doğruyu** قَصَدُوا Kastetmişlerdir *(Neyi?)* هِدَايَةً Hidayeti.

---

[1] وَرِسَالَاتِهِ kelimesi بَلَاغًا kelimesi üzerine atıftır. بَلَاغًا kelimesi أُمْلِكُ fiilinin mefulünden istisnadır. Müstesna min ile müstesna arasındaki cümleler gücün yetmediğini tekit için getirilmiş itirazi cümlelerdir.

[2] خَالِدِينَ kelimesi لَهُ terkibindeki مَنْ kelimesine ait olan zamirden manasına riayeten hal-i mukadderadır. Manası ise: ebedi kalmaları takdir edilmiş oldukları halde oraya girerler, şeklindedir.

[3] قَدْ أَبْلَغُوا ve رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ terkiplerindeki zamirlerin çoğul getirilmesi مَنْ lafzının manasına riayet edildiği içindir.

[4] وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ cümlesi mukadder فَعَلِمَ ذَٰلِكَ cümlesi üzerine atıftır.

[5] وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا terkibindeki عَدَدًا kelimesi mefulden temyize dönmüştür. Bu terkibin aslı أَحْصَى عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ şeklindedir.

15. وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ **(Hak yoldan) sapanlara gelince** فَكَانُوا **Onlar oldular** *(Ne oldular?)* لِجَهَنَّمَ **Cehenneme** حَطَبًا **Odun** وَقُودًا Yakacak وَإِنَّا (Sekiz yerdeki) 'innâ' وَإِنَّهُمْ (Bir yerdeki) 'innehum' وَإِنَّهُ (Ve üç yerdeki) 'innehu' فِي اثْنَيْ عَشَرَ مَوْضِعًا (Toplam) on iki yerde هِيَ Ki, o yerler وَإِنَّهُ تَعَالَى 'Ve innehu teâlâ' وَإِنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ 'Ve innâ minnel müslimun' وَمَا بَيْنَهُمَا Ve aralarındaki ayetlerdir بِكَسْرِ الْهَمْزَةِ Hemzenin kesresiyle (okunurlar) *(Nasıl?)* اِسْتِئْنَافًا Başlangıç cümlesi olarak وَبِفَتْحِهَا Ve hemzenin fethasıyla okunur *(Ne sebebiyle?)* بِمَا يُوَجَّهُ بِهِ Yorumlandığı şey sebebiyle.

16. وَأَنْ قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu *(Kim hakkında?)* فِي كُفَّارِ مَكَّةَ Mekke kafirleri hakkında مُخَفَّفَةٌ– 'En' hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olandan وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ İsmi de hazfedilmiştir أَيْ وَأَنَّهُمْ Yani, şüphesiz onlar وَهُوَ مَعْطُوفٌ Ve bu kelime atfedilmiştir *(Ne üzerine?)* عَلَى أَنَّهُ اسْتَمَعَ 'Ennehu's-temea' üzerine لَوِ اسْتَقَامُوا **Eğer dosdoğru yürüselerdi** *(Ne üzerinde?)* عَلَى الطَّرِيقَةِ **O yol üzerinde** أَيْ طَرِيقَةِ الْإِسْلَامِ Yani, İslam yolu üzerinde لَأَسْقَيْنَاهُمْ **Elbette onlara içirirdik** *(Ne?)* مَاءً غَدَقًا **Bol su** كَثِيرًا Çok *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ Gökyüzünden وَذٰلِكَ Ve bu (ayetin inişi) بَعْدَ مَا رُفِعَ Kaldırıldıktan sonradır *(Ne?)* اَلْمَطَرُ Yağmur *(Kimden?)* عَنْهُمْ Mekke kafirlerinden *(Ne kadar süre?)* سَبْعَ سِنِينَ Yedi sene *(Niye onlara su verirdik?)*

17. لِنَفْتِنَهُمْ **Onları imtihan edelim diye** لِنَخْتَبِرَهُمْ Deneyelim diye *(Ne hususunda?)* فِيهِ **Su hususunda** فَنَعْلَمَ Ve böylece bilelim diye *(Neyi?)* كَيْفَ شُكْرُهُمْ Şükürleri nasıldır? *(Nasıl bilelim?)* عِلْمَ ظُهُورٍ (İnsanlara da) aşikâr olacak bir ilimle وَمَنْ **Ve her kim** يُعْرِضْ **Yüz çevirirse** *(Neden?)* عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ **Rabbinin zikrinden** اَلْقُرْآنِ Kuran'dan نَسْلُكْهُ **Onu sokarız** بِالنُّونِ وَالْيَاءِ Nun ve ya ile (okunur) نُدْخِلْهُ Onu girdiririz *(Neye?)* عَذَابًا **Bir azaba ki,** صَعَدًا **Gittikçe artan** شَاقًّا Meşakkatli.

18. وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ **Ve şüphesiz mescidler** مَوَاضِعَ الصَّلَاةِ Namaz kılınan yerler لِلّٰهِ **Allah'ındır** فَلَا تَدْعُوا **O halde ibadet etmeyin** *(Nerede?)* فِيهَا O mescidlerde مَعَ اللّٰهِ **Allah'la birlikte** *(Kime ibadet etmeyin?)* اَحَدًا **Hiç kimseye** *(Nasıl?)* بِأَنْ تُشْرِكُوا Şirk koşmanız suretiyle كَمَا كَانَتْ Tıpkı olduğu gibi *(Kim?)* اَلْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى Yahudi ve Hıristiyanlar إِذَا دَخَلُوا Girdikleri zaman *(Nereye?)* كَنَائِسَهُمْ Kiliselerine وَبِيَعَهُمْ Ve havralarına أَشْرَكُوا Şirk koşarlar.

19. وَأَنَّهُ **Ve şu da gerçektir ki,** بِالْفَتْحِ Fetha وَالْكَسْرِ Ve kesre ile de (okunur) *(Kesre ile okunması nasıldır?)* اِسْتِئْنَافًا Başlangıç cümlesi olarak وَالضَّمِيرُ لِلشَّأْنِ Zamir de şan içindir لَمَّا قَامَ **Ne zaman ki kalktı** *(Kim?)* عَبْدُ اللّٰهِ **Allah'ın kulu** مُحَمَّدٌ النَّبِيُّ Nebi Muhammed

ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne halde kalktı?)* يَدْعُوهُ **Ona dua eder** يَعْبُدُهُ Ona ibadet eder **olduğu halde** *(Nerede?)* بِبَطْنِ نَخْلٍ Batn-ı Nahl (denen yer)'de كَادُوا **Neredeyse** أَيِ الْجِنُّ الْمُسْتَمِعُونَ Yani, dinleyen cinler *(Neyi?)* لِقِرَاءَتِهِ Onun okumasını يَكُونُونَ **Olacaklardı** *(Ne?)* عَلَيْهِ **Onun etrafında** لِبَدًا **Keçe (gibi)** بِكَسْرِ اللَّامِ Lam'ın kesresi وَضَمِّهَا Ve zammesiyle (okunur) جَمْعُ لِبْدَةٍ 'Libdetün' kelimesinin çoğuludur كَاللِّبَدِ Keçe gibi (anlamındadır) *(Ne hususunda keçe gibi oluyorlardı?)* فِي رُكُوبِ بَعْضِهِمْ Bir kısmının binmesi hususunda *(Neye?)* بَعْضًا Diğer bir kısmının üstüne *(Niçin?)* ازْدِحَامًا İzdiham olduğu için *(Niçin izdiham oluyordu?)* حِرْصًا Hırslı oldukları için *(Neye?)* عَلَى سِمَاعِ الْقُرْآنِ Kuran'ı dinlemeye.

20. قَالَ **Dedi:** *(Nasıl?)* مُجِيبًا Cevap vererek *(Kime?)* لِلْكُفَّارِ Kafirlere *(Ne hususunda?)* فِي قَوْلِهِمْ Şu sözleri hususunda ارْجِعْ Dön *(Neden?)* عَمَّا O dinden ki فِيهِ أَنْتَ Sen onun içindesin وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte قُلْ 'Kul' şeklinde (emir sığasıyla)dır إِنَّمَا أَدْعُوا **Sadece ibadet ederim** *(Kime?)* رَبِّي **Rabbime** *(Ne olarak?)* إِلَهًا İlah olarak بِهِ وَلَا أُشْرِكُ **Ve ona ortak tutmam** *(Kimi?)* أَحَدًا **Hiç kimseyi.**

21. قُلْ **De ki:** إِنِّي **Doğrusu ben** لَا أَمْلِكُ **Güç yetiremem** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Neye?)* ضَرًّا **Ne bir zarara** غَيًّا Azgınlığa وَلَا رَشَدًا **Ne de bir doğruluğa** خَيْرًا İyiliğe.

22. قُلْ **De ki:** إِنِّي **Gerçekten beni** لَنْ يُجِيرَنِي **Asla kurtaramaz** *(Kimden?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** مِنْ عَذَابِهِ Onun azabından إِنْ عَصَيْتُهُ Şayet ona isyan edersem *(Kim kurtaramaz?)* أَحَدٌ **Hiç kimse** وَلَنْ أَجِدَ **Ve asla bulamam** مِنْ دُونِهِ **Ondan başka** أَيْ غَيْرِهِ Yani, onun dışında *(Ne bulamam?)* مُلْتَحَدًا **Bir sığınak** مُلْتَجَأً Barınak.

23. إِلَّا بَلَاغًا **Ancak tebliğe (güç yetirebilirim)** إِسْتِثْنَاءٌ Bu istisnadır *(Neden?)* مِنْ مَفْعُولِ أُمْلِكُ 'Emliku' fiilinin mefûlünden أَيْ لَا أَمْلِكُ لَكُمْ Yani, sizin için (hiçbir şeye) güç yetiremem إِلَّا الْبَلَاغَ Sadece tebliğ yapmaya (güç yetirebilirim) *(Kime tebliğ yapmaya?)* إِلَيْكُمْ Size *(Kimden?)* مِنَ اللهِ **Allah'tan** أَيْ عَنْهُ Yani, ondan (an harfi ceriyle) وَرِسَالَاتِهِ **Ve gönderdiklerini (tebliğe güç yetirebilirim)** عَطْفٌ عَلَى بَلَاغًا 'Belâğan' üzerine atıftır وَمَا Ve (bulunan) cümleler *(Nerede?)* بَيْنَ الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ Müstesna minh ile وَالِاسْتِثْنَاءِ İstisna arasında (bulunan cümleler) اعْتِرَاضٌ Cümle-i itiraziyedir *(Niçin getirilmiştir?)* لِتَأْكِيدِ نَفْيِ الِاسْتِطَاعَةِ Gücü olmadığını tekit için وَمَنْ **Ve her kim** يَعْصِ **İsyan ederse** *(Kime?)* اللهَ **Allah'a** وَرَسُولَهُ **Ve Resûlüne** *(Hangi konuda?)* فِي التَّوْحِيدِ Tevhit konusunda فَلَمْ يُؤْمِنْ Ve iman etmezse فَإِنَّ لَهُ **Muhakkak onun için** نَارَ جَهَنَّمَ **Cehennem ateşi vardır** *(Ne oldukları halde?)* خَالِدِينَ **Temelli kalıcı oldukları halde** حَالٌ Haldir

(Neden?) لَهُ 'Lehu'daki men'in zamirinden مِنْ ضَمِيرِ مَنْ فِي *(Tekil zamirinden nasıl çoğul hal yapılabilmiştir?)* رِعَايَةً فِى مَعْنَاهَا Manasına riayet edilerek وَهِيَ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Ve bu hal-i mukadderadır وَالْمَعْنٰى Mana şöyledir: يَدْخُلُونَهَا Oraya girecekler *(Nasıl?)* مُقَدَّرًا Takdir edilmiş olarak *(Ne?)* خُلُودُهُمْ Temelli kalmaları *(Nerede?)* فِيهَا **O cehennemde** اَبَدًا **Ebedi olarak.**

24. حَتّٰى إِذَا رَاَوْا **Sonunda gördükleri zaman** اِبْتِدَائِيَّةٌ 'Hatta' ibtidaiyyedir فِيهَا مَعْنَى الْغَايَةِ Kendisinde gaye olma manası vardır *(Neye gaye olma?)* لِمُقَدَّرٍ قَبْلَهَا Öncesinde takdir edilen bir cümleye أَيْ لَا يَزَالُونَ Yani, devam ederler *(Neye?)* عَلٰى كُفْرِهِمْ Küfürleri üzerine *(Ne zamana kadar?)* إِلٰى أَنْ يَرَوْا Görünceye kadar *(Neyi?)* مَا يُوعَدُونَ بِهِ **Kendilerine vaat edilen** مِنَ الْعَذَابِ Azabı فَسَيَعْلَمُونَ **Artık bileceklerdir** *(Ne zaman?)* عِنْدَ حُلُولِهِ O geldiğinde *(Kime?)* بِهِمْ Onlar(ın başın)a *(Ne zaman geldiğinde?)* يَوْمَ بَدْرٍ Bedir günü أَوْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ Veya kıyamet günü (bileceklerdir) *(Neyi?)* مَنْ **Kim** اَضْعَفُ **Daha zayıftır** *(Ne yönden?)* نَاصِرًا **Yardımcı yönünden** وَاَقَلُّ **Ve daha azdır** عَدَدًا **Sayı yönünden** أَعْوَانًا Destekçi yönünden أَهُمْ Onlar mı? أَمِ الْمُؤْمِنُونَ Yoksa müminler mi? عَلَى الْقَوْلِ الْأَوَّلِ Bu, birinci görüşe (Bedir günü takdirine) göredir أَوْ اَنَا Veya ben mi? أَمْ هُمْ Yoksa onlar mı? عَلَى الثَّانِي Bu da ikinci görüşe (kıyamet günü takdirine) göredir فَقَالَ بَعْضُهُمْ Bunun üzerine bazıları dedi ki: مَتٰى Ne zamandır? *(Ne?)* هٰذَا الْوَعْدُ Bu vaat فَنَزَلَ Ve (şu ayet) indi:

25. قُلْ **De ki:** إِنْ -أَيْ مَا- اَدْرِي **Bilmiyorum** اَقَرِيبٌ **Yakın mıdır?** *(Ne?)* مَا تُوعَدُونَ **Size vaat edilen** مِنَ الْعَذَابِ Azap اَمْ يَجْعَلُ **Yoksa tayin edecek mi?** *(Ne için?)* لَهُ **Onun için** *(Kim?)* رَبِّي **Rabbim** *(Ne tayin edecek mi?)* اَمَدًا **Bir süre** غَايَةً Bir son وَأَجَلًا Ve bir vakit ki, لَا يَعْلَمُهُ Onu bilemez *(Kim?)* إِلَّا هُوَ Ondan başkası ***(Rabbim nedir?)***

26. عَالِمُ الْغَيْبِ **Gaybı bilendir** مَا غَابَ Gizli kalanı (bilendir) *(Kimden?)* عَنِ الْعِبَادِ Kullardan فَلَا يُظْهِرُ **Fakat haberdar etmez** يُطْلِعُ Vakıf etmez *(Ne üzerine?)* عَلٰى غَيْبِهِ **Gaybı üzerine** *(Kimi?)* اَحَدًا **Hiç kimseyi** *(Kimden?)* مِنَ النَّاسِ İnsanlardan.

27. إِلَّا مَنْ **Ancak o kişi müstesna ki,** اِرْتَضٰى **(Allah ondan) razı olmuştur** ***(O kişi de kimdir?)*** مِنْ رَسُولٍ **Bir resûldür** فَإِنَّهُ **Çünkü o,** مَعَ إِطْلَاعِهِ Onu vâkıf etmesiyle beraber *(Neye?)* عَلٰى مَا شَاءَ Dilediği مِنْهُ Gabya *(Niçin?)* لَهُ مُعْجِزَةً Ona mucize olsun diye يَسْلُكُ **Sevk eder** يَجْعَلُ Koyar وَيُسَيِّرُ Ve yürütür *(Nereden?)* مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ **Onun önünden** أَيِ الرَّسُولِ Yani, resûlün وَمِنْ خَلْفِهِ **Ve arkasından** *(Ne sevk eder?)* رَصَدًا **Gözcüler** مَلَائِكَةً Melekler ki, يَحْفَظُونَهُ Onu korurlar *(Niye?)* حَتّٰى يَبْلُغَهُ Ta ki, (Allah'ın bildirdiği gayb) ona ulaşın diye *(Ne halde?)* فِي جُمْلَةِ الْوَحْيِ Vahyin cümlesinden olduğu halde ***(Niye melekleri sevk eder?)***

28. لِيَعْلَمَ **Bilsin diye** *(Kim?)* اَللّٰهُ Allah *(Nasıl bilsin diye?)* عِلْمَ ظُهُورٍ (İnsanlara da) aşikâr olacak bir ilimle -مُخَفَّفَةٌ- اَنْ 'En' hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olandan أَيْ أَنَّهُ Yani, Gerçekten قَدْ اَبْلَغُوا **Hakkıyla tebliğ ettiler** أَيِ الرُّسُلُ Yani, resûller *(Neyi?)* رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ **Rablerinin gönderdiklerini** رُوعِيَ Riayet edilmiştir *(Ne ile?)* بِجَمْعِ الضَّمِيرِ Zamirin çoğul olmasıyla *(Neye riayet edilmiştir?)* مَعْنٰى مَنْ 'Men' kelimesinin manasına وَاَحَاطَ **Ve çepeçevre kuşatmıştır** *(Neyi?)* بِمَا لَدَيْهِمْ **Onların yanında olanı** عَطْفٌ عَلٰى مُقَدَّرٍ Mukadder bir fiilin üzerien atıftır أَيْ فَعَلِمَ ذٰلِكَ Yani, bunu bildi وَاَحْصٰى **Ve saymıştır** *(Neyi?)* كُلَّ شَيْءٍ **Her şeyi** *(Ne yönden?)* عَدَدًا **Adet yönünden** تَمْيِيزٌ Temyizdir وَهُوَ مُحَوَّلٌ Ve o ('adeden' kelimesi temyiz haline) döndürülmüştür *(Neden?)* مِنَ الْمَفْعُولِ Mefulden وَالْأَصْلُ Aslı şöyledir: أَحْصٰى Saymıştır *(Neyi?)* عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ Her şeyin adedini.



سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ اِلَّا قَوْلَهُ اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اِلٰى آخِرِهَا فَمَدَنِيٌّ تِسْعَ عَشْرَةَ اَوْ عِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَآ اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾﴾ النَّبِيُّ وَأَصْلُهُ الْمُتَزَمِّلُ اُدْغِمَتِ التَّاءُ فِي الزَّايِ أَيِ الْمُتَلَفِّفُ بِثِيَابِهِ حِينَ مَجِيءِ الْوَحْيِ لَهُ خَوْفًا مِنْهُ لِهَيْبَتِهِ ﴿قُمِ الَّيْلَ﴾ صَلِّ ﴿اِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾﴾ ﴿نِصْفَهُ﴾ بَدَلٌ مِنْ قَلِيلًا وَقِلَّتُهُ بِالنَّظَرِ إِلَى الْكُلِّ ﴿اَوِ انْقُصْ مِنْهُ﴾ مِنَ النِّصْفِ ﴿قَلِيلًا ﴿٣﴾﴾ إِلَى الثُّلُثِ ﴿اَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ إِلَى الثُّلُثَيْنِ وَأَوْ لِلتَّخْيِيرِ ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ﴾ تَثَبَّتْ فِي تِلَاوَتِهِ ﴿تَرْتِيلًا ﴿٤﴾﴾ ﴿اِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا﴾ قُرْآنًا ﴿ثَقِيلًا ﴿٥﴾﴾ مَهِيبًا أَوْ شَدِيدًا لِمَا فِيهِ مِنَ التَّكَالِيفِ ﴿اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ﴾ الْقِيَامَ بَعْدَ النَّوْمِ ﴿هِيَ اَشَدُّ وِطَاءً﴾ مُوَافَقَةَ السَّمْعِ لِلْقَلْبِ عَلَى تَفَهُّمِ الْقُرْآنِ [وَطْئًا] ﴿وَاَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾﴾ أَبْيَنُ قَوْلًا ﴿اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾﴾ تَصَرُّفًا فِي أَشْغَالِكَ لَا تَفْرُغُ فِيهِ لِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ أَيْ قُلْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ فِي ابْتِدَاءِ قِرَاءَتِكَ ﴿وَتَبَتَّلْ﴾ اِنْقَطِعْ ﴿اِلَيْهِ﴾ فِي الْعِبَادَةِ ﴿تَبْتِيلًا ﴿٨﴾﴾ مَصْدَرُ بَتَّلَ جِيءَ بِهِ رِعَايَةً لِلْفَوَاصِلِ وَهُوَ مَلْزُومُ التَّبَتُّلِ هُوَ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾﴾ مُوَكَّلًا لَهُ أُمُورُكَ ﴿وَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ مِنْ أَذَاهُمْ ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾﴾ لَا جَزَعَ فِيهِ

وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِقِتَالِهِمْ ﴿وَذَرْنِي﴾ اُتْرُكْنِي ﴿وَالْمُكَذِّبِينَ﴾ عَطْفٌ عَلَى الْمَفْعُولِ أَوْ مَفْعُولٌ مَعَهُ وَالْمَعْنَى أَنَا كَافِيكَهُمْ وَهُمْ صَنَادِيدُ قُرَيْشٍ ﴿أُولِي النَّعْمَةِ﴾ التَّنَعُّمِ ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾﴾ مِنَ الزَّمَنِ فَقُتِلُوا بَعْدَ يَسِيرٍ مِنْهُ بِبَدْرٍ ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ قُيُودًا أَثْقَالًا جَمْعُ نِكْلٍ بِكَسْرِ النُّونِ ﴿وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾﴾ نَارًا مُحْرِقَةً ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾ يَغُصُّ بِهِ فِي الْحَلْقِ وَهُوَ الزَّقُّومُ أَوِ الضَّرِيعُ أَوِ الْغِسْلِينُ أَوْ شَوْكٌ مِنْ نَارٍ لَا يَخْرُجُ وَلَا يَنْزِلُ ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾﴾ مُؤْلِمًا زِيَادَةً عَلَى مَا ذُكِرَ لِمَنْ كَذَّبَ النَّبِيَّ ﷺ ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ﴾ تَزْلْزَلُ ﴿الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا﴾ رَمْلًا مُجْتَمِعًا ﴿مَهِيلًا ﴿١٤﴾﴾ سَائِلًا بَعْدَ اجْتِمَاعِهِ وَهُوَ مِنْ هَالَ يَهِيلُ وَأَصْلُهُ مَهْيُولٌ اسْتُثْقِلَتِ الضَّمَّةُ عَلَى الْيَاءِ فَنُقِلَتْ إِلَى الْهَاءِ وَحُذِفَتِ الْوَاوُ ثَانِي السَّاكِنَيْنِ لِزِيَادَتِهَا وَقُلِبَتِ الضَّمَّةُ كَسْرَةً لِمُجَانَسَةِ الْيَاءِ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ يَا أَهْلَ مَكَّةَ ﴿رَسُولًا﴾ هُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَا يَصْدُرُ مِنْكُمْ مِنَ الْعِصْيَانِ ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾﴾ هُوَ مُوسَى عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ ﴿فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾﴾ شَدِيدًا ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ فِي الدُّنْيَا ﴿يَوْمًا﴾ مَفْعُولُ تَتَّقُونَ أَيْ عَذَابَهُ أَيْ بِأَيِّ حِصْنٍ تَتَحَصَّنُونَ مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ ﴿يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾﴾ جَمْعُ أَشْيَبَ لِشِدَّةِ هَوْلِهِ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَالْأَصْلُ فِي شِينِ شِيبًا الضَّمُّ وَكُسِرَتْ لِمُجَانَسَةِ الْيَاءُ وَيُقَالُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ يَوْمٌ يُشَيِّبُ نَوَاصِيَ الْأَطْفَالِ وَهُوَ مَجَازٌ وَيَجُوزُ أَنْ يَكُونَ الْمُرَادُ فِي الْآيَةِ الْحَقِيقَةَ ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ﴾ ذَاتُ انْفِطَارٍ أَيِ انْشِقَاقٍ ﴿بِهِ﴾ بِذٰلِكَ الْيَوْمِ لِشِدَّتِهِ ﴿كَانَ وَعْدُهُ﴾ تَعَالَى بِمَجِيءِ ذٰلِكَ ﴿مَفْعُولًا ﴿١٨﴾﴾ أَيْ هُوَ كَائِنٌ لَا مَحَالَةَ ﴿إِنَّ هٰذِهِ﴾ الْآيَاتِ الْمُخَوِّفَةَ ﴿تَذْكِرَةٌ﴾ عِظَةٌ لِلْخَلْقِ ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾﴾ طَرِيقًا بِالْإِيمَانِ وَالطَّاعَةِ

TÜRKÇE ANLAMI

73- Müzzemmil Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Veya son ayet Medine'de inmiştir.

On dokuz veya yirmi ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey** kendisine vahiy gelirken onun heybetinden dolayı korkup elbisesine **bürünen**[1] resûl!

[1] الْمُزَّمِّلُ kelimesinin aslı الْمُتَزَمِّلُ dir. Kelimenin aslındaki ta harfi ze harfine idgam edilmiştir.

2. **Birazı hariç, gece kalk** namaz kıl.
3. Yani **gecenin yarısı hariç.**[1] **Yahut o** yarısından üçte bire kadar **biraz azalt.**
4. **Ya da** üçte ikisine kadar **ona ekle ve Kuran'ı tane tane oku.** Tilavetini güzel yap.
5. **Doğrusu biz sana** içinde bulunan tekliflerden dolayı **ağır** heybetli veya zor **bir söz** Kuran **indireceğiz.**
6. **Şüphesiz** uykudan sonra **gece kalkışı,** kulağın kalbe **uyumu** mutabakatı **açısından daha elverişli ve kıraat açısından daha doğrudur**, açıktır.
7. **Zira gündüz vakti, sana uzun bir meşguliyet** ihtiyaçların için uğraşmak **var.** Gündüz vakti Kuran okumak için fırsat bulamazsın.
8. **Rabbinin adını an.** Okumaya başlarken 'Bismillahirrahmanirrahim' de. **Ve** ibadet ederken **her şeyi bırakıp**[2] **yalnız ona yönel**, çekil.
9. O, **doğunun da batının da Rabbidir. Ondan başka ilâh yoktur. Öyleyse sadece onu** işlerini kendisine ısmarladığın **vekil edin.**
10. **Onların** Mekke kâfirlerinin eziyet veren **sözlerine katlan ve onlardan** sabırsızlık göstermeden **güzellikle ayrıl.** Bu, onlarla savaşma emri verilmeden önceydi.
11. **Varlık sahibi o yalancıları**[3] **bana bırak** terk et; Kureyş'in ileri gelenlerine karşı ben, sana yeterim **ve onlara biraz mühlet ver.** Bundan kısa bir süre sonra Bedir'de öldürüldüler.
12. **Doğrusu bizim yanımızda bukağılar,**[4] ağır prangalar **alevli** yakıcı **bir ateş var.**
13. **Tıkayan bir yiyecek** boğaza takılıp ne aşağı ne de yukarı giden Zakkum veya Dari' veya Ğıslin ya da ateşten bir diken **ve** peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i yalanlayan kişiye bu cezasına ilave olarak **acı** veren **bir azap da var.**
14. **O gün yeryüzü ve dağlar sarsılır; dağlar** önceden kesif halde iken **akıp giden**[5] **kum yığınına döner.**
15. Ey Mekke halkı! **Firavun'a bir elçi** Musa (aleyhisselam)'ı **gönderdiğimiz gibi şüphesiz size de,** yaptığınız isyan ile kıyamet günü **hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'i **gönderdik.**

---

[1] نِصْفَهُ kelimesi قَلِيلًا kelimesinden bedeldir. Gecenin yarısının az sayılması tamamına itibarladır.

[2] تَبْتِيلًا kelimesi بَتَّلَ fiilinin mastarı olup ayet sonlarına riayeten (التَّبَتُّل yerine) getirilmiştir. Zaten تَبْتِيلًا (her şeyi bırakmak) التَّبَتُّل (çekilmenin) melzumudur.

[3] الْمُكَذِّبِينَ kelimesi ذَرْنِي terkibindeki mefule atıf veya meful-u maahtır.

[4] أَنْكَالًا kelimesi nun kesresiyle okunan النِّكْل kelimesinin çoğuludur.

[5] مَهِيلًا kelimesi هَالَ , يَهُولُ fiilinden gelmektedir. Aslı مَهْيُولٌ olup ya üzerine zamme ağır görüldüğü için he harfine nakledilmiş, iki sakin harften ikincisi olan vav harfi zait olduğu için hazfedildikten sonra ya harfine uygun olması için he harfinin zammesi kesreye çevrilmiştir.

16. **Ama Firavun o peygambere karşı geldi, biz de onu şiddetli bir şekilde yakaladık.**
17. **Eğer** dünyada **inkâr ederseniz,** çok dehşetli olduğu için **çocukları ak saçlı ihtiyarlara çevirecek o günün** azabın**dan nasıl korunacaksınız?**[1] Kıyamet gününün azabından hangi kaleye sığınacaksınız.
18. **Gökyüzü bile onunla** o günün dehşetiyle **yarılacaktır. Onun** yüce Allah'ın o günün geleceğine dair **vaadi geçerlidir,** hiç şüphesiz olacaktır.
19. **İşte bu** korkutucu ayetler **şüphesiz** yaratılanlara **bir öğüttür. Artık kim dilerse** iman ve itaat ederek **Rabbine doğru bir yol tutar.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ -﴿٧٣﴾

73- Müzzemmil Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir.

فَمَدَنِيٌّ Medine'de inmiştir. **اَوْ اِلَّا قَوْلَهُ اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اِلٰى آخِرِهَا Veya sadece şu son ayet** **تِسْعَ عَشْرَةَ On dokuz** **اَوْ عِشْرُونَ آيَةً Veya yirmi ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **يَا اَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ Ey (örtüsüne) bürünen** اَلْمُتَزَمِّلُ aslı (Bu kelimenin) وَأَصْلُهُ Nebi اَلنَّبِيُّ 'Mütezemmil'dir أُدْغِمَتِ التَّاءُ 'Ta' harfi idğam edilmiştir *(Neye?)* فِي الزَّايِ 'Za' harfine أَيِ Yani, sarılan الْمُتَلَفِّفُ *(Neye?)* بِثِيَابِهِ Elbisesine *(Ne zaman?)* لَهُ جِينَ مَجِيءِ الْوَحْيِ Kendisine vahiy geldiği zaman *(Niçin elbisesine sarılıyor?)* مِنْهُ خَوْفًا Ondan korktuğu için *(Niye korkuyor?)* لِهَيْبَتِهِ Heybetli olduğu için.
2. **قُمْ Kalk** *(Ne zaman?)* **اَلَّيْلَ Gece** صَلِّ Namaz kıl **اِلَّا قَلِيلًا Birazı hariç** *(Ondan bedel?)*
3. **نِصْفَهُ Yarısı (hariç)** بَدَلٌ مِنْ قَلِيلًا 'Kalilen' kelimesinden bedeldir وَقِلَّتُهُ Ve az olması بِالنَّظَرِ Bakaraktır *(Neye?)* إِلَى الْكُلِّ Gecenin tamamına **اَوِ انْقُصْ Yahut eskit** *(Neden?)* **مِنْهُ Ondan** مِنَ النِّصْفِ Gecenin yarısından *(Ne kadar?)* **قَلِيلًا Biraz** *(Nereye kadar?)* إِلَى الثُّلُثِ Üçte birine kadar.

---

[1] فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ayeti kerimesindeki يَوْمًا kelimesi تَتَّقُونَ fiilinin mefulüdür. شِيبًا kelimesi de أَشْيَب kelimesinin çoğuludur. Bu kelimede asıl olan şin harfinin zammeli olmasıdır; fakat ya harfine uygun olması için kesrelenmiştir. Zor gün için 'Çocukların saçlarını beyazlatan gün' denilir. Bu bir mecazdır. Fakat ayette hakiki manasının kastedilmiş olması da mümkündür.

4. **اَوْ زِدْ Veya ilave et** *(Neye?)* **عَلَيْهِ Ona** *(Nereye kadar?)* إِلَى الثُّلُثَيْنِ Üçte ikisine kadar وَأَوْ **وَرَتِّلِ Ve yavaş oku** *(Neyi?)* **اَلْقُرْآنَ Kuran'ı** تَثَبَّتْ Dikkatli ol لِلتَّخْيِيرِ 'Ev' tahyir içindir *(Nerede?)* فِي تِلَاوَتِهِ Onu okumada *(Nasıl oku?)* **تَرْتِيلًا Yavaş yavaş.**

5. **اِنَّا Zira biz سَنُلْقِي Yakında atacağız** *(Kimin üzerine?)* **عَلَيْكَ Senin üzerine** *(Ne?)* **قَوْلًا Bir söz** قُرْآنًا Kuran **ki, ثَقِيلًا Ağır** مَهِيبًا Azametli أَوْ شَدِيدًا Veya güç bir söz *(Neden sebep?)* لِمَا فِيهِ Kendisinde bulunan مِنَ التَّكَالِيفِ Tekliflerden sebep.

6. **اِنَّ نَاشِئَةَ الَّيْلِ Şüphesiz gece kalkışı** اَلْقِيَامَ Kalmak *(Neden sonra?)* بَعْدَ النَّوْمِ Uykudan sonra **هِيَ O اَشَدُّ Daha elverişlidir** *(Ne bakımdan?)* **وِطَاءً Uyum bakımından** مُوَافَقَةَ السَّمْعِ Kulağın uyum sağlaması (bakımından) *(Neye?)* لِلْقَلْبِ Kalbe *(Ne üzerine uyum sağlaması?)* عَلَى تَفَهُّمِ الْقُرْآنِ Kuran'ı anlama üzerine **وَاَقْوَمُ Ve daha sağlamdır** *(Ne bakımından?)* **قِيلًا Söz bakımından** أَبْيَنُ Daha açıktır *(Ne bakımından?)* قَوْلًا Söz bakımından.

7. **اِنَّ لَكَ Çünkü senin için vardır** *(Ne zaman?)* **فِي النَّهَارِ Gündüz vakti** *(Ne?)* **سَبْحًا طَوِيلًا Uzunca bir meşguliyet** تَصَرُّفًا İdare *(Ne hakkında?)* فِي أَشْغَالِكَ İşlerin hakkında لَا تَفْرُغُ Boş kalamazsın *(Ne zaman?)* فِيهِ Gündüz vakti *(Niçin?)* لِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ Kuran okumak için.

8. **وَاذْكُرْ Ve an!** *(Neyi?)* **اِسْمَ رَبِّكَ Rabbinin adını** أَيْ قُلْ Yani, de ki: بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla *(Nerede de?)* فِي ابْتِدَاءِ قِرَاءَتِكَ Okumanın başına **وَتَبَتَّلْ Ve yönel** اِنْقَطِعْ Çekil *(Kime?)* **اِلَيْهِ Ona** *(Ne hususunda?)* فِي الْعِبَادَةِ İbadet hususunda *(Nasıl?)* **تَبْتِيلًا (Bütün benliğinle) yönelerek** مَصْدَرُ بَتَّلَ 'Bettele'in masdarıdır جِيءَ بِهِ Getirilmiştir *(Niçin?)* رِعَايَةً لِلْفَوَاصِلِ Ayet sonralarına riayet için وَهُوَ Ve o tebdil مَلْزُومُ التَّبَتُّلِ Tebeddülün melzumu (olan nefsi Allah'a yöneltmek)tir.

9. هُوَ O, Allah **رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ Doğunun ve batının Rabbidir** **لَا اِلٰهَ İlah yoktur** **اِلَّا هُوَ Ondan başka** **فَاتَّخِذْهُ O halde onu edin** *(Ne?)* **وَكِيلًا Vekil** مُوَكَّلًا لَهُ Kendisine havale edilen (zat edin) *(Ne havale edilen?)* أُمُورَكَ Bütün işlerin.

10. **وَاصْبِرْ Ve sabret** *(Neye?)* **عَلٰى مَا يَقُولُونَ Onların söylediklerine** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirlerinin مِنْ أَذَاهُمْ Eziyetlerine **وَاهْجُرْهُمْ Ve onları terk et** *(Nasıl?)* **هَجْرًا جَمِيلًا Güzelce terk ederek** *(Öyle terk ediş ki,)* لَا جَزَعَ فِيهِ İçinde sabırsızlık olmayan وَهٰذَا Ve bu (hüküm) قَبْلَ الْأَمْرِ (Allah) emretmeden öncedir *(Neyi?)* بِقِتَالِهِمْ Onlarla savaşmayı.

11. **وَذَرْنِي Ve beni bırak** اُتْرُكْنِي Beni terk et *(Kiminle?)* **وَالْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlarla** عَطْفٌ عَلَى الْمَفْعُولِ Mefulun üzerine atıftır أَوْ مَفْعُولٌ مَعَهُ Veya meful-u mea'dır

صَنَادِيدُ Mana şudur: وَالْمَعْنَى أَنَا كَافِيكَهُمْ Ben, onlara karşı sana yeterim وَهُمْ Onlar da قُرَيْشٍ Kureyş'in ileri gelenleridir *(Öyle yalanlayanlar ki,)* أُولِي النَّعْمَةِ **Nimet sahipleri** اَلتَّنَعُّمِ Refah sahipleri وَمَهِّلْهُمْ **Ve onlara mühlet ver** *(Ne kadar?)* قَلِيلًا **Az** مِنَ الزَّمَنِ Bir zaman فَقُتِّلُوا Ve öldürüldüler *(Ne zaman?)* بَعْدَ يَسِيرٍ مِنْهُ Bundan az bir zaman sonra *(Nerede?)* بِبَدْرٍ Bedir'de.

12. قُيُودًا أَثْقَالًا **Bukağılar** اَنْكَالًا إِنَّ لَدَيْنَا **Hiç şüphesiz bizim yanımızda var** *(Ne?)* Ağır boyunduruklar جَمْعُ نِكْلٍ 'Nikl' kelimesinin çoğuludur *(Hangi nikl kelimesi?)* بِكَسْرِ النُّونِ Nun'un kesresiyle olan *(Daha ne var?)* نَارًا وَجَحِيمًا **Cayır cayır yanan bir ateş** مُحْرِقَةً Yakıcı ateş *(Daha ne var?)*

13. وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ **Ve bir yiyecek ki, Boğazı tıkayan** يَغُصُّ بِهِ O yiyecekle tıkanıklık olur *(Nerede?)* فِي الْحَلْقِ Boğazda وَهُوَ الزَّقُّومُ O yiyecek de zakkum أَوِ الضَّرِيعُ Veya darî' أَوِ الْغِسْلِينُ Veya ğıslin أَوْ شَوْكٌ مِنْ نَارٍ Ve yahut ateşten bir dikendir ki, لَا يَخْرُجُ Ne çıkar وَلَا يَنْزِلُ Ne de iner *(Daha ne var?)* وَعَذَابًا أَلِيمًا **Ve de can yakıcı bir azap** مُؤْلِمًا Acı veren *(Ne olarak vardır?)* زِيَادَةً İlave olarak *(Neye?)* عَلَى مَا ذُكِرَ Zikredilenlere *(Kimi için?)* لِمَنْ كَذَّبَ Yalanlayanlar için *(Kimi?)* اَلنَّبِيَّ Peygamberi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin ***(Bunlar ne zaman olur?).***

14. يَوْمَ **O günde ki,** تَرْجُفُ **Sarsılır** تَزَلْزَلُ Sallanır *(Ne?)* اَلْاَرْضُ **Yer** وَالْجِبَالُ **Ve dağlar** وَكَانَتْ **Ve olduğu (gün)** *(Neyin?)* اَلْجِبَالُ **Dağların** *(Ne olduğu?)* كَثِيبًا **Kum yığını** رَمْلًا مُجْتَمِعًا Toplu haldeki kumlar *(Öyle kum yığını ki,)* مَهِيلًا **Akıp giden** سَائِلًا Akan *(Neden sonra?)* بَعْدَ اجْتِمَاعِهِ Yığın halinde olduktan sonra وَهُوَ Bu (mehîlen kelimesi) مِنْ هَالَ يَهِيلُ 'Hâle- yehîlu' fiilindendir وَأَصْلُهُ Aslı da مَهْيُولٌ 'Mehyûl'dur اُسْتُثْقِلَتِ الضَّمَّةُ Zamme ağır görüldü *(Ne üzerine?)* عَلَى الْيَاءِ 'Ya' harfî üzerine فَنُقِلَتْ Ve böylece nakledildi *(Neye?)* إِلَى الْهَاءِ 'Ha' harfine وَحُذِفَتِ الْوَاوُ Ve 'vav' harfî hazfedildi *(Hangi vav?)* ثَانِيَ السَّاكِنَيْنِ İki sakin harfin ikincisi olan *(Niçin vav hazfedildi?)* لِزِيَادَتِهَا Sonradan ilave edildiği için وَقُلِبَتِ الضَّمَّةُ Ve zamme çevrildi *(Neye?)* كَسْرَةً Kesreye *(Niçin?)* لِمُجَانَسَةِ الْيَاءِ 'Ya' harfinin cinsinden olduğu için.

15. إِنَّا اَرْسَلْنَا **Şüphesiz biz gönderdik** *(Kime?)* إِلَيْكُمْ **Size** يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke ehli! *(Ne gönderdik?)* رَسُولًا **Bir peygamber** هُوَ مُحَمَّدٌ O Muhammed'dir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Öyle peygamber ki,)* شَاهِدًا **Şahitlik edecek** *(Kim aleyhine?)* عَلَيْكُمْ **Sizin aleyhinize** *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü *(Ne ile?)* بِمَا يَصْدُرُ مِنْكُمْ Sizden sâdır

olan مِنَ الْعِصْيَانِ İsyan ile *(Nasıl gönderdik?)* كَمَا أَرْسَلْنَا **Gönderdiğimiz gibi** *(Kime?)* إِلَى فِرْعَوْنَ **Firavun'a** *(Ne?)* رَسُولًا **Bir peygamber** هُوَ مُوسَى O Hz. Musa'dır عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Ona salat-u selam olsun.

16. فَعَصَى **Ama karşı gelmişti** *(Kim?)* فِرْعَوْنُ **Firavun** *(Kime?)* اَلرَّسُولَ **O peygambere** فَأَخَذْنَاهُ **Biz de onu yakalamıştık** *(Nasıl?)* أَخْذًا وَبِيلًا **Ağır bir yakalayışla** شَدِيدًا Şiddetli.

17. فَكَيْفَ **O halde nasıl** تَتَّقُونَ **Korunursunuz?** إِنْ كَفَرْتُمْ **Şayet küfrederseniz** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Neden korunursunuz?)* يَوْمًا **Bir günden ki,** مَفْعُولُ تَتَّقُونَ 'Tettekûn' fiilinin mefuludur عَذَابَهُ أَيْ Yani, o günün azabından بِأَيِّ حِصْنٍ Yani, hangi kaleye تَتَحَصَّنُونَ Sığınırsınız? *(Neden?)* مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ Bir günün azabından ki, يَجْعَلُ **Çevirir** *(Kimi?)* اَلْوِلْدَانَ **Çocukları** *(Kime çevirir?)* شِيبًا **Ak saçlı ihtiyarlara** *(Şîben kelimesi nedir?)* جَمْعُ أَشْيَبَ 'Eşyeb' kelimesinin çoğuludur *(Niçin çocukları ihtiyarlara çevirir?)* لِشِدَّةِ هَوْلِهِ Korkusu şiddetli olduğu için وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ Ve o gün kıyamet günüdür وَالْأَصْلُ Asıl olan *(Nerede?)* فِي شِينِ شِيبًا 'Şîben' kelimesinin şin harfinde (asıl olan) اَلضَّمُّ Zammedir وَكُسِرَتْ Ama kesrelenmiştir *(Niçin?)* لِمُجَانَسَةِ الْيَاءُ 'Ya' harfinin cinsinden olduğu için وَيُقَالُ Ve denilir *(Ne hakkında?)* فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ Şiddetli gün hakkında (denilir ki:) يَوْمٌ يُشَيِّبُ Beyazlatan gün *(Neyi?)* نَوَاصِيَ الْأَطْفَالِ Çocukların perçemlerini وَهُوَ مَجَازٌ Ve bu mecazdır وَيَجُوزُ Ve caizdir *(Ne?)* أَنْ يَكُونَ الْمُرَادُ Kastedilenin olması *(Nerede?)* فِي الْآيَةِ Ayette *(Kastedilenin ne olması caizdir?)* اَلْحَقِيقَةَ Hakikat (olması) ***(Ve yine öyle gün ki,)***

18. اَلسَّمَاءُ **Gök** مُنْفَطِرٌ **Çatlar** ذَاتُ انْفِطَارٍ Çatlama sahibidir أَيِ انْشِقَاقٍ Yani, yarılma *(Ne sebebiyle?)* بِهِ **Onun sebebiyle** بِذَلِكَ الْيَوْمِ O günün sebebiyle *(Niçin?)* لِشِدَّتِهِ Çok şiddetli bir gün olduğu için كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* وَعْدُهُ **Onun vaadi** تَعَالَى Yüce Allah'ın *(Neye dair vaadi?)* بِمَجِيءِ ذَلِكَ Bu günün geleceğine dair *(Ne olmuştur?)* مَفْعُولًا **Yerine getirilmiş** أَيْ هُوَ كَائِنٌ Yani, o olucudur لَا مَحَالَةَ Hiç şüphesiz.

19. إِنَّ هَذِهِ **Şüphesiz bu** اَلْآيَاتِ الْمُخَوِّفَةَ Korkutan ayetler تَذْكِرَةٌ **Bir öğüttür** عِظَةٌ لِلْخَلْقِ Halka bir vaazdır فَمَنْ **Artık her kim** شَاءَ **Dilerse** اِتَّخَذَ **Tutar** *(Ne?)* إِلَى رَبِّهِ **Rabbine varan** -طَرِيقًا- سَبِيلًا **Bir yol** *(Ne ile tutar?)* بِالْإِيمَانِ وَالطَّاعَةِ İman ve itaat ile.

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى﴾ أَقَلَّ ﴿مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ بِالْجَرِّ عَطْفٌ عَلَى ثُلُثَيِ وَبِالنَّصْبِ [وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ] عَطْفٌ عَلَى أَدْنَى وَقِيَامُهُ كَذٰلِكَ نَحْوُ مَا أُمِرَ بِهِ أَوَّلَ السُّورَةِ ﴿وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ عَطْفٌ عَلَى ضَمِيرِ تَقُومُ وَجَازَ مِنْ غَيْرِ تَأْكِيدٍ لِلْفَصْلِ وَقِيَامُ طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ كَذٰلِكَ لِلتَّأَسِّي بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ كَانَ لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى مِنَ اللَّيْلِ وَكَمْ بَقِيَ مِنْهُ فَكَانَ يَقُومُ اللَّيْلَ كُلَّهُ احْتِيَاطًا فَقَامُوا حَتَّى انْتَفَخَتْ أَقْدَامُهُمْ سَنَةً أَوْ أَكْثَرَ فَخُفِّفَ عَنْهُمْ قَالَ تَعَالَى ﴿وَاللهُ يُقَدِّرُ﴾ يُحْصِي ﴿اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ تُحْصُوهُ﴾ أَيِ اللَّيْلَ لِتَقُومُوا فِيمَا يَجِبُ الْقِيَامُ فِيهِ إِلَّا فَبِقِيَامِ جَمِيعِهِ وَذٰلِكَ يَشُقُّ عَلَيْكُمْ ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ رَجَعَ بِكُمْ إِلَى التَّخْفِيفِ ﴿فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ فِي الصَّلَاةِ بِأَنْ تُصَلُّوا مَا تَيَسَّرَ ﴿عَلِمَ أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ أَيْ أَنَّهُ ﴿سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضَى وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ يُسَافِرُونَ ﴿يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللهِ﴾ يَطْلُبُونَ مِنْ رِزْقِهِ بِالتِّجَارَةِ وَغَيْرِهَا ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ﴾ وَكُلٌّ مِنَ الْفِرَقِ الثَّلَاثَةِ يَشُقُّ عَلَيْهِمْ مَا ذُكِرَ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ فَخُفِّفَ عَنْهُمْ بِقِيَامِ مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ثُمَّ نَسَخَ ذٰلِكَ بِالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ ﴿فَاقْرَؤُا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ كَمَا تَقَدَّمَ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ﴾ الْمَفْرُوضَةَ ﴿وَآتُوا الزَّكٰوةَ وَأَقْرِضُوا اللهَ﴾ بِأَنْ تُنْفِقُوا مَا سِوَى الْمَفْرُوضِ مِنَ الْمَالِ فِي سَبِيلِ الْخَيْرِ ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ عَنْ طِيبِ قَلْبٍ ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللهِ هُوَ خَيْرًا﴾ مِمَّا خَلَفْتُمْ وَهُوَ فَضْلٌ وَمَا بَعْدَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَعْرِفَةً يُشْبِهُهَا لِامْتِنَاعِهِ مِنَ التَّعْرِيفِ ﴿وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾﴾ لِلْمُؤْمِنِينَ.

TÜRKÇE ANLAMI

20. Şüphesiz Rabbin bilmektedir ki, sen ve beraberinde bulunanlardan bir topluluk[1] gecenin üçte ikisine, yarısına ve üçte birine yakın ondan daha az **bir kısmında** bu sûrenin başında emredildiği gibi **kalkıyorsunuz.**[2] Sahabeden bir topluluğun da bu şekilde gece kalkması Peygamberimize uydukları içindir. İçlerinden bazıları, gecenin ne kadarını namazla geçirdiğini ve geriye ne kadar zaman kaldığını bilmediği için ihtiyaten bütün geceyi namazla geçirirdi. Böylece ayakları şişene kadar namaz kılarlardı. Bu durum bir sene veya daha fazla sürmüştür. Sonra onlara kolaylık gösterildi. Yüce Allah buyurdu ki: **Allah gece ve gündüzü tayin** hesap **eder.**

---

[1] طَائِفَةٌ kelimesi تَقُومُ fiilinin altındaki zamire atfedilmiştir. Araya fasıla girdiği için tekide gerek kalmamıştır.

[2] أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفِهِ وَثُلُثِهِ cümlesindeki نِصْفِهِ ve ثُلُثِهِ kelimeleri ثُلُثَيِ kelimesi üzerine atfedilerek cer ile ve أَدْنَى kelimesi üzerine atfedilerek nasb ile okunur.

O sizin, vacip olan vakit içinde kalkmak için **bunu** geceyi **sayamayacağınızı** ancak gecenin tamamını kalkarak bunu yapacağınızı ve bunun da size zor geldiğini **bildi de sizi bağışladı,** size kolaylık gösterdi. **Artık,** kolayınıza gelen namazı kılarak namazda **Kuran'dan kolayınıza geleni okuyun. Allah bilmektedir ki, içinizde hastalar olacak, bir kısmınız Allah'ın lütfundan** ticaret ve diğer yollarla rızık **aramak üzere yeryüzünde dolaşacak** yolculuk edecek**ler, diğer bir kısmınız da Allah yolunda çarpışacaklardır.** Bu üç grubun hepsine de gece, zikredilen şekilde namaz kılmaları zor geleceği için, kolaylarına gelen namazı kılmaları yönünde bir hafifletmeye gidildi. Daha sonrada bu hüküm beş vakit namazla nesh edildi. **O halde Kuran'dan kolayınıza geleni okuyun.** Farz **namazı dosdoğru kılın, zekatı verin,** mallarınızdan farz olan zekatın dışında hayır yolunda infak etmek suretiyle **Allah'a** gönül hoşluğuyla **güzel bir ödünç verin. Kendiniz için ne hayır takdim ederseniz, Allah katında onu** geride bıraktığınızdan **daha hayırlı**[1] **ve mükâfatı daha büyük olarak bulursunuz. Allah'tan mağfiret dileyin, çünkü Allah** müminleri **çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.**

KELİME ANLAMI

20. إِنَّ رَبَّكَ **Şüphesiz senin Rabbin** يَعْلَمُ **Biliyor ki,** أَنَّكَ **Muhakkak sen** تَقُومُ **Kalkıyorsun** *(Ne kadar?)* أَدْنَى **Yakın** أَقَلَّ Daha az *(Neye yakın?)* مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ **Gecenin üçte ikisine** وَنِصْفَهُ **Ve yarısına** وَثُلُثَهُ **Ve üçte birine (yakın bir zaman)** بِالْجَرِّ Cer ile (okunur bu durumda) عَطْفٌ عَلَى ثُلُثَيِ 'Sülüsey' kelimesi üzerine atıftır وَبِالنَّصْبِ Ve nasb ile (okunur, bu durumda ise) عَطْفٌ عَلَى أَدْنَى 'Ednâ' kelimesi üzerine atıftır وَقِيَامُهُ كَذٰلِكَ Bu şekilde kalkması نَحْوُ مَا أُمِرَ بِهِ Emrolunduğu şeyin mislidir *(Nerede emredilen?)* أَوَّلَ السُّورَةِ Sûrenin başında *(Daha kim kalkıyor?)* وَطَائِفَةٌ **Ve bir topluluk** *(Kimden?)* مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ **Seninle birlikte olanlardan** عَطْفٌ Bu atıftır *(Ne üzerine?)* عَلَى ضَمِيرِ تَقُومُ 'Tekûmu' fiilinin (altındaki) zamir üzerine وَجَازَ Ve bu caiz olmuştur *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ تَأْكِيدٍ (O zamiri, munfasıl bir zamirle) tekitlemeden *(Niçin caiz olmuştur?)* لِلْفَصْلِ (Matufla matuf-u aleyh arasında) fasıla bulunduğu için وَقِيَامُ طَائِفَةٍ Ve bir topluluğun kalkması *(Kimden?)* مِنْ أَصْحَابِهِ Peygamberin arkadaşlarından *(Nasıl kalkması?)* كَذٰلِكَ Aynı şekilde *(Niçindir?)* لِلتَّأَسِّي بِهِ Ona uymak içindir وَمِنْهُمْ Ve onların arasında vardı *(Kim?)* مَنْ كَانَ لَا يَدْرِي Bilmeyenler *(Neyi?)* كَمْ صَلَّى Ne kadar kıldığını *(Neden?)* مِنَ اللَّيْلِ Geceden وَكَمْ بَقِيَ Ve ne kadar kaldığını *(Neden?)* مِنْهُ Geceden فَكَانَ يَقُومُ Bu sebeple kalkıyordu

[1] تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا cümlesindeki هُوَ zamir-i fasıldır. Kendisinden sonra gelen kelime (ismi tafdil) her ne kadar marife olmasa da (takdiri bir مِنْ harf-i ceriyle kullanılması sebebiyle) marife edatını kabul etmediği için marifeye benzer.

فَقَامُوا İşte kalktılar إِحْتِيَاطًا *(Niçin?)* Tedbirli davranmak için اَللَّيْلَ كُلَّهُ *(Ne kadar zaman?)* Bütün gece
Böylece kalktılar حَتَّى انْتَفَخَتْ Hatta şişti *(Ne?)* أَقْدَامُهُمْ Ayakları *(Ne kadar zaman böyle kalktılar?)*
سَنَةً Bir sene أَوْ أَكْثَرَ Veya daha fazla فَخُفِّفَ عَنْهُمْ Sonunda onlara kolaylık gösterildi قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu ki: **وَاللهُ يُقَدِّرُ Allah Tayin etmektedir** يُحْصِي Hesap etmektedir *(Neyi?)* **اَلَّيْلَ وَالنَّهَارَ Geceyi Ve gündüzü عَلِمَ Bildi ki,** -اَنْ مُخَفَّفَةٌ- 'En' kelimesi hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olandan وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ İsmi de hazfedilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, Gerçek şu ki, **لَنْ تُحْصُوهُ Onu hesap edemezsiniz** أَيِ اللَّيْلَ Yani, geceyi *(Niçin hesap edemezsiniz?)* لِتَقُومُوا Kalkabilmeniz için *(Hangi zamanda?)* فِيمَا يَجِبُ Vacip olduğu zamanda *(Neyin vacip olduğu?)* اَلْقِيَامُ Kalkmanın *(Nerede vacip olduğu?)* فِيهِ Kendisinde وَذٰلِكَ إِلَّا فَبِقِيَامِ جَمِيعِهِ Ancak gecenin tamamında kalkmakla (hesap edebilirsiniz)
عَلَيْكُمْ Bu da size zor gelir فَتَابَ **Onun için (af ile) döndü** *(Kime?)* **Size** يَشُقُّ Sizi yöneltti *(Neye?)* رَجَعَ بِكُمْ إِلَى التَّخْفِيفِ Kolaylığa **فَاقْرَؤُا Bundan böyle okuyun** *(Neyi?)* **مَا تَيَسَّرَ Kolay olanı** *(Neden?)* **مِنَ الْقُرْآنِ Kuran'dan** *(Nerede?)* فِي الصَّلَاةِ Namazda *(Nasıl?)* بِأَنْ تُصَلُّوا Kılmanız suretiyle *(Neyi?)* مَا تَيَسَّرَ Kolay olanı **عَلِمَ Bildi ki,** -اَنْ مُخَفَّفَةٌ- 'En' hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olandan أَيْ أَنَّهُ Yani, gerçek şu ki, **سَيَكُونُ Yakında olacaktır** *(Kimden?)* **مِنْكُمْ Sizden** *(Kimler olacaktır?)* **مَرْضَى Hastalar** *(Daha kimler olacak?)* **وَاٰخَرُونَ Diğer bir kısım ki, يَضْرِبُونَ Dolaşacaklar** *(Nerede?)* **فِي الْاَرْضِ Yeryüzünde** يُسَافِرُونَ Yolculuk edeceklerdir *(Nasıl?)* **يَبْتَغُونَ Arayarak** *(Neden?)* **مِنْ فَضْلِ اللهِ Allah'ın fazlından** يَطْلُبُونَ İsteyerek *(Neden?)* مِنْ رِزْقِهِ Allah'ın rızkından *(Ne ile?)* بِالتِّجَارَةِ وَغَيْرِهَا Ticaret ve diğer(alış-veriş şekil)leriyle *(Daha kimler olacak?)* **وَاٰخَرُونَ Bir diğer kısım ki, يُقَاتِلُونَ Savaşacaklar** *(Nerede?)* **فِي سَبِيلِ اللهِ Allah yolunda** وَكُلٌّ مِنَ الْفِرَقِ الثَّلَاثَةِ Ve bu üç topluluktan her biri يَشُقُّ عَلَيْهِمْ Onlara zor gelir *(Ne?)* مَا ذُكِرَ Zikredilenler *(Ne hakkında?)* فِي قِيَامِ اللَّيْلِ Gece kalkmak hakkında فَخُفِّفَ عَنْهُمْ Böylece onlara kolaylık gösterildi *(Nasıl?)* بِقِيَامِ مَا تَيَسَّرَ Kolay olanı yerine getirmekle *(Neden?)* مِنْهُ O gece namazından ثُمَّ نُسِخَ ذٰلِكَ Sonra bu da neshedildi *(Ne ile?)* بِالصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ Beş vakit namaz ile **فَاقْرَؤُا O halde okuyun** *(Neyi?)* **مَا تَيَسَّرَ Kolay olanı** *(Neden?)* **مِنْهُ Ondan** كَمَا تَقَدَّمَ Geride geçtiği gibi **وَاَقِيمُوا Ve dosdoğru kılın اَلصَّلٰوةَ Namazı** *(Öyle namaz ki,)* اَلْمَفْرُوضَةَ Farz olan **وَاٰتُوا Ve verin** *(Neyi?)* **اَلزَّكٰوةَ Zekatı وَاَقْرِضُوا Ve ödünç verin** *(Kime?)* **اَللهَ Allah'a** *(Nasıl?)* بِأَنْ تُنْفِقُوا İnfak ederek *(Neyi?)* مَا سِوَى الْمَفْرُوضِ Farz olanın dışındaki مِنَ الْمَالِ Malı *(Nerede infak ederek?)* فِي سَبِيلِ الْخَيْرِ Hayır yolunda *(Nasıl ödünç veriniz?)*

وَمَا Gönül hoşluğuyla عَنْ طِيبِ قَلْبٍ **Güzel bir şekilde ödünç vererek** قَرْضًا حَسَنًا
تُقَدِّمُوا **Ve ne takdim ederseniz** *(Niçin?)* لِأَنْفُسِكُمْ **Nefisleriniz için** *(Neden?)* مِنْ خَيْرٍ
Hayırdan تَجِدُوهُ **Onu bulursunuz** *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ **Allah'ın katında** *(Ne bulursunuz?)*
هُوَ خَيْرًا **Daha hayırlı** *(Neden?)* مِمَّا خَلَّفْتُمْ Geride bıraktığınızdan وَهُوَ فَصْلٌ 'Hüve' zamir-i fasıldır وَمَا بَعْدَهُ O(hüve lafzı)ndan sonra gelen (ismi tafdil) وَإِنْ لَمْ يَكُنْ Her ne kadar olmasa da *(Ne?)* مَعْرِفَةً Marife يُشْبِهُهَا (Fakat) marifeye benzemektedir *(Niçin benzemektedir?)* لِامْتِنَاعِهِ (Takdiri bir min harf-i ceriyle kullanılması sebebiyle) kabul etmediği için *(Neyi?)* مِنَ التَّعْرِيفِ (Lam-ı tarifle) marife olmayı ***(Onu daha ne bulursunuz?)***
وَاَعْظَمَ **Ve daha büyük** *(Ne yönünden?)* اَجْرًا **Sevap yönünden** وَاسْتَغْفِرُوا **Mağfiret dileyin** *(Kimden?)* اَللهَ **Allah'tan** اِنَّ اللهَ **Çünkü Allah** غَفُورٌ **Çok bağışlayan** رَحِيمٌ **Çok merhamet edendir** *(Kime?)* لِلْمُؤْمِنِينَ Müminlere.



سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

﴿مَكِّيَّةٌ خَمْسٌ وَخَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾﴾ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْلُهُ الْمُتَدَثِّرُ ادْغِمَتِ التَّاءُ فِي الدَّالِ أَيِ الْمُتَلَفِّفُ بِثِيَابِهِ عِنْدَ نُزُولِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ ﴿قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾﴾ خَوِّفْ أَهْلَ مَكَّةَ النَّارَ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾﴾ عَظِّمْ عَنْ إِشْرَاكِ الْمُشْرِكِينَ ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾﴾ عَنِ النَّجَاسَةِ أَوْ قَصِّرْهَا خِلَافَ جَرِّ الْعَرَبِ ثِيَابَهُمْ خُيَلَاءَ فَرُبَّمَا أَصَابَتْهَا نَجَاسَةٌ ﴿وَالرُّجْزَ﴾ فَسَّرَهُ النَّبِيُّ ﷺ بِالْأَوْثَانِ ﴿فَاهْجُرْ ﴿٥﴾﴾ أَيْ دُمْ عَلَى هَجْرِهِ ﴿وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾﴾ بِالرَّفْعِ حَالٌ أَيْ لَا تُعْطِ شَيْئًا لِتَطْلُبَ أَكْثَرَ مِنْهُ وَهٰذَا خَاصٌّ بِهِ ﷺ لِأَنَّهُ مَأْمُورٌ بِأَجْمَلِ الْأَخْلَاقِ وَأَشْرَفِ الْآدَابِ ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾﴾ عَلَى الْأَوَامِرِ وَالنَّوَاهِي ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾﴾ نُفِخَ فِي الصُّورِ وَهُوَ الْقَرْنُ النَّفْخَةَ الثَّانِيَةَ ﴿فَذٰلِكَ﴾ أَيْ وَقْتُ النَّقْرِ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ بَدَلٌ مِمَّا قَبْلَهُ الْمُبْتَدَأُ وَبُنِيَ لِإِضَافَتِهِ إِلَى غَيْرِ مُتَمَكِّنٍ وَخَبَرُ الْمُبْتَدَأِ ﴿يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾﴾ وَالْعَامِلُ فِي إِذَا مَا دَلَّتْ عَلَيْهِ الْجُمْلَةُ أَيِ اشْتَدَّ الْأَمْرُ ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾﴾ فِيهِ دَلَالَةٌ عَلَى أَنَّهُ يَسِيرٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَيْ فِي عُسْرِهِ ﴿ذَرْنِي﴾ اُتْرُكْنِي ﴿وَمَنْ خَلَقْتُ﴾ عَطْفٌ عَلَى الْمَفْعُولِ أَوْ مَفْعُولٌ مَعَهُ ﴿وَحِيدًا ﴿١١﴾﴾ حَالٌ

مِنْ مَنْ أَوْ مِنْ ضَمِيرِهِ الْمَحْذُوفِ مِنْ خَلَقْتُ أَيْ مُنْفَرِدًا بِلَا أَهْلٍ وَلَا مَالٍ هُوَ الْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْمَخْزُومِيُّ ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾﴾ وَاسِعًا مُتَّصِلًا مِنَ الزُّرُوعِ وَالضُّرُوعِ وَالتِّجَارَةِ ﴿وَبَنِينَ﴾ عَشَرَةً أَوْ أَكْثَرَ ﴿شُهُودًا ﴿١٣﴾﴾ يَشْهَدُونَ الْمَحَافِلَ وَتُسْمَعُ شَهَادَتُهُمْ ﴿وَمَهَّدْتُ﴾ بَسَطْتُ ﴿لَهُ﴾ فِي الْعَيْشِ وَالْعُمْرِ وَالْوَلَدِ ﴿تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾﴾ ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾﴾ ﴿كَلَّا﴾ لَا أَزِيدُهُ عَلَى ذٰلِكَ ﴿إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿عَنِيدًا ﴿١٦﴾﴾ مُعَانِدًا ﴿سَأُرْهِقُهُ﴾ أُكَلِّفُهُ ﴿صَعُودًا ﴿١٧﴾﴾ مَشَقَّةً مِنَ الْعَذَابِ أَوْ جَبَلًا مِنْ نَارٍ يَصْعَدُ فِيهِ ثُمَّ يَهْوِي أَبَدًا

TÜRKÇE ANLAMI

74-Müddessir Sûresi

Mekke'de inmiştir. Elli beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Ey** vahiy kendisine inerken elbisesine **bürünen**[1] peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)
2. **Kalk ve** Mekke halkını, eğer iman etmezlerse ateşle **uyar**, korkut.
3. **Rabbini** müşriklerin şirkinden **yücelt.**
4. **Elbiseni** necasetten **tertemiz** veya Arapların kibirle yerde sürümesinin aksine kısa **tut.** Zira ona necaset bulaşabilir.
5. **Pislikten sakın**maya devam et. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bunu putlarla tefsir etmiştir.
6. **Fazlasını bekleyerek verme.** Daha fazlasını istemek için bir şey verme. Bu Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e mahsustur. Çünkü kendisine, en güzel ahlak ve en üstün edep emredilmiştir.
7. **Rabbin için** emir ve yasaklara **sabret.**
8. **Artık Sûr'a** boynuza ikinci defa **üfürüldüğü zaman,**
9. **İşte** Sûr'a üfürüldüğü vakit olan **o gün zorlu bir gündür.**[2]
10. **Kâfirlere hiçte kolay değildir.** Burada müminlere kolay geleceğine delalet vardır.
11. **Beni,** malı ve ailesi olmaksınız **tek olarak yarattığım kimseyle** Velid b. Muğire el-Mahzumi'yle **bırak,** terk et.[3]

---

[1] الْمُدَّثِّرُ kelimesinin aslı الْمُتَدَثِّرُ olup ta harfi dal harfine idgam edilmiştir.

[2] فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ cümlesindeki ذٰلِكَ mübteda, يَوْمَئِذٍ ondan bedeldir. يَوْمَ kelimesi mütemekkin olmayan bir kelimeye izafe edildiği için (fetha üzere) mebni olmuştur. Diğer يَوْمٌ kelimesi ise haberdir. Bir önceki cümlede geçen إِذَا zarfının amili bu cümlenin delalet ettiği اِشْتَدَّ fiilidir.

[3] ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا cümlesindeki وَمَنْ خَلَقْتُ terkibi ya meful üzere atıftır veya meful-ü maa-'dır. وَحِيدًا kelimesi ya مَنْ kelimesinden ya da خَلَقْتُ fiilinden hazfedilen zamirden haldir.

12. **Kendisine** ekinler, hayvanlar ve ticaret mallarından oluşan **geniş** kâr getiren **servet verdim,**
13. Toplantılarda **hazır bulunan** ve şahitliklerine itibar edilen on tane veya daha fazla **oğullar (verdim)**
14. **Kendisine serdikçe serdim.** Ona, yaşantı, ömür ve oğul açısından genişlik verdim.
15. **Sonra daha da arttırmamı umuyor.**
16. **Hayır,** bundan fazla arttırmayacağım**! Çünkü o, bizim ayetlerimize** Kuran'a **karşı çok inatçıdır.**
17. **Ben onu sarp bir yokuşa** meşakkatli bir azaba veya sürekli üzerine çıkıp düşeceği ateşten bir dağa **sardıracağım,** mecbur edeceğim.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ -﴿٧٤﴾

74- Müddessir Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **Elli beş ayettir.** خَمْسٌ وَخَمْسُونَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Ey (örtüsüne) bürünen** يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ اَلنَّبِيُّ Nebi ﷺ Allah ona salat-u selam etsin وَأَصْلُهُ Bu kelimenin aslı اَلْمُتَدَثِّرُ El-Mütedessir'dir أُدْغِمَتِ التَّاءُ 'Ta' harfi idğam edildi فِي الدَّالِ *(Neye?)* 'Dal' harfine أَيِ الْمُتَلَفِّفُ Yani, sarılan *(Neye?)* بِثِيَابِهِ Elbisesine *(Ne zaman?)* عِنْدَ نُزُولِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ Üzerine vahiy indiğinde.
2. **Kalk** قُمْ **Ve uyar** فَأَنْذِرْ خَوِّفْ Korkut *(Kimi?)* أَهْلَ مَكَّةَ Mekke ehlini *(Neden?)* اَلنَّارَ Ateşten إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا Şayet iman etmezlerse.
3. **Ve Rabbini** وَرَبَّكَ **Tekbir et** فَكَبِّرْ عَظِّمْ Yücelt *(Neden?)* عَنْ إِشْرَاكِ الْمُشْرِكِينَ Müşriklerin ortak koşmasından.
4. **Ve elbiseni** وَثِيَابَكَ **Temiz tut** فَطَهِّرْ *(Neden?)* عَنِ النَّجَاسَةِ Pislikten أَوْ قَصِّرْهَا Veya onu kısalt *(Nasıl?)* خِلَافَ جَرِّ الْعَرَبِ Arapların (yerde) sürümelerinin aksine *(Neyi?)* ثِيَابَهُمْ Elbiselerini *(Nasıl sürümeleri?)* خُيَلَاءَ Kibirlenerek *(Niye kısalt?)* فَرُبَّمَا Zira çoğu kere أَصَابَتْهَا O elbiseye isabet eder *(Ne?)* نَجَاسَةٌ Pislik.
5. **Ve pisliği** وَالرُّجْزَ فَسِّرْهُ Onu tefsir etti *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Nebi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne ile tefsir etti?)* بِالْأَوْثَانِ Putlarla **Terk et** فَاهْجُرْ أَيْ دُمْ Yani, devam et *(Neye?)* عَلَى هَجْرِهِ Onu terk etmeye.

6. وَلَا تَمْنُنْ **İyilik yapma** *(Nasıl?)* تَسْتَكْثِرُ **Daha çok istekte bulunarak** بِالرَّفْعِ (Bu fiil) ref ile (okunur) حَالٌ Haldir أَيْ لَا تُعْطِ شَيْئًا Yani, bir şey verme *(Niçin?)* لِتَطْلُبَ İstemek için *(Neyi?)* أَكْثَرَ مِنْهُ Ondan daha fazlasını وَهٰذَا خَاصٌّ بِهِ Ve bu (yasak) Peygamberimize mahsustur ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin لِأَنَّهُ مَأْمُورٌ Çünkü o emrolunmuştur *(Ne ile?)* بِأَجْمَلِ الْأَخْلَاقِ Ahlakların en güzeli وَأَشْرَفِ الْآدَابِ Ve edeplerin en yükseğiyle.

7. وَلِرَبِّكَ **Ve Rabbin için** فَاصْبِرْ **Sabret** *(Neye?)* عَلَى الْأَوَامِرِ Emirlere وَالنَّوَاهِي Ve yasaklara.

8. فَإِذَا نُقِرَ **Zira üfürüldüğünde** *(Neye?)* فِي النَّاقُورِ **Boruya** نُفِخَ Üfürüldüğünde *(Neye?)* فِي الصُّورِ Sûr'a وَهُوَ الْقَرْنُ Ki o boynuzdur *(Nasıl üfürüldüğünde?)* اَلنَّفْخَةَ الثَّانِيَةَ İkinci üfürmeyle.

9. فَذٰلِكَ **İşte bu** أَيْ وَقْتُ النَّقْرِ Yani, üfleme vakti *(Ondan bedel)* يَوْمَئِذٍ **O gün** بَدَلٌ (Bu kelime) bedeldir *(Neden?)* مِمَّا قَبْلَهُ Öncesindeki kelimeden *(Öyle kelime ki,)* اَلْمُبْتَدَأُ Mübtedadır وَبُنِيَ Ve mebni kılınmıştır *(Niçin?)* لِإِضَافَتِهِ İzafe edildiği için *(Neye?)* إِلَى غَيْرِ مُتَمَكِّنٍ Mütemekkin olmayan('iz' zarfın)a وَخَبَرُ الْمُبْتَدَأِ Mübtedanın haberi يَوْمٌ عَسِيرٌ **Pek zor bir gündür** وَالْعَامِلُ فِي إِذَا 'İza'da amel eden مَا دَلَّتْ عَلَيْهِ Kendisine delalet ettiği şeydir *(Neyin delalet ettiği şeydir?)* اَلْجُمْلَةُ Cümlenin أَيِ اشْتَدَّ الْأَمْرُ Yani, (Sûr'a üfürüldüğünde) iş kızışır.

10. عَلَى الْكَافِرِينَ **Kafirlere** غَيْرُ يَسِيرٍ **Hiç de kolay değildir** فِيهِ دَلَالَةٌ Burada delalet vardır *(Neye?)* عَلَى أَنَّهُ يَسِيرٌ O günün kolay olduğuna *(Kime?)* عَلَى الْمُؤْمِنِينَ Müminlere أَيْ فِي عُسْرِهِ Yani, o günün zorluğu içinde.

11. ذَرْنِي **Beni bırak** اُتْرُكْنِي Beni terk et *(Kiminle?)* وَمَنْ خَلَقْتُ **Yarattığım kişiyle** عَطْفٌ عَلَى الْمَفْعُولِ Meful üzerine atıftır أَوْ مَفْعُولٌ مَعَهُ Veya meful-u maa'dır *(Nasıl yarattığım?)* وَحِيدًا **Tek başına** حَالٌ مِنْ مَنْ 'Men'den haldir أَوْ مِنْ ضَمِيرِهِ الْمَحْذُوفِ Veya onun hazfedilmiş zamirinden *(Neden hazfedilmiş olan?)* مِنْ خَلَقْتُ 'Halaktü' fiilinden أَيْ مُنْفَرِدًا Yani, tek olarak (yarattığım) *(Nasıl?)* بِلَا أَهْلٍ وَلَا مَالٍ Ailesiz ve malsız هُوَ الْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْمَخْزُومِيُّ O Velid b. Muğire el-Mahzûmî'dir.

12. وَجَعَلْتُ لَهُ **Ve kendisine verdiğim** *(Ne?)* مَالًا مَمْدُودًا **(Alabildiğine) yayılmış mal** وَاسِعًا Geniş مُتَّصِلًا Kesintisiz مِنَ الزُّرُوعِ وَالضُّرُوعِ Ekinler Hayvanlar وَالتِّجَارَةِ Ve ticaret (malları) ***(Daha ne verdim?)***

13. وَبَنِينَ **Oğullar** عَشَرَةٌ On tane أَوْ أَكْثَرَ Veya daha çok *(Öyle oğullar ki,)* شُهُودًا **Hazır bulunan** يَشْهَدُونَ Katılıyorlar *(Neye?)* اَلْمَحَافِلَ Toplantılara وَتُسْمَعُ Ve dinleniyor *(Ne?)* شَهَادَتُهُمْ Onların sözü.

14. وَمَهَّدْتُ **Ve (önüne tüm imkanları) serdiğim** بَسَطْتُ Yaydığım *(Kim için?)* لَهُ **Kendisi için** *(Ne hususunda?)* فِي الْعِيشِ Yaşantı وَالْعُمْرِ Ömür وَالْوَلَدِ Ve çocuk hususunda *(Nasıl serdiğim?)* تَمْهِيدًا **Serdikçe (serdiğim).**

15. ثُمَّ يَطْمَعُ **Sonra da uman** *(Neyi?)* أَنْ أَزِيدَ **Arttırmamı.**

16. كَلَّا **Asla (ummasın)** لَا أَزِيدُهُ Ona arttırmayacağım *(Ne üzerine?)* عَلَىٰ ذَٰلِكَ Bunun üzerine إِنَّهُ كَانَ **Zira o oldu** *(Ne oldu?)* لِآيَاتِنَا **Bizim ayetlerimize** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'a عَنِيدًا **Son derece inatçı** مُعَانِدًا Karşı çıkan (oldu).

17. سَأُرْهِقُهُ **Yakında onu sardıracağım** أُكَلِّفُهُ Mecbur edeceğim *(Neye?)* صَعُودًا **Sarp bir yokuşa** مَشَقَّةً مِنَ الْعَذَابِ Çetin bir azaba أَوْ جَبَلًا مِنْ نَارٍ Veya ateşten bir dağa ki يَصْعَدُ فِيهِ Oraya çıkar ثُمَّ يَهْوِي Sonra da aşağı düşer *(Bu hal ne kadar sürer?)* أَبَدًا Ebedi olarak.

﴿إِنَّهُ فَكَّرَ﴾ فِيمَا يَقُولُ فِي الْقُرْآنِ الَّذِي سَمِعَهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ ﴿وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾﴾ فِي نَفْسِهِ ذٰلِكَ ﴿فَقُتِلَ﴾ لُعِنَ وَعُذِّبَ ﴿كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾﴾ عَلَى أَيِّ حَالٍ كَانَ تَقْدِيرُهُ ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾﴾ فِي وُجُوهِ قَوْمِهِ أَوْ فِيمَا يَقْدَحُ بِهِ فِيهِ ﴿ثُمَّ عَبَسَ﴾ قَبَضَ وَجْهَهُ وَكَلَحَهُ ضِيقًا بِمَا يَقُولُ ﴿وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾﴾ زَادَ فِي الْقَبْضِ وَالْكُلُوحِ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾﴾ تَكَبَّرَ عَنِ اتِّبَاعِ النَّبِيِّ ﷺ ﴿فَقَالَ﴾ فِيمَا جَاءَ بِهِ ﴿إِنْ﴾ مَا ﴿هٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾﴾ يُنْقَلُ عَنِ السَّحَرَةِ ﴿إِنْ﴾ مَا ﴿هٰذَآ إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾﴾ كَمَا قَالُوا إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ﴿سَأُصْلِيهِ﴾ أُدْخِلُهُ ﴿سَقَرَ ﴿٢٦﴾﴾ جَهَنَّمَ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾﴾ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾﴾ شَيْئًا مِنْ لَحْمٍ وَلَا عَصَبٍ إِلَّا أَهْلَكَتْهُ ثُمَّ يَعُودُ كَمَا كَانَ ﴿لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾﴾ مُحْرِقَةٌ لِظَاهِرِ الْجِلْدِ ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾﴾ مَلَكًا خَزَنَتُهَا قَالَ بَعْضُ الْكُفَّارِ وَكَانَ قَوِيًّا شَدِيدَ الْبَأْسِ أَنَا أَكْفِيكُمْ سَبْعَةَ عَشَرَ وَاكْفُونِي أَنْتُمُ اثْنَيْنِ قَالَ تَعَالَى ﴿وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلٰٓئِكَةً﴾ أَيْ فَلَا يُطَاقُونَ كَمَا يَتَوَهَّمُونَ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ﴾ ذٰلِكَ ﴿إِلَّا فِتْنَةً﴾ ضَلَالًا ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بِأَنْ يَقُولُوا لِمَ كَانُوا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿لِيَسْتَيْقِنَ﴾ لِيَسْتَبِينَ ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ أَيِ الْيَهُودُ صَدَّقَ النَّبِيَّ ﷺ فِي كَوْنِهِمْ تِسْعَةَ عَشَرَ الْمُوَافِقَ لِمَا فِي كِتَابِهِمْ ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا﴾ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ ﴿إِيمَانًا﴾ تَصْدِيقًا لِمُوَافَقَةِ مَا أَتَى بِهِ النَّبِيُّ ﷺ لِمَا فِي كِتَابِهِمْ ﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ مِنْ غَيْرِهِمْ فِي عَدَدِ الْمَلَائِكَةِ ﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ شَكٌّ بِالْمَدِينَةِ ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾ بِمَكَّةَ ﴿مَاذَآ أَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا﴾ الْعَدَدِ ﴿مَثَلًا﴾ سَمُّوهُ لِغَرَابَتِهِ بِذٰلِكَ وَأُعْرِبَ حَالًا ﴿كَذٰلِكَ﴾ أَيْ مِثْلَ إِضْلَالِ مُنْكِرِ هٰذَا الْعَدَدِ وَهُدَى مُصَدِّقِهِ ﴿يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ يَشَآءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَآءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةَ فِي قُوَّتِهِمْ وَأَعْوَانِهِمْ ﴿إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ﴾ أَيْ سَقَرُ ﴿إِلَّا ذِكْرٰى لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾﴾ ﴿كَلَّا﴾ اسْتِفْتَاحٌ بِمَعْنَى أَلَا ﴿وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا﴾ بِفَتْحِ الذَّالِ ﴿دَبَرَ ﴿٣٣﴾﴾ جَاءَ بَعْدَ النَّهَارِ وَفِي قِرَائَةٍ (إِذْ أَدْبَرَ) بِسُكُونِ الذَّالِ بَعْدَهَا هَمْزَةٌ أَيْ مَضَى ﴿وَالصُّبْحِ إِذَآ أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾﴾ ظَهَرَ ﴿إِنَّهَا﴾ أَيْ سَقَرَ ﴿لَإِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾﴾ الْبَلَايَا الْعِظَامِ ﴿نَذِيرًا﴾ حَالٌ مِنْ إِحْدَى وَذُكِّرَ لِأَنَّهَا بِمَعْنَى الْعَذَابِ ﴿لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾﴾ ﴿لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْبَشَرِ ﴿أَنْ يَتَقَدَّمَ﴾ إِلَى الْخَيْرِ أَوِ الْجَنَّةِ بِالْإِيمَانِ ﴿أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾﴾ إِلَى الشَّرِّ أَوِ النَّارِ بِالْكُفْرِ ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾﴾ مَرْهُونَةٌ مَأْخُوذَةٌ بِعَمَلِهَا فِي النَّارِ ﴿إِلَّآ أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾﴾ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ فَنَاجُونَ مِنْهَا

كَائِنُونَ ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾ بَيْنَهُمْ ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾﴾ وَحَالِهِمْ وَيَقُولُونَ لَهُمْ بَعْدَ
إِخْرَاجِ الْمُوَحِّدِينَ مِنَ النَّارِ ﴿مَا سَلَكَكُمْ﴾ أَدْخَلَكُمْ ﴿فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾﴾ ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ
الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾﴾ ﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾﴾ ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ﴾ فِي الْبَاطِلِ ﴿مَعَ الْخَائِضِينَ
﴿٤٥﴾﴾ ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾﴾ الْبَعْثِ وَالْجَزَاءِ ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾﴾ الْمَوْتُ

TÜRKÇE ANLAMI

18. **Zira o,** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den işittiği Kuran hakkında ne söyleyeceğini **düşündü taşındı,** bunu kendi içinde **ölçtü biçti.**
19. **Canı çıkasıca,** lanet olasıca **ne biçim ölçtü biçti!** Takdiri nasıl bir halde oldu?
20. **Sonra, canı çıkasıca nasıl ölçtü biçti!**
21. **Sonra** kavminin yüzüne veya Kuran'ı karalamak için ne diyeceğine **baktı.**
22. **Sonra surat astı** yüzünü buruşturdu ve ekşitti **ve kaşlarını çattı;** yüzünün buruşukluğunu ve ekşiliğini arttırdı.
23. **Sonrada** imandan **yüz çevirip kibirlendi;** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e tabi olmaktan büyüklendi.
24. Onun getirdiği Kuran hakkında **"Bu olsa olsa** sihirbazlardan **nakledilen bir sihirdir" dedi,**
25. **Bu, insan sözünden başka bir şey değil."** Nitekim *"Ona, ancak bir insan öğretiyor" (Nahl: 103)* demişlerdi.
26. **Ben onu Sekar'a** cehenneme **sokacağım.**
27. **Sekar'ın ne olduğu sana ne bildirdi?**
28. **Ne geriye** et ve sinirlerden bir şey **bırakır ne de terk eder;** hepsini helak eder. Sonra onlar eski haline döner.
29. **İnsanın derisini kavurur.** Cildin dışını yakar.
30. **Üzerinde on dokuz** muhafız melek **vardır.**
31. Güçlü ve kuvvetli bir kâfir: "Ben on yedi tanesinin icabına bakarım, sizden ikisinin işini bitirin" deyince yüce Allah şöyle buyurdu: **Biz cehennem bekçilerini sadece meleklerden yaptık.** Zannedildiği gibi onlara güç yetirilemez. **Onların** bu **sayısını da inkârcılar için** "Niçin on dokuz taneler?" desinler diye **sadece bir fitne** sapıtma **(vesilesi) yaptık. Ki, kendilerine kitap verilen** Yahudi**ler,** kendi kitaplarındakine de muvafık olan, 'meleklerin on dokuz tane olması' hususunda Peygamberin doğru söylediğini **yakinen bilsinler** farkına varsınlar. Ehl-i kitaptan **iman edenlerin imanı** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in getirdiği şeylerin kendi kitaplarındakilere uygun olduğunu tasdik etmeleri **artsın.** Diğer **kendilerine kitap verilenlerle** geri kalan **müminler** meleklerin sayısında **şüpheye düşmesin.** Medine'deki **kalplerinde hastalık** şüphe **bulunan kimseler ve** Mekke'deki **kâfirler de:**

"Allah bu misalle[1] ne kastetmiştir ki?" desinler. İşte Allah böylece, bu sayıyı inkâr edenleri saptırdığı ve tasdik edenleri hidayete erdirdiği gibi **dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola eriştirir. Rabbinin ordularını,** meleklerin kuvvetini ve yardımcılarını **kendisinden başkası bilmez. O** Sekar, **insanlık için sadece bir öğüttür.**

32. **Hayır![2] Aya andolsun ki,**
33. **Döndüğünde** gündüzden sonra geldiğinde **geceye,[3]**
34. **Ağardığında sabaha andolsun ki,**
35. **O** Sekar, **büyük** musibet**lerden biridir.**
36. **İnsanlık için, uyarıcıdır.[4]**
37. **Sizden** hayra veya iman ile cennete doğru **ileri gitmek ya da** şerre veya küfürle cehenneme doğru **geri kalmak isteyen kimseler için.[5]**
38. **Her nefis, kazandığına karşılık bir rehindir;** işlediği sebebiyle ateşte alıkonur.
39. **Ancak sağ tarafın ehli böyle değildir.** Onlar müminlerdir, ateşten kutrulanlardır.
40. **Onlar cennetler içinde** kendi aralarında **sorarlar.**
41. **Günahkârları** ve onların halini. Müminler ateşten çıkarıldıktan sonra onlara derler ki:
42. **"Sizi şu yakıcı ateşe sokan** girdiren **nedir?"**
43. **Onlar da derler ki: Biz namaz kılanlardan değildik,**
44. **Yoksulu doyurmuyorduk,**
45. Bâtıla **dalanlarla birlikte dalıyorduk,**
46. **Din** diriliş ve ceza **gününü de yalanlıyorduk,**
47. **Sonunda bize ölüm geldi.**

KELİME ANLAMI

18. **إِنَّهُ Çünkü o فَكَّرَ Düşündü taşındı** *(Hangi konuda?)* فِيمَا يَقُولُ Diyeceği şey konusunda *(Ne hakkında?)* فِي الْقُرْآنِ Kuran hakkında اَلَّذِي سَمِعَهُ Ki, onu işitmişti *(Kimden?)* مِنَ النَّبِيِّ Nebiden ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin **وَقَدَّرَ Ve ölçtü biçti** *(Nerede?)* فِي نَفْسِهِ Kendi nefsinde *(Neyi?)* ذٰلِكَ Bu diyeceklerini.

---

[1] Bunu misal diye isimlendirmeleri, bu sayı kendilerine çok garip geldiği (ve bu sebeple Allah'ın bundan zahiri manasını kastetmediğini sandıkları) içindir.

[2] كَلَّا kelimesi أَلَا anlamında istiftah harfidir.

[3] إِذَا دَبَرَ terkibi zel harfinin fethasıyla okunur. Diğer bir kıraatte zel harfinin sükûnu ve sonrasında bir elifle إِذْ أَدْبَرَ (geçip gittiğinde) şeklinde okunur.

[4] نَذِيرًا kelimesi إِحْدَى kelimesinden haldir. Zilhal azap anlamında (müzekker) olduğu için نَذِيرًا kelimesi de müzekker olarak getirilmiştir.

[5] لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ terkibi لِلْبَشَرِ terkibinden bedeldir.

19. فَقُتِلَ **Canı çıkası** لُعِنَ Lanet olası وَعُذِّبَ Ve azap göresi كَيْفَ **Nasıl** قَدَّرَ **Ölçtü biçti** عَلَى أَيِّ حَالٍ كَانَ Hangi hal üzere oldu *(Ne?)* تَقْدِيرُهُ Ölçüp biçmesi.

20. ثُمَّ قُتِلَ **Sonra canı çıkası** كَيْفَ **Nasıl** قَدَّرَ **Ölçtü biçti.**

21. ثُمَّ نَظَرَ **Sonra bakıverdi** *(Nereye?)* فِي وُجُوهِ قَوْمِهِ Kavminin yüzüne أَوْ فِيمَا Veya o şeye (baktı ki,) يَقْدَحُ بِهِ Onunla laf edecektir *(Ne hakkında?)* فِيهِ Kuran hakkında.

22. ثُمَّ عَبَسَ **Sonra surat astı** قَبَضَ وَجْهَهُ Yüzünü buruşturdu وَكَلَحَهُ Ve onu ekşitti *(Niçin?)* ضِيقًا بِمَا يَقُولُ Söylediğinden sıkıldığı için وَبَسَرَ **Ve kaşını çattı** زَادَ Arttırdı *(Neyi?)* فِي الْقَبْضِ Yüzünün buruşukluğunu وَالْكُلُوحِ Ve ekşiliğini.

23. ثُمَّ أَدْبَرَ **Sonra da sırt çevirdi** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan وَاسْتَكْبَرَ **Ve büyüklük taslad**ı تَكَبَّرَ Kibirlendi *(Neden?)* عَنِ اتِّبَاعِ النَّبِيِّ Nebiye uymaktan ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin.

24. فَقَالَ **Ve dedi:** *(Ne hakkında?)* فِيمَا جَاءَ بِهِ Onun getirdiği hakkında إِنْ -مَا- هٰذَا **Bu değildir** إِلَّا سِحْرٌ **Sadece bir sihirdir ki,** يُؤْثَرُ **Nakledile gelen** يُنْقَلُ Aktarılan *(Kimden?)* عَنِ السَّحَرَةِ Sihirbazlardan.

25. إِنْ -مَا- هٰذَا **Bu değildir** إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ **Ancak beşer sözüdür** كَمَا قَالُوا Tıpkı dedikleri gibi إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ Şüphesiz ona öğretiyor *(Kim?)* بَشَرٌ Bir insan.

26. سَأُصْلِيهِ **Onu yaslayacağım** أُدْخِلُهُ Girdireceğim *(Nereye?)* سَقَرَ **Sekar'a** جَهَنَّمَ Cehenneme.

27. وَمَا أَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi ki** مَا سَقَرُ **Sekar nedir?** تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا (Bu soru) Sekar'ın şanını yüceltmektir.

28. لَا تُبْقِي **Ne bırakır** وَلَا تَذَرُ **Ne de terk eder** *(Neyi?)* شَيْئًا Hiçbir şeyi *(Neden?)* مِنْ لَحْمٍ Ne etten وَلَا عَصَبٍ Ne de sinirden إِلَّا أَهْلَكَتْهُ İlla onu helak eder ثُمَّ يَعُودُ Sonra da (onlar) döner *(Neye?)* كَمَا كَانَ Eskiden olduğu hale.

29. لَوَّاحَةٌ **Kavurandır** *(Neyi?)* لِلْبَشَرِ **Deriyi** مُحْرِقَةٌ Yakıcıdır *(Neyi?)* لِظَاهِرِ الْجِلْدِ Cildin dışını.

30. عَلَيْهَا **Onun üzerinde vardır** *(Ne?)* تِسْعَةَ عَشَرَ **On dokuz** مَلَكًا Melek خَزَنَتُهَا O cehennemin bekçileridirler قَالَ بَعْضُ الْكُفَّارِ Bir kafir dedi وَكَانَ قَوِيًّا شَدِيدَ الْبَأْسِ Ve de güçlü ve sert idi *(Ne dedi?)* أَنَا أَكْفِيكُمْ Ben size yeterim *(Neye karşı?)* سَبْعَةَ عَشَرَ On yedi tanesine karşı وَاكْفُونِي Siz de bana yetin *(Neye karşı?)* أَنْتُمْ İki tanesine karşı اِثْنَيْنِ Yüce Allah buyurdu ki: قَالَ تَعَالَى

31. وَمَا جَعَلْنَا **Biz eylemedik** *(Neyi?)* أَصْحَابَ النَّارِ **Cehennem muhafızlarını** إِلَّا مَلٰئِكَةً **Sadece melekler (eyledik)** أَيْ فَلَا يُطَاقُونَ Yani, güç yetiremezler *(Nasıl?)* كَمَا يَتَوَهَّمُونَ

Zannettikleri gibi وَمَا جَعَلْنَا **Ve yapmadık** *(Neyi?)* -ذٰلِكَ- عِدَّتَهُمْ **Onların** şu **sayılarını** إِلَّا فِتْنَةً **Sadece bir fitne** ضَلَالًا Sapma (vesilesi yaptık) *(Kime?)* لِلَّذِينَ **O kimselere ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Nasıl sapma vesilesi yaptık?)* بِأَنْ يَقُولُوا Demeleri suretiyle *(Ne?)* لِمَ كَانُوا Niçin oldular? *(Ne kadar?)* تِسْعَةَ عَشَرَ On dokuz tane *(Niye böyle yaptık?)* لِيَسْتَيْقِنَ **Kesin bilgi edinsin diye** لِيَسْتَبِينَ Açıkça bilsin diye *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** أُوتُوا **Onlara verildi** *(Ne?)* اَلْكِتَابَ **Kitap** أَيِ الْيَهُودُ Yani, Yahudiler صَدَّقَ Tasdik ettiler *(Kimi?)* اَلنَّبِيَّ Nebiyi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne hususunda tasdik ettiler?)* فِي كَوْنِهِمْ O meleklerin olduğu hususunda *(Ne olduğu?)* تِسْعَةَ عَشَرَ On dokuz tane اَلْمُوَافِقَ Ki, bu sayı denktir *(Neye?)* لِمَا فِي كِتَابِهِمْ Onların kitabındakine وَيَزْدَادَ **Ve de artsın diye** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** *(Kimden?)* مِنْ أَهْلِ اَلْكِتَابِ Ehl-i kitaptan *(Ne yönden artsın diye?)* إِيمَانًا **İman yönünden** تَصْدِيقًا Tasdik etme yönünden *(Niçin imanları artsın?)* لِمُوَافَقَةِ Denk olduğu için *(Ne?)* مَا أَتَى بِهِ النَّبِيُّ Nebi-nin getirdiği şey ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Neye denk olduğu için?)* لِمَا فِي كِتَابِهِمْ Onların kitabında olana وَلَا يَرْتَابَ **Hem de şüpheye düşmesin diye** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** أُوتُوا **Kendilerine verildi** *(Ne?)* اَلْكِتَابَ **Kitap** *(Daha kim şüpheye düşmesin diye?)* وَالْمُؤْمِنُونَ **Ve müminler** *(Kimden olan müminler?)* مِنْ غَيْرِهِمْ Ehl-i kitabın dışındakilerden *(Hangi konuda şüpheye düşmesinler diye?)* فِي عَدَدِ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin sayı-sında وَلِيَقُولَ **Ve desin diye** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** فِي قُلُوبِهِمْ **Onların kalp-lerinde** مَرَضٌ **Hastalık vardır** شَكٌّ Şüphe vardır *(Neredeki kişiler?)* بِالْمَدِينَةِ Medine-'deki *(Daha kim desin diye?)* وَالْكَافِرُونَ **Kafirler** *(Neredeki?)* بِمَكَّةَ Mekke'deki *(Ne desinler diye?)* مَاذَا **Ne şey?** أَرَادَ **Murad etti** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Ne ile?)* بِهٰذَا **Bu şeyle** اَلْعَدَدِ Sayıyla *(Nasıl?)* مَثَلًا **Misal olarak** سَمُّوهُ Onu isimlendirdiler *(Niçin?)* لِغَرَابَتِهِ Garip bir şey olduğu için *(Ne ile isimlendirdiler?)* بِذٰلِكَ Bu misal ismiyle وَأُعْرِبَ Ve irab aldı *(Nasıl?)* حَالًا Hal olarak كَذٰلِكَ **İşte böylece** أَيْ مِثْلَ إِضْلَالِ مُنْكِرِ هٰذَا الْعَدَدِ Yani, tıpkı bu sayıyı inkar edeni saptırdığı وَهُدًى مُصَدِّقِهِ Ve tasdik edeni hidayet eriştirdiği gibi يُضِلُّ **Saptırır** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** *(Kimi?)* مَنْ يَشَاءُ **Dilediği kimseyi** وَيَهْدِي **Ve hidayete ulaştırır** *(Kimi?)* مَنْ يَشَاءُ **Dilediği kimseyi** وَمَا يَعْلَمُ **Ve bilemez** *(Neyi?)* جُنُودَ رَبِّكَ **Rabbinin ordularını** أَيِ الْمَلَائِكَةَ Yani, melekleri *(Ne hususunda?)* فِي قُوَّتِهِمْ Kuvvetleri وَأَعْوَانِهِمْ Ve yardımcıları hususunda إِلَّا هُوَ **Ancak o (bilir)** وَمَا هِيَ **O değildir** أَيْ سَقَرُ Yani, Sekar إِلَّا ذِكْرٰى **Sadece bir öğüttür** *(Kime?)* لِلْبَشَرِ **Beşere.**

32. كَلَّا **Hayır!** إِسْتِفْتَاحٌ İstiftah harfidir بِمَعْنَى أَلَا 'Elâ' manasındadır وَالْقَمَرِ **Andolsun aya.**

33. وَالَّيْلِ **Ve geceye** *(Ne zaman?)* إِذَا دَبَرَ **Döndüğü zamanda** بِفَتْحِ الذَّالِ 'Zel' harfinin fethasıyla (okunur) جَاءَ Geldiğinde *(Neden sonra?)* بَعْدَ النَّهَارِ Gündüzden sonra وَفِى قِرَائَةٍ Ve bir kıraatte (إِذْ اَدْبَرَ) 'İz edbere' şeklinde بِسُكُونِ الذَّالِ 'Zel' harfinin sükunu ile (okunur) بَعْدَهَا Ve ondan sonra da هَمْزَةٌ Hemze vardır أَيْ مَضَى Yani, geçtiğinde.

34. وَالصُّبْحِ **Ve sabaha (andolsun)** *(Ne zaman?)* إِذَا اَسْفَرَ **Ağardığı** ظَهَرَ Açıldığı **zamanda.**

35. إِنَّهَا **Muhakkak ki, o** أَيْ سَقَرَ Yani, Sekar لَإِحْدَى الْكُبَرِ **Elbette büyüklerden** اَلْبَلَايَا الْعِظَامِ Büyük belalardan **biridir** *(Ne olduğu halde?)*

36. نَذِيرًا **Uyarıcı olduğu halde** حَالٌ مِنْ إِحْدَى 'İhda' kelimesinden haldir وَذُكِّرَ Ve (nezir kelimesi) müzekker olarak getirilmiştir *(Niçin?)* لِأَنَّهَا بِمَعْنَى الْعَذَابِ Çünkü o (zilhal) azap manasındadır (yani, müzekkerdir) *(Kim için uyarıcıdır?)* لِلْبَشَرِ **Beşer için** *(Ondan bedel)*

37. لِمَنْ شَاءَ **Dileyen kimse için** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** بَدَلٌ مِنَ الْبَشَرِ 'Beşer' kelimesinden bedeldir *(Neyi dileyen için?)* اَنْ يَتَقَدَّمَ **İlerlemeyi** *(Neye?)* إِلَى الْخَيْرِ Hayra أَوِ **Veya geri kalmayı** *(Neye?)* اَوْ يَتَاَخَّرَ إِلَى الْجَنَّةِ Veya cennete *(Ne ile?)* بِالْإِيمَانِ İman ile أَوِ النَّارِ الشَّرِّ Veya ateşe *(Ne ile?)* بِالْكُفْرِ Şerre Küfür ile.

38. كُلُّ نَفْسٍ **Her nefis** بِمَا كَسَبَتْ **Kazancına karşılık** رَهِينَةٌ **Bir rehindir** مَرْهُونَةٌ Bağlıdır مَأْخُوذَةٌ Tutsaktır *(Neye karşılık?)* بِعَمَلِهَا Yaptığına karşılık *(Nerede tutsaktır?)* فِي النَّارِ Ateşte.

39. إِلَّا اَصْحَابَ الْيَمِينِ **Ancak sağ tarafın ehli başka** وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ Ki, onlar müminlerdir فَنَاجُونَ Dolayısıyla kurtulacaklardır *(Neden?)* مِنْهَا O, ateşten كَائِنُونَ Onlar olacaklar *(Nerede?)*

40. فِي جَنَّاتٍ **Cennetlerde** يَتَسَاءَلُونَ **Soruştururlar** *(Nerede?)* بَيْنَهُمْ Aralarında *(Kimden?)*

41. عَنِ الْمُجْرِمِينَ **Suçlulardan** وَحَالِهِمْ Ve hallerinden وَيَقُولُونَ لَهُمْ Ve onlara derler *(Neden sonra?)* بَعْدَ إِخْرَاجِ الْمُوَحِّدِينَ Tevhit ehli çıkartıldıktan sonra *(Nereden?)* مِنَ النَّارِ Ateşten:

42. مَا سَلَكَكُمْ **Sizi sokan nedir?** أَدْخَلَكُمْ Sizi girdiren *(Nereye?)* فِي سَقَرَ **Sekar'a.**

43. قَالُوا **Dediler ki:** لَمْ نَكُ **Biz değildik** *(Kimden?)* مِنَ الْمُصَلِّينَ **Namaz kılanlardan.**

44. وَلَمْ نَكُ **Ve de değildik** *(Ne?)* نُطْعِمُ **Yedirir** *(Kimi?)* اَلْمِسْكِينَ **Yoksulu.**

45. وَكُنَّا **Ve olduk** *(Ne?)* نَخُوضُ **Dalar** *(Neye?)* فِي الْبَاطِلِ Batıla *(Kiminle?)* مَعَ الْخَائِضِينَ **Dalanlarla.**

46. وَكُنَّا **Ve olduk** *(Ne?)* نُكَذِّبُ **Yalanlar** *(Neyi?)* بِيَوْمِ الدِّينِ **Din gününü** اَلْبَعْثِ وَالْجَزَاءِ Dirilme ve ceza (gününü).

47. حَتَّى اَتَانَا **Sonunda bize geldi** *(Ne?)* اَلْيَقِينُ **Kesin gerçek** اَلْمَوْتُ Ölüm.

﴿فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾﴾ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَالْأَنْبِيَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَالْمَعْنَى لَا شَفَاعَةَ لَهُمْ ﴿فَمَا﴾ مُبْتَدَأٌ ﴿لَهُمْ﴾ خَبَرُهُ مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ انْتَقَلَ ضَمِيرُهُ إِلَيْهِ ﴿عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾﴾ حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ وَالْمَعْنَى أَيُّ شَيْءٍ حَصَلَ لَهُمْ فِي إِعْرَاضِهِمْ عَنِ الِاتِّعَاظِ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾﴾ وَحْشِيَّةٌ ﴿فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾﴾ أَسَدٍ أَيْ هَرَبَتْ مِنْهُ أَشَدَّ الْهَرَبِ ﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾﴾ أَيْ مِنَ اللهِ تَعَالَى بِاتِّبَاعِ النَّبِيِّ كَمَا قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ عَمَّا أَرَادُوهُ ﴿بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾﴾ أَيْ عَذَابَهَا ﴿كَلَّا﴾ اسْتِفْتَاحٌ ﴿إِنَّهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ ﴿تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾﴾ عِظَةٌ ﴿فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٥﴾﴾ قَرَأَهُ فَاتَّعَظَ بِهِ ﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ ﴿إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى﴾ بِأَنْ يُتَّقَى ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾﴾ بِأَنْ يَغْفِرَ لِمَنِ اتَّقَاهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

48. **Artık** melekler, peygamberler ve salihlerden oluşan **şefaatçilerin şefaati onlara fayda vermez.** Onlar için şefaat söz konusu değildir.

49. **Böyle iken onlara ne oluyor ki, öğütten yüz çeviriyorlar?**[1]

50. **Sanki onlar** vahşi **yaban eşekleri,**

51. **Aslandan kaçmış.**

52. **Aslında onlardan her biri, kendisine,** Allah tarafından peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e uymasını emreden **açılmış sahifeler verilmesini istiyor.** Nitekim onlar: *"Bize, okuyacağımız bir kitap indirene kadar sana inanmayacağız" (İsra: 93)* demişlerdi.

53. **Hayır!** Bu onların isteklerine bir rettir. **Aslında onlar ahiret** azabın**dan korkmuyorlar.**

54. **Hayır! Doğrusu o** Kuran **bir öğüttür!**

55. **Dileyen** onu okur ve **ondan öğüt alır.**

56. **Ama Allah dilemeksizin onlar öğüt alamazlar. O** kendisinden sakınılmak suretiyle **takvaya layık olandır. Ve** kendisinden sakınanı bağışlamak suretiyle **mağfiret etmeye de layık olandır.**

---

[1] فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ cümlesindeki مَا mübteda لَهُمْ terkibi haber olup hazfedilmiş ve zamiri kendisine intikal etmiş bir kelimeye taalluk eder. مُعْرِضِينَ kelimesi de هُمْ zamirinden haldir. Mana da şöyledir: Öğüt almaktan yüz çevirmeleriyle ne elde ettiler.

KELİME ANLAMI

48. فَمَا تَنْفَعُهُمْ **Artık onlara fayda vermez** *(Ne?)* شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ **Şefaatçilerin şefaati** *(Kimden olan şefaatçiler?)* مِنَ الْمَلَائِكَةِ Melekler, وَالْأَنْبِيَاءِ Peygamber وَالصَّالِحِينَ Ve salihlerden وَالْمَعْنَى Mana şudur: لَا شَفَاعَةَ لَهُمْ Onlara şefaat yoktur.

49. فَمَا **Öyleyse ne şey?** مُبْتَدَأٌ Mübtedadır لَهُمْ **Onlar içindir (onlara ne oluyor da?)** خَبَرُهُ Mübtedanın haberidir مُتَعَلِّقٌ بِمَحْذُوفٍ Hazfedilmiş(bir fiil)e müteallliktir ki, اِنْتَقَلَ ضَمِيرُهُ Zamiri intikal etmiştir *(Neye?)* إِلَيْهِ Kendisine عَنِ التَّذْكِرَةِ **Öğütten** مُعْرِضِينَ **Yüz çevirir haldedirler** حَالٌ مِنَ الضَّمِيرِ ('Lehum'daki) zamirden haldir وَالْمَعْنَى Mana şudur: أَيُّ شَيْءٍ Hangi şey حَصَلَ لَهُمْ Onlar için hasıl oldu *(Ne hususunda?)* فِي إِعْرَاضِهِمْ Yüz çevirmeleri hususunda *(Neden?)* عَنِ الْاِتِّعَاظِ Öğüt almaktan.

50. كَأَنَّهُمْ **Sanki onlar** حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ **Ürkmüş eşekler** وَحْشِيَّةٌ Yaban eşekleri *(Öyle eşekler ki,)*

51. فَرَّتْ **Kaçmış** *(Neden kaçmış?)* –أَسَدٍ– مِنْ قَسْوَرَةٍ **Aslandan** أَيْ هَرَبَتْ مِنْهُ Yani, ondan kaçmış *(Nasıl?)* أَشَدَّ الْهَرَبِ Son sürat.

52. بَلْ يُرِيدُ **Bilakis istiyor** *(Kim?)* كُلُّ امْرِئٍ **Her biri** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** *(Ne istiyor?)* اَنْ يُؤْتَى **Kendisine verilmesini** *(Ne?)* صُحُفًا مُنَشَّرَةً **Açılmış sayfalar** أَيْ مِنَ اللهِ تَعَالَى Yani, yüce Allah tarafından *(Ne diye verilmiş?)* بِاتِّبَاعِ النَّبِيِّ Peygambere tabi ol, diye كَمَا قَالُوا Tıpkı dedikleri gibi لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ Sana asla inanmayız حَتَّى تُنَزِّلَ Taki indirinceye kadar *(Kime?)* عَلَيْنَا Bize *(Ne?)* كِتَابًا Bir kitap ki نَقْرَؤُهُ Biz onu okuruz.

53. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ Mendir *(Neden?)* عَمَّا أَرَادُوهُ İstedikleri şeyden بَلْ لَا يَخَافُونَ **Doğrusu korkmuyorlar** *(Neden?)* اَلْاٰخِرَةَ **Ahiretten** أَيْ عَذَابَهَا Yani, azabından.

54. كَلَّا **Hayır!** اِسْتِفْتَاحٌ İstiftahtır إِنَّهُ **Muhakkak ki, o** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran تَذْكِرَةٌ **Öğüttür** عِظَةٌ Vaazdır.

55. فَمَنْ **Artık her kim** شَاءَ **Dilerse** ذَكَرَهُ **Onu düşünür** قَرَأَهُ Onu okur فَاتَّعَظَ بِهِ Ve onunla öğütlenir.

56. وَمَا يَذْكُرُونَ **Ama düşünemezler** بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ 'Ya' ve 'ta' ile (okunur) إِلَّا اَنْ يَشَاءَ **Ancak dilemesi hariç** *(Kimin?)* اَللهُ **Allah'ın** هُوَ O اَهْلُ التَّقْوٰى **Sakınılmaya layık olandır** *(Nasıl?)* بِأَنْ يُتَّقَى Kendisinden korkulmak suretiyle وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ **Mağfirete layık olan da odur** *(Nasıl?)* بِأَنْ يَغْفِرَ Affetmek suretiyle *(Kimi?)* لِمَنِ اتَّقَاهُ Kendisinden sakınanı.



سُورَةُ الْقِيَامَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿لَآ﴾ زَائِدَةٌ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ ﴿١﴾﴾ ﴿وَلَآ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾﴾ الَّتِي تَلُومُ نَفْسَهَا وَإِنِ اجْتَهَدَتْ فِي الْاِحْسَانِ وَجَوَابُ الْقَسَمِ مَحْذُوفٌ أَيْ لَتُبْعَثُنَّ دَلَّ عَلَيْهِ ﴿اَيَحْسَبُ الْاِنْسَانُ﴾ أَيِ الْكَافِرُ ﴿اَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾﴾ لِلْبَعْثِ وَالْاِحْيَاءِ ﴿بَلٰى﴾ نَجْمَعُهَا ﴿قَادِرِينَ﴾ مَعَ جَمْعِهَا ﴿عَلٰٓى اَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾﴾ وَهُوَ الْأَصَابِعُ أَيْ نُعِيدُ عِظَامَهَا كَمَا كَانَتْ مَعَ صِغَرِهَا فَكَيْفَ بِالْكَبِيرَةِ ﴿بَلْ يُرِيدُ الْاِنْسَانُ لِيَفْجُرَ﴾ اللَّامُ زَائِدَةٌ وَنَصْبُهُ بِأَنْ مُقَدَّرَةٍ أَيْ أَنْ يُكَذِّبَ ﴿اَمَامَهُ ﴿٥﴾﴾ أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ دَلَّ عَلَيْهِ ﴿يَسْئَلُ اَيَّانَ﴾ مَتَى ﴿يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٦﴾﴾ سُؤَالَ اسْتِهْزَاءٍ وَتَكْذِيبٍ ﴿فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾﴾ بِكَسْرِ الرَّاءِ وَفَتْحِهَا دَهِشَ وَتَحَيَّرَ لِمَا رَأَى مِمَّا كَانَ يُكَذِّبُهُ ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾﴾ أَظْلَمَ وَذَهَبَ ضَوْؤُهُ ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾﴾ فَطَلَعَا مِنَ الْمَغْرِبِ أَوْ ذَهَبَ ضَوْؤُهُمَا وَذٰلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾﴾ الْفِرَارُ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ عَنْ طَلَبِ الْفِرَارِ ﴿لَا وَزَرَ ﴿١١﴾﴾ لَا مَلْجَأَ يُتَحَصَّنُ بِهِ ﴿اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾﴾ مُسْتَقَرُّ الْخَلَائِقِ فَيُحَاسَبُونَ وَيُجَازَوْنَ ﴿يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ﴿١٣﴾﴾

بِأَوَّلِ عَمَلِهِ وَآخِرِهِ ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾﴾ شَاهِدٌ تَنْطِقُ جَوَارِحُهُ بِعَمَلِهِ وَالْهَاءُ لِلْمُبَالَغَةِ فَلَا بُدَّ مِنْ جَزَائِهِ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾﴾ جَمْعُ مَعْذِرَةٍ عَلَى غَيْرِ قِيَاسٍ أَيْ لَوْ جَاءَ بِكُلِّ مَعْذِرَةٍ مَا قُبِلَتْ مِنْهُ قَالَ تَعَالَىٰ لِنَبِيِّهِ ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ﴾ بِالْقُرْآنِ قَبْلَ فَرَاغِ جِبْرِيلَ مِنْهُ ﴿لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾﴾ خَوْفَ أَنْ يَنْفَلِتَ مِنْكَ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ﴾ فِي صَدْرِكَ ﴿وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾﴾ قِرَاءَتَكَ إِيَّاهُ أَيْ جَرْيَانَهُ عَلَى لِسَانِكَ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ جِبْرِيلَ ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾﴾ اسْتَمِعْ قِرَاءَتَهُ فَكَانَ ﷺ يَسْتَمِعُ ثُمَّ يَقْرَؤُهُ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾﴾ بِالتَّفْهِيمِ لَكَ وَالْمُنَاسَبَةُ بَيْنَ هٰذِهِ الْآيَةِ وَمَا قَبْلَهَا أَنَّ تِلْكَ تَضَمَّنَتِ الْإِعْرَاضَ عَنْ آيَاتِ اللهِ وَهٰذِهِ تَضَمَّنَتِ الْمُبَادِرَةَ إِلَيْهَا بِحِفْظِهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

75- Kıyamet Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Kıyamet gününe yemin ederim.**[1]
2. İyiliğe çalışsa da kendini **çokça kınayan nefse yemin ederim** ki, elbette diriltileceksiniz.[2]
3. Kâfir **insan,** diriltmek ve hayat vermek için **kemiklerini asla bir araya toplayamayız mı sanıyor?**
4. **Evet, onun parmak uçlarını düzeltmeye gücümüz yeter olduğumuz halde** onun kemiklerini toplarız. Kemiklerini küçükte olsa eski haline döndürürüz. Büyüklerini nasıl döndüremeyelim!
5. **Fakat insan önündekini** kıyamet gününü **yalanlamak ister.**[3]
6. Alaylı ve yalanlayıcı bir tavırla **"Kıyamet günü ne zamanmış?" diye sorar.**
7. **Artık göz kamaştığı,**[4] yalanladığı şeyi görüp hayrete ve dehşete düştüğü,
8. **Ay tutulduğu,** ışığı gidip karardığı,
9. **Güneşle ay bir araya getirildiği** ve böylece batıdan doğdukları veya ışıkları gittiği **zaman** ki, tüm bunlar kıyamet günü olacaktır.
10. **O gün insan, "Kaçacak yer neresi!" diyecektir.**
11. **Hayır!** Bu, insanın kaçma talebine karşı bir rettir. **Sığın**ıp korun**acak yer yoktur!**
12. **O gün** mahlûkat için **durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur.** Hesapları görülecek ve karşılıklarını alacaklar.

---

[1] أُقْسِمُ fiilindeki لَا harfi her iki yerde de zaittir.

[2] Bu cümle yeminin hazfedilmiş cevabıdır. Cevabın bu olduğuna sonraki ayet delalet etmiştir.

[3] لِيَفْجُرَ terkibindeki lam harf-i ceri zaittir. Bu fiilin nasb olması takdiri bir أَنْ kelimesiyledir.

[4] بَرِقَ fiili ra harfinin hem kesresi hem de fethasıyla okunur.

13. **O gün insana, takdim ettiği ve geri bıraktığı** ilk ve son ameli **bildirilir.**
14. **Artık insan, kendi aleyhine tanıktır,**[1] şahittir. Azaları yaptıklarını anlatır. Artık cezalandırılması kaçınılmazdır.
15. **Mazeretler öne sürse** tüm özürleri getirse **de,** hiçbiri kabul edilmeyecektir.
16. Yüce Allah peygamberine buyurdu ki: Kaçar gider korkusuyla **onu çarçabuk almak için dilini** Cebrail okumayı bitirmeden **onunla** Kuran'la **kımıldatma.**
17. **Şüphesiz onun,** senin göğsünde **toplanması ve** senin tarafından **okunması** dilinde akıp gitmesi **bizim üzerimizedir.**
18. **O halde, biz onu** Cebrail'in diliyle sana **okuduğumuz zaman, sen onun okunuşunu takip et,** ona kulak ver. Böylece Peygamber Efendimiz önce dinleyip sonra okumaya başladı.
19. **Sonra hiç şüphesiz, onu** sana anlatmak suretiyle **açıklamak da bize aittir.**[2]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْقِيَامَةِ -﴿٧٥﴾

75- Kıyamet Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** اَرْبَعُونَ آيَةً **Kırk ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. -زَائِدَةٌ- لَا 'La' harfi zaittir *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde أُقْسِمُ **Yemin ederim** *(Neye?)* بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ **Kıyamet gününe.**

2. وَلَا أُقْسِمُ **Ve yine yemin ederim** *(Neye?)* بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ **Kendini kınayan nefse** اَلَّتِي Öyle nefis ki, تَلُومُ Kınar *(Neyi?)* نَفْسَهَا Kendisini وَإِنِ اجْتَهَدَتْ Çaba sarf etse dahi *(Hangi konuda?)* فِي الْإِحْسَانِ İyilik konusunda وَجَوَابُ الْقَسَمِ Yeminin cevabı مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir أَيْ لَتُبْعَثُنَّ Yani, elbette diriltileceksiniz دَلَّ عَلَيْهِ Bu (cevaba şu ayet) delalet etmiştir:

3. أَيَحْسَبُ **Zannediyor mu?** *(Kim?)* اَلْإِنْسَانُ **İnsan** أَيِ الْكَافِرُ Yani, kâfir *(Neyi?)* اَلَّنْ نَجْمَعَ **Asla bir araya getiremeyeceğimizi** *(Neyi?)* عِظَامَهُ **Kemiklerini** *(Niçin?)* لِلْبَعْثِ وَالْإِحْيَاءِ Diriltmek ve hayat vermek için.

4. بَلٰى **Evet!** نَجْمَعُهَا Onları bir araya getireceğiz *(Nasıl?)* قَادِرِينَ **Gücümüz yettiği halde** *(Ne ile birlikte?)* مَعَ جَمْعِهَا O kemikleri bir araya getirmekle birlikte *(Neye gücümüz*

[1] بَصِيرَة kelimesindeki ta harfi mübalağa içindir.

[2] Bu üç ayetle öncesindeki ayetler arasındaki ilişki, öncekilerin Allah'ın ayetlerinden yüz çevirmeyi, bu ayetlerin ise onları ezberlemek suretiyle ayetlere yönelmeyi içermesidir.

وَهُوَ الْأَصَابِعُ **Parmak uçlarını** بَنَانَهُ *(Neyi?)* **Düzeltmeye** عَلٰى اَنْ نُسَوِّيَ *yettiği halde?)* Ki, o (benan) parmaklardır أَيْ نُعِيدُ Yani, eski haline döndürürüz *(Neyi?)* عِظَامَهَا Kemiklerini *(Nasıl?)* كَمَا كَانَتْ Olduğu gibi *(Neye rağmen?)* مَعَ صِغَرِهَا Küçük olmalarına rağmen فَكَيْفَ Öyleyse nasıl olur? *(Ne?)* بِالْكَبِيرَةِ Büyük kemikler.

5. اَللَّامُ زَائِدَةٌ **Yalanlamayı** لِيَفْجُرَ *(Neyi?)* **İnsan** اَلْاِنْسَانُ *(Kim?)* **Fakat istiyor** بَلْ يُرِيدُ 'Lam' zaittir وَنَصْبُهُ 'Yefcure' fiilinin nasbı بِأَنْ مُقَدَّرَةٍ Mukadder bir 'en' iledir أَيْ أَنْ Yani, yalanlamak ister *(Neyi?)* **Önünü** اَمَامَهُ أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُكَذِّبَ Yani, kıyamet gününü دَلَّ عَلَيْهِ Buna (şu ayet) delalet etmiştir.

6. يَسْئَلُ **Soruyor** -مَتٰى- اَيَّانَ **Ne zamandır?** *(Ne?)* **Kıyamet günü** يَوْمُ الْقِيٰمَةِ *(Nasıl sorar?)* سُؤَالَ اسْتِهْزَاءٍ وَتَكْذِيبٍ Alay ve yalanlama sorusu olarak.

7. فَاِذَا بَرِقَ **Artık kamaştığında** *(Ne?)* اَلْبَصَرُ **Göz** بِكَسْرِ الرَّاءِ (Berika fiili) 'ra'nın kesrası وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla okunur دَهِشَ Dehşete düştüğünde وَتَحَيَّرَ Ve şaşıp kaldığında *(Neden dolayı?)* لِمَا رَأٰى Görmüş olduğu مِمَّا كَانَ يُكَذِّبُهُ Yalanlayıp durduğu şey (kıyamet)ten dolayı.

8. وَخَسَفَ **Ve tutulduğunda** *(Ne?)* اَلْقَمَرُ **Ay** أَظْلَمَ Karardığında وَذَهَبَ ضَوْؤُهُ Ve ışığı gittiğinde.

9. وَجُمِعَ **Ve bir araya getirildiğinde** *(Ne?)* اَلشَّمْسُ **Güneş** وَالْقَمَرُ **Ve ay** فَطَلَعَا Ve böylece doğduklarında *(Nereden?)* مِنَ الْمَغْرِبِ Batıdan أَوْ ذَهَبَ Veya gittiğinde *(Ne?)* ضَوْؤُهُمَا Işıkları وَذٰلِكَ **Ve bu** (ışıklarının gitmesi) يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günündedir (işte bunlar olduğunda).

10. يَقُولُ **Der** *(Kim?)* اَلْاِنْسَانُ **İnsan** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne der?)* اَيْنَ **Nerededir** *(Ne?)* اَلْمَفَرُّ **Kaçacak yer?** اَلْفِرَارُ Kaçış.

11. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ (Bu kelime) mendir *(Neden?)* عَنْ طَلَبِ الْفِرَارِ Kaçma isteğinden لَا وَزَرَ **Siper yok** لَا مَلْجَأَ Sığınak yok *(Öyle sığınak ki,)* يَتَحَصَّنُ بِهِ Kişinin kendisiyle korunduğu.

12. اِلٰى رَبِّكَ **Sadece Rabbinedir** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne?)* اَلْمُسْتَقَرُّ **Varılıp durulacak yer** مُسْتَقَرُّ الْخَلَائِقِ Mahlukatın duracağı yer فَيُحَاسَبُونَ Böylece hesaba çekilirler وَيُجَازَوْنَ Ve karşılıkları verilir.

13. يُنَبَّؤُا **Bildirilir** *(Kime?)* اَلْاِنْسَانُ **İnsana** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne bildirilir?)* بِمَا قَدَّمَ **Takdim ettiği** وَاَخَّرَ **Ve geri bıraktığı** بِأَوَّلِ عَمَلِهِ وَآخِرِهِ Amelinin başı ve sonu.

14. بَلِ الْاِنْسَانُ **Doğrusu insan** عَلٰى نَفْسِهٖ **Kendi aleyhine** بَصِيرَةٌ **Tanıktır** شَاهِدٌ Şahittir تَنْطِقُ Dile getirir *(Ne?)* جَوَارِحُهُ Azaları *(Neyi?)* بِعَمَلِهٖ Yaptığını وَالْهَاءُ (Basiretün kelimesindeki) 'ha' (ta) harfi لِلْمُبَالَغَةِ Mübalağa içindir فَلَا بُدَّ Şu halde gereklidir *(Ne?)* مِنْ جَزَائِهٖ Cezalandırılması.

15. وَلَوْ اَلْقٰى **Öne sürse de** *(Neyi?)* مَعَاذِيرَهُ **Mazeretlerini** جَمْعُ مَعْذِرَةٍ 'Ma'ziretün kelimesinin çoğuludur *(Nasıl?)* عَلٰى غَيْرِ قِيَاسٍ Kıyas dışı olarak أَيْ لَوْ جَاءَ Yani, getirse de *(Neyi?)* بِكُلِّ مَعْذِرَةٍ Her türlü mazereti مَا قُبِلَتْ مِنْهُ Ondan kabul edilmez قَالَ تَعَالٰى Yüce Allah buyurdu *(Kime?)* لِنَبِيِّهٖ Nebisine:

16. لَا تُحَرِّكْ بِهٖ **Onunla kımıldatma** بِالْقُرْآنِ Kuran'la *(Neden önce?)* مِنْهُ قَبْلَ فَرَاغِ جِبْرِيلَ Cebrail onu tamamlamadan önce *(Neyi kımıldatma?)* لِسَانَكَ **Dilini** *(Niçin kımıldatma?)* لِتَعْجَلَ بِهٖ **Onu hemen almak için** خَوْفَ أَنْ يَنْفَلِتَ مِنْكَ Senden kaçar korkusuyla.

17. إِنَّ عَلَيْنَا **Şüphesiz, bizim üzerimizedir** *(Ne?)* جَمْعَهُ **Onu toplanması** *(Nerede?)* فِي صَدْرِكَ Senin göğsünde وَقُرْاٰنَهُ **Ve okunması** قِرَاءَتَكَ Senin okuman *(Neyi?)* إِيَّاهُ O Kuran'ı أَيْ جَرْيَانَهُ Yani, onun akması *(Ne üzerinde?)* عَلٰى لِسَانِكَ Senin dilin üzerinde.

18. فَإِذَا قَرَأْنَاهُ **Artık onu okuduğumuzda** *(Kime?)* عَلَيْكَ Sana *(Ne ile okuduğumuzda?)* بِقِرَاءَةِ جِبْرِيلَ Cebrail'in okumasıyla فَاتَّبِعْ **Takip et** *(Neyi?)* قُرْاٰنَهُ **Onun okunuşunu** اِسْتَمِعْ Kulak ver *(Neye?)* قِرَاءَتَهُ Onun okunuşuna فَكَانَ Ve peygamberimiz idi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne idi?)* يَسْتَمِعُ Kulak veriyordu ثُمَّ يَقْرَؤُهُ Sonra da onu okuyordu.

19. ثُمَّ **Sonra** إِنَّ **Şüphesiz** عَلَيْنَا **Bizim üzerimizedir** *(Ne?)* بَيَانَهُ **Onun açıklaması** *(Nasıl?)* لَكَ بِالتَّفْهِيمِ Sana anlatarak وَالْمُنَاسَبَةُ Alaka *(Neredeki?)* بَيْنَ هٰذِهِ الْآيَةِ Bu (son) ayet(ler) ile وَمَا قَبْلَهَا Bundan önceki ayet(ler) arasındaki (münasebet şudur ki;) أَنَّ تِلْكَ Bundan öncekiler تَضَمَّنَتْ İçermiştir *(Neyi?)* اَلْإِعْرَاضَ Yüz çevirmeyi *(Neden?)* عَنْ آيَاتِ اللهِ Allah'ın ayetlerinden وَهٰذِهِ Bu ayetler ise تَضَمَّنَتْ İçermiştir *(Neyi?)* اَلْمُبَادِرَةَ إِلَيْهَا Ayetlere yönelmeyi *(Nasıl?)* بِحِفْظِهَا Onları ezberleyerek.

﴿كَلَّا﴾ اسْتِفْتَاحٌ بِمَعْنَى أَلَا ﴿بَلْ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾﴾ الدُّنْيَا بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [تُحِبُّونَ] فِي الْفِعْلَيْنِ ﴿وَيَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾﴾ فَلَا يَعْمَلُونَ لَهَا [وَتَذَرُونَ] ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ﴾ أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿نَاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾﴾ حَسَنَةٌ مُضِيئَةٌ ﴿إِلَى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾﴾ أَيْ يَرَوْنَ اللهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى فِي الْآخِرَةِ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾﴾ كَالِحَةٌ شَدِيدَةُ الْعُبُوسِ ﴿تَظُنُّ﴾ تُوقِنُ ﴿أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾﴾ دَاهِيَةٌ عَظِيمَةٌ تَكْسِرُ فَقَارَ الظَّهْرِ ﴿كَلَّا﴾ بِمَعْنَى أَلَا ﴿إِذَا بَلَغَتِ﴾ النَّفْسُ ﴿التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾﴾ عِظَامَ الْحَلْقِ ﴿وَقِيلَ﴾ قَالَ مَنْ حَوْلَهُ ﴿مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾﴾ يَرْقِيهِ لِيَشْفِيَ ﴿وَظَنَّ﴾ أَيْقَنَ مَنْ بَلَغَتْ نَفْسُهُ ذٰلِكَ ﴿أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾﴾ فِرَاقُ الدُّنْيَا ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾﴾ أَيْ إِحْدَى سَاقَيْهِ بِالْأُخْرَى عِنْدَ الْمَوْتِ أَيِ الْتَفَّتْ شِدَّةُ فِرَاقِ الدُّنْيَا بِشِدَّةِ إِقْبَالِ الْآخِرَةِ ﴿إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾﴾ أَيِ السَّوْقُ وَهٰذَا يَدُلُّ عَلَى الْعَامِلِ فِي إِذَا وَالْمَعْنَى إِذَا بَلَغَتِ النَّفْسُ الْحُلْقُومَ تُسَاقُ إِلَى حُكْمِ رَبِّهَا ﴿فَلَا صَدَّقَ﴾ الْإِنْسَانُ ﴿وَلَا صَلَّى ﴿٣١﴾﴾ أَيْ لَمْ يُصَدِّقْ وَلَمْ يُصَلِّ ﴿وَلٰكِنْ كَذَّبَ﴾ بِالْقُرْآنِ ﴿وَتَوَلَّى ﴿٣٢﴾﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَتَمَطَّى ﴿٣٣﴾﴾ يَتَبَخْتَرُ فِي مِشْيَتِهِ إِعْجَابًا ﴿أَوْلَى لَكَ﴾ فِيهِ الْتِفَاتٌ عَنِ الْغَيْبَةِ وَالْكَلِمَةُ اسْمُ فِعْلٍ وَاللَّامُ لِلتَّبْيِينِ أَيْ وَلِيَكَ مَا تَكْرَهُ ﴿فَأَوْلَى ﴿٣٤﴾﴾ أَيْ فَهُوَ أَوْلَى بِكَ مِنْ غَيْرِكَ ﴿ثُمَّ أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى ﴿٣٥﴾﴾ تَأْكِيدٌ ﴿أَيَحْسَبُ﴾ يَظُنُّ ﴿الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾﴾ هَمَلًا لَا يُكَلَّفُ بِالشَّرَائِعِ أَيْ لَا يَحْسَبُ ذٰلِكَ ﴿أَلَمْ يَكُ﴾ أَيْ كَانَ ﴿نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَى ﴿٣٧﴾﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ [يُمْنَى] تُصَبُّ فِي الرَّحِمِ ﴿ثُمَّ كَانَ﴾ الْمَنِيُّ ﴿عَلَقَةً فَخَلَقَ﴾ اللهُ مِنْهَا الْإِنْسَانَ ﴿فَسَوَّى ﴿٣٨﴾﴾ عَدَلَ أَعْضَاءَهُ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ﴾ مِنَ الْمَنِيِّ الَّذِي صَارَ عَلَقَةً أَيْ قِطْعَةَ دَمٍ ثُمَّ مُضْغَةً أَيْ قِطْعَةَ لَحْمٍ ﴿الزَّوْجَيْنِ﴾ النَّوْعَيْنِ ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى ﴿٣٩﴾﴾ يَجْتَمِعَانِ تَارَةً وَيَنْفَرِدُ كُلٌّ مِنْهُمَا عَنِ الْآخَرِ تَارَةً ﴿أَلَيْسَ ذٰلِكَ﴾ الْفَعَّالُ لِهٰذِهِ الْأَشْيَاءِ ﴿بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى ﴿٤٠﴾﴾ قَالَ ﷺ بَلَى.

TÜRKÇE ANLAMI

20. **Hayır![1] Doğrusu onlar, acil olan** dünyayı **seviyorlar,[2]**
21. **Ve ahireti terk ediyor**; onun için amel etmiyor**lar.**
22. **O** kıyamet **günü ışıl ışıl parlayan** güzel ve aydınlık **yüzler vardır.**
23. **Rablerine bakarlar.** Ahirette yüce Allah'ı görürler.
24. **O gün asık** somurtkan **yüzler de vardır.**

[1] كَلَّا kelimesi أَلَا anlamında istiftah harfidir.

[2] يُحِبُّونَ ve يَذَرُونَ fiilleri hem ya ile hem de ta ile okunur.

25. **Kendisine, bel** kemiğini **kıran bir muamele** büyük bir işkence **yapılacağını anlar**, yakinen bilir.
26. **Hayır, hayır! Can, köprücük** boğaz **kemiğine dayandığı,**
27. Etrafındakiler tarafından "Şifa bulması için **okuyacak kim var?" denildiği,**
28. Canı boğazına gelen kişi **bunun** dünyadan **ayrılış olduğunu anladığı**; yakinen bildiği,
29. **Ve** ölüm anında bir **bacak** diğer bir **bacağa dolaştığı** veya dünyadan ayrılış şiddeti, ahirete yönelme şiddetiyle birleştiği **zaman,**
30. **İşte o gün sevk, sadece Rabbinin huzurunadır.**[1]
31. **İşte o,** insan **tasdik de etmedi namaz da kılmadı.**
32. **Aksine** Kuran'ı **yalanladı ve** imandan **yüz çevirdi.**
33. **Sonra da böbürlenerek** kendini beğendiği için salına salına **yürüyerek kendi ehline gitti.**
34. Sevmediğin o şey **yakın olsun sana,** başkasından **daha da yakın olsun!**[2]
35. **Sonra yakın olsun sana, daha da yakın!**
36. **İnsan, kendisinin** hiçbir hükümle sorumla tutulmadan **başıboş bırakılacağını mı sanıyor!** Böyle bir şey beklemesin.
37. **O,** rahme **akıtılan**[3] dökülen **meniden bir nutfe değil miydi?**
38. **Sonra o** meni, **kan pıhtısı olmuş ve** Allah ondan insanı **yaratıp şekillendirmiş** azalarını düzenlemiş**ti.**
39. **Böylece ondan** önce kan pıhtısı sonrada et parçası olan o meniden **de iki eşi** sınıfı**; erkek ve dişiyi var etmişti.** Bazen her ikisi birden doğar, bazen de sadece birisi doğar.
40. **Peki bu** şeyleri yapan Allah**, ölüleri tekrar diriltmeye güç yetiremez mi?** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) "Evet! Güç yetirir" buyurdular.

KELİME ANLAMI

20. كَلَّا **Hayır!** اِسْتِفْتَاحٌ İstiftah harfidir *(Ne manasında?)* بَلْ 'Ela' manasında بِمَعْنَى أَلَا يُحِبُّونَ **Bilakis seviyorlar** *(Neyi?)* الْعَاجِلَةَ **Acele olanı** الدُّنْيَا Dünyayı *(Fiil nasıl okunur?)* بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ 'Ya' ve 'ta' ile okunur *(Nerede?)* فِي الْفِعْلَيْنِ Her iki fiilde.

21. وَيَذَرُونَ **Ve terk ediyorlar** *(Neyi?)* الْآخِرَةَ **Ahireti** فَلَا يَعْمَلُونَ لَهَا Dolayısıyla onun için amel etmiyorlar.

---

[1] إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ Bu ayet إذا zarfının amiline delalet etmektedir. Mana şöyledir: Can boğaza geldiğinde, rabbinin hükmüne sevk edilir.

[2] أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى ayeti kerimesinde gaibten (muhataba) iltifat vardır. أَوْلَى kelimesi isim fiil olup وَلِيَ manasındadır. لَكَ terkibindeki lam harfi ceri (mefulu) beyan içindir.

[3] تُمْنَى fiili hem ta ile hem de ya ile okunur.

22. وُجُوهٌ **Nice yüzler** يَوْمَئِذٍ **O gün** أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ Yani, kıyamet günü نَاضِرَةٌ **Işıl ışıl parlar** حَسَنَةٌ Güzeldir مُضِيئَةٌ Aydınlıktır.

23. إِلَى رَبِّهَا **Rablerine** نَاظِرَةٌ **Nazar eder** أَيْ يَرَوْنَ Yani, görürler *(Kimi?)* اَللّٰهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Subhan ve yüce Allah'ı *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette.

24. وَوُجُوهٌ **Nice yüzler de** يَوْمَئِذٍ **O gün** بَاسِرَةٌ **Asıktır** كَالِحَةٌ Somurtkandır شَدِيدَةُ الْعُبُوسِ Son derece ekşidir.

25. تَظُنُّ **Anlar** تُوقِنُ Kesin olarak bilir *(Neyi?)* أَنْ يُفْعَلَ بِهَا **Kendisine yapılacağını** *(Ne?)* فَاقِرَةٌ **Bel kemiğini kıran bir muamele** دَاهِيَةٌ عَظِيمَةٌ Büyük felaket ki, تَكْسِرُ Kırar *(Neyi?)* فَقَارَ الظَّهْرِ Bel kemiğini.

26. كَلَّا **Hayır!** بِمَعْنَى أَلَا 'Ela' manasındadır إِذَا بَلَغَتْ **Ulaştığında** *(Ne?)* اَلنَّفْسُ Can *(Nereye?)* اَلتَّرَاقِيَ **Köprücük kemiklerine** عِظَامَ الْحَلْقِ Boyun halkasının kemiklerine.

27. وَقِيلَ **Ve denildiğinde** قَالَ Dediğinde *(Kim?)* مَنْ حَوْلَهُ Etrafındakiler *(Ne?)* مَنْ **Kimdir?** *(Ne?)* رَاقٍ **Okuyan** يَرْقِيهِ Ona okuyacak olan *(Niye?)* لِيُشْفَى Şifa bulsun diye.

28. وَظَنَّ **Ve anladığında** أَيْقَنَ Kesin olarak bildiğinde *(Kim?)* مَنْ بَلَغَتْ نَفْسُهُ Canı ulaşan kimse *(Nereye ulaşan?)* ذٰلِكَ Boğazına *(Neyi anladığında?)* أَنَّهُ **Şüphesiz bu** اَلْفِرَاقُ **Ayrılıştır** فِرَاقُ الدُّنْيَا Dünyadan ayrılış.

29. وَالْتَفَّتْ **Ve dolandığında** *(Ne?)* اَلسَّاقُ **Bacak** *(Neye?)* بِالسَّاقِ **Bacağa** أَيْ إِحْدَى سَاقَيْهِ Yani, iki ayağından biri بِالْأُخْرَى Diğerine (dolaştığında) *(Ne zaman?)* عِنْدَ الْمَوْتِ Ölüm anında أَيِ الْتَفَّتْ Veya birleştiğinde *(Ne?)* شِدَّةُ فِرَاقِ الدُّنْيَا Dünyadan ayrılmanın zorluğu *(Ne ile?)* بِشِدَّةِ إِقْبَالِ الْآخِرَةِ Ahirete yönelmenin zorluğuyla.

30. إِلَى رَبِّكَ **Sadece Rabbinedir** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne?)* اَلْمَسَاقُ **Sevk** أَيِ السَّوْقُ Yani, yolculuk وَهٰذَا يَدُلُّ Ve bu delalet eder *(Neye?)* عَلَى الْعَامِلِ Amel edene *(Nerede?)* فِي اَلْحُلُقُومَ وَالْمَعْنَى Mana şudur: إِذَا بَلَغَتِ النَّفْسُ 'Iza'da إِذَا Can dayandığında *(Nereye?)* Boğaza تُسَاقُ Sevk edilir *(Neye?)* إِلَى حُكْمِ رَبِّهَا Rabbinin hükmüne.

31. فَلَا صَدَّقَ **Fakat ne tasdik etti** *(Kim?)* اَلْإِنْسَانُ İnsan وَلَا صَلَّى **Ne de namaz kıldı** أَيْ لَمْ يُصَدِّقْ Yani, inanmadı وَلَمْ يُصَلِّ Ve namaz kılmadı.

32. وَلٰكِنْ كَذَّبَ **Aksine yalanladı** *(Neyi?)* بِالْقُرْآنِ Kuran'ı وَتَوَلَّى **Ve yüz çevirdi** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan.

33. ثُمَّ ذَهَبَ **Sonrada gitti** *(Nereye?)* إِلَى أَهْلِهِ **Ailesinin yanına** *(Nasıl gitti?)* يَتَمَطَّى **Böbürlenerek** يَتَبَخْتَرُ Salına salına *(Nerede?)* فِي مِشْيَتِهِ Yürüyüşünde *(Niçin?)* إِعْجَابًا Kendisini beğendiği için.

34. أَوْلَى لَكَ **Yakın olsun sana,** فِيهِ الْتِفَاتٌ Burada iltifat vardır *(Neden?)* عَنِ الْغَيْبَةِ Gaipten (muhataba) وَالْكَلِمَةُ (Evla) kelimesi إِسْمُ فِعْلٍ Fiile delalet eden bir isimdir وَاللَّامُ ('Leke' terkibindeki) lam لِلتَّبْيِينِ (Mefulu) açıklamak içindir أَيْ وَلِيَكَ Yani, yakın olsun sana *(Ne?)* مَا تَكْرَهُ Sevmediğin şey(in başına gelmesi) فَأَوْلَى **Daha yakın olsun!** أَيْ فَهُوَ Yani, o (sevmediğin şey) أَوْلَى بِكَ Sana daha yakın olsun *(Kimden?)* مِنْ غَيْرِكَ Senden başkasından.

35. ثُمَّ **Sonra yine** أَوْلَى لَكَ **Yakın olsun, sana** فَأَوْلَى **Daha yakın olsun** تَأْكِيدٌ (Bu ayet, bir öncekini) tekittir.

36. أَيَحْسَبُ **Sanır mı?** يَظُنُّ Zanneder mi? *(Kim?)* الْإِنْسَانُ **İnsan** *(Ne sanır mı?)* أَنْ يُتْرَكَ **Bırakılacağını** *(Nasıl?)* سُدًى **Başıboş** هَمَلًا Serbest لَا يُكَلَّفُ Sorumlu tutulmaz bir halde *(Ne ile?)* بِالشَّرَائِعِ Allah'ın hükümleriyle أَيْ لَا يَحْسَبُ ذَلِكَ Yani, bunu sanmasın.

37. أَلَمْ يَكُ **Değil miydi?** أَيْ كَانَ Yani, idi *(Ne?)* نُطْفَةً **Bir damla su** *(Neden?)* مِنْ مَنِيٍّ **Bir meniden ki,** تُمْنَى **Dökülür** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ ('Tumnâ' fiili) ta ve ya harfleriyle (okunur) تُصَبُّ Dökülür *(Nereye?)* فِي الرَّحِمِ Rahme.

38. ثُمَّ كَانَ **Sonra oldu** *(Ne?)* الْمَنِيُّ Meni *(Ne oldu?)* عَلَقَةً **Bir kan pıhtısı** فَخَلَقَ **Ve yarattı** *(Kim?)* اللَّهُ Allah *(Neden?)* مِنْهَا O kan pıhtısından *(Neyi?)* الْإِنْسَانَ İnsanı فَسَوَّى **Ve şekil verdi** عَدَلَ Düzenledi *(Neyi?)* أَعْضَاءَهُ Azalarını.

39. فَجَعَلَ **Böylece yaptı** *(Neden?)* مِنْهُ **Ondan** مِنَ الْمَنِيِّ Meniden الَّذِي صَارَ Ki olmuştu *(Ne?)* عَلَقَةً Bir aleka أَيْ قِطْعَةَ دَمٍ Yani, kan pıhtısı ثُمَّ مُضْغَةً Sonra da mudğa أَيْ قِطْعَةَ لَحْمٍ Yani, bir et parçası *(Neyi yaptı?)* الزَّوْجَيْنِ **İki eşi** النَّوْعَيْنِ İki türü الذَّكَرَ **Erkeği** وَالْأُنْثَى **Ve kadını** يَجْتَمِعَانِ (Rahimde) bir araya gelirler *(Ne zaman?)* تَارَةً Bazen وَيَنْفَرِدُ Ve ayrılır *(Ne?)* كُلٌّ مِنْهُمَا Erkek ve kadından her biri *(Neden?)* عَنِ الْآخَرِ Diğerinden *(Ne zaman?)* تَارَةً Bazen.

40. أَلَيْسَ **Değil midir?** *(Kim?)* ذَلِكَ **Bu (zat)** *(Öyle zat ki,)* الْفَعَّالُ Sürekli yapan *(Neyi?)* لِهَذِهِ الْأَشْيَاءِ Bu şeyleri *(Ne değil midir?)* بِقَادِرٍ **Gücü yeten** *(Neye?)* عَلَى أَنْ يُحْيِيَ **Diriltmeye** *(Neyi?)* الْمَوْتَى **Ölüleri** قَالَ Peygamberimiz dedi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne dedi?)* بَلَى Evet! (O, ölüleri diriltmeye gücü yetendir).



سُورَةُ الْإِنْسَانِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اِحْدٰى وَثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿هَلْ﴾ قَدْ ﴿اَتٰى عَلَى الْاِنْسَانِ﴾ آدَمَ ﴿حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ﴾ أَرْبَعُونَ سَنَةً ﴿لَمْ يَكُنْ﴾ فِيهِ ﴿شَيْئًا مَذْكُورًا ﴿١﴾﴾ كَانَ فِيهِ مُصَوَّرًا مِنْ طِينٍ لَا يُذْكَرُ أَوِ الْمُرَادُ بِالْإِنْسَانِ الْجِنْسُ وَبِالْحِينِ مُدَّةُ الْحَمْلِ ﴿اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ﴾ الْجِنْسَ ﴿مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشَاجٍ﴾ اَخْلَاطٍ أَيْ مِنْ مَاءِ الرَّجُلِ وَمَاءِ الْمَرْأَةِ الْمُخْتَلِطَيْنِ الْمُمْتَزِجَيْنِ ﴿نَبْتَلِيهِ﴾ نَخْتَبِرُهُ بِالتَّكْلِيفِ وَالْجُمْلَةُ مُسْتَأْنَفَةٌ أَوْ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ أَيْ مُرِيدِينَ ابْتِلَاءَهُ حِينَ تَأَهُّلِهِ ﴿فَجَعَلْنَاهُ﴾ بِسَبَبِ ذٰلِكَ ﴿سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾﴾ ﴿اِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾ بَيَّنَّا لَهُ طَرِيقَ الْهُدٰى بِبَعْثِ الرُّسُلِ ﴿اِمَّا شَاكِرًا﴾ أَيْ مُؤْمِنًا ﴿وَاِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾﴾ حَالَانِ مِنَ الْمَفْعُولِ أَيْ بَيَّنَّا لَهُ فِي حَالِ شُكْرِهِ أَوْ كُفْرِهِ الْمُقَدَّرَةِ وَإِمَّا لِتَفْصِيلِ الْأَحْوَالِ ﴿اِنَّا اَعْتَدْنَا﴾ هَيَّأْنَا ﴿لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ﴾ يُسْحَبُونَ بِهَا فِي النَّارِ ﴿وَاَغْلَالًا﴾ فِي اَعْنَاقِهِمْ تُشَدُّ فِيهَا السَّلَاسِلُ ﴿وَسَعِيرًا ﴿٤﴾﴾ نَارًا مُسَعَّرَةً أَيْ مُهَيَّجَةً يُعَذَّبُونَ بِهَا ﴿اِنَّ الْاَبْرَارَ﴾ جَمْعُ بَرٍّ أَوْ بَارٍّ وَهُمُ الْمُطِيعُونَ ﴿يَشْرَبُونَ مِنْ كَاْسٍ﴾ هُوَ إِنَاءُ شُرْبِ الْخَمْرِ وَهِيَ فِيهِ وَالْمُرَادُ مِنْ خَمْرٍ تَسْمِيَةً لِلْحَالِّ بِاسْمِ الْمَحَلِّ وَمِنْ لِلتَّبْعِيضِ ﴿كَانَ مِزَاجُهَا﴾ مَا تُمْزَجُ بِهِ ﴿كَافُورًا ﴿٥﴾﴾

TÜRKÇE ANLAMI

76- İnsan Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Otuz bir ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Şüphesiz **insanın** Âdem'in **üzerinden, henüz kendisinin** insan diye **anılan bir şey olmadığı** sadece çamurdan şekil verilmiş bir halde bulunduğu **uzun bir süre** kırk sene **geçti.**[1]
2. **Doğrusu, biz insanı katışık bir nutfeden** birbirine karışmış erkek ve kadının suyundan **yarattık** ki, ehil olduğu zaman **onu** bir takım sorumluluklarla **imtihan edelim**[2] sınayalım ve bu sebeple **onu işitir ve görür kıldık.**
3. **Şüphesiz biz** peygamberler göndermek suretiyle **onu** doğru **yola ilettik. İster şükredici** mümin **olsun ister çok nankör, kâfir.**[3]
4. **Doğrusu biz, kâfirler için** ateşte çekilecekleri **zincirler;** o zincirlerin bağlanacağı boyunlarında **demir halkalar ve** azap görecekleri **alevli** tutuşturulmuş; körüklenmiş **bir ateş hazırladık.**
5. **İyiler**[4] itaat edenler **ise,** içinde cennet şarabı bulunan **bir kadehten içerler ki, onun karışımı** içine katılan şey **kâfur;**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْإِنْسَانِ -﴿٧٦﴾

76- İnsan Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir.

إِحْدٰى وَثَلَاثُونَ آيَةً Otuz bir ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. -قَدْ- **هَلْ Muhakkak أَتَى Geçti** *(Neden?)* **عَلَى الْإِنْسَانِ İnsanın üstünden** آدَمَ Adem'in üstünden *(Ne?)* **حِينٌ Bir müddet** *(Neden?)* **مِنَ الدَّهْرِ Uzun süreden** أَرْبَعُونَ سَنَةً Kırk sene **لَمْ يَكُنْ Ki, olmamıştı** *(Nerede?)* فِيهِ O süre içinde *(Ne olmamıştı?)* **شَيْئًا مَذْكُورًا Anılan bir şey** كَانَ فِيهِ O süre içerisinde idi *(Ne?)* مُصَوَّرًا Şekillendirilmiş *(Neden?)* مِنْ طِينٍ Çamurdan لَا يُذْكَرُ Anılmıyordu أَوِ الْمُرَادُ Veya kastedilen *(Ne ile?)* بِالْإِنْسَانِ İnsan ile *(Nedir?)* اَلْجِنْسُ İnsan cinsidir وَبِالْحِينِ Ve müddet ile (kastedilen) مُدَّةُ الْحَمْلِ Hamilelik dönemidir.

---

[1] Bu ayette geçen insandan insan cinsi, süreden de hamilelik müddeti kastedilmiş olabilir.

[2] نَبْتَلِيهِ fiili istinaf cümlesi veya hal-i mukadderadır.

[3] شَاكِرًا ve كَفُورًا kelimeleri (هَدَيْنَاهُ terkibindeki) mefulden haldirler. Mana şöyledir: Biz ona, ileride gelecek olan şükür veya küfür halinde doğru yolu beyan ettik. إِمَّا kelimesi de bu halleri beyan içindir.

[4] أَبْرَار kelimesi بَرّ veya بَارّ kelimesinin çoğuludur. Ayette kadeh zikredilip içindeki cennet şarabı kastedilmiştir.

2. إِنَّا **Muhakkak biz** خَلَقْنَا **Yarattık** *(Kimi?)* – الْجِنْسَ – اَلْاِنْسَانَ **İnsan** cinsini *(Neden yarattık?)* مِنْ نُطْفَةٍ **Bir nutfeden ki,** اَمْشَاجٍ **Katışık** اَخْلَاطٍ Karışımlı أَيْ مِنْ مَاءِ الرَّجُلِ Yani, erkeğin suyuyla وَمَاءِ الْمَرْأَةِ Kadının suyundan *(Öyle sıılar ki,)* اَلْمُخْتَلِطَيْنِ Birbirine karışmış نَبْتَلِيهِ **Onu imtihan edeceğiz** نَخْتَبِرُهُ Deneyeceğiz *(Nasıl?)* اَلْمُمْتَزِجَيْنِ Ve birleşmiş بِالتَّكْلِيفِ Sorumluluk vererek وَالْجُمْلَةُ Bu cümle مُسْتَأْنَفَةٌ Yeniden başlangıç cümlesidir أَوْ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Veya hal-i mukadderadır أَيْ مُرِيدِينَ Yani, isteyenler olarak *(Neyi?)* اِبْتِلَاءَهُ Onu denemeyi *(Ne zaman?)* حِينَ تَأَهُّلِهِ (Sorumlu tutulmaya) ehil olduğu zaman فَجَعَلْنَاهُ **Ve onu yaptık** *(Ne ile?)* بِسَبَبِ ذٰلِكَ Bu sebeple *(Ne yaptık?)* سَمِيعًا **İşiten** بَصِيرًا **Gören.**

3. إِنَّا **Muhakkak biz** هَدَيْنَاهُ **Ona gösterdik** *(Neyi?)* اَلسَّبِيلَ **Yolu** بَيَّنَّا لَهُ Ona beyan ettik *(Neyi?)* طَرِيقَ الْهُدٰى Hidayet yolunu *(Nasıl?)* بِبَعْثِ الرُّسُلِ Peygamberler göndererek إِمَّا شَاكِرًا **İster şükreden olsun** أَيْ مُؤْمِنًا Yani, mümin وَإِمَّا كَفُورًا **İster çok nankör** حَالَانِ (Bu iki kelime) haldir *(Neden?)* مِنَ الْمَفْعُولِ (Hedeynâ fiiline bitişik olan) mefulden أَوْ أَيْ بَيَّنَّا لَهُ Yani, ona beyan ettik *(Ne halde?)* فِي حَالِ شُكْرِهِ Şükür halinde وَإِمَّا كُفْرِهِ Veya küfür halinde *(Öyle şüküür veya küfür hali ki,)* اَلْمُقَدَّرَةِ Takdir edilmiş olan 'İmmâ' harfi de لِتَفْصِيلِ الْأَحْوَالِ Hallerin tafsili içindir.

4. إِنَّا **Muhakkak biz** اَعْتَدْنَا **Hazırladık** هَيَّأْنَا Oluşturduk *(Kime?)* لِلْكَافِرِينَ **Kafirlere** *(Ne hazırladık?)* سَلَاسِلَ **Zincirler** يُسْحَبُونَ بِهَا Ki, onlarla sürüklenirler *(Nerede?)* فِي النَّارِ Ateşte *(Daha ne hazırladık?)* وَاَغْلَالًا **Ve demir halkalar** *(Nerede olan?)* فِي اَعْنَاقِهِمْ Boyunlarında تُشَدُّ فِيهَا Ki, onlara bağlanır *(Ne?)* اَلسَّلَاسِلُ Zincirler *(Daha ne hazırladık?)* وَسَعِيرًا **Ve alevli ateş** نَارًا مُسَعَّرَةً Tutuşturulmuş ateş أَيْ مُهَيَّجَةً Yani, körüklenmiş (ateş ki,) يُعَذَّبُونَ بِهَا Onunla azap edilirler.

5. إِنَّ الْاَبْرَارَ **Şüphesiz iyiler de** *(Ebrar kelimesi nedir?)* جَمْعُ بَرٍّ أَوْ بَارٍّ 'Berr' veya 'bârr' kelimesinin çoğuludur وَهُمُ الْمُطِيعُونَ Ve onlar itaat edenlerdir يَشْرَبُونَ **İçerler** *(Neden?)* مِنْ كَاْسٍ **Bir kadehten ki,** هُوَ O kadeh إِنَاءُ شُرْبِ الْخَمْرِ Şarap içilen kaptır *(Ne halde içerler?)* وَهِيَ فِيهِ O şarap içinde olduğu halde وَالْمُرَادُ Ve kastedilen *(Nedir?)* مِنْ خَمْرٍ Şaraptan (içerler manasıdır) *(Bu mecaz nasıl yapılmıştır?)* تَسْمِيَةً İsimlendirilerek *(Neyi?)* لِلْحَالِّ (Kabın içinde) bulunan (şarab)ı *(Ne ile?)* بِاسْمِ الْمَحَلِّ Mahallin (kabın) ismiyle وَمِنْ 'Min' harfi ceri de لِلتَّبْعِيضِ Tebi'z içindir *(Öyle kadeh ki,)* كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* مِزَاجُهَا **Karışımı** مَا تُمْزَجُ بِهِ Karıştırıldığı şey *(Ne olmuştur?)* كَافُورًا **Kâfur;**

﴿عَيْنًا﴾ بَدَلٌ مِنْ كَافُورًا فِيهَا رَائِحَتُهُ ﴿يَشْرَبُ بِهَا﴾ مِنْهَا ﴿عِبَادُ اللهِ﴾ أَوْلِيَاؤُهُ ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾﴾ يَقُودُونَهَا حَيْثُ شَاؤُوا مِنْ مَنَازِلِهِمْ ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ فِي طَاعَةِ اللهِ ﴿وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾﴾ مُنْتَشِرًا ﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ﴾ أَيِ الطَّعَامِ وَشَهْوَتِهِمْ لَهُ ﴿مِسْكِينًا﴾ فَقِيرًا ﴿وَيَتِيمًا﴾ لَا أَبَ لَهُ ﴿وَأَسِيرًا ﴿٨﴾﴾ يَعْنِي الْمَحْبُوسَ بِحَقٍّ ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللهِ﴾ لِطَلَبِ ثَوَابِهِ ﴿لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾﴾ شُكْرًا فِيهِ عِلَّةُ الْإِطْعَامِ وَهَلْ تَكَلَّمُوا بِذَلِكَ أَوْ عَلِمَهُ اللهُ مِنْهُمْ فَأَثْنَى عَلَيْهِمْ بِهِ قَوْلَانِ ﴿إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا﴾ تَكْلَحُ الْوُجُوهُ فِيهِ أَيْ كَرِيهَ الْمَنْظَرِ لِشِدَّتِهِ ﴿قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾﴾ شَدِيدًا فِي ذَلِكَ ﴿فَوَقَيهُمُ اللهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّيهُمْ﴾ أَعْطَاهُمْ ﴿نَضْرَةً﴾ حُسْنًا وَإِضَاءَةً فِي وُجُوهِهِمْ ﴿وَسُرُورًا ﴿١١﴾﴾ ﴿وَجَزَيهُمْ بِمَا صَبَرُوا﴾ بِصَبْرِهِمْ عَنِ الْمَعْصِيَةِ ﴿جَنَّةً﴾ أُدْخِلُوهَا ﴿وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾﴾ أُلْبِسُوهُ ﴿مُتَّكِئِينَ﴾ حَالٌ مِنْ مَرْفُوعِ أُدْخِلُوهَا الْمُقَدَّرِ ﴿فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ السُّرُرِ فِي الْحِجَالِ ﴿لَا يَرَوْنَ﴾ لَا يَجِدُونَ حَالٌ ثَانِيَةٌ ﴿فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾﴾ أَيْ لَا حَرًّا وَلَا بَرْدًا وَقِيلَ الزَّمْهَرِيرُ الْقَمَرُ فَهِيَ مُضِيئَةٌ مِنْ غَيْرِ شَمْسٍ وَلَا قَمَرٍ ﴿وَدَانِيَةً﴾ قَرِيبَةً عَطْفٌ عَلَى مَحَلِّ لَا يَرَوْنَ أَيْ غَيْرَ رَائِينَ ﴿عَلَيْهِمْ﴾ مِنْهُمْ ﴿ظِلَالُهَا﴾ شَجَرُهَا ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾﴾ أُدْنِيَتْ ثِمَارُهَا فَيَنَالُهَا الْقَائِمُ وَالْقَاعِدُ وَالْمُضْطَجِعُ ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ﴾ فِيهَا ﴿بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ﴾ أَقْدَاحٍ بِلَا عُرًى ﴿كَانَتْ قَوَارِيرَا ﴿١٥﴾﴾ ﴿قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ﴾ أَيْ أَنَّهَا مِنْ فِضَّةٍ يُرَى بَاطِنُهَا مِنْ ظَاهِرِهَا كَالزُّجَاجِ ﴿قَدَّرُوهَا﴾ أَيِ الطَّائِفُونَ ﴿تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾﴾ عَلَى قَدْرِ رَيِّ الشَّارِبِينَ مِنْ غَيْرِ زِيَادَةٍ وَلَا نَقْصٍ وَذَلِكَ أَلَذُّ الشَّرَابِ ﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا﴾ أَيْ خَمْرًا ﴿كَانَ مِزَاجُهَا﴾ مَا تُمْزَجُ بِهِ ﴿زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾﴾ ﴿عَيْنًا﴾ بَدَلٌ مِنْ زَنْجَبِيلًا ﴿فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾﴾ يَعْنِي أَنَّ مَاءَهَا كَالزَّنْجَبِيلِ الَّذِي تَسْتَلِذُّ بِهِ الْعَرَبُ سَهْلُ الْمَسَاغِ فِي الْحَلْقِ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ﴾ بِصِفَةِ الْوِلْدَانِ لَا يَشِيبُونَ ﴿إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ﴾ لِحُسْنِهِمْ وَانْتِشَارِهِمْ فِي الْخِدْمَةِ ﴿لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا ﴿١٩﴾﴾ مِنْ سِلْكِهِ أَوْ مِنْ صَدَفِهِ وَهُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ فِي غَيْرِ ذَلِكَ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ﴾ أَيْ وَجَدْتَ الرُّؤْيَةَ مِنْكَ فِي الْجَنَّةِ ﴿رَأَيْتَ﴾ جَوَابُ إِذَا ﴿نَعِيمًا﴾ لَا يُوصَفُ ﴿وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾﴾ وَاسِعًا لَا غَايَةَ لَهُ ﴿عَالِيَهُمْ﴾ فَوْقَهُمْ فَنَصْبُهُ عَلَى الظَّرْفِيَّةِ وَهُوَ خَبَرٌ لِمُبْتَدَأٍ بَعْدَهُ وَفِي قِرَاءَةٍ بِسُكُونِ الْيَاءِ مُبْتَدَأٌ وَمَا بَعْدَهُ خَبَرٌ وَالضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ بِهِ لِلْمَعْطُوفِ عَلَيْهِمْ ﴿ثِيَابُ سُنْدُسٍ﴾ حَرِيرٍ ﴿خُضْرٌ﴾ بِالرَّفْعِ ﴿وَاسْتَبْرَقٍ﴾

بِالْجَرِّ مَا غَلُظَ مِنَ الدِّيبَاجِ فَهُوَ الْبَطَائِنُ وَالسُّنْدُسُ الظِّهَائِرُ وَفِي قِرَاءَةٍ عَكْسُ مَا ذُكِرَ فِيهِمَا وَفِي أُخْرَى [خُضْرٌ وَاسْتَبْرَقٌ] بِرَفْعِهِمَا وَفِي أُخْرَى بِجَرِّهِمَا ﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ﴾ وَفِي مَوْضِعٍ مِنْ ذَهَبٍ لِلْإِيذَانِ بِأَنَّهُمْ يُحَلَّوْنَ مِنَ النَّوْعَيْنِ مَعًا وَمُفَرَّقًا ﴿وَسَقَيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾﴾ مُبَالَغَةً فِي طَهَارَتِهِ وَنَظَافَتِهِ بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا ﴿إِنَّ هٰذَا﴾ النَّعِيمَ ﴿كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ تَأْكِيدٌ لِاسْمِ إِنَّ أَوْ فَصْلٌ ﴿نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾﴾ خَبَرُ إِنَّ أَيْ فَصَّلْنَاهُ وَلَمْ نُنَزِّلْهُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ عَلَيْكَ بِتَبْلِيغِ رِسَالَتِهِ ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ﴾ أَيِ الْكُفَّارِ ﴿آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾﴾ أَيْ عُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ بْنَ الْمُغِيرَةِ قَالَا لِلنَّبِيِّ ﷺ ارْجِعْ عَنْ هٰذَا الْأَمْرِ وَيَجُوزُ أَنْ يُرَادَ كُلُّ آثِمٍ وَكَافِرٍ أَيْ لَا تُطِعْ أَحَدَهُمَا أَيًّا كَانَ فِيمَا دَعَاكَ إِلَيْهِ مِنْ إِثْمٍ أَوْ كُفْرٍ ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ فِي الصَّلَاةِ ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾﴾ يَعْنِي الْفَجْرَ وَالظُّهْرَ وَالْعَصْرَ

TÜRKÇE ANLAMI

6. **Allah'ın has kulları** dostlarının **içtikleri ve** konaklarından diledikleri yere **akıttıkça akıttıkları** içinde kâfur kokusu olan **bir pınardır.**[1]
7. **Onlar, şerri yaygın olan bir günden korkarak** Allah'a itaat konusunda **verdikleri sözü yerine getirirler.**
8. **Onlar, sevmelerine** ve iştahları olmasına **rağmen yemeği yoksula,** babası olmayan **yetime ve** haklı olarak alıkoyulan **esire yedirirler.**
9. **"Biz sizi Allah rızası** sevabını talep etmek **için doyuruyoruz; sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür beklemiyoruz."**[2]
10. **"Biz, çetin** sert **ve asık suratlı** yüzlerin solduğu; çok zor olduğu için kötü görünümlü **bir günde Rabbimizden korkarız"**
11. **Allah da onları o günün şerrinden korumuş;** yüzlerine **parlaklık**; güzellik ile aydınlık **ve sevinç vermiştir.**
12. **Sabretmelerine** günahlardan uzak durmalarına **karşılık onlara** girdirildikleri **bir cennet ve** giydirildikleri **bir ipekle mükâfatlandırmıştır.**
13. **Orada tahtlara** zifaf odasındaki döşeklere **yaslanmış olarak**[3] cennete koyulurlar; **orada ne yakıcı güneş, ne de dondurucu soğuk görmez**;[4] hissetmezler.[5]

---

[1] عَيْنًا kelimesi كَافُورًا kelimesinden bedeldir.

[2] Onlar bu sözü dile getirmiş midir, yoksa Allah onların içlerinden böyle geçirdiklerini bilip bu sözlerle onları övmüş müdür, bu konuda iki görüş vardır.

[3] مُتَّكِئِينَ kelime mukadder olan أَدْخِلُوهَا fiilinin zamirinden haldir.

[4] لَا يَرَوْنَ fiili ikinci haldir.

[5] Diğer bir görüşe göre الزَّمْهَرِير ay demektir. Buna göre (ayet şu anlamdadır): O cennet güneş ve ay olmadan aydınlanır.

14. **Gölgeleri;** cennet ağaçları **üzerlerine sarkmış, meyveleri de iyice yaklaştırılmıştır.** Böylece ayakta, oturan ve yatan herkes meyvelere erişebilir.

15. O cennette **etraflarında gümüşten kaplar ve billûr kâseler** kulpsuz kadehler **dolaştırılır.**

16. Cam gibi içi dışından görünen **gümüşten billur kâseler ki,** etrafta dolaşan hizmetçiler **onları(n miktarını)** içenlerin kanacağı şekilde ne eksiz ne de fazla olmaksızın **tam olarak belirlemiştirler.** İşte bu en lezzetli içecektir.

17. **Onlara orada bir kadeh** şarap **içirilir ki, onun karışımı** içine katılan şey **zencefil;**

18. **Orada bir pınardır**[1] **ki, Selsebîl diye isimlendirilir.** Bu pınarın suyu Arapların lezzet aldığı Zencebil gibi boğazdan rahatça akıp geçer.

19. **Onların etrafında ölümsüz genç** sıfatında hiç yaşlanmayan hizmetçi**ler dolaşır. Onları gördüğünde,** güzelliklerinden ve hizmet için dolaşmalarından sebep ipinden veya sedefinden **etrafa saçılmış inciler sanırsın.** Bu haldeki inciler diğerlerinden daha güzel görünür.

20. **Orada**; cennette (olanları) **gördüğünde** ifade edilemez **bir nimet ve büyük**; ucu bucağı olmayan geniş **bir mülk görürsün.**

21. **Üzerlerinde**[2] yüzü **ince, yeşil**[3] **ipekli ve** astarı **parlak atlastan** kalın ipekli **elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır.**[4] **Rableri onlara** dünya şarabının aksine **tertemiz bir şarap içirir.**

22. **İşte bu** nimet**, sizin için bir mükâfattır. Gayretiniz makbul olmuştur.**

23. **Şüphesiz biz, Kuran'ı sana parça parça biz indirdik.** Onu toplu halde indirmedik.

24. **Artık Rabbinin** gönderdiklerini tebliğ etme **hükmüne sabret; o** kâfir ola**nlardan günahkâra veya kâfire** Utbe b. Rebiâ ve Velid b. Muğire'ye **uyma.** Bu ikisi Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Bu işten vazgeç" demişlerdi. Ayetten tüm günahkâr ve kâfirlerin kastedilmesi de mümkündür. Bu durumda mana şöyledir: Seni davet ettikleri şey ister günah olsun ister küfür, bu iki tür insandan hiçbirine uyma.

25. **Sabah ve akşamüstü** sabah, öğle ve ikindi namazında **Rabbinin ismini an.**

---

[1] عَيْنًا kelimesi زَنْجَبِيلًا kelimesinden bedeldir.

[2] عَالِيَهُمْ terkibindeki عَالِي kelimesi zarf olmak üzere nasp olup kendisinden sonra gelen mübtedanın haberidir. Diğer bir kıraatte bu kelime ya harfinin sükûnuyla mübteda kendisinden sonra gelen de haber olarak okunur. Bu kelimedeki zamir matuf-u aleyh (olan 'Ebrar' kelimesin)e aittir.

[3] خُضْر kelimesi ref ile إِسْتَبْرَق kelimesi ise cer ile okunur. Diğer bir kıraatte bunun tam tersi, bir diğerinde her ikisinin refi ve bir başka kıraatte ise her ikisinin cerriyle okunur.

[4] Diğer ayetler (Kehf: 31, Hac:23 ve Fatır: 33)'de altın bilezik takındıkları belirtilmiştir. Bu, her iki türden bileziği hem beraber hem ayrı ayrı takacaklarını bildirmek içindir.

KELİME ANLAMI

6. عَيْنًا **Bir pınar ki,** بَدَلٌ مِنْ كَافُورًا 'Kâfur' kelimesinden bedeldir فِيهَا Onda vardır *(Ne?)* رَائِحَتُهُ Kâfur kokusu يَشْرَبُ **İçer** *(Neden?)* -مِنْهَا- بِهَا **Ondan** *(Kim?)* عِبَادُ اللهِ **Allah'ın has kulları** أَوْلِيَاؤُهُ Onun dostları يُفَجِّرُونَهَا **Onu akıtırlar** *(Nasıl?)* تَفْجِيرًا **Akıttıkça** يَقُودُونَهَا Onu yönlendirirler *(Nereye?)* حَيْثُ شَاؤُوا Diledikleri yere *(Neden?)* مِنْ مَنَازِلِهِمْ Köşklerinden (diledikleri yere yönlendirirler).

7. يُوفُونَ **Yerine getirirler** *(Neyi?)* بِالنَّذْرِ **Verdikleri sözü** *(Hangi konuda?)* فِي طَاعَةِ اللهِ Allah'a itaat konusunda وَيَخَافُونَ **Ve korkarlar** *(Neden?)* يَوْمًا **Bir günden ki,** كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* شَرُّهُ **Onun fenalığı** *(Ne olmuştur?)* مُسْتَطِيرًا **Yaygın** مُنْتَشِرًا Dağılmış.

8. وَيُطْعِمُونَ **Ve yedirirler** *(Neyi?)* الطَّعَامَ **Yemeği** *(Neye rağmen?)* عَلَى حُبِّهِ **Onu sevmelerine rağmen** أَيِ الطَّعَامِ Yani, yemeği (sevmelerine) وَشَهْوَتِهِمْ لَهُ Ve ona iştahlarının olmasına rağmen *(Kime yedirirler?)* مِسْكِينًا **Miskine** فَقِيرًا Fakire وَيَتِيمًا **Yetime** لَا أَبَ لَهُ Babası olmayana وَأَسِيرًا **Ve esire** يَعْنِي الْمَحْبُوسَ Yani, hapsedilene *(Nasıl?)* بِحَقٍّ Haklı olarak.

9. لِطَلَبِ **Size ancak yediriyoruz** *(Niçin?)* لِوَجْهِ اللهِ **Allah'ın cemali için** ثَوَابِهِ Sevabını talep etmek için لَا نُرِيدُ **Beklemiyoruz** *(Kimden?)* مِنْكُمْ **Sizden** *(Ne?)* جَزَاءً **Ne bir karşılık** وَلَا شُكُورًا **Ne de bir teşekkür** شُكْرًا Şükür فِيهِ Bu ayette vardır *(Ne?)* عِلَّةُ الْإِطْعَامِ Yemek yedirmenin sebebi وَهَلْ تَكَلَّمُوا Ve acaba onlar dile getirdiler mi? *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bu sözleri أَوْ عَلِمَهُ اللهُ Yoksa Allah bu sözleri bildi de *(Kimden?)* مِنْهُمْ O yemeği yedirenlerden فَأَثْنَى عَلَيْهِمْ Böylece onları övdü mü *(Ne ile?)* بِهِ Bu söz ile? قَوْلَانِ (Bu konuda) iki görüş vardır.

10. إِنَّا **Muhakkak ki biz** نَخَافُ **Korkarız** *(Kimden?)* مِنْ رَبِّنَا **Rabbimizden** *(Ne zaman?)* يَوْمًا عَبُوسًا **Asık suratlı bir günde** تَكْلَحُ Solar *(Ne?)* الْوُجُوهُ Yüzler *(Ne zaman?)* فِيهِ O günde أَيْ كَرِيهَ الْمَنْظَرِ Yani, manzarası kötü bir gün *(Niçin?)* لِشِدَّتِهِ Dehşetli olduğu için *(Öyle gün ki,)* قَمْطَرِيرًا **Şiddetli** شَدِيدًا Sert *(Ne hususunda?)* فِي ذٰلِكَ Asık suratlı olma hususunda.

11. فَوَقَيٰهُمْ **Böylece onları korumuştur** *(Kim?)* اللهُ **Allah** *(Neden korumuştur?)* شَرَّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ **Bu günün fenalığından** وَلَقَّيٰهُمْ **Ve onlara sunmuştur** أَعْطَاهُمْ Onlara vermiştir *(Ne?)* نَضْرَةً **Parlaklık** وَإِضَاءَةً حُسْنًا Güzellik ve aydınlık *(Nerede olan?)* فِي وُجُوهِهِمْ Yüzlerinde *(Daha ne vermiştir?)* وَسُرُورًا **Ve neşe.**

12. وَجَزٰيهُمْ **Ve onları mükafatlandırmıştır** *(Neye karşılık?)* بِمَا صَبَرُوا **Sabretmelerine karşılık** بِصَبْرِهِمْ Kendilerini alıkoymalarına karşılık *(Neden?)* عَنِ الْمَعْصِيَةِ Günahtan *(Ne ile mükafatlandırmıştır?)* جَنَّةً **Cennetle** اُدْخِلُوهَا Ki, oraya girdirilmişlerdir وَحَرِيرًا **Ve ipek ile** اَلْبِسُوهُ Ki, kendilerine giydirilmiştir *(Ne halde cennete girdirilmişlerdir?)*

13. مُتَّكِئِينَ **Yaslanıcı oldukları halde** حَالٌ (Bu kelime) haldir *(Neden?)* مِنْ مَرْفُوعِ اُدْخِلُوهَا 'Udhilûhâ' fiilinin merfu zamirinden *(Öyle udhilû fiili ki,)* اَلْمُقَدَّرِ Takdir edilmiş olan *(Nerede yaslanıcı oldukları halde?)* فِيهَا **O cennette** *(Neye?)* عَلَى الْاَرَائِكِ **Tahtlara** اَلسُّرُرِ Döşeklere *(Neredeki?)* فِي الْحِجَالِ Zifaf odasındaki *(Daha ne halde cennete girdirilmişlerdir?)* لَا يَرَوْنَ **Görmez oldukları halde** لَا يَجِدُونَ Hissetmezler حَالٌ ثَانِيَةٌ (Bu kelime) ikinci haldir *(Nerede görmezler?)* فِيهَا **O cennette** *(Ne görmezler?)* شَمْسًا **Ne (yakıcı) güneş** وَلَا زَمْهَرِيرًا **Ne de dondurucu soğuk** أَيْ لَا حَرًّا وَلَا بَرْدًا Yani, ne sıcak ne de soğuk وَقِيلَ Ve denildi ki: اَلزَّمْهَرِيرُ Zemherir اَلْقَمَرُ Aydır فَهِيَ مُضِيئَةٌ Ve o aydınlatır *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ شَمْسٍ وَلَا قَمَرٍ Güneş ve ay olmadan *(Daha ne halde cennete girdirilmişlerdir?)*

14. وَدَانِيَةً **Ve sarkmış olduğu halde** قَرِيبَةً Yakın olduğu halde عَطْفٌ (Bu kelime) atfedilmiştir *(Nereye?)* عَلَى مَحَلِّ لَا يَرَوْنَ 'La yeravne' fiilinin mahalline أَيْ غَيْرَ رَائِينَ Yani, 'gayra râine' (takdirindeki 'La yeravne' fiilin mahalline atıftır) *(Kimin üzerine sarkmış?)* عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** مِنْهُمْ Onlara *(Onların üzerine ne sarkmıştır?)* ظِلَالُهَا **Cennetin gölgeleri** شَجَرُهَا Ağaçları وَذُلِّلَتْ **Ve eğdirilmiştir** *(Ne?)* قُطُوفُهَا **Cennetin meyveleri** *(Nasıl?)* تَذْلِيلًا **Eğdirildikçe** اُدْنِيَتْ Yakınlaştırılmıştır *(Ne?)* ثِمَارُهَا Meyveleri فَيَنَالُهَا Böylece onları alır *(Kim?)* اَلْقَائِمُ Ayakta duran وَالْقَاعِدُ Oturan وَالْمُضْطَجِعُ Ve yatan.

15. وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ **Ve etraflarında dolaştırılır** *(Nerede?)* فِيهَا O cennette *(Ne?)* بِاٰنِيَةٍ **Kaplar** *(Neden?)* مِنْ فِضَّةٍ **Gümüşten** وَاَكْوَابٍ **Ve kâseler** أَقْدَاحٍ Kadehler *(Nasıl kadehler?)* بِلَا عُرًى Kulpsuz *(Öyle kâseler ki,)* كَانَتْ **Olmuştur** *(Ne?)* قَوَارِيرَا **Billûr.**

16. قَوَارِيرَ **Billûr ki,** مِنْ فِضَّةٍ **Gümüşten** أَيْ أَنَّهَا مِنْ فِضَّةٍ Yani, onlar öyle gümüştür ki, يُرَى Görülür *(Ne?)* بَاطِنُهَا İçi *(Nereden görünür?)* مِنْ ظَاهِرِهَا Dışından كَالزُّجَاجِ Tıpkı cam gibi قَدَّرُوهَا **Onları(n miktarını) belirlemişlerdir** أَيِ الطَّائِفُونَ Yani, etraflarında dolaşan hizmetçiler *(Nasıl belirlemişlerdir?)* تَقْدِيرًا **(Yeteri kadar) belirleyerek** *(Neye göre?)* عَلَى قَدْرِ رَيِّ الشَّارِبِينَ İçenlerin susuzluğuna göre *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ زِيَادَةٍ وَلَا نَقْصٍ Fazla ve eksik olmaksızın وَذٰلِكَ Ve bu da أَلَذُّ الشَّرَابِ En lezzetli içecektir.

17. وَيُسْقَوْنَ **Ve onlara içirilir** *(Nerede?)* فِيهَا **O, cennette** *(Ne?)* كَأْسًا **Bir kadeh** أَيْ خَمْرًا Yani şarap **ki,** كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* مِزَاجُهَا **Onun karışımı** مَا تُمْزَجُ بِهِ Ona katılan şey *(Ne olmuştur?)* زَنْجَبِيلًا **Zencebil** *(Ondan bedel?)*

18. عَيْنًا **Bir pınar ki,** بَدَلٌ مِنْ زَنْجَبِيلًا 'Zencebil'den bedeldir فِيهَا **Cennettedir** تُسَمَّى **İsimlendirilir** *(Ne diye?)* سَلْسَبِيلًا **'Selsebil' diye** يَعْنِي أَنَّ مَاءَهَا Yani, onun suyu كَالزَّنْجَبِيلِ Zencebil gibidir اَلَّذِي Öyle zencebil ki, تَسْتَلِذُّ بِهِ Onunla lezzet bulur *(Kim?)* اَلْعَرَبُ Araplar سَهْلُ الْمَسَاغِ Akışı da kolaydır *(Nerede?)* فِي الْحَلْقِ Boğazda.

19. وَيَطُوفُ **Ve dolaşır** *(Nerede?)* عَلَيْهِمْ **Onların etrafında** *(Kim?)* وِلْدَانٌ **Genç hizmetçiler ki,** مُخَلَّدُونَ **Ölümsüz** *(Ne sıfatıyla ölümsüzdürler?)* بِصِفَةِ الْوِلْدَانِ Genç sıfatıyla لَا يَشِيبُونَ İhtiyarlamazlar إِذَا رَأَيْتَهُمْ **Onları gördüğünde** حَسِبْتَهُمْ **Onları zannedersin** *(Neden ötürü?)* لِحُسْنِهِمْ Güzelliklerinden وَانْتِشَارِهِمْ Ve yayılmış olmalarından ötürü *(Ne uğrunda yayılmış olmaları?)* فِي الْخِدْمَةِ Hizmet uğrunda *(Ne zannedersin?)* لُؤْلُؤًا مَنْثُورًا **Dağılmış inciler** *(Nereden dağılmış?)* مِنْ سِلْكِهِ İpinden أَوْ مِنْ صَدَفِهِ Veya sedefinden وَهُوَ Ve bu (dağınık haldeki) inci *(Nedir?)* أَحْسَنُ مِنْهُ Daha güzeldir *(Ne haldekinden?)* فِي غَيْرِ ذَلِكَ Böyle olmayan (dizili haldeki) inciden.

20. وَإِذَا رَأَيْتَ **Ve gördüğün zaman** *(Nerede?)* ثَمَّ **Orada** أَيْ وَجَدْتَ Yani, bulduğunda *(Ne?)* اَلرُّؤْيَةَ مِنْكَ Kendinden bir görüş *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette رَأَيْتَ **Görürsün** جَوَابُ إِذَا 'İza'nın cevabıdır *(Ne?)* نَعِيمًا **Bir nimet** ki, لَا يُوصَفُ İfade edilemez *(Daha ne görürsün?)* وَمُلْكًا كَبِيرًا **Ve büyük bir mülk** وَاسِعًا Geniş لَا غَايَةَ لَهُ Sonu olmayan.

21. عَالِيَهُمْ **Üstlerinde vardır** فَوْقَهُمْ Üzerilerinde فَنَصْبُهُ (Bu kelimenin) nasbı *(Ne üzerinedir?)* عَلَى الظَّرْفِيَّةِ Zarf olması üzerinedir وَهُوَ خَبَرٌ لِمُبْتَدَأٍ Ve o mübtedanın haberidir *(Hangi mübteda?)* بَعْدَهُ Kendisinden sonra gelen وَفِي قِرَاءَةٍ Diğer bir kıraatte ise بِسُكُونِ الْيَاءِ 'Ya' harfinin sükunuyla مُبْتَدَأٌ Mübtedadır وَمَا بَعْدَهُ Kendisinden sonra gelen de خَبَرٌ Haberidir وَالضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ بِهِ Kendisine bitişen zamir ise لِلْمَعْطُوفِ عَلَيْهِمْ Matufu aleyh (olan ve vasıfları bildirilen ebrara) aittir *(Üstlerinde ne vardır?)* ثِيَابُ سُنْدُسٍ -حَرِيرٍ- **İnce ipekli elbiseler** *(Öyle elbiseler ki,)* خُضْرٌ **Yeşil** بِالرَّفْعِ (Bu kelime) ref ile (okunur) *(Daha ne vardır?)* وَاسْتَبْرَقٍ **Parlak atlas(tan elbiseler vardır)** بِالْجَرِّ (Bu kelime) cer ile (okunur) مَا غَلُظَ (İstebrak) kaba kumaştır *(Neden?)* مِنَ الدِّيبَاجِ İpekten فَهُوَ الْبَطَائِنُ Ve o elbisenin astarıdır وَالسُّنْدُسُ Sündüs ise اَلظَّهَائِرُ Yüzüdür وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte عَكْسُ مَا ذُكِرَ Zikredilenin

aksi vardır *(Ne hakkında zikredilen?)* فِيهِمَا İkisi (hudr ve istebrakın i'rabı) hakkında وَفِي أُخْرٰى Diğer bir kıraatte بِرَفْعِهِمَا Her ikisinin refiyle وَفِي أُخْرٰى Bir diğerinde ise بِجَرِّهِمَا Her ikisinin cerriyle (okunur) **وَحُلُّوا Ve süslenmişlerdir** *(Ne ile?)* اَسَاوِرَ **Bileziklerle** *(Neden?)* **مِنْ فِضَّةٍ Gümüşten** وَفِي مَوْضِعٍ Ve (Kuran'da) diğer bir yerde مِنْ ذَهَبٍ 'Altından bilezik' ifadesi vardır *(Niçin?)* لِلْاِيذَانِ Şunu bildirmek için ki, بِأَنَّهُمْ Onlar يُحَلَّوْنَ Süslenirler *(Neden?)* مِنَ النَّوْعَيْنِ Her iki türden *(Nasıl?)* مَعًا وَمُفَرَّقًا Hem beraber hem de ayrı ayrı olarak **وَسَقٰيهُمْ Ve onlara içirmiştir** *(Kim?)* **رَبُّهُمْ Rableri** *(Ne içirmiştir?)* **شَرَابًا طَهُورًا Tertemiz bir şarap** مُبَالَغَةٌ (Tahuran lafzı) mübalağadır *(Ne hakkında?)* فِي طَهَارَتِهِ وَنَظَافَتِهِ Şarabın temizliği Ve berraklığı hakkında بِخِلَافِ خَمْرِ الدُّنْيَا Dünya şarabının aksine.

22. إِنَّ هٰذَا Şüphesiz bu اَلنَّعِيمَ Nimet **كَانَ Olmuştur** *(Kim için?)* **لَكُمْ Sizin için** *(Ne olmuştur?)* **جَزَاءً Bir mükafat وَكَانَ Ve olmuştur** *(Ne?)* **سَعْيُكُمْ Çalışmanız** *(Ne olmuştur?)* **مَشْكُورًا Teşekküre layık.**

23. إِنَّا Muhakkak ki biz نَحْنُ Biz تَأْكِيدٌ (Nahnu) tekittir *(Niçin?)* لِاسْمِ إِنَّ İnne'nin ismi için أَوْ فَصْلٌ Veya zamir-i fasıldır **نَزَّلْنَا İndirdik** *(Kime?)* **عَلَيْكَ Sana** *(Neyi?)* **اَلْقُرْاٰنَ Kuran'ı** *(Nasıl?)* **تَنْزِيلًا Parça parça indirerek** خَبَرُ إِنَّ (Nezzelnâ fiili) inne'nin haberidir أَيْ فَصَّلْنَاهُ Yani, onu parçalara ayırdık وَلَمْ نُنَزِّلْهُ Ve onu indirmedik *(Nasıl?)* جُمْلَةً وَاحِدَةً Toplu bir halde.

24. فَاصْبِرْ Artık sabret *(Neye?)* **لِحُكْمِ رَبِّكَ Rabbinin hükmüne** *(Kime?)* عَلَيْكَ Sana *(Ne ile hükmü?)* بِتَبْلِيغِ رِسَالَتِهِ Risaleti tebliğ etmekle **وَلَا تُطِعْ Ve uyma** *(Kimden?)* **مِنْهُمْ Onlardan** أَيِ الْكُفَّارِ Yani, kafirlerden *(Kime?)* **اٰثِمًا Günahkâra اَوْ كَفُورًا Veya kafire** أَيْ عُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ Yani, Utbe b. Rebia وَالْوَلِيدَ بْنَ الْمُغِيرَةِ Ve Velid b. Muğire قَالَا لِلنَّبِيِّ Peygamberimize dediler ki: ﷺ Allah ona salât-u selam eylesin اِرْجِعْ Dön *(Neden?)* كُلُّ آثِمٍ Bu işten عَنْ هٰذَا الْأَمْرِ Ve caizdir *(Ne?)* وَيَجُوزُ أَنْ يُرَادَ Kastedilmesi *(Kimin?)* وَكَافِرٍ Her günahkâr ve kafirin أَيْ لَا تُطِعْ Yani, itaat etme *(Kime?)* أَحَدَهُمَا İkisinden hiçbirine أَيًّا كَانَ Hangisi olursa olsun *(Ne konuda?)* فِيمَا دَعَاكَ إِلَيْهِ Seni kendisine davet ettikleri مِنْ إِثْمٍ أَوْ كُفْرٍ Günah veya küfür konusunda.

25. وَاذْكُرْ Ve zikret *(Neyi?)* **اِسْمَ رَبِّكَ Rabbinin ismini** *(Nerede?)* فِي الصَّلَاةِ Namazda *(Ne zaman?)* **بُكْرَةً Sabah وَاَصِيلًا Ve akşamüstü** يَعْنِي الْفَجْرَ Yani, sabah وَالظُّهْرَ Öğle وَالْعَصْرَ Ve ikindi.

﴿وَمِنَ الَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ﴾ يَعْنِي الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ ﴿وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾﴾ صَلِّ التَّطَوُّعَ فِيهِ كَمَا تَقَدَّمَ مِنْ ثُلُثَيْهِ أَوْ نِصْفِهِ أَوْ ثُلُثِهِ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ الدُّنْيَا ﴿وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾﴾ شَدِيدًا أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَعْمَلُونَ لَهُ ﴿نَّحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا﴾ قَوَّيْنَا ﴿أَسْرَهُمْ﴾ أَعْضَاءَهُمْ وَمَفَاصِلَهُمْ ﴿وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا﴾ جَعَلْنَا ﴿أَمْثَالَهُمْ﴾ فِي الْخِلْقَةِ بَدَلًا مِنْهُمْ بِأَنْ نُهْلِكَهُمْ ﴿تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾﴾ تَأْكِيدٌ وَوَقَعَتْ إِذَا مَوْقِعَ إِنْ نَحْوَ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ لِأَنَّهُ تَعَالَى لَمْ يَشَأْ ذٰلِكَ وَإِذَا لِمَا يَقَعُ ﴿إِنَّ هٰذِهِ﴾ السُّورَةَ ﴿تَذْكِرَةٌ﴾ عِظَةٌ لِلْخَلْقِ ﴿فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾﴾ طَرِيقًا بِالطَّاعَةِ ﴿وَمَا تَشَاؤُونَ﴾ بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ اتِّخَاذَ السَّبِيلِ بِالطَّاعَةِ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللهُ﴾ ذٰلِكَ ﴿إِنَّ اللهَ كَانَ عَلِيمًا﴾ بِخَلْقِهِ ﴿حَكِيمًا ﴿٣٠﴾﴾ فِي فِعْلِهِ ﴿يُدْخِلُ مَن يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ جَنَّتِهِ وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿وَالظَّالِمِينَ﴾ نَاصِبُهُ فِعْلٌ مُقَدَّرٌ أَيْ أَعَدَّ يُفَسِّرُهُ ﴿أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾﴾ مُؤْلِمًا وَهُمُ الْكَافِرُونَ.

TÜRKÇE ANLAMI

26. **Gecenin bir kısmında** akşam ve yatsı namazında **ona secde et. Ve uzun gecede onu tesbih et**; daha önce geçtiği gibi gecenin üçte ikisinde, yarasında veya üçte birinde nafile namaz kıl.

27. **Şüphesiz bunlar, acil olan** dünyayı **seviyorlar ve çok ağır** çetin **bir günü** kıyamet gününü **arkalarında bırakıyor**; onun için amel etmiyor**lar.**

28. **Onları biz yarattık ve onların mafsallarını** ve azalarını **sapasağlam yaptık**; kuvvetlendirdik. **Ve dilersek**[1] onları helak ederek yerlerine yaratılış hususunda **benzerlerini getirir** koyarız.

29. **Şüphesiz ki bu** sûre mahlukat için **bir öğüttür. Artık dileyen** itaat etmek suretiyle **Rabbine bir yol tutar.**

30. **Allah dilemedikçe siz** yol tutmayı **dileyemezsiniz. Şüphesiz Allah** yarattıklarını **gayet iyi bilendir,** yaptıklarında **hikmet sahibidir.**

31. **Dilediğini rahmetine**; müminleri cennetine **alır. Zalimlere**[2] kâfirlere **gelince, onlar için acı** veren **bir azap hazırlamıştır.**

KELİME ANLAMI

26. وَمِنَ الَّيْلِ **Geceden de** فَاسْجُدْ لَهُ **Ona secde et** وَالْعِشَاءَ الْمَغْرِبَ يَعْنِي Yani, akşam ve yatsı وَسَبِّحْهُ **Ve onu tesbih et** *(Ne zaman?)* لَيْلًا طَوِيلًا **Uzun gecede** صَلِّ التَّطَوُّعَ

[1] وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ayetindeki إِذَا zarfı إِنْ manasındadır. Tıpkı إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ ayetinde olduğu gibi. Zira Allah bunu dilememiştir. Oysaki إِذَا kesin olacak şeyler içindir.

[2] الظَّالِمِينَ kelimesi mukadder bir أَعَدَّ fiiliyle mensuptur.

Nafile kıl *(Nerede?)* فِيهِ Uzun gecede *(Nasıl?)* كَمَا تَقَدَّمَ Geride geçtiği gibi مِنْ ثُلُثَيْهِ Gecenin üçte ikisinde أَوْ نِصْفِهِ Veya yarısında أَوْ ثُلُثِهِ Ya da üçte birinde.

27. إِنَّ هٰؤُلَاءِ **Şüphesiz bunlar** يُحِبُّونَ **Seviyorlar** *(Neyi?)* اَلْعَاجِلَةَ **Acil olan** اَلدُّنْيَا Dünyayı وَيَذَرُونَ **Ve bırakıyorlar** *(Neyi?)* وَرَاءَهُمْ **Önlerindeki** يَوْمًا ثَقِيلًا **Pek ağır bir günü** شَدِيدًا Şiddetli أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ Yani, kıyamet günü لَا يَعْمَلُونَ لَهُ Onun için amel etmiyorlar.

28. نَحْنُ **Biz** خَلَقْنَاهُمْ **Onları yarattık** وَشَدَدْنَا **Ve pekiştirdik** قَوِّيْنَا Kuvvetlendirdik *(Neyi?)* أَسْرَهُمْ **Bağlarını** أَعْضَاءَهُمْ Azalarını وَمَفَاصِلَهُمْ Ve mafsallarını وَإِذَا شِئْنَا **Ve dilersek** بَدَّلْنَا **Değiştiririz** جَعَلْنَا Koyarız *(Neyi?)* أَمْثَالَهُمْ **Benzerlerini** *(Ne hususunda?)* فِي الْخِلْقَةِ Yaratılış hususunda *(Kimin yerine?)* بَدَلًا مِنْهُمْ Onların yerine *(Nasıl koyarız?)* بِأَنْ تَأْكِيدٌ **Değiştirerek** تَبْدِيلًا Onları helak ederek *(Bu değiştirme işini nasıl yaparız?)* نُهْلِكَهُمْ Bu tekittir وَوَقَعَتْ Ve yer almıştır *(Ne?)* إِذَا 'İza-i şartiyye' *(Nerede?)* مَوْقِعَ إِنْ 'İn-i şartiyye' yerinde *(Ne gibi?)* نَحْوَ Şunun gibi: إِنْ يَشَأْ Şayet dilerse يُذْهِبْكُمْ Sizi giderir (ayetinde olduğu gibi) *(Niçin in-i şartiyye manasındadır?)* لِأَنَّهُ تَعَالَى Zira yüce Allah لَمْ يَشَأْ ذٰلِكَ Bunu dilememiştir وَإِذَا Oysaki iza-i şartiyye لِمَا يَقَعُ Olacak şeyler içindir.

29. إِنَّ هٰذِهِ **Şüphesiz bu** اَلسُّورَةُ تَذْكِرَةٌ **Bir öğüttür** عِظَةٌ لِلْخَلْقِ Halk için bir vaazdır فَمَنْ **Artık her kim** شَاءَ **Dilerse** اِتَّخَذَ **Tutar** *(Ne?)* إِلٰى رَبِّهِ **Rabbine varan** – سَبِيلًا طَرِيقًا– **Bir yol** *(Ne ile?)* بِالطَّاعَةِ İtaat ile.

30. وَمَا تَشَاؤُنَ **Ve siz dileyemezsiniz** بِالتَّاءِ وَالْيَاءِ 'Ta' ve 'ya' harfiyle (okunur) *(Neyi dileyemezsiniz?)* إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اِتِّخَاذَ السَّبِيلِ بِالطَّاعَةِ İtaat ile yol tutmayı **Ancak dilemesi hariçtir** *(Kimin dilemesi?)* اَللّٰهُ **Allah'ın** *(Neyi dilemesi?)* ذٰلِكَ Bu yolu tutmanızı إِنَّ اللّٰهَ **Muhakkak ki Allah** كَانَ **Daima olmuştur** *(Ne olmuştur?)* عَلِيمًا **Hakkıyla bilen** *(Kimi?)* بِخَلْقِهِ Yarattıklarını *(Daha ne olmuştur?)* حَكِيمًا **Hikmet sahibi** *(Nerede?)* فِي فِعْلِهِ Yaptığı işte.

31. يُدْخِلُ **Girdirir** *(Kimi?)* مَنْ يَشَاءُ **Dilediği kişiyi** *(Nereye?)* فِي رَحْمَتِهِ **Rahmetine** جَنَّتِهِ Cennetine وَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ Ki, onlar da müminlerdir وَالظَّالِمِينَ **Zalimlere** نَاصِبُهُ (Bu kelimeyi) nasb eden فِعْلٌ مُقَدَّرٌ Mukadder bir fiildir أَيْ أَعَدَّ Yani, (zalimlere) hazırladı يُفَسِّرُهُ Bu fiili (gelen şu ayet) tefsir eder أَعَدَّ **Hazırladı** *(Kim için?)* لَهُمْ **Onlar için** *(Ne?)* عَذَابًا أَلِيمًا **Can yakıcı bir azap** مُؤْلِمًا Acı veren وَهُمُ الْكَافِرُونَ Ki, onlar da kafirlerdir.



سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

﴿مَكِّيَّةٌ خَمْسُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾﴾ أَيِ الرِّيَاحِ مُتَتَابِعَةً كَعُرْفِ الْفَرَسِ يَتْلُو بَعْضُهُ بَعْضًا وَنَصْبُهُ عَلَى الْحَالِ ﴿فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾﴾ الرِّيَاحِ الشَّدِيدَةِ ﴿وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾﴾ الرِّيَاحِ تَنْشُرُ الْمَطَرَ ﴿فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾﴾ أَيْ آيَاتِ الْقُرْآنِ تَفْرِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ وَالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ ﴿فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةِ تَنْزِلُ بِالْوَحْيِ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ يُلْقُونَ الْوَحْيَ إِلَى الْأُمَمِ ﴿عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ﴿٦﴾﴾ أَيْ لِلْإِعْذَارِ وَالْإِنْذَارِ مِنَ اللهِ تَعَالَى وَفِي قِرَاءَةٍ بِضَمِّ ذَالِ نُذْرًا وَقُرِئَ بِضَمِّ ذَالِ عُذْرًا ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ مِنَ الْبَعْثِ وَالْعَذَابِ ﴿لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾﴾ كَائِنٌ لَا مَحَالَةَ ﴿فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾﴾ مُحِيَ نُورُهَا ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾﴾ شُقَّتْ ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾﴾ فُتِّتَتْ وَسُيِّرَتْ ﴿وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ ﴿١١﴾﴾ بِالْوَاوِ وَبِالْهَمْزِ [أُقِّتَتْ] بَدَلًا مِنْهَا أَيْ جُمِعَتْ لِوَقْتٍ ﴿لِأَيِّ يَوْمٍ﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾﴾ لِلشَّهَادَةِ عَلَى أُمَمِهِمْ بِالتَّبْلِيغِ ﴿لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾﴾ بَيْنَ الْخَلْقِ وَيُؤْخَذُ مِنْهُ جَوَابُ إِذَا أَيْ وَقَعَ الْفَصْلُ بَيْنَ الْخَلَائِقِ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾﴾ تَهْوِيلٌ لِشَأْنِهِ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾﴾ هٰذَا

وَعِيدٌ لَهُمْ ﴿أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾﴾ بِتَكْذِيبِهِمْ أَيْ أَهْلَكْنَاهُمْ ﴿ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾﴾ مِمَّنْ كَذَّبُوا كَكُفَّارِ مَكَّةَ فَنُهْلِكُهُمْ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ مِثْلَ مَا فَعَلْنَا بِالْمُكَذِّبِينَ ﴿نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾﴾ بِكُلِّ مَنْ أَجْرَمَ فِيمَا يَسْتَقْبِلُ فَنُهْلِكُهُمْ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾﴾ تَأْكِيدٌ.

TÜRKÇE ANLAMI

77- Murselât Sûresi

Mekke'de inmiştir. Elli ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Andolsun** atların birbirini takip etmesi gibi **birbiri ardınca** peş peşe **gönderilen** rüzgar**lara,**
2. **Estikçe esen** şiddetli rüzgar**lara,**
3. Yağmuru **yaydıkça yayan** rüzgar**lara;**
4. Hak ile batılın, helal ile haramın arasını **iyice ayıran** Kuran ayet**lerine,**
5. **Öğüt iletenlere**; vahyi peygamberlere indiren meleklere ve vahyi ümmetlere ulaştıran peygamberlere**,**
6. Allah tarafından (tövbe edenlerin) **özür**lerini **kabul etmek ve** (günahta ısrar edenleri) **uyarmak için.**[1]
7. **Şüphesiz siz** Mekke kâfirleri**ne vaat edilen** diriltilme ve azap **gerçekleşecek** hiç şüphesiz olacak**tır!**
8. **Yıldızlar söndürüldüğü** ışığı karartıldığı**,**
9. **Gök açıldığı** yarıldığı**,**
10. **Dağlar savrulduğu** parçalanıp yürütüldüğü**,**
11. **Peygamberlerin vakti geldiği**[2] bir vakit için toplandıkları **zaman,**
12. **Ki, hangi güne** ümmetlerinin aleyhine, tebliğde bulunduklarına dair şahitlik yapmak üzere ne büyük bir güne **ertelenmiştiler?**
13. Mahlûkat arasında **hüküm gününe.**[3]
14. **Hüküm gününün ne olduğunu sana ne bildirdi?**[4]
15. **O gün, yalanlayanların vay haline!** Bu onlara bir tehdittir.
16. **Biz, öncekileri** yalanlamaları sebebiyle **helâk etmedik mi?**

---

[1] نُذْرًا kelimesi diğer bir kıraatte zel harfinin zammesiyle okunmuştur. عُذْرًا kelimesi de diğer bir kıraatte (şaz olarak) zel harfinin zammesiyle okunmuştur.

[2] وُقِّتَتْ fiili vav ile ve vavın yerine hemze ile okunur.

[3] لِيَوْمِ الْفَصْلِ ayetinden إِذَا zarfının cevabı anlaşılır. Cevabı şöyledir. (Tüm bunlar olduğu zaman) mahlûkat arasında hüküm verilir.

[4] Bu soru o günden korkutmak için sorulmuştur.

17. **Sonra arkadan gelen** Mekke kâfirleri gibi inkâr eden**leri de onların peşine tak**ıp helak ede**ceğiz.**
18. **İşte biz suçlulara** gelecekte suç işleyecek herkese **böyle** yalanlayanlara yaptığımız gibi **yapar** ve onları helak eder**iz!**
19. **O gün, yalanlayanların vay haline!**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ -﴿٧٧﴾

77- Mürselat Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir خَمْسُونَ آيَةً **Elli ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَالْمُرْسَلَاتِ **Andolsun gönderilenlere** *(Nasıl gönderilen?)* عُرْفًا **Birbiri ardınca** أَيِ الرِّيَاحِ Yani, (gönderilen) rüzgarlara andolsun *(Nasıl gönderilen?)* مُتَتَابِعَةً Peş peşe *(Ne gibi?)* كَعُرْفِ الْفَرَسِ Atların birbiri ardınca gitmesi gibi يَتْلُو بَعْضُهُ Onların bir kısmı takip eder *(Neyi?)* بَعْضًا Diğer bir kısmını وَنَصْبُهُ 'Urfen' kelimesinin nasbı عَلَى الْحَالِ Hal olması üzeredir.
2. فَالْعَاصِفَاتِ **Esenlere** *(Nasıl?)* عَصْفًا **Estikçe** اَلرِّيَاحِ الشَّدِيدَةِ Şiddetli rüzgarlara.
3. وَالنَّاشِرَاتِ **Yayanlara** *(Nasıl?)* نَشْرًا **Yaydıkça** اَلرِّيَاحِ Rüzgarlar تَنْشُرُ Yayarlar *(Neyi?)* اَلْمَطَرَ Yağmuru.
4. فَالْفَارِقَاتِ **Ayıranlara** *(Nasıl?)* فَرْقًا **Ayırdıkça** أَيْ آيَاتِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran ayetleri تَفْرِقُ Ayırırlar *(Neyi?)* بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ Hakla batılın وَالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ Ve helalle haramın arasını.
5. فَالْمُلْقِيَاتِ **Sonra da iletenlere** *(Ne?)* ذِكْرًا **Bir öğüt** أَيِ الْمَلَائِكَةِ Yani, melekler تُنْزِلُ İndirirler *(Neyi?)* بِالْوَحْيِ Vahyi *(Kime?)* إِلَى الْأَنْبِيَاءِ Nebilere وَالرُّسُلِ Ve resuller يُلْقُونَ İletirler *(Neyi?)* اَلْوَحْيَ Vahyi *(Kime?)* إِلَى الْأُمَمِ Ümmetlere ***(Niçin iletirler?)***
6. عُذْرًا **Özür için** اَوْ نُذْرًا **Veya uyarmak için** أَيْ لِلْإِعْذَارِ Yani, (tövbe edenleri) mazur görmek وَالْإِنْذَارِ Ve de (günahta ısrar edenleri) uyarmak için *(Kim tarafından?)* مِنَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah tarafından وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِضَمِّ ذَالِ نُذْرًا 'Nüzr' kelimesindeki 'zel' harfinin zammesiyle okunmuştur. وَقُرِئَ Ve yine okunmuştur *(Ne ile?)* بِضَمِّ ذَالِ عُذْرًا 'Üzr' kelimesindeki 'zel' harfinin zammesiyle.
7. إِنَّمَا تُوعَدُونَ **Şüphesiz size vaat edilen şey** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri (size vaat edilen) مِنَ الْبَعْثِ وَالْعَذَابِ Diriltilme ve azap لَوَاقِعٌ **Elbette gerçekleşecek** كَائِنٌ Olacak لَا مَحَالَةَ (Bunda) hiç şüphe yoktur.

8. فَإِذَا **O zaman ki,** اَلنُّجُومُ **Yıldızlar** طُمِسَتْ **Söndürülmüştür** مُحِيَ نُورُهَا Işığı karartılmıştır.

9. وَإِذَا **Ve o zaman ki,** اَلسَّمَاءُ **Gök** فُرِجَتْ **Yarılmıştır** شُقَّتْ Bölünmüştür.

10. وَإِذَا **Ve o zaman ki,** اَلْجِبَالُ **Dağlar** نُسِفَتْ **Savrulmuştur** فُتِّتَتْ Parçalanmış وَسُيِّرَتْ Ve yürütülmüştür.

11. وَإِذَا **Ve o zaman ki,** اَلرُّسُلُ **Peygamberlere** وُقِّتَتْ **Bir vakit belirlenmiştir** بِالْوَاوِ Bu kelime vav ile okunur وَبِالْهَمْزِ Ve de hemze ile okunur *(Nasıl?)* بَدَلًا مِنْهَا Vav'ın yerine أَيْ جُمِعَتْ Yani, peygamberler toplandığında *(Niçin?)* لِوَقْتٍ (Belirli) bir vakit için.

12. لِأَيِّ يَوْمٍ **Hangi güne?** لِيَوْمٍ عَظِيمٍ (Hangi) büyük güne أُجِّلَتْ **Ertelendiler** *(Niçin?)* لِلشَّهَادَةِ Şahitlik etmek için *(Kime?)* عَلَى أُمَمِهِمْ Ümmetlerine *(Neye dair?)* بِالتَّبْلِيغِ (Allah'ın emirlerini) bildirdiklerine dair ***(O günden bedel)***

13. لِيَوْمِ الْفَصْلِ **Hüküm gününe** *(Nerede?)* بَيْنَ الْخَلْقِ Mahlukat arasında وَيُؤْخَذُ مِنْهُ Ve bu 'fasl' kelimesinden anlaşılır *(Ne?)* جَوَابُ إِذَا 'İza'nın cevabı أَيْ وَقَعَ Yani, (geride geçenler olduğunda) gerçekleşir *(Ne?)* اَلْفَصْلُ Hüküm vermek *(Nerede?)* بَيْنَ الْخَلَائِقِ Mahlukat arasında.

14. وَمَا أَدْرَاكَ **Sana ne bildirdi?** *(Neyi?)* مَا يَوْمُ الْفَصْلِ **Hüküm gününün ne olduğunu?** *(Bu soru nedir?)* تَهْوِيلٌ Korkutmaktır *(Neden?)* لِشَأْنِهِ O günün halinden.

15. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların** هٰذَا وَعِيدٌ Bu bir tehdittir *(Kim için?)* لَهُمْ O, yalanlayanlar için.

16. أَلَمْ نُهْلِكْ **Biz helak etmedik mi?** *(Kimi?)* اَلْأَوَّلِينَ **Öncekileri** *(Ne sebebiyle?)* بِتَكْذِيبِهِمْ Yalanlamaları sebebiyle أَيْ أَهْلَكْنَاهُمْ Yani, onları helak ettik.

17. ثُمَّ **Sonrada** نُتْبِعُهُمُ **Onların peşine takarız** *(Kimi?)* اَلْآخِرِينَ **Sonra gelenleri** *(Kimlerden?)* مِمَّنْ كَذَّبُوا Yalanlayanlardan *(Kim gibi?)* كَكُفَّارِ مَكَّةَ Mekke kafirleri gibi فَنُهْلِكُهُمْ Ve böylece onları da helak ederiz.

18. كَذٰلِكَ **İşte böyle** مِثْلَ مَا فَعَلْنَا Tıpkı yaptığımız gibi *(Kime?)* بِالْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlara نَفْعَلُ **Yaparız** *(Kime?)* بِالْمُجْرِمِينَ **Suçlulara** بِكُلِّ مَنْ أَجْرَمَ Suç işleyen herkese *(Ne zamanda?)* فِيمَا يَسْتَقْبِلُ Gelecek zamanda فَنُهْلِكُهُمْ Ve onları da helak ederiz.

19. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların** تَأْكِيدٌ (Bu cümle, bir öncekini) tekittir.

﴿اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَآءٍ مَهِينٍ ﴿٢٠﴾﴾ ضَعِيفٍ وَهُوَ الْمَنِيُّ ﴿فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾﴾ حَرِيزٍ وَهُوَ الرَّحِمُ ﴿اِلٰى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾﴾ وَهُوَ وَقْتُ الْوِلَادَةِ ﴿فَقَدَرْنَا﴾ عَلٰى ذٰلِكَ ﴿فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾﴾ نَحْنُ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾﴾ ﴿اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾﴾ مَصْدَرُ كَفَتَ بِمَعْنٰى ضَمَّ أَيْ ضَامَّةً ﴿اَحْيَآءً﴾ عَلٰى ظَهْرِهَا ﴿وَاَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾﴾ فِي بَطْنِهَا ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ﴾ جِبَالًا مُرْتَفِعَاتٍ ﴿وَاَسْقَيْنَاكُمْ مَآءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾﴾ عَذْبًا ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾﴾ وَيُقَالُ لِلْمُكَذِّبِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿اِنْطَلِقُوٓا اِلٰى مَا كُنْتُمْ بِهٖ﴾ مِنَ الْعَذَابِ ﴿تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾﴾ ﴿اِنْطَلِقُوٓا اِلٰى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾﴾ هُوَ دُخَانُ جَهَنَّمَ إِذَا ارْتَفَعَ افْتَرَقَ ثَلَاثَ فِرَقٍ لِعِظَمِهِ ﴿لَا ظَلِيلٍ﴾ كَنِينِ يُظِلُّهُمْ مِنْ حَرِّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ ﴿وَلَا يُغْنِي﴾ يَرُدُّ عَنْهُمْ شَيْئًا ﴿مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾﴾ النَّارِ ﴿اِنَّهَا﴾ أَيِ النَّارَ ﴿تَرْمِي بِشَرَرٍ﴾ هُوَ مَا تَطَايَرَ مِنْهَا ﴿كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾﴾ مِنَ الْبِنَاءِ فِي عِظَمِهِ وَارْتِفَاعِهِ ﴿كَاَنَّهٗ جِمَالَاتٌ﴾ جَمْعُ جِمَالَةٍ جَمْعُ جَمَلٍ وَفِي قِرَاءَةٍ جِمَالَةٌ ﴿صُفْرٌ ﴿٣٣﴾﴾ فِي هَيْئَتِهَا وَلَوْنِهَا وَفِي الْحَدِيثِ شَرَارُ النَّارِ أَسْوَدُ كَالْقِيرِ وَالْعَرَبُ تُسَمِّي سُودَ الْإِبِلِ صُفْرًا لِشُوبِ سَوَادِهَا بِصُفْرَةٍ فَقِيلَ صُفْرٌ فِي الْآيَةِ بِمَعْنٰى سُودٍ لِمَا ذُكِرَ وَقِيلَ لَا وَالشَّرَرُ جَمْعُ شَرَرَةٍ وَالشَّرَارُ جَمْعُ شَرَارَةٍ وَالْقِيرُ الْقَارُ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿هٰذَا﴾ أَيْ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾﴾ فِيهِ بِشَيْءٍ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ﴾ فِي الْعُذْرِ ﴿فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾﴾ عَطْفٌ عَلٰى يُؤْذَنُ مِنْ غَيْرِ تَسَبُّبٍ عَنْهُ فَهُوَ دَاخِلٌ فِي حَيِّزِ النَّفْيِ أَيْ لَا إِذْنَ فَلَا اعْتِذَارَ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾﴾ ﴿هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ﴾ أَيُّهَا الْمُكَذِّبُونَ مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ ﴿وَالْاَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾﴾ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ قَبْلَكُمْ فَتُحَاسَبُونَ وَتُعَذَّبُونَ جَمِيعًا ﴿فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ﴾ حِيلَةٌ فِي دَفْعِ الْعَذَابِ عَنْكُمْ ﴿فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾﴾ فَافْعَلُوهَا ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾﴾ ﴿اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ﴾ أَيْ تَكَاثُفِ أَشْجَارٍ إِذْ لَا شَمْسَ يَظِلُّ مِنْ حَرِّهَا ﴿وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾﴾ نَابِعَةٍ مِنَ الْمَاءِ ﴿وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾﴾ فِيهِ إِعْلَامٌ بِأَنَّ الْمَأْكَلَ وَالْمَشْرَبَ فِي الْجَنَّةِ بِحَسَبِ شَهَوَاتِهِمْ بِخِلَافِ الدُّنْيَا فَبِحَسَبِ مَا يَجِدُ النَّاسُ فِي الْأَغْلَبِ وَيُقَالُ لَهُمْ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓئًا﴾ حَالٌ أَيْ مَتَهَنِّئِينَ ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾﴾ مِنَ الطَّاعَةِ ﴿اِنَّا كَذٰلِكَ﴾ كَمَا جَزَيْنَا الْمُتَّقِينَ ﴿نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾﴾ ﴿كُلُوا وَتَمَتَّعُوا﴾ خِطَابٌ لِلْكُفَّارِ فِي الدُّنْيَا ﴿قَلِيلًا﴾ مِنَ الزَّمَانِ وَغَايَتُهُ إِلَى الْمَوْتِ وَفِي هٰذَا تَهْدِيدٌ لَهُمْ ﴿اِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾﴾ ﴿وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا﴾ صَلُّوا

﴿لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾﴾ لَا يُصَلُّونَ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾﴾ ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنِ ﴿يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾﴾ أَيْ لَا يُمْكِنُ إِيمَانُهُمْ بِغَيْرِهِ مِنْ كُتُبِ اللهِ بَعْدَ تَكْذِيبِهِمْ بِهِ لِاشْتِمَالِهِ عَلَى الْإِعْجَازِ الَّذِي لَمْ يَشْتَمِلْ عَلَيْهِ غَيْرُهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

20. **Biz sizi dayanıksız** zayıf **bir sudan** meniden **yaratmadık mı?**
21. **Ve o suyu, sağlam** korunaklı **bir yere** rahme **yerleştirdik.**
22. **Belli bir süreye** doğum vaktine **kadar.**
23. **Biz** buna **güç yetirmişizdir. Ve** biz **ne güzel güç yetirenleriz!**
24. **O gün, yalanlayanların vay haline!**
25. **Biz, yeryüzünü toplayıcı[1] yapmadık mı?**
26. Üstünde **dirileri ve** içinde **ölüleri.**
27. **Yeryüzünde yüksek dağlar yaratıp size de tatlı su içirmedik mi?**
28. **O gün, yalanlayanların vay haline!**
29. Yalanlayanlara kıyamet günü şöyle denir: **Yalanlayıp durduğunuz** azaba **gidin!**
30. **Üç kollu, bir gölgeye** yükseldiği zaman büyüklüğünden dolayı üçe ayrılan cehennem dumanına **gidin.**
31. **Ne** o günün sıcağına karşı perde olan **bir gölgeliktir ne de aleve karşı fayda verir;** cehennem ateşinden bir şeyi onlardan defedebilir.
32. **O,** ateş **saray gibi** kocaman ve yüksek **kıvılcımlar** uçuşan ateş parçaları **saçar.**
33. **O kıvılcımlar,** şekli ve rengi hususunda **sanki birer sarı devedir.**[2]
34. **O gün, yalanlayanların vay haline!**
35. **Bu,** kıyamet günü hiçbir şey **konuşamayacakları bir gündür.**
36. **Onlara** özür için **izin verilmez, mazeret de beyan edemezler.**[3]
37. **O gün, yalanlayanların vay haline!**
38. **Bu, hüküm günüdür.** Ey bu ümmetin yalanlayanları **sizi ve sizden önceki** yalanlayan kimse**leri bir araya getirdik.** Hep birlikte hesaba çekilip azap göreceksiniz.

---

[1] كِفَاتًا kelimesi toplamak anlamındaki كَفَتَ fiilinin mastarı olup toplayan anlamındadır.

[2] جِمَالَاتٌ kelimesi جَمَلٌ kelimesinin çoğulu olan جِمَالَةٌ kelimesinin çoğuludur. Diğer bir kıraatte bu kelime جِمَالَةٌ şeklinde okunmuştur. Hadis-i şerifte: **"Cehennemin kıvılcımları zift gibi siyahtır"** ifadesi gelmiştir. Araplar devenin siyahını sarı diye isimlendirirler. Bunun sebebi devenin siyah tüyleri sarısına karıştığı içindir. Ayetteki sufr kelimesinin, zikredilen hadis sebebiyle, siyah anlamında olduğu da söylenmiştir. Diğer bir görüşe göre de siyah anlamında değildir. (Ayette geçen) شُرُرٌ kelimesi شَرَرَةٌ kelimesinin çoğulu, (hadiste geçen) شُرَارٌ kelimesi ise شَرَارَةٌ kelimesinin çoğuludur.

[3] يَعْتَذِرُونَ fiili sebebiyet ilişki olmadan لَا يُؤْذَنُ üzerine atıp olup onun gibi nefyin alanına dahildir. Onlara izin ve özür beyanı yoktur, anlamındadır.

39. Kendinizden azabı def etmek için **bir hileniz varsa, bana hilenizi gösterin**; yapın!

40. **O gün, yalanlayanların vay haline!**

41. **Şüphesiz takva sahipleri, gölgeliklerde** sıcağında korunmaya gerek duyulan bir güneş olmadığı için ağaçların altında, **pınarlarda**; su kaynaklarında,

42. **Ve canlarının çektiği meyveler arasındadırlar.** Burada, cennetteki yiyecek ve içeceklerin kişinin arzusuna göre olacağı bildirilmektedir. Oysa dünyada insan genellikle, arzuladığını değil de bulduğunu yer.

43. Onlara denir ki: **İşlediğiniz** amellere **karşılık şimdi afiyetle yiyin için.**

44. **İşte, biz iyilik yapanları da böyle**; takva sahiplerine yaptığınız gibi **mükâfatlandırırız.**

45. **O gün, yalanlayanların vay haline!**

46. Ey kâfirler! Dünyada **yiyin, azıcık** bir zaman; ölüme kadar **zevk edin! Çünkü siz suçlusunuz!**

47. **O gün, yalanlayanların vay haline!**

48. **Onlara: "Rükû edin**; namaz kılın**" denildiği zaman rükû etmez**; namaz kılmaz**lar.**

49. **O gün, yalanlayanların vay haline!**

50. **Artık bu** Kur**andan sonra hangi söze inanacaklar**; Hiçbir kitapta olmayan bir icazı içeren bu kitabı inkâr ettikleri için Allah'ın diğer kitaplarına iman etmeleri mümkün değildir.

KELİME ANLAMI

20. **أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ Biz sizi yaratmadık mı?** *(Neden?)* **مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ Değersiz bir sudan** ضَعِيفٍ Zayıf bir sudan وَهُوَ الْمَنِيُّ O da menidir.

21. **فَجَعَلْنَاهُ Ve onu yerleştirdik** *(Nereye?)* **فِي قَرَارٍ مَكِينٍ Sağlam bir yere** حَرِيزٍ Korunaklı bir yere وَهُوَ الرَّحْمُ O da rahimdir *(Ne zamana kadar yerleştirdik?)*

22. **إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ Belli bir süreye kadar** وَهُوَ وَقْتُ الْوِلَادَةِ O da doğum vaktidir.

23. **فَقَدَرْنَا İşte biz güç yetirdik** *(Neye?)* عَلَى ذَلِكَ Bu şekilde yaratmaya **فَنِعْمَ Ve ne güzel** الْقَادِرُونَ **Güç yetirenleriz** نَحْنُ Biz.

24. **وَيْلٌ Vay haline** *(Ne zaman?)* **يَوْمَئِذٍ O gün** *(Kimin vay haline?)* **لِلْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanların.**

25. **أَلَمْ نَجْعَلْ Biz kılmadık mı?** *(Neyi?)* **الْأَرْضَ Yeryüzünü** *(Ne?)* **كِفَاتًا Toplayan** *(Bu kelime nedir?)* مَصْدَرُ كَفَتَ 'Kefete' fiilinin mastarıdır بِمَعْنَى ضَمَّ Toplamak manasındadır. أَيْ ضَامَّةً Yani, toplayan *(Neyi?)*

26. اَحْيَاءً **Dirileri** *(Neredeki?)* عَلٰى ظَهْرِهَا Üstündeki *(Daha?)* وَاَمْوَاتًا **Ve ölüleri** *(Neredeki?)* فِي بَطْنِهَا İçindeki.

27. وَجَعَلْنَا **Ve yaratmadık mı?** *(Nerede?)* فِيهَا **Yeryüzünde** *(Ne?)* رَوَاسِيَ **Sabit dağlar ki,** شَامِخَاتٍ **Yüksek** جِبَالًا مُرْتَفِعَاتٍ Yüksek dağlar وَاَسْقَيْنَاكُمْ **Ve size içirmedik mi?** *(Ne?)* -عَذْبًا- مَاءً فُرَاتًا **Tatlı su.**

28. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların** وَيُقَالُ Ve denilir *(Kime?)* لِلْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlara *(Ne zaman denilir?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde (denilir ki):

29. اِنْطَلِقُوا **Gidin** *(Nereye?)* اِلٰى مَا **O şeye ki,** كُنْتُمْ **Siz idiniz** بِهٖ **O şeyi** *(O şey nedir?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptır تُكَذِّبُونَ **Yalanlıyordunuz.**

30. اِنْطَلِقُوا **Gidin** *(Nereye?)* اِلٰى ظِلٍّ **Bir gölgeye ki,** ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ **Üç parçaya sahiptir** هُوَ O gölge دُخَانُ جَهَنَّمَ Cehennem dumanıdır اِذَا ارْتَفَعَ Yükseldiğinde اِفْتَرَقَ Ayrılır *(Neye?)* ثَلَاثَ فِرَقٍ Üç parçaya *(Niçin?)* لِعِظَمِهٖ Çok büyük olduğu için *(Öyle gölge ki,)*

31. لَا ظَلِيلٍ **Ne gölgeliktir** كَنِينٍ Muhafazalı bir yer ki, يُظِلُّهُمْ Onları gölgelendirir *(Neden?)* مِنْ حَرِّ ذٰلِكَ الْيَوْمِ O günün sıcağından وَلَا يُغْنِي **Ne de korur** يَرُدُّ Defeder *(Kimden?)* عَنْهُمْ Onlardan *(Neyi?)* شَيْئًا Hiçbir şeyi *(Neden?)* مِنَ اللَّهَبِ **Alevden** اَلنَّارِ Ateşten.

32. اِنَّهَا **Muhakkak ki, o** اَيِ النَّارَ Yani, ateş تَرْمِي **Atar** *(Ne?)* بِشَرَرٍ **Kıvılcımlar** هُوَ O kıvılcım *(Nedir?)* مَا تَطَايَرَ Uçuşan şeylerdir *(Neden?)* مِنْهَا O ateşten *(Ne gibi kıvılcım atar?)* كَالْقَصْرِ **Saray gibi** *(Neden olan saray?)* مِنَ الْبِنَاءِ Binadan *(Ne hususunda saray gibidir?)* فِي عِظَمِهٖ Büyüklüğü وَارْتِفَاعِهٖ Ve yüksekliği hususunda.

33. كَاَنَّهٗ **O kıvılcımlar sanki** جِمَالَاتٌ **Birer devedir** جَمْعُ جِمَالَةٍ 'Cimâletün' kelimesinin çoğuludur جَمْعُ جَمَلٍ (O da) 'cemel' kelimesinin çoğuludur وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte جِمَالَةٌ 'Cimâletün' (şeklinde) okunmuştur *(Öyle develer ki,)* صُفْرٌ **Sarı renkli** *(Bu kıvılcımlar hangi konuda develere benzer?)* فِي هَيْئَتِهَا وَلَوْنِهَا Şekli ve rengi konusunda وَفِي الْحَدِيثِ Hadiste şöyle geçmiştir: شَرَارُ النَّارِ Ateşin kıvılcımı اَسْوَدُ Siyahtır *(Ne gibi?)* كَالْقِيرِ Zift gibi وَالْعَرَبُ Araplar تُسَمِّي İsimlendirir *(Neyi?)* سُودَ الْاِبِلِ Devenin siyahlarını *(Ne diye isimlendirir?)* صُفْرًا Sarı diye *(Niye?)* لِشَوْبِ سَوَادِهَا Siyahı karıştığı için *(Neye?)* بِصُفْرَةٍ Sarıya فَقِيلَ Ve denildi ki: صُفْرٌ فِي الْآيَةِ Ayetteki sarı بِمَعْنٰى سُودٍ Siyah manasındandır *(Ne sebebiyle?)* لِمَا ذُكِرَ Zikredilen hadis sebebiyle وَقِيلَ Ve denildi ki: لَا Hayır!

(siyah anlamında değildir) وَالشَّرَرُ 'Şerer' kelimesi جَمْعُ شَرَرَةٍ 'Şereretün' kelime-sinin çoğuludur وَالشَّرَارُ (Hadiste geçen) 'şerar' kelimesi ise جَمْعُ شَرَارَةٍ 'Şerâretün' kelimesinin çoğuludur وَالْقِيرُ 'Kîr' ise اَلْقَارُ Zifttir.

34. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

35. هٰذَا **Bu** أَيْ يَوْمُ الْقِيَامَةِ Yani, kıyamet günü يَوْمُ لَا يَنْطِقُونَ **Konuşamayacakları gündür** *(Nerede?)* فِيهِ O günde *(Ne ile?)* بِشَيْءٍ Hiçbir şeyle.

36. وَلَا يُؤْذَنُ **İzin de verilmez** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Hangi konuda?)* فِي الْعُذْرِ Özür konusunda فَيَعْتَذِرُونَ **Özür de beyan edemezler** عَطْفٌ عَلَى يُؤْذَنُ 'Yu'zenu' üzerine atıftır *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ تَسَبُّبٍ عَنْهُ Onun sebebiyeti olmadan فَهُوَ دَاخِلٌ Böylece bu kelime de dahildir *(Nereye?)* فِي حَيِّزِ النَّفْيِ Nefyin kapsamına أَيْ لَا إِذْنَ Yani, izin de yoktur فَلَا اعْتِذَارَ Özür beyan etme de.

37. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

38. هٰذَا **İşte bu** يَوْمُ الْفَصْلِ **Hüküm günüdür** جَمَعْنَاكُمْ **Sizi topladık** أَيُّهَا الْمُكَذِّبُونَ Ey yalanlayanlar! *(Kimden olan yalanlayanlar?)* مِنْ هٰذِهِ الْأُمَّةِ Bu ümmetten *(Daha kimi topladık?)* وَالْأَوَّلِينَ **Ve öncekileri** *(Kimden olan öncekiler?)* مِنَ الْمُكَذِّبِينَ Yalanlayanlardan *(Kimden önceki?)* قَبْلَكُمْ Sizden önceki فَتُحَاسَبُونَ Böylece hesaba çekilecek وَتُعَذَّبُونَ Ve azap edileceksiniz *(Nasıl?)* جَمِيعًا Her birlikte.

39. فَإِنْ كَانَ **Eğer varsa** *(Kim için?)* لَكُمْ **Sizin için** *(Ne?)* كَيْدٌ **Bir hile** حِيلَةٌ Bir hile *(Hangi konuda?)* فِي دَفْعِ الْعَذَابِ Azabı giderme konusunda *(Kimden?)* عَنْكُمْ Sizden فَكِيدُونِ **Hemen bana hilenizi yapın** فَافْعَلُوهَا Onu yapın.

40. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

41. إِنَّ الْمُتَّقِينَ **Şüphesiz takva sahipleri** *(Nerededir?)* فِي ظِلَالٍ **Gölgelerde** أَيْ تَكَاثُفِ أَشْجَارٍ Yani, sık ağaçlar(ın altın)da إِذْ لَا شَمْسَ Zira (cennette) güneş yoktur *(Öyle güneş ki,)* يُظَلُّ مِنْ حَرِّهَا Sıcağından gölgelenilen *(Takva sahipleri daha nerededirler?)* وَعُيُونٍ **Ve pınar (başların)dadırlar** نَابِعَةٍ مِنَ الْمَاءِ Su kaynaklarındadırlar.

42. وَفَوَاكِهَ **Ve meyveler (içindedirler)** *(O meyveler nedendir?)* مِمَّا يَشْتَهُونَ **Canlarının çektiğinden** فِيهِ إِعْلَامٌ Burada beyan edilmektedir ki, بِأَنَّ الْمَأْكَلَ وَالْمَشْرِبَ Yiyecek ve içecekler *(Neredeki?)* فِي الْجَنَّةِ Cennetteki *(Nedir?)* بِحَسَبِ شَهَوَاتِهِمْ İsteklerine göredir بِخِلَافِ الدُّنْيَا Dünyada olanın aksine فَبِحَسَبِ مَا يَجِدُ النَّاسُ (Dünyadaki) insanların bulduğuna göredir *(Ne zaman?)* فِي الْأَغْلَبِ Çoğu zaman وَيُقَالُ لَهُمْ Ve onlara denir ki:

43. كُلُوا **Yeyin,** وَاشْرَبُوا **İçin** *(Nasıl?)* هَنِيئًا **Afiyetle** حَالٌ (Bu kelime) haldir أَيْ مَتَهَنِّئِينَ Yani, huzur ve rahatlık içinde *(Neye karşılık yeyin ve için?)* بِمَا **O şeye karşı ki,** كُنْتُمْ **İdiniz** *(Ne?)* تَعْمَلُونَ **Yapıyor** *(O şey de nedir?)* مِنَ الطَّاعَةِ İtaattir.

44. إِنَّا **Şüphesiz biz** كَذَلِكَ **Böyle** كَمَا جَزَيْنَا Mükâfatlandırdığımız gibi *(Kimi?)* الْمُتَّقِينَ Takva sahiplerini نَجْزِي **Mükafatlandırırız** *(Kimi?)* الْمُحْسِنِينَ **Muhsinleri.**

45. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

46. كُلُوا **Yeyin** وَتَمَتَّعُوا **Ve zevk edin** خِطَابٌ لِلْكُفَّارِ Kafirlere hitaptır *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne kadar?)* قَلِيلًا **Azacık** مِنَ الزَّمَانِ Bir zaman وَغَايَتُهُ Ve o zamanın sonu إِلَى الْمَوْتِ Ölüme kadardır وَفِي هَذَا Ve bunda تَهْدِيدٌ لَهُمْ Kafirlere tehdit vardır إِنَّكُمْ **Çünkü siz** مُجْرِمُونَ **Suçlularsınız.**

47. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

48. وَإِذَا قِيلَ **Ve denildiği zaman** *(Kime?)* لَهُمْ **Onlara** *(Ne?)* ارْكَعُوا **Rükû edin** صَلُّوا Namaz kılın لَا يَرْكَعُونَ **Rükû etmezler** لَا يُصَلُّونَ Namaz kılmazlar.

49. وَيْلٌ **Vay haline** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

50. فَبِأَيِّ حَدِيثٍ **Artık hangi söze** *(Neden sonra?)* بَعْدَهُ **Ondan sonra** أَيِ الْقُرْآنِ Yani, Kuran'dan sonra يُؤْمِنُونَ **İnanacaklar** أَيْ لَا يُمْكِنُ Yani, mümkün değildir *(Ne?)* إِيمَانُهُمْ Onların inanması *(Neye?)* بِغَيْرِهِ Kuran'dan başka مِنْ كُتُبِ اللهِ Allah'ın bir kitabına *(Neden sonra inanmaları mümkün değildir?)* بَعْدَ تَكْذِيبِهِمْ Onlar yalanladıktan sonra *(Neyi?)* بِهِ Kuran'ı *(Niçin mümkün değildir?)* لِاشْتِمَالِهِ Kuran içerdiği için *(Neyi?)* عَلَى الْإِعْجَازِ الَّذِي Öyle bir i'cazı ki, لَمْ يَشْتَمِلْ عَلَيْهِ Onu içermemiştir *(Ne?)* غَيْرُهُ Ondan başkası.



سُورَةُ التَّسَاؤُلِ

﴿مَكِّيَّةٌ إِحْدَى وَاَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿عَمَّ﴾ عَنْ أَيِّ شَيْءٍ ﴿يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾﴾ يَسْأَلُ بَعْضُ قُرَيْشٍ بَعْضًا ﴿عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾﴾ بَيَانٌ لِذٰلِكَ الشَّيْءِ وَالْاِسْتِفْهَامُ لِتَفْخِيمِهِ وَهُوَ مَا جَاءَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْقُرْآنِ الْمُشْتَمِلِ عَلَى الْبَعْثِ وَغَيْرِهِ ﴿اَلَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾﴾ فَالْمُؤْمِنُونَ يُثْبِتُونَهُ وَالْكَافِرُونَ يُنْكِرُونَهُ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ ﴿سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾﴾ مَا يَحِلُّ بِهِمْ عَلَى إِنْكَارِهِمْ لَهُ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾﴾ تَأْكِيدٌ وَجِيءَ فِيهِ بِثُمَّ لِلْأِيذَانِ بِأَنَّ الْوَعِيدَ الثَّانِيَ أَشَدُّ مِنَ الْأَوَّلِ ثُمَّ أَوْمَأَ تَعَالَى إِلَى الْقُدْرَةِ عَلَى الْبَعْثِ فَقَالَ ﴿اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾﴾ فِرَاشًا كَالْمَهْدِ ﴿وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾﴾ تَثْبُتُ بِهَا الْأَرْضُ كَمَا تَثْبُتُ الْخِيَامُ بِالْأَوْتَادِ وَالْاِسْتِفْهَامُ لِلتَّقْرِيرِ ﴿وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾﴾ ذُكُورًا وَإِنَاثًا ﴿وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾﴾ رَاحَةً لِأَبْدَانِكُمْ ﴿وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾﴾ سَاتِرًا بِسَوَادِهِ ﴿وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾﴾ وَقْتًا لِلْمَعَايِشِ ﴿وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا﴾ سَبْعَ سَمَوَاتٍ ﴿شِدَادًا ﴿١٢﴾﴾ جَمْعُ شَدِيدَةٍ أَيْ قَوِيَّةٌ مُحْكَمَةٌ لَا يُؤَثِّرُ فِيهَا مُرُورُ الزَّمَانِ ﴿وَجَعَلْنَا سِرَاجًا﴾ مُنِيرًا ﴿وَهَّاجًا ﴿١٣﴾﴾ وَقَّادًا يَعْنِي الشَّمْسَ ﴿وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ﴾ السَّحَابَاتِ الَّتِي حَانَ لَهَا أَنْ تَمْطُرَ كَالْمُعْصِرِ الْجَارِيَةِ

الَّتِي دَنَتْ مِنَ الْحَيْضِ ﴿مَآءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾﴾ صَبَّابًا ﴿لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا﴾ كَالْحِنْطَةِ ﴿وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾﴾ كَالتِّينِ ﴿وَجَنَّاتٍ﴾ بَسَاتِينَ ﴿اَلْفَافًا ﴿١٦﴾﴾ مُلْتَفَّةً جَمْعُ لَفِيفٍ كَشَرِيفٍ وَأَشْرَافٍ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بَيْنَ الْخَلَائِقِ ﴿كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾﴾ وَقْتًا لِلثَّوَابِ وَالْعِقَابِ ﴿يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ﴾ الْقَرْنِ بَدَلٌ مِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ أَوْ بَيَانٌ لَهُ وَالنَّافِخُ إِسْرَافِيلُ ﴿فَتَأْتُونَ﴾ مِنْ قُبُورِكُمْ إِلَى الْمَوْقِفِ ﴿أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾﴾ جَمَاعَاتٍ مُخْتَلِفَةً ﴿وَفُتِحَتِ السَّمَآءُ﴾ بِالتَّشْدِيدِ وَالتَّخْفِيفِ [وَفُتِحَت] شُقِّقَتْ لِنُزُولِ الْمَلَائِكَةِ ﴿فَكَانَتْ اَبْوَابًا ﴿١٩﴾﴾ ذَاتَ أَبْوَابٍ ﴿وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ﴾ ذُهِبَ بِهَا عَنْ أَمَاكِنِهَا ﴿فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾﴾ هَبَاءً أَيْ مِثْلَهُ فِي خِفَّةِ سَيْرِهَا ﴿إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾﴾ رَاصِدَةً أَوْ مُرْصِدَةٌ ﴿لِلطَّاغِينَ﴾ الْكَافِرِينَ فَلَا يَتَجَاوَزُونَهَا ﴿مَابًا ﴿٢٢﴾﴾ مَرْجِعًا لَهُمْ فَيَدْخُلُونَهَا ﴿لَابِثِينَ﴾ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ أَيْ مُقَدَّرًا لُبْثُهُمْ ﴿فِيهَآ اَحْقَابًا ﴿٢٣﴾﴾ دُهُورًا لَا نِهَايَةَ لَهَا جَمْعُ حُقْبٍ بِضَمِّ أَوَّلِهِ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا﴾ نَوْمًا فَإِنَّهُمْ لَا يَذُوقُونَهُ ﴿وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾﴾ مَا يَشْرَبُ تَلَذُّذًا ﴿إِلَّا﴾ لَكِنْ ﴿حَمِيمًا﴾ مَاءً حَارًّا غَايَةَ الْحَرَارَةِ ﴿وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ [وَغَسَّاقًا] مَا يَسِيلُ مِنْ صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّهُمْ يَذُوقُونَهُ جُوزُوا بِذٰلِكَ ﴿جَزَآءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾﴾ مُوَافِقًا لِعَمَلِهِمْ فَلَا ذَنْبَ أَعْظَمُ مِنَ الْكُفْرِ وَلَا عَذَابَ أَعْظَمُ مِنَ النَّارِ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ﴾ يَخَافُونَ ﴿حِسَابًا ﴿٢٧﴾﴾ لِإِنْكَارِهِمُ الْبَعْثَ ﴿وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا﴾ الْقُرْآنِ ﴿كِذَّابًا ﴿٢٨﴾﴾ تَكْذِيبًا ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ﴾ مِنَ الْأَعْمَالِ ﴿اَحْصَيْنَاهُ﴾ ضَبَطْنَاهُ ﴿كِتَابًا ﴿٢٩﴾﴾ كَتْبًا فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ لِنُجَازِيَ عَلَيْهِ وَمِنْ ذٰلِكَ تَكْذِيبُهُمْ بِالْقُرْآنِ ﴿فَذُوقُوا﴾ أَيْ فَيُقَالُ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عِنْدَ وُقُوعِ الْعَذَابِ عَلَيْهِمْ ذُوقُوا جَزَاءَكُمْ ﴿فَلَنْ نَزِيدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾﴾ فَوْقَ عَذَابِكُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

78- Tesâul Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk bir ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Birbirlerine neden soruyorlar?** Kureyş'in kimisi kimisine hangi şeyden soruyor?
2. **O büyük haberden mi?**[1] Peygamberin getirdiği, dirilmeyi ve diğer şeyleri bildiren Kuran'dan mı soruyorlar?
3. **Ki, onlar onda ihtilaf etmektedirler.** İnananlar onu ispat etmekte, kâfirlerse inkâr etmektedir.

[1] عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ terkibi sorulan şeyin beyanıdır. Soru da sorulan şeyi yüceltmek içindir.

4. **Hayır,** asla! Onu inkâr etmeleri üzerine başlarına ne geleceğini **çok yakında bilecekler!**
5. **Sonra yine hayır! Çok yakında bilecekler!**[1]
6. Sonra Allah, diriltmeye olan gücüne işaret ederek buyurdu ki: **Biz yeryüzünü beşik** gibi döşek **yapmadık mı?**
7. **Dağları da** kendisiyle yeryüzünün durduğu **birer kazık,** tıpkı çadırların direklerle durduğu gibi.
8. **Sizi çifter çifter,** kadın-erkek **yarattık.**
9. **Uykunuzu bir dinlenme** vücutlarınız için istirahat **kıldık.**
10. **Geceyi** siyahıyla örten **bir elbise yaptık.**
11. **Gündüzü de geçim** zamanı **kıldık.**
12. **Üstünüzde sağlam,** kuvvetli, zaman aşımından etkilenmeyen **yedi kat** gök **bina ettik.**
13. **Pırıl pırıl parlayan,** alev alev yanan ve nur saçan **bir kandil** güneş **yarattık.**
14. **Yoğunlaşmış,** yağmur yağdırma vakti yaklaşmış olan[2] bulut**lardan şarıl şarıl akan,** bol bol dökülen **sular indirdik.**
15. **Onunla** buğday gibi **taneler,** ot gibi **bitkiler çıkaralım diye.**
16. **Ve ağaçları sarmaş dolaş**[3] iç içe **bahçeler,** bostanlar.
17. **Şüphesiz** insanların arasında **hüküm günü** sevap ve azap için **belirlenmiş bir vakittir.**
18. **Sûr'a** boynuza **üflendiği gün**[4] ki, üfleyen İsrâfîl'dir, kabirlerinizden hesap yerine **dalga dalga** farklı gruplar halinde **gelirsiniz.**
19. **Gökyüzü açılmış**[5] meleklerin inmesi için yarılmış **ve kapı kapı** birçok kapısı **olmuştur.**
20. **Dağlar yürütülmüş,** yerlerinden götürülür **serap** toz **haline gelmiştir.** Hareketinin kolaylığında tıpkı toz gibi olmuştur.
21. **Şüphesiz, cehennem mirsat,** gözetleme yeri veya gözetleyici **olmuştur.**
22. **Azgınları** kâfirleri (gözetlemektedir) onu aşamazlar. Onlara **barınak,** dönüş yeridir. Oraya gireceklerdir.
23. **Orada çağlar boyu,**[6] sonu olmayan asırlarca **kalacaklar,**[7]

---

[1] ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ cümlesi birincisini tekittir. ثُمَّ lafzıyla getirilmesi ikinci tehdidin daha şiddetli olduğunu bildirmek içindir.

[2] Hayız olma vakti yaklaşmış olan kızlara da 'Mu'sır' denilir.

[3] أَلْفَاف kelimesi لَفِيف kelimesinin çoğuludur. شَرِيف ve أَشْرَاف gibi.

[4] يَوْمَ يُنْفَخُ terkibi يَوْمَ الْفَصْلِ terkibinden bedel veya onun beyanıdır.

[5] فُتِّحَت fiili şeddeli ve şeddesiz olarak okunur.

[6] أَحْقَاب kelimesi حُقْب kelimesinin çoğuludur.

[7] لَابِثِينَ kelimesi hal-i mukaddera'dır. Yani, kalmaları takdir edilmiş demektir.

24. **Orada ne bir serinlik** uyku, çünkü onu tadamazlar **ne de** zevk için içilen **bir içecek tatmazlar,**
25. **Ancak** gayet sıcak **kaynar su ve** cehennem halkının yaralarından akan **irin** tadarlar.
26. Yaptıklarına denk, **uygun karşılık olarak,** bununla cezalandırıldılar. Küfürden büyük günah, ateşten de büyük azap yoktur.
27. **Çünkü onlar** dirilmeyi inkâr ettikleri için **hiçbir hesap ummazlar,** korkmazlar**dı.**
28. **Bizim ayetlerimizi** Kuran'ı **yalanladıkça yalanlamışlardı.**
29. **Biz ise her şeyi** Levh-i Mahfuz'a **yazarak saydık,** zapt ettik ki, onların karşılığını verelim. Yazdıklarımızdan birisi de Kuran'ı yalanlamalarıdır.
30. Onlara ahirette, azap edildiği sırada denilir ki: " Cezanızı **tadın! Size,** azabınız üzere **azaptan başka bir şey asla arttırmayız.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التَّسَاؤُلِ -﴿٧٨﴾-

78- Tesâül Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** اِحْدٰى وَاَرْبَعُونَ آيَةً **Kırk bir ayettir.**

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. عَمَّ **Neden** عَنْ أَيِّ شَيْءٍ Hangi şeyden يَتَسَاءَلُونَ **Soruşturuyorlar** يَسْأَلُ Soruyor *(Kim?)* بَعْضُ قُرَيْشٍ Kureyş'in bir kısmı *(Kime?)* بَعْضًا Diğer bir kısmına.
2. عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ **Büyük haberden mi?** بَيَانٌ Bu beyandır *(Neyi?)* لِذٰلِكَ الشَّيْءِ Şu sordukları şeyi وَالْاِسْتِفْهَامُ Soru da لِتَفْخِيمِهِ Onu yüceltmek içindir وَهُوَ O sorulan şey de مَا جَاءَ بِهِ النَّبِيُّ Peygamberin getirdiği ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin مِنَ الْقُرْآنِ Kuran'dır ki, اَلْمُشْتَمِلِ İçermektedir *(Neyi?)* عَلَى الْبَعْثِ وَغَيْرِهِ Dirilmeyi ve diğer şeyleri.
3. اَلَّذِي هُمْ **Ki, onlar** فِيهِ **O haber hakkında** مُخْتَلِفُونَ **Ayrılığa düşmektedirler** فَالْمُؤْمِنُونَ Müminler يُثْبِتُونَهُ Onu ispat ediyor وَالْكَافِرُونَ Kafirler ise يُنْكِرُونَهُ İnkar ediyorlar.
4. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ Bu kelime rettir سَيَعْلَمُونَ **Yakında bilecekler** *(Neyi?)* مَا يَحِلُّ بِهِمْ Başlarına gelecek olanı *(Neye karşı?)* لَهُ عَلَى إِنْكَارِهِمْ Onu inkar etmelerine karşı.
5. ثُمَّ كَلَّا **Yine hayır!** سَيَعْلَمُونَ **Yakında bilecekler** تَأْكِيدٌ Bu tekittir وَجِيءَ فِيهِ Burada getirilmiştir *(Ne?)* بِثُمَّ 'Sümme' harfi *(Niçin?)* لِلْإِيذَانِ Bildirmek için *(Neyi?)* بِأَنَّ الْوَعِيدَ الثَّانِيَ İkinci tehdidin أَشَدُّ مِنَ الْأَوَّلِ Birinciden daha şiddetli olduğunu ثُمَّ أَوْمَأَ Sonra işaret etti *(Kim?)* تَعَالَى Yüce Allah *(Neye işaret etti?)* إِلَى الْقُدْرَةِ Gücünün yettiğine *(Neye?)* عَلَى الْبَعْثِ Diriltmeye فَقَالَ Ve dedi ki:

6. أَلَمْ نَجْعَلْ **Biz yapmadık mı?** *(Neyi?)* الْأَرْضَ **Yeryüzünü** *(Ne?)* مِهَادًا **Bir döşek** فِرَاشًا Yatak *(Ne gibi?)* كَالْمَهْدِ Beşik gibi.

7. وَالْجِبَالَ **Ve dağları** أَوْتَادًا **Birer kazık** بِهَا تَثْبُتُ O dağlarla sabitleşir *(Ne?)* الْأَرْضُ Yeryüzü *(Nasıl?)* كَمَا تَثْبُتُ Tıpkı sabitleştiği gibi *(Ne?)* الْخِيَامُ Çadırlar *(Ne ile?)* بِالْأَوْتَادِ Kazıklarla وَالْاِسْتِفْهَامُ Buradaki soru لِلتَّقْرِيرِ (Olumsuzluktan sonra) onaylatmak, içindir.

8. وَخَلَقْنَاكُمْ **Ve sizi yarattık** *(Nasıl?)* أَزْوَاجًا **Çift çift** ذُكُورًا Erkekler وَإِنَاثًا Ve kadınlar olarak.

9. وَجَعَلْنَا **Yaptık** *(Neyi?)* نَوْمَكُمْ **Uykunuzu** *(Ne?)* سُبَاتًا **Dinlenme** رَاحَةً لِأَبْدَانِكُمْ Bedenlerinize rahatlama.

10. وَجَعَلْنَا **Yaptık** *(Neyi?)* اللَّيْلَ **Geceyi** *(Ne?)* لِبَاسًا **Bir örtü** سَاتِرًا Örten *(Ne ile?)* بِسَوَادِهِ Karanlığıyla.

11. وَجَعَلْنَا **Yaptık** *(Neyi?)* النَّهَارَ **Gündüzü** *(Ne?)* مَعَاشًا **Geçim zamanı** وَقْتًا Vakit yaptık *(Ne için?)* لِلْمَعَايِشِ Geçimi sağlamak için.

12. وَبَنَيْنَا **Bina ettik** *(Nereye?)* فَوْقَكُمْ **Üstünüze** *(Ne?)* سَبْعًا **Yedi** سَبْعَ سَمَوَاتٍ Yedi kat gök ki, شِدَادًا **Sağlam** جَمْعُ شَدِيدَةٍ 'Şedideh' lafzının çoğuludur أَيْ قَوِيَّةً Yani, kuvvetli مُحْكَمَةً Sağlam لَا يُؤَثِّرُ فِيهَا Onlara tesir etmez *(Ne?)* مُرُورُ الزَّمَانِ Zamanın geçmesi.

13. وَجَعَلْنَا **Yaptık** *(Ne?)* سِرَاجًا **Kandil** مُنِيرًا Aydınlatan *(Öyle kandil ki,)* وَهَّاجًا **Parıl parıl parlayan** وَقَّادًا Alev alev yanan يَعْنِي الشَّمْسَ Yani, güneş.

14. وَأَنْزَلْنَا **İndirdik** *(Neden?)* مِنَ الْمُعْصِرَاتِ **Yoğunlaşmış** السَّحَابَاتِ Bulutlardan الَّتِي حَانَ لَهَا Ki, onlar için yakındır *(Ne?)* أَنْ تَمْطُرَ Yağmur yağdırması *(Ne gibi?)* كَالْمُعْصِرِ الْجَارِيَةِ Mu'sır genç kız gibi الَّتِي دَنَتْ Ki, yaklaşmıştır *(Neye?)* مِنَ الْحَيْضِ Hayız görmeye *(Ne indirdik?)* مَاءً ثَجَّاجًا **Şarıl şarıl akan bir su** صَبَّابًا Bol bol dökülen *(Niye su indirdik?)*

15. لِنُخْرِجَ بِهِ **Onunla çıkaralım diye** *(Ne?)* حَبًّا **Taneler** *(Ne gibi?)* كَالْحِنْطَةِ Buğday gibi وَنَبَاتًا **Ve bitkiler** *(Ne gibi?)* كَالتِّبْنِ Ot gibi *(Daha ne çıkaralım diye?)*

16. وَجَنَّاتٍ **Ve bahçeler** بَسَاتِينَ Bağlar أَلْفَافًا **Sarmaş dolaş** مُلْتَفَّةً Sarmaşık جَمْعُ لَفِيفٍ (Elfaf) 'lefif'in çoğuludur كَشَرِيفٍ وَأَشْرَافٍ 'Şerif' ve 'eşraf' gibi.

17. إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ **Şüphesiz hüküm günü** *(Nerede?)* بَيْنَ الْخَلَائِقِ Mahlukat arasında *(Nedir?)* كَانَ **Olmuştur** *(Ne?)* مِيقَاتًا **Belirlenmiş bir vakit** وَقْتًا Vakit olmuştur *(Niçin?)* لِلثَّوَابِ وَالْعِقَابِ Sevap ve azap için.

18. يَوْمَ **O gün ki,** يُنْفَخُ **Üfürülür** *(Neye?)* فِي الصُّورِ **Sûr'a** اَلْقَرْنِ Boynuza بَدَلٌ (Yevme kelimesi) bedeldir *(Neden?)* مِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ 'Yevme'l-fasl'dan أَوْ بَيَانٌ لَهُ Veya onun beyanıdır وَالنَّافِخُ Üfleyen de إِسْرَافِيلُ İsrafil'dir فَتَأْتُونَ **Siz de gelirsiniz** *(Nereden?)* مِنْ قُبُورِكُمْ Kabirlerinizden *(Nereye?)* إِلَى الْمَوْقِفِ Mahşere *(Nasıl gelirsiniz?)* **اَفْوَاجًا Dalga dalga** جَمَاعَاتٍ مُخْتَلِفَةً Ayrı ayrı gruplar halinde.

19. وَفُتِّحَتْ **Ve açılmıştır** *(Ne?)* اَلسَّمَاءُ **Gökyüzü** بِالتَّشْدِيدِ (Futtihat fiili) şeddeli وَالتَّخْفِيفِ Ve şeddesiz okunur شُقَّقَتْ Yarılmıştır *(Niçin?)* لِنُزُولِ الْمَلَائِكَةِ Meleklerin inmesi için فَكَانَتْ **Ve olmuştur** *(Ne olmuştur?)* اَبْوَابًا **Kapı kapı** ذَاتَ أَبْوَابٍ Çok kapalı.

20. وَسُيِّرَتْ **Ve yürütülmüştür** *(Ne?)* اَلْجِبَالُ **Dağlar** ذُهِبَ بِهَا Götürülmüştür *(Nereden?)* عَنْ أَمَاكِنِهَا Yerlerinden فَكَانَتْ **Ve olmuşlardır** *(Ne olmuşlardır?)* سَرَابًا **Serap** هَبَاءً Toz toprak أَيْ مِثْلَهُ Yani, onun gibi olmuşlardır *(Hangi konuda?)* فِي خِفَّةِ سَيْرِهَا Hareket etmesinin hafifliği konusunda.

21. إِنَّ جَهَنَّمَ **Şüphesiz cehennem** كَانَتْ **Olmuştur** *(Ne?)* مِرْصَادًا **Gözetler** رَاصِدَةً Gözetleyici أَوْ مُرْصِدَةً Veya hazırlanmış *(Kimi gözetler olmuştur?)*

22. لِلطَّاغِينَ **Azgınları** اَلْكَافِرِينَ Kafirleri فَلَا يَتَجَاوَزُونَهَا Dolayısıyla onu aşamazlar مَآبًا **Varılacak bir yer (olmuştur)** مَرْجِعًا لَهُمْ Onların dönüş yeri olmuştur فَيَدْخُلُونَهَا Böylece oraya gireceklerdir *(Nasıl?)*

23. لَابِثِينَ **Kalıcı oldukları halde** حَالٌ مُقَدَّرَةٌ Bu 'hal-i mukaddera'dır أَيْ مُقَدَّرًا Yani, takdir edilmiş olarak *(Ne?)* لَبْثُهُمْ Onların kalması *(Nerede?)* فِيهَا **O cehennemde** *(Ne kadar?)* اَحْقَابًا **Çağlar boyunca** دُهُورًا Asırlarca ki لَا نِهَايَةَ لَهَا Onların sonu yoktur جَمْعُ حُقْبٍ (Ahkab) 'hukb'un çoğuludur بِضَمِّ أَوَّلِهِ 'Hukb' ilk harfinin zammesiyle (okunur).

24. لَا يَذُوقُونَ **Tatmazlar** *(Nerede?)* فِيهَا **O cehennemde** *(Ne?)* بَرْدًا **Ne bir serinlik** نَوْمًا Uyku فَإِنَّهُمْ Zira onlar لَا يَذُوقُونَهُ Onu tadamayacaklar وَلَا شَرَابًا **Ne de içecek bir şey** مَا يُشْرَبُ İçilen şey *(Niçin?)* تَلَذُّذًا Keyif için.

25. اِلَّا **Sadece** لٰكِنْ Ancak حَمِيمًا **Kaynar su** مَاءً حَارًّا Sıcak su *(Nasıl?)* غَايَةَ الْحَرَارَةِ Son derece sıcak وَغَسَّاقًا **Ve irin (içerler)** بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ Şeddeli ve şeddesiz okunur فَإِنَّهُمْ Cehennem ehlinin irinlerinden مِنْ صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ Akan şeydir *(Neden?)* مَا يَسِيلُ Zira onlar يَذُوقُونَهُ Onu tadacaklardır.

26. جُوزُوا بِذٰلِكَ Bununla cezalandırıldılar *(Nasıl?)* جَزَاءً وِفَاقًا **Uygun bir ceza olarak** مُوَافِقًا Denk olarak *(Neye?)* لِعَمَلِهِمْ Amellerine فَلَا ذَنْبَ أَعْظَمُ Daha büyük bir günah yoktur *(Neden?)* مِنَ الْكُفْرِ Küfürden وَلَا عَذَابَ أَعْظَمُ Daha büyük bir azap da yoktur *(Neden?)* مِنَ النَّارِ Cehennemden.

27. إِنَّهُمْ **Çünkü onlar** كَانُوا لَا يَرْجُونَ **Ummazlardı** يَخَافُونَ Korkmazlardı *(Ne ummazlardı?)* حِسَابًا **Hiçbir hesap** *(Niçin?)* لِإِنْكَارِهِمْ İnkar ettikleri için *(Neyi?)* الْبَعْثَ Dirilmeyi.

28. وَكَذَّبُوا **Ve yalanladılar** *(Neyi?)* بِآيَاتِنَا **Ayetlerimizi** الْقُرْآنِ Kuran'ı *(Nasıl yalanladılar?)* كِذَّابًا **Yalanladıkça** تَكْذِيبًا Yalanladılar.

29. وَكُلَّ شَيْءٍ **Ve her şey** مِنَ الْأَعْمَالِ Amellerden أَحْصَيْنَاهُ **Onları saydık** ضَبَطْنَاهُ Kaydettik *(Nasıl?)* كِتَابًا **Yazarak** كَتْبًا Yazmak suretiyle *(Nereye?)* فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i Mahfuza *(Niye?)* لِنُجَازِيَ Cezalandıralım diye *(Neye karşılık?)* عَلَيْهِ O yapılanlara karşılık وَمِنْ ذٰلِكَ Ve bunlardandır *(Ne?)* تَكْذِيبُهُمْ Yalanlamaları *(Neyi?)* بِالْقُرْآنِ Kuran'ı.

30. فَذُوقُوا **Tadın!** أَيْ فَيُقَالُ لَهُمْ Yani, onlara denilir *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Ne zaman?)* عِنْدَ وُقُوعِ الْعَذَابِ Azap gelip çattığında *(Kime?)* عَلَيْهِمْ Onlara (denilir ki:) ذُوقُوا Tadın! *(Neyi?)* جَزَاءَكُمْ Cezanızı فَلَنْ نَزِيدَكُمْ **Bundan böyle size arttırmayacağız** *(Ne?)* إِلَّا عَذَابًا **Azaptan başka bir şey** *(Ne üzerine?)* فَوْقَ عَذَابِكُمْ Azabınız üzerine.

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾﴾ مَكَانَ فَوْزٍ فِي الْجَنَّةِ ﴿حَدَآئِقَ﴾ بَسَاتِينَ بَدَلٌ مِنْ مَفَازًا أَوْ بَيَانٌ لَهُ ﴿وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾﴾ عَطْفٌ عَلَى مَفَازًا ﴿وَكَوَاعِبَ﴾ جَوَارِيَ تَكَعَّبَتْ ثَدْيُهُنَّ جَمْعُ كَاعِبٍ ﴿أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾﴾ عَلَى سِنٍّ وَاحِدٍ جَمْعُ تِرْبٍ بِكَسْرِ التَّاءِ وَسُكُونِ الرَّاءِ ﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾﴾ خَمْرًا مَالِئَةً مَحَالُّهَا وَفِي الْقِتَالِ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا﴾ أَيِ الْجَنَّةِ عِنْدَ شُرْبِ الْخَمْرِ وَغَيْرِهَا مِنَ الْأَحْوَالِ ﴿لَغْوًا﴾ بَاطِلًا مِنَ الْقَوْلِ ﴿وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ أَيْ كِذْبًا وَبِالتَّشْدِيدِ [كِذَّابًا] أَيْ تَكْذِيبًا مِنْ وَاحِدٍ لِغَيْرِهِ بِخِلَافِ مَا يَقَعُ فِي الدُّنْيَا عِنْدَ شُرْبِ الْخَمْرِ ﴿جَزَآءً مِنْ رَبِّكَ﴾ أَيْ جَزَاهُمُ اللهُ بِذَلِكَ جَزَاءً ﴿عَطَآءً﴾ بَدَلٌ مِنْ جَزَاءً ﴿حِسَابًا ﴿٣٦﴾﴾ أَيْ كَثِيرًا مِنْ قَوْلِهِمْ أَعْطَانِي فَأَحْسَبَنِي أَيْ أَكْثَرَ عَلَيَّ حَتَّى قُلْتُ حَسْبِي ﴿رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بِالْجَرِّ وَالرَّفْعِ ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ كَذَلِكَ وَبِرَفْعِهِ مَعَ جَرِّ رَبِّ ﴿لَا يَمْلِكُونَ﴾ أَيِ الْخَلْقُ ﴿مِنْهُ﴾ تَعَالَى ﴿خِطَابًا ﴿٣٧﴾﴾ أَيْ لَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يُخَاطِبَهُ خَوْفًا مِنْهُ ﴿يَوْمَ﴾ ظَرْفٌ لِلَا يَمْلِكُونَ ﴿يَقُومُ الرُّوحُ﴾ جِبْرِيلُ أَوْ جُنْدُ اللهِ ﴿وَالْمَلَٰئِكَةُ صَفًّا﴾ حَالٌ أَيْ مُصْطَفِّينَ ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ﴾ أَيِ الْخَلْقُ ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ﴾ فِي الْكَلَامِ ﴿وَقَالَ﴾ قَوْلًا ﴿صَوَابًا ﴿٣٨﴾﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ كَأَنْ يَشْفَعُوا لِمَنِ ارْتَضَى ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ اَلثَّابِتُ وُقُوعُهُ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾﴾ مَرْجِعًا أَيْ رَجَعَ إِلَى اللهِ بِطَاعَتِهِ لِيَسْلَمَ مِنَ الْعَذَابِ فِيهِ ﴿إِنَّآ أَنْذَرْنَاكُمْ﴾ يَا كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿عَذَابًا قَرِيبًا﴾ عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْآتِي وَكُلُّ آتٍ قَرِيبٌ ﴿يَوْمَ﴾ ظَرْفٌ لِعَذَابًا بِصِفَتِهِ ﴿يَنظُرُ الْمَرْءُ﴾ كُلُّ امْرِئٍ ﴿مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا﴾ حَرْفُ تَنْبِيهٍ ﴿لَيْتَنِي كُنتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾﴾ يَعْنِي فَلَا أُعَذَّبُ يَقُولُ ذَٰلِكَ عِنْدَمَا يَقُولُ اللهُ تَعَالَى لِلْبَهَائِمِ بَعْدَ الْاِقْتِصَاصِ مِنْ بَعْضِهَا لِبَعْضٍ كُونِي تُرَابًا.

TÜRKÇE ANLAMI

31. **Şüphesiz takvâ sahipleri için de** cennette **kurtuluş** yeri **vardır.**
32. **Bahçeler,**[1] bostanlar **ve bağlar,**[2]
33. **Tomurcuk göğüslü**[3] göğüsleri tomurcuklaşmış **yaşıt**[4] aynı yaşta kız**lar,**
34. **Ve dolu kâse,** kabını dolduran şarap. Kıtal (Muhammed: 15) suresinde *"Şarap nehirleri"* (denilir).

---

[1] حَدَائِقَ kelimesi مَفَازًا kelimesinden bedel veya onun beyanıdır.
[2] أَعْنَابًا kelimesi مَفَازًا kelimesi üzerine atıftır.
[3] كَوَاعِبَ kelimesi كَاعِب kelimesinin çoğuludur.
[4] أَتْرَابًا kelimesi تِرْب kelimesinin çoğuludur.

35. **Onlar orada** cennette şarap içerken ve diğer hallerde, dünyada şarap içerken yaşanan hallerin aksine **ne boş lakırdı** anlamsız söz **ne de yalan**[1] **işitmezler.**

36. **Rabbin tarafından bir karşılık, yeterli**[2] çokça **bir bağış olarak.** Yani, Allah onları, bir karşılık olarak bununla mükâfatlandırmıştır.

37. **Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbi,**[3] **Rahmân.**[4] Yaratılanlar **ondan konuşma hakkı alamazlar.** Kimse korkusundan dolayı onunla konuşmaya güç yetiremez.

38. **Ruh** Cebrail veya Allah'ın ordusu **ve melekler saf saf**[5] **olup durduğu gün,**[6] yaratılanlardan, **Rahmân'ın kendisine** konuşması için **izin verdiklerinden başkaları konuşmazlar;** inananlar ve meleklerden **konuşan da doğru** söz **söyler.** Mesela, razı olduğu kişi için şefaat ederler.

39. **İşte bu, hak olan** gerçekleşmesi kesin olan kıyamet **günüdür. Artık dileyen Rabbine varan,** dönen **bir yol tutsun.** Azaptan emin olmak için itaat ile Allah'a dönsün.

40. **Doğrusu Biz, yakın bir azap ile** gelecek olan kıyametin azabıyla **sizi uyardık.** Her gelecek olan da yakındır. **O gün kişi ellerinin sunduğu** hayır ve şerre **bakacak ve kâfir: "Ah! Keşke toprak olsaydım!"** da azap görmeseydim **diyecektir.** Bunu, havyanlar arasında, birbirinin hakları görüldükten sonra Allah'ın onlara: "Toprak olun" sözünden sonra söyler.

KELİME ANLAMI

31. إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ **Şüphesiz takva sahipleri için vardır** *(Ne?)* مَفَازًا **Kurtuluş** مَكَانَ فَوْزٍ

Kurtuluş yeri *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette *(Kurtuluştan bedel?)*

32. حَدَائِقَ **Bahçeler** بَسَاتِينَ Bostanlar بَدَلٌ مِنْ مَفَازًا 'Mefazan' kelimesinden bedeldir أَوْ بَيَانٌ لَهُ

Veya onun beyanıdır وَأَعْنَابًا **Ve üzüm bağları** عَطْفٌ عَلَى مَفَازًا 'Mefazen' üzerine atıftır.

33. وَكَوَاعِبَ **Ve tomurcuk göğüslü** جَوَارِيَ Huriler ki تَكَعَّبَتْ Tomurcuklaşmıştır *(Ne?)*

ثَدْيُهُنَّ Göğüsleri *(Kevâ'ib kelimesi nedir?)* جَمْعُ كَاعِبٍ 'Kâib' kelimesinin çoğuludur أَتْرَابًا

Yaşıt kızlar عَلَى سِنٍّ وَاحِدٍ Bir yaşta جَمْعُ تِرْبٍ 'Tirb' kelimesinin çoğuludur *(Bu kelime ne iledir?)* بِكَسْرِ التَّاءِ 'Ta' harfinin kesresi وَسُكُونِ الرَّاءِ Ve 'ra' harfinin sükunu iledir.

---

[1] كذابا kelimesi şeddesiz olarak, yalan anlamına, şeddeli olarak da, birbirini yalanlama anlamına gelir.

[2] حِسَابًا kelimesi كَثِيرًا anlamındadır. Arapların şu sözlerinden gelir: أَعْطَانِي فَأَحْسَبَنِي Bana o kadar çok verdi ki, artık yeter, dedim.

[3] رَبّ kelimesi cer ve ref ile okunur.

[4] رَحْمَٰن kelimesi de aynı şekilde okunur. Aynı zamanda رَبّ kelimesini cer iken raf ile de okunur.

[5] صَفًّا kelimesi مُصْطَفِّين anlamında haldir.

[6] يَوْمَ يَقُومُ terkibindeki يَوْمَ zarfı لَا يَمْلِكُونَ fiiline taalluk eder.

34. وَكَأْسًا **Ve kâse ki,** دِهَاقًا **Dopdolu** خَمْرًا Şarap ki, مَالِئَةً Doludur *(Ne?)* مَحَالُّهَا İçinde bulunduğu kadeh وَفِي الْقِتَالِ Kıtal (Muhammed) sûresinde şöyle denir: وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ 'Şarap nehirleri' (Muhammed: 15)

35. لَا يَسْمَعُونَ **İşitmezler** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** أَيِ الْجَنَّةِ Yani, cennette *(Ne zaman işitmezler?)* لَغْوًا عِنْدَ شُرْبِ الْخَمْرِ Şarap içerken وَغَيْرِهَا مِنَ الْأَحْوَالِ Ve diğer hallerde *(Ne işitmezler?)* **Ne bir boş söz** بَاطِلًا مِنَ الْقَوْلِ Boş laf وَلَا كِذَابًا **Ne de bir yalan** بِالتَّخْفِيفِ Şeddesiz olarak أَيْ كِذْبًا Yani, yalan وَبِالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli olarak أَيْ تَكْذِيبًا Yani, yalanlama *(Kimden?)* مِنْ وَاحِدٍ Birinden *(Kimi?)* لِغَيْرِهِ Diğerini بِخِلَافِ مَا يَقَعُ Olanın aksine *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne zaman?)* عِنْدَ شُرْبِ الْخَمْرِ Şarap içerken.

36. جَزَاءً **Bir mükâfat olarak** *(Kimden?)* مِنْ رَبِّكَ **Rabbinden** أَيْ جَزَاهُمُ اللهُ Yani, Allah onları mükafatlandırdı *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bununla *(Nasıl?)* جَزَاءً Mükafat olarak *(Ondan bedel)* عَطَاءً حِسَابًا **Bir bağış olarak** بَدَلٌ مِنْ جَزَاءً 'Cezaen' kelimesinden bedeldir *(Öyle bağış ki,)* **Yeterince** أَيْ كَثِيرًا Yani, bolca مِنْ قَوْلِهِمْ Şu sözlerindendir أَعْطَانِي فَأَحْسَبَنِي 'A'tâni feahsebeni' أَيْ أَكْثَرَ عَلَيَّ Yani, bana çok verdi حَتَّى قُلْتُ Sonunda dedim ki: حَسْبِي Yeter.

37. رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ **Göklerin ve yerin Rabbi** بِالْجَرِّ وَالرَّفْعِ Cer ve ref ile okunur وَمَا بَيْنَهُمَا **Ve ikisi arasında bulunanların** الرَّحْمٰنِ **Rahman** كَذٰلِكَ 'Rab' kelimesi gibi cer ve refle okunur وَبِرَفْعِهِ Ve ref ile konur *(Nasıl?)* مَعَ جَرِّ رَبِّ 'Rab' kelimesinin cerriyle لَا يَمْلِكُونَ **Sahip olamazlar** أَيِ الْخَلْقُ Yani, mahlukat *(Kimden?)* مِنْهُ **Ondan** تَعَالٰى Yüce Allah'tan *(Neye?)* خِطَابًا **Bir hitaba** أَيْ لَا يَقْدِرُ أَحَدٌ Yani, hiç kimse güç yetiremez *(Neye?)* أَنْ يُخَاطِبَهُ Onunla konuşmaya *(Niçin?)* خَوْفًا مِنْهُ Ondan korktuğu için.

38. يَوْمَ **O gün** ظَرْفٌ لِلَا يَمْلِكُونَ 'La yemlikûne' fiilinin zarfıdır يَقُومُ **Durur** *(Kim?)* الرُّوحُ **Ruh** جِبْرِيلُ Cebrail أَوْ جُنْدُ اللهِ Veya Allah'ın ordusu وَالْمَلٰئِكَةُ **Ve melekler** *(Nasıl dururlar?)* صَفًّا **Saf halinde** حَالٌ (Bu kelime) haldir أَيْ مُصْطَفِّينَ Yani, sıra sıra لَا يَتَكَلَّمُونَ **Konuşamazlar** أَيِ الْخَلْقُ Yani, mahlukat إِلَّا مَنْ **Ancak o kimse (konuşur) ki,** أَذِنَ لَهُ **Ona izin vermiştir** *(Kim?)* الرَّحْمٰنُ **Rahman** *(Ne hususunda?)* فِي الْكَلَامِ Konuşma hususunda وَقَالَ **Ve söyler** *(Ne?)* صَوَابًا -قَوْلًا- **Doğru** söz *(O kişiler kimlerdendir?)* مِنَ الْمُؤْمِنِينَ Müminler وَالْمَلٰئِكَةِ Ve meleklerdendir *(Kendilerine nasıl bir izin verilir?)* كَأَنْ يَشْفَعُوا Şefaat etmeleri gibi *(Kime?)* لِمَنِ ارْتَضٰى Allah'ın razı olduğu kişiye.

39. ذٰلِكَ **İşte bu** الْيَوْمُ الْحَقُّ **Hak gündür** اَلثَّابِتُ وُقُوعُهُ Gerçekleşmesi kesin olandır وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ O da kıyamet günüdür فَمَنْ **Artık her kim** شَاءَ **Dilerse** اِتَّخَذَ **Tutar** *(Ne?)* اِلٰى رَبِّهِ **Rabbine varan** مَاٰبًا **Bir yol** مَرْجِعًا Dönüş yolu أَيْ رَجَعَ Yani, döner *(Kime?)* إِلَى اللهِ Allah'a *(Nasıl?)* بِطَاعَتِهِ Ona itaat ederek *(Niçin?)* لِيَسْلَمَ Emin olmak için *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan *(Nerede?)* فِيهِ Kıyamet gününde.

40. اِنَّا **Doğrusu biz** اَنْذَرْنَاكُمْ **Sizi uyardık** يَا كُفَّارَ مَكَّةَ Ey Mekke kafirleri! *(Ne ile uyardık?)* عَذَابًا قَرِيبًا **Yakın bir azap ile** عَذَابَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününün azabıyla *(Öyle gün ki,)* اَلْآتِي Gelecek olan وَكُلُّ آتٍ Ve her gelecek olan قَرِيبٌ Yakındır يَوْمَ **O gün** ظَرْفٌ (Bu kelime) zarftır *(Niçin?)* لِعَذَابًا 'Azaben' kelimesi için *(Ne ile birlikte?)* بِصِفَتِهِ Sıfatı olan 'kariben'le birlikte يَنْظُرُ **Bakar** *(Kim?)* اَلْمَرْءُ **Kişi** كُلُّ امْرِئٍ Herkes *(Neye?)* مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ **İki elinin takdim ettiği** مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayır ve şerre وَيَقُولُ **Ve de der** *(Kim?)* اَلْكَافِرُ **Kafir:** يَا **Ah!** حَرْفُ تَنْبِيهٍ 'Ya' harfi tenbihtir لَيْتَنِي **Keşke ben** كُنْتُ **Olsaydım** تُرَابًا **Toprak** *(Ne?)* فَلَا أُعَذَّبُ يَعْنِي Yani, böylece azap görmeseydim يَقُولُ ذٰلِكَ Bunu der *(Ne zaman?)* عِنْدَمَا يَقُولُ Dediği zamanda *(Kim?)* اَللهُ تَعَالٰى Yüce Allah *(Neye?)* لِلْبَهَائِمِ Hayvanlara *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْاِقْتِصَاصِ Kısas yapıldıktan sonra *(Kimden?)* مِنْ بَعْضِهَا Bir kısmından *(Ne için?)* لِبَعْضٍ Diğer bir kısmı için *(Ne dediği zaman?)* كُونِي تُرَابًا Toprak olun!.



سُورَةُ النَّازِعَاتِ

﴿مَكِّيَّةٌ سِتٌّ وَأَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالنَّازِعَاتِ﴾ الْمَلَائِكَةِ تَنْزَعُ أَرْوَاحَ الْكُفَّارِ ﴿غَرْقًا ﴿١﴾﴾ نَزْعًا بِشِدَّةٍ ﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾﴾ الْمَلَائِكَةِ تَنْشِطُ أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ أَيْ تَسُلُّهَا بِرِفْقٍ ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾﴾ الْمَلَائِكَةِ تَسْبَحُ مِنَ السَّمَاءِ بِأَمْرِهِ تَعَالَى أَيْ تَنْزِلُ ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾﴾ الْمَلَائِكَةِ تَسْبِقُ بِأَرْوَاحِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْجَنَّةِ ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾﴾ الْمَلَائِكَةِ تُدَبِّرُ أَمْرَ الدُّنْيَا أَيْ تَنْزِلُ بِتَدْبِيرِهِ وَجَوَابُ هٰذِهِ الْأَقْسَامِ مَحْذُوفٌ أَيْ لَتُبْعَثُنَّ يَا كُفَّارَ مَكَّةَ وَهُوَ عَامِلٌ فِي ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾﴾ اَلنَّفْخَةُ الْأُولَى بِهَا يَرْجُفُ كُلُّ شَيْءٍ أَيْ يَتَزَلْزَلُ فَوُصِفَتْ بِمَا يَحْدُثُ بِهَا ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾﴾ اَلنَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ بَيْنَهُمَا أَرْبَعُونَ سَنَةً وَالْجُمْلَةُ حَالٌ مِنَ الرَّاجِفَةِ فَالْيَوْمُ وَاسِعٌ لِلنَّفْخَتَيْنِ وَغَيْرِهِمَا فَصَحَّ ظَرْفِيَّتُهُ لِلْبَعْثِ الْوَاقِعِ عَقِبَ الثَّانِيَةِ ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾﴾ خَائِفَةٌ قَلِقَةٌ ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾﴾ ذَلِيلَةٌ لَهَوْلِ مَا تَرَى ﴿يَقُولُونَ﴾ أَيْ أَرْبَابُ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ اسْتِهْزَاءً وَإِنْكَارًا لِلْبَعْثِ ﴿أَئِنَّا﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَهُمَا عَلَى الْوَجْهَيْنِ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾﴾ أَيْ أَنُرَدُّ بَعْدَ الْمَوْتِ إِلَى

الْحَيَاةِ وَالْحَافِرَةُ اسْمٌ لِأَوَّلِ الْأَمْرِ وَمِنْهُ رَجَعَ فُلَانٌ فِي حَافِرَتِهِ إِذَا رَجَعَ مِنْ حَيْثُ جَاءَ ﴿أَئِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ﴿١١﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ نَاخِرَةً بَالِيَةً مُتَفَتِّتَةً نَحْيَا ﴿قَالُوا تِلْكَ﴾ أَيْ رِجْعَتُنَا إِلَى الْحَيَاةِ ﴿إِذًا﴾ إِنْ صَحَّتْ ﴿كَرَّةٌ﴾ رِجْعَةٌ ﴿خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾﴾ ذَاتُ خُسْرَانٍ ﴿فَإِنَّمَا هِيَ﴾ أَيِ الرَّادِفَةُ الَّتِي يَعْقِبُهَا الْبَعْثُ ﴿زَجْرَةٌ﴾ نَفْخَةٌ ﴿وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾﴾ فَإِذَا نُفِخَتْ ﴿فَإِذَا هُمْ﴾ أَيْ كُلُّ الْخَلَائِقِ ﴿بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾﴾ بِوَجْهِ الْأَرْضِ أَحْيَاءً بَعْدَ مَا كَانُوا بِبَطْنِهَا أَمْوَاتًا.

TÜRKÇE ANLAMI

79- Nâziât Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Andolsun!** Kâfirlerin ruhlarını **boğarcasına** şiddetle **söken** melek**lere,**
2. İnananların ruhlarını **yavaşça çekenlere,** onları usulca çıkaran meleklere,
3. **Yüzdükçe yüzenlere,** gökten Allah'ın emirleriyle gelen, inen meleklere,
4. **Yarıştıkça yarışanlara,** inananların ruhlarını cennete koşuşturan meleklere,
5. **Ve** dünya **iş**lerini **düzenleyen** yani, o işlerin düzenini indiren melek**lere** (andolsun ki,) Ey Mekke kafirleri, elbette diriltileceksiniz.[1]
6. **Sarsılanın sarsıldığı gün,** birinci üfleme olduğu gün ki, onunla her şey sarsılır.[2]
7. **Arkadan gelen** ikinci üfleme **onu takip ettiği gün,** ikisi arasında kırk yıl vardır.[3]
8. **O gün kaygıdan çarpan,** korkan ve sıkıntılı **kalpler**in
9. **Gözleri yere bakar,** gördüğü şeyin dehşetinden ötürü zavallı bir haldedir.
10. Bu kalplerin ve gözlerin sahipleri (bu gün) dirilmeyi inkâr ve alay için **diyorlar ki: " Biz,[4] öldükten sonra, ilk halimize mi döndürüleceğiz,** öldükten sonra tekrar hayata mı döndürüleceğiz?[5]
11. **Çürü**yüp dağıl**mış kemikler olduktan sonra mı** hayat bulacağız**?"**
12. **Ve dediler ki: "O zaman bu** hayata dönüşümüz**,** doğru olduğu takdirde **ziyanlı bir dönüştür."**

---

[1] Bu cümle yukarıdaki beş yeminin hazfedilmiş olan cevabıdır.

[2] Sur, kendisi sebebiyle meydana gelen sarsıntının ismiyle vasıflanmıştır.

[3] تَتْبَعُهَا cümlesi الرَّاجِفَة kelimesinden haldir. O gün her iki üflemeyi ve diğerlerini içine alacak kadar geniştir. Bu sebeple ikinci üflemeden sonra olacak diriltilmeye zarf olması sahihtir.

[4] أَإِذَا ve أَإِنَّا terkiplerindeki hemzeler, her ikisinin ispatı, ikincisinin teshili/ yumuşatılması ve her iki durumda aralarına bir elif konulmasıyla okunur.

[5] الْحَافِرَة işin başına verilen isimdir. Kişi geldiği yerden geri döndüğü zaman رَجَعَ فُلَانٌ فِي حَافِرَتِهِ denir.

13. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Bu dönüş,** peşinden dirilişin geldiği ikinci Sûr **sadece bir haykırış,** üfleyiş**tir.**

14. Sûr'a üflendiğinde **birdenbire onlar** toprağın altında ölü iken **toprağın üstünde** yeryüzünde diri**dirler.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ النَّازِعَاتِ -﴿٧٩﴾

79- Nâziât Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **Kırk altı ayettir.** سِتٌّ وَأَرْبَعُونَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. وَالنَّازِعَاتِ **Andolsun söküp çıkaranlara** اَلْمَلَائِكَةِ Melekler تَنْزِعُ Sökerler *(Neyi?)* أَرْوَاحَ الْكُفَّارِ Kafirlerin ruhlarını *(Nasıl?)* غَرْقًا **Boğarcasına** نَزْعًا بِشِدَّةٍ Şiddetle sökerek.

2. وَالنَّاشِطَاتِ **Çekenlere** *(Nasıl?)* نَشْطًا **Yavaşça çekerek** اَلْمَلَائِكَةِ Melekler تَنْشِطُ Yavaşça çekerler *(Neyi?)* أَرْوَاحَ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerin ruhlarını أَيْ تَسُلُّهَا Yani, ruhları sıyırırlar *(Nasıl?)* بِرِفْقٍ Usulca.

3. وَالسَّابِحَاتِ **Yüzenlere** *(Nasıl?)* سَبْحًا **Yüzdükçe** اَلْمَلَائِكَةِ Melekler تَسْبَحُ Süzülürler *(Nereden?)* مِنَ السَّمَاءِ Gökyüzünden *(Ne ile?)* بِأَمْرِهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın emriyle أَيْ تَنْزِلُ Yani, inerler.

4. فَالسَّابِقَاتِ **Yarışanlara** *(Nasıl?)* سَبْقًا **Yarıştıkça** اَلْمَلَائِكَةِ Melekler تَسْبِقُ Koştururlar *(Neyi?)* بِأَرْوَاحِ الْمُؤْمِنِينَ Müminlerin ruhlarını *(Nereye?)* إِلَى الْجَنَّةِ Cennete.

5. فَالْمُدَبِّرَاتِ **İdare edenlere** *(Neyi?)* أَمْرًا **İşi** اَلْمَلَائِكَةِ Melekler تُدَبِّرُ İdare ederler *(Neyi?)* أَمْرَ الدُّنْيَا Dünya işlerini أَيْ تَنْزِلُ Yani inerler *(Ne sebebiyle?)* بِتَدْبِيرِهِ İşlerin idaresi sebebiyle وَجَوَابُ هٰذِهِ الْأَقْسَامِ Bu yeminlerin cevabı مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir أَيْ لَتُبْعَثُنَّ Yani, elbette diriltileceksiniz يَا كُفَّارَ مَكَّةَ Ey Mekke kafirleri! وَهُوَ عَامِلٌ فِي Ve bu cevap şu ayette amildir:

6. يَوْمَ **O gün** تَرْجُفُ **Sarsılır** *(Ne?)* اَلرَّاجِفَةُ **Sarsılan** اَلنَّفْخَةُ الْأُولٰى Sura ilk üfleniş بِهَا Onunla sarsılır *(Ne?)* كُلُّ شَيْءٍ Her şey أَيْ يَتَزَلْزَلُ Yani, sallanır فُوصِفَتْ (Sura ilk üfürüş) vasıflanmıştır *(Ne ile?)* بِمَا يَحْدُثُ بِهَا Onunla meydana gelen sarsıntı ile.

7. تَتْبَعُهَا **Ve onu izler** *(Ne?)* اَلرَّادِفَةُ **Onun peşinden gelen** اَلنَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ Sura ikinci üfürüş بَيْنَهُمَا Ve aralarında أَرْبَعُونَ سَنَةً Kırk yıl vardır وَالْجُمْلَةُ Bu cümle حَالٌ مِنَ 'Râcife' kelimesinden haldir فَالْيَوْمُ Dolayısıyla o gün وَاسِعٌ Kaplar *(Neyi?)*

لِلنَّفْخَتَيْنِ Her iki üflemeyi وَغَيْرِهِمَا Ve diğer olayları فَصَحَّ Ve böylece geçerli olmuştur *(Ne?)* ظَرْفِيَّتُهُ Zarf-ı zaman olması *(Neye?)* لِلْبَعْثِ الْوَاقِعِ Meydana gelen dirilmeye *(Ne zaman?)* عَقِبَ الثَّانِيَةِ İkinci üflemenin peşine.

8. **قُلُوبٌ Bir takım kalpler يَوْمَئِذٍ O gün** *(Öyle kalpler ki,)* **وَاجِفَةٌ Pek muzdarip** خَائِفَةٌ Korkak قَلِقَةٌ Sıkıntılı.

9. **أَبْصَارُهَا Onların gözleri خَاشِعَةٌ Korkudan eğilecektir** ذَلِيلَةٌ Zelildir *(Niye?)* لِهَوْلِ مَا تَرَى Gördüklerinin verdiği korkudan ötürü.

10. **يَقُولُونَ Halbuki diyorlar ki:** أَيْ أَرْبَابُ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ Yani, gözlerin ve kalplerin sahipleri *(Niçin?)* اِسْتِهْزَاءً وَإِنْكَارًا Alay ve inkar etmek için *(Neyi?)* لِلْبَعْثِ Dirilmeyi **أَئِنَّا Biz mi?** بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ Bu kelime, her iki hemzenin ispatı وَتَسْهِيلِ الثَّانِيَةِ İkincisinin teshili وَإِدْخَالِ أَلِفٍ Ve bir elif konularak (okunur) *(Nereye konularak?)* بَيْنَهُمَا İki hemzenin arasına *(Hangi şekilde elif konur?)* عَلَى الْوَجْهَيْنِ Her iki şekilde *(Nerede böyle okunur?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde **لَمَرْدُودُونَ Döndürüleceğiz** *(Nereye?)* **فِي الْحَافِرَةِ Eski hale** أَيْ أَنُرَدُّ Yani, döndürülecek miyiz? *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْمَوْتِ Ölümden sonra *(Neye?)* إِلَى الْحَيَاةِ Hayata وَالْحَافِرَةُ اسْمٌ 'Hâfirah' isimdir *(Neye?)* لِأَوَّلِ الْأَمْرِ İşin ilk haline وَمِنْهُ Ve bu manadandır رَجَعَ فُلَانٌ فِي حَافِرَتِهِ 'Racea fulanun fi hâfiratihi' sözü *(Bu söz ne zaman söylenir?)* إِذَا رَجَعَ Kişi geri döndüğünde *(Nereden?)* مِنْ حَيْثُ جَاءَ Geldiği yerden.

11. **أَئِذَا كُنَّا Olduğumuz zaman mı?** *(Ne?)* **عِظَامًا نَخِرَةً Çürümüş kemikler** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte نَاخِرَةً 'Nâhiraten' (şeklinde elif ile okunmuştur) بَالِيَةً مُتَفَتِّتَةً Çürümüş, dağılmış (kemikler olduğumuz zaman mı?) نَحْيَا Hayat bulacağız.

12. **قَالُوا Dediler ki: تِلْكَ Bu** أَيْ رِجْعَتُنَا Yani, dönmemiz *(Nereye?)* إِلَى الْحَيَاةِ Hayata **إِذًا O zaman** إِنْ صَحَّتْ Şayet doğruysa **كَرَّةٌ Dönüştür** رِجْعَةٌ Geri geliştir *(Nasıl?)* **خَاسِرَةٌ Zararlı** ذَاتُ خُسْرَانٍ Hüsranlı قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu ki:

13. **فَإِنَّمَا هِيَ Doğrusu o sadece** أَيِ الرَّادِفَةُ Yani, râdife/ ikinci üfleyiş اَلَّتِي يَعْقِبُهَا Ki, onu takip eder *(Ne?)* اَلْبَعْثُ Diriliş **زَجْرَةٌ Bir haykırıştır** نَفْخَةٌ Üfleyiştir *(Öyle haykırış ki,)* **وَاحِدَةٌ Sadece bir kere** فَإِذَا نُفِخَتْ İşte üflendiğinde.

14. **فَإِذَا هُمْ Birdenbire onlar** أَيْ كُلُّ الْخَلَائِقِ Yani, tüm yaratılanlar **بِالسَّاهِرَةِ Meydandadırlar** بِوَجْهِ الْأَرْضِ Yeryüzündedirler *(Nasıl?)* أَحْيَاءً Diri oldukları halde *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَا كَانُوا Olduktan sonra *(Nerede?)* بِبَطْنِهَا Toprağın içinde *(Ne?)* أَمْوَاتًا Ölüler.

﴿هَلْ اَتٰيكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿حَدِيثُ مُوسٰى ﴿١٥﴾﴾ عَامِلٌ فِي ﴿اِذْ نَادٰيهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾﴾ اِسْمُ الْوَادِي بِالتَّنْوِينِ وَتَرْكِهِ فَقَالَ ﴿اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهُ طَغٰى ﴿١٧﴾﴾ تَجَاوَزَ الْحَدَّ فِي الْكُفْرِ ﴿فَقُلْ هَلْ لَكَ﴾ أَدْعُوكَ ﴿اِلٰى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِتَشْدِيدِ االزَّايِ بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ فِيهَا تَتَطَهَّرَ مِنَ الشِّرْكِ بِأَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ ﴿وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ﴾ أَدُلَّكَ عَلٰى مَعْرِفَتِهِ بِبُرْهَانٍ ﴿فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾﴾ فَتَخَافَهُ ﴿فَاَرٰيهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾﴾ مِنَ الْآيَاتِ التِّسْعِ وَهِيَ الْيَدُ أَوِ الْعَصَا ﴿فَكَذَّبَ﴾ فِرْعَوْنُ مُوسٰى ﴿وَعَصٰى ﴿٢١﴾﴾ اَللهَ تَعَالٰى ﴿ثُمَّ اَدْبَرَ﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿يَسْعٰى ﴿٢٢﴾﴾ فِي الْأَرْضِ بِالْفَسَادِ ﴿فَحَشَرَ﴾ جَمَعَ السَّحَرَةَ وَجُنْدَهُ ﴿فَنَادٰى ﴿٢٣﴾﴾ ﴿فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾﴾ لَا رَبَّ فَوْقِي ﴿فَاَخَذَهُ اللهُ﴾ أَهْلَكَهُ بِالْغَرَقِ ﴿نَكَالَ﴾ عُقُوبَةَ ﴿الْاٰخِرَةِ﴾ أَيْ هٰذِهِ الْكَلِمَةِ ﴿وَالْاُولٰى ﴿٢٥﴾﴾ أَيْ قَوْلِهِ قَبْلَهَا مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرِي وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَرْبَعُونَ سَنَةً ﴿اِنَّ فِي ذٰلِكَ﴾ الْمَذْكُورِ ﴿لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشٰى ﴿٢٦﴾﴾ اَللهَ تَعَالٰى ﴿ءَاَنْتُمْ﴾ بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا وَتَسْهِيلِهَا وَإِدْخَالِ أَلِفٍ بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ وَالْأُخْرٰى وَتَرْكِهِ أَيْ مُنْكِرُو الْبَعْثِ ﴿اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ﴾ أَشَدُّ خَلْقًا ﴿بَنٰيهَا ﴿٢٧﴾﴾ بَيَانٌ لِكَيْفِيَةِ خَلْقِهَا ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا﴾ تَفْسِيرٌ لِكَيْفِيَةِ الْبِنَاءِ أَيْ جَعَلَ سِمْتَهَا فِي جِهَةِ الْعُلُوِّ رَفِيعًا وَقِيلَ سَمْكَهَا سَقْفَهَا ﴿فَسَوّٰيهَا ﴿٢٨﴾﴾ جَعَلَهَا مُسْتَوِيَةً بِلَا عَيْبٍ ﴿وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ أَظْلَمَهُ ﴿وَاَخْرَجَ ضُحٰيهَا ﴿٢٩﴾﴾ أَبْرَزَ نُورَ شَمْسِهَا وَأُضِيفَ إِلَيْهَا اللَّيْلُ لِأَنَّهُ ظِلُّهَا وَالشَّمْسُ لِأَنَّهَا سِرَاجُهَا ﴿وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰيهَا ﴿٣٠﴾﴾ بَسَطَهَا وَكَانَتْ مَخْلُوقَةً قَبْلَ السَّمَاءِ مِنْ غَيْرِ دَحْوٍ ﴿اَخْرَجَ﴾ حَالٌ بِإِضْمَارِ قَدْ أَيْ مُخْرِجًا ﴿مِنْهَا مَآءَهَا﴾ بِتَفْجِيرِ عُيُونِهَا ﴿وَمَرْعٰيهَا ﴿٣١﴾﴾ مَا تَرْعَاهُ النَّعَمُ مِنَ الشَّجَرِ وَالْعُشْبِ وَمَا يَأْكُلُهُ النَّاسُ مِنَ الْأَقْوَاتِ وَالثِّمَارِ وَإِطْلَاقُ الْمَرْعٰى عَلَيْهِ اسْتِعَارَةٌ ﴿وَالْجِبَالَ اَرْسٰيهَا ﴿٣٢﴾﴾ أَثْبَتَهَا عَلٰى وَجْهِ الْأَرْضِ لِتَسْكُنَ ﴿مَتَاعًا﴾ مَفْعُولٌ لَهُ لِمُقَدَّرٍ أَيْ فَعَلَ ذٰلِكَ مُتْعَةً أَوْ مَصْدَرٌ أَيْ تَمْتِيعًا ﴿لَكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾﴾ جَمْعُ نَعَمٍ وَهِيَ الْإِبِلُ وَالْبَقَرُ وَالْغَنَمُ ﴿فَاِذَا جَآءَتِ الطَّآمَّةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾﴾ اَلنَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ﴾ بَدَلٌ مِنْ إِذَا ﴿مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾﴾ فِي الدُّنْيَا مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿وَبُرِّزَتِ﴾ أُظْهِرَتِ ﴿الْجَحِيمُ﴾ اَلنَّارُ الْمُحْرِقَةُ ﴿لِمَنْ يَرٰى ﴿٣٦﴾﴾ لِكُلِّ رَاءٍ وَجَوَابُ إِذَا ﴿فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾﴾ كَفَرَ ﴿وَاٰثَرَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾﴾ بِاتِّبَاعِ الشَّهَوَاتِ ﴿فَاِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَاْوٰى ﴿٣٩﴾﴾ مَأْوَاهُ ﴿وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ قِيَامَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ ﴿وَنَهَى النَّفْسَ﴾ الْأَمَّارَةَ

﴿عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾﴾ الْمَرْدِيِّ بِاتِّبَاعِ الشَّهَوَاتِ ﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوٰى ﴿٤١﴾﴾ وَحَاصِلُ الْجَوَابِ فَالْعَاصِي فِي النَّارِ وَالْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ ﴿يَسْئَلُونَكَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ ﴿عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسٰهَا ﴿٤٢﴾﴾ مَتٰى وُقُوعُهَا وَقِيَامُهَا ﴿فِيمَ﴾ فِي أَيِّ شَيْءٍ ﴿أَنْتَ مِنْ ذِكْرٰيهَا ﴿٤٣﴾﴾ أَيْ لَيْسَ عِنْدَكَ عِلْمُهَا حَتّٰى تَذْكُرَهَا ﴿إِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰيهَا ﴿٤٤﴾﴾ مُنْتَهٰى عِلْمِهَا لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرُ﴾ إِنَّمَا يَنْفَعُ إِنْذَارُكَ ﴿مَنْ يَخْشٰيهَا ﴿٤٥﴾﴾ يَخَافُهَا ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا﴾ فِي قُبُورِهِمْ ﴿إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحٰيهَا ﴿٤٦﴾﴾ أَيْ عَشِيَّةَ يَوْمٍ أَوْ بُكْرَتَهُ وَصَحَّ إِضَافَةُ الضُّحٰى إِلَى الْعَشِيَّةِ لِمَا بَيْنَهُمَا مِنَ الْمُلَابَسَةِ إِذْ هُمَا طَرَفَا النَّهَارِ وَحُسْنُ الْإِضَافَةِ وُقُوعُ الْكَلِمَةِ فَاصِلَةً

TÜRKÇE ANLAMI

15. Ey Muhammed! **Sana Musa'nın haberi geldi mi?**
16. **Hani, Kutsal vâdi Tuvâ'da[1] Rabbi ona hitap etmişti,**
17. Ve şöyle demişti: "**Firavun'a git! Çünkü o çok azdı.** Küfürde haddi aştı.
18. **Ve de ki:** "Seni davet ediyorum, Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik edip şirkten **arınmağa[2] niyetin var mı?**
19. **Seni Rabbine ileteyim,** delil ile onu tanımayı sağlayayım **ki, böylece ondan korkarsın.**
20. **Ve ona** dokuz mucizeden **en büyük mucizeyi** (parlayan) eli veya (yılana dönen) asayı **gösterdi.**
21. Firavun ise **hemen** Musa'yı **yalanladı ve** yüce Allah'a **isyan etti.**
22. **Sonra** yeryüzünde fesat ile **koşarak** imandan **sırtını döndü.**
23. **Derhal** sihirbazları ve ordusunu **topladı ve seslendi:**
24. **"Ben, sizin en yüce Rabbinizim,** benim üstümde rab yok" **dedi.**
25. **Allah da, sonuncunun** bu son sözünün **ve ilkinin** bundan önce söylediği *"Sizin için benden başka ilah bilmiyorum" (Kasas: 38)* sözünün **azabı olarak onu yakaladı,** onu boğarak yok etti. Bu iki sözü arasında kırk yıl vardı.
26. **Elbette bu** zikredil**ende,** yüce Allah'tan **korkan kimseler için büyük bir ibret vardır.**
27. (Ey) dirilişi inkâr edenler! **Sizin[3] yaratılışınız mı daha güç, yoksa gökyüzünün** yaratılışı mı daha güç? **Ki, onu bina etti.**

---

[1] طُوًى kelimesi vadinin ismidir. Tenvinli ve tenvinsiz olarak okunur.

[2] تزكى fiili diğer bir kıraatte ze harfinin şeddesiyle okunur. Bu da kelimenin aslında bulunan ikinci ta harfinin, ze harfine idgam edilmesiyledir.

[3] أَأَنْتُمْ terkibindeki hemzeler; her ikisinin ispatı, ikincisinin elife çevrilmesi, teshili/yumuşatılması, teshil edilen hemze ile diğeri arasına bir elif konulması ve o elifin terk edilmesiyle okunur.

28. **Onun boyunu yükseltti,** yani, onun ucunu ve denildi ki, tavanını yukarı doğru yüksek yaptı, **düzene koydu,** kusursuz bir şekilde eşit yaptı.
29. **Gecesini kararttı, gündüzünü ağarttı.** Güneşin ışıklarını yaydı.[1]
30. **Ondan sonra da yeri döşedi,** yaydı. Yeryüzü, gökyüzü yaratılmadan önce, döşenmemiş bir halde yaratılmıştı.
31. **Yerden suyunu ve otlağını,** hayvanların otladığı ağaç ve otları, insanların yediği sebze ve meyveleri[2] **çıkardı,**[3]
32. **Dağları derince yerleştirdi,** sakin durması için yeryüzüne dikti.
33. **Size ve hayvanlarınıza**[4] deve, inek ve koyunlarınıza **bir fayda**[5] **olsun diye.**
34. **Her şeyi basan en büyük felaket** Sûr'a ikinci üfürülüş **geldiğinde,**
35. **İnsanın** dünyada hayırdan ve şerden **neye koştuğunu hatırlayacağı gün,**
36. **Ve gören** her **kimseye cehennem** yakıcı ateş **ortaya konulduğu (gün),**
37. **Artık kim azmış,**[6] inkâr etmiş,
38. **Ve** şehvetine uyarak **dünya hayatını tercih etmişse,**
39. **Şüphesiz cehennem o yegâne barınaktır.** Onun barınağıdır.
40. **Rabbinin makamından** onun önünde durmaktan **korkan ve nefsi** emmaresini şehvetlere uymak suretiyle kişiyi helak eden **hevesten alıkoyan kimse,**
41. **Şüphesiz cennet, o yegâne barınaktır.** Cevabın özeti şudur ki, isyankâr ateşte, itaatkâr ise cennettedir.
42. Mekke kâfirleri, **sana, "Gelip çatması,** olması ve kopması **ne zamandır?" diye kıyametten soruyorlar.**
43. **Sen onu zikretmekten nerde** hangi şeyde**sin!** Onun ilmi sende yok ki, onu zikredesin.
44. **Onun sonu** nihai ilmi **yalnız Rabbine aittir.** Ondan başkası onu bilemez.
45. **Sen ancak ondan korkanları uyarırsın.** Uyarman bu kimselere fayda verir.
46. **Sanki onlar, kıyamet gününü gördüklerinde,** kabirlerinde **bir** günün **akşam vakti ya da kuşluk zamanından** günün evvelinden **başka kalmamışlardır.**[7]

---

[1] Gecenin göğe nispet edilmesi, gece gökyüzünün gölgesi olduğu içindir. Gündüzün göğe nispet edilmesi de, güneş gökyüzünün kandili olduğu içindir.

[2] مَرْعَى kelimesinin bunlara kullanılması istiare yoluyladır.

[3] أَخْرَجَ fiili evvelinde bir قَدْ takdiriyle haldir, مُخْرِجًا takdirindedir.

[4] أَنْعَام kelimesi نَعَم kelimesinin çoğuludur.

[5] مَتَاعًا kelimesi mukadder bir fiilin meful-u leh'idir. Yani, bunu, size fayda olsun diye veya mastar anlamında faydalandırmak için yaptı, anlamındadır.

[6] فَأَمَّا مَنْ طَغَى cümlesi إِذَا 'nın cevabıdır.

[7] ضُحَى kelimesinin عَشِيَّة kelimesine izafe edilmesi, günün iki tarafı olmaları sebebiyle meydana gelen alakadan dolayıdır. Bu izafetin güzelliği de ها kelimesinin fasıla olarak (cümlenin sonunda) yer almasıdır.

KELİME ANLAMI

15. هَلْ اَتٰيكَ **Sana geldi mi?** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Ne?)* حَدِيثُ مُوسٰى **Musa'nın haberi** عَامِلٌ (Hadis kelimesi) amildir *(Nerede?)* فِي Şu ayette:

16. اِذْ نَادَاهُ **Hani Ona hitap etmişti** *(Kim?)* رَبُّهُ **Rabbi** *(Nerede?)* بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ **Kutsal vadi** طُوًى **Tuva'da** اِسْمُ الْوَادِي Vadinin ismidir وَتَرْكِهِ بِالتَّنْوِينِ Tenvinli ve tenvinsiz okunur فَقَالَ Ve dedi ki:

17. اِذْهَبْ **Git** *(Kime?)* اِلٰى فِرْعَوْنَ **Firavun'a** اِنَّهُ **Çünkü o** طَغٰى **Çok azdı** تَجَاوَزَ الْحَدَّ Haddi aştı *(Nerede?)* فِي الْكُفْرِ Küfürde.

18. فَقُلْ **Ve de ki:** هَلْ لَكَ **Niyetin var mı?** أَدْعُوكَ Seni çağırıyorum *(Neye?)* اِلٰى اَنْ تَزَكّٰى **Arınmaya** وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِتَشْدِيدِ الزَّايِ 'Ze' harfinin şeddesiyle (okunur) *(Nasıl?)* بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ İkinci 'ta' harfini idğam ederek *(Neredeki?)* فِي الْأَصْلِ Kelimenin aslındaki *(Neye idğam ederek?)* فِيهَا 'Ze' harfine تَتَطَّهَرَ Temizlenmeye *(Neden?)* مِنَ الشِّرْكِ Şirkten *(Nasıl?)* بِأَنْ تَشْهَدَ Şahitlik ederek *(Neye?)* أَنْ لَا إِلٰهَ İlah olmadığına *(Kimden başka?)* إِلَّا اللّٰهُ Allah'tan başka.

19. وَاَهْدِيَكَ **Seni ulaştırayım** *(Kime?)* اِلٰى رَبِّكَ **Rabbine** أَدُلَّكَ Seni yönlendireyim *(Neye?)* عَلٰى مَعْرِفَتِهِ Onu tanımana *(Ne ile yönlendireyim?)* بِبُرْهَانٍ Kesin delille فَتَخْشٰى **Böylece korkasın** فَتَخَافَهُ Ondan korkasın.

20. فَاَرٰيهُ **Ve ona gösterdi** *(Neyi?)* اَلْاٰيَةَ الْكُبْرٰى **En büyük mucizeyi** *(Neden?)* مِنَ الْآيَاتِ التِّسْعِ Dokuz mucizeden وَهِيَ O mucize de اَلْيَدُ أَوِ الْعَصَا El ya da asadır.

21. فَكَذَّبَ **Fakat yalanladı** *(Kim?)* فِرْعَوْنُ Firavun *(Kimi?)* مُوسٰى Musa'yı وَعَصٰى **Ve isyan etti** *(Kime?)* اَللّٰهَ تَعَالٰى Yüce Allah'a.

22. ثُمَّ اَدْبَرَ **Sonra sırt çevirdi** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan *(Nasıl?)* يَسْعٰى **Koşarak** *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ Yeryüzünde *(Ne ile?)* بِالْفَسَادِ Bozgunculukla.

23. فَحَشَرَ **Ve derhal topladı da** جَمَعَ Bir araya getirdi *(Kimi?)* اَلسَّحَرَةَ Sihirbazları وَجُنْدَهُ Ve ordusunu فَنَادٰى **Seslendi.**

24. فَقَالَ **Ve dedi ki:** اَنَا **Ben** رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى **Sizin en yüce rabbinizim** لَا رَبَّ فَوْقِي Benim üstümde rab yok.

25. فَاَخَذَهُ **Böylece onu yakaladı** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** أَهْلَكَهُ Onu helak etti *(Nasıl?)* بِالْغَرَقِ Boğarak *(Ne olarak cezalandırdı?)* نَكَالَ **Cezası** عُقُوبَةَ Azabı **olarak** *(Neyin?)* اَلْاٰخِرَةِ

Sonuncusunun أَيْ هٰذِهِ الْكَلِمَةِ وَالْأُولٰى **Ve de ilkinin** أَيْ قَوْلِهِ قَبْلَهَا Yani bundan önceki şu sözünün (cezası olarak) مَا عَلِمْتُ Bilmiyorum *(Kim için?)* لَكُمْ Sizin için *(Ne?)* مِنْ إِلٰهٍ غَيْرِي Benden başka bir ilah وَكَانَ بَيْنَهُمَا Ve bu iki sözü arasında vardı *(Ne?)* أَرْبَعُونَ سَنَةً Kırk sene.

26. إِنَّ فِي ذٰلِكََ **Şüphesiz ki bu** الْمَذْكُورِ Anlatılan**da** لَعِبْرَةً **Elbette ibret vardır** *(Kim için?)* لِمَنْ يَخْشٰى **Korkan kimse için** *(Kimden?)* اللّٰهَ تَعَالٰى Yüce Allah'tan.

27. أَأَنْتُمْ **Siz mi?** بِتَحْقِيقِ الْهَمْزَتَيْنِ Bu kelime, her iki hemzenin ispatı, وَإِبْدَالِ الثَّانِيَةِ أَلِفًا İkincisinin elife çevrilmesi, وَتَسْهِيلِهَا Yumuşatılması, وَإِدْخَالِ أَلِفٍ Ve 'elif'in koyulması *(Nereye?)* بَيْنَ الْمُسَهَّلَةِ Yumuşatılmış olanla وَالْأُخْرٰى Diğerinin arasına وَتَرْكِهِ Ve bu işlemin terk edilmesi (şeklinde okunur) أَيْ مُنْكِرُو الْبَعْثِ Yani, dirilmeyi inkar edenler; siz mi? أَشَدُّ **Daha zorsunuz** *(Ne cihetinden?)* خَلْقًا **Yaratılış cihetinden** أَمِ السَّمَاءُ **Yoksa gökyüzü mü?** أَشَدُّ Daha zordur *(Ne cihetinden?)* خَلْقًا Yaratılış cihetinden بَنٰيهَا **Onu bina etti** بَيَانٌ Bu cümle beyandır *(Neyi?)* لِكَيْفِيَةِ خَلْقِهَا Gökyüzünün nasıl yaratıldığını.

28. رَفَعَ **Yükseltti** *(Neyi?)* سَمْكَهَا **Boyunu** تَفْسِيرٌ (Bu cümle de) tefsirdir *(Neyi?)* لِكَيْفِيَةِ الْبِنَاءِ Gökyüzünün nasıl bina edildiğini أَيْ جَعَلَ Yani, eyledi *(Neyi?)* سِمْكَهَا Baş tarafını *(Nerede?)* فِي جِهَةِ الْعُلُوِّ Yukarıya bakan tarafta *(Ne eyledi?)* رَفِيعًا Yüksek وَقِيلَ Ve denildi ki: سَمْكَهَا سَقْفَهَا 'Semkehâ' tavanı(anlamında)dır فَسَوّٰيهَا **Ve ona düzen verdi** جَعَلَهَا Onu eyledi *(Ne?)* مُسْتَوِيَةً Düzgün *(Nasıl?)* بِلَا عَيْبٍ Kusursuz bir halde.

29. وَأَغْطَشَ **Kararttı** *(Neyi?)* لَيْلَهَا **Gecesini** أَظْلَمَهُ Karanlık yaptı وَأَخْرَجَ **Çıkardı** *(Neyi?)* ضُحٰيهَا **Gündüzünü** أَبْرَزَ Ortaya çıkardı *(Neyi?)* نُورَ شَمْسِهَا Güneş ışığını وَأُضِيفَ Ve izafe edildi *(Neye?)* إِلَيْهَا Gökyüzüne *(Ne?)* اللَّيْلُ Gece *(Niye?)* لِأَنَّهُ Çünkü gece ظِلُّهَا Gökyüzünün gölgesidir وَالشَّمْسُ Güneş de (ona izafe edildi) *(Niye?)* لِأَنَّهَا Çünkü güneş سِرَاجُهَا Onun kandilidir.

30. وَالْأَرْضَ **Yeri de** بَعْدَ ذٰلِكَ **Bundan sonra** دَحٰيهَا **Döşedi** بَسَطَهَا Onu yaydı وَكَانَتْ مَخْلُوقَةً Ve yaratılmış idi *(Neden önce?)* قَبْلَ السَّمَاءِ Gökyüzünden önce *(Nasıl?)* مِنْ غَيْرِ دَحْوٍ Döşenmeden *(Nasıl döşedi?)*

31. أَخْرَجَ **Çıkardı** حَالٌ Bu haldir *(Nasıl?)* بِإِضْمَارِ قَدْ 'Kad' harfinin gizlenmesiyle أَيْ مُخْرِجًا Yani, çıkararak *(Neden?)* مِنْهَا **O yerden** *(Neyi?)* مَاءَهَا **Suyunu** *(Nasıl çıkardı?)* بِتَفْجِيرِ عُيُونِهَا Kaynaklarını fışkırtarak *(Daha neyi çıkardı?)* وَمَرْعٰيهَا **Otlağını** مَا تَرْعَاهُ النَّعَمُ Hayvanların

otladığı مِنَ الشَّجَرِ وَالْعُشْبِ Çalı ve otları *(Mera daha nedir?)* وَمَا يَأْكُلُهُ النَّاسُ İnsanların yediği مِنَ الْأَقْوَاتِ وَالثِّمَارِ Erzak ve meyvelerdir وَإِطْلَاقُ الْمَرْعٰى Mera isminin kullanılması *(Neye?)* عَلَيْهِ Bu zikredilenlere *(Nedir?)* إِسْتِعَارَةٌ Bir mecazdır.

32. وَالْجِبَالَ **Ve dağları** اَرْسٰيهَا **Yerleştirdi** أَثْبَتَهَا Onları sabitledi *(Neye?)* عَلٰى وَجْهِ الْأَرْضِ Yeryüzüne *(Niye?)* لِتَسْكُنَ Yer sallanmasın diye ***(Niye böyle yaptı?)***

33. مَتَاعًا **Fayda olsun diye** مَفْعُولٌ لَهُ **(Bu kelime) mefulu lehtir** *(Niçin?)* لِمُقَدَّرٍ Mukadder bir fiil için أَيْ فَعَلَ ذٰلِكَ Yani, bunları yaptı *(Niye?)* مُتْعَةً Yarar olsun diye أَوْ مَصْدَرٌ Veya (bu kelime mefulu mutlak olmak üzere) mastardır أَيْ تَمْتِيعًا Yani, menfaat olarak *(Kime?)* لَكُمْ **Size** وَلِأَنْعَامِكُمْ **Ve hayvanlarınıza** جَمْعُ نَعَمٍ (En'am) 'neam' kelimesinin çoğuludur وَهِيَ O da اَلْإِبِلُ وَالْبَقَرُ وَالْغَنَمُ Deve, inek ve koyundur.

34. فَإِذَا جَاءَتْ **Fakat geldiğinde** *(Ne?)* اَلطَّامَّةُ **Her şeyi basan** اَلْكُبْرٰى **Büyük felaket** اَلنَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ İkinci üfürme.

35. يَوْمَ **O gün ki,** يَتَذَكَّرُ **Hatırlar** *(Kim?)* اَلْإِنْسَانُ **İnsan** بَدَلٌ مِنْ إِذَا (Bu cümle) 'iza'dan bedeldir *(Neyi hatırladığı günde?)* مَا سَعٰى **Neyin peşinde koştuğunu** *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada (peşinden koştuğu) مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayır ve şerri (hatırladığı gün).

36. وَبُرِّزَتْ **Ve ortaya çıkarıldığında** أُظْهِرَتْ Gösterildiğinde *(Ne?)* اَلْجَحِيمُ **Cehennem** اَلنَّارُ الْمُحْرِقَةُ Yakıcı ateş *(Kim için?)* لِمَنْ يَرٰى **Gören kişi için** لِكُلِّ رَاءٍ Her gören kişi için (ortaya çıkarıldığında) وَجَوَابُ إِذَا 'İza'nın cevabı:

37. فَأَمَّا مَنْ **Artık her kim** طَغٰى **Azgınlık etmişse** كَفَرَ Küfretmişse,

38. وَآثَرَ **Ve tercih etmişse** *(Neyi?)* اَلْحَيٰوةَ الدُّنْيَا **Dünya hayatını** *(Nasıl?)* بِاتِّبَاعِ الشَّهَوَاتِ Nefsinin arzularına uyarak.

39. فَإِنَّ الْجَحِيمَ **Kuşkusuz cehennem** هِيَ **O** اَلْمَاْوٰى **Varılacak yerdir** مَأْوَاهُ Onun varacağı yerdir.

40. وَأَمَّا مَنْ **Her kim de** خَافَ **Korkmuşsa** *(Neden?)* مَقَامَ رَبِّهِ **Rabbinin makamından** قِيَامَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ Onun önünde durmaktan وَنَهَى **Ve alıkoymuşsa** *(Neyi?)* اَلنَّفْسَ **Nefsi** اَلْأَمَّارَةَ Emmareyi *(Neden?)* -الْمَرْدِيِّ- عَنِ الْهَوٰى Rezil **tutkulardan** *(Ne sebebiyle rezil?)* بِاتِّبَاعِ الشَّهَوَاتِ Nefsin arzularına uymak sebebiyle.

41. فَإِنَّ الْجَنَّةَ **Kuşkusuz cennet** هِيَ **O** اَلْمَاْوٰى **Varılacak yerdir** وَحَاصِلُ الْجَوَابِ Cevabın özeti: فَالْعَاصِي فِي النَّارِ Asi ateştedir وَالْمُطِيعُ فِي الْجَنَّةِ İtaatkâr cennettedir.

42. يَسْئَلُونَكَ **Sana soruyorlar** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kâfirleri *(Neden?)* عَنِ السَّاعَةِ **Kıyametten** *(Ne diye?)* اَيَّانَ **Ne zamandır?** *(Ne?)* مُرْسٰيهَا **Onun gerçekleşmesi** مَتٰى Ne zamandır? *(Ne?)* وُقُوعُهَا Meydana gelmesi وَقِيَامُهَا Ve kopması.

43. فِيمَ **Nerdesin** فِي أَيِّ شَيْءٍ Hangi şeydesin اَنْتَ **Sen** *(Neden?)* مِنْ ذِكْرٰيهَا **Onu anlatmaktan** أَيْ لَيْسَ عِنْدَكَ Yani, senin yanında yoktur *(Ne?)* عِلْمُهَا Kıyametin ilmi حَتّٰى تَذْكُرَهَا Ta ki onu anlatasın.

44. اِلٰى رَبِّكَ **Rabbine varır** *(Ne?)* مُنْتَهٰيهَا **Onun sonu** مُنْتَهٰى عِلْمِهَا Son bilgisi لَا يَعْلَمُهُ Onu bilemez *(Kim?)* غَيْرُهُ Ondan başkası.

45. اِنَّمَا اَنْتَ **Sen sadece** مُنْذِرُ **Uyarıcısın** إِنَّمَا يَنْفَعُ Sadece fayda verir *(Ne?)* إِنْذَارُكَ Senin uyarman *(Kimi?)* مَنْ يَخْشٰيهَا **Kıyametten korkanı** يَخَافُهَا Ondan çekineni.

46. كَاَنَّهُمْ **Sanki onlar** يَوْمَ يَرَوْنَهَا **Onu görecekleri gün** لَمْ يَلْبَثُوا **Kalmamışlar** *(Nerede?)* فِي قُبُورِهِمْ Kabirlerinde اِلَّا عَشِيَّةً **Sadece bir gece** اَوْ ضُحٰيهَا **Veya bir kuşluk vakti kadar (kalmışlardır)** أَيْ عَشِيَّةَ يَوْمٍ Yani, bir günün gecesi أَوْ بُكْرَتَهُ Veya sabahı kadar (kalmışlardır) وَصَحَّ Ve geçerli olmuştur *(Ne?)* إِضَافَةُ الضُّحٰى 'Duha'-nın izafet edilmesi *(Neye?)* إِلَى الْعَشِيَّةِ 'Aşiyye'ye *(Niye?)* لِمَا بَيْنَهُمَا Çünkü aralarında vardır *(Ne?)* مِنَ الْمُلَابَسَةِ Benzerlik إِذْ هُمَا Zira ikisi طَرَفَا النَّهَارِ Gündüzün iki tarafıdır وَحُسْنُ الْإِضَافَةِ İzafetteki güzellik de وُقُوعُ الْكَلِمَةِ Kelimenin (ayette) yer almasıdır *(Ne olarak?)* فَاصِلَةً Fasıla (ayet sonlarının uyumu) olarak.



سُورَةُ عَبَسَ

﴿مَكِّيَّةٌ اِثْنَتَانِ اَرْبَعُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿عَبَسَ﴾ النَّبِيُّ كَلَحَ وَجْهُهُ ﴿وَتَوَلّٰى ﴿١﴾﴾ أَعْرَضَ لِأَجْلِ ﴿اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰى ﴿٢﴾﴾ عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَقَطَعَهُ عَمَّا هُوَ مَشْغُولٌ بِهِ مِمَّنْ يَرْجُو إِسْلَامَهُ مِنْ اَشْرَافِ قُرَيْشٍ الَّذِينَ هُوَ حَرِيصٌ عَلٰى إِسْلَامِهِمْ وَلَمْ يَدْرِ الْأَعْمٰى أَنَّهُ مَشْغُولٌ بِذٰلِكَ فَنَادَاهُ عَلِّمْنِي مِمَّا عَلَّمَكَ اللّٰهُ فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ إِلٰى بَيْتِهِ فَعُوتِبَ فِي ذٰلِكَ بِمَا نَزَلَ فِي هٰذِهِ السُّورَةِ فَكَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ يَقُولُ لَهُ إِذَا جَاءَ مَرْحَبًا بِمَنْ عَاتَبَنِي فِيهِ رَبِّي وَيَبْسُطُ لَهُ رِدَاءَهُ ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ يُعْلِمُكَ ﴿لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى ﴿٣﴾﴾ فِيهِ إِدْغَامُ التَّاءِ فِي الْأَصْلِ فِي الزَّايِ أَيْ يَتَطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ بِمَا يَسْمَعُ مِنْكَ ﴿اَوْ يَذَّكَّرُ﴾ فِيهِ إِدْغَامُ التَّاءِ فِي الْأَصْلِ فِي الذَّالِ أَيْ يَتَّعِظُ ﴿فَتَنْفَعُهُ الذِّكْرٰى ﴿٤﴾﴾ الْعِظَةُ الْمَسْمُوعَةُ مِنْكَ وَفِي قِرَاءَةٍ بِنَصْبِ (تَنْفَعَهُ) جَوَابَ التَّرَجِّي ﴿اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى ﴿٥﴾﴾ بِالْمَالِ ﴿فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى ﴿٦﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِتَشْدِيدِ الصَّادِ بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ فِي الْأَصْلِ فِيهَا تُقْبِلُ وَتَتَعَرَّضُ ﴿وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰى ﴿٧﴾﴾ يُؤْمِنَ ﴿وَاَمَّا مَنْ جَآءَكَ يَسْعٰى ﴿٨﴾﴾ حَالٌ مِنْ فَاعِلِ جَاءَ ﴿وَهُوَ يَخْشٰى ﴿٩﴾﴾ اَللّٰهَ حَالٌ مِنْ فَاعِلِ يَسْعٰى وَهُوَ الْأَعْمٰى ﴿فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ﴿١٠﴾﴾ فِيهِ

حَذْفُ التَّاءِ الْأُخْرٰى فِي الْأَصْلِ أَيْ تَتَشَاغَلُ ﴿كَلَّا﴾ لَا تَفْعَلْ مِثْلَ ذٰلِكَ ﴿إِنَّهَا﴾ أَيِ السُّورَةَ أَوِ الْآيَاتِ ﴿تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾﴾ عِظَةٌ لِلْخَلْقِ ﴿فَمَنْ شَآءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾﴾ حَفِظَ ذٰلِكَ فَاتَّعَظَ بِهِ ﴿فِي صُحُفٍ﴾ خَبَرٌ ثَانٍ لِإِنَّهَا وَمَا قَبْلَهُ اعْتِرَاضٌ ﴿مُكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾﴾ عِنْدَ اللهِ ﴿مَرْفُوعَةٍ﴾ فِي السَّمَاءِ ﴿مُطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾﴾ مُنَزَّهَةٍ مِنْ مَسِّ الشَّيَاطِينِ ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾﴾ كَتَبَةٍ يَنْسَخُونَهَا مِنَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾﴾ مُطِيعِينَ لِلّٰهِ تَعَالٰى وَهُمُ الْمَلَائِكَةُ ﴿قُتِلَ الْإِنْسَانُ﴾ لُعِنَ الْكَافِرُ ﴿مَآ أَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾﴾ اِسْتِفْهَامُ تَوْبِيخٍ أَيْ مَا حَمَلَهُ عَلَى الْكُفْرِ ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾﴾ اِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ ثُمَّ بَيَّنَهُ فَقَالَ ﴿مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾﴾ عَلَقَةً ثُمَّ مُضْغَةً إِلٰى آخِرِ خَلْقِهِ ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ﴾ أَيْ طَرِيقَ خُرُوجِهِ مِنْ بَطْنِ أُمِّهِ ﴿يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾﴾ ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾﴾ جَعَلَهُ فِي قَبْرٍ يَسْتُرُهُ ﴿ثُمَّ إِذَا شَآءَ أَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾﴾ لِلْبَعْثِ ﴿كَلَّا﴾ حَقًّا ﴿لَمَّا يَقْضِ﴾ لَمْ يَفْعَلْ ﴿مَآ أَمَرَهُ ﴿٢٣﴾﴾ بِهِ رَبُّهُ ﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ﴾ نَظَرَ اعْتِبَارٍ ﴿إِلٰى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾﴾ كَيْفَ قُدِّرَ وَدُبِّرَ لَهُ ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَآءَ﴾ مِنَ السَّحَابِ ﴿صَبًّا ﴿٢٥﴾﴾ ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ﴾ بِالنَّبَاتِ ﴿شَقًّا ﴿٢٦﴾﴾ ﴿فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾﴾ كَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾﴾ هُوَ الْقَتُّ الرُّطَبُ ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾﴾ ﴿وَحَدَآئِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾﴾ بَسَاتِينَ كَثِيرَةَ الْأَشْجَارِ ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾﴾ مَا تَرْعَاهُ الْبَهَائِمُ وَقِيلَ التِّبْنُ ﴿مَتَاعًا﴾ مُتْعَةً أَوْ تَمْتِيعًا كَمَا تَقَدَّمَ فِي السُّورَةِ قَبْلَهَا ﴿لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾﴾ تَقَدَّمَ فِيهَا أَيْضًا ﴿فَإِذَا جَآءَتِ الصَّآخَّةُ ﴿٣٣﴾﴾ اَلنَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ ﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾﴾ ﴿وَصَاحِبَتِهِ﴾ زَوْجَتِهِ ﴿وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾﴾ يَوْمَ بَدَلٌ مِنْ إِذَا وَجَوَابُهَا دَلَّ عَلَيْهِ ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾﴾ حَالٌ يَشْغَلُهُ عَنْ شَأْنِ غَيْرِهِ أَيِ اشْتَغَلَ كُلُّ وَاحِدٍ بِنَفْسِهِ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾﴾ مُضِيئَةٌ ﴿ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾﴾ فَرِحَةٌ وَهُوَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾﴾ غُبَارٌ ﴿تَرْهَقُهَا﴾ تَغْشَاهَا ﴿قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾﴾ ظُلْمَةٌ وَسَوَادٌ ﴿أُولٰئِكَ﴾ أَهْلُ هٰذِهِ الْحَالَةِ ﴿هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾﴾ أَيِ الْجَامِعُونَ بَيْنَ الْكُفْرِ وَالْفُجُورِ

TÜRKÇE ANLAMI

80- Abese Sûresi

Mekke'de inmiştir. Kırk iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Peygamber, yüzünü **ekşitti,** buruşturdu **ve sırtını döndü,** yüz çevirdi.
2. **Âmâ** Abdullah İbni Ümmi Mektûm **kendisine geldiği** için; Abdullah, Peygamberimizi, Müslüman olmasını umduğu kişilerle meşgul olmaktan alıkoymuştu. Bu kişiler, Peygamber Efendimizin Müslüman olmasını çok istediği Kureyş'in ileri gelenleriydi. Abdullah bunun farkında değildi. Bu sebeple Peygamberimize: "Allah'ın sana öğrettiklerinden bana da öğret" diye seslendi. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de evine gitti. Bunun üzerine bu sûrede inen ayetlerle ayıplandı. Bu olaydan sonra Peygamberimiz, Abdullah her geldiğinde "Merhaba! Ey, hakkında Rabbimin beni ayıpladı kişi!" der ve ona cübbesini sererdi.
3. **Sana ne bildirdi,** öğretti **belki o arınacak,**[1] senden dinlediğiyle günahlardan temizlenecek.
4. **Yahut öğüt alacak**[2] **ve o** senden işittiği **öğüt,** vaaz **ona fayda verecek.**[3]
5. **Kendini** malı var diye **muhtaç görmeyene gelince,**
6. **Sen ona yöneliyor,**[4] dönüyor**sun,**
7. **Oysaki onun arınmamasından** iman etmemesinden **sen sorumlu değilsin.**
8. **Ama sana koşarak**[5] **gelen,**
9. **Ki, o** âmâ Allah'tan **korkmaktadır,**[6]
10. **Sen onunla ilgilenmiyor**,[7] başka şeyle meşgul oluyor**sun.**
11. **Hayır!** Böyle yapma! **Şüphesiz bu** sûreler veya ayetler **bir öğüttür,** yaratılanlara bir vaazdır.
12. **Dileyen onu zikreder,** onu ezberler ve onunla öğüt alır.
13. **O,** Allah katında **değerli sahifelerdedir,**[8]
14. Semaya **yükseltilmiş,** şeytanların dokunmasından uzak tutulmuş, **tertemiz kılınmıştır,**
15. **Kâtiplerin** Levh-i Mahfuz'dan aktaran yazıcıların **ellerindedir,**
16. **Değerli ve çok iyidirler,** Allah Teâlâ'ya itaat eden meleklerdir.
17. **Kahrolası insan!** Lanet olası kâfir! **Onu, inkâra ne sürükledi!**[9]

---

[1] يَزَّكَّى fiilinin aslında bulunan ta harfi ze harfine idgam edilmiştir.

[2] يَذَّكَّى fiilinin aslında bulunan ta harfi zel harfine idgam edilmiştir.

[3] فَتَنْفَعَهُ fiili diğer bir kıraatte لَعَلَّ 'nin cevabı olarak nasb ile okunur.

[4] تَصَدَّى fiili diğer bir kıraatte, kelimenin aslında ta harfinin sad harfine idgam edilmesiyle sad harfinin şeddesiyle okunur.

[5] يَسْعَى fiili جَاءَ fiilinin failinden haldir.

[6] وَهُوَ يَخْشَى cümlesi يَسْعَى fiilinin failinden haldir.

[7] تَلَهَّى fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden biri hazfedilmiştir.

[8] فِي صُحُفٍ terkibi إِنَّهَا terkibinin ikinci haberidir. Bundan önceki فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَ cümlesi itiraziyedir.

[9] مَا أَكْفَرَهُ cümlesindeki soru azarlama içindir. Onu, küfre ne sevk etti, anlamındadır.

18. **(Allah) onu neden yarattı?** Sonra neden yarattığını açıkladı ve dedi ki:
19. **Onu, bir nutfeden yarattı da** kan pıhtısı, sonra et parçası olarak, yaratılışının sonuna kadar **şekillendirdi.**
20. **Sonra ona** anasının karnından çıkış **yolunu kolaylaştırdı.**
21. **Sonra onun canını aldı ve** kendisini örtecek bir **kabre koydurdu.**
22. **Sonra dilediği zaman onu** ölümden sonra dirilme için **yeniden diriltir.**
23. **Hayır!** Doğrusu Rabbinin kendisine **emrettiğini yerine getirmedi,** yapmadı.
24. **İnsan, yemeğine** ibret ile **bir baksın!** Onun için nasıl şekillendirmiş ve hazırlamış.
25. **Biz, suyu** buluttan **bolca döktük,**
26. **Sonra toprağı** bitkilerle **yardıkça yardık,**
27. **Böylece orada** buğday ve arpa gibi **taneler bitirdik,**
28. **Üzümler, yoncalar,** yaş yulaf,
29. **Zeytinlikler, hurmalıklar,**
30. **İri ve sık ağaçlı bahçeler,**
31. **Meyveler ve** hayvanların otladığı **çayırlar** ve denildi ki, otlar **bitirdik.**
32. **Size ve hayvanlarınıza bir fayda**[1] **olsun diye.**
33. **Kulakları sağır eden o sayha** Sûr'a ikinci üfleniş **geldiğinde,**
34. **O gün**[2] **kişi kardeşinden kaçar,**
35. **Annesinden, babasından,**
36. **Eşinden,** karısından **ve çocuklarından.**
37. **O gün, onlardan her birinin yeterince derdi vardır.** Onu, başkasının derdinden alıkoyacak bir hali vardır. Yani, herkes kendisiyle uğraşır.
38. **O gün bir takım yüzler parlak,** nurlu
39. **Güleç ve sevinçlidir,** ferahtır. Onlar da müminlerdir.
40. **Birtakım yüzlerin de o gün üstünde toz vardır,**
41. **Onu bir katran,** karanlık ve siyahlık **kaplar,**
42. **İşte bu** hale sahip ola**nlar, onlar kâfirlerdir, günahkârlardır.** Küfürle günahı birleştirenlerdir.

---

[1] Yani, bunu, size fayda olsun diye veya mastar anlamında faydalandırmak için yaptı, anlamındadır. Bir önceki sûrede geçtiği gibi. Hayvanların ne olduğu da orada geçmişti. (Nâziat: 33)

[2] يَوْمَ zarfı إِذَا zarfından bedeldir. Cevabına da bir sonraki ayet delalet etmiştir.

KELİME ANLAMI

﴿٨٠﴾- سُورَةُ عَبَسَ

80- Abese Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir إِثْنَتَانِ اَرْبَعُونَ آيَةً Kırk iki ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **عَبَسَ Yüzünü ekşitti** *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Peygamber كَلَحَ وَجْهُهُ Surat astı **وَتَوَلّٰى Ve sırtını döndü** أَعْرَضَ Yüz çevirdi *(Niye?)*

2. **اَنْ جَاءَهُ -لِأَجْلِ- Ona geldi** diye *(Kim?)* **اَلْاَعْمٰى Kör biri** عَبْدُ اللهِ بْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ Abdullah b. Ümmü Mektûm فَقَطَعَهُ Ve peygamberi alıkoydu *(Neden?)* عَمَّا هُوَ مَشْغُولٌ بِهِ Meşgul olduğu şeyden *(Kimle alakalı?)* مِمَّنْ يَرْجُو Peygamberin umduğu kişilerle alakalı *(Neyi umduğu?)* إِسْلَامَهُ Müslüman olmasını (umduğu) مِنْ اَشْرَافِ قُرَيْشٍ Kureyş'in ileri gelenleriyle (alakalı) اَلَّذِينَ هُوَ Ki, peygamber حَرِيصٌ Çok isteklidir *(Neye?)* عَلٰى إِسْلَامِهِمْ Onların Müslüman olmasına وَلَمْ يَدْرِ Fakat bilemedi *(Kim?)* اَلْأَعْمٰى Kör *(Neyi?)* أَنَّهُ مَشْغُولٌ Peygamberin meşgul olduğunu *(Ne ile?)* بِذٰلِكَ Bu işle فَنَادَاهُ Ve Ona seslendi: عَلِّمْنِي Bana öğret! *(Neden?)* مِمَّا عَلَّمَكَ اللهُ Allah'ın sana öğrettiklerinden فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ Peygamber de yöneldi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Nereye?)* إِلٰى بَيْتِهِ Evine فَعُوتِبَ Ve ardından kınandı *(Ne hakkında?)* فِي ذٰلِكَ Bu yaptığı hakkında *(Ne ile?)* بِمَا نَزَلَ İnen ayetlerle *(Nerede?)* فِي هٰذِهِ السُّورَةِ Bu sûrede فَكَانَ بَعْدَ ذٰلِكَ Ve bu olaydan sonra Peygamberimiz يَقُولُ لَهُ Ona diyordu *(Ne zaman?)* إِذَا جَاءَ Geldiği zaman (diyordu ki:) مَرْحَبًا Merhaba! بِمَنْ O kişiye ki, عَاتَبَنِي Beni kınadı *(Kim hakkında?)* فِيهِ Onun hakkında *(Kim?)* رَبِّي Rabbim وَيَبْسُطُ لَهُ Ve onun için seriyordu *(Neyi?)* رِدَاءَهُ Cüppesini.

3. **وَمَا يُدْرِيكَ Sana ne bildiriyor?** يُعْلِمُكَ Sana ne öğretiyor? **لَعَلَّهُ Belki de o يَزَّكّٰى Arınacak** فِيهِ Burada (yezzekkâ fiilinde) vardır *(Ne?)* إِدْغَامُ التَّاءِ Ta harfinin idğamı *(Neredeki ta?)* فِي الْأَصْلِ Kelimenin aslı (olan 'yetezekkâ' fiili)ndeki *(Neye idğamı vardır?)* فِي الزَّايِ 'Ze' harfine أَيْ يَتَطَهَّرُ Yani, (belki de o) temizlenecek *(Neden?)* مِنَ الذُّنُوبِ Günahlardan *(Ne ile?)* بِمَا يَسْمَعُ مِنْكَ Senden işittikleriyle.

4. **اَوْ يَذَّكَّرُ Veya öğüt alacak** فِيهِ Burada (yezzekkeru fiilinde) vardır *(Ne?)* إِدْغَامُ التَّاءِ Ta harfinin idğamı *(Neredeki ta?)* فِي الْأَصْلِ Kelimenin aslı (olan yetezekkeru fiili)ndeki *(Neye idğamı vardır?)* فِي الذَّالِ 'Zel' harfine أَيْ يَتَّعِظُ Yani, vaaz dinleyecekti **فَتَنْفَعُهُ Ve ona**

fayda verecek *(Ne?)* اَلذِّكْرٰى **Öğüt** كَ مِنْكَ اَلْعِظَةُ الْمَسْمُوعَةُ Senden işittiği vaaz وَفِي جَوَابَ التَّرَجِّي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte (تَنْفَعَهُ) بِنَصْبِ 'Tenfeahu' fiilinin nasbıyla okunmuştur (Lealle'den anlaşılan) teraccinin cevabı olarak.

5. اَمَّا مَنْ **Ama o kimseye gelince ki,** اِسْتَغْنٰى **İstiğna etti** *(Ne sebebiyle?)* بِالْمَالِ Malı sebebiyle.

6. فَاَنْتَ لَهُ **Sen ona** تَصَدّٰى **Yöneliyorsun** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِتَشْدِيدِ الصَّادِ 'Sad' harfinin şeddesiyle (okundu) *(Nasıl?)* بِإِدْغَامِ التَّاءِ الثَّانِيَةِ İkinci 'ta' harfini idğam ederek *(Neredeki ikinci ta?)* فِي الْأَصْلِ Kelime'nin aslı (olan Tetesaddâ fiili)ndeki *(Neye idğam edilerek?)* فِيهَا O 'Sad' harfine تُقْبِلُ (Yani, sen ona) yöneliyor وَتَتَعَرَّضُ Ve ilgileniyorsun.

7. وَمَا عَلَيْكَ **Senin aleyhine olan nedir?** *(Neden?)* اَلَّا يَزَّكّٰى **Onun arınmamasından** يُؤْمِنَ İman etmemesinden.

8. وَاَمَّا مَنْ **Ama o kimseye gelince ki,** جَاءَكَ **Sana geldi** *(Nasıl?)* يَسْعٰى **Koşarak** حَالٌ (Bu fiil) haldir *(Neden?)* مِنْ فَاعِلِ جَاءَ 'Câe' fiilinin failinden *(Nasıl koşuyor?)*

9. وَهُوَ **Hem de o** يَخْشٰى **Korkuyor** *(Kimden?)* اَللّٰهَ Allah'tan حَالٌ (Bu cümle) haldir *(Neden?)* مِنْ فَاعِلِ يَسْعٰى 'Yes'â' fiilinin failinden وَهُوَ O kişi de اَلْأَعْمٰى Kör (olan Abdullah b. Ümmi Mektum)dur.

10. فَاَنْتَ عَنْهُ **Sen ona** تَلَهّٰى **Aldırmıyorsun** فِيهِ Bu fiilde vardır *(Ne?)* حَذْفُ التَّاءِ الْأُخْرٰى Diğer ta harfinin hazfi *(Neredeki?)* فِي الْأَصْلِ Fiilin aslı (olan tetelehhâ fiili)ndeki أَيْ تَتَشَاغَلُ Yani, (başka şeyle) meşgul oluyorsun.

11. كَلَّا **Hayır!** لَا تَفْعَلْ Yapma! *(Nasıl?)* مِثْلَ ذٰلِكَ Böyle bir şey اِنَّهَا **Çünkü o** أَيِ السُّورَةَ Yani, sûre أَوِ الْآيَاتُ Veya ayetler تَذْكِرَةٌ **Bir öğüttür** عِظَةٌ لِلْخَلْقِ Mahlukata vaazdır.

12. فَمَنْ **Artık her kim** شَاءَ **Dilerse** ذَكَرَهُ **Onu düşünür** حَفِظَ ذٰلِكَ Onu ezberler فَاتَّعَظَ بِهِ Ve ondan öğüt alır.

13. فِي صُحُفٍ **O sayfalardadır** خَبَرٌ ثَانٍ لِإِنَّهَا 'İnnehâ'nın ikinci haberidir وَمَا قَبْلَهُ Öncesindeki cümlesi ise اِعْتِرَاضٌ İtirâzîdir *(Öyle sayfalar ki,)* مُكَرَّمَةٍ **Çok değerli** *(Nerede?)* عِنْدَ اللّٰهِ Allah katında.

14. مَرْفُوعَةٍ **Yükseltilmiş** *(Nerede?)* فِي السَّمَاءِ Gökyüzünde مُطَهَّرَةٍ **Tertemiz tutulmuş** مُنَزَّهَةٍ Korunmuş *(Neden?)* مِنْ مَسِّ الشَّيَاطِينِ Şeytanların dokunmasından.

15. بِأَيْدِي سَفَرَةٍ **Kâtiplerin ellerindedir** كَتَبَةٍ Kâtiplerin ellerindedir ki, يَنْسَخُونَهَا Onu yazarlar *(Nereden?)* مِنَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i Mahfuz'dan.

16. كِرَامٍ **Değerli** بَرَرَةٍ **Çok iyi** مُطِيعِينَ İtaat eden *(Kime?)* لِلّٰهِ تَعَالٰى Yüce Allah'a وَهُمُ الْمَلَائِكَةُ Onlar meleklerdir.

17. قُتِلَ **Kahrolası** اَلْاِنْسَانُ **İnsan!** لُعِنَ الْكَافِرُ Lanet olası kafir! مَا اَكْفَرَهُ **Onu küfre ne götürdü?** اِسْتِفْهَامُ تَوْبِيخٍ Azarlama ifade eden bir sorudur أَيْ مَا حَمَلَهُ Yani, onu ne sevk etti *(Neye?)* عَلَى الْكُفْرِ Küfre.

18. مِنْ اَيِّ شَيْءٍ **Hangi şeyden** خَلَقَهُ **Onu yarattı?** اِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ İkrar ettirmek için sorulmuş bir sorudur ثُمَّ بَيَّنَهُ Sonra onu açıkladı فَقَالَ Ve dedi ki:

19. مِنْ نُطْفَةٍ **Bir damla meniden** خَلَقَهُ **Onu yarattı** فَقَدَّرَهُ **Ve onu takdir etti** *(Nasıl?)* عَلَقَةً Kan pıhtısı olarak ثُمَّ مُضْغَةً Sonra et parçası olarak إِلٰى آخِرِ خَلْقِهِ Yaratılışının son evresine kadar.

20. ثُمَّ السَّبِيلَ **Sonra da yolu** أَيْ طَرِيقَ خُرُوجِهِ Yani, çıkış yolunu *(Nereden?)* مِنْ بَطْنِ أُمِّهِ Annesinin karnından يَسَّرَهُ **Onu kolaylaştırdı.**

21. ثُمَّ اَمَاتَهُ **Sonra onu öldürdü de** فَاَقْبَرَهُ **Kabre koydurdu** جَعَلَهُ Onu koydu *(Nereye?)* فِي قَبْرٍ Bir kabre ki, يَسْتُرُهُ Onu örtüyor.

22. ثُمَّ اِذَا شَاءَ **Sonra dilediği zaman** اَنْشَرَهُ **Onu diriltir** *(Niçin?)* لِلْبَعْثِ Yeniden canlandırmak için.

23. كَلَّا **Hayır!** حَقًّا Gerçekten de لَمَّا يَقْضِ **Yerine getirmedi** لَمْ يَفْعَلْ Yapmadı *(Neyi?)* مَا اَمَرَهُ **Ona emrettiği** بِهِ Şeyi *(Kimin emrettiği?)* رَبُّهُ Rabbinin.

24. فَلْيَنْظُرْ **Bir baksın!** *(Kim?)* اَلْاِنْسَانُ **İnsan** *(Nasıl?)* نَظَرَ اعْتِبَارٍ İbret gözüyle *(Neye?)* إِلٰى طَعَامِهِ **Yemeğine** كَيْفَ قُدِّرَ Nasıl takdir edilmiş وَدُبِّرَ لَهُ Ve onun için hazırlanmış.

25. اَنَّا صَبَبْنَا **Doğrusu biz döktük** *(Neyi?)* اَلْمَاءَ **Suyu** *(Neden?)* مِنَ السَّحَابِ Buluttan *(Nasıl?)* صَبًّا **Döktükçe.**

26. ثُمَّ شَقَقْنَا **Sonra yardık** *(Neyi?)* اَلْاَرْضَ **Yeri** *(Ne ile?)* بِالنَّبَاتِ Bitkiyle *(Nasıl?)* شَقًّا **Yardıkça.**

27. فَاَنْبَتْنَا **Böylece bitirdik** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** *(Ne bitirdik?)* حَبًّا **Taneli ekinler** *(Ne gibi?)* كَالْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ Buğday ve arpa gibi.

28. وَعِنَبًا **Üzümler** وَقَضْبًا **Yoncalar** هُوَ الْقَتُّ الرُّطَبُ O, yaş ottur.

29. وَزَيْتُونًا **Zeytinlikler** وَنَخْلًا **Ve hurmalıklar.**

30. وَحَدَائِقَ غُلْبًا **İri ve sık ağaçlı bahçeler** بَسَاتِينَ كَثِيرَةَ الْأَشْجَارِ Çok ağaçlı bahçeler.

31. وَفَاكِهَةً **Meyveler** وَأَبًّا **Ve çayırlar** مَا تَرْعَاهُ الْبَهَائِمُ Hayvanların otladığı şeyler وَقِيلَ التِّبْنُ Ve denildi ki: Saman *(Tüm bunları niye bitirdik?)*

32. مَتَاعًا **Fayda olsun diye** مُتْعَةً Faydalanılacak bir şey olsun diye أَوْ تَمْتِيعًا Veya (sizi) faydalandırdıkça (faydalandırdık) كَمَا تَقَدَّمَ Nitekim bu geçmişti *(Nerede?)* فِي السُّورَةِ قَبْلَهَا Bundan önceki sûrede *(Kime geçimlik olsun diye?)* لَكُمْ **Size** وَلِأَنْعَامِكُمْ **Ve hayvanlarınıza** تَقَدَّمَ فِيهَا أَيْضًا Bu da orada geçmişti.

33. فَإِذَا جَاءَتْ **Artık geldiğinde** *(Ne?)* الصَّاخَّةُ **O sayha** النَّفْخَةُ الثَّانِيَةُ İkinci üfürüş

34. يَوْمَ **O gün** يَفِرُّ **Kaçar** *(Kim?)* الْمَرْءُ **Kişi** *(Kimden?)* مِنْ أَخِيهِ **Kardeşinden.**

35. وَأُمِّهِ **Annesinden** وَأَبِيهِ **Babasından.**

36. وَصَاحِبَتِهِ **Eşinden** زَوْجَتِهِ Hanımından وَبَنِيهِ **Ve oğullarından** يَوْمَ بَدَلٌ 'Yevm' kelimesi bedeldir *(Neden?)* إِذَا مِنْ 'İza' kelimesinden وَجَوَابُهَا Cevabı da دَلَّ عَلَيْهِ Ona (şu ayet) delalet etmiştir:

37. لِكُلِّ امْرِئٍ **Herkesin** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** يَوْمَئِذٍ **O gün** شَأْنٌ يُغْنِيهِ **Kendisine yeten işi vardır** حَالٌ يَشْغَلُهُ Onu meşgul eden bir hal vardır *(Neden meşgul eden?)* عَنْ شَأْنِ غَيْرِهِ Başkasının işinden أَيِ اشْتَغَلَ Yani, meşgul olur *(Kim?)* كُلُّ وَاحِدٍ Herkes *(Ne ile?)* بِنَفْسِهِ Kendisiyle.

38. وُجُوهٌ **Bir takım yüzler** يَوْمَئِذٍ **O gün** مُسْفِرَةٌ **Parlaktır** مُضِيئَةٌ Aydınlıktır.

39. ضَاحِكَةٌ **Güleç** مُسْتَبْشِرَةٌ **Ve sevinçlidir** فَرِحَةٌ Neşelidir وَهُوَ الْمُؤْمِنُونَ Onlar müminlerdir.

40. وَوُجُوهٌ **Bir takım yüzler de** يَوْمَئِذٍ **O gün** عَلَيْهَا **Üzerinde** غَبَرَةٌ **Toz vardır** غُبَارٌ İslidir.

41. تَرْهَقُهَا **Onları bürür** تَغْشَاهَا Kaplar *(Ne?)* قَتَرَةٌ **Bir katran** ظُلْمَةٌ وَسَوَادٌ Karanlık, siyahlık.

42. أُولَئِكَ **İşte bunlar** أَهْلُ هَذِهِ الْحَالَةِ Bu hale sahip olanlar هُمُ **Onlar** الْكَفَرَةُ **Kafirler** الْفَجَرَةُ **Günahkârlardır** أَيِ الْجَامِعُونَ Yani, birleştirenlerdir *(Neyi?)* بَيْنَ الْكُفْرِ Küfürle وَالْفُجُورِ Günahın arasını.



سُورَةُ التَّكْوِيرِ

﴿مَكِّيَّةٌ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾﴾ لُفَّتْ وَذُهِبَ بِنُورِهَا ﴿وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾﴾ انْقَضَّتْ وَتَسَاقَطَتْ عَلَى الْأَرْضِ ﴿وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾﴾ ذُهِبَ بِهَا عَنْ وَجْهِ الْأَرْضِ فَصَارَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا ﴿وَإِذَا الْعِشَارُ﴾ النُّوقُ الْحَوَامِلُ ﴿عُطِّلَتْ ﴿٤﴾﴾ تُرِكَتْ بِلَا رَاعٍ أَوْ بِلَا حَلَبٍ لِمَا دَهَاهُمْ مِنَ الْأَمْرِ وَلَمْ يَكُنْ مَالٌ أَعْجَبَ إِلَيْهِمْ مِنْهَا ﴿وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾﴾ جُمِعَتْ بَعْدَ الْبَعْثِ لِيَقْتَصَّ لِبَعْضٍ مِنْ بَعْضٍ ثُمَّ تَصِيرُ تُرَابًا ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ [سُجِرَتْ] أُوقِدَتْ فَصَارَتْ نَارًا ﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾﴾ قُرِنَتْ بِأَجْسَادِهَا ﴿وَإِذَا الْمَوْءُدَةُ﴾ الْجَارِيَةُ تُدْفَنُ حَيَّةً خَوْفَ الْعَارِ وَالْحَاجَةِ ﴿سُئِلَتْ ﴿٨﴾﴾ تَبْكِيتًا لِقَاتِلِهَا ﴿بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾﴾ وَقُرِئَتْ بِكَسْرِ التَّاءِ حِكَايَةً لِمَا تُخَاطَبُ بِهِ وَجَوَابُهَا أَنْ تَقُولَ قُتِلْتُ بِلَا ذَنْبٍ ﴿وَإِذَا الصُّحُفُ﴾ صُحُفُ الْأَعْمَالِ ﴿نُشِرَتْ ﴿١٠﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ فُتِحَتْ وَبُسِطَتْ ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾﴾ نُزِعَتْ عَنْ أَمَاكِنِهَا كَمَا يُنْزَعُ الْجِلْدُ مِنَ الشَّاةِ ﴿وَإِذَا الْجَحِيمُ﴾ النَّارُ ﴿سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ [سُعِرَتْ] أُجِّجَتْ ﴿وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾﴾ قُرِبَتْ

لِأَهْلِهَا لِيَدْخُلُوهَا وَجَوَابُ إِذَا أَوَّلَ السُّورَةِ وَمَا عُطِفَ عَلَيْهَا ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ﴾ أَيْ كُلُّ نَفْسٍ وَقْتَ هٰذِهِ الْمَذْكُورَاتِ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿مَآ اَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾﴾ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿فَلَآ اُقْسِمُ﴾ لَا زَائِدَةٌ ﴿بِالْخُنَّسِ ﴿١٥﴾﴾ ﴿اَلْجَوَارِ الْكُنَّسِ ﴿١٦﴾﴾ هِيَ النُّجُومُ الْخَمْسَةُ زُحَلُ وَالْمُشْتَرِي وَالْمِرِّيخُ وَالزُّهْرَةُ وَعُطَارِدُ تَخْنُسُ بِضَمِّ النُّونِ أَيْ تَرْجِعُ فِي مَجْرَاهَا وَرَاءَهَا بَيْنَمَا نَرَى النَّجْمَ فِي آخِرِ الْبُرْجِ إِذْ كَرَّ رَاجِعًا إِلَى أَوَّلِهِ وَتَكْنِسُ بِكَسْرِ النُّونِ تَدْخُلُ فِي كِنَاسِهَا أَيْ تَغِيبُ فِي الْمَوَاضِعِ الَّتِي تَغِيبُ فِيهَا ﴿وَالَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾﴾ أَقْبَلَ بِظُلَامِهِ أَوْ اَدْبَرَ ﴿وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾﴾ امْتَدَّ حَتَّى يَصِيرَ نَهَارًا بَيِّنًا ﴿اِنَّهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾﴾ عَلَى اللهِ تَعَالَى وَهُوَ جِبْرِيلُ أُضِيفَ إِلَيْهِ لِنُزُولِهِ بِهِ ﴿ذِي قُوَّةٍ﴾ أَيْ شَدِيدِ الْقُوَى ﴿عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ﴾ أَيِ اللهِ تَعَالَى ﴿مَكِينٍ ﴿٢٠﴾﴾ ذِي مَكَانَةٍ مُتَعَلِّقٌ بِهِ عِنْدَ ﴿مُطَاعٍ ثَمَّ﴾ أَيْ تُطِيعُهُ الْمَلَائِكَةُ فِي السَّمٰوَاتِ ﴿اَمِينٍ ﴿٢١﴾﴾ عَلَى الْوَحْيِ ﴿وَمَا صَاحِبُكُمْ﴾ مُحَمَّدٌ ﷺ عَطْفٌ عَلَى إِنَّهُ إِلَى آخِرِ الْمُقْسَمِ عَلَيْهِ ﴿بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾﴾ كَمَا زَعَمْتُمْ ﴿وَلَقَدْ رَاٰهُ﴾ رَأَى مُحَمَّدٌ ﷺ جِبْرِيلَ عَلَى صُورَتِهِ الَّتِي خُلِقَ عَلَيْهَا ﴿بِالْاُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾﴾ الْبَيِّنِ وَهُوَ الْأَعْلَى بِنَاحِيَةِ الْمَشْرِقِ ﴿وَمَا هُوَ﴾ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ مَا غَابَ مِنَ الْوَحْيِ وَخَبَرِ السَّمَاءِ ﴿بِظَنِينٍ ﴿٢٤﴾﴾ بِمُتَّهَمٍ وَفِي قِرَاءَةٍ [بِضَنِينٍ] بِالضَّادِ أَيْ بِبَخِيلٍ فَيَنْتَقِصَ شَيْئًا مِنْهُ ﴿وَمَا هُوَ﴾ أَيِ الْقُرْآنُ ﴿بِقَوْلِ شَيْطَانٍ﴾ مُسْتَرِقِ السَّمْعِ ﴿رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾﴾ مَرْجُومٍ ﴿فَاَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾﴾ فَبِأَيِّ طَرِيقٍ تَسْلُكُونَ فِي إِنْكَارِكُمُ الْقُرْآنَ وَإِعْرَاضِكُمْ عَنْهُ ﴿اِنْ﴾ مَا ﴿هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ﴾ عِظَةٌ ﴿لِلْعٰلَمِينَ ﴿٢٧﴾﴾ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ ﴿لِمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْعَالَمِينَ بِإِعَادَةِ الْجَارِّ ﴿اَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾﴾ بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ ﴿وَمَا تَشَآءُوْنَ﴾ الْاِسْتِقَامَةَ عَلَى الْحَقِّ ﴿اِلَّآ اَنْ يَشَآءَ اللهُ رَبُّ الْعٰلَمِينَ ﴿٢٩﴾﴾ الْخَلَائِقِ اسْتِقَامَتَكُمْ عَلَيْهِ

TÜRKÇE ANLAMI

81- Tekvir Sûresi

Mekke'de inmiştir. Yirmi dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Güneş dürüldüğünde,** katlanıp ışığı gittiğinde
2. **Yıldızlar döküldüğünde,** vakti dolup yeryüzüne düştüğünde
3. **Dağlar yürütüldüğünde,** yeryüzünden götürülüp dağılmış toz taneleri olduğunda
4. **On aylık** hamile dişi **develer salıverildiğinde,** insanların başlarına gelen korkunç olaydan sebep çobansız veya sağılmadan bırakıldığında, oysaki Araplar için, bundan daha değerli mal yoktu.

5. **Vahşî hayvanlar,** diriltildikten sonra birbirlerinden haklarını almak sonrada toprak olmak için toplanıp **bir araya getirildiğinde,**
6. **Denizler kaynatıldığında,**[1] tutuşturulup ateş olduğunda,
7. **Ruhlar birleştirildiğinde,** bedenleriyle bir araya getirildiğinde,
8. Muhtaç olması ve utanç korkusuyla **diri diri** canlı olarak **toprağa gömülen kıza,** katilini azarlamak için **sorulduğunda,**
9. **"Hangi günah sebebiyle öldürüldü?"**[2] **diye.** Kıza sorulacak sorunun cevabı ise: "Günahsız yere öldürüldüm" demesi olacaktır.
10. Amel **defterleri açıldığında,**[3]
11. Koyunun derisinin yüzüldüğü gibi **gökyüzü** yerinden **söküldüğünde,**
12. **Cehennem** ateşi **tutuşturulduğunda,**[4] yakıldığında,
13. **Ve cennet** girsinler diye ehline **yaklaştırıldığında,**
14. **Kişi** yani, herkes bu söylenenlerin olduğu kıyamet günü **ne** hayır ve şer **hazırlamış olduğunu öğrenmiş olacaktır.**[5]
15. **Artık yemin ederim**[6] **o gizlenenlere,**
16. **O akıp akıp yuvasına gidenlere,** bunlar beş tane olan; Zuhal, Müşteri, Merih, Zühre ve Utarit yıldızlarıdır. Yörüngelerinde başladıkları yöne geri dönerler. Yıldızı bir ara burcunun sonunda görmüşken, bakarız ki, burcun evveline dönmüş ve bu yıldızlar battıkları yerlerde kaybolurlar.
17. **Yöneldiğinde** karanlığıyla geldiği veya döndüğünde **geceye,**
18. **Ağarmaya başladığında** uzayıp tamamen bir gün olduğunda **sabaha andolsun ki,**
19. **Şüphesiz O** Kuran, Allah Teâlâ'ya **çok değerli bir elçinin** Cebrail'in **sözüdür.**[7]
20. **(O) güçlüdür, Arş'ın sahibi** Allah Teâlâ'ın **katında itibarlı,** değer sahibi**dir.**[8]
21. **Orada** göklerde **sözü dinlenir,** melekler ona itaat eder, vahiy konusunda **emindir.**
22. **Arkadaşınız**[9] Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **de** sizin sandığınız gibi **mecnun değildir.**

---

[1] سُجِرَتْ fiili şeddesiz ve şeddeli olarak okunur.

[2] قُتِلَتْ fiili, o kıza hitap edilecek halini hikaye ederekten ta harfinin kesresiyle (قُتِلْتِ şeklinde) de okunmuştur. Kıza sorulacak sorunun cevabı ise: "Günahsız yere öldürüldüm" demesi olacaktır.

[3] نُشِرَتْ fiili şeddesiz ve şeddeli olarak okunur.

[4] سُعِرَتْ fiili şeddesiz ve şeddeli olarak okunur.

[5] عَلِمَتْ نَفْسٌ cümlesi sûrenin evvelinde bulunan إِذَا ve ona atfedilen cümlelerin cevabıdır.

[6] لَا أُقْسِمُ terkibindeki لَا harfi zaittir.

[7] Kuran'ın Cebrail'e nispet edilmesi onun aracılığıyla indirildiği içindir.

[8] مَكِينٍ kelimesi عِنْدَ zarfının müteallakıdır.

[9] وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ cümlesi, kasemin cevabı olan ...إِنَّهُ لَقَوْلُ cümlesi üzerine atıftır.

23. **Andolsun ki,** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **onu** Cebrail'i yaratıldığı şekilde **apaçık ufukta** doğu tarafındaki en yüksek yerde **gördü.**
24. **O,** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **gayb hakkında** bilinmeyen vahiy ve gök haberlerinde **şüpheli**[1] itham altında **değildir** ki, ondan bir şeyi gizlesin.
25. **O** Kuran **kovulmuş** söz hırsızlığı yapan **şeytanın sözü de değildir.**
26. **Daha nereye gidiyorsunuz?** Kuran'ı inkâr ve ondan yüz çevirme konusunda hangi yolda gidiyorsunuz?
27. **O, âlemlere,** insan ve cinlere **bir öğütten,** vaazdan **başka bir şey değildir;**[2]
28. **Sizden** hakka tâbi olup **dosdoğru olmak isteyenlere.**[3]
29. **Ama âlemlerin** tüm yaratılanların **Rabbi olan Allah** sizin hak üzere dosdoğru olmanızı **dilemedikçe siz** hak üzere dosdoğru olmayı **dileyemezsiniz.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التَّكْوِيرِ -﴿٨١﴾

81- Tekvir Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** تِسْعٌ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. إِذَا الشَّمْسُ **Güneş** كُوِّرَتْ **Dürüldüğünde** لُفِّفَتْ Sarıldığında وَذُهِبَ بِنُورِهَا Ve nuru alındığında.
2. وَإِذَا النُّجُومُ **Yıldızlar** انْكَدَرَتْ **Dağıldığında** انْقَضَتْ Sönüp وَتَسَاقَطَتْ Düştüklerinde *(Nereye?)* عَلَى الْأَرْضِ Yere.
3. وَإِذَا الْجِبَالُ **Dağlar** سُيِّرَتْ **Yürütüldüğünde** ذُهِبَ بِهَا Götürüldüğünde *(Nereden?)* عَنْ وَجْهِ الْأَرْضِ Yeryüzünden فَصَارَتْ Ve olduklarında *(Ne?)* هَبَاءً مُنْبَثًّا Uçuşan toz zerrecikleri.
4. وَإِذَا الْعِشَارُ **On aylık gebe develer** اَلنُّوقُ الْحَوَامِلُ Yüklü dişi develer عُطِّلَتْ **Başıboş bırakıldığında** تُرِكَتْ Terk edildiğinde *(Nasıl?)* بِلَا رَاعٍ Çobansız bir halde أَوْ بِلَا حَلَبٍ Veya sağılmadan *(Niye böyle terk edilir?)* لِمَا دَهَاهُمْ Başlarına gelen مِنَ الْأَمْرِ Dehşet verici işten dolayı وَلَمْ يَكُنْ Ve yoktu *(Ne?)* مَالٌ أَعْجَبُ Daha değerli bir mal *(Kime?)* إِلَيْهِمْ Onlara *(Neden?)* مِنْهَا O gebe develerden.

---

[1] ظَنِين kelimesi diğer bir kıraatte, cimri anlamına gelen ضَنِين şeklinde okunur.
[2] إِنْ هُوَ terkibinin başındaki إِنْ kelimesi مَا anlamında olumsuzluk edatıdır.
[3] لِمَنْ terkibi harf-i cerin tekrarıyla لِلْعَالَمِينَ terkibinden bedeldir.

5. وَإِذَا الْوُحُوشُ **Vahşi hayvanlar** حُشِرَتْ **Bir araya toplandığında** جُمِعَتْ Toplandığında *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْبَعْثِ Diriltildikten sonra *(Niye?)* لِيَقْتَصَّ Hakkı alınsın diye *(Neyin?)* لِبَعْضٍ Bir kısmının *(Neden?)* مِنْ بَعْضٍ Diğer bir kısmından ثُمَّ تَصِيرُ Sonra da olurlar *(Ne?)* تُرَابًا Toprak.

6. وَإِذَا الْبِحَارُ **Denizler** سُجِرَتْ **Kaynatıldığında** بِالتَّخْفِيفِ (Bu kelime) şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli okunur أُوقِدَتْ Tutuşturulduğunda فَصَارَتْ نَارًا Ve ateş olduğunda.

7. وَإِذَا النُّفُوسُ **Ruhlar** زُوِّجَتْ **Çiftleştirildiğinde** قُرِنَتْ Birleştirildiğinde *(Ne ile?)* بِأَجْسَادِهَا Bedenleriyle.

8. وَإِذَا الْمَوْءُدَةُ **Ve diri, diri gömülen kıza** اَلْجَارِيَةُ Kız çocuğu تُدْفَنُ Gömülür *(Nasıl?)* حَيَّةً Diri, diri *(Niye?)* خَوْفَ الْعَارِ وَالْحَاجَةِ Utanç ve fakirlik korkusuyla **Sorulduğunda** سُئِلَتْ *(Niye?)* تَبْكِيتًا Azarlamak için *(Kimi?)* لِقَاتِلِهَا Onu öldüreni ***(Ne diye sorulduğunda?)***

9. بِأَيِّ ذَنْبٍ **Hangi günah sebebiyle** قُتِلَتْ **Öldürüldü** وَقُرِئَتْ Ve bu kelime okundu *(Ne ile?)* بِكَسْرِ التَّاءِ (Kutilti şeklinde) ta harfinin kesresiyle *(Nasıl?)* حِكَايَةً Hikaye ederek *(Neyi?)* لِمَا تُخَاطَبُ بِهِ Kendisine hitap edilecek sözü وَجَوَابُهَا Ve o kızın cevabı أَنْ تَقُولَ Demesidir *(Ne?)* قُتِلْتُ Öldürüldüm *(Nasıl?)* بِلَا ذَنْبٍ Günahsız.

10. وَإِذَا الصُّحُفُ **Ve defterler** صُحُفُ الْأَعْمَالِ Amel defterleri نُشِرَتْ **Açıldığında** بِالتَّخْفِيفِ Şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli (okunur) فُتِحَتْ Açılıp وَبُسِطَتْ Yayıldığında.

11. وَإِذَا السَّمَاءُ **Gökyüzü** كُشِطَتْ **Sıyrıldığında** نُزِعَتْ Söküldüğünde *(Nereden?)* عَنْ أَمَاكِنِهَا Yerinden *(Nasıl?)* كَمَا يُنْزَعُ Tıpkı yüzüldüğü gibi *(Ne?)* اَلْجِلْدُ Deri *(Neden?)* مِنَ الشَّاةِ Koyundan.

12. وَإِذَا الْجَحِيمُ **Ve cehennem** اَلنَّارُ Ateş سُعِّرَتْ **Kızıştırıldığında** بِالتَّخْفِيفِ Şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli (okunur) أُجِّجَتْ Tutuşturulduğunda.

13. وَإِذَا الْجَنَّةُ **Ve cennet** أُزْلِفَتْ **Yaklaştırıldığında** قُرِبَتْ Yanaştırıldığında *(Kime?)* لِأَهْلِهَا Ehline *(Niye?)* لِيَدْخُلُوهَا Ona girsinler diye وَجَوَابُ إِذَا 'İza'nın cevabı *(Neredeki?)* أَوَّلَ السُّورَةِ Sûrenin başındaki وَمَا عُطِفَ عَلَيْهَا Ve onun üzerine atfedilenlerin (cevabı şudur):

14. عَلِمَتْ **Bilir** *(Kim?)* نَفْسٌ **Kişi** أَيْ كُلُّ نَفْسٍ Yani, herkes *(Ne zaman?)* وَقْتَ هٰذِهِ الْمَذْكُورَاتِ Bu anlatılanlar olduğu zaman وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ O da kıyamet günüdür ***(Neyi bilir?)*** مَا أَحْضَرَتْ **Ne hazırladığı** *(Neden?)* مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayır ve şerden.

15. فَلَا أُقْسِمُ **Artık yemin ederim** لَا زَائِدَةٌ 'La' harfi zaittir *(Neye yemin ederim?)* بِالْخُنَّسِ **Gizlenen yıldızlara,**

16. الْجَوَارِ **Akıp, akıp** الْكُنَّسِ **Yuvasına girenlere** هِيَ النُّجُومُ الْخَمْسَةُ Bunlar beş yıldızdır زُحَلُ وَالْمُشْتَرِي Zuhal, Müşteri وَالْمِرِّيخُ وَالزُّهْرَةُ Merih, Zühre وَعُطَارِدُ Ve Utarit تَخْنُسُ Gizlenirler بِضَمِّ النُّونِ Nun'un zammesiyle okunur أَيْ تَرْجِعُ Yani, dönerler *(Nerede?)* فِي مَجْرَاهَا Yörüngelerinde *(Nereye dönerler?)* وَرَاءَهَا Arkalarına بَيْنَمَا Bir ara نَرَى النَّجْمَ Yıldızları görürüz *(Nerede?)* فِي آخِرِ الْبُرْجِ Burcun en sonunda إِذْ كَرَّ رَاجِعًا Bir bakarsın ki geri dönmüş *(Nereye?)* إِلَى أَوَّلِهِ Burcun başına وَتَكْنِسُ Ve saklanırlar بِكَسْرِ النُّونِ Nun'un kesresiyle okunur تَدْخُلُ Girerler *(Nereye?)* فِي كِنَاسِهَا Yuvalarına أَيْ تَغِيبُ Yani, batarlar *(Nerede?)* فِي الْمَوَاضِعِ الَّتِي Öyle yerlerde ki, تَغِيبُ فِيهَا Orada batmaktadırlar.

17. وَالَّيْلِ **Ve geceye** إِذَا عَسْعَسَ **Yöneldiğinde** أَقْبَلَ Geldiğinde *(Ne ile?)* بِظَلَامِهِ Karanlığıyla أَوْ أَدْبَرَ Veya gittiğinde.

18. وَالصُّبْحِ **Ve sabaha** إِذَا تَنَفَّسَ **Ağarmaya başladığında** اِمْتَدَّ Uzadığında حَتَّى يَصِيرَ Ta oluncaya kadar *(Ne?)* نَهَارًا بَيِّنًا Apaçık bir gün.

19. إِنَّهُ **Muhakkak ki o** لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ **Değerli bir elçinin sözüdür** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran *(Kim için değerli?)* عَلَى اللهِ تَعَالَى Yüce Allah için وَهُوَ جِبْرِيلُ O elçi Cebrail'dir أُضِيفَ إِلَيْهِ Kuran ona nispet edildi *(Niçin?)* لِنُزُولِهِ بِهِ Onun aracılığıyla indirildiği için *(Öyle elçi ki,)*

20. ذِي قُوَّةٍ **Kuvvet sahibi** أَيْ شَدِيدِ الْقُوَى Çok kuvvetli عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ **Arş sahibinin yanında** أَيِ اللهِ تَعَالَى Yani, yüce Allah'ın yanında مَكِينٍ **Pek itibarlıdır** ذِي مَكَانَةٍ Yüksek makam sahibidir مُتَعَلِّقٌ بِهِ عِنْدَ (Mekin kelimesi) 'inde' zarfının mütaallakıdır.

21. مُطَاعٍ ثَمَّ **Orada ona itaat edilir** أَيْ تُطِيعُهُ Yani, ona itaat eder *(Kim?)* الْمَلَائِكَةُ Melekler *(Nerede?)* فِي السَّمٰوَاتِ Göklerde أَمِينٍ **Güvenilendir** *(Hangi konuda?)* عَلَى الْوَحْيِ Vahiy konusunda.

22. وَمَا صَاحِبُكُمْ **Arkadaşınız değildir** مُحَمَّدٌ Muhammed ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin عَطْفٌ (Vema sahibukum) atfedilmiştir *(Neye?)* عَلَى إِنَّهُ 'İnnehu'yla başlayıp إِلَى آخِرِ الْمُقْسَمِ عَلَيْهِ Yeminin cevabının sonuna kadar olan kısma (atfedilmiştir) *(Arkadaşınız ne değildir?)* بِمَجْنُونٍ **Deli** كَمَا زَعَمْتُمْ Sizin iddia ettiğiniz gibi.

23. وَلَقَدْ رَآهُ **Andolsun ki, onu gördü** رَأَى مُحَمَّدٌ Muhammed gördü ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kimi?)* جِبْرِيلَ Cebrail'i *(Nasıl?)* عَلَى صُورَتِهِ Şekli üzere الَّتِي خُلِقَ Ki,

Cebrail yaratılmıştır *(Ne üzere?)* عَلَيْهَا O şekil üzere *(Nerede gördü?)* بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ **Apaçık ufukta** اَلْبَيِّنِ Aşikâr وَهُوَ Ve o ufuk اَلْأَعْلٰى En yüksek yerdir *(Nerede?)* بِنَاحِيَةِ الْمَشْرِقِ Doğu tarafında.

24. وَمَا هُوَ **O değildir** مُحَمَّدٌ Muhammed ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin عَلَى الْغَيْبِ **Gayb hakkında** مَا غَابَ Gizli olan مِنَ الْوَحْيِ Vahiy وَخَبَرِ السَّمَاءِ Ve gökten gelen haber (hakkında) *(Ne değildir?)* **بِظَنِينٍ Zan altında** بِمُتَّهَمٍ İtham edilmiş وَفِي قِرَاءَةٍ Bir kıraatte بِالضَّادِ (Bidanîn şeklinde) dat harfiyle (okunur) أَيْ بِبَخِيلٍ Yani cimri, esirgeyen değildir ki, فَيَنْتَقِصَ Eksik bırakısın *(Neyi?)* مِنْهُ شَيْئًا Ondan bir şeyi.

25. وَمَا هُوَ **Ve o değildir** أَيِ الْقُرْآنُ Yani, Kuran *(Ne değildir?)* **بِقَوْلِ شَيْطَانٍ Şeytanın sözü** مُسْتَرِقِ السَّمْعِ Dinleyerek bilgi çalan رَجِيمٍ **Kovulmuş** مَرْجُومٍ Taşlanmış.

26. فَأَيْنَ **O halde nereye** تَذْهَبُونَ **Gidiyorsunuz?** فَبِأَيِّ طَرِيقٍ Hangi yolu تَسْلُكُونَ Takip ediyorsunuz? *(Hangi konuda?)* فِي إِنْكَارِكُمُ الْقُرْآنَ Kuran'ı inkar etmeniz وَإِعْرَاضِكُمْ عَنْهُ Ve ondan yüz çevirmeniz konusunda.

27. هُوَ -مَا- إِنْ **O değildir** إِلَّا ذِكْرٌ **Sadece bir öğüttür** عِظَةٌ Vaazdır *(Kim için?)* لِلْعَالَمِينَ **Alemler için** اَلْإِنْسِ وَالْجِنِّ İnsanlar ve cinler için.

28. لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ **Sizden dileyen için** بَدَلٌ مِنَ الْعَالَمِينَ 'Alemin' kelimesinden bedeldir *(Nasıl?)* بِإِعَادَةِ الْجَارِّ Harf-i cerin tekrarıyla *(Neyi dileyen?)* أَنْ يَسْتَقِيمَ **Dosdoğru olmayı** *(Nasıl?)* بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ Hakka uyarak.

29. وَمَا تَشَاؤُنَ **Fakat siz dileyemezsiniz** *(Neyi?)* اَلْاِسْتِقَامَةَ Dosdoğru olmayı *(Ne üzere?)* عَلَى الْحَقِّ Hak üzere إِلَّا أَنْ يَشَاءَ **Ancak dilerse (olur)** *(Kim?)* اَللّٰهُ **Allah** رَبُّ الْعَالَمِينَ **Alemlerin** اَلْخَلَائِقِ Mahlukatın **Rabbi** *(Neyi?)* اِسْتِقَامَتَكُمْ Sizin dosdoğru olmanızı *(Ne üzere?)* عَلَيْهِ Hak üzere.



سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ

﴿مَكِّيَّةٌ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا السَّمَآءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾﴾ انْشَقَّتْ ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾﴾ انْقَطَعَتْ وَتَسَاقَطَتْ ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾﴾ فُتِحَ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ فَصَارَتْ بَحْرًا وَاحِدًا وَاخْتَلَطَ الْعَذْبُ بِالْمِلْحِ ﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾﴾ قُلِّبَ تُرَابُهَا وَبُعِثَ مَوْتَاهَا وَجَوَابُ إِذَا وَمَا عُطِفَ عَلَيْهَا ﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ﴾ أَيْ كُلُّ نَفْسٍ وَقْتَ هٰذِهِ الْمَذْكُورَاتِ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿مَا قَدَّمَتْ﴾ مِنَ الْأَعْمَالِ ﴿وَ﴾ مَا ﴿أَخَّرَتْ ﴿٥﴾﴾ مِنْهَا فَلَمْ تَعْمَلْهُ ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ الْكَافِرُ ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾﴾ حَتَّى عَصَيْتَهُ ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ بَعْدَ أَنْ لَمْ تَكُنْ ﴿فَسَوَّاكَ﴾ جَعَلَكَ مُسْتَوِيَ الْخِلْقَةِ سَالِمَ الْأَعْضَاءِ ﴿فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ جَعَلَكَ مُعْتَدِلَ الْخَلْقِ مُتَنَاسِبَ الْأَعْضَاءِ لَيْسَتْ يَدٌ أَوْ رِجْلٌ أَطْوَلَ مِنَ الْأُخْرَى ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا﴾ زَائِدَةٌ ﴿شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾﴾ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ عَنِ الْاِغْتِرَارِ بِكَرَمِ اللهِ تَعَالَى ﴿بَلْ تُكَذِّبُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ ﴿بِالدِّينِ ﴿٩﴾﴾ بِالْجَزَاءِ عَلَى الْأَعْمَالِ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾﴾ مِنَ الْمَلَائِكَةِ لِأَعْمَالِكُمْ ﴿كِرَامًا﴾ عَلَى اللهِ ﴿كَاتِبِينَ ﴿١١﴾﴾ لَهَا ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾﴾ جَمِيعَهُ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ﴾

الْمُؤْمِنِينَ الصَّادِقِينَ فِي إِيمَانِهِمْ ﴿لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾﴾ جَنَّةٍ ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ﴾ الْكُفَّارَ ﴿لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾﴾ نَارٍ مُحْرِقَةٍ ﴿يَصْلَوْنَهَا﴾ يَدْخُلُونَهَا وَيُقَاسُونَ حَرَّهَا ﴿يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾﴾ الْجَزَاءِ ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَآئِبِينَ ﴿١٦﴾﴾ بِمُخْرَجِينَ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾﴾ ﴿ثُمَّ مَآ أَدْرٰيكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾﴾ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهِ ﴿يَوْمُ﴾ بِالرَّفْعِ أَيْ هُوَ يَوْمُ [يَوْمَ] ﴿لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا﴾ مِنَ الْمَنْفَعَةِ ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلّٰهِ ﴿١٩﴾﴾ لَا أَمْرَ لِغَيْرِهِ فِيهِ أَيْ لَمْ يُمَكِّنْ أَحَدًا مِنَ التَّوَسُّطِ فِيهِ بِخِلَافِ الدُّنْيَا.

TÜRKÇE ANLAMI

82- İnfitar Sûresi

Mekke'de inmiştir. On dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Gökyüzü yarıldığında,** çatladığında,
2. **Yıldızlar döküldüğünde,** vakti dolup düştüğünde,
3. **Denizler,** bir kısmı diğer bir kısmına açılıp tek deniz olduğu ve tatlı suyla tuzlu karıştırılıp **kaynaştığında,**
4. **Kabirlerin içi dışına çıkarıldığında,** toprağı çevrilip ölüler diriltildiğinde,
5. **Kişi** yani, herkes bu söylenenlerin olduğu kıyamet günü **takdim ettiği** amelini **ve geride bırakıp** yapmadığı amelini **bilir.**
6. **Ey** kâfir **insan! İhsanı bol olan Rabbinle seni aldatan nedir?** Ki, ona asi oldun.
7. **Ki o,** yok iken **seni yarattı, seni kıvamına erdirdi;** seni yaratılışı düzgün ve azalarını sağlam eyledi **ve seni dengeledi;** seni, yaratılışı dengeli, azaları birbirine uygun eyledi. Hiçbir el veya ayak diğerinden uzun değildir.
8. **İstediği her hangi bir şekilde seni birleştirdi.**
9. **Hayır!** Bu kelime yüce Allah'ın ihsanına karşı aldanmaktan men etmek içindir. **Doğrusu siz** Mekke kâfirleri **dini,** amellerin karşılığının verilmesini **yalanlıyorsunuz.**
10. **Oysaki üzerinizde** amelleriniz için **bekçi** melek**ler var,**
11. Allah'a **değerli** o amelleri **yazıcılar,**
12. **Onlar, yapmakta olduklarınızın** hepsini **bilirler.**
13. **İyiler** imanlarında sadık müminler **muhakkak nimet içinde** cennette**dirler,**
14. **Günahkârlar da cehennemde** yakıcı ateşte**dirler.**
15. **Din** ceza **gününde oraya girerler** ve sıcağına katlanırlar.
16. **Ve onlar, oradan ayrılmaz,** çıkartılmaz**lar da.**
17. **Ceza gününün ne olduğunu, sana ne bildirdi,** öğretti?

18. **Evet, ceza gününün ne olduğunu, sana ne bildirdi?** Bu (ikinci cümle), o günün şanına hürmet içindir.
19. **O gün hiçbir kimse başkası için bir şey,** iyilik **yapma gücüne sahip değildir. O gün iş sadece Allah'a mahsustur.** O gün başkasının emir yetkisi yoktur. Dünyada olanın aksine o gün kimse aracı olamaz.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ -﴿٨٢﴾

82- İnfitar Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **On dokuz ayettir.** تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Gökyüzü** اِذَا السَّمَاءُ **Çatladığında** اِنْفَطَرَتْ Yarıldığında.
2. **Yıldızlar** وَاِذَا الْكَوَاكِبُ **Döküldüğünde** اِنْتَثَرَتْ Sönüp وَتَسَاقَطَتْ Düştüklerinde.
3. **Denizler** وَاِذَا الْبِحَارُ **Kaynaştığında** فُجِّرَتْ فُتِحَ بَعْضُهَا Bir kısmı açıldığında *(Nereye?)* فِي بَعْضٍ Diğer bir kısmına فَصَارَتْ Böylece olduğunda *(Ne?)* بَحْرًا وَاحِدًا Tek bir deniz وَاخْتَلَطَ Ve karıştığında *(Ne?)* اَلْعَذْبُ Tatlı su *(Neye?)* بِالْمِلْحِ Tuzlu suya.
4. **Kabirler** وَاِذَا الْقُبُورُ **Deşildiğinde** بُعْثِرَتْ قُلِّبَ Alt üst edildiğinde *(Ne?)* تُرَابُهَا Kabirlerin toprakları وَبُعِثَ Ve diriltildiğinde *(Ne?)* مَوْتَاهَا İçindeki ölüler إِذَا وَجَوَابُ İza'nın cevabı عَلَيْهَا عُطِفَ وَمَا Ve onun üzerine atfedilenlerin (cevabı şudur):
5. **Bilir** عَلِمَتْ *(Kim?)* **Kişi** نَفْسٌ أَيْ كُلُّ نَفْسٍ Yani, her bir nefis *(Ne zaman?)* وَقْتَ هٰذِهِ الْمَذْكُورَاتِ Bu anlatılanlar olduğunda وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ O da kıyamet günüdür *(Neyi bilir?)* **Takdim ettiği** مَا قَدَّمَتْ مِنَ الْأَعْمَالِ Amelleri وَ -مَا- اَخَّرَتْ **Ve geciktirdiği** مِنْهَا Amelleri فَلَمْ تَعْمَلْهُ Ve yapmadığı.
6. **Ey insan!** يَا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ الْكَافِرُ Kafir **Seni ne aldattı** *(Kim ile?)* مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ **İhsanı bol Rabbinle** حَتَّى عَصَيْتَهُ Ta ki ona asi oldun.
7. **Ki o, seni yarattı** اَلَّذِي خَلَقَكَ بَعْدَ أَنْ لَمْ تَكُنْ Sen yok iken **Ve sana düzgün bir şekil verdi** فَسَوّٰيكَ جَعَلَكَ Seni yaptı *(Ne?)* مُسْتَوِيَ الْخِلْقَةِ Düzgün yaratılışlı سَالِمَ الْأَعْضَاءِ Azaları sağlam **Ve seni dengeli hale getirdi** فَعَدَلَكَ بِالتَّخْفِيفِ (Bu kelime) hem şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Hem de şeddeli okunur جَعَلَكَ Seni kıldı *(Ne?)* مُعْتَدِلَ الْخَلْقِ Yaratılışı dengeli مُتَنَاسِبَ الْأَعْضَاءِ Azaları birbiriyle uyumlu لَيْسَتْ Değildir *(Ne?)* يَدٌ أَوْ رِجْلٌ Bir el veya ayak *(Ne değildir?)* أَطْوَلَ مِنَ الْأُخْرٰى Diğerinden daha uzun.

8. مَا **Herhangi bir surette** فِي أَيِّ صُورَةٍ زَائِدَةٌ 'Ma' harfi zaittir *(Öyle suret ki,)* شَاءَ **Diledi** رَكَّبَكَ **Seni terkip etti, birleştirdi.**

9. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ Bu mendir *(Neden?)* عَنِ الْاِغْتِرَارِ Aldanmaktan *(Ne ile?)* بِكَرَمِ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın iyilik ve ihsanıyla بَلْ تُكَذِّبُونَ **Doğrusu siz yalanlıyorsunuz** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri *(Neyi?)* بِالدِّينِ **Dini** بِالْجَزَاءِ Cezalandırılmayı *(Neye karşı?)* عَلَى الْأَعْمَالِ Amellere karşı.

10. وَإِنَّ عَلَيْكُمْ **Halbuki sizin üzerinizde** لَحَافِظِينَ **Gözcüler var** *(Kimlerden?)* مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerden *(Neyi gözlüyorlar?)* لِأَعْمَالِكُمْ Amellerinizi.

11. كِرَامًا **Çok değerli** *(Kime?)* عَلَى اللهِ Allah'a كَاتِبِينَ **Yazıcı** *(Neyi?)* لَهَا Amellerinizi.

12. يَعْلَمُونَ **Bilirler** *(Neyi?)* مَا تَفْعَلُونَ **Sizin yaptıklarınızı** جَمِيعَهُ Hepsini.

13. إِنَّ الْأَبْرَارَ **Şüphesiz iyiler** الْمُؤْمِنِينَ الصَّادِقِينَ Sadık müminler *(Nerede sadık olan?)* فِي إِيمَانِهِمْ İmanlarında *(Nedirler?)* لَفِي نَعِيمٍ **Elbette nimet** جَنَّةٍ Cennet **içindedirler.**

14. وَإِنَّ الْفُجَّارَ **Ve şüphesiz facirler** الْكُفَّارَ Kâfirler لَفِي جَحِيمٍ **Elbette cehennemdedirler** نَارٍ مُحْرِقَةٍ Yakıcı ateştedirler.

15. يَصْلَوْنَهَا **Oraya girerler** يَدْخُلُونَهَا Doluşurlar وَيُقَاسُونَ Ve katlanırlar *(Neye?)* حَرَّهَا Hararetine *(Ne zaman?)* يَوْمَ الدِّينِ **Din günü** الْجَزَاءِ Ceza günü.

16. وَمَا هُمْ **Ve onlar değildir** *(Ne?)* عَنْهَا بِغَائِبِينَ **Oradan kaybolacak** بِمُخْرَجِينَ Çıkartılacak (değildirler).

17. وَمَا أَدْرَاكَ **Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti? مَا يَوْمُ الدِّينِ **Din günü nedir?**

18. ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ **Sonra sana ne bildirdi?** مَا يَوْمُ الدِّينِ **Din günü nedir?** تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهِ (Bu tekrar cümlesi) o günün şanına tazimdir.

19. يَوْمَ **O gün** بِالرَّفْعِ Ref ile okunur أَيْ هُوَ يَوْمُ Yani, o öyle bir gündür ki, لَا تَمْلِكُ **Sahip olamaz** *(Kim?)* نَفْسٌ **Hiç kimse** *(Kim için?)* لِنَفْسٍ **Hiç kimse için** *(Neye?)* شَيْئًا **Hiçbir şeye** مِنَ الْمَنْفَعَةِ Fayda sağlamaya وَالْأَمْرُ **Emir** يَوْمَئِذٍ **O gün** لِلهِ **Allah'a aittir** لَا أَمْرَ Emir yoktur *(Kim için?)* لِغَيْرِهِ Ondan başkası için *(Ne zaman?)* فِيهِ O gün أَيْ لَمْ يُمْكِنْ Yani, imkan vermez *(Kime?)* أَحَدًا Hiç kimseye *(Niçin imkan vermez?)* مِنَ التَّوَسُّطِ Aracılık yapması için *(Ne zaman?)* فِيهِ O günde بِخِلَافِ الدُّنْيَا Dünyada olanın aksine.



سُورَةُ التَّطْفِيفِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ سِتٌّ وَثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَيْلٌ﴾ كَلِمَةُ عَذَابٍ أَوْ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ ﴿لِلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾﴾ ﴿اَلَّذِينَ اِذَا اكْتَالُوا عَلَى﴾ أَيْ مِنَ ﴿النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾﴾ الْكَيْلَ ﴿وَاِذَا كَالُوهُمْ﴾ أَيْ كَالُوا لَهُمْ ﴿اَوْ وَزَنُوهُمْ﴾ أَيْ وَزَنُوا لَهُمْ ﴿يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾﴾ يَنْقُصُونَ الْكَيْلَ أَوِ الْوَزْنَ ﴿اَلَا﴾ اِسْتِفْهَامُ تَوْبِيخٍ ﴿يَظُنُّ﴾ يَتَيَقَّنُ ﴿اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾﴾ ﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾﴾ أَيْ فِيهِ وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿يَوْمَ﴾ بَدَلٌ مِن مَحَلِّ لِيَوْمٍ فَنَاصِبُهُ مَبْعُوثُونَ ﴿يَقُومُ النَّاسُ﴾ مِنْ قُبُورِهِمْ ﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾﴾ الْخَلَائِقِ لِأَجْلِ أَمْرِهِ وَحِسَابِهِ وَجَزَائِهِ ﴿كَلَّآ﴾ حَقًّا ﴿اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ﴾ أَيْ كِتَابَ أَعْمَالِ الْكُفَّارِ ﴿لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾﴾ قِيلَ هُوَ كِتَابٌ جَامِعٌ لِأَعْمَالِ الشَّيَاطِينِ وَالْكَفَرَةِ وَقِيلَ هُوَ مَكَانٌ أَسْفَلَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ وَهُوَ مَحَلُّ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ ﴿وَمَآ اَدْرٰيكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾﴾ مَا كِتَابُ سِجِّينٍ ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٩﴾﴾ مَخْتُومٌ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾﴾ ﴿اَلَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿١١﴾﴾ الْجَزَاءِ بَدَلٌ أَوْ بَيَانٌ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهٖٓ اِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ﴾ مُتَجَاوِزِ الْحَدِّ ﴿اَثِيمٍ ﴿١٢﴾﴾ صِيغَةُ مُبَالَغَةٍ ﴿اِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا﴾ الْقُرْآنُ ﴿قَالَ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ ﴿١٣﴾﴾ الْحِكَايَاتُ الَّتِي

سُطِرَتْ قَدِيمًا جَمْعُ أُسْطُورَةٍ بِالضَّمِّ أَوْ إسْطَارَةٍ بِالْكَسْرِ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ وَزَجْرٌ لِقَوْلِهِمْ ذٰلِكَ ﴿بَلْ رَانَ﴾ غَلَبَ ﴿عَلٰى قُلُوبِهِمْ﴾ فَغَشِيَهَا ﴿مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾﴾ مِنَ الْمَعَاصِي فَهُوَ كَالصَّدَإِ ﴿كَلَّآ﴾ حَقًّا ﴿إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾﴾ فَلَا يَرَوْنَهُ ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾﴾ لَدَاخِلُو النَّارِ الْمُحْرِقَةِ ﴿ثُمَّ يُقَالُ﴾ لَهُمْ ﴿هٰذَا﴾ أَيِ الْعَذَابُ ﴿الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾﴾ ﴿كَلَّآ﴾ حَقًّا ﴿إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ﴾ أَيْ كِتَابَ أَعْمَالِ الْمُؤْمِنِينَ الصَّادِقِينَ فِي إِيمَانِهِمْ ﴿لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾﴾ قِيلَ هُوَ كِتَابٌ جَامِعٌ لِأَعْمَالِ الْخَيْرِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَمُؤْمِنِي الثَّقَلَيْنِ وَقِيلَ هُوَ مَكَانٌ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ تَحْتَ الْعَرْشِ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾﴾ مَا كِتَابُ عِلِّيِّينَ هُوَ ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ ﴿٢٠﴾﴾ مَخْتُومٌ ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾﴾ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾﴾ جَنَّةٍ ﴿عَلَى الْأَرَآئِكِ﴾ السُّرُرِ فِي الْحِجَالِ ﴿يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾﴾ مَا أُعْطُوا مِنَ النَّعِيمِ ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾﴾ بَهْجَةَ التَّنَعُّمِ وَحُسْنَهُ ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ﴾ خَمْرٍ خَالِصَةٍ مِنَ الدَّنَسِ ﴿مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾﴾ عَلَى إِنَائِهَا لَا يَفُكُّ خَتْمَهُ غَيْرُهُمْ ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ أَيْ آخِرُ شُرْبِهِ تَفُوحُ مِنْهُ رَائِحَةُ الْمِسْكِ ﴿وَفِي ذٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾﴾ فَلْيَرْغَبُوا بِالْمُبَادَرَةِ إِلَى طَاعَةِ اللهِ ﴿وَمِزَاجُهُ﴾ أَيْ مَا يُمْزَجُ بِهِ ﴿مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾﴾ فُسِّرَ بِقَوْلِهِ ﴿عَيْنًا﴾ فَنَصْبُهُ بِأَمْدَحُ مُقَدَّرًا ﴿يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾﴾ أَيْ مِنْهَا أَوْ ضُمِّنَ يَشْرَبُ مَعْنَى يَلْتَذُّ ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ كَأَبِي جَهْلٍ وَنَحْوِهِ ﴿كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ كَعَمَّارٍ وَبِلَالٍ وَنَحْوِهِمَا ﴿يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾﴾ اسْتِهْزَاءً بِهِمْ ﴿وَإِذَا مَرُّوا﴾ أَيِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾﴾ أَيْ يُشِيرُ الْمُجْرِمُونَ إِلَى الْمُؤْمِنِينَ بِالْجَفْنِ وَالْحَاجِبِ اسْتِهْزَاءً ﴿وَإِذَا انْقَلَبُوا﴾ رَجَعُوا ﴿إِلَى أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَاكِهِينَ ﴿٣١﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ (فَكِهِينَ) مُعْجِبِينَ بِذِكْرِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ﴾ الْمُؤْمِنِينَ ﴿قَالُوا إِنَّ هٰؤُلَآءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٢﴾﴾ لِإِيمَانِهِمْ بِمُحَمَّدٍ ﷺ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَمَآ أُرْسِلُوا﴾ أَيِ الْكُفَّارُ ﴿عَلَيْهِمْ﴾ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾﴾ لَهُمْ أَوْ لِأَعْمَالِهِمْ حَتَّى يَرُدُّوهُمْ إِلَى مَصَالِحِهِمْ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾﴾ ﴿عَلَى الْأَرَآئِكِ﴾ فِي الْجَنَّةِ ﴿يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾﴾ مِنْ مَنَازِلِهِمْ إِلَى الْكُفَّارِ وَهُمْ يُعَذَّبُونَ فَيَضْحَكُونَ مِنْهُمْ كَمَا ضَحِكَ الْكُفَّارُ مِنْهُمْ فِي الدُّنْيَا ﴿هَلْ ثُوِّبَ﴾ جُوزِيَ ﴿الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾﴾ نَعَمْ

TÜRKÇE ANLAMI

83- Tatfîf Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Otuz altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Eksik ölçüp tartanlara yazıklar olsun!**[1]
2. **Ki, onlar insanlardan alırken** ölçüyü **tam yaparlar,**
3. **Onlara,** onlar için **ölçüp tarttıklarında ise eksiltirler.** Ölçüyü veya kiloyu noksan yaparlar.
4. **Bunlar, tekrar diriltileceklerini zannetmiyor** kesin olarak bilmiyor**lar mı?**[2]
5. **Büyük bir günde,** o da kıyamet günüdür.
6. **İnsanların âlemlerin Rabbi için** kabirlerinden **kalktığı günde.**[3]
7. **Doğrusu günahkârların kitabı,** kâfirlerin amel defterleri **elbette Siccîn'dedir.** Siccin, denilene göre, şeytanların ve kâfirlerin amellerini toplayan bir kitaptır. Diğer bir görüşe göre de, yedi kat yerin en altında bir yerdir. Ve orası şeytanla ordularının mekânıdır.
8. **Siccîn** kitabın**ın ne olduğunu sana ne bildirdi?**
9. **O yazılmış,** mühürlü **bir kitaptır.**
10. **O gün vay haline yalancıların!**
11. **Ki onlar, din** ceza **gününü yalanlıyorlar.**[4]
12. **Onu azgın** haddi aşan **ve çok günahkâr**[5] **kimselerden başkası yalanlamaz.**
13. **Ona ayetlerimiz** Kuran **okunduğunda "Eskilerin masalları,**[6] eskiden yazılmış hikâyeler" **demişti.**
14. **Hayır!**[7] **Bilakis onların işlemekte oldukları** günahlar **kalplerini kaplamış,** galip gelmiş ve onu sarmış**tır.** Onlar pas gibidir.
15. **Hayır!** Doğrusu **onlar şüphesiz o** kıyamet **günü Rablerinden mahrumdurlar.** Bu sebeple onu göremeyecekler.
16. **Sonra onlar elbette cehenneme** yakıcı ateşe **girerler.**

---

[1] وَيْلٌ azap ifade eden bir kelime veya cehennemde bir vadidir.

[2] أَلَا يَظُنُّ cümlesindeki soru azarlama içindir.

[3] يَوْمَ kelimesi لِيَوْمٍ kelimesinin mahallinden bedel olmak üzere mensuptur. Nasb eden de مَبْعُوثِينَ kelimesidir.

[4] الَّذِينَ kelimesi لِلْمُكَذِّبِينَ kelimesinden bedel veya onun beyanıdır.

[5] أَثِيمٍ kelimesi mübalağa sığasıdır.

[6] أَسَاطِير kelimesi, zamme ile okunan أُسْطُورَة veya kesreyle okunan إِسْطَارَة kelimesinin çoğuludur.

[7] كَلَّا kelimesi onların bu sözlerine karşı bir inkar ve mendir.

17. **Sonrada** onlara: **"İşte yalanlamış olduğunuz** azap **budur" denilir.**

18. **Hayır!** Doğrusu **iyilerin kitabı,** imanlarında sadık olan müminlerin amel defterleri **İlliyyin'dedir.** Denilene göre, o; melek, cin ve insanların hayırlarını toplayan kitaptır. Ve yine denilmiştir ki, o; yedinci semada Arş'ın altında bir mekândır.

19. **İlliyyin** kitabının **ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti?

20. O **yazılmış,** mühürlenmiş **bir kitaptır.**

21. **Ona, Allah'a yakın olan** melekler **şahit olurlar.**

22. **İyiler muhakkak nimet içinde** cennette**dirler,**

23. **Onlar orada koltuk,** zifaf odasındaki tahtlar **üzerinde** kendilerine verilen nimetlere **bakarlar.**

24. **Onların yüzünde nimetlerin parıltısını** nimet sahibi olmanın keyif ve güzelliğini **görürsün.**

25. **Kendilerine** mührünü onlardan başkasının açamadığı kabı **mühürlü halis bir içki** tortusuz şarap **sunulur.**

26. **Onun sonu misktir.** Son yudumdan misk kokusu gelir. **İşte yarışanlar sadece buna yarışsınlar.** Allah'a itaate koşarak buna rağbet etsinler.

27. **Onun karışımı Tesnîm'dendir.**

28. Tesnîm şu ayetle tefsir edilmiştir; **o öyle bir kaynaktır**[1] **ki, ondan**[2] **yakın olanlar içer.**

29. **Şüphesiz** Ebu Cehil ve onun gibi **günahkârlar,** Ammar, Bilal ve bunlar gibi **iman edenlere** alaylı bir tavırla **gülerlerdi.**

30. **Onlara** müminlere **uğradıklarında, kaş göz ederlerdi.** Günahkârlar, alay etmek için, müminlere kaş ve göz ile işaret ederdi.

31. **Ailelerine döndüklerinde, keyiflenerek**[3] müminleri anmaktan lezzet alarak **dönerlerdi.**

32. **Onları** müminleri **gördüklerinde: "Şüphesiz bunlar** Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'e inandığı için **sapıtmış" derlerdi.**

33. Allah Teâlâ buyurdu ki: **Halbuki onlar,** kafirler **onlara** müminlere, onları veya amellerini **gözetleyici olarak gönderilmediler** ki, onları yararlarına olan şeye çevirsinler.

34. **İşte o** kıyamet **günü de iman eden kimseler kâfirlere gülerler.**

35. Cennette **koltuklar üzerinde** kendi yerlerinden azap gören kâfirlere **bakarlar** ve tıpkı dünyada kâfirlerin onlara güldüğü gibi şimdi onlar kâfirlere gülerler.

36. **Kâfirler yaptıklarının cezasını** karşılığını **buldular mı?** Evet, (buldular).

---

[1] عَيْنًا kelimesinin nasbı mukadder bir övgü fiiliyledir.

[2] بِهَا terkibi مِنْهَا anlamındadır. Veya يَشْرَبُ fiiline يُلْتَذُّ fiilinin manası verilmiştir.

[3] فَاكِهِينَ kelimesi diğer bir kıraatte فَكِهِينَ şeklinde okunur.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التَّطْفِيفِ -﴿٨٣﴾

83- Tatfîf Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke** اَوْ مَدَنِيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir** آيَةً وَثَلَاثُونَ سِتٌّ **Otuz altı ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَيْلٌ **Vay haline!** كَلِمَةُ عَذَابٍ Bu azaba delalet eden bir kelime أَوْ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ Veya cehennemde bir vadidir *(Kimin vay haline?)* لِلْمُطَفِّفِينَ **Eksik tartanların.**

2. اَلَّذِينَ **Ki, onlar** اِذَا اكْتَالُوا **Ölçüp aldıklarında** *(Kimden?)* عَلَى -أَيْ مِنَ- النَّاسِ **İnsanlardan** يَسْتَوْفُونَ **Tam yaparlar** *(Neyi?)* اَلْكَيْلَ Ölçüyü.

3. وَاِذَا كَالُوهُمْ **Onlara ölçtüklerinde** أَيْ كَالُوا لَهُمْ Yani, onlar için ölçtüklerinde اَوْ وَزَنُوهُمْ **Veya onlara tarttıklarında** أَيْ وَزَنُوا لَهُمْ Yani, onlar için tarttıklarında يُخْسِرُونَ **Eksik tutarlar** يَنْقُصُونَ Azaltırlar *(Neyi?)* اَلْكَيْلَ أَوِ الْوَزْنَ Ölçüyü veya tartıyı.

4. اَلَا **Yoksa** اِسْتِفْهَامُ تَوْبِيخٍ Azarlama ifade eden bir sorudur يَظُنُّ **Sanmıyor mu?** يَتَيَقَّنُ Kesin olarak inanmıyor mu? *(Kim?)* اُولٰئِكَ **Bunlar** *(Neye?)* اَنَّهُمْ **Şüphesiz kendileri** مَبْعُوثُونَ **Diriltileceklerdir** *(Niçin?)*

5. لِيَوْمٍ عَظِيمٍ **Büyük bir gün için** أَيْ فِيهِ Yani, o günde وَهُوَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ O da kıyamet günüdür.

6. يَوْمَ **O gün** بَدَلٌ (Bu kelime) bedeldir *(Neden?)* مِن مَحَلِّ لِيَوْمٍ 'Li-yevmin' kelimesinin mahallinden فَنَاصِبُهُ Ve bu 'yevm' kelimesini nasb eden مَبْعُوثُونَ 'Mebu'sûn' kelimesidir يَقُومُ **Kalkar** *(Kim?)* اَلنَّاسُ **İnsanlar** *(Nereden?)* مِنْ قُبُورِهِمْ Kabirlerinden *(Kim için kalkarlar?)* لِرَبِّ الْعَالَمِينَ **Alemlerin Rabbi için** اَلْخَلَائِقِ Yaratılanların Rabbi için *(Niçin kalkarlar?)* لِأَجْلِ أَمْرِهِ Allah'ın emri, وَحِسَابِهِ Hesabı وَجَزَائِهِ Ve cezası için (kalkarlar).

7. كَلَّا **Hayır** حَقًّا Gerçekten اِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ **Günahkârların yazısı** أَيْ كِتَابَ أَعْمَالِ الْكُفَّارِ Yani, kafirlerin amellerinin yazısı لَفِي سِجِّينٍ **Şüphesiz Siccin'dedir** قِيلَ Denildi ki: هُوَ كِتَابٌ جَامِعٌ O toplayan bir kitaptır *(Neyi?)* لِأَعْمَالِ الشَّيَاطِينِ وَالْكَفَرَةِ Şeytanlar ve kafirlerin amellerini وَقِيلَ Ve denildi ki: هُوَ مَكَانٌ O bir yerdir *(Nerede?)* أَسْفَلَ مَحَلُّ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ Ve orası وَهُوَ Yerin yedinci tabakasının en altında الْأَرْضِ السَّابِعَةِ İblis ve ordularının yeridir.

8. وَمَا أَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi?** *(Neyi?)* مَا سِجِّينٌ **Siccin'in ne olduğunu?** مَا كِتَابُ سِجِّينٍ Siccin kitabının ne olduğunu?

9. كِتَابٌ مَرْقُومٌ **Yazılmış bir kitaptır** مَخْتُومٌ Mühürlenmiş.

10. وَيْلٌ **Vay haline!** يَوْمَئِذٍ **O günde** *(Kimin vay haline?)* لِلْمُكَذِّبِينَ **Yalanlayanların.**

11. اَلَّذِينَ **Ki, onlar** يُكَذِّبُونَ **Yalanlarlar** *(Neyi?)* بِيَوْمِ الدِّينِ **Din gününü** اَلْجَزَاءِ Ceza gününü بَدَلٌ (Bu 'ellezine' kelimesi) bedel أَوْ بَيَانٌ Veya atf-ı beyandır *(Ne için?)* لِلْمُكَذِّبِينَ 'Mükezzibin' kelimesi için.

12. وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ **Oysa onu yalanlamaz** إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ **Ancak azgın** مُتَجَاوِزِ الْحَدِّ Haddi aşan أَثِيمٍ **Günaha düşkün olan (yalanlar)** صِيغَةُ مُبَالَغَةٍ (Esîm) mübalağa ifade eden bir sığadır.

13. إِذَا تُتْلٰى **Okunduğunda** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Ona** *(Ne?)* اٰيَاتُنَا **Ayetlerimiz** اَلْقُرْآنُ Kuran قَالَ **Der ki:** اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِينَ **Eskilerin masalları** اَلْحِكَايَاتُ Hikayeler اَلَّتِي سُطِرَتْ Ki yazılmıştır *(Ne zaman?)* قَدِيمًا Eskiden جَمْعُ أُسْطُورَةٍ 'Ustûreh' kelimesinin çoğuludur بِالضَّمِّ Zamme ile أَوْ إِسْطَارَةٍ Veya 'istâreh' kelimesinin çoğuludur بِالْكَسْرِ Kesre ile.

14. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ وَزَجْرٌ İnkar ve mendir *(Neye?)* لِقَوْلِهِمْ ذٰلِكَ Bu sözlerine بَلْ رَانَ **Aksine kararttı** غَلَبَ Kapladı *(Neyi?)* عَلٰى قُلُوبِهِمْ **Kalplerini** فَغَشِيَهَا Ve onu sardı *(Ne?)* مَا **O şey ki,** كَانُوا **Oldular** *(Ne oldular?)* يَكْسِبُونَ **Kazanıyor (oldukları)** مِنَ الْمَعَاصِي Günahlar فَهُوَ كَالصَّدَإِ O da pas gibidir.

15. كَلَّا **Hayır** حَقًّا Gerçekten إِنَّهُمْ **Şüphesiz onlar** عَنْ رَبِّهِمْ **Rablerinden** يَوْمَئِذٍ **O günde** يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü لَمَحْجُوبُونَ **Mahrum kalmış kimselerdir** فَلَا يَرَوْنَهُ Dolayısıyla onu göremezler.

16. ثُمَّ إِنَّهُمْ **Sonra onlar şüphesiz** لَصَالُوا الْجَحِيمِ **Elbette alevli ateşe girenlerdir** لَدَاخِلُو النَّارِ الْمُحْرِقَةِ Elbette yakıcı ateşe girenlerdir.

17. ثُمَّ يُقَالُ **Sonra denilecektir** *(Kime?)* لَهُمْ Onlara هٰذَا **İşte bu** أَيِ الْعَذَابُ Yani, azap اَلَّذِي **Öyle bir azaptır ki** كُنْتُمْ **Siz oldunuz** *(Ne?)* بِهِ **Onu** تُكَذِّبُونَ **Yalanlıyor.**

18. كَلَّا **Hayır** حَقًّا Gerçekten إِنَّ كِتَابَ الْاَبْرَارِ **Şüphesiz iyilerin kitabı** أَيْ كِتَابَ اَعْمَالِ الْمُؤْمِنِينَ Yani, müminlerin amellerinin kitabı *(Öyle müminler ki,)* اَلصَّادِقِينَ فِي إِيمَانِهِمْ İmanlarında sadıktırlar لَفِي عِلِّيِّينَ **Elbette İlliyyin'dedir** قِيلَ Denildi ki: هُوَ كِتَابٌ جَامِعٌ O toplayan bir kitaptır *(Neyi?)* لِأَعْمَالِ الْخَيْرِ Hayırlı amelleri *(Kimden sadır olan?)* مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerden وَمُؤْمِنِي الثَّقَلَيْنِ Ve insan ve cinlerin müminlerinden (sadır olan)

وَقِيلَ Ve denildi ki: هُوَ مَكَانٌ O bir yerdir *(Nerede?)* فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ Yedinci kat semada تَحْتَ الْعَرْشِ Arş'ın altında.

19. **وَمَا اَدْرٰيكَ Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti? *(Neyi?)* **مَا عِلِّيُّونَ İlliyyin'in ne olduğunu?** مَا كِتَابُ عِلِّيِينَ İlliyyin kitabının ne olduğunu?

20. هُوَ O **كِتَابٌ مَرْقُومٌ Yazılmış bir kitaptır** مَخْتُومٌ Mühürlenmiş.

21. **يَشْهَدُهُ Ona şahitlik eder** *(Kim?)* **اَلْمُقَرَّبُونَ (Allah'a) yaklaştırılmış** مِنَ الْمَلَائِكَةِ Melekler.

22. **اِنَّ الْاَبْرَارَ Şüphesiz iyiler لَفِي نَعِيمٍ Elbette nimet içindedirler** جَنَّةٍ Cennettedirler.

23. **عَلَى الْاَرَائِكِ Tahtlar** اَلسُّرُرِ Döşekler **üzerinde** *(Neredeki?)* فِي الْحِجَالِ Zifaf odasındaki **يَنْظُرُونَ Seyrederler** *(Neyi?)* مَا أُعْطُوا Kendilerine verilen مِنَ النَّعِيمِ Nimetleri.

24. **تَعْرِفُ Tanır, görürsün** *(Nerede?)* **فِي وُجُوهِهِمْ Yüzlerinde** *(Neyi?)* **نَضْرَةَ النَّعِيمِ Nimetin pırıltısı, neşesini** بَهْجَةَ التَّنَعُّمِ وَحُسْنَهُ Nimet sahibi olmanın sevinci ve güzelliğini.

25. **يُسْقَوْنَ Onlara içirilir** *(Neden?)* **مِنْ رَحِيقٍ Halis içki** خَمْرٍ خَالِصَةٍ مِنَ الدَّنَسِ Tortusu olmayan şarap**tan ki, مَخْتُومٍ Mühür vurulmuştur** *(Neye?)* عَلٰى إِنَائِهَا Kabına, ağzına لَا يَفُكُّ Açamaz *(Neyi?)* خَتْمَهُ Onun mührünü *(Kim?)* غَيْرُهُمْ Onlardan başkası.

26. **خِتَامُهُ Onun sonu مِسْكٌ Misktir** أَيْ آخِرُ شُرْبِهِ Yani, son yudumu تَفُوحُ مِنْهُ Ondan yayılır *(Ne?)* رَائِحَةُ الْمِسْكِ Misk kokusu **وَفِي ذٰلِكَ İşte bunda فَلْيَتَنَافَسِ Yaraşsın** *(Kim?)* **اَلْمُتَنَافِسُونَ Yarışanlar** فَلْيَرْغَبُوا Rağbet etsinler *(Neye?)* بِالْمُبَادَرَةِ Hemen girişmeye *(Neye?)* إِلٰى طَاعَةِ اللهِ Allah'a itaate.

27. **وَمِزَاجُهُ Onun karışımı** أَيْ مَا يُمْزَجُ بِهِ Yani, ona katılan **مِنْ تَسْنِيمٍ Tesnim'dendir** فُسِّرَ بِقَوْلِهِ Şu sözle tefsir edilmiştir:

28. **عَيْنًا Bir kaynak ki,** فَنَصْبُهُ Bu kelimenin nasbı بِأَمْدَحُ مُقَدَّرًا Mukadder 'Emdehu' fiiliyledir **يَشْرَبُ بِهَا Ondan içer** *(Kim?)* **اَلْمُقَرَّبُونَ (Allah'a) yakınlaştırılmış olanlar** أَيْ مِنْهَا Yani, ('biha') 'minha' manasındadır أَوْ ضُمِّنَ Veya içermiştir *(Ne?)* يَشْرَبُ 'Yeşrabu' fiili *(Neyi?)* مَعْنٰى يَلْتَذُّ 'Yeltezzü' fiilinin manasını.

29. **اِنَّ الَّذِينَ Şüphesiz o kimseler ki, اَجْرَمُوا Günah işlediler** كَأَبِي جَهْلٍ وَنَحْوِهِ Ebu Cehil ve onun gibileri **كَانُوا İdiler مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا İman edenlere** *(Kim gibi?)* كَعَمَّارٍ وَبِلَالٍ Ammar, Bilal وَنَحْوِهِمَا Ve onlar gibilerine **يَضْحَكُونَ Gülerlerdi** *(Niçin?)* اِسْتِهْزَاءً بِهِمْ Onlarla alay etmek için.

30. وَإِذَا مَرُّوا **Ve uğradığında** أَيِ الْمُؤْمِنُونَ Yani, müminler *(Kime?)* بِهِمْ **Onlara** يَتَغَامَزُونَ **Birbirlerine kaş göz ederlerdi** أَيْ يُشِيرُ الْمُجْرِمُونَ Yani, günahkârlar işaret ederdi *(Kime?)* إِلَى الْمُؤْمِنِينَ Müminlere *(Ne ile?)* بِالْجَفْنِ وَالْحَاجِبِ Göz kapağı ve kaş ile *(Niye?)* اِسْتِهْزَاءً Alay olsun diye.

31. وَإِذَا انْقَلَبُوا **Ve döndüklerinde** رَجَعُوا Geri geldiklerinde *(Kime?)* إِلَى أَهْلِهِمْ **Ailelerine** اِنْقَلَبُوا **Dönerlerdi** *(Nasıl?)* فَاكِهِينَ **Keyiflenerek** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte (فَكِهِينَ) 'Fekihine' (şeklinde okunmuştur) مُعْجِبِينَ Övünerek, zevklenerek *(Ne ile?)* بِذِكْرِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ Müminleri anmalarıyla.

32. وَإِذَا رَأَوْهُمْ **Ve onları gördüklerinde** اَلْمُؤْمِنِينَ Müminleri قَالُوا **Derlerdi ki:** إِنَّ هٰؤُلَاءِ **Şüphesiz bunlar** لَضَالُّونَ **Elbette sapkındırlar** *(Niçin?)* لِإِيمَانِهِمْ بِمُحَمَّدٍ Muhammed'e iman ettikleri için ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin قَالَ تَعَالَى Yüce Allah buyurdu ki:

33. وَمَا أُرْسِلُوا **Onlar gönderilmedi** أَيِ الْكُفَّارُ Yani, kafirler عَلَيْهِمْ **Onlar üzerine** عَلَى الْمُؤْمِنِينَ Müminler üzerine *(Ne olarak gönderilmediler?)* حَافِظِينَ **Gözetici olarak** *(Kimi?)* لَهُمْ Onları أَوْ لِأَعْمَالِهِمْ Veya amellerine (gözetici olarak gönderilmediler ki) حَتَّى يَرُدُّوهُمْ Ta ki, onları çevirsinler *(Neye?)* إِلَى مَصَالِحِهِمْ Kendi menfaatlerine olan şeylere.

34. فَالْيَوْمَ **İşte bugün** أَيْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ Yani, kıyamet günü اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** آمَنُوا **İman ettiler** مِنَ الْكُفَّارِ **Kâfirlere** يَضْحَكُونَ **Gülerler** *(Nasıl?)*

35. عَلَى الْأَرَائِكِ **Tahtlar üzerinde** *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette يَنْظُرُونَ **Bakarlarken** *(Nereden?)* مِنْ مَنَازِلِهِمْ Oturdukları yerlerden *(Kime?)* إِلَى الْكُفَّارِ Kafirlere وَهُمْ Halbuki onlar da يُعَذَّبُونَ Azap görmektedirler فَيَضْحَكُونَ مِنْهُمْ Ve onlara gülerler كَمَا ضَحِكَ Tıpkı güldüğü gibi *(Kim?)* اَلْكُفَّارُ Kafirler *(Kime?)* مِنْهُمْ Onlara *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada.

36. هَلْ ثُوِّبَ **Cezasını buldu mu?** جُوزِيَ Karşılığını gördü mü? *(Kim?)* اَلْكُفَّارُ **Kâfirler** *(Neyin?)* مَا **O şeyin ki,** كَانُوا **İdiler** *(Ne idiler?)* يَفْعَلُونَ **Yapıyor** نَعَمْ Evet! (Yaptıklarının cezasını buldular).



سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَلَاثٌ اَوْ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ ﴿١﴾﴾ ﴿وَاَذِنَتْ﴾ سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ فِي الْاِنْشِقَاقِ ﴿لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾﴾ اَيْ وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَسْمَعَ وَتُطِيعَ ﴿وَاِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾﴾ زِيدَ فِي سِعَتِهَا كَمَا يُمَدُّ الْأَدِيمُ وَلَمْ يَبْقَ عَلَيْهَا بِنَاءٌ وَلَا جَبَلٌ ﴿وَاَلْقَتْ مَا فِيهَا﴾ مِنَ الْمَوْتَى إِلَى ظَاهِرِهَا ﴿وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾﴾ عَنْهُ ﴿وَاَذِنَتْ﴾ سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ فِي ذٰلِكَ ﴿لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾﴾ وَذٰلِكَ كُلُّهُ يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَجَوَابُ إِذَا وَمَا عُطِفَ عَلَيْهَا مَحْذُوفٌ دَلَّ عَلَيْهِ مَا بَعْدَهُ تَقْدِيرُهُ لَقِيَ الْإِنْسَانُ عَمَلَهُ ﴿يَا اَيُّهَا الْاِنْسَانُ اِنَّكَ كَادِحٌ﴾ جَاهِدٌ فِي عَمَلِكَ ﴿اِلٰى﴾ لِقَاءِ ﴿رَبِّكَ﴾ وَهُوَ الْمَوْتُ ﴿كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾﴾ أَيْ مُلَاقٍ عَمَلَكَ الْمَذْكُورَ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ﴾ كِتَابَ عَمَلِهِ ﴿بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾﴾ هُوَ الْمُؤْمِنُ ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾﴾ هُوَ عَرْضُ عَمَلِهِ عَلَيْهِ كَمَا فِي حَدِيثِ الصَّحِيحَيْنِ وَفِيهِ مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ هَلَكَ وَبَعْدَ الْعَرْضِ يُتَجَاوَزُ عَنْهُ ﴿وَيَنْقَلِبُ اِلٰى اَهْلِهِ﴾ فِي الْجَنَّةِ ﴿مَسْرُورًا ﴿٩﴾﴾ بِذٰلِكَ ﴿وَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾﴾ هُوَ الْكَافِرُ تُغَلُّ يُمْنَاهُ إِلَى عُنُقِهِ وَتُجْعَلُ يُسْرَاهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ

فَيَأْخُذُ بِهَا كِتَابَهُ ﴿فَسَوْفَ يَدْعُو﴾ عِنْدَ رُؤْيَتِهِ مَا فِيهِ ﴿ثُبُورًا ﴿١١﴾﴾ يُنَادِي هَلَاكَهُ بِقَوْلِهِ يَا ثُبُورَاهُ ﴿وَيَصْلَى سَعِيرًا ﴿١٢﴾﴾ يَدْخُلُ النَّارَ الشَّدِيدَةَ وَفِي قِرَاءَةٍ بِضَمِّ الْيَاءِ وَفَتْحِ الصَّادِ وَاللَّامِ الْمُشَدَّدَةِ ﴿إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ﴾ عَشِيرَتِهِ فِي الدُّنْيَا ﴿مَسْرُورًا ﴿١٣﴾﴾ بَطَرًا بِاتِّبَاعِهِ لِهَوَاهُ ﴿إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾﴾ يَرْجِعَ إِلَى رَبِّهِ ﴿بَلَى﴾ يَرْجِعُ إِلَيْهِ ﴿إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾﴾ عَالِمًا بِرُجُوعِهِ إِلَيْهِ ﴿فَلَا أُقْسِمُ﴾ لَا زَائِدَةٌ ﴿بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾﴾ هُوَ الْحُمْرَةُ فِي الْأُفُقِ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ ﴿وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾﴾ جَمَعَ مَا دَخَلَ عَلَيْهِ مِنَ الدَّوَابِّ وَغَيْرِهَا ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾﴾ اجْتَمَعَ وَتَمَّ نُورُهُ وَذٰلِكَ فِي اللَّيَالِي الْبِيضِ ﴿لَتَرْكَبُنَّ﴾ أَيُّهَا النَّاسُ أَصْلُهُ تَرْكَبُونَنَّ حُذِفَتْ نُونُ الرَّفْعِ لِتَوَالِي الْأَمْثَالِ وَالْوَاوُ لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ ﴿طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾﴾ حَالًا بَعْدَ حَالٍ وَهُوَ الْمَوْتُ ثُمَّ الْحَيَاةُ وَمَا بَعْدَهَا مِنْ أَحْوَالِ الْقِيَامَةِ ﴿فَمَا لَهُمْ﴾ أَيِ الْكُفَّارِ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾﴾ أَيْ أَيُّ مَانِعٍ لَهُمْ عَنِ الْإِيمَانِ أَوْ أَيُّ حُجَّةٍ لَهُمْ فِي تَرْكِهِ مَعَ وُجُودِ بَرَاهِينِهِ ﴿وَ﴾ مَا لَهُمْ ﴿إِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾﴾ يَخْضَعُونَ بِأَنْ يُؤْمِنُوا بِهِ لِإِعْجَازِهِ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾﴾ بِالْبَعْثِ وَغَيْرِهِ ﴿وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾﴾ يَجْمَعُونَ فِي صُحُفِهِمْ مِنَ الْكُفْرِ وَالتَّكْذِيبِ وَأَعْمَالِ السُّوءِ ﴿فَبَشِّرْهُمْ﴾ أَخْبِرْهُمْ ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾﴾ مُؤْلِمٍ ﴿إِلَّا﴾ لٰكِنِ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾﴾ غَيْرُ مَقْطُوعٍ وَلَا مَنْقُوصٍ وَلَا يُمَنُّ بِهِ عَلَيْهِمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

84- İnşikâk Sûresi

Mekke'de inmiştir. Yirmi üç veya yirmi beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Gök yarıldığı,**
2. **Rabbini dinlediği,** işitip yarılma konusunda itaat ettiği **ve** işitip itaat etmesi **ona hak olduğunda,**
3. Derinin gerildiği gibi **yer uzatıldığı,** genişliği arttırılıp üzerinde ne bina ne de dağ kalmadığı**nda,**
4. **İçinde bulunan** ölü**leri** dışına **atıp boşaldığı,**
5. **Ve Rabbini dinleyip** işitip bu konuda itaat etmesi **ona hak olduğunda,** insan ameliyle karşılaşır.[1] Bunların hepsi kıyamet günü olacaktır.

[1] إِذَا şartının ve onun üzerine atfedilenlerin cezası, sonra gelen ayetin delalet ettiği ve

6. **Ey insan! Şüphe yok ki sen Rabbine** kavuşana **kadar çalıştıkça çalışır,** işinde gayret sarf eder, **sonunda da ona varırsın.** Kıyamet gününde yaptığın hayır veya şerre kavuşursun.
7. **Kimin kitabı** amel defteri **sağından verilirse** ki, o mümindir.
8. **Yakında kolay bir hesapla hesaba çekilecek,** ameli ona sunulacaktır. Sahiheyn'de geçen bir hadiste de ayet bu şekilde tefsir edilmiştir. Ve o hadiste şöyle bir ifade vardır: "Kim sıkı bir hesaba çekilirse, helak olur." Ameller sunulduktan sonra affedilir.
9. **Ve** bununla **sevinçli olarak** cennetteki **ailesine dönecektir.**
10. **Kimin de kitabı sırtının arkasından verilirse,** bu kişi kâfirdir; sağ eli boynuna bağlanır, sol elide sırtının arkasına konulur. Ve kitabını o eliyle alır.
11. Kitabında olanları görünce **ölümü çağıracak,** ey ölüm, diye helakine seslenecek,
12. **Ve alevli** şiddetle yanan **ateşe girecektir.**[1]
13. **Zira o,** dünyada **ailesi** aşireti **içinde sevinçli** hevesine uyup şımarmış **idi.**
14. **O, asla** Rabbine **dönmeyeceğini sanmıştı.**[2]
15. **Hayır!** Rabbine dönecektir. **Çünkü Rabbi onu daima görmektedir,** kendisine döneceğini bilmektedir.
16. **Şafağa,** güneş battıktan sonra ufukta beliren kızıllığa **yemin ederim**[3] **ki,**
17. **Geceye ve topladığına,** gecenin kaplayıp bir araya topladığı canlılara ve diğerlerine,
18. **Dolunay olduğunda aya,** yuvarlak olup nuru tamamlandığında ki, bu parlak gecelerde olur.
19. **Siz elbette durumdan duruma** halden hale; hayat, ölüm ve ondan sonra gelen kıyamet hallerine **gireceksiniz.**
20. **Böyleyken onlara** kâfirlere **ne oluyor ki, iman etmiyorlar?** Onları imandan alıkoyan nedir veya imanın delilleri ortadayken, imanı terk etme konusunda onların delilleri hangisidir?
21. **Onlar** ne oluyor ki, **kendilerine Kuran okununca secde etmiyorlar?** İcazından dolayı iman ederek boyun eğmiyorlar.
22. **Aksine, kâfirler** dirilmeyi ve diğer şeyleri **yalanlıyorlar.**
23. **Halbuki Allah onların topladığı şeyleri** amel defterlerinde biriktirdikleri küfür, yalanlama ve kötü amelleri **çok iyi bilmektedir.**
24. **Onlara acı** veren **azabı müjdele,** haber ver!
25. **Ancak iman edip salih amel işleyenler başkadır; onlar için tükenmeyen,** kesilmeyen, eksilmeyen ve başa kakılmayan **bir mükâfat vardır.**

---

yukarıda takdir edilen cümledir.

[1] يَصْلَى fiili diğer bir kıraatte ya harfinin zammesi, sad harfinin fethası ve lam harfinin şeddesiyle (يُصَلِّي şeklinde) okunur.

[2] أَنْ kelimesi أَنَّ kelimesinden hafifletilmiştir. İsmi de hazfedilmiştir. أَنَّهُ demektir.

[3] فَلَا أُقْسِمُ terkibindeki لَا harfi zaittir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ -﴿٨٤﴾

84- İnşikak Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir.**

ثَلَاثٌ اَوْ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi üç veya yirmi beş ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. إِذَا السَّمَاءُ **Gök** انْشَقَّتْ **Yarıldığında,**

2. وَاَذِنَتْ **Ve dinlediğinde** سَمِعَتْ Duyduğunda وَأَطَاعَتْ Ve boyun eğdiğinde *(Hangi konuda?)* فِي الْاِنْشِقَاقِ Yarılma konusunda *(Kimi dinlediğinde?)* لِرَبِّهَا **Rabbini** وَحُقَّتْ **Ve ona hak olduğunda** أَيْ وَحُقَّ لَهَا Yani, ona hak olduğunda *(Ne?)* أَنْ تَسْمَعَ Dinlemesi وَتُطِيعَ Ve boyun eğmesi.

3. وَإِذَا الْأَرْضُ **Ve yer** مُدَّتْ **Uzatılıp düzlendiğinde** زِيدَ Arttırılmaya gidildiğinde *(Nerede?)* فِي سِعَتِهَا Genişliğinde كَمَا يُمَدُّ Tıpkı uzatıldığı gibi *(Ne?)* اَلْأَدِيمُ Deri وَلَمْ يَبْقَ عَلَيْهَا Ve üzerinde kalmadığında *(Ne?)* بِنَاءٌ وَلَا جَبَلٌ Ne bina ne de dağ.

4. وَاَلْقَتْ **Ve attığında** *(Neyi?)* مَا فِيهَا **İçindeki** مِنَ الْمَوْتَى Ölüleri *(Nereye?)* إِلَى ظَاهِرِهَا Toprağın üstüne وَتَخَلَّتْ **Ve boşaldığında** *(Neden?)* عَنْهُ O, içindekilerden.

5. وَاَذِنَتْ **Ve dinlediğinde** سَمِعَتْ Duyduğunda وَأَطَاعَتْ Ve boyun eğdiğinde *(Hangi konuda?)* فِي ذٰلِكَ Bu içindekileri boşaltma konusunda *(Kimi dinlediğinde?)* لِرَبِّهَا **Rabbini** وَحُقَّتْ **Ve ona hak olduğunda** وَذٰلِكَ كُلُّهُ İşte bunların hepsi يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet günü olur وَجَوَابُ إِذَا 'İza'nın cevabı وَمَا عُطِفَ عَلَيْهَا Ve onun üzerine atfedilenlerin cevabı مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir دَلَّ عَلَيْهِ O cevaba delalet etmiştir *(Ne?)* مَا بَعْدَهُ Cümlenin sonrası تَقْدِيرُهُ Takdiri de şöyledir: لَقِيَ الْإِنْسَانُ İnsan kavuşur *(Neye?)* عَمَلَهُ Yaptıklarına.

6. يَا أَيُّهَا الْاِنْسَانُ **Ey insan!** إِنَّكَ **Şüphesiz sen** كَادِحٌ **Çalışırsın** جَاهِدٌ فِي عَمَلِكَ İşinde gayret sarf edersin *(Ne zamana kadar?)* إِلٰى -لِقَاءِ- رَبِّكَ **Rabbine** kavuşuncaya **kadar** وَهُوَ الْمَوْتُ O kavuşma da ölümdür *(Nasıl çalışırsın?)* كَدْحًا **Çaba üstünü çaba sarf ederek** فَمُلَاقِيهِ **Sonunda da ona kavuşursun** أَيْ مُلَاقٍ عَمَلَكَ الْمَذْكُورَ Yani, söz konusu ameline kavuşursun مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ Hayır veya şer olan ameline *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününde.

7. فَأَمَّا مَنْ **İşte her kim** أُوتِيَ **Ona verilirse** *(Ne?)* كِتَابَهُ **Kitabı** كِتَابَ عَمَلِهِ Amel defteri *(Nereden?)* بِيَمِينِهِ **Sağ elinden** هُوَ الْمُؤْمِنُ Ki o mümindir.

8. فَسَوْفَ يُحَاسَبُ **O hesaba çekilecektir** *(Nasıl?)* حِسَابًا يَسِيرًا **Kolay bir hesap ile** هُوَ عَرْضُ عَمَلِهِ O hesap amelinin arz edilmesidir *(Kime?)* عَلَيْهِ Kendisine كَمَا Nitekim (bu ayet) tefsir edilmiştir *(Nerede?)* فِي حَدِيثِ الصَّحِيحَيْنِ Sahiheyn (Buhari ve Müslim)'de geçen bir hadiste وَفِيهِ Ve o hadiste şöyle bir ifade vardır مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ Kim hesaba çekilirse هَلَكَ Helak olur وَبَعْدَ الْعَرْضِ Amelleri gösterildikten sonra يَتَجَاوَزُ عَنْهُ Affedilir.

9. وَيَنْقَلِبُ **Ve dönecektir** *(Kime?)* إِلَى أَهْلِهِ **Ailesine** *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette *(Nasıl?)* مَسْرُورًا **Sevinerek** *(Ne ile?)* بِذَلِكَ Bu hesap ile.

10. وَأَمَّا مَنْ **Ama her kim de** أُوتِيَ **Ona verilirse** *(Ne?)* كِتَابَهُ **Kitabı** *(Nereden?)* وَرَاءَ ظَهْرِهِ **Sırtının arkasından** هُوَ الْكَافِرُ Ki, o kafirdir تُغَلُّ يُمْنَاهُ Sağ eli bağlanır *(Nereye?)* إِلَى عُنُقِهِ Boynuna وَتُجْعَلُ يُسْرَاهُ Sol eli de konulur *(Nereye?)* وَرَاءَ ظَهْرِهِ Sırtının arkasına فَيَأْخُذُ بِهَا Ve o eliyle alır *(Neyi?)* كِتَابَهُ Kitabını.

11. فَسَوْفَ يَدْعُو **O da çağıracaktır** *(Ne zaman?)* عِنْدَ رُؤْيَتِهِ Gördüğünde *(Neyi?)* مَا فِيهِ Kitapta olanları *(Neyi çağıracaktır?)* ثُبُورًا **Ölümü** يُنَادِي هَلَاكَهُ Helakine seslenecektir *(Nasıl?)* بِقَوْلِهِ Şu sözüyle يَا ثُبُورَاهُ Yetiş, ey ölüm!

12. وَيَصْلَى **Ve girecektir** *(Neye?)* سَعِيرًا **Alevli ateşe** يَدْخُلُ Girecektir *(Nereye?)* النَّارَ الشَّدِيدَةَ Çok şiddetle yanan ateşe وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِضَمِّ الْيَاءِ 'Ya' harfinin zammesi, وَفَتْحِ الصَّادِ 'Sad' harfinin fethası وَاللَّامِ الْمُشَدَّدَةِ Ve şeddeli 'lam' ile (Yusallâ şeklinde okunmuştur).

13. إِنَّهُ كَانَ **Çünkü o idi** *(Nerede?)* فِي أَهْلِهِ **Ailesinin arasında** عَشِيرَتِهِ Akrabalarının arasında *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada *(Ne idi?)* مَسْرُورًا **Sevinçli** بَطَرًا Şımarık idi *(Ne sebebiyle?)* بِاتِّبَاعِهِ Uyması sebebiyle *(Neye?)* لِهَوَاهُ Nefsinin arzularına.

14. إِنَّهُ ظَنَّ **Zira o zannetti ki,** –مُخَفَّفَةٌ– أَنْ 'En' kelimesi hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olan 'enne'den وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ İsmi de hazfedilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, muhakkak ki, o لَنْ يَحُورَ **Asla dönmeyecek** يَرْجِعَ إِلَى رَبِّهِ Rabbine dönmeyecek.

15. بَلَى **Hayır!** يَرْجِعُ إِلَيْهِ Ona dönecektir إِنَّ رَبَّهُ **Çünkü Rabbi** كَانَ **Daima olmuştur** *(Ne?)* بِهِ بَصِيرًا **Onu gören** عَالِمًا Bilen *(Neyi?)* بِرُجُوعِهِ إِلَيْهِ Kendisine döneceğini.

16. فَلَا أُقْسِمُ **Yemin ederim** لَا زَائِدَةٌ 'La' harfi zaittir *(Neye yemin ederim?)* بِالشَّفَقِ **Şafağa** هُوَ الْحُمْرَةُ O kızarıklıktır *(Neredeki?)* فِي الْأُفُقِ Ufuktaki *(Neden sonra?)* بَعْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ Güneş battıktan sonra *(Daha neye yemin ederim?)*

17. وَالَّيْلِ **Geceye** وَمَا وَسَقَ **Ve barındırdığına** جَمَعَ Topladığına *(Gece neyi toplar?)* مَا دَخَلَ عَلَيْهِ Üzerlerini kapladığı مِنَ الدَّوَابِّ وَغَيْرِهَا Canlılar ve diğerlerini (toplar) *(Daha neye yemin ederim?)*

18. وَالْقَمَرِ **Ve aya** *(Ne zamanda?)* اِذَا اتَّسَقَ **Dolunay olduğunda** اجْتَمَعَ Toplandığı وَتَمَّ نُورُهُ Ve nuru tamamlandığında وَذٰلِكَ Ayın bu hali فِي اللَّيَالِي الْبِيضِ Parlak gecelerde olur.

19. لَتَرْكَبُنَّ **Elbette binecek, gireceksiniz** أَيُّهَا النَّاسُ Ey insanlar! أَصْلُهُ Bu kelimenin aslı تَرْكَبُونَنَّ 'Terkebûnenne' idi حُذِفَتْ Hazfedildi *(Ne?)* نُونُ الرَّفْعِ Ref alemeti olan 'nun' harfi *(Niçin?)* لِتَوَالِي الْأَمْثَالِ Aynı harfler peş peşe geldiği için وَالْوَاوُ 'Vav' harfi de hazfedildi *(Niçin?)* لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ İki sakin harf (vav ve nun) karşılaştığı için *(Neye gireceksiniz?)* طَبَقًا **Halden hale** عَنْ طَبَقٍ حَالًا بَعْدَ حَالٍ Halden hale وَهُوَ الْمَوْتُ O da ölüm ثُمَّ الْحَيَاةُ Sonra da hayattır وَمَا بَعْدَهَا Ve ondan sonra gelen مِنْ أَحْوَالِ الْقِيَامَةِ Kıyamet halleridir.

20. فَمَا لَهُمْ **Öyleyse onlara ne oluyor da** أَيِ الْكُفَّارِ Yani kafirlere (ne oluyor da) لَا يُؤْمِنُونَ **İman etmiyorlar** أَيْ اَيُّ مَانِعٍ لَهُمْ Yani, onların ne engeli var *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan أَوْ أَيُّ حُجَّةٍ لَهُمْ Veya onların ne delili vardır *(Hangi konuda?)* فِي تَرْكِهِ İmanı terk konusunda *(Neye rağmen?)* مَعَ وُجُودِ بَرَاهِينِهِ Apaçık delillerin varlığına rağmen.

21. وَ-مَا لَهُم- **Ve** onlara ne oluyor da اِذَا قُرِئَ **Okunduğu zaman** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** *(Ne?)* اَلْقُرْاٰنُ **Kuran** لَا يَسْجُدُونَ **Secde etmiyorlar** يَخْضَعُونَ Boyun eğmiyorlar *(Nasıl?)* بِأَنْ يُؤْمِنُوا بِهِ Ona inanarak *(Niçin inanarak?)* لِإِعْجَازِهِ İ'caz sahibi olduğu için.

22. بَلِ الَّذِينَ **Aksine o kimseler ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** يُكَذِّبُونَ **Yalanlıyorlar** *(Neyi?)* بِالْبَعْثِ وَغَيْرِهِ Dirilme ve diğer şeyleri.

23. وَاللّٰهُ **Oysaki Allah** اَعْلَمُ **Çok iyi bilmektedir** *(Neyi?)* بِمَا يُوعُونَ **Onların topladıkları şeyleri** يَجْمَعُونَ Biriktirdikleri şeyi *(Nerede?)* فِي صُحُفِهِمْ Amel defterlerinde (biriktirdikleri) مِنَ الْكُفْرِ وَالتَّكْذِيبِ Küfür, yalan وَأَعْمَالِ السُّوءِ Ve kötü amelleri.

24. فَبَشِّرْهُمْ **Artık onlara müjdele** أَخْبِرْهُمْ Onlara haber ver *(Neyi?)* بِعَذَابٍ اَلِيمٍ **Pek acıklı bir azabı** مُؤْلِمٍ Acı veren.

25. اِلَّا **Ancak** لٰكِنْ Fakat اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* اَلصَّالِحَاتِ **Salih ameller** لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne?)* اَجْرٌ **Bir mükafat ki,** غَيْرُ مَمْنُونٍ **Bitip tükenmeyen** غَيْرُ مَقْطُوعٍ Arkası kesilmeyen وَلَا مَنْقُوصٍ Eksilmeyen وَلَا يُمَنُّ بِهِ Ve de o mükafat kakılmaz *(Neye?)* عَلَيْهِمْ Onların başına.



سُورَةُ الْبُرُوجِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثِنْتَانِ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾﴾ الْكَوَاكِبِ اثْنَا عَشَرَ بُرْجًا تَقَدَّمَتْ فِي الْفُرْقَانِ ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾﴾ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿وَشَاهِدٍ﴾ يَوْمِ الْجُمُعَةِ ﴿وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾﴾ يَوْمِ عَرَفَةَ كَذَا فُسِّرَتِ الثَّلَاثَةُ فِي الْحَدِيثِ فَالْأَوَّلُ مَوْعُودٌ بِهِ وَالثَّانِي شَاهِدٌ بِالْعَمَلِ فِيهِ وَالثَّالِثُ تَشْهَدُهُ النَّاسُ وَالْمَلَائِكَةُ وَجَوَابُ الْقَسَمِ مَحْذُوفٌ صَدْرُهُ تَقْدِيرُهُ لَقَدْ ﴿قُتِلَ﴾ لُعِنَ ﴿أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾﴾ الشَّقِّ فِي الْأَرْضِ ﴿النَّارِ﴾ بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنْهُ ﴿ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾﴾ مَا تُوقَدُ بِهِ ﴿إِذْ هُمْ عَلَيْهَا﴾ أَيْ حَوْلَهَا عَلَى جَانِبِ الْأُخْدُودِ عَلَى الْكَرَاسِيِّ ﴿قُعُودٌ ﴿٦﴾﴾ ﴿وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ﴾ بِاللَّهِ مِنْ تَعْذِيبِهِمْ بِالْإِلْقَاءِ فِي النَّارِ إِنْ لَمْ يَرْجِعُوا عَنْ إِيمَانِهِمْ ﴿شُهُودٌ ﴿٧﴾﴾ حُضُورٌ رُوِيَ أَنَّ اللَّهَ أَنْجَى الْمُؤْمِنِينَ الْمُلْقَيْنَ فِي النَّارِ بِقَبْضِ أَرْوَاحِهِمْ قَبْلَ وُقُوعِهِمْ فِيهَا وَخَرَجَتِ النَّارُ إِلَى مَنْ ثَمَّ فَأَحْرَقَتْهُمْ ﴿وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ﴾ فِي مُلْكِهِ ﴿الْحَمِيدِ ﴿٨﴾﴾ الْمَحْمُودِ ﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾﴾ أَيْ مَا أَنْكَرَ الْكُفَّارُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا إِيمَانَهُمْ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ بِالْإِحْرَاقِ ﴿ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ

عَذَابُ جَهَنَّمَ﴾ بِكُفْرِهِمْ ﴿وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾﴾ أَيْ عَذَابُ إِحْرَاقِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْآخِرَةِ وَقِيلَ فِي الدُّنْيَا بِأَنْ خَرَجَتِ النَّارُ فَأَحْرَقَتْهُمْ كَمَا تَقَدَّمَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾﴾ ﴿إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ﴾ بِالْكُفَّارِ ﴿لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾﴾ بِحَسَبِ إِرَادَتِهِ ﴿إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ﴾ الْخَلْقَ ﴿وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾﴾ فَلَا يُعْجِزُهُ مَا يُرِيدُ ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ﴾ لِلْمُذْنِبِينَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿الْوَدُودُ ﴿١٤﴾﴾ الْمُتَوَدِّدُ إِلَى أَوْلِيَائِهِ بِالْكَرَامَةِ ﴿ذُو الْعَرْشِ﴾ خَالِقُهُ وَمَالِكُهُ ﴿الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾﴾ بِالرَّفْعِ الْمُسْتَحَقُّ لِكَمَالِ صِفَاتِ الْعُلُوِّ ﴿فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾﴾ لَا يُعْجِزُهُ شَيْءٌ ﴿هَلْ أَتَيكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾﴾ ﴿فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ﴿١٨﴾﴾ بَدَلٌ مِنَ الْجُنُودِ وَاسْتُغْنِيَ بِذِكْرِ فِرْعَوْنَ عَنْ أَتْبَاعِهِ وَحَدِيثُهُمْ أَنَّهُمْ أُهْلِكُوا بِكُفْرِهِمْ وَهٰذَا تَنْبِيهٌ لِمَنْ كَفَرَ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَالْقُرْآنِ لِيَتَّعِظُوا ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾﴾ بِمَا ذُكِرَ ﴿وَاللهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾﴾ لَا عَاصِمَ لَهُمْ مِنْهُ ﴿بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿٢١﴾﴾ عَظِيمٌ ﴿فِي لَوْحٍ﴾ هُوَ فِي الْهَوَاءِ فَوْقَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ ﴿مَحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾﴾ بِالْجَرِّ مِنَ الشَّيَاطِينِ وَمِنْ تَغْيِيرٍ شَيْءٍ مِنْهُ طُولُهُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَعَرْضُهُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَهُوَ مِنْ دُرَّةٍ بَيْضَاءَ قَالَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا

TÜRKÇE ANLAMI

85- Burûc Sûresi

Mekke'de inmiştir.

Yirmi iki ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Burçlara** on iki burç[1] olan yıldızlara **sahip gökyüzüne,**
2. **Vaat edilmiş olan** kıyamet **gün**ü**ne,**
3. **Şahitlik eden** Cuma gününe **ve şahitlik edilen** Arafat gününe **andolsun ki,** bu üç kelime hadiste de böyle açıklanmıştır. Birinci vaat edilen, ikincisi amellere şahitlik eden, üçüncüsü de insanların ve meleklerin şahitlik ettiği gündür.
4. Muhakkak ki,[2] **hendeğin** yerdeki yarığın **sahipleri lanetlendi,**
5. **O yakacak** kendisiyle ateşin tutuşturulduğu yakıt**lı ateşin,**
6. **Hani onlar da ateşin başında** hendeklerin yanında ateşin etrafında koltukları üzerinde **oturuyorlar,**

---

[1] Bu on iki burç Furkan Suresinde (61. ayette) geçmişti.

[2] لَقَدْ terkibi, yeminin cevabının baş tarafından hazfedilen kısımdır.

7. **Ve** Allah'a **inananlara** eğer imanlarından dönmezlerse ateşe atarak **yapmakta oldukları şeye** işkenceye **şahit oluyorlar,** hazır bulunuyorlar**dı.** Rivayet edilmiştir ki, Allah ateşe atılan müminlerin canlarını, daha ateşe düşmeden alarak onları bu işkenceden kurtarmış ve ateş hendekten çıkıp orada bulunanları yakmıştır.

8. **Onlardan, sırf,** mülkünde **Azîz ve övgüye layık olan** övülmüş **Allah'a iman ettikleri için intikam aldılar.**

9. **Ki, göklerin ve yerin mülkü ona aittir ve Allah her şeye şahittir.** Yani, kâfirlerin müminlerin sadece imanını inkâr ettiler.

10. **Şüphesiz inanmış erkeklerle inanmış kadınlara** yakarak **işkence edip sonrada tövbe etmeyen kimseler, onlar için cehennem azabı ve onlar için yakma cezası vardır.** Ahirette, müminleri yakmalarına karşı azap vardır. Bu azabın dünyada olduğu da söylenmiştir. Bu ateşin hendekten çıkıp onları yakmasıyla olmuştur. Nitekim bu (yedinci ayette) geçmişti.

11. **İman edip sâlih ameller işleyen kimseler ise, onlar için altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük kurtuluş budur.**

12. **Doğrusu Rabbinin** kâfirleri **yakalaması** kendi iradesine göre **çok şiddetlidir.**

13. **Muhakkak ki, o,** mahlûkatı **ilk olarak yaratır ve tekrar eder.** Yapmak istediği şey onu aciz bırakamaz.

14. **O,** günahkâr müminleri **çok bağışlayan ve** ikramıyla dostlarına **çok sevgi gösterendir.**

15. **Arş'ın sahibi,** onu yaratan ve onun malik**idir, yücedir,** yüce sıfatların kemaline layık olandır.

16. **Dilediğini mutlaka yapandır.** Onu hiçbir şey aciz bırakamaz.

17. Ey Muhammed! **Orduların, haberi sana geldi mi?**

18. **Firavun ve Semûd'un**[1] onların haberi; küfürleri sebebiyle helak edilmeleridir. Ve bu, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ve Kuran'ı yalanlayanlara öğüt almaları için bir uyarıdır.

19. **Aksine inkârcılar** zikredilenleri **yalanlama içindedirler.**

20. **Allah onları arkalarından kuşatmıştır.** Onları Allah'tan koruyacak yoktur.

21. **Bilakis o yüce** büyük **bir Kuran'dır.**

22. Yedi kat semanın üstünde havada bulunan **Levh-i Mahfuz'dadır.** Şeytanlardan ve değişiklerden korunmuş levhadadır. Uzunluğu; yer ile gök arası, genişliği; doğu ile batı arası kadardır. Ve o beyaz incidendir. Bunu İbni Abbas söylemiştir. Allah ondan ve babasından razı olsun.

---

[1] فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ kelimeleri الْجُنُود kelimesinden bedeldir. Firavun'un zikredilmesiyle adamlarının zikredilmesinden yetinildi.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْبُرُوجِ -﴿٨٥﴾

85- Burûc Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** ثِنْتَانِ وَ عِشْرُونَ آيَةً **Yirmi iki ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَالسَّمَاءِ **Andolsun gökyüzüne** *(Öyle gök yüzü ki,)* ذَاتِ الْبُرُوجِ **Burçlar sahibi** اَلْكَوَاكِبِ Yıldızlı اِثْنَا عَشَرَ بُرْجًا On iki burcu vardır ki تَقَدَّمَتْ Geçmiştir *(Nerede?)* فِي الْفُرْقَانِ Furkan sûresinde (Ayet:61)

2. وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ **Vaat edilen güne** يَوْمِ الْقِيَامَةِ Kıyamet gününe.

3. وَشَاهِدٍ **Ve şahitlik edene** يَوْمِ الْجُمُعَةِ Cuma gününe وَمَشْهُودٍ **Ve şahitlik edilene** يَوْمِ عَرَفَةَ Arafe gününe كَذَا فُسِّرَتْ Bu şekilde tefsir edildi *(Ne?)* اَلثَّلَاثَةُ (Yukarıda geçen) üç kelime *(Nerede tefsir edildi?)* فِي الْحَدِيثِ Hadis-i şerifte فَالْأَوَّلُ Birincisi, مَوْعُودٌ بِهِ Vaat edilendir وَالثَّانِي İkincisi, شَاهِدٌ Şahittir *(Neye?)* بِالْعَمَلِ فِيهِ Kendisinde yapılan amele اَلنَّاسُ وَالْمَلَائِكَةُ Ona şahit olur, o günde hazır bulunur *(Kim?)* تَشْهَدُهُ وَالثَّالِثُ Üçüncüsü, İnsanlar ve melekler وَجَوَابُ الْقَسَمِ Ve yeminin cevabı مَحْذُوفٌ صَدْرُهُ Baş tarafı hazfedilmiştir تَقْدِيرُهُ Takdiri de şöyledir: لَقَدْ Muhakkak ki,

4. قُتِلَ **Katledildi** لُعِنَ Lanetlendi *(Kim?)* اَصْحَابُ الْأُخْدُودِ **Hendek sahipleri** اَلشَّقِّ فِي الْأَرْضِ Yerdeki yarık, çukur *(Hendekten bedel)*

5. اَلنَّارِ **Ateş (sahipleri)** بَدَلُ اشْتِمَالٍ مِنْهُ 'Uhdud' kelimesinden bedel-i iştimaldir *(Öyle ateş ki,)* ذَاتِ الْوَقُودِ **Çıralı** مَا تُوقَدُ بِهِ Ateşin tutuştuğu şey *(Ne zaman lanetlendiler?)*

6. اِذْ **O vakitte ki,** هُمْ **Onlar** عَلَيْهَا **O ateşin üzerine** أَيْ حَوْلَهَا Yani, etrafına عَلٰى جَانِبِ الْأُخْدُودِ Hendeğin kenarına عَلَى الْكَرَاسِيِّ Kürsüler üzerine قُعُودٌ **Oturmuşlardı.**

7. وَهُمْ **Ve onlar** عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ **Yaptıklarına** *(Kime?)* بِالْمُؤْمِنِينَ **İnananlara** *(Kime inanan?)* بِاللهِ Allah'a *(O yaptıkları nedir?)* مِنْ تَعْذِيبِهِمْ Onlara azap etmektir *(Nasıl?)* بِالْإِلْقَاءِ فِي النَّارِ Ateşe atmakla إِنْ لَمْ يَرْجِعُوا Şayet dönmezlerse *(Neden?)* عَنْ إِيمَانِهِمْ İmanlarından (İşte tüm bu yaptıklarına) شُهُودٌ **Şahittirler** حُضُورٌ Hazır bulunmaktadırlar رُوِيَ Rivayet edildi ki: أَنَّ اللهَ Allah أَنْجَى Kurtardı *(Kimi?)* اَلْمُؤْمِنِينَ الْمُلْقَيْنَ Atılan Müslümanları *(Nereye atılan?)* فِي النَّارِ Ateşe *(Nasıl kurtardı?)* بِقَبْضِ أَرْوَاحِهِمْ Ruhlarını alarak *(Neden önce?)*

قَبْلَ وُقُوعِهِمْ فِيهَا Onlar ateşe düşmeden önce وَخَرَجَتِ النَّارُ Ve ateş (çukurdan) çıkıp, ulaştı *(Kime?)* إِلَى مَنْ ثَمَّ Orada bulunanlara فَأَحْرَقَتْهُمْ Ve onları yaktı.

8. وَمَا نَقَمُوا **İntikam almadılar** *(Kimden?)* مِنْهُمْ **Onlardan** إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا **Sadece iman ettikleri için** *(Kime?)* بِاللهِ الْعَزِيزِ **Aziz olan Allah'a** *(Nerede Aziz olan?)* فِي مُلْكِهِ Mülkünde الْحَمِيدِ **Övgüye layık olan** الْمَحْمُودِ Övülen.

9. وَاللهُ **Ki, ona aittir** *(Ne?)* مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ **Göklerin ve yerin mülkü Oysaki Allah** عَلَى كُلِّ شَيْءٍ **Her şeye** شَهِيدٌ **Şahittir** أَيْ مَا أَنْكَرَ Yani, inkar etmedi *(Kim?)* الْكُفَّارُ Kafirler *(Kime?)* عَلَى الْمُؤْمِنِينَ İnananlara إِلَّا إِيمَانَهُمْ Sadece imanlarını (inkar ettiler).

10. إِنَّ الَّذِينَ **Şüphesiz o kimseler ki,** فَتَنُوا **İşkence ettiler** *(Kime?)* الْمُؤْمِنِينَ **İnanan erkek** وَالْمُؤْمِنَاتِ **Ve inanan kadınlara** *(Nasıl işkence edenler?)* بِالْإِحْرَاقِ Yakarak ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا **Sonra da tövbe etmediler** فَلَهُمْ **İşte onlar için** عَذَابُ جَهَنَّمَ **Cehennem azabı vardır** بِكُفْرِهِمْ Küfürleri sebebiyle وَلَهُمْ **Ve onlar için** عَذَابُ الْحَرِيقِ **Yakıcı azap vardır** أَيْ عَذَابُ إِحْرَاقِهِمْ Yani, yakmalarının cezası vardır *(Kimi?)* الْمُؤْمِنِينَ İnananları *(Bu ceza nerededir?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirettedir وَقِيلَ Ve denildi ki: فِي الدُّنْيَا Dünyadadır *(Nasıl?)* بِأَنْ خَرَجَتِ النَّارُ Ateşin çıkıp فَأَحْرَقَتْهُمْ Onları yakmasıyla كَمَا تَقَدَّمَ Nitekim geride geçmişti.

11. إِنَّ الَّذِينَ **Şüphesiz o kimseler ki,** آمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* الصَّالِحَاتِ **Salih ameller** لَهُمْ **Onlar için vardır** *(Ne?)* جَنَّاتٌ **Cennetler ki,** تَجْرِي **Akıyor** *(Nereden?)* مِنْ تَحْتِهَا **Onların altından** *(Ne?)* الْأَنْهَارُ **Nehirler** ذٰلِكَ **İşte bu** الْفَوْزُ الْكَبِيرُ **Büyük kurtuluştur.**

12. إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ **Şüphesiz Rabbinin yakalaması** *(Kimi?)* بِالْكُفَّارِ Kafirleri لَشَدِيدٌ **Çok şiddetlidir** بِحَسَبِ إِرَادَتِهِ İradesinin gereğince.

13. إِنَّهُ **Muhakkak ki o** هُوَ يُبْدِئُ **O yaratır** *(Neyi?)* الْخَلْقَ Mahlukatı وَيُعِيدُ **Ve tekrar diriltir** فَلَا يُعْجِزُهُ Dolayısıyla onu aciz bırakamaz *(Ne?)* مَا يُرِيدُ Dilediği şey.

14. وَهُوَ **Ve o** الْغَفُورُ **Çok bağışlayandır** *(Kimi?)* لِلْمُذْنِبِينَ الْمُؤْمِنِينَ Günahkar Müslümanları الْوَدُودُ **Çok sevendir** الْمُتَوَدِّدُ Muhabbet gösterendir *(Kime?)* إِلَى أَوْلِيَائِهِ Dostlarına *(Ne ile?)* بِالْكَرَامَةِ Lütfü ve cömertliğiyle.

15. ذُو الْعَرْشِ **Arşın sahibi** خَالِقُهُ وَمَالِكُهُ Yaratanı ve maliki الْمَجِيدُ **Çok yücedir** بِالرَّفْعِ Bu kelime ref ile okunur الْمُسْتَحَقُّ Layık olandır *(Neye?)* لِكَمَالِ صِفَاتِ الْعُلُوِّ Yücelik sıfatlarının kemâline.

16. فَعَّالٌ **Mutlaka yapandır** *(Neyi?)* لِمَا يُرِيدُ **Dilediği şeyi** لَا يُعْجِزُهُ شَيْءٌ Onu hiçbir şey aciz bırakamaz.

17. هَلْ أَتَيكَ **Sana geldi mi?** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Ne?)* حَدِيثُ الْجُنُودِ **Orduların haberi.**

18. فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ **Firavun ve Semud'un** بَدَلٌ (Bu iki kelime) bedeldir *(Neden?)* مِنَ الْجُنُودِ 'Cunud' kelimesinden وَاسْتُغْنِيَ Gerek kalmamıştır *(Ne sebebiyle?)* بِذِكْرِ فِرْعَوْنَ Firavun'un zikredilmesi sebebiyle *(Neye gerek kalmamıştır?)* عَنْ أَتْبَاعِهِ Firavun'un adamlarını zikretmeye وَحَدِيثُهُمْ Onların kıssası şudur ki: أَنَّهُمْ أُهْلِكُوا Onlar helak edildiler *(Ne sebebiyle?)* بِكُفْرِهِمْ Küfürleri sebebiyle وَهٰذَا تَنْبِيهٌ Ve bu bir uyarıdır *(Kime?)* لِمَنْ كَفَرَ İnkar edenlere *(Kimi?)* بِالنَّبِيِّ Peygamberi ﷺ Allah ona salat-u selam olsun وَالْقُرْآنِ Ve de Kuran'ı *(Niçin bir uyarıdır?)* لِيَتَّعِظُوا İbret almaları için.

19. بَلِ الَّذِينَ **Doğrusu o kimseler ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** فِي تَكْذِيبٍ **Bir yalanlama içindedirler** *(Neyi?)* بِمَا ذُكِرَ Zikredilenleri.

20. وَاللهُ **Oysaki Allah** مِنْ وَرَائِهِمْ **Onları arkalarından** مُحِيطٌ **Kuşatmıştır** لَا عَاصِمَ لَهُمْ Onları koruyacak biri yoktur *(Kimden?)* مِنْهُ Yüce Allah'tan.

21. بَلْ هُوَ **Bilakis o (yalanladıkları)** قُرْآنٌ مَجِيدٌ **Şerefli bir Kuran'dır** عَظِيمٌ Büyük.

22. فِي لَوْحٍ **Bir levhada** هُوَ فِي الْهَوَاءِ O, havada فَوْقَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ Ve yedinci kat semanın üstündedir **ki,** مَحْفُوظٍ **Korunmuştur** بِالْجَرِّ Bu kelime cer ile okunur *(Neden korunmuştur?)* مِنَ الشَّيَاطِينِ وَمِنْ تَغْيِيرِ شَيْءٍ مِنْهُ Şeytanlardan Ve onda bulunan bir şeyin değiştirilmesinden طُولُهُ Uzunluğu مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ Yer ile gök arası kadardır وَعَرْضُهُ Genişliği ise مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ Doğu ile batı arası kadardır وَهُوَ مِنْ Ve o دُرَّةٍ بَيْضَاءَ Beyaz bir incidendir قَالَهُ Bunu söyledi *(Kim?)* ابْنُ عَبَّاسٍ İbni Abbas رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا Allah ikisinden de razı olsun.



سُورَةُ الطَّارِقِ

﴿مَكِّيَّةٌ سَبْعَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالسَّمَآءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾﴾ أَصْلُهُ كُلُّ آتٍ لَيْلًا وَمِنْهُ النُّجُومُ لِطُلُوعِهَا لَيْلًا ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾﴾ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي لِأَدْرٰى وَمَا بَعْدَ مَا الْأُولٰى خَبَرُهَا وَفِيهِ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِ طَارِقِ الْمُفَسَّرِ بِمَا بَعْدَهُ هُوَ ﴿اَلنَّجْمُ﴾ أَيِ الثُّرَيَّا أَوْ كُلُّ نَجْمٍ ﴿الثَّاقِبُ ﴿٣﴾﴾ الْمُضِيءُ لِثَقْبِهِ الظَّلَامَ بِضَوْئِهِ وَجَوَابُ الْقَسَمِ ﴿إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿٤﴾﴾ بِتَخْفِيفِ مَا فَهِيَ مَزِيدَةٌ وَإِنْ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ إِنَّهُ وَاللَّامُ فَارِقَةٌ وَبِتَشْدِيدِهَا [لَمَّا] فَإِنْ نَافِيَةٌ وَلَمَّا بِمَعْنَى إِلَّا وَالْحَافِظُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ يَحْفَظُ عَمَلَهَا مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ﴾ نَظَرَ اعْتِبَارٍ ﴿مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾﴾ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ جَوَابُهُ ﴿خُلِقَ مِنْ مَآءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾﴾ ذِي انْدِفَاقٍ مِنَ الرَّجُلِ وَالْمَرْأَةِ فِي رَحِمِهَا ﴿يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ﴾ لِلرَّجُلِ ﴿وَالتَّرَآئِبِ ﴿٧﴾﴾ لِلْمَرْأَةِ وَهِيَ عِظَامُ الصَّدْرِ ﴿إِنَّهُ﴾ تَعَالَى ﴿عَلٰى رَجْعِهِ﴾ بَعْثِ الْإِنْسَانِ بَعْدَ مَوْتِهِ ﴿لَقَادِرٌ ﴿٨﴾﴾ فَإِذَا اعْتَبَرَ أَصْلَهُ عَلِمَ أَنَّ الْقَادِرَ عَلٰى ذٰلِكَ قَادِرٌ عَلٰى بَعْثِهِ ﴿يَوْمَ تُبْلَى﴾ تُخْتَبَرُ وَتُكْشَفُ ﴿السَّرَآئِرُ ﴿٩﴾﴾ ضَمَائِرُ الْقُلُوبِ فِي الْعَقَائِدِ وَالنِّيَّاتِ ﴿فَمَا لَهُ﴾ لِمُنْكِرِ الْبَعْثِ

﴿مِنْ قُوَّةٍ﴾ يَمْتَنِعُ بِهَا مِنَ الْعَذَابِ ﴿وَلَا نَاصِرٍ ﴿١٠﴾﴾ يَدْفَعُهُ عَنْهُ ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١١﴾﴾ الْمَطَرِ لِعَوْدِهِ كُلَّ حِينٍ ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٢﴾﴾ الشَّقِّ عَنِ النَّبَاتِ ﴿إِنَّهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ ﴿لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾﴾ يَفْصِلُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾﴾ بِاللَّعِبِ وَالْبَاطِلِ ﴿إِنَّهُمْ﴾ أَيِ الْكُفَّارَ ﴿يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾﴾ يَعْمَلُونَ الْمَكَايِدَ لِلنَّبِيِّ ﷺ ﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾﴾ أَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿فَمَهِّلِ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ﴾ تَأْكِيدٌ حَسَّنَهُ مُخَالَفَةُ اللَّفْظِ أَيْ أَنْظِرْهُمْ ﴿رُوَيْدًا ﴿١٧﴾﴾ قَلِيلًا وَهُوَ مَصْدَرٌ مُؤَكِّدٌ لِمَعْنَى الْعَامِلِ مُصَغَّرٌ رُودٍ أَوْ إِرْوَادٍ عَلَى التَّرْخِيمِ وَقَدْ أَخَذَهُمُ اللهُ تَعَالَى بِبَدْرٍ وَنُسِخَ الْإِمْهَالُ بِآيَةِ السَّيْفِ أَيِ الْأَمْرِ بِالْقِتَالِ وَالْجِهَادِ.

TÜRKÇE ANLAMI

86- Târık Sûresi

Mekke'de inmiştir On yedi ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Göğe ve Târık'a**[1] gece doğan yıldızlara **yemin ederim.**
2. **Târık'ın ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti.
3. O, ışığıyla karanlığı **delen** ışık veren Süreyya yıldızı veya her **yıldızdır.**
4. **Muhakkak ki, herkesin üzerinde** iyi ve kötü amellerini **kaydeden** bir melek **vardır.**[2]
5. **İnsan neden** hangi şeyden **yaratıldığına** ibret nazarıyla **bir baksın!**
6. Kadın ve erkekten gelip kadının rahmine dökülen **atılgan bir sudan yaratıldı.**[3]
7. Erkeğin **beli ile** kadının **kaburgaları** göğüs kemikleri **arasından çıkar.**
8. **Şüphesiz o** Teâlâ **onu geri döndürmeye** öldükten sonra tekrar diriltmeye **elbette gücü yetendir.** Kişi aslını düşündüğünde, anlar ki, buna gücü yetenin, tekrar diriltmeye de gücü yeter.
9. **Sırlar** kalplerde gizli olan inanç ve niyetler **ortaya döküldüğü** sınanıp açıklandığı **gün,**
10. **Onun** dirilmeyi inkâr eden **için ne** azaptan korunacak **bir güç ne de** onu müdafaa edecek **bir yardımcı vardır.**

---

[1] Bu kelimenin aslı geceleyin gelen her şey anlamındadır.

[2] إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَا عَلَيْهَا حَافِظٌ cümlesi yeminin cevabıdır. Cümle içindeki لَمَا terkibindeki ma harfi şeddesiz okunur ve zaittir. Cümlenin başındaki إِنْ kelimesi إِنَّ 'den hafifletilmiş ve ismi hazfedilmiştir. Habere gelen lam lam-ı fârıka'dır. Diğer bir kıraatte لَمَّا şeklinde mim harfinin şeddesiyle okunur. Bu durumda إِنْ kelimesi olumsuzluk edatı لَمَا da إِلَّا manasında istisna edatıdır.

[3] خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ cümlesi sorunun cevabıdır.

11. **Dönüşe,** her zaman döndüğü için yağmura **sahip olan göğe,**
12. Bitkiden sebep **çatlak** yarık **sahibi olan yere yemin ederim ki,**
13. **Şüphesiz o** Kuran, hak ile bâtılın arasını **ayıran bir sözdür.**
14. **O, asla bir şaka** oyun ve boş **değildir.**
15. **Şüphesiz onlar** kâfirler **bir tuzak kuruyorlar,** peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) tuzaklar kuruyorlar.
16. **Ben de bir tuzak kuruyorum.** Hiç bilmedikleri bir yerden onları yavaş yavaş helake götürüyorum.
17. **Onun için** ey Muhammed! **Kâfirlere mühlet ver, onlara birazcık**[1] **zaman tanı,**[2] süre ver! Nitekim Allah o kâfirleri Bedir'de cezalandırmıştır. Mühlet verme, kılıç ayetiyle yani, savaş ve cihat ayetiyle nesh edilmiştir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الطَّارِقِ -﴿٨٦﴾

86- Tarık Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **On yedi ayettir.** سَبْعَ عَشْرَةَ آيَةً

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Gökyüzüne** وَالسَّمَاءِ **Ve Tarık'a andolsun** وَالطَّارِقِ أَصْلُهُ Bu kelimenin aslı كُلُّ آتٍ Her gelen şeydir *(Ne zaman?)* لَيْلًا Geceleyin وَمِنْهُ Ve ondandır *(Ne?)* اَلنُّجُومُ Yıldızlar *(Niçin?)* لِطُلُوعِهَا Doğdukları için *(Ne zaman?)* لَيْلًا Geceleyin.

2. **Sana ne bildirdi?** وَمَا أَدْرٰيكَ **Tarık nedir?** مَا الطَّارِقُ أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti? مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ (Bu iki kelime) mübteda ve haber olup فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي İkinci meful mahallindedir *(Neyin?)* لِأَدْرٰى 'Edra' fiilinin وَمَا Ve 'ma' lafzı *(Neden sonraki?)* بَعْدَ مَا الْأُولٰى İlk 'ma' lafzından sonraki *(Nedir?)* خَبَرُهَا Onun haberidir وَفِيهِ تَعْظِيمٌ Ve burada yüceltme vardır *(Neyi?)* لِشَأْنِ طَارِقٍ Tarık'ın şanını اَلْمُفَسَّرِ Ki tefsir edilmiştir *(Ne ile?)* بِمَا بَعْدَهُ Kendisinden sonra gelenle.

3. هُوَ O Tarık **Yıldızdır** اَلنَّجْمُ أَيِ الثُّرَيَّا Yani, Süreyya أَوْ كُلُّ نَجْمٍ Veya her bir yıldız **ki,** اَلثَّاقِبُ **Delen** اَلْمُضِيءُ Aydınlatan *(Niçin delen ismini almıştır?)* لِثَقْبِهِ Deldiği için *(Neyi?)* اَلظَّلَامَ Karanlığı *(Ne ile?)* بِضَوْئِهِ Işığıyla وَجَوَابُ الْقَسَمِ Yeminin cevabı şudur:

---

[1] رُوَيْدًا kelimesi amilin manasını tekitleyen bir mastardır. رُودًا mastarının veya إِرْوَادًا mastarının terhimli ism-i tasgiridir.

[2] أَمْهِلْ fiili مَهِّلْ fiilini tekit içindir. Lafız farklılığı tekidi güzelleştirmiştir.

4. إِنْ كُلُّ نَفْسٍ **Şüphesiz her nefis** لَمَا عَلَيْهَا **Elbette onun üzerinde vardır** *(Ne?)* حَافِظٌ **Bir kaydeden** مَا ('Lema' daki) 'ma'nın şeddesiz haliyle (okunur) بِتَخْفِيفِ فَهِيَ مَزِيدَةٌ Ve o 'ma' zaittir وَإِنْ 'İn' kelimesi Hafifletilmiştir *(Neden?)* مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli 'inne' kelimesinden وَاسْمُهَا İsmi de Hazfedilmiştir مَحْذُوفٌ أَيْ إِنَّهُ Yani, 'innehu' şeklindedir وَاللَّامُ 'Lam' harfi ise فَارِقَةٌ (İn-i muhaffefe ile in-i nafiye arasını) ayırandır وَبِتَشْدِيدِهَا Ve 'ma' harfinin şeddesiyle (okunur) فَإِنْ نَافِيَةٌ Bu durumda 'in' harfi nafiyedir وَلَمَّا بِمَعْنَى إِلَّا Ve 'lemma' da 'illa' manasındadır وَالْحَافِظُ Kaydeden ise مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerdendir يَحْفَظُ Kaydeder *(Neyi?)* عَمَلَهَا Onun amellerini *(Neden oluşan?)* مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayır ve şerden oluşan.

5. فَلْيَنْظُرْ **Öyleyse baksın** *(Kim?)* الْإِنْسَانُ **İnsan** *(Nasıl?)* نَظَرَ اعْتِبَارٍ İbret gözüyle (bir baksın) مِمَّ خُلِقَ **Acaba neden yaratılmış?** مِنْ أَيِّ شَيْءٍ Hangi şeyden (yaratılmış) جَوَابُهُ Cevabı:

6. خُلِقَ **Yaratıldı** *(Neden?)* مِنْ مَاءٍ **Bir sudan ki** دَافِقٍ **Atılgan** ذِي انْدِفَاقٍ Dökülen *(Kimden?)* مِنَ الرَّجُلِ وَالْمَرْأَةِ Erkek ve kadından *(Nereye dökülen?)* فِي رَحِمِهَا Kadının rahmine.

7. يَخْرُجُ **Ki (o su) çıkar** *(Nereden?)* مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ **Bel kemiğinin arasından** *(Kimin?)* لِلرَّجُلِ Erkeğin وَالتَّرَائِبِ **Ve kaburga kemikleri arasından** *(Kimin?)* لِلْمَرْأَةِ Kadının وَهِيَ Ve o 'teraib' عِظَامُ الصَّدْرِ Göğüs kemikleridir.

8. إِنَّهُ **Hiç şüphesiz o,** تَعَالَى Yüce Allah عَلَى رَجْعِهِ **Onu döndürmeye** بَعْثِ الْإِنْسَانِ İnsanı diriltmeye *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَوْتِهِ Ölümünden sonra *(Nedir?)* لَقَادِرٌ **Elbette Kâdir-'dir** أَنَّ الْقَادِرَ Anlar ki, عَلِمَ Aslını أَصْلَهُ İşte kişi dikkate aldığında *(Neyi?)* فَإِذَا اعْتَبَرَ Gücü yeten *(Neye?)* عَلَى ذَلِكَ İnsanı ilk defa yaratmaya *(Nedir?)* قَادِرٌ Gücü yetendir *(Neye?)* عَلَى بَعْثِهِ Onu yeniden diriltmeye.

9. يَوْمَ **O gün** تُبْلَى **Yoklanır** تُخْتَبَرُ Sınanır وَتُكْشَفُ Ve ortaya çıkarılır *(Ne?)* السَّرَائِرُ **Sırlar** ضَمَائِرُ الْقُلُوبِ Kalplerde bulunan gizli şeyler *(Hangi konuda sınanır?)* فِي الْعَقَائِدِ İnançlar وَالنِّيَّاتِ Ve niyetler konusunda.

10. فَمَا لَهُ **Onun için yoktur** لِمُنْكِرِ الْبَعْثِ Dirilmeyi inkar eden için *(Ne yoktur?)* مِنْ قُوَّةٍ **Hiçbir kuvvet** *(Öyle bir kuvvet ki,)* يَمْتَنِعُ بِهَا Onunla sakınıyor *(Neden?)* مِنَ الْعَذَابِ Azaptan وَلَا نَاصِرٍ **Hiçbir yardımcısı da yoktur** *(Öyle yardımcı ki,)* يَدْفَعُهُ O azabı def ediyor *(Kimden?)* عَنْهُ O ahireti inkar edenden.

11. وَالسَّمَاءِ **Andolsun göğe** ذَاتِ الرَّجْعِ **Ki, dönüş sahibidir** الْمَطَرِ Yağmur (sahibi) *(Niye yağmura dönüşlü denildi?)* لِعَوْدِهِ Yağmur döndüğü için *(Ne zaman?)* كُلَّ حِينٍ Her zaman.

12. وَالْأَرْضِ **Yere de andolsun** ذَاتِ الصَّدْعِ **Ki, çatlama sahibidir** اَلشَّقِّ Yarılma (sahibi) *(Neden sebep?)* عَنِ النَّبَاتِ Bitkilerden sebep.

13. إِنَّهُ **Hiç şüphesiz o,** أَيِ الْقُرْآنَ Yani, Kuran لَقَوْلٌ فَصْلٌ **Elbette ayırıcı bir sözdür** يَفْصِلُ Ayırır *(Neyi?)* بَيْنَ الْحَقِّ Hak ile وَالْبَاطِلِ Bâtılın arasını.

14. وَمَا هُوَ **O değildir** *(Ne?)* بِالْهَزْلِ **Şaka** بِاللَّعِبِ وَالْبَاطِلِ Oyun ve boş (bir şey değildir).

15. إِنَّهُمْ **Gerçekten onlar** أَيِ الْكُفَّارَ Yani kafirler يَكِيدُونَ **Kuruyorlar** *(Ne?)* كَيْدًا **Bir hile, tuzak** يَعْمَلُونَ Yapıyorlar *(Ne?)* اَلْمَكَايِدَ Hileler *(Kime?)* لِلنَّبِيِّ Peygamberimize ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin.

16. وَأَكِيدُ **Ben de kurmaktayım** *(Ne?)* كَيْدًا **Bir hile, tuzak** أَسْتَدْرِجُهُمْ Onları yavaş yavaş (helaka doğru) yükseltiyorum *(Nereden?)* مِنْ حَيْثُ Öyle bir yönden ki, لَا يَعْلَمُونَ Bilmiyorlar.

17. فَمَهِّلْ **Öyleyse mühlet ver** يَا Ey Muhammed! *(Kime?)* اَلْكَافِرِينَ **Kafirlere** أَمْهِلْهُمْ **Onlara süre tanı** تَأْكِيدٌ Bu lafız tekittir حَسَّنَهُ Onu güzelleştirmiştir *(Ne?)* مُخَالَفَةُ اللَّفْظِ Lafzın farklı olması أَيْ أَنْظُرْهُمْ Yani, onlara bak! *(Ne kadar?)* رُوَيْدًا **Kısa bir süre** قَلِيلًا Azacık وَهُوَ Ve o 'rüveyda' kelimesi مَصْدَرٌ مُؤَكِّدٌ Tekit eden bir mastardır *(Neyi tekit eden?)* لِمَعْنَى الْعَامِلِ Amilin manasını مُصَغَّرُ رُودٍ 'Rûd' mastarının ismi tasgiridir أَوِ إِرْوَادٍ Veya 'irvâden' mastarının ismi tasgiridir *(Nasıl?)* عَلَى التَّرْخِيمِ Zait harfleri hazfedilerek وَقَدْ أَخَذَهُمْ Ve nitekim onları cezalandırdı *(Kim?)* اَللهُ تَعَالَى Yüce Allah *(Nerede?)* بِبَدْرٍ Bedir'de وَنُسِخَ Ve nesh edildi *(Ne?)* اَلْإِمْهَالُ Süre tanımak *(Ne ile?)* بِآيَةِ السَّيْفِ Kılıç ayetiyle (Tevbe:5) أَيِ الْأَمْرِ Yani, emirle *(Neyi emirle?)* بِالْقِتَالِ وَالْجِهَادِ Savaş ve cihadı.



﴿مَكِّيَّةٌ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ أَيْ نَزِّهْ رَبَّكَ عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ وَاسْمَ زَائِدٌ ﴿الْأَعْلَى ﴿١﴾﴾ صِفَةٌ لِرَبِّكَ ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ﴿٢﴾﴾ مَخْلُوقَهُ جَعَلَهُ مُتَنَاسِبَ الْأَجْزَاءِ غَيْرَ مُتَفَاوِتٍ ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ﴾ مَا شَاءَ ﴿فَهَدَى ﴿٣﴾﴾ إِلَى مَا قَدَّرَهُ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ﴿٤﴾﴾ أَنْبَتَ الْعُشْبَ ﴿فَجَعَلَهُ﴾ بَعْدَ الْخَضْرَةِ ﴿غُثَاءً﴾ جَافًّا هَشِيمًا ﴿أَحْوَى ﴿٥﴾﴾ أَسْوَدَ يَابِسًا ﴿سَنُقْرِئُكَ﴾ الْقُرْآنَ ﴿فَلَا تَنْسَى ﴿٦﴾﴾ مَا تَقْرَؤُهُ ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ أَنْ تَنْسَاهُ بِنَسْخِ تِلَاوَتِهِ وَحُكْمِهِ وَكَانَ ﷺ يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ مَعَ قِرَاءَةِ جِبْرِيلَ خَوْفَ النِّسْيَانِ فَكَأَنَّهُ قِيلَ لَهُ لَا تَعْجَلْ بِهَا إِنَّكَ لَا تَنْسَى فَلَا تُتْعِبْ نَفْسَكَ بِالْجَهْرِ بِهَا ﴿إِنَّهُ﴾ تَعَالَى ﴿يَعْلَمُ الْجَهْرَ﴾ مِنَ الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ ﴿وَمَا يَخْفَى ﴿٧﴾﴾ مِنْهُمَا ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى ﴿٨﴾﴾ لِلشَّرِيعَةِ السَّهْلَةِ وَهِيَ الْإِسْلَامُ ﴿فَذَكِّرْ﴾ عِظْ بِالْقُرْآنِ ﴿إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ﴿٩﴾﴾ مِنْ تَذْكِرَةِ الْمَذْكُورِ فِي سَيَذَّكَّرُ يَعْنِي وَإِنْ لَمْ تَنْفَعْ وَنَفْعُهَا لِبَعْضٍ وَعَدَمُ النَّفْعِ لِبَعْضٍ آخَرَ ﴿سَيَذَّكَّرُ﴾ بِهَا ﴿مَنْ يَخْشَى ﴿١٠﴾﴾ يَخَافُ اللَّهَ تَعَالَى كَآيَةِ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿وَيَتَجَنَّبُهَا﴾ أَيِ الذِّكْرَى أَيْ يَتْرُكُهَا جَانِبًا لَا يَلْتَفِتُ إِلَيْهَا ﴿الْأَشْقَى ﴿١١﴾﴾

بِمَعْنَى الشَّقِيِّ أَيِ الْكَافِرُ ﴿الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ﴿١٢﴾﴾ هِيَ نَارُ الْآخِرَةِ وَالصُّغْرَى نَارُ الدُّنْيَا ﴿ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا﴾ فَيَسْتَرِيحَ ﴿وَلَا يَحْيَى ﴿١٣﴾﴾ حَيَاةً هَنِيئَةً ﴿قَدْ أَفْلَحَ﴾ فَازَ ﴿مَنْ تَزَكَّى ﴿١٤﴾﴾ تَطَهَّرَ بِالْإِيمَانِ ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ﴾ مُكَبِّرًا ﴿فَصَلَّى ﴿١٥﴾﴾ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ وَذٰلِكَ مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ وَكُفَّارُ مَكَّةَ مُعْرِضُونَ عَنْهَا ﴿بَلْ يُؤْثِرُونَ﴾ بِالتَّحْتَانِيَّةِ وَالْفَوْقَانِيَّةِ [تُؤْثِرُونَ] ﴿الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾﴾ عَلَى الْآخِرَةِ ﴿وَالْآخِرَةُ﴾ الْمُشْتَمِلَةُ عَلَى الْجَنَّةِ ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾﴾ ﴿إِنَّ هٰذَا﴾ أَيْ إِفْلَاحَ مَنْ تَزَكَّى وَكَوْنَ الْآخِرَةِ خَيْرًا ﴿لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٨﴾﴾ أَيِ الْمُنَزَّلَةِ قَبْلَ الْقُرْآنِ ﴿صُحُفِ إِبْرٰهِيمَ وَمُوسَى ﴿١٩﴾﴾ وَهِيَ عَشْرَةُ صُحُفٍ لِإِبْرَاهِيمَ وَالتَّوْرَاةُ لِمُوسَى.

TÜRKÇE ANLAMI

87- A'lâ Sûresi

Mekke'de inmiştir. On dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Yüce[1] Rabbinin adını[2] tesbih et.** Rabbini ona layık olmayan şeylerden tenzih et.
2. **Ki, yaratıp** yarattığını **kıvama erdirdi,** onu azaları birbirlerine uyan, biçimsiz olmayan biri kıldı.
3. **Ki,** dilediğini **takdir edip** o dilediği hayır ve şerre **eriştirdi,**
4. **Ki, yeşilliği çıkardı,** otu bitirdi.
5. **Ve de onu** yeşilliğinden sonra **kapkara kuruca bir ota** kara kuru çerçöpe **çevirdi.**
6. **Sana** Kuran'ı **okutacağız, sen de** okuduğunu **hiç unutmayacaksın.**
7. **Ancak Allah'ın** tilavetini ve hükmünü nesh ederek unutmanı **dilediği hariç.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) unuturum korkusuyla Cebrail (aleyhisselam) okurken sesli bir şekilde tekrar ederdi. Sanki ona şöyle denildi: "Ayetleri ezberlemek için acele etme. Çünkü sen onları unutmayacaksın. Dolayısıyla sesli okuyup da kendini yorma." **Şüphesiz o** Teâlâ, sözün ve fiilin **açığını ve** bunlardan **gizli olanı bilir.**
8. **Seni en kolaya** kolay şeraite ki, o İslam'dır **muvaffak kılacağız.**
9. **Artık, eğer öğüt fayda verirse öğüt ver.** Kuran ile vaaz et. Fayda vermese de. Onun faydası bir kısım insanlar içindir. Fayda vermemesi de diğer bir kısım insanlar içindir.
10. Allah Teâlâ'dan **korkan kimse** ondan **öğüt alacaktır.** ***"Tehdidimden korkanlara Kuran ile öğüt ver." (Kaf: 45)*** ayetinde olduğu gibi.

---

[1] الأَعْلَى kelimesi رَبّ kelimesinin sıfatıdır.

[2] اِسْم kelimesi zaittir.

11. **Bedbaht olan** kâfir **de**[1] **ondan** öğütten **kaçınacaktır.** Hiç iltifat etmeden, uzaklaşarak onu terk edecektir.
12. **O ki, en büyük ateşe** ahiret ateşine **girecektir.** Küçük ateş dünya ateşidir.
13. **Sonra orada ne ölür** ki, rahata kavuşsun, **ne de** hoş bir hayat **yaşar.**
14. **Doğrusu felaha ermiştir,** iman ile **arınan** temizlenen,
15. Tekbir getirerek **Rabbinin adını anıp** beş vakit **namaz kılan.** Bu ahiret işlerindendir. Kâfirler ise bundan yüz çevirirler.
16. **Fakat dünya hayatını** ahirete **tercih ediyorlar.**[2]
17. **Oysaki** cennetin de içinde bulunduğu **ahiret daha hayırlı ve kalıcıdır.**
18. **Şüphesiz bu** arınanın felaha ermesi ve ahiretin daha hayırlı olması, Kuran'dan önce indirilen **ilk sahifelerde vardır.**
19. **İbrahim ve Musa'nın sahifelerinde.** Bu sahifeler de; İbrahim (aleyhisselam) 'ın on sahifesi, Musa (aleyhisselam)'ın Tevrat'ıdır.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْأَعْلَى -﴿٨٧﴾

87- A'lâ Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً On dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **سَبِّحْ Tesbih et** *(Neyi?)* **اِسْمَ رَبِّكَ Rabbinin ismini** أَيْ نَزِّهْ Yani, tenzih et *(Kimi?)* رَبَّكَ Rabbini *(Neden?)* عَمَّا لَا يَلِيقُ بِهِ Ona layık olmayan şeylerden وَاسْمَ 'İsme' kelimesi زَائِدٌ Zaittir *(Öyle Rabbin ki,)* **الْأَعْلَى Yüce** صِفَةٌ لِرَبِّكَ Bu 'Rabbike' kelimesinin sıfatıdır.
2. **الَّذِي خَلَقَ Ki, yarattı** **فَسَوّٰى Ve düzgün bir şekil verdi** *(Neye?)* مَخْلُوقَهُ Yarattığına جَعَلَهُ Onu eyledi *(Ne?)* مُتَنَاسِبَ الْأَجْزَاءِ Azaları birbirine uyumlu غَيْرَ مُتَفَاوِتٍ Birbirinden farksız.
3. **وَالَّذِي قَدَّرَ Ki, takdir etti** *(Neyi?)* مَا شَاءَ Dilediğini **فَهَدٰى Ve eriştirdi** *(Neye?)* إِلَى مَا قَدَّرَهُ Takdir etti مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayra ve şerre.
4. **وَالَّذِي أَخْرَجَ Ki, çıkardı** *(Neyi?)* **الْمَرْعٰى Yeşillikleri** أَنْبَتَ Bitirdi *(Neyi?)* الْعُشْبَ Otu.
5. **فَجَعَلَهُ Ve onu çevirdi** *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْخَضْرَةِ Yeşilliğinden sonra *(Neye çevirdi?)* غُثَاءً **Çerçöpe** جَافًّا هَشِيمًا Kuru, kırılmış **ki,** **أَحْوٰى Karamsı** أَسْوَدَ يَابِسًا Siyah ve kuru.

---

[1] الْأَشْقَى kelimesi الشَّقِيّ anlamındadır.

[2] يُؤْثِرُونَ fiili ya ve ta harfiyle okunur.

6. سَنُقْرِئُكَ **Bundan böyle sana okutacağız** *(Neyi?)* اَلْقُرْآنَ Kuran'ı فَلَا تَنْسٰى **Ve unutmayacaksın** *(Neyi?)* مَا تَقْرَؤُهُ Okuduğunu.

7. إِلَّا مَا شَاءَ **Ancak dilediği hariç** *(Kimin?)* اَللّٰهُ **Allah'ın** *(Neyi dilediği?)* أَنْ تَنْسَاهُ Unutmanı *(Nasıl?)* بِنَسْخِ تِلَاوَتِهِ وَحُكْمِهِ Okunmasını ve hükmünü kaldırarak وَكَانَ Ve peygamberimiz idi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne idi?)* يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ Sesli okur idi *(Ne ile birlikte?)* مَعَ قِرَاءَةِ جِبْرِيلَ Cibril'in okumasıyla birlikte *(Niçin?)* خَوْفَ النِّسْيَانِ Unutmaktan korktuğu için فَكَأَنَّهُ قِيلَ لَهُ Ve sanki ona denildi ki: لَا تَعْجَلْ بِهَا Okumaya acele etme إِنَّكَ لَا تَنْسٰى Çünkü sen unutmayacaksın فَلَا تُتْعِبْ نَفْسَكَ Öyleyse kendini yorma *(Nasıl?)* بِالْجَهْرِ بِهَا Onu sesli okuyarak إِنَّهُ **Çünkü o** تَعَالٰى Yüce Allah يَعْلَمُ **Bilir** *(Neyi?)* اَلْجَهْرَ **Aşikar olanı** *(Neden?)* مِنَ الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ Söz ve davranışlardan وَمَا يَخْفٰى **Ve de gizli kalanı** *(Neden?)* مِنْهُمَا O ikisinden.

8. وَنُيَسِّرُكَ **Ve seni muvaffak kılacağız** *(Neye?)* لِلْيُسْرٰى **Kolay olana** لِلشَّرِيعَةِ السَّهْلَةِ Kolay şeriate وَهِيَ الْإِسْلَامُ O da İslam'dır.

9. فَذَكِّرْ **O halde öğüt ver** عِظْ بِالْقُرْآنِ Kuran'la vaaz et إِنْ نَفَعَتْ **Fayda verse de** *(Ne?)* اَلذِّكْرٰى **Öğüt** مِنْ تَذْكِرَةِ الْمَذْكُورِ Bu zikredilen öğüttendir *(Nerede?)* فِي سَيَذَّكَّرُ 'Seyezzekkeru' fiilinde يَعْنِي وَإِنْ لَمْ تَنْفَعْ Yani, fayda vermese de وَنَفْعُهَا Öğüdün fayda vermesi لِبَعْضٍ Bir kısmı içindir وَعَدَمُ النَّفْعِ Fayda vermemesi de لِبَعْضٍ آخَرَ Diğer bir kısmı içindir.

10. سَيَذَّكَّرُ **Öğüt alacaktır** *(Ne ile?)* بِهَا O, öğütle *(Kim?)* مَنْ يَخْشٰى **Korkan kişi** يَخَافُ اللّٰهَ Yüce Allah'tan korkan كَآيَةِ Tıpkı şu ayette olduğu gibi: فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ Kuran'la öğüt ver *(Kime?)* مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ Tehdidimden korkana.

11. وَيَتَجَنَّبُهَا **Ve ondan uzaklaşacaktır** أَيِ الذِّكْرٰى Yani, öğütten أَيْ يَتْرُكُهَا Yani, onu bırakacaktır *(Nereye?)* جَانِبًا Bir köşeye *(Nasıl?)* لَا يَلْتَفِتُ إِلَيْهَا Ona ilgi göstermeyerek *(Kim?)* اَلْأَشْقٰى **Kötü kimse** بِمَعْنَى الشَّقِيِّ Şaki manasındadır أَيِ الْكَافِرُ Yani, kafir.

12. اَلَّذِي يَصْلَى **Ki, girecektir** *(Neye?)* اَلنَّارَ الْكُبْرٰى **En büyük ateşe** هِيَ نَارُ الْآخِرَةِ O ahiret ateşidir وَالصُّغْرٰى Küçük ateş de نَارُ الدُّنْيَا Dünya ateşidir.

13. ثُمَّ **Sonra** لَا يَمُوتُ **Ölmeyecek** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** فَيَسْتَرِيحَ Ki, rahatlasın وَلَا يَحْيٰى **Yaşamayacak da** *(Nasıl?)* حَيَاةً هَنِيئَةً İyi bir yaşamla.

14. قَدْ أَفْلَحَ **Kuşkusuz felah buldu** فَازَ Kurtuluşa erdi *(Kim?)* مَنْ تَزَكّٰى **Arınan kişi** تَطَهَّرَ بِالْإِيمَانِ İmanla temizlenen.

15. وَذَكَرَ **Ve zikretti** *(Neyi?)* اِسْمَ رَبِّهٖ **Rabbinin ismini** *(Nasıl?)* مُكَبِّرًا Tekbir getirerek فَصَلّٰى **Ve kıldı** *(Neyi?)* اَلصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ Beş vakit namazı وَذٰلِكَ İşte bu مِنْ أُمُورِ الْآخِرَةِ Ahiret işlerindendir وَكُفَّارُ مَكَّةَ Ama Mekke kafirleri مُعْرِضُونَ عَنْهَا Bundan yüz çevirmektedirler.

16. بَلْ يُؤْثِرُونَ **Bilakis tercih ediyorlar** بِالتَّحْتَانِيَّةِ وَالْفَوْقَانِيَّةِ Alttan ve üstten noktalı olarak (okunur) *(Neyi tercih ediyorsunuz?)* اَلْحَيٰوةَ الدُّنْيَا **Dünya hayatını** *(Neye?)* عَلَى الْآخِرَةِ Ahirete.

17. وَالْاٰخِرَةُ **Oysa ahiret** اَلْمُشْتَمِلَةُ Ki, içermektedir *(Neyi?)* عَلَى الْجَنَّةِ Cenneti خَيْرٌ **Daha hayırlı** وَاَبْقٰى **Ve kalıcıdır.**

18. اِنَّ هٰذَا **Şüphesiz bu** أَيْ إِفْلَاحَ مَنْ تَزَكّٰى Yani, arınanın felaha ermesi وَكَوْنَ الْآخِرَةِ خَيْرًا Ve ahiretin daha hayırlı olması لَفِي الصُّحُفِ الْأُولٰى **Elbette ilk sahifelerde vardır** أَيِ الْمُنَزَّلَةِ Yani, indirilen (sahifelerde) *(Neden önce?)* قَبْلَ الْقُرْآنِ Kuran'dan önce.

19. صُحُفِ اِبْرٰهِيمَ **İbrahim'in sahifelerinde** وَمُوسٰى **Ve Musa'nın** وَهِيَ O sahifeler de عَشْرَةُ صُحُفٍ لِإِبْرَاهِيمَ İbrahim'in on sayfası وَالتَّوْرَاةُ لِمُوسٰى Ve Musa'nın Tevrat'ıdır.



سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ سِتٌّ وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿هَلْ﴾ قَدْ ﴿أَتَيكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾﴾ الْقِيَامَةِ لِأَنَّهَا تَغْشَى الْخَلَائِقَ بِأَهْوَالِهَا ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ﴾ عُبِّرَ بِهَا عَنِ الذَّوَاتِ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾﴾ ذَلِيلَةٌ ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ﴿٣﴾﴾ ذَاتُ نَصَبٍ وَتَعَبٍ بِالسَّلَاسِلِ وَالْأَغْلَالِ ﴿تُصْلَىٰ﴾ بِضَمِّ التَّاءِ وَفَتْحِهَا [تَصْلَى] ﴿نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾﴾ ﴿تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ﴿٥﴾﴾ شَدِيدَةِ الْحَرَارَةِ ﴿لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ﴿٦﴾﴾ هُوَ نَوْعٌ مِنَ الشَّوْكِ لَا تَرْعَاهُ دَابَّةٌ لِخُبْثِهِ ﴿لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿٧﴾﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ﴿٨﴾﴾ حَسَنَةٌ ﴿لِسَعْيِهَا﴾ فِي الدُّنْيَا بِالطَّاعَةِ ﴿رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾﴾ فِي الْآخِرَةِ لِمَا رَأَتْ ثَوَابَهُ ﴿فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾﴾ حِسًّا وَمَعْنًى ﴿لَا يُسْمَعُ﴾ بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ [تَسْمَعُ] ﴿فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾﴾ أَيْ نَفْسٌ ذَاتُ لَغْوٍ أَيْ هَذَيَانٌ مِنَ الْكَلَامِ [لَاغِيَةٌ] ﴿فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾﴾ بِالْمَاءِ بِمَعْنَى عُيُونٍ ﴿فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾﴾ ذَاتًا وَقَدْرًا وَمَحَلًّا ﴿وَأَكْوَابٌ﴾ أَقْدَاحٌ لَا عُرَا لَهَا ﴿مَوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾﴾ عَلَى حَافَاتِ الْعُيُونِ مُعَدَّةً لِشُرْبِهِمْ ﴿وَنَمَارِقُ﴾ وَسَائِدُ ﴿مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾﴾ بَعْضُهَا بِجَنْبِ بَعْضٍ يُسْتَنَدُ إِلَيْهَا ﴿وَزَرَابِيُّ﴾ بُسُطٌ

طَنَافِسُ لَهَا خَمْلٌ ﴿مَبْثُوثَةٌ ﴿٢١﴾﴾ مَبْسُوطَةٌ ﴿أَفَلَا يَنظُرُونَ﴾ أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ نَظَرَ اعْتِبَارٍ ﴿إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾﴾ ﴿وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾﴾ ﴿وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾﴾ ﴿وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾﴾ أَيْ بُسِطَتْ فَيَسْتَدِلُّونَ بِهَا عَلَى قُدْرَةِ اللهِ تَعَالَى وَوَحْدَانِيَّتِهِ وَصُدِرَتْ بِالْإِبِلِ لِأَنَّهُمْ أَشَدُّ مُلَابَسَةً لَهَا مِنْ غَيْرِهَا وَقَوْلُهُ سُطِحَتْ ظَاهِرٌ فِي أَنَّ الْأَرْضَ سَطْحٌ وَعَلَيْهِ عُلَمَاءُ الشَّرْعِ لَا كُرَةٌ كَمَا قَالَهُ أَهْلُ الْهَيْئَةِ وَإِنْ لَمْ يَنْقُصْ مِنْ أَرْكَانِ الشَّرْعِ ﴿فَذَكِّرْ﴾ هُمْ نِعَمَ اللهِ وَدَلَائِلَ تَوْحِيدِهِ ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾﴾ ﴿لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُسَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ [بِمُصَيْطِرٍ] بِالصَّادِ بَدَلَ السِّينِ أَيْ بِمُسَلَّطٍ وَهٰذَا قَبْلَ الْأَمْرِ بِالْجِهَادِ ﴿إِلَّا﴾ لٰكِنْ ﴿مَنْ تَوَلَّى﴾ أَعْرَضَ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾﴾ بِالْقُرْآنِ ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾﴾ عَذَابَ الْآخِرَةِ وَالْأَصْغَرُ عَذَابُ الدُّنْيَا بِالْقَتْلِ وَالْأَسْرِ ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾﴾ رُجُوعَهُمْ بَعْدَ الْمَوْتِ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾﴾ جَزَاءَهُمْ لَا نَتْرُكُهُ أَبَدًا.

TÜRKÇE ANLAMI

88- Ğâşiye Sûresi

Mekke'de inmiştir. Yirmi altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. Korkularıyla tüm yaratılanları **kaplayan** kıyamet**in haberi sana** muhakkak **geldi.**[1]
2. **O gün bir takım yüzler**[2] **öne eğilmiştir,** zelildir,
3. **Çalışmaktadır, yorgundur,** zincir ve prangalar sebebiyle yorgun ve bitkindir.
4. **Kızgın ateşe sokulurlar.**[3]
5. **Onlara kaynar** çok sıcak **su pınarından içirilir.**
6. **Onlara** zararlı olduğundan hayvanların bile yemediği bir tür **kuru dikenden başka yiyecek yoktur,**
7. **Ne besler ne de açlığı giderir.**
8. **O gün bir takım yüzler de mutludur,** güzeldir.
9. Dünyada itaat ile **yaptıklarından** ahirette gördüğü sevapla **hoşnuttur,**
10. Yeri ve değeri **yüksek bir cennettedirler.**
11. **Orada boş söz** saçma sapan kelam **işitilmez.**[1]

---

[1] هَلْ أَتَاكَ terkibindeki هَلْ kelimesi قَدْ manasındadır.

[2] Yüzlerden her iki yerde de sahipleri kastedilmiştir.

[3] تَصْلَى fiili ta harfinin zammesi ve fethasıyla okunur.

12. **Orada akan** su **pınar**ları,
13. Kendisi, kıymeti ve yeri **yükseltilmiş tahtlar,**
14. Pınar başlarına içerken kullanmaları için **konulmuş** kulpsuz **kadehler,**
15. **Sıra sıra** yan yana **dizilmiş** kendilerine yaslanılan **yastıklar,**
16. **Serilmiş** yayılmış **halılar** tüylü kadife yaygılar **vardır.**
17. Mekke kâfirleri, ibret nazarıyla **bakmazlar mı, deve nasıl yaratılmış?**
18. **Gök nasıl yükseltilmiş?**
19. **Dağlar nasıl dikilmiş?**
20. **Yeryüzü nasıl yayılmış,** döşenmiş? Böylece bunlarla Allah'ın kudretine ve birliğine delil edinsinler. İlk önce devenin zikredilmesi, Arapların onlarla olan alakasının diğer şeylerden daha fazla olması sebebiyledir.[2]
21. **Öyleyse** onlara Allah'ın nimetlerini ve birliğinin delillerini **hatırlat. Çünkü sen sadece hatırlatıcısın.**
22. **Onlara zor kullanıcı[3] değilsin.** Bu, cihat emri gelmeden önce idi.
23. **Ancak[4] arkasını dönen** imandan yüz çeviren **ve inkâr eden kimse,**
24. **İşte onu Allah en büyük azap ile** ahiret azabıyla **cezalandırır.** Küçük azap, öldürülmek ve esir edilmek suretiyle olan dünya azabıdır.
25. **Şüphesiz onların** ölümden sonra **dönüşü sadece bizedir.**
26. **Sonra onların hesaba çekilmesi** cezası **da sadece bize aittir.** Onları asla bırakmayız.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ -﴿٨٨﴾-

88- Ğaşiye Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** سِتٌّ وَعِشْرُونَ آيَةً **Yirmi altı ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. هَلْ -قَدْ- أَتَيكَ **Muhakkak ki, sana geldi** *(Ne?)* حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ **Kaplayanın haberi** اَلْقِيَامَةِ Kıyametin لِأَنَّهَا تَغْشَى Çünkü o kaplar *(Neyi?)* اَلْخَلَائِقَ Tüm mahlukatı *(Ne ile?)* بِأَهْوَالِهَا Korkularıyla.

---

[1] يُسْمَعُ fiili ya ve ta harfiyle okunur.

[2] سُطِحَتْ fiili yeryüzünün düz olduğu konusunda açık bir ifadedir. Şeriat âlimleri de bu görüştedir. Astronomi ehlinin dediği gibi yuvarlak değildir. Gerçi bu görüş şeriatın asıllarından herhangi birine zarar vermez.

[3] مُسَيْطِر kelimesi diğer bir kıraatte sin harfinin yerine sad harfiyle مُصَيْطِر şeklinde okunur.

[4] إِلَّا مَنْ تَوَلَّى terkibindeki إِلَّا kelimesi لَكِنَّ (istisna-i munkatı) manasındadır.

2. وُجُوهٌ **Bir takım yüzler** يَوْمَئِذٍ **O günde** عُبِّرَ Tabir edilmiştir *(Ne ile?)* بِهَا Yüzler kelimesiyle *(Neden?)* عَنِ الذَّوَاتِ Kişilerden *(Nerede?)* فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde de خَاشِعَةٌ **Öne eğik** ذَلِيلَةٌ Zelildir.

3. عَامِلَةٌ **Çalışmakta** نَاصِبَةٌ **Ve bitkindir** ذَاتُ نَصَبٍ وَتَعَبٍ Yorgunluk ve bitkinlik sahibidir *(Ne sebebiyle?)* بِالسَّلَاسِلِ Zincirler وَالْأَغْلَالِ Ve prangalar sebebiyle.

4. تُصْلَى **Sokulur** *(Tuslâ fiili nasıl okunur?)* بِضَمِّ التَّاءِ 'Ta' harfinin zammesi وَفَتْحِهَا Ve fethasıyla okunur *(Nereye sokulur?)* نَارًا حَامِيَةً **Kızgın ateşe.**

5. تُسْقَى **İçirilir** *(Neden?)* مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ **Kaynar bir gözeden** شَدِيدَةِ الْحَرَارَةِ Isısı çok fazla olan.

6. لَيْسَ لَهُمْ **Onlar için yoktur** *(Ne?)* طَعَامٌ **Yiyecek** *(Neden başka?)* إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ **Kuru dikenden başka** هُوَ نَوْعٌ مِنَ الشَّوْكِ O bir tür dikendir ki, لَا تَرْعَاهُ Onu otlamaz *(Ne?)* دَابَّةٌ Hiçbir hayvan *(Niçin?)* لِخُبْثِهِ Çok kötü olduğu için.

7. لَا يُسْمِنُ **Ne besler** وَلَا يُغْنِي **Ne de giderir** *(Neyi?)* مِنْ جُوعٍ **Açlığı.**

8. وُجُوهٌ **Bir takım yüzler de** يَوْمَئِذٍ **O gün** نَاعِمَةٌ **Pırıl pırıldır** حَسَنَةٌ Güzeldir.

9. لِسَعْيِهَا **Çalışmasından** *(Neredeki?)* فِي الدُّنْيَا Dünyadaki *(Ne ile?)* بِالطَّاعَةِ İtaat ile (çalışmasından) رَاضِيَةٌ **Razıdır** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Niçin?)* لِمَا رَأَتْ ثَوَابَهُ Sevabını gördüğü için.

10. فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ **Yüksek cennettedirler** *(Ne yönden yüksek?)* حِسًّا وَمَعْنًى Hem his hem de mana yönünden.

11. لَا يُسْمَعُ **İşitilmez** بِالْيَاءِ وَالتَّاءِ 'Ya' ve 'ta' harfleriyle okunur *(Nerede işitilmez?)* فِيهَا **O cennette** *(Ne?)* لَاغِيَةٌ **Boş söz** أَيْ نَفْسٌ ذَاتُ لَغْوٍ Yani, boş söz sahibi bir nefis أَيْ هَذَيَانٌ مِنَ الْكَلَامِ Yani, saçma sapan söz.

12. فِيهَا **Orada vardır** *(Ne?)* عَيْنٌ جَارِيَةٌ **Akan kaynak** *(Ne ile akan?)* بِالْمَاءِ Su ile بِمَعْنَى عُيُونٍ Kaynaklar anlamındadır.

13. فِيهَا **Orada** سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ **Yükseltilmiş tahtlar** *(Hangi açıdan yükseltilmiş?)* ذَاتًا وَقَدْرًا وَمَحَلًّا Zatı, kıymeti ve yeri açısından.

14. وَأَكْوَابٌ **Kâseler** أَقْدَاحٌ Kadehler ki لَا عُرَا لَهَا Kulpları yoktur *(Öyle kâseler ki,)* مَوْضُوعَةٌ **Konulmuş** *(Nereye?)* عَلَى حَافَاتِ الْعُيُونِ Kaynakların etrafına *(Nasıl?)* مُعَدَّةً لِشُرْبِهِمْ Onların içmeleri için hazırlanmış olarak.

15. وَنَمَارِقُ **Minderler** وَسَائِدُ Yastıklar **ki,** مَصْفُوفَةٌ **Sıra, sıra dizilmiş** بَعْضُهَا Bir kısmı بِجَنْبِ بَعْضٍ Diğer bir kısmının yanında يُسْتَنَدُ إِلَيْهَا Ona dayanılmaktadır.

16. وَزَرَابِيُّ **Halılar** بُسُطٌ طَنَافِسُ Kadife yaygılar ki, لَهَا خَمْلٌ Onların tüyü vardır مَبْثُوثَةٌ **Serilmiş** مَبْسُوطَةٌ Yayılmış.

17. اَفَلَا يَنْظُرُونَ **Bakmazlar mı?** أَيْ كُفَّارُ مَكَّةَ Yani, Mekke kafirleri *(Nasıl?)* نَظَرَ اعْتِبَارٍ İbret gözüyle *(Neye?)* اِلَى الْاِبِلِ **Deveye** كَيْفَ **Nasıl** خُلِقَتْ **Yaratılmış?**

18. وَاِلَى السَّمَاءِ **Ve gökyüzüne** كَيْفَ **Nasıl** رُفِعَتْ **Yükseltilmiş?**

19. وَاِلَى الْجِبَالِ **Ve dağlara** كَيْفَ **Nasıl** نُصِبَتْ **Dikilmişler?**

20. وَاِلَى الْاَرْضِ **Ve yeryüzüne** كَيْفَ **Nasıl** سُطِحَتْ **Döşenmiş?** أَيْ بُسِطَتْ Yani, yayılmış? فَيَسْتَدِلُّونَ بِهَا Ve böylece onlarla delil edinsinler *(Neye?)* عَلٰى قُدْرَةِ اللهِ تَعَالٰى Yüce Allah'ın kudretine وَوَحْدَانِيَّتِهِ Ve birliğine وَصُدِّرَتْ (Bu dört ayet) başladı *(Ne ile?)* بِالْاِبِلِ Deve ile لِاَنَّهُمْ Zira onlar اَشَدُّ مُلَابَسَةً لَهَا Deveyle daha fazla alakalıdırlar *(Neden?)* مِنْ غَيْرِهَا Onun dışındakilerden وَقَوْلُهُ سُطِحَتْ 'Sütıhat' sözü ظَاهِرٌ Açık bir ifadedir *(Hangi konuda?)* فِى اَنَّ الْاَرْضَ سَطْحٌ Yerin düz bir yüzey olduğu konusunda وَعَلَيْهِ عُلَمَاءُ الشَّرْعِ Din alimleri de bu görüştedirler لَا كُرَةٌ Yeryüzü küre şeklinde değildir كَمَا قَالَهُ Nitekim bunu söylemiştir *(Kim?)* اَهْلُ الْهَيْئَةِ Astronomi ehli وَاِنْ لَمْ يَنْقُصْ Her ne kadar (bu görüş) yıkmasa da *(Neyi?)* مِنْ اَرْكَانِ الشَّرْعِ Dinin asıllarından birini.

21. فَذَكِّرْ **Öyleyse sen hatırlat** *(Kime?)* هُمْ Onlara *(Neyi?)* نِعَمَ اللهِ Allah'ın nimetlerini وَدَلَائِلَ تَوْحِيدِهِ Ve birliğinin delillerini اِنَّمَا اَنْتَ **Çünkü sen sadece** مُذَكِّرٌ **Hatırlatıcısın.**

22. لَسْتَ **Yoksa sen değilsin** *(Ne?)* عَلَيْهِمْ **Onlara** بِمُسَيْطِرٍ **Zor kullanan biri** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِالصَّادِ 'Sad' harfiyledir *(Neyin yerine?)* بَدَلَ السِّينِ 'Sin' harfinin yerine أَيْ بِمُسَلَّطٍ Yani, musallat, zorba değilsin وَهٰذَا Ve bu hal قَبْلَ الْاَمْرِ بِالْجِهَادِ Cihat emrinden önceydi.

23. اِلَّا **Ancak** لٰكِنْ Lakin مَنْ **Her kim** تَوَلّٰى **Sırtını döner** أَعْرَضَ Yüz çevirir *(Neden?)* عَنِ الْاِيمَانِ İmandan وَكَفَرَ **Ve inkar ederse** *(Neyi?)* بِالْقُرْآنِ Kuran'ı.

24. فَيُعَذِّبُهُ **Ona azap eder** *(Kim?)* اَللهُ **Allah** *(Nasıl?)* اَلْعَذَابَ الْاَكْبَرَ **En büyük azapla** عَذَابَ الْآخِرَةِ Ahiret azabıyla وَالْأَصْغَرُ Küçük azap ise عَذَابُ الدُّنْيَا Dünya azabıdır *(Ne ile olan?)* بِالْقَتْلِ وَالْأَسْرِ Öldürülmek ve esir edilmekle.

25. اِنَّ اِلَيْنَا **Şüphesiz bizedir** *(Ne?)* اِيَابَهُمْ **Onların dönüşü** رُجُوعَهُمْ Geri gelişi *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْمَوْتِ Ölümden sonra.

26. ثُمَّ **Sonra** اِنَّ عَلَيْنَا **Şüphesiz bizim üzerimizedir** *(Ne?)* حِسَابَهُمْ **Onların hesabı** جَزَاءَهُمْ Onların cezası لَا نَتْرُكُهُ اَبَدًا Onu asla bırakmayız.



سُورَةُ الْفَجْرِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ ثَلَاثُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْفَجْرِ ۝١﴾ أَيْ فَجْرِ كُلِّ يَوْمٍ ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢﴾ أَيْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ ﴿وَالشَّفْعِ﴾ الزَّوْجِ ﴿وَالْوَتْرِ ۝٣﴾ بِفَتْحِ الْوَاوِ وَكَسْرِهَا لُغَتَانِ الْفَرْدِ ﴿وَاللَّيْلِ اِذَا يَسْرِ ۝٤﴾ مُقْبِلًا وَمُدْبِرًا ﴿هَلْ فِي ذٰلِكَ﴾ الْقَسَمِ ﴿قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ۝٥﴾ عَقْلٍ وَجَوَابُ الْقَسَمِ مَحْذُوفٌ أَيْ لَتُعَذَّبُنَّ يَا كُفَّارَ مَكَّةَ ﴿اَلَمْ تَرَ﴾ تَعْلَمْ يَا مُحَمَّدُ ﴿كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝٦﴾ ﴿اِرَمَ﴾ هِيَ عَادٌ الْأُولٰى فَارَمُ عَطْفُ بَيَانٍ أَوْ بَدَلٌ وَمُنِعَ الصَّرْفَ لِلْعَلَمِيَّةِ وَالتَّأْنِيثِ ﴿ذَاتِ الْعِمَادِ ۝٧﴾ أَيِ الطُّولِ كَانَ طُولُ الطَّوِيلِ مِنْهُمْ أَرْبَعَمِائَةِ ذِرَاعٍ ﴿اَلَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۝٨﴾ فِي بَطْشِهِمْ وَقُوَّتِهِمْ ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا﴾ قَطَعُوا ﴿الصَّخْرَ﴾ جَمْعُ صَخْرَةٍ وَاتَّخَذُوهَا بُيُوتًا ﴿بِالْوَادِ ۝٩﴾ وَادِي الْقُرٰى ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝١٠﴾ كَانَ يَبْسُطُ أَرْبَعَةَ أَوْتَادٍ يَشُدُّ إِلَيْهَا يَدَيْ وَرِجْلَيْ مَنْ يُعَذِّبُهُ ﴿اَلَّذِينَ طَغَوْا﴾ تَجَبَّرُوا ﴿فِي الْبِلَادِ ۝١١﴾ ﴿فَاَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۝١٢﴾ الْقَتْلَ وَغَيْرَهُ ﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ﴾ نَوْعَ ﴿عَذَابٍ ۝١٣﴾ ﴿اِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۝١٤﴾ يَرْصُدُ أَعْمَالَ الْعِبَادِ فَلَا يَفُوتُهُ مِنْهَا شَيْءٌ لِيُجَازِيَهُمْ عَلَيْهَا ﴿فَاَمَّا الْاِنْسَانُ﴾ الْكَافِرُ ﴿اِذَا مَا ابْتَلٰيهُ﴾

اخْتَبَرَهُ ﴿رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ﴾ بِالْمَالِ وَغَيْرِهِ ﴿وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾﴾ ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَيهُ فَقَدَرَ﴾ ضَيَّقَ ﴿عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾﴾ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ أَيْ لَيْسَ الْإِكْرَامُ بِالْغِنَى وَالْإِهَانَةُ بِالْفَقْرِ وَإِنَّمَا هُوَ بِالطَّاعَةِ وَالْمَعْصِيَةِ وَكُفَّارُ مَكَّةَ لَا يَنْتَبِهُونَ لِذَلِكَ ﴿بَل لَا يُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾﴾ لَا يُحْسِنُونَ إِلَيْهِ مَعَ غِنَاهُمْ أَوْ لَا يُعْطُونَهُ حَقَّهُ مِنَ الْمِيرَاثِ ﴿وَلَا يَحُضُّونَ﴾ أَنْفُسَهُمْ وَلَا غَيْرَهُمْ ﴿عَلَى طَعَامِ﴾ أَيْ إِطْعَامِ ﴿الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾﴾ ﴿وَيَأْكُلُونَ التُّرَاثَ﴾ الْمِيرَاثَ ﴿أَكْلًا لَمًّا ﴿١٩﴾﴾ أَيْ شَدِيدًا لِلَمِّهِمْ نَصِيبَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ مِنَ الْمِيرَاثِ مَعَ نَصِيبِهِمْ مِنْهُ أَوْ مَعَ مَالِهِمْ ﴿وَيُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾﴾ أَيْ كَثِيرًا فَلَا يُنْفِقُونَهُ وَفِي قِرَاءَةٍ [تُكْرِمُونَ تَحَاضُّونَ تَأْكُلُونَ تُحِبُّونَ] بِالْفَوْقَانِيَّةِ فِي الْأَفْعَالِ الْأَرْبَعَةِ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ لَهُمْ عَنْ ذَلِكَ ﴿إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾﴾ زُلْزِلَتْ حَتَّى يَنْهَدِمَ كُلُّ بِنَاءٍ عَلَيْهَا وَيَنْعَدِمَ ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ﴾ أَيْ أَمْرُهُ ﴿وَالْمَلَكُ﴾ أَيِ الْمَلَائِكَةُ ﴿صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾﴾ حَالٌ أَيْ مُصْطَفِّينَ أَوْ ذَوِي صُفُوفٍ كَثِيرَةٍ ﴿وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ﴾ تُقَادُ بِسَبْعِينَ أَلْفِ زِمَامٍ كُلُّ زِمَامٍ بِأَيْدِي سَبْعِينَ أَلْفِ مَلَكٍ لَهَا زَفِيرٌ وَتَغَيُّظٌ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ بَدَلٌ مِنْ إِذَا وَجَوَابُهَا ﴿يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ﴾ أَيِ الْكَافِرُ مَا فَرَطَ فِيهِ ﴿وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى ﴿٢٣﴾﴾ اسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ أَيْ لَا يَنْفَعُهُ تَذَكُّرُهُ ذَلِكَ ﴿يَقُولُ﴾ مَعَ تَذَكُّرِهِ ﴿يَا﴾ لِلتَّنْبِيهِ ﴿لَيْتَنِي قَدَّمْتُ﴾ الْخَيْرَ وَالْإِيمَانَ ﴿لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾﴾ الطَّيِّبَةِ فِي الْآخِرَةِ أَوْ وَقْتَ حَيَاتِي فِي الدُّنْيَا ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ﴾ بِكَسْرِ الذَّالِ ﴿عَذَابَهُ﴾ أَيِ اللهِ ﴿أَحَدٌ ﴿٢٥﴾﴾ أَيْ لَا يَكِلُهُ إِلَى غَيْرِهِ ﴿وَ﴾ كَذَا ﴿لَا يُوثِقُ﴾ بِكَسْرِ الثَّاءِ ﴿وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾﴾ وَفِي قِرَاءَةٍ بِفَتْحِ الذَّالِ وَالثَّاءِ فَضَمِيرُ عَذَابَهُ وَوَثَاقَهُ لِلْكَافِرِ وَالْمَعْنَى لَا يُعَذِّبُ أَحَدٌ مِثْلَ تَعْذِيبِهِ وَلَا يُوثَقُ مِثْلَ إِيثَاقِهِ ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾﴾ الْآمِنَةُ وَهِيَ الْمُؤْمِنَةُ ﴿ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ﴾ يُقَالُ لَهَا ذَلِكَ عِنْدَ الْمَوْتِ أَيِ ارْجِعِي إِلَى أَمْرِهِ وَإِرَادَتِهِ ﴿رَاضِيَةً﴾ بِالثَّوَابِ ﴿مَرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾﴾ عِنْدَ اللهِ بِعَمَلِكَ أَيْ جَامِعَةً بَيْنَ الْوَصْفَيْنِ وَهُمَا حَالَانِ وَيُقَالُ لَهَا فِي الْقِيَامَةِ ﴿فَادْخُلِي فِي﴾ جُمْلَةِ ﴿عِبَادِي ﴿٢٩﴾﴾ الصَّالِحِينَ ﴿وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾﴾ مَعَهُمْ.

TÜRKÇE ANLAMI

89- Fecr Sûresi

Mekke ve Medine'de inmiştir. Otuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Andolsun, fecre,** her günün fecrine,
2. **On geceye,** Zilhicce'nin on gününe,

3. **Çifte ve teke,**[1]
4. Girerken ve çıkarken **akıp gittiğinde geceye,**
5. **Bunda** bu yeminde **akıl sahibi için yemin var mıdır?** Ey Mekke kâfirleri! Elbette azap göreceksiniz.[2]
6. **Görmedin** bilmedin **mi,** Ey Muhammed! **Rabbin ne yaptı Âd'a?**
7. **Direk sahibi** uzun boylu **olan,** ilk Âd **İrem'e?**[3] Onlardan uzun boylu olanların boyu dört yüz zira' idi.
8. **Ki,** güç ve kuvvetleri konusunda **ülkeler içinde onlar gibisi yaratılmamıştı,**
9. **Vadide** Vadi'l-Kura'da **kayaları**[4] **yontan** onları kesip ev yapan **Semûd'a?**
10. **Kazıklar sahibi Firavun'a?** İşkence ettiği kişinin ellerini ve ayaklarını bağlamak için yere dört tane kazık çakardı.
11. **Ki, onlar ülkelerde azgınlık** zorbalık **ettiler.**
12. **Oralarda fesadı** adam öldürme ve diğer suçları **çoğalttılar.**
13. **Rabbin de onların üstüne azap kamçısı** bir tür azap **yağdırdı.**
14. **Şüphesiz Rabbin gözetlemededir.** Kullarına amellerinin karşılığını vermek için onların amellerini gözetler. Amellerden hiçbir şey ondan kaçmaz.
15. Kâfir **insan, Rabbi kendisini imtihan edip** deneyip **de ikramda bulunduğu ve bol nimet verdiğinde "Rabbim bana değer verdi" der.**
16. **Ama onu imtihan edip rızkını kıstığı** daralttığı**nda ise "Rabbim beni önemsemedi" der.**
17. **Hayır!** Asla! Değer vermek zenginlikle, önemsememek de fakirlikle değildir. Bunlar sadece itaat ve isyan iledir. Fakat Mekke kâfirleri bunun farkına varamıyorlar. **Doğrusu yetime ikram etmiyor,** durumları olmasına rağmen ona iyilikte bulunmuyor veya mirastan hakkını vermiyor**lar,**
18. **Yoksulu yedirmeye** ne kendilerini ne de başkasını **teşvik etmiyorlar,**
19. **Mirası,** kadınların ve çocukların miras hakkını kendi hakları veya mallarıyla birlikte **topluca,** aşırı **yiyorlar.**
20. **Malı da çok seviyor,** onu infak etmiyor**lar.**[5]
21. **Hayır!** Onların bu hali doğru değil. **Yeryüzü dümdüz edildiğinde,** üzerindeki her bina yıkılıp yok oluncaya kadar sarsıldığında,
22. **Rabbin**in emri **geldiği ve melekler saf saf**[6] **dizildiğinde,**

---

[1] الْوَتْرِ kelimesi vav harfinin fethası ve kesresiyle okunur.

[2] Bu cümle yeminin hazfedilen cevabıdır.

[3] إِرَم kelimesi atf-ı beyan veya bedeldir. Müenneslik ve alamiyyetten dolayı gayr-ı munsariftir.

[4] الصَّخْر kelimesi صَخْرَة kelimesinin çoğuludur.

[5] Diğer bir kıraatte dört fiil de (يحبون، يأكلون، يحضون، يكرمون) ta harfiyle okunur.

[6] صَفًّا صَفًّا kelimeleri haldir. Saf halinde veya çokça saflara sahip oldukları halde demektir.

23. **Ve o gün cehennem** korkunç bir sesle ve gazap dolu bir halde her birini yetmiş bin meleğin tuttuğu yetmiş bin dizginle sürülerek **getirildiğinde, işte o gün**[1] kâfir **insan** kusur ettiği şeyleri **hatırlar. Fakat onun hatırlaması nerede?** Yani, bu hatırlaması ona fayda vermez.
24. Hatırlamasıyla beraber **der ki: "Ah! Keşke** ahirette güzel **hayatım için** veya dünyadaki hayatımda hayır ve iman **gönderseydim!" der.**
25. **Artık o gün, onun** Allah'ın **azabı gibi kimse azap edemez**[2] ki, o azabına kimseyi vekil etmez.
26. **Onun bağlaması**[3] **gibi kimse bağlayamaz.**
27. **Ey mutmain olan nefis!** Emin olan, o da mümin olan nefistir.
28. Ölüm anında ona denilir ki: Sevaba **razı ve** Allah katında amelinle **makbul olarak** bu iki vasfa sahip bir halde **Rabbin**in emrine iradesine **dön.**
29. Kıyamette de ona denilir ki: Salih **kullarım** arasına **katıl,**
30. **Ve** onlarla birlikte **cennetime gir.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْفَجْرِ -﴿٨٩﴾

89- Fecr Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke **اَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir** **ثَلَاثُونَ آيَةً Otuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **وَالْفَجْرِ Fecre** أَيْ فَجْرِ كُلِّ يَوْمٍ Yani, her gecenin fecrine,
2. **وَلَيَالٍ عَشْرٍ Ve on geceye** أَيْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ Yani, zilhiccenin ilk on gecesine,
3. **وَالشَّفْعِ Çifte** اَلزَّوْجِ Çifte **وَالْوَتْرِ Ve teke** بِفَتْحِ الْوَاوِ Vav'ın fethası وَكَسْرِهَا Ve kesresiyle okunur لُغَتَانِ İki lügattir اَلْفَرْدِ Tek (anlamındadır).
4. **وَالَّيْلِ Ve geceye andolsun** *(Ne zaman?)* **اِذَا يَسْرِ Geçtiği zaman** *(Nasıl?)* مُقْبِلًا وَمُدْبِرًا Gelir ve gider halde.
5. **هَلْ فِي ذٰلِكَ Bunda var değil mi?** اَلْقَسَمِ Bu yeminde *(Ne?)* **قَسَمٌ Bir yemin** *(Kim için?)* **لِذِي حِجْرٍ -عَقْلٍ Akıl sahipleri için** وَجَوَابُ الْقَسَمِ Yeminin cevabı مَحْذُوفٌ Hazf-edilmiştir أَيْ لَتُعَذَّبُنَّ Yani, elbette azap göreceksiniz يَا كُفَّارَ مَكَّةَ Ey Mekke kafirleri!

---

[1] يَوْمَئِذٍ terkibi اِذَا zarfından bedeldir. Cevabı da يَتَذَكَّرُ fiilidir.

[2] يُعَذِّبُ fiili zel harfinin kesresiyle okunur.

[3] يُوثِقُ fiili se harfinin kesresiyle okunur. Diğer bir kıraatte zel ve se harflerinin fethasıyla (يُعَذَّبُ ve يُوثَقُ şeklinde meçhul olarak) okunur. Bu durumda عَذَابَهُ ve وَثَاقَهُ kelimelerindeki zamirler kafire aittir. Mana da: "Kafirin gördüğü azap gibi kimse azap görmez. Ve kafirin bağlandığı gibi kimse bağlanmaz" şeklinde olur.

6. اَلَمْ تَرَ **Görmedin mi?** تَعْلَمْ Bilmedin mi? يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! كَيْفَ **Nasıl** فَعَلَ **Yaptı?** *(Kim?)* رَبُّكَ **Rabbin** *(Kime?)* بِعَادٍ **Ad'a;**

7. إِرَمَ **İrem'e** هِيَ عَادٌ الْأُولَى O ilk Ad'dır فَإِرَمُ 'İrem' kelimesi عَطْفُ بَيَانٍ Atfı beyan أَوْ بَدَلٌ Veya bedeldir وَمُنِعَ الصَّرْفَ Munsarif olmaktan men edilmiştir *(Niye?)* لِلْعَلَمِيَّةِ وَالتَّأْنِيثِ Alemiyet ve te'nislik var diye *(Öyle İrem ki,)* ذَاتِ الْعِمَادِ **Sütunlar sahibi** أَيْ طُولِ Yani uzunluk sahibi كَانَ İdi *(Ne?)* طُولُ الطَّوِيلِ Uzunların boyu *(Kimden?)* مِنْهُمْ Onlardan *(Ne idi?)* أَرْبَعَمِائَةِ ذِرَاعٍ Dört yüz zira'.

8. الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ **Ki yaratılmamıştır** *(Ne?)* مِثْلُهَا **Onun gibisi** *(Nerede?)* فِي الْبِلَادِ **Hiçbir beldede** *(Hangi konuda?)* فِي بَطْشِهِمْ Şiddetle yakalamaları وَقُوَّتِهِمْ Ve kuvvetleri konusunda.

9. وَثَمُودَ **Ve Semud'a** الَّذِينَ جَابُوا **Ki, yonttular** قَطَعُوا Kestiler *(Neyi?)* الصَّخْرَ **Kayaları** جَمْعُ صَخْرَةٍ 'Sahrah' kelimesinin cemisidir وَاتَّخَذُوهَا Ve o kayaları edindiler *(Ne olarak?)* بُيُوتًا Ev olarak *(Nerede yonttular?)* بِالْوَادِ **Vadide** وَادِي الْقُرَى Vadi'l-Kura'da.

10. وَفِرْعَوْنَ **Ve Firavun'a** ذِي الْأَوْتَادِ **Kazıklar sahibi** كَانَ يَتِدُ Yere çakıyordu *(Ne?)* أَرْبَعَةَ أَوْتَادٍ Dört tane kazık ki, يَشُدُّ إِلَيْهَا Onlara bağlardı *(Neyi?)* يَدَيْ وَرِجْلَيْ Elleri ve ayaklarını *(Kimin?)* مَنْ يُعَذِّبُهُ İşkence ettiği kişinin.

11. الَّذِينَ طَغَوْا **Ki, azmışlardı** تَجَبَّرُوا Zorbalık yapmışlardı *(Nerede?)* فِي الْبِلَادِ **Beldelerde.**

12. فَأَكْثَرُوا **Ve arttırdılar** *(Nerede?)* فِيهَا **O beldelerde** *(Neyi?)* الْفَسَادَ **Bozgunculuğu** الْقَتْلَ وَغَيْرَهُ Öldürmek ve diğer suçları.

13. فَصَبَّ **Bu yüzden döktü** *(Kime?)* عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** *(Kim?)* رَبُّكَ **Rabbin** *(Neyi?)* سَوْطَ -نَوْعَ- عَذَابٍ **Azap kırbacını** nevileri.

14. إِنَّ رَبَّكَ **Şüphesiz Rabbin** لَبِالْمِرْصَادِ **Hep gözetlemededir** يَرْصُدُ Gözetler *(Neyi?)* أَعْمَالَ الْعِبَادِ Kulların amellerini فَلَا يَفُوتُهُ Ondan kaçmaz *(Ne?)* مِنْهَا شَيْءٌ O amellerden hiçbiri *(Niçin gözetler?)* لِيُجَازِيَهُمْ Onları cezalandırmak için *(Neye karşı?)* عَلَيْهَا O, amellerine karşı.

15. فَأَمَّا الْإِنْسَانُ **Ama insan** الْكَافِرُ Kafir olan إِذَا مَا ابْتَلَيْهُ **Onu imtihan ettiğinde** إِخْتَبَرَهُ Denediğinde *(Kim?)* رَبُّهُ **Rabbi** فَأَكْرَمَهُ **Ve ona ikram ettiğinde** *(Ne ile?)* بِالْمَالِ وَغَيْرِهِ Mal ve diğer şeylerle وَنَعَّمَهُ **Ve ona bol nimet verdiğinde** فَيَقُولُ **Der ki:** رَبِّي أَكْرَمَنِ **Rabbim Bana ikram etti, değer verdi.**

16. وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَيْهُ **Fakat onu denediğinde** فَقَدَرَ **Ve kısıtladığı** ضَيَّقَ Daralttığında *(Kime?)* عَلَيْهِ **Ona** *(Neyi?)* رِزْقَهُ **Rızkını** فَيَقُولُ **Der ki:** رَبِّي أَهَانَنِ **Rabbim Beni önemsemedi.**

17. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ Mendir أَيْ لَيْسَ Yani, değildir *(Ne?)* اَلْإِكْرَامُ Değer vermek *(Ne ile?)* بِالْغِنَى Zenginlikle وَالْإِهَانَةُ Ve önemsememek de بِالْفَقْرِ Fakirlikle (değildir) وَإِنَّمَا هُوَ O sadece لَا يَنْتَبِهُونَ بِالطَّاعَةِ وَالْمَعْصِيَةِ İtaat ve isyanladır وَكُفَّارُ مَكَّةَ Ama Mekke kafirleri Farkına varamıyorlar *(Neyin?)* لِذٰلِكَ Bunun بَلْ لَا يُكْرِمُونَ **Doğrusu ikram etmiyorlar** *(Kime?)* اَلْيَتِيمَ **Yetime** لَا يُحْسِنُونَ İyilikte bulunmuyorlar *(Kime?)* إِلَيْهِ O, yetime *(Neye rağmen?)* مَعَ غِنَاهُمْ Zengin olmalarına rağmen أَوْ لَا يُعْطُونَهُ Veya ona vermiyorlar *(Neyi?)* حَقَّهُ مِنَ الْمِيرَاثِ Miras hakkını.

18. وَلَا يَحُضُّونَ **Ve teşvik etmiyorlar** *(Kimi?)* أَنْفُسَهُمْ Ne kendilerini وَلَا غَيْرَهُمْ Ne de başkalarını *(Neye?)* عَلَى طَعَامِ **Yemeğe** أَيْ إِطْعَامِ Yani, yedirmeye *(Kimi?)* اَلْمِسْكِينِ **Yoksulu.**

19. وَيَأْكُلُونَ **Ve yiyorlar** *(Neyi?)* اَلتُّرَاثَ **Bırakılan malı** اَلْمِيرَاثَ Mirası *(Nasıl yiyorlar?)* أَكْلًا **Öyle bir yemekle ki,** لَمًّا **Toplayarak** أَيْ شَدِيدًا Aşırı bir şekilde *(Niçin?)* لِلَمِّهِمْ Topladıkları için *(Neyi?)* نَصِيبَ النِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ Kadınların ve çocukların hakkını *(Neden?)* مِنَ الْمِيرَاثِ Mirastan *(Ne ile birlikte?)* مَعَ نَصِيبِهِمْ Kendi nasipleriyle birlikten *(Neden?)* مِنْهُ O mirastan أَوْ مَعَ مَالِهِمْ Veya kendi mallarıyla birlikte.

20. وَيُحِبُّونَ **Ve seviyorlar** *(Neyi?)* اَلْمَالَ **Malı** *(Nasıl?)* حُبًّا **Öyle bir sevgiyle ki,** جَمًّا **Çok** أَيْ كَثِيرًا Yani, fazlaca فَلَا يُنْفِقُونَهُ Bu sebeple onu harcamıyorlar وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِالْفَوْقَانِيَّةِ Üstten noktalı olarak (ta harfiyle) okunmuştur *(Nerede?)* فِي الْأَفْعَالِ الْأَرْبَعَةِ (Geride geçen) dört fiilde.

21. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ لَهُمْ Onlara mendir *(Neden?)* عَنْ ذٰلِكَ Bu davranışlarından إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ **Yeryüzü parçalandığında** *(Nasıl?)* دَكًّا دَكًّا **Parça, parça** زُلْزِلَتْ Sarsıldığında حَتَّى يَنْهَدِمَ Ta ki yıkılana kadar *(Ne?)* كُلُّ بِنَاءٍ عَلَيْهَا Üzerindeki her bina وَيَنْعَدِمَ Ve yok olana kadar.

22. وَجَاءَ **Ve geldiğinde** *(Kim?)* رَبُّكَ **Rabbin** أَيْ أَمْرُهُ Yani, onun emri وَالْمَلَكُ **Ve melek** أَيِ الْمَلَائِكَةُ Yani, melek**ler** (geldiğinde) *(Nasıl?)* صَفًّا صَفًّا **Saf, saf** حَالٌ Haldir أَيْ مُصْطَفِّينَ Yani, saflar halinde أَوْ ذَوِي صُفُوفٍ كَثِيرَةٍ Veya birçok saf oluşturmuş halde.

23. وَجِيءَ **Ve getirildiğinde** *(Ne zaman?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** *(Ne?)* بِجَهَنَّمَ **Cehennem** تُقَادُ Çekilir *(Ne ile?)* بِسَبْعِينَ أَلْفِ زِمَامٍ Yetmiş bin yularla ki كُلُّ زِمَامٍ Her bir yular بِأَيْدِي سَبْعِينَ أَلْفِ مَلَكٍ Yetmiş bin meleğin elindedir وَتَغَيُّظٌ Ve hınca olduğu halde. *(Ne halde çekilir?)* لَهَا زَفِيرٌ Feci bir soluyuşu,

24. **İşte o gün** يَوْمَئِذٍ بَدَلٌ Bu kelime bedeldir *(Neden?)* مِنْ إِذَا 'İzâ' kelimesinden وَجَوَابُهَا Ve 'izâ'nın cevabı şudur: يَتَذَكَّرُ **Hatırlar** *(Kim?)* اَلْإِنْسَانُ **İnsan** أَيِ الْكَافِرُ Yani, kafir *(Neyi hatırlar?)* مَا فَرَّطَ فِيهِ Yaptığı kusurları وَأَنَّى **Fakat nerede?** لَهُ **Onun için** اَلذِّكْرَى أَيْ لَا يَنْفَعُهُ اِسْتِفْهَامٌ بِمَعْنَى النَّفْيِ **Hatırlamak** Bu olumsuzluk manasında bir sorudur تَذَكُّرُهُ ذٰلِكَ Yani, ona fayda vermez Onun bu hatırlaması.

25. **Der** يَقُولُ *(Ne ile birlikte?)* مَعَ تَذَكُّرِهِ Hatırlamasıyla birlikte يَا **Ah!** لِلتَّنْبِيهِ Tembih içindir لَيْتَنِي **Keşke ben** قَدَّمْتُ **Göndermiş olsaydım** *(Neyi?)* اَلْخَيْرَ وَالْإِيمَانَ İyilik ve imanı *(Niçin?)* -الطَّيِّبَةِ- لِحَيَاتِي **Şu** güzel **hayatım için** *(Neredeki?)* فِي الْآخِرَةِ Ahiretteki أَوْ وَقْتَ حَيَاتِي Veya hayatım sırasında *(Neredeki?)* فِي الدُّنْيَا Dünyadaki.

26. **Artık o gün** فَيَوْمَئِذٍ **Azap edemez** لَا يُعَذِّبُ *(La yuazzibu kelimesi nasıl okunur?)* بِكَسْرِ الذَّالِ 'Zel' harfinin kesresiyle *(Nasıl azap edemez?)* عَذَابَهُ **Onun azabı gibi** أَيِ اللهِ Yani, Allah'ın (azabı gibi) *(Kim azap edemez?)* اَحَدٌ **Hiç kimse** أَيْ لَا يَكِلُهُ Yani, Allah onu bırakmaz *(Kime?)* إِلَى غَيْرِهِ Başka birine.

27. -كَذَا- وَ **Ve** aynı şekilde لَا يُوثِقُ **Bağlayamaz** *(La yûsiku kelimesi nasıl okunur?)* بِكَسْرِ الثَّاءِ 'Se' harfinin kesresiyle *(Nasıl bağlayamaz?)* وَثَاقَهُ **Onun bağlaması gibi** *(Kim?)* اَحَدٌ **Hiç kimse** وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بِفَتْحِ الذَّالِ وَالثَّاءِ 'Zel' ve 'se'nin fethasıyla okunur فَضَمِيرُ عَذَابَهُ وَوَثَاقَهُ Bu durumda 'azâbehu' ve 'visâkahu' kelimelerinin zamiri لِلْكَافِرِ Kafir içindir وَالْمَعْنَى Mana da: لَا يُعَذَّبُ أَحَدٌ Kimseye azap edilmez *(Nasıl?)* مِثْلَ تَعْذِيبِهِ Ona azap edildiği gibi وَلَا يُوثَقُ Ve kimse bağlanmaz *(Nasıl?)* مِثْلَ إِيثَاقِهِ Onun bağlandığı gibi.

28. يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ **Ey mutmain olmuş nefis!** اَلْآمِنَةُ Emin olan وَهِيَ الْمُؤْمِنَةُ Ve o nefis de iman etmiş olandır اِرْجِعِي **Dön** *(Kime?)* إِلَى رَبِّكِ **Rabbine** يُقَالُ لَهَا ذٰلِكَ Ona bu söylenir *(Ne zaman?)* عِنْدَ الْمَوْتِ Ölüm anında أَيِ ارْجِعِي Yani, dön *(Neye?)* إِلَى أَمْرِهِ وَإِرَادَتِهِ Onun emrine ve dilediğine *(Nasıl?)* رَاضِيَةً **Razı olarak** *(Ne ile?)* بِالثَّوَابِ Sevap ile بِعَمَلِكَ **Ve razı olunmuş halde** *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ Rabbinin katında *(Ne ile?)* مَرْضِيَّةً Amelinle أَيْ جَامِعَةً Yani, bir araya getirerek *(Neyi?)* بَيْنَ الْوَصْفَيْنِ Bu iki özelliğin arasını وَهُمَا حَالَانِ Bu ikisi haldir وَيُقَالُ لَهَا Ve ona denir *(Nerede?)* فِي الْقِيَامَةِ Kıyamette:

29. فَادْخُلِي **Haydi katıl** *(Nereye?)* -جُمْلَةِ- عِبَادِي **Kullarımın** arasına اَلصَّالِحِينَ Salih (kullarımın).

30. وَادْخُلِي **Ve gir** *(Nereye?)* جَنَّتِي **Cennetime** *(Kiminle?)* مَعَهُمْ Onlarla.



سُورَةُ الْبَلَدِ

﴿مَكِّيَّةٌ عِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿لَآ﴾ زَائِدَةٌ ﴿أُقْسِمُ بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾﴾ مَكَّةَ ﴿وَأَنْتَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿حِلٌّ﴾ حَلَالٌ ﴿بِهٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾﴾ بِأَنْ يَحِلَّ لَكَ فَتُقَاتِلَ فِيهِ وَقَدْ أَنْجَزَ اللّٰهُ لَهُ هٰذَا الْوَعْدَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَالْجُمْلَةُ اعْتِرَاضٌ بَيْنَ الْمُقْسَمِ بِهِ وَمَا عُطِفَ عَلَيْهِ ﴿وَوَالِدٍ﴾ أَيْ آدَمَ ﴿وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾﴾ أَيْ ذُرِّيَّتِهِ وَمَا بِمَعْنَى مَنْ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ أَيِ الْجِنْسَ ﴿فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾﴾ نَصَبٍ وَشِدَّةٍ يُكَابِدُ مَصَائِبَ الدُّنْيَا وَشَدَائِدَ الْآخِرَةِ ﴿أَيَحْسَبُ﴾ أَيَظُنُّ الْإِنْسَانُ قَوِيُّ قُرَيْشٍ وَهُوَ أَبُو الْأَشُدِّ بْنُ كِلْدَةٍ بِقُوَّتِهِ ﴿أَنْ﴾ مُخَفَّفَةٌ مِنَ الثَّقِيلَةِ وَاسْمُهَا مَحْذُوفٌ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾﴾ وَاللّٰهُ قَادِرٌ عَلَيْهِ ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ﴾ عَلَى عَدَاوَةِ مُحَمَّدٍ ﴿مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾﴾ كَثِيرًا بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ ﴿أَيَحْسَبُ أَنْ﴾ أَيْ أَنَّهُ ﴿لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾﴾ فِيمَا أَنْفَقَهُ فَيَعْلَمُ قَدْرَهُ وَاللّٰهُ عَالِمٌ بِقَدْرِهِ وَأَنَّهُ لَيْسَ مِمَّا يُتَكَثَّرُ بِهِ وَمُجَازِيهِ عَلَى فِعْلِهِ السَّيِّءِ ﴿أَلَمْ نَجْعَلْ﴾ اِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ أَيْ جَعَلْنَا ﴿لَهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾﴾ ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾﴾ ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾﴾ بَيَّنَّا لَهُ طَرِيقَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ ﴿فَلَا﴾ فَهَلَّا ﴿اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾﴾ جَاوَزَهَا ﴿وَمَا أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾﴾ الَّتِي يَقْتَحِمُهَا

تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا وَالْجُمْلَةُ اعْتِرَاضٌ وَبَيَّنَ سَبَبَ اجْتِيَازِهَا بِقَوْلِهِ ﴿فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾﴾ مِنَ الرِّقِّ بِأَنْ أَعْتَقَهَا ﴿أَوْ أَطْعَمَ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾﴾ مَجَاعَةٍ ﴿يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾﴾ قَرَابَةٍ ﴿أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾﴾ لُصُوقٍ بِالتُّرَابِ لِفَقْرِهِ وَفِي قِرَاءَةٍ [فَكُّ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٌ] بَدَلَ الْفِعْلَيْنِ مَصْدَرَانِ مَرْفُوعَانِ مُضَافُ الْأَوَّلِ لِرَقَبَةٍ وَيُنَوَّنُ الثَّانِي فَيُقَدَّرُ قَبْلَ الْعَقَبَةِ اقْتِحَامٌ وَالْقِرَاءَةُ الْمَذْكُورَةُ بَيَانُهُ ﴿ثُمَّ كَانَ﴾ عَطْفٌ عَلَى اقْتَحَمَ وَثُمَّ لِلتَّرْتِيبِ الذِّكْرِيِّ وَالْمَعْنَى كَانَ وَقْتَ الْاِقْتِحَامِ ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا﴾ أَوْصَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا ﴿بِالصَّبْرِ﴾ عَلَى الطَّاعَةِ وَعَنِ الْمَعْصِيَةِ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾﴾ الرَّحْمَةِ عَلَى الْخَلْقِ ﴿أُولَئِكَ﴾ الْمَوْصُوفُونَ بِهٰذِهِ الصِّفَاتِ ﴿أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾﴾ الْيُمْنِ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾﴾ الشُّؤْمِ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾﴾ بِالْهَمْزَةِ وَالْوَاوِ بَدَلَهُ مُطْبَقَةٌ

TÜRKÇE ANLAMI

90- Beled Sûresi

Mekke'de inmiştir. Yirmi ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Andolsun**[1] **bu beldeye,** Mekke'ye,
2. **Ki, sen** Ey Muhammed, **bu beldede,** savaşman sana helal kılınarak, **hürsün,** serbestsin. Nitekim Allah bu sözünü Mekke'nin fethinde yerine getirmiştir.[2]
3. **Babaya** Âdem'e **ve ondan meydana gelen** zürriyete,[3] **(andolsun ki,)**
4. **Biz, insan** cinsini **zorluklar** yorgunluk ve sıkıntı **içinde yarattık.** Dünyanın musibetlerine, ahiretin sıkıntılarına katlanır.
5. **İnsan,** Kureyş'in güçlüsü Ebu'l-Eşüdd bin Kilde kuvveti sebebiyle **kimsenin asla kendisine güç yetiremeyeceğini mi sanıyor,** zannediyor? Oysaki Allah'ın ona gücü yeter.[4]
6. "Muhammed'e düşmanlık uğruna **yığınla** tepe tepe **mal harcadım" diyor.**
7. Harcama yaptığı şeylerde **kimsenin onu görmediğini** bu sebeple ne kadar harcadığını bilemeyeceğini **mi sanıyor?** Allah ne kadar harcadığını biliyor. Ve onun harcadığı öyle çokta bir şey değildir. Allah ona yaptığı kötü işinin karşılığını verecektir.
8. **Biz ona iki göz vermedik mi?**[5]

---

[1] لَا أُقْسِمُ cümlesindeki لَا harfi zaittir.

[2] وَأَنْتَ حِلٌّ بِهٰذَا الْبَلَدِ cümlesi yemin edilen şeyle onun üzerine atfedilenin arasında itirazi cümledir.

[3] وَمَا وَلَدَ terkibindeki مَا kelimesi مَنْ manasındadır.

[4] أَنْ لَنْ يَقْدِرَ terkibindeki أَنْ kelimesi أَنَّ kelimesinden hafifletilmiştir. İsmi de hazfedilmiştir.

[5] أَلَمْ نَجْعَلْ cümlesindeki soru takrir/ onaylatmak içindir. جَعَلْنَا anlamındadır.

9. **Bir dil ve iki dudak,**
10. **Ve biz ona iki tepe gösterdik.** Hayır ve şer yolunu ona açıkladık.
11. **Fakat o, sarp yokuşu aşamadı,** aşsaydı ya!
12. **O** aşılması gereken **sarp yokuşun ne olduğunu, sana ne bildirdi,** öğretti.[1]
13. O sarp yokuşu aşmanın yollarını Allah şöyle açıklamıştır: Azat etmek suretiyle **bir boynu** kölelikten **kurtardı,**
14. **Veya açlık gününde yemek yedirdi,**
15. **Yakınlığı olan bir yetime,**
16. **Veya sürünen yoksula.** Fakirlikten dolayı toprağa yapışmış olana.[2]
17. **Sonrada**[3] o sarp yokuşu aşarken **iman edenlerden, birbirlerine** bir kısmı diğer bir kısmına **sabrı tavsiye edenlerden ve birbirlerine merhameti** yaratılanlara karşı şefkati **tavsiye edenlerden oldu.**
18. **İşte bu** özelliklere sahip ola**nlar uğurlu** sağcı **kimselerdir.**
19. **Ayetlerimizi inkâr edenler ise, onlar uğursuz** solcu **kimselerdir,**
20. **Onlara, sımsıkı kapatılmış**[4] **bir ateş vardır.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْبَلَدِ -﴿٩٠﴾

90- Beled Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir عِشْرُونَ آيَةً Yirmi ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. لَا –زَائِدَةٌ– 'La' harfi zaittir **أُقْسِمُ Yemin ederim** *(Neye?)* **بِهٰذَا الْبَلَدِ Bu beldeye** مَكَّةَ Mekke'ye.
2. **وَأَنْتَ Ki, sen** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! **حِلٌّ Hürsün** حَلَالٌ Serbestsin *(Nerede?)* **بِهٰذَا الْبَلَدِ Bu beldede** *(Nasıl?)* بِأَنْ يَحِلَّ لَكَ Sana serbest olmasıyla فِيهِ فَتُقَاتِلَ Ve böylece orada savaşırsın وَقَدْ أَنْجَزَ اللهُ Ve kuşkusuz Allah yerine getirdi *(Kim için?)* لَهُ Peygamberimiz için *(Neyi?)* هٰذَا الْوَعْدَ Bu sözünü *(Ne zaman?)* يَوْمَ الْفَتْحِ Fetih günü فَالْجُمْلَةُ Bu cümle اِعْتِرَاضٌ Cümle-i itirazidir *(Nerede?)* بَيْنَ الْمُقْسَمِ بِهِ Adına yemin edilen (Mekke) ile وَمَا عُطِفَ عَلَيْهِ Onun üzerine atfedilen arasında.

---

[1] وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ cümlesindeki soru o sarp yokuşunun şanına hürmet içindir.

[2] فَكُّ ve أَطْعَمَ fiilleri diğer bir kıraatte merfu mastar olarak (فَكُّ ve إِطْعَامٌ şeklinde) birincisi رَقَبَة kelimesine muzaf ikincisi de tenvinli olarak okunur. Bu durumda الْعَقَبَة kelimesinden önce اِقْتِحَام mastarı takdir edilir. Zikredilen kıraatte bunun beyanı olur.

[3] ثُمَّ كَانَ terkibindeki كَانَ fiili اقْتَحَمَ fiili üzerine atıftır. ثُمَّ kelimesi de sadece lafzi tertip içindir.

[4] مُؤْصَدَة kelimesi hemzeli ve onun yerine vav ile okunur.

3. وَوَالِدٍ **Ve doğurana, babaya** أَيْ آدَمَ Yani Adem'e وَمَا وَلَدَ **Ve doğurduğuna** أَيْ ذُرِّيَتِهِ Yani, nesline (yemin ederim ki,) وَمَا بِمَعْنَى مَنْ 'Ma' lafzı 'men' manasındadır.

4. لَقَدْ خَلَقْنَا **Gerçekten biz yarattık** *(Kimi?)* اَلْإِنْسَانَ **İnsanı** أَيِ الْجِنْسَ Yani, insan cinsini *(Nasıl yarattık?)* فِي كَبَدٍ **Sıkıntı içinde** نَصَبٍ وَشِدَّةٍ Zorluk ve meşakkat içinde يُكَابِدُ Göğüs gerer *(Neye?)* مَصَائِبَ الدُّنْيَا Dünyanın belaları, وَشَدَائِدَ الْآخِرَةِ Ve ahiretin sıkıntılarına.

5. أَيَحْسَبُ **Sanıyor mu?** أَيَظُنُّ Zannediyor mu? *(Kim?)* اَلْإِنْسَانُ İnsan قَوِيُّ قُرَيْشٍ Kureyş'in güçlüsü وَهُوَ Ki, o أَبُو الْأَشُدِّ بْنُ كِلْدَةٍ Ebu'l-Eşüdd bin Kilde'dir *(Ne sebebiyle?)* بِقُوَّتِهِ Kuvveti sebebiyle (sanıyor mu ki?) –مُخَفَّفَةٌ– اَنْ 'En' kelimesi hafifletilmiştir *(Neden?)* مِنَ الثَّقِيلَةِ Şeddeli olandan وَاسْمُهَا İsmi ise مَحْذُوفٌ Hazfedilmiştir أَيْ أَنَّهُ Yani, Muhakkak ki, لَنْ يَقْدِرَ **Asla güç yetiremez** *(Kime?)* عَلَيْهِ **Kendisine** *(Kim?)* اَحَدٌ **Hiç kimse** وَاللهُ Oysaki Allah قَادِرٌ Gücü yetendir *(Kime?)* عَلَيْهِ Ona.

6. يَقُولُ **Diyor ki:** اَهْلَكْتُ **Harcadım** *(Ne uğrunda?)* عَلَى عَدَاوَةِ مُحَمَّدٍ Muhammed'e düşmanlık uğrunda *(Ne?)* مَالًا لُبَدًا **Yığın, yığın mal** كَثِيرًا Çok mal ki, بَعْضُهُ Bir kısmı عَلَى بَعْضٍ Diğer bir kısmının üstünde (yığınla mal).

7. أَيَحْسَبُ **Sanıyor mu ki?** اَنْ أَيْ أَنَّهُ Yani, muhakkak ki لَمْ يَرَهُ **Onu görmüyor** *(Kim?)* اَحَدٌ **Hiç kimse** *(Ne hakkında?)* فِيمَا أَنْفَقَهُ Harcadıkları hakkında فَيَعْلَمَ Ki, böylece bilsin *(Neyi?)* قَدْرَهُ Onun miktarını وَاللهُ عَالِمٌ Oysaki Allah bilmektedir *(Neyi?)* بِقَدْرِهِ Harcadıklarının miktarını وَأَنَّهُ Ve o harcadığının لَيْسَ Olmadığını *(Neden?)* مِمَّا يُتَكَثَّرُ بِهِ Çok görüp övünülecek şeylerden وَمُجَازِيهِ Ve Allah onu cezalandıracaktır *(Neye karşı?)* عَلَى فِعْلِهِ السَّيِّءِ Kötü fiiline karşı.

8. أَلَمْ نَجْعَلْ **Vermedik mi?** إِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ İkrar ettirmek için sorulmuş bir sorudur أَيْ جَعَلْنَا Yani, verdik *(Ne vermedik mi?)* لَهُ عَيْنَيْنِ **Ona, iki göz.**

9. وَلِسَانًا **Bir dil** وَشَفَتَيْنِ **Ve iki dudak.**

10. وَهَدَيْنَاهُ **Ve ona göstermedik mi?** *(Neyi?)* اَلنَّجْدَيْنِ **İki tepeyi** بَيَّنَّا لَهُ Ona beyan ettik *(Neyi?)* طَرِيقَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ Hayır ve şerrin yolunu.

11. فَلَا –فَهَلَّا– اقْتَحَمَ **Hızla atılsaydı** ya! *(Neye?)* اَلْعَقَبَةَ **Sarp yokuşa** جَاوَزَهَا Onu aşsaydı ya!

12. وَمَا اَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti? مَا الْعَقَبَةُ **Sarp yokuş nedir?** اَلَّتِي O yokuş ki, يَقْتَحِمُهَا Kişi ona hızla atılıyor تَعْظِيمٌ Bu soru yüceltmektir *(Neyi?)* لِشَأْنِهَا O akabe, sarp yokuşun şanını وَالْجُمْلَةُ Cümle de اِعْتِرَاضٌ İtirazi cümledir وَبَيَّنَ Ve Allah beyan etti *(Neyi?)* سَبَبَ اجْتِيَازِهَا Onu aşmanın yollarını *(Ne ile?)* بِقَوْلِهِ Şu sözüyle.

13. فَكُّ رَقَبَةٍ **Bir boynu saldı** *(Neden?)* مِنَ الرِّقِّ Kölelikten *(Nasıl?)* بِأَنْ أَعْتَقَهَا Onu azat ederek.

14. أَوْ أَطْعَمَ **Veya yedirdi** *(Ne zaman?)* فِي يَوْمٍ **Bir günde ki,** ذِي مَسْغَبَةٍ **Kıtlık** مَجَاعَةٍ Açlık **bulunan** *(Kime yedirdi?)*

15. يَتِيمًا **Bir yetime ki,** ذَا مَقْرَبَةٍ **Yakınlık sahibi** قَرَابَةٍ Akrabalığı olan.

16. أَوْ مِسْكِينًا **Veya bir miskine ki,** ذَا مَتْرَبَةٍ **Toz topraklı** أَيْ لُصُوقٍ بِالتُّرَابِ Yani, toprağa yapışmış *(Niçin?)* لِفَقْرِهِ Fakir olduğu için وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte بَدَلَ الْفِعْلَيْنِ İki fiil yerine مَصْدَرَانِ مَرْفُوعَانِ Merfu iki mastar vardır مُضَافُ الْأَوَّلِ İlk mastar izafe edilir *(Neye?)* لِرَقَبَةٍ 'Rakabe' kelimesine وَيُنَوَّنُ الثَّانِي İkinci mastar da tenvinlenir فَيُقَدَّرُ Bu durumda takdir edilir *(Neden önce?)* قَبْلَ الْعَقَبَةِ 'Akabe' kelimesinden önce اِقْتِحَامٌ 'İktiham' mastarı وَالْقِرَاءَةُ الْمَذْكُورَةُ Zikredilen kıraat de بَيَانُهُ O akabeyi aşmanın beyanıdır.

17. ثُمَّ كَانَ **Sonra da oldu** عَطْفٌ عَلَى اِقْتَحَمَ 'İktehame' fiili üzerine atıftır وَثُمَّ 'Sümme' kelimesi (ile atfedilen iman, bahsedilenlerden önce geldiği için) لِلتَّرْتِيبِ الذِّكْرِيِّ Sadece lafzi tertip içindir وَالْمَعْنَى Mana şöyledir: كَانَ Oldu *(Ne zaman?)* وَقْتَ الْاِقْتِحَامِ O tepeyi aşarken *(Kimden oldu?)* مِنَ الَّذِينَ **O kimselerden ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** وَتَوَاصَوْا **Ve birbirlerine tavsiye ettiler** أَوْصَى بَعْضُهُمْ Bir kısmı tavsiye etti *(Kime?)* بَعْضًا Diğer bir kısmına *(Neyi?)* بِالصَّبْرِ **Sabretmeyi** *(Neye?)* عَلَى الطَّاعَةِ İtaat etmeye وَعَنِ الْمَعْصِيَةِ Ve günahtan çekinmeye وَتَوَاصَوْا **Ve birbirlerine tavsiye ettiler** *(Neyi?)* بِالْمَرْحَمَةِ **Merhameti** اَلرَّحْمَةِ عَلَى الْخَلْقِ İnsanlara karşı rahmeti.

18. أُولٰئِكَ **İşte bunlar** اَلْمَوْصُوفُونَ Vasıflanmış olanlar *(Ne ile?)* بِهٰذِهِ الصِّفَاتِ Bu sıfatlarla *(Nedirler?)* أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ **Sağ tarafın ehli** اَلْيَمِينِ Sağcılar.

19. وَالَّذِينَ **Ve o kimseler ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Neyi?)* بِاٰيَاتِنَا **Bizim ayetlerimizi** هُمْ **Onlar** أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ **Sol tarafın ehlidir** اَلشِّمَالِ Solcular.

20. عَلَيْهِمْ **Onlara vardır** *(Ne?)* نَارٌ **Bir ateş ki,** مُؤْصَدَةٌ **Sımsıkı kapatılmış** *(Mu'sade kelimesi nasıl okunur?)* بِالْهَمْزَةِ وَالْوَاوِ بَدَلَهُ Ve onun yerine vav ile (okunur) مُطْبَقَةٌ Kapatılmış (anlamındadır).



سُورَةُ الشَّمْسِ

﴿مَكِّيَّةٌ خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحٰيهَا ﴿١﴾﴾ ضَوْئِهَا ﴿وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰيهَا ﴿٢﴾﴾ تَبِعَهَا طَالِعًا عِنْدَ غُرُوبِهَا ﴿وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰيهَا ﴿٣﴾﴾ بِارْتِفَاعِهِ ﴿وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰيهَا ﴿٤﴾﴾ يَغْطِيهَا بِظُلْمَتِهِ وَإِذَا فِي الثَّلَاثَةِ لِمُجَرَّدِ الظَّرْفِيَّةِ وَالْعَامِلُ فِيهَا فِعْلُ الْقَسَمِ ﴿وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰيهَا ﴿٥﴾﴾ ﴿وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰيهَا ﴿٦﴾﴾ بَسَطَهَا ﴿وَنَفْسٍ﴾ بِمَعْنَى نُفُوسٍ ﴿وَمَا سَوّٰيهَا ﴿٧﴾﴾ فِي الْخِلْقَةِ وَمَا فِي الثَّلَاثَةِ مَصْدَرِيَّةٌ أَوْ بِمَعْنَى مَنْ ﴿فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰيهَا ﴿٨﴾﴾ بَيَّنَ لَهَا طَرِيقَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَأُخِرَ التَّقْوَى رِعَايَةً لِرُؤُسِ الْآيِ وَجَوَابُ الْقَسَمِ ﴿قَدْ اَفْلَحَ﴾ حُذِفَتْ مِنْهُ اللَّامُ لِطُولِ الْكَلَامِ ﴿مَنْ زَكّٰيهَا ﴿٩﴾﴾ طَهَّرَهَا مِنَ الذُّنُوبِ ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ خَسِرَ ﴿مَنْ دَسّٰيهَا ﴿١٠﴾﴾ أَخْفَاهَا بِالْمَعْصِيَةِ وَأَصْلُهُ دَسَّسَهَا أُبْدِلَتِ السِّينُ الثَّانِيَةُ أَلِفًا تَخْفِيفًا ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ﴾ رَسُولَهَا صَالِحًا ﴿بِطَغْوٰيهَا ﴿١١﴾﴾ بِسَبَبِ طُغْيَانِهَا ﴿اِذِ انْبَعَثَ﴾ أَسْرَعَ ﴿اَشْقٰيهَا ﴿١٢﴾﴾ وَاسْمُهُ قُدَارٌ إِلَى عَقْرِ النَّاقَةِ بِرِضَاهُمْ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللّٰهِ﴾ صَالِحٌ ﴿نَاقَةَ اللّٰهِ﴾ أَيْ ذَرُوهَا ﴿وَسُقْيٰهَا ﴿١٣﴾﴾ شُرْبَهَا فِي يَوْمِهَا وَكَانَ لَهَا يَوْمٌ وَلَهُمْ يَوْمٌ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ فِي قَوْلِهِ ذٰلِكَ عَنِ اللّٰهِ الْمُرَتَّبِ عَلَيْهِ نُزُولُ الْعَذَابِ

بِهِمْ إِنْ خَالَفُوهُ ﴿فَعَقَرُوهَا﴾ قَتَلُوهَا لِيَسْلَمَ لَهُمْ مَاءُ شُرْبِهَا ﴿فَدَمْدَمَ﴾ أَطْبَقَ ﴿عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ الْعَذَابَ ﴿بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّيٰهَا ﴿١٤﴾﴾ أَيِ الدَّمْدَمَةَ عَلَيْهِمْ أَيْ عَمَّهُمْ بِهَا فَلَمْ يَفْلِتْ مِنْهُمْ أَحَدٌ ﴿وَلَا﴾ بِالْوَاوِ وَالْفَاءِ ﴿يَخَافُ﴾ تَعَالَى ﴿عُقْبٰهَا ﴿١٥﴾﴾ تَبِعَتَهَا

TÜRKÇE ANLAMI

91- Şems Sûresi

Mekke'de inmiştir. On beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Güneşe ve aydınlığına** ışığına,
2. **Güneşi takip ettiğinde** güneş batarken doğarak onu izleyen **Ay'a,**
3. Yükselerek, **onu açığa çıkarttığında gündüze,**[1]
4. Karanlığıyla **onu örttüğünde** kapladığında **geceye,**
5. **Göğe ve onu bina edene,**
6. **Yere ve onu döşeyene,** yayana,
7. Her bir **nefse ve onu** yaradılışında **kıvama erdirene,**[2]
8. **Ve ona kötülük ve iyiliklerini**[3] **ilham edene** hayır ve şer yolunu bildirene **yemin ederim ki,**
9. **Onu kötülüklerden arındıran** günahlardan temizleyen **mutlaka kurtuluşa ermiştir,**[4]
10. **Onu kötülüklere gömen**[5] günahla örten **de muhakkak ziyan etmiştir.**
11. **Semud azgınlığı** sebebiyle peygamberleri Salih'i **yalanladı.**
12. **Onların en bedbahtı** Kudar, onların rızasıyla deveyi kesmek için **atıldığında,** süratle hareket ettiğinde,
13. **Allah'ın Resûlü** Salih **onlara: "Allah'ın devesine ve onun suyuna** kendi gününde su içmesine dokunmayın**!" dedi.** (Su içmek için) devenin bir günü onların da bir günü vardı.
14. Allah'tan bildirdiği ve şayet dinlemezlerse onlara azabı gerektiren bu sözünde **onu yalanladılar ve deveyi kestiler,** su içtiği gün onlara kalsın diye onu öldürdüler. **Rableri de günahları sebebiyle onlar üzerine** azabı **kapattı da onu,** üzerlerine kapadığı azabı **eşit yaptı,** azap hepsini kapladı, hiçbiri ondan kurtulamadı.
15. Allah Teâlâ **bunun âkıbeti** neticesi**nden de korkmaz.**

---

[1] إِذَا kelimesi üç yerde de sadece zarfiyet içindir. Amili ise yemin fiilidir.

[2] مَا kelimesi üç yerde de mastar harfidir veya مَنْ manasındadır.

[3] فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوِيهَا cümlesinde وَتَقْوِيهَا kelimesinin sona bırakılması ayet sonlarının denk gelmesine riayet etmek içindir.

[4] قَدْ أَفْلَحَ cümlesi yeminin cevabıdır. Ve kasemin cevabına gelen lam harfi kelam çok uzadığından hazfedilmiştir.

[5] دَسَّيهَا cümlesinin aslı دَسَّسَهَا şeklindedir. Hafiflik olsun diye üçüncü sin harfi elife çevrilmiştir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الشَّمْسِ -﴿٩١﴾

91- Şems Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke'de inmiştir** خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً **On beş ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَالشَّمْسِ **Güneşe** وَضُحٰيهَا **Ve aydınlığına** ضَوْئِهَا Işığına.

2. وَالْقَمَرِ **Ve aya** *(Ne zaman?)* إِذَا تَلٰيهَا **Ona uyduğu zaman** تَبِعَهَا Onu izlediğinde *(Nasıl?)* طَالِعًا Doğarak *(Ne zaman?)* عِنْدَ غُرُوبِهَا Güneş battığında.

3. وَالنَّهَارِ **Ve gündüze** *(Ne zaman?)* إِذَا جَلّٰيهَا **Onu ortaya çıkardığında** *(Ne ile?)* بِارْتِفَاعِهِ Yükselmesiyle.

4. وَاللَّيْلِ **Ve geceye** *(Ne zaman?)* إِذَا يَغْشٰيهَا **Onu bürüdüğünde** يَغْطِيهَا Onu örttüğünde *(Ne ile?)* بِظُلْمَتِهِ Karanlığıyla وَإِذَا 'İza' kelimesi فِي الثَّلَاثَةِ Üç yerde de لِمُجَرَّدِ الظَّرْفِيَّةِ Sadece zarfiyet içindir وَالْعَامِلُ فِيهَا Onda amel eden de فِعْلُ الْقَسَمِ (Mukadder) yemin fiilidir.

5. وَالسَّمَاءِ **Göğe** وَمَا بَنّٰيهَا **Ve onu bina edene,**

6. وَالْأَرْضِ **Yere** وَمَا طَحٰيهَا **Ve onu döşeyene** بَسَطَهَا Yayana.

7. وَنَفْسٍ **Nefse** بِمَعْنٰى نُفُوسٍ Nefisler manasındadır وَمَا سَوّٰيهَا **Ve onu şekillendirip düzenleyene** *(Nerede?)* فِي الْخِلْقَةِ Yaratılışında وَمَا 'Ma' kelimesi فِي الثَّلَاثَةِ Üç yerde de مَصْدَرِيَّةٌ Mastar harfidir أَوْ بِمَعْنٰى مَنْ Veya 'men' (ismi mevsul) manasındadır.

8. فَأَلْهَمَهَا **Sonrada ona ilham edene** *(Neyi?)* فُجُورَهَا **Günahını** وَتَقْوٰيهَا **Ve takvasını** بَيَّنَ لَهَا Ona açıklayana *(Neyi?)* طَرِيقَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ İyilik ve kötülüğün yolunu وَأُخِّرَ التَّقْوٰى Takva kelimesi ertelendi *(Niçin?)* رِعَايَةً Uymak için *(Neye?)* لِرُؤُسِ الْآيِ Ayet sonlarına وَجَوَابُ الْقَسَمِ Ve yeminin cevabı şu ayettir:

9. قَدْ أَفْلَحَ **Elbette kurtulmuştur** حُذِفَتْ Hazfedildi *(Neden?)* مِنْهُ (Kad eflaha) kelimesinden *(Ne?)* اَللَّامُ (Yeminin cevabına gelen) lam harfi *(Niçin?)* لِطُولِ الْكَلَامِ Söz çok uzadığı için *(Kim kurtuluşa ermiştir?)* مَنْ زَكّٰيهَا **Nefsini arındıran** طَهَّرَهَا Onu temizleyen *(Neden?)* مِنَ الذُّنُوبِ Günahlardan.

10. وَقَدْ خَابَ **Ve elbette ziyana uğramıştır** خَسِرَ Zarar etmiştir *(Kim?)* مَنْ دَسَّيهَا **Onu gömen** أَخْفَاهَا Onu örten *(Ne ile?)* بِالْمَعْصِيَةِ Günahlarla وَأَصْلُهُ 'Dessâ' fiilinin aslı دَسَّسَهَا 'Dessesehâ'dır أُبْدِلَتْ Döndürülmüştür *(Ne?)* اَلسِّينُ الثَّانِيَةُ İkinci sin *(Neye?)* أَلِفًا Elife *(Niçin?)* تَخْفِيفًا (Okunuşunu) hafifletmek için.

11. كَذَّبَتْ **Yalanladı** *(Kim?)* ثَمُودُ **Semud kavmi** *(Kimi?)* رَسُولَهَا صَالِحًا Peygamberleri Salih'i *(Nasıl?)* بِطَغْوٰيهَا **Azgınlıklarıyla** بِسَبَبِ Azgınlıkları sebebiyle *(Ne zaman?)*

12. اِذِ انْبَعَثَ **Atıldığında** أَسْرَعَ Hızla fırladığında *(Kim?)* اَشْقٰيهَا **En azgınları** وَاسْمُهُ Onun ismi قُدَارٌ Kudar'dır *(Neyle atıldığında?)* إِلٰى عَقْرِ النَّاقَةِ Deveyi kesmeye *(Nasıl?)* بِرِضَاهُمْ Onların rızasıyla.

13. فَقَالَ لَهُمْ **Ve onlara demişti** *(Kim?)* رَسُولُ اللّٰهِ **Allah'ın Resûlü** صَالِحٌ Salih *(Ne demişti?)* نَاقَةَ اللّٰهِ **Allah'ın devesine (dokunmayın)** أَيْ ذَرُوهَا Yani, onu bırakın وَسُقْيٰهَا **Ve onun sulanmasına** شُرْبَهَا Su içmesine (dokunmayın) *(Ne zaman?)* فِي يَوْمِهَا Hakkı olan günde وَكَانَ لَهَا Devenin (su içmek için) يَوْمٌ Bir günü vardı وَلَهُمْ يَوْمٌ Onların da bir günü vardı.

14. فَكَذَّبُوهُ **Onu yalanladırlar** *(Hangi konuda?)* فِي قَوْلِهِ ذٰلِكَ Bu sözü (emir) konusunda *(Kimden aldığı?)* عَنِ اللّٰهِ Allah'tan aldığı عَلَيْهِ اَلْمُرَتَّبِ Ki, bu sözün üzerine gelir *(Ne?)* نُزُولُ الْعَذَابِ Azabın inmesi *(Kime?)* بِهِمْ Onlara *(Azap nasıl gelir?)* إِنْ خَالَفُوهُ Şayet o söze muhalefet ederlerse فَعَقَرُوهَا **Ve deveyi kestiler** قَتَلُوهَا Onu öldürdüler *(Niye?)* لِيَسْلَمَ لَهُمْ Onlara kalsın diye *(Ne?)* مَاءُ شُرْبِهَا İçtiği su فَدَمْدَمَ **Bunun üzerine indirdi** أَطْبَقَ Kapadı *(Kimin üzerine?)* عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** *(Kim?)* رَبُّهُمْ **Rableri** *(Neyi?)* اَلْعَذَابَ Azabı *(Ne sebebiyle?)* بِذَنْبِهِمْ **Günahları sebebiyle** فَسَوّٰيهَا **Ve onu eşitledi** أَيِ الدَّمْدَمَةَ عَلَيْهِمْ Yani, üzerlerine indirdiği azabı أَيْ عَمَّهُمْ Yani, hepsini kapladı *(Ne ile?)* بِهَا O azap ile فَلَمْ يَفْلِتْ Ve böylece kurtulamadı *(Kim?)* مِنْهُمْ أَحَدٌ Onlardan hiçbiri.

15. -بِالْوَاوِ وَالْفَاءِ- وَلَا Bu kelime 'vav' ve 'fa' ile okunur يَخَافُ **Ve korkmaz** *(Kim?)* تَعَالٰى Yüce Allah *(Neden?)* عُقْبٰيهَا **Bu işin sonundan** تَبِعَتَهَا Azabın ardından (geleceklerden).



سُورَةُ اللَّيْلِ

﴿مَكِّيَّةٌ اِحْدٰى وَعِشْرُونَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالَّيلِ اِذَا يَغْشٰى ﴿١﴾﴾ بِظُلْمَتِهِ كُلَّ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴿وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿٢﴾﴾ تَكْشِفُ وَظَهَرَ وَإِذَا فِي الْمَوْضِعَيْنِ لِمُجَرَّدِ الظَّرْفِيَّةِ وَالْعَامِلُ فِيهَا فِعْلُ الْقَسَمِ ﴿وَمَا﴾ بِمَعْنٰى مَنْ أَوْ مَصْدَرِيَّةٌ ﴿خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثٰى ﴿٣﴾﴾ آدَمَ وَحَوَّاءَ أَوْ كُلَّ ذَكَرٍ وَكُلَّ أُنْثٰى وَالْخُنْثَى الْمُشْكِلُ عِنْدَنَا ذَكَرٌ أَوْ أُنْثٰى عِنْدَ اللهِ تَعَالٰى فَيَحْنَثُ بِتَكْلِيمِهِ مَنْ حَلَفَ لَا يُكَلِّمُ ذَكَرًا وَلَا أُنْثٰى ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ﴾ عَمَلَكُمْ ﴿لَشَتّٰى ﴿٤﴾﴾ مُخْتَلِفٌ فَعَامِلٌ لِلْجَنَّةِ بِالطَّاعَةِ وَعَامِلٌ لِلنَّارِ بِالْمَعْصِيَةِ ﴿فَأَمَّا مَنْ اَعْطٰى﴾ حَقَّ اللهِ ﴿وَاتَّقٰى ﴿٥﴾﴾ اللهَ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ﴿٦﴾﴾ أَيْ بِلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ فِي الْمَوْضِعَيْنِ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرٰى ﴿٧﴾﴾ لِلْجَنَّةِ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ﴾ بِحَقِّ اللهِ ﴿وَاسْتَغْنٰى ﴿٨﴾﴾ عَنْ ثَوَابِهِ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ﴿٩﴾﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ﴾ نُهَيِّئُهُ ﴿لِلْعُسْرٰى ﴿١٠﴾﴾ لِلنَّارِ ﴿وَمَا﴾ نَافِيَةٌ ﴿يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ اِذَا تَرَدّٰى ﴿١١﴾﴾ فِي النَّارِ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدٰى ﴿١٢﴾﴾ لَتَبْيِينَ طَرِيقِ الْهُدٰى مِنْ طَرِيقِ الضَّلَالِ لِيُمْتَثَلَ أَمْرُنَا بِسُلُوكِ الْأَوَّلِ وَنَهْيُنَا عَنِ ارْتِكَابِ الثَّانِي ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْأُولٰى ﴿١٣﴾﴾ أَيِ الدُّنْيَا فَمَنْ طَلَبَهُمَا مِنْ غَيْرِنَا فَقَدْ أَخْطَأَ ﴿فَأَنْذَرْتُكُمْ﴾ خَوَّفْتُكُم يَا أَهْلَ مَكَّةَ ﴿نَارًا تَلَظّٰى ﴿١٤﴾﴾ بِحَذْفِ

إِحْدَى التَّاءَيْنِ مِنَ الْأَصْلِ وَقُرِئَ بِثُبُوتِهَا أَيْ تَتَوَقَّدُ ﴿لَا يَصْلَيهَآ﴾ يَدْخُلُهَا ﴿إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾﴾ بِمَعْنَى الشَّقِيِّ ﴿الَّذِي كَذَّبَ﴾ النَّبِيَّ ﴿وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾﴾ عَنِ الْإِيمَانِ وَهٰذَا الْحَصْرُ مُؤَوَّلٌ لِقَوْلِهِ تَعَالَى وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ فَيَكُونُ الْمُرَادُ الصَّلِيُّ الْمُؤَبَّدُ ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا﴾ يُبْعَدُ عَنْهَا ﴿الْأَتْقَى ﴿١٧﴾﴾ بِمَعْنَى التَّقِيِّ ﴿الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾﴾ مُتَزَكِّيًا بِهِ عِنْدَ اللهِ تَعَالَى بِأَنْ يُخْرِجَهُ لِلّٰهِ تَعَالَى لَا رِيَاءً وَلَا سُمْعَةً فَيَكُونُ زَاكِيًا عِنْدَ اللهِ وَهٰذَا نَزَلَ فِي الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ لَمَّا اشْتَرَى بِلَالًا الْمُعَذَّبَ عَلَى إِيمَانِهِ وَأَعْتَقَهُ فَقَالَ الْكُفَّارُ إِنَّمَا فَعَلَ ذٰلِكَ لِيَدٍ كَانَتْ لَهُ عِنْدَهُ فَنَزَلَتْ ﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾﴾ ﴿إِلَّا﴾ لٰكِنْ فَعَلَ ذٰلِكَ ﴿ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾﴾ أَيْ طَلَبَ ثَوَابِ اللهِ ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢١﴾﴾ بِمَا يُعْطَاهُ مِنَ الثَّوَابِ فِي الْجَنَّةِ وَالْآيَةُ تَشْمَلُ مَنْ فَعَلَ مِثْلَ فِعْلِهِ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ فَيُبْعَدُ عَنِ النَّارِ وَيُثَابُ.

TÜRKÇE ANLAMI

92- Leyl Sûresi
Mekke'de inmiştir. Yirmi bir ayettir.
Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Karanlığı ile yer ve gök arasındaki her şeyi **kapladığı zaman geceye,**
2. Açılıp **ağardığı vakit gündüze,**[1]
3. **Erkeği ve dişiyi** Âdem'i ve Havva'yı veya tüm dişi ve erkekleri[2] **yaratana andolsun ki,**
4. **Sizin çabanız** amelleriniz **başka başka,** farklı**dır.** Kimisi cennet için itaat eder, kimisi de cehennem için isyan eder.
5. **Artık kim** Allah'ın hakkını **verir,** Allah'tan **sakınır,**
6. **Ve en güzeli** la ilahe illallah'ı **tasdik ederse,**
7. **Biz de onu en kolaya** cennete **muvaffak kılarız.**
8. **Kim de** Allah'ın hakkında **cimrilik eder, kendini** onun sevabından **ihtiyaçsız görür,**
9. **Ve en güzeli yalanlarsa,**
10. **Biz de onu en zora** ateşe **kolaylaştırır** hazırlarız.
11. Ateşe **yuvarlandığı zaman da malı kendisine hiç fayda vermez.**
12. **Şüphesiz, doğru yolu göstermek** birincisinden gidilsin ve ikincisinden kaçınılsın diye verdiğimiz emrimiz tutulsun diye hidayet yolunu dalalet yolundan ayırmak **bizim üzerimizedir.**

---

[1] إِذَا kelimesi iki yerde de sadece zarfiyet içindir. Amili ise yemin fiilidir.

[2] Hünsa (kadınlığı veya erkekliği belli olmayan kişi) bize göre müşkildir. Fakat Allah katında ya kadın ya da erkektir. Bu sebeple hiçbir kadın veya erkekle konuşmayacağım diye yemin edip hünsa ile konuşan kişi yeminini bozmuştur. (Bu cümle Cemel haşiyesinin Hatib'ten naklettiği ifadeden tercüme edilmiştir.)

13. **Şüphesiz ahiret de dünya da bizimdir.** Onları bizden başkasından isteyen, doğrusu hata etmiştir.
14. Ey Mekke halkı! **Alev alev yanan[1] bir ateşle sizi uyardım,** korkuttum.
15. **O ateşe, ancak kötü[2] olan girer.**
16. **Ki,** peygamberi **yalanlayıp** imana **sırt çevirmiştir.[3]**
17. **Sakınan[4] ise ondan uzak tutulacaktır.**
18. **Ki, temizlenerek** onunla Allah katında arınarak **malını verir.** Riya ve gösteriş yapmadan Allah rızası için malını infak eder. Böylece Allah katında arınmış olur. Bu ayet, imanından dolayı işkence gören Bilal'i alıp azat eden Hz. Ebubekir Sıddık (radiyallahu anh) hakkında inmiştir.
19. Kâfirler: "Bunu, Bilal'in onda hakkı olduğu için yaptı" dediler ve bunun üzerine şu ayet indi: **Kimsenin onda, karşılığı verilecek bir iyiliği yoktur.**
20. **O ancak, Yüce Rabbinin rızasını aramak** onun sevabını talep etmek **için** bunu yapmıştır.
21. **Ve o elbette yakında** Allah'ın ona cennette verdiği sevap ile **hoşnut olacaktır.** Ayet Hz. Ebubekir (radiyallahu anh) gibi yapan diğer kişileri de içerir. Böylece o kişi de ateşten uzaklaştırılıp sevap alır.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ اللَّيْلِ -﴿٩٢﴾

92- Leyl Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir **وَعِشْرُونَ آيَةً إِحْدَى Yirmi bir ayettir.**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **وَاللَّيْلِ Andolsun geceye** *(Ne zaman?)* **إِذَا يَغْشَىٰ Bürüdüğü zaman** *(Ne ile?)* بِظُلْمَتِهِ Karanlığıyla *(Neyi?)* مَا كُلَّ Her şeyi *(Neredeki?)* بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ Yerle gök arasındaki.
2. **وَالنَّهَارِ Ve gündüze** *(Ne zaman?)* **إِذَا تَجَلَّىٰ Ağardığı zaman** تَكْشِفُ Işıdığı, وَظَهَرَ Açıldığı (zaman) وَإِذَا 'İza' lafzı فِي الْمَوْضِعَيْنِ Her iki yerde de لِمُجَرَّدِ الظَّرْفِيَّةِ Sadece zarfiyet içindir (şartiyet ifade etmez) وَالْعَامِلُ فِيهَا Ve onda amel eden فِعْلُ الْقَسَمِ (Mukadder) yemin fiilidir.

---

[1] تَلَظَّى fiili aslında bulunan iki ta harfinden birinin hazfiyle okunur. Hazfedilen ta harfinin ispatıyla da okunmuştur.

[2] الْأَشْقَى kelimesi burada الشَّقِيّ anlamındadır.

[3] Ayette, cehenneme girmenin sadece peygamberi yalanlamak ve imandan yüz çevirmekle sınırlandırılması *"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz, bundan başkasını dilediği kimse için bağışlar." (Nisa: 48)* ayetinden dolayı tevil edilmiştir. Bu sebeple kastedilen 'ebedi olarak ateşe girmek' olur.

[4] الْأَتْقَى kelimesi burada التَّقِيّ manasındadır.

3. وَمَا 'Ma' lafzı بِمَعْنَى مَنْ 'Men' (ismi mevsulü) manasındadır أَوْ مَصْدَرِيَّةٌ Veya ma-i masdariy-yedir (buna göre mana) خَلَقَ **Yaratana** veya yaratmasına **andolsun** *(Neyi yaratan?)* اَلذَّكَرَ **Erkeği** وَالْأُنْثَى **Ve kadını** آدَمَ وَحَوَّاءَ Adem'i ve Havva'yı أَوْ كُلَّ ذَكَرٍ Veya her erkek وَكُلَّ أُنْثَى Ve her dişiyi وَالْخُنْثَى الْمُشْكِلُ Hünsa-i müşkil عِنْدَنَا Bize göre ذَكَرٌ أَوْ أُنْثَى Erkek veya kadındır *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah katında فَيَحْنَثُ Bu sebeple yeminini bozar *(Ne sebebiyle?)* بِتَكْلِيمِهِ Hünsa ile konuşması sebebiyle *(Kim bozar?)* مَنْ حَلَفَ Yemin etmiş olan kişi *(Neye?)* لَا يُكَلِّمُ Konuşmayacağına *(Kiminle?)* ذَكَرًا وَلَا أُنْثَى Ne erkek ne de kadınla.

4. إِنَّ سَعْيَكُمْ **Doğrusu sizin çabalarınız** عَمَلَكُمْ Çalışmalarınız لَشَتَّى **Farklı farklı** مُخْتَلِفٌ Başka başka**dır** فَعَامِلٌ Kimisi amel eder *(Niçin?)* لِلْجَنَّةِ Cennet için *(Ne ile?)* بِالطَّاعَةِ İtaatle وَعَامِلٌ Kimi de amel eder *(Niçin?)* لِلنَّارِ Cehennem için *(Ne ile?)* بِالْمَعْصِيَةِ Günah ile.

5. فَأَمَّا مَنْ **Artık her kim** أَعْطَى **Verir** *(Neyi?)* حَقَّ اللهِ Allah'ın hakkını وَاتَّقَى **Sakınır** *(Kimden?)* اَللهَ Allah'tan.

6. وَصَدَّقَ **Ve tasdik ederse** *(Neyi?)* بِالْحُسْنَى **En güzeli** أَيْ بِلَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ Yani 'la ilahe illallah'ı فِي الْمَوْضِعَيْنِ (Hüsnâ kelimesi bu sûrede geçtiği) iki yerde de (bu manadadır).

7. فَسَنُيَسِّرُهُ **Biz de onu muvaffak kılarız** *(Neye?)* لِلْيُسْرَى **En kolaya** لِلْجَنَّةِ Cennete.

8. وَأَمَّا مَنْ **Ama her kim de** بَخِلَ **Esirger** *(Neyi?)* بِحَقِّ اللهِ Allah'ın hakkını وَاسْتَغْنَى **Kendisini ihtiyaçsız görür** *(Neden?)* عَنْ ثَوَابِهِ Onun sevabından.

9. وَكَذَّبَ **Ve yalanlarsa** *(Neyi?)* بِالْحُسْنَى **En güzeli.**

10. فَسَنُيَسِّرُهُ **Biz de ona kolaylaştırırız** نُهَيِّئُهُ Hazırlarız *(Neyi?)* لِلْعُسْرَى **En zor olanı** لِلنَّارِ Ateşi.

11. وَمَا 'Ma' nafiyedir, olumsuzluk bildirir -نَافِيَةٌ- يُغْنِي **Fayda vermez** *(Kime?)* عَنْهُ **Ona** *(Ne?)* مَالُهُ **Malı** *(Ne zaman?)* إِذَا تَرَدَّى **Yuvarlandığı zaman** *(Nereye?)* فِي النَّارِ Cehenneme.

12. إِنَّ عَلَيْنَا **Muhakkak ki, bize aittir** *(Ne?)* لَلْهُدَى **Hidayet** لَتَبْيِينَ طَرِيقِ الْهُدَى Hidayet yolunu ayırmak *(Neden?)* مِنْ طَرِيقِ الضَّلَالِ Dalalet yolundan *(Niçin?)* لِيُمْتَثَلَ Tutulsun diye *(Ne?)* أَمْرُنَا Emretmemiz *(Neyi?)* بِسُلُوكِ الْأَوَّلِ Birinci yoldan gitmeyi *(Daha ne tutulsun diye?)* وَنَهْيُنَا Yasaklamamız *(Neyi?)* عَنِ ارْتِكَابِ الثَّانِي İkincisinin yapılmasını.

13. وَإِنَّ لَنَا **Ve şüphesiz bizimdir** *(Ne?)* لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى **Hem ahiret Hem de ilk** أَيِ الدُّنْيَا Yani, dünya فَمَنْ طَلَبَهُمَا Kim onları isterse *(Kimden?)* مِنْ غَيْرِنَا Bizden başkasından فَقَدْ أَخْطَأَ Kuşkusuz hata etmiştir.

14. فَأَنْذَرْتُكُمْ **Ben sizi uyardım** خَوَّفْتُكُمْ Sizi korkuttum يَا أَهْلَ مَكَّةَ Ey Mekke ehli! *(Ne ile uyardım?)* نَارًا تَلَظَّى **Alevli bir ateşle** *(Telezzâ fiili nasıl okunur?)* بِحَذْفِ إِحْدَى التَّاءَيْنِ İki

ta'dan birinin hazfiyla *(Neden hazfi?)* مِنَ الْأَصْلِ Aslından وَقُرِئَ Ve (Tetelezzâ şeklinde de) okunmuştur *(Nasıl?)* بِثُبُوتِهَا İkinci ta'nın sübutuyla أَيْ تَتَوَقَّدُ Yani, tutuşan.

15. لَا يَصْلَيْهَا **Ona yaslanmaz** يَدْخُلُهَا Ona girmez *(Kim?)* إِلَّا الْأَشْقَى **Kötüden başkası** *(Eşkâ kelimesi nedir?)* بِمَعْنَى الشَّقِيِّ Şaki, kötü kişi manasındadır.

16. الَّذِي كَذَّبَ **Ki, yalanlamıştır** *(Kimi?)* النَّبِيَّ Peygamberi وَتَوَلَّى **Ve yüz çevirmiştir** *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İman etmekten وَهٰذَا الْحَصْرُ Ve bu (cehenneme girmeyi kafirlerle) sınırlandırma مُؤَوَّلٌ Tevil edilmiştir *(Niçin?)* لِقَوْلِهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın şu ayeti bulunduğu için: وَيَغْفِرُ Ve Allah bağışlar *(Neyi?)* مَا دُونَ ذٰلِكَ Bundan (şirkten) başkasını *(Kim için?)* لِمَنْ يَشَاءُ Dilediği kişi için فَيَكُونُ الْمُرَادُ Böylece kastedilen olur *(Ne olur?)* الصَّلِيُّ الْمُؤَبَّدُ Çıkmamak üzere girmek.

17. وَسَيُجَنَّبُهَا **Ve çok uzaklaştırılacaktır** يُبْعَدُ عَنْهَا Ondan uzak tutulacaktır *(Kim?)* الْأَتْقَى **Sakınan** *(Etkâ kelimesi nedir?)* بِمَعْنَى التَّقِيِّ Takiy, takva sahibi manasındadır.

18. الَّذِي يُؤْتِي **Ki, verir** *(Neyi?)* مَالَهُ **Malını** *(Nasıl?)* يَتَزَكَّى **Temizlenerek** مُتَزَكِّيًا بِهِ Onunla anarak *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın katında *(Nasıl?)* بِأَنْ يُخْرِجَهُ Malını çıkarıp vererek *(Kim için?)* لِلّٰهِ تَعَالَى Yüce Allah için *(Nasıl verir?)* لَا رِيَاءً Ne gösteriş olsun وَلَا سُمْعَةً Ne de duysunlar diye فَيَكُونُ زَاكِيًا Ve böylece temizlenmiş olur *(Nerede?)* عِنْدَ اللهِ Yüce Allah'ın katında وَهٰذَا نَزَلَ Bu ayet inmiştir *(Kim hakkında?)* فِي الصِّدِّيقِ Ebu Bekir Sıddık hakkında رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ Yüce Allah ondan razı olsun *(Ne zaman inmiştir?)* لَمَّا اشْتَرَى Satın aldığı zaman *(Kimi?)* بِلَالًا الْمُعَذَّبَ İşkence gören Hz. Bilal'ı *(Neden dolayı?)* عَلَى إِيمَانِهِ İmanından dolayı وَأَعْتَقَهُ Ve onu azat ettiği zaman فَقَالَ الْكُفَّارُ Bunun üzerine kafirler dedi ki: إِنَّمَا فَعَلَ ذٰلِكَ O kuşkusuz bunu yaptı *(Niçin?)* لِيَدٍ كَانَتْ لَهُ Bilal'ın iyiliği bulunduğu için *(Kimde?)* عِنْدَهُ Ebu Bekir'de فَنَزَلَتْ Hemen şu ayet indi:

19. وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ **Onun yanında** مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى **Karşılığı verilecek bir iyilik yoktur.**

20. إِلَّا **Ancak** لٰكِنْ فَعَلَ ذٰلِكَ Fakat bunu yapmıştır *(Niçin?)* ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى **Yüce Rabbinin rızasını aramak için** أَيْ طَلَبَ ثَوَابَ اللهِ Yani, Allah'ın sevabını istemek için.

21. وَلَسَوْفَ **Elbette yakında** يَرْضَى **Kendisi de razı olacaktır** *(Ne ile?)* بِمَا يُعْطَاهُ Kendisine verilecek olan مِنَ الثَّوَابِ فِي الْجَنَّةِ Cennetteki sevapla وَالْآيَةُ تَشْمَلُ Bu ayet içerir *(Kimi?)* مَنْ فَعَلَ Yapan kişiyi *(Nasıl?)* مِثْلَ فِعْلِهِ Onun yaptığı gibi رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ Yüce Allah ondan razı olsun فَيُبْعَدُ Ve böylece uzaklaştırılır *(Neden?)* عَنِ النَّارِ Ateşten وَيُثَابُ Ve sevap alır.



سُورَةُ الضُّحٰى

﴿مَكِّيَّةٌ اِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً﴾

وَلَمَّا نَزَلَتْ كَبَّرَ ﷺ آخِرَهَا فَسَنَّ التَّكْبِيرُ آخِرَهَا وَرُوِيَ الْأَمْرُ بِهِ خَاتِمَتَهَا وَخَاتِمَةَ كُلِّ سُورَةٍ بَعْدَهَا وَهُوَ اللهُ اَكْبَرُ اَوْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ وَاللهُ اَكْبَرُ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالضُّحٰى ﴿١﴾﴾ أَيْ اَوَّلِ النَّهَارِ أَوْ كُلِّهِ ﴿وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰى ﴿٢﴾﴾ غَطَّى بِظُلَامِهِ أَوْ سَكَنَ ﴿مَا وَدَّعَكَ﴾ تَرَكَكَ يَا مُحَمَّدُ ﴿رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ﴿٣﴾﴾ أَبْغَضَكَ نَزَلَ هٰذَا لَمَّا قَالَ الْكُفَّارُ عِنْدَ تَأَخُّرِ الْوَحْيِ عَنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا إِنَّ رَبَّهُ وَدَّعَهُ وَقَلَاهُ ﴿وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ﴾ لِمَا فِيهَا مِنَ الْكَرَامَاتِ لَكَ ﴿مِنَ الْاُولٰى ﴿٤﴾﴾ الدُّنْيَا ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ﴾ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَيْرَاتِ عَطَاءً جَزِيلًا ﴿فَتَرْضٰى ﴿٥﴾﴾ بِهِ فَقَالَ ﷺ إِذَنْ لَا أَرْضٰى وَوَاحِدٌ مِنْ أُمَّتِي فِي النَّارِ إِلٰى هُنَا تَمَّ جَوَابُ الْقَسَمِ بِمُثْبَتَيْنِ بَعْدَ مَنْفِيَّيْنِ ﴿اَلَمْ يَجِدْكَ﴾ اسْتِفْهَامٌ تَقْرِيرٌ أَيْ وَجَدَكَ ﴿يَتِيمًا﴾ بِفَقْدِ أَبِيكَ قَبْلَ وِلَادَتِكَ أَوْ بَعْدَهَا ﴿فَاٰوٰى ﴿٦﴾﴾ بِأَنْ ضَمَّكَ إِلٰى عَمِّكَ أَبِي طَالِبٍ ﴿وَوَجَدَكَ ضَآلًّا﴾ عَمَّا أَنْتَ عَلَيْهِ مِنَ الشَّرِيعَةِ ﴿فَهَدٰى ﴿٧﴾﴾ أَيْ هَدَاكَ إِلَيْهَا ﴿وَوَجَدَكَ عَآئِلًا﴾ فَقِيرًا ﴿فَاَغْنٰى ﴿٨﴾﴾ أَغْنَاكَ بِمَا قَنَعَكَ بِهِ مِنَ الْغَنِيمَةِ وَغَيْرِهَا وَفِي الْحَدِيثِ لَيْسَ الْغِنٰى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ وَلٰكِنَّ الْغِنٰى غِنَى النَّفْسِ ﴿فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾﴾ بِأَخْذِ مَالِهِ أَوْ غَيْرِ ذٰلِكَ ﴿وَاَمَّا

السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ تَزْجَرْهُ لِفَقْرِهِ ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ﴾ عَلَيْكَ بِالنُّبُوَّةِ وَغَيْرِهَا ﴿فَحَدِّثْ ﴿١١﴾﴾ أَخْبِرْ وَحُذِفَ ضَمِيرُهُ ﷺ فِي بَعْضِ الْأَفْعَالِ رِعَايَةً لِلْفَوَاصِلِ.

TÜRKÇE ANLAMI

93- Duhâ Sûresi

Mekke'de inmiştir. On bir ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.[1]

1. **Kuşluk vaktine,** günün başına veya tamamına,
2. **Ve çöktüğünde** karanlığıyla kapladığında veya sükûna erdiğinde **geceye andolsun ki,**
3. **Rabbin seni bırakmadı** terk etmedi Ey Muhammed **ve sana darılmadı,** kızmadı. Bu ayet, vahiy on beş gün kesilince, kâfirlerin: "Rabbi onu terk etti ve ona kızdı" demesi üzerine inmiştir.
4. **Gerçekten senin için ahiret,** orada sana yapılacak ikramlardan dolayı **dünyadan daha hayırlıdır.**
5. **Ve elbette yakında** ahirette **Rabbin sana** bol bol hayırlar **verecek de** onunla **hoşnut olacaksın.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) "Öyleyse ben de, ümmetimden bir kişi dahi ateşte bulundukça razı olmayacağım" buyurdular.[2]
6. **O, seni** doğmadan önce veya doğduktan sonra babanı kaybetmen sebebiyle **yetim bulup** seni amcan Ebu Talib'in himayesine koyarak **barındırmadı mı?**[3]
7. Seni şuan üzerinde bulunduğun şeriattan **şaşırmış bulup da** seni o şeriate **iletmedi mi?**
8. **Seni muhtaç** fakir **bulup** kendisine razı ettiği ganimet ve diğer şeylerle **zengin etmedi mi?** Hadis-i Şerif'te şöyle geçer: *"Zenginlik mal çokluğu değildir; fakat zenginlik nefsin tok gözlü olmasıdır."*
9. **Öyleyse yetimi** malını alarak veya başka şeyler yaparak **sakın ezme.**
10. **El açıp isteyeni de sakın** fakir diye **azarlama,** aşağılama,
11. **Ve Rabbinin** peygamberlik ve diğer şeylerle senin üzerine olan **nimetini anlat,** haber ver.[4]

---

[1] Bu sûre indiğinde Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) sonunda tekbir getirmiştir. Böylece bu sûrenin sonunda tekbir sünnet olmuştur. Bu ve bundan sonraki tüm sûrelerin sonunda tekbir getirilmesi konusunda emir olduğu da rivayet edilmiştir. Tekbir; Allah-u Ekber veya La ilahe illallahu vallahu ekber, şeklindedir.

[2] Yeminin cevabı burada iki olumlu ve iki olumsuz cümleyle tamamlanmıştır.

[3] أَلَمْ يَجِدْكَ cümlesindeki soru takrir içindir. وَجَدَكَ manasındadır.

[4] Ayet sonlarının birbirine uygun olması için bazı fiillerden (آوى، هدى، أغنى) Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e ait olan zamir hazfedilmiştir.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الضُّحٰى -﴿٩٣﴾

93- Duha Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir إِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً On bir ayettir.

وَلَمَّا نَزَلَتْ Bu sûre inince كَبَّرَ Peygamberimiz tekbir getirdi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Nerede tekbir getirdi?)* آخِرَهَا Sûrenin sonunda فَسَنَّ Ve böylece sünnet oldu *(Ne?)* اَلتَّكْبِيرُ Tekbir getirmek *(Nerede?)* آخِرَهَا Bu sûrenin sonunda وَرُوِيَ Ve rivayet edildi *(Ne?)* اَلْأَمْرُ بِهِ Tekbirin emredildiği *(Nerede?)* خَاتِمَتَهَا Bu sûrenin sonunda وَخَاتِمَةَ كُلِّ سُورَةٍ Ve her sûrenin sonunda *(Hangi sûreler?)* بَعْدَهَا Bundan sonraki وَهُوَ O tekbir de şudur: اَللّٰهُ اَكْبَرُ Allah-u ekber اَوْ Veya لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ La ilahe illallah وَاللّٰهُ اَكْبَرُ Vallahu ekber.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **وَالضُّحٰى Kuşluk vaktine andolsun** أَيْ اَوَّلِ النَّهَارِ Yani, günün evveline أَوْ كُلِّهِ Veya tamamına.

2. **وَالَّيْلِ Ve geceye de** *(Ne zaman?)* **اِذَا سَجٰى Çöktüğü zaman** غَطّٰى Kapladığında *(Ne ile?)* بِظُلَامِهِ Karanlığıyla أَوْ سَكَنَ Veya sakinleştiğinde (geceye andolsun ki,)

3. **مَا وَدَّعَكَ Seni bırakmadı** تَرَكَكَ Seni terk etmedi يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Kim?)* **رَبُّكَ Rabbin وَمَا قَلٰى Darılmadı da** أَبْغَضَكَ Sana kızmadı da نَزَلَ هٰذَا Bu sure indi *(Ne zaman?)* عِنْدَ تَأَخُّرِ الْوَحْيِ Vahiy geciktiğinde *(Kimden?)* عَنْهُ Peygamberimizden *(Ne kadar?)* خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا On beş gün *(Ne dediklerinde?)* لَمَّا قَالَ الْكُفَّارُ Kafirler diyince إِنَّ رَبَّهُ Şüphesiz Rabbi وَدَّعَهُ Onu terk etti وَقَلَاهُ Ve ona darıldı (dediklerinde bu sure indi).

4. **وَلَلْاٰخِرَةُ Ve gerçekten de son, ahiret خَيْرٌ لَكَ Senin için daha hayırlıdır** *(Ne sebebiyle?)* لِمَا فِيهَا Orada bulunan مِنَ الْكَرَامَاتِ Nimet ve güzellikler sebebiyle *(Kim için olan?)* لَكَ Senin için olan *(Neden daha hayırlıdır?)* **مِنَ الْأُولٰى Evvelden** اَلدُّنْيَا Dünyadan.

5. **وَلَسَوْفَ Ve elbette çok yakında يُعْطِيكَ Sana verecektir** *(Kim?)* **رَبُّكَ Rabbin** *(Nerede?)* فِي الْآخِرَةِ Ahirette *(Neden verecektir?)* مِنَ الْخَيْرَاتِ Hayır ve iyiliklerden *(Ne verecek?)* عَطَاءً جَزِيلًا Bol bir bağış **فَتَرْضٰى Ve sen de hoşnut olacaksın** *(Ne ile?)* بِهِ O verdiğiyle فَقَالَ Bunun üzerine Peygamberimiz dedi ki: ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin إِذَنْ Öyleyse لَا أَرْضٰى Razı olmayacağım *(Nasıl bir durumda?)* وَوَاحِدٌ مِنْ أُمَّتِي Ümmetimden biri

olduğu durumda *(Nerede?)* فِي النَّارِ Ateşte إِلَى هُنَا Ve burada تَمَّ Tamamlanmıştır *(Ne?)* جَوَابُ الْقَسَمِ Yeminin cevabı *(Ne ile?)* بِمُثْبَتَيْنِ İki olumlu cümle ile *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَنْفِيَّيْنِ İki olumsuz cümleden sonra.

6. أَلَمْ يَجِدْكَ **Seni bulmadı mı?** اِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ İkrar için sorulmuş bir sorudur أَيْ وَجَدَكَ Yani, seni buldu *(Nasıl?)* يَتِيمًا **Yetim olarak** *(Ne sebebiyle?)* بِفَقْدِ أَبِيكَ Babanı kaybetmen sebebiyle *(Neden önce?)* قَبْلَ وِلَادَتِكَ Doğumundan önce أَوْ بَعْدَهَا Veya doğumundan sonra فَآوَى **Ve barındırmadı mı?** *(Nasıl?)* بِأَنْ ضَمَّكَ Seni vermekle *(Kime?)* إِلَى عَمِّكَ Amcan أَبِي طَالِبٍ Ebu Talib'e.

7. وَوَجَدَكَ **Ve seni bulup da** *(Nasıl?)* ضَالًّا **Şaşırmış bir halde** *(Neden?)* عَمَّا أَنْتَ عَلَيْهِ Şu an üzerinde olduğun مِنَ الشَّرِيعَةِ Şeriattan (şaşırmış bulup da) فَهَدَى **Eriştirmedi mi?** أَيْ هَدَاكَ Yani, seni eriştirdi *(Neye?)* إِلَيْهَا O şeriata.

8. وَوَجَدَكَ **Ve seni bulup da** *(Nasıl?)* عَائِلًا **Muhtaç** فَقِيرًا Fakir bir halde (bulup da) فَأَغْنَى **Zenginleştirmedi mi?** أَغْنَاكَ Seni zenginleştirdi *(Ne ile?)* بِمَا قَنَعَكَ بِهِ Kendisiyle seni razı ettiği مِنَ الْغَنِيمَةِ Ganimet وَغَيْرِهَا Ve diğer şeylerle وَفِي الْحَدِيثِ Hadiste (geçer ki,) لَيْسَ الْغِنَى Zenginlik değildir *(Ne değildir?)* عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ Malın çok olması وَلَكِنَّ الْغِنَى Bilakis zenginlik غِنَى النَّفْسِ Gönül zenginliğidir.

9. فَأَمَّا الْيَتِيمَ **Öyleyse yetimi** فَلَا تَقْهَرْ **Sakın ezme** *(Nasıl?)* بِأَخْذِ مَالِهِ Malını almak أَوْ غَيْرِ ذٰلِكَ Veya başka bir şey yapmak suretiyle.

10. وَأَمَّا السَّائِلَ **(El açıp) isteyeni de** فَلَا تَنْهَرْ **Sakın azarlama** تَزْجَرْهُ Ona bağırma, kaba davranma *(Ne diye?)* لِفَقْرِهِ Fakir diye.

11. وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ **Rabbinin nimetine gelince** *(Kimin üzerine olan nimeti?)* عَلَيْكَ Senin üzerine olan *(Ne ile?)* بِالنُّبُوَّةِ Peygamberlik وَغَيْرِهَا Ve diğerleriyle (olan nimetine gelince de) فَحَدِّثْ **Durmadan anlat** أَخْبِرْ Haber ver وَحُذِفَ Ve hazfedildi *(Ne?)* ضَمِيرُهُ Peygamberimize ait olan zamir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Nerede?)* فِي بَعْضِ الْأَفْعَالِ Bazı fiillerde (fehedâ, feeğnâ gibi) *(Niçin?)* رِعَايَةً Uymak için *(Neye?)* لِلْفَوَاصِلِ Ayet sonlarına.



﴿مَكِّيَّةٌ ثَمَانُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اَلَمْ نَشْرَحْ﴾ اِسْتِفْهَامُ تَقْرِيرٍ أَيْ شَرَحْنَا ﴿لَكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿صَدْرَكَ ﴿١﴾﴾ بِالنُّبُوَّةِ وَغَيْرِهَا ﴿وَوَضَعْنَا﴾ حَطَطْنَا ﴿عَنْكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾﴾ ﴿اَلَّذِي اَنْقَضَ﴾ أَثْقَلَ ﴿ظَهْرَكَ ﴿٣﴾﴾ وَهٰذَا كَقَوْلِهِ تَعَالٰى لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾﴾ بِأَنْ تُذْكَرَ مَعَ ذِكْرِي فِي الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ وَالتَّشَهُّدِ وَالْخُطْبَةِ وَغَيْرِهَا ﴿فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ﴾ الشِّدَّةِ ﴿يُسْرًا ﴿٥﴾﴾ سُهُولَةً ﴿اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾﴾ وَالنَّبِيُّ ﷺ قَاسٰى مِنَ الْكُفَّارِ شِدَّةً ثُمَّ حَصَلَ لَهُ الْيُسْرُ بِنَصْرِهِ عَلَيْهِمْ ﴿فَاِذَا فَرَغْتَ﴾ مِنَ الصَّلَاةِ ﴿فَانْصَبْ ﴿٧﴾﴾ اِتْعَبْ فِي الدُّعَاءِ ﴿وَاِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾﴾ تَضَرَّعْ

TÜRKÇE ANLAMI

94- Elem Neşrah Sûresi

Mekke'de inmiştir. Sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Biz senin için** peygamberlik ve diğer şeylerle **göğsünü genişletmedik mi?**[1] Ey Muhammed!

[1] أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ cümlesindeki soru takrir içindir.

2. **Yükünü senden almadık mı,** indirmedik mi?
3. **Ki, senin belini bükmüştü,** ağır gelmişti. Bu ayet *"Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar." (Fetih: 2)* ayeti gibi (tevil edilmiş)tir.
4. Ezan, kamet, teşehhüt, hutbe diğer yerlerde benim adımla birlikte anılarak **senin şanını yüceltmedik mi?**
5. **Şüphesiz zorluk** şiddetle **beraber bir kolaylık** rahatlık **vardır.**
6. **Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) küfrün şiddetine göğüs gerdi. Sonra onlara karşı yardım görerek bir kolaylık buldu.
7. Namazdan **boş kaldın mı hemen uğraş,** kendini duaya yor.
8. **Ve yalnız Rabbine yönel,** yalvar.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ أَلَمْ نَشْرَحْ -﴿٩٤﴾

94- Elem Neşrah Sûresi

Mekke'de inmiştir مَكِّيَّةٌ **Sekiz ayettir.** ثَمَانُ آيَاتٍ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Genişletmedik mi?** اَلَمْ نَشْرَحْ İkrar için sorulmuş bir sorudur أَيْ شَرَحْنَا Yani, genişlettik *(Kim için?)* **Senin için** لَكَ يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Neyi genişletmedik mi?)* **Senin göğsünü** صَدْرَكَ *(Ne ile?)* بِالنُّبُوَّةِ Peygamberlik وَغَيْرِهَا Ve (göğsünün yarılması gibi) diğer bazı şeylerle.
2. **Ve indirmedik mi?** وَوَضَعْنَا حَطَطْنَا Hafifletmedik mi? *(Kimden?)* **Senden** عَنْكَ *(Neyi?)* **Yükünü.** وِزْرَكَ
3. **Ki, bükmüştü** اَلَّذِي اَنْقَضَ أَثْقَلَ Ağır gelmiş, zayıflatmıştı *(Neyi?)* **Belini** ظَهْرَكَ وَهٰذَا Ve bu ayet كَقَوْلِهِ تَعَالٰى Yüce Allah'ın şu sözü gibidir لِيَغْفِرَ لَكَ Senin için bağışlasın diye *(Kim?)* اَللهُ Allah *(Neyi?)* مَا تَقَدَّمَ Geçmiş olan مِنْ ذَنْبِكَ Günahını.
4. **Ve yüceltmedik mi?** وَرَفَعْنَا *(Kim için?)* **Senin için** لَكَ *(Neyi?)* **Şanını** ذِكْرَكَ *(Nasıl?)* بِأَنْ فِي الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ Ezan ve kamette وَالتَّشَهُّدِ وَالْخُطْبَةِ Teşehhüt ve hutbede وَغَيْرِهَا Ve diğer yerlerde. تُذْكَرَ Zikredilmenle *(Ne ile?)* مَعَ ذِكْرِي Benim zikrimle birlikte *(Nerede?)*
5. **Muhakkak ki, zorlukla** فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ اَلشِّدَّةِ Güçlükle **beraber** يُسْرًا **(Büyük) bir kolaylık** سُهُولَةً Rahatlık **vardır.**

6. إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ **Gerçekten zorlukla beraber** يُسْرًا **(Başka) bir kolaylık (daha) vardır**

وَالنَّبِيُّ Peygamberimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin قَاسٰى Göğüs gerdi *(Neye?)* مِنَ الْكُفَّارِ شِدَّةً Kafirlerden gelen şiddete ثُمَّ حَصَلَ لَهُ Sonra onun için hasıl oldu *(Ne?)* اَلْيُسْرُ Kolaylık *(Nasıl?)* بِنَصْرِهٖ Allah'ın yardım etmesiyle *(Kime karşı?)* عَلَيْهِمْ Kafirlere karşı.

7. فَإِذَا فَرَغْتَ **Öyleyse boş kaldığında** *(Neden?)* مِنَ الصَّلَاةِ Namazdan فَانْصَبْ **Hemen giriş, koyul** اِنْصَبْ Yorul *(Nerede?)* فِي الدُّعَاءِ Duada.

8. وَإِلٰى رَبِّكَ **Ve sadece Rabbine** فَارْغَبْ **Rağbet et** تَضَرَّعْ Yalvar.



سُورَةُ التِّينِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ ثَمَانُ آيَاتٍآيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾﴾ أَيِ الْمَأْكُولَيْنِ أَوْ جَبَلَيْنِ بِالشَّامِ يُنْبِتَانِ الْمَأْكُولَيْنِ ﴿وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾﴾ الْجَبَلِ الَّذِي كَلَّمَ اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ مُوسٰى وَمَعْنٰى سِينِينَ الْمُبَارَكُ أَوِ الْحَسَنُ بِالْأَشْجَارِ الْمُثْمِرَةِ ﴿وَهٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾﴾ مَكَّةَ لِأَمْنِ النَّاسِ فِيهَا جَاهِلِيَّةً وَإِسْلَامًا ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ﴾ الْجِنْسَ ﴿فِي اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾﴾ تَعْدِيلٍ لِصُورَتِهِ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ﴾ فِي بَعْضِ أَفْرَادِهِ ﴿اَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾﴾ كِنَايَةٌ عَنِ الْهَرَمِ وَالضَّعْفِ فَيَنْقُصُ عَمَلُ الْمُؤْمِنِ عَنْ زَمَنِ الشَّبَابِ وَيَكُونُ لَهُ أَجْرُهُ بِقَوْلِهِ تَعَالٰى ﴿اِلَّا﴾ أَيْ لٰكِنِ ﴿الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾﴾ مَقْطُوعٍ وَفِي الْحَدِيثِ إِذَا بَلَغَ الْمُؤْمِنُ مِنَ الْكِبَرِ مَا يُعْجِزُهُ عَنِ الْعَمَلِ كُتِبَ لَهُ مَا كَانَ يَعْمَلُ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ﴾ أَيُّهَا الْكَافِرُ ﴿بَعْدُ﴾ أَيْ بَعْدَ مَا ذُكِرَ مِنْ خَلْقِ الْإِنْسَانِ فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ ثُمَّ رَدِّهِ إِلٰى أَرْذَلِ الْعُمُرِ الدَّالِّ عَلَى الْقُدْرَةِ عَلَى الْبَعْثِ ﴿بِالدِّينِ ﴿٧﴾﴾ بِالْجَزَاءِ الْمَسْبُوقِ بِالْبَعْثِ وَالْحِسَابِ أَيْ مَا يَجْعَلُكَ مُكَذِّبًا بِذٰلِكَ وَلَا جَاعِلَ لَهُ ﴿اَلَيْسَ اللهُ بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾﴾ اَيْ هُوَ أَقْضَى الْقَاضِينَ وَحُكْمُهُ بِالْجَزَاءِ مِنْ ذٰلِكَ وَفِي الْحَدِيثِ مَنْ قَرَأَ وَالتِّينِ إِلٰى آخِرِهَا فَلْيَقُلْ بَلٰى وَأَنَا عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ.

TÜRKÇE ANLAMI

95- Tin Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **İncire, zeytine,** bu iki meyveye veya bu ikisini bitiren Şam'daki iki dağa,
2. Üzerinde, Yüce Allah'ın Musa ile konuştuğu **Sina**[1] **dağına,**
3. **Ve** hem cahiliye hem de İslam döneminde insanların emniyette olduğu **şu emin beldeye** Mekke'ye **andolsun ki,**
4. **Biz insan** cinsini **en güzel biçimde** suretini en uygun şekilde **yarattık.**
5. **Sonra da onun** bazı fertlerini **aşağıların aşağısına** yaşlılık ve zayıflık haline **çevirdik.** Müminin gençlikten itibaren ameli azalır; ama sevabını alır. Bunu şu ayet söyler:
6. **Fakat**[2] **iman edip salih amel işleyenler için tükenmeyen** kesilmeyen **bir ecir vardır.** Hadiste şöyle geçmektedir: *"Mümin, amel edemeyecek kadar yaşlandığında, sürekli yaptığı amel defterine yazılır."*
7. Ey kâfir! **Artık bundan** zikredilen şu; insanın en güzel biçimde yaratılması, ardından yaşlılığa döndürülmesinden **sonra** ki, bu Allah'ın diriltme kudretine delalet eder, **sana din** evvelinde diriltilme ve hesap olan ceza **gününü yalanlatan nedir?** Seni, bunu yalanlayıcı eyleyen nedir? Oysaki bunu yapan yoktur.
8. **Allah, hakimler hakimi,** hüküm verenlerin en doğru ve geçerli hüküm vereni **değil midir?** Cezaya hükmetmesi de hükümlerindendir. Hadiste gelmiştir ki: *"Kim Tin sûresini sonuna kadar okursa, 'Evet! Ben de buna şahit olanlardanım' desin."*

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التِّينِ -﴿٩٥﴾

95- Tin Sûresi

Mekke مَكِّيَّةٌ **Veya** أَوْ **Medine'de inmiştir** مَدَنِيَّةٌ **Sekiz ayettir.** ثَمَانُ آيَاتٍ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Andolsun incir** وَالتِّينِ **Ve zeytine** وَالزَّيْتُونِ Yani, yenilen bu iki yemişe أَيِ الْمَأْكُولَيْنِ Veya Şam'daki iki dağa ki, أَوْ جَبَلَيْنِ بِالشَّامِ Bu iki yemişi bitirirler. يُنْبِتَانِ الْمَأْكُولَيْنِ
2. **Ve Sina dağına** وَطُورِ سِينِينَ O dağa ki, الَّذِي الْجَبَلِ Yüce Allah konuşmuştur *(Nerede?)* عَلَيْهِ Onun üzerinde *(Kiminle?)* مُوسَى Hazreti Musa ile وَمَعْنَى سِينِينَ 'Sinin' kelimesinin manası الْمُبَارَكُ Bereketli أَوِ الْحَسَنُ Veya güzel demektir *(Ne ile?)* بِالْأَشْجَارِ الْمُثْمِرَةِ Meyve veren ağaçlarla.

---

[1] سِينِينَ kelimesinin manası; mübarek veya meyveli ağaçlı güzel (yer) demektir.

[2] إِلَّا الَّذِينَ terkibindeki إِلَّا kelimesi لَكِنَّ (istisna-i munkatı) manasındadır.

3. وَهٰذَا الْبَلَدِ الْاَمِينِ **Ve bu güvenli beldeye** مَكَّةَ Mekke'ye *(Niçin güvenlidir?)* لِأَمْنِ النَّاسِ İnsanlar orada emniyette olduğu için *(Ne zaman?)* جَاهِلِيَّةً Hem cahiliyye وَإِسْلَامًا فِيهَا Hem de İslam döneminde.

4. لَقَدْ خَلَقْنَا **Muhakkak ki biz yarattık** *(Neyi?)* -الْجِنْسَ- اَلْاِنْسَانَ **İnsan** cinsini *(Nasıl?)* فِي اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ **En güzel kıvamda** تَعْدِيلٍ لِصُورَتِهِ En dengeli surette.

5. ثُمَّ رَدَدْنَاهُ **Sonra onu çevirdik** فِي بَعْضِ أَفْرَادِهِ Bazı fertleri hakkında *(Nereye?)* اَسْفَلَ سَافِلِينَ **Aşağıların aşağısına** كِنَايَةٌ Bu ayet kinayedir *(Neden?)* عَنِ الْهَرَمِ وَالضَّعْفِ İhtiyarlık ve güçsüzlükten فَيَنْقُصُ Bu sebeple azalır *(Ne?)* عَمَلُ الْمُؤْمِنِ Müminin ameli *(Neden?)* عَنْ زَمَنِ الشَّبَابِ Gençlik zamanındakinden وَيَكُونُ لَهُ Ama yine de onun için olur *(Ne?)* أَجْرُهُ Gençlik zamanındaki amelinin ecri *(Nasıl?)* بِقَوْلِهِ تَعَالَى Yüce Allah'ın şu ayetiyle:

6. اِلَّا **Yalnız** أَيْ لٰكِنْ Yani, fakat اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** *(Ne?)* اَلصَّالِحَاتِ **Salih ameller** فَلَهُمْ **İşte onlar için vardır** *(Ne?)* اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ **Kesintisiz bir ecir** مَقْطُوعٍ Bitip tükenmeyen وَفِي الْحَدِيثِ Hadiste (geçer ki,) إِذَا بَلَغَ Vardığında *(Kim?)* اَلْمُؤْمِنُ Mümin kul *(Neden?)* مِنَ الْكِبَرِ Yaşlılıktan *(Neye vardığında?)* مَا Öyle bir zamana ki, يُعْجِزُهُ Onu aciz bırakmaktadır *(Neden?)* عَنِ الْعَمَلِ Amel etmekten (İşte böyle bir zamanda) كُتِبَ لَهُ Ona yazılır *(Ne?)* مَا كَانَ يَعْمَلُ (Gençliğinde) işler olduğu amel.

7. فَمَا يُكَذِّبُكَ **Sana yalanlatan nedir?** أَيُّهَا الْكَافِرُ Ey kafir! *(Neden sonra?)* بَعْدُ **Bundan sonra** أَيْ بَعْدَ مَا ذُكِرَ Yani, zikredilenlerden sonra *(Onlar nedir?)* مِنْ خَلْقِ الْإِنْسَانِ İnsanın yaratılması *(Nasıl?)* فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ En güzel şekilde ثُمَّ رَدِّهِ Sonra döndürülmesi *(Neye?)* إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ Ömrün en kötü çağına ki, اَلدَّالِّ Delalet eder *(Neye?)* عَلَى الْقُدْرَةِ (Allah'ın) gücüne *(Neye?)* عَلَى الْبَعْثِ Diriltmeye (tüm bunlardan sonra sana yalanlatan nedir?) *(Neyi?)* بِالدِّينِ **Dini** بِالْجَزَاءِ Cezayı ki, اَلْمَسْبُوقِ Geçilmiş olan *(Ne ile?)* بِالْبَعْثِ وَالْحِسَابِ Dirilme ve hesap ile أَيْ مَا Yani, ne يَجْعَلُكَ Seni ediyor? *(Ne?)* مُكَذِّبًا İnkar eden *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bu dini, cezayı وَلَا جَاعِلَ لَهُ Oysa onun için (böyle) bir sebep yok.

8. اَلَيْسَ اللهُ **Allah değil midir?** *(Ne?)* بِاَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ **Hakimler hakimi** أَيْ هُوَ Yani, o أَقْضَى الْقَاضِينَ Hükmedenlerin hükmedenidir وَحُكْمُهُ بِالْجَزَاءِ Cezaya hükmetmesi de مِنْ ذٰلِكَ Hükümlerindendir وَفِي الْحَدِيثِ Hadiste (geçer ki,) مَنْ قَرَأَ Kim okursa *(Neyi?)* وَالتِّينِ Tin sûresini *(Nereye kadar?)* إِلَى آخِرِهَا Sonuna kadar فَلْيَقُلْ Şöyle desin: بَلَى Evet! (Ya Rabbi! Sen hakimler hakimisin) وَأَنَا Ve ben de عَلَى ذٰلِكَ Buna مِنَ الشَّاهِدِينَ Şahitlik edenlerdenim.



سُورَةُ اِقْرَأْ

﴿مَكِّيَّةٌ تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً﴾

صَدْرُهَا اِلٰى مَا لَمْ يَعْلَمْ اَوَّلُ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ وَذٰلِكَ بِغَارِ حِرَاءَ رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

﴿اِقْرَاْ﴾ أَوْجِدِ الْقِرَاءَةَ مُبْتَدِأً ﴿بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾﴾ الْخَلَائِقَ ﴿خَلَقَ الْاِنْسَانَ﴾ الْجِنْسَ ﴿مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾﴾ جَمْعُ عَلَقَةٍ وَهِيَ الْقِطْعَةُ الْيَسِيرَةُ مِنَ الدَّمِ الْغَلِيظِ ﴿اِقْرَاْ﴾ تَأْكِيدٌ لِلْأَوَّلِ ﴿وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ﴿٣﴾﴾ الَّذِي لَا يُوَازِيهِ كَرِيمٌ حَالٌ مِنْ ضَمِيرِ اِقْرَأْ ﴿اَلَّذِي عَلَّمَ﴾ الْخَطَّ ﴿بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾﴾ وَأَوَّلُ مَنْ خَطَّ بِهِ إِدْرِيسُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿عَلَّمَ الْاِنْسَانَ﴾ الْجِنْسَ ﴿مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾﴾ قَبْلَ تَعْلِيمِهِ مِنَ الْهُدٰى وَالْكِتَابَةِ وَالصَّنَاعَةِ وَغَيْرِهَا ﴿كَلَّا﴾ حَقًّا ﴿اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰى ﴿٦﴾﴾ ﴿اَنْ رَاٰهُ﴾ أَيْ نَفْسَهُ ﴿اسْتَغْنٰى ﴿٧﴾﴾ بِالْمَالِ نَزَلَ فِي أَبِي جَهْلٍ وَرَأٰى عِلْمِيَّةٌ وَاسْتَغْنٰى مَفْعُولٌ ثَانٍ وَأَنْ رَآهُ مَفْعُولٌ لَهُ ﴿اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ﴾ يَا إِنْسَانُ ﴿الرُّجْعٰى ﴿٨﴾﴾ أَيِ الرُّجُوعُ تَخْوِيفٌ لَهُ فَيُجَازِي الطَّاغِيَ بِمَا يَسْتَحِقُّهُ ﴿اَرَاَيْتَ﴾ فِي الْمَوَاضِعِ الثَّلَاثَةِ لِلتَّعَجُّبِ ﴿الَّذِي يَنْهٰى ﴿٩﴾﴾ هُوَ أَبُو جَهْلٍ ﴿عَبْدًا﴾ هُوَ النَّبِيُّ ﷺ ﴿اِذَا صَلّٰى ﴿١٠﴾﴾ ﴿اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ﴾ أَيِ الْمَنْهِيُّ ﴿عَلَى الْهُدٰى ﴿١١﴾﴾ ﴿اَوْ﴾ لِلتَّقْسِيمِ ﴿اَمَرَ بِالتَّقْوٰى ﴿١٢﴾﴾ ﴿اَرَاَيْتَ اِنْ كَذَّبَ﴾ أَيِ النَّاهِي لِلنَّبِيِّ ﴿وَتَوَلّٰى ﴿١٣﴾﴾ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى ﴿١٤﴾﴾ مَا صَدَرَ مِنْهُ أَيْ

يَعْلَمُهُ فَيُجَازِيهِ عَلَيْهِ أَيِ اعْجَبْ مِنْهُ يَا مُخَاطَبُ مِنْ حَيْثُ نَهْيِهِ عَنِ الصَّلَاةِ وَمِنْ حَيْثُ أَنَّ الْمَنْهِيَّ عَلَى الْهُدَى آمِرٌ بِالتَّقْوَى وَمِنْ حَيْثُ أَنَّ النَّاهِيَ مُكَذِّبٌ مُتَوَلٍّ عَنِ الْإِيمَانِ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ لَهُ ﴿لَئِنْ﴾ لَامُ قَسَمٍ ﴿لَمْ يَنْتَهِ﴾ عَمَّا هُوَ عَلَيْهِ مِنَ الْكُفْرِ ﴿لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾﴾ لَنَجُرَّنْ بِنَاصِيَتِهِ إِلَى النَّارِ ﴿نَاصِيَةٍ﴾ بَدَلٌ نَكِرَةٌ مِنْ مَعْرِفَةٍ ﴿كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾﴾ وَصْفُهَا بِذَلِكَ مَجَازٌ وَالْمُرَادُ صَاحِبُهَا ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾﴾ أَيْ أَهْلَ نَادِيهِ وَهُوَ الْمَجْلِسُ يَنْتَدِي يَتَحَدَّثُ فِيهِ الْقَوْمُ وَكَانَ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ لَمَّا انْتَهَرَهُ حَيْثُ نَهَاهُ عَنِ الصَّلَاةِ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا بِهَا رَجُلٌ أَكْثَرُ نَادِيًا مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ عَلَيْكَ هٰذَا الْوَادِيَ إِنْ شِئْتُ خَيْلًا جُرْدًا وَرِجَالًا مُرْدًا ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾﴾ الْمَلَائِكَةَ الْغِلَاظَ الشِّدَادَ لِإِهْلَاكِهِ كَمَا فِي الْحَدِيثِ لَوْ دَعَا نَادِيَهُ لَأَخَذَتْهُ الزَّبَانِيَةُ عِيَانًا ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ لَهُ ﴿لَا تُطِعْهُ﴾ يَا مُحَمَّدُ فِي تَرْكِ الصَّلَاةِ ﴿وَاسْجُدْ﴾ صَلِّ لِلّٰهِ ﴿وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾﴾ مِنْهُ بِطَاعَتِهِ

TÜRKÇE ANLAMI

96- İkra Sûresi

Mekke'de inmiştir. On dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.[1]

1. Mahlûkatı **yaratan Rabbinin adıyla** başlayarak, güzelce **oku!**
2. **O, insanı kan pıhtısından**[2] sertleşmiş, çok az bir kan parçasından **yarattı.**
3. **Oku! Ki, Rabbin, en keremli olandır** ki, hiçbir keremli kişi ona denk olamaz.[3]
4. **Ki, kalemle** yazmayı **öğretti.** Kalemle ilk yazan İdris (aleyhisselam)'dır.
5. **İnsan** cinsine daha önce **bilmediği** hidayet, kitabet, sanat ve diğer **şeyleri öğretti.**
6. **Hayır!** Doğrusu, **gerçekten, insan azar.**
7. **Kendi** nefsini malı sebebiyle **ihtiyaçsız gördüğü**[4] **için.** Bu ayet Ebu Cehil hakkında inmiştir.
8. Ey İnsan! **Kuşkusuz dönüş Rabbinedir.** Bu insanı korkutmaktır. Ve böylece azgınlık yapanı hak ettiği şeyle cezalandıracaktır.
9. **Gördün mü**[5] **şu men eden** Ebu Cehil'i,
10. **Namaz kılarken bir kulu,** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i?
11. **Gördün mü, ya o** men ettiği kişi **doğru yoldaysa,**

---

[1] Bu sûrenin başındaki ilk beş ayet Kuran'dan ilk inen ayetlerdir. Ve bu Hira mağarasında gerçekleşmiştir. Bunu Buhari rivayet etmiştir.

[2] عَلَق kelimesi عَلَقَة kelimesinin çoğuludur.

[3] وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ cümlesi اقْرَأْ emrinin zamirinden haldir.

[4] رَأَى fiili bilgi ifade eden (kalbi fiil)lerdendir. اسْتَغْنَى fiili de ikinci mefulüdür. أَنْ رَآهُ terkibi ise meful-u lehtir.

[5] أَرَأَيْتَ fiili üç yerde de taaccüp ifade etmek içindir.

12. **Veya[1] takvâyı emrediyorsa?**
13. **Gördün mü o** Peygamber'i men eden **yalanlıyor ve** imana **sırt çeviriyorsa?**
14. **Allah'ın,** onun yaptıklarını **gördüğünü** bildiğini **bilmez mi?** Ona yaptıklarının karşılığını verecektir. Yani, ey muhatap! Bu kişiye hayret et ki, o namazdan men ediyor, men ettiği kişi ise hidayet üzere ve takvayı emrediyor ve bu men eden yalanlayıp imana sırt çeviriyor.
15. **Hayır! Andolsun ki, eğer** içinde bulunduğu küfürden **vazgeçmezse, elbette onu perçeminden yakalayacağız.** Perçeminden tutup ateşe sürükleyeceğiz.
16. **O yalancı, günahkâr[2] perçemden[3]**
17. **O, hemen meclis[4]** arkadaşlarını **çağırsın.** Ebu Cehil, Peygamber Efendimizi namazdan men ettiğinde Peygamberimiz ona çıkışmış ve o da buna karşılık şöyle demişti: "Andolsun, sen de biliyorsun ki, Bu Mekke'de benden çok etrafı olan kimse yoktur. Eğer istersem, sana karşı, bu vadiyi yalız atlar ve genç erkeklerle doldururum."
18. **Biz de çok yakında zebanileri** onu helak etmek için sert ve kaba melekleri **çağıracağız.** Hadiste şöyle geçmiştir: *"Eğer adamlarını çağırsaydı, zebaniler onu gözler önünde alıp götürecekti."*
19. **Hayır!** Asla! **Ona uyup** da Ey Muhammed! Namazı terk **etme! Secde et** Allah için namaz kıl **ve** itaatle ona **yaklaş!**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ اقْرَأْ -﴿٩٦﴾

96- İkra Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir تِسْعَ عَشْرَةَ آيَةً On dokuz ayettir.

صَدْرُهَا Bu sûrenin baş tarafı *(Nereye kadar?)* إِلَى مَا لَمْ يَعْلَمْ 'Ma lem ya'lem' ayetine kadar أَوَّلُ مَا نَزَلَ İlk inen kısımdır *(Neden?)* مِنَ الْقُرْآنِ Kuran'dan وَذٰلِكَ Ve bu (ilk vahiy) بِغَارِ حِرَاءَ Hira mağarasında (gerçekleşmiştir) رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ Bunu Buhari rivayet etmiştir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اِقْرَأْ Oku!** أَوْجِدِ الْقِرَاءَةَ Okumaya gir *(Nasıl?)* مُبْتَدِأً Başlayarak *(Ne ile?)* **بِاسْمِ رَبِّكَ Rabbinin ismiyle الَّذِي خَلَقَ Ki, yarattı** *(Neyi?)* الْخَلَائِقَ Mahlukatı.

---

[1] أَوْ أَمَرَ terkibindeki أَوْ kelimesi taksim içindir.

[2] ناصية kelimesinin كاذبة ve خاطئة diye vasıflanması mecazdır. Asıl kastedilen bu perçemin sahibidir.

[3] ناصية kelimesi bir önceki marife الناصية kelimesinden bedel yapılmış bir nekre kelimedir.

[4] نادِي insanların konuşup sohbet ettikleri meclistir.

2. خَلَقَ **Yarattı** *(Neyi?)* -اَلْجِنْسَ- اَلْاِنْسَانَ **İnsan** cinsini *(Neden?)* مِنْ عَلَقٍ **Kan pıhtısından** جَمْعُ عَلَقَةٍ 'Alakah' kelimesinin cemisidir وَهِيَ O da اَلْقِطْعَةُ الْيَسِيرَةُ Küçük bir parçadır *(Neden?)* مِنَ الدَّمِ الْغَلِيظِ Pıhtılaşmış kandan.

3. اِقْرَأْ **Oku!** تَأْكِيدٌ لِلْأَوَّلِ (Bu kelime) ilkini tekittir وَرَبُّكَ **Halbuki senin Rabbin** اَلْاَكْرَمُ **Sonsuz kerem sahibidir** اَلَّذِي لَا يُوَازِيهِ Ki, ona denk olamaz *(Kim?)* كَرِيمٌ Hiçbir kerem sahibi, cömert kişi حَالٌ (Bu cümle) haldir *(Neden?)* مِنْ ضَمِيرِ اِقْرَأْ 'İkra' emrinin zamirinden.

4. اَلَّذِي عَلَّمَ **Ki, öğretti** *(Neyi?)* اَلْخَطَّ Yazmayı *(Ne ile?)* بِالْقَلَمِ **Kalem ile** وَأَوَّلُ مَنْ İlk kişi ki, خَطَّ بِهِ Kalemle yazmıştır عَلَيْهِ السَّلَامُ إِدْرِيسُ İdris aleyhisselam'dır.

5. عَلَّمَ **Öğretti** *(Kime?)* -اَلْجِنْسَ- اَلْاِنْسَانَ **İnsan** cinsine *(Neyi?)* مَا لَمْ يَعْلَمْ **Bilmediği şeyi** *(Neden önce?)* قَبْلَ تَعْلِيمِهِ Allah öğretmeden önce (bilmediği) مِنَ الْهُدَى وَالْكِتَابَةِ Hidayet, kitabet وَالصَّنَاعَةِ وَغَيْرِهَا Sanat ve diğerlerini (öğretti).

6. كَلَّا **Hayır!** حَقًّا Gerçektende اِنَّ الْاِنْسَانَ **Doğrusu insan** لَيَطْغَى **Elbette azar** *(Niçin?)*

7. اَنْ رَاٰهُ **Kendisini gördüğü için** أَيْ نَفْسَهُ Yani, nefsini *(Ne gördüğü için?)* اِسْتَغْنَى **İhtiyaçsız** *(Ne sebebiyle?)* بِالْمَالِ Mal sebebiyle نَزَلَ Bu ayet inmiştir *(Kim hakkında?)* فِي أَبِي جَهْلٍ Ebu Cehil hakkında وَرَأَى 'Raâ' fiili عِلْمِيَّةٌ Bilmek anlamında (olup ef'al-i kulubtan)dır وَاسْتَغْنَى 'İsteğna' fiili مَفْعُولٌ ثَانٍ İkinci mefulüdür وَأَنْ رَآهُ 'En raâhu' (terkibi) de هُ لَهُ Meful-u lehtir.

8. اِنَّ **Şüphesiz** اِلَى رَبِّكَ **Sadece Rabbinedir** يَا إِنْسَانُ Ey insan! *(Ne?)* اَلرُّجْعَى **Dönüş** أَيِ الرُّجُوعُ Yani, geri dönüş تَخْوِيفٌ لَهُ Bu insanı korkutmaktır فَيُجَازِي Dolayısıyla cezalandıracaktır *(Kimi?)* اَلطَّاغِيَ Azgın, asi olanı *(Ne ile?)* بِمَا يَسْتَحِقُّهُ Hakkettiği ceza ile.

9. اَرَاَيْتَ **Gördün mü?** فِي الْمَوَاضِعِ الثَّلَاثَةِ (Bu soru) üç yerde de لِلتَّعَجُّبِ Hayret ve şaşkınlık ifade etmek içindir *(Kimi gördün mü?)* اَلَّذِي يَنْهٰى **Şu men edeni** هُوَ أَبُو جَهْلٍ O Ebu Cehil'dir *(Kimi men eden?)*

10. عَبْدًا **Bir kulu** هُوَ النَّبِيُّ O peygamberimizdir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne zaman men eden?)* اِذَا صَلّٰى **Namaz kıldığında.**

11. اَرَاَيْتَ **Gördün mü?** اِنْ كَانَ **Şayet o** أَيِ الْمَنْهِيُّ Yani, namazdan men edilen عَلَى الْهُدٰى **Doğru yolda ise.**

12. اَوْ **Veya** لِلتَّقْسِيمِ (Ev harfi) taksim içindir اَمَرَ **Emrettiyse** *(Neyi?)* بِالتَّقْوٰى **Takvayı.**

13. اَرَاَيْتَ **Gördün mü?** اِنْ كَذَّبَ **Şayet yalanladıysa** أَيِ النَّاهِي Yani, men eden *(Kimi?)* لِلنَّبِيِّ Peygamberi وَتَوَلّٰى **Ve yüz çevirdiyse** *(Neden?)* عَنِ الْاِيمَانِ İmandan.

14. أَلَمْ يَعْلَمْ **Bilmiyor mu?** *(Neyi?)* بِأَنَّ اللهَ **Şüphesiz Allah** يَرَى **Görüyor** *(Neyi?)* مَا صَدَرَ مِنْهُ Ondan sadır olan şeyleri أَيْ يَعْلَمُهُ Yani, onu biliyor فَيُجَازِيهِ Ve onu cezalandıracaktır *(Neye karşı?)* عَلَيْهِ Bu yaptıklarına karşılık أَيِ اعْجَبْ مِنْهُ Yani, hayret et buna يَا مُخَاطَبُ Ey Muhatap! *(Ne yönden?)* مِنْ حَيْثُ نَهْيِهِ Men etmesi yönünden *(Neden men etmesi?)* عَنِ الصَّلَاةِ Namazdan وَمِنْ حَيْثُ Ve şu yönden ki, أَنَّ الْمَنْهِيَّ Men edilen عَلَى الْهُدَى Hidayet üzere آمِرٌ Ve takvayı emretmektedir بِالتَّقْوَى Ve bir de şu yönde ki, وَمِنْ حَيْثُ أَنَّ النَّاهِيَ Men eden مُكَذِّبٌ Yalanlamakta مُتَوَلٍّ Ve yüz çevirmektedir *(Neden?)* عَنِ الْإِيمَانِ İmandan.

15. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ لَهُ Ebu Cehil'e mendir لَئِنْ **Andolsun ki, şayet** لَامُ قَسَمٍ Lam yemin içindir لَمْ يَنْتَهِ **Vazgeçmezse** *(Neden?)* عَمَّا هُوَ عَلَيْهِ Üzerinde olduğu مِنَ الْكُفْرِ Küfürden لَنَسْفَعًا **Elbette (onu) tutacağız** *(Neden?)* بِالنَّاصِيَةِ **Perçeminden** لَنَجُرَّنْ Elbette onu sürükleyeceğiz *(Neden?)* بِنَاصِيَتِهِ Perçemi, alın saçından *(Nereye?)* إِلَى النَّارِ Ateşe.

16. نَاصِيَةٍ **Perçem** بَدَلٌ نَكِرَةٌ Bu nekre bir bedeldir *(Neden?)* مِنْ مَعْرِفَةٍ Marife bir kelimeden *(Öyle perçem ki,)* كَاذِبَةٍ **Yalancı** خَاطِئَةٍ **Ve günahkâr** وَصْفُهَا بِذٰلِكَ Perçemin bu şeylerle vasıflanması مَجَازٌ Mecazdır وَالْمُرَادُ صَاحِبُهَا Asıl maksat sahibidir.

17. فَلْيَدْعُ **O hemen çağırsın** *(Neyi?)* نَادِيَهُ **Meclisini** أَيْ أَهْلَ نَادِيهِ Yani, meclis arkadaşlarını وَهُوَ O 'nâdi' denen yer الْمَجْلِسُ Meclistir ki, يَتَحَدَّثُ Toplanır يَتَنَدَّى Ve konuşur *(Nerede?)* فِيهِ O yerde *(Kim?)* الْقَوْمُ Kavim, cemiyet وَكَانَ قَالَ Ve (Ebu Cehil) demiş idi *(Kime?)* لِلنَّبِيِّ Peygamberimize ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne zaman demişti?)* لَمَّا انْتَهَرَهُ Peygamberimiz ona çıkıştığında *(Ne zaman çıkışmıştı?)* حَيْثُ نَهَاهُ Onu men ettiğinde *(Neden?)* عَنِ الصَّلَاةِ Namazdan لَقَدْ عَلِمْتَ Andolsun biliyorsun ki, مَا بِهَا Mekke'de yoktur *(Ne?)* رَجُلٌ Bir adam ki, أَكْثَرُ نَادِيًا Daha fazla etrafı vardır *(Kimden?)* مِنِّي Benden لَأَمْلَأَنَّ Elbette doldururum عَلَيْكَ Senin aleyhine *(Neyi?)* هٰذَا الْوَادِيَ Şu vadiyi إِنْ شِئْتَ Şayet dilersem *(Ne ile doldururum?)* خَيْلًا جُرْدًا Yalız atlar وَرِجَالًا مُرْدًا Ve genç adamlarla.

18. سَنَدْعُ **Biz de çağıracağız** *(Neyi?)* الزَّبَانِيَةَ **Zebanileri** الْمَلَائِكَةَ الْغِلَاظَ الشِّدَادَ Katı ve sert melekleri *(Niçin?)* لِإِهْلَاكِهِ Onu helak etmek için كَمَا فِي الْحَدِيثِ Nitekim hadiste (geçer ki,) لَوْ دَعَا Şayet çağırsaydı *(Kimi?)* نَادِيَهُ Meclisini لَأَخَذَتْهُ Elbette onu alacaktı *(Kim?)* الزَّبَانِيَةُ Melekler *(Nasıl?)* عِيَانًا Gözler önünde.

19. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ لَهُ Ebu Cehil'e mendir لَا تُطِعْهُ **Ona uyma** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Hangi konuda?)* فِي تَرْكِ الصَّلَاةِ Namazı terk konusunda وَاسْجُدْ **Secde et!** صَلِّ لِلّٰهِ Allah için namaz kıl! وَاقْتَرِبْ **Ve yaklaş** *(Kime?)* مِنْهُ Allah'a *(Nasıl?)* بِطَاعَتِهِ Ona itaat ederek.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ خَمْسٌ اَوْ سِتُّ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّآ أَنزَلْنَاهُ﴾ أَيِ الْقُرْآنَ جُمْلَةً وَاحِدَةً مِنَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا ﴿فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾﴾ أَيِ الشَّرَفِ وَالْعِظَمِ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ يَا مُحَمَّدُ ﴿مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾﴾ تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا وَتَعْجِيبٌ مِنْهُ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾﴾ لَيْسَ فِيهَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ فَالْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا خَيْرٌ مِنْهُ فِي أَلْفِ شَهْرٍ لَيْسَتْ فِيهَا ﴿تَنَزَّلُ الْمَلٰئِكَةُ﴾ بِحَذْفِ إِحْدَى التَّاءَيْنِ مِنَ الْأَصْلِ ﴿وَالرُّوحُ﴾ أَيْ جِبْرِيلُ ﴿فِيهَا﴾ فِي اللَّيْلَةِ ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بِأَمْرِهِ ﴿مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾﴾ قَضَاهُ اللهُ فِيهَا لِتِلْكَ السَّنَةِ إِلَى قَابِلٍ وَمِنْ سَبَبِيَّةٌ بِمَعْنَى الْبَاءِ ﴿سَلَامٌ هِيَ﴾ خَبَرٌ مُقَدَّمٌ وَمُبْتَدَأٌ ﴿حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾﴾ بِفَتْحِ اللَّامِ وَكَسْرِهَا إِلَى وَقْتِ طُلُوعِهِ جُعِلَتْ سَلَامًا لِكَثْرَةِ السَّلَامِ فِيهَا مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَا تَمُرُّ بِمُؤْمِنٍ وَلَا بِمُؤْمِنَةٍ إِلَّا سَلَّمَتْ عَلَيْهِ.

TÜRKÇE ANLAMI

97- Kadir Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Beş veya altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Biz onu** Kuran'ı **Kadir** şeref ve azamet **gecesinde** Levh-i Mahfuz'dan toplu bir halde dünya semasına **indirdik.**

2. **Kadir gecesinin ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti, ey Muhammed![1]
3. **Kadir gecesi,** içinde Kadir gecesi olmayan **bin aydan daha hayırlıdır.** O gecede yapılan salih ameller, içinde Kadir gecesi olmayan bin ayda yapılandan daha hayırlıdır.
4. **Onda** o gecede, **Rablerinin izni** emriyle **melekler ve Ruh** Cebrail, o gece Allah'ın gelecek seneye kadar takdir ettiği **her iş için inerler.**[2]
5. **O gece, selamettir,**[3] **ta fecrin doğuş** vaktine[4] **kadar.** Bu gecede, melekler çokça selam verdikleri için adı selam olmuştur. Melekler bu gecede her uğradıkları mümin erkek ve kadına selam verirler.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْقَدْرِ -﴿٩٧﴾

97- Kadir Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir.

خَمْسٌ Beş أَوْ سِتُّ آيَاتٍ Veya altı ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **إِنَّا Şüphesizbiz أَنْزَلْنَاهُ Onu indirdik** أَيِ الْقُرْآنَ Yani Kuran'ı *(Nasıl?)* جُمْلَةً وَاحِدَةً Toplu bir halde *(Nereden?)* مِنَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ Levh-i Mahfuz'dan *(Nereye?)* إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا Dünya semasına *(Ne zaman indirdik?)* **فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ Kadir gecesinde** أَيِ الشَّرَفِ وَالْعِظَمِ Yani şeref ve yücelik gecesinde.

2. **وَمَا أَدْرٰيكَ Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Neyi?)* **مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ Kadir gecesinin ne olduğunu** تَعْظِيمٌ لِشَأْنِهَا Bu kadir gecesinin şanını yüceltmek وَتَعْجِيبٌ مِنْهُ Ve ona hayret uyandırmaktır.

3. **لَيْلَةُ الْقَدْرِ Kadir gecesi خَيْرٌ Daha hayırlıdır** *(Neden?)* **مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ Bin aydan** *(Öyle bin ay ki,)* لَيْسَ فِيهَا Onların içinde yoktur *(Ne?)* لَيْلَةُ الْقَدْرِ Kadir gecesi فَالْعَمَلُ الصَّالِحُ Ve salih amel *(Nerede?)* فِيهَا Kadir gecesinde *(Nedir?)* خَيْرٌ مِنْهُ Salih amelden daha hayırlıdır *(Neredeki?)* فِي أَلْفِ شَهْرٍ Bin aydaki *(Öyle bin ay ki,)* لَيْسَتْ فِيهَا Orada Kadir gecesi yoktur.

---

[1] وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ cümlesi o gecenin şanına hürmet ve hayret ifade etmek içindir.
[2] تَنَزَّلُ fiilinin aslında bulunan iki ta harfinden biri hazfedilmiştir.
[3] سَلَامٌ هِيَ cümlesi mukaddem haber ile mübtedadır.
[4] مَطْلَعِ kelimesi lam harfinin fethası ve kesresiyle okunur.

4. تَنَزَّلُ **İner** *(Kim?)* اَلْمَلٰئِكَةُ **Melekler** بِحَذْفِ إِحْدَى التَّاءَيْنِ (Tenezzelu fiili) iki ta'nın birinin hazfiyle okunur *(Neden olan?)* مِنَ الْأَصْلِ Aslından olan *(Daha kim iner?)* وَالرُّوحُ **Ruh** أَيْ جِبْرِيلُ Yani, Cebrail *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** فِي اللَّيْلَةِ O gecede *(Nasıl inerler?)* بِإِذْنِ رَبِّهِمْ **Rablerinin izniyle** بِأَمْرِهِ Emriyle *(Ne sebebiyle inerler?)* مِنْ كُلِّ اَمْرٍ **Her bir iş sebebiyle** ki, قَضَاهُ اللهُ Allah onu takdir etmiştir *(Nerede?)* فِيهَا O gecede *(Niçin?)* لِتِلْكَ السَّنَةِ Bu sene için *(Ne zamana kadar?)* إِلٰى قَابِلٍ Gelecek seneye kadar وَمِنْ 'Min' harfi ceri سَبَبِيَّةٌ Sebebiyet içindir *(Ne manasında?)* بِمَعْنَى الْبَاءِ 'Ba' harfi ceri manasında.

5. سَلَامٌ **Selamettir** *(Ne?)* هِيَ **O gece** خَبَرٌ مُقَدَّمٌ (Selam kelimesi) haber-i mukaddem وَمُبْتَدَأٌ (Hiye zamiri) mübtedadır *(Ne zamana kadar selamettir?)* حَتّٰى مَطْلَعِ الْفَجْرِ **Ta fecrin doğuşuna kadar** بِفَتْحِ اللَّامِ ('Metla' kelimesi) lamın fethası وَكَسْرِهَا Ve kesresiyle okunur إِلٰى وَقْتِ طُلُوعِهِ Fecrin doğuş vaktine kadar (demektir) جُعِلَتْ سَلَامًا O gece selamet olarak tayin edildi *(Niçin?)* لِكَثْرَةِ السَّلَامِ فِيهَا O gecede selam çok olduğu için *(Kimden?)* مِنَ الْمَلَائِكَةِ Meleklerden لَا تَمُرُّ Uğramazlar *(Kime?)* بِمُؤْمِنٍ Ne bir mümin erkek وَلَا بِمُؤْمِنَةٍ Ne de bir mümin kadına (uğramazlar ki) إِلَّا سَلَّمَتْ عَلَيْهِ İllaki ona selam verirler.



سُورَةُ الْبَيِّنَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ تِسْعُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ﴾ لِلْبَيَانِ ﴿اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ أَيْ عَبَدَةِ الْأَصْنَامِ عَطْفٌ عَلَى أَهْلِ ﴿مُنْفَكِّينَ﴾ خَبَرُ يَكُنْ أَيْ زَائِلِينَ عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ ﴿حَتّٰى تَاْتِيَهُمُ﴾ أَيْ أَتَتْهُمُ ﴿الْبَيِّنَةُ ۝١﴾ أَيِ الْحُجَّةُ الْوَاضِحَةُ وَهِيَ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ﴾ بَدَلٌ مِنَ الْبَيِّنَةِ وَهُوَ النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝٢﴾ مِنَ الْبَاطِلِ ﴿فِيهَا كُتُبٌ﴾ أَحْكَامٌ مَكْتُوبَةٌ ﴿قَيِّمَةٌ ۝٣﴾ مُسْتَقِيمَةٌ أَيْ يَتْلُو مَضْمُونَ ذٰلِكَ وَهُوَ الْقُرْآنُ فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ﴾ فِي الْإِيمَانِ بِهِ ﷺ ﴿اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝٤﴾ أَيْ هُوَ ﷺ أَوِ الْقُرْآنُ الْجَائِي بِهِ مُعْجِزَةً لَهُ وَقَبْلَ مَجِيئِهِ ﷺ كَانُوا مُجْتَمِعِينَ عَلَى الْإِيمَانِ بِهِ إِذَا جَاءَ فَحَسَدَهُ مَنْ كَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ ﴿وَمَآ اُمِرُوا﴾ فِي كِتَابَيْهِمُ التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ ﴿اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ﴾ أَيْ أَنْ يَعْبُدُوهُ فَحُذِفَتْ أَنْ وَزِيدَتِ اللَّامُ ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ مِنَ الشِّرْكِ ﴿حُنَفَآءَ﴾ مُسْتَقِيمِينَ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ وَدِينِ مُحَمَّدٍ إِذَا جَاءَ فَكَيْفَ كَفَرُوا بِهِ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ﴾ الْمِلَّةُ ﴿الْقَيِّمَةِ ۝٥﴾ الْمُسْتَقِيمَةِ ﴿اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ حَالٌ مُقَدَّرَةٌ أَيْ مُقَدَّرًا خُلُودُهُمْ فِيهَا مِنَ اللّٰهِ تَعَالَى ﴿اُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ۝٦﴾ ﴿اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝٧﴾ الْخَلِيقَةِ ﴿جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ إِقَامَةٍ

﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ﴾ بِطَاعَتِهِ ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ بِثَوَابِهِ ﴿ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝٨﴾ خَافَ عِقَابَهُ فَانْتَهَى عَنْ مَعْصِيَتِهِ تَعَالَى.

TÜRKÇE ANLAMI

98- Beyyine Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Kendilerine beyyine** apaçık delil; Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) **gelinceye kadar ehl-i kitap ve müşrik**[1] puta tapan[2] **inkârcılar ayrılır olmadılar,** içinde bulundukları hali terk etmediler.
2. **Allah tarafından gönderilen ve** batıldan **arınmış sahifeleri okuyan bir elçi,**[3] Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem).
3. **Onlarda en doğru kitaplar** dosdoğru yazılmış hükümler **vardır.** Yani, peygamber bu kitapların içeriği olan Kuran'ı okur. Kimisi ona iman eder, kimi de inkâr.
4. **Kendilerine kitap verilenler** peygambere (sallallahu aleyhi vesellem) iman konusunda **ancak o açık delil** Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) veya mucize olarak getirdiği Kuran **kendilerine geldikten sonra ayrılığa düştüler.** Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) gelmeden önce, geldiği zaman ona iman edeceklerine dair görüş birliğine varmışlardı. İçlerinden onu inkâr edenler onu kıskandılar.
5. **Oysaki onlara,** kitapları Tevrat ve İncil'de **dini onun için** şirkten **halis tutarak ve muvahhidler** İbrahim'in ve geldiği zaman Muhammed'in dini üzere dosdoğru **olarak Allah'a kulluk etmeleri, namaz kılmaları ve zekat vermelerinden başka bir şey emredilmemişti.** Öyleyse onu nasıl inkar ettiler!? **Dosdoğru din işte budur.**
6. **Şüphesiz, ehl-i kitap ve müşrik inkârcılar, içinde ebedî** Allah Teâlâ tarafından sonsuza kadar kalmaları takdir edilmiş **olarak**[4] **kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte onlar yaratılanların en şerlisidirler.**
7. **Ve şüphesiz iman edip salih amel işleyenler, işte onlar da yaratılanların en hayırlısıdırlar.**
8. **Onların Rableri katındaki mükâfatları, altından ırmaklar akan, içinde sonsuza kadar devamlı olarak kalacakları Adn** ikamet **cennetleridir. Allah** kendisine itaat etmeleriyle **onlardan razı olmuş, onlar da** verdiği sevabıyla **Allah'tan razı olmuşlardır. Bu Rabbin**in azabından **korkan** ve böylece Allah'a karşı isyandan vazgeçen **kimse içindir.**

---

[1] وَالْمُشْرِكِينَ kelimesi أَهْلِ kelimesi üzerine atıftır.

[2] مِنْ أَهْلِ terkibindeki مِنْ harf-i ceri beyan içindir.

[3] رَسُولٌ kelimesi الْبَيِّنَةُ kelimesinden bedeldir.

[4] خَالِدِينَ kelimesi hal-i mukadderadır.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ -﴿٩٨﴾

98- Beyyine Sûresi

Mekke مَكِّيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir.** أَوْ مَدَنِيَّةٌ **Dokuz ayettir.** تِسْعُ آيَاتٍ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. **Olmadı** لَمْ يَكُنْ **O kimseler ki,** الَّذِينَ **İnkar ettiler** كَفَرُوا *(Kimden?)* مِنْ أَيْ **Ve müşriklerden** وَالْمُشْرِكِينَ **Ehli kitap** أَهْلِ الْكِتَابِ -لِلْبَيَانِ- 'Min' beyan içindir عَبَدَةِ الْأَصْنَامِ Yani puta tapanlar عَطْفٌ (Müşrikine kelimesi) atıftır *(Neye?)* عَلَى أَهْلِ Ehil kelimesi üzerine *(Ne olmadılar?)* **Ayrılır** خَبَرُ يَكُنْ 'Yekün' fiilinin haberidir مُنْفَكِّينَ أَيْ زَائِلِينَ Yani, vazgeçer olmadılar *(Neden?)* عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ Üzerinde oldukları hal ve durumdan **Ta ki onlara gelinceye kadar** حَتَّى تَأْتِيَهُمْ أَيْ أَتَتْهُمْ Yani, ta ki onlar geldi *(Ne?)* **Beyyine** الْبَيِّنَةُ أَيِ الْحُجَّةُ الْوَاضِحَةُ Yani, apaçık delil وَهِيَ مُحَمَّدٌ O da Muhammed'dir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kim gelinceye kadar ayrılmadılar?)*

2. **Bir resûl** رَسُولٌ *(Kim tarafından?)* **Allah tarafından** مِنَ اللَّهِ بَدَلٌ مِنَ الْبَيِّنَةِ Beyyine kelimesinden bedeldir وَهُوَ النَّبِيُّ O resul de Peygamberimizdir ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Öyle resul ki,)* **Okuyor** يَتْلُوا *(Neyi?)* **Arındırılmış sayfaları** صُحُفًا مُطَهَّرَةً *(Neden?)* مِنَ الْبَاطِلِ Bâtıldan.

3. **O sayfalarda vardır** فِيهَا *(Ne?)* **Kitaplar** كُتُبٌ أَحْكَامٌ مَكْتُوبَةٌ Yazılı hükümler vardır **ki,** **Doğru** قَيِّمَةٌ مُسْتَقِيمَةٌ Dosdoğrudur أَيْ يَتْلُو Yani okuyor *(Neyi?)* مَضْمُونَ ذٰلِكَ Bu kitapların manalarını وَهُوَ الْقُرْآنُ O da Kuran'dır فَمِنْهُمْ İşte onlardan مَنْ آمَنَ بِهِ Buna inan da vardır وَمِنْهُمْ Ve yine onlardan مَنْ كَفَرَ İnkar eden de var.

4. **Ayrılığa düşmedi** وَمَا تَفَرَّقَ **O kimseler ki** الَّذِينَ **Kendilerine verildi** أُوتُوا *(Ne?)* **Kitap** الْكِتَابَ *(Ne konuda ayrılığa düşmediler?)* فِي الْإِيمَانِ بِهِ Peygamberimize iman konusunda ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin **Ancak (ayrılığa düştüler)** إِلَّا *(Neden sonra?)* **Onlara geldikten sonra** مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ *(Ne geldikten sonra?)* **Apaçık delil** الْبَيِّنَةُ أَيْ هُوَ Yani o, (peygamberimiz geldikten sonra) ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin أَوِ الْقُرْآنُ الْجَائِي بِهِ Veya onunla gelen Kuran *(Ne olarak?)* مُعْجِزَةً لَهُ Onun mucizesi olarak وَقَبْلَ مَجِيئِهِ Halbuki Peygamberimiz gelmeden önce ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin كَانُوا مُجْتَمِعِينَ İttifak etmişlerdi *(Neye?)* عَلَى الْإِيمَانِ بِهِ Ona iman

etmeye *(Ne zaman?)* إِذَا جَاءَ Geldiği zamanda فَحَسَدَهُ (Fakat gelince) onu kıskandı *(Kim?)* مَنْ كَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ Ehli kitaptan onu inkar edenler.

5. وَمَا أُمِرُوا **Oysaki onlara emredilmemişti** *(Nerede?)* فِي كِتَابِيهِمْ Kitapları اَلتَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ Tevrat ve İncil'de **إِلَّا Ancak (emredilmişti)** *(Ne?)* **لِيَعْبُدُوا İbadet etmeleri** *(Kime?)* **اَللَّهَ Allah'a** أَيْ أَنْ يَعْبُدُوهُ Yani, ona kulluk etmeleri فَحُذِفَتْ أَنْ 'En' harfi hazfedilmiş وَزِيدَتِ اللَّامُ Ve 'Lam' harfi eklenmiştir *(Nasıl ibadet etmeleri emredilmiştir?)* **مُخْلِصِينَ Hâs kılarak** *(Kime?)* **لَهُ Ona** *(Neyi?)* **اَلدِّينَ Dini** *(Neden arındırarak?)* مِنَ الشِّرْكِ Şirkten *(Daha nasıl ibadet etmeleri emredilmiştir?)* **حُنَفَاءَ Hanifler olarak** مُسْتَقِيمِينَ İstikamet sahibi olarak *(Ne üzerine?)* عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ İbrahim'in dini وَدِينِ مُحَمَّدٍ Ve Muhammed'in dini üzere *(Ne zamanda?)* إِذَا جَاءَ Geldiği zamanda فَكَيْفَ كَفَرُوا بِهِ Öyleyse nasıl onu inkar ettiler? *(Daha ne emredildi?)* **وَيُقِيمُوا Dosdoğru kılmaları** *(Neyi?)* **اَلصَّلَوٰةَ Namazı وَيُؤْتُوا Ve vermeleri** *(Neyi?)* **اَلزَّكَوٰةَ Zekatı وَذَٰلِكَ Ve işte bu دِينُ Dindir** اَلْمِلَّةُ İnançtır *(Öyle din ki,)* **اَلْقَيِّمَةِ Doğru** اَلْمُسْتَقِيمَةِ Dosdoğru.

6. إِنَّ اَلَّذِينَ **Şüphesiz o kimseler ki,** كَفَرُوا **İnkar ettiler** *(Kimden?)* مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ **Ehli kitap** وَالْمُشْرِكِينَ **Ve müşriklerden** فِي نَارِ جَهَنَّمَ **(Onlar) cehennem ateşindedir** *(Ne halde?)* خَالِدِينَ **Ebedi kalacakları halde** *(Nerede?)* فِيهَا **Orada** حَالٌ مُقَدَّرَةٌ (Halidine) hal-i mukadderadır أَيْ مُقَدَّرًا Yani, takdir edilmiş olduğu halde *(Ne?)* خُلُودُهُمْ فِيهَا Onların orada edebi kalmaları *(Kim tarafından?)* مِنَ اللهِ تَعَالَى Yüce Allah tarafından أُولَٰئِكَ **İşte onlar** هُمْ **Onlar** شَرُّ الْبَرِيَّةِ **Yaratılanların en şerlisidir.**

7. إِنَّ اَلَّذِينَ **Şüphesiz o kimseler ki,** آمَنُوا **İman ettiler وَعَمِلُوا Ve işlediler** *(Ne?)* **اَلصَّالِحَاتِ Salih ameller** أُولَٰئِكَ **İşte onlar** هُمْ **Onlar** خَيْرُ الْبَرِيَّةِ **Yaratılanların en hayırlısıdır** اَلْخَلِيقَةِ Mahlukatın.

8. جَزَاؤُهُمْ **Onların mükafatı** *(Nerede?)* عِنْدَ رَبِّهِمْ **Rablerinin katında** *(Nedir?)* جَنَّاتُ عَدْنٍ **O cennetlerin altından** *(Ne?)* **اَلْأَنْهَارُ Nehirler** *(Oraya nasıl girecekler?)* **خَالِدِينَ Ebedi kalacakları halde** *(Nerede?)* **فِيهَا Orada** *(Nasıl?)* **أَبَدًا Devamlı olarak رَضِيَ Razı olmuştur** *(Kim?)* **اَللَّهُ Allah** *(Kimden?)* **عَنْهُمْ Onlardan** *(Ne sebebiyle?)* بِطَاعَتِهِ Ona itaat etmeleri sebebiyle **وَرَضُوا Onlar da razı olmuştur** *(Kimden?)* **عَنْهُ Allah'tan** *(Ne sebebiyle?)* بِثَوَابِهِ Verdiği sevap sebebiyle ذَٰلِكَ **İşte bu** لِمَنْ خَشِيَ **Korkan içindir** *(Kimden?)* **رَبَّهُ Rabbinden** خَافَ عِقَابَهُ Azabından korkan فَانْتَهَى Ve vazgeçen içindir *(Neden?)* عَنْ مَعْصِيَتِهِ تَعَالَى Yüce Allah'a isyan etmekten.



سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ أَوْ مَدَنِيَّةٌ تِسْعُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ﴾ حُرِّكَتْ لِقِيَامِ السَّاعَةِ ﴿زِلْزَالَهَا ﴿١﴾﴾ تَحْرِيكَهَا الشَّدِيدَ الْمُنَاسِبَ لِعَظَمَتِهَا ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾﴾ كُنُوزَهَا وَمَوْتَاهَا فَأَلْقَتْهَا عَلَى ظَهْرِهَا ﴿وَقَالَ الْإِنسَانُ﴾ الْكَافِرُ بِالْبَعْثِ ﴿مَا لَهَا ﴿٣﴾﴾ إِنْكَارًا لِتِلْكَ الْحَالَةِ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ بَدَلٌ مِنْ إِذَا وَجَوَابُهَا ﴿تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾﴾ تُخْبِرُ بِمَا عُمِلَ عَلَيْهَا مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ ﴿بِأَنَّ﴾ بِسَبَبِ أَنَّ ﴿رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٥﴾﴾ أَيْ أَمَرَهَا بِذَلِكَ فِي الْحَدِيثِ تَشْهَدُ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ بِكُلِّ مَا عُمِلَ عَلَى ظَهْرِهَا ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ﴾ يَتَصَرَّفُونَ مِنْ مَوْقِفِ الْحِسَابِ ﴿أَشْتَاتًا﴾ مُتَفَرِّقِينَ فَآخِذٌ ذَاتَ الْيَمِينِ إِلَى الْجَنَّةِ وَآخِذٌ ذَاتَ الشِّمَالِ إِلَى النَّارِ ﴿لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿٦﴾﴾ أَيْ جَزَاءَهَا مِنَ الْجَنَّةِ أَوِ النَّارِ ﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ زِنَةَ نَمْلَةٍ صَغِيرَةٍ ﴿خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾﴾ يَرَ ثَوَابَهُ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾﴾ يَرَ جَزَاءَهُ.

TÜRKÇE ANLAMI

99- Zelzele Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Yer kendi sarsıntısıyla** büyüklüğüne uygun şiddetli hareketiyle **sallandığı,** kıyamet saati için hareket ettirildiği,
2. **Toprak ağırlıklarını dışarı çıkardığı,** içindeki hazine ve ölüleri üstüne attığı,
3. **Ve** dirilmeyi inkâr eden **insan** bu durumu inkâr ederek **"Ne oluyor buna!" dediği vakit,**
4. **İşte o gün,**[1] **haberlerini anlatır,** üzerinde yapılan hayır ve şerleri bildirir.
5. **Rabbinin ona vahy etmesi** bunu emretmesi sebebi**yle.** Hadiste geçer ki: *"Yer, her erkek ve kadına üzerinde işlediği şeylerin hepsiyle şahitlik eder."*
6. **O gün insanlar amellerinin** karşılığı olan cennet veya cehennemi **görmeleri için bölük bölük** gruplar halinde **dağılırlar,** hesap yerinden ayrılırlar. Sağ tarafın yolunu tutanlar cennete, sol tarafın yolunu tutanlar cehenneme giderler.
7. **Kim zerre miktarı** küçük bir karınca ağırlınca **hayır yaparsa onun** sevabını **görür.**
8. **Kim de zerre miktarı şer işlerse onun** cezasını **görür.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ -﴿٩٩﴾

99- Zelzele Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir. تِسْعُ آيَاتٍ **Dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. **إِذَا زُلْزِلَتْ Sarsıldığında** *(Ne?)* **اَلْأَرْضُ Yer** حُرِّكَتْ Hareket ettirildiğinde *(Niçin?)* لِقِيَامِ السَّاعَةِ Kıyamet günü için *(Nasıl sarsıldığında?)* **زِلْزَالَهَا Kendisine has sarsıntısıyla** تَحْرِيكَهَا الشَّدِيدَ Şiddetle hareket ettirilmesiyle *(Öyle hareket ki,)* لِعَظَمَتِهَا اَلْمُنَاسِبَ Büyüklüğüne, çapına uygun.
2. **وَأَخْرَجَتْ Ve çıkardığında** *(Ne?)* **اَلْأَرْضُ Yer** *(Neyi?)* **أَثْقَالَهَا Ağırlıklarını** كُنُوزَهَا Hazinelerini وَمَوْتَاهَا Ölülerini فَأَلْقَتْهَا Ve onları attığında *(Nereye?)* عَلَى ظَهْرِهَا Toprağın üstüne.
3. **وَقَالَ Ve dediğinde** *(Kim?)* **اَلْإِنْسَانُ İnsan** اَلْكَافِرُ بِالْبَعْثِ Dirilmeyi inkar eden *(Ne dediğinde?)* **مَا لَهَا Buna ne oluyor?!** *(Niçin böyle der?)* إِنْكَارًا لِتِلْكَ الْحَالَةِ Bu hali inkar için.

---

[1] يَوْمَئِذٍ kelimesi إِذَا zarfından bedeldir. إِذَا 'nın cevabı da تُحَدِّثُ fiilidir.

4. **يَوْمَئِذٍ İşte o gün** بَدَلٌ مِنْ إِذَا (Bu kelime) 'izâ'dan bedeldir وَجَوَابُهَا Ve 'izâ'nın cevabı şudur: **تُحَدِّثُ Söyler** *(Neyi?)* **اَخْبَارَهَا Haberlerini** تُخْبِرُ Haber verir *(Neyi?)* بِمَا عُمِلَ عَلَيْهَا Üzerinde işlenen مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ Hayır ve şerri *(Ne sebebiyle bildirir?)*

5. -بِسَبَبِ أَنَّ- بِأَنَّ Şu sebeple ki, **doğrusu رَبَّكَ Senin Rabbin اَوْحٰى لَهَا Ona vahyetti** أَيْ أَمَرَهَا Yani, ona emretti *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bunu فِي الْحَدِيثِ Hadiste (geçer ki,) تَشْهَدُ Yer şahitlik eder *(Kime karşı?)* عَلٰى كُلِّ عَبْدٍ أَوْ أَمَةٍ Her köle ve cariyeye (kadın ve erkeğe) *(Ne ile şahitlik eder?)* بِكُلِّ مَا عُمِلَ İşlenen her şeyle *(Nerede?)* عَلٰى ظَهْرِهَا Kendisinin üstünde.

6. **يَوْمَئِذٍ İşte o gün يَصْدُرُ Çıkarlar** *(Kim?)* **اَلنَّاسُ İnsanlar** يَتَصَرَّفُونَ Dağılırlar *(Nereden?)* مِنْ مَوْقِفِ الْحِسَابِ Hesap yerinden *(Nasıl?)* **اَشْتَاتًا Bölük bölük** مُتَفَرِّقِينَ Ayrı ayrı gruplar halinde وَآخِذُ Cennete gider إِلَى الْجَنَّةِ فَآخِذُ ذَاتِ الْيَمِينِ Sağ tarafın yolunu tutan ذَاتَ الشِّمَالِ Sol tarafın yolunu tutan إِلَى النَّارِ Cehenneme gider *(Niçin çıkarlar?)* لِيُرَوْا **Görmek için** *(Neyi?)* **اَعْمَالَهُمْ Amellerini** أَيْ جَزَاءَهَا Yani, amellerinin karşılığı olan مِنَ الْجَنَّةِ أَوِ النَّارِ Cennet veya cehennemi (görmek için).

7. **فَمَنْ Öyleyse her kim يَعْمَلْ Yaparsa** *(Ne kadar?)* **مِثْقَالَ ذَرَّةٍ Zerre miktarı** زِنَةَ نَمْلَةٍ صَغِيرَةٍ Küçük bir karınca ağırlığı kadar *(Ne yaparsa?)* خَيْرًا **Hayır يَرَهُ Onu görür** يَرَ ثَوَابَهُ Sevabını görür.

8. **وَمَنْ Her kim de يَعْمَلْ Yaparsa** *(Ne kadar?)* **مِثْقَالَ ذَرَّةٍ Zerre miktarı** *(Ne yaparsa?)* **شَرًّا Kötülük يَرَهُ Onu görür** يَرَ جَزَاءَهُ Cezasını görür.



سُورَةُ الْعَادِيَاتِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اِحْدٰى عَشْرَةَ آيَةً﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْعَادِيَاتِ﴾ الْخَيْلِ تَعْدُو فِي الْغَزْوِ وَتَضْبَحُ ﴿ضَبْحًا ﴿١﴾﴾ هُوَ صَوْتُ أَجْوَافِهَا إِذَا عَدَتْ ﴿فَالْمُورِيَاتِ﴾ الْخَيْلِ تُورِي النَّارَ ﴿قَدْحًا ﴿٢﴾﴾ بِحَوَافِرِهَا إِذَا سَارَتْ فِي الْأَرْضِ ذَاتِ الْحِجَارَةِ بِاللَّيْلِ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾﴾ الْخَيْلِ تُغِيرُ عَلَى الْعَدُوِّ وَقْتَ الصُّبْحِ بِإِغَارَةِ أَصْحَابِهَا ﴿فَأَثَرْنَ﴾ هَيَّجْنَ ﴿بِهِ﴾ بِمَكَانِ عَدْوِهِنَّ أَوْ بِذٰلِكَ الْوَقْتِ ﴿نَقْعًا ﴿٤﴾﴾ غُبَارًا بِشِدَّةِ حَرَكَتِهِنَّ ﴿فَوَسَطْنَ بِهِ﴾ بِالنَّقْعِ ﴿جَمْعًا ﴿٥﴾﴾ مِنَ الْعَدُوِّ أَيْ صِرْنَ وَسَطَهُ وَعُطِفَ الْفِعْلُ عَلَى الْاِسْمِ لِأَنَّهُ فِي تَأْوِيلِ الْفِعْلِ أَيْ وَاللَّاتِي عَدَوْنَ فَأَوْرَيْنَ فَأَغَرْنَ ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ﴾ الْكَافِرَ ﴿لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾﴾ لَكَفُورٌ يَجْحَدُ نِعْمَتَهُ تَعَالَى ﴿وَإِنَّهُ عَلَى ذٰلِكَ﴾ أَيْ كَنُودِهِ ﴿لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾﴾ يَشْهَدُ عَلَى نَفْسِهِ بِصُنْعِهِ ﴿وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ﴾ أَيِ الْمَالِ ﴿لَشَدِيدٌ ﴿٨﴾﴾ أَيْ لَشَدِيدُ الْحُبِّ لَهُ فَيَبْخَلُ بِهِ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ﴾ أُثِيرَ وَأُخْرِجَ ﴿مَا فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾﴾ مِنَ الْمَوْتَى أَيْ بُعِثُوا ﴿وَحُصِّلَ﴾ بُيِّنَ وَأُفْرِزَ ﴿مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾﴾ الْقُلُوبِ مِنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ ﴿إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَخَبِيرٌ ﴿١١﴾﴾ لَعَالِمٌ فَيُجَازِيهِمْ عَلَى كُفْرِهِمْ أُعِيدَ الضَّمِيرُ جَمْعًا نَظَرًا لِمَعْنَى الْإِنْسَانِ وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ دَلَّتْ عَلَى مَفْعُولِ يَعْلَمُ أَيْ إِنَّا نُجَازِيهِ وَقْتَ مَا ذُكِرَ وَتَعَلَّقَ خَبِيرٌ بِيَوْمَئِذٍ وَهُوَ تَعَالَى خَبِيرٌ دَائِمًا لِأَنَّهُ يَوْمُ الْمُجَازَاةِ.

TÜRKÇE ANLAMI

100- Âdiyat Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. On bir ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. Savaşlarda **soluk soluğa**[1] nefes alıp **koşan** at**lara,**
2. Geceleyin taşlı bir yerde gittiğinde nallarıyla **çakarak kıvılcım saçan** ateş çıkaran at**lara,**
3. **Ansızın sabah** düşmana sahiplerinin baskın yapmasıyla **baskın yapan** at**lara,**
4. **Orada;** koştuğu yerde veya o vakitte çok hızlı hareket ettikleri için **tozu dumana katanlara,**
5. **Derken onunla** o tozla düşmandan **bir topluluğu ortalayanlara** ortalarına girenlere **andolsun ki,**
6. **Şüphesiz** kâfir **insan, Rabbine karşı pek nankördür,** Allah Teâlâ'nın nimetlerini bile bile inkâr eder.
7. **Şüphesiz bu** nankörlüğü**ne kendisi de şahittir,** yaptığıyla kendi aleyhine şahitlik eder.
8. **Ve o, hayır** mal **sevgisine de aşırı derecede düşkündür.** Malı çok sever. Bu sebeple onu esirger, cimrilik eder.
9. **Bilmez mi ki, kabirlerde bulunan** ölü**ler deşilip dışarı atıldığında,** kaldırılıp çıkarıldığında,
10. **Ve sineler** kalpler**de gizlenen** iman ve küfür**ler ortaya konduğu** beyan edilip açıklandığı**nda,**
11. **Şüphesiz Rableri o gün onlardan elbette haberdardır,** onları bilmektedir. Onlara inkârlarının karşılığını verecektir.[2]

KELİME ANLAMI

﴿١٠٠﴾- سُورَةُ الْعَادِيَاتِ

100- Âdiyat Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir إِحْدَى عَشْرَةَ آيَةً On bir ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

---

[1] ضَبْحًا kelimesi, atların koştukları zaman içlerinden gelen sese kullanılır.

[2] رَبَّهُمْ ve بِهِمْ terkiplerinde zamir insan manası dikkate alınarak cemi olarak getirilmiştir. Ve son ayet يَعْلَمُ fiilinin mefulüne delalet eder. o meful de: bu söylenenler olduğunda ben onların karşılığını vereceğim, cümlesidir. Allah her zaman haberdar olduğu halde خَبِير kelimesinin يَوْمَئِذٍ zarfına taalluk etmesi o gün ceza günü olduğu içindir.

1. وَالْعَادِيَاتِ **Andolsun koşan** اَلْخَيْلِ **Atlara** تَعْدُو Koşarlar *(Nerede?)* فِي الْغَزْوِ Savaşta وَتَضْبَحُ Ve soluklanırlar *(Nasıl?)* **ضَبْحًا Soluk soluğa** هُوَ صَوْتُ أَجْوَافِهَا Bu içlerinden gelen sestir *(Ne zaman?)* إِذَا عَدَتْ Koştuklarında.

2. فَالْمُورِيَاتِ **Kıvılcım saçan** اَلْخَيْلِ **Atlara** تُورِي النَّارَ Ateş çakarlar *(Nasıl?)* **قَدْحًا Vurarak** *(Neyi?)* بِحَوَافِرِهَا Tırnaklarını *(Ne zaman?)* إِذَا سَارَتْ Koştukları zaman *(Nerede?)* فِي الْأَرْضِ ذَاتِ الْحِجَارَةِ Taşlı yerde *(Ne zaman koştuklarında?)* بِاللَّيْلِ Geceleyin.

3. فَالْمُغِيرَاتِ **Baskın yapanlara** *(Ne zaman?)* **صُبْحًا Sabahleyin** اَلْخَيْلِ Atlara تُغِيرُ عَلَى الْعَدُوِّ Düşmana baskın yapar *(Ne zaman?)* وَقْتَ الصُّبْحِ Sabah vakti *(Ne ile baskın yaparlar?)* بِإِغَارَةِ أَصْحَابِهَا Sahiplerinin baskın yapmasıyla.

4. فَأَثَرْنَ **Ve kattılar** هَيَّجْنَ Kaldırdılar *(Nerede?)* بِهِ **Orada** بِمَكَانِ عَدْوِهِنَّ Koştukları yerde أَوْ بِذَلِكَ الْوَقْتِ Veya o vakitte *(Ne kaldırdılar?)* **نَقْعًا Toz** غُبَارًا Duman *(Nasıl?)* بِشِدَّةِ حَرَكَتِهِنَّ Süratle hareket etmeleriyle.

5. فَوَسَطْنَ بِهِ **Ve onunla ortaladılar** بِالنَّقْعِ O tozla *(Neyi ortaladılar?)* **جَمْعًا Bir topluluğu** *(Kimden?)* مِنَ الْعَدُوِّ Düşmandan أَيْ صِرْنَ وَسَطَهُ Yani, onların ortalarına girdiler وَعُطِفَ الْفِعْلُ Ve fiil atfedilmiştir *(Neye?)* عَلَى الْاِسْمِ İsmin üstüne لِأَنَّهُ Zira o isim فِي تَأْوِيلِ الْفِعْلِ Fiil tevilindedir أَيْ وَاللَّاتِي Yani, vellâti; o atlar ki عَدَوْنَ Adevne, koştular فَأَوْرَيْنَ Fe'evreyne; kıvılcım çıkardılar فَأَغَرْنَ Ve eğarne; ve baskın yaptılar (işte bu atlara andolsun ki,)

6. إِنَّ الْإِنْسَانَ **Doğrusu insan** اَلْكَافِرَ Kafir لِرَبِّهِ **Rabbine karşı** لَكَنُودٌ **Pek nankördür** لَكَفُورٌ Pek vefasızdır يَجْحَدُ İnkar eder *(Neyi?)* نِعْمَتَهُ تَعَالَى Yüce Allah'ın nimetini.

7. وَإِنَّهُ **Ve doğrusu kendisi de** عَلَى ذَلِكَ **Buna** أَيْ كَنُودِهِ Yani, nankörlüğüne لَشَهِيدٌ **Pekte güzel şahittir** يَشْهَدُ Şahitlik eder *(Neye?)* عَلَى نَفْسِهِ Kendine *(Ne ile?)* بِصُنْعِهِ Davranışıyla.

8. وَإِنَّهُ **Ve doğrusu o** لِحُبِّ الْخَيْرِ **Hayır sevgisine** أَيِ الْمَالِ Yani, mal sevgisine لَشَدِيدٌ **Çok düşkündür** أَيْ لَشَدِيدُ الْحُبِّ Yani, sevgisi çoktur *(Neye?)* لَهُ O mala فَيَبْخَلُ بِهِ Bu sebeple onu esirger.

9. أَفَلَا يَعْلَمُ **Bilmez mi?** إِذَا بُعْثِرَ **Deşilip dışa atıldığı vakit** أُثِيرَ وَأُخْرِجَ Kaldırıldığı ve çıkarıldığı vakit *(Ne?)* مَا فِي الْقُبُورِ **Kabirdeki** مِنَ الْمَوْتَى Ölüler أَيْ بُعِثُوا Yani, diriltildikleri vakit,

10. وَحُصِّلَ **Ve derlendiği (vakit)** بُيِّنَ Açıklandığı وَأُفْرِزَ Ve ayrıştırıldığı vakit *(Ne?)* مَا فِي الصُّدُورِ **Sinelerde** اَلْقُلُوبِ Kalplerdeki مِنَ الْكُفْرِ وَالْإِيمَانِ Küfür ve iman.

11. **إِنَّ رَبَّهُمْ Şüphesiz Rableri بِهِمْ Onlardan يَوْمَئِذٍ İşte o gün لَخَبِيرٌ Elbette haberdardır** لَعَالِمٌ Elbette bilmektedir فَيُجَازِيهِمْ Ve onları cezalandıracaktır *(Neye karşı?)* عَلَى كُفْرِهِمْ Küfürlerine karşı أُعِيدَ الضَّمِيرُ Zamir tekrarlanmıştır *(Nasıl?)* جَمْعًا Cemi olarak *(Neden?)* نَظَرًا لِمَعْنَى الْإِنْسَانِ (Cins isim olan) 'insan' lafzının manasına bakarak وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ Ve bu cümle دَلَّتْ Delalet etmiştir *(Neye?)* عَلَى مَفْعُولِ يَعْلَمُ 'Ya'lemu' fiilinin mefulüne أَيْ إِنَّا نُجَازِيهِ Yani, şüphesiz biz onları cezalandıracağız *(Ne zaman?)* وَقْتَ مَا ذُكِرَ Zikredilen şeylerin olduğu vakitte وَتَعَلَّقَ خَبِيرٌ 'Habir' taalluk etmiştir *(Neye?)* بِيَوْمَئِذٍ 'Yevmeizin' zarfına وَهُوَ تَعَالَى Halbuki yüce Allah خَبِيرٌ دَائِمًا Her zaman haberdardır *(Niye ona taalluk etmiştir?)* لِأَنَّهُ يَوْمُ الْمُجَازَاةِ Zira o gün ceza günüdür.



سُورَةُ الْقَارِعَةِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَمَانُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿الْقَارِعَةُ ﴿١﴾﴾ أَيِ الْقِيَامَةُ الَّتِي تَقْرَعُ الْقُلُوبَ بِأَهْوَالِهَا ﴿مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾﴾ تَهْوِيلٌ لِشَأْنِهَا وَهُمَا مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ خَبَرُ الْقَارِعَةِ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾﴾ زِيَادَةُ تَهْوِيلٍ لَهَا وَمَا الْأُولٰى مُبْتَدَأٌ وَمَا بَعْدَهَا خَبَرُهُ وَمَا الثَّانِيَةُ وَخَبَرُهَا فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي لِأَدْرٰى ﴿يَوْمَ﴾ نَاصِبُهُ دَلَّ عَلَيْهِ الْقَارِعَةُ أَيْ تَقْرَعُ ﴿يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾﴾ كَغَوْغَاءِ الْجَرَادِ الْمُنْتَشِرِ يَمُوجُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ لِلْحِيرَةِ إِلٰى أَنْ يُدْعَوْا لِلْحِسَابِ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾﴾ كَالصُّوفِ الْمَنْدُوفِ فِي خِفَّةِ سَيْرِهَا حَتّٰى تَسْتَوِي مَعَ الْأَرْضِ ﴿فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾﴾ بِأَنْ رَجَحَتْ حَسَنَاتُهُ عَلٰى سَيِّئَاتِهِ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾﴾ فِي الْجَنَّةِ أَيْ ذَاتِ رِضًى بِأَنْ يَرْضَاهَا أَيْ مَرْضِيَّةٌ لَهُ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾﴾ بِأَنْ رَجَحَتْ سَيِّئَاتُهُ عَلٰى حَسَنَاتِهِ ﴿فَأُمُّهُ﴾ فَمَسْكَنُهُ ﴿هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾﴾ ﴿وَمَآ أَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ﴿١٠﴾﴾ أَيْ مَا هَاوِيَةُ هِيَ ﴿نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾﴾ شَدِيدَةُ الْحَرَارَةِ وَهَاءُ هِيَهْ لِلسَّكْتِ تَثْبُتُ وَصْلًا وَوَقْفًا وَفِي قِرَاءَةٍ تُحْذَفُ وَصْلًا.

TÜRKÇE ANLAMI

101- Kâria Sûresi

Mekke'de inmiştir. Sekiz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **O kapıyı çalan felaket!** Korkularıyla kalpleri çarptıran kıyamet,
2. **Nedir o kapıyı çalan felaket?**[1]
3. **O kapıyı çalan felaketin ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti?[2]
4. **O gün**[3] **insanlar,** ta ki hesaba çağrılana kadar, yeni kanatlanmış ve şaşkınlıktan birbirlerine girmiş **dağılmış** etrafa saçılmış haldeki **pervaneler gibi olur,**
5. **Dağlar da** hareket etmesinin kolaylığında **didilmiş** atılmış **renkli yünler gibi olur** ve nihayet yerle bir olur.
6. **Artık kimin tartıları** iyilikleri kötülüklerinden fazla olup **ağır gelirse,**
7. **İşte o, hoş** sahibinin hoşnut olmasıyla razı olunan **bir hayat içinde** cennette **olur.**
8. **Ve kimin** kötülükleri iyiliklerine ağır basarak **tartıları hafif gelirse,**
9. **İşte onun anası** meskeni **Hâviye'dir.**
10. **Onun** Hâviye'nin **ne olduğunu sana ne bildirdi?**
11. O, harareti şiddetli **kızgın ateştir!**[4]

KELİME ANLAMI

﴿١٠١﴾- سُورَةُ الْقَارِعَةِ

101- Kâria Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir ثَمَانُ آيَاتٍ Sekiz ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اَلْقَارِعَةُ (Kapıyı) çalan felaket** أَيِ الْقِيَامَةُ Yani, kıyamet اَلَّتِي تَقْرَعُ Ki, çarptırır *(Neyi?)* اَلْقُلُوبَ Kalpleri *(Ne ile?)* بِأَهْوَالِهَا Korkularıyla.

---

[1] Bu soru onun şanından korkutmak içindir. مَا الْقَارِعَةُ cümlesi mübteda-haber olup الْقَارِعَةُ kelimesinin haberidir.

[2] Bu soru daha da çok korkutmak içindir. وَمَا أَدْرَيكَ مَا الْقَارِعَةُ cümlesindeki birinci مَا mübteda, ondan sonra gelen أَدْرَيكَ fiili de haberidir. İkinci مَا ve haberi أَدْرَى fiilinin ikinci mefulü mahallindedir.

[3] يَوْمَ zarfını nasb eden fiile الْقَارِعَةُ kelimesi delalet etmiştir. O da تَقْرَعُ fiilidir.

[4] مَا هِيَهْ cümlesindeki ha zamiri sekte içindir. Hem geçişte hem de duruşta sabittir. Bir kıraatte de geçişte hazfedilir.

2. مَا الْقَارِعَةُ **Nedir kapıyı çalan felaket** تَهْوِيلٌ (Bu soru) korkutmak içindir *(Neden?)* لِشَأْنِهَا Kıyametin dehşetinden وَهُمَا Ve bu ikisi مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ Mübteda ve haber olup خَبَرُ الْقَارِعَةِ Kari'anın haberidir.

3. وَمَا أَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti? مَا الْقَارِعَةُ **Kapıyı çalan felaket nedir?** زِيَادَةُ تَهْوِيلٍ Bu iyice korkutmaktır *(Neden?)* لَهَا Kıyametin dehşetinden وَمَا الْأُولٰى مُبْتَدَأٌ İlk 'ma' lafzı mübtedadır وَمَا بَعْدَهَا Ondan sonraki خَبَرُهُ Haberidir وَمَا الثَّانِيَةُ وَخَبَرُهَا İkinci 'ma' ve haberi فِي مَحَلِّ الْمَفْعُولِ الثَّانِي İkinci meful mahallindedir *(Neyin?)* لِأَدْرٰى 'Edrâ' fiilinin.

4. يَوْمَ **O gün** نَاصِبُهُ Bu kelimeyi nasb eden دَلَّ عَلَيْهِ Ona delalet etmiştir *(Ne?)* اَلْقَارِعَةُ El-Kari'a أَيْ تَقْرَعُ Yani tekra'u (fiili nasb etmiştir) يَكُونُ **Olur** *(Kim?)* اَلنَّاسُ **İnsanlar** *(Ne gibi?)* كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ **Dağılmış pervaneler gibi** كَغَوْغَاءِ الْجَرَادِ Yeni kanatlanmış (nereye gideceğini bilmeyen) çekirgeler gibi ki, اَلْمُنْتَشِرِ Dağınık halde, şaşkındırlar يَمُوجُ بَعْضُهُمْ Bir kısmı girer *(Neye?)* فِي بَعْضٍ Diğer bir kısmına *(Niçin?)* لِلْحِيرَةِ Şaşırdıkları için إِلٰى أَنْ يُدْعَوْا Ta ki çağırılıncaya kadar *(Neye?)* لِلْحِسَابِ Hesaba çekilmeye.

5. وَتَكُونُ **Ve olur** *(Ne?)* اَلْجِبَالُ **Dağlar** *(Ne gibi?)* كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ **Saçılmış renkli yünler gibi** فِي خِفَّةِ سَيْرِهَا كَالصُّوفِ الْمَنْدُوفِ Atılmış yün gibi olur *(Hangi konuda?)* Hareketinin hafifliği konusunda حَتّٰى تَسْتَوِي مَعَ الْأَرْضِ Hatta yerle bir olur.

6. فَأَمَّا مَنْ **İşte o kimse ki** ثَقُلَتْ **Ağır gelmiştir** *(Ne?)* مَوَازِينُهُ **Mizanı** *(Nasıl?)* بِأَنْ رَجَحَتْ Ağır basmasıyla *(Neyin?)* حَسَنَاتُهُ İyiliklerinin *(Neye?)* عَلٰى سَيِّئَاتِهِ Günahlarına.

7. فَهُوَ **İşte o** فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ **Hoş bir hayat içindedir** *(Nerede?)* فِي الْجَنَّةِ Cennette أَيْ ذَاتِ رِضًى Yani, hoşnut olunan (bir hayat) *(Nasıl?)* بِأَنْ يَرْضَاهَا Kişinin o hayata razı olmasıyla أَيْ مَرْضِيَّةٌ لَهُ Yani, onun hoşlandığı.

8. وَأَمَّا مَنْ **Ama o kişi ki,** خَفَّتْ **Hafif gelmiştir** *(Ne?)* مَوَازِينُهُ **Mizanı** *(Nasıl?)* بِأَنْ رَجَحَتْ Ağır basmasıyla *(Neyin?)* سَيِّئَاتُهُ Günahlarının *(Neye?)* عَلٰى حَسَنَاتِهِ İyiliklerine.

9. فَأُمُّهُ **İşte onun anası** فَمَسْكَنُهُ Meskeni هَاوِيَةٌ **Haviye, uçurumdur.**

10. وَمَا أَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi?** *(Neyi?)* مَا هِيَهْ **Onun ne olduğunu** أَيْ مَا هَاوِيَةُ Yani, haviye nedir?

11. هِيَ O نَارٌ حَامِيَةٌ **Kızgın bir ateştir** شَدِيدَةُ الْحَرَارَةِ Harareti şiddetli وَهَاءُ هِيَهْ 'Hiyeh' kelimesinin 'ha'sı لِلسَّكْتِ Sekte içindir تُثْبَتُ Bu harf sabittir *(Nasıl?)* وَصْلًا Hem geçiş وَوَقْفًا Hem de duruş halinde وَفِي قِرَاءَةٍ Ve bir kıraatte تُحْذَفُ Hazfedilir *(Nasıl?)* وَصْلًا Geçiş halinde.



سُورَةُ التَّكَاثُرِ

﴿مَكِّيَّةٌ ثَمَانُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿أَلْهَىٰكُمُ﴾ شَغَلَكُمْ عَنْ طَاعَةِ اللهِ ﴿التَّكَاثُرُ ﴿١﴾﴾ التَّفَاخُرُ بِالْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَالرِّجَالِ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾﴾ بِأَنْ مُتُّمْ فَدُفِنْتُمْ فِيهَا أَوْ عَدَدْتُمُ الْمَوْتَى تَكَاثُرًا ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾﴾ ﴿ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾﴾ سُوءَ عَاقِبَةِ تَفَاخُرِكُمْ عِنْدَ النَّزْعِ ثُمَّ فِي الْقَبْرِ ﴿كَلَّا﴾ حَقًّا ﴿لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾﴾ أَيْ عِلْمًا يَقِينًا عَاقِبَةَ التَّفَاخُرِ مَا اشْتَغَلْتُمْ بِهِ ﴿لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾﴾ النَّارَ جَوَابُ قَسَمٍ مَحْذُوفٍ وَحُذِفَ مِنْهُ لَامُ الْفِعْلِ وَعَيْنُهُ وَأُلْقِيَتْ حَرَكَتُهَا عَلَى الرَّاءِ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا﴾ تَأْكِيدٌ ﴿عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾﴾ مَصْدَرٌ لِأَنَّ رَأَى وَعَايَنَ بِمَعْنًى وَاحِدٍ ﴿ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ﴾ حُذِفَ مِنْهُ نُونُ الرَّفْعِ لِتَوَالِي النُّونَاتِ وَوَاوُ ضَمِيرِ الْجَمْعِ لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ يَوْمَ رُؤْيَتِهَا ﴿عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾﴾ مَا يُلْتَذُّ بِهِ فِي الدُّنْيَا مِنَ الصِّحَّةِ وَالْفَرَاغِ وَالْأَمْنِ وَالْمَطْعَمِ وَالْمَشْرَبِ وَغَيْرِ ذَٰلِكَ.

TÜRKÇE ANLAMI

102- Tekâsür Sûresi
Mekke'de inmiştir. Sekiz ayettir.
Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Çokluk** mal, çocuk ve aşiretle övünme **kuruntusu sizi öyle oyaladı** Allah'a itaatten öyle alıkoydu **ki,**
2. **Nihayet** ölüp gömülmek suretiyle **kabirlere vardınız** veya çokluk kuruntusuyla ölüleri saydınız.
3. **Hayır!** Asla! **Yakında bileceksiniz!**
4. **Sonra yine hayır! Yakında** ölürken ve sonrada kabirde, övünmenizin kötü akıbetini **bileceksiniz!**
5. **Hayır!** Doğrusu **kesin bilgi ile** övünmenizin akıbetini **bilmiş olsaydınız,** onunla meşgul olmazdınız.
6. **Andolsun ki, cehennem** ateşini **göreceksiniz.**[1]
7. **Sonra elbette onu gözle, kesin olarak göreceksiniz.**[2]
8. **Sonrada o**nu gördüğünüz **gün** dünyada yararlandığınız sıhhat, boş vakit, emniyet, yiyecek, içecek ve diğer **nimetlerden elbette hesaba çekileceksiniz.**[3]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ التَّكَاثُرِ -﴿١٠٢﴾

102- Tekâsür Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir ثَمَانُ آيَاتٍ Sekiz ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اَلْهٰيكُمْ Sizi alıkoydu** شَغَلَكُمْ Sizi meşgul etti *(Neden?)* عَنْ طَاعَةِ اللهِ Allah'a itaatten *(Ne?)* **اَلتَّكَاثُرُ Çokluk kuruntusu** اَلتَّفَاخُرُ Gururlanmak *(Ne ile?)* بِالْأَمْوَالِ Mallar وَالْأَوْلَادِ Çocuklar وَالرِّجَالِ Ve de adamlarınızla.
2. **حَتّٰى زُرْتُمْ Sonunda ziyaret ettiniz** *(Neyi?)* **اَلْمَقَابِرَ Kabirleri** *(Nasıl?)* بِأَنْ مُتُّمْ Ölmeniz فَدُفِنْتُمْ فِيهَا Ve oralara gömülmenizle أَوْ عَدَدْتُمْ Veya saydınız *(Kimi?)* اَلْمَوْتٰى Ölüleri *(Niçin?)* تَكَاثُرًا Çoklukla övünmek için.

---

[1] لَتَرَوُنَّ fiili hazfedilmiş bir yeminin cevabıdır. Bu fiilin aynel fiiliyle lamel fiili (orta ve son harfi) hazfedilerek aynel fiilinin harekesi ra harfine verilmiştir.

[2] لَتَرَوُنَّ fiili tekittir. عَيْنَ الْيَقِين terkibindeki عَيْنَ kelimesi mastardır. Zira رَأَى ve عَايَنَ fiilleri aynı manadadır.

[3] لَتُسْئَلُنَّ fiilinden nunlar peş peşe geldiği için ref nunu ve sakin harfler karşılaştığı için cemi vavı hazfedilmiştir.

3. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ Harfi inkardır سَوْفَ تَعْلَمُونَ **Yakında bileceksiniz.**

4. ثُمَّ كَلَّا **Yine hayır!** سَوْفَ تَعْلَمُونَ **Yakında bileceksiniz** *(Neyi?)* سُوءَ عَاقِبَةِ تَفَاخُرِكُمْ Gururlanmanızın kötü sonunu *(Ne zaman?)* عِنْدَ النَّزْعِ Can alınırken فِي الْقَبْرِ Sonra da kabirde.

5. كَلَّا **Hayır!** حَقًّا Doğrusu لَوْ تَعْلَمُونَ **Şayet bilseydiniz** *(Nasıl?)* عِلْمَ الْيَقِينِ **Yakini bilgi ile** أَيْ عِلْمًا يَقِينًا Yani, kesin bilgi ile *(Neyi bilseydiniz?)* عَاقِبَةَ التَّفَاخُرِ Gururlanmanın sonunu مَا اشْتَغَلْتُمْ بِهِ Onunla meşgul olmazdınız.

6. لَتَرَوُنَّ **Andolsun ki, göreceksiniz** *(Neyi?)* الْجَحِيمَ **Cehennemi** اَلنَّارَ Ateşi جَوَابُ قَسَمٍ مَحْذُوفٍ Hazfedilmiş bir yeminin cevabıdır وَحُذِفَ Ve hazfedilmiştir *(Neden?)* مِنْهُ Teravunne fiilinden *(Ne?)* لَامُ الْفِعْلِ وَعَيْنُهُ Ayne'l-fiiliyle lame'l-fiili وَأُلْقِيَتْ Ve verilmiştir *(Ne?)* حَرَكَتُهَا Ayne'l-fiilinin harekesi *(Neye?)* عَلَى الرَّاءِ Ra harfine.

7. ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا **Yine andolsun ki, onu göreceksiniz** تَأْكِيدٌ (Bu cümle) tekittir *(Nasıl göreceksiniz?)* عَيْنَ الْيَقِينِ **Gözle, kesin olarak** مَصْدَرٌ (Meful-u mutlak olarak) mastardır لِأَنَّ رَأَى وَعَايَنَ Çünkü raâ ve â'yene fiilleri بِمَعْنًى وَاحِدٍ Aynı manadadır.

8. ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ **Sonra da andolsun ki, hesaba çekileceksiniz** حُذِفَ Hazfedilmiştir *(Neden?)* مِنْهُ Tus'elunne fiilinden *(Ne?)* نُونُ الرَّفْعِ Ref alameti olan nun *(Niçin?)* لِتَوَالِي النُّونَاتِ Nunlar peş peşe geldiği için *(Daha ne hazfedildi?)* وَوَاوُ ضَمِيرِ الْجَمْعِ Cemi zamiri olan vav *(Niçin?)* لِالْتِقَاءِ السَّاكِنَيْنِ İki sakin karşılaştığı için *(Ne zaman hesaba çekileceksiniz?)* يَوْمَئِذٍ **O gün** يَوْمَ رُؤْيَتِهَا Onu gördüğünüz gün *(Neden hesaba çekileceksiniz?)* عَنِ النَّعِيمِ **Her nimetten** مَا يُلْتَذُّ بِهِ Kendisinden lezzet alınan *(Nerede?)* فِي الدُّنْيَا Dünyada مِنَ الصِّحَّةِ وَالْفَرَاغِ وَالْأَمْنِ Sağlık, boş vakit, emniyet وَالْمَطْعَمِ وَالْمَشْرَبِ Yiyecek, içecek وَغَيْرِ ذَلِكَ Ve diğer şeylerden (hesaba çekileceksiniz).



﴿مَكِّيَّةٌ أَوْ مَدَنِيَّةٌ ثَلَاثُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالْعَصْرِ ﴿١﴾﴾ الدَّهْرِ أَوْ مَا بَعْدَ الزَّوَالِ إِلَى الْغُرُوبِ أَوْ صَلَاةِ الْعَصْرِ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ﴾ الْجِنْسَ ﴿لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾﴾ فِي تِجَارَتِهِ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ فَلَيْسُوا فِي خُسْرَانٍ ﴿وَتَوَاصَوْا﴾ أَوْصَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا ﴿بِالْحَقِّ﴾ أَيِ الْإِيمَانِ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾﴾ عَلَى الطَّاعَةِ وَعَنِ الْمَعْصِيَةِ

TÜRKÇE ANLAMI

103- Asr Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Üç ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Asra** zamana veya öğleden akşama kadar olan vakte veya ikindi namazına **andolsun ki,**
2. **İnsan** cinsi **gerçekten** ticaretinde **ziyan içindedir.**
3. **Ancak iman edip salih amel işleyenler,** ziyanda değildirler, **birbirlerine** kimisi kimisine **hakkı** imanı **tavsiye edenler ve** itaat ve günahlardan uzak durmak üzere **sabrı tavsiye edenler böyle değildir.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْعَصْرِ -﴿١٠٣﴾-

103- Asr Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir. ثَلَاثُ آيَاتٍ **Üç ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَالْعَصْرِ **Asra** اَلدَّهْرِ Zamana **andolsun ki,** أَوْ مَا بَعْدَ الزَّوَالِ Veya öğleden sonra إِلَى الْغُرُوبِ Akşama kadar olan ikindi vaktine أَوْ صَلَاةِ الْعَصْرِ Veya ikindi namazına (andolsun ki,)

2. إِنَّ الْإِنْسَانَ -الْجِنْسَ- **Muhakkak ki insan** cinsi لَفِي خُسْرٍ **Gerçekten de ziyandadır** *(Nerede?)* فِي تِجَارَتِهِ Ticaretinde.

3. إِلَّا **Ancak başkadır** *(Kim?)* اَلَّذِينَ **O kimseler ki,** اٰمَنُوا **İman ettiler** وَعَمِلُوا **Ve işlediler** اَلصَّالِحَاتِ **Salih ameller** فَلَيْسُوا İşte bunlar değildir *(Nerede?)* فِي خُسْرَانٍ Ziyanda وَتَوَاصَوْا **Ve birbirlerine tavsiye ettiler** أَوْصٰى Tavsiye etti *(Kim?)* بَعْضُهُمْ Bir kısmı *(Kime?)* بَعْضًا Diğer bir kısmına *(Neyi?)* بِالْحَقِّ **Hakkı** أَيِ الْإِيمَانِ Yani, imanı *(Daha?)* وَتَوَاصَوْا **Ve tavsiye ettiler** *(Neyi?)* بِالصَّبْرِ **Sabrı** *(Neye?)* عَلَى الطَّاعَةِ İtaat etmeye وَعَنِ الْمَعْصِيَةِ Ve günahtan kaçınmaya.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ تِسْعُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿وَيْلٌ﴾ كَلِمَةُ عَذَابٍ أَوْ وَادٍ فِي جَهَنَّمَ ﴿لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾﴾ أَيْ كَثِيرُ الْهَمْزِ وَاللَّمْزِ أَيِ الْغِيبَةِ نَزَلَتْ فِيمَنْ كَانَ يَغْتَابُ النَّبِيَّ ﷺ وَالْمُؤْمِنِينَ كَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَالْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَغَيْرِهِمَا ﴿الَّذِي جَمَعَ﴾ بِالتَّخْفِيفِ وَالتَّشْدِيدِ ﴿مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾﴾ أَحْصَاهُ وَجَعَلَهُ عُدَّةً لِحَوَادِثِ الدَّهْرِ ﴿يَحْسَبُ﴾ لِجَهْلِهِ ﴿اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ ﴿٣﴾﴾ جَعَلَهُ خَالِدًا لَا يَمُوتُ ﴿كَلَّا﴾ رَدْعٌ ﴿لَيُنْبَذَنَّ﴾ جَوَابُ قَسَمٍ مَحْذُوفٍ أَيْ لَيُطْرَحَنَّ ﴿فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾﴾ الَّتِي تَحْطِمُ كُلَّ مَا أُلْقِيَ فِيهَا ﴿وَمَآ اَدْرٰيكَ﴾ أَعْلَمَكَ ﴿مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾﴾ ﴿نَارُ اللهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾﴾ الْمُسْعَرَةُ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ﴾ تُشْرِفُ ﴿عَلَى الْاَفْـِٔدَةِ ﴿٧﴾﴾ الْقُلُوبِ فَتَحْرِقُهَا وَأَلَمُهَا أَشَدُّ مِنْ أَلَمِ غَيْرِهَا لِلُطْفِهَا ﴿اِنَّهَا عَلَيْهِمْ﴾ جُمِعَ الضَّمِيرُ رِعَايَةً لِمَعْنَى كُلٍّ ﴿مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾﴾ بِالْهَمْزِ وَبِالْوَاوِ بَدَلَهُ مُطْبَقَةٌ ﴿فِي عَمَدٍ﴾ بِضَمِّ الْحَرْفَيْنِ وَبِفَتْحِهِمَا [عَمَدٍ] ﴿مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾﴾ صِفَةٌ لِمَا قَبْلَهُ فَتَكُونُ النَّارُ دَاخِلَ الْعَمَدِ.

TÜRKÇE ANLAMI

104- Hümeze Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Dokuz ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Vay haline!**[1] Çokça **arkadan çekiştiren, yüze karşı eğlenen** gıybet eden **herkesin.** Bu ayet Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) ve müminlerin gıybetini yapan Ümeyye b. Halef, Velid b. Muğıre ve diğerleri hakkında inmiştir.
2. **Ki, mal toplamış ve onu tek tek saymıştır.** Ve onu gelecekteki olaylar için hazırlamıştır.
3. Cahilliğinden ötürü **malının kendisini ebedileştirdiğini** ölümsüz kıldığını **zanneder.**
4. **Hayır!** Asla! **Andolsun ki o,** içine atılan her şeyi kırıp geçiren **Hutame'ye atılacaktır.**[2]
5. **Hutame'nin ne olduğunu sana ne bildirdi,** öğretti?
6. **Allah'ın, tutuşturulmuş** alevlendirilmiş **ateşidir.**
7. **Ki o, gönülleri** kalpleri **kaplar,** sarar ve de onları yakar. Kalpler çok ince yapıya sahip olduğu için onların acısı diğer azaların acısından daha şiddetlidir.
8. **Şüphesiz o (ateş) ,onların**[3] **üzerine kapatılmıştır.**[4]
9. **Uzun sütunlar**[5] **içinde.** Böylece ateş sütunların içinde olur.

KELİME ANLAMI

﴿١٠٤﴾- سُورَةُ الْهُمَزَةِ

104- Hümeze Sûresi

مَكِّيَّةٌ **Mekke** أَوْ مَدَنِيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir.** تِسْعُ آيَاتٍ **Dokuz ayettir.**

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. وَيْلٌ **Vay haline!** كَلِمَةُ عَذَابٍ Azap ifade eden bir kelimedir أَوْ وَادٍ Veya bir vadidir *(Nerede?)* فِي جَهَنَّمَ Cehennemde *(Kimin vay haline?)* لِكُلِّ هُمَزَةٍ **Her arkadan çekiştirip** لُمَزَةٍ **Yüze karşı eğlenenin** أَيْ كَثِيرُ الْهَمْزِ وَاللَّمْزِ Yani, çekiştirmesi ve alayı çok olan أَيِ الْغِيبَةِ Yani, gıybeti نَزَلَتْ Bu sûre inmiştir *(Kim hakkında?)* فِيمَنْ O kimse hakkında ki,

---

[1] وَيْلٌ kelimesi azap ifade eder veya cehennemde bir vadidir.

[2] لَيُنْبَذَنَّ fiili hazf edilmiş bir yeminin cevabıdır.

[3] عَلَيْهِمْ terkibindeki هُمْ zamiri كُلّ lafzının manası dikkate alınarak çoğul yapılmıştır.

[4] مُؤْصَدَةٌ kelimesi hemze ve onun yerine vav ile okunur.

[5] عُمُد kelimesi her iki harfin zammesi ve fethasıyla okunur. Ve de فِي عُمُدٍ مُمَدَّدَةٍ terkibi, evvelindeki kelimenin sıfatıdır.

كَانَ يَغْتَابُ Çekiştirirdi *(Kimi?)* اَلنَّبِيَّ Peygamberimizi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَالْمُؤْمِنِينَ Ve de müminleri (çekiştirirdi) كَأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ Tıpkı Ümeyye b. Halef وَالْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ Velid b. Muğire وَغَيْرِهِمَا Ve diğerleri gibi.

2. اَلَّذِي جَمَعَ **Ki, toplamıştır** بِالتَّخْفِيفِ (Cemea' kelimesi) şeddesiz وَالتَّشْدِيدِ Ve şeddeli (okunur) *(Ne toplamıştır?)* مَالًا **Mal** وَعَدَّدَهُ **Ve onu saymıştır** أَحْصَاهُ Onu saymış وَجَعَلَهُ عُدَّةً Ve onu stok etmiştir *(Niçin?)* لِحَوَادِثِ الدَّهْرِ Zamanın hâdiseleri için.

3. يَحْسَبُ **Zannediyor ki** *(Niçin?)* لِجَهْلِهِ Cahil olduğu için اَنَّ مَالَهُ **Elbette malı** اَخْلَدَهُ **Onu ebedileştirdi** جَعَلَهُ Onu kıldı *(Ne?)* خَالِدًا لَا يَمُوتُ Sonsuz, ölümsüz.

4. كَلَّا **Hayır!** رَدْعٌ İnkar harfidir لَيُنْبَذَنَّ **Andolsun ki, atılacaktır** جَوَابُ قَسَمٍ مَحْذُوفٍ Hazf edilmiş bir yeminin cevabıdır أَيْ لَيُطْرَحَنَّ Yani, atılacaktır *(Nereye?)* فِي الْحُطَمَةِ **Hutame'ye** اَلَّتِي تَحْطِمُ Ki o kırar geçirir *(Neyi?)* كُلَّ مَا أُلْقِيَ فِيهَا İçine atılan her şeyi.

5. وَمَا اَدْرٰيكَ **Sana ne bildirdi?** أَعْلَمَكَ Sana ne öğretti *(Neyi?)* مَا الْحُطَمَةُ **Hutame'nin ne olduğunu?**

6. نَارُ اللهِ **Allah'ın ateşidir** *(Öyle ateş ki,)* اَلْمُوقَدَةُ **Tutuşturulmuş** اَلْمُسْعَرَةُ Alevlendirilmiş.

7. اَلَّتِي تَطَّلِعُ **Ki o yükselir** تُشْرِفُ Çıkar *(Neye?)* عَلَى الْاَفْئِدَةِ **Yüreklere** اَلْقُلُوبِ Kalplere فَتَحْرِقُهَا Ve onları yakar وَأَلَمُهَا Ve kalp ağrısı أَشَدُّ Daha şiddetlidir *(Neden?)* مِنْ أَلَمِ غَيْرِهَا Diğer azaların ağrısından *(Niçin?)* لِلُطْفِهَا Çok hassas olduğu için.

8. إِنَّهَا **Şüphesiz o ateş** عَلَيْهِمْ **Onların üzerine** جُمِعَ الضَّمِيرُ Zamir cemilendi *(Niçin?)* رِعَايَةً لِمَعْنَى كُلٍّ Küll lafzının manasına riayet edildiği için مُؤْصَدَةٌ **Kapatılmıştır** بِالْهَمْزِ Hemze ile وَبِالْوَاوِ بَدَلَهُ Ve onun yerine vav ile (okunur) مُطْبَقَةٌ Kapaklanmış (anlamındadır) *(Nasıl?)*

9. فِي عُمُدٍ **Sütunlar içinde** بِضَمِّ الْحَرْفَيْنِ İki harfin zammesi وَبِفَتْحِهِمَا Ve fethasıyla (okunur) *(Öyle sütunlar ki,)* مُمَدَّدَةٍ **Upuzun** صِفَةٌ لِمَا قَبْلَهُ Öncesinin sıfatıdır فَتَكُونُ النَّارُ Böylece ateş olur *(Nerede?)* دَاخِلَ الْعَمَدِ Sütunların içinde.



سُورَةُ الْفِيلِ

﴿مَكِّيَّةٌ خَمْسُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ اسْتِفْهَامُ تَعَجُّبٍ أَيْ اِعْجَبْ ﴿كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾﴾ هُوَ مَحْمُودٌ وَأَصْحَابُهُ أَبْرَهَةُ مَلِكُ الْيَمَنِ وَجَيْشُهُ بَنَى بِصَنْعَاءَ كَنِيسَةً لِيَصْرِفَ إِلَيْهَا الْحَاجَّ عَنْ مَكَّةَ فَأَحْدَثَ رَجُلٌ مِنْ كِنَانَةَ فِيهَا وَلَطَخَ قِبْلَتَهَا بِالْعَذِرَةِ احْتِقَارًا بِهَا فَحَلَفَ أَبْرَهَةُ لَيَهْدِمَنَّ الْكَعْبَةَ فَجَاءَ مَكَّةَ بِجَيْشِهِ عَلَى أَفْيَالٍ مُقَدَّمُهَا مَحْمُودٌ فَحِينَ تَوَجَّهُوا لِهَدْمِ الْكَعْبَةِ أَرْسَلَ اللهُ عَلَيْهِمْ مَا قَصَّهُ فِي قَوْلِهِ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ﴾ أَيْ جَعَلَ ﴿كَيْدَهُمْ﴾ فِي هَدْمِ الْكَعْبَةِ ﴿فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾﴾ خَسَارَةٍ وَهَلَاكٍ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾﴾ جَمَاعَاتٍ جَمَاعَاتٍ قِيلَ لَا وَاحِدَ لَهُ كَأَسَاطِيرَ وَقِيلَ وَاحِدَةُ إِبَّوْلٍ أَوْ إِبَّالٍ أَوْ إِبِّيلٍ كَعِجَّوْلٍ وَمِفْتَاحٍ وَسِكِّينٍ ﴿تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾﴾ طِينٍ مَطْبُوخٍ ﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾﴾ كَوَرَقِ زَرْعٍ أَكَلَتْهُ الدَّوَابُّ وَدَاسَتْهُ وَأَفْنَتْهُ أَيْ أَهْلَكَهُمُ اللهُ تَعَالَى كُلَّ وَاحِدٍ بِحَجَرِهِ الْمَكْتُوبِ عَلَيْهِ اسْمُهُ وَهُوَ أَكْبَرُ مِنَ الْعَدَسَةِ وَأَصْغَرُ مِنَ الْحِمِّصَةِ يَخْرِقُ الْبَيْضَةَ وَالرَّجُلَ وَالْفِيلَ وَيَصِلُ إِلَى الْأَرْضِ وَكَانَ هٰذَا عَامَ مَوْلِدِ النَّبِيِّ ﷺ.

TÜRKÇE ANLAMI

105- Fil Sûresi

Mekke'de inmiştir. Beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Rabbin** Mahmut isimli **filin sahipleri** Yemen meliki Ebrehe ve ordusu**na nasıl yaptı, görmedin mi!?**[1] Ebrehe hacıları Mekke'den çevirmek için San'a'da bir kilise inşa etti. Kinane kabilesinden bir adamda kilisenin içine edip pisliğini hakaret için kıblesine sürdü. Bunun üzerine Ebrehe Kâbe'yi yıkacağına dair yemin etti. Ordusuyla birlikte, başlarında Mahmut isimli bir fil bulunan filler üstünde Mekke'ye geldi. Tam Kâbe'yi yıkmak için yöneldiğinde, Allah onların üzerine şu ayette anlattıklarını gönderdi.
2. **Onların** Kâbe'yi yıkma hakkındaki **kötü planlarını boşa çıkarmadı,** hüsran ve helake uğratmadı **mı?** Uğrattı.
3. **Onların üstüne** sürü sürü **ebâbil**[2] **kuşlarını gönderdi.**
4. **Onların üzerlerine pişkin tuğla,** pişirilmiş çamur**dan taşlar atıyorlardı.**
5. **Böylece onları yenilmiş ekine** hayvanlar tarafından yenilmiş, çiğnenmiş ve yok edilmiş ekin yaprağına **çevirdi.** Allah onların her birini üzerinde adı yazılı olan taş ile helak etti. Bu taş mercimekten büyük, nohuttan küçüktür. Miğferi, askeri ve fili delip yere ulaşır. Bu olay Peygamber Efendimizin (sallallahu aleyhi vesellem)'in doğduğu sene olmuştur.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْفِيلِ -﴿١٠٥﴾

105- Fil Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir خَمْسُ آيَاتٍ Beş ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اَلَمْ تَرَ Görmedin mi!?** اسْتِفْهَامُ تَعَجُّبٍ Şaşkınlık ifade eden sorudur أَيِ اعْجَبْ Yani, şaşmalısın **كَيْفَ Nasıl فَعَلَ Yaptı?** *(Kim?)* **رَبُّكَ Senin Rabbin** *(Kime?)* **بِأَصْحَابِ الْفِيلِ Fil sahiplerine** هُوَ مَحْمُودٌ O fil Mahmut'tur وَأَصْحَابُهُ Onun sahipleri أَبْرَهَةُ مَلِكُ الْيَمَنِ Yemen meliki Ebrehe وَجَيْشُهُ Ve ordusudur بَنَى بِصَنْعَاءَ San'a'da inşa etti *(Ne?)* كَنِيسَةً Bir kilise *(Niçin?)* لِيَصْرِفَ إِلَيْهَا Ona döndürmek için *(Kimi?)* اَلْحَاجَّ Hacıları *(Nereden?)* عَنْ مَكَّةَ

---

[1] أَلَمْ تَرَ terkibindeki soru şaşkınlık uyandırmak içindir. Hayret et ki, anlamındadır.

[2] أَبَابِيل kelimesiyle ilgili olarak, أَسَاطِير kelimesinde olduğu gibi müfredi yoktur denildiği gibi, müfredinin عِجَّوْل gibi إِبَّوْل veya مِفْتَاح gibi إِبَّال veyahut سِكِّين gibi إِبِّيل olduğu da söylenmiştir.

Mekke'den فَأَحْدَثَ (Bunun üzerine) pisledi *(Kim?)* رَجُلٌ مِنْ كِنَانَةَ Kinâne'den bir adam *(Nerede?)* فِيهَا O kilisenin içinde وَلَطَخَ Ve bulaştırdı *(Neye?)* قِبْلَتَهَا Kilisenin kıblesine *(Neyi?)* بِالْعَذِرَةِ Pisliği *(Niçin?)* بِهَا اِحْتِقَارًا Kiliseye hakaret olsun için فَحَلَفَ اَبْرَهَةُ Ebrehe de yemin etti *(Neye dair?)* لَيَهْدِمَنَّ الْكَعْبَةَ Kâbe'yi yıkacağına dair فَجَاءَ مَكَّةَ Ve Mekke'ye geldi *(Ne ile?)* بِجَيْشِهِ Ordusuyla *(Nasıl?)* عَلَى أَفْيَالٍ Filler üzerinde ki, مُقَدَّمُهَا مَحْمُودٌ Önde gelenleri Mahmut isimli fildir فَحِينَ تَوَجَّهُوا İşte tam yöneldikleri sırada *(Niçin?)* لِهَدْمِ الْكَعْبَةِ Kâbe'yi yıkmak için أَرْسَلَ اللهُ عَلَيْهِمْ Allah üzerlerine gönderdi *(Ne?)* مَا قَصَّهُ Anlattığı şeyi *(Nerede?)* فِي قَوْلِهِ Şu sözünde:

2. **اَلَمْ يَجْعَلْ Çıkarmadı mı?** أَيْ جَعَلَ Yani, çıkardı *(Neyi?)* **كَيْدَهُمْ Onların kötü planlarını** *(Ne hakkındaki?)* فِي هَدْمِ الْكَعْبَةِ Kâbe'yi yıkmak hakkındaki *(Nereye çıkarmadı mı?)* **فِي تَضْلِيلٍ Boşa** خَسَارَةٍ وَهَلَاكٍ Zarar ve helake.

3. **وَاَرْسَلَ Ve gönderdi** *(Kimin üstüne?)* **عَلَيْهِمْ Onların üstüne** *(Ne?)* **طَيْرًا اَبَابِيلَ Sürü sürü kuşlar** جَمَاعَاتٍ جَمَاعَاتٍ Bölük bölük قِيلَ Denildi ki: لَا وَاحِدَ لَهُ Ebâbil lafzının müfredi yoktur كَأَسَاطِيرَ Esâtir gibi وَقِيلَ Ve denildi ki: وَاحِدَةُ إِبَّوْلٍ Müfredi İbbevl'dir أَوْ إِبَّالٍ Veya İbbâl أَوْ إِبِيلٍ Ya da İbbîl'dir كَعِجَّوْلٍ Tıpkı İccevl وَمِفْتَاحٍ Miftah وَسِكِّينٍ Ve Sikkin gibi.

4. **تَرْمِيهِمْ Onlara atıyorlardı** *(Ne?)* **بِحِجَارَةٍ Taşlar** *(Neden?)* **مِنْ سِجِّيلٍ Balçıktan** طِينٍ مَطْبُوخٍ Pişkin çamurdan.

5. **فَجَعَلَهُمْ Sonunda onları yapıverdi** *(Ne gibi?)* **كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ Yenilmiş ekin gibi** كَوَرَقِ زَرْعٍ Ekin yaprağı gibi ki أَكَلَتْهُ Onu yemiştir *(Ne?)* اَلدَّوَابُّ Hayvanlar وَدَاسَتْهُ Onu çiğnemiş وَأَفْنَتْهُ Ve tüketmişlerdir أَيْ أَهْلَكَهُمْ Yani, onları helak etti *(Kim?)* اَللهُ تَعَالَى Yüce Allah كُلَّ وَاحِدٍ Her birini (helak etti) *(Ne ile?)* بِحَجَرِهِ Taşıyla ki عَلَيْهِ اَلْمَكْتُوبِ Üzerinde yazılıdır *(Ne?)* اِسْمُهُ İsmi وَهُوَ Ve o taş أَكْبَرُ مِنَ الْعَدَسَةِ Mercimekten büyük وَأَصْغَرُ مِنَ الْحِمْصَةِ Nohuttan küçüktür يَخْرِقُ Deler *(Neyi?)* اَلْبَيْضَةَ Miğferi وَالرَّجُلَ Askeri وَالْفِيلَ Ve fili وَيَصِلُ Ve ulaşır *(Nereye?)* إِلَى الْأَرْضِ Yere وَكَانَ هٰذَا Ve bu olay olmuştu *(Ne zaman?)* عَامَ مَوْلِدِ النَّبِيِّ Peygamberimizin doğduğu sene ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اَرْبَعُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝١﴾ ﴿إِيلَافِهِمْ﴾ تَأْكِيدٌ وَهُوَ مَصْدَرُ آلَفَ بِالْمَدِّ ﴿رِحْلَةَ الشِّتَاءِ﴾ إِلَى الْيَمَنِ ﴿وَ﴾ رِحْلَةَ ﴿الصَّيْفِ ۝٢﴾ إِلَى الشَّامِ فِي كُلِّ عَامٍ يَسْتَعِينُونَ بِالرِّحْلَتَيْنِ لِلتِّجَارَةِ عَلَى الْمُقَامِ بِمَكَّةَ لِخِدْمَةِ الْبَيْتِ الَّذِي هُوَ فَخْرُهُمْ وَهُمْ وَلَدُ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ ﴿فَلْيَعْبُدُوا﴾ تَعَلَّقَ بِهِ لِإِيلَافِ وَالْفَاءُ زَائِدَةٌ ﴿رَبَّ هٰذَا الْبَيْتِ ۝٣﴾ ﴿الَّذِي اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ﴾ أَيْ مِنْ أَجْلِهِ ﴿وَاٰمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝٤﴾ أَيْ مِنْ أَجْلِهِ وَكَانَ يُصِيبُهُمُ الْجُوعُ لِعَدَمِ الزَّرْعِ بِمَكَّةَ وَخَافُوا جَيْشَ الْفِيلِ

TÜRKÇE ANLAMI

106- Kureyş Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Dört ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. **Kureyş alıştırıldığı için,**
2. **(Evet!)** Her yıl **yaz**ın Şam seferine **ve kış**ın Yemen **seferine alıştırıldığı için,**[1] bu iki ticari seferle Mekke'de, kıvançları olan Ev'e (Kâbe'ye) hizmet için kalmaya katkı sağlıyorlardı. Onlar Nadr b. Kinane'nin oğullarıdırlar.

---

[1] İkinci لِإِيلَافِ kelimesi tekit olup çekerek okunan آلَفَ fiilinin mastarıdır.

3. **Şu evin Rabbine ibadet etsinler,**[1]
4. **Ki, onları açlıktan doyurdu ve korkudan emin eyledi.** Mekke'de ziraat olmadığı için açlık oluyordu, fil ordusundan da korkmuşlardı.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ قُرَيْشٍ -﴿١٠٦﴾-

106- Kureyş Sûresi

Mekke مَكِّيَّةٌ **Veya Medine'de inmiştir** اَوْ مَدَنِيَّةٌ **Dört ayettir.** اَرْبَعُ آيَاتٍ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. **Kureyş alıştırıldığı için** لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ
2. **(Evet) alıştırıldığı için** إِيلَافِهِمْ تَأْكِيدٌ (Bu ikinci i'laf) tekittir وَهُوَ Ve bu kelime مَصْدَرُ آلَفَ Âlefe fiilinin mastarıdır *(Nasıl okunan âlefe?)* بِالْمَدِّ Uzatarak okunan *(Neye alıştırıldığı için?)* رِحْلَةَ الشِّتَاءِ **Kışın sefere** *(Nereye?)* إِلَى الْيَمَنِ Yemen'e الصَّيْفِ -رِحْلَةَ- وَ **Ve yazın** sefere *(Nereye)* إِلَى الشَّامِ Şam'a فِي كُلِّ عَامٍ Her sene يَسْتَعِينُونَ Katkı sağlıyorlardı *(Ne ile?)* بِالرِّحْلَتَيْنِ Yaptıkları bu iki seferle *(Niçin yaptıkları?)* لِلتِّجَارَةِ Ticaret için *(Neye katkı sağlıyorlardı?)* عَلَى الْمُقَامِ بِمَكَّةَ Mekke'de kalmaya *(Niçin?)* لِخِدْمَةِ الْبَيْتِ Beytullah'a hizmet için اَلَّذِي هُوَ Ki, o beytullah فَخْرُهُمْ Onların kıvancıdır وَهُمْ Ve onlar وُلْدُ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ Nadr b. Kinâne'nin oğullarıdırlar.
3. **İbadet etsinler** فَلْيَعْبُدُوا تَعَلَّقَ بِهِ Bu fiile taallük etmiştir *(Ne?)* لِإِيلَافِ Lîlâf (kelimesindeki lam harfi ceri) وَالْفَاءُ زَائِدَةٌ Fa harfi de zaittir *(Kime ibadet etsinler?)* رَبَّ **Şu evin Rabbine** هٰذَا الْبَيْتِ.
4. **Ki, o** اَلَّذِي **Onları doyurmuştur** *(Neden?)* اَطْعَمَهُمْ **Açlıktan** مِنْ جُوعٍ أَيْ مِنْ أَجْلِهِ Yani, ondan dolayı **Ve onları emin eylemiştir** *(Neden?)* وَاٰمَنَهُمْ **Korkudan** مِنْ خَوْفٍ أَيْ مِنْ أَجْلِهِ Yani, ondan dolayı وَكَانَ يُصِيبُهُمُ الْجُوعُ Onlara açlık vuruyordu *(Niçin?)* لِعَدَمِ الزَّرْعِ Ekin olmadığı için *(Nerede?)* بِمَكَّةَ Mekke'de وَخَافُوا Ve korkmuşlardı *(Neden?)* جَيْشَ الْفِيلِ Fil ordusundan.

[1] فَلْيَعْبُدُوا fiili لِإِيلَافِ kelimesinin müteallakıdır. Kelimenin başındaki fa ise zaittir.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اَوْ نِصْفُهَا وَنِصْفُهَا سِتٌّ اَوْ سَبْعُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿اَرَاَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿١﴾﴾ بِالْجَزَاءِ وَالْحِسَابِ أَيْ هَلْ عَرَفْتَهُ وَإِنْ لَمْ تَعْرِفْهُ ﴿فَذٰلِكَ﴾ بِتَقْرِيرِ هُوَ بَعْدَ الْفَاءِ ﴿الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾﴾ أَيْ يَدْفَعُهُ بِعُنْفٍ عَنْ حَقِّهِ ﴿وَلَا يَحُضُّ﴾ نَفْسَهُ وَلَا غَيْرَهُ ﴿عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾﴾ أَيْ إِطْعَامَهُ نَزَلَتْ فِي الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ أَوِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلٰوتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾﴾ غَافِلُونَ يُؤَخِّرُونَهَا عَنْ وَقْتِهَا ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤُنَ ﴿٦﴾﴾ فِي الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾﴾ كَالْإِبْرَةِ وَالْفَأْسِ وَالْقِدْرِ وَالْقَصْعَةِ

TÜRKÇE ANLAMI

107- Ma'un Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir.

Veya yarısı Mekke diğer yarısı da Medine'de inmiştir.

Altı veya yedi ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Dini** hesap ve cezayı **yalanlayanı gördün mü?** Onu tanıdın mı? Eğer tanımıyorsan,
2. **İşte** o, **yetimi itip kakan;** onu, hakkından şiddetle men eden,

3. Ne kendini ne de başkasını **yoksulu yedirmeye** onu doyurmaya **teşvik etmeyen kimsedir.** Bu ayet Âs b. Vâil veya Velid b. Muğire hakkında inmiştir.
4. **Yazıklar olsun o namaz kılanlara**
5. **Ki, onlar namazlarından gafildirler;** onun vaktini geciktirirler.
6. **Ki, onlar** namaz ve diğer şeylerde **gösteriş yaparlar.**
7. **Ve** iğne, balta, çanak ve çömlek gibi **ufacık bir şeyi dahi esirgerler.**

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمَاعُونِ -﴿١٠٧﴾

107- Mâun Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke اَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir.

اَوْ نِصْفُهَا Veya yarısı (Mekke) وَنِصْفُهَا Ve diğer yarısı (Medine'de inmiştir).

سِتٌّ اَوْ سَبْعُ آيَاتٍ Altı veya yedi ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **اَرَاَيْتَ Gördün mü?** *(Kimi?)* **اَلَّذِي O kimseyi ki, يُكَذِّبُ Yalanlıyor** *(Neyi?)* **بِالدِّينِ Dini** بِالْجَزَاءِ وَالْحِسَابِ Ceza ve hesabı أَيْ هَلْ عَرَفْتَهُ Yani, onu tanıdın mı? وَإِنْ لَمْ تَعْرِفْهُ Eğer onu tanımadıysan.
2. **فَذٰلِكَ İşte şudur** هُوَ بِتَقْرِيرِ 'Hüve' zamiri takdiriyledir *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْفَاءِ Fa'dan sonra **اَلَّذِي يَدُعُّ Ki, iter-kakar** *(Kimi?)* **اَلْيَتِيمَ Yetimi** أَيْ يَدْفَعُهُ Yani, onu uzaklaştırır *(Nasıl?)* بِعُنْفٍ Sertçe *(Neden?)* عَنْ حَقِّهِ Hakkından.
3. **وَلَا يَحُضُّ Ve teşvik etmez** *(Kimi?)* نَفْسَهُ Ne kendini وَلَا غَيْرَهُ Ne de başkasını *(Neye?)* **عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ Yoksulu yedirmeye** أَيْ إِطْعَامَهُ Yani, onu doyurmaya نَزَلَتْ Bu ayet inmiştir *(Kim hakkında?)* فِي الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ As b. Vâil أَوِ الْوَلِيدِ بْنِ الْمُغِيرَةِ Veya Velid b. Muğire hakkında.
4. **فَوَيْلٌ Yazıklar olsun** *(Kime?)* **لِلْمُصَلِّينَ O namaz kılanlara.**
5. **اَلَّذِينَ هُمْ Ki, onlar عَنْ صَلٰوتِهِمْ Namazlarından سَاهُونَ Yanılmaktadır** غَافِلُونَ Gafildirler يُؤَخِّرُونَهَا Namazları geciktirirler *(Neden?)* عَنْ وَقْتِهَا Vaktinden.
6. **اَلَّذِينَ هُمْ Ki, onlar يُرَاؤُنَ Gösteriş yaparlar** *(Nerede?)* فِي الصَّلَاةِ وَغَيْرِهَا Namaz ve diğer şeylerde.
7. **وَيَمْنَعُونَ Ve esirgerler** *(Neyi?)* **اَلْمَاعُونَ Ufacık bir şeyi** كَالْإِبْرَةِ وَالْفَأْسِ İğne, balta وَالْقِدْرِ وَالْقَصْعَةِ Çanak ve çömlek gibi.



﴿مَكِّيَّةٌ أَوْ مَدَنِيَّةٌ ثَلَاثُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﴿الْكَوْثَرَ ﴿١﴾﴾ هُوَ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ هُوَ حَوْضُهُ تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتُهُ أَوِ الْكَوْثَرُ الْخَيْرُ الْكَثِيرُ مِنَ النُّبُوَّةِ وَالْقُرْآنِ وَالشَّفَاعَةِ وَنَحْوِهَا ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ﴾ صَلَاةَ عِيدِ النَّحْرِ ﴿وَانْحَرْ ﴿٢﴾﴾ نُسُكَكَ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ﴾ أَيْ مُبْغِضَكَ ﴿هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾﴾ الْمُنْقَطِعُ عَنْ كُلِّ خَيْرٍ أَوِ الْمُنْقَطِعِ الْعَقِبِ نَزَلَتْ فِي الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ سَمَّى النَّبِيَّ ﷺ أَبْتَرَ عِنْدَ مَوْتِ ابْنِهِ الْقَاسِمِ

TÜRKÇE ANLAMI

108- Kevser Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Üç ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Muhakkak biz sana Kevser'i verdik.** O cennete bir nehir, o peygamberimizin havuzudur ki, ümmeti o havuzun başına gelir. Veya Kevser; peygamberlik, Kuran, şefaat ve benzerleri gibi çok hayırdır.
2. **Öyleyse Rabbin için** Kurban Bayramı **namazı kıl ve** kurban **kes.**
3. **Şüphesiz sana kin besleyen,** buğz eden **asıl kesik,** her türlü hayırdan yoksun veya soyu kesik **olan odur.** Bu ayet Âs b. Vâil hakkında inmiştir. Peygamberimizi, (sallallahu aleyhi vesellem) oğlu Kâsım öldüğünde 'soyu kesik' diye isimlendirmişti.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْكَوْثَرِ -﴿١٠٨﴾

108- Kevser Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir ثَلَاثُ آيَاتٍ Üç ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **إِنَّا Muhakkak biz أَعْطَيْنَاكَ Sana verdik** يَا مُحَمَّدُ Ey Muhammed! *(Neyi?)* **اَلْكَوْثَرَ Kevser'i** هُوَ نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ O cennette bir nehirdir هُوَ حَوْضُهُ (Veya) o peygamberimizin havuzudur تَرِدُ عَلَيْهِ أُمَّتُهُ Ümmeti o havuza gelir أَوِ الْكَوْثَرُ Veya Kevser; اَلْخَيْرُ الْكَثِيرُ Çok hayır demektir ki مِنَ النُّبُوَّةِ وَالْقُرْآنِ وَالشَّفَاعَةِ وَنَحْوِهَا Nübüvvet, Kuran Şefaat ve benzerleri gibi.

2. **فَصَلِّ Öyleyse namaz kıl** *(Kim için?)* **لِرَبِّكَ Rabbin için** صَلَاةَ عِيدِ النَّحْرِ Kurban bayramı namazı **وَانْحَرْ Ve kes** *(Neyi?)* نُسُكَكَ Kurbanını.

3. **إِنَّ شَانِئَكَ Doğrusu sana kin besleyen** أَيْ مُبْغِضَكَ Yani, sana buğz eden **هُوَ الْأَبْتَرُ Asıl kesik olan odur** اَلْمُنْقَطِعُ Kesik olan *(Neden?)* عَنْ كُلِّ خَيْرٍ Bütün hayırlardan **أَوِ** الْمُنْقَطِعِ الْعَقِبِ Veya sonu kesik, zürriyetsiz olan نَزَلَتْ Bu sûre inmiştir *(Kim hakkında?)* فِي الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ As b. Vâil hakkında سَمَّى النَّبِيَّ Peygamberimizi isimlendirmişti ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne diye?)* أَبْتَرَ Nesli kesik diye *(Ne zaman?)* عِنْدَ مَوْتِ ابْنِهِ الْقَاسِمِ Oğlu Kasım öldüğünde.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ سِتُّ آيَاتٍ﴾

نَزَلَتْ لَمَّا قَالَ رَهْطٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لِرَسُولِ اللهِ ﷺ تَعْبُدُ آلِهَتَنَا سَنَةً وَنَعْبُدُ اِلٰهَكَ سَنَةً

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ يَآ اَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾﴾ ﴿لَآ اَعْبُدُ﴾ فِي الْحَالِ ﴿مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾﴾ مِنَ الْأَصْنَامِ ﴿وَلَآ اَنْتُمْ عَابِدُونَ﴾ فِي الْحَالِ ﴿مَآ اَعْبُدُ ﴿٣﴾﴾ وَهُوَ اللهُ تَعَالٰى وَحْدَهُ ﴿وَلَآ اَنَا عَابِدٌ﴾ فِي الْاِسْتِقْبَالِ ﴿مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾﴾ ﴿وَلَآ اَنْتُمْ عَابِدُونَ﴾ فِي الْاِسْتِقْبَالِ ﴿مَآ اَعْبُدُ ﴿٥﴾﴾ عَلِمَ اللهُ مِنْهُمْ أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ وَإِطْلَاقُ مَا عَلَى اللهِ عَلٰى وَجْهِ الْمُقَابَلَةِ ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ﴾ اَلشِّرْكُ ﴿وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾﴾ الْإِسْلَامُ وَهٰذَا قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ بِالْحَرْبِ وَحَذَفَ يَاءَ الْإِضَافَةِ السَّبْعَةُ وَقْفاً وَوَصْلًا وَأَثْبَتَهَا يَعْقُوبُ فِي الْحَالَيْنِ

TÜRKÇE ANLAMI

109- Kâfirun Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Bu sure müşriklerden bir grup Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem)'e "Bir sene sen bizim ilahlarımıza ibadet et, bir sene de biz, senin ilahına ibadet edelim" dediğinde inmiştir.

1. **De ki: Ey Kâfirler!**
2. **Ben sizin taptığınız** putlara şu an **tapmam.**
3. **Siz de** şu an **benim taptığıma** tek olan Allah Teâlâ'ya **tapınanlar değilsiniz.**
4. **Ben** gelecekte **de sizin taptığınıza tapınacak değilim.**
5. **Siz de** gelecekte **benim taptığıma tapınacaklar değilsiniz,** Allah onların iman etmeyeceğini biliyordu.[1]
6. **Sizin dininiz** şirk **size, benim dinim**[2] İslam **bana.** Bu (hüküm) savaş emredilmeden önceydi.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْكَافِرُونَ -﴿١٠٩﴾

109- Kâfirun Sûresi

Altı ayettir. سِتُّ آيَاتٍ Veya **Medine'de inmiştir** اَوْ مَدَنِيَّةٌ **Mekke** مَكِّيَّةٌ

Müşriklerden bir grup *(Kime?)* لِرَسُولِ اللهِ Dediği zaman *(Kim?)* لَمَّا قَالَ Bu sûre inmiştir *(Ne zaman?)* نَزَلَتْ رَهْطٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ Allah Resûlüne ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne dediler?)* تَعْبُدُ Sen taparsın *(Neye?)* آلِهَتَنَا Bizim ilahlarımıza *(Ne kadar?)* سَنَةً Bir sene وَنَعْبُدُ Biz de taparız *(Neye?)* إِلٰهَكَ Senin ilahına *(Ne kadar?)* سَنَةً Bir sene.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. قُلْ **De ki:** يَا اَيُّهَا الْكَافِرُونَ **Ey kâfirler!**
2. لَا اَعْبُدُ **Tapmam** *(Ne zaman?)* فِي الْحَالِ Şu anda *(Neye?)* مَا تَعْبُدُونَ **Sizin taptığınız** مِنَ الْأَصْنَامِ Putlara.
3. وَلَا اَنْتُمْ **Siz de değilsiniz** *(Ne?)* عَابِدُونَ **Tapınanlar** *(Ne zaman?)* فِي الْحَالِ Şu anda *(Neye?)* مَا اَعْبُدُ **Benim taptığıma** وَهُوَ اللهُ تَعَالٰى O da yüce Allah'tır *(Ne halde?)* وَحْدَهُ Tek olduğu halde.
4. وَلَا اَنَا عَابِدٌ **Ve ben tapınan değilim** *(Ne zaman?)* فِي الْاِسْتِقْبَالِ Gelecekte de *(Neye?)* مَا عَبَدْتُمْ **Sizin taptığınıza.**

---

[1] مَا kelimesinin Allah'a kullanılması mukabele yönüyledir.

[2] دِين kelimesinden mütekellim ya'sını yedi kurra hem geçiş hem de duruş halinde hazfetmiştir. Yakub ise her iki halde de ispat etmiştir.

5. وَلَا أَنْتُمْ **Siz de değilsiniz** *(Ne?)* عَابِدُونَ **Tapınanlar** *(Ne zaman?)* فِي الْاِسْتِقْبَالِ Gelecekte de *(Neye?)* مَا أَعْبُدُ **Benim taptığıma** عَلِمَ اللهُ مِنْهُمْ Allah onlardan bildi ki: أَنَّهُمْ عَلَى اللهِ لَا يُؤْمِنُونَ Onlar iman etmeyecekler وَإِطْلَاقُ مَا 'Ma' lafzının kullanılması *(Kime?)* Allah'a *(Ne üzeredir?)* عَلَى وَجْهِ الْمُقَابَلَةِ Mukabele şekli üzeredir.

6. لَكُمْ **Sizedir** *(Ne?)* دِينُكُمْ **Dininiz** اَلشِّرْكُ Şirk وَلِيَ **Ve banadır** *(Ne?)* دِينِ **Dinim** بِالْحَرْبِ Emredilmeden öncedir *(Ne?)* قَبْلَ أَنْ يُؤْمَرَ Ve bu (hüküm) وَهٰذَا İslam اَلْإِسْلَامُ Savaş وَحَذَفَ Ve hazf etmiştir *(Neyi?)* يَاءَ الْإِضَافَةِ İzafet yasını *(Kim?)* اَلسَّبْعَةُ Yedi kurrâ *(Nasıl?)* وَقْفاً Hem duruş وَوَصْلًا Hem de geçiş halinde وَأَثْبَتَهَا Ve o ya harfini ispat etmiştir *(Kim?)* يَعْقُوبُ (On kurrâdan biri olan) Yakup *(Nerede?)* فِي الْحَالَيْنِ Her iki halde de.



﴿مَكِّيَّةٌ ثَلَاثُ آيَاتٍ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ﴾ نَبِيَّهُ ﷺ عَلَى أَعْدَائِهِ ﴿وَالْفَتْحُ ۝١﴾ فَتْحُ مَكَّةَ ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللهِ﴾ أَيِ الْإِسْلَامِ ﴿أَفْوَاجًا ۝٢﴾ جَمَاعَاتٍ بَعْدَ مَا كَانَ يَدْخُلُ فِيهِ وَاحِدٌ وَاحِدٌ وَذٰلِكَ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ جَاءَهُ الْعَرَبُ مِنْ أَقْطَارِ الْأَرْضِ طَائِعِينَ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ أَيْ مُتَلَبِّسًا بِحَمْدِهِ ﴿وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝٣﴾ وَكَانَ ﷺ بَعْدَ نُزُولِ هٰذِهِ السُّورَةِ يُكْثِرُ مِنْ قَوْلِ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ وَأَسْتَغْفِرُ اللهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ وَعُلِمَ بِهَا أَنَّهُ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُ وَكَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ سَنَةَ ثَمَانٍ وَتُوُفِّيَ ﷺ فِي رَبِيعٍ الْأَوَّلِ سَنَةَ عَشْرَ.

TÜRKÇE ANLAMI

110- Nasr Sûresi

Medine'de inmiştir. Üç ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **Allah'ın,** düşmanlarına karşı Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e **yardımı ve fetih** Mekke'nin fethi **geldiğinde,**
2. **Ve insanları, Allah'ın dinine** İslam'a **dalga dalga** önceden teker teker girerlerken şimdi cemaatler halinde **girerken gördüğünde,** bu Mekke'nin fethinden sonradır. Araplar her taraftan boyun eğerek gelmişlerdi.

3. **Artık onu hamd ile** birlikte **tesbih et, ondan mağfiret dile, şüphesiz o, tevbeleri çokça kabul edendir.** Bu sûre indikten sonra Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözü çok söyler oldu: *"Subhânellahi ve bihamdihi, Esteğfirullahe ve etûbu ileyh."* Ve bundan Peygamberimizin ecelinin yaklaştığı anlaşıldı. Mekke hicri sekizinci senenin Ramazan ayında fethedilmişti. Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem) de onuncu senenin Rebî'u'l-evvel ayında vefat etti.

KELİME ANLAMI

سُورَةُ النَّصْرِ -﴿١١٠﴾-

110- Nasr Sûresi

مَدَنِيَّةٌ Medine'de inmiştir ثَلَاثُ آيَاتٍ Üç ayettir.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **إِذَا جَاءَ Geldiğinde** *(Ne?)* **نَصْرُ اللهِ Allah'ın yardımı** *(Kime?)* نَبِيَّهُ Peygamberine ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kime karşı yardım geldiğinde?)* عَلَى أَعْدَائِهِ Düşmanlarına karşı *(Daha ne geldiğinde?)* **وَالْفَتْحُ Fetih** فَتْحُ مَكَّةَ Mekke fethi.

2. **وَرَأَيْتَ Ve gördüğünde** *(Kimi?)* **النَّاسَ İnsanları** *(Nasıl?)* **يَدْخُلُونَ Girerlerken** *(Neye?)* **فِي دِينِ اللهِ Allah'ın dinine** أَيِ الْإِسْلَامِ Yani İslam'a *(Nasıl?)* **أَفْوَاجًا Dalga dalga** جَمَاعَاتٍ Cemaat cemaat *(Neden sonra?)* بَعْدَ مَا O halden sonraki كَانَ يَدْخُلُ Girerlerdi *(Neye?)* فِيهِ Allah'ın dinine *(Nasıl?)* وَاحِدٌ وَاحِدٌ Teker teker وَذٰلِكَ Ve bu (cemaat halinde dine girmek) بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ Mekke fethinden sonradır جَاءَهُ الْعَرَبُ Araplar ona geldi *(Nereden?)* مِنْ أَقْطَارِ الْأَرْضِ Yeryüzünün her bir yerinden *(Nasıl?)* طَائِعِينَ İtaat ederek.

3. **فَسَبِّحْ Hemen tesbih et** *(Nasıl?)* **بِحَمْدِ رَبِّكَ Rabbine hamdederek** أَيْ مُتَلَبِّسًا بِحَمْدِهِ Yani, hamdine sarılarak **وَاسْتَغْفِرْهُ Ve ondan mağfiret dile إِنَّهُ Zira o كَانَ Daima olmuştur** *(Ne olmuştur?)* **تَوَّابًا Tevbeleri çokça kabul eden** وَكَانَ Ve peygamberimiz idi ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin بَعْدَ نُزُولِ هٰذِهِ السُّورَةِ Bu sûre indikten sonra يُكْثِرُ Çokça söylerdi *(Neyi?)* مِنْ قَوْلِ Şu sözü: سُبْحَانَ اللهِ Allah'ı tenzih eder وَبِحَمْدِهِ Hamdiyle tesbih ederim وَأَسْتَغْفِرُ اللهَ Allah'tan mağfiret diler وَأَتُوبُ إِلَيْهِ Ve ona yönelir, tevbe ederim وَعُلِمَ بِهَا Ve bu sûreyle bilindi *(Ne?)* أَنَّهُ قَدِ اقْتَرَبَ Yaklaşmış olduğu *(Neyin?)* أَجَلُهُ Ecelinin وَكَانَ Ve olmuştu *(Ne?)* فَتْحُ مَكَّةَ Mekke fethi *(Ne zaman olmuştu?)* فِي رَمَضَانَ Ramazan ayında سَنَةَ ثَمَانٍ Hicretin sekizinci yılında وَتُوُفِّيَ Ve (Peygamberimiz) vefat etti ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Ne zaman vefat etti?)* فِي رَبِيعٍ الْأَوَّلِ Rebiu'l-evvel ayında *(Hangi senede?)* سَنَةَ عَشْرَ Hicretin onuncu senesinde.



سُورَةُ الْمَسَدِ

﴿مَكِّيَّةٌ خَمْسُ آيَاتٍ نَزَلَتْ بَعْدَ الْفَاتِحَةِ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَمَّا دَعَا النَّبِيُّ ﷺ قَوْمَهُ وَقَالَ إِنِّي نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ فَقَالَ عَمُّهُ أَبُو لَهَبٍ تَبًّا لَكَ أَلِهَذَا دَعَوْتَنَا نَزَلَ ﴿تَبَّتْ﴾ خَسِرَتْ ﴿يَدَآ أَبِي لَهَبٍ ﴿١﴾﴾ أَيْ جُمْلَتُهُ وَعُبِّرَ عَنْهَا بِالْيَدَيْنِ مَجَازًا لِأَنَّ أَكْثَرَ الْأَفْعَالِ تُزَاوِلُ بِهِمَا وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ دُعَاءٌ ﴿وَتَبَّ﴾ خَسِرَ هُوَ وَهٰذِهِ خَبَرٌ كَقَوْلِهِمْ أَهْلَكَهُ اللهُ وَقَدْ هَلَكَ وَلَمَّا خَوَّفَهُ النَّبِيُّ ﷺ بِالْعَذَابِ فَقَالَ إِنْ كَانَ مَا يَقُولُ ابْنُ أَخِي حَقًّا فَإِنِّي أَفْتَدِي مِنْهُ بِمَالِي وَوَلَدِي نَزَلَ ﴿مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾﴾ أَيْ وَكَسَبَهُ أَيْ وَلَدَهُ مَا أَغْنَى بِمَعْنَى يُغْنِي ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾﴾ أَيْ تَلَهَّبُ وَتَوَقَّدُ فَهِيَ مَآلُ تَكْنِيَتِهِ لِتَلَهُّبِ وَجْهِهِ إِشْرَاقًا وَحُمْرَةً ﴿وَامْرَأَتُهُ﴾ عَطْفٌ عَلَى ضَمِيرِ يَصْلَى سَوَّغَهُ الْفَصْلُ بِالْمَفْعُولِ وَصِفَتِهِ وَهِيَ أُمُّ جَمِيلٍ ﴿حَمَّالَةَ﴾ بِالرَّفْعِ وَالنَّصْبِ [حَمَّالَةَ] ﴿الْحَطَبِ ﴿٤﴾﴾ الشَّوْكِ وَالسَّعْدَانِ تُلْقِيهِ فِي طَرِيقِ النَّبِيِّ ﷺ ﴿فِي جِيدِهَا﴾ عُنُقِهَا ﴿حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ ﴿٥﴾﴾ أَيْ لِيفٍ وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ حَالٌ مِنْ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ الَّذِي هُوَ نَعْتٌ لِامْرَأَتِهِ أَوْ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ.

TÜRKÇE ANLAMI

111- Mesed Sûresi

Mekke'de inmiştir. Beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Peygamber Efendimiz kavmini çağırıp *"Ben, şiddetli bir azap öncesinde sizin için bir uyarıcıyım"(Sebe: 46)* deyince Ebu Leheb: "Elin kurusun! Bizi bunun için mi çağırdın? demiş ve bu sûre inmiştir.

1. **Ebu Leheb'in elleri** tüm bedeni **kurusun!**[1] hüsrana uğrasın. Mecazi olarak, tüm beden ellerle ifade edilmiştir. Zira işlerin çoğu ellerle yapılır. **Kurudu** hüsrana uğradı **da.**[2]
2. Peygamberimiz onu azap ile korkutunca; "Eğer amcaoğlumun söylediği doğruysa, azaba karşılık malımı ve çocuklarımı fidye olarak veririm" dedi. Ve şu ayet indi. **Malı ve kazandığı** çocukları **ona bir fayda sağlamadı,** sağlamaz.
3. **Alevli bir ateşe girecek.** Bu ona verilen künyenin (Ebu Leheb\Ateşin babası) sonucudur. Ona bu künye yüzü ateş gibi parlak ve kırmızı olduğu için verilmişti.
4. Peygamberimizin yoluna atmak için **odun** diken ve dikenli bitki **taşıyan**[3] **karısı**[4] Ümmü Cemil **de,**
5. **Boynunda bükülmüş urgandan** liften **bir ip olduğu halde.**[5]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْمَسَدِ -﴿١١١﴾

111- Mesed Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke'de inmiştir خَمْسُ آيَاتٍ **Beş ayettir.**

وَنَزَلَتْ İnmiştir *(Neden sonra?)* بَعْدَ الْفَاتِحَةِ Fatiha'dan sonra.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. لَمَّا دَعَا Çağırınca *(Kim?)* اَلنَّبِيُّ Peygamberimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kimi?)* قَوْمَهُ Kavmini وَقَالَ Ve dedi *(Ne?)* إِنِّي Kuşkusuz ben نَذِيرٌ لَكُمْ Sizin için bir uyarıcıyım *(Nerede?)* بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ Şiddetli bir azabın öncesinde فَقَالَ Ve (bunun üzerine) diyince

---

[1] تَبَّتْ cümlesi beddua cümlesidir.

[2] وَتَبَّ cümlesi de haber cümlesidir. Arapların şu sözünde olduğu gibi; Allah onu helak etsin, helak oldu da.

[3] حَمَّالَةَ kelimesi ref ve nasb ile okunur.

[4] امْرَأَتُهُ kelimesi يَصْلَى fiilinin zamiri üzere atfedilmiştir. Böyle bir atfı, meful ve sıfatıyla (نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ) oluşan fasıl caiz kılmıştır.

[5] فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ cümlesi bundan önce geçen ve karısının sıfatı olan حَمَّالَةَ الْحَطَبِ terkibinden hal veya mukadder bir mübtedanın haberidir.

(Kim?) عَمُّهُ اَبُو لَهَبٍ Amcası Ebu Leheb (Ne?) تَبًّا لَكَ Yok olasın! أَلِهٰذَا Bunun için mi? دَعَوْتَنَا Bizi çağırdın (diyince) نَزَلَ (Bu sûre) indi تَبَّتْ **Kurusun** خَسِرَتْ Helak olsun (Ne?) يَدَا اَبِي **لَهَبٍ Ebu Leheb'in iki eli** أَيْ جُمْلَتُهُ Yani, tüm bedeni وَعُبِّرَ عَنْهَا Tüm bedeni tabir edilmiştir (Ne ile?) بِالْيَدَيْنِ İki eliyle (Nasıl?) مَجَازًا Mecazi olarak (Niye?) لِأَنَّ أَكْثَرَ الْأَفْعَالِ Zira işlerin çoğu تُزَاوَلُ بِهِمَا İki elle yapılır وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ Ve bu cümle دُعَاءٌ (Bed)duadır **وَتَبَّ Ve kurudu da** خَسِرَ Helak oldu (Kim?) هُوَ O, Ebu Leheb وَهٰذِهِ خَبَرٌ Bu cümle haberdir كَقَوْلِهِمْ Tıpkı şu sözleri gibi أَهْلَكَهُ اللّٰهُ Allah onu helak etsin وَقَدْ هَلَكَ Helak oldu da وَلَمَّا خَوَّفَهُ Onu korkutunca (Kim?) اَلنَّبِيُّ Peygamberimiz ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin (Ne ile korkutunca?) بِالْعَذَابِ Azap ile فَقَالَ O da deyince (Ne?) إِنْ كَانَ Şayet ise (Ne?) مَا يَقُولُ Dediği (Kimin?) اِبْنُ أَخِي Kardeşimin oğlunun (Ne ise?) حَقًّا Doğru ise فَإِنِّي Muhakkak ki ben أَفْتَدِي Fidye veririm (Neye karşı?) مِنْهُ O azaba karşı (Neyi?) بِمَالِي وَوَلَدِي Malımı ve oğlumu (fidye olarak veririm deyince) نَزَلَ (Şu ayet) indi.

2. **مَا اَغْنٰى Fayda vermedi** (Kime?) عَنْهُ **Ona** (Ne?) مَالُهُ **Ne malı وَمَا كَسَبَ Ne de kazandığı** أَيْ وَكَسْبَهُ Yani, kazanması (Neyi?) وَلَدَهُ Oğlunu مَا أَغْنَى 'Eğnâ' (fayda vermedi) fiili بِمَعْنَى يُغْنِي 'Yuğnî' (fayda vermez) anlamındadır.

3. **سَيَصْلٰى Çok yakında yanacaktır** (Neye?) نَارًا **Ateşe** (Öyle ateş ki) **ذَاتَ لَهَبٍ Alevli** أَيْ تَلَهَّبُ Yani tutuşan وَتَوَقَّدُ Ve yanan فَهِيَ İşte o ateş مَآلُ تَكْنِيَتِهِ Kendisine verilen künyenin yorumudur (Niçin böyle künyelenmiştir?) لِتَلَهُّبِ وَجْهِهِ Yüzü alevleneceği için (Nasıl?) إِشْرَاقًا وَحُمْرَةً Aydınlık ve kırmızılıkla.

4. **وَامْرَاَتُهُ Ve karısı da** (ateşe yanacaktır) عَطْفٌ (Bu kelime) atfedilmiştir (Neye?) عَلٰى ضَمِيرِ يَصْلٰى 'Yeslâ' fiilinin zamirine سَوَّغَهُ Bu atfı caiz hale getirmiştir (Ne?) اَلْفَصْلُ (Araya giren) fasıl (Ne ile?) بِالْمَفْعُولِ وَصِفَتِهِ Meful ve sıfatıyla وَهِيَ أُمُّ جَمِيلٍ Ve karısı da Ümme Cemil **حَمَّالَةَ Taşıyıcıdır** بِالرَّفْعِ وَالنَّصْبِ Bu kelime ref ve nasbla okunur (Ne taşıyıcıdır?) **اَلْحَطَبِ Odun** اَلشَّوْكُ Diken وَالسَّعْدَانِ Ve sa'dan (devenin yediği dikenli bir ot) تُلْقِيهِ Ki, onları atardı (Nereye?) فِي طَرِيقِ النَّبِيِّ Peygamberimizin yoluna ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin (Ne halde yanacaktır?)

5. **فِي جِيدِهَا Gerdanında** عُنُقِهَا Boynunda **olduğu halde** (Ne?) **حَبْلٌ (Bükülmüş) bir ip** (Neden?) **مِنْ مَسَدٍ** أَيْ لِيفٍ **Mesed** yani hurma lifinden وَهٰذِهِ الْجُمْلَةُ حَالٌ Bu cümle haldir (Neden?) مِنْ حَمَّالَةُ الْحَطَبِ 'Hammaletü'l-hatab' ayetinden اَلَّذِي هُوَ Ki, o da نَعْتٌ لِامْرَأَتِهِ 'İmraetühü' ayetinin sıfatı أَوْ خَبَرُ مُبْتَدَأٍ مُقَدَّرٍ Veya mukadder bir mübtedanın haberidir.



﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ اَرْبَعٌ اَوْ خَمْسُ آيَاتٍ وَنَزَلَتْ بَعْدَ سُورَةِ النَّاسِ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سُئِلَ ﷺ عَنْ رَبِّهِ فَنَزَلَ ﴿قُلْ هُوَ اللهُ اَحَدٌ ﴿١﴾﴾ فَاللهُ خَبَرُ هُوَ وَأَحَدٌ بَدَلٌ مِنْهُ أَوْ خَبَرٌ ثَانٍ ﴿اللهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾﴾ مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ أَيِ الْمَقْصُودُ فِي الْحَوَائِجِ عَلَى الدَّوَامِ ﴿لَمْ يَلِدْ﴾ لِانْتِفَاءِ مُجَانَسَتِهِ ﴿وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾﴾ لِانْتِفَاءِ الْحُدُوثِ عَنْهُ ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ﴿٤﴾﴾ أَيْ مُكَافِئًا وَمُمَاثِلًا وَلَهُ مُتَعَلِّقٌ بِكُفُوًا وَقُدِّمَ عَلَيْهِ لِأَنَّهُ مَحَطُّ الْقَصْدِ بِالنَّفْيِ وَأُخِّرَ أَحَدٌ وَهُوَ اسْمُ يَكُنْ عَنْ خَبَرِهَا رِعَايَةً لِلْفَاصِلَةِ

TÜRKÇE ANLAMI

112- İhlas Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Dört veya beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e Rabbi soruldu ve bu sûre indi.

1. **De ki: O, Allah birdir,**[1]
2. **Allah Samed'dir,**[2] tüm ihtiyaçlarda sürekli olarak kendisine dönülendir.

---

[1] اللهُ kelimesi هُوَ zamirinin haberidir. أَحَدٌ kelimesi de ondan bedel veya ikinci haberdir.

[2] اَللهُ الصَّمَدُ cümlesi mübteda ve haberdir.

3. Aynı cinsten bir benzeri olmadığı için **doğurmamış ve** sonradan meydana gelmesi mümkün olmadığından **doğmamıştır,**
4. **Ve hiç kimse ona denk** eşit ve benzer **değildir.**[1]

KELİME ANLAMI

﴿١١٢﴾- سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

112- İhlas Sûresi

Mekke مَكِّيَّةٌ اَوْ **Veya Medine'de inmiştir.** مَدَنِيَّةٌ **Dört veya beş ayettir.** اَرْبَعٌ اَوْ خَمْسُ آيَاتٍ وَنَزَلَتْ İnmiştir *(Neden sonra?)* بَعْدَ سُورَةِ النَّاسِ Nas sûresinden sonra.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

1. سُئِلَ Peygamberimiz soruldu ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Kimden soruldu?)* عَنْ رَبِّهِ Rabbinden فَنَزَلَ Ve (bu sure) iniverdi **قُلْ De ki: هُوَ اللهُ O Allah'tır اَحَدٌ Birdir** فَاللهُ Allah lafzı خَبَرُ هُوَ 'Hüve'nin haberidir وَأَحَدٌ Ve 'ehad' lafzı مِنْهُ بَدَلٌ Ondan bedeldir أَوْ خَبَرٌ ثَانٍ Veya ikinci haberdir.
2. **اَللهُ Allah الصَّمَدُ Samed'dir** مُبْتَدَأٌ وَخَبَرٌ (Bu iki kelime) mübteda ve haberdir أَيِ الْمَقْصُودُ Yani, kendisine muhtaç olunandır *(Ne hususunda?)* فِي الْحَوَائِجِ İhtiyaçlar hususunda *(Nasıl?)* عَلَى الدَّوَامِ Sürekli olarak.
3. **لَمْ يَلِدْ Doğurmamıştır** *(Niçin?)* لِانْتِفَاءِ مُجَانَسَتِهِ Cinste ortaklığı olmadığı için وَلَمْ يُولَدْ **Ve doğmamıştır** *(Niçin?)* لِانْتِفَاءِ الْحُدُوثِ Sonradanlık nefy edildiği için *(Kimden?)* عَنْهُ Allah'tan.
4. **وَلَمْ يَكُنْ Ve olmamıştır** *(Ne?)* **لَهُ كُفُوًا Onun dengi** *(Kim?)* **اَحَدٌ Hiç kimse** أَيْ مُكَافِئًا وَمُمَاثِلًا Yani (ona) denk ve benzer وَلَهُ مُتَعَلِّقٌ 'Lehu' kelimesi taalluk etmektedir *(Neye?)* بِكُفُوًا 'Küfüven' kelimesine وَقُدِّمَ عَلَيْهِ Ve onun üzerine takdim edilmiştir لِأَنَّهُ Zira o (Allah'ın dengi olmadı) مَحَطُّ الْقَصْدِ Kastedilen şeydir *(Ne ile?)* بِالنَّفْيِ Bu nefy, olumsuzla وَأُخِّرَ أَحَدٌ 'Ehad' kelimesi de geri bırakılmıştır وَهُوَ Ki, o اِسْمُ يَكُنْ 'Yekün' fiilinin ismidir *(Neden geri bırakılmıştır?)* عَنْ خَبَرِهَا Haberinden *(Niçin?)* رِعَايَةً لِلْفَاصِلَةِ Fasılaya (ayet sonlarına) uymak için.

---

[1] لَهُ terkibindeki lam harf-i ceri, كُفُوًا kelimesine taalluk eder. takdim edilmesinin sebebi ise nefiyle kast edilenin Allah'ın dengi olmamasıdır. يَكُنْ fiilinin ismi olan أَحَدٌ kelimesi, ayet sonlarına riayet etmek için haberinden sonraya bırakılmıştır.



سُورَةُ الْفَلَقِ

﴿مَكِّيَّةٌ اَوْ مَدَنِيَّةٌ خَمْسُ آيَاتٍ﴾

نَزَلَتْ هٰذِهِ السُّورَةُ وَالَّتِى بَعْدَهَا لَمَّا سَحَرُ لَبِيدُ الْيَهُودِيُّ النَّبِيَّ ﷺ فِى وَتَرٍ بِهِ اِحْدٰى عَشْرَةَ عُقْدَةً فَاعْلَمَهُ اللهُ بِذٰلِكَ وَبِمَحَلِّهِ فَأَحْضَرَ بَيْنَ يَدَيْهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَ بِالتَّعَوُّذِ بِالسُّورَتَيْنِ فَكَانَ كُلَّمَا قَرَأَ آيَةٌ مِنْهُمَا انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ وَوَجَدَ خِفَّةً حَتَّى انْحَلَّتِ الْعُقْدَةُ كُلُّهَا وَقَامَ كَأَنَّمَا نَشِطَ مِنْ عِقَالٍ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾﴾ الصُّبْحِ ﴿مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾﴾ مِنْ حَيَوَانٍ مُكَلَّفٍ وَغَيْرِ مُكَلَّفٍ وَجَمَادٍ كَالسَّمِّ وَغَيْرِ ذٰلِكَ ﴿وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ اِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾﴾ أَيِ اللَّيْلُ إِذَا أَظْلَمَ أَوِ الْقَمَرُ إِذَا غَابَ ﴿وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ﴾ السَّوَاحِرِ تَنْفُثُ ﴿فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾﴾ الَّتِي تَعْقِدُهَا فِي الْخَيْطِ تَنْفَخُ فِيهَا بِشَيْءٍ تَقُولُهُ مِنْ غَيْرِ رِيقٍ وَقَالَ الزَّمَخْشَرِيُّ مَعَهُ كَبَنَاتِ لَبِيدٍ الْمَذْكُورِ ﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ اِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾﴾ أَيْ أَظْهَرَ حَسَدَهُ وَعَمِلَ بِمُقْتَضَاهُ كَلَبِيدٍ الْمَذْكُورِ مِنَ الْيَهُودِ الْحَاسِدِينَ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَذِكْرُ الثَّلَاثَةِ الشَّامِلِ لَهَا مَا خَلَقَ بَعْدَهُ لِشِدَّةِ شَرِّهَا.

TÜRKÇE ANLAMI

113- Felak Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Beş ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.[1]

1. **De ki: Sabahın Rabbine sığınırım;**
2. Sorumlu veya sorumsuz olarak **yarattığı** hayvan**ların** ve zehir gibi cansızların **şerrinden,**
3. **Karanlığı çöktüğü zaman gecenin** karardığında gecenin veya battığında ayın **şerrinden,**
4. İplere atılan **düğümlere** okuduğu şeyi tükürmeden[2] **üfleyen** Lebid'in kızları gibi büyücü kadın**ların şerrinden,**
5. **Ve haset ettiğinde hasetçinin şerrinden.** Hasedini ortaya çıkarıp onun gereğini yaptığında, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e haset eden Yahudi Lebid gibi.[3]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ الْفَلَقِ -﴿١١٣﴾

113- Felak Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir. خَمْسُ آيَاتٍ Beş ayettir.

نَزَلَتْ İndi *(Ne?)* هٰذِهِ السُّورَةُ Bu sûre وَالَّتِي بَعْدَهَا Ve de bundan sonra gelen *(Ne zaman?)* لَمَّا سَحِرَ Sihir yaptığı zaman *(Kim?)* لَبِيدٌ الْيَهُودِيُّ Yahudi Lebid *(Kime?)* اَلنَّبِيَّ Peygamberimize ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin *(Sihri nerede yaptı?)* فِي وَتَرٍ Bir yay telinde ki بِهِ Onda vardır *(Ne?)* إِحْدٰى عَشْرَةَ عُقْدَةً On bir tane düğüm فَأَعْلَمَهُ اللّٰهُ Ve Allah Peygamberimize bildirdi *(Neyi?)* بِذٰلِكَ Bu sihirli yay telini وَبِمَحَلِّهِ Ve bulunduğu yeri فَأَحْضَرَ Ve onu getirtti *(Nereye?)* بَيْنَ يَدَيْهِ Peygamberimizin önüne ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin

---

[1] Bu ve bundan sonra gelen sûre, Yahudi Lebid üzerinde on bir tane düğüm olan bir yay kirişiyle, Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi vesellem)'e sihir yapınca inmiştir. Allah bu sihri ve bulunduğu yeri Peygamberimize bildirip önüne getirtmiş ve bu iki sûreyle sığınmasını emretmiştir. Peygamberimizin bu sûrelerden okuduğu her ayetle bir düğüm çözülüyor ve kendisinde bir hafiflik buluyordu. Nihayet bütün düğümler çözülünce, sanki bir zincirden kurtulmuş gibi kalktı.

[2] Zemahşeri, bu üflemenin tükürükle birlikte olduğunu söylemiştir.

[3] 'Yarattıklarının şerrinden' cümlesi kendisinden sonra gelen diğer üç şeyi (gecenin, düğümlere üfleyenin ve hasetçinin şerrini) içerdiği halde bunların zikredilmesi çok şerli oldukları içindir.

فَكَانَ Bu iki sûre ile بِالسُّورَتَيْنِ Allah'a sığınmasını *(Ne ile?)* بِالتَّعَوُّذِ Ve emretti *(Neyi?)* وَأَمَرَ
Bir اِنْحَلَّتْ عُقْدَةٌ O iki sûreden bir ayet آيَةٌ مِنْهُمَا *(Ne?)* Ve her okuduğunda كُلَّمَا قَرَأَ
düğüm çözüldü وَوَجَدَ خِفَّةً Ve bir hafiflik hissetti حَتَّى انْحَلَّتْ Ve sonunda çözülüverdi
(Ne?) اَلْعُقْدَةُ كُلُّهَا Bütün düğümler وَقَامَ Ve kalktı *(Nasıl?)* كَأَنَّمَا نَشِطَ Sanki kurtulmuş gibi
(Neden?) مِنْ عِقَالٍ Bir prangadan.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. قُلْ **De ki:** اَعُوذُ **Sığınırım** *(Kime?)* بِرَبِّ الْفَلَقِ الصُّبْحِ **Felak** sabahın **Rabbine** *(Neden?)*

2. مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ **Yarattıklarının şerrinden** *(O şerli yaratıklar nedir?)* مِنْ حَيَوَانٍ Canlılar *(Öyle canlılar ki)* مُكَلَّفٍ Mükellef olan وَغَيْرِ مُكَلَّفٍ Ve mükellef olmayan *(Daha nedir?)* وَجَمَادٍ Ve de cansızlar *(Ne gibi?)* كَالسَّمِّ وَغَيْرِ ذٰلِكَ Zehir ve diğer şeyler gibi ***(Daha neden sığınırım?)***

3. وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ **Ve bir gecenin şerrinden** *(Ne zamanki şerrinden)* إِذَا وَقَبَ **Karanlığı çöktüğü zaman** أَيِ اللَّيْلُ Yani, gece *(Ne zaman?)* إِذَا أَظْلَمَ Karardığında أَوِ الْقَمَرُ Veya ay *(Ne zaman?)* إِذَا غَابَ Battığında ***(Daha neden sığınırım?)***

4. وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ **Üfürenlerin şerrinden** اَلسَّوَاحِرِ Sihir yapan kadınlar ki تَنْفُثُ Üflerler *(Neye?)* فِي الْعُقَدِ **Düğümlere** اَلَّتِي تَعْقِدُهَا Ki o düğümleri bağlarlar *(Neye?)* فِي الْخَيْطِ İpe تَنْفَخُ فِيهَا Ve ona üflerler *(Neyi?)* بِشَيْءٍ تَقُولُهُ Söyledikleri bir şeyi *(Nasıl üflerler?)* مِنْ غَيْرِ رِيقٍ Tükürüksüz وَقَالَ الزَّمَخْشَرِيُّ Zamahşeri dedi ki: مَعَهُ Tükürükle (üflerler) كَبَنَاتِ لَبِيدٍ الْمَذْكُورِ Tıpkı adı geçen Lebid'in kızları gibi ***(Daha neden sığınırım?)***

5. وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ **Haset edenin şerrinden** *(Ne zamandaki şerri?)* إِذَا حَسَدَ **Haset ettiği zaman** أَيْ أَظْهَرَ Yani, açığa çıkardığında *(Neyi?)* حَسَدَهُ Hasedini وَعَمِلَ Ve amel ettiğinde *(Ne ile?)* بِمُقْتَضَاهُ Onun gereğiyle كَلَبِيدٍ الْمَذْكُورِ Adı geçen Lebid gibi *(Kimlerden olan?)* مِنَ الْيَهُودِ الْحَاسِدِينَ Haset eden Yahudilerden *(Kime?)* لِلنَّبِيِّ Peygamberimize ﷺ Allah ona salat-u selam eylesin وَذِكْرُ الثَّلَاثَةِ Şu üçünün (gece, sihir yapan ve haset edenler) zikredilmesi اَلشَّامِلِ لَهَا Ki bu üçünü içermektedir *(Ne?)* مَا خَلَقَ 'Yarattıkları' ayeti *(Neden sonra zikredilmesi?)* بَعْدَهُ Bu ayetten sonra *(Niçindir?)* لِشِدَّةِ شَرِّهَا Bunların şerri çok güçlü olduğu içindir.



﴿مَكِّيَّةٌ أَوْ مَدَنِيَّةٌ سِتُّ آيَاتٍ وَنَزَلَتْ بَعْدَ سُورَةِ الْفَلَقِ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾﴾ خَالِقِهِمْ وَمَالِكِهِمْ خُصُّوا بِالذِّكْرِ تَشْرِيفًا لَهُمْ وَمُنَاسَبَةً لِلِاسْتِعَاذَةِ مِنْ شَرِّ الْمُوَسْوِسِ فِي صُدُورِهِمْ ﴿مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾﴾ بَدَلَانِ أَوْ صِفَتَانِ أَوْ عَطْفَا بَيَانٍ وَأُظْهِرَ الْمُضَافُ إِلَيْهِ فِيهِمَا زِيَادَةً لِلْبَيَانِ ﴿مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ﴾ أَيِ الشَّيْطَانِ سُمِّيَ بِالْحَدَثِ لِكَثْرَةِ مُلَابَسَتِهِ لَهُ ﴿الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾﴾ لِأَنَّهُ يَخْنُسُ وَيَتَأَخَّرُ عَنِ الْقَلْبِ كُلَّمَا ذُكِرَ اللهُ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾﴾ قُلُوبِهِمْ إِذَا غَفَلُوا عَنْ ذِكْرِ اللهِ ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾﴾ بَيَانٌ لِلشَّيْطَانِ الْمُوَسْوِسِ أَنَّهُ جِنِّيٌّ وَإِنْسِيٌّ كَقَوْلِهِ تَعَالَى شَيَاطِينَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَوْ مِنَ الْجِنَّةِ بَيَانٌ لَهُ وَالنَّاسِ عَطْفٌ عَلَى الْوَسْوَاسِ وَعَلَى كُلٍّ يَشْمَلُ شَرَّ لَبِيدٍ وَبَنَاتِهِ الْمَذْكُورِينَ وَاعْتُرِضَ الْأَوَّلُ بِأَنَّ النَّاسَ لَا يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِهِمُ النَّاسُ إِنَّمَا يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِهِمُ الْجِنُّ وَأُجِيبَ بِأَنَّ النَّاسَ يُوَسْوِسُونَ أَيْضًا بِمَعْنًى يَلِيقُ بِهِمْ فِي الظَّاهِرِ ثُمَّ تَصِلُ وَسْوَسَتُهُمْ إِلَى الْقَلْبِ وَتَثْبُتُ فِيهِ بِالطَّرِيقِ الْمُؤَدِّي إِلَى ذَلِكَ وَاللهُ تَعَالَى أَعْلَمُ.

TÜRKÇE ANLAMI

114- Nâs Sûresi

Mekke veya Medine'de inmiştir. Altı ayettir.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. **De ki: İnsanların Rabbine** onların yaratıcısı ve sahibine **sığınırım,**[1]
2. **İnsanların Malikine**,
3. **İnsanların İlahına**,[2]
4. **O sinsi,** kişi Allah'ı zikrettikçe kalpten gizlenen ve geri çekilen **vesveseci** şeytan**ın şerrinden,**[3]
5. **Ki,** Allah'ın zikrinden gafil kaldıklarında **insanların kalplerinde vesvese verir,**
6. **(O vesveseci) hem cinlerden, hem de insanlardandır.**[4]

KELİME ANLAMI

سُورَةُ النَّاسِ -﴿١١٤﴾

114- Nas Sûresi

مَكِّيَّةٌ Mekke أَوْ مَدَنِيَّةٌ Veya Medine'de inmiştir سِتُّ آيَاتٍ **Altı ayettir.**

وَنَزَلَ Ve inmiştir *(Neden sonra?)* بَعْدَ سُورَةِ الْفَلَقِ Felak sûresinden sonra.

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ **Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.**

1. **قُلْ De ki: اَعُوذُ Sığınırım** *(Kime?)* **بِرَبِّ النَّاسِ İnsanların Rabbine** خَالِقِهِمْ Onları yaratıcısı وَمَالِكِهِمْ Ve sahibi خُصُّوا بِالذِّكْرِ Özellikle insanlar zikredildi *(Niçin?)* تَشْرِيفًا لَهُمْ Onları şereflendirmek için وَمُنَاسَبَةً Ve de uygun olsun için *(Neye?)* لِلْاِسْتِعَاذَةِ Sığınmaya *(Neden?)* مِنْ شَرِّ الْمُوَسْوِسِ Vesvese verenin şerrinden *(Nerede vesvese veren?)* فِي صُدُورِهِمْ Onların kalbinde.

---

[1] Şereflendirmek ve de kalplerine vesvese verenin şerrinden sığınmaya uygun olsun diye insanlar özellikle zikredilmişlerdir.

[2] مَلِكِ النَّاسِ ve إِلَهِ النَّاسِ terkipleri رَبِّ النَّاسِ terkibinden bedel, sıfat veya atf-ı beyandır. Muzaf-ı ileyh olan kelimelerin ismi zahir olarak getirilmesi iyice açık olması içindir.

[3] Şeytan çokça vesvese verdiği için bu işin mastarı olan الْوَسْوَاس kelimesiyle isimlendirilmiştir.

[4] مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ terkibi vesvese veren şeytanın ***"Böylece biz, her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık." (Enam: 112)*** ayetinde olduğu gibi.cinlerden ve insanlardan olduğunu beyan eder. Veya مِنَ الْجِنَّةِ terkibi şeytanı beyan eder, وَالنَّاسِ ise الْوَسْوَاس kelimesi üzerine atıftır. Her iki durumda da ayet adı geçen Lebid ve kızlarının şerrini içerir. Birinci takdire "İnsanlar, insanların kalbinde vesvese veremez, ancak cinler insanların kalplerinde vesvese verir" şeklinde bir itiraz yöneltilmiş ve buna şöyle bir cevap verilmiştir: İnsanlar da kendilerine uygun bir mana ile vesvese verirler. Sonra bu vesveseleri kalbe ulaşır ve ona götüren bir yol (mesela, laf taşımak) ile kalpte yerleşir. Allah Teâlâ en iyi bilendir.

2. مَلِكِ النَّاسِ **İnsanların melikine.**

3. إِلٰهِ النَّاسِ **İnsanların ilahına** بَدَلَانِ (Bu iki ayet) bedel أَوْ صِفَتَانِ Veya sıfat أَوْ عَطْفَا بَيَانٍ Ve yahut atfı beyandırlar وَأُظْهِرَ İsmi zahir olarak zikredildi *(Ne?)* اَلْمُضَافُ إِلَيْهِ Muzafı ileyh olan kelime *(Nerede?)* فِيهِمَا Her iki ayette de *(Niçin?)* زِيَادَةً لِلْبَيَانِ İyice açıklamak için *(Neden sığınırım?)*

4. مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ **Vesvese verenin şerrinden** أَيِ الشَّيْطَانِ Yani, şeytan سُمِّيَ Şeytan isimlendirilmiştir *(Ne ile?)* بِالْحَدَثِ Vesvese işi, mastarıyla *(Niçin?)* لَهُ لِكَثْرَةِ مُلَابَسَتِهِ O işi çok yaptığı için *(Öyle şeytan ki,)* الْخَنَّاسِ **Sinsi** لِأَنَّهُ يَخْنُسُ Zira o gizlenir, pusuya çekilir وَيَتَأَخَّرُ Ve geri kalır *(Neden?)* عَنِ الْقَلْبِ Kalpten *(Ne zaman?)* كُلَّمَا ذُكِرَ اللهُ Allah her zikredildiğinde.

5. اَلَّذِي يُوَسْوِسُ **Ki o vesvese verir** *(Nerede?)* فِي صُدُورِ النَّاسِ **İnsanların sinesinde** قُلُوبِهِمْ Kalplerinde *(Ne zaman?)* إِذَا غَفَلُوا Gafil kaldıklarında *(Neden?)* عَنْ ذِكْرِ اللهِ Allah'ı zikretmekten.

6. مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ **Cinler ve insanlardan** بَيَانٌ (Bu ayet) beyandır *(Neyi?)* لِلشَّيْطَانِ الْمُوَسْوِسِ Vesvese veren şeytanı *(Ne diye?)* أَنَّهُ جِنِّيٌّ وَإِنْسِيٌّ O cinlerden ve insanlardandır diye كَقَوْلِهِ تَعَالَى Nitekim yüce Allah şöyle der: شَيَاطِينَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ 'İnsan ve cin şeytanları' أَوْ مِنَ الْجِنَّةِ Veya 'mine'l-cinneti' lafzı لَهُ بَيَانٌ Vesvese verini beyandır وَالنَّاسِ 'Ve'n-nas' lafzı da عَطْفٌ عَلَى الْوَسْوَاسِ (Yukarıdaki) 'vesvas' lafzına atıftır وَعَلَى كُلٍّ Her iki duruma göre de يَشْمَلُ (Kendisinden Allah'a sığınılan şer) kapsar *(Neyi?)* شَرَّ لَبِيدٍ وَبَنَاتِهِ Lebîd ve kızlarının şerrini اَلْمَذْكُورِينَ (Bir önceki sûrede) zikredilen (Lebid ve kızları) وَاعْتُرِضَ الْأَوَّلُ Birinci manaya itiraz edildi *(Ne diye?)* بِأَنَّ النَّاسَ İnsanlar لَا يُوَسْوِسُ Vesvese veremez *(Nerede?)* فِي صُدُورِهِمْ Onların sinelerinde *(Kim?)* اَلنَّاسُ İnsanlar إِنَّمَا يُوَسْوِسُ Sadece vesvese verebilir *(Nerede?)* فِي صُدُورِهِمْ İnsanların sinelerinde *(Kim?)* اَلْجِنُّ Cinler وَأُجِيبَ Ve buna cevap verildi *(Ne diye?)* بِأَنَّ النَّاسَ İnsanlar يُوَسْوِسُونَ أَيْضًا Onlar da vesvese verirler *(Nasıl?)* بِمَعْنًى يَلِيقُ بِهِمْ Kendilerine uyan bir mana ile *(Nerede uyan?)* فِي الظَّاهِرِ Görünüşte (örneğin söz taşımak gibi) ثُمَّ تَصِلُ Sonra ulaşır *(Ne?)* وَسْوَسَتُهُمْ Onların vesveseleri *(Nereye?)* إِلَى الْقَلْبِ Kalbe وَتَثْبُتُ فِيهِ Ve orada yerleşir *(Nasıl?)* بِالطَّرِيقِ الْمُؤَدِّي Götüren bir yolla (örneğin duyma yoluyla) *(Neye götüren?)* إِلَى ذٰلِكَ Bu kalpte yerleşmeye وَاللهُ تَعَالَى Yüce Allah أَعْلَمُ En iyi bilendir.

İÇİNDEKİLER

43- ZUHRUF SURESİ
5-36
44- DUHAN SURESİ
37-52
45- CASİYE SURESİ
53-70
46- AHKAF SURESİ
71-95
47- KITAL SURESİ
96-118
48- FETİH SURESİ
119-142
49- HUCURAT SURESİ
143-158
50- KAF SURESİ
159-177
51- ZARİYAT SURESİ
178-195
52- TUR SURESİ
196-210
53- NECM SURESİ
211-229
54- KAMER SURESİ
230-251
55- RAHMAN SURESİ
252-267
56- VAKIA SURESİ
268-286
57- HADİD SURESİ
287-306
58- MÜCADELE SURESİ
307-321
59- HAŞR SURESİ
322-336
60- MÜMTEHİNE SURESİ
337-349
61- SAFF SURESİ
350-357
62- CUMA SURESİ
358-364
63- MÜNAFİKUN SURESİ
365-370
64- TEĞABUN SURESİ
371-377
65- TALAK SURESİ
378-387
66- TAHRİM SURESİ
388-397
67- MÜLK SURESİ
398-412
68- KALEM SURESİ
413-427
69- HAKKA SURESİ
428-441
70- MEARİC SURESİ
442-451
71- NUH SURESİ
452-460
72- CİN SURESİ
461-473
73- MÜZZEMMİL SURESİ
474-484
74- MÜDDESSİR SURESİ
485-497
75- KIYAMET SURESİ
498-506
76- İNSAN SURESİ
507-518
77- MÜRSELAT SURESİ
519-528
78- TESAÜL SURESİ
529-539

79- NAZİAT SURESİ
540-550
80- ABESE SURESİ
551-558
81- TEKVİR SURESİ
559-565
82- İNFİTAR SURESİ
566-569
83- TATFİF SURESİ
570-577
84- İNŞİKAK SURESİ
578-583
85- BURUC SURESİ
584-589
86- TARIK SURESİ
590-594
87- ALA SURESİ
595-599
88- ĞAŞİYE SURESİ
600-604
89- FECR SURESİ
605-611
90- BELED SURESİ
612-616
91- ŞEMS SURESİ
617-620
92- LEYL SURESİ
621-625
93- DUHA SURESİ
626-629
94- ELEM NEŞRAH SURESİ
630-632
95- TİN SURESİ
633-635
96- İKRA SURESİ
636-640
97- KADİR SURESİ
641-643
98- BEYYİNE SURESİ
644-647
99- ZELZELE SURESİ
648-650
100- ADİYAT SURESİ
651-654
101- KARİA SURESİ
655-657
102- TEKASÜR SURESİ
658-660
103- ASR SURESİ
661-662
104- HÜMEZE SURESİ
663-665
105- FİL SURESİ
666-668
106- KUREYŞ SURESİ
669-670
107- MAUN SURESİ
671-672
108- KEVSER SURESİ
673-674
109- KAFİRUN SURESİ
675-677
110- NASR SURESİ
678-679
111- MESED SURESİ
680-682
112- İHLAS SURESİ
683-684
113- FELAK SURESİ
685-687
114- NAS SURESİ
688-690